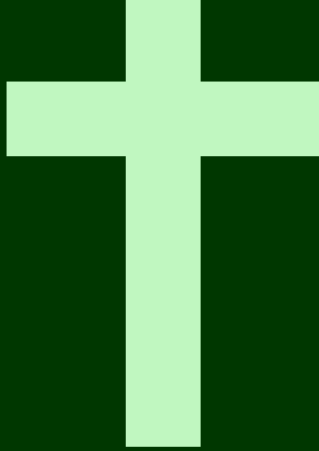

Tū'ún xuva kō vatā ó
ntáka'an ña ñuú
Coatzospan

New Testament in Mixtec, Coatzospan (MX:miz:Mixtec,
Coatzospan)

Tū'ún xuva kō vatā ó ntáka'an ña ñuú Coatzospan

New Testament in Mixtec, Coatzospan (MX:miz:Mixtec, Coatzospan)

copyright © 2003 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Coatzospan

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, Coatzospan

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
8f775598-56d9-56fd-966e-15e054d2f275

Contents

SAN MATEO	1
SAN MARCOS	35
SAN LUCAS	58
SAN JUAN	95
HECHOS	122
ROMANOS	156
1 CORINTIOS	171
2 CORINTIOS	185
GÁLATAS	194
EFESIOS	199
FILIPENSES	204
COLOSENSES	207
1 TESALONICENSES	210
2 TESALONICENSES	213
1 TIMOTEO	215
2 TIMOTEO	219
TITO	222
FILEMÓN	224
HEBREOS	225
SANTIAGO	236
1 PEDRO	240
2 PEDRO	244
1 JUAN	247
2 JUAN	251
3 JUAN	252
JUDAS	253
APOCALIPSIS	255

Tū'un é vā'a iña Xuva ko e xntée na'a San Mateu

*Tatá vi'i Jesucristu
(Lc. 3:23-38)*

¹ Xu'u é Mateu u ne, i'a kaka'an u iña táta vi'i Jesucristu, i'xá ika Dāvii, i'xá ika Abraan.

² Xíó i'xá Abraan é nani Ísaa; xíó i'xá Ísaa é nani Jācoo; xíó i'xá Jacoo é nani Jūdaa; xíó ení ña di. ³ Xíó i'xá Judaa é nani Fare ní Zara (di'i ñā ne, Tamaa nani ña); xíó i'xá Fare é nani Èruun; xíó i'xá Eruun é nani Araan; ⁴ xíó i'xá Araan é nani Aminadaa; xíó i'xá Aminadaa é nani Nāsuun; xíó i'xá Nasuun é nani Sālmūun; ⁵ xíó i'xá Salmūun é nani Boó (di'i ñā né, Raa nani ña); xíó i'xá Boó é nani Óbeé (di'i ñā né, Ruu nani ña); xíó i'xá Obee é nani Isāii; ⁶ xíó i'xá Isāii é nani Dāvii, ña e kúvi rei. Eni vi'i rei Davii san ni ñadī'i kíi, ñadī'i Uriá, ne, xíó i'xá ña é nani Salāmūun.

⁷ Xíó i'xá Salamūun é nani Robōaan; xíó i'xá Roboaaan é nani Ábia; xíó i'xá Abia é nani Asa; ⁸ xíó i'xá Asa é nani Josāfaa; xíó i'xá Josafaa é nani Jōraan; xíó i'xá Joraan é nani Úzia; ⁹ xíó i'xá Uzia é nani Jōtaan; xíó i'xá Jotaan é nani Ácaa; xíó i'xá Acaa é nani Ezēquia; ¹⁰ xíó i'xá Ezequia é nani Manāsee; xíó i'xá Manasee é nani Ámuun; xíó i'xá Amuun é nani Jōsia; ¹¹ xíó ūun i'xá Josia é nani Jecōniá ne, xíó ení ña di. Ntoó ña ntuvi dá xee ñá'a, ña ñuú Babiloniá san ne, kue'en ní'i ña ña Israeé san ñuú ña kán é nantō'o ña ña.

¹² Dā rkontūvi xíó i'xá Jeconia é nani Salátiee; xíó i'xá Salatíee é nani Zorobābee; ¹³ xíó i'xá Zorobabee é nani Abīuu; xíó i'xá Abiūu é nani Eliāquii; xíó i'xá Eliaquii é nani Ásoo; ¹⁴ xíó i'xá Asoo é nani Sādoó; xíó i'xá Sadoo é nani Áquii; xíó i'xá Aquii é nani Eliūu; ¹⁵ xíó i'xá Eliūu é nani Lāzaa; xíó i'xá Lazaa é nani Mātaan; xíó i'xá Mataan é nani Jācoo; ¹⁶ xíó i'xá Jacoo é nani Jōseé, divi xīi Mariá. Mariá sán ne, di'i Jēsuú, divi ñā é kaka'an o é Cristu, ña é taxnuu Xuva kō.

¹⁷ Xíó ūxkími úvata ñā nté Abraan un tsi nté Davii. Xíó tuku uxkími úvata ñā nté Davii un tsi da nté kue'en ní'i ña ña Israeé san ñuú Babiloniá ne, xíó tuku uxkími úvata ñā un tsi da nté ntuvi e káku Cristú san.

*Dā káku Jesucristu
(Lc. 2:1-7)*

¹⁸ Dukuan ō kúvi da káku Jesucristu: Mariá, di'i Jēsuú ne, e xé'e ña xu'u ña e tánta'a ña ni Jōseé ne, ntá tsi dí'na dá kuntoó ní'i tá'an ña ne, kútuni ña tsi ñu'u i'xá ña kuenta iña Espiritú Sántū san. ¹⁹ Dōo va'á ña'a xii ña Joseé san. Ña ni ntío ña é ká'an kíni ña'a san iña Mariá. Dukuān né, dē kuení ña é diin diin tsi naxtuví mií ña ña. ²⁰ Ntá tsi da ñi kadé

kuení ña ne, xéé ūun ánje Xuva kō ñuu éni kán, kaka'an ña:

—Jōsee, i'xá ika Dāvii, ñá ku u'vī o é nāki'in Mariá é kuvi ña ñadī'i o, tsí i'xá é nakáku ña ne, ñu'u kuenta iña Espiritú Sántū san. ²¹ Nakáku ña uun i'xá tii ne, xntéén divi í é Jēsuu, tsí divi ñā é nakakú ñā ña ñuú ña, ña é iō kuetsi í —ka'an ánje san.

²² Un nti'i sá'a kúvi vata koo é kúntaa é káka'an ña é ka'an naa Xuva ko:

²³ Ku'un i'xá uun ñadī'i kuetsi, ña é vāta kíni ñatíi ne,

nakáku ña uun i'xá tii é kunani ña Emānee, ka'an ña. Emanueé ne, kani tú'un: Xuva kō nuu mé'ñu ña kō.

²⁴ Dā ntóto Joseé ne, dē ntaa ñā vatá ō kaka'an ánje Xuva kō san. Nāki'i ñā ñadī'i ña, ²⁵ ntá tsi ña ni kántoo ní'i tá'an ña da nté ita nti'xin ntuvi e káku i'xá ña. Xntee ñā divi í é Jēsuu.

2

Dā ixkoto ní'ni ña e dóo kí'in iní i san Jesuu

¹ Káku Jesuu ñuú Beleen ntuvi dá inúu rei Heróde ñuú tsikan. Kídāá né, éka ña e dóo kí'in iní i san ñuú e dóo iká ne, xéé ña ñuú Jerusalem. ² Ntátsixe'e ñā:

—¿Mí'i ntu túvi rei iña ñá Israee, ña é dá ve káku san? Iní nti kímí e kéne e tá'xi kuenta iña ñā nte ñuú nti kán. Dukuān é ve'xí nti é kunūu iní nti ña —ka'an ña.

³ Dā téku rei Heróde sán ne, dōo dé kuení ña, ni ūn nti' nti' ña ñuú Jerusalem. ⁴ Kāna ña un nti' nti' tó'ó dutú san ni mastrú lei san, tsixe'e ña ña:

—¿Mí'i ntu káku ñā nani Cristu, ña táxnuu Xuva kō? —ka'an ña.

⁵ Ntáka'an ñā ni ñā:

—Ñuú Beleen é káduku ntee ñuú Judea, tsí kuan ō ka'an ñā ká'an naa Xuva ko kídāá:

⁶ Divin, ñuú Beleen é tūvin ñuú Judaa, ka'nun vata ntáa é un nti' nti' ñuú na'nu mí ntoó ña ntáde kú'vé ñuú Judaa. Ntá tsi díi díi ka kuiko ñu'u ñā'a o, tsí nte ñuú o kan ve'xí uun ña'a, ña kada kú'vé iña ña'a ko, ñā Israeé san. Kuan ō ka'an ña —ka'an ñā'a san.

⁷ Kídāá né, kāna xu'u Heróde ña dóo kí'in iní i san, tsixe'e ña ña nte ntuvi nti'xe é kíi díto kímí san. ⁸ Kídāá né, taxnúu ña ña ñuú Beleen san, kaka'an ña:

—Kue'én nto, nantuku vā'á nto i'xá san. Te nāni'i nto í ne, taxnúu nto tú'un vata koo é kikunúu iní kó i di —ka'an ña.

⁹ Dā téku ña é káka'an rei san ne, kué'en ká ña. Iní ña tsí divi kímí e iní ña ñuú ña kán né, odo núu nuu ña, kué'en da nté xee mí tuvi i'xá san. ¹⁰ Dā iní ña kímí sán ne, ñā tē nté kaa díni ña. ¹¹ Dá kú'vi ña má vi'i kán né, iní ña i'xá san ni di'i i Māriá ne, inchi'i ña mí tuvi ne, inūu iní ña i. Nākaán ña etun ñā ne, xé'e ña

I'xá san doméni e kúvi oro, nī kütú, nī cho'vo vídin e dóo nuu á'vi. ¹² Kidáá ne, xé'e Xuva ko ūun xéni é káka'an é ña ku ntiko koó ña mí tuví Herodé. Dukuān ne, tuku itsi kunú'u ña.

Dá ku'e'en Jéssu ñuú Egító

¹³ Dá kunú'u ña ne, iní Josee ánje Xuva kō ñuú éni kán. Ka'an ánje san:

—Nakuntísin, ki'in I'xá san ni di'i i né, kue'en náne'en ñuú Egító. Ikan kuntōo nto da nté ká'an u ni ó. Tsi ki'xi rei Herodé é nantuku ña I'xá san é ka'nī ñá i —ka'an ña.

¹⁴ Nakuntísi ña ne, ki'i ña i'xá san ni di'i i, kue'en ni'i ña ña ñuú Egító, kuān te niñu. ¹⁵ Ikān tsi kantóo ña dá nté xi'i Herodé san. Sá'á kúvi vata koo é kúntaa é káka'an ñá'a, ña é ká'an naa Xuva ko nte kidaá: “Nté ñuu Egító nákaná u i'xá ko”, ka'an ña.

Dá táxnuu Herodé é kúvi nt'i'i i'xa tii san

¹⁶ Dá kütuni Herodé tsi ña ni de ntáa ña dóo ki'in iní san ne, kúdin ku'e'en ña. Taxnúu ña sntadun é ka'nī ñá un ntí ntí i'xa tii é ntóo ñuú Beleeén, ni ñuu é ntóo etsin ikān, i'xa é ió uvi kuia í, ó é dii ka kuetsi, vata ó ita ntí'xin ntuvi é ka'an ña dóo ki'in iní i san. ¹⁷ Kidáá né, kúntaa vata ó ka'an ña é ká'an naa Xuva ko nte éma tsi, ñá nani Jeremia:

¹⁸ Dító un tsi nte ñuú Ramaa ntákachu' u ntáa ña, ntaéku ña. Un ntí ntí ñad'í Israeé ne, ntaéku nteé ña i'xá ña.

Ña ni ntío ña ntuka'nu iní ña, tsi é xi'i nt'i'i i'xá ña, ka'an ña.

¹⁹ Ntá tsi dá xi'i Herodé ne, kéní Josee é xee uun ánje Xuva kō, kaka'an ña:

²⁰ —Nakuntísin, ki'in I'xá san ni di'i i, kunú'u nto ñuú Israeé, tsi é xi'i ña é ncho ka'nī i'xá san —ka'an ña.

²¹ Nakuntísi ña ne, ki'i ña i'xá san ni di'i i ne, dá kunú'u ña ñuú Israeé. ²² Ntá tsi dá téku ña é divi tsi I'xá Herodé, ñá nani Arquélau, nakunúu ña naa ñá ne, ú'vi ña é ntiko koó ña. Kütuni ña ñuu éni kán ne, da díta ña itsi ñuú Galilea. ²³ Ku'e'en ña, kükuntóo ña ñuu é nani Nazáree. Dukan ó kúntaa é káka'an ña é ká'an naa Xuva ko kidaá: “Ka'an ñá'a san tsi nazarenu ña”, ka'an ña.

3

Dá káka'an ntódo Juaan Bautista ñuu itsi kán

(Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Ntuvi tsikán ne, xéé Juaan Baütista ñuu itsi é nani Jüdea, kaka'an ntódo ña, ² kaka'an ña:

—iNativi iní nto, tsi é xéé etsin ntuvi é ki'xi Xuva ko, kixkadá kú'vê ña! —ka'an ña.

³ Ña é ká'an naa Xuva ko kidaá, ñá nani Isáia ne, kaka'an ñá iñá Juaán san dá káka'an ña:

Dító tatsin ūun ña'a, ña e dóo ntií káka'an ñuu itsi kán:

“Nakōo tú'vê ntó itsi Xuva kō; Ntantaa ntó itsi ña”, ka'an ña, ka'an Isáia san.

⁴ Inúu Juaán san doo e kúvi idi kameu. Ñií i'xi ña ne, ñií kúvi di. Skuntí ini é'xi ña ne, iní xi'i ñá ntudin ñuñu. ⁵ Un ntí ntí ña'a, ña ntóo ñuú Jerusaleén ni ñuú Judeá, ni ūn ntí ntí ñuu é ntóo etsin ni ntúte ka'nu é nani Jórdaán ne, ku'e'en ña mí nuu Juaán san. ⁶ Natívi iní ña kuétsi ña ne, da ítsi ntute ña nta'a Juaán san ní ntute ka'nu san.

⁷ Ntá tsi dá iní Juaán san tsi títin ña fariseú san ni ña saduceú san xéé ña é kútsi ntute ña ne, kaka'an ñá ni ña:

—iNtō'o é tatá koo kúvi nto! ¿Xóo ntu kaka'an í ni ntó é kúnu nto é ña ni'i nto é nto'o nto nta'a Xuva kō? ⁸ Víi nto é v'á'á vata koo e díto é natívi iní nti'xe nto. ⁹ Ñá ku ka'an nto: “Nt'i'i ne, Abraan úva ikā nti”, é kuān o ntáka'an nto. Tsi kaka'an u ni ntó tsi kúvi víi Xuva kō é ntáda ña xúu san i'xá Abraán, tē dí ntio ña. ¹⁰ É ió tu've kaá ntee é nakūn ña utun san. Da nēé ka utun é ña ta'xi kiti va'á ne, nakūn ña ne, dá ka'mi ña. ¹¹ Xu'ú ne, ntute kadá'vi ú nto dá kanakutsi ntute ú nto é nātivi iní nto kuétsi ntó, ntá tsi ña é dá vé vé'xi ne, dii ka ka'nu ña é xu'u. Ntē ña v'á'á u é kuido ú nti'xen ña. Divi ña ne, Espiritū Sántū san ni ū'u dá'vi ña nto. ¹² Ni'i nta'a ña ütun é kákani ña kiti trigú ne, dá náxaxnúu ña é v'á'á ne, dá nátsu'un v'á'á ña. Ntá tsi e ña kaidiá'vi ne, ka'mi ña me'ñú ñu'u é ña kantá'va —ka'an Juaán san.

Dá ítsi ntute Jessu

(Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22)

¹³ Kidáá ne, vé'xi Jéssu nte ñuú Galileá, ne, xéé ña nú ntute ka'nu Jordaán san, mí nuu Juaán san, vata koo é kútsi ntute ña nta'a Juaán san. ¹⁴ Ña ni ntío Juaán san é nakútsi ntute ña ña, ne, kaka'an ña:

—Xu'u é kantio ko é divi nto nakútsi ntute nto ko. ¿Vá kúvi ntu é xu'ú nakútsi ntute ú nto? —ka'an ña.

¹⁵ Ntá tsi kaka'an Jéssu ni ña:

—Kuan tsi koo, tsi é v'á'á ó é káda ntaa o é un nti'i é ká'an Xúva kō —ka'an ña.

Kidáá ne, kaka'an Juaán san tsi víi ña. ¹⁶ Dá kúvi itsi ntute Jessu ne, ntií ña diñi ntute kán ne, ura dú'va tsi i nákaan e dukún kan ne, iní ña Espiritu Xuva kō, é inu ña vata kaa paloma, kátavi ntódo ña ña. ¹⁷ Kaka'an tátsin nte e dukún kán:

—Sá'a é I'xá mií kó e dóo kakuinimá ko. Dóo diní ko ni ña —ka'an tátsin san.

4

Dá íto nteé tó'ó e ña v'á'á san Jessu
(Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13)

¹ Kidáa ne, íntēka Espíritū Sántū san Jéssuu ñuu itsí kǎn é kōto nteé tó'ō e ña vá'ā san ñá te kō'xó nteé ña.

² Úvi díkó ntuvi, úvi díkó niñu ña ni e'xí ña ne, kidáa né, kákin ña. ³ Kidáa ne, xéé tó'ō e ña vá'ā san ne, kaka'an ni ña:

—Tē nuu é ntaá i é I'xa Xuva ko kúvin ne, ká'an ni xúu san na ntúvi tañú'ú —ka'an.

⁴ Ntá tsi kaka'an Jéssuu:

—É úve na'a kaka'an Tú'un Xuva kō: “Ñá te da mii tsi tañú'ú kántio ña'a é ni'í ña ntuvi iña ña, tsí un ntíi ntíi tú'ún é kaka'an Xúva kō.” Kuān ó uve na'a —ka'an ña.

⁵ Kidáa ne, kue'en nívi tó'ō e ña vá'ā san ña ñuú Jerusaleen, mí tuvi xúkun Xuva kō. Xntitsí ña mí'í e díi ka dükun rki úkún sán ne, ⁶ kaka'an ni ña:

—Tē nuu é ntaá i é I'xa Xuva ko kúvin ne, nakó'xon kúñu ó, tsí uve na'a kaka'an Tú'un Xuva kō:

Taxnúu ña ánje ñá é kuēnta víi ña o.

Kurkāa ña o vata koo é ña náki'ín xuu.

Kuān ó uve na'a —ka'an.

⁷ Kaka'an Jéssuu ni i:

—Tsí uve na'a xtúku kaka'an Tú'un Xuva kō: “Ñá ku koto ntēen Tó'ō o, Xuva o.” Kuān ó uve na'a —ka'an ña.

⁸ Kuē'en ní'í xtúku tó'ō e ña vá'ā san ña. Kúxēe ña uun xuku mi dóo dükún ne, náñē'e ña un ntíi ntíi ñuu é ió ñuxiví sa. Ná tē nté kaa vá'ā o. ⁹ Kaka'an tó'ō e ña vá'ā san ni ña:

—Tē nākunchíñin núu ko, te kunuu iní ó ko ne, ta'xi u é kadá kù'ven un ntíi ntíi ñuu san —ka'an.

¹⁰ Kidáa ne, kaka'an Jéssuu ni i:

—Kúnun, tó'ō e ña vá'ā, tsí uve na'a kaka'an Tú'un Xuva kō: “Da mii tsi Xuva kō é kunuu iní ó ña, da mii tsi tsíñu ña é víin.” Kuān ó uve na'a —ka'an ña.

¹¹ Kidáa né, xtúvi mii tó'ō e ña vá'ā san ña ne, xéé ánje Xuva kō é víi ñá ña kuenta.

Dá éni ntu'u Jéssuu dé tsiñu ña ñuú Galilea
(Mr 1:14-15; Lc 4:14-15)

¹² Dá téku Jéssuu tsí nuu kutú Juaán ne, kué'en ña ñuú Galilea. ¹³ Ntāka ña ñuú Nazaree é tuvi ñuú Galileá ne, kué'en ñá é kutuví ñá ñuú Capernau, é tuvi díñi míni ka'nu san, etsin nú rāxa Zabúluun ni nú rāxa Néftalii. ¹⁴ Dukuan ó kúntaa é kaka'an ñá ka'án naa Xuva ko kidaá, ñá nani Isáia:

¹⁵ Nuú Zabuluún ni ñuú Neftalíi ne, ñuu é ntoo etsin díñi míni ka'nu kǎn, uun xo díñi ntute ka'nu Jordaán san, ñuú Galilea, mí ntoo ña'a, ña é ña te ña Israeé san.

¹⁶ Ña'a, ña ntoo ikan mí nēé ni kuétsi i ne, iní ña ñu'u é kǎxi'í nuu ka'nu.

Ña'a, ña ntoo ní ntati dóxi'í ne, xi'í nuu ka'nu mí ntoo ña.

Kuan ó ka'an Isáia.

¹⁷ Nté ntúvi tsikan éni ntu'u Jéssuu kaka'an ntódo ña:

—Nativi iní nto, tsí dokó sa xee ntúvi é kixkadá kù've Xuva kō —ka'an ña.

Kāna Jéssuu kǎmi ñá'a, ña ntátiiñ tsákā
(Mr 1:16-20; Lc 5:1-11)

¹⁸ Dá íka Jéssuu úun xo díñi míni Galileá san ne, iní ña Simuun, ña é kǎka'an ña é Pedrú, ni ení ñá, Andree. Ntánakuítá nuu ñá xunu ña nú ntute kǎn, tsí ntátiiñ ña tsákā. ¹⁹ Kaka'an Jéssuu ni ña:

—Kuntikin ntó ko ne, ta'xi ú nto tsíñu é kǎna nto ña'a é kuntikin ñá ko —ka'an ña.

²⁰ Ura tsí i xtúvi mii ña xunu ñá ne, íntikin ñá ña.

²¹ Kué'én ká ña, ne, iní ña uvi ñá'á ka ña'a, ñá nani Sántiau ni ení ña Juaan. Ntuvi ña é i'xá Zebedeu ña. Ñú'u ña tun ntódo ni uva ñá, ntántavá'a ña xunu ña mí ntátsin. Kāna Jéssuu ñá ne, ²² ura tsí i xtúvi mii ña tún ntódo ña ni uva ña ne, íntikin ñá ña.

Ñá te da díi ñá'a nakua'a Jéssuu
(Lc 6:17-19)

²³ Íka Jéssuu kaní ñuú Galilea, naku'á ña ña'a san má úkún ña Israee. Kaka'an ntódo ña tú'un va'a san kuenta iña i é kixkadá kù've Xuva kō. Kantavá'a ña un ntíi ntíi kui'í, un ntíi ntíi nuu i é kǎkuví ña'a san. ²⁴ Kútuni ñá'a iña ñá kaní ñuú Siria ne, ntēka ña un ntíi ntíi ña nchokuví san, ni ún ntíi ntíi ña'a, ña é ntákuví kui'í, o te ú'vi kúñu ñá, o te ñu'u e ña vá'ā nima ñá, o te kǎxi'í mí ñá, o tē natíin ña ne, ntavá'a ña ña, un ntíi ntíi ña. ²⁵ Ná te da díi ña'a íntikin ñá ña nté ñuú Galilea, nté ñuu é nani Úxi Núu ne, nté Jerusaleen, nté Júdea, nté ñuu é ntoo uun xo díñi ntute ka'nu é nani Jórdaan.

5

Dá kak'ān ntódo Jéssuu xúku kǎn

¹ Dá iní Jéssuu tsí ña te da díi ña'a san ne, kuxéé ña diki ukú san. Dá itúvi ña ne, xéé ña ntántikin ña mí tuví ña. ² Eni ntu'u ña nakua'a ña ña, kaka'an ña:

Xoo e dóo va'á ni i
(Lc 6:20-23)

³ —Nté kuān nte va'á ni ñá'a, ña é kútuni i tsí ña kúvi víi ña te ña xntii Xuva ko ña, tsí ntáduku ntēe ña mí kadé kù've Xuva kō.

⁴ Nté kuān nte va'á ni ñá'a, ña nuu nta'xa nima i, tsí náxnuu ka'nu Xuva kō nima ña.

⁵ Nté kuān nte va'á ni ñá'a, ña é ña ntáde ka'nu, tsí kaní ñuxiví sa ni'í ña kidaá.

⁶ Nté kuān nte va'á ni ñá'a, ña é kaní nima í ncho kutú've i iña Xuva ko, tsí kué'e ña é kútu've vá'a ña.

⁷ Nté kuān nte va'á ni ñá'a, ña é kantuntá'ví iní i ta'an i, tsí ntuntá'ví iní Xuva ko ñá dí.

⁸ 'Nté kuān nte va'á ni ñā'a, ña é ntũntoo nima í, tsi kiní ña Xuva kō.

⁹ 'Nté kuān nte va'á ni ñā'a, ña é ntántukú é vā'á koo kuntoo ni tā'an í, tsi ka'an Xúva kō tsí divi ña é i'xā ñā ña.

¹⁰ 'Nté kuān nte va'á ni ñā'a, ña é ntánto'o í tsi kuinti'xe ña Xuva kō, tsi ntáduku ntée ña mí kadé kú'vé Xuva kō.

¹¹ 'Nté kuān nte va'á ni ntō dá ntáka'an kiní ñā'a san íña nto, dá ntádē xení ña ni ntō, dá ntáka'an ña dovete e ntáde nto é kiní kaa da ntáde nto é ntio ko. ¹² Kũntoo dínĩ nto, ñá ku kuntoo nta'xa ntō, tsi ni'í ntō doméni é vā'á kue'en e dukún kán, tsi kuān o dé xení ñā'a san ni ñá ka'án naa Xuva ko, ña intóo kidaā di.

*Vata ntáa ñii ni ñū'u ntáa o ñuxiví a
(Mr. 9:50; Lc. 14:34-35)*

¹³ 'Divi ntō ne, vata ntáa ñii ntáa nto ñuxiví a. Ntá tsi té ña tuví ka dikō ñii san ne, ña kúvi ntúvá'a ka. Ná vadá ka mí kaidiá'vi í. Kate ó ne, kaka nuu ñā'a san.

¹⁴ 'Vata ntáa ñū'u ntáa nto ñuxiví a. Tē uun ñūu tuví dikí uku kán ne, ña kúvi kutúvi xu'u. ¹⁵ Ntē ña kañii ñā'a san kantilín vata koo é xnuu xu'ú ña má kidi. Tsi xkaa íko dukún ña vata koo é nāxi'í nuu kanī má vi'í kán. ¹⁶ 'Vata ntáa ñū'u é kaxi'í nuu ntáa nto da ntáde ntō é vā'a. Kuan kōo vii nto é vā'á vata koo é na kiní ñā'a ne, na kā'an ña tsi dóo ka'nu Xuva kō, ña tuví e dukún kán.

Dá kanakuā'a Jesuu ñā'a san íñā lei

¹⁷ 'Ná ku dē kuení nto te vé'xí ú é nakuítá u lei Muísee san ni tū'un é ká'an ñā'a, ña é ka'án naa Xuva ko kidaā. Ná te véxnákuítá u lei san, tsi vé'xí ú é na kũntaa é káka'an lei san. ¹⁸ Tsi nuu é ntaa í é káka'án u ni ntō tsi da nté ntí'í e dukún kán, da nté ntí'í ñuxiví sa ne, ñá kũntaa nté uun letra, nté uun puntu lei san da nté kũntaa ntí'í. ¹⁹ Xoó ñā'a, ña é ña káde kuenta lei san, kuān te dii ka lú'nti né, kuān ó kanakuā'a ña tuku ñā'a é kuān koo vii ña dí ne, ña té neé nuu á'vi ña mí kadé kú'vé Xuva kō. Ntá tsi xoó ñā'a, ña é káde ntaá lei san ne, kuān ó kanakuā'a ña ñā'a san é kuān koo vii ña dí ne, dóo ka'nu ñā'a ña mí kadé kú'vé Xuva kō. ²⁰ Kaka'án u ni ntō: ñá kī'in nto mí tuví Xuva ko té ña dii dii ka vā'a koo vii nto é ká'an Xúva ko vatá ó ntáde ña fariseú san nī mastrú lei san.

*Dá kakā'an Jesuu nté koo vii ó dá kākudiin
o*

(Lc. 12:57-59)

²¹ 'Ini nto tsi kaka'án ñátá san kidaā: "Ná ka'ni ntō ñā'a, tsi xoó é ka'ni í ñā'a ne, ni'í ña e dóo nto'o ña", ka'an ña. ²² Ntá tsi xu'ú kaka'án u ni ntō né, té xoó kudiiin í ni tā'an í ne, ni'í ña é ntō'o ña. Xoo é káka'an í é kiní kaa íña ta'an í ne, kué'é ña tsiñu í é ntō'o ña.

Xoo é káka'an í tsi tuntu tá'an í ne, kī'in ñā dó'vi kan.

²³ 'Tē kixtúvi ntō doméni nta'a Xúva kō nú ñāa ñá kán ne, kidáa naka'an ntō é iō nuu í é ká'an nté ta'an nto nto ne, ²⁴ xtuví mii ntō doméni san nú nāá san ne, kue'en nto mí tuví ta'an nto. Di'na ntuvá'a nto ni tā'an nto ne, kidáa kué'é nto doméni nta'a Xúva kō.

²⁵ 'Te kī'in ni'í ta'an nto nto nta'a ña tsiñu í ne, ntuvá'a nto ni ña itsi kán, vata koo é ña tsi'í kuétsi ña nto nta'a ña tsiñu í san. Tsi divi ña ne, ká'an ña nī mau kui nuu ne, xnuu kutu ña ntō. ²⁶ Tsi nuu é ntaa í é káka'án u ni ntō tsi ña ntii nto dá nte ntá'vi ntí'í nto diu'un é katāvi nto.

Dá kakā'an Jesuu dá kaito o tuku ñadí'í

²⁷ 'É ini nto tsi kaka'án lei Muísee: "Ná ku kukidi ni'í nto ñadí'í é ña te ñadí'í míi ntō", ka'an. ²⁸ Ntá tsi xu'ú kaka'án u ni ntō: Tē xoó ñā'a ntio ña é vii ña é kiní kaa ni ñadí'í dá kaito ña ña ne, vata te kidi ni'í ña ña, tsi edé kuení ña é vii ña é kiní kaa san ni ña.

²⁹ 'Te ntũxnú kuā'a nto kade í é vii nto é kiní kaa ne, tavá nto, dá nakuitá nto. Dii kaa vā'á ó te kũntaa ntũxnúu nto é kī'in ntō kanī kũñu ntō dó'vi kan. ³⁰ Te ntá'a kua'a nto kade í é vii nto é kiní kaa ne, ka'nté nto, dá nakuitá nto. Dii ka vā'á o é kũntaa nta'a nto é kī'in ntō kanī kũñu ntō dó'vi kan.

*Nté o kaka'an Jesuu é natsoo mii ta'an ó
(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lc. 16:18)*

³¹ 'Kuān ó kaka'án ña intóo kidaā di: "Xoó ñatíi é naxtuví mii ña ñadí'í ña ne, da mii é nakatsin ña tutú ña", ka'an ña. ³² Ntá tsi xu'ú ne, kaka'án u ni ntō: Tē xoó ñatíi xtuví mii ña ñadí'í ña ne, té ña ni ide ñadí'í san é kiní kaa ni tuku ñatíi ne, kaxé'e ñatíi san itsi é vii ñadí'í ña é kiní kaa. Tē xoó ñā'a natánta'a ni'í ña ñadí'í san ne, kade ña é kiní kaa ni ña di.

Dá kakā'an Jesuu é ña natekú o Xuva kō

³³ 'É tekú nto di dá kakā'an ñátá san: "Tē xe'é nto xu'u nto ni Xuva kō né, da mii é káda ntaa nto", ka'an ña. ³⁴ Ntá tsi kaka'án u ni ntō, ñá ku dotó tsi kakuni'í nto da neé ka nuu í. Ná ku dotó tsi kakuni'í ntō e dukún kán, tsi ikan kadé kú'vé Xuva kō. ³⁵ Ná ku dotó tsi kakuni'í nto ñuxiví sa, tsi ñuxiví sa nteku ntí'í di'in Xuva kō. Ná ku dotó tsi kakuni'í nto ñūú Jerusalem, tsi ikān ñūú Rei, ña e dóo ka'nu. ³⁶ Ná ku dotó tsi kakuni'í nto dikí nto, tsi nté uun idi nto ña kuvi vii nto é ntuku'íxín, o ntuntēe. ³⁷ Dá ntáka'an ntō ne, da mii tsi é ká'an nto tsi kuvi ne, o ña kúvi. Tē nteku é ká'an ntó ne, kade nto é kanañe'e tó'o e ña vā'á san nto é vii nto.

*Dá kanañe'e Jesuu kō dá ñū'u iní ta'an kō
(Lc. 6:29-30)*

³⁸ 'É tekú nto tsi kaka'án lei Muísee: "Tē xoó tavá í ntũxnúu ntō ne, tavá nto ntũxnúu ña di. Tē xoó tavá í nú'u ntō ne, tavá nto nú'u

ñā dī", ka'an. ³⁹ Ntá tsi xu'ú ne, kaka'án u ni ntó tsi ñā nāá ntó nī ñā kini ntáa san. Te ku'e'é nuu ñā vinuu ntó ne, ku'e'é ntó é na ku'e'é nuu ñā é uun sán di. ⁴⁰ Tē xoó kaki'ni nteé i nto é kuétsi e kué'e nto ñā du'nu ntó ne, kué'e nto ñā kuuuun ntó di. ⁴¹ Tē kade ñā'a é kuétsi kuido nto iña ñā uun siin né, ikā ká ku'e'ēn ni'i nto iña ñā. ⁴² Te da xoó ka ñā'a kaikan ñā nto ne, kué'e ntó nee iña é kaikan ñā. Nā ku dēvini nto tē xoó ñā'a ncho nakí'i nteé ñā iña nto.

Kuinima ntó ñā kadē xení ni ntó
(Lc. 6:27-28, 32-36)

⁴³ É tēkú nto tsi kaka'an ñā'a: "Kuinima ntó ta'an nto, ne, ñā ku kuinima ntó ñā kadē xení ni ntó", ka'an ñā. ⁴⁴ Ntá tsi xu'ú kaka'án u ni ntó e kuinima ntó ñā kadē xení ni ntó. Ka'an ntá'ví ntó iña ñā é kainúu nti'u nto. ⁴⁵ Kidáā ne, kuvi nti'xe nto i'xá Xuva kō, ñā tuví e dukún kán. Tsi kata'xi Xuva kō é dadíi tsi kaxi'í nuu ngantíi san mí ntoo ñā'a, ñā é vā'á, nī mí ntoo ñā'a, ñā é kīni ntáa san, ne, kataxnúu ñā é dadíi tsi o kaki'ni daví san mí ntoo ñā'a, ñā é vā'á, nī mí ntoo ñā'a, ñā é kīni ntáa san di. ⁴⁶ Te da mii tsi kuinima ntó ñā'a, ñā é kakuinima i nto ne, ¿mí'i ntu nī'i nto é vā'á nta'a Xuva kō? Kuān ó de ñā ntaído diu'ún san di. ⁴⁷ Te da mii tsi tā'an ntó ka'an ntó ni ñā ntiusi ne, ¿neé ntu é ká'an nto e dóo vā'á ó kade nto? ¿Ñā ntu te kuán o de ñā'a, ñā é ñā ntákuinti'xe i Xuva kō dí? ⁴⁸ Divi ntó ne, víi nto é vā'á ni ūn nti'í nti'í ñā'a, vatā ó de Xuva kō, ñā tuví e dukún kán.

6

Dá kanañ'e Jesúsú núu i é vā'a

¹ Dá kade nto nuu i é vā'á ne, ñā kú de nto núu ñā'a da ti é ká'an ñā tsi dóo vā'á ñā'a nto. Tsi kidáā ne, ñā tá'xi Xuva kō, ñā tuví e dukún kán, doméni é káduku ntéee nto. ² Dukuān ne, dá kaxntii nto ñā ntá'ví san ne, ñā ku ka'án ntó ni ūn nti'í nti'í ñā'a vatā ó de ñā'a é rki xaa ñā ntéku e ntáka'an ñā ni ñā'a má úkún kán, mé'ñu itsi kán di. Kuān ó de ñā vata koo é ká'an ñā'a san tsi dóo vā'á ñā'a ñā. Nuú é ntaā i é káka'án u ni ntó, tsi e divi tsi tsikan doméni é nī'i ñā. ³ Ntá tsi dá kaxntii nto ñā ntá'ví san ne, nté ñā vā'á tiin ni'i ntó ñā ku ntáa nto ni ñā. ⁴ Xntii xu'ú ntó ñā. Tsi ini Xúva kō nee ntáde xu'ú ntó ne, divi ñā ta'xí ñā doméni é káduku ntéee nto.

Dā nañ'e Jesúsú nté koo ka'an ntá'ví ó
(Lc. 11:2-4)

⁵ Dā ntáka'an ntá'ví nto ne, ñā ku ka'án ntó vatā ó de ñā ntaéni nta'ví san. Tsi dóo ntó ñā é kuntitsi ñā ka'an ntá'ví ñā má úkún kán, mé'ñu itsi kán dí, vata koo é kīni ñā'a san ñā. Nuú é ntaā i é káka'án u ni ntó tsi e divi tsi tsikan doméni é nī'i ñā. ⁶ Ntá tsi dá kaká'an ntá'ví nto ne, kukunúu nto mí xoxó ñā'a ne, nakadí ntó xi'í nto. Kidáā ne, diin

diin tsi ká'an ntá'ví nto ni Xuva kō. Xuva kō ne, ini ñā neé é diin diin tsi kade ntó ne, tá'xi ñā é vā'á iña nto.

⁷ Dá kaká'an ntá'ví nto ne, ñā ku dotó tsi ka'an ntó vatā ó ntáde ñā'a, ñā é ñā ini Xúva kō. Tsi tē dóo ki'in ito ká'an ñā é divi divi tsi ne, kuétsi é tēkú Xuva ko ñā, kuini ñā. ⁸ Nā ku kuān xkoó de nto, tsi Xuva kō ne, ini ñā nee nti'í nti'í kantio nto di'na dá kákan ntó nta'a ñā. ⁹ Du'va koo ka'an ntá'ví nto:

Xuvā nti é tuví nto e dukún kán,
na nakuiko ñu'ū nti divi nto.

¹⁰ Kixkada kú'vē ntó iñā nti.

Vii nto é ntio nto ñuxiví a, vatā tsi ó de nto e dukún kán.

¹¹ Tā'xi nto ita é ká'xi nti é ví'a é uten, vatā ó ntántio nti.

¹² Kada ka'nu ini nto nī nti kuétsi ntí, vatā ó kade ka'nu ini nti ni ñā'a, ñā e ntáde é kini kaa nī nti.

¹³ Nā ku dá vā'a ntó é ntó'o nti nta'a tó'ō e ñā vā'á san,

ntá tsi xntii ntó nti é ñā víi nti é kīni kaa é ntio i é víi nti.

Tsi divi ntó é kadē kú'vē nto;

divi ntó e dóo iō nto é víi ntó ne,

divi ntó e dóo ka'nu nto ntií dañu ntūvi.

Kuan tsi koo na kōo.

Kuan kōo ka'an ntó ni Xuva kō.

¹⁴ Tsi te káda ka'nu ini nto ni ñā'a dá ntáde ñā é kini kaa ni ntó né, kada ka'nu ini Xuva ko ni ntó di. ¹⁵ Ntá tsi tē ñā kada ka'nú ini nto ni ñā'a dá ntáde ñā é kini kaa ni ntó ne, ñā kada ka'nú ini Xuva ko ni ntó di.

Dá kaká'an Jesúsú nté koo kuntuo ixu ó

¹⁶ Dá ntaíntoo ixu ntó ne, ñā kú xkuntóo nta'xa ntó vatā ó de ñā ntaéni nta'ví san. Ntánakoto nta'xa ñā vata koo é kūtuni ñā'a tsi ñā ntaé'xi ñā. Nuú é ntaā i é káka'án u ni ntó tsi e divi tsi tsikan doméni é nī'i ñā. ¹⁷ Ntá tsi dá ntóo ixu ntó né, nekín ntó díki ntó ne, kiti nto di, ¹⁸ vata koo é ñā kutúni ñā'a san é ñā ntaé'xi nto. Tsi Xuva kō ne, ini ñā nee é diin diin tsi ntáde ntó ne, ni'i nto é vā'á nta'a ñā.

Dokuika iña ko é tuví e dukún kán
(Lc. 12:33-34)

¹⁹ Nā ku nātee kuitin nto é vā'á iña nto ñuxiví a, tsi i'a ne, kaduku ti ne, ó kakudu'xe káa nto ne, ó te'u ne, ó ki'in du'u. ²⁰ Ntá tsi natee kuitin nto é vā'á iña nto e dukún kán. Tsi ikán ne, ñā túvi kiti é duku ti iña nto, nté ñā té'u, nté xoxó ñā du'u é ki'i dú'u ñā iña nto. ²¹ Tsi dá mí'i ká ñu'u vā'a é vā'á iña ntó ne, ikán tuví nima ntó di.

Nú'ú é kaxi'í nuu kúñu kō
(Lc. 11:34-36)

²² Ntuxnúu kō ne, vata kaa ñu'u é kaxi'í nuu kúñu ko káa. Te vā'á ntuxnúu nto ne, kaniñ kúñu nto kaxi'í nuu. ²³ Ntá tsi tē ñā vā'a ntuxnúu nto ne, kaniñ kúñu nto ñinēe.

Te ñi'u san kuneé ne, kuneé kue'en. Ñinéé kue'en kúñu ntó.

Xuva kō né, ò ñi'u'n san
(Lc. 16:13)

²⁴ Ña kúvi kada tsiñu o ni ñi'u ña'a tó'o kō é uun kaa tsi. Tsi te ntio ko ñá uun ña ne, ñá uun sán ne, ñá ntio ko ña. Tsi uun ña'a ña ne, kuiko ñi'u o ña; ñá uun sán ne, ñá kuiko ñi'u o ña. Dukuñ ne, ña kúvi kada tsiñu ò é ñi'kué'en ini ko ña Xuva kó te dadii tsi kada kuení ko nté koo kukuika ò.

Kade Xuva ko kuēnta í'xá ña
(Lc. 12:22-31)

²⁵ Dukuñ ne, kaka'an u ni ntó: Ñá ku ñe kuení nto ntuvi iña nto, mí'i kí'xi é kō'o é ká'xi nto, mí'i kí'xi doo é kunūu nto. ¿Ñá ntu te ñá ka nuu á'vi ntuvi iña nto é vata kaa e é ká'xi nto? ¿Ñá ntu te ñá ka nuu á'vi kúñu ntó é doo san é kunūu nto? ²⁶ Koto nto láa, kiti ntaiko e dukún kán. Ñá tē ntaítu ti, nté ña te ntá'tá'vi ti. Ña túvi xáka ti mí ñi'u v'á'a é ká'xi ti. Ntá tsi kaxé'e Xuva kō, ñá túvi e dukún kán, e ntaé'xi ti. ¿Vá ñá ka ntu nuu á'vi a láa san é ñá'vi ntó? ²⁷ ¿Vá kúvi vii ntu ntó é kué'nu ká nto te dáva métru, kuñ te dóo kutsu'un ntó?

²⁸ ¿Nté kui kuñ nte ntá'dē kuení nto ñe é kunūu nto? Koto nto itá laa san nté ò ntaé'nu má kú'u kan. Nté ña ntaé tsiñu, nté ña ntákani. ²⁹ Ntá tsi nté rei Salamuun ña ni xio doo ña e dóo va'á vata kaa laa sán, kuñ te dóo kuika ña. ³⁰ Tē xe'é Xuva kō é kuñ nte va'á ito laa san é kántito vevii ne, utén koko me'ñú ñi'u kán ne, ¿ñá ntu te ñá ka ta'xi ña é kunūu nto, ntó'o é ña ini kuinti'xe nti'xe nto? ³¹ Dukuñ ne, ñá ku kutsu'un ntó, ñá ku ká'an nto: “¿Mí'i ntu kí'xi é kō'o ò, é ká'xi o? ¿Mí'i ntu kí'xi é kunuu kutávi o?” Ñá ku kuñ xkoó ka'an nto. ³² Tsi ña'a, ña e ñá ini Xúva kō ne, ntánantuku ña ñn nti' nti' nuu i sá'a. Ntá tsi ini Xúva kō, ña túvi e dukún kán, tsi ntá'taan núu nto un nti' nti' nuu i sá'a. ³³ Ntá tsi di'na ntukú nuu ini nto é nantuku ntó é kadé kú'vé Xuva kō ne, vii nto é v'á'a é ntio ña. Kídáa ne, ta'xi ña un nti' nti' nuu i é ntá'taan núu nto. ³⁴ Dukuñ ne, ñá ku nti'i ini nto nté koo vii nto uten, tsi uten ne, ió ka ntuvi é nti'i ini nto. Tsi uten uten ne, xéé mii é nti'i ini nto ñe é vii nto.

7

Ña ka'an ntée o tuku ña'a
(Lc. 6:37-38, 41-42)

¹ Ñá ku ká'an ntée nto tuku ña'a, vata koo é ña ka'an ntée ña nto di. ² Tsi vata tsi ó kaka'an ntée nto tuku ña'a ne, kuan kōo ka'an ntée ña nto di. Vatá ó kakuí kú'vé ntó ne, kuan koo kuntékú kú'vé ntó di. ³ ¿Nté kui kaiton ntun utsi xáká é nuu ntuxnúu ta'an o ne, ñá kaiton ntu'u é nuu ntuxnúu o? ⁴ Te ká'an ni tá'an o: “Tá'xin ntuxnúu

o, na nātavá u utsi xáká é nūu san”, koo ka'an, ntá tsi ¿mí'i ntu kúvi kinin é natávan, tsi ntu'u san núu ntuxnúu o? ⁵ Divin é kaeni nta'vín, di'na natávan ntu'u é nūu ntuxnúu o ne, kídáa kúvi kinin é natávan utsi xáká san é nuu ntuxnúu ta'an o.

⁶ Ñá ku kué'é nto tina sán nuu i e kúviko san. Tē ña'a ne, tii ti nto. Nté ña ku xé'e nto kutsín san xo'o kiti e á'vi san, tsi kaka nuu ti. Kídáa né, ntuku kui'i tí nto.

Kakan nto, nantuku ntó né, nake'xen ntó xi'i

(Lc. 11:9-13; 6:31)

⁷ Kákan nto nta'a Xuva kō ne, ní'i ntó. Nantuku ntó né, nani'i nto. Nake'xen ntó xi'i ne, nakaán ña é kí'vi nto. ⁸ Da xóo ka ña'a é kakan ña ne, ní'i ña. Da xóo ka ña'a é nantuku ña ne, ní'i ña. Da xóo ka ña'a é nake'xen ñá xi'i san ne, nakaan.

⁹ ¿Vá ió ntú nto, te kaikán i'xá nto tañú'u ne, vá xūu ntu kué'e nto i? ¹⁰ O te kákan tsáká ne, ¿vá kōo ntu kué'e nto i? ¹¹ Ntó'o é kini kaa nima ntó ne, kaxé'e nto é v'á'a i'xá nto. ¿Ñá ntu te ñá ka ta'xi Xuva kō, ña túvi e dukún kán, é v'á'a, tē xoó kakan i ña?

¹² Da neé ka nuu i é ntio nto é vii ña'a ni ntó né, kuan kōo vii nto ni ñá di. Tsi sá'a kaká'an lei Muisee, ni ña ntáka'an naa Xuva ko kídáa.

Xi'i é ña ni'i

(Lc. 13:24)

¹³ Kúk'vi ntu xi'i é ña ní'i san. Tsi dóo ní'i xi'i é kañe' e dō'vi kan. Ñá tē neé ntii tū'un é kí'in o itsi tsíkan ne, ñá te da ñá ña'a ntáñe'e ña ikán. ¹⁴ Ntá tsi ña te ní'i xi'i mí kuí'ta nti'xin ò é ní'i ko ntuvi va'á iña ko. Dóo ntii tū'un é kí'in o itsi sá'a ne, ñá titán ña'a ntánani'i ña.

Kutuni kó te v'á'a utun san te kii kiti i

(Lc. 6:43-44)

¹⁵ Kuenta tsi vii nto ña e ntáka'an naa Xuva ko, ña é ña te nuu é ntaá i ntáka'an. Ntio ña é kadá kuení nto é vata ntáa le'ntu ntáa ña, ntá tsi nima ñá ne, vata ntáa tina kú'u ntáa. ¹⁶ Kutuni ntó nee ñá'a nti'xe ña te ini nto nté o de ña. ¿Vá ntákii ntu tinti'o xo'o iñú? ¿Vá ntákii ntu kiti ígu ntu vevuu? ¹⁷ Te v'á'a utun sán ne, v'á'a kiti i. Tē ña v'á'a utun sán ne, ñá v'á'a kiti i di. ¹⁸ Te v'á'a utun sán ne, ña kii kiti é ña v'á'a. Tē ña v'á'a utun sán ne, ña kii kiti é v'á'a. ¹⁹ Da neé ka utun é ña kakii kiti va'á ne, nakiin ò né, ka'mi ò. ²⁰ Dukuñ ne, kutuni ko nté kaa utun san te kii kiti i.

Ñá te un nti'i ña'a é kúvi kí'vi ña mí kadé kú'vé Xuva kō

(Lc. 13:25-27)

²¹ Kuñ te dóo titán ña'a ntáka'an ña e Tó'o ña ko, ntá tsi ña te un nti'i ña xéé ñá nta'a Uva kō. Da mii tsi ña e dé ntae é káka'an Úvā ko, ñá túvi e dukún kán, é xéé ña. ²² Ntuvi

tsikán ne, ñá te da dñi ña'a ká'an ñá nī ko: "Tō'ó nti, nti'í ne, ká'an nti kuenta iña ntó ne, nakúnū nti é ña vá'a kuēnta iña nto. Nuú i é dóo na'nu é idé nti kuenta iña ntó di", koo ka'an ña. ²³Kidáa ne, ká'an u ni ñá: "Xu'ú ne, ñá iní u nto. ¡Koo xio nto, tsí ña vá'a ó ni ide nto!", koo ka'an u ni ñá.

Uvi núu i ɛt'í vi'í

(Lc. 6:47-49; Mr. 1:22)

²⁴ Dá xóo ka ña'a é kátekú i é káka'an u, te káda ntaa ña tú'un é káka'an u ne, vata kaa ña e dóo ki'in iní i kaa ña, ña é xntítsi vi'í i nú xuú san. ²⁵ Dá káin davi nu'ú san ne, ɛ'nu ntute san. Un vá'a tsi ínu tatsín ne, dúku núu tatsín san nú vi'í ña kán, ntá tsi ña ni káin vi'í san, tsí ntiitsi kutu nú xuú san. ²⁶ Dá xóo ka ña'a, ña é kátekú i é káka'an u ne, ntá tsi ña káde ntaa ña tú'un kó ne, vata ntáa ña tuntu ntáa ña, ña é xntítsi vi'í i nú ñuti. ²⁷ Dá káin davi nu'ú san ne, ɛ'nu ntute. Un vá'a tsi ínu tatsín ne, dúku núu tatsín san nú vi'í ña kán ne, uun ito tsí káin. Kúnaa kue'en vi'í ña —ka'an Jesús.

²⁸ Dá kúvi ka'an Jesús sá'a ne, koó dá kúdu'va ña'a san é kuan ó nakua'a ña ña, ²⁹ tsí nakua'a ña ña vatá ó kanakuá'a ña'a, ña e dóo ki'in iní i. Ná te ni nakua'a ña ña vatá ó de mastrú lei san.

8

Dā ntavá'a Jesuu ñá kanakó'xo kúñu i
(Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16)

¹ Dá kúntíi Jesuu xúku san ne, ñá te da dñi ña'a intúkin ñá ña. ² Xéé ūun ña'a, ña kanakó'xo kúñu i, mí tuví ña ne, ínchiti ña núu ñá, kaka'an ña:

—Tō'ó, tē ntio nto ne, kuvi ntavá'a nto ko —ka'an ña.

³ Nákáa Jesuu nta'a ñá ne, tñin nta'a ña ñá ne, dá kaká'an ña:

—Ntio ko. ¡Ntuvá'an! —ka'an ña.

Ura tsí i ntuvá'a ña ne, nt'íi kui'í san.

⁴ Kaka'an Jesús ni ña:

—Kuenta tsi viin. Ná ku ká'an ni ña'a nté o kuvi o, ntá tsi ku'ɛn mí tuví dutú san, nañe'en ña kúñu ó. Da kidáa kué'én doméni iña Xuva ko é káka'an lei Muísee, vata koo é kútni ñá'a san tsi é ntuva'an —ka'an ña.

Dā ntavá'a Jesuu ñá kade tsiñu iña tó'o sntadun

(Lc. 7:1-10)

⁵ Dá xee ñá ñuú Capernaú ne, xéé tó'ó é uun sientu sntadún san mí tuví ña ne, ⁶ kaka'an ñá ni ña:

—Tō'ó, tuví ña kade tsiñu iñá ko nú vi'í kó kán ne, nautun ña. Ná te nté kaa kanto'o ña —ka'an ña.

⁷ Kidáa ne, kaka'an Jesús ni ña:

—Kí'm u, dá ntavá'a ú ña —ka'an ña.

⁸ Ntá tsi kaka'an tó'ó sntadún san ni ña:

—Tō'ó, ñá tē nee nuu á'vi u é kí'in nto nú vi'í kó kán. Te da mií tsí é ka'an ntó ne, ntuva'a ña. ⁹ Xu'ú ne, ió ña kade kú've iña kó ne, kade ú tó'ó sntadún san di. Te ká'an u ni ūun ña'a é na kí'in ñá ne, kí'in nti'xe ña. Te ká'an u ni tuku ña'a é kí'xi ña ne, kí'xi nti'xe ña. Te ká'an u ni ña kade tsiñu iñá ko é vii ñá tsiñu tsikán ne, kada ntaa ña —ka'an ña.

¹⁰ Da kúdu'va Jesuu da téku ña é káka'an tó'ó sntadún san ne, kaka'an ñá ni ña ntántikin ña:

—Nuú é ntaā i é káka'an u ni ntó. Vata kíni u un ña'a, ña e dóo kakuinti'xe i, nté ña ñuú Israee. ¹¹ Ne, ka'an u ni ntó tsí titín ña'a kí'xi ña da mí'í ká ñuú ñuxiví san é kuntuo ña, ka'xi dadii ña ni ñata ika ko Abraan ni Ísaa ni Jácoo nú mēsa mí kadé kú've Xuva kó. ¹² Ntá tsi ña'a, ñá kuini i é duku ntée ña kuntuo ña mí kadé kú've Xuva kó ne, nakuíta nuu Xuva ko ña mí dii ka ikā, mí dóo nee. Ikān e kueku ña ne, naka'xi ka'ñi ña nú'u ña —ka'an ña.

¹³ Kidáa ne, kaka'an Jesús ni tó'ó sntadún san:

—Kunú'un. Kuan koo na kúvi vata tsí o kuinti'xe o —ka'an ña.

Ura dú'va tsi i ntuva'a ña kade tsiñu iña ña.

Dā ntavá'a Jesuu ñuntí Pedru

(Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)

¹⁴ Dá kúki'vi ña má vi'í Pedru kán ne, iní Jesuu é tuví ntaa ñuntí Pedru san e dóo kaxé'e ña ka'ni. ¹⁵ Kidáa né, tñin nta'a Jesús ntá'a ña ne, ura dú'va tsi i ntikó ña ka'ni sán ne, dá nakuntísi ña, de vá'a ña é ká'xi ña.

Ñá te da dñi ña nchokuvi ntavá'a Jesuu

(Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41)

¹⁶ Dá kuáa va'á ne, xéé ñá'a san mí tuví Jesuu. Dóo titín ña'a ntánteka ña ña é ñu'ú é ña vá'á nima i. Jesuu ne, uun tsi tú'un ñá nakuíta ña é ña vá'á san ne, ntavá'a ña ña nchokuví san di. ¹⁷ Kuan ó kúvi vata koo é kúntaa é káka'an Ísaia, ña é ka'an naa Xuva ko kidaā: "Mii ñá é ntá'a ña kui'í ko ne, mii ña ió ña nuu i é ntángo kó", ka'an ña.

Ña é ntio i kuntúkin Jesús

(Lc. 9:57-62)

¹⁸ Dá iní Jesuu tsí ña te nté kaa ña'a ntátavi núu ña ña ne, kaka'an ña tsí ki'in ña, kuíta nti'xin ña uun xo diñi míni san. ¹⁹ Xéé ūun mastrú lei san, ne, kaka'an ñá ni ña:

—Mastrú, kuntúkin u nto dá mí'í ka mí kí'in nto —ka'an ña.

²⁰ Kaka'an Jesús ni ña:

—Xtee san ne, ió mavi ti mí kaintoo vá'a ti. Láá, kiti ntaiko e dukún kán né, ió taka ti mí kañu'u vá'a ti di. Ntá tsi xu'ú é véxkúvi ú ñatíí ne, ña túvi mí kutúvi da'na dikí ko —ka'an ña.

²¹ Tuku ña ntini'í ña né, kaka'an ñá ni ña:

—Tō'ó nti, ta'xi nto é di'na kiku'xi u uvá kó ne, da kidáa kuntikín u nto —ka'an ña.

²² Ntá tsi kaka'an Jéssuu ni ña:

—Kuntikín ko. Xtuvín miin ñá ntíxi san, na kú'xi ta'an ña ña ntíxi ni'í ña —ka'an ña.

Dá teé kadin Jesuu tátsin ni ntúte míní san (Mr: 4:35-41; Lc: 8:22-25)

²³ Kidáa ne, ñu'u ña tun ntóó san ní ña ntántikín ña. ²⁴ Un vá'a tsi ínu tatsín san kidaa, dá nté kú'vi ntute san iní tun ntóó san. Ntá tsi kakidi Jéssuu. ²⁵ Kué'én ña ntántikín ña ne, nantóto ña ña, ntáka'an ña:

—iNakakú ntó nti, Tó'ó nti, tsí doko sa téni ó! —ka'an ña.

²⁶ Kaka'an Jéssuu ni ña:

—¿Nté kui ntaú'vi ntú nto? ¿Nté kui ña kue'e ntu ntákuinti'xe nto? —ka'an ña.

Kidáa ne, nákuñtísi ña, kaka'an ñá ni tátsin san ní ntúte sán ne, kúkadín. ²⁷ Koó dá kúdu'va ña ñu'u tun ntóó san, ntátsixe'e tá'an ña:

—¿Neé ntu ña'a ña sá'a? Tsí un tsi nte tátsin san ní ntúte san kade ntaa é káka'an ña —ka'an ña.

Ntúvi ñátí, ña ntoo ñuú Gadara, ñá ñu'u é ña vá'a nima i

(Mr: 5:1-20; Lc: 8:26-39)

²⁸ Dá xee ñá uun xo diñi ntute san mí tuví ñuu é nani Gádará ne, úvi ñatíi ntíi ña nú ña ña kapúsantu kán ne, xée étsin ña mí tuví Jéssuu. Ñú'ú é ña vá'a san nima ñá ntúvi ñá ne, dōo diin ña. Ntaú'vi ña'a san é kuíta ntí'xin ña mí ntoo ña. ²⁹ Ntákachuu ntaa ñatíi san, ntáka'an ña:

—¿Nté ntú koo vii nto ní ntí, I'xá Xuva kō? ¿Vēxnánto'o ntu nto ntí di'na dá xēe ntúvi i é ntó'o nti? —ka'an ña.

³⁰ Da'a sán ne, ñu'u kutsin, ntaé'xi ti.

³¹ Ntaíkan é ña vá'a san da xe'e nta'a Jéssuu:

—Te nakuitá ntó nti ne, ta'xí nto é kí'vi nti nima kútsin san —ka'an.

³² Kaka'an Jéssuu:

—Kué'én —ka'an ña.

Ne, ntíi é ña vá'a san nima ñatíi san, kú'k'vi nima kútsin san. Un ntíi ntíi kutsin san ínu ti, kue'en tí xi'nti kán, ne, náko'xó nuu ti kúñu tí nu míní san. Ikán téni ntíi ntíi ti.

³³ Ínu ña ntáde kuenta kútsin san, kunú'u ñá ñuú ña kán ne, ka'an ntaa ñá ní ñá'a san un ntí'i é kúvi, nté ó kúvi ní ñá'a, ña é ñu'u é ña vá'a san nima i. ³⁴ Un ntíi ntíi ña ñuú i sán ne, xée ñá mí tuví Jéssuu. Dá íni ña ña ne, ntáka'an ñá'a san ní Jéssuu, na vii ñá da xe'e, na ntáka ña ñuú tsikan.

9

Dá ntavá'a Jesuu úun ña'a, ñá xi'i dáva kúñu i

(Mr: 2:1-12; Lc: 5:17-26)

¹ Kidáa ne, ínūu Jesuu tún ntóó ne, íta ntí'xin ña míní sán ne, náxee ña ñuú míi ña.

² Kidáa ne, xee ní'i ñá'a san uun ña'a, ñá xi'i dáva kúñu i, ntekú ña chidó. Dá íni Jesuu tsi dóo ntákuinti'xe ña vēxni'i ñá sán ne, kaka'an ñá ní ñá xi'i dáva kúñu i san:

—Ó dá!, naxnuu ini o, tsí e dé ka'nu iní u ní ó kuétsi ó —ka'an ña.

³ Ntá tsi mastrú leí san ne, dē kuení mii ña: “É kuān ó kaka'an ñá sá'a ne, dotó tsí kaka'an ña tú'un é da mii tsi Xuva ko kúvi ka'an ña”, dé kuení ña. ⁴ Ntá tsi ini Jéssuu neé ntádē kuení ña, ne, kaka'an ña:

—¿Nté kui dóo kíni o ntádē kuení ntu nto?

⁵ ¿Nee ña é dii ka ña ntíi tun'ún é ka'an u, te kuini ntó, ó é ká'an u: “Kada ntaa ka'nu iní u kuétsi ó”, ó é ká'an u: “Nakuntísin ne, kakan ve”? ⁶ Ntá tsi ntio ko é kütuni nto tsi kuví vii u, xu'u é vēxkúvi ú ñatíi, é káda ka'nu iní u kuétsi ntó ñuxiví a —ka'an ña.

Kidáa ne, kaka'an ñá ní ñá xi'i dáva kúñu i san:

—iNakuntísin ne, naki'in chido ó né, kúnú'un nú vi'i o kán! —ka'an ña.

⁷ Kidáa ne, nákuñtísi ña, kunú'u ña nú vi'i ña. ⁸ Dá íni ña'a san sá'a né, dōo u'vi ña. Ntáka'an ña tsi dóo ka'nu Xuva kō é xé'é ña é kúvi vii ña'a san vatá o dé Jesuu.

Dá kána Jesuu Máteu

(Mr: 2:13-17; Lc: 5:27-32)

⁹ Dá ntáka Jesuu íkán ne, kué'én ká ña. Íni ña uun ñatíi, ñá nani Máteu. Tuví ña mí kaído ña diu'un xóo san íña ñá ñuú Roma. Kaka'an ñá ní ña:

—Kuntikín ko —ka'an ña.

Nákuñtísi Mateú san ne, kué'en ña kúntikín ñá ña.

¹⁰ Uun ito ne, dá tuví Jesuu má vi'i kán ne, ñá te da dii ña ntaído diu'un xóo san xee ña, ní tuku ña'a, ña kini ntaa di. Dadíi tsi intóo ña nú mēsa ní Jéssuu ní ña ntántikín ña. ¹¹ Dá íni ña fariseú san ne, tsixe'e ña ña ntántikín Jéssuu:

—¿Nté kui ntaé'xi dadíi ntú mastru ntó san ní ña ntaído diu'un xóo san ní ña ió kuétsi i san? —ka'an ña.

¹² Dá téku Jesuu ne, kaka'an ñá ní ña:

—Ña é vá'a o ní i ne, ña ntántio ña medikú; mii tsí ña ntánchokuví san. ¹³ Kue'én ntó ne, nakuá'a nto tú'un sa'a, vata koo é kütuni nto nee íñá ncho ka'an sá'a: “Ñá tē doméni é ntio ko, tsí é ntio kó ne, na ntúnta'vi ini nto ta'an nto.” Kuan ó ka'an Xúva kō. Tsí xu'ú ne, ñá te ña'a é vá'a vēxnantuku ú, tsí ña'a é ió kuétsi i —ka'an ña.

Dá tsixe'e ña Jéssuu nté koo vii ña da ntaíntóo íxu ñá

(Mr: 2:18-22; Lc: 5:33-39)

¹⁴ Kidáa ne, xée ña ntántikín Juaán san mí tuví Jesuu ne, tsixe'e ña ña:

—¿Nté kui nti'í nī ña fariseú san ne, ntaíntóo ixū nti, ntá tsi ña ntántikin ntó ne, ña ntáde ña? —ka'an ña.

¹⁵ Nantíko kóo Jesuu, kaká'an ñá ni ña:

—¿Vá kuntoo nta'xa ntu ña kaxee víko mí tánta'a ña'a dá tuví dukuñá ña tánta'a san ni ñá? Tsi xée úra i é ntáka ña tánta'a san mí ntóo ña ne, kidáá né, kuntoo ixu ña.

¹⁶ Te nāteé nuu o doo tsudé ne, ñá nāxntéé nuu o doo é vāta natixī du'nu áta kō mí ntátsin, tsi ntátsin xtuku te natixī doo xée sán ne, díí díí ka kukue'e ntátsin. ¹⁷ Ntē ña tsu'un o ntute tinti'o xee ini tsá'a atā é kúvi ñií, tsi ntátsin ñií sán ne, katí nti'í ntute ti. Ntē ñií san ña kaidiá'vi ká i dí. Tsi tsu'un o ntute tinti'o xee ini tsá'a ñií xéé, vata koo é xntii ntuvi nuu i —ka'an ña.

Íñā diókō Jairu ni ñá'dí'í, ña tñn nta'a dōo Jesuu

(Mr. 5:21-43; Lc. 8:40-56)

¹⁸ Da ñií káka'an Jesuu ni ñá ne, xée ūun ña'a ña tsiñu i, inchítí ña nūu Jesúu ne, kaka'an ña:

—Dā ve xí'i a diókō ko. Ntá tsi te kí'xi nto ne, te tñn nta'a nto i né, ntoto —ka'an ña.

¹⁹ Nákuntísi Jesúu ne, kué'en ñá kántikin ñá ña, ni ūn ntíí ntíí ña ntántikin ñá dí. ²⁰ Kidáá ne, vé'xi uun ñá'dí'í ata Jesuu. Ñá'dí'í san ne, é ūxuvi kuía é kaeti niñi ña. Xée etsin ña ata Jesúu ne, tñn nta'a ña ntēte doo ña. ²¹ Tsi dé kuení ña: “Te da mií tsi dū'nu ña tñn ntá'a ú ne, ntuvá'a u”, kuini ña. ²² Xkokóto Jesúu áta ña ne, íni ña ña. Kaka'an ñá ni ña:

—O dá!, naxnuu ini o, tsi é ntuvá'an, tsi kuínti'xe o ko —ka'an ña.

Ne, ura dú'va tsi i ntuvá'a ña.

²³ Dā xee Jesuu nú vi'í ña tsiñu i sán ne, ini ña ña ntánakueku san; tékú ña é kō da ntákachu'u ntáa ña'a san ntaéku ña ne, ²⁴ kaka'an ñá ni ña:

—Koo xio nto. Ñá te ni xí'í tun; kúdií kakidí tun —ka'an ña.

Da xkuntéé ña'a san Jesuu. ²⁵ Ntá tsi dá kíñu'u ña ña'a san kí'í kán ne, kúkí'ví ña má vi'í kán ne, írkā ña nta'a tñn ne, nákuntísi tun. ²⁶ Kidáá né, kūtuní un ntíí ntíí ña ñuú i é ntóo etsin nté o kúvi.

Dā ntavá'a Jesuu uvi ñá'a, ña kuāa

²⁷ Dā ntáka Jesuu íkán ne, uvi ñá'a, ña kuāá, kuntikin ñá ña, ntákana ña ña:

—¡Ntūnta'ví ini nto ntí, í'xá ika Dāvii! —ka'an ña.

²⁸ Dā ita ntí'xin Jesúu san má vi'í kán ne, xée etsin ña kuāá san mí tuví ña. Kaka'an Jesuu ni ña:

—¿Ntákuinti'xe ntu nto e kuvi ví u sá'a? —ka'an ña.

—Ntákuinti'xe ntí nto, Tó'ō nti —ka'an ña.

²⁹ Kidáá ne, tñn nta'a ña ntuxnúu ñá, kaka'an ña:

—Na kúvi vata tsí ó ntákuinti'xe nto —ka'an ña.

³⁰ Kidáá né, nāxi'i ntuxnúu ña. Dōo ka'an Jesuu ni ña:

—Kuenta tsí víi nto vata koo é ña kutúni ñá'a san —ka'an ña.

³¹ Ntá tsi ura tsí i dá kunú'u ña ne, eni ntu'u ña ntáka'an ñá ni ūn ntíí ntíí ña ñuú tsikan nté o dé Jesuu ni ña.

Dā ntavá'a Jesuu úun ña ñi'í

³² Dā ve tsi ntáka Jesuu ni ña ntántikin ñá ne, xee ní'í ña'a san uun ña ñi'í, ña nuu é ña vá'á nima i. ³³ Dā nakuíta Jesuu é ña vá'á san ne, nāka'an ñá ñi'í san. Kóo dá kúdu'va ña'a sán ne, ntáka'an ña:

—¡Nté uun ito vata kíni o é kuan koo kúvi ñuú Israee! —ka'an ña.

³⁴ Ntá tsi ña fariseú san ne, ntáka'an ña:

—Kúdií tó'ō é ña vá'á san kaxee é kúvi víi ña sá'á nakuíta ñá é ña vá'á san —ka'an ñá iña Jesuu.

Dā ntúnta'ví ini Jesuu ñá'a san

³⁵ Íka Jesuu un ntíí ntíí ñuú kuetsi ni ūn ntíí ntíí ñuú na'nu, kanakuá'a ña má vi'í mí ntánataká nuu ña Israee san, kaka'an ntódo ña tú'ūn é vá'a san iña mí kadé kú'vé Xuva kō. Kantavá'a ña da néé ka nuu i ku'i i é ntákuví ña'a san. ³⁶ Dā íni ña é ña te da díí ñá'a san ne, ntūnta'ví ini ña ña tsi dóo ntánto'o ña é xoxo káde i ña kuenta. Vata ntáa le'ntu é xoxo páxtu ti ntáa ña. ³⁷ Jesúu ne, kaka'an ñá ni ña ntántikin ña:

—Dóo iō ñá'a é vāta tekú ña tú'un Xuva kō, ntá tsi ña títin ña'a ña ntáka'an ntódo san. Vata ntáa matu e dóo kuáan ne, xoxō kue'e ñá'a é ta'vi ña. ³⁸ Dukuān ne, kákan ntō Tó'o ítú san na taxnúu ña ña'a, ña ntáde tsiñu, e kítá'vi ña ítú san —ka'an ña.

10

Dā náxaxnuu Jesuu úxuví pustru ña

(Mr. 3:13-19; Lc. 6:12-16)

¹ Kāna Jesuu úxuvi ñá'a, ña é víi pustru ñá ne, xé'le né é kuvi nakuíta ña é ña vá'á san, é kúvi ntavá'a ña ña'a san un ntíí ntíí nuu i é ntákuví ña.

² Du'va naní pustru, ña é uxuví san: ña é kuvi ūun ne, Simuun ña (Pedru naní ñá dí), ni ení ñá, Andree; ni Sántiaú, ni ení ñá, Juaan, ntuvi í'xá Zebedeu; ³ Felipe, ni Bártulu, ni Tūmáá, ni Māteu, ñá kaido diu'un xōo; ni Sántiaú, í'xá Alfeú, ni Tādeú, ⁴ ni Simuun, ñá kaduku ntée ña uve ta'an Zelote, ni Júda Iscāriote, ña é díko Jesuu.

Taxnúu Jesúu pustru ña é na kika'an ntódo ña

(Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6)

⁵ Taxnúu Jesuu ña é uxuvi ñá'a san ne, kaka'an ñá ni ña:

—Ná ku ñe'e nto mi ña ntákuinti'xe ña Xuva kō; nté ña ku ñe'e nto mí ntoo ña Samariá san di. ⁶ Ntá tsi kue'ën nto mí ntoo ña Israee, ña é vāta ntāa a le'ntu é kunaan ntāa ña. ⁷ Da nū ntaika nto ne, ká'an ntōdō nto tsí é xee étsin ntuvi dá kani ntu'u Xuva ko kadā kú'vē ña. ⁸ Ntavá'a nto ña nchokuvi; nantōto nto ña xi'i; ntavá'a nto ña é ntee kui'i é kānakó'xo kúñu i; nakūnu nto é ña vā'ā san. Dómēni ní'i nto é kūvi vii nto sá'a. Dukuān ne, ña kí'i nto xā'ví i nee é vii nto.

⁹ Nā kuido nto ōro, nté diu'un kui'xin, nté diu'un kuaan, ¹⁰ nté ifñ nto é kū'un iña ntó itsi kán. Nté ña kuni'i nto uun na'a dú'nu nto, nté nti'xen nto é nādama nto, nté tatun ntō, tsí ña ntāde tsiñu ne, da miū é ní'i ña é ka'xi ña.

¹¹ Da neē ka ñuú, tē lú'nti te kā'nu, mí xēe ntó ne, ntuku ntō xoó ña'a, ña é vā'ā ne, kuntuo nto ni ña dā nté ntāka nto ñuú tsikan. ¹² Te kúk'vi ntó má vi'i kán ne, ká'an nto ni ña Ntiusi. ¹³ Te vā'ā nti'xe ña'a sán ne, ká'an nto, na kue'é Xuva kō é kūntoo vā'ā ña. Tē ña vā'ā ña'a ña ne, ñá kuntuo vā'ā ña. ¹⁴ Tē ña ta'xi ña é kuntuo nto ne, o ña kuinti'xe ña é ntāka'an ntó ne, nakidí nto nti'xen nto xáká ñuú san te ntaka nto ikán. ¹⁵ Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntó tsí dii ka vā'a kōo iña ñuú Sodoma ni ñuú Gomora é kōo iña ñuú tsikan ntuvi té xe'é Xuva kō é ntó'o ña.

Nuu i é nto'o kō

¹⁶ 'jKoto nto! Kataxnúu ú nto é kí'in ntó vatā ó kañe'e a le'ntu mé'ñū tina kū'ú san. Kantio e dóo ntíto víi nto vatā ó de koó san, ntá tsi vii nto vata kaa paloma, é ña te diin ti. ¹⁷ Kuenta tsí vii nto, tsí ña'a sán ne, kí'in ní'i ña nto nū ña tsiñu i sán ne, kani ña nto ntuku iní vi'i mi ntánataká nuu ña Israee san. ¹⁸ Ntada ña nto kuenta ntá'a ña tsiñu na'nu i san ni ntá'a rei san kuenta iñá ko vata koo é ká'an ntó kuenta iñá ko ni ña, ni ñá'a, ña é ñá ini Xúva kō. ¹⁹ Ntá tsi te ntāda ña nto kuenta ntá'a ña tsiñu i sán ne, ñá ku itsu'un ntó nee é ká'an nto. Tsí ta'xi Xuva kō nté koo ka'an ntó ura tsikan. ²⁰ Nā te mií ntó é ká'an nto kidaā, tsi Espiritū Sántū san ta'xi ña tú'un é ká'an nto.

²¹ Ntati san ne, ntada ña kuenta éni ña nta'a ña'a e ka'ní ña ña ne, uva i'xá san ne, kuan kōo vii ña ni i'xá ñá di; i'xá san ne, kí'i nchu'vi ñá uva ña ne, ka'ní ña ña. ²² Nā ntio kue'en ña'a san nto kuenta iñá ko. Ntá tsi xoó ña'a kutíi ña dā nté nainu xtuku ú ne, nakáku ña. ²³ Dā ntādē xení ña ni nto ūun ñuú ne, kunu nto kue'ën ntó tuku ñu. Tsi nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntó, ñá kunē'é ntó xee nto un ntíi ntíi ñuú é ntoo ñuú Israee dí'na dá nainu xtúku ú, xu'u é vēxkúvi ú ñatií.

²⁴ Nté uun ña kanakū'ā a san é dii ka ka'nu ña'a ña é mastru ñá ne, nté uun ña kade tsiñu san é dii ka ka'nu ña'a ña é ntó'o ña.

²⁵ Vata ō kúvi masstrú san ne, kuan kōo kuví ña ntántikin ñá di. Vata ō kúvi tó'o ña ne, kuan kōo kuví ña kade tsiñu iña ñá di. Tē ntáka'an ñá'a tsi xu'ú e tó'o e ña vā'ā sán u ne, kuan tsi kōo ka'an ñá iña ntó di.

Xoo é u'vi ko

(Lc. 12:2-7)

²⁶ Nā ku u'vi ntó ña'a. Tsi ña tuví nee iña é tuvi xu'ú vevii é ña tuvi díto rkontúvi; ña tuví nee é ntāde xu'u o vevii é ña kutúni ña'a san. ²⁷ Nēe é kākā'án u ni ntó dá neē ne, ká'an nto ni ña'a sán ntuvi a. Nēe é tekú nto é kākā'an xú'u ú ni ntó ne, kachu'u ntó nte dikí vi'i nto kan. ²⁸ Nā ku u'vi ntó ña'a, ña é kūvi ka'ní da mií kúñu kō, ntá tsi ña kuví ka'ní ña nima ko. Xuva kō é u'vi ntó ña, tsi divi ña é kuví nantí'i ña nima kó ni kúñu kō dó'vi kan.

²⁹ Kūdii uun séntavu ntádiko ña uvi a láa skuaán san. Ntá tsi nté uun ti ña kuví ti, te Xuva kō ña ntio ña. ³⁰ Ntó'o ne, u tsí nté idi dikí nto ntánté'vi. ³¹ Dukuān ne, ñá ku u'vi nto, tsi dii dii ka nuu á'vi nto é vāta ntāa a láa sán, kuān te titín ti.

Ña ntáka'an é ini Jesuu

(Lc. 12:8-9)

³² Un ntíi ntíi ña'a, ña ntáka'an nuu ña'a san e ini ña kó ne, ká'án u ni Uvā kó, ña tuví e dukún kán, tsí ini ú ña di. ³³ Ntá tsi té xoó ña'a kaka'an ñá ni ñá'a san e ñá ini ñá ko ne, ká'án u ni Uvā kó, ña tuví e dukún kán, tsi ñá ini ú ña di.

Ntánā ña'a kuenta iña Jesuu

(Lc. 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ Tē kuini nto ne, vé'xi u é kūntoo vā'a ña'a ñuxiví a. Nā te vē'xi u é kūntoo vā'a ña, tsi vé'xi u é na nāa núu ña. ³⁵ Tsi vé'xi u é na nāa núu i'xá ni uva i, é nāa núu dióko ña ni di'i' ña, é nāa núu énu ña ni ñuntíi ña. ³⁶ Kí'i nchu'vi ña ñavi'i mií ña.

³⁷ Tē xoó ña'a é dii ka ntio ña di'i' ña ni uva ñá é xú'ú ne, ñá tē nee nuu á'vi ña é kuntúkin ñá ko. Ne, tē xoó ña'a é dii ka ntio ña i'xá ña o dióko ñá é xú'ú ne, ñá tē nee nuu á'vi ña é kuntúkin ñá ko. ³⁸ Tē xoó ña'a ña ntio ña kuví ña kuenta iñá ko dá kantúkin ña ko ne, ñá tē nee nuu á'vi ña é kuntúkin ñá ko. ³⁹ Tē xoó ña'a dóo ntio ña é koo é vā'á ntuvi iña ña ñuxiví a ne, ñá ní'i ña é vā'á e dukún kán. Ntá tsi té xoó ña'a nakunāa ña ntuvi iña ña ñuxiví a kuenta iñá ko ne, ní'i ña ntuvi vā'á iña ña e dukún kán.

Dómēni é duku ntée o

(Mr. 9:41)

⁴⁰ Tē xoó ña'a kade ña ni ntó é vā'á ne, diví ú kade ña ní ko é vā'á di. Tē xoó ña'a e vā'á ó de ña ní ko ne, vā'á ó de ña ní ña táxnūu kó di. ⁴¹ Tē xoó ña'a e vā'á ó de ña ní ūun ña'a kuenta iña i é kākā'án ñá naa Xuva kó ne, ní'i ña é vā'á vata kaa doméni é kāduku ntée ña ntáka'án naa Xuva ko. Tē xoó ña'a e vā'á ó

de ña ni ùun ña'a, tsi dóo va'á ña'a ña ne, ní'i ña é va'á vata kaa doméni é káduku ntée ña é va'á ña'a san. ⁴² Tē xoó ña'a ku'éle ña uun e'xín ntute ví'xín é kō'o uun á na kuetsi, na kantikín ko ne, nuu é ntaā i é káka'án u ni ntó tsi ní'i nti'xe ña doméni —ka'an Jéssuu.

11

Dā táxnūu Juaan Bautista ña ntántikín ña mí tuví Jesuu

(Lc. 7:18-35)

¹ Dā kúvi teé tsiñu Jesuu úxuvi ñá'a pustru ñá ne, ntaka ña ikan, kúka'an ntódo ña ta'án ñuu ta'án ñuu, kanaku'a'a ña ña'a san.

² Da nii nuu kutú Juaán ne, kútuni ña un nti'í nuu i é kade Cristú ne, taxnúu ña ña ntántikín ña ³ é tsixe'e ña Jéssuu té divi nti'xe ña é ká'an ñáta san kídáá tsi kí'xi ña, o te kuntetú ká ña tuku ña'a.

⁴ Kaka'an Jéssuu ni ña:

—Kue'én nto mí tuví Juaán ne, ká'an nto ni ña nuu i é ntátekú nto ni nūu i é ntaíni nto. ⁵ Ká'an ntó tsi náxi'í ntxnúñú ña kuáá, tsi nákaa ña xné'e, tsi ntuvá'a ñá kanakó'xo kúñu í, tsi nátekú ña lo'ó, tsi ntóto ña xi'í, tsi kaka'an ntódo u tú'ún va'á iña Xuva ko ni ña ntá'ví san. ⁶ Nté kuán nte va'á ó ni ña'a, ña é ña kákuka'an núu i ko! —ka'an ña.

⁷ Dā kunú'u ña ntántikín Juaan san ne, eni ntu'u Jéssuu kaka'an ña ní ñá'a, ña e dóo titín, ña ntántoo san, kuenta iña Juaan:

—¿Nee iñá ntu ixkoto nto má kú'u kan? ¿Vá ixkoto ntú nto choo é kákantá nuu da kainu tatsín san? ⁸ ¿Nté kui ñe'e ntu nto? ¿Ó é kōto ntu nto un ña kuika, ña é nuu doo e dóo va'a? Ña kuán ntáa sán ne, nú ví'í reí san ntoo ña. ⁹ ¿Nté kui ñe'e ntu nto? ¿Ó é kini ntó uun ña'a, ña kaka'án naa Xuva ko? Juaán ne, kaka'an nti'xe ña naa Xuva ko ne, díi ka ka'nu ña'a ña é da xóo ka ña'a, ña e ntáka'án naa Xuva ko. ¹⁰ Tsi uve na'a tú'un Xuva ko, káka'an iña ña:

I'a taxnúu ú maú ko é kodo nuú ña,

é nakōo tú've ña itsi mí kí'in,

ka'an. ¹¹ Nuu é ntaā i é káka'án u ni ntó tsi xoxó ña'a, ña e káku ñuxiví a, e díi ka ka'nu ña'a ña é Juaan Bautista. Ntá tsi xoo ña'a é díi ka lú'nti ña mí kadé kú've Xuva kō ne, díi ka ka'nu ña'a ña é Juaán san.

¹² Nté ntúvi dá eni ntu'ú Juaan kaka'an ntódo ña ne, un tsi da nté vevíi ne, ncho víi ña'a san dú'xen ni ñá'a, ña ntáduku ntée Xuva kō. Ña ntákudin san ne, ncho nantí'i ña ña. ¹³ Un tsi da nté xeé Juaán san ne, un ntíi ntíi ña ntáka'án naa Xuva ko kídáa, ní lei Muísee ne, ntáka'an ña nté koo kúvi ntuví dá kixkadá kú've Xuva kō. ¹⁴ Tē ntio nto é kuínti'xe nto ne, tsi Juaán san ne, divi ña é Elia ña. ¹⁵ Xoo é kátekú i ne, na kini ña.

¹⁶ ¿Nee iñá ntu é natee ta'an o ña'a san, ña ntántoo vevíi, ña é ña ncho tekú i? Vata

ntáa i'xá e ntánadiki nu á'ví kán ntáa ña, i'xa é ntáka'an ní'i tá'an i: ¹⁷ “Nakuékú nti choo iña viko ña tánta'a san ne, ñá ni ite'e ntó; ita nta'xa ntí'vatá ó kaita ña da káintu'xi ña'a ne, ña ni éku ntó”, ka'an na. ¹⁸ Tsi kí'xi Juaán san ne, nté ña ini xi'í ña ne, nté ña ini e'xi ñá ne, ntáka'an ña'a san tsi nuu é ña va'á nima ña. ¹⁹ Vevíi ne, xeé ú, xu'u é vēxkúvi ú ñatíi ne, kae'xí u ne, kaxi'í ú ne, ntáka'an ña tsi dóo ini e'xí u, dóo ini xi'í ú di ne, ntáka'an ña tsi xu'ú ne, dóo va'á tiin ú ní ña ntaído diu'un xóo san ni ña kini ntáa san. Ntá tsi kutuni ko tsi dóo kí'in íni nti'xe Xuva kō da ntaíni o nté o de ña ntántikín ña —ka'an Jéssuu.

Ñuu mí ña ni kuínti'xe ña'a san

(Lc. 10:13-15)

²⁰ Kídáá né, eni ntu'u Jéssuu kade tíi ña ní ña ñuu i san, mí dóo kí'in itó ede ña nuu i é dóo na'nu, tsi ña ni náti'vi íni ña kuétsi ña. Kaka'an ña:

²¹ —¡Ña ntá'vi ide ntu nto, ña ñuu Coraziin! ¡Ña ntá'vi ide ntu nto, ña ñuu Betsaida! Tē dí ni íni ña ñuu Tiru ni ñá ñuu Siduun núu i e dóo na'nu é íni nto ne, nté émá tsi é náti'vi ini kue'én ña ne, ínūu ña doo lakí ne, dá'vi ñá díki ña xáá vátá xkóo ini ña dá ntoo nta'xa ña. ²² Ntá tsi kaka'án u ni nto, tē xee ntúvi é xntékú kú've Xuva kō ne, ní'i ntó e díi díi ka nto'o nto é vata káa ñuu Tiru ni Síduun, tsi ña ni kuínti'xe nto ko. ²³ Divi ntó, ña ñuu Capernaú ne, dóo kuika ntó né, dóo ntáde na'nu ña'a nto. Ntá tsi nakuítá nuu ña nto dó'vi kan, tsi ña ni kuínti'xe nto ko. Tē dí ni íni ña ñuu Sodoma núu i e dóo na'nu é íni ntó ne, tsvi dukuan ñuu tsikan nté vevíi. ²⁴ Ntá tsi kaka'án u ni ntó tsi díi ka donchu'vi koo nto'o nto, é vatá o kúvi ñuu Sodoma tē xee ntúvi é xntékú kú've Xuva kō —ka'an Jéssuu.

Kí'xi nto ní kó ne, ní'i nto dá'na

(Lc. 10:21-22)

²⁵ Kídáá né, kaka'an Jéssuu:

—Ntadí'vi nto, Xuvá ko, Tó'o é dukún kán ni ñuxiví a dí, tsi xnuu xu'ú ntó nuu i é nuu é ntaā i san é ña kini ña dóo kí'in íni i san ní ña dóo tú've i sán di ne, nañ'e'ntó ña ntá'ví san. ²⁶ Kuán ó dé nto, tsi kuun o ntio nto é víi nto —ka'an ña ni Xuva kō.

²⁷ Kaka'an xtúku Jesuu:

—É tá'xi Xuva kō é un nti'í nuu i ntá'a ko. Xóxo ña'a é íni nti'xe ña xoo é I'xá Xuva ko, da míi Uvá kó ini ña. Xóxo íni i xoo é Xuva kō, da míi tsi I'xá ñá, ni da xóo ka ña'a é ntio I'xá ña é kútuni ña. ²⁸ Kí'xi nto, un ntíi ntíi nto e ntákuitá nto kuenta iña tsiñu e ntáde nto, ni kuenta iña i e ntánto'o nto ne, ta'xi u é kúntoo da'na nto. ²⁹ Kuntikín ntó ko ne, nakuá'a ú nto. Tsi ña te díin u, ñá te ka'nu ñá'a ú ne, ní'i nto dá'na. ³⁰ Ná ví'xín kaa itsi ko, nté ña ntíi tu'ún tsiñu é tá'xi u nto dí —ka'an ña.

12

Dā t̄n pustrú san xoko trigu ntúvi dá iō dá'na

(Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5)

¹ Kidáa ne, itá nti'xin Jesuu má trigu kán ntuvi dá iō dá'na. Ntáakín ña ntántikin ñá ne, t̄n ña xoko trigu san ne, da é'xi ña. ² Ntá tsi dá íni ña fariseú san ne, ntáka'an ñá ni J̄súu:

—Uun ō ntáde ña ntántikin nto é dóo xii kaa é vii o ntuvi dá iō dá'na —ka'an ña.

³ Kaka'an J̄súu ni ña:

—¿Váta nakua'a ntu nto nte o dé Davii da kákin ña kídaa, ni ña ntini'i ñá? ⁴ Kúk'ví ña má vi'i Xuva kō né, é'xi ña tañú'u kuiko e dóo xii kaa é ka'xi ña, tsi da mii tsi dūtú san ntaé'xi ña tañú'u tsikan. ⁵ ¿Ō vata nakua'a ntu nto mí uve na'a kaka'an léi Muisee? É dūtú san ntáde tsiñu ña ini ukún ka'nu kán ntuvi dá iō dá'na ne, ña túvi n̄ee nuu i é k̄ini kaa ntáde ña. ⁶ Kaka'an u ni ntō tsi i'a tuvi e dii ka ka'nu é xukún ka'nu san. ⁷ N̄á ñi nto neé ncho ka'an X̄uva kō dá kakā'an ña sá'a: “N̄á té doméni é ntio ko, tsi é ntio kó ne, na ntúnta'vi ini nto ta'an nto”, ka'an ña. Té dí ni ñe'e diki ntí'xe nto sá'a ne, ñá ni k̄a'an ntée nto ña'a, ña é ña tuvi kuétsi i. ⁸ Tsi xu'u é véxkúvi ú ñatíi ne, xu'u é kadé kú've u ntuvi dá iō dá'na di —ka'an ña.

Ñatíi, ña é itsi ntá'a i

(Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11)

⁹ Ntáka Jesuu ik̄an ne, kúk'ví ña ini vi'i mí ntánataká nuu ña Israee. ¹⁰ Ik̄an tuvi uun ñatíi, ña é itsi ntá'a i. Tsixe'e ñá'a san J̄súu:

—¿Ñá xii kaa ntu é ntavá'a o ña'a ntuvi dá iō dá'na? —ka'an ña. Kuan ō ka'an ñá vata koo é n̄i'i ña é tsi'i kuétsi ña ña.

¹¹ Kaka'an J̄súu ni ña:

—Xoó ña'a nto, te ūun kudii á le'ntu nto iō ti ne, te kō'xó nuu ti xavi ntuvi dá iō dá'na ne, ¿ñá ntu natavá nto ti? ¹² ¿Ñá ntu te dii ka nuu á'vi ña'a san é a le'ntu? Dukuān ne, ñá te xii kaa é vii o é vá'a ntuvi dá iō dá'na —ka'an ña.

¹³ Kidáa ne, kaka'an ñá ni ñatíi san:

—Nakaan nta'a o —ka'an ña.

Nákaa nti'xe ña nta'a ña ne, ntuvá'a vata tsi kaa nta'a ña é uun san. ¹⁴ Kidáa ne, ntíi ña fariseú san ne, natíin ña nté koo ka'ní ña Jesuu.

É k̄a'an Ísaia iña J̄súu

¹⁵ K̄utuni Jesuu nté ō dé ña fariseú san. Ntáka ña ik̄an ne, ñá te da dii ña'a intíkin ñá ña ne, ntavá'a ña un ntíi ntíi ña nchokuví san. ¹⁶ Kaka'an ñá ni ñá'a san é ña ká'an ña nte o dé ña. ¹⁷ Kuan ō ka'an ñá vata koo é k̄untaa é k̄aka'an ñá ka'án naa Xuva ko kídaa, ñá nani Ísaia:

¹⁸ I'a tuvi ña kade tsiñu iñá ko, ña e náakxnúu ú,

divi ña e dóo ntio ko, e dóo diní ko ni ña.

Taxnúu ú Espiritú Sántú kó ni ña ne,

ka'an ntódo ña dá kanii ñuxiví san nté koo ni'i ña é vá'a nta'a Xuva kō.

¹⁹ N̄á n̄aa núu ña, nté ña káchu'u ña.

Ntē xoxo tekú i tátsin ña itsi k̄an.

²⁰ Ntē ña ká'nu ka ña choo é tá'nu,

nté ña nantá'va ña metsa é dá vé kakene u'me

un tsi da nté k̄uvi vii ña é kōo é vá'a.

²¹ Kuenta iña ñá ne, kuntuu dá kanii ñuxiví san é ni'i i é vá'a nta'a Xuva kō,

ka'an Ísaia.

Dā ntáka'an ñá'a san é nuu é ña vá'a san nima J̄súu

(Mr. 3:19-30; Lc. 11:14-23; 12:10)

²² Xee ni'i ña uun ñatíi mí tuvi Jesuu. Ñatíi san ne, skuaa ña ne, ñi'i ña di, tsi nuu é ña vá'a nima ña. Ntavá'a Jesuu ñá ne, naka'an ñá ne, nákoto ña. ²³ Koó dá kúdu'va un ntíi ntíi ña'a san, ntáka'an ña:

—¿Vá ña sá'a ntu é i'xá ika D̄avii? —ka'an ña.

²⁴ Ntá tsi dá téku ña fariseú san ne, ka'an ña:

—K̄udii Belsébuu, tó'o é ña vá'a san, kaxé'e é k̄akuví kade ña kanakunu ña é ña vá'a san —ka'an ña.

²⁵ Iní Jesuu nee é ntádē kuení ña ne, kaka'an ñá ni ña:

—Da neé ka ñuu mi ntánāa mí ñá ne, kunaan. Uun ñuu, ō uun ñavi'i é kuví ña uvi dava ña ne, ñá k̄utíi ña, tsi k̄ii nteé xio ta'an mii ña. ²⁶ Te mii tó'o é ña vá'a san kanakūnu é ña vá'a n̄i'i i ne, ntánāa mí i. ¿Ntē ntu koo ni'i ntii i é vii i, kuan? ²⁷ Divi ntō ne, ntáka'an nto é kanakūnu u é ña vá'a san kuenta iña Belsébuu, tó'o é ña vá'a san. ¿Xoó ntu kuenta iña i kanakūnu ña ntántikin nto é ña vá'a san? Ña ntántikin ntó san ne, divi ña é ini ña tsi ña te kuenta iña tó'o é ña vá'a san é k̄uvi nakunu o é ña vá'a san. ²⁸ Xu'ú ne, kuenta iña Espiritu Xuva kō san é kanakūnu ú e ña vá'a san. Dukuān ne, e xé Xuva kō mí ntoo nto é kadé kú've ñá iña nto ve.

²⁹ ¿Xoó ntu kuví kí'vi i má vi'i ña dóo xení i é kí'i dú'u iña ñá té ña di'na kí'ni ña ña? Kidáa ne, kuví ntada ixu ña vi'i ña.

³⁰ Xoo é ña k̄akuni'i i kó ne, ñá kañē'e ñá da xe'é ko. Xoo é ña k̄anatee kuitin i iñá ko ne, katsoo xaa ña.

³¹ Tsík̄an é k̄aka'an u ni ntō tsi kada ka'nu ini Xuva ko ni ñá'a san kuétsi ña, da neé ka nuu i é vii ña, é k̄a'an ña, ntá tsi te k̄a'an k̄ini ña iña Espiritú Sántú sán ne, ñá kada ka'nū ini Xuva ko ni ña. ³² Xoo é k̄a'an ntée i ko, xu'u é véxkúvi ú ñatíi ne, kuví kada ka'nu ini Xuva ko ni ña, ntá tsi xoo é k̄a'an ntée

i Espiritū Sántū sán ne, ñá kada ka'nū ini Xuva ko ni ñá nté vevii, nté ntūvi é vë'xi.

Kutuni ko nté kaa utun san te kīi kiti i
(Lc. 6:43-45)

³³ Te vā'á utun sán ne, vā'á kiti i. Tē ña vā'a ūtun sán ne, ña vā'á kiti i. Kutuni ko nté kaa utun san te kīi kiti i. ³⁴ ¡Tatá koo nto! ¿Nté koo kuvi ka'an nto é vā'a dá ña vā'á nima nto? Da nēé ka é nuu tsitu nima kó ne, divi é kākā'an xú'u kō. ³⁵ Ña é vā'á ña'a ne, vā'á nima ñá ne, vā'á ó kaka'an ña. Ña é ña vā'a ña'a ne, nuu tsitu nima ñá é kīni kaa, ne, kaka'an ñá é kīni kaa. ³⁶ Ntá tsi kaka'an u ni ntó, tsí divi ntūvi é ta'xi Xuva kō é ntó'o nto ne, ká'an un ntíi ntíi ña'a nté kui kuan ó ka'an ñá da nēé ka tú'un é dotó tsí ka'an ña. ³⁷ Tsi kidaā ne, ká'an Xuva ko te vā'á nto, o tē ña vā'a nto kuenta iña i é ká'an nto —ka'an Jesús.

Ña kini ntáa san ntañkan ña nuu i é dóo ka'nu

(Mr. 8:12; Lc. 11:29-32)

³⁸ Kidáa ne, nantíko kōó mastrú lei san nī ña fariseú san, ntáka'an ñá ni Jesús:

—Mastrú, ntio nti é vii ntó uun nuu i é dóo ka'nu —ka'an ña.

³⁹ Ntá tsi nantíko koó ña, kaka'an ña:

—Koo dá ña kini ntáa san, ña é ña ntákuinti'xe i san, ntio ña nuu i é dóo ka'nu. Ntá tsi ñá kīni ka ña nuu i é dóo ka'nu, mii tsi nuu i é idé ña ka'an naa Xuva ko kidaā, ña nani Jónaa. ⁴⁰ Tsi vata ó kúvi Jonaó san é uni ntūvi, uni níñu inū ña ini i'xi tsáka ka'nu sán ne, kuan koo kunū ntú'xi u, xu'u é vëxkúvi ú ñatíi. ⁴¹ Vi'i a vé ne, xéé ntūvi é ká'an Xúva ko xoo e vā'a i ne, xoo é ña vā'a i, ña ntántoo ntuvi sá'a. Kidáa ne, ña ñuú Nínive san ne, ká'an ntéé ña ña. Tsi ña ñuú Nínive sán ne, nātivi iní ña da téku ña é kākā'an ntódo Jonaa. Vevii ne, i'a xee ú e dii ka ka'nu ña'a u é Jonaa. ⁴² Uun ká tuku ne: Ñadri'i, ñá é idé reina ñuú Sebá ne, náakuntísi ña é ká'an ntée ña ña ntántoo vevii. Tsi divi ña é kī'xi ña uun ñuú e dii ka iká vata koo é tekú ña tú'ün e dóo kī'in iní i, é kākā'an rei Salamuun. Vevii ne, i'a xee ú e dii ka ka'nu ña'a u é Salamuun.

É ña vā'á é kantiko kōo
(Lc. 11:24-26)

⁴³ Te ntíi uun é ña vā'á san nima ñá'a ne, dotó tsí kaika ñuú itsi, kanantukū mí'i kūtuví da'na, ntá tsi ña kaní'i. ⁴⁴ Kidáa né, kadē kuení i: “Ntíko kōó u nú vi'i kó kán mí ntáka u”, dé kuení i. Dá náxéé ne, ixu dukuān. É ntūntoo ne, kaníne ve. ⁴⁵ Kí'm né, kunteka ká u'xe é ña vā'á e dii dii ka kini ntáá é divi. Kí'vi ntí'i nima ñá'a sán ne, ikan kuntōo. Kidáa ne, dii dii ka kini koo kuvi ni ñá'a san é dí'na. Kuan kōo kuvi ña'a, ña é kīni ntáa, ña ntántoo vevii —ka'an Jesús.

Di'i Jesús ni ení ña

(Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21)

⁴⁶ Kaka'an dúkuan Jesuu ni ñá'a sán da xéé di'i ña ni ení ñá ne, ntáñi ña kí'i kán e ncho ka'an ñá ni ña. ⁴⁷ Uun ña'a ne, kaka'an ñá ni ña:

—Di'i nto ni ení ntó ne, ntáñi ntée ña kí'i kán e ncho ka'an ñá ni ntó —ka'an ña.

⁴⁸ Ntá tsi nantíko koó ñá, kaka'an ñá ni ña:

—¿Xoo ntu é di'i ko? ¿Xoo ntu é ení ko? —ka'an ña.

⁴⁹ Kāta ntee ña nta'a ña mí ntoo ña ntántikin ña ne, kaka'an ña:

—Ña sá'a é di'i kó ni ení ko. ⁵⁰ Tsi da xóó ka ña'a, ña é kade é ntio Uvā kó, ña é tuví e dukún kán né, divi ña é ení ko, divi ña é tā'an kó, divi ña é di'i kó di —ka'an ña.

13

Ntee ntee tsi kaka'an Jesús iña ña kaeté xaa ntikin

(Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ Divi tsi ntūvi tsikan kii Jesuu nú vi'i sán ne, ku'éen ña kukutúvi ña diñi míni san. ² Un vā'a tsi títin ña'a náataká nuu ña mí tuví ña. Dukuān ne, inuu ña tun ntóo san ne, ikan tsi itúvi ña. Un ntíi ntíi ña'a san ntáñi ñá diñi ntute san. ³ Ña te da dii núu i e ntáa ña ni ñá'a san é kanakuá'a ña ña. Kaka'an ña:

—Uun ntuvi ne, uun ña'a kúkáté xaa ña ntikin. ⁴ Da nī kaeté xaa ña ntikin sán ne, ió ne, kó'xo itsi san. Xéé láa sán ne, e'xi tí. ⁵ Ió ntikin sán ne, kó'xó mí dóo xuu mí ña túvi ku'e e nté'u. Vata tsi e ná'a ne, kēne xuku i, tsi ña túvi mí k'i'n xó'o i. ⁶ Ntá tsi da dóo nai'ni ne, xi'i dii xuku i. Tsi ña ni nani'i xo'o i nté'u ne, itsi. ⁷ Ió ntikin sán ne, kó'xó mí kaa xuku iñu. Xí'i núu xuku vā'á san, tsi un tavi nuu tsi xuku iñu san da é'nu. ⁸ Ió ntikin sán ne, kó'xo ñu'u vā'a ne, kīi kiti i. Ió e kii uun sientu kiti i é uun ditsin i ne, ió ne, kii te ūni díko ne, ió e kii te óko u'xi. ⁹ Xoo e katéku i ne, na kīni —ka'an ña.

Nté kui ntee ntee tsi kaka'an ña

(Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Kidáa ne, vé'xi ña ntántikin ñá ne, kaka'an ñá ni ña:

—¿Nté kui kuān ó kantaa ntu nto ni ñá'a san? —ka'an ña.

¹¹ Kaka'an Jesús ni ña:

—Ntó'o ne, ntáduku ntée nto é kūtuni nto nuu i é ió xu'u iña i mí kadē kú've Xuva kō, ntá tsi ña ntáduku ntée tuku ña'a san. ¹² Tsi xoo ñá'a, ña é ió iña i ne, ní'i ká ña ne, ku'éé ká koo iña ña. Ntá tsi xóó ña'a, ña é ña tuví iña i ne, naki'i ka é ió iña ña. ¹³ Dukuān né, kuān ó kantaa ú ni ñá'a san, tsi kuān te ntaíto ña ne, ña ntaíni ña. Kuān te ntátekú ña ne, ña ntaíni ña. Ña ntaéni tú'un ña. ¹⁴ É kúntaa ntí'xe vatá ó kaka'an Ísaia, ña é ka'án naa Xuva ko, dá kaká'an ña kidaā:

Kuān te tekú ña, ntá tsi ña kí'in diki ña;
kuān te koto ña, ntá tsi ña kiní ña.

¹⁵ Tsi ña sá'á ne, é ntuka'xī nima ñá ne,
vata te neé nuu ntído lo'xo ña ne,
kanti'u núu ña,
vata koo é ña kiní ña,
vata koo é ña tekú ña,
vata koo é ña kani tútun ña,
vata koo é ña ká'an ñá ni kó é ntavá'a ú ña,
kuan ō ka'an Xúva kō,
ka'an Ísaia.

¹⁶ Ntá tsi nto'ó ne, dōo diní nto tsi ntaíni
nto ne, ntátekú nto. ¹⁷ Nuú é ntaa í é kaka'an
u ni ntó tsi ña te da díi ña ntáka'an naa Xuva
ko kidaa ne, un vá'a tsi ncho kiní ña é ntaíni
nto vevii, ntá tsi ña ni iní ña. Ncho tekú ña é
ntátekú nto, ntá tsi ña ni tekú ña.

*Kaka'an Jesuu neé kani tú'un iña ñá kaeté
xaa ntikin san*

(Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15)

¹⁸ Kini nto sá'a iña ñá kaeté xaa ntikin san.
¹⁹ Te tekú ña'a tú'un iña í mí kadē kú've Xuva
kō né, tē ña kani tútun ña ne, kí'xi tó'ó é ña
vá'a san ne, naki'i nuu tú'un é inúu nima ñá,
vatá ó de láá sán ni ntikin é kō'xó itsi san.
²⁰ Dívi ntikin é kō'xo mí dóo xuú ne, vata
kaa tú'un vá'a san kaa, é ntátekú ña'a san ne,
ura tsi í xkúntee iní ña. ²¹ Ntá tsi da ña ni
kuinti'xe vá'a ña ne, ña ná'a tsí kutíi ña. Tē
ntáka'an ntée ña'a san ña ne, tē ntáde xení
ña ni ñá kuenta iña í é kuinti'xe ña ne, ura
tsí í xtuví mii ña é kuinti'xe ña. ²² Ntikin é
kō'xó nuu mí kaa xuku iñu sán ne, vata kaa
da ntátekú ña'a san tú'un vá'a san kaa, ntá tsi
díi díi ka ntio ña é ío ñuxiví sa. Ntánantuku ñá
diu'un é kukuika ña ne, ntákunáa iní ña tú'un
vá'a san. Ña kaidiá'vi ká í iña ña. ²³ Ntikin é
kō'xó nuu ñu'u vá'a san ne, vata kaa te téku
uun ña'a ne, kuinti'xe ña. Kade ña é kaka'an
ne, ío ntúvi vá'a iña ña. Vata kaa ditsin utun
vá'a san kaa, e kíi uun sientu kiti í, o te ūni
díko, o te ōko u'xi —ka'an ña.

*Nté nteé tsi kaka'an Jesuu iña xuku é ña
vá'a má trigu*

²⁴ Ntáa xtuku Jesuu nuu í sá'a, kaka'an ña:
—Mí kadē kú've Xuva kō ne, vata kaa uun
ña'a, ña é éte xaa ntikin trigu máña ña kan,
káa. ²⁵ Ntá tsi da nñ ntákidi ñá'a san ne, xée
ūun ña'a, ña kakune'u iní í ni ña né, éte xaa
ña ntikin é ña vá'a san má trigu san ne, da
ínu ña. ²⁶ Dá kéne xuku trigu san ne, ntá'a
kiti í ne, kéne xuku é ña vá'a sán di. ²⁷ Xée
ña ntáde tsiñu iña tó'o v'i sán ne, ntáka'an
ñá ni ña: “¿Ñá te ntikin vá'a ntu éte xaa nto
máña nto kán? ¿Mí'i ntu vé'xi xuku é ña vá'a
san?”, ka'an ña. ²⁸ Kaka'an tó'o v'i sán ni
ñá: “Á té ñá kakune'u iní í ni kó éte xaa ña
ntikin é ña vá'a san”, ka'an ña. Kidaa ne,
ntáka'an ñá ntáde tsiñu san ni ña: “¿Ntio ntu
nto é tú'un ntí xuku é ña vá'a san?”, ka'an
ñá. ²⁹ Ntá tsi kaka'an tó'o ña: “Ñá'a, tsí dá

ná tú'un nto xuku trigú san ni xūku é ña vá'a
san. ³⁰ Na kue'nu mii ntuvi nuu í da nté xée
ntúvi é ta'vi ō. Kidaa ne, ká'an ú ni ña kata'vi
sán te dí'na tu'un ña xuku é ña vá'a sán ne,
na ntada ña dōko í dá ká'mi ña. Kidaa né,
na tsú'un vá'a ña kiti trigú san iní xaká ko”,
ka'an ña —kuan ō ka'an Jesuu.

*Nté nteé tsi kantaá Jesuu iña ntikin kúli
(Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19)*

³¹ Ntáa xtuku Jesuu ūun nuu í, kaka'an ña:
—Mí kadē kú've Xuva kō ne, vata kaa uun
ña'a, ña é éte xaa ntikin kuli máña í kan, kaa.
³² Díi ka kuetsi ntikin kúli san é un ntíí ntíí
ntikin, ntá tsi dá kúna'nu ne, díi ka na'nu
xuku í; vata ntáa utun ntáa. Ntáxee láá, kiti
ntaiko é dukún kán ne, ikán ntáde vá'a ti taka
ti má nta'a í kán —ka'an ña.

*Nté nteé tsi kantaá ña iña u'xen íá
(Lc. 13:20-21)*

³³ Ntáa xtuku ña uun nuu í, kaka'an ña:
—Mí kadē kú've Xuva kō ne, vata kaa
u'xen íá kaa, é kánadaká ñadí'í san uní xku've
árina vata koo é nāneñu u'xen san —ka'an ña.

*Nté kui kuān ō kantaá Jesuu núu í sá'a
(Mr. 4:33-34)*

³⁴ Nté nteé tsi kaka'an Jesuu ni ūn ntíí ntíí
ña'a san. Da mii kuē'en tsí nuu í sá'a kantaá
ñá ni ñá dá kak'a'an ñá ni ñá kuenta iña í mí
kadē kú've Xuva kō. ³⁵ Kuān ō de ña vata
koo é kúntaa é kaka'an ñá ka'an nāa Xuva ko
kidaa:
Ntaa ú ni ntó nuu í sá'a,
ká'an ú nuu í é ío xu'u un tsi nte dá dé kú've
Xuva ko ñuxiví san,
ka'an ña.

*Kaka'an Jesuu nee iñá ncho ka'an iña
xuku é ña vá'a san é kaa má trigu*

³⁶ Kidaa né, ntáka Jesuu mí dóo ntóo ña'a
sán ne, kí'vi ña má v'i'í kán. Xée ña ntántikin
ñá ne, ntaikan ña é ká'an ñá nee iñá ncho
ka'an é ntáa ña iña xuku é ña vá'a san é é'nu
máña ña kán. ³⁷ Kaka'an Jesuu:

—Ña éte xaa ntikin vā'a san ne, vata kaa
xu'u é vēxkúvi ú ñatíi kaa ña. ³⁸ Máña ñá kán
né, vata kaa kanñ ñuxiví san kaa. Ntikin vā'a
san ne, vata ntáa ña ntáduku ntée Xuva kō
ntáa. Ntikin é ña vá'a san ne, vata ntáa ña
ntáduku ntée tó'ó é ña vá'a san ntáa. ³⁹ Ña
kakune'u iní í ni kó ne, vata kaa ña éte xaa
ntikin é ña vá'a san kaa ña ne, tó'o é ña vá'a
san ña. Ntúvi é ta'vi ō ne, vata kaa ntúvi tē
ntí'i ñuxiví sa kaa. Ña ntáta'vi sán ne, vata
ntáa ánje Xuva kō ntáa ña. ⁴⁰ Vata ō ntáda ña
dōko í é ña vá'a sán ne, é'mi ña né, kuan koo
kúvi tē ntí'i ñuxiví sa. ⁴¹ Xu'u é vēxkúvi ú ñatíi
ne, taxnúu ú ánje ko mí kadē kú've Xuva kō
ne, nakuitá ñá un ntíí ntíí ña'a, ña é ntáde é
vii tuku ña'a é kini kaa, ni ña é ntáde mii é
kíni kaa san. ⁴² Katé nuu ña ña iní ñu'u dū'xé
san. Un vá'a tsi kueku ña'a sán ne, naka'xí

ka'ñi ña nú'u ña. ⁴³ Kidáa ne, xoo ña'a, ña ntáde é ntio Xuva kō ne, xi'i nuu ka'nu ña mí kadē kù've Xuva kō, vatá ó kaxi'i nuu ngánti san. Xoo é kátekú i ne, na kīni i.

Kantaa Jesuu úun nuu i é vā'a é nuu ntú'xi

⁴⁴ 'Mí kadē kù've Xuva kō ne, vata kaa uun nuu i e dóo va'a é nuu ntú'xi má ñu'u kan kaa. Nāni'i uun ña'a ne, ikan tsi náxnuu ntú'xi xtuku ña. Ná tē nté kaa diní ña. K'i'in ña né, nadiko ntr'i ña é ió iña ña ne, dá kuūin ña ñu'u san.

Kantaa Jesuu iña kiti e dóo nuu á'vi i é kae'nu ini tsi'xi

⁴⁵ 'Mí kadē kù've Xuva kō ne, vata kaa uun ña kadiko kaa, ña é kanantukū kiti e dóo nuu á'vi i, e dóo va'a. ⁴⁶ Uun tsi kiti e dóo va'a, é nuu á'vi kue'en nāni'i ña ne, k'i'in ña né, nadiko ntr'i ña é ió iña ña ne, dá kuūin ña ti.

Kantaa Jesuu iña xunu

⁴⁷ 'Mí kadē kù've Xuva kō ne, vata kaa xunu kaa, é kanakuítá nuu ña'a san ini míni kán é tavā ña un ntí' ntí' nuu tsákā san. ⁴⁸ Dá tsitú ne, nantí ña diñi ntute kán. Ikán intóo ña nakaxnú ña ti. Tsáká vā'á san ne, nátsu'un ña ti ini xiká san. Kiti é ña vā'á san ne, éte ña ti. ⁴⁹ Kuan koo kuvi tē ntí'i ñuxiví sa di. K'i'xi ánje Xuva kō ne, nakaxnú ña xoo é vā'á i, xoo é ña vā'a i. ⁵⁰ Nakuitá ña xoo é ña vā'a i mé'ñu ñu'u du'xé san. Ikán dóo kueku ña'a san ne, naka'xi ka'ñi ña nú'u ña —ka'an Jesús.

Núu i e dóo va'a é xéé nī é ata

⁵¹ —¿Ntáñe'e dikí ntr'i nto un ntí'i núu i sá'a? —tsixe'e Jesús ña.

—Ntáñe'e dikí ntr'i —ka'an ña.

⁵² Kidáa ne, kaka'an ña ni ña:

—Un ntí' ntí' mastrú lei, da ntánakua'a ña iña i mí kadē kù've Xuva kō ne, vata kaa tó'o ví'i san kaa ña. Tsi tó'o ví'i sán ne, kanatava ña é xéé nī é atá san mí ñu'u vā'a iña ña dá ntio ña —ka'an ña.

Dá tūvi Jesuu ñuú Nazaree

(Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30)

⁵³ Dá kúvi ntáa Jesús sá'a né, ntaka ña ikán. ⁵⁴ Kué'en ña ñuu mí ña ne, nakuá'a ña ña'a má ví'i mí ntánataká nuu ña Israeé san. Koo dá kúdu'va ña'a sán ne, ntáka'an ña:

—¿Mí'i ntú nakua'a ña sá'a e dóo ini ña, e dóo kade ña nuu i é dóo ka'nu san? ⁵⁵ ¿Ñā ntu te divi ña é i'xá ña kade va'a utun? ¿Ñā te María ntu di'i ña? ¿Ñā ntu te ení ña Santiau ni Jósee ni Símuun ni Júdá? ⁵⁶ ¿Ñā te divi ta'an ña ta'nú ntoo ñuú ko á di? ¿Mí'i ntu vē'xi é dóo k'i'in ini ña sá'a kuan? —ka'an ña'a san.

⁵⁷ Ncho kudii ña'a san ni ña, ntá tsi kaka'an Jesús ni ña:

—Ña kaka'an naa Xuva kō ne, ntaíko ñu'u ña'a san ña; ntá tsi ña ñuú míi ña ní ñavi'i ña ne, ña ntaíko ñu'u ña ña —ka'an ña.

⁵⁸ Nā kué'e núu i e dóo na'nu ide ña ikán, tsi ña ni kuintí'xe ña'a san ña.

14

Dā xi'i Juaán Bautista

(Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9)

¹ Ntuvia sá'a ne, Herodé, ña é de ku've iña ñuú Galileá ne, tékú ña iña Jesús. ² Kaka'an ña ni ña ntáde tsiñu iña ña:

—Ña tsík'an ne, á tē Juaan Bautista ña. Á tē ntóto ña e xi'i ña. Dukuán é kúvi ide ña nuu i e dóo ka'nu san —ka'an ña.

³ Tsi Herodé sán ne, tñin ña Juaán ne, k'i'ní ña ña ne, xnuu kutu ña ña kuenta iña Heródia, ñad'i'ení ña, ña nani Félipe. ⁴ Tsi kaka'an Juaan ni Herodé:

—Doo xii kaa é naki'i nto ñad'i'ení nto —ka'an ña.

⁵ Herodé sán ne, ntio ña é ká'ní kue'en ña Juaán san, ntá tsi u'ví ña ña'a san, tsi dé kuení ña'a san tsi Juaán san ne, ña kaka'an naa Xuva kō. ⁶ Ntá tsi dá xee víko é kaku Herodé ne, ite'e dioko Heródia nuu ña'a san, ña vexká'xi víko san. Ná tē nté kaa dīni Herodé san kidaa ne, ⁷ xé'e ña xu'u ña ní dioko Herodia tsi nuu é ntāa ntí'xe i é kué'é ña tūn da néé ka é kák'an tun. ⁸ Tsi'i di'i tūn dikí tun nēe é kák'an tun ne, kaka'an tun:

—Tā'xi nto kó dikí Juaan Bautista veví. Xntekú nto nú kō'o —ka'an tun ni Hērode.

⁹ Kidáa né, kúnta'xa ini rei Herodé san. Ntá tsi kaka'an ña te kuan kōo kuvi, tsi mé'ñu ña'a san xé'é ña xu'u ña. ¹⁰ Taxnúu ña é na ká'nté tu'ñu ña dikí Juaán san viutun kán. ¹¹ Xntekú ña dikí Juaan nú kō'o ne, xé'e ña tūn, dá naku'é tūn di'i tun.

¹² Dá xéé ña ntántikin Juaán san ne, nāki'i ña kúñu ña ne, ixkú'xi ña ña. Kidáa ne, kué'en ña kúko ña Jesús nté ó kúvi.

Dā xé'e Jesuu é ká'xi u'un míl ña'a

(Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

¹³ Dá téku Jesús nté ó kúvi Juaan Bautistá san ne, ínuu ña tun ntóo ne, kué'en ña mí xoxó ña'a. Ntá tsi dá kútuni ña'a sán ne, kué'en ña kúntikin ña ña. Ntaíka ña di'in ña. ¹⁴ Dá ntíi Jesús tūn ntóo san ne, ini ña tsi ña te nté kaa titín ña'a. Ntúntá'ví ini ña ña ne, ntavá'a ña ña nchokuví san, ña é ntéka ña'a san. ¹⁵ Dá kuáa ne, xéé ña ntántikin ña ne, ntáka'an ña:

—Xoxó kantoo i i'a. É kuáa ve. Taxnúu nto ña'a san é na k'i'in ña ñuú kuetsi san vata koo é kuūin ña é ká'xi ña —ka'an ña.

¹⁶ Ntá tsi kaka'an Jesús ni ña:

—Ña kuetsi é k'i'in ña. Divi nto kué'é xnto é ká'xi ña —ka'an Jesús.

¹⁷ Kidáa ne, nantíko koo ña, ntáka'an ña ni ña:

—Ú'un kudii tañú'u ió ni úvi kudii a tsáká —ka'an ña.

¹⁸ Kaka'an Jesús:

—Tā'xi nto —ka'an ña.

¹⁹ Kidáa ne, kaka'an ñá ni ñá'a san é na kuntōo ña nu ité sán. Kí'í ña u'un tañú'u sán ni ntúvi a tsáká sán ne, ito ña e dukún kán ne, nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō né, kátsin dava ña tañú'u sán ne, xé'e ñá ña ntántikin ña é na tsí'í ña nta'a ña'a san. ²⁰ É'xí nta'a ña'a san, un ntí'í ntí'í ña. Kidáa ne, natáká ñá ta'vi í é ntoó ka ne, natsu'un tsitu ña úxuví ka xíka. ²¹ Ñá te da u'un míil ñatí'í san é'xi ña. É nté ña ni ka'vi ña ñadi'í san, nté l'xá san.

Dá ña Jesuu nú ntúte kan
(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

²² Kidáa ne, kaka'an Jesuu ni ña ntántikin ña é kú'un ña iní tun ntóo san e k'ín ña uun xo diñí ntute san. Divi ñá ne, ítúví ka ña da nté ntaka ntí'í ña'a san. ²³ Dá nátaxnúu ña ña'a san kunú'u ña ne, kúxee ña xuku kán vata koo é da mii tsí ñá ka'an ntá'vi ña. Dá kuáa ne, ínunu mii ña ikán né, ²⁴ dōo kuíka tun ntóo san mé'ñu míni san. Un vá'a tsi kanaduku ntúte san ata tún ntóo e dōo kainu tatsín san. ²⁵ Dá vé'xi túvi ne, kué'en Jesuu mí ñu'u ña, kaika ña ní ntúte san. ²⁶ Ntá tsi dá íni ña ntántikin ñá ña tsi kaika ña ní ntúte sán ne, ñá tē nté kaa ntaú'vī ña. Ntá kachu'u ntáa ña, ntáka'an ña:

—jUn kaa ña ntíxi! —ka'an ña.

²⁷ Ntá tsi ura tsí i kaka'an ñá ni ñá:

—jNá ku u'vī nto, tsí xu'u! —ka'an ña.

²⁸ Kaka'an Pedru ni ña:

—Te divi ntí'xe ntó, Tó'ó, ká'an ntó é na kí'xi u mí kaika nto ní ntúte san —ka'an ña.

²⁹ Kaka'an Jesuu:

—Kí'xin ni —ka'an ña.

Pedru ne, ntíi ña tún ntóo san ne, íka ña ní ntúte san é k'ín ña ní ntítsi Jesuu. ³⁰ Ntá tsi dá íni ña tsi dōo kainu tatsín san ne, ú'vī ñá ne, íñi ntu'u kúkií nto'o ña iní ntute san. Un ntíi tsí kána ña:

—jXntii ntó ko, Tó'ó! —ka'an ña.

³¹ Ura tsí i nakurkáa Jesuu ntá'a ña ne, nātava ña ña. Kaka'an ñá ni ñá:

—jNté ó ntú ña o é ña kákuinti'xe o! ¿Nté kúí ña ni kuintí'xe ntu o? —ka'an ña.

³² Dá nakú'un ña ntúvi ñá tun ntóo san ne, kúkadín tatsín san. ³³ Ná ñu'u iní tun ntóo san ne, ná kunchiti ña núu Jesuu, ntáka'an ña: —jNuu é ntaá i tsí l'xá Xuva ntí'xe ko ntó! —ka'an ña.

Dá ntavá'a Jesuu ñá nchokuvi ñuú Genesaree

(Mr. 6:53-56)

³⁴ Dá kúvi ita ntí'xin ña ntute sán ne, xé'e ña ñuú é nani Genesáree. ³⁵ Dá íni ña'a san, ña ntántoo ikán, e vé'xi Jesuu ne, taxnúu ña tú'un ña un ntí'í ntí'í ñuú tsikán ne, ntéka ña'a san ña ntánchokuvi san, un ntí'í ntí'í ña. ³⁶ Íkan ña Jesuu é kuán te ntete dōo ña na tiin ntá'a ña. Nā é tiin nta'á sán ne, ntúvá'a ña.

15

Nee iña é kade i é kánatívi ña'a sán nuu Xuva ko

(Mr. 7:1-23)

¹ Kidáa ne, xé'e ña fariseu ní mastrú leí san, ña ntōo ñuú Jerusaleén, nte mí tuví Jesuu ne, ntáka'an ñá ni ñá:

² —¿Nté kui ña ntáde ntaa ña ntántikin ntó vatá xkoó iní ñáta kō? Tsi ña ntánta'a ña dá ntaé'xi ña —ka'an ña.

³ Kaka'an Jesuu ni ña:

—¿Nté kui divi ntó ne, ña ntáde ntaa ntó é káka'an Xúva kō, é ntio nto kuntikin ntó vatá xkoó iní mí ntó? ⁴ Tsi kaka'an Xúva kō: “Kuiko ñu'u nto uva nto ni dí'í ntó”, ka'an ña. Ká'aan xtúku ña dí: “Xoo é ká'an kíni i ña uva i ni ña dí'í í ne, da mii é kúvi í”, ka'an ña. ⁵ Ntá tsi ntó'ó ne, ntáka'an nto tsi kúvi ka'an ñá'a san ni uva ña ni dí'í ñá: “Ná kúvi xntíi ú nto, tsi íñá ko ne, nákué'e ú nta'a Xuva kō.” ⁶ Te kuan kōo ka'an ñá ne, ñá kantío é xntii ña uva ña nté dí'í ña, ka'an nto. Dukuán ne, ntáde nto vatá xkoó iní ñáta ntó e ntánakuítá ntó é káka'an Xúva kō. ⁷ Ntáka'an ntó tsi ntáde ntaa nto é káka'an Xúva kō, ntá tsi ña ntáa. Dōo vá'a o ka'an Ísaia kuénta íña nto dá kaká'an kúí naa Xuva ko:

⁸ Nā sá'a ne, kñáni rki xaa ña ntéku da ntáka'an ñá e dōo ntánuu iní ña ko, ntá tsi ña te ntánii nima ñá e ntánuu iní ña ko. ⁹ E ntaá í e ntánuu iní ña ko, tsi e ntánakuítá ñá ne, da mii tsi e ntáka'an ñá'a san.

Kuan ó ka'an ña —ka'an Jesuu.

¹⁰ Kidáa né, kána ña ña'a sán ne, kaka'an ñá ni ñá:

—Kini nto né, na k'ín díki nto: ¹¹ Nā te d'ivi é káki'vi iní xú'u ko kán kade i é kakudentú nima ko, ntá tsi nee iña é ntii xu'u kō né, d'ivi é kade i é kakudentú nima ko —ka'an ña.

¹² Kidáa ne, xé'e ña ntántikin ña mí tuví ña ne, tsixe'e ña ña:

—¿Kútuni ntú nto é kúdiin ñá fariseú san da téku ña é káka'an nto? —ka'an ña.

¹³ Kaka'an Jesuu:

—Da neé ka utun é ña ni í'xi Uvá kó ne, nátu'un ña uun tsi nte xó'o i. ¹⁴ Na koo mii nto ña. Vata ntáa ña kuáa ntáa ña é dotó tsi ntántéka ña ña'a. Te uun ña kuáa nteka ña ña kuáa ní'í ña ne, ntúvi tsí ña kó'xo nuu ña xaví san —ka'an ña.

¹⁵ Kidáa ne, kaka'an Pedru ni ña:

—Ká'an nto ní ntí nee íñá ncho ka'an núu i sá'a —ka'an ña.

¹⁶ Kaka'an Jesuu ni ña:

—¿Vata tekú kue'en xntú nto? ¹⁷ ¿Ná iní ntú nto tsí da neé ka é káki'vi xu'u kō ne, kaita ntí'xin í'xi ko kán ne, da kidáa ntíi xtuku kúñu kō? ¹⁸ Ntá tsi nee é kíni kaa é kakii xu'u kō né, nté nima ko kakéne ne, d'ivi é kade i é kakudentu ó. ¹⁹ Tsi nté nima ko

kakéne é kiní ó kadā kuení kō, é kā'ni o ña'a, é kadā xení o ni ñadř'í tuku ña'a, é kadā xení o ni ñadř'í, ña vata tánta'a, é kil'i dú'u ō, é ká'an ó dovete, é ká'an kīni o iña ña'a. ²⁰ Sá'a kāde i e ntákudentū ña'a sán nuu Xuva ko. Ntá tsi te ña nta'a o da ka'xi o vatá xkoó ini ntó ne, ña te dívi í é kade i é kakudentu ō nuu Xuva ko.

Ñadř'í, ña vé'xi tuku ñuu, kuínti'xe ña Jesuu (Mr: 7:24-30)

²¹ Ntāka Jesuu ikān ne, kué'en ña étsin ñuuú Tiru ni ñuuú Siduun. ²² Ikān tuví uun ñadř'í, ña vé'xi ñuuú Canaán ne, ñé'e ña mí tuví Jesuu ne, kaka'an ña:

—¡Ntuntá'ví ini nto ko, Tó'ō, I'xá Davii! ¡Un vá'a tsi kanto'o diókō kó kuenta iña é ña vá'a san é nuu nimá tun! —ka'an ña.

²³ Nté uun tú'ün ña ni ká'an Jesuu ni ña. Kidāā ne, xéé ña ntántikin ña ne, kaka'an ña ni ña é na nakunu ña ñadř'í san. Ka'an ña:

—Nakūnu nto ña, tsi dóo du'xen ka'ān ña é ntíkin ñá kō —ka'an ña.

²⁴ Kaka'an Jesuu:

—Taxnuu Xuva kō ko é xntii ú da mii tsí ña kúnaa, ña ntáduku ntée tatá ña Israee —ka'an ña.

²⁵ Ntá tsi xéé etsin ñadř'í san ne, ínchiti ña nūu ña ne, kaka'an ña:

—¡Vii nto da xe'e, Tó'ō, xntii ntō ko! —ka'an ña.

²⁶ Kaka'an Jesuu ni ña:

—Ñá vá'a ō é naki'i o tañú'ū é ká'xi i'xá kō dá kue'é ō tīnā san —ka'an ña.

²⁷ Ñadř'í san ne, kaka'an ña:

—Nuu é ntaā i é kākā'an nto, Tó'ō, ntá tsi tīnā sán ne, ntaé'xi ti utsi i é kākō'xo má mēsa tó'ō tī —ka'an ña.

²⁸ Kidāā ne, kaka'an Jesuu ni ña:

—Dōo vá'ā ó kakuínti'xe o. Kuan koo na kuví vatá ó ntio o —ka'an ña.

Ura dú'va tsi i ntuvá'a diókō ña.

Dóo titín ña nchokuví ntavá'a Jesuu

²⁹ Ntāka Jesuu ikān ne, kué'en ña diñi míni Galileá san. Kúxee ña xuku kán né, ikān itúvi ña. ³⁰ Ña te da díi da díi ña'a xéé ña mí tuví ña ne, ntēka ña ña xné'e, ña ni'i kui'í i, ña kuāā, ña ñi'í, ni titín ka ña ntánchokuví san. Tsóo ña ña'a san nú dí'in Jesuu ne, ntavá'a ña ña. ³¹ Koó dá kúdu'va ña'a san da íni ña e ntáka'an ñá ñi'í san, e ntuvá'a ña ni'i kui'í i san, e nakaka ña xne'é san, e nakini ña kuāā san. Ntáka'an ña e dóo ka'nu Xuva ña Israee san.

Dā xe'é Jesuu é ká'xi kimi míl ña'a

(Mr: 8:1-10)

³² Kidāā ne, kána Jesuu ñá ntántikin ñá ne, kaka'an ñá ni ña:

—Kantunta'ví ini kó un ntíi ntíi ña'a san tsi é ita ntí'xin uni ntúvi e ntántoo ña i'a ni kō. Ña túbv ka é ka'xi ña. Ná ntío kó nataknuu ú ña

é kuan tsi koo, tsi ntákakin ña, tsí dá ná koo vita ña itsi kán dókō —ka'an Jesuu.

³³ Ntáka'an ñá ntántikin ña:

—¿Mí'i ntu kiki'í o tañú'ū i'a mí xoxo ntóo i? ¿Nté ntu koo xee tá'an é ka'xi ña, é ña te da díi ña'a san? —ka'an ña.

³⁴ Kaka'an Jesuu ni ña:

—¿Titín ntú tañú'ū ni'i nto? —ka'an ña.

Nantíko koó ña, ntáka'an ña:

—Ú'xe kudii tañú'u ni úvi kudii a tsákā —ka'an ña.

³⁵ Kaka'an Jesuu ni ñá'a san é na kuntoo ña ñu'u kán. ³⁶ Kí'i ña e u'xé tañú'ū sán ní tsáká sán ne, nākué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō. Kidāā ne, ta'vi dáva ña ne, xé'e ña ña ntántikin ña é na tsí'i ña nta'a ña'a san. ³⁷ E'xi nta'á ñá, un ntíi ntíi ña. Dā kúvi ne, natáka ña é ntóo ka ne, ú'xe xīka nátsu'un tsítu ká ña ta'vi i. ³⁸ Nā te da kīmi míl ñatíi san é'xi ña ne, nté ña ni inté'vi ñadř'í san, nté i'xá san di. ³⁹ Nataknuu ña ña'a san kidaā ne, nákunūu Jesuu tūn ntóo san ne, da kué'en ña ñuú Madala.

16

Dā íkan ña fariseu ni ñá saduceú san uun nuu i e dóo ka'nu

(Mr: 8:11-13; Lc: 12:54-56)

¹ Xéé ña fariseú san ni ña saduceú san é ncho koto ntéé ña Jesuu. Ntaikan ña te nañé'e ñá ña uun nuu i e dóo ka'nu é vé'xi e dukún kán. ² Ntá tsi kaka'an Jesuu ni ña:

—Da kakuáā ne, ntáka'an nto: “Vá'a iñi teváā, tsi dóo dito xntívi e dukún kan”, xkoó ka'an nto. ³ Tévvāā ne, ntáka'an nto: “Dóo xóo iñi vevii, tsi dóo ñu'u viko xé'e i kan”, ka'an nto. Te ini nto nté iñi da ntaito nto e dukún kán, ¿nté kui ñá ini ntu nto nté koo kuví ñuxiví sa, da ntaito nto nté o kakuvi vevii? ⁴ Ña kini ntáa, ña ntáde é kīni kaa sán ne, divi ña ntaikan ña nuu i e dóo ka'nu, ntá tsi ña kué'é ká Xuva ko nūu i é ntio ña, tsí da mii nūu i váta ō kúvi Jonaá san —ka'an ña.

Kidāā né, ntāka Jesuu ikān né, tsoo mii ña ña.

U'xen ía iña ñá fariseu

(Mr: 8:14-21)

⁵ Dā xee ñá ntántikin ña uun o diñi ntute sán ne, kútumi ña tsí kunáni ña é kuído ña tañú'ū. ⁶ Kaka'an Jesuu ni ña:

—Kini nto ne, kuenta tsi víi nto ni ū'xen ía iña ñá fariseu ni ñá saduceú san —ka'an ña.

⁷ Kidāā ne, ntáka'an ñá ni tá'an ña:

—Kuan ō ka'an ñá, tsi ña ni ído ō tañú'ū san —ka'an ña.

⁸ Ñi Jesuu née iña ntádé kuení ña ne, kaka'an ña:

—¡Mpá! ¿Nté kui ña ntákuinti'xe vá'a ntu nto? ¿Nté kui ntaitsu'un ntu nto té ña ni ído nto tañú'ū san? ⁹ ¿Váta kutúni ntú nto? ¿Ñā ntu naka'an nto tsí u'un tañú'ū san é'xi u'un

míil nã'a sán ne, tĩtĩn xiká ka ñu'u ta'vi i e ntóo ka é nataká nto? ¹⁰ ¿Ntẽ ña ntu kaka'an nto e u'xe tsi tañú'u san e é'xi kimi míil nã'a sán ne, tĩtĩn xiká ka ñu'u ta'vi i e ntóo ka é nataká nto? ¹¹ ¿Ntẽ kui ña kañe'e dikĩ ntu nto e ña te iña tañú'u nti'xe san kaka'án u? Kuenta tsí vii nto ni ù'xen ía iña ñá fariseu ni ñá saduceú san —ka'an ña.

¹² Kidáá né, kũtuni ña tsí ña te kaká'an ña iña u'xen ía é kaidáka tañú'u san, tsí kaka'an ñá iña nuu i é ntánaku'a ña fariseu ni ñá saduceú san.

Dá kaká'an Pedru tsí Jesuu é Cristu ña
(Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21)

¹³ Dã xee Jesuu ñuú é nani Cesárea Filipú ne, kaka'an ñá nĩ ña ntántikin ña:

—Xu'u é vëxkúvi ú ñatĩi ne, ¿neé ntu ña'a ú, te ká'an ñá'a san? —ka'an ña.

¹⁴ Nantĩko koó ña, ntáka'an ñá:
—Ió ñá ne, ntáka'an ña tsí Juuan Bautista nto. Ió ñá ne, ntáka'an ña tsí Elia nto. Ió xtúku ña ne, ntáka'an ñá tsí Jeremia ntó, ó tuku ña'a ña kaka'án naa Xuva ko nto —ka'an ña.

¹⁵ Kaka'an Jesuu ni ña:
—Ntõ'ó ne, ¿xoó ña'a ntu ú, te kuinĩ nto? —ka'an ña.

¹⁶ Kaka'an Símuun Pedru:
—Cristu ntó, I'xá Xuva kó ña kantito san nto —ka'an ña.

¹⁷ Kaka'an Jesuu ni ña:
—Ntẽ kuān nte vá'a ó ni o, Símuun, i'xá Jona. Sá'a ne, ña te ña'a ni nañe'e ñá o, tsi mii tsi Uvā kó, ña tavi e dukún kán.

¹⁸ Kaka'án u ni ó tsi divĩn é Pedrú ne, divĩ ó ne, xúu nchó ka'an. Nú xúu sa'á xntĩsi u xúkũnto. Ña kúvi víi doxi'í san nĩ ña'a, ña ntákũinti'xe i ko. ¹⁹ Ta'xi' u o ntakáá iña i mí kadẽ kú'vé Xuva kó e dukún kán. Da xóo ka ña'a, ña é ió kuetsi i ñuxiví a ne, ká'án tsí ña kúvi kí'vi ña e dukún kán. Kuan kóo víi Xuva kó e dukún kán dí. Da xóo ka ña'a, ña é ntuvá'a ni Xuva ko ñuxiví a ne, ká'án tsí kúvi kí'vi ña e dukún kán. Kuan kóo víi Xuva ko ni ña e dukún kán dí —ka'an ña.

²⁰ Kidáá ne, kaka'an ñá nĩ ña ntántikin ña é ña ku ka'án kue'en tsí ña ni da xóo ka ña'a é Cristu ña.

Dá kaká'an Jesuu é kuví ña
(Mr. 8:31-9:1; Lc. 9:22-27)

²¹ Ntẽ ntúvi tsikán ne, eni ntu'u Jesuu kaka'an ñá nĩ ña ntántikin ña é kantio é kř'in ñá ñuú Jerusaleen. Ikán ne, ñá te da díi núu i dóo nto'o ña nta'a ñatā sán nĩ tó'ó dutú nĩ mastrú leí san. Ka'ní ña ña ne, te kúvi uni ntúvi ne, ntoto xtuku ña, ka'an ña. ²² Kidáá ne, kue'en xío Pedrú san ni ña né, ikán de tíi ña ni Jesuu, káka'an ña:

—Ñá te sá'a e ntio Xuva ko, Tó'ó. Nã te kuan kóo kuví nto —ka'an ña.

²³ Ntã tsi xkokoto Jesuu ne, kaka'an ñá nĩ Pedru:

—¡Ñá kuān xkóo ka'an, tsí kaka'an vátā ó kaka'an tó'ó e ña vá'a san! Nã ku koton ntéén ko. Nã te vatā ó kade kuení Xuva kó é kadẽ kuení o, tsí vata tsí ó de ña'a san káden —ka'an ña.

²⁴ Kidáá ne, kaka'an Jesuu ni ña ntántikin ña:

—Tẽ xoó ncho kuntikin i ko ne, ñá víi ka ña é ntio mii ña, ntã tsi na kuntikin ñá ko, kuān te na kuví ña. ²⁵ Tẽ xoó ntio i é nakáku ntuvi iña i ne, kunaá ña ntii dañu ntúvi. Ntã tsi tẽ xoó nakunaa i ntuvi iña i kuenta iñá ko ne, nĩ'í ña ntuvi vá'a iña ña ntii dañu ntúvi. ²⁶ ¿Neé ntu ni'í ñatĩi san te nĩ'í ña dá kaniñ ñuxiví sa, te nākunaá ña é tduiña ña? ¿Ntẽ ntu kaa ntá'vi ñatĩi san é tduiña ña? ²⁷ Tsi xu'u é vëxkúvi ú ñatĩi ne, kí'xi ú nĩ ánjẽ ko. Dóo ka'nu ña'a ú, vatā ó ka'nu Uva kó. Kidáá ne, ntanáa ú ni ñá'a nee iñá idé ña xé un xé un ña. ²⁸ Nuú é ntaā i é káka'án u ni ntó. Ió ñá'a e ntáñĩ ñá i'a vevii ne, ña kúvi ñá da nté kinĩ ña é kixkadā kú'vé u ñuxiví sa —ka'an Jesuu.

17

Dã nádama kũñu Jesuu
(Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36)

¹ Dã kúvi iñu ntúvi ne, ntéká Jesuu Pedrú san ni Sántiau, ni ení ña, ñá nani Juuan, kue'en ní'í ña ña ùun xuku e dóo dükún ne, ² nuu tsi ña ne, nadama kũñu Jesuu. Nuú ña ne, xi'í nuu vatā ó kaxi'í nuu ngántii san ne, dóo é nuu ñá né, ntukui'xin kue'en. ³ Ura tsíkan ntii díto Muisee ni Elia, ñá ka'án naa Xuva ko kidaá ne, ntáka'an ñá ni Jesuu. ⁴ Kidáá ne, kaka'án Pedru ni Jesuu:

—Dõo vá'a ó tsi ntõo ntí i'a, Tó'ó. Tẽ ntio nto ne, xntĩsi nti uni á vi'í i'a, uun iña nto, uun iña Muisee ne, uun iña Elia dí —ka'an ña.

⁵ Da nĩ káka'án Pedrú san ne, xée ùun viko e dóo kaxi'í nuu mí ntõo ña ne, távi núu ña. Kaka'an tátsin Xúva kó mé'ñu víkó san:

—Ña sá'a ne, I'xá mii kó, ña e dóo ntio ko. Dõo díni ko ni ña. Kini nto é káka'an ña —ka'an tátsin san.

⁶ Dã téku ña ntántikin ñá san sá'a ne, nántúvẽ ña kũñu ña ñu'u kán né, dóo u'ví ña.

⁷ Ntã tsi vé'xi Jesuu ne, tĩn nta'a ña ña ne, kaka'an ña:

—¡Nakuntáñĩ nto! ¡Ñá ku u'ví nto! —ka'an Jesuu.

⁸ Dã íto ña ne, xóo ka ña nguiñ san. Da mii tsi Jesuu ntĩsi ña.

⁹ Dã kũntiñ ña xuku sán ne, kaka'an Jesuu ni ña:

—Ñá ku ka'án ntó ni da xóo ka ña'a nee e íni nto da nté nantóto ú rkontúvi é xi'í u, xu'u é vëxkúvi ú ñatĩi —ka'an ña.

¹⁰ Ntátsixe'e ña ntántikin ña:

—¿Nté kui ntáka'án ntu mastrú leí san é di'na Eliá san kí'xi ña? —ka'an ña.

¹¹ Kaka'an Jesús ni ña:

—Nuu é ntaā i tsí di'na Eliá kí'xi ña ne, xtúvi tu'vê ña é un nti'í. ¹² Ntá tsi ña kaka'án u ni ntó tsi e kí'xi Eliá, ntá tsi ña ni kutúni ñá'a san te divi ña né, ide ña ni ña da neé ka é ntio ña. Kuan kōo nto'o kó nta'a ña di, xu'u é vëxkúvi ú ñatíi —ka'an Jesús.

¹³ Kidáá ne, kutuni ña ntántikin ña tsí kaka'an ña ña Juan Baútista.

Dā ntavá'a Jesuu úun na kudii, ná kaxi'i mii

(Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Dā xéé ña mi dóo ntoo ña'a ne, vé'xi uun ñatíi mí tuví Jesuu. Ínchiti ña nūu ñá ne, kaka'an ña:

¹⁵ —Tō'ó, ntuntā'ví ini nto i'xá ko, tsí kaxi'i mii ná ne, xntii nto ná. Dóo kanto'o na. Nuu nuu tsi kantava nuu na nchú'un kán ne, kaxo'xó nuu na nú ntute kán di. ¹⁶ E kíxni'i ú na é ntává'a ña ntántikin ntó na, ntá tsi ña ni kuvi víi ña —ka'an ña.

¹⁷ Kaka'an Jesús:

—Ínté o ntu! ¿Nté kui ña ntákuinti'xe ña'a sán ko, ña e ntáde é kīni kaa? ¿Tī'ín ka ntu ntuvi kutíi ú ni ntó? Kixni'i nto na i'a —ka'an ña.

¹⁸ De tíi Jesuu ni é ña vá'a san ne, ntíi é ña vá'a san é nuu nima na. Ura dú'va tsi ntuvá'a na.

¹⁹ Kidáá ne, xéé ña ntántikin ña mí tuví Jesuu ne, tsixe'e ña ña:

—¿Nté kui ña ni kuvi víi ntu ntí é nakūnu ntí e ña vá'a san? —ka'an ña.

²⁰ Kaka'an Jesús ni ña:

—Tsí ña te kan̄ nima ntó ntákuinti'xe nto. Nuu é ntaā i é káka'án u ni ntó tsi kuān te un sīn kue'en tsi ntákuinti'xe nto ne, kuān te vata kaa uun kudii ntikin kulí san é kuinti'xe nto ne, kuvi ka'an ntó ni xūku san: “Kue'én ikān”, ne, kí'ín. Ña túvi neé kue'en tsi é ña kuvi víi nto. ²¹ Ntá tsi e ña vá'a vāta kaa sá'a ne, ña ntíi tē ña kuntóo ixu ó né, tē ña dóo ka'an ntá'ví ó di —ka'an Jesús.

É kúvi uvi íto kaka'an Jesuu é kúví ña

(Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45)

²² Dá ntóo ña ñuú Galileá ne, kaka'an Jesús ni ña:

—Xu'u é vëxkúvi ú ñatíi ne, ntuvi ú kuenta ntá'a ña'a san. ²³ Ka'ni ña kó ne, te kúvi uní ntúvi ne, ntoto xtuku u —ka'an ña.

Dōo kántoo nta'xa ña ntántikin ña.

Dā ntá'vi Jesuu ni ña ntántikin ña diu'un xōo ña xúkūn

²⁴ Dā xee Jesús ñuú Capernau ni ña ntántikin ñá ne, vé'xi ña ntaído diu'un xōo ña xúkūn san mí tuví Pedrú san ne, ntáka'an ña:

—¿Ña kantá'vi ntu mastru ntó diu'un xōo san? —ka'an ña.

²⁵ Kaka'án Pedrú san:

—Kantá'vi ña —ka'an ña.

Dā kí'vi Pedrú san má vi'i kán ne, di'na kaka'an Jesús ni ña:

—¿Nté ntu de kuéni o, Simuun? ¿Xoó ntu nta'a i ntaído rei ñuxívi san diu'un xōo ni diú'un ña ñu'ú san? ¿Nta'a ña ñuú mii ña né, ó nta'a ña tuku ñuú san? —ka'an ña.

²⁶ Kaka'án Pedrú:

—Nta'a ña tuku ñuú —ka'an ña.

Kidáá ne, kaka'an Jesús ni ña:

—Dukuñ ne, ná kantio é ntá'vi ña ñuú mii ña. ²⁷ Ntá tsi vata koo é ña kudín ña ne, kue'én nu míni kán ne, nakuitan xu've é kantikin kaa xu'u tsákā san. Tavan da neé ka tsákā, kiti é tīn di'na. Dá ntíkán xu'u ti ne, naní'i o uun diu'un kuetsi. Kí'in ne, da nta'vin diu'un xōo ó ne, iñá kó di —ka'an ña.

18

¿Xoó ntu é dii ka ka'nu i?

(Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48)

¹ Ntuvi tsikán ne, xéé ña ntántikin ña mí tuví Jesuu ne, ntáka'an ña:

—¿Xoó ntu é dii ka ka'nu i mí kadē kú've Xuva kō? —ka'an ña.

² Káná Jesuu úun i'xá san ne, xtúvi ñá i mé'ñu ña'a san. ³ Kaka'an ñá ni ñá'a san:

—Nuu é ntaā i é káka'án u ni nto: Tē ña nadáma nto nima nto é kuinti'xe nto vatā ó de a i'xá kuetsi sán ne, ña kúvi kí'vi nto mí kadē kú've Xuva kō. ⁴ Xoó ña'a, ña é ña káde ka'nu vata kaa i'xa sa'a ne, divi ña é dii ka ka'nu ña mí kadē kú've Xuva kō. ⁵ Xoó ña'a é kí'i ña uun i'xá vata kaa sá'a kuēnta iñá ko ne, vata te xū'u kí'i ña ko.

Dōo xii kaa é víi o é kīni kaa

(Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2)

⁶ Ntá tsi da xōo ka ña'a é kué'é ña itsi é víi é kīni kaa da neé ka i'xá san é kakuinti'xe i kó ne, dii ka vá'a ó te kunū'ni uun xuu xodo ka'nu dúkun ñá ne, na kunuu nto'o mii ña má ntute ñu'u kán. ⁷ ¡Ntá'vi ide ñá ñuxívi a tē kade ña é víi tuku ña'a kuétsi! Kuan tsi ió nuu i é kīni kaa, ntá tsi ¡ntá'vi ide ña'a san, ña é kaxé'e itsi é víi ta'an ña é kīni kaa san!

⁸ Te ntá'a nto, o te dī'ín nto kade i é víi nto é kīni kaa san ne, ka'nté nto ne, nakuitā nto. Dií ka vá'a ó te u'ntu nto xēe ntó e dúkun kán, te káka xné'e nto, é xēe ni'i nto ntuvi ntá'a nto, ntuvi dī'ín ntó dō'vi kan mi dóo kai'xi ñu'ú san. ⁹ Te ntūxūnu nto kade i é víi nto é kīni kaa sán ne, tavá nto ne, nakuitā nto. Dií ka vá'a ó te xēe ntó e dúkun kan ni úun tsi ntuxnúu nto, é xēe ni'i nto ntuvi ntūxnúu nto dō'vi kan mi dóo kai'xi ñu'ú san.

Kuenta ña á le'ntu é kúnaa

(Lc. 15:3-7)

¹⁰ Koto ntó tē ña kadá kuení nto tē ña nuu á'vi i'xá san. Tsí kaka'án u ni ntó tsí e dukún kán ne, ánĵē san é kade ña i kuentá ne, utén utén ntoo ña nta'a Xuva kō, ña é tuví e dukún kán. ¹¹ Tsí xu'u é vëxkúvi ú ñatí ne, vé'xí u é nakákú u ña'a, ña ntákunaá san.

¹² ¿Nee iñá ntu ntádē kuení nto? Te ūun ña'a né, ío uun sientu á le'ntu ña ne, uun xti kunaa ti ne, ¿ñā ntu te tsoo mí ña kiti kimi díko xe'un kimi san má kú'u kan dá k'ín ña kínantúku ña k'iti uun, kiti kunaá san? ¹³ Te nāni'í ña tí ne, nuu é ntaā i é kaka'án u ni ntó, tsi díí díí ka diní ña ni k'iti nāni'í ña san é kiti kimi díko xe'un kimi, kiti ña ni kunáa san. ¹⁴ Kuān ó ni Uva kō, ña tuví e dukún kán. Ñá ntío ña é kúnaa nté uun i'xá san.

*Nté koo kada ka'nu iní o ni ta'an kō
(Lc. 17:3)*

¹⁵ Tē kade ta'an nto é kini kaa ni ntó né, kue'én ntó mí tuví ña ne, ká'an nto ni ñā nte o dé ña, da mii xnto ni ñā. Te k'ini ña é kaka'án ntó ne, é ntúvá'a nto ni tā'an nto. ¹⁶ Ntá tsi tē ña kini ña é kaka'án ntó ne, kuentēka nto uun ne, ó uvi ñá'a ka ña'a vata koo é kini ña. ¹⁷ Tē ña ntío ña kini ña e ntáka'an ñá tsíkán ne, ká'an nto nī ña ntákuinti'xe i san, ña ntánataká nuu má úkún kán. Tē ña ntío ña kini ña ña ntákuinti'xe i sán ne, ña kú de ká nto ña kuenta. Vii xnto kuenta tsí vata ntáa ña'a, ña é ña ntákuinti'xe i, nī ña ntaído diu'un xóó san.

¹⁸ Nuu é ntaā i é kaka'án u ni ntó: Da xóó ka ña'a é ká'an ntó ni ñā ñuxiví a e ña kuví ki'ín ña mí tuví Xuva kō ne, kuan tsi kōo ka'an Xúva ko ni ñā e dukún kán di. Da xóó ka ña'a é ká'an ntó ni ñā ñuxiví a é kúvi ki'ín ña mí tuví Xuva kō né, kuan kōo ka'an Xúva ko ni ñā e dukún kán di.

¹⁹ Sá'a kaka'án xtúku ú ni ntó tsí te ūun tsi ntáde nto nima ntó uvi ñá'a nto da ntaíkan ntó nta'a Xuva kō ne, Xuva kō, ña tuví e dukún kán ne, ta'xi ña é ntaíkan nto. ²⁰ Dā mí'í ka mí nataká nuu uvi uní ñá'a kuenta iñá ko ne, ikán tuví u mé'ñu ñā di —ka'an Jesús.

²¹ Kidáā ne, xéē Pedru, kaká'an ñá ni Jēsuu: —Tó'ó, ¿ki'ín ito ntú kada ka'nu iní u ni tá'an ko dá kadē xení ña nī ko? ¿Vá ú'xe íto ntu? —ka'an ña.

²² Nantiko kōó Jēsuu, kaká'an ñá ni ñā: —Ñá ká'án u ni o te da mii tsi é ú'xe íto, tsi un tsi nté k'imi sientu kimi díko u'xi íto.

*Kuenta iña ñá kade tsiñu é ña ni ntío ña
kada ka'nu iní ña ni tá'an ña*

²³ Kuví ka'an ó tsi mí kadē kú've Xuva kō ne, vata kaa uun rei é ío titín ña ntáde tsiñu iña ñá kaa. Ntio ña natava ñá kuenta ñá ntáde tsiñu iña ña. ²⁴ Dā éni ntu'u ña tává ña kuentá san ne, xee ní'í ña uun ña'a, ña tanū diu'un é vāta kaa uvi díko uun kuía xá'vi ñā. ²⁵ Ña ni kúvi ntanáa ña. Dukuān

ne, kaka'an tó'o ñā é díko ña ñā, ni ña di'í ñā, ni i'xá ñā, ni un nti'í é ío iña ña, vata koo é na ntúnaa é tanū ña. ²⁶ Nákunchití ña kade tsiñu san núu ñá ne, íkan ña dá xe'e, kaka'an ña: “Na kútíí ká nto nī ko, Tó'ó. Ntanáa nti'í u é tanū u”, ka'an ña. ²⁷ Ntúnta'ví iní tó'o ñā ñá ne, nangava ña ñā né, nakadí ñá kuenta ña. ²⁸ Dā ntíí ña kade tsiñu san vi'í tó'o ñā né, tā'án ña uun ña'a, ña é kade tsiñu dadíí ni ñā. Ña sá'a ne, tanū ña diu'un ta'an ña é vāta kaa uun sientu ntúvi xá'vi ñā. Ña'a, ña é tanū ña iña i san ne, írkā ña dukun ña é nakué'ne ña ña ne, kaka'an ña: “Ntá'vín ko é tanūun”, ka'an ña. ²⁹ Nákunchití ña tanū san núu ñá ne, kaikan ña kaka'an ña: “Na kútíí ká nto nī kó, tsi ntá'vi nti'í u”, ka'an ña. ³⁰ Ntá tsi ña ni ntío ña tsíkán ne, tsi'í kuétsi ña ñā ne, xnuu kutu ña ña dá nte ntá'vi ña é ita núu ña. ³¹ Dā íni ña ntáde tsiñu, ña nguíí san, nté ó kúvi ne, dóo dé kuení ña. Kué'én ña ne, ká'an ña nī tó'o ñā nté ó kúvi. ³² Kidáā né, kána tó'o ña ña kuān ó de sán ne, kaka'an ña ni ñā: “Ná tē nté kaa kiní ó kaden. Xu'ú ne, nakadí u kuenta ó tsi íkán kó da xe'e. ³³ ¿Nté kui ña ni ntunta'ví iní ntu o ta'an o, vatá o dé u ni ó?”, ka'an ña. ³⁴ Kúdin kué'én tó'o ña ni ñā né, ntáda ña ña kuenta ntá'a maú san é xnuu kutu ña ña dá nté ntanáa nti'í ña é tanū ña —ka'an Jesús ni ña.

³⁵ Da kidáā ne, kaka'an ña:

—Kuān koo víí Uva kō, ña tuví e dukún kan, ni nto tē ña kada ka'nú iní nto kaníí nima ntó ni tá'an nto di —ka'an Jesús.

19

*Dá kaká'an Jēsuu iña ña ntánatsoo mii tá'an
(Mr. 10:1-12; Lc. 16:18)*

¹ Dā kúvi ka'an Jēsuu sá'a né, ntāka ña ñuú Galiléa ne, kué'én ña ñuú Judea é tuví uun xo díni ntute ka'nu Jordáan san. ² Ná te da díí da díí ña'a ntíkín ñá ña ne, ikán ntavá'a ña ña.

³ Vé'xí ña fariseú san mí tuví Jēsuu é kōto nteé ña ña ne, tsixe'e ña ñā:

—¿Káka'an ntú lei Muísee é xīi kaa é natsoo mii ntí ñad'íí nti dá nēé ka nuu i kuví? —ka'an ña.

⁴ Kaka'an Jēsuu ni ñā:

—¿Vāta nakuá'a ntu nto tú'un Xuva kō mí káka'an tsí diví ñā é dēv'á'a ña ña'a ne, dē kú've ñá ñatíí ni ñad'íí é kuntōo dadíí ña? ⁵ Dukuān né, xtuví mii ñatíí san uva ña ni di'í ña é kuntōo dadíí ña ni ñad'íí ña. Uun tsi kúñú kúvi ña ntuví ña. ⁶ Vi'í a vé ne, ñá te ūvi ñá'a ká ña, tsi uun sá ña. Dukuān ne, ña vá'a o é nantii ntee ta'an ñā'a san neé e teé ta'an Xuva kō —ka'an ña.

⁷ Ntátsixe'e ña Jēsuu:

—¿Nté kui kaka'an ntú Muísee é kuví natsoo mii ntí ñad'íí nti kuan? —ka'an ña.

⁸ Kaka'an Jēsuu ni ñā:

—Dā xe dóo ka'xi nima ntó ne, dukuān e tá'xi Muisee é natsoo mii nto ñadi'í nto, ntá tsi ña te kuán o ni ntio Xuva ko nte ntúvi di'na. ⁹ Kaka'án u ni ntó tsi da xóo ka ña'a é natsoo mii ña ñadi'í ña, ntá tsi tē ña te nee ni ide ñad'í san é kini kaa ni tuku ñatíi san ne, tē natánta'a ñatíi san ni tuku ñad'í ne, kade ña kuēsi —ka'an ña.

¹⁰ Ntáka'an ña ntántikin ña:

—Te kuan kōo kuvi uun ñatíi ni ñadi'í ña ne, díi ka vá'á ó ē ña tánta'a ó —ka'an ña.

¹¹ Ntá tsi kaka'an Jesús ni ña:

—Ñá te ūn ntíi ntíi ña'a é kúti ña é n'íi ña sá'a, tsi mii tsi ñá é xe'e Xúva kō é kuan koo kuntōo ña. ¹² Ío ñatíi é ña kuvi kóo i'xá ña, tsi é dúkuan káa ña da káku ña. Ío túku ñatíi ne, ña'a san ide ña é ña kuvi koo i'xá ña. Ío túku ñatíi ne, ña ntío ña tánta'a ña kuenta iña tsiñu e ntáde ña iña Xuva ko. Xoo kutíi i e kuintí'xe i sá'a né, na kuínti'xe i —ka'an ña.

Dā náxnuu viko Jesuu ún nti'í i'xá san
(Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17)

¹³ Kídáa ne, xee ní'i ña i'xá san mí tuví Jesús é tñin nta'a ña í, é ká'an ntá'vi ña iña i. Ña ntini'í Jesús san ne, de tíi ña ni ña ntánteka i'xá san, ¹⁴ ntá tsi kaka'an Jesús:

—Ku'é e ntó itsi é na k'i'xi i'xá san mí tuví u. Ná ku kád'í nuu nto i, tsi ña'a é ío nima í vatá ó nima i'xá san ne, divi ñá é káduku ntée ña mí kadé kú'vé Xuva kō —ka'an ña.

¹⁵ Dā kúvi tñin nta'a nti'í ña í ne, da kídáa ntáka ña.

Uun ñatíi kuetsí, ña kuika, kátsixe'e ña
Jésuu
(Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30)

¹⁶ Xée uun ñatíi mí tuví Jesús ne, tsixe'e ña:

—Mastrú, ¿neé ntu nuu i é vá'á kantio é víi u vata koo é ní'i ko ntuví va'á iña ko ntii dañu ntúvi? —ka'an ña.

¹⁷ Kaka'an Jesús ni ña:

—¿Ntē kui kátsixe'ēn kó iña é vá'a? Da mii Xuva kō é vá'á ña. Te ntio o ntuví vá'á iña o ntii dañu ntúvi ne, kadan ntaan é káka'an Xúva kō —ka'an ña.

¹⁸ Kídáa ne, kaka'an ña:

—¿Neé ntu é káda ntaa u? —ka'an ña.

Kaka'an Jesús:

—Ñá ku ē'nín ña'a. Ná ku naki'in ñad'íi ñá'a. Ná ku kí'in dú'un. Ná ku ká'an dovete.

¹⁹ Kuikon ñu'un uva o ni di'í ó. Kuinima ó ta'an o vatá ó kakuinima mí ó kúñu ó —ka'an Jesús.

²⁰ Kaka'an ña ni ña:

—É un nti'í sá'a kade ntaa ú ntē da ku lú'nti u. ¿Neé ka ntu é kákunaa? —ka'an ña.

²¹ Kaka'an Jesús ni ña:

—Tē ncho viin é un nti'í é vá'a ne, kué'én, nadikon iña o ne, kué'én diu'un san ña ntá'vi san vata koo é ní'i o nuu i é vá'a é dukún kán. Kídáa né, kixntikin ko —ka'an ña.

²² Dā téku ña é káka'an Jesús ne, kunta'xa iní ña, tsi dóo kuika ña. Kuan tsi ó ntaka ña.

²³ Kaka'an Jesús ni ña ntántikin ña:

—Nuu é ntaā i é káka'án u ni ntó. Tsi dóo ntii tu'un é xee ña kuiká san mí kadé kú'vé Xuva kō. ²⁴ Kaka'án xtuku ú ni ntó tsi díi ka ña ntii tu'un é kí'vi uun kameu xávi xáki natee ó san é kí'vi uun ña kuiká san mí kadé kú'vé Xuva kō —ka'an ña.

²⁵ Dā téku ña ntántikin ña sá'a ne, koó dá kúdu'va ña. Ntáka'an ña:

—¿Xoó ntu kúvi nakáku i kuan? —ka'an ña.

²⁶ Íto Jesuu ñá ne, kaka'an ña ni ña:

—Ña'a sán ne, ña kúvi nakáku mii ña nima ñá, ntá tsi Xuva kō ne, un ntíi ntíi kuvi víi ña —ka'an ña.

²⁷ Kídáa ne, kaka'án Pedru:

—Nti'í ne, é xtuví mii nti'í nti é kuntíkin nti nto. ¿Nee iñá ntu ní'i nti? —ka'an ña.

²⁸ Kaka'an Jesús ni ña:

—Nuu é ntaā i é káka'án u ni ntó tsi ikan ñūxivi xéé san ne, kutúvi u, xu'u é vèxkúvi ú ñatíi, nú tu ka'nú ko ne, divi ntó é ntántikin ntó ko ne, kuntōo nto uxuvi teu na'nú san di, kadá kú'vé nto iñá uxuvi táta ña Israe'el san. ²⁹ Da xóo ka ña'a, ña é xtuví mii i ví'i i, ó ení ña, ó ta'an ña, o uva ña, o di'í ña, ó i'xá ña, o ñū'u ña kuenta iñá ko ne, ní'i ña ūun sientu íto ká xtuku. Ní'i ña ntuví vá'á iña ña ntii dañu ntúvi di. ³⁰ Ntá tsi titín ña'a, ña é odo núu vevíi ne, nte áta i kan kuntōo ña te kúvi ne, ña é ntoo ata i kán vevíi ne, kodo nuū ñá kídáa.

20

Kuenta iña ña ntáde tsiñu

¹ Mí kadé kú'vé Xuva kō ne, vata kaa tó'o ví'i san kaa. Tévaá tsi kañe'e ñá, kaixntuku ñá xoó kada tsiñu i matú ña. ² Kaka'an ñá ni ña'a san tsi ntá'vi nii ña ña ntúvi é káda tsiñu ña ne, taxnúu ña ña matú ña. ³ Kaeku iin teváa ne, íni ña tsi ntáñi ka tuku ña'a nú á'vi kán é ña te nee ntáde ña. ⁴ Kaka'an ñá ni ña: “Kúkada tsiñu nto matú ko kán ne, ntá'vi va'a ú nto”, ka'an ña. Ne, kué'en ña kúkada tsiñu ña. ⁵ Kuan tsi ó de ña dá kii xtúku ña da ká'ñu ntuví ne, kaeku uní kuáa di. ⁶ Dā kaeku u'un kuáa ne, kii xtúku ña ne, ní'i ká ña ña'a, ña é ña tuví nee é víi. Kaka'an ñá ni ña: “¿Ntē ntú ó de nto i'a? ¿Ntē kui ña ntáde tsiñu ntu nto?”, ka'an ña. ⁷ Ntáka'an ñá ni ña: “Ná ni ní'i nti xoó ta'xi i ntí tsiñu”, ka'an ña. Kaka'an tó'o i sán ni ña: “Kue'ēn ntó matú ko kan kúkada tsiñu nto di”, ka'an ña. ⁸ Dā kúneé ne, kaka'an tó'o tsiñu sán ni ña odo núu nuu tsiñu san: “Kúkaná nto ña ntáde tsiñu sán ne, ntá'vi nto ña, di'na ña é xee rkontuvi. Ntē ata i na ntii ña xee nte di'na”, ka'an ña. ⁹ Ña xee kaeku u'un kuáa ne, ní'i ña xá'ví ña é uun ntúvi. ¹⁰ Nā xee dí'na ne, díi ka kue'e ní'i

ña, kuíni ña. Ntá tsi kuédadii tsi ni'i ña é un é un ña. ¹¹ Dá ntuá'vi ña ne, ká'an ntéé ña tó'o tsiñu san, ¹² ntáka'an ña: "Uun ura kúdi dé tsiñu ña'a san, ña xéé rkontuvi é ntí'í ne, dadíi tsi o ntuá'vi ntí ni ña. Ntí'í ne, nñi ntuví dé tsiñu nti. Doo ntó'o ntí ka'ni san", ka'an ña. ¹³ Kaka'an tó'o tsiñu san ni ña: "Ñá te káde u é kini kaa ni ntó. ¿Ña ni ká'an ntú nto ni ko tsi vá'á o xa'ví nto dá káka'án u ni ntó? ¹⁴ Kúni'i nto xá'vi ntó né, kue'én nto. Xu'ú ne, ncho víi ú nñi ña xee da rkontuvi san vatá o dé u ni ntó. ¹⁵ ¿Vá ña kuvi ntu víi u é ntio kó nñi diu'ún ko? ¿O ntákume'u iní ntu nto tsi ña kade víni u?"', ka'an ña. ¹⁶ Kuan koo kuvi ni ña vé'xi ata i kán di; di'na ña kodo núu ña ne, ña é odo núu di'na ne, kuntóo ña nte ata i kan. Tsi kuán te titín ña'a kana ú ña ne, ñá titín ña kué'e u é kodo núu ña —ka'an Jesús.

É kuvi uni ito kaka'an Jesús é kuvi ña
(Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34)

¹⁷ Dá kué'en Jesús itsi Jerusaleén ne, nakana xio ña uxuvi ñá'a ña ntini'i ña ne, kaka'an ñá ni ña:

¹⁸ —Kiní nto, tsi ki'in o ñuú Jerusaleen. Ikán ntada ña kó kuenta ntá'a tó'o dutú san nñi mastrú lei san. Ká'an ña tsi kuvi u, xu'u é vèxkúvi ú ñatíi. ¹⁹ Ntada ña kó kuenta ntá'a ña tuku ñuú vata koo é kini díki ña ko ne, natii nuu ña kó xo'o. Xnteé ñá ko ntiká krusi kán di. Ntá tsi ntoto xtuku ú te kuvi ùni ntúvi —ka'an ña.

Di'i Sántiau ní Juadán ne, íkan ña da xe'e
(Mr. 10:35-45)

²⁰ Kídáá ne, xéé di'i I'xá Zebedeú san mí tuví Jesús, xee ní'i ña i'xá ña. Nakunchiti ña núu ña ne, íkan ña da xe'e. ²¹ Kaka'an Jesús ni ña:

—¿Nee iñá ntu ntio nto? —ka'an ña.

Kaka'an ñá ni ña:

—Ká'an nto na kadá kú'vé dadíi ntuvi i'xá ko ni ntó mí kadá kú'vé nto; uun chí ne, diñi kua'a nto ne, uun chí ne, diñi datsin nto —ka'an ña.

²² Ntá tsi kaka'an Jesús ni ña:

—Ñá ini nto nee é kaikan nto. ¿Kútií ntu ntó é ntó'o nto é vāta koo nto'o ko? —ka'an ña.

Ntuvi ñatíi san ntáka'an ñá ni ña:

—Kuvi víi nti —ka'an ña.

²³ Kaka'an Jesús ni ña:

—Nto'o nti'xe nto vata koo nto'o ko, ntá tsi ña te xú'ú kaduku ntée u é kué'ú u xoó kutúvi í diñi kua'a kó, o xoó kutúvi í diñi datsin ko, tsi Xuvá ko e dé ku'vé ña xoo é kuntoo dadíi i nñi ko —ka'an ña.

²⁴ Dá kútni ux'i ñá'a ña nguí sán ne, kúdiin ñá ni Juuan ni Sántiau san. ²⁵ Ntá tsi kána Jesús ñá ne, kaka'an ñá ni ña:

—Íni ntó tsi tó'o ña é ña te ñá Israeé ne, dōo ntáde na'nu ña ni ñá'a ña. Dōo ntii ntáde kú'vé ña. ²⁶ Ñá ku kuán xkoo de nto. Da xóo

ka ña'a nto é ncho víi ka'nu nto ne, xntii nto tá'an nto. ²⁷ Da xóo ka ña'a nto é ncho kodo nuú ntó ne, xntii nto tá'an ntó, ²⁸ vatá ó de ú, xu'u é vèxkúvi ú ñatíi. Ná te vé'xi u é xntii ñá'a sán ko, tsi vé'xi u é xntii ú ña ne, é kué'ú u ntuvi iñá ko kuenta iñá ña —ka'an ña.

Dá ntavá'a Jesuu uvi ñá kuáa
(Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43)

²⁹ Dá ntáka ña ñuú Jericoó ne, ñá te da díi da díi ña'a ntántikin ñá Jesuu. ³⁰ Uvi ñá kuáa san ntántoo ña diñi itsi san. Dá téku ña tsi kuíta nti'xin Jesuu ne, un ntii tsi ntáka'an ña:

—jNtuntá'ví ini nto ntí, I'xá ika Dávii, ña táxnuu Xuva kó é kadá kú'vé ntó iñá nti! —ka'an ña.

³¹ Ntáde tíi ña'a san ni ña, ntáka'an ña é diin diin tsi kuntóo ña. Ntá tsi da díi díi ka ntii ntáka'an ña:

—jNtuntá'ví ini nto nti, Tó'o, I'xá ika Dávii! —ka'an ña.

³² Íntitsí Jesuu ne, kána ña ña. Kaka'an ña:

—¿Nee iñá ntu é ntio nto é víi u ni ntó? —ka'an ña.

³³ Ntáka'an ñá ni ña:

—Nakaán nto ntuxnúu nti, Tó'o —ka'an ña.

³⁴ Ntuntá'ví ini Jesuu ñá ne, tiin nta'a ña ntuxnúu ña ne, ura tsi i náxi'í ntuxnúu ña. Kídáá ne, íntikin ñá ña.

21

Dá xee Jesús ñuú Jerusaleen
(Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Dá xee étsin ña ñuú Jerusaleen, dá ntoo ña ñuú Befagee mí tuví xuku Olivú san ne, taxnúu Jesuu uvi ña'a ña ntántikin ña, ² kaka'an ñá ni ña:

—Kue'én ntó ñuú é tuví da'a san. Ikán ne, nani'i nto uun búru é ntee tñn ti ni i'xá ti. Nantuté nto ti ne, dá kixni'i nto tí. ³ Te tsixe'e ñá'a san nto nté kui kánantute nto tí ne, ká'an ntó tsi tó'o nto kántio ña ti. Tē kúvi dé tsiñu ní'i ña ti ne, ura tsi i nataxnúu ña ti —ka'an ña.

⁴ Kuan o kúvi vata koo é kúntaa é káka'an ña é ka'án naa Xuva ko kídáá:

⁵ Ká'an nto ni ña ñuú Siuun:

“Koto nto, tsi vé'xi reí nto mí ntoo nto.

Ñá te ká'nu ña'a kade ña;

ntekú ña buru,

uun a búru, kiti é vāta xoo kunteku í ti,

i'xá buru ntíi, kiti kaido san.”

Kuan koo ka'an nto,

ka'an ña.

⁶ Kue'én ña ntántikin ñá ne, de ntaa ña vatá ó kaka'an Jesús. ⁷ Kue'en ní'i ña búru san ni i'xá tí ne, tsodo ña dōo ña áta i'xá tí ne, ikán íntéku Jesús ti. ⁸ Ná te da díi ña'a ntáñi ñá ikán né, tsōo ña doo ñá itsi kán. Ió ñá ne, katsin ña ntá'a utun ne, tsoo ña itsi san. ⁹ Ná te da díi ña'a odo nuú ña nuu ñá ne, ká te

da dīi ña'a vé'xi ña atā ñá di. Un ntíí ntíí ña ntáka'an ña:

—¡Dōo vá'a l'xá ika Dāvii, ña táxnuu Xuva kō! ¡Na xnuu viko Xuva ko ña, ña é vé'xi kuenta iña ña! ¡Dōo ká'nu Xuva kō, ña tuví e dukún kán! —ka'an ña.

¹⁰ Dā xee ñá ñuú Jerusaleén ne, un ntíí ntíí ña ñuú i san ne, itsu'un ña, ntáka'an ña:

—¿Xoó ña'a ntu ña sá'a? —ka'an ña.

¹¹ Ntáka'an ñá'a san, ña vexní'i ña:

—Ña sá'a ne, ña é káka'an naa Xuva ko, ñá nani Jesúsú, ñá vé'xi ñuú Nazaree é tuví ñuú Galilea —ka'an ña.

Dā ntántoo Jesúsú ini ukún ka'nu

(Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹² Kúki'vi Jesúsú má ukún Xuva kō ne, nakúnu ña ún ntíí ntíí ña'a, ña e ntádikō, ña e ntánii kiti é kué' é ña doméni iña Xuva ko. Ini ukún san ntoo ña. Nantáva Jesúsú mesa ñá'a, ña ntánadama diu'un san, ni sīa ña ntádiko pāloma. ¹³ Kaka'an ñá ni ña:

—É úve na'a tú'un Xuva kō: “Vii'í kó ne, vi'í mí ka'an ntá'ví ña'a”, ka'an. Ntá tsi ntó'ó ne, ntáde nto mávi ñá du'u —ka'an ña.

¹⁴ Dá túvi Jesúsú má ukún kán ne, vé'xi ña kuáá san ni ña xne' é ne, ntává'a ña ña. ¹⁵ Ntá tsi kúdiin tó'ó dutú san ni mastrú leí san dá íni ña nté ó dé Jesúsú nuu i e dóo na'nu san. Íni ña tsí un ntíi tsí ntáka'an i'xá san má ukún kán: “¡Dōo ka'nu l'xá ika rei Dāvii!” Kuān o ntáka'an i'xá san. ¹⁶ Ntáka'an ñá ni Jesúsú:

—¿Ña katéku ntu nto tsí dovéte ntáka'an i'xá san iña nto? —ka'an mastrú leí san.

Kaka'an Jesúsú ni ña:

—Katekú ko nté ó ntáka'an. Vāta kiní ntu nto mí kaká'an tú'un Xuva kō: I'xá kuetsí sán ni i'xá íkin ne, xé'e Xuva kō é káta é vá'a kue'en Xúva kō. Kuan ó ka'an —ka'an Jesúsú.

¹⁷ Kidáá né, ntáka Jesúsú mí ntoo ña ne, kué'en ña ñuú Betania mí itúvi ña uun ñuú.

Dā kúdiin Jesúsú ni tun ígū é ña ni kii kiti i

(Mr. 11:12-14, 20-26)

¹⁸ Tévaá, dá ntíko kōo ñá ñuú Jerusaleén ne, kakakin Jesúsú. ¹⁹ Íni ña uun tun ígu díñi itsi san. Kué'en ña mí ntitsí ne, da mii xúku i uve. Kaka'an ña:

—¡Ña kóo ká kiti o! —ka'an ña.

Ura dú'va tsi i ítsi útun san. ²⁰ Koó dá kúdu'va ña ntántikin ña da íni ña utun san. Ntáka'an ña:

—¿Nté ó ntu é uun da'na tsi ítsi tun ígū san? —ka'an ña.

²¹ Kaka'an Jesúsú ni ña:

—Nuu é ntaá i é káka'an u ni ntó: Te kuinti'xe nto Xuva ko, té ña kadá kueni nto é ña kuví vii ña ne, ñá te sá'a tsi é kúvi vii nto, vatá o dé u ni tun ígū san. Tsi kuví ka'an ntó ni xúku sá'a di: “Kué'én, kō'xón nuun ntute ñu'u san.” Te kuan kōo ka'an ntó ne, kuan kōo kuví. ²² Da neé ka é kakan ntó nta'a

Xuva kō dá ntáka'an ntá'vi nto ne, te kanií ini ntó ne, ní'i ntó —ka'an ña.

Xoo de kú'vé i é kúvi vii Jesúsú nuu i é kade ña

(Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8)

²³ Dá kúki'vi Jesúsú má ukún kán ne, vé'xi tó'ó dutú san ni ñatá san mí tuví Jesúsú dá kanakuá'a ña ña'a sán ne, ntáka'an ñá ni ña:

—¿Nté o ntu é kúvi vii nto nuu i é kade nto?

¿Xoó ntu de kú'vé i é vii nto sá'a? —ka'an ña.

²⁴ Kaka'an Jesúsú ni ña:

—Tsixé' é u nto uun nuu i di. Te nantiko koó ntó ne, kidáa ká'an u ni ntó nté ó kúvi é kúvi vii u nuu i sá'a. ²⁵ ¿Xoó ntu de kú'vé i é nakútsi ntute Juaan ñá'a san? ¿Xuva ntu kō de kú'vé ñá, o kúdiin ña'a ntú san de kú'vé ña? —ka'an ña.

Ntáka'an mí tó'ó dutú san ni ñatá san:

—Te ká'an o tsí Xuva kō de kú'vé ñá ne, kidáa ne, tsixé' é ña kō nté kúvi ña ni kuinti'xe kō Juaan. ²⁶ Ntá tsi te ká'an o tsí kúdiin ñá'a san de kú'vé ñá ne, u'vi kó te kúdiin ñá'a san ni kō tsí ñá ká'an naa Xuva kō Juaan san, kuinti ña —kuan ó dé kueni ña.

²⁷ Dukuān ne, ntáka'an ñá ni Jesúsú:

—Ñá ini nti —ka'an ña.

Kaka'an Jesúsú ni ña:

—Nté ña ka'an u di xoó de kú'vé i é vii u sá'a —ka'an ña.

Nuu i iña úvi i'xá san

²⁸ Kaka'an Jesúsú:

—¿Nee iñá ntu kadé kueni nto iña nuu i sá'a? Uun ñatíi ne, xío úvi i'xá ña. Kué'en ña mí tuví i'xá nuu i san ne, kaka'an ña: “Ó da', kukutun veví”, ka'an ña. ²⁹ Kaka'an na: “Ñá k'ín u”, ka'an na. Ntá tsi dá ku e vi'i ne, nātivi ini na ne, kué'en nā. ³⁰ Kidáa ne, kué'en uva ná mí tuví i'xá é kúvi úvi ne, dadíi tsi o kaka'an ñá ni nā. Na sá'a ne, kaka'an na: “Kí'm ú, úva”, ka'an na, ntá tsi ña ni ñé' é na. ³¹ ¿Nee ntu na'a dé ntaa na é ntio uva nā, kuan? —ka'an Jesúsú.

—I'xa nuu i san —ka'an ña.

Kaka'an Jesúsú ni ña:

—Nuu é ntaá i é káka'an u ni ntó, tsí di'na xee ña ntaido diu'un xóo san ni ñad'i'í kini ntaa san mí kadé kú'vé Xuva kō é divi ntó. ³² Tsi dá k'í'xi Juaan Bautistá ne, kaka'an ñá ni ntó nté koo vii nto é vá'a, ntá tsi ña ni kuinti'xe nto ña. Da mii tsi ña ntaido diu'un xóo san ni ñad'i'í kini kaa san kuinti'xe ña ña. Kuān te íni nto nté ó dé ña kini ntaa san ne, ñá ni nātivi ini nto, nté ña ni kuinti'xe nto é káka'an Juaan san —ka'an Jesúsú—.

Nuu i iña ñá ntáde tsiñu, ña kini ntaa

(Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19)

³³ Kini tuku nto nuu i sá'a. Uun tó'o vi'i ne, i'xi ña xo'o tinti'ó. De vá'a ña xaku díñi i kán. Éte nuu ña xavi mí kádin ñá tinti'ó san ne, xntitsí ñá uun vi'i dükun mí kotó díto ña.

'Kidāā ne, tsu'un ntee ña tuku ña'a é vii ñá kuentá ne, dá kue'ën ñá tuku ñuu. ³⁴ Dā xee ntúvi é t̄in ña kiti i ne, taxnúu ña ña ntáde tsiñu iña ña é k̄nakuido ñá vata kaa é k̄aduku ntee ña ní ñu'u ña ñu'u ntee é tátá san. ³⁵ Ña ñu'u ntee é tátá san ne, t̄in ña ña ntáde tsiñu san. Uun ña'a ña né, náka'xí va'a ñá ña. Uun ña ne, e'ní kue'ën ñá ña. Uun ña ne, xe'e xúu ña ña. ³⁶ Taxnúu xtuku tó'o ī sán dii ka titín ña ntáde tsiñu iña ña é ña táxnúu di'na ña. Kuan tsi ō dé xtuku ña ñu'u ntee xo'o tinti'ó san ni ña.

³⁷ Da rkontúvī ne, taxnúu ña i'xá mii ña, tsi da mii é kuiko ñu'u ña'a san i'xá mii ña, kuñi ña. ³⁸ Ntá tsi dā íni ña ñu'u ntee xo'o tinti'ó san tsi vé'xi mii i'xá tó'o ña ne, ntáka'an ñá ni tá'an ña: "Na s̄á'a ne, na ki'i na iña uva na tē xi'i ña. K'ín ō ne, ka'ni ō nā. Kidāā ne, ní'i ko iña uva na", ka'an ña. ³⁹ T̄in ña na ne, nákuítá ñá na ata ī mí kae'nu xo'o tinti'ó san ne, e'ní ña na —ka'an ña.

⁴⁰ Kidāā né, katsixe'e Jesús: —Tē xee múi tó'ó xo'o tinti'ó san ne, ¿nté koo vii ntu ña nī ña ñu'u ntee é tátá ña? —ka'an Jesús.

⁴¹ Ntáka'an ñátá san ni tó'ó dutú san: —Uun ito tsi ka'ni kue'ën ña ña ñu'u ntee, ña é k̄ini ntāa san. Kidāā ne, ku'e'e ñá é tátá san nta'a tuku ña'a, ña é naku'e'e i ña kiti tinti'ó san ntuvi te t̄in ña ti, vata kaa é k̄aduku ntee ña —ka'an ña.

⁴² Kaka'an xtúku Jesuu ni ña: —Vāta nakua'a ntu nto mí ūve na'a kaka'an tú'un Xuva kō:

Xuu é nakuítá ña ntádámá san ne, divi k̄uvi xuu ku've etí vi'i san. Sá'ā né, Xuva kō de kú'vé ñá ne, iña kō né, dōo vá'ā ō dé ña, ka'an. ⁴³ Dukuān ne, kaka'an u ni ntō tsi naki'i Xuva ko tsiñu nto ne, naku'e'e xio ña tuku ña'a, ña é íni de ntāa é ntio ña. ⁴⁴ Kuenta iña xuú san ne, da xōo ka ña'a, ña é náki'í xuú san ne, tá'nu kue'ën ña. Ntá tsi da xōo ka ña'a, ña é kō'xó ntōdó xuú san ne, tādín ku'e'ën ñá di —ka'an Jesús.

⁴⁵ Dā téku tó'ó dutú san nī ña fariseu núu i sá'a ne, kue'ën díki ña é k̄aka'an Jesús iña ña. ⁴⁶ Ntá tsi kuān té ncho t̄in ña Jesuu ne, ú'vi ñá un ntí' ntí' ña'a san, tsi ntádē kuení ña'a san tsí Jesuu ne, ñá ka'án naa Xuva ko.

22

Núu i iñá viko é k̄atantá'a ña'a

¹ Ntāa xtuku Jesuu núu i sá'a ni ña. Kaka'an ña:

² —Mí kadē kú'vé Xuva kō ne, vata kaa uun rei, ña é dé ka'nu viko dá tánta'a i'xá ña. ³ Taxnúu ña ña ntáde tsiñu iña ña é k̄ana ña ña'a san é k̄a'an ñá ni ña te ki'xi ña viko san. Ntá tsi ña ni ntío ña'a san ki'xi ña. ⁴ Taxnúu xtuku ña tuku ña'a, ña ntáde tsiñu iña ñá ne,

kaka'an ñá ni ña: "Kūkaná nto ña'a san, ña é k̄a'an ní'u i nte di'na. Ká'an ntō tsi é iō tu've é k̄a'xi ō. E'ní u duntikí ko ni k̄iti é dōo vá'ā ō ni ī. É iō tu've ntí'í ve. Na ki'xi x̄ña viko e tánta'a i'xá ko", ka'an rei san. ⁵ Ña ni íde ña'a san kuéntá ne, xío ku'e'ën ña. Uun ña ne, kukútu ña ne, uun ña ne, kudíko ña. ⁶ Ña nguíi sán ne, t̄in ña ña ntáde tsiñu iña rei san ne, dē xení ña ni ñá ne, e'ní ña ña. ⁷ Un vá'a tsí kúdiin rei san ne, taxnúu ña sntadun ña é ka'ni ñá ña é'ni ña ntáde tsiñu iña ñá ne, é na k̄a'mi ña ñuu ña. ⁸ Kidāā ne, kaka'an ñá nī ña ntáde tsiñu iña ña: "Iō tu've viko e tánta'a i'xá ko, ntá tsi ña é k̄ana ú ne, ñá ni de ntāa ña é ki'xi ña. ⁹ Dukuān né, kue'ën ntó itsi k̄an ne, ká'an nto ni da xōo ka ña'a é ní'i nto é k̄ixka'xi ña, kuān te titín ña", ka'án rei san. ¹⁰ Ku'e'ën ña ntáde tsiñu iña ñá itsi k̄an ne, xee ní'i ña ūn ntí' ntí' ña'a, ña é ní'i ña, kuān te vá'a ña'a ña, kuān té ña vá'a ña'a ña. Dā xee un ntí' ntí' ña'a sán ne, tsitu ku'e'ën ñá'a san vi'i mí k̄akuvi viko san.

¹¹ Ntá tsi dā xee rei san é kōto ña ña xee sán ne, íni ña é tuví uun ña'a, ña é ña tuví dú'nu vá'a i iña viko san. ¹² Kaka'an ñá ni ña: "O dee, ¿nté kui tá'xi ntu ña é k̄i'vi nto i'a, tsí ña te núu nto doo vá'a nto iña viko san?", ka'an ña. Ntá tsi nté uun ña ni ká'an ña. ¹³ Kidāā ne, kaka'an rei san nī ña ntáxn̄tii ña: "Kí'ni nto nta'a ña s̄á'a ni d̄'ín ña dí ne, nakene iko nto ña kí'í k̄an mī dōo nee. Ikān dōo kueku ña'a san ne, naka'xi ka'ñi ña nú'u ñá", ka'án rei san. ¹⁴ Tsi kuān te titín ña'a kana ú ña ne, ñá te titín ñá nakaxnúu ú ña —ka'an Jesús.

Nuu i iña diu'un xōo san

(Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26)

¹⁵ Kidāā né, ntāka ña fariseu san ne, ntántukū nuu iní ña nté koo vii ña é nadāna ña Jesuu núu i é k̄aka'an ñá ni ña. ¹⁶ Taxnúu ña ña ntántikin ñá nī ña ntántikin Heródē san mí tuví Jesuu. Ntáka'an ña:

—Mastrú, iní nti tsi nuu é ntaā i é k̄aka'an nto, tsí kanakuā'a nti'xe nto iña Xuva ko. N̄á k̄āde nto kuenta née iñá ntádē kuení ña'a san. Ntē ña kaú'vi ntó ña, kuān te na'nu ñá'a ña. ¹⁷ Ká'an nto vē, nee iñá kadē kuení nto. ¿Vá'a ntu ō é ku'e'é ō diu'un xōo san nta'a ña tsiñu na'nu i ñuu Romá san ne, ō ña'a? —ka'an ña.

¹⁸ Ntá tsi iní Jesús tsi dōo kinī ō dé kuení ña iña ñá ne, kaka'an ña:

—¿Ntē kui ntaito ntee nto ko, ntō'o e ntaēni nta'ví nto ña'a? ¹⁹ Nañē'e ntó ko diu'un e ntá'vi nto diu'un xōo nto —ka'an ña.

Xé'e ña ña ūn diu'un é kōto ntee ña. ²⁰ Kaka'an Jesús ni ña:

—¿Xoó ntu nuu i é ntee i'a? ¿Xoó ntu diví i e ntee na'a san? —ka'an ña.

²¹ Ntáka'an ña:

—Íña ña tsiñu na'nu i ñuú Romá san — ka'an ña.

Kidáa ne, kaka'an Jéssu ni ña:

—Nakué'e nto nta'a ña tsiñu na'nu i san nee é káduku ntée ña ne, nakué'e nto nta'a Xuva ko nēe é káduku ntée ña di —ka'an ña.

²² Dā téku ña sá'ā ne, koó dā kúdu'va ña. Ntaka ña ikān ne, kúnú'ú ña.

Ntátsixe'ē ña saduceu te ntoto xtúku o tē xi'i o

(Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40)

²³ Ntuvi tsikán ne, xēe ña saduceu san mí tuví Jesuu. Ña sá'á ne, ña ntóto xtuku o tē xi'i o, kuíni ña. Tsixe'e ña Jéssu:

²⁴ —Mastrú, ká'ān Muísee tsí te kúvi uun ñatíí ne, ñá ni xió i'xá ña ne, kuétsi e tánta'a ení ña ni ñadí'i kíi san vata koo é kōo i'xá ña kuenta iña ení ña. ²⁵ Vii'í a vé ne, ña ntoo ni'í ntí ne, xío ú'xe ñá'a ení ña. I'xa nuu í san ne, tánta'a ña, ntá tsi xi'í ñá di'na dá kōo i'xá ña. Kidáa ne, tánta'a xtuku ení ña ni ñadí'i kíi san. ²⁶ Kuan ó kúvi ni ña é kúvi úvi san di, ni ña é kúvi úní san, dá nte tánta'a ñadí'i kíi san ni ña é kúvi ú'xe san. ²⁷ Dā xi'í ntí'í ña ne, kidáa ne, xi'í ñadí'i san di. ²⁸ Dukuān né, te ntoto xtuku ó nē, ¿Xoó ntu kuví ntí'xe ñadí'i í é ú'xe ñá'a san? Tsí un ntí'í ña tánta'a ni'í ña ña —ka'an ña.

²⁹ Ntá tsi kaka'an Jéssu ni ña:

—Ntádana nto, tsi ñá ini nto nté o kaka'an tú'un Xuva kō, nté ñá ini nto e dōo ka'nu Xuva kō. ³⁰ Tsi te ntoto xtuku ó ne, ña tánta'a ká ña'a, tē tíi, te ñadí'i. Tsí vata ntáa ánje Xuva kō ntáa ó e dukún kán. ³¹ Kuenta iña í te ntoto xtuku ó né, vata ntu nakua'a nto mí kaka'an tú'un Xuva kō: ³² “Xu'ú ne, Xuva Ábraan, Xúva Ísaa, Xúva Jácoo san u”, ka'an ña. Xuva kō ne, ña te Xuva ña xi'í san ña, tsi Xuvá ña ntantíto san ña —ka'an Jéssu.

³³ Dā téku ña ntáñi ikān ne, koó dā kúdu'va ña nuu í é nañe'e ña ña.

Tú'un é díi ka ka'nu é ká'an Xúva kō é káda ntaa o

(Mr. 12:28-34)

³⁴ Dā téku ña fariseú san tsí ña tuví nee iña é kúvi ka'an ña saduceú san dá ka'an Jéssu iña ñá ne, nátaká nuu ña fariseú san. ³⁵ Uun ña'a, ñá ini vá'a leí san ne, ito nteé ña Jesuu, kaká'an ña:

³⁶ —Mastrú, ¿neé ntú tu'un e díi ka ka'nu é ká'an Xúva kō? —ka'an ña.

³⁷ Kaka'an Jéssu ni ña:

—“Kuínima nto Tó'o nto Xuva ko kanñ nima ntó, kanñ é tduíña nto, kanñ ú'xen díki nto.” Kuan ó ka'an Xúva kō. ³⁸ Sá'ā e tú'ún e díi ka ka'nu é dí'na kada ntaa o. ³⁹ Dókō sá dadíi ni tú'ún é kúvi úvi san. Kaka'an: “Kuínima ntó ta'an nto vatá ó kakuínima múi nto kúñu ntó”, ka'an. ⁴⁰ Te káda ntaa ntó ntuvi nuu í sá'a ne, kuan kōo kada ntaa nto un ntí'í ntí'í lei Muísee ni un ntí'í ntí'í tú'ún

e ntáka'an ñá ka'án naa Xuva kó san di — ka'an Jéssu.

¿Xoó ntu i'xá í Cristu?

(Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44)

⁴¹ Dá ntōo ká ña fariseú san ne, ⁴² tsixe'e Jéssu ña:

—¿Nee iñá ntu ntádē kuení nto iña Cristu, ña táxnuu Xuva kō? ¿Xoó ntu i'xá í ña? — tsixe'e ña.

Nantíko kōo ña fariseú san, kaka'an ña:

—I'xá ika Dávii ña —ka'an ña.

⁴³ Kaka'an Jéssu ni ña:

—Te i'xá iká ñá ña ne, ¿nté kui kaka'an ntú Davii é Tó'o ña ña, vata ó xe'e Espiritú Sántú san ña é ká'an ña? Tsí ka'an Dávii kídáa:

⁴⁴ Kaka'an Xúva ko ní Tó'o ko: “Kutúvín díñi kua'a ko é xntíin kó dá nté kúvi vii ú ní ña ntáinchu'vi o.” Kuan ó ka'an Dávii. ⁴⁵ Te ká'an Dávii tsi Tó'o ña ña ne, ¿nté ntu koo ka'an ña tsí i'xá ña ña di? —ka'an Jéssu.

⁴⁶ Nté uun ña ña ni kuví nantíko koó ña nté uun tú'ún. Nté ntúvi tsikán ne, ña ni ntío ká ña'a san tsixé'e ká ña ña.

23

Dā tsí'í kuétsi Jesuu ña fariseu ni mastrú lei
(Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

¹ Kidáa ne, kaka'an Jéssu ni un ntí'í ntí'í ña'a sán, ní ña ntántikin ña:

² —Mastrú leí san ní ña fariseú san ne, ntánakuá'a ña ntó nēe é ncho ka'án lei Muísee san. ³ Dukuān ne, kini nto é ntáka'an ña ne, vii nto vatá ó ntáka'an ña, ntá tsi ña vii nto vatá ó de ña, tsi ña ntáde ña vatá ó ntánakuá'a ña nto. ⁴ Dōo ntátee tsiñu ña ña'a núu í e dōo ntii tú'un e ña kutíi ña'a san, ntá tsi mií ña ne, ña ntío ña tññ nta'a ña nté un siin. ⁵ Un ntí'í e ntáde ña ne, ntáde ña vata koo é kini ña'a san. Ntátsuve ña tútú e dōo ní'í xteén ña ni ntá'a ña, tutu é úve na'a tú'un Xuva kō. Ná tē nté kaa nani ntete du'nu ña. ⁶ Ncho kuntōo ña mí'í e díi ka vá'a ó vi'í viko sán ne, ncho kuntōo ña sia é ntoo un tsi nte núu í kan ini ukún kán. ⁷ Ntío ña é ká'an un ntí'í ntí'í ña'a ntiusi ni ña nú á'vi kán ne, é ká'an ún ntí'í ntí'í ña'a tsí mastru ñá ña.

⁸ Ntá tsi ña ku ka'án ña'a tē mastru ñá nto, tsí uun tsi Mastru nto. Un ntí'í ntí'í ntó ne, ta'an nto. ⁹ Ná ku ka'án ntó Uva nto ni da xóo ka ña'a ñuxiví a, tsi uun tsi Uva ntó, ña é tuví e dukún kán. ¹⁰ Ná ku dá vá'a nto é ká'an ñá'a san e tó'o ña ntó, tsi mií tsi ú e Tó'o ntó, xu'u é nāni ú Cristu. ¹¹ Ntó'o é díi ka na'nu ña'a nto ne, kada tsiñu nto iña tá'an nto. ¹² Ntó'o e ntáde na'nu ña'a nto ni tá'an nto ne, vii Xuva kō é nainu xuvi ntó. Ntó'o é ña ntáde na'nu ña'a nto ne, Xuva kō ta'xi ña é ntuna'nu ña'a nto.

¹³ Ntá tsi jntá'vi ide ntó, ña vete, mastrú leí ní ña fariseú!, tsi úvi nuu í é ntáde nto.

Tsí ntánakadi núu nto itsi mí kadē kú'vé Xuva kō. Nté mii ntō ña ntio nto é kuíta ntí'xin nto ne, ntē ña ntaxé'le nto itsi é kuíta ntí'xin tuku ña'a, ña e dóo ncho kuíta ntí'xin.

¹⁴ ¡Ntā'vi ide ntō, ña vete, mastrú lei ní ña fariseu!, tsi úvi nuu i é ntáde nto. Ntánaki'í nto vi'í ñadī'í kií san ne, dóo na'a ntáka'an ntā'ví nto vata koo é tēe xu'u nto e ntáde nto. Dukuān ne, díí díí ka ni'í nto é ntō'o nto.

¹⁵ ¡Ntā'vi ide ntō, ña vete, mastrú lei ní ña fariseu!, tsi úvi nuu i ntáde nto. Ña túvī mī'í é ña kí'in nto vata koo é vií nto é kuinti'xe kuān té uun kúdií ña'a vatā o ntákuinti'xe nto. Kídáá, dá kakuínti'xe ña ne, ntáde nto é kúvi ña é díí díí ka kini kaa é ña'vi ntō. Dadīí kí'in ntō ní ña dó'vi kan.

¹⁶ ¡Ntā'vi ide nto! tsi ntō'ó ne, vata ntáa ña kuāa ntáa nto, ña é dotō tsi kanañē'e túku ña'a nté koo kí'in ña. Ntáka'an nto: “Tē xoó ña'a kakuni'í ña xúkūn sán ne, ñá tē neé kaidiá'vi. Ntá tsi te kakuni'í ña óro é naxe'e ini ukún san ne, da mī é vií ña é káka'an ña”, xkoó ka'an nto. ¹⁷ ¡Ña kuāá tuntu! ¿Nee iñá ntu é díí ka nuu á'vi: óró san ne, o xúkūn san é káde i e kúviko oro san? ¹⁸ Ntáka'an nto: “Tē xoó ña'a kakuni'í ña nāá san ne, ñá tē neé kaidiá'vi. Ntá tsi te kakuni'í ña doméní san é ntēku nú nāá san ne, da mī é vií ña é káka'an ña”, xkoó ka'an nto. ¹⁹ ¡Ña kuāa! ¿Nee iñá ntu é díí ka nuu á'vi: doméní san ne, ó nū nāá san mí kade i e kúviko doméní san? ²⁰ Xoó ña'a é kakuni'í ña nāá san ne, kakuni'í ña nāá san ní é un ntí'í é ntekú nuu i kan. ²¹ Xoó ña'a é kakuni'í ña xúkūn san ne, kakuni'í ña Xuva kō di, tsi tó'o xúkūn san ña. ²² Xoó ña'a é kakuni'í ña é dukún kán ne, kakuni'í ña Xuva kō di, tsi ikān tuví ña, kadē kú'vé ña.

²³ ¡Ntā'vi ide ntō, ña vete, mastrú lei ní ña fariseu!, tsi úvi nuu i é ntáde nto. Tsi ntánakué'le nto nta'a Xuva ko uun ta'vi i é u'xi xuku mínū ngatsi, ní áni, ní kōminū san, ntá tsi ña ntáde nto kuenta nee iñá é díí ka nuu á'vi é káka'an lei san, mí káka'an é vií o é vā'á ni ta'an kō, é ntuntá'vi ini kō ña, é kuinti'xe ko Xuva kō. Ña xtúvī mii nto é vií ntō tsikan, ntá tsi kantio é vií ntō sá'a di. ²⁴ ¡Vata ntáa ña kuāa ntáa nto é dotō tsi ntánañe'le nto tuku ña'a nté koo kí'in ña! ¡Ntō'ó ne, ntáka'an ntēe nto ña'a, ña é ña kué'le nuu i é kíni kaa ntáde, ntá tsi ña'vi ntō ne, díí díí ka kue'le kuétsi ntō!

²⁵ ¡Ntā'vi ide ntō, ña vete, mastrú lei ní ña fariseu! ¿Nté kui ata tásá xntu san ní ata kó'ó san ntánakate nto? Tsi ini i kán ne, dentu kue'en kuenta iñá í e dóo dú'u nto, e dóo ntio nto é un ntí'í. ²⁶ ¡Fariseu kuaa! Di'na nakate nuu nto tásá san ní kó'ó san di ne, kídáa ne, ntoo atá i di.

²⁷ ¡Ntā'vi ide ntō, ña vete, mastrú lei ní ña fariseu! Vata ntáa nú ñañá é naxe'e dú'xe kuí'xin ata i ntáa nto. Dōo tí ntaa é koto ó ne, ntá tsi ini i kán ne, ñu'u tsitu xiki tē'ú ní nuu i

é dentū. ²⁸ Kuān ntáa nto di, tsi dóo va'á nto, kuini ña'á san, ntá tsi dóo vete nto, tsi ñu'u tsitū nima nto é kíni kaa, e úvi nuu i ntáde nto.

²⁹ ¡Ntā'vi ide ntō, ña vete, mastrú lei ní ña fariseu! Ntáde vā'a nto ñañá ñá ka'án naa Xuva ko kídáa ne, ntántakutu nto ñañá ña'a, ña e dóo va'á ña'a san. ³⁰ Ntáka'an nto: “Tē dí ní kántoo ntí ntuvi dá ntoo uva ikā ntí ne, ña ni xntí ntí ña é ka'ni ñá ña ntáka'án naa Xuva ko san.” Kuān ó ntáka'an ntō, kuān té ña ntáa. ³¹ É kuān ó ntáka'an ntō ne, ntáka'an nto tsi i'xá ntí'xe nto ña é'ni ña ka'án naa Xuva ko san, tsi dé ñá kue'en ñá'a nto di. ³² Ntō'ó ne, nantí'í ntō nēe e éni ntu'u uva ata ntō.

³³ ¡Ntō'ó ne, vata ntáa i'xá e ña vā'á ntáa nto, vata ntáa tatá koo ntáa nto! ¿Nté ntu koo nakáku nto te ka'an Xúva kō é kí'in nto dó'vi kan? ³⁴ Dukuān né, taxnúu ú ña ka'án naa ko mí ntoo nto, ní ña e dóo kí'in ini í, ní mastrú san. Iō ñá ne, ka'ni nto ña. Iō ñá ne, xntēe ntō ña ntiká krusi kan. Iō ñá ne, natii nuu nto ña xo'o má vi'í mí ntánataká nuu nto. Iō ñá ne, kadá xení nto ní ña da mī'í ká ñuú mí kí'in ña. ³⁵ Kaxntēe na'a Xúva kō kuenta ntō kuenta iñá un ntí'í ña é vā'á ña'a, ña é xi'í, uun tsi nté i'xá Adaán san, ñá nani Ábee, ña é ña ní ide núu i é kíni kaa ne, uun tsi da nté Zacaria, í'xá Berequia, ña e é'ni ntō mé'í'ni má vi'í mí kuviko ní nū nāa Xuva ko. ³⁶ Nuú é ntaā i é káka'án u ni ntō tsi ní'í ña ntántoo vevii é ntō'o ña kuenta iñá i é un ntí'í nūu i sá'a.

Dā éku Jesuu kuénta iñá ñuú Jerusaleen (Lc. 13:34-35)

³⁷ ¡Ña ntá'vi ide ntu nto, ñuú Jerusaleen! Kae'ni nto ña ntáka'án naa Xuva ko. Kaxé'le xuu nto ña é taxnuu Xuva kō é ka'an ñá ní ntō. Dóo kí'in itō ntio ko é nátee ta'an ntí'í ú nto vatā ó kanatsi'í tsú'un san á i'xá tí má ntí'xin tí, ntá tsi ña ní ntio nto. ³⁸ Kiní nto ve, tsi ña kuntóo ká ña'a ñuú nto kán. ³⁹ Tsi kaka'án u ni ntō tsi nté uun itó ka ña kiní nto kó dá nté ka'an nto: “Dóo ka'nu ña'a, ña é vē'xí naa Xuva ko”, koo ka'an nto —ka'an Jesús.

24

Dá kakā'an Jesús é nakatsin ña'a úkūn ñá Israeé san

(Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Ntíi Jesuu má úkūn kán. Kué'en ká ña itsi kán dá xee ña ntántikin ña, ntáka'an ñá e na kōto ña úkūn san e dóo vā'á o. ² Ntá tsi kaka'an Jesús ní ña:

—¿Ñá ntu kaíni nto é un ntí'í sá'a? Nuú é ntaā i é káka'án u ni ntō, tsi ña tuvi nté uun xuu é ódo ntí'í ta'an vevii é ña nakátsin ña'a san rkontúvi —ka'an ña.

¿Nté ntu koo kuvi di'nā dá ntí'i ñuxiví san? (Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Dá tūví Jesuu t'í'i é nani Ólivú ne, xée etsin ña ntántikin ña, tsixe'e ña ña:

—Ká'an nto vë: ¿Amá ntu kuvi sá'á? ¿Nté ntu koo kuvi te xee ntúvi e nainu nto, te ntí'i ñuxiví sa? —ka'an ña.

⁴ Kaka'an Jesús nu ña:

—Kuenta tsí vií nto e ña xoxo kaní nta'ví i nto. ⁵ Tsi dóo titín ña'a ka'an ña é divi ña é Cristu ña. Ka'an ña: “Xu'u é Cristú u”, koo ka'an ña. Nā te da díi ña'a kaní nta'ví ña. ⁶ Tekú nto tsi é xio xío kakuvi du'xēn. Ntá tsi koto nto tē ña ku'ví nto. Tsi kantio é kuān koo kuvi. Ntá tsi vata xée ntúvi e ntí'i ñuxiví sa. ⁷ Tsi ñā uun ñuú ni tūku ñuu. Nā tsiñu na'nu i sá'ā ne, naa ñā ni tūku ña tsiñu i. Kutamá ne, táan dá mí'i ká'ñu. ⁸ Te kúvi sá'ā né, dá ve kaiñi ntu'u é ntó'o ña'a san.

⁹ Kidáā ne, ntada ñā nto kuenta ntá'a ña'a, ña é kadā xení ni ntó, é ka'ní ñā nto. Un ntí' ntí' ña'a san kune'u iní ña ni nto kuēnta iñā ko. ¹⁰ Ntuvi tsikán ne, dóo titín ña'a xtuví mii ña é ntákuinti'xe ña ko. Ká'an ntéé ta'an ña. Kune'u iní ña ni tá'an ña. ¹¹ Dóo titín ña'a kí'xi ña é ká'an ñā tsi na Xuva ko kaka'an ñā ne, ñā te da díi ña'a kaní nta'ví ña. ¹² Tsi dóo kukue'e é kíni kaa e ntáde ña ne, xtuví mii ña é kākuiñima ñā ta'an ña. ¹³ Ntá tsi xoó ña'a é kútií ñā da nté tē ntí'i ntuvi tsikán ne, nakáku ña. ¹⁴ Tú'ūn va'á iñā mí kadē kú've Xuva kō ne, ká'an ntodó ña'a dá kaní ñuxiví, vata koo é kíni un ntí' ntí' ña'a. Kidáā ne, ntí'i ñuxiví sa.

¹⁵ Uun ntúvi ne, kúví vata o ka'an Dáníee, ñā ka'án naa Xuva ko kidaā. Kíni nto tsi kuntitsi uun nuu i e dóo kíni kaa, nuu i é ña ntío kue'en Xúva ko, me'ñú i mí dóo kuikó san. (Xoó ntánaku'ā i né, na kí'in díki ña.)

¹⁶ Kidáā ne, ña ntántoo ñuú Judeá ne, na kūnu ña kí'in ñā nte xúku kán. ¹⁷ Xoó ña'a, ña ntoo dá'na díki vi'i i kán ne, ñā kune'é ña nuu ña má vi'i ña kán é kí'i ña iñā ña. ¹⁸ Xoó ña'a, ña é ñu'u mātú i kán ne, ñā kune'é ña kí'xi ña kutuun ña. ¹⁹ Ntá'vi ide ñā ñu'u i'xá i ntuvi tsikán, ní ñā é ntánatsi i'xá i! ²⁰ Kákan nto nta'a Xuva kō e ña kantío é kūnu nto ntuvi vi'xin, nté ntúvi dá iō dá'na. ²¹ Kidáā ne, un vá'a tsi nto'o ña'a san. Vata kíni ña'a e dóo nto'o ña nuu i é kíni kaa sá'a nte ntúvi é iñi ntu'u ñuxiví sa. Nté uun ito ka ñā kuan kōo kuvi dí. ²² Tē ña nantí'i Xuva ko ntuvi tsikán ne, nté uun ña'a ña nakáku ña. Ntá tsi nainu Xúva ko ntúvi tsikan da xe dóo kakuinima ñā ña náxanu ña.

²³ Te káka'án uun ña'a ni ntó kidaā: “Koto nto, tsí i'a tuví Cristu”, o te káka'an ña: “Ikān tuví ña”, ne, ñā ku kuinti'xe nto ña. ²⁴ Tsi kí'xi ña veté ne, ka'an ña tsí Cristu ña. Tuku ña veté san ne, ka'an ña tsí kaka'an ñā naa Xuva ko. Vii ña nuu i é kíni ña'a san ne, vii ña nuu i e dóo na'nu é káni nta'ví ña ña'a

san. Tē dí kuvi ne, un tsi nte ñā ntákuinti'xe i ko kaní nta'ví ña ña. ²⁵ Koto nto, tsi é di'na kaka'án u ni ntó é kuān koo kuvi. ²⁶ Dukuān né, te káka'an ñā ni ntó: “Koto nto tsí tuví ña má kú'u kan”, ne, ñā ku ñe'ē nto. Te káka'an ña: “Tuví ña má vi'i kán”, ne, ñā ku kuinti'xe nto. ²⁷ Tsi vatā ó kaxi'í nuu nté uun díñi i e dukún kán un tsi nté tuku díñi i kán né, kuan kōo xi'í nuu ka'nu ú ne, da nee iní xnto nainu ú, xu'u é vëxkúví ú ñatíi. ²⁸ Dá mí'i ká tuví kúñu tē'ú ne, ikān ntátaká nuu skuilú san.

Nté koo nainu Jesucristu

(Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

²⁹ Ura tsí i tē ntí'i e dóo ntánto'o ña'a ntuvi tsikán ne, kuneé ngantíi san; nté ña xi'í nuu ká xoó san. Kó'xō kími san e dukún kán ne, kantá nuu e dukún kán. ³⁰ Kidáā ne, ntíi díto nuu i e dukún kán iñā kó, xu'u é vëxkúví ú ñatíi. Kidáā ne, un ntí' ntí' ña'a ñuxiví sa ne, u'ví ña. Kíni ña tsi vé'xi ú, xu'u é vëxkúví ú ñatíi, me'ñu viko é ñu'u e dukún kán. Kíni ña tsi dóo iō ntíi kó, tsi dóo ka'nu u. ³¹ Taxnúu ú ánje kó e dóo ntíi nakueku ña trunpetá ne, natee ta'an ña ña'a, ña é nakaxnúu ú, dá mí'i ka mí ntoo ña da kaní ñuxiví sa.

³² Koto nto tun ígú sán ne, kíni nto: Dá dá vé ute nta'a utun san, dá dá vé kakene xuku í ne, iní nto tsi dokó sa xee ntúvi ka'ni. ³³ Kuan kōo kuvi dí te iní ntí'i ntó nuu i tsíkan. Kutuní nto tsí é ntítsi nteé u xi'í nto. ³⁴ Nuú é ntaā i é káka'án u ni ntó tsí ña kuvi ña'a, ña ntántoo ntuvi sá'a, dá nté kuvi ntí'i nuu i sá'a. ³⁵ E dukún kán ni ñuxiví sa ne, kunaá, ntá tsi tú'ūn kó ne, ñā kunāa kue'en.

³⁶ Ntá tsi nte uun ña'a ñā iní ña neé ura kuvi sá'á, nté ánje Xuva kō, ñā ntoo e dukún kán, nté xu'u é I'xá ñā ko ñā iní u. Da mii Uvā kó iní ña.

³⁷ Vata o kúvi ntuvi dá ítúvi ña ata ika ko Nōeé ne, kuan kōo kuvi te nainú u dí, xu'u é vëxkúví ú ñatíi. ³⁸ Tsi kidaā ne, ntuvi di'na dá nakuntéku ntute ñuxiví san ne, ntae'xi ña ntáxi'i ña ne, ntaátanta'a ña. Kuan o dē ña da nté xee ntúvi é kí'vi Noee íni arká san. ³⁹ Nā ni kutuní ña nté koo kuvi ña dá nté xee ntúte san é natavi núu ña un ntí' ntí' ña. Kuan kōo kuvi te nainú u dí, xu'u é vëxkúví ú ñatíi. ⁴⁰ Kidáā ne, uvi ña'a ñatíi san ne, naitú ña. Uun ña kí'in ña ní kó ne, uun ña kutuví mii ña. ⁴¹ Úvi ñad'í'í san ne, ntántiko ña. Uun ña kí'in ñā ní kó ne, uun ña kutuví mii ña.

⁴² Koto nto ve, tsi ñā iní nto nee ntúvi, neé ura nainú u, xu'u é Tó'o ntó ko. ⁴³ Ntá tsi kuenta tsí vií nto. Tē dí iní tó'o vi'í san neé ura kí'xi ña du'ú san niñú a ne, koo tú've ñā ne, ñā kue'é ña é kí'i dú'u ña du'ú san iñā ña. ⁴⁴ Dukuān ne, koo tú've nto ve. Tsi ura dá ña kantétu nto ne, ura í tsikan nainú u.

Ña é káde tsiñu vá'a nī ña é ña káde tsiñu vá'a

(Lc. 12:41-48)

⁴⁵ Xoo ña'a, ña kade tsiñu e dóo ini de ntáa ña, ña e dóo ki'in iní i ne, ka'an tó'o ña é kuvi kodo nuū ñá iña vi'i ña, é kué'é ña é ká'xí ña ntáde tsiñu ni'i ña te xee úra i. ⁴⁶ ¡NtÉ kui vá'a nī ña é kade tsiñu te káde ntaa ñá tē xee tó'o ña! ⁴⁷ Nuū é ntaa i é káka'an u ni ntó tsi kué'e tó'o ña é kunteé nta'a ña un ntí ntí iña ña. ⁴⁸ Ntá tsi te ña kade tsiñu san kini kaa ña ne, kadē kuení ña te kukuíi ka tó'o ña ne, ⁴⁹ kade xení ña nī ña ntáde tsiñu ni'i ña né, da mií kué'en tsi e ntáxi'i ntaé'xi ña nī ña ki'vi ni'i ña ne, kidáa ne, da née ini ñá naxee tó'o ña ⁵⁰ ùun ntuvi dá ña kantétu ña. ⁵¹ Kidáa ne, ta'xi tó'o ña ña. Ká'an ña tsí ni'i ña é ntó'o ña é káduku ntée ña vete. Ikán né, dóo kueku ña ne, naka'xí ka'ñī ña nú'u ña.

25

Kuenta iña ú'xi ñádrí kuétsí

¹ Mí kadē kú'vé Xuva kō ne, vata kaa u'xi ñádrí kuétsí é kué'en ni'i tun kantílin tun é kué'en tun é nāni'i ta'an tun ña da vé tánta'a san. ² Ú'un ñá'a tún ne, ña túvi díki tun nté koo vii tun. Ú'un ñá'a tún ne, dóo ió díki tun é vii tun. ³ Ta'nu é ña tuvi díki i san ne, dá kué'en ni'i tun kantílin tún ne, ña ni ídō tún asete. ⁴ Ntá tsi ta'nu ió díki i ne, odō tún tsá'a áseté tun ni kantílin tun. ⁵ Da mií kákukuii ña da vé tánta'a sán ne, kídī tun. ⁶ Dá kú dava ñūu ne, kaka'an ñá'a: "Koto nto tsi vé'xi ña da vé tánta'a san. Kue'én ntó te nāni'i ta'an nto ña", ka'an ña. ⁷ Nákuntáñi tun, un ntí ntí tun, vata koo é tsoo tú'vé tun kantílin tun. ⁸ Kidáa ne, ntáka'an tá'nu é ña tuvi díki i san ni tá'nu e dóo ió díki i san: "Tá'xi kudii nto áseche nto, tsí kanta'va mií kanchílin ntí", ka'an tun. ⁹ Ntá tsi nantiko koo ta'nu ió díki i san: "Á chē ña xee tá'an iñá nti che tá'xi ntí nto. Díi ka vá'a ó che kué'en ntó, kúkuiín nto iña mií nto nu á'vi kán", ka'an tun. ¹⁰ Da mií kué'en tún kúkuiín tun ne, kidáa xee ña da vé tánta'a san. Ta'nu é ió tu'vé i ne, kúki'vi tun má vi'i kán mií kákuvi viko sán ne, nakádi tó'o vi'i sán xi'í san. ¹¹ Dá rkontúvi ne, xée tá'nu nguií sán ne, ntáka'an tun: "¡Nakaán nto xi'í nto, tó'o vi'í!", ka'an tun. ¹² Ntá tsi kaka'an tó'o vi'í san: "Nuū é ntaa i é káka'an u ni ntó, tsí ña ini u nto", ka'an ña —ka'an Jesús.

¹³ Kidáa ne, kaka'an Jesús ni ña:

—Kuntōo tú'vé ntó ve, tsí ña ini nto nee ntúvi, neé ura é nainú u.

Kuenta iña diú'un

¹⁴ Mí kadē kú'vé Xuva kō ne, vata kaa uun ña'a kaa, ña é dá ve ki'in túku ñūu. Kána ña ña ntáde tsiñu iña ña ne, xé'e ña é kué'nta vii iña ña.

¹⁵ Xé'e ña ùun ña kade tsiñu san u'un míl diu'ún san. Uun ña'a ña né, uvi míl. Ña kuvi úní san ne, xé'e ña ña ùun míl. Xé'e ña é un é un ña vata tsi kaa kutíi ña kuenta vii ña. Kidáa ne, kué'en ña. ¹⁶ Ña é ni'i i u'un míl sán ne, ura tsi i kue'en ña ne, dé tsiñu ni'i ña é u'un míl sán ne, ni'i ka xtúku ña u'un míl ka. ¹⁷ Kuan tsí o dé ña é ni'i i uvi míl sán di. Ní'i ká xtúkú ña uvi míl ká di. ¹⁸ Ntá tsi ña é ni'i i uun míl sán ne, éte ña xavi ne, i'xi ña diu'un tó'o ña.

¹⁹ Dá kú na'a ne, naxee tó'o ña ntáde tsiñu san ne, nadita ñá kuenta. ²⁰ Ña é ni'i i é u'un míl sán ne, naxee ña ne, naku'é'e ña tó'o ña ù'un míl ká xtuku é ni'i ña. Kaka'an ñá nī tó'o ña: "É ù'un míl e tá'xi nto kó ne, i'a ni'i xtuku ká u u'un míl ká iña nto", ka'an ña. ²¹ Kaka'an tó'o ña ni ña: "Dōo vā'a o den, e dén ntaan. Tsi da xe dén ntaan un siin e tá'xi ú o ne, kué'ē ká xtuku tá'xi ú o é kadān ku'ven. Ki'xin nī kó, kutúvin dīnī nī kō", ka'an ña. ²² Ña é ni'i i uvi míl sán ne, naxee ñá di. Kaka'an ñá nī tó'o ña: "É ùvi míl e tá'xi ntó kó ne, i'a ni'i ká u uvi míl ká xtuku, é ni'i ko", ka'an ña. ²³ Kaka'an tó'o ña ni ña: "Dōo vā'a o den, e dén ntaan. Tsi dén ntaan é un siin e tá'xi ú o ne, kué'ē ká xtuku tá'xi ú o é kadān kú'ven. Ki'xin nī kó, kutúvin dīnī nī kō", ka'an ña. ²⁴ Ña é ni'i i uun míl sán ne, xée ña di. Kaka'an ñá nī tó'o ña: "Iní u tsi dóo diin nto. Katava nto mí ña ni i'xi nto ne, kata'vi nto mí ña ni itu nto. ²⁵ Dukuān ne, ú'ví ko ne, i'xkú'xi ú diu'un nto. U'un nto diu'un nto", ka'an ña. ²⁶ Ntá tsi kaka'an tó'o ña ni ña: "Divīn né, dōo kini iden, dóo du'xen ó. Inin tsí katává u mí ña ni i'xi ú ne, kata'vi ú mí ña ni itu u. ²⁷ ¿NtÉ kui ña ni xtu'vīn ntun diu'ún ko mií kúe'nu i'xá i, vata koo é te ntiko kōo u ne, nani'i ko diu'ún ko ni i'xa i?", ka'an ña. ²⁸ Kidáa ne, kaka'an ñá ni ña ntoo ikān: "Naki'i nto é uun míl é ni'i ñá ne, kué'e nto ña é ni'i i u'xi míl san. ²⁹ Tsi da xōo ka ña'a é ió iña ñá ne, ni'i ká ña; kukuika ña. Ntá tsi ña é ña kué'e ió iña i ne, naki'i ká ña é ió iña ña. ³⁰ Ña é ña vá'a ó kade tsiñu sán ne, kiñ'u nto ña k'íi kán mií dóo ne. Ikán né, dóo kueku ña ne, ka'xí ka'ñī ña nú'u ña", ka'an ña.

Nté koo xntékú kú'vé Xuva kō iña ña'a dá kanii ñaxivi sa

³¹ Tē nainú u, xu'u é vēxkúví ú ñatíi ne, dóo ka'nu ña'a u. Ki'xi ú mií ùn ntí ntí ánjē kó ne, kutúvi u nú tēu ko e dóo ka'nu u. ³² Nataká nuu un ntí ntí ña ñuxivi san nuú ko ne, tsoo xio ú ña, é un é un ña, vatá ó katsoo xio paxtú san ndi'u ñá ni lē'ntu ña. ³³ A le'ntú san ne, tsoo ú ti diñi kua'a kó ne, ndi'u sán ne, tsoo ú ti diñi datsin ko. ³⁴ Kidáa ne, xu'u é Rei ú ka'an u nī ña ntoo diñi kua'a ko: "Ki'xi nto, tsi dóo ntio Uva kó nto. Kuntōo nto mí kadē kú'vé Xuva kō tsi é ió tu'vé iña nto un tsi nte dí'na dá de kú'vé

ñá ñuxiví san. ³⁵ Tsí dá kákín kó ne, ta'xí nto é ká'xí u. Dá itsí ko ne, ta'xí nto é kō'o u. Kuān te xio ñuu vé'xí ú ne, dōo diní nto é kutúví u ni ntō. ³⁶ Dá kantíí u ne, ta'xí nto doo é kunūu u. Dá nchokuví u ne, íxkoto ní'ni nto ko. Dá inuu kutu ú ne, íxkoto ní'ni nto ko", koo ka'an u. ³⁷ Kidáā ne, ká'an ña é vā'á ña'a san ní ko: "¿Amá ntu ini nti e kákin ntō ne, tá'xí nti é ká'xí nto? ¿Amá ntu ini nti e itsi ntō ne, tá'xí nti é kō'o nto? ³⁸ ¿Amá ntu ini nti e xio ñuu vé'xí nto ne, tá'xí nti mí kutuví nto? ¿Amá ntu ini nti e kantíí nto ne, tá'xí nti doo é kunūu nto? ³⁹ ¿Amá ntu ini nti é nchokuví nto, o nuu kutu ntō ne, íxkoto ní'ni nti nto?", koo ka'an ña. ⁴⁰ Kidáā ne, xu'u é Reí u ne, ká'an ú ní ña: "Nuu é ntaā í é káka'an u ni ntō, tsí da kuān ó de nto ni tá'an nto, ña é díí ka dutsi ne, vata te xū'u kuān o de nto ní ko", koo ka'an u.

⁴¹ Kidáā ne, xu'u é Reí u ne, ká'an ú ní ña ntoo diñi datsin kó: "Kunu nto nuú ko, ña kiní ntáa. Kue'en nto mí kai'xi ñú'u ntii dañu ntúvi, é de kú've u iña tó'o é ña vā'á san ní ánje í. ⁴² Tsí dá kákín kó ne, ña ni tá'xí ntō é ká'xí u. Dá itsí ko ne, ña ni tá'xí ntō é kō'o u. ⁴³ É xio ñuu vé'xí ú ne, ña ni tá'xí ntō mí kutuví u. Íntíí u ne, ña ni tá'xí nto dōo é kunūu u. Nchokuví u ne, inuu kutu ú ne, ña ni íxkoto ní'ni nto ko", koo ka'an u. ⁴⁴ Kidáā né, tsixe'e ñá'a sán ko: "¿Amá ntu kákin ntō? ¿Amá ntu itsi nto? ¿Mí'í ntú é xio ñuu vé'xí nto? ¿Amá ntu kantíí nto, ó é nchokuví nto, o inuu kutu ntō ne, ña ni xntíí nti nto?", koo ka'an ña. ⁴⁵ Kidáā ne, ká'an ú ní ña: "Nuu é ntaā í é káka'an u ni ntō, tsí te ña ni xntíí nto tá'an nto, ña é díí ka ntá'ví san ne, ña ni xntíí nto kó dí", koo ka'an u. ⁴⁶ Kidáā ne, ká'in ña mí ní'í ña é nto'o ña ntii dañu ntúvi. Ntá tsi ña é vā'á san ne, kuntoo ña ni Xuva ko ntii dañu ntúvi —ka'an ña.

36

Dā ntúkū nuu iní ña nté koo tñn ña Jesuu
(Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Dá kúvi ká'an Jesuu sá'a ne, kaka'an ña ní ña ntántikin ña:

² —Íni nto tsí uvi ntúvi ve xee viko dá nātavá Xuva kō ña Israee ñuu Egítō. Kidáā ne, xu'u é vēxkúví ú ñatíí ne, ntada ñá ko kuenta ntá'a ña'a san é naxntēē ñá ko ntíká krusi kan —ka'an ña.

³ Ntúvi tsikán ne, nataká nuu tó'ó dutú san ní ñatá san má ví'í ká'nu dutu ñá'á odo nūu, ñá nani Caifaa. ⁴ Nátíin ña ni tá'an ña nté koo tñn xu'ú ñá Jesuu é ká'ní ña ña. ⁵ Ntá tsi ntáka'an ña:

—Ñá víi o mé'ñu viko san vata koo é ña kudíin ñá'a san ní kō —ka'an ña.

Dā da'ví ñadí'í san cho'o vídin díki Jesuu
(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)

⁶ Dá tūví Jesuu ñuu Betania, má ví'í Símuun (ña é kánakó'xo kúñu í kidáā) ne, ⁷ xéé uun ñadí'í mí tuví ña, ní'í nta'a ña ũun xuxu cho'o vídin e dōo nuu á'vi. Dá ví'í ña díki Jesuu chó'o vídin san da tūvi ña nú mēsa kan. ⁸ Ntá tsi kudíin ña ntántikin ña da íni ña ne, kaka'an ña:

—¿Nté kui doto xntu kanatívi ñá cho'o vídin san? ⁹ Té dí ní díko ña né, dōo kue'é diu'un ní'í ña. Kidáā ne, kuvi kue'é ña diu'ún san ñá ntá'vi —ka'an ña.

¹⁰ Ntá tsi tēkú Jesuu nee iña ntádē kuení ña ne, kaka'an ña ní ña:

—Ñá ku natēku du'xen ntō ña, tsí nuu í é vā'á kade ña ní ko. ¹¹ Ña tūví nté uun ntúvi é ña kuntóo ña ntá'ví san ní ntō, ntá tsi xu'ú ne, ñá nā'á ka kutuví u ni ntō. ¹² Dá da'ví ña kúñu kó cho'o vídin san ne, kaxtúvi tu've ñá ko é kuntú'xí u. ¹³ Nuu é ntaā í é káka'an u ni ntō tsí dá mí'í ká e ntáka'an ntódo ña tū'ún va'a san kuenta iñá ko kaníi ñuxiví sa ne, ká'an ña'á no ó dé ñadí'í sa'a ne, naka'an ña ña —ka'an Jesuu.

Dā díko Júda Jesuu
(Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6)

¹⁴ Kidáā ne, uun ña'a ña é uxuvi ñá'a san, ñá nani Júda Iscarioté ne, kue'en ña mí ntōo tó'ó dutú san, ¹⁵ kaka'an ñá ní ña:

—¿Nté ntu kaa ta'xí nto kó te ntáda ú kuenta Jesuu ntá'a nto? —ka'an ña.

Xé'e ña ña óko u'xí diu'un kuí'xín ne, ¹⁶ nté ũra tsikan ntúkū nuu iní ña nté koo ntada ña kuenta Jesuu.

Dā é'xi dadíi Jesuu ní ñá ntántikin ña
(Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

¹⁷ Dá kíi ũun viko da nātava Xuva kō ña Israee ñuu Egítō sán ne, xéé ña ntántikin ña mí tuví Jesuu ne, ntáka'an ña:

—¿Mí'í ntú ntio nto é xtúvi tu've nti é ká'xí ntó iña viko sá'a? —ka'an ña.

¹⁸ Kaka'an Jesuu ní ña:

—Kue'en ntó ñuu Jerusaleen, nú ví'í ña tsikán ne, ká'an nto ní ña: "Kaka'an Mástrú san: É dokó sa xee ura iñá ko. I'a nú ví'í nto kán ka'xí u iña viko san ní ña ntántikin ko", koo ka'an nto —ka'an Jesuu.

¹⁹ Kuan ó dé ña ntántikin ñá vata ó ka'an ña ne, ikan xtúvi tu've ña é ká'xí ña iña viko san.

²⁰ Dá kuáā ne, íntōo dadíi Jesuu ní uxuvi ñá'a, ña ntántikin ña. ²¹ Da ntaé'xi ña ne, kaka'an Jesuu ní ña:

—Nuu é ntaā í é káka'an u ni ntō, tsí uun nto ne, díko ntō ko —ka'an ña.

²² Ñá tē nté kaa íntoo nta'xa ña ne, é un é un ña ntátsixe'e ña ña:

—¿Vá divi ntú u, Tó'ó? —ka'an ña.

²³ Kaka'an Jesuu ní ña:

—Ñá é dadíi tsi xnuu ntó'o tañú'u i ini ko'ó san ní kó ne, divi ña e díko ñá ko. ²⁴ Xu'u

é vēxkúvī ú ñatīí ne, kuví u vatā ó uve na'a tú'un Xuva kō, ntá tsi ntá'ví ide ña é dikó ko. Díí ka vá'ā ó tē dí ña ni kaku ña —ka'an ña.

²⁵ Júdā, ña é dikō ñá ne, tsixe'e ñá:

—¿Vá xū'ú ntu, Tó'ó? —ka'an ña.

Kaka'an Jésuu ni ña:

—Kuān ó kaka'an —ka'an ña.

²⁶ Da ñí ntaé'xī ñá ne, kí'í Jesuu tañú'ú sán ne, nákué'e ña sintiá'ví nta'a Xuva kō ne, kátsin dava ña ne, xé'e ñá ña ntántikin ñá, kaka'an ña:

—Kí'í ntó, ka'xí nto. Sá'ā ne, kúñu kó —ka'an ña.

²⁷ Kí'í ña e'xin sán ne, nákué'e ña sintiá'ví nta'a Xuva kō ne, xé'e ña ña, kaka'an ña:

—Kó'o nto, un ntíí ntíí ntó, ²⁸ tsi sá'ā ne, níñi ko é xē'é u xu'u kó é káti ú kuenta iña dóo titín ña'a san vata koo é nakate Xuva kō kuetsi ña. ²⁹ Kaka'án u ni ntó tsi ña ko'ó ka ú ntute tinti'ó sa dá nté ko'ó dadíi ú ni ntó ntute tinti'ó xéé san mí kadē kú've Xuva kō —ka'an Jésuu.

Dá kakā'an Jésuu tsi ka'an Pedru tsi ña ini ñá ña

(Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

³⁰ Dá kúvi ita ña nchu'un iña Xuva kó ne, ntíí ña, kue'en ña xoku Olívu. ³¹ Kidáā ne, kaka'an Jésuu ni ña:

—Un ntíí ntíí nto kunu nto kó niñú ve. Tsi kuān ó uve na'a tú'un Xuva kō é kaka'an: “Ka'ní u paxtú san ne, kaka xaa un ntíí ntíí a le'ntu san”, ka'an tú'un Xuva kō. ³² Ntá tsi te ntoto xtuku ú ne, kí'in ú, kodo núu u ñuú Galilea —ka'an ña.

³³ Pedru ne, kaka'an ñá ni Jésuu

—Kuān té un ntíí ntíí ña kunu ña nto ne, ñá kuan koo víi u —ka'án Pedru.

³⁴ Jesuú ne, kaka'an ñá ni ña.

—Nuu é ntaā í kaka'án u ni ó tsi niñú ve ne, dí'na dá kána lí'xí sán ne, é uni ito ka'an tsi ña inín ko —ka'an Jésuu.

³⁵ Kaka'an xtúku Pedru ni ña:

—Kuān te kuví u ni ntó ne, ñá ká'án u e ñá iní u nto —ka'an ña.

Kuan ó ka'an un ntíí ntíí ña ntántikin ñá di.

Dá kúka'an ntá'ví Jesuu má utun mí é nani Getsemānii

(Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46)

³⁶ Kidáā ne, kue'en ní'í Jésuu ña mí é nani Getsemānii. Kaka'an ñá ni ña ntántikin ña:

—Kuntóo nto i'a, na kí'in u da'a san, kika'an ntá'ví u —ka'an Jésuu.

³⁷ Ntēka ña ntuvi í'xá Zebedeú san ni Pedru. Dōo kúnta'xa iní ña. Dōo dé kuení ña.

³⁸ Kidáā ne, kaka'an ñá ni ntuni ñá'ā san:

—Dóko sá ña kutíi u e dóo nuu nta'xa nimá ko. Kuntóo nto i'a ne, kuntitō ntó ni ko —ka'an ña.

³⁹ Kué'en ká ña un sīin ne, nakani iti ña da nté tantée xteen ña ñu'u kán ne, dá kakā'an ntá'ví ña, kaka'an ña:

—Ūvá, te kúvi né, tā'xi nto é ña nto'ó ko. Ntá tsi ña te é ntio mii ko, tsi nté koo é ntio nto —ka'an ña.

⁴⁰ Nāxee ña mí ntoo ña ntántikin ñá ne, ntákidi ña. Kaka'an ñá ni Pedru:

—¿Nté uun urá ntu ña ni kutii nto kuntitō nto ni ko? ⁴¹ Kuntitō nto ne, ka'an ntá'ví ntó vata koo é ña víi nto é kīni kaa. Nima ntó ne, ncho víi é vā'a, ntá tsi kúñu ntó ne, ñá kákutíi i —ka'an ña.

⁴² Dá kúvi uvi ito kue'en ñá kúka'an ntá'ví ña ne, kaka'an ña:

—Ūva, tē ña kuvi kuíta nti'xin sá'ā é ña nto'ó ko ne, na kuān koo kuví vatā ó ntio nto —ka'an ña.

⁴³ Dā náxee xtúku ña ne, ntákidi xtuku ntuni ñá ntántikin ña, tsi kantadí mii ntuxnúú ña ma'na. ⁴⁴ Tsoo mii xtúku ña ña ne, dá kué'en ñá, kuka'an ntá'ví xtuku ña é kúvi uni ito. Kuan tsī o kaka'an ntá'ví xtuku ña. ⁴⁵ Kidáā ne, naxee xtuku ña mí ntoo ña ntántikin ñá ne, kaka'an ñá ni ña:

—¿Ntákidi dúkuan ntu ntó? ¿Ntoo da'na ntu nto? Koto nto tsi e xée ūra í ve é xu'u é vēxkúvī ú ñatíí ne, ntada ña ko kuenta ntá'a ña kīni ntáa san. ⁴⁶ Nakuntáñi nto, kí'in ó, tsi é xee ña é dikó ko —ka'an ña.

Nté ó tñin ña Jesuu

(Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Da ñii kaka'an dúkuan ña ne, xée Júdā, uun ña'a ña é uxuvi ñá'a san. Ná tē nté kaa ña'a ntéka ña, ña odo káa ni ūtan. Vé'xi ña kuēnta iña tó'ó dutú san ni ñata san. ⁴⁸ Ña é dikó ñá ne, é ká'an ñá ni ñá'a san:

—Xoó ña'a, ña é ka'xí u xu'u i ne, dívi ña tñin nto ña —ka'án Júdā.

⁴⁹ Ura tsi i xee ña mí tuví Jesuu, kaká'an ña:

—So'o ntó dá, Mastru —ka'an Júdā.

Ne, e'xí ña xu'u ña. ⁵⁰ Kaka'an Jésuu ni ña:

—Vīin nee iña é vē'xin é vīin —ka'an ña.

Kidáā ne, xée ñá'a sán ne, tñin ña Jesuu é kí'in ní'í ña ñá nuu ña tsiñu na'nu i san.

⁵¹ Uun ña'a, ña ntántikin Jésuu ne, tává ña káa ña ne, e'ní ña ña kade tsiñu iña dutu ñá odo núu san. Nákuítá tu'un ña lo'xo ña.

⁵² Kidáā ne, kaka'an Jésuu ni ña:

—Nāxnuu vá'an káa o. Xoó ña'a é naā ñá ni káa ne, káa kuví ní'í ñá di. ⁵³ ¿Vá ña kuví ntu ká'an ú ni Ūvá kó, kuini nto ne, ura dú'va tsi i táxnúu ña uni diko u'xi míil ánje ñá? ⁵⁴ Ntá tsi tē dí kuan kōo ne, ¿nté ntu koo kuintaa vatá ó kaka'an tú'un Xuva kō é da mii é kuān koo kuví? —ka'an ña.

⁵⁵ Ura tsíkán ne, kaka'an Jésuu ni ñá'a san:

—¿Vé'xí ntu nto é tñin nto uun ña du'u, é kuan o odo ntó káa nto ni ūtan san é vēxtñin nto ko? Utén utén tuví u má úkún nto kán ne, ña ni tñin nto ko. ⁵⁶ Ntá tsi kuan kōo kuví vatá ó kaka'an tú'un Xuva kō, vata koo é kúntaa é

kāka'an nā ka'án naa Xuva ko kidaā —ka'an Jēsuu.

Un ntíí ntíí nā ntántikin Jēsuú ne, inu nā ne, xtuví mii nā nā.

Dā ntitsi me'ñu Jesuu núu dutu nā odo núu san

(Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Nā e tīn Jēsuú ne, kue'en ní'i nā nā mí tuví dutu nā odo núu san, nā nani Caífaa. Ikān ntoo mastrú lei ni nātā, nā ntādē kú'vé san di. ⁵⁸ Ntá tsi ntíkin nā Pedrú san nā dá ntē xee nā nu kí'i kán nú vi'i dutu nā odo núu san. Kúki'ví nā iní i kán né, ikān itúvi nā nī sntadún san vata koo é kōto ntodo nā nté koo kuví Jesuu.

⁵⁹ Dutu nā odo núu san ni ūn ntíí ntíí nā tsiñu i sán ne, ntuku nā nā é dā'ví dovete ata Jesuu, vata koo é ká'an nā é na kuví nā. ⁶⁰ Ntá tsi kuān te títin nā vete xee nā ne, nā tē kuédadī ni ká'an nā vata koo é kué'é nā nā doxi'í san. Kidaā ne, xée ūvi nā'á ne, ⁶¹ ntáka'an nā:

—Nātí sa'á ne, kaka'an nā: “Kuví nanūu u xúkun Xuva kō sán ne, úni ntúvi tsi naxntítsi xtúku u”, ka'an kú nā —ka'an nā'a san.

⁶² Nákuntítsi dutu nā odo núu san ne, kaka'an nā:

—¿Nā tuvi ntu é nantiko koō nto? ¿Nee iñá ntu sá'á é ntáka'an nā'a san iñā nto? —ka'an antútu nā odo núu san ni Jēsuu.

⁶³ Ntá tsi nte un siin nā ni ká'an Jēsuu. Kidaā ne, kaka'an antútu nā odo núu san ni Jēsuu:

—Kaka'an u ni ntō nuu Xuva ko, nā kantíto san, ka'an ntó nī kō té Cristu ntí'xe nto, te l'xá Xuva ko ntó —ka'an nā.

⁶⁴ Kidaā ne, kaka'an Jēsuu ni nā:

—É kaka'an ntú ku nto. Ntá tsi kaka'an u ni ntó tsi vi'i a vé ne, kiní nto ko, xu'u é véxkúvi ú nātí, te tuví u diñi kua'a Xuva kō, nā e dóo ntíi iní i san. Kí'xi ú mé'ñū viko e dukún kán —ka'an Jēsuu.

⁶⁵ Kidaā né, kúdiin dutu nā odo núu san ni nā ne, ntata nā dóo nā vatā xkoo iní nā ne, kaka'an nā:

—iDóo kiní o kaka'an nā tsi dadī nā ni Xuva kō! ¿Vá kántio ká ntu ko nā'a, nā é ntada ntaa? É tekū nto tsi dóo kiní o kaka'an nā iñā Xuva ko. ⁶⁶ ¿Ntē o kadē kuení nto? —ka'an nā.

Nantíko kōo nā nguui san, ntáka'an nā:

—Ió kuetsí nā. Kuetsí é kuví nā —ka'an nā.

⁶⁷ Kidaā né, t'vi dí na nuu nā ne, e'ní nā nā ne, xé'ē nuu na vinuu nā. ⁶⁸ Ntáka'an na:

—Ká'an ntō ve, Cristu: ¿Xoó ntu é'ni i nto? —ka'an na.

Dā kakā'an Pedru e nā iní nā Jesuu

(Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Kuan tsi ō itúvi Pedrú san nu kí'i kán. Xée ūn ta'nu kade tsiñu nú vi'i dutú san mí tuví nā ne, kaka'an tun:

—Diví ntō né, dadī tsi kaika nto ni Jēsuu, nā vé'xi ūu Galileá san —ka'an tun.

⁷⁰ Ntá tsi núu un ntíí ntíí nā'a san kaká'an nā:

—Nā iní u nee é kaka'an nto —ka'an Pedru.

⁷¹ Dā ntíi nā xi'i kán ne, é tūku ta'nu kade tsiñu iní tún nā ne, kaka'an tún nī nā ntāñi étsin san:

—Nā sá'a ne, dadī kaika nā ni Jēsuu, nā vé'xi ūu Nazaree —ka'an tun.

⁷² Kaka'an xtúku Pedru e nā iní nā nā. Kaka'an nā:

—Ni Ūva kō, nā iní u nā sá'a —ka'an nā.

⁷³ Dā ku e vi'i ne, xée nā ntāñi san ne, ntáka'an nā ni Pedru:

—Nuu é ntaā i é nto'o ne, kaduku ntée nto nā tsikan, tsi kaka'an ntó vatā ó kaka'an nā —ka'an nā.

⁷⁴ Kidaā ne, kaka'an nā é na kué'é Xuva ko nā é na ntō'o nā tē nā nuu é ntaā i é kaka'an nā. Kaka'an nā:

—Nuu é ntaā i, nā iní ntí'xe ú nā tsikan —ka'an nā.

Ura dú'va tsi i kána lí'xí san. ⁷⁵ Kidaā né, naka'an Pedru é kaka'an Jēsuu ni nā: “Dí'na dá kána lí'xí sán ne, úni ito ka'an e nā inín ko”, ka'an nā. Kidaā ne, kii Pedrú ne, ékú kue'en nā.

27

Dā ntáda nā kuenta Jēsuu ntá'a Pilatu

(Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32)

¹ Dā tuví ne, un ntíí ntíí tó'ó dutú san ni nātā sán ne, nātákā nuu nā é ká'an nā é na kúvi Jēsuu. ² Kí'ni nā nā ne, kue'en ní'i nā nā nūu Pilatu, nā tsiñu ka'nu i iñā ūuú Roma.

Dā xi'i Júdā

³ Júdā, nā é diko Jēsuu, dá kútuni nā tsi kuví Jēsuú ne, nātívi iní nā ne, ntáda xtuku nā kuenta é ōko u'xí diu'un kui'xín san nta'a tó'ó dutú ni nātā san. ⁴ Kaka'an nā:

—Édé u kuetsí, tsi nā té nee é kini kaa ni idé nā é kuví nā —ka'an nā.

Ntá tsi ntáka'an nā ni nā:

—Nā tē nee kuenta iñā nti. Kuenta iñā míi ō —ka'an nā.

⁵ Été xaa Júdā sán diu'ún san má ūkún kán né, ntíi nā, kue'en nā ne, nakué'ne míi nā kúñu nā.

⁶ Ntá tsi nátaka tó'ó dutú san diu'ún san ne, ntáka'an nā:

—Dōo xii kaa é xnūo o diu'un sá'a iní etun mí ū'u é kaxé'e nā'a san doméni iñā Xuva ko, tsi niñi é inuu á'vi sá'á —ka'an nā.

⁷ Édé kuení nā ne, nīi nā ū'u iñā nā kade vá'a kí'í nte'ú san mí kuntú'xí nā vé'xi xio ūu. ⁸ Dukuān ne, kaka'an nā ū'u'ú Niñi

ñu'u san un tsi nté vevii. ⁹ Kuan ō kúntaa vata ō ka'an ñá ka'án naa Xuva ko kidaá, ñá nani Jerēmia, dá ká'an ña: “Kí'i ña é oko u'xí diu'un kui'xín san, (divi xá'ví e ntáka'an ña Israeé san tsi ntá'vi ña iña ñá ne), ¹⁰ xé'e ñá diu'ún san é ñii ña ñu'u ña kade va'a kidi sán, vata ō ka'an Xúva ko nī ko.” Kuan ō ka'an ña.

Dá kantísi me'ñú Jesuu nuu Pílatu
(Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

¹¹ Íntítsi me'ñú Jesuu núu ña tsiñu na'nu i ne, tsixe'e ña tsiñu i san ña:

—Divi ntō ne, ¿vá Rei iña ñá Israeé ntú nto? —ka'an ña.

Kaka'an Jéssuu ni ña:

—É káka'an ntú ku nto —ka'an ña.

¹² Da nñ ntátsi'í kuetsi tó'ō dutú san ni ñatá san ñá ne, ñá ni ká'an kué'en tsi ña. ¹³ Kidáá ne, kaka'an Pílatú san ni ña:

—¿Ña katéku ntu nto e dóo titín nuu i ntátsi'í kuetsi ña ntó? —ka'an Pílatú san.

¹⁴ Ntá tsi nté uun tú'ún ña ni ká'an ña. Koó dá kúdu'va ña tsiñu na'nu i san.

Dá kakā'an ña tsí kuví Jesuu

(Mr. 15:16-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

¹⁵ Dá kakuvi viko sá'á ne, kanantí ña tsiñu na'nu i san da xóo ka ña'a, ña ñu'u kutu san, ña é ntio ña'a san. ¹⁶ Ntuvi tsikán ne, nuu kutu uun ñatíi, ña é iní un ntíi ntíi ña'a, ñá nani Barābaa. ¹⁷ Dá náta'ka nuu ña'a sán ne, kaka'an Pílatú san ni ña:

—¿Xóo ña'a ntu ntio nto é nantíi ú ña: Barabaa san ne, o Jéssuu, ña e ntáka'an ña'a tsí Cristu ñá, ña vexnáakú nto? —ka'an ña.

¹⁸ Tsí ini ña é ña'a sán ne, done'u ini ntáda ña kuenta Jéssuu.

¹⁹ Da nñ tuví Pílatu kádé kú've ñá ne, taxnuu ñadi'í ña tú'ún, kaka'an ña: “Ná ku kí'nin nūun iña ñá sa'a, ña e dóo va'á ña'a san, tsi dóo kanto'o kó vevii e dóo kiní o kéní kó kuenta iña ña”, ka'an ña.

²⁰ Ntá tsi tó'ō dutú san ni ñatá san tsí'í ña diki ña'a san é na kákan ña é ntíi Barabaa san ne, na kúví Jesuu. ²¹ Kaka'an xtúku ña tsiñu na'nu i san ni ña:

—¿Xóo ntu é ntuvi ñá sa'á ntio nto é nantíi u? —ka'an ña.

Ntáka'an ña'a san:

—¡Barabaa! —ka'an ña.

²² Kaka'an Pílatú san ni ña:

—¿Nté ntu koo víi u ni Jéssuu, ña é ntáka'an nto é Cristu ña? —ka'an ña.

Un ntíi ntíi ña'a san ntáka'an ña:

—¡Naxntee ntó ña krusi! —ka'an ña.

²³ Kaka'an Pílatú san ni ña'a san:

—¿Nté kui? ¿Neé ntu nuu i é kini kaa é idé ña? —ka'an ña.

Ntá tsi dii dii ka ntíi ntáka'an ña:

—¡Naxntee ntó ña krusi! —ntákachu'u ña, ntáka'an ña.

²⁴ Dá ini Pílatú san tsí ña kuví víi ña, tsí e éni ntu'u ña'a san kudíin ñá ne, kí'i ña ntute né, nta'a ña nuu ña'a san. Kaka'an ña:

—Ña túvi kuetsí ko te kúví ñatíi sá'a. Mii nto ini nto nté koo víi nto ni ña —ka'an ña.

²⁵ Un ntíi ntíi ña'a sán ne, ntáka'an ña:

—Kuenta iña míi nti é kuví ñá, divi ntí ni i'xá nti —ka'an ña.

²⁶ Kidáá ne, nantíi ña Barābaa, tsí kuan ō ntío ña'a san. Dá kúví natíi nuu ña Jesuu xó'ō ne, da táxnūu ña ña é naxntee ñá ña ntiká krusi kan.

²⁷ Kidáá ne, sntadun ñá tsiñu na'nu i san ne, kue'en ní'i ña Jéssuu má ví'i mé'ñu kán. Náta'ka nuu un ntíi ntíi sntadun, ñá ntoo ikán, mí tuví Jesuu. ²⁸ Nantíi ñá ña ne, xnūu ña ña doo kue'e. ²⁹ Dév'á ña le'é iñú né, xntekú ñá diki Jéssuu. Xní'ní ña uun chíin nta'a kua'a ña ne, ínchiti ña nūu ñá ne, da narkíntee ñá ña, ntáka'an ña:

—¡Na kutúví va'á ntó, Rei iña ñá Israeé! —ka'an ña.

³⁰ Tí'vi díi ña nuu ñá ne, kí'i ña chíin é ní'i nta'a ña ne, da káni ña diki Jéssuu. ³¹ Dá kúví narkíntee ñá ña ne, náki'i ña doo kue'é san ne, naxnūu xtuku ña ña doo mii ña. Kidáá ne, kue'en ní'i ña ña é naxntee ñá ña ntiká krusi kan.

Dá naxntee ñá Jesuu ntiká krusi

(Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

³² Dá kué'en ña ítsi kán né, tá'an ña uun ñatíi, ña vé'xi nūu Cirene, ñá nani Símuun. Ede ña ña kuetsí é kuído ña krusi Jéssuu.

³³ Dá xee ña mí nani Gōlgota, é káni tú'un Xiki Díki Ntixi ne, ³⁴ xé'e ña ntute tinti'o é káda'ka rkave é kó'o ña. Dá íto ntee ña ne, ña ni ntío ña ko'o ña.

³⁵ Dá kúví naxntee ñá ña ntiká krusi kán ne, nádikí sntadún san xoo é ní'i i doo Jéssuu, é un é un ña. Kuan ō dé ña vatá ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: “Kátsin dava ña doó ko. Nádikí ña xoo é ní'i i dú'nú ko”, ka'an. ³⁶ Kidáá ne, íntō ña é kué'nta víi ña ña ikán. ³⁷ Xntee ñá uun ta'vi rkunu díki krusi kan é káka'an neé kuetsí é idé ña. Ta'vi rkunú sán ne, kaka'an: “Ña sá'á ne, Jesuu, Rei iña ñá Israeé”, ka'an.

³⁸ Xntee ñá uvi ña'a ña du'ví ntiká krusi kán ni ña ntuvi tsikán di. Uun ña'a ña ne, díñi kua'a ña ne, uun ña'a ña díñi datsin ña. ³⁹ Da xóo ka ña'a, ña é íta ntí'xin ne, narkíntee ñá ña, nakuíko ña diki ña ne, ⁴⁰ ntáka'an ña:

—Ntō'o é kánakatsin nto xúkūn sán ne kanaxntísi xtúku nto té kuví úní ntuvi ne, ¡nakákú mii nto kúñu nto vé! Te nuu é nta'é i é i'xá Xuva nti'xe ko ntō né, ¡nantíi ntee mii nto kúñu ntō ntiká krusi san! —ka'an ña.

⁴¹ Kuan ō dé tó'ō dutú san, ní mastrú leí san, ni ñatá sán di. Narkíntee ñá ña, ntáka'an ña:

42 —Ña sá'a ne, nakakū ñá tuku ña'a, ntá tsi ña kuvi nakakū mii ña kúñu ña. Kaka'an ña tsi Rei ña ñá Israeé san ña. Te ntii ntee mii ña krusí san ve ne, kuinti'xe ntí ña. 43 Kaka'an ñá tsi kakuinti'xe ña Xuva kō. Na nakakū Xuva kō ña ve, tē ntio ntí'xe ña ña. Tsi kaka'an ña é I'xá Xuva kō ña —ka'an ñá'a san.

44 Ña du'ú san é uve dadii ña ni ña ntiká krusi kán ne, nárkínteé ñá ña di.

Dā xi'i Jesús

(Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

45 Kúneé da kanií ñuxiví san da ká'ñu ntuví un tsi da nté kaeku uni kuáa. 46 Ura tsikán ne, dōó ntii ka'an Jesús, kaka'an ña:

—Elii, Elii, ¿lama sabatani? (é kani tú'un: Xuvá kó, Xuvá kó, ¿nté kuí xtúví mii ntu ntó ko?) —kuan ó ka'an ña.

47 Tékú ña ntáñi étsin ne, ntáka'an ña:

—Kakana ña ñá ka'an naa Xuva kō kidaá, ñá nani Elia —ka'an ña.

48 Ura tsi i kue'en úun ña'a ne, koó da kaínu ña, kúki'í ña uun doo é xnuu nto'o ña ntidi ía né, xntekó ñá dikí chán sán ne, xé'e ñá é kō'o Jesuu. 49 Ntá tsi ña nguúí sán ne, ntáka'an ña:

—Nakoo mii nto ña. Koto o tē ki'xi Eliá san é nakakū ñá ña —ka'an ña.

50 Kidáá ne, kachu'u ntáa Jesuu ne, xí'i ña.

51 Ura dú'va tsi í ne, ntáta ntáa dóxi é rkaa iko ñi ukun kan, nte dki í un tsi nte xé'e i kán. Táan ne, ntíka xúu san. 52 Nakaan ñáña ñá'a sán ne, titín ña kuinti'xe i, ña é xi'i sán ne, ntóto ña. 53 Ntíi ña nú ñáña ñá da ntóto Jesuu ne, kué'en ñá'a san ñuú Jerusaleen. Titín ña'a íni ña ña.

54 Dā íni tó'o sntadún san ni ña ntoo ni'i ña, ña ntáde Kuenta Jesús, tsi taán ne, dā íni ña kuán ó kúvi ne, koó dā kúdu'va ña. Ntáka'an ña:

—I'xá Xuva nti'xe kō ña sá'a —ka'an ña.

55 Titín ñadrí, ña vé'xi nté ñuú Galilea, ñá ntántikin Jesús é xntii ña ña ne, ntáñi ika ña, ntaíto díto ña. 56 Maria Madálena ni María, di'i Sántiau ni Jósee san, ni di'i I'xá Zebedeú san ne, ntáñi dadii ña ni ñadrí, ñá nguúí san.

Dā íntú'xi Jesuu

(Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

57 Dā kuáá ne, xéé úun ña kuika, ña ñuú Arimatea, ñá nani Jósee, ñá kantikin Jesús. 58 Kué'en ñá mí tuví Pilatú ne, ntákan ñá kúñu Jesús. Kidáá ne, kaka'an Pilatú san é nakué'e ña ña. 59 Naki'í Jósee san kúñu ña ne, dá xnuu ta'án ña ña doo xee e dóo va'a ne, 60 xnuu ñá ña ini ñáña mii ñá é dá ve éte nuu ña ini xuú san. Édí nuu ñá uun xuú ka'nu xi'i ñáña sán ne, dā ntaka ña. 61 Ntá tsi Maria Madálena ni Maria ñá uun sán ne, ñu'u ntee ña nú ñáña san.

Dā idé sntadún san kuenta nú ñáña Jesús

62 Téváa du'va tsi ntuví dá ió dá'na ne, nataká nuu tó'o dutú san ni ña fariseú san mí tuví Pilatú ne, 63 ntáka'an ña:

—Ntánaka'an nti tsi ka'an ñá veté san dá kántito dukuan ña tsi te kuví uni ntúvi ne, ntoto xtuku ña. 64 Dukuán ne, ká'an nto na nakadí va'a ñá ñáña san da nté tē kúvi uni ntúvi, vata koo é ña k'i'n ña ntántikin ñá ne, natava ña kúñu ña. Kidáá ne, kuvi ka'an ñá ni ñá'a san tsi e ntóto tó'o ña é xi'i ña. Díi díi ka kini kaa dovete sá'a é vata kaa dovete é ká'an di'na ña é ntóto ña —ka'an ña.

65 Kaka'an Pilatú ni ña:

—Dikan ntáñi sntadun é kuénta víi ña. Kue'en ntó ni ña, nakadí kutu ntó te kúvi víi nto —ka'an ña.

66 Kué'en ñá né, nakadí kutu ñá ñáña san. Édí nuu ña xume ntíko díñi i mí ntee tá'an xuú san ni ñáña san. Ñu'u ntee sntadún san é kuénta víi ña.

28

Dā ntóto Jesuu

(Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

1 Dā ita ntí'xin ntuví dá ió dá'na, dá tuví é kuví úun ntuví víté san ne, kué'en María Madalena ni María ñá uun san é kükoto ntodo ñá ñáña san. 2 Kidáá ne, un vá'a tsi taan. Tsi ntii uun ánje Xuva kō nte e dukún kán. Kí'xi ña, náxtixio ña xuú san ne, dá itúvi ntí'i ña. 3 Núu ña ne, vata kaa dá káxi'i núu kaa ne, kui'xin kue'en dóo ña vata katsi. 4 Ná tē nté kaa u'ví sntadún san dá ini ña ña. Koó dā ntani'i ña ne, vata dí tē xi'i ña. 5 Ntá tsi kaka'an ánje Xuva kō ni ñadrí san:

—Ñá ku u'ví nto, tsi iní u e ntánantuku nto Jesús, ña inténta ntiká krusí san. 6 Xóxo ña, tsi e ntóto ña vata ó ka'an ña. Kí'xi nto, koto nto mí'i inúu ña ne, 7 Kué'en náne'e nto, kükoto ntó ña ntántikin ñá tsi e ntóto ña é xi'i ña. Dí'na ña k'i'n ña é ntó'o ñuú Galilea. Ikan nani'i ta'an nto ña. Sá'a tsi é ká'an u ni ntó —ka'an ánje san.

8 Ura tsi i ntáka ñadrí san nú ñáña kán. Ú'ví ña, ntá tsi dóo diní ña di. Koó dá ntaínu ñá kue'en ña é ká'an ñá ni ña ntántikin Jesús. 9 Da néé ini tsi ña nani'i ta'an ña Jesuu ne, kaka'an ñá ntusi ni ña. Kué'en etsin ñadrí san mí ntúsi Jesús ne, ínchiti ña nú ña ne, tñin nta'a ña di'ñ ña, da ntáka'an ña e dóo ka'nu ña'a ña. 10 Kidáá ne, kaka'an Jesús ni ña:

—Ñá ku u'ví nto. Kue'en ntó, kükoto ntó ta'an kō, na k'i'n ñá ñuú Galiléa ne, ikan kiní ñá kō —ka'an Jesús.

Dovéte e ntáa sntadún san

11 Da ni kué'en ñadrí san itsi kán né, ío sntadún san é kué'en ña ñuú Jerusaleen, kúnakoto ñá tó'o dutú san un nti'í é kúvi. 12 Dā xee un ntii ntíí ñatá san e kána ña ne,

natún ña ni ñā. Dōo kue'e diu'un xe'é ña sntadún san ne, ¹³ ntáka'an ña:

—Ká'an nto ni ñā'a san: “Xéē ña ntántikin ña niñú ne, kí'í dú'u ñā kúñu ña da nñ ntákídí ntí”, koo ka'an nto. ¹⁴ Te tēkú tó'o ntō e ntáka'an ntó ne, ká'ān ntí ni ñā vata koo é ña ku'é e ña é ntō'o nto —ka'an ñā nī sntadún san.

¹⁵ Kí'í sntadún san diu'ún san ne, ide ña vata ō ka'an tó'ō dutú san. Kuan tsī ó ntáka'an ñā Israeé san un tsi nté vevii.

Dā teé tsiñu Jesuu ñā ntántikin ña

(Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁶ Kídāā ne, kué'en ña xūku mí taxnūu Jēsuu ña. Galilea. Kué'en ña xūku mí taxnūu Jēsuu ña.

¹⁷ Dā íni ña ña ne, ínūu iní ña ña. Ntá tsi iō ñā e ña ni kuíntí'xe ña te divi ntí'xe ña é Jēsuu ña. ¹⁸ Xéé Jēsuu mí ntoo ña ne, kaka'an ñā ni ñā:

—É ta'xi Xuva kō é kadā kú'vé u un ntí'í é tuví ñuxiví a nī e dukún kán di. ¹⁹ Dukuān é kākā'án u ni ntō é kue'ēn ntó kanñ ññuxiví sa ne, ká'an nto vata koo é kuíntí'xe ña'a san un ntí'í ntí'í ñuú san tú'ūn kó ne, nakūtsi ntute nto ña kuenta iña Xuva ko, kuenta iñá ko, xu'u é I'xā ñā, ni kuēnta iña Espíritū Sántū san. ²⁰ Nakuā'a nto ñā na kāda ntaa ña é un ntí'í ntí'í vatā ó kaka'án u ni ntō. Kunūu me'ñu ú nto ntii dañu ntúvī un tsi da nté ntí'í ñuxiví sa. Kuan tsi koo na kōo —ka'an Jēsuu.

Tū'un é vā'a iña Xuva ko e xntée na'a San Marcu

Kaka'an ntódo Juaan Bautista űuu itsi kĀn
(Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Dukuān o iñi ntu'u e dōo vá'ā ó kaka'an tū'un iña Jesúcristu, dívī I'xá Xuva kō, űa tuvī e dukún kĀn.

² Nté ntúvi di'na uve na'a kaka'an Ísaia, űa é ka'án naa Xuva ko kídaā, tsí du'vā ó kaka'an Xúva ko ni I'xā űa:

Di'na taxnūu ú uun űa'a, űa é xtúví tu've itsi o,

ne, dá taxnūu ú o.

³ Uun tatsín ne, dōo ditó kaka'an űuu itsi kĀn: “Nākoó tū'vė ntó itsi va'a, tsí e vé'xi Xuva kō”, ka'an, ka'an Ísaia san.

⁴ űa é taxnuu Xuva kō ne, dívī Juaan, űa é kaika má kú'u kan é kanakútsi ntute űa űa'a san. Kaka'an űa é di'na natu'vi űa'a san kuétsi űa ne, dá kutsi ntute űa. Dukuān é káda ka'nu iní Xuva ko ni űa kuétsi űa. ⁵ Un ntíi ntíi űa űuú Judea ni űa űuú Jerusaleén, dá xee űa ne, natívi iní űa kuétsi űa ne, da itsi ntute űa nta'a Juaán san mé'űu ntute ka'nu é nani Jōrdaan.

⁶ Dōo Juaán san ni űi I'xi űa ne, űi kameu kúvi. E iní é'xi űa ne, skunti; iní xi'í űa ntúdín űuűu. ⁷ Kaka'an ntódo űa ni űa'a san:

—Vi'í a vé ne, xée uun űa'a űatíi, űa é dií ka ka'nu űa'a é xu'u. Nté űa té nee nuu á'vi ko é nākoó tixí u é nāntuté u nti'xen űa. ⁸ Xu'ú ne, kúdi ntute kadá'vi ú nto dá kanakútsi ntute ú nto. Ntá tsi dívī űa ne, Espiritū Sántū ta'xi űa nto é kunūu űa nima nto —ka'an Juaan.

Dā itsi ntute Jesuu

(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)

⁹ Ntuvi tsikán ne, ntaka Jesuú űuú mii űa é nani Nazáree, é tuvī űuú Galilea. Xée űa mí tuvī Juaan. Juaán san ne, nakútsi ntute űa Jesuu mé'űu ntute ka'nu é nani Jōrdaan. ¹⁰ Kídāá né, dá ntíi Jesuu diñi ntute ka'nu san ne, iní űa tsí nákaan e dukún kan ne, ikĀn ntíi Espiritū Sántū san é vata kaa uun paloma é írkaá nuu díki űa. ¹¹ Kaka'an tátsin Xúva kō nte e dukún kĀn:

—Divín é I'xá mii ko e dōo kakuinimá ko o. űa te nté kaa diní nu nimá ko kuenta iña o —ka'an Xúva ko ni Jēsuu.

Ntío tó'ō e űa vá'ā san é kō'xo Jesuu nuu i é kīni kaa

(Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)

¹² Espiritū Sántū sán ne, kue'en ní'í űa Jesuu űuu itsi kĀn. ¹³ Úvi díkó ntuvi, úvi díkó niñu íka Jesuu ikĀn. Kaika űa mí ntaíka kiti ku'u san. IkĀn xée tó'ō e űa vá'ā san ne, ntio

i é kō'xo Jesuu núu i é kīni kaa. Ntá tsi xee ánjē san é kade űa űa kuenta.

Eni ntu'u Jēsuu kaká'an ntódo űa űuú Galilea

(Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)

¹⁴ Dā inúu kutu Juaan viútun sán ne, xée Jēsuu űuú Galilea, kaka'an ntódo űa, kaka'an űa nté kuān nte vá'ā ó kadē kú'vé Xuva kō. ¹⁵ Kaka'an űa:

—E xée űra í ve. űa ná'ā ka dá kixkadā kú'vé Xuva kō. Dukuān né, natu'vi ntó kuetsi nto ne, kuinti'xe nto tū'un é vá'á san —ka'an űa.

Nāxaxnúu Jesuu kimi űa'a, űa ntátava tsákā san

(Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)

¹⁶ Kaika Jesuu díñi míni Galileá san ne, ikĀn náni'í űa Simuun ni ení űa, űa nani Ándree. Ntánakuitá nuu űa xunu űa iní ntute san, tsí dívī tsíñu ntáde űa é tsáká ntátava űa. ¹⁷ Kaka'an Jēsuu ni űa:

—Kuntikin ntó ko. űa távā ka nto tsákā, tsí vi'í a vé ne, ká'an nto ni űn ntíi ntíi űa'a é na ntúvā'a nima űa —ka'an űa.

¹⁸ Kídāá ne, ura tsí i tsoo mii űa xunu űa ne, dá ku'e'en űa ni Jēsuu.

¹⁹ Kúdi tsi kué'en Jesuú ne, náni'í ta'an űa ni Sántiau ni ení űa, űa nani Juaan. Ntuvi űa é I'xá Zebedeu. űu'u űa ni uva űa iní tun ntoō űa, ntántavā'a űa xunu űa. ²⁰ Kídāá né, kĀna Jesuu űa é kuntikin űa űa ne, ura tsí i xtúvi mii űa uva űa ni űa ntáde tsíñu iña űa iní tun ntoō san, dá ku'e'en űa kuntikin űa Jesuu.

Uun űa'a, űa nuu é űa vá'ā nima i

(Lc. 4:31-37)

²¹ Xée űa űuu é nani Capērnau. Ntuvi é ntioo kadin űa'a sán ne, kué'en Jēsuu má vi'í mi ntánataká nuu űa Israeé ne, eni ntu'u űa nakua'a űa űa'a san. ²² űa'a sán ne, dōo vá'á kuini űa da téku űa é kuān nte vá'ā ó kaka'an Jēsuu. űa te ni kĀ'an űa ni űa vatā ó kaka'an mastru lei iña Xuva ko, tsi dōo iō űa é kĀ'an űa dá kanakuā'a űa. ²³ Tuvī uun űa'a má űkún kĀn, űa é nuu e űa vá'ā nima i. Kaka'an űatíi san:

²⁴ —¿Nté kui kĀnateñu nuu nto ntí, Jesuu, űa űuú Nazaree? ¿Vé'xká'ni ntu nto ntí? Iní ntí nto, tsí Xuva kō táxnūu űa nto —ka'an űa.

²⁵ Ntá tsi de tē Jēsuu ni é űa vá'ā san, kaka'an űa:

—¡Ntíin i'a, tsí űa te iña o sá'á! —ka'an űa.

²⁶ Ide é űa vá'ā san é xi'í mii űatíi san ne, dōo ntíi kachu'u ntáa é űa vá'ā san da ntíi, kue'en. ²⁷ Kōo dá kúdu'va űa ntāñi san ne, ntáka'an űa:

—¿Xoó űa'a ntu űa sá'a e kúvi idé űa é nakūnu űa é űa vá'ā san? űa sá'a ne, e túku o kadē kú'vé űa. Kakutíi űa kanakūnu űa é űa vá'ā san. ¿Né ntu nchu'un kanakuā'a űa

kō? ¿ō nchu'ún xee ntu, ne, nté kaa? —ka'an ñá'a san.

²⁸ Ura dú'va tsi i kútuni un ntíi ntíi ña ñuú nta'vi san, ñuú é ntáduku ntée ñuú Galilea, nté ó dé Jesuu, tsí dóo ntáka'an ñá'a san.

Ntává'a Jesuu ñuntí Símuum

(Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)

²⁹ Dá ntáka Jesuu mí ntánataká nuu ña Israeé san ne, kue'en ní'i ña Santiau ní Juuan nú vi'i Símuum. Ikán tuví Andreé di. ³⁰ Kaka'an ñávi'i Símuum ni Jesuu tsí etsin ñuntí Símuum. Tuví ntaa ña má vi'i ña kán, tsí ka'ni kaxé'e ña. ³¹ Kúkí'vi Jesuu má vi'i mí tuví ña ne, karkáa ña nta'a ña, náxntitsi ñá ña. Ura tsí i ntikó ña ka'ni. Kidáa ne, kué'en ña, kúková'a ña é ká'xi ña'a san.

Dóo titín ña nchokuvi ntává'a Jesuu

(Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)

³² Dá kuáá, da idó nuu ngántii sán ne, ñá té nté kaa ña'a xee ña mí tuví Jesuu, xee ní'i ña ña nchokuvi ni ñá é ñu'u é ña vá'a nima i. ³³ Un ntíi ntíi ña ñuú i san ne, nataká nuu ña xi'i kan. ³⁴ Ná té nté kaa ña'a ntává'a Jesuú da née ka kuli ntákuví ña. Nakúnu ñá é ña vá'a san é ñu'u nima ñá'a san di. Ná ni xé'é Jesuu itsi é ká'an é ña vá'a san xoo é divi ña, tsí é ña vá'a san ne, ini tsí l'xa Xuva ko ña.

Kaika Jesuu kanú ñuú Galilea, káka'an ntódo ña

(Lc. 4:42-44)

³⁵ Téväá du'va tsi, dá ntikin ni'ní ká ne, nákontitsi Jesuu, kué'en ña mí xoxó ña'a, tsí ntio ña é kunuu mii ñá é ká'an ñá ni Xuva kō, ña tuví é dukún kán. ³⁶ Símuum ni ñá ntoo ní'i ña ne, íxnantuku ña Jēsuu. ³⁷ Dá nání'i ña ñá ne, ntáka'an ña:

—Un ntíi ntíi ña'a san ntánantuku ña ntó —ka'an ña.

³⁸ Kaka'an Jesuu ni ña:

—Xio ñuú é ntoo etsin i'a ki'in o ve. Ikán kika'an ntódo ú di, tsí dukuán é vé'xi u —ka'an ña.

³⁹ Dōo íka ña é un ntí'i itsi ñuú Galilea. Kaka'an ntódo ña má vi'i mí ntánataká nuu ña Israeé san un ntíi ntíi ñuú san ne, nakúnu ña é ña vá'a san.

Dá ntává'a Jesuu uun ña'a, ña kanako'xo kúñu i

(Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16)

⁴⁰ Xée uun ña'a, ña kanako'xo kúñu i, mí tuví Jesuu. Kanchiti ña, kaka'an ña:

—Té ntio nto ne, kvi ntává'a nto ko —ka'an ña.

⁴¹ Kidáa ne, ntunta'ví ini Jesuu ña. Tiin nta'a ña ña ne, kaka'an ña:

—Ntio ko. Ntuvá'an —ka'an ña.

⁴² Ura tsí i ntí'i kú'í san ne, ntuvá'a ña.

⁴³ Nataxnúu Jesuu ñá ne, dóo ka'an ñá ni ña:

⁴⁴ —Ná ku ká'an tsín ni ñá'a nté ó kúvi é ntuvá'an. Kué'en ve mí tuví dutú san, na

kōto nteé ña o ne, dá nakué'en sintiá'vi nta'a Xuva kō tsí é ntuntoo kúñu o, vatā ó kaka'an Muísee é vīin. Dukuan kōo é kútuni ñá'a tsí ntuvá'an —ka'an Jesuu ni ña.

⁴⁵ Ntá tsí ña ntuvá'a sán ne, kué'en ña itsi kán né, ikán éni ntu'u ña káka'an ñá ni un ntíi ntíi ña'a san nté ó dé Jesuu é ntává'a ña ña. Dukuán ne, ña ni kúvi xee ditó ka Jesuu nté uun ká ñuú. Da mii tsí é íka ña mí xoxó ña'a. Ntá tsí dóo ki'in itsi ñuú vé'xi ña'a san é nataká nuu ña mí tuví ña é ntio ña kini ña ña.

2

Ntává'a Jesuu uun ña'a, ñá xi'i kúñu i

(Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)

¹ Dá kútitún ntuvi ne, náxee Jesuu ñuú é nani Capēnau. Ura tsí i kútuni ñá'a san é tuví ña uun vi'i. ² Ná té nté kaa ña'a nataká nuu ña; nté ña ni xee tá'an vi'i san é kuntōo ña má vi'i kán é kīni ña é káka'an ña. ³ Kidáa ne, xée kīmi ña'a, odo ña uun ña'a, ña xi'i kúñu i. ⁴ Ná ní kúvi kuíta ntí'xin ña má vi'i mí tuví Jesuu, tsí ña te nté kaa ña'a ntáñi ña. Dukuán ne, kúxēe ña dikí vi'i kan né, nákaán ña ni siin dikí vi'i san mí tuví Jesuu. Mí kantii ne, nákií ña chidó é nuu ña xi'i kúñu i san ini vi'i kán. ⁵ Dá ini Jesuu tsí ña odó ña xi'i kúñu i sán ne, nñ kué'en ini ña ntákuinti'xe ña ne, kaka'an ñá ní ña nchokuvi san:

—É ntōo kuétsi o vé, da' —ka'an ña.

⁶ Ió mastrú lei Xúva kō é ntōo ña ne, ntádē kuení ña: ⁷ “¿Nté kui kuán ó kaka'an ntú ña sá'a? ¿Ña kaiko ñu'u ntu ña Xuva kō? Tsí xoxó ña'a ñuxiví sa é kúvi nakate ña kuétsi kō. Da mii tsí Xuva kō é kúvi vii ña”, dé kuení ña. ⁸ Kútuni Jesuu nté ó ntádē kuení ña ne, kaka'an ñá ní ña:

—¿Nté kui kuán ó ntádē kuení nto? ⁹ ¿Néé ntu é díi ka ña ví'xin kaa é ká'an u ni ña sá'a, te kuiní nto? ¿ō ka'an ntu u: “É ntōo kuétsi o”, ó ka'an ntu u: “Nakuntitsin, kuni'in chido ó, kunú'ún nú vi'i o kán”, koo ka'an u? ¹⁰ Ntio ko é na kútuni nto tsí xu'u é vëxkúvi ú ñatíí ne, kvi nakate u kuétsi ntó ñuxiví sa —ka'an Jesuu ni mastrú lei san.

Kidáa ne, kaka'an ñá ní ña xi'i kúñu i san:

¹¹ —Divín é káka'an u ni ña ne, nakuntitsin, kuni'in chido ó, kunú'ún nú vi'i o kán —ka'an Jesuu ni ña.

¹² Ura tsí i nakuntitsi ña, náki'i ña chido ña ne, kúnú'ú ña nú vi'i ña kán. Koó dá kúdu'va ña'a san ne, nánú'u ñá ini ña Xuva kō, ntáka'an ña:

—Vata uun ito kini o é kuán ó kakuvi, é kántuvá'a ña'a san —ka'an ña.

Kāna Jesuu Lévi

(Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32)

¹³ Kidáa ne, kué'en xtūku Jesuu diñi míni Galilea. Dōo xee ñá'a san mí tuví ña ne, nakuá'a ña ña'a san. ¹⁴ Kué'en ká Jesuu itsi kán né, ikán nání'i ña uun ña'a, ñá nani Lévi,

i'xá Alfeu. Tuví Levii nú vi'i mí kaido ña diu'un xóo iña ñuú Roma. Kaka'an Jesúsú ni ña:

—Kuntikín ko —ka'an ña.

Nákuntísi Levii ne, kué'en ña ni Jesúsú.

¹⁵ Uun ntuvi ne, tuví Jesúsú nú vi'i Lēvii, ntaé'xi ña. Ná te da ñi ña ntaído diu'un xóo san ntoo ña nú mesa, ni ñá ió kuetsí i. Ikān tuví Jesúsú ni ña ntini'i ña. Tsi ña te da ñi ña'a san ntántikin ñá Jesúsú. ¹⁶ Ntá tsi mastrú lei ni ñá fariseú san ne, iní ña tsi ntaé'xi dadii Jesúsú ni ñá kini ntáa san, ni ña ntaído diu'un san ne, ntáka'an ñá ni ña ntini'i Jesúsú:

—¿Nté kui ntaé'xi dadii ntu mastru ntó ni ña kini ntáa san, ni ña ntaído diu'un san? —ka'an ñá, tsixe'e ña.

¹⁷ Tékú Jesúsú é ntáka'an ñá ne, kaka'an ñá ni ña:

—Ñá'a é vā'a o ni i ne, ñá vādá ntio ña medikū; tsi ña nchokuví tsi san é ntio ña medikū. Xu'u é vēxkúvi ú ñatíi ne, ñá tē ña é vā'a san kanantukū u, tsi ñá ió kuetsí i san —ka'an Jesúsú.

Kaka'an Jesúsú iña é kuān xkoó ini ña é kuntuo ixu ñá

(Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)

¹⁸ Ña ntini'i Juuan ni ñá ntini'i ña fariseú san ne, dukuān xkoó ini ña é kuntuo ixu ña. Xée ñá'a san, ntátsixe'e ña Jesúsú:

—¿Nté kui ña kuan xkoó ini ntú ña ntini'i ntó é kuntuo ixu ña vata ó de ña ntini'i Juuan ni ñá ntini'i ña fariseú san? —ka'an ñá, tsixe'e ña.

¹⁹ Jesúsú ne, kaka'an ña:

—¿Vá kuvi ntu kuntuo ixu ñá'a, ña ntóo viko mí katánta'a ña'a, te tuví dukuan ñatíi, ña tánta'a san? Ná'á, tsi ka'xi ntí'i ña. ²⁰ Ntá tsi tē xee úra i é ntaka ña tánta'a sán ne, kidáá né, ió ntuvi é kuntuo ixu ña.

²¹ Ná tē doo xée san naxntéé nuu o doo tsude, tsi doo xée sán ne, kanatixi tē ntóo. Kidáá ne, ntátsin ntí'i ne, ñi ñi ka kini koo kuvi. ²² Tē xnuu vā'a o ntute tinti'o xee ini ñi sán ne, ñá te ñi ata kú'un, tsi ntata tē kukāve. Uun ito tsi kunaá ntute tinti'o san ni ñi i sán ñi. Tsi ntute tinti'o xee san ne, kantio é kú'un ini ñi xee —ka'an Jesúsú, kánañ'e ñá ña.

Ntáksin ña ntini'i Jesúsú xóko trigu ntúvi dá ió dá'na

(Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5)

²³ Ntuvi dá ió dá'na ne, kué'en Jesúsú ni ña ntini'i ñá, itá ntí'xin ña mí kaa trigú san. Ña ntini'i Jesúsú ne, kátsin ña xoko trigu é ká'xi ña. ²⁴ Iní ña fariseú san é kuān ó de ña ne, ntáka'an ña:

—¿Nté kui ntáksin ntu ña xoko trigú san? Ñá vā'a ó é kada tsiñu o ntúvi dá ió dá'na, tsi dóo xii kaa é kuān koo vii o —ka'an ña.

²⁵ Ntá tsi kaka'an Jesúsú:

—¿Ñá ini ntó nté ó dé uvata ko Dāvii da taan núu ña ni ña ntini'i ñá da kákin ña? ²⁶ Tsi ki'vi ña ini vi'i Xuva kō kidáá dá tuví dutu ñá odo núu, ñá nani Abiata. Davii ne, íkan ña tãñú'u koo san é ká'xi ñá ni ña ntini'i ña, kuān te dóo xii kaa, tsi dá mii tsi dutú san é kúvi ka'xi ña tañú'u é kúviko san —ka'an ña.

²⁷ Kaka'an Jesúsú ni ñá fariseú san:

—Tsi Xuva kō ne, ñá te ni de kú've ñá ña'a vata koo é na káda ka'nu ña ntuvi dá ió dá'na, tsi de kú've ñá ntuvi dá ió dá'na vata koo é na kuntuo da'na ña'a san. ²⁸ Xu'u é vēxkúvi ú ñatíi ne, kuvi ká'an u nee iña é vā'a é vii o ntúvi dá ió dá'na —ka'an Jesúsú.

3

Ntavá'a Jesúsú úun ña'a, ña kádun nta'a i (Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11)

¹ Kué'en xtúku Jesúsú má vi'i mi ntánataká nuu ña Israee. Ikān tuví uun ña'a, ña é kádun nta'a i. ² Ntāñi ña'a má vi'i san, ntaíto dito ña te ntavá'a Jesúsú ña kádun nta'a i ntuvi dá ió dá'na. Tsi ntántukū nuu ini ña nté koo tsi'i kuetsi ña Jesúsú. ³ Kaka'an Jesúsú ni ña kádun nta'a i san:

—Kuntísin mé'ñú ña'a san —ka'an ña.

⁴ Kidáá né, tsixe'e Jesúsú ñá nguú san:

—¿Nee iñá ntu é ñi ka vā'a o é vii o ntuvi dá ió dá'na, te kuini nto: é vii o é vā'a ne, ó é kīni kaa? ¿É ntavá'a o ña'a ne, ó é nakunaa o ña? —ka'an ñá, tsixe'e ña ña.

Kóo dá ñi ñi sa intóo ña'a san. ⁵ Dā ito Jesúsú ñá'a san ne, dóo dutsi kuini ña ne, dóo u'vi kakúvi ña é kuān nte ká'xi nima ñá'a san. Kidáá ne, kaka'an ñá ni ña kádun nta'a i san:

—Nakān ntá'a o —ka'an ña.

Nákā ñá nta'a ña ne, ura dú'va tsi i ntuvá'a. ⁶ Kidáá né, ntáka ña fariseú san, kue'en ñá, kúnatín ña ni ña ntini'i Hēródé nté koo ka'ni ña Jesúsú.

Ná tē nté kaa ña'a nataká nuu ña ñi ñi míni kán

⁷ Kué'en Jesúsú ni ña ntini'i ña ñi ñi míni Galilea. Ná te da ñi ña ñuú Galilea ntántikin ñá Jesúsú. ⁸ Dóo ki'in itsi vē'xi ña'a san é kīni ñá Jesúsú da téku ña nee ntí'i ntí'i nuu i é kade ña. Dóo titñ ña'a ntáka ña ñuú Judea, Jerusáleen, Idúmeá, ni ñuú é ntóo xío ñi ntute ka'nu é nani Jórdáan ne, xée ña é kīni ña é káka'an ña. Vē'xi ña nte ñuú Tíru ni Síduun. ⁹ Kaka'an Jesúsú ni ña ntini'i ña é na kutúvi tu've tsi úun tun ntóo é kunū ña vata koo é ña ta'u núu ña mé'ñú ña'a san. ¹⁰ Ná te da ñi ña nchokuví san ntavá'a ña ña. Dukuān ne, u tsi ntátí'vi nuu ta'an ña é ntio ña tñ nta'a ña Jesúsú. ¹¹ Dā ini é ña vā'a san Jesúsú ne, nákunchi'í nú xe'e ña. Dóo ntíi kachu'u ntáa, kaka'an:

—Divín é I'xá mii Xuva ko ó —ka'an.

12 —Ñá ku kuān xkoó ka'an xoó ña'a u méñũ ña'a san —ka'an Jesús.

Dá nakaxnúu Jesuu uxuvi ñá'a pustru ña (Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)

13 Kidáa ne, kúxēe Jesuu rkí uku kán ne, kána ña xoó ña'a e ntío ña. Ne, xée ña mí tuví Jesuu. 14 Kidáa ne, náxaxnuu Jesuu uxuvi ñá'a, ña é kuntini'í ña. Taxnúu Jesuu ña é na k'í'in ña, kika'an ña tú'un Xuva kō. 15 Xé'e Jesuu ítsi é kúvi ntavá'a ña ña ntánchokuví san nī é nakūnu ña é ña vá'ā san. 16 Uxúvi ña'a ña sá'a, ña é nakaxnúu Jesuu: Simuun, é káka'an Jesús é Pedru kunáni ña; 17 Santiau, i'xá Zebedeú, ni ení ña, ñá nani Juaan, ntuví ña é xntántēe Jesuu ña é Boanege ña, é káni tú'un I'xa É Kákatsin, tsí dóo dutsi iní ña; 18 Andree, Félipē, Bartulúmee, Máteu, Túmaa, Sántiau, i'xá Alfeu, Tádeu, tuku Símuun; 19 ni Júda Scariote, ña é diko Jesús.

Ntáka'an ñá'a san tsi nuu é ña vá'ā nima Jesús

(Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)

Rkontúvi ne, xée Jesús nú vi'í ña'a ne, kúk'í'vi ña má vi'í kán. 20 Ntá tsi dóo titín ña'a xee ntikin ñá ña, é nté ña ni kun'ée ka'xí ña. 21 Kútuni ñávi'í Jesuu é kuān ó kanto'o ña ne, xée ña é nākuntéka ña ña, tsí kakuluku Jesús, kuíni ña.

22 Mastrú lei, ña vé'xi ñuú Jerusaleén ne, ntáka'an ña:

—Ñatí sa'á ne, nteé kimi ña ña é ña vá'ā é nani Belsebuu. Dukuān é kakuvi kanakūnu ña é ña vá'ā san —ka'an ña.

23 Kidáa né, kána Jesuu mastrú lei san ne, náñ'e ñá ña, kaka'an ñá ni ña:

—¿Nté ntu koo vii t'ó'o é ña vá'ā san é nakuíta é ña vá'ā ni'í i? 24 Tē ntánāa mí ña ñuú i sán ne, ntánakunaa ña ñuú ña. 25 Tē ntánāa mí ña'a sán nī ñávi'í ña ne, ntánakunaa ña ñávi'í ña. 26 Te mii t'ó'o é ña vá'ā san naa núu mii ne, ¿nté ntu koo kutí i? Tsi kanakunaa mii tsi kúnu i.

27 'Nté uun xoxo kuvi k'í'vi i iní vi'í ña dóo ntii iní i san é ki'í dú'u iña ñá tē ña di'na ki'ní ña ña dóo ntii iní i san. Kidáa ne, kuvi ki'í dú'u ña é un ntí'i iña ña.

28 'Nuu é ntaā i é káka'an u ni ntō tsí kuvi vií Xuva ko nākate ña un ntí' ntí kuétsi é ió iña ña'a, nī é ntáka'an káni ña. 29 Ntá tsi ña kada ka'nú iní Xuva ko ni ñá'a te ntáka'an káni ña iña Espiritú Sántu san. Koo kuétsi ña ntii dañu ntúvi —ka'an ña.

30 Du'vā ó kaka'an Jesús, tsí ntáka'an ñá'a san é nuu é ña vá'ā nima ña.

Di'í Jesús ni ení ña

(Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)

31 Kidáa ne, xée di'í Jesús ni ení ña. Ntáñí nteé ña ña nu ki'í kán, ntáka'an ñá ni ñá'a san é ncho ka'an ñá ni Jesús. 32 Ña ntoo ni'í Jesús ne, ntáka'an ñá ni ña:

—Di'í nto ni ení ntó ne, ntáñí nteé ña nto ki'í kán, ntánantuku ña ntō —ka'an ña.

33 Kidáa ne, kaka'an Jesús:

—¿Xoó ntu é di'í ko? ¿Xoó ntu é ení ko? —ka'an ña.

34 Kidáa né, Ito Jesuu ñá'a san, ña ntoo diñi ña ne, kaka'an ña:

—Un ntí' ntí' ña sá'á ne, di'í kó ña, ení ko ni tã'an ko. 35 Tsi un ntí' ntí' ña'a, ña e ntáde é ntío Uva kó ne, divi ña é ení ko ña ne, ta'an kó ña; divi ña é di'í kó ña di —ka'an Jesús ni ña.

4

Kantaa Jesús úun nuu i iña ñá katsoo ntikin

(Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8)

1 Eni ntu'u xtuku Jesuu kánakuā'a ña ña'a san diñi míni san. Ñá te da dii ña'a náta ká nuu ña. Dukuān ne, kúxēe Jesuu iní tun ntōo é tuví nu míni sán ne, itúvi ña. Un ntí' ntí' ña'a sán ne, ntoo ña nú ñuti kan. 2 Titín nuu i kaka'an Jesús é kanakuā'a ña ña'a san iña Xuva ko. Kantaa ña uun nuu i ni ñá'a san, kaka'an ña:

3—Kini nto é káka'an u ni ntō: Uun ña'a ne, kué'en ña, kútsóo ña ntikin. 4 Dá katsōo ña né, ió ntikin san é itsi kan kó'xo. Kidáa ne, xée láa, é'xi ti ntikin san. 5 Ió ntikin sán ne, kó'xo ne'u xuú san mí ña kué'e nté'u ió. Uun dá'na tsi kéne xuku i, tsí ña tuvi kué'e nte'u é káka xo'o i. 6 Dá nai'ni ne, kádún xo'o i ne, xí'í, tsí ña tuvi kué'e nte'u mi káka xo'o i. 7 Ió ntikin sán ne, kó'xō mí káke ne xuku iñú. Ntá tsi da kéne xuku iñú mi kéne xuku va'á san ne, távi núu xuku va'á san ne, xí'í; ña ni kí kiti i. 8 Tuku ntikin sán ne, kó'xo ñu'u va'a. Kéne xuku i ne, kuka'nu. Oko ú'xi kiti i kí ti é uun ditsin i. É tuku ditsin i ne, úni dikó kiti i kí ti. É uun ká ditsin i ne, uun sientu tí kí ti —ka'an ña.

9 Kaka'an ña:

—Xoo é kátekú i ne, na káni i —ka'an Jesús.

Nté kui kuan ó ntáda ntaa Jesuu núu i sá'a (Mt. 13:10-17; Lc. 8:9-10)

10 Dá kunú'u ña'a sán ne, uxuvi ñá ntini'í Jesús nī ña intío ká ne, tsixe'e ña Jesús nee iñá ntu kani tú'un nuu i é káka'an ña. 11 Kidáa ne, kaka'an Jesús ni ña:

—Ntō'ó ne, kata'xi Xuva ko é kútuni nto nté o kadé kú'vē ña. Ntá tsi ña nguú sán ne, ñá iní ña. Dukuān né, da mii kué'en tsi tú'un é ña káñ'e diki ñá'a san kaka'an u ni ña. 12 Kakuvi vata ó ka'an Išaia kidaá, tsí kuān te ntaíni ña, ntá tsi ña te ntaíni ntí'xe ña. Ntátekú ña é káka'an u, ntá tsi ña ntañ'e diki ña. Dukuān ne, ñá natú'vi ña kuétsi ña ne, ñá kada ka'nú iní Xuva ko ni ña —ka'an Jesús.

¿Nee iñá ntu kani tú'un é káka'an Jesús iña ñá katsoo ntikin?

(Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15)

¹³ Tsix'e Jēsuu ña:

—¿Ñá ni ñe'e diki ntu nto é kaka'an u? ¿Nté koo k'i'n diki ntu nto te ká'án ka ú ni ntó kuan? ¹⁴ Tsi ña'a, ña kaka'an tú'un Xuva kó né, vata kaa ña'a, ña katsoo ntikin san, kaa ña. ¹⁵ Ió ñá'a ne, dá téku ña tú'un Xuva kó ne, vata kaa nte'u ítsi san mí ko'xó ntikin san kaá nima ña. Tsi ura tsi i da téku ña tú'un Xuva kó ne, vé'xi tó'ó e ña vá'á san é naki'i tú'un san é ínuu nima ña. ¹⁶ Ió ñá e dóo diní ña e ntátekú ña tú'un Xuva kó. Divi ña ne, vata kaa kudii nté'u nú xúu san mí ko'xó ntikin san kaa ña. ¹⁷ Ntá tsi ña na'a kakutii i, tsi ña tuvi kué'e xo'o i. Ña sá'á ne, ña ná'a ntáxnuu ña nima ña é kaka'an Xúva kó. Tē nee iña é nto'o ña, o tē dóo kini o ntáka'an ñá'a tsi kuinti'xe ña tú'un Xuva kó né, xtuví mii ña é kuntikin ñá Xuva kó. ¹⁸ Ió ñá e ntátekú ña tú'un Xuva kó ne, vata ntáa nte'u mí kákene xuku íñu mí ko'xó ntikin san ntáa ña. ¹⁹ Ña ni é'nu ntikin san, tsi xuku íñu san tñin nuu dítsin i. Kuan tsi ó kakuvi ni ñá'a sán di. Dóo ntánti'i íni ña nee iña víi ña. É kukuika ña ñuxiví sa é ntio ña. Ntaéni nta'ví mii ña kúñu ña tsi diu'un dóo ntio ña, ne, ntio ña da née ka ntí'í é ió ñuxiví sa. Ña ntákune'e ña é víi ña kuenta tú'un Xuva kó. Dukuán ne, ña ntaé'nu ña. ²⁰ Ió ñá e dóo vá'á o téku ña tú'un Xuva kó. Divi ña ne, vata ntáa nte'u vá'á san mí ko'xó nuu ntikin san ntáa ña. Tsi ntákuinti'xe ña tú'un Xuva kó ne, ntáde ntaa ña é kaka'an Xúva kó. Ió ntuvi vá'á iña ña. Vata ntáa dítsin i mí kii oko u'xi, uní díko, ni ún sientu kítí i ntáa ña —kuan ó ka'an Jēsuu ni ñá ntóo ni'í ña.

Tú'un iña kantilín
(Lc. 8:16-18)

²¹ Kaka'an xtúku Jesuu ni ña:

—Te nātuún o kántilín má víi'í kán ne, ¿vá ma etun ntú kan xtuví o, ó má itó kán? ¿Ñá ntu te xntekú dukún ó vata koo é náxi'í nuu? ²² Nee iña é víi xú'u o véví'í ne, kutuni ñá'a sán rkontúvi. ²³ Xoo é ntátekú i ne, na kini i é kaka'an u —ka'an ña.

²⁴ Kaka'an xtúku ña:

—Kini vá'a nto é kaini nto. Vata tsi o xntéku kú'vé ntó ne, dadii tsi kú'vé i n'í'í ntó ne, ntekú ka ni'í'í ntó di. ²⁵ Tsi ña'a, ña é ió iña í ne, díi ka kue'e ní'í ña, ntá tsi ña'a, ña é ña tuvi iña í ne, kunaá ntí'í iña ña —ka'an Jēsuu ni ñá ntóo ni'í ña.

Kuenta iña ntikin é kae'nu

²⁶ Kaka'an xtúku Jesuu:

—Mí kadé kú'vé Xuva kó né, vata kaa uun ña'a, ña katsoo ntikin matú i. ²⁷ Ña sá'á ne, kakidi ñá niñú a ne, dá kanákuntísi ña ntuví á. Tē ita ntí'xin ntuví ne, kene ntikin san, dá kēne xuku i. Nté ñá ini ña nté ó kúvi kéne, ²⁸ tsi nte'ú san kade mii é kēne ntikin san. Di'na tsi xuku i kakéne ne, dá ntíka ita i.

Kidáa ne, kakkii kiti i. ²⁹ Tē í'xe ti ne, tñin ña ti, tsi xee ntúvi í —ka'an Jēsuu.

Kuenta iña ntikin kúli
(Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19)

³⁰ Kaka'an Jēsuu:

—¿Nee iñá ntu é ntudadii vatā o mí kadé kú'vé Xuva kó? ¿Ó nee ntu kuvi ntada dadii o ni í? ³¹ Mí kadé kú'vé Xuva kó ne, vata kaa uun ntikin kuli kaa. Ntikin kulí san ne, díi ka kuetsí é da nee ka ntikin é kú'xi ó. ³² Ntá tsi té kantú'xi ne, kae'nu da nte díi ka dukun é da nee ka tuku xuku. Láá san ne, katsoodo ti táka tí nta'a i mí véti, tsi dóo na'nu xuku í —ka'an Jēsuu ni ñá'a san.

Mí idiá'vi nuu i é kántaa Jesuu
(Mt. 13:34-35)

³³ Núu í é vata kaa sá'a kántaa Jesuu dá kanakuá'a ña ña'a san un tsi da nte mí'í k'i'n diki ña. ³⁴ Da mii kué'en tsi nuu i sá'a kántaa ña ni ña. Ntá tsi dá ntóo mii ña ni ña ntini'í ña ne, xé'e ña é kütuni ña nee ntí'í ntí'í kani tú'un é kaka'an ña.

Dá natú'u Jesuu tátsin ni ntuté san
(Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)

³⁵ Dá kuáa ntuví sikan ne, kaka'an Jēsuu ni ña ntini'í ña:

—Kuíta ntí'xin o ún xo díñi ntute san ve —ka'an ñá ni ña.

³⁶ Kidáa né, ña ntini'í Jēsuu tsóo mii ña ún ntí'í ña'a san, dá kúxé ña ini tun ntóo mii nuu Jesuu. Titín ña'a kúxé ña tuku tun ntóo é k'i'n ñá ni Jēsuu. ³⁷ Kidáa ne, iñi ntú'u ínu tátsin ó ne, uun ito tsi kukí'vi ntúte ini tun ntóo san un tsi da nte tsítu ntute. ³⁸ Jesuu ne, kakkidi ña ata tún ntóo san, xi'í téu ña doo díki. Nantóto ña ntini'í Jēsuu ña, ntáka'an ñá ni ña:

—iMastrú! ¿Ñá ntu te káde nto kuenta é dóko sa téní ó? —ka'an ñá ntini'í ña.

³⁹ Kidáa ne, náakuntísi Jēsuu, dá kakā'an ñá ni tátsin ni ntuté san:

—iNakunúun kadin! ¡Diin diin tsi kutúvin! —ka'an ña.

Xíó kadin tátsin ni ntuté san. ⁴⁰ Kidáa ne, kaka'an Jēsuu ni ña ntini'í ña:

—¿Nté kui ntaú'v'í ntú nto? ¿Ña ntákuinti'xe ntu nto tsi dóo ka'nu Xuva kó? —ka'an ña.

⁴¹ Dá kúdu'va ña ntini'í ña ne, ntánatín mii ña:

—¿Nēe ñá'a ntu ña sá'a é un tsi nte tátsin ni ntuté san ntáde ntaa é kaka'an ña? —ka'an ñá ntini'í ña.

5

Ña ñuu Gadara, ñá ñu'u é ña vá'á nima i
(Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)

¹ Xéé ña ún xo díñi míní san, nté ñuu é nani Gádara. ² Dá ntii Jesuu tún ntóo san ne, xéé étsín uun ñatíi, ña é ñu'u é ña vá'á nima i.

Kapusantú kán vé'xi ñatíí san, ³ tsí ikān nuu ña mí ntoo ñaña ña'a san. Xóxo kuví xnú'ni i ña, nté kadena. ⁴ Kí'in itó xnú'ni ña kadena dí'in ña ni nta'a ña, ntá tsi uun ito tsi kátsin tu'un ña kadená san. Nté uun xoxo ni kuví vii i ni ña. ⁵ Nté ntúvi nte niñu kaika ña má kú'u kán, ní nú ñaña sán di; ñá te xkútíkadín ña. Un vá'a tsi kakachu'u nta'a ña, kaxé'e ña xuú san kúñu ña. ⁶ Ikā ká vé'xí Jesuu ne, koó da kainu ñatíí san kue'en ña, kukunchíti ña nuu ña. ⁷ Dóó ntii kaka'an:

—¿Nté kui kanatekú du'xen ntu ntó nti, Jesuu, I'xá Xuva kó, ña tuví e dukún kán? Natekú ntó Xuva kó tsí ña ku nakutsu'un ntó nti —ka'an é ña vá'a san é ñu'u nima ñatíí san.

⁸ Tsí kaka'an Jesuu ni é ña vá'a san:

—ñiNtiin nima ñá sá'a, é ña vá'a! —ka'an ña.

⁹ Tsixe'e Jesuu ña:

—¿Nté ntu nanin? —ka'an ña.

—Ligiun naní nti, tsí ña te da díí nti —ka'an é ña vá'a san é ñu'u nima ña.

¹⁰ Ikan dá xe'e nta'a Jesuu:

—Vii nto da xe'e, ñá ku nakunú ntó nti é kí'in nti xio ñuu —ka'an é ña vá'a san.

¹¹ Ikan tsi etsin ne, ñá te da díi kútsin ñu'u ti, nta'éxi ti má kú'u kan. ¹² Kidáa ne, ikan é ña vá'a san da xe'e nta'a Jesuu:

—Ta'xi nto na kú'un ntí nima kútsín san —ka'an é ña vá'a san.

¹³ Kaka'an Jesuu tsí kuví. Kidáa né, ntii é ña vá'a san nima ñatíí san ne, kué'en, kuku'un nima kútsín san. Ná te da úvi míil kútsín san ne, ñu ti un ntíí ntíí tí, kue'en ti rki de've kán ne, ikan tsí éte nuu ti kúñu tí ini míní san, ne, uun ito tsi téni ntí'i ti.

¹⁴ Ña ntaéde kuenta kútsín san ne, koó dá ntaínu ña kunú'u ña, kantaa ña ni ña'a san itsi kan ní má ñuu kan nté o kúvi ni kútsín ña. Ña'a sán ne, kué'en ña, ún ntíí ntíí ñá, kúkoto díto ña nté o kúvi. ¹⁵ Xée ña'a san mí ntítsí Jesuu ne, íni ña ñatíí san, ña é dí'na ñu'u é ña vá'a san nima i. Veví ne, díin díin sá tuví ña. É nakunú ña du'nu ña, tsí é ntúvá'a ña. Ña xéé san ne, dóo u'ví ña. ¹⁶ Ña'a, ña ini nté o kúvi ne, ntáka'an ñá ní ña ñuu ña nté o kúvi ní ña lukú san, nté o kúvi ní kútsín san da téni ti. ¹⁷ Ña ñuu i sán ne, ntáka'an ñá ní Jesuu é na ntáka ña ñuu ña.

¹⁸ Dá nakunú xtuku Jesuu tún ntóó san ne, ñatíí, ña é ñu'u é ña vá'a nima i ne, íkan ña é kí'in ñá ní Jesuu. ¹⁹ Ntá tsi ña ni ntío Jesuu é kuntéka ña ña. Kaka'an Jesuu ni ña:

—Kúnú'un nú vi'i o kán. Ká'an ní ñavi'i o nté o dé Tó'o o ní ñ. Ká'an nté o ntúnta'ví ini ña o —ka'an ña.

²⁰ Kidáa ne, kúnú'u ña nú vi'i ña kán, da nta'a ña ní ún ntíí ntíí ña ntoo ñuu Decapuli nté o dé Jesuu ni ña. Ña'a sán ne, koó dá kúdu'va ña.

Dióko Jairu ni ñadí'i, ña tñn nta'a dóo Jesuu (Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)

²¹ Nákunú xtuku Jesuu tún ntóó san, kué'en ña, náxee ña tuku díñi míní san. Ná té nté kaa ña'a náta'ká nuu ña mí xee Jesuu díñi míní san. ²² Ikan vé'xí uun ña'a, ña nteé nta'a i xi'i úkún ña Israeé san, ñá naní Jairu. Dá ini ña Jesuu ne, ínchiti ña núu ñá ne, ²³ kaka'an ña:

—Dóko sá kúvi i'xá ko. Kí'xi nto, tñn nta'a ntó í, na kútií ntuvá'a —ka'an ña.

²⁴ Kidáa ne, kué'en Jesuu ni ña. Ná te da díi ña'a kué'en ñá di. Dóo tá'u núu Jesuu mé'ñú ña'a san. ²⁵ Vé'xi uun ña'a ñadí'i, ña nchokuví san, mé'ñú ña'a sán di. É uxuvi kuá e nteé kimi ña ku'i'i é kaeti niñi ña. ²⁶ Ná te da díi nta'a medíku ñe'e ñá ne, dóo ntó'o ña. Uun ito tsi nantí'i ñá díu'un ñá ne, nté dúkuan ña ní ntuvá'a ña; dá díí díí ka kúka'ví ña. ²⁷ Dá téku ña é kántavá'a Jesuu ñá'a sán ne, kué'en ñá, nuu ta'án ña mé'ñú un ntíí ntíí ña'a san ata Jesuu, da tñn nta'a ña dóo Jesuu, ²⁸ tsí dé kuení mii ña te da mii tsí é tñn nta'a ña dóo Jesuu ne, ntuvá'a ña, kuini ña. ²⁹ Kidáa ne, ura tsí i tu'u é kaeti niñi ña. Kútuni ña tsí é ntuvá'a ña. ³⁰ Jesuu ne, kútuni ña tsí kuví idé ña ntavá'a ña ña nchokuví san. Xkokóto ña mé'ñú ña'a sán ne, dá tsixe'e ña:

—¿Xoó ntu tñn nta'a i dóo ko? —ka'an ña.

³¹ Ntá tsi ña ntini'i ña ne, ntáka'an ña:

—Dóo kata'u núu nto, tsí ña te nté kaa ña'a ntáñi ña. ¿Nté kui kuán o kaka'an ntú nto té xoo tñn nta'a i ntó? —ka'an ña.

³² Ntá tsi Jesuu ne, kaito ña ña'a san, kánantuku ña xoo ñá'a ña tñn nta'a ña.

³³ Kidáa ne, vé'xi ñadí'i san, tsí ini ña tsí ntuvá'a ña ne, ínchiti ña núu Jesuu. Koó dá kan'i ña é kau'ví ña. Kaka'an nta'a ña tsí dívi ña é tñn nta'a ña ña. ³⁴ Kidáa ne, kaka'an Jesuu ni ña:

—É ntúvá'an ve, tsí kuínti'xe o. Vá vá'a tsi kunú'un, tsí é ntúvá'an kue'en ve —ka'an Jesuu ni ña.

³⁵ Nii dukuan káka'an Jesuu ni ñadi'i san ne, xée ña'a, ña vé'xí nte nú vi'i Jairu, ña é nchokuví dióko i. Ña'a sán ne, ntáka'an ña:

—E xí'i dióko ntó. ¿Nté kui kanatekú du'xen ka ntú nto Mastrú san? —ka'an ña.

³⁶ Ña ní ide Jesuu kuénta é ntáka'an ñá'a san, ntá tsi kaka'an ñá ní uva I'xá san:

—Ñá ku u'ví ntó; kuínti'xe nto Xuva kó —ka'an ña.

³⁷ Ná ní xé'é Jesuu itsi é kí'ví ña'a san ní ña; mii tsí Pedru ní Sántiau ní Juuan, ení Santiaú san. ³⁸ Dá xee Jesuu ni ña nú vi'i ña nteé nta'a i xi'i úkún sán ne, dóo dito ntaéku ña'a san é ntaéku nteé ña dióko Jairu. ³⁹ Kidáa ne, kúktí'ví Jesuu má vi'i kán ne, kaka'an ñá ní ña'a san:

—¿Nté kuān nte dú'xen eku ntu ntō? Tsi i'xá san ne, ñá te ni xī'i, tsí kúdi kákidi —ka'an ña.

⁴⁰ Ntá tsi ña'a sán ne, da ntáxkuntée ña é káka'an Jesuu, tsí ini ña tsí e xi'i' kue'en i'xá san. Ntá tsi kíñu'u Jesuu un ntí' ntí' ña'a san nu kí'i kán. Da mii tsi di'i i'xá san ni uva i, nī ntuni ñá'a ña ntini'i ña kúk'ví ni'i ña mí tuví i'xá san. ⁴¹ Dá karkáa Jesuu ntá'a i ne, kaka'an ñá ni i:

—Talita, kumi (é káni tú'un: Nākuntítsin, la') —ka'an ña. ⁴² Kidáa ne, nākuntítsi i'xá san ne, nakaka, tsí é uxuvi kuíá i. Koó dá kúdu'va ña'a san. ⁴³ Jesuu ne, kaka'an ñá ni uva i'xá san é ña ku ka'án ña ni ñá'a san nté ó kúvi ntóto a dióko ña. Kaka'an ñá ni di'i i é na ku'élé ña é ká'xi.

6

Dá kúnú'u Jesuu ñuú Nazaree
(Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)

¹ Ntáka Jesuu ñuú mí tuví ña ne, dá kúnú'u ña ñuú mii ña ni ña ntini'i ña. ² Dá xee ntúvi dá ió dá'na ne, eni ntu'u Jesuu kánakuá'a ña ña Israeé san má vi'i mi ntánataká nuu ña. Ña ntáteku i ne, koó dá kúdu'va ña, ntáka'an ña:

—¿Xoó ntu nakú'a i ñá sa'a é kuān ó kaka'an ña? ¿Mí'i ntu vé'xi e dóo kí'in ini ña, é kakuvi kade ña un ntí'i nūu i e dóo na'nu? ³ ¿Vá ña te divi ntu ña kade vá'a utun, i'xá Mariá? Ini o ení ña, Santiaú, Jósee, Júda, ni Símuun. Vata te l'a ntoo ta'an ña ñuú kó di —ka'an ña.

Dukuān ne, ñá ni kuinti'xe ña Jesuu. ⁴ Ntá tsi Jesuu ne, kaka'an ñá ni ña:

—Da mí'i ká ñuú ne, ntaíko ñu'u ñá'a san ña kaka'án naa Xuva ko. Ntá tsi ña ñuú mii ñá ne, ñá ini iko ñu'u ña ña —ka'an Jesuu.

⁵ Ikān ne, ña ni kúvi vii ña nté uun nuu i e dóo ka'nu. Nte'vi tsí ña nchokuví san tñn nta'a ña ña ne, ntavá'a ña ña. ⁶ Koó dá kúdu'va Jesuu é xoxo ni kuinti'xe i ña. Kidáa ne, e tuku e túku ñuú kue'en ña, kunañé'e ñá ña'a san tú'un Xuva kó.

Dá táxnuu Jesuu ña ntini'i ña é kika'an ntódo ña tú'un Xuva kó

(Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6)

⁷ Kidáa ne, kána Jesuu uxuvi ñá'a ña ntini'i ña ne, uví uvi ñá'a ña táxnuu ña ña. Xé'e ña é kúvi vii ña nakúnu ña é ña vá'a san. ⁸ Kaka'an Jesuu é ña te neé kuido ña é ntio ña itsi kán. Nté ña kuido ña é ká'xi ña; nté diu'ún ña kuido ña; da mii tsi tatun ña é kituun ña. ⁹ Kuví kí'i ña nti'xen ña, ntá tsi ña kuido ña dú'nu ña é nadama ña. ¹⁰ Kaka'an Jesuu ni ña:

—Té xee ntó uun vi'i ne, ikan tsi kuntōo nto da nté ntáka nto ñuú san. ¹¹ Té ña ta'xi ña vi'i ña é kuntōo nto, o té ña ntío ña kini ña é ntáka'an ntó ne, nakidi ntó nti'xen nto nte'u ñuú san ne, dá ntáka ntó ikān. Kuan

kōo kutuni ñá'a san tsi ió kuetsí ña —ka'an ña.

¹² Kidáa ne, kué'en ña, kúka'an ntódo ña ni ūn ntí' ntí' ña'a, na nātivi ini ña kuetsí ña né, na kuinti'xe ña Xuva kó. ¹³ Dóo titin é ña vá'a é ñu'u nima ñá'a san nakunu ña. Nákutsi nūu ña asete ñá nchokuví san ne, ntuvá'a ña.

Dá xi'i Juaan Bautista
(Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)

¹⁴ Kūtuní rei Herodé nté ó dé Jesuu, tsí ntáka'an un ntí' ntí' ña'a san. Ió ñá ntáka'an ña:

—Á té e ntóto Juaan Bautista. Dukuān né, dóo ió ña é kúvi vii ña nuu i e dóo na'nu —ka'an ña.

¹⁵ Ió ñá ne, ntáka'an ña:

—Ña sá'a ne, á té ña é ka'án naa Xuva ko kidaá, ñá nani Elia —ka'an ñá'a san.

Tuku ña'a ne, ntáka'an ña:

—Kuan kaa ntí'xe ña, vata kaa ña ka'án naa Xuva ko kidaá —ka'an ña.

¹⁶ Ntá tsi dá téku Herodé nūu i sá'a ne, kaka'an ña:

—Divi ña é Juaan, é naki'i tú'ún u dukun ña. Á té ntóto ña —ka'an ña.

¹⁷ Tsi mii Hērōdē táxnuu ña é tñn ña Juaán san. Xnuu kutu ña ña viutun kuenta iña ñádi'i ení ña, tsi Herodé sán ne, naki'i ña ñádi'i ení ña, ña nani Felipe, é kúvi tñn ñádi'i ña. ¹⁸ Tsi kaka'an Juaan ni Herodé san tsi dóo xii kaa é naki'i ña ñádi'i ení ña. ¹⁹ Tá'nu di'i, tá'nu nani Herodiá ne, dóo dutsi kuíni tñn ni Juaán san ne, ncho ka'ní tun ña, ntá tsi ña ni kuví, ²⁰ tsi Herodé ne, ú'vi ñá Juaan, tsí ini ña tsi dóo va'a ña'a ña ne, kade ntaa ña un ntí'i é ntio Xuva ko. Dōo diní ña da téku ña é káka'an Juaán san, ntá tsi un tsi kúdana ini ña nté koo vii ña é káka'an ña. ²¹ Ntá tsi xee ntúvi e ntúku nuu ini Herodiá nté koo vii ña ni Juaán san. Tsi da táva Herodé viko ña ntuví da káku ña ne, xéé ūn ntí' ntí' ña tsiñu i ñuú san, nī tó'ó sntadún san, ni ñá'a, ña ntoo na'nu ñuú Galilea, é ká'xi ñá ni ña. ²² Kidáa ne, xéé dióko Herodiá san mí kakuvi viko sán ne, ite'e tun. Dōo inténi Herodé né, dōo inténi ña xéé san di da ite'e tun. Kidáa ne, kaka'an Herodé sán ni tun:

—Kákān kó nee iña é ntio o ne, dá tá'xi ú o. ²³ Xé'e ña xu'u ña, kaka'an ña: Kuān te dava ñu'u mí kadé kú've u kákan ne, ta'xi u —ka'án rei Herodé san.

²⁴ Ntíi tñn ne, kútsixe'e tñn di'i tun:

—¿Nee iña é vá'a kakán u? —ka'an tun, tsixe'e tun.

—Kákan dikí Juaan Bautista —ka'an tá'nu di'i tun.

²⁵ Kaxkainu tñn kue'en tun mí tuví rei Herodé ne, kaka'án tun:

—Nchio ko é tá'xi nto vevíi tsi dikí Juaan Bautista; kunūu ini tichi'i —ka'án tun.

²⁶ Dōo kúnta'xa iní re Herodē san, tsí e xe'é ña xu'u ña nuu un ntíi ntíi ña ntoo viko san. Ña ni kúvi ká natívi iní ña. ²⁷ Ura tsí i táxnū ña sntadún san é nā kiki'i ña dikí Juaan. ²⁸ Kué'ēn sntadún san ne, ē'nte tú'un ña dikí Juaán ne, dá xee ni'i ña, nuu iní títí'i san. Xé'e ña ta'nū dí'i san, da naku'e'e tún dí'i tun.

²⁹ Dā kútuní ña ntini'i Juaán san ne, kūnakí'i ña kúñu ña, dá kuku'xí ña.

Dā xe'é Jesuu é ká'xi u'un míl ña'a
(Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

³⁰ Rkontúví ne, náxéé ña ntini'i Jesuu é Ixka'an ntódo ña ni ñā'a sán ne, ntaa ña ni Jesuu ún ntí'i é idé ña, é nakua'a ña ñā'a san dí. ³¹ Kaka'an Jesuu ni ña:

—Ni'ínto, kí'in ó, kíkúntóo da'na ó mí xoxó ñā'a —ka'an ña.

Tsí dóo ntánaxee ñā'a; ntē ñā ntákune'é ña é ká'xí ña. ³² Nakú'un ña tun ntóo san ne, dá ku'e'en ña mí xoxó ñā'a. ³³ Ntá tsí dóo títín ñā'a san iní ña ña dá ku'e'en ñā ne, nakiní ña xoo ñā'a ña. Kii ntíi ntíi ña ñuú i san, ku'e'en ña. Koó dá ntainu ña ku'e'en ña mí ku'e'en Jesuu ni ña ntini'i ña ne, dí'na ñā'a sán xéé ña é divi ñā. ³⁴ Dā xee tún ntóo é nuu Jesuu díñi ntute kán né, iní ña tsí ña te nté kaa ñā'a xee ña. Ntúnta'ví iní Jesuu ña, tsí ntántétu ñā'a san xoo é ká'an í ni ñā inā Xuva ko, vata tsí ó ntántétu a le'ntú san xoo é kí'in ni'i i ti é kika'xí ti tē xoxó tó'ó tī. Kidāa ne, ñā te da díi núu í é nāñé'e Jesuu ña. ³⁵ Dā kuāa ne, xéé etsin ña ntini'i Jesuu, ntáka'an ñā ni ñā:

—É dōo kuāa ne, xoxó ntoo i i'a. ³⁶ Nataxnū nto ñā'a sán, nā kikiuín ña é ká'xí ña. Na kí'in ñā rantsú san, o na kí'in ñā xio ñuú, kintúku ñā é ká'xí ña —ka'an ña.

³⁷ Ntá tsí Jesuu kaká'an ña:

—Divi nto kué'é nto é ká'xí ñā'a san —ka'an ña.

—¿Mí'i ntú? Kuān te kikiuín nti uvi sientu a'ví tañú'u ne, ¿mí'i ntu xéé tá'an é ká'xí un ntíi ntíi ñā'a san? —ka'an ñā ntini'i ña.

³⁸ Kidāa né, kaka'an Jesuu ni ña:

—Kúkoto nto: ¿tí'tín ntú tañú'u odo nto? —ka'an ña.

Ixkóto ñā ne, da ntáka'an ña:

—U'un tsí tañú'u ni úvi tsáká san ió ti —ka'an ña.

³⁹ Kidāa ne, kaka'an Jesuu é na kuntōo ñā'a san nú ité san é xio xío kuntōo ña: ⁴⁰ kuenta úvi diko u'xi ña, kuenta siéntu ñā dí. ⁴¹ Kidāa né, kí'i Jesuu é u'un tañú'u sán nī ntuvi tsákā san. Da ntáni'i ña nuu ña e dukún kán ne, nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō. Kidāa né, kátsin dava ña, ⁴² dá xe'é ña é'xi nta'a un ntíi ntíi ñā'a san. ⁴³ Dā kúvi é'xi ñā'a sán ne, natáka ña ntini'i ña ta'vi tañú'u nī tsákā san é ntoó ka. Uxúvi xíká ka tsítu é ntoo. ⁴⁴ U'un míl ñatíi san é'xi ña.

Dā íka Jesuu nú ntúte

(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

⁴⁵ Kidāa ne, kaka'an Jesuu ni ña ntini'i ña:

—Kue'ēn ntó, kūnakú'un nto iní tun ntóo san ne, kue'ēn ntó uun xo díñi ntute san mí tuví ñuú Betsaida. Nii dukuan na ká'an u ni ñā'a san é na ntáka ña —ka'an ña.

⁴⁶ Dā nátaxnū ña ñā'a sán ne, kué'en ña má kú'u kán, kúka'an ntá'ví ña ni Xuva kō.

⁴⁷ Dā kúneé ne, nuu tun ntóo san mé'ñū ntute san. Jesuu ne, ítuvi mii ñā ñu'u kan. ⁴⁸ Iní ña tsí dóo ntánto'o ña ntini'i ña, ntánakaka ña tun ntóo san, tsí dóo kainu tatsin. Dā dokó sa tuví ne, xéé Jesuu mí ñū'u ña mé'ñū ntute san. Ntísi Jesuu nú ntúte san, kaika ña, vata tsí tē ncho kuido ntúu ña ña, ⁴⁹ ntá tsí dá iní ña ntini'i ña ñā, ñā ñu'u tun ntóo san, é kaika ña nú ntúte sán ne, dóo u'ví ña, tsí ntixi, kuiní ña. Un ntii tsí ntáchu'u ntáa ña, ⁵⁰ tsí iní ntí'i ña ña ne, ú'vi kue'en ña. Ntá tsí ura tsí i kaka'an Jesuu ni ña:

—¡Na kōo ntii nto! Nā ku u'vi nto, tsí xu'u —ka'an ña.

⁵¹ Kidāa ne, kúxéé ña iní tun ntóo mí ñū'u ña ne, ura tsí i xio kadin tatsin san. Koó dá kúdu'va ña ntini'i ña é kuān o idé ña. ⁵² Tsí ña ní ñe'e dikí ñā ntini'i ña san nté ó kúvi da kátsin dava Jesuu tañú'u san da é'xi un ntíi ntíi ñā'a san. Tsí vata kutúni ña xoo ñā'a é Jesuu.

Ntavá'a Jesuu ñā nchokuvi, ña ñuú Gene-saree

(Mt. 14:34-36)

⁵³ Dā kúvi ita ntí'xin ña míní sán ne, xéé ña ñuú é nani Genesaree. Ikān né, kí'ní ña tun ntóo san díñi ntute san. ⁵⁴ Ura tsí i da ntíi ña iní tun ntóo san ne, kútuni ñā'a san tsí divi Jesuu. ⁵⁵ Koó dá ntainu ña, ku'e'en ña kaniñ ñuú tsikan, kúkuidó ña ña nchokuví san. Chidó san tsódo ña ña ne, ku'e'en ní'i ña ña dá mí'i ka é káka'an ñā'a é tuví Jesuu. ⁵⁶ Dā mí'i ka mí ku'e'en Jesuu ne, kuān te ñuú na'nu, kuān te ñuú kuetsi, kuān te má kú'u ne, ikān xee ni'i ñā'a san ñā nchokuví san, dá tsóo ña ña mí káxió xá'vi. Ña ntánchokuví san ne, ntaikan ña itsi te kué'é Jesuu é tñin nta'a ña kuān te da míi tsí nté doo ña. Un ntíi ntíi ñā'a, ña tñin nta'a dōo ñā, ntúvá'a ña.

7

É káde i é kudentu ñā'a

(Mt. 15:1-20)

¹ Kidāa ne, xéé etsin ña fariseú san mí tuví Jesuu. Nataká nuu ña nī mastrú lei, ña vé'xi ñuú Jerusaleen. ² Iní ña tsí ña ntini'i Jesuu ne, ña ni ntá'a ñā. Kuan tsí ó é'xi ña é dentu ntá'a ña.

—¿Nté kui kuān ó de ntu ña? —ka'an ña.

³ (Tsí kuān xkoó iní ña fariseu ni un ntíi ntíi ña Israeé san, é ña kaé'xi ña tē ña dí'na ntoo vá'a ntá'a ña, vatá o idé ñata ñā. ⁴ Tē náxéé

ña é ñē'e ña nu â'ví ne, ñá ñni e'xí ña tē ña di'na dá'vi ña ntute kúñu ña. Dóó íó ka xtuku nuu i é xkoó ini ña é ñni de ntáa ña: é ntūntoo e'xin e ntáxi'i nuu ña, ni sálú, ni kídi, ni ító ña.)⁵ Dukuān ne, ña fariseú san nī mastrú lei ntásixe'e ña Jēsuu:

—¿Ntē kui ña ntini'i ntō ne, ña ntáde ña vatá xkoó ini ñáta kō? ¿Ntē kui ña ntánta'a ntu ña di'na dá ka'xi ña? —ka'an ñá, tsixe'e ña Jēsuu.

⁶Ntá tsi Jesuú ne, kaka'an ña:

—Ntō'ó ne, ñá te kanī nima ntó ntánuu ini nto Xuva kō. Tsi nuu é ntaā i é kaka'an úvata ko Isāia ña nto da xntēe na'a ña tú'un Xuva kō é kaka'an:

Ña sá'a ne, kúdii rki' xaa ña ntéku é kaka'an ña é kánuu ini ña kō;

ñá tē nima ñá kakene.

⁷Kuān te kanúu ini ña kó ne, ñá vādá kaidiá'vi i,

tsí ña te lei kō é ntánakuā'a ña ña'a san, tsí kúdii lei é de vá'a ña'a, ña ntoo ñuxiví sa, ntánañē'e ñá ña,

ka'an.⁸ Tsi ntó'ó ne, ntánakunaá nto lei Xúva kō ne, vata tsi xkoó ini ñá'a san ntáde ntaa nto. Tsi xkoó ini nto é ntōo nuu salu ni vásu é ntáxi'i nuu nto ne, dóó titín ka nuu i é xkoó ini nto —ka'an Jēsuu ni ña.

⁹Kaka'an xtúku ña ni ña:

—¿Vá'a ntu ó ntáde nto, kuini nto, é kuān o ntánakuitá ntó lei Xúva kō vata koo é nakuntíkin nto nte xkoó ini nto ña mii nto?

¹⁰Tsí vatá ó kaka'an Muísee: “Kuiko ñu'u o uva kō ni di'i kō”, ne, “Xoo é kīni koo ka'an í ni uva i, ni di'i i ne, kúvi”, ka'an ña.¹¹ Ntá tsi divi ntō ne, ntaxé'e nto itsi é ká'an ñá'a san ni uva ña, ni di'i ña: “Ña kúvi xntii ú nto, tsí un ntí'i ñá kō ne, é nákué'ú u nta'a Xuva kō”, ka'an ña.¹² Da é kuān ó kaka'an ñá ne, ntaxé'e nto itsi é ña xntii ña uva ña ni di'i ña.

¹³Kuān ó ntánakunaá nto é káka'an Xúva kō ne, é tuku nuu i ntánaxtuví nto. Dóó ki'in nuū i ntáde nto é kuān xkoó ini nto —ka'an Jēsuu ni ña.

¹⁴Kidáá né, kána Jesuu un ntíi ntíi ña'a san ne, kaka'an ñá ni ña:

—Kīni nto ve, un ntí'i kue'en dú'va nto. Kīni vá'a nto é káka'an u ni ntó:¹⁵ Ña túvi nee ña é kaē'xi ña'a é kade i é kudentu ña. Mii tsi é kakene nima ñá é dentū.¹⁶ Tē xoó katekú i ne, na kīni —ka'an Jēsuu.

¹⁷Dá xntáñi mii ña ña'a san ne, kúki'ví ña ini ví'i san. Ña ntini'i ña né, tsixē'e ña ña kidaā:

—¿Nee ñá ntu kani tú'un é káka'an nto? —ka'an ña.

¹⁸Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Ntō'ó ne, ¿ñá ntu ntátekú nto di? ¿Ñá ini ntú nto tsí ña tuví nee ña é kaē'xi ña'a é káki'xi nte ki'i kan é kade i é kakudentú nima ña? ¹⁹Tsí ña te nima ñá káki'vi, tsí mii

tsi ñni i'xí ña káki'vi ne, dá kantii kúñu ña —ka'an ña.

Dukuān ne, nee ña é ntaē'xi ó ne, vá'a; ña te dentū.

²⁰Kaka'an ñá di:

—É kakēne nima ñá'a sán ne, diví é kade i é kakudentu ña.²¹ Tsi un tsi nté nima ñá kakene e ntáde kuení ña é kīni kaa, e ntáde ña é kīni kaa ni ñad'i'í ñá'a san, e ntáde luku ña, e ntaē'ni ña ña'a,²² e ntáde ña é kīni kaa, e ntaēni ntá'vi ña ña'a, e ntáde xení ña, e ntákune'u ini ña, e ntáka'an ñá dovete, e dóo na'nu ncho víi ña, e ntáde tuntu ña.²³ É un ntí'i é kīni kaa sán ne, nima ñá kakene. Dukuān é ntákudentu ña —ka'an Jēsuu.

Ñad'i'í, ña é ña te ña Israeé, kuinti'xe ña Jesuu

(Mt. 15:21-28)

²⁴Kidáá né, ntáka Jesuu, xée ètsin ña diñi ñuú Tiru ni ñuú Siduun. Ikan kúki'vi ña má ví'i kán. Ña ni ntío ñá é kūtuni ñá'a san mí tuví ña. Ntá tsi ña ni kúvi kutúvi xu'ú ña.²⁵ Ura tsí i dá kutuni úun ñad'i'í mí tuví ña ne, xée ña, nakunchíti ña núu ña. Dióko ñad'i'í san ne, nuu é ña vá'a nima tun.²⁶ Ñad'i'í san ne, tuku ñuú vé'xi ña. Ná te ña Israeé ña, tsí ñuú Sirofenicia vé'xi ña. Íkan ña ntá'a Jesuu é na nakúnu ña é ña vá'a san é nuu nima dióko ña.²⁷ Dá káka'an Jēsuu ni ña:

—¿Ntē kui xntii ntú ú o? Tsi ña te ña Israeēn. Di'na ña Israeé san xntii ú ña. Tsi ñá vá'a ó é ki'i ó é kaē'xi i'xá san ne, dá kué'é ó é ká'xi tínā san —ka'an ña.

²⁸Nántiko kōó ñad'i'í san, kaka'an ña:

—Ntáa nchi'xe, Mastru. ¿Ntá tsi vá ña che ntaē'xi ntu chiná san utsi ita é ntánakó'xo i'xá san má mēsa? —ka'an ñad'i'í san.

²⁹Kaka'an Jēsuu ni ña kidaā:

—Dōo vá'a ó kaka'an. Kunú'un ve, tsi é ntii é ña vá'a san nima dióko ó —ka'an ñá ni ñad'i'í san.

³⁰Dá kúnú'u ña ne, nāxee ña nú ví'i ña kán. Íkán tuví ntaa dióko ña nú ító tun. Ntii ntí'xe é ña vá'a san é ínúu nimá tun.

Ntavá'a Jesuu uun ña'a, ña é lo'ó

³¹Kidáá né, ntáka Jesuu ñuú Tirú ne, ítá ntí'xin ña ñuú Siduun. Kúntii ña ñuú Decapulí, ne, xée ña nu míni Galilea.³² Íkán ne, xee ní'i ña'a san uun ñá'a, ña lo'ó ne, ñá kakúvi ka'an va'a ña. Íkan ñá'a san é na tiiin nta'a Jesuu ña é na ntává'a ña ña.³³ Jesuú ne, kue'en ni'i xío ña ña, tsi dóo ntáñi ña'a san. Náki'vi ñá rkinta'a ña ini lo'xo ña ne, dá'vi ña dí ña rkinta'a ña ne, da tiiin nta'a ña rki xaa ña.³⁴ Kidáá né, ntáa ní'i ña nuu ña e dukún kán né, dá xkóo kani ña, kaka'an ña:

—¡Efata! (é káni tú'un: ¡Nakaan!) —ka'an ña.

³⁵Ura tsí i nákaan lo'xo ña. Ntúv'a xaa ña di. É káka'an va'a ña ve.³⁶ Kaka'an Jēsuu ni ñá'a san é ña ku ka'án ña ni da xóo ka ña'a

nte o kúvi. Ntá tsi vata tē da nakua'a Jēsuu űa é kuān koo ka'an űa. ³⁷ Koó dā kúdu'va űa'a san, ntáka'an űa:

—ĭNá tē nté kaa vá'á o é kade űa sá'a! Un tsi nté űa lo'o kántavá'a űa. Un tsi nté űa űi't sán náka'an űá di —ka'an űá'a san.

8

Xé'e Jēsuu é ká'xi kimi míl űa'a
(Mt. 15:32-39)

¹ Ntuvi tsikán ne, dōo kue'e űa'a náataká nuu űa. Nā tūví é ká'xi űa. Kāna Jesuu űa ntíní'í űa ne, kaka'an űá ni űa:

² —Kantuntá'ví ini kó űa'a san, tsi é uni ntūví é ntoo űa ní ko. Nā tūví nee ińá ka'xi űa. ³ Te nataxnūu ú űa é na nū'u űá nu ví'í űa kán é űá ká'xi űa ne, koó vitá űá itsi kán, tsí iō űá ne, dōó ika vē'xí űa —ka'an űa.

⁴ Ntá tsi űa ntíní'í űa ne, ntáka'an űa: —ĭNté ntu koo ní'í űa é ká'xi űa? Tsí kúdií űuú itsi í'a, mí xoxó űu'u í —ka'an űa.

⁵ Ntá tsi Jesuu ne, tsixe'e űa űa: —ĭTíťin ntú tańú'u odo ntó? —U'xé sa —ka'an űa.

⁶ Kídáa ne, kaka'an Jēsuu ni űa'á san é na kúntoo űa űu'u san. Kí'í űa tańú'ú sán ne, da nakué'e űa sintiá'ví nta'a Xuva kō. Kátsin dava űa tańú'ú sán ne, dā xe'é űa űa ntíní'í űa é na tsí'í űa é ká'xi űa'a san. ⁷ Odó ká kudii űa tsáká sán di. Nakué'e űa sintiá'ví nta'a Xuva ko kuēnta ińa í, dā xe'é űa űa ntíní'í űa é na tsí'í űa é ká'xi űa'a san. ⁸ Dā kúvi é'xi ntá'á űa'a sán ne, nataká űá ta'ví í é ntoó ka. Ú'xé ká xika í nátsu'un tsitu űa é ntoó san. ⁹ Nā te da kīmi míl náťíť san é'xi űa. Kídáa né, nataxnūu űa űa'a san é na nū'u űá ví'í űa. ¹⁰ Kídáa ne, kué'en Jēsuu ni űá ntíní'í űa, nakú'un űa íni tun ntóó san é k'ín űá űuú é nani Damánuta.

Ntaikán űá fariseu é víi Jesuu nuu i e dóo ka'nu

(Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)

¹¹ Xéé űa fariseú san é kōto nteé űa Jesuu. Eni ntu'u űa ntaťin nuu űa, ntáka'an űá ni űa: —ĭNté ntu koo kutuní nti tē nuu é ntaā í é káka'an nto? Víi nto uun nuu í e dóo ka'nu, na kīnī nti nuú nti, tē nuu é ntaā í é vē'xí nto nta'a Xuva kō —ka'an űa.

¹² Jesuu ne, un tsi xkóo kani űa, kaka'an űa:

—ĭNté kuān nte ntaikan ntu űa ntoo vevii nuu í e dóo ka'nu? Nuú é ntaā í é káka'an u ní ntó: Nā víi u nté uun nuu í e dóo ka'nu é kīnī űa —ka'an űa.

¹³ Kídáa né, tsoo mii Jēsuu űá ne, nákunūu xtuku űa tun ntóó san, kue'en űá xio dińi ntute san.

U'xen ía űa űá fariseu
(Mt. 16:5-12)

¹⁴ Nā ntíní'í Jēsuú ne, kúnáa ini űa é kuído űa é ka'xi űa. Uun kudii tańú'ú san ní'í űa ini tun ntóó san. ¹⁵ Kaka'an Jēsuu ni űa:

—Koto xnto u'xen ía ińa űá fariseú san ni ińa Herodé di —ka'an űa.

¹⁶ Natiín mii űa ntíní'í űa kídáa, ntáka'an űa:

—ĭNee ińá ntu kani tú'un é káka'an űá ińa u'xen ía san? ĭŌ dé űa tuvi ntu tańú'ú ni'í ō né, ō nté ō ntu? —ka'an űa.

¹⁷ Kútuni Jēsuu é ntánatfin űa ne, kaka'an űá ni űa:

—ĭNté kuān o ntáka'an ntú nto é űa tuvi tańú'ú? ĭVáta ntu kīnī nto? ĭVáta ntu k'ín diki nto é káka'an u ní ntó? ĭNté kuān nte ká'xi ntu nto? ¹⁸ Ío ntuxnūu nto ne, űa ntaíni nto. Ío tutun ntó ne, űa ntátekú nto. ĭNā naka'an ntu nto nuu í é dóo ka'nu é idé u ví'í, ¹⁹ dā kátsin dava u é ō'un tsí tańú'ú sán ne, ú'un míl űa'a san é'xi űa? ĭTíťin ntú xika í é ntoó ka san nataká nto? —ka'an Jēsuu ni űa ntíní'í űa.

—Uxúvi ka —ka'an űa.

²⁰ —Dā kátsin dava u u'xe tańú'ú sán ne, kīmī míl űa'a san é'xi űa ne, ĭťíťin ka ntu xika í é ntóó ka nataká nto? —ka'an Jēsuu, tsixe'e űa űa.

—U'xé ka —ka'an űa.

²¹ —ĭNté dúkuān űa ntáńe'e diki ntu nto? —ka'an űá ni űa.

Ntává'a Jesuu úun űa'a, űa kuāa, űa űuú Betsaida

²² Xéé űa űuú Betsaida. Nā'a sán ne, xee ní'í űa uun űa kuāa ne, íkan űa ntá'a Jesuu é na tiin nta'a űa űa. ²³ Jesuu san ne, írkaa űa nta'a űa kuāa san ne, űe'e ní'í űa űa dińi űuú san. Kídáa ne, náka'a űa dińi űa ntuxnūu űa kuāa san ne, dā xntékú űá nta'a űa diki űa. Tsixe'e űa űa:

—ĭÉ kainín ntun ve? —ka'an űa.

²⁴ Nákaán űa kuāa san ntuxnūu űa ne, dá kakā'an űa:

—Kainí u űatíi vata ntáa tun ntáa űa, ntá tsi ntaika űa —ka'an űa.

²⁵ Kídáa né, tiin nta'a xtúku űá ntuxnūu űa kuāa san. Nākiní va'ń űá un ntí'í kídáa. ²⁶ Kídáa né, nataxnūu Jesuu űa é na nū'u űa nú ví'í űa kán:

—Kúnú'un ntaan tsin; űá ku kuíta ntí'xin má űuú san. Nā kú xoo ka'an ní'in —ka'an Jēsuu ni űa.

Kaka'an Pedru tsí Jesuu ne, divi űa é taxnuu Xuva kō

(Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)

²⁷ Kídáa ne, kué'en Jēsuu ni űa ntíní'í űa űuú kuetsí é ntoo űuú Cesarea Filipu. Dā kué'en űá itsi kán ne, tsixe'e Jēsuu űa:

—ĭNté ntú ó ntáka'an űá'a san ińá ko? ĭXoó ntu űa'a ú, te kuíní űa'a san? —ka'an Jēsuu.

²⁸ Nā ntíní'í űa ne, ntáka'an űa:

—Iō ñá ne, Juan Bautista nto, ka'an ña. Iō ñá ne, Elia nto, ka'an ña. Iō túku ña ne, ña é ka'án naa Xuva ko nto, ka'an ña —ka'an ñá ntini'i ñá.

²⁹—Ntō'ó ni, ¿xóó ntu ña'a ú, te kuini' nto? —ka'an ña.

—Ntō'o é Cristu ntó, ña táxnuu Xuva kō —ka'án Pedru.

³⁰ Kidáá ne, kaka'an Jesús ni ña é ña ku ka'án ña ni ñá'a san xóó ña'a ña.

*Kaka'an Jesús é kuví ña
(Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)*

³¹ Kidáá né, eni ntu'u Jesús nañé'e ñá ña ntini'i ñá tsí divi ñá é vëxkúvi ña ñatíi ne, da mií e dóo ki'in nuú i é ntó'o ña. Tsí ñatá sán, ni dùtu ñá odo nuú, ni mastrú lei san ne, un ntíi ntíi ñá ña xkuntée iní ña ña ne, ka'ní ña ña, ntá tsi tē kúvi uni ntúvi ne, ntoto xtuku ña.

³² Kaka'an ntáa ña nuu i sá'a ni ña ntini'i ñá. Pedrú ne, kue'en ni'i ña Jesús mí xoxo ntáñi i ne, eni ntu'u ña de tíi ña ni ñá.

³³ Ntá tsi Jesuú ne, xkokóto ña mi ntáñi ña ntini'i ña, ña nguú sán ne, dē tíi ña ni Pedru, káka'an ña:

—¡Du'xën! ¡Kiin nteén xion! tsí tú'ün é káka'an ní ko ne, xu'u tó'ó e ña vá'á san kakéne. Ná te kadē kuení o vatá ó kade kuení Xuva kō, tsí kadē kuení o vatá ó ntáde kuení ña'a san —ka'an Jesús ni Pedru.

³⁴ Kidáá né, kána Jesuú ña ntini'i ña ni ün ntíi ntíi ña'a sán ne, kaka'an ñá ni ñá:

—Tē xóó ña'a ntio ña é kuntikin ñá ko ne, ña kúvi víi ka ña nee iña é ntio mií ña, tsi utén uten é kuntikin ñá ko, kuán te kuví ña. ³⁵ Tsi tē xóó ña'a ncho nakakú ñá ntuvi iña ñá ne, da nākunaá ña ntuvi iña ña. Ntá tsi xóó ña'a é nākunaá ña ntuvi iña ña kuenta iña ko ni kuénta iña tú'ün va'á iña Xuva kó ne, nakáku ña ne, ni'i ña ntuvi vá'á iña ña nta'a Xúva kō. ³⁶ ¿Mí'i ntú kaidiá'vi é nī'i ko é un ntí'i é ió ñuxiví sa, te nākunaá o nima ko? ³⁷ ¿Nee iña ntu e dóo nuu á'vi i é nadama o ntúvi iña ko?

³⁸ Tē xóó ña'a kuka'an nuu ña kuenta iña ko ni kuenta iña tú'ün ko mé'ñū ña ntoo ñuxiví sa, ña é ña ntákuinti'xe i, ña kiní ntáa sán ne, xu'u é vëxkúvi ú ñatíi ne, kuka'an nuú ko ñá dí tē nainu u. Tē naínu u ne, nainu ni'i u ánjē, ña e dóo va'a. Kidáá ne, kiní nto tsi dóo ka'nu ú, vatá ó ka'nu uva mií kó, ña tuví e dukún kán —ka'an Jesús.

9

¹ Jesuú ne, kaka'an xtúku ña:

—Nuu é ntaá i é káka'an u ni ntó tsí iō ntó ne, ña kúvi ntó da nté kiní nto tsi Xuva kō né, dóó iō ña é víi ña é kadá kú'vë ña —ka'an ña.

*Dā nádama kúñu Jesús
(Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)*

² Dā ita ntí'xin iñu ntúvi ne, Jesuú ne, kue'en ni'i ñá Pedru, Sántiau ní Juaán san,

kué'en ña ün xuku mi dóo dūkun, mí xoxó ña'a. Ikán né, nádama kúñu Jesús nuú ntuni ñá'a, ñá ntini'i ñá. ³ Iñi ntú'u káxi'í nuu doo ña. Ntukui'xin kue'en, e nté uun ña'a ña kuví nakaté ña vatá ó kui'xin. ⁴ Kidáá né, ntíi díto Elia ni Muísee, ña xi'í nte kidaá, ne, ntatín ña ni Jesús. ⁵ Kidáá ne, kaka'án Pedrú san:

—Mastru, iñá tē nté kaa vá'á o é ntoo ntí ni ntó i'a! Xntáñi nti uni vi'i xó'o vë: uun iña nto, uun iña Muísee, ni ün iña Elia —ka'an ña.

⁶ Dotó tsí kaka'an ñá, tsi dóo u'vi ñá, ntuni ña. ⁷ Kidáá ne, nākuntu ta'án ña vikó san ne, mé'ñū vikó san vé'xi tatsín san é káka'an:

—Ña sá'a é I'xá mií ko e dóo kakuinimá ko ña. Kíni nto é ká'an ña —ka'an tatsín san.

⁸ Ña ntini'i Jesús san ne, ura í da xkókoto ña ne, ntoko ñu'u mií ntuvi ñá'a san. Da mií sá Jesuú ntísi ña.

⁹ Dā ntáka ña rki ukú san ne, kaka'an Jesús ni ña:

—Ñá kú dí ntaa nto ni ñá'a san nuu i é ini nto vevíi da nte rkontúvi tē xi'í u ne, ntoto xtuku ú, xu'u é vëxkúvi ú ñatíi —ka'an ña.

¹⁰ Dukuán ne, ñá ni ká'an ñá ni ñá'a san, ntá tsi tsixe'e ta'an mií ñá, ntáka'an ña:

—¿Nté kui kuán ó kaka'an ntú ña é kuví ñá ne, dá ntóto xtuku ña? —ka'an ña.

¹¹ Kidáá né, tsixe'e ña Jesús:

—¿Nté kui ntáka'an ntú mastrú lei san é kuétsi é di'na Eliá san naxee ña? —ka'an ña.

¹² Jesuú ne, kaka'an ña:

—Nuu é ntaá ntí'xe i é di'na Eliá san ki'xi ña vata koo é nātivi iní ña'a san kuétsi ñá, nakuntikin ñá Xuva kō. Ini nto tsi nte ntúvi di'na uve na'a Tú'un Xuva ko iñá ko, xu'u é vëxkúvi ú ñatíi. Uve na'a nté koo nto'o ko ñuxiví a ne, dóó kada xení ña'a san ní ko. ¹³ Ntá tsi kaka'án u ni ntó tsí e ki'xi ntí'xe Eliá san. Ide ña'a san ni ña nee iña é ntio ña, vatá ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō nté koo kuví ni ñá. Kuan ó kúvi nti'xe —ka'an Jesús.

Ntavá'a Jesuú uun i'xa é nuu é ña vá'á nima i

(Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Dā ntíko koó ña mí ntoo ña ntini'i ña, ña nguú sán ne, iní ña tsí ña te da díi ña'a náataká nuu ña ni ñá. Ikán ntáñi mastrú lei san di, ntatín nuu ña ni ña ntini'i Jesús. ¹⁵ Un ntíi ntíi ña'a san, da ini ña Jesuú ne, koó dā kúdu'va ña. Koó dā ntainu ña kue'en ña, kuka'an ñá ni ña ntusi. ¹⁶ Kidáá né, tsixe'e Jesús ña:

—¿Nee iña ntu ntatín nuu nto ni ña tsíkan? —ka'an ña.

¹⁷ Uun ña'a, ña nuu ta'an mé'ñū ña'a sán ne, kaka'an ña:

—Mastru, i'a vexni'í ú i'xá ko, tsí e ña vá'á san káde i é ñi'í. ¹⁸ Da mí'i ká kaika i'xá ko ne, e ña vá'á san katín i, da kaxé'e ntée i

ñu'u kân. Kakēne tiñú xu'u i. Kanakuiō ne, kanaka'xi ka'ñi nú'u i di. É dōo kúkā'vi. É kākā'án u ni ña ntini'i ntō é na nakūnu ña é ña vá'á san, ntá tsi ña ni kuvi vii ña —ka'an úva i'xá san.

¹⁹ Kidáa ne, kaka'an Jesús:

—Ña ntá'ví nto, ña'a é ña ntákuinti'xe nto! É títin ntuvi tuví u ni ntō ne, váta kuinti'xe nto ko. ¿Títin ntú ntuvi kutuví ka ú ni ntō da nté kuinti'xe nto ko? Kixni'i nto i'xá san —ka'an Jesús.

²⁰ Kidáa ne, xee ní'i ntí'xe ña i'xá san. Dá ini e ña vá'á san Jesuú ne, ide é xi'i míi i'xá san ne, ntáva ñu'u kân. Dóo itsu'ün ne, tiñu kéne xu'u i. ²¹ Kidáa né, tsixe'e Jesús úva i:

—¿É títin ntu ntuvi kuán ó kakuvi i'xá nto? —ka'an Jesús.

Kaka'an úva i'xá san:

—Nté dá ku lú'ntí. ²² É dóo ki'in ito nakó'xo nuu é ña vá'á san i nchú'un kân, nú ntute kân di, é ncho ka'ni i'xá ko. Ntá tsi te kúvi vii nto é ntúvá'a ne, vii nto da xe'é, xntii ntō ntí —ka'an úva i.

²³ —Mí'i ntú é ña kuvi vii u! tsi te kákuinti'xe o ne, ña tñi nee iña é ña kuvi vii Xuva kō —ka'an Jesús.

²⁴ Kidáa ne, un ntii tsi káka'an úva i'xá san: —¡Kakuinti'xe ko! ¡Xntii ntō ko é dii ka na kuinti'xe ko! —ka'an ña.

²⁵ Dá ini Jesuu tsi dóo ntánataká nuu ña'a sán ne, de tíi ña ní é ña vá'á san, kaka'an ña: —Xó'on, é ña vá'á é kaden é ñi'i i'xá sa ní é lo'ó dí, xu'u é kadē kú'vé u ne, ká'án u é ntíin nima i'xá san. Ña kúvi nakunúun xtukun nima i —ka'an Jesús ní é ña vá'á san.

²⁶ E ña vá'á sán ne, kachu'u ntáa. Nákuió i'xá san ne, dá ntíi é ña vá'á san. I'xá san ne, vata kaa ntíxi káa. Ña'a sán ne, ntáka'an ña: —¡E xi'i i'xá san! —ka'an ña.

²⁷ Ntá tsi Jesuu ne, írkāa ña nta'a i, ntáni'i ña i ne, da nakuntítsi.

²⁸ Dá kúk'i'vi Jesuu má vi'i kán ne, diin diin tsi tsixe'e ña ntini'i ña ña:

—¿Nté kui ña ni kuvi vii ntu nti é nakūnu nti é ña vá'á san? —ka'an ña.

²⁹ Kaka'an Jesús:

—E ña vá'á é kuán ntáa sán ne, ña kúvi víi o é nakūnu o i té ña ká'an nta'ví ó, té ña kuntoó ixu ó di —ka'an ña.

Kaka'an xtúku Jesuu tsi kuví ña
(Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)

³⁰ Kidáa né, ntáka Jesuu ikán, kue'en ní'i ña ña ntini'i ña. Kué'en ña, itá ntí'xin ña ñuú Galilea. Ña ni ntío Jesuu é kütumi ña'a san mí ntaika ña. ³¹ Tsi Jesuu ne, kaxé'e ña kuenta é kütumi ña ntini'i ña nté koo kuví ña:

—Xu'u é vëxkúvi ú ñatíi ne, ntuvi u kuenta ntá'a ña'a, ña é ká'ni ko. Ntá tsi té kúvi uni ntúvi xi'í u ne, ntodo xtuku u —ka'an Jesús.

³² Ntá tsi ña ntini'i ña ne, ñá ní ñe'e dikí ña nee iña é káka'an ña, ne, ú'vi ña é tsixe'e ña ña.

¿Xoo ña'a ña é dii ka ka'nu ña'a?

(Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)

³³ Xée ña ñuú Capernau. Dá intóo ña má vi'i kán né, katsixe'e Jesús ña ntini'i ña:

—¿Nee iñá ntu ntatín nto dá ve'xi o itsi kan? —ka'an ña.

³⁴ Ña ntini'i ña ne, diin diin tsi intóo ña; nté uun ña ña ni ká'an ñá. Tsi dá ve'xi ña itsi kán ne, ntatín mii ña xoo é dii ka ka'nu ña'a i.

³⁵ Kidáa ne, katuví da'na Jesuú ne, kána ña uxuvi ña'a, ña ntini'i ña, kaka'an ña ní ña:

—Te iō nto é ncho kodo nuú ntó ne, vii nto ña tuví ata i kán. Vii nto ña ntáde tsiñu iña un ntíi ntíi ña'a san —ka'an ña.

³⁶ Kidáa né, kí'i Jesuu uun i'xá san ne, dá xntítsi ñá i mé'ñu ña ntini'i ña. Káni'i nteé ña i'xá san ne, kaka'an ña ní ña ntini'i ña:

³⁷ —Xoo é kantuntá'vi ini i i'xá vata kaa sá'a kuenta iñá ko ne, vata tsi te mií ú kantuntá'vi ini ña kó, ní ñá táxnúu kó di —ka'an Jesús ní ña.

Xoo é ña kainchu'vi i kō ne, kaduku ntée ña kō

(Lc. 9:49-50; Mt. 10:42)

³⁸ Juaán san ne, kaka'an ña:

—Mastru, ini nti uun ña'a, ña é kanakūnu é ña vá'á san kuenta iña nto. Ntá tsi ña tsikán ne, ñá te ntini'i ña kō. Dukuán ne, ñá ní xe'é nti itsi é kuán koo vii ña —ka'an Juaan.

³⁹ Ntá tsi nantiko koó Jesuu, kaká'an ña:

—Ñá ku ká'nté nuu nto é kuán koo vii ña. Te kuénta iñá ko kade ña nuu i e dóo ká'nu ne, ña kúvi ká'an káni ña iñá ko. ⁴⁰ Te xoo ña'a ña kainchu'vi ña kō ne, kaduku ntée ña kō. ⁴¹ Nuú é nta'a i é káka'an u ni ntō. Da xóo ka ña'a, ña é kata'xi ntute é kó'o nto tsi ntántikin ntó ko ne, ní'i ña é vá'á nta'a Xuva kō.

É ña vii ó é kīni kaa

(Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)

⁴² Da xóo ka é kade i é vii i'xa é kákuinti'xe i ko é kīni kaa ne, dii ka vá'a o iña ñá te kunū'ni nuu xuú dúkun ña, dá nakuítá nuu ña ña nú ntute ñu'u kán. ⁴³ Te ntá'a nto kade i é vii nto é kīni kaa ne, dii ka vá'a ó te ká'nté ntó nta'a nto. Tsi dii ka vá'a o é kī'in ntó nta'a Xuva kō é ūun tsi nta'a nto, naa i é kī'in nto dó'vi kán ní ntuvi ntá'a nto, tsi ikán kai'xi ñú'ú é ña kantá'va. ⁴⁴ Ikán né, ñá kákukadin é ntaé'xi tintákū san; nté ña kantá'va ñú'ú san. ⁴⁵ Te dī'in nto kade i é vii nto é kīni kaa ne, dii ka vá'a o é ká'nté ntó di. Tsi dii ka vá'a o é kī'in ntó nta'a Xuva kō é u'ntu nto, naa i é kī'in ntó ní ntuvi dī'in ntó dó'vi kan, mí ña kantá'va ñú'ú san. ⁴⁶ Ikán ne, ñá kákukadin é ntaé'xi tintákū san; nté ña kantá'va ñú'ú san. ⁴⁷ Te ntuxnúu nto kade i ne, dii ka vá'a o é táva nto. Tsi dii ka vá'a o é kī'in ntó nta'a

Xuva kō é ūn tsi ntúxnūú nto, naa i é k'ín nto dō'vi kán nī ntuvi ntúxnūú nto. ⁴⁸ Ikān ne, ñā kākukadin é ntaé'xi tintákú san; ntē ñā kantá'va ñú'ú san.

⁴⁹ 'Vatā ó idiá'vi ñī san é ñā tívi kúñū é kué' o doméni iña Xuva kó ne, kuān ó kaidiá'vi nuu i é nto'o kō, vata koo é ñā tívi nima kó di. ⁵⁰ Ñī sán ne, vá'a. Ntá tsi tē ñā véñī ka ne, ¿mí'í ntū kaidiá'vi ká i? ¿Nté ntu koo ntuveñī xúku? Vii nto vata kaa ñī vá'a. Kuenta tsí vii nto é ñā natívi nto nima nto. Vá'a koo kuntoo nto ni tá'an nto —ka'an Jesuu ni ñā.

10

Kaka'an Jesuu kuénta iña ñā ntánatsoo mii tá'an

(Mt. 19:1-12; Lc. 16:18)

¹ Ntāka Jesuu ñūú Capernau, kué'en ñā dīñī ñūú Judeá dā nté xee ñā xio dīñī ntute Jordaán san. Nā te da dī ñā'á xee xtúku ñā, nataká nuu ñā mí tuví ñā ne, nakuá'a Jesuu ñā vatā xkoó ini ñā. ² Kidāa ne, xéé étsin ñā fariseú san di é kōto nteé ñā Jesuu. Tsixe'e ñā ñā tē ñā xí kaa é naxtuví mii ñátí san ñadi'í ñā. ³ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñā:

—¿Nte ntū ó kaka'an Muisee é vii nto? —ka'an Jesuu.

Kaka'an ñā fariseú san:

⁴ —Muisee ne, tá'xi ñā itsi é ntavá'a o tūtu iña ñadi'í kō ne, dá kúvi ntii nteé xio ta'an o ni ñadi'í ko —ka'an ñā.

⁵ Ntá tsi Jesuu ne, kaka'an ñā:

—Un vá'a tsi do'o ntō. Dukuān é xntéku kú'vé Muisee é vii nto. ⁶ Ntá tsi nté dá de kú'vé Xuva kō ñūxivi sa ne, “de kú'vé ñā ñatí ni ñadi'í”. ⁷ “Dukuān ne, xtúvi mii ñatí san uva ñā ni di'í ñā vata koo é kuntoo ñā ni ñadi'í ñā ne, ⁸ uun tsi kúñū kúvi ñā ntuvi ñā.” Sá'a ne, kani tū'un é ñā tē uvi ñā'á ka ñā, tsi uun tsi kúñū kúvi ñā ntuvi ñā. ⁹ Dukuān né, nēe é teé ta'an Xuva kō ne, ñā kúvi nātsoo xio ñā'a san —ka'an Jesuu.

¹⁰ Dá ntōo ñā nú vi'í kán né, tsixe'e xtuku ñā ntini'í ñā nuu i sá'a. ¹¹ Kaka'an Jesuu ni ñā:

—Xoó ñā'a é natsoo mii ñā ñadi'í ñā, dá nātánta'a xtuku ñā ne, dōó kiní ó kade ñā nuu ñadi'í ñā. ¹² O te ñadi'í san naxtuví mii ñā xii ñā, dá nātánta'a xtuku ñā ni tuku ñatí san ne, divi ñā kade ñā é kini kaa nuu xii ñā di —ka'an ñā.

Nāxnuu viko Jesuu i'xá kuetsi

(Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)

¹³ Ñā'a sán ne, xee ní'í ñā i'xá kuetsi nuu Jesuu vata koo é tñn nta'a ñā i. Ntá tsi ñā ntini'í Jesuu ne, ntáde tí ñā nī ñā xee ní'í i'xá i san. ¹⁴ Ntá tsi dá kútuni Jesuu ne, dōó dutsi kuiní ñā ni ñā ntini'í ñā. Kaka'an ñā ni ñā:

—Kué'e ntō itsi é na k'í'xi i'xá kuetsi san mí tuví u. Nā ku kád'í nuu nto itsi é k'í'xi; tsí mí kadé kú'vé Xuva kō ne, kaduku nteé ñā vata

ntāa i'xá kuetsi san. ¹⁵ Nuú é ntaā i é kākā'án u ni ntō tsi te xōo ñā'a é ñā kákuinti'xe ñā vatā ó de uun i'xa lu'ntí ne, ñā kadūku nteé ñā mí kadé kú'vé Xuva kō —ka'an Jesuu.

¹⁶ Ido nteé Jesuu i'xá san xe un xé ūn, da tñn nta'a ñā i e nāxnuu viko ñā i.

Ñatí, ñā e dōo kuikā, kaka'an ñā ni Jesuu
(Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)

¹⁷ Dā nākaka Jesuu itsi kán é k'ín ñā ne, uun ñatí ne, koó da kaxkainu ñā xee ñā, inchi'í ñā nūu Jesuu, tsixe'e ñā ñā:

—Mastru, nto'ó e dōo va'á nto, ¿nté ntu koo vii u é ní'í ko ntuvi vā'a iñā ko ntii dañu ntúvi? —ka'an ñā.

¹⁸ Ntá tsi Jesuu ne, kaka'an ñā ni ñā:

—¿Nté kui kaka'an ntun e dōo va'á u? Tsi da mii tsi Xuva kō e dōo va'á ñā. ¹⁹ É inín lei e xtúvi Xuva kō é kākā'an: “Nā ká'ni' o ñā'a; ñā vii o é kini kaa ni ñadi'í; ñā k'í'í dū'u o; ñā dá'vi o ñā'a dovete; ñā kani nta'vi o ñā'a, ne, na kuiko ñū'u o uva ko ni di'í kō” —ka'an Jesuu.

²⁰ Ñatí san ne, nantíko koó ñā, kaka'an ñā:

—Mastru, é un nti'í lei tsikan káde ntaa u nte da ku lú'ntí u —ka'an ñā kuiká san. ²¹ Dā ito Jesuu ñā ne, dōó kuinima ñā ñā. Kaka'an ñā:

—Uun sá nuu i é kākunaá ka: Kué'én, kunadikon un nti'í é káduku nteé o ne, dá kué'én diu'un i iña ñā ntá'vi san. Kidāa ne, ní'í o nee iña é dokuika nti'xé san e dukún kán. Dá k'í'xin, kixntikín ko —ka'an Jesuu.

²² Ntá tsi dōo ntí'í iní ñā é kuān ó kaka'an Jesuu. Dōó nta'xa kunú'u ñā, tsi dōo io iña ñā e dōo nuu á'vi.

²³ Kidāa né, xkokōto Jesuu, kaká'an ñā ni ñā ntini'í ñā:

—¡Nā tē nté kaa ntii tū'un é k'ín ñā kuiká san mí kadé kú'vé Xuva kō! —ka'an ñā.

²⁴ Koó dá kúdu'va ñā ntini'í ñā é kuān ó kaka'an ñā. Ntá tsi kaka'an xtúku Jesuu:

—Kini nto, i'xá ko, ¡ñā tē nté kaa ntii tū'un é k'ín ñā'a, ñā é kákuinima i diu'un san, mí kadé kú'vé Xuva kō! ²⁵ Díi ka ñā ntii tū'un é k'í'vi kameú san xavi xáki naté e k'ín ñā kuiká san mí kadé kú'vé Xuva kō —ka'an ñā.

²⁶ Koó dá kúdána iní ñā ntini'í ñā é kuān ó kaka'an ñā. Ntátsixe'e tá'an ñā:

—Kidāa né, ¿xoó ñā'a ntu kuvi vii ñā é nākaku ñā kuan? —ka'an ñā.

²⁷ Ito Jesuu núu ñā ne, dá kakā'an ñā ni ñā:

—Ñā'a sán ne, ñā kúvi vii ñā é nākaku mii ñā. Ntá tsi Xuva kō ne, kuvi vii ñā, tsí ñā tuví nee iña é ñā kuvi vii ñā —ka'an ñā.

²⁸ Kidāa ne, kaka'an Pedru ni ñā:

—Nti'í ne, tsoo mii ntí'í ntí iñā nti é vèxntikín nti nto —ka'an ñā.

²⁹ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñā:

—Nuu é ntaā i é kākā'án u ni ntō: Tē xoó ñā'a tsoo mii ñā vi'í ñā, ení ñā, ta'an ñā, uva ñā, di'í ñā, i'xá ñā, o ñū'u ñā kuenta iñā ko

ni kuēnta iña tú'un va'á san ne, ³⁰ dií dií ka kue'e ní'i ña ñuxiví a é vata kaa vi'i ñá, ení ña, ta'an ña, di'i ñá, i'xá ña, ni ñu'u ña. Ntá tsi dóo nto'o ña di, tsi kada xení ña'a san ni ña. Ntá tsi tē ntí'i ñuxiví sa ne, ní'i ñá é kuntoo ña ni Xuva ko ntií dañu ntúvi. ³¹ Ntá tsi ña te da dií ña'a, ña e dóo na'nu ña'a'vevii ne, ñá vādá nuu á'vi ká ña kidaá; ña'a, ña é ña vādá nuu á'vi'vevii ne, dóo na'nu ña'a kuvi ña rkontúvi —ka'an Jéssuu.

Kaka'an xtúku Jesuu tsí kúvi ña
(Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)

³² Kué'en ña itsi kan, kúntáa ña ñuú Jerusaleen. Odo núú Jesuu ne, áta ña vè'xi ña ntini'i ñá. Koó dá ntákudu'va ña ntini'i ñá san. Dóo ú'vi ña nguú san, ña ntántikin ña. Kidáá ne, xio kue'en ní'i xtuku Jéssuu ña ntini'i ñá né, dá éni ntu'u ña káka'an ñá ni ña nté koo nto'o ña:

³³ —Ntaa o ñuú Jerusaleén ne, xu'u é vè'xúvi ú ñatíí ne, ikan ntáda ña kó kuenta ntá'a dutu ñá odo núú ni mastrú leí san ne, divi ña ká'an ña é kúvi u. Ntada ña kó kuenta ntá'a ña'a, ña é ña te ña Israee. ³⁴ Ña tsikán ne, kini dikí ña kó ne, tí'vi dií ña nuú ko. Kani diín ña ko, dá ká'ní kue'en ñá ko. Kidáá né, tē kúvi uni ntúvi ne, ntoto xtuku u —ka'an Jéssuu.

Nuu i e íkan Santiau ní Juaan
(Mt. 20:20-28)

³⁵ Kidáá ne, xée etsin Santiau ní Juaan, i'xá Zebedeu, ntáka'an ñá ni Jéssuu:

—Mastru, víi nto da xe'e, tá'xi nto nee iña é kákan nti nta'a nto ve —ka'an ña.

³⁶ —¿Nee iña ntu ntio nto é tá'xi u? —ka'an ña.

³⁷ —Tá'xi nto é kúntoo ntí diñi nto tē xee nto mí kadá kú've nto. Uun ña'a ntí ne, diñi kua'a nto kutuví ntí; uun ña'a ntí ne, diñi datsin nto kutuví nti —ka'an ña.

³⁸ Ntá tsi kaka'an Jéssuu ni ña:

—Ñá ini ntó nee iña é ntaíkan nto. ¿Kútií ntu nto é dadii nto'o nto ní kó un ntíí ntíí nuu i é ntó'o ko? —ka'an ña.

³⁹ —Kutíí ntí, ¿nté kui ña'a? —ka'an Sántiau ní Juaan.

Kaka'an Jéssuu ni ña:

—Nto'o nti'xe nto vata tsi koo nto'o ko.

⁴⁰ Ntá tsi é kúntoo nto diñi kua'a ko o diñi datsin kó ne, ña kúvi tá'xi u, tsi mii Uva ko ini ña xoo é kúntoo i diñi ko —ka'an Jéssuu ni ña.

⁴¹ Dá téku ña u'xi ñá'a ká san ne, dóo kúdiin ña ni Sántiau ní Juaan. ⁴² Kidáá né, kána Jesuu ñá uxuvi ñá'a san, kaka'an ñá ni ña:

—Ini nto tsi ña'a, ña odo núu iña ña'a, ña é ña te ña Israee ne, dóo ntáde ka'nu ña kúñu ña. Ña tsiñu i sán ne, dóo ntií ntáde kú've ña iña ña'a ña. ⁴³ Ntá tsi divi ntó ne, ñá te kuan koo víi nto. Tē xoó ña'a ncho víi ka'nu ña ne, kantio é xntíí ña ntó un ntíí ntíí nto. ⁴⁴ Xoó

ñá'a, ña ncho kodo núu iña ntó ne, kantio é víi ñá vata kaa ña ntáde tsiñu iña ñá nguú san. ⁴⁵ Nté xú'u é vè'xúvi ú ñatíí ne, ñá te vè'xi u ñuxiví a é víi ka'nu u, tsi vè'xi u vata koo é xntíí ú ña'a san. Xu'ú ne, vè'xi u e ntá'vi u kuétsi i é ña te da dií ña'a san —ka'an Jéssuu.

Ntá'vá'a Jesuu úun ña kuáá, ña nani Bartímeu

(Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)

⁴⁶ Kidáá ne, xée ña ñuú é nani Jerícoo. Ntáka xtuku Jesuu ni ña ntini'i ña ne, ñá te da dií ña'a ntántikin ñá ña. Diñi itsi mí kué'en ñá ne, tuví uun ña kuáá, kaikan ña diu'un. Bartimeu nani ña, tsi uva ña ne, Timeu nani ña. ⁴⁷ Dá kútuni ña tsi vè'xi Jesuu, ña ñuú Nazaréé san ne, dóo ntií káka'an ña:

—¿Jéssuu, i'xá Davii, ntuntá'vi ini nto ko! —ka'an ña.

⁴⁸ Ña'a sán ne, dē tíí ña ni ña:

—¿Du'xén! ¡Ñá ku kuán xkoó ka'an! —ka'an ña.

Ntá tsi ña kuáá san ne, da dií dií ka ntií káka'an ña:

—¿O i'xá Davii, ntuntá'vi ini nto ko! —ka'an ña.

⁴⁹ Íntitsí Jesuu, kaká'an ña:

—Kana nto ña —ka'an ña.

Kana ña ña kuáá san ne, ntáka'an ñá ni ña:

—Náxnuu ka'nu nto ini nto. Nakuntitsi nto, tsi kakana ña nto —ka'an ñá'a san ní á ña kuáá san.

⁵⁰ Kidáá né, xtuví mii ña kútuun ñá ne, náxuntitsi ntaa ña, kue'en ña mí ntitsí Jesuu.

⁵¹ Dá tsíxe'e Jéssuu ña:

—¿Nee iña ntu ntio o é víi u iña o? —ka'an ña.

—Mastrú, ntio ko é náxi'i ntúxnúú ko —ka'an ñá ni Jéssuu.

⁵² Jesuú ne, kaka'an ñá ni ña:

—Kúnú'un ve. Tsi e kuínti'xe o kó ne, ntuvá'an ve —ka'an Jéssuu.

Ura dú'va tsi i náxi'i ntúxnúú ñá kuáá san ne, dá kué'en ñá, kuntikán ñá Jesuu mí kué'en ña.

11

Vé'xi Rei, ntéku ña buru

(Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Xée etsin ña ñuú Jerusaleen, mí ntóo ñuú Befagee ni ñuú Betania má xúku é nani Olivu. Jesuú ne, taxnúu ña uvi ña'a ñá ntini'i ñá, ² kaka'an ñá ni ña:

—Kue'én ntó ñuú lu'nti é tuví da'a san. Ura tsi i te kúk'vi nto ikán ne, nani'i nto uun a búru kiti ntee tén é nté vata xoó kunteku i ti. Nantuté nto ti ne, kixní'i nto ti'á. ³ Tē xoó ña'a tsixe'e ña ntó é kuán ó de nto ne, ká'an ntó tsi Tó'o ko kántio ña ti;'vevii nantiko kóó ñá ti, koo ka'an ntó ni ñá —ka'an Jéssuu.

⁴ Ku'e'en ñā né, nāni'i ñā uun a búru san, ntee tūn ti atá vi'i é tuvi itsi kán. ⁵ Ña ntáñi ikán ne, ntátsixe'e ñā:

—¿Nté koo vii nto burú san é kánantuté nto ti? —ka'an ñā.

⁶ Nantíko koō ñā, kaka'an ñā vatā ó kaka'an Jesús ni ñā ne, xe'e ñā'a san itsi é ki'in ni'i ñā búru san. ⁷ Nāxee ni'i ñā búru san mí kántétu Jesuu. Xntekū ñā kutuun ñā áta ti ne, dā kantéku Jesuu ti. ⁸ Ñā te da dīi ñā'a san tsóo ñā kutuun ñā itsi kán di. Ió ñā ne, kátsin ñā nta utun má kū'u kán ne, tsoo ñā itsi kán. ⁹ Ñā té nté kaa ñā'a odo nuū ñā nuu Jesús ne, ñā te da dīi ñā vé'xi ata ñā di. Un ntí ntí ñā koo dá vantíñi ñā ntáka'an ñā:

—¿Dōo ka'nu Xuva kō! ¡Ñā té nté kaa vá'a o ñā ñā vé'xi nta'a Xuva kō! ¹⁰ ¡Na naxnuu viko Xuva kō ñā vexkáda kú've ñā ko, é vii ñā Rei naa úvata ko Dāvii! ¡Dōo ka'nu Xuva kō, ñā tuvi é dukún kán! —ka'an ñā.

¹¹ Xée Jesús ñuú Jerusaleén ne, dá kúk'vi ñā ini ukún ka'nu san. Ito ñā un ntí'í é ió ini i kán. Dā kuáá né, ntíi ñā, kue'en ñā ñuú Betania ni ñā uxuvi ñā'a san.

*Tun ígū é ñā kakíi kiti i
(Mt. 21:18-19)*

¹² Tévaá tsi ntáka ñā ñuú Betaniá ne, kakakin Jesuu. ¹³ Ini ika ñā tsi ntísi uun tun ígū é úve xuku i. Kúkóto ntódó ñā té nta'a kiti i. Ntá tsi dá xee ñā ne, da mii xūku i uve, tsi vata xee ntúvi é kii kiti i. ¹⁴ Kidáá né, kaka'an Jesús ni tun ígū san:

—Nté uun ito ñā koó ka kiti i é ká'xi ñā'a san —ka'an ñā ni útun san.

Tékū ñā ntini'i ñā é kuān ó kaka'an ñā.

*Dā ntántoo Jesuu ini ukún ka'nu san
(Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)*

¹⁵ Nāxee xtúku ñā ñuú Jerusaleén ne, ku'e'en Jesús má ukún ka'nu san. Ikán éni ntū'u ñā nakunu ñā ñā ntádiko ni ñā ntáñi ini ukún san. Nantáva ñā mesa mí ntoo ñā ntánadama diu'ún san ne, nantáva ñā sia mí ntoo ñā ntádiko palomá san. ¹⁶ Ñā ni xé'é ñā itsi é kuíta ntí'xin ñā'a san má ukún san té nee ñā odo ñā. ¹⁷ Dá kanakuá'a ñā ñā'a, ñā ntoo ini ukún san ne, kaka'an ñā ni ñā:

—¿Ñā ntu te uve ná'a nte dí'na é kaka'an Xúva kō: “Tsi vi'i kó ne, vi'i mí ka'an ntá'vi ñā'a, ñā dá mí'í ká ñuú i”, ka'an ñā? Ntá tsi ntó'ó ne, vi'i ñā dū'u káde nto —ka'an Jesús.

¹⁸ Dā téku dutu ñā odo nuū ni mastrú lei san ne, kidáá né, ntukú nuu ini ñā nté koo ka'ni ñā Jesuu. Tsi ntaú'vi ñā Jesús, tsi un ntí'í ntí ñā'a sán ne, ncho kini ká ñā tú'ún é kanakuá'a Jesuu ñā. ¹⁹ Ntá tsi dá kuáa ne, Jesuu ni ñā ntini'i ñā né, ntáka ñā ñuú Jerusaleén.

*É kuinti'xe ko Xuva kō
(Mt. 21:20-22)*

²⁰ Utén san ne, dā ntíko kōo xtúku ñā ni ñā ntini'i ñā ne, itā ntí'xin ñā mí ntísi tun ígū san. Ini ñā tsi xi'i dii kue'en, un tsi nte dísin i. ²¹ Kidáá ne, nán'ú Pedrú san ini ñā é kaka'an Jesús ne, kaka'an ñā:

—Un kaa, Mastru. Divi tun ígū san é ká'an nté nto i ne, e xi'i dīi —ka'an ñā.

²² Kaka'an Jesús ni ñā:

—Kuinti'xe nto Xuva kō. ²³ Nuú é ntaá i é kaka'an u ni nto: té xoó ka'an i ni xūku sá'a: “Ku'e'en dá'an vé, na kó'xón nuun mé'ñu ntute ñu'u kán”, né, te kaní nima ñā kakuinti'xe ñā é kuān koo kuvi ne, kuān koo kuvi ntí'xe. ²⁴ Dukuān ne, kaka'an u ni ntó: nee ñā é kákan ntó nta'a Xuva kō da ntáka'an ntá'vi nto ne, kuinti'xe nto tsi ni'i ntó ne, ni'i ntí'xe nto. ²⁵ Dā ntáka'an ntá'vi nto ne, te ió xoo é kanāa núu ni'i ntó ne, kada ka'nu ini nto ni ñā vata koo é Xuva kō, ñā tuvi é dukún kán, kada ka'nu ini ñā ni nto kuétsi nto di. ²⁶ Tsi té ñā kada ka'nu ini nto ni tá'an nto kuétsi ñā ne, nté Xuva kō, ñā tuvi é dukún kán, ñā kada ka'nu ini ñā ni nto kuétsi nto di —ka'an Jesús.

*¿Xoó ntu xe'e i itsi é kuān koo vii Jesuu?
(Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)*

²⁷ Kidáá né, nāxee xtúku ñā ñuú Jerusaleén. Kaika Jesuu ini ukún ka'nu kán né, ikan tsi xee dūtu ñā odo nuū ni mastrú lei ni ñatá sán ne, ²⁸ ntátsixe'e ñā Jesús:

—¿Xoó ntu kaka'an i é kuān koo vii nto? ¿Xoó ntu tá'xi i itsi é kuān koo vii nto nuu i sá'a? —ka'an ñā.

²⁹ Nantíko kōo Jesuu, kaká'an ñā:

—Xu'ú ne, ntio kó tsixe'e ú nto di. Te kúvi ka'an nto é tsixe'e ú nto ne, dá ká'an u xoo tá'xi i itsi é kade u. ³⁰ ¿Xoó ntu xe'é i itsi Juaán san é nakútsi ntute ñā ñā'a san? ¿O Xuva kō né, o kúdi ñā'a ntú san xe'é ñā? Ká'an nto vé —ka'an Jesús.

³¹ Kidáá né, ntatíñ nuu mii ñā:

—Te ká'an o tsi Xuva kō xe'é ñā ñā itsi ne, ká'an ñā: “¿Nté kui ñā ni kuinti'xe nto ñā kuan?” koo ka'an ñā. ³² ¿Nté koo kuvi te ká'an o tsi ñā'a san xe'é ñā ñā itsi? —ka'an ñā.

Tsi ntaú'vi ñā ñā'a san, tsi un ntí'í ntí ñā'a san ntákuinti'xe ñā tsi nta'a Xuva kō ni'i ntí'xe Juaán san é kúvi vii ñā. ³³ Dukuān ne, nantíko koō ñā, ntáka'an ñā:

—Ñā ini ntí —ka'an ñā.

Kidáá ne, kaka'an Jesús:

—Xu'ú ne, nté ñā ká'an u di xoo tá'xi i itsi é kuān ó kade u —ka'an Jesús.

12

*Kuenta ñā ñā ntáde tsiñu, ñā kini ntáa
(Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)*

¹ Kidáá né, eni ntu'u Jesús ntáa ñā nuu i é nañ'é é ñā ñā'a san:

—Uun ñatíi ne, í'xi ña xo'o tinti'ò. Ēdí nuu ña xákū ntíkò diñi i. Uvi ítsi éte nuu ña nú xuu ka'nu san mí kádin núu ña tinti'ò sán ne, dá xntítsi tsíñu ña uun vi'í ñukun mí kunūu ña é víi kuenta xó'o tinti'ò san.

¹Kidáa ne, xé'e ña ña'a san é na kúntoo taan ña é víi ña kuenta xó'o tinti'ò sán ne, dá kíi ña, kue'en ña xio ñuu e dóo iká. ²Xéé ntúvi é tñin ña tinti'ó san. Tó'ó i ne, taxnúu ña uun ña'a ña ntáde tsiñu é nā kínakuídó ña é káduku ntée ña. ³Ntá tsi ña ntáde kuentá san ne, ña ni ntío ña nakué'e ña é káduku ntée tó'o i. Ē'ní diñi ñá ña táxnūu tó'o i san. Nté uun kiti i ña ni xé'e ña é kuni'i ña é kúvi iña tó'o ña; da mii ntá'a ña kunú'u ña. ⁴Kidáa né, taxnúu xtuku tó'o i san uun ñá'a ka ña ntáde tsiñu san. Ntá tsi ña ntáde kuentá san ne, ntuku kui'i ñá díki ña táxnūu ña. Dóo dé xení ña ni ñá. ⁵Tó'ó i san ne, taxnúu xtuku ña uun ña'a ká ña. Ntá tsi é'ni kue'en ñá ña. Kidáa ne, ñá te da diñi ña ntáde tsiñu san táxnūu ká ña. Ió ñá ne, é'ni diñi ñá ña. Ió ñá ne, é'ni kue'en ñá ña.

⁶Koó da ūun sá ña ntoo ña: divi i'xá mii ña e dóo kakuinima ña. Kidáa né, taxnúu ña i'xá ña. Kuini ña tsi te kuiko ñū'u ña'a san i'xá ña. ⁷Ntá tsi ña ntáde kuentá san ne, ntánatñin ña: “Ña sá'á ne, i'xa tó'o i, ña é nākunteé nta'a i tē xi'í ña. Kiká'ni o ña ne, kidáa ne, kúvi iña ko un ntí'í é io iña ña”, ka'an ña. ⁸Tñin ña ña, da é'ni kue'en ñá ña, dá ínakuido káva ña ña ata xákū san —ka'an Jesuu.

⁹Kidáa ne, katsixe'e Jēsuu:

—ǀNté koo vii tó'o i san ve? Mii ña k'ín ña ve, ka'ni ntí'í ña ña ntáde kuenta xó'o tinti'ò san, dá nakué'e ña tuku ña'a, ña é víi kuenta.

¹⁰Ntó'ò ni, ǀvata nakua'a ntu nto Tú'un Xuva kō? Tsi kaka'an: Xúu é nántii ní'ni ña xntítsi vi'í sán ne, diví é kúvi xuu núu i.

¹¹Sá'a dé kú'vé Xuva kō é kōo ne, ñá tē nté kaa vá'a ó, kuini ntu. Kuān ó uve na'a nte di'na Tú'un Xuva kō —ka'an Jesuu.

¹²Ña tsiñu i sán ne, kūtuni ña tsi divi kuēnta iña ñá é kántáa ña nuu i sá'a. Ntúkū nuu iní ña nté koo vii ña é tñin ña Jesuu. Ntá tsi u'vi ña ña'a sán ne, xnuu mii ña Jesuu, kué'en ña.

Katsixe'e ña kuēnta iña diu'un xóo
(Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)

¹³Kidáa ne, táxnūu ña'a san ña fariseu ni ña ntántikin rei Heródē san mí tuví Jesuu. Ncho vii ña vata koo é ká'an Jesuu nuu i e dóo xii kaa, vata koo é nāni'í itsi ña nté koo dá'vi ña ña dovete. ¹⁴Xéé ña mí tuví Jesuu ne, ntáka'an ña ni ña:

—Mastru, iní nti tsi kaka'an nto é nuu é ntaā i. Iní nti tsi dadii tsi kaiko ñu'u ntó un ntíi ntíi ña'a, dadii tsi kade nto ni ña, kuān te nta'ví ña, kuān te kuika ña. Kanañē'ne ntó nti é nuu é ntaā i vata ó xtúví Xuva ko iña nti.

ǀvā'á ntu ó é ntá'vi ó diu'un xóo san nta'a ña tsiñu i san, ó ña'a, te kuini nto? ǀNtá'vi ntu ó né, ó ña ntá'vi ó? —ka'an ñá, tsixe'e ña ñá.

¹⁵Jesuu ne, kūtuni ña tsi da ntaéni díki ña ña. Kaka'an ñá ni ña:

—ǀNté kúvú ntaíto nteé ntu nto ko? Tā'xi nto uun diu'un kui'xín san, na kōto nteé u —ka'an ña.

¹⁶Xé'e ña ña ne, da tsixe'e Jēsuu ña:

—ǀXoó ntu dikí i é nteé diu'un sá'a? ǀXoó ntu diví i e nteé na'a? —ka'an ña.

—Díki Césa ni diví ña —ka'an ña.

¹⁷Kidáa ne, kaka'an Jēsuu ni ña:

—Vá'a ó é nakué'e o ntá'a ña tsiñu na'nu i nee iña é káduku ntée ña ne, vá'a ó é nakué'e o nta'a Xuva kō nee iña é káduku ntée ña di —ka'an ña.

Koó dá kúdu'va ña'a san e dóo ini Jesuu nté koo nantiko koó ña é káka'an ña.

Nantíko kōo Jesuu e tsixe'e ña saduceú san
(Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)

¹⁸Xéé ña saduceú san di. Ña sá'á ne, ñá tē ntákuinti'xe ña tē ntántoo ña xi'í san. Da ntaéni díki ña Jesuu, ntáka'an ña:

¹⁹—Mastrú, uve na'a mí kaká'an Muisee nté koo vii o tē xi'í ení kō. Tē xi'í ñá ne, ituví mii ñadi'í ña ne, ña ni xió i'xá ña ne, nātánta'a ení ña ni ñadi'í kíi san vata koo é na koo i'xá ña iña ení ña. ²⁰Uun ito ne, xio ù'xe ení ña. I'xá nuu i san ne, tánta'a ña. Dá xi'í ñá ne, váta kōó i'xá ña. ²¹Ení ña, ña é kúvi úvi san ne, tánta'a ña ni ñadi'í kíi san. Dá xi'í ñá di ne, váta kōó i'xá ña. Ení ña, ña é kúvi úní san ne, kuan tsi ó kúvi ni ña di. ²²Kidáa ne, é un é un ña tánta'a ña ni ñadi'í san. Dá kúvi ne, xi'í ña ntí'í ù'xe ñá'a ña ne, nté uun i'xá ña ña ni xio. Kidáa ne, xi'í ñadi'í kíi san di. ²³Tē ntóto ña xi'í san ne, ǀxoó ntu ñadi'í i kúvi ña? Tsi un ntí'í ña u'xe ñá'a san e tánta'a ña ni ña —ka'an ña.

²⁴Dá kaká'an Jēsuu ni ña:

—Ñá vā'a ó é ntádē kuení nto, tsi ñá ini nto nté o uve na'a Tú'un Xuva kō ne, ñá ini nto tsi dóo io é víi Xuva kō. ²⁵Dá ntóto ña xi'í san ne, ñá nātánta'a ká ñatíi san. Ña xoxó ka é kué'e i itsi é tánta'a ñadi'í san di. Tsi kúntoo ña vatá ó ntántoo ánjē san e dukún kán. ²⁶Kuenta iña i e ntóto ña xi'í san ne, ǀvata nakua'a ntu nto tutu e xtúví Muisee san, mí uve na'a iña xuku é kai'xi? Ikan káka'an Xúva ko ni Muisee: “Xu'ú ne, Xuva uvata íka nto Ábraan ni Ísaa ni Jácoo”, ka'an ña. ²⁷Xuva kō ne, ñá te Xuvá ñá xi'í san, tsi Xuvá ñá ntántito san. Dukuān né, kúdii dovete ntákuinti'xe nto —ka'an Jesuu.

Tū'un é dii ka ka'nu
(Mt. 22:34-40)

²⁸Xéé ūun maestrú lei ne, tēkú ña é káka'an Jēsuu ni ñá saduceú san. Iní ña tsi dóo vá'a ó kaka'an Jēsuu é kanantiko koó ña. Tsixe'e maestrú lei san di:

—¿Neé ntu tú'ún e tá'xi Xuva kō é dii ka ka'nu é kāda ntaa o? —ka'an nā, tsixe'e nā.

²⁹ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an nā:

—É kuvi ūun sán ne: “Kiní nto, nā Israee: uun tsi Xuva kō e dóo ka'nu nā. ³⁰ Kuinima ntó Xuva ko kanī nima ntó, kanī é tduiña nto, kanī ū'xen dikí nto. Nī kué'en iní nto kunuu iní ntó nā.” ³¹ É kuvi ūví san ne: “Kuinima ntó ta'an nto vata tsi ó kakuinima ntó kúñu mii ntó.” Nā túví ká xtuku é kadā kú've é vata kaa sá'a —ka'an Jéuu.

³² Kaka'an mastrú leí san:

—Ntāa ntí'xe, Mastru. Nuu é ntaā i é kākā'uan nto, tsi ūun tsi Xuva kō. Xoxó ka xtúku Xuva kō, tsi mii tsi nā. ³³ Na kuinima kó nā kanī nima kó, kanī ū'xen dikí ko, nī kué'en iní kō ne, na kuinima kó ta'an ko vata tsi ó kakuinima kó kúñu mii kō. Tē kada ntaa o sá'a ne, dii ka kaidiá'vi é un ntí' ntí' doméni é kā'mi o nú nāa kan iña Xuva ko, o da neé ka doméni é kue'é o nā —ka'an nā.

³⁴ Iní Jesuu tsi dóo vá'á ó nantíko koó nā ne, kaka'an nā ni nā:

—Nā ika tsi túví nto mí kadē kú've Xuva kō —ka'an nā.

Kidāā ne, nté uun xoxo ni tsixe'e ká i Jesuu.

¿Xoó ntu i'xá nti'xe i Cristu?

(Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)

³⁵ Dā kanaku'ā ká Jesuu nā'a san má ūkún ka'nu kán né, kaka'an nā ni nā:

—¿Nté kui ntáka'an ntu mastrú leí san tsi nā é taxnuu Xuva kō é kuvi nā Cristú ne, i'xa ika rei Dávii nā? ³⁶ Tsi nte dí'na kaka'an Dávii san vata ó nañ'é e Espiritú Sántú san nā:

Kaka'an Xúva ko ní Tó'o ko:

“Kutúvín diñi kua'a ko

da nté kúvi tsoo ú nā ntaínchu'vi ó nú xé'e o”,

ka'an Xúva kō,

ka'an Dávii. ³⁷ ¿Nté ó ntu é Cristú san ne, i'xa ika Dávii kúvi nā? Tsi mii Dávii san kaka'an nā tsi Tó'o nā kúvi nā —ka'an Jéuu.

Nā te da dii nā'a san dóo xkúntee iní nā é kiní nā tú'ún é kākā'uan Jéuu.

Katsi'i kuétsi Jéuu mastrú leí san

(Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Jesuú ne, dá kanaku'ā nā nā'a sán ne, kaka'an nā:

—Koto xnto mastrú lei, nā é dóo na'nu ncho víi san. Dóo xkuntée iní nā du'nu nani da ntaika nā itsi kán. Dóo ntio nā é kuiko ñu'u nā'a san nā, é ká'an nā ntusi ní nā núu nā'a san nu á'vi kán. ³⁹ Má ūkún kán dí ne, dóo ntio nā é kúntōo nā nte nuu i kan. Tē xee nā viko sán ne, dóo ntio nā é ní'i kúntōo nā mí'i é dii ka vá'á o. ⁴⁰ Ntaéni ntá'vi nā nādi'i kii san vata koo é naki'i nā un tsi nte ví'i nā. Dóo na'a ntáka'an ntá'vi nā, vata koo é kadā kuení nā'a san tsi dóo vá'á nā'a nā. Ntá tsi nā sá'a ne, dii ka kue'e ní'i nā é nto'o nā nta'a Xuva kō —ka'an nā.

Kuenta iña diu'un é xé'é nādi'i kii san
(Lc. 21:1-4)

⁴¹ Tuví Jesuu má ūkún kán ne, tuví ntee nā etún diu'un mí ntátsu'un nā'a san. Kaito ntee nā nté o de nā'a san é ntátsu'un nā diu'un. Iní nā tsi nā kuiká san ne, nā té nté kaa diu'un ntáxe'é nā. ⁴² Kidāā ne, vé'xi uun nādi'i kii san ne, xnūu nā uvi kúdií á diu'un kuetsí san e dóo xuvi nuu á'vi. ⁴³ Kidāā né, kána Jesuu nā ntini'i nā ne, kaka'an nā ni nā:

—Nuu é ntaā i é kākā'an u ni ntó: Tsi nādi'i kii sá'a ne, dii ka nuu á'vi é xé'é nā é ūn ntí' ntí' nā nguui san e ntátsu'un nā diu'un nā iní etún san. ⁴⁴ Tsi nā nguui sán ne, dóo ió iña nā ne, kúdií diu'un é kántoo e ntáxe'é nā. Ntá tsi nādi'i kii san ne, kuān té nā te neé ió iña nā ne, nī kué'en iní nā xe'é nā un ntí' é ió iña nā —ka'an Jéuu.

13

Kaka'an Jéuu tsi nantatsin xúkún ka'nu san

(Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Dā ntáka Jesuu má ūkún ka'nu kán ne, kaka'an ūun nā ntini'i nā:

—¡Un kaa dii xuú san, Mastru! ¡Nā te da kúdií! ¡Xúkún san di! ¡Nā té nté kaa vá'á o! —ka'an nā.

² Kaka'an Jéuu:

—Koto vá'a nto xúkún e dóo vá'á ó san, é nā te da kúdií. Ntá tsi vé'xi ntuvi é nantatsin kue'en. Nté uun ká xuú nā kodo nti'i tá'an ka kidāā —ka'an nā.

Kaka'an Jéuu nté koo kuvi dí'na dá ntí'i ñuxivi

(Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Dā itúvi Jesuu tí'i é i nani Olivú ne, dóo díto tuví xúkún san. Pedru, Sántiau, Juuan, ni Andreé ne, xéé étsin nā nuu Jéuu, ntáka'an xu'ú nā ni nā, tsixe'e nā nā:

⁴ —Ká'an nto vē amá kuān koo kuvi é kākā'an nto. ¿Neé ntu nuu i é tá'xi Xúva kō é na kúnti nti tē xee úra i é kúvi? —ka'an nā, tsixe'e nā.

⁵ Kidāā né, eni ntu'u Jéuu kaká'an nā ni nā:

—Kuenta tsi víi nto é nā kaní nta'vi nté uun nā'a san nto. ⁶ Tsi dóo titín nā'a k'xi nā é vata te xú'ú ne, ká'an nā: “Xu'u é Cristú u”, koo ka'an nā. Dóo titín nā'a san kaní nta'vi nā nā.

⁷ Tē kútuni nto tsi kakuvi du'xén da ntátekú nto tsi ntáka'an nā'a san iña du'xén ne, nā ku u'vi nto. Tsi kuétsi é kuān koo kuvi, ntá tsi vata xee tá'an ntuvi é ntí'i ñuxivi sa.

⁸ Tsi uun ñuú san ne, nāā ni tuku ñuu. Uun reí ne, naā nā ni tuku reí san. Dóo kí'in itsi ñuú san ne, tāān; kutama nā'a sán di. Tē kúvi sá'a né, dá ve nuu i é iñi ntu'u é ntó'o nā'a, nā ntóo ñuxivi sa.

⁹ Nt'ó'lo ne, kuenta tsí víi nto. Tsí ña'a sán ne, ntada ña nto kuenta ntá'a ña tsiñu i sán ne, ka'ní diin ñá nto má vi'i mi ntánataká nuu ña Israeé san. Nuú ña tsiñu na'nu i, nuu reí san kuntáñí me'ñú ntó dí vata koo é ká'an nto nté kúí ntántikin ntó ko. ¹⁰ Dí'no dá ntí'i ñuxiví sa ne, ká'in ñá'a, ká'ka'an ntódo ña tú'ún va'á san dá kaní ká'nu ñuxiví san. ¹¹ Tē tññ ña nto ne, ntada ña nto kuenta ntá'a ña tsiñu i sán ne, ñá ku kadá kuení ntó nté koo ka'an nto. Tsí ta'xi Xuva kō é ká'an ntó tē xee úra i é ká'an nto. Ná te kene mií ntó é ká'an nto, tsí Espiritū Sántū san ta'xi ña tú'ún é ká'an nto. ¹² Kídáá né, ñatíí san ne, ntada ña ení mií ña kuénta ntá'a ña tsiñu i é ka'ní ñá ña. Uva l'xá san ne, ntada ña l'xá ña kuenta ntá'a ña dí. l'xá san ne, tsi'i kuétsi uva i ni dí'i i ne, ntada ña kuenta ntá'a ña tsiñu i é ka'ní ñá ña. ¹³ Ná ntōo kue'en ñá'a san nto, ntá tsi tē xoo é ña xtuví mií i é kuínti'xe i kó dá nté ntí'i ntuví iña ñá ne, nakáku ña.

¹⁴ Tē ini nto tsi é ntítsi nuu i é kini kaa san má úkún ka'nu kán mí'i é dóo xii kaa ne, ntó'lo é ntoo nto ñuú Judeá ne, kunu nto kue'én ntó, kukúntóo xu'ú ntó ata uku kan. ¹⁵ Tē xoó ña'a tuví dá'ña ña ata ví'i ña kan kídáá ne, ñá ku ntí'vi ña má ví'i kán é kínakí'i ña iña ña. ¹⁶ Tē xoó ña'a nuu ña matú ña kán ne, ñá ku nū'u ña é kínantúku ña kutuun ña é ká'in ni'i ña. ¹⁷ ¡Ntá'vi ide ñá'dí'i, ña é ñū'u l'xá i! ¡Ntá'vi ide ñá'dí'i, ña é kanatsítsi l'xá i kídáá! ¹⁸ Kákan nto nta'a Xuva kō é ña kuan kōo kúvi dá ntúvi ví'xin. ¹⁹ Tsi kídáá né, un vá'a tsi nto'o ña'a. Un tsi nte dá de kú'vé Xuva ko ñuxiví sa ne, vata ntó'lo ñá'a san vata koo nto'o ña ntuví tsikan. Ntē ña kuan koo ntó'lo xtuku ña'a san é kuán koo nto'o ña. ²⁰ Tē dí ña ni dé kú'vé Xuva kō é ntudutsi ntúvi tsikán ne, nté uun ña'a ña nakáku ña. Ntá tsi ntadutsi ña ntuví tsikan kuenta iña ñá'a san, ña é dóo kakuinima Xúva kō, ña é nakaxnúu ña é kúvi l'xá ña.

²¹ Kídáá né, tē xoó ka'an i ni ntó: “¡Koto nto! ¡kán tuví Cristu!” ne, ñá ku kuínti'xe nto é ká'ka'an ñá naa Xuva ko. ²² Tsi ió ñá'a, ña é ká'xi kídáá ne, ká'an ña é Cristu ña. Ká'an ña tsi kaka'an ña naa Xuva ko. Víi ña nuu i é dóo na'nu ne, víi ña nuu i é dóo va'a. Ntá tsi dá ntaéni nta'ví ña ña'a san. Tē dí kuvi víi ña ne, un tsi nte ña nakaxnúu Xuva kō kaní nta'ví ña ña. ²³ Kuenta tsí víi nto. Dukuán é dí'na kaka'án u ni nto ún ntí' ntí' nuu i sá'á nté koo kúvi.

Kaka'an Jesúsú tsí nainu xtúku ña ñuxiví a
(Mt. 24:29-35, 42, 44; Lc. 21:25-36)

²⁴ Kídáá ne, rkontúvi é dóo nto'o ña'a, ña ntoo ñuxiví a ne, kuneé ngántii, kuneé xoo. ²⁵ Kó'xo kámi é úve é dukún kán dí ne, kantá nuu é dukún kán. ²⁶ Xu'u é vèxkúvi ú ñatíí ne, nainú u me'ñú víkó san. Kídáá ne, un ntí' ntí' ña'a san kiní ña tsi dóo ka'nu ú ne, dóó íó ko

é víi u é un ntí'i. ²⁷ Kídáá né, taxnúu u ánjē é nákuído ña un ntí' ntí' ña'a, ña é nákaxnúu u. Dá mí'i ká ñuxiví sa mí ntoo ña un tsi nte é dukún kán nakuído ánjē san ña.

²⁸ Koto nto ntó o de tun ígū san. Te úte nta'a i é dá ve kantika xúku i ne, ini o tsí dokó sa xee ntuví ka'ni san. ²⁹ Kuan kōo dí, tē ntáiní nto tsi é kakúvi un ntí' ntí' nuu i sá'á é ká'ka'án u ni ntó vevíi ne, kutuni nto tsí dóko sá xee ntúvi é nainú u ñuxiví a. ³⁰ Átá xi'i xnto túvi u. Nuú é ntaé i é ká'ka'án u ni ntó, tsí kúntaa é un ntí'i é ká'ka'án u ni nto dí'na dá ntí'i ntuví iña ña ntóo ñuxiví sa vevíi. ³¹ Kuán te ntí'i ñuxiví sa nī é dukún kán ne, ntá tsi tú'ún é ká'ka'án u ni ntó ne, ña ntí'i.

³² Ntá tsi xoxó ini í nee ntúvi ó neé ura kúntaa é ká'ka'án u; nté uun ánjē, ña ntoo é dukún kan, nté xoo é vèxkúvi ú ñatíí ne, ñá iní u; mií tsi Uvā ko é ini ña.

³³ Dukuán ne, koto vá'a nto. Na kōo tú've nto, tsi ña ini nto amá xee ntúvi tsikan. ³⁴ Sá'á né, vata kaa uun ñatíí, ña é túvi tú've é dóo ika ká'in ñá, ne, xtuví ñá ví'i ña nta'a ña ntáde tsiñu iña ña. Ká'an ña nī é un é un ña ntáde tsiñu iña ña nté koo víi ña ne, xtuví ñá uun ña'a, ña é koto xi'i ña. ³⁵ Ntó'lo ne, koto vá'a nto dí, tsí ña ini nto neé ura nainú u: tē kuua va'á ne, o dava ñūu, o ura i tē kána l'xi, o tē tuví va'a. ³⁶ Tē ntákidi dúkuan ntó ne, dá neé iní ntó nainú u. ³⁷ Ntá tsi nuu i é ká'ka'án u ni ntó ne, kaka'án u ni ún ntí' ntí' ña'a san: ¡Kuntitō nto! ¡Ñá kú xkúkidi naá nto! —ka'an Jesúsú.

14

Ntukū nuu ini ña'a san nté koo ka'ní ña
Jesuu

(Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Kakunaá ka uvi ntúvi dá xēe viko da ntánaka'an ña nté ó nakáku Xuva kō ña Israeé san ñuú Egíto. Kídáá ne, ñá ká'xi ña tañú'u é kadáka ú'xen iá. Tó'lo dutu ní mas-trú leí san ne, ntukū nuu ini ña nté koo víi ña é diin diin tsi tññ ña Jesúsú é ka'ní ñá ña. ² Ntatiin mií ña:

—Ña tññ o ña ntúvi viko san, vata koo é ña kudíin ña'a san —ka'an ña.

Uun ñá'dí'í dá'ví ña cho'o vídin díki Jesúsú
(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)

³ Tuví Jesúsú ñuú Betania nú ví'i Símuun, ña é nako'xo kúñu i kídáá. Dá ntōo ña, ntaé'xi ña ne, xēe uun ñá'dí'í, ni'i ña uun xuxu é kúvi xuu mí nuu cho'o vídin é dóo nuu á'vi. Ta'vi ña xu'u i ne, dá'ví ntí'i ña cho'o vídin san díki Jesúsú. ⁴ Dá ini ña ntoo sán ne, dóo dutsi kuini ña. Ntatiin mií ña:

—¿Nté kui natíví ntú ña cho'o vídin sa?
⁵ Díi ka vá'á ó tē dí ni nadíko ña ne, ni'i ña te úní sientu, dá kué'é ña ña ntá'vi —ka'an ña.

Dóo dutsi kuini ña ni ñá'dí'í san.

⁶ Ntá tsi Jesuú ne, kaka'an ña:

—Koo mii nto ña. ¿Nté kui ntánatekú du'xen ntu nto ña? Dōo vá'á ó de ña nī ko. ⁷ Nguentúvi ntoo ni'i nto ña ntá'vi san ne, amá ntio nto ne, kuvi xntii nto ña. Ntá tsi xu'ú ne, ña ná'á ká kutúvi u ni ntó. ⁸ Ñadrí sa'á ne, ide ña é kúvi víi ña. Dá'vi ña kó cho'o vídín san di'na dá kuntu'xi u. ⁹ Nuu é ntaá i é káka'an u ni ntó: Dá mí'i ká ki'in ñá'a é kika'an ntódo ña tú'ún va'á san iña Xuva ko dá kaní ñūxívi sa ne, ká'an ña é kuān nte vá'á o de ñadrí san nī kó ne, naka'an ñá'a san ña.

Dā diko Júdā san Jēsuu
(Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)

¹⁰ Uun ña ntini'i Jēsuu, ñá nanī Júda Scārioté ne, kué'en ña mí ntoo tó'ó dutú san ne, tūn ña nī ña nté koo víi ña é diko ña Jēsuu. ¹¹ Dā téku tó'ó dutú san é káka'an Júdā né, dōó diní ña. Xé'e ña xu'u ña é ntá'vi ña ña te kuvi víi ña. Júdā sán ne, ntukú nuu iní ña nté koo víi ña é diko ña Jēsuu.

Dā é'xi Jesuu ni ña ntini'i ña
(Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

¹² Kidáá ne, xé'e ntúvi é kii viko da ka'xi ña tañú'ú é ña kadáka u'xen iá, ntuvi da ntaé'ni ña i'xá le'ntú san é ká'xi ña iña víkó san. Ntáka'an ñá ntini'i Jēsuu ni ña:

—¿Mí'i ntú ntio nto é kíkavá'a nti é ká'xi o víkó san? —ka'an ñá, tsixe'e ña.

¹³ Kidáá né, teé tsiñu Jesuu úvi ñá'a, ña ntini'i ña ne, kaka'an ñá ni ña:

—Kue'en ntó má ñūú san. Tē xee ntó ikān ne, ta'an nto uun ñatíi, ña ni'i xoó ntute sán ne, kantiin ntó ña. ¹⁴ Néé víi' mí k'ívi ña ne, ká'an nto nī tó'o ví'i san: “Kaka'an Mástrú nti: ¿Mí'i ntú má ví'i kuntōo ntí ni ña ntini'i nti é ká'xi nti iña víkó san?”, koo ka'an nto. ¹⁵ Kidáá né, nañé'e ña nto uun má ví'i ká'ni iní ví'i dūkún san. É iō tu've. Ikān ne, kavá'a nto é ká'xi o iña víkó san —ka'an Jēsuu.

¹⁶ Kué'en ña ntini'i ña ne, xé'e ña ñūú Jerusalem. Nāni'i nti'xe ñá vatá o kaka'an Jēsuú ne, ikān de vá'a ña é ká'xi ña.

¹⁷ Dā kuáá ne, xé'e Jēsuu ni uxuvi ñá'a ña ntini'i ña. ¹⁸ Dā intóo ña ntaé'xi ñá ne, kaka'an Jēsuu ni ña:

—Nuu é ntaá i é káka'an u ni ntó: Uun ña'a nto, ña é kaé'xi dadíi nto nī kó vevii ne, diko ntó ko —ka'an Jēsuu.

¹⁹ Kúnta'xa iní ña ntini'i ña kidaá ne, é un é un ña tsixe'e ña Jēsuu:

—¿Vá xu'ú ntu u? —ka'an ñá, tsixe'e ña.

²⁰ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Uxúvi ñá'a nto ntaé'xi dadíi nto nī ko. Uun tsi ko'o kaexnúu u nī ña dikó ko. ²¹ Tsi xu'u é vēxkúvi ú ñatíi ne, kúntaá vatá tsí ó uve na'a nte dí'na. Ntá tsi nta'vi idé ña sá'á, ña dikó ko. Díi ka vá'á o tē dí ña nī káku ña —ka'an Jēsuu.

²² Dā ntaé'xi ñá ne, kí'i Jesuu tañú'ú san. Nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō né, kátsin dava ña tañú'ú sán ne, xé'e ña ña ntini'i ña, kaka'an ña:

—Kí'i nto sá'a, tsi kúnū ko —ka'an ña.

²³ Kidáá né, kí'i ña e'xin é ñū'u ntute tinti'o. Di'na nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō né, dá xé'e ña é kō'o un ntíi ntíi ña ntini'i ña. ²⁴ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Sá'a é niñi ko é káti ú kuenta iña ñá te da díi ñá'a san, vatá o xtúvi Xuva kō da tá'xi ña xu'u ña kuenta iña núu i é xé'e é víi ña. ²⁵ Nuu é ntaá i é káka'an u ni ntó: Ña kó'o ká u ntute tinti'o san da nté ntúvi é kō'o ú ntute tinti'o xéé san mí kadé kú'vé Xuva kō —ka'an Jēsuu.

Kaka'an Jēsuu tsí ka'an Pedru é ñá ini ñá ña

(Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

²⁶ Dā kúvi ita ña nchu'un Xúva kō ne, kué'en ña ūun tí'i i é nani Ólivu. ²⁷ Ikān ne, kaka'an Jēsuu ni ña ntini'i ña:

—Un ntíi ntíi ntó xtúvi mii ntó ko ve, vatá tsí ó uve na'a kaka'an: “Ká'ni u paxtú san ne, da mí'i ká kunu á le'ntú san”, ka'an. ²⁸ Ntá tsi tē ntóto xtuku ú ne, di'na ú kí'm ú ñūú Galilea é divi ntó —ka'an ña.

²⁹ Kaka'an Pedru ni ña:

—Kuān te un ntíi ntíi ñá xtúvi mii ña nto, xu'ú ne, ñá xtúvi mii ú nto —ka'an ña.

³⁰ Kaka'an Jēsuu ni ña:

—Nuu é ntaá i é káka'an u ni o: Niñú sá'a, di'na dá kána l'xí san uvi ito ne, úni ito ka'an tsí ña inín ko —ka'an Jēsuu.

³¹ Dā díi díi ka ntíi kaka'an Pedru:

—¿Ñá'a ni san! Kuān te kuvi ú ni ntó ne, ñá ká'an u é ñá ini ú nto —ka'an ña.

Kuan o ka'an un ntíi ntíi ña ntini'i ña di.

Kaka'an ntá'vi Jesuu má utun Getsemāni
(Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)

³² Kué'en Jēsuu ni ña ntini'i ña uun itsi é nani Getsemāni. Kaka'an ña:

—Kuntōo nto i'a, ní dukuan na kí'in u da'a kán, kika'an ntá'vi u —ka'an ña.

³³ Da mii tsi Pedru, Sántiau ní Juaán san kue'en ní'i ña. Kidáá né, dōo u'vi kakúvi nima Jēsuu; dōo kúnta'xa iní ña. ³⁴ Kaka'an ñá ni ña:

—Vevii ntika nimá ko dontíni. Dóko sá kúvi ú donta'xa. Kuntōo nto i'a ne, ñá ku xkukídi nto —ka'an ña.

³⁵ Kué'en ká Jesuu ún siin ne, náku'tinte ña ñū'u kán. Íkan ña nta'a Xuva ko te kúvi ne, ña kóo ura i é dōo nto'o ña. ³⁶ Kaka'an ña:

—Uvá, uva mii ko, kuvi víi nto un ntíi. Tá'xi ntó é ña kuan kōo ntó'o ko. Ntá tsi ña te vatá kaa é ntio mii ko, tsí vatá kaa é ntio mii nto —ka'an ña. ³⁷ Nāxee ña mí ntoo ña uní ñá'a san ne, ntákidi ña. Kidáá ne, kaka'an ñá ni Pedru:

—Simuun Pedru, ¿nté kui kakidin ntun? ¿Nté uun ura ñá ni kutín ntun kuntitón nĩ ko? ³⁸ Kuntitō xnto. Kákan nto nta'a Xuva kō é ña kó'xo nto nuu i é kīni kaa. Kuān te ntío nto é vīi nto é vā'á ne, ña kúvī, tsí e kuīni kúñu ntō é vīi nto é kīni kaa —ka'an Jesús ni ña.

³⁹ Kué'en xtúku Jesuu, kúka'an ntá'ví ña ni Xuva kō né, kuan tsí ó kaka'an ñá vata tsí ó kaka'an ña dá ká'an dí'na ña. ⁴⁰ Dā náxee xtúku ña ne, ntákidi xtúku ña, tsi dóo tavi ñá ma'na. Ná ni kutíni iní ña nté koo ka'an ñá ni Jesús. ⁴¹ É kúvi uni íto kue'en Jesús, kúka'an ntá'ví ña, ne, dá náxee xtúku ña ne, kaka'an ña:

—¿Ntákidi dúkuan ntu ntō? ¿Ntoo da'na ntu nto dí? Xée ó tsí kukidi nto ve, tsí e xée ūra i é ntuvī ú kuenta ntá'a ña kīni ntáa, divī u é véxkúví ú ñatīi. ⁴² Nakuntáñī nto, kí'in o vē, tsí e vé'xi ña dikó ko —ka'an ña.

Dā tīn ña Jesuu

(Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴³ Dá kaká'an dúkuan Jesuu ne, xée Júdā, uun ña'a ñá uxuvi ñá'a ña ntini'i ña. Ná te da dīi ñá'a san nteka ña. Odo ñá káa, odo ña ūtun. Tō'ó dutú nĩ mastrú lei nĩ ñatá sán ne, taxnúu ña ña'a san. ⁴⁴ Júdā sán ne, nté dí'na tīn ña nĩ tó'ó dutú san:

—Xoó ña'a é ká'xi ú xu'u i ne, é divī ña. Tīin nto ña, kunteka vá'a nto ña —ka'an ña.

⁴⁵ Dā xee Júdā sán ne, ura tsí i kué'en ña mí ntisi Jesuu, ká'an ñá ni ña:

—¡Mastru! —ka'an ña.

É'xi ña xu'u Jesuu. ⁴⁶ Kidáá né, tīn ña'a san Jesús.

⁴⁷ Ntá tsi uun ña'a ña ntisi etsin ne, tává ña káa ña, da é'nte tu'un ña lo'xo ñá kade tsiñu iña tó'ó dutú san. ⁴⁸ Jesuu ne, kaka'an ñá ni ūn ntíi ntíi ña'a san:

—¿Nté kuān ntu ódo nto káa ni ūtun é vextán nto ko? ¿Vá ña du'u ntú u?

⁴⁹ Nguentúvi itúvī ú ni ntō má ūkún kan, kanakuā'a ú nto ne, ña ni tīn nto ko. Ntá tsi kuān koo kuvi vata koo é kúntaa é ūve na'a Tú'un Xuva kō —ka'an ña.

⁵⁰ Kidáá ne, un ntíi ntíi ña ntini'i Jesús ne, xtuvī mii ña ña, ínu ña.

Na tīi, na ínu

⁵¹ Uun na tīi kuetsi sá ne, ntikān ná Jesuu. Da mii doo kuí'xin katinú na. Tīn ña na ne, ⁵² dá xtuvī mii na dóo na. Koó da kantīi na ínu na.

Tuvī Jesuu ntá'a tó'ó dutu

(Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71;

Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵³ Ínteka ña Jesuu mí tuvī dutu ñá odo nūu iña ñá Israee. Nātaká nuu un ntíi ntíi tó'ó dutu ni ñata nĩ mastrú lei san. ⁵⁴ Pedrú ne, íntikín ika ña Jesuu ún tsi da nté xee ña nú ví'i dutu ñá odo nūú san. Ítúvī Pedru ni ña ntáde

tsiñu iña dutu ñá odo nūu san nu kí'i kán mí ntátuní ña nchú'un kán.

⁵⁵ Tō'ó dutú san ni ūn ntíi ntíi ña tsiñu i ne, ntántukū nuu iní ña nēe é tsi'i kuetsi ña Jesuu, vata koo é na kuvī ña, ntá tsi ña ni ní'i ña. ⁵⁶ Ná te da dīi ña'a da'ví ña ña dovete, ntá tsi ña ni kudadí e ntáká'an ñá ni ña nguū san. ⁵⁷ Iō ñá nakuntáñī ña é dá'ví ña dovete Jesuu, kaka'an ña:

⁵⁸ —Tékú nti é káka'an Jesúsú ne: “Nakatsín u xúkun ka'nu sa é de vá'a ña'a san. Tē kúvi uni ntúvi ne, naxntísí u túku xukun é ña te ña'a kada vá'a ña”, ka'an kú ña —ka'an ñá'a san.

⁵⁹ Ntá tsi ña ni kudadí ña é un ntíi e ntáká'an ña.

⁶⁰ Kidáá ne, nákantítsi dutu ñá odo nūú san mé'ñū ña'a sán ne, kaka'an ñá ni Jesúsú:

—¿Ña kuvī ntu nantiko koon é kuan ó ntáká'an ña'a sa iña o? —ka'an ñá, tsixe'e ña.

⁶¹ Ntá tsi Jesúsú ne, diin diin tsi katúvi ña. Nté uun tú'ñū ña ni ká'an ña. Kaka'an xtúku dutu ñá odo nūú san:

—¿Vá divin ntun é Cristu? ¿I'xá Xuva ntu ko ó? —ka'an ñá, tsixe'e ña.

⁶² —Divī u —ka'an Jesúsú—. Kīnī nto ko, xu'u é véxkúví ú ñatīi, é kutúvī u diñi kua'a Uvā ko, ña dóo ka'nu san. Kīnī nto ko te nainu u mé'ñū viko san di —ka'an Jesúsú.

⁶³ Dutu ñá odo nūú san ne, kúdiin ña é kuān ó kaka'an Jesúsú. Kātsin diin ña dú'nu ñá ne, kaka'an ña:

—Ná vādá ntio ká ko ña'a, ña é tsi'i kuetsi ña sá'a. ⁶⁴ É tēkú nto é kuān nte kīni o kaka'an ña tsi I'xá mii Xuva ko ña ne, ¿nté ó ntádé kuēni ntu nto? —ka'an ñá, tsixe'e ña ñá'a san.

Un ntíi ntíi ña'a sán ne, ntáká'an ña tsí kantío é kúvi Jesuu.

⁶⁵ Iō ñá ne, tī'vī dí'ñā Jesuu. Édí nuu ña doo ntuxnúu ña ne, da é'ni ña ña, ntáká'an ña:

—¡Ka'an ve xoo é'ni i o! —ka'an ña.

Un tsí nte ña ntáde kuenta xúkūn sán ne, xē'e nuu ña nuu Jesúsú dí.

Kaka'an Pedru tsi ñá íni ña xoo é Jesúsú

(Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Dá tuvī dukuān Pedru nu kí'i kán ne, xée ūn ta'nu kade tsiñu iña dutu ñá odo nūu. ⁶⁷ Íni tun tsí katuní Pedru nchú'un kán. Kaito nteé tun ña, kaka'an tun:

—Divīn né, dadīi kaikan ni Jesúsú, ña vé'xi ñuú Nazaree —ka'an tun.

⁶⁸ Ntá tsi Pedrú ne, kaka'an ña:

—Ná iní u ña; nté ña katéku ko é káka'an nto —ka'an ña.

Kidáá ne, kué'en ña xi'i kan. Ura tsí i kána I'xí san. ⁶⁹ Íni ta'nu kade tsiñu iña dutu ña ña ne, kaka'an tun nĩ ña ntāñi:

—Ná sá'a ne, ña ntini'i Jesúsú —ka'an tun.

⁷⁰ Kaka'an xtúku Pedru tsi ña'a. Da kū e ví'i ne, kaka'an ña ntáñi san ni Pedru:

—Divin nti'xen é ntini'in Jéssu. Tsi divin ne, ña ñuú Galilea —ka'an ña.

⁷¹ Kidáá né, eni ntu'u Pedru kaká'an ña:

—Na ta'xi Xuva kó é ntó'o kó té ña te nuu é ntaa í é kaka'an u ni ntó e ñá ini u xoo é kaka'an nto —ka'an ña.

⁷² Ura tsi í ne, kána xtuku l'xí san. Kidáá náka'an Pedru nté ó ka'an Jéssu ni ña tsi di'na dá kána lí'xí san uvi íto ne, úni íto ka'an Pedru tsi ñá ini ña xoo é Jéssu. Dá náka'an ña né, dōo éku ña.

15

Tuví Jesuu nuu Pilatu

(Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5;

Jn. 18:28-38)

¹ Dá tuví ne, nātaká nuu tó'o dutú, ni ñata, ni mastrú leí, ni ún nti'í ña tsiñu i san, ntañin ña nté koo víi ña ni Jéssu. Kidáá né, kí'ni ña Jesuu ne, dá kue'en ni'í ña ña mí tuví Pilatu. ² Pilatú ne, tsixe'e ña Jéssu:

—¿Divin ntuun é Rei iña ñá Israee? —ka'an ñá, tsixe'e ña.

—Kuān ó vatá ó kaka'an —ka'an Jéssu.

³ Dōó titín nuu í é ntátsi'i kuétsi tó'o dutú san Jéssu. ⁴ Kidáá ne, kaka'an xtúku Pilatu ni Jéssu:

—¿Ñā ntu kvi ká'an? Koton tsi ñá te da dii núu í e ntátsi'i kuétsi ña'a san o —ka'an ña.

⁵ Koó dá kúdu'va Pilatú san dá ña ni ka'an kue'en tsi Jesuu.

Kaka'an ña é kúví Jesuu

(Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

⁶ Kuia kuia dá kaxee viko e náka'an ña'a san nté ó nakáku Xuva kó ña Israee san ñuú Egitó né, vatá xkoó ini Pilatú san ne, kanantii ñá uun ña'a ña ñu'u kutú san, ntá tsi ña'a san ntañan ña xoo ñá'a é ntio ña. ⁷ Titín ña'a ñu'u kutu ña viütun san ntuvi tsikan, tsí naá ña ni ña tsiñu í sán ne, é'ni ña ña'a. Uun ña'a ñá né, Barabaa nani ña. ⁸ Ñá te da dii ña'a san xee ña, ntáka'an ñá ni Pilatu té nantii ña uun ña'a ña ñu'u kutu viütun san, vatá ó de ña kuia kuia dá kakuvi viko sá'a. ⁹ Kaka'an Pílatu ni ña'a san:

—¿Ntio ntu nto é nantii ú Rei iña ñá Israee san? —ka'an ña.

¹⁰ Tsi kútuni Pilatu tsi tó'o dutú san kune'u ini ña ni Jéssu. Dukuān e ntáda ña ña kuenta ntá'a ña. ¹¹ Ntá tsi tó'o dutú san ne, ntáka'an ñá ni ña'a san é ká'an ñá ni Pilatu é na nantii ña Barabá san.

¹² Kaka'an xtúku Pilatu ni ña'a san:

—¿Nté ntu koo víi u ni ña sá'a kuan, ña e xntánteé ntó Rei iña ñá Israee? —ka'an ña, tsixe'e ña.

¹³ Koó da vantiñi ñá'a san ntáka'an ña:

—¿Naxnteé ntó ña ntiká krusi kan! —ka'an ña.

¹⁴ Kaka'an Pílatu ni ña:

—¿Nté kui san? ¿Neé ntu kuetsi idé ña sá'a? —ka'an ña, tsixe'e ña.

Ntá tsi dá dii dii ka vantiñi ñá'a san ntáka'an ña:

—¿Naxnteé ntó ña ntiká krusi kan! —ka'an ña.

¹⁵ Pilatú san ne, ña ni ntio ña é kúdiin ñá'a san ni ña, ne, nantii ña Barabaa. Kidáá ne, kaka'an Pílatu ni sntadún san é na káni ña Jesuu xó'o úme ne, dá ntáda ña ña kuenta ntá'a sntadún san é na naxnteé ñá ña ntiká krusi.

¹⁶ Sntadún san ne, kue'en ní'i ña Jéssu nu kí'i víi mē'ñu san. Kána ña un nti'í nti'í sntadún, ñá ntoo ikān, na nataká nuu ña.

¹⁷ Naxnú ña Jesuu doo kue'e, ne, de vá'a ña le'e e kúvi ntuku iñu né, dá xntéku ña dikí Jéssu. ¹⁸ Ntáka'an sntadún san ni ña:

—¿Ntiusi o, Rei iña ñá Israee! —ka'an na.

¹⁹ Káni na chiin dikí Jesuu ne, t'vi dí na ña di. Nakani iti ná nuu ña, ntaéni dikí na ña e ntaiko ñu'u na ña. ²⁰ Dá kúvi narkínteé ná ña ne, natává na doo kue'e é nuu ña, dá náxnuu na ña doo mii ña. Kidáá ne, kue'en ní'i na ña é naxnteé ná ña ntiká krusi.

Dá náxnuteé ná Jesuu ntiká krusi kan

(Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

²¹ Íta nti'xin uun ña'a, ñá nani Simuun, úva Alējandru ni Rúfu, ña vé'xi ñuú Cirene. Xe'e kuétsi na sntadún san Simuun é na kuído ña krusi Jéssu.

²² Kue'en ní'i na Jéssu uun itsi mí nani Gólgota, é káni t'ún: Xkidiki Ntáxi. ²³ Xé'ē na sntadún san é kó'o Jesuu ntúte tinti'o íá é kadáka chó'o é naní mira. Ntá tsi ña ni xi'i ña. ²⁴ Kidáá ne, náxnuteé ná Jesuu ntiká krusi kan. Náka'nté dava na doo ña ne, dá nadikí ntee na, nee é ní'i na, xé un xé un ná. ²⁵ Kaeku in teváa náxnuteé ná Jesuu ntiká krusi kan. ²⁶ Dá de vá'a na ta'vi rkunú e ntee na'a kaka'an nee é kuétsi ña. Díkí krusi san xnté ná ta'vi rkunú san é úve na'a kaká'an: “Rei iña ñá Israee”. ²⁷ Xnteé ná uvi ña'a ñá du'u ntiká krusi kán di é kúví dadii ña ni Jéssu. Uun ña'a ña ne, nntisi krusi ña diñi datsin Jesuu ne, uun ña'a ña ne, nntisi krusi ña diñi kua'a ña. ²⁸ Kuntaa vatá ó uve na'a T'ún Xuva kó mí kaká'an: “Kuvi dadii ña ni ña kini ntáa san”, ka'an.

²⁹ Ña ntaita nti'xin sán ne, dōó kini ntáka'an ñá ni Jéssu. Ntánakuiko ña díki ña, ntáka'an ña:

—Divin é kanakatsin xukún ka'nu sán ne dá naxntiñin xtukun te kvi uni ntúvi ne, ³⁰ nakákún miin kúñu ó ve. Ntii nteen miin ntiká krusi san —ka'an ña.

³¹ Tó'o dutu ni mastrú leí san ne, narkínteé ñá Jesuu dí. Ntánatín mii ña:

—Kuvi nakakū ñá tuku ña'a sán ne, nté ña kakúvi ntu ku nakáku mii ña kúñu ña. ³² Tē Rei iña ñá Israee ntí'xe ña ne, o tē ña é taxnuu ntí'xe Xuva kō né, na ntii ntee mii ña ntiká krusi kan. Kidáa ne, kini ó ne, kuinti'xe kō di —ka'an ña.

Ntuvi ñá'a, ñá uve ni'i ña ntiká krusi kán ne, dóo kini ka'an ñá ni ña di.

Dā xi'i Jesús

(Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

³³ Dā ká'ñu ntuvi ne, un tsi da nte kaeku uní kuáa ne, kúneé da kanií ñuxivi. ³⁴ Ura tsíkan ne, un ntii tsí kéne Jesuu, kaká'an ña:

—Eluii, Eluii, ¿lama sabatani? (é káni tú'un: Xuvá kó, Xuvá ko, ¿nté kui xtuví mii ntó ko?) —ka'an ña.

³⁵ Dā téku ña ntáñi étsin sán ne, ntáka'an ña: —Kini nto ña. Vata te kakana ña ña ka'an naa Xuva ko, ñá nani Elia —ka'an ña.

³⁶ Uun ña'a ñá né, kaxkainu ña kue'en ña, kuxnúu nto'o ña t'nti dóo san iní ntute tinti'o ía, dā xnuu ntído ña dikí útun, dā xe'é ña é kó'o Jesuu. Kaka'an ña:

—Na koo mii nto ña. Koto o ve te kí'xi ntí'xe Eliá san é nántii ntee ña ña ntiká krusi kan —ka'an ña.

³⁷ Kidáa né, káchu'u ntáa Jesuu, ntí'xi nuu kakan iní ñá ne, xí'i ñá. ³⁸ Ntáta ntáa dóxi é rkaa íko má úkún ka'nu san. Nte díki i un tsi nte xe'e i ntii. ³⁹ Uun tó'ó é uun sientu sntadún san ntitsi ña nuu Jesús. Dā iní ña nté ó xi'i Jesús ne, kaka'an ña:

—Nuu é ntáa ntí'xe i é ña sá'a ne, I'xá Xuva ko ñá —ka'an ña.

⁴⁰ Ntaíto dito ika ñadri'í san di. Ikán ntáñi Maria Madálena, María, di'i Sántiau lú'nti ni ení ñá José, ni ñadri'í, ñá nani Salúmeé di. ⁴¹ Ñadri'í sa'a ne, ntántikín ñá Jesuu é xntii ña ña da itúvi ña ñuú Galilea. Dóo titín ka ñadri'í, ña xee ni'i Jesús ñuú Jerusalem, ntáñi ñá di.

Dā intú'xi Jesús

(Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁴² Dā kuáa ntuvi vierné san, ntuvi é koo tú've tsí utén ne, ntuvi ió dá'na, ⁴³ xéé Jōsee, ña vé'xi ñuú Arimatea. Ña sá'a ne, dóo ntaíko ñu'u ña'a san ña, tsí ña tsiñu i ña. Kantétu ña ntúvi dá kada kú've Xuva kō. Naxnuu ka'xi ñá nima ñá ne, kué'en ñá mí tuví Pilatu é ntákan ña kúñu Jesús. ⁴⁴ Koó dā kúdu'va Pilatú san tsí e xi'i Jesús. Kána ña tó'ó sntadún san, tsíxe'e ña ña té nuu é ntaá i é xi'i Jesús.

⁴⁵ Kaka'an tó'ó sntadún san tsi ña é ntaá i.

Kidáa ne, xe'é Pilatu ítsi é na nākuní'i Joséé san kúñu Jesús. ⁴⁶ Joséé san ne, ñii ña doo vá'a é nāxnuu ta'an ña Jesús. Nántii ntee ña ña ntiká krusi kán, dā náxnuu tá'an ña ña doo san, dā xtúvi ntuvē ñá ña iní ñañá mí ete nuu ña iní xuú san. Xnuu ntí'u ñá xi'i ñañá san uun xuú ka'nu. ⁴⁷ Maria Madálena

ni María, di'i Jōsee ne, ntáñi ña, ntaíto dito ña mí kaintú'xi Jesuu.

16

Dā ntóto Jesuu

(Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Dā ntí'i ntuvi dá ió dá'na ne, Maria Madálena, María, di'i Sántiau lú'nti sán, ni Salúmeé ne, ñii ña cho'o e dóo vá'a ñe'e é da'vi ña ata dóo é nuu ta'an kúñu Jesús. ² Tévaá du'va tsi da vé'xi tuví ntuvi domingú san ne, kué'en ñadri'í san nu ñañá Jesús. ³ Ntánatín mii ña:

—¿Xoó ntu kuvi naxtuví xio i xuú ka'nú san é kantí'u núu xi'i ñañá san? —ka'an ña.

⁴ Dā íto ña ne, ñá kantí'ú ka xuú ka'nú san xi'i ñañá san. ⁵ Kí'vi ña iní i kán né, iní ña tsí tuví uun ñatíi díñi kua'a ñañá san. Nuú ña doo kani, doo kui'xin. Ña di'í san ne, dóo u'ví ña. ⁶ Kaka'an ñatíi san ni ña:

—Ñá ku u'ví nto. Iní u tsí ntánantuku nto Jesús, ña ñuú Nazaree, ña é inté'e ntiká krusi kan. Xóxó ka ña í'a. É ntóto ña. Koto nto mí inuu ntú'xi ña. ⁷ Kue'én ntó, kukoto nto Pedrú, ni ña ntini'i Jesús, tsí e dí'na ña kodo nuú ñá nu'u ñá ñuú Galiléa ne, ikan nakiní ntó ña, vatá ó kaka'an ñá ni ntó —ka'an ñatíi san.

⁸ Ntaka ñadri'í san nu ñañá kán ne, koó dā ntaínu ña kue'en ña. Un vá'a tsi ntani'í ña, tsi dóo ntaú'vi ña. Nte uun ña'a ña ni ka'an ní'i ña, tsi dóo u'ví ña.

Dā xee Jesús mí ntitsi Maria Madálena

(Jn. 20:11-18)

⁹ Dā ntóto Jesuu ntuvi domingú ne, di'na ntii díto ña nuu Mária Madálena, divi ñá é natáva Jesuu ú'xé é ña vá'a san é ñu'u nima ña kídaa. ¹⁰ Kué'en Mária san mí ntoo ña ntini'i Jesús. Dóo ntoo nta'xa ña ne, dóo ntaéku ña. Kaka'an María san ni ña tsí e ntóto Jesuu. ¹¹ Ntá tsi da téku ña é kántito Jesuu ne, ñá ni kuinti'xe ña ña. Kuán te kaká'an María tsí mii ña iní ña Jesús ne, ñá ni kuinti'xe ña ña.

Uvi ñá'a ña ntini'i Jesús iní ña ña

(Lc. 24:13-35)

¹² Rkontúvi ne, ntii díto xtúku Jesuu nuu uvi ñá'a ña ntini'i ña da ntaíka ña itsi má ku'u kán, ntá tsi e túku ito ña. ¹³ Ntuvi ñá sá'a ne, kué'en ña, kúkoto ña ña nguú sán tsi iní ña Jesús. Ntá tsi ña ni kuinti'xe ña ña di.

Kaka'an Jesús ni ña ntini'i ña nté koo vii ña

(Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁴ Rkontúvi ne, ntii díto Jesuu mí ntoo u'xi ñn ña'a ña ntini'i ña, ntaé'xi ña. Dē tí Jesús ni ña tsi dóo ka'xi nima ñá, tsi dóo lo'lo ñá é kuinti'xe ña e ntóto ña, kuán te ntáka'an ñá'a san tsí é iní ña ña. ¹⁵ Kaka'an Jesús ni ña:

—Kue'én ntó ve, kuka'an nto tú'un va'a san kuenta iñá ko ni ñn ntíi ntíi ña'a san dá

kanii ñūxivi. ¹⁶ Xoó ña'a é kuinti'xe ña ne kutsi ntute ña ne, nakákú Xúva ko ñā. Ntá tsi xoó ña'a, ña é ña kuinti'xe i ne, ñá kada ka'nū iní Xuva ko ni ña kuetsí ña. ¹⁷ Xoó ña'a é kuinti'xe ña ne, kuvi víí ña nakuitā ñá e ña vá'a san kuenta iñá ko. Kuvi ka'an ña tú'ūn xee e ñá ini ña. ¹⁸ Te kurkāa ña koó ne, o te kō'o ña é kadāka cho'o é kaxi'i ó san ne, ña kúvī ña. Tiin nta'a ñā ña nchokuví ne, ntuvá'a ña —ka'an ña.

Dá kúntāa Jesuu é dukún kán
(Lc. 24:50-53)

¹⁹ Kidāā né, dā kúvi ka'an Tó'o ko Jēsuu ni ña ntini'i ñā ne, kúntāa ña e dukún kán, kunakutúvi ña diñi kua'a Xuva kō. ²⁰ Ña ntini'i ñā ne, kué'en ña, kūka'an ña tú'ūn va'á san iña Jēsuu dá kanii ñūxivi. Tō'ó ko Jēsuú ne, xntii ña ñā ne, xé'e ñā é kūtuni ñá'a san tsi nuu é ntaā i é ntáka'an ñá, tsi xé'e ñā é kúvi víí ña nuu i e dóo na'nu san. Kuan tsī kaa é ká'án u ni ntō.

Tū'un é vā'á iña Xuva ko e xntée na'a San Luca

Tū'un dá iñi ntu'u

¹ Nā tē nté kaa nā'a ncho kada vā'a nā tutú nté ó kúvi nuu i é ita ntí'xin iña ko. ² Vata tsi o nañé'e nā kō, nā é ini nté ó kúvi, nā ntáduku ntée é ká'an ntódō tū'un sán un tsi nte dá iñi ntu'u ne, ³ kuan kōo ncho xntée nā'a u di, e dóo nántukū u nté ó kúvi ntí'xe un tsi nte dá iñi ntu'u. Vata te vā'á ó é káda vā'á ú tutú sa'á iña nto, Teófilu, e dóo kaiko ñu'ú ú nto, vata koo é ntaā ú ni ntō un ntí'i nūu i é vatā o kúvi, ⁴ vata koo é kīnī va'á ntó nee iña é nuu é ntaā i é nañé'e nā nto.

Uun ánje kākā'an nā é kaku Juaan Bautista

⁵ Ntuvia dá idé Heródē rei iña ñuú Judeá ne, itúví uun dutu iña nā Israee, nā nani Zacāria, nā é ūve ta'an dutu tatá vi'i nā nani Ábia. Nadi'i nā ne, Isabeé nani nā. Divi ká tatá vi'i dutu Ároon nā. ⁶ Zacariá san ni ñadi'i nā Isabeé ne, ntuvi nā e dóo va'á nā nuu Xuva ko; dóo dé ntaa nā lei Xúva kō. Ntē nā tuvi neé nuu i é ka'an ntée nā'a san nā, nté uun nā. ⁷ Ntá tsi nā ni xío i'xá nā, tsi Isabeé san ne, nā ni kúvi kōo i'xá nā; ntuvi nā ne, é dóo áta nā di.

⁸ Uun ntuvi ne, dúku ntéé dutu, nā ntōo ni'i Zacāria, é káda tsiñu nā ini ukún Xuva kō. ⁹ Vata xkoó ini dutú san ne, vā'a ntuvi Zacariá san é dúku ntée nā é kī'vī nā ini ukún ka'nu Xuva kō é kíka'mí nā kútū. ¹⁰ Da nī kai'xi kútū sán ne, un ntí' ntí' nā'a san ntāñi nā, ntáka'an ntá'vī nā kí'i kán. ¹¹ Kidáa ne, xée ūun ánje Xuva kō mí tuví Zacaria. Ntitsi ánje san diñi kua'a nū tēu mí kai'xi kútū. ¹² Dā ini Zacariá san ánje sán ne, un tsi kúdu'va ini nā nee é vii nā; nā tē nté kaa u'vī nā. ¹³ Da kidáa kakā'an ánje san ni nā:

—Ó Zacaria, nā ku u'vī o, tsi Xuva kō né, tēkū nā é kākā'an nta'vin. Tsi vi'i a vé ne, koo i'xá nā di'i o Isabeé ne, Juaan kunáni. ¹⁴ Nā te da dii nā'a san dóo diñi nā te káku i'xá san. Divin di, dóo ka'nu kuini ó te káku i'xá ñadi'i ó di. ¹⁵ Tsi i'xá o ne, dóo ka'nu nā'a kúvi nuu Xuva ko. Ntē nā ko'o i'xá san vinu, nté ntute kini kaa. Kunuu tsitú Espíritú Sántú nima í nté di'na dá káku. ¹⁶ Nā sá'a ne, vii nā é nā te da dii nā ñuú Israee nakuntikán nā Xuva kō. ¹⁷ Di'na nā xee nā dá xée Tó'o kō. Dadii tsi iō nā é vii nā vatā o idé profeta Élia, nā é ka'an naa Xuva ko kidaa; dadii tsi nima nā ni nā. Vii nā é na náka'an vā'a i'xá san ni ūva i. Vii nā é na ntúvā'a nima nā xení i san vata koo é na vii nā é vā'a; vii nā é na kōo tū'vé nā'a sán tē xee Tó'o kō —ka'an ánje san ni nā.

¹⁸ Tsixe'e Zacariá san ánje san:

—¿Ntē koo kutuní ko te nuu é ntaā i sá'á? Tsi xu'ú ne, dóo áta ú; ñadi'i ko di —ka'an Zacaria.

¹⁹ Kidáa ne, kaka'an ánje san:

—Grabiee nání u. Xu'u é vē'xi u é vāta kaa e táxnuu Xuva kō é ká'an u ni o tū'un e dóo va'a. ²⁰ Vi'i a vé ne, tsi nā ni kuintí'xe o é kākā'an u ni ó ne, kuñ'in vē. Nā kúvi ká ká'an un tsi da nte te xee tá'an ntuvi é káku i'xá o, vatā ó kākā'an u ni o —ka'an ánje san ni nā.

²¹ Nū dukuān ntantétu nā'a san Zacariá san nu kí'i kán. Kidáa ne, tsixe'e ta'an nā, ntáka'an nā:

—¿Ntē kuān nté kakukuii ntu Zacariá san ini ukún kán? —ka'an nā.

²² Dā ntíi Zacariá san ma ukún kán ne, é nā ni kúvi ká ka'an nā. Kidáa né, kütuni nā'a san é io é ini nā ini ukún kán. Koo dá ntá'a nā kakuvi é kākā'an nā, tsi kúñ'i nā.

²³ Dā inú kava tsiñu é kade Zacariá san ne, kúnū'ú nā nū vi'i nā kán. ²⁴ Rkontúvi ne, ñadi'i nā, Isabeé ne, ñu'ú i'xá nā. U'un xoó é nté nā vādā mí ni ñē'e nā é dé kuení nā: ²⁵ “Dóo vā'a o dé Xuva ko ni kó vevii e tá'xi nā é kōo i'xá ko vata koo é nā nantii ni'ní ká nā'a sán ko”, ka'an nā.

Kaka'an ánje tsi kaku Jesuu

²⁶ Dā kúvi iñu xoó ne, Xuva kō né, taxnúu nā uun ánje, nā nani Grābiee é kī'in nā uun ñuu é nani Nazáree, é káduku ntée ñuú Galilea, ²⁷ é kíkoto ni'ní nā uun ñadi'i kuétsi, nā nani Mária. Divi nā ne, e tuví ntetu nā é kani vi'i nā ni uun ñatíi, nā nani Jōsee, tatá vi'i rei Davii. ²⁸ Kúki'vi ánje san mí tuví ñadi'i san ne, kaka'an nā ni nā:

—jNtiusi o! Divin é nakaxnúu Xuva ko ó é naxnuu viko nā o. Divin ne, dóo nuu mé'ñu Xuva ko ó —ka'an nā.

²⁹ Koo dá kúdu'va nā é kākā'an ánje san ni nā. Da dé kuení mii nā: “¿Ntē kuí kuān ó kaka'an nā sá'a ní ko?”, ka'an nā. ³⁰ Kidáa ne, kaka'an ánje san ni nā:

—Nā ku u'vī ó, Maria, tsi ni'i o é vā'á nta'a Xuva kō. ³¹ Vi'i a vé ne, ku'un i'xá o. Koo uun i'xá o, i'xá tii é kunani Jēsuu. ³² Divi né, dóo ka'nu nā'a kúvi. Kunani i'xá Xuva kō, nā e dóo ka'nu kue'en. Xé'e Xuva kō é kúvi nā rei, vata kaa uvata ika nā, rei Davii, ³³ é kodo nuu nā iña tatá vi'i nā Israee san ntii dañu ntúvi, é nté nā ntí'i —ka'an ánje san ni nā.

³⁴ Kidáa ne, katsixe'e Mariá san ánje san:

—¿Ntē ntu koo kúvi sá'á? Tsi xu'ú ne, nā te tūvi ni'i ú ñatíi —ka'an Mária san.

³⁵ Kidáa kākā'an ánje san ni nā:

—Kí'xi Espíritú Sántú mé'ñu ó. Xuva kō e dóo ka'nu nā'a nā ne, kúnuu mé'ñu kunuu dava nā o. Dā'vī nuu nā o ntatí nā vata kaa viko san. Dukuān ne, i'xa é kaku sán ne, dóo va'a kúvi. Kunani i'xá Xuva kō. ³⁶ Vi'i a vé ne, ñavi'i o Isabeé ne, koo i'xá nā di, kuān te

dóo ata ñā. Divi ñā e ntáka'an ñā'a san é ñā kuvi koo i'xá ñā ne, é k'í'i iñu xoo é ñu'u i'xá ñā vevii. ³⁷ Tsi Xuva kō ne, ñā tūvī nee iñā é ñā kuvi vii ñā —ka'an ánjē san ni ñā.

³⁸ Kidāā ne, kaka'an Mária:

—Xu'ú ne, ñā kade tsiñu iñā Xuva ko kúvi u. Na vīi Xúva ko nī kó vatā ó kaka'an ntó nī ko —ka'an ñā.

Da kidāā ne, kué'ēn ánjē san.

Dā kue'en María kukoto ní'ni ñā Isabee

³⁹ Ntuvia tsikán ne, kant'í tsi kue'en María, kúntāa ñā ñuú mí kaduku ntée Judea. ⁴⁰ Kidāā ne, xée ñā nú vi'i Zacaría ne, kaka'an ñā ni Isabeé ntiusi. ⁴¹ Dā téku Isabeé san ntiusi ñā ne, kántá nuu i'xá san ini i'xí ñā kán. Isabeé san ne, nuu tsitu Espiritū Sántū san nima ñā. ⁴² Kidāā ne, un nū kué'en ini ñā kaka'an ñā:

—jDivin e dii dii ka naxnuu víko Xuva ko ó é un ntíi ntíi ñad'í san! jÉ naxnuu víko ñā i'xá ó é nuu ini i'xí o kán di! ⁴³ jXoo ntu ñā'a kúvi u é v'e'xí di'í Tó'ó kó, vexkoto ni'ni ñā ko? ⁴⁴ Tsi ura tsi i da téku ko ntiusi ó ne, i'xá ko ne, kántá nuu ini i'xí ko kán e dóo diní i. ⁴⁵ jNché kuān nche vá'ā o é kākuiñchi'xe o, tsi sá'ā ne, kúntāa vātá ó kaka'an Xúva ko ni ó! —ka'an Ísabee ni ñā.

⁴⁶ Kidāā ne, kaka'an Mária:

Dōó ka'nu kuini ko kuenta iñā Xuva ko.

⁴⁷ Nimá ko ne, dóo nuu dīni kuenta iñā Xuva ko, ñā é nakákū ko.

⁴⁸ Tsi Xuva kō né, ntūnta'ví ini ñā ko, xu'u é da kade tsiñu ú iñā ñā.

Un tsi nché vevii ne, é nchii dañu ntúvi ka'an ñā'a san tsi dóo vá'a ntuvi ko.

⁴⁹ Tsi Xuva kō né, dóo iō ñā é vīi ñā; dóo ka'nu e táxnū ñā iñā ko.

jDivi ñā e dóo va'á ñā!

⁵⁰ Nguentúvi tsi kantunta'ví ini ñā ñā'a, da xóo ka ñā'a, ñā é kánuní i ñā.

⁵¹ E nañé'e Xúva kō kó tsi dóo ka'nu ñā;

íde ñā é ntí'i mii é ncho vii ñā'a, ñā e dóo na'nu ñā'a kuini i;

⁵² nañu ñā ñā é na'nu ñā'a san, nántāa dūkun ñā ñā ntá'ví san.

⁵³ Xé'e ñā un ntí'i é vā'a é nchío ñā'a, ñā é ntátaan núu i.

Dā nakūnu ñā ñā kuiká san, koó da mii ntā'a ñā.

⁵⁴ Xnchii ñā ñā'a ñā, ñā Israee, ñā kade tsiñu iñā ñā;

ñā ni kúnāa ini ñā é ntunta'ví ini ñā ñā.

⁵⁵ Dukuan ó xé'e Xuva ko xū'u ñā ni ñāta kō, ni Ábraan ni i'xá ñā, nchii dañu ntúvi.

Kuan ó ka'an Mária.

⁵⁶ Kidāā ne, kátúvi María ni Isabeé te ūni xoo. Rkontúvi ne, kún'ūn ñā nú vi'i ñā kán.

Dā káku Juaan Bautista

⁵⁷ Dā kúntāa ntúvi é káku i'xá Isabeé ne, xío ūn i'xá tii. ⁵⁸ Kidāā ne, kué'en ñavi'i ñā, kúkoto ní'ni ñā ñā, tsi dóo ka'nu kuini ñā e

káku i'xá Isabee. Ini ñā tsi Tó'ó kō né, dóo vá'a ntuvi xé'e ñā iñā ñā. ⁵⁹ Dā kúvi una ntúvi ne, kue'en ní'i ñā i'xá san é ká'nté nuu ñā un siin kúñū é ixi i, vata ó ka'an Xúva kō. Ntío ñā'a san é kunani vata nani uva i Zacaría ne, ⁶⁰ ntá tsi di'í i né, kaka'an ñā:

—Ñá'ā, tsi Juaan kunáni —ka'an Ísabee.

⁶¹ Kidāā ne, ntáka'an ñavi'i ñā:

—Ntá tsi xoxó ñavi'i o, ñā é kuan naní —ka'an ñā ni ñā.

⁶² Dukuān ne, koó dā nta'a ñā kakuvi é tsixe'e ñā ūva i'xá san vata koo é kūtuni ñā nté koo kunani. ⁶³ Uva i ne, íkan ñā uun ta'vi rkuñū ne, da kidāā xntée na'a ñā é Juaan kunáni. Koó dā kúdu'va ñā ntāñi san é kuān o xntée na'a ñā. ⁶⁴ Ura dú'va tsi i náka'an Zacaría san. Eni ntu'u ñā káka'an ñā tsi dóo ka'nu Xuva kō. ⁶⁵ Un ntíi ntíi ñavi'i ñā ne, koó dā kúdu'va ñā. Da kanii ká'nu ñuú Judeá san e dóo ntáka'an ñā'a san nté ó kúvi. ⁶⁶ Un ntíi ntíi ñā e téku i ne, da dé kuení mii ñā:

—jNéé ntu é vīi i'xá san tē kúka'nu? —ka'an ñā.

Tsi kutuní ñā'a san tsi dóo nuu mé'ñu Xuva ko i.

É ita Zacaria

⁶⁷ Zacaria, úva i'xá san ne, nuu tsitu Espiritū Sántū nima ñā, kaka'an ñā tū'ūn é xé'e Xuva kō é ká'an ñā:

⁶⁸ jNa ká'an un ntíi ntíi ñā'a tsi dóo ka'nu Xuva kō, Tó'ó ñā Israee,

tsi vé'xi ñā, vexnákakū ñā ñā'a ñā!

⁶⁹ Tsi táxnū ñā ñā e dóo ntii iní i é nakakū ñā kō,

uun i'xá ika rei Dāvii, ñā é dé tsiñu iñā Xuva ko,

⁷⁰ vata ó tá'xi Xuva ko xū'u ñā nte ntúvi di'na, vata ó ntáka'an ñā ka'án naa ñā, ñā e dóo va'a:

⁷¹ é nantii ñā kō mí'i ntaínchu'vi ñā'a san ko, nī mí ntáde xení ñā ni kō,

⁷² é ntunta'ví ini ñā ni ñāta kō, ñā intóo ntuvi di'na,

é ntē ñā kunáni ñā é kada ntāa ñā nuu i e dóo va'a é káka'an ñā ni ñā kidaā.

⁷³ Divi nuu i é káka'an Xúva kō nte ntúvi di'na ni uva ata ko Ábraan

tsí nuu é ntaí i é vīi ñā é káka'an ñā:

⁷⁴ é nakáku ñā ko nta'a ñā ntaínchu'vi ko vata koo é vīi o nee iñā é káka'an ñā,

é ntē ñā u'vi kō,

⁷⁵ vata koo é kuvi kuntoo dadii o ni ñā é vīi ó nee iñā é vā'a da kanii ntuvi kō.

⁷⁶ Divin, i'xá mii kō,

vi'i a vé ne, ká'an ntōdon tū'un Xuva kō, ñā é dii ka ka'nu,

tsí divin ne, kí'in kodōn núun nuu Xuva ko, viin é koo tú've ñā'a san te xee mí Xuva kō.

⁷⁷ Divin kue'en é kūtuni ñā'a ñā

tsí nakate Xuva ko kuétsi ñā

vata koo é nakáku ñā.

78 Tsi Xuva kō né, dōo kantunta'vi ini ña kō né,
taxnū ña i'xá ña nte e dukún kán
vata kaa ntuve ngántii é kakene tevaá du'va
tsi,

79 vata koo é nāxi'í nuu ña iña ñá ntoo mi dōo
nee,

mí katāvi núu ña ntafi doxi'í.

Nañ'e ñá ko itsi mí kaka ó

vata koo é kúntoo vá'a o.

Dukuan ó ka'an Zacaría.

80 Kúka'nu Juaán san ne, dōo kutú've ña
iña Xuva ko. Má kú'u kan inúu ña un tsi da
nté xee ntúvi é kii ña é kini ña Israeé san ña.

2

Dā káku Jēsuu

(Mt. 1:18-25)

1 Ntúvi tsikán ne, taxnū Césa Agustu
tú'un da mí'i ká ñuu é uve ta'an ñúú Roma,
kaka'an ña é na nakuvé na'a un ntíi ntíi ña'a
san. 2 Sá'a e kúvi uun ito é nakuvé na'a ñá'a
san dá nūu Círeniu, kade kú'vè ña ñúú Siria.
3 Un ntíi ntíi ña'a ntánu'u ña ñúú ña é nakuvé
na'a ña.

4 Dukuan né, ntíi Jósee ñúú Nazaree é
káduku ntée Galílea. Kidáa ne, kué'en ña
ñúú Beleen é káduku ntée Judea, ñúú mí káku
rei Davii, tsí Joseé ne, divi tátá vi'i Davii ña.

5 Kué'en ña, ntúvi ñá ni Mária, tsí divi ñá é
kúntaa tú'un ñá é kani vi'i ña ni Jósee. Maria
sán ne, é ñú'u i'xá ña. 6 Da ñi ntoo ña ñúú
Beleén ne, xée ntúvi é káku i'xá ña. 7 Ikán
káku i'xá ña, i'xá nuu i. Náxtínuu ñá i doo ne,
dá xnúu ña i ini etun mí ñú'u é ntaé'xi kiti, tsí
ña vadá ka mí vá'a o é kúntoo ña ini vi'i kán.

Dā xee ánjē mí ñū'u paxtu

8 Etsin ñúú Beleén ne, ñu'u paxtu má kú'u
kan, ntáde ña kuenta lé'ntú ña niñú san. 9 Dā
néé ini ña, xée ánje Xuva kō mí ñú'u ña. Nāxi'í
nuu Xuva ko ntuve ña kanñi ntíkō diñi i mí
ñú'u ña ne, dōo u'v'í ña.

10 Ntá tsi kaka'an ánjē san ni ña:

—Ñá ku u'v'í nto. Tsi dōo va'á tú'un n'í
ú ve. Núu i sá'a é kúntoo díni nto, un ntí'i
kue'en dú'va nto, vata kaa nto é ntoo nto
ñuxiví san. 11 Tsi ñuu Dávií ne, é káku uun
i'xa é nakakú nto. Divi Crístu; divi ñá é Tó'o
kō. 12 Vata koo é nāxi'í nto i'xá san ne, nani'í
nto i kátínuu dōo, nuu ntaá ini etun mí ñú'u
e ntaé'xi kiti —ka'an ánjē san ni ña.

13 Ura tsikán ne, ñá te da ñi ánjē san ntii
díto ña, e ntáka'an ña e dōo ka'nu Xuva kō:
14;Dóo ka'nu kue'en Xúva kō, ña tuví e dukún
kán!

ñuxiví a ne, vá'a koo kúntoo ña'a,
ña e dōo va'á iña Xuva ko!
ka'an.

15 Kidáa ne, kúntaa ánjē san e dukún kán.
Paxtú san ne, eni ntu'u ña ntáka'an ñá xe un
xé un ña:

—Kí'in o Bēleén ve, kíkoto ntódo ó nee iña
ntu é kákuvi é tá'xi Tó'o ko kütuni ko —ka'an
ña.

16 Kant'í du'va tsi kue'en ña, kunantúku
ña Maria ni Jósee ni i'xá san. Dā nani'í ña ñá
ne, ikán nuu ntaa i'xá san ini etun mí ñú'u é
ntaé'xi kiti san. 17 Dā ini ña i ne, ntántaa ña
nté o kaka'an ánje ni ñá iña i'xá san. 18 Un
ntíi ntíi ña téku i ne, koó dá kúdu'va ña é kuán
o ntáka'an páxtú san. 19 Ntá tsi María sán ne,
xnuu vá'a ña nima ñá é un ntí'i é dé kuení ña
nuu i sá'a. 20 Dá kúnú'u paxtú san ne, ntaíta
ña nchu'ún Xuva kō ntánaku'é ña sintiá'vi
nta'a ña kuenta iña i un ntíi ntíi é téku ña ni
e ini ña, tsí kúntaa un ntíi ntíi vatā ó kaka'an
áñjē san ni ña.

Dā ntúvi kuenta Jesuu ini ukún kán

21 Dá kúvi una ntúvi ne, e'nté nuu ña un
sín kúnú é ixi i'xá san vatā xkoo ini ña.
Kidáa ne, xntánteé ñá i é Jēsuu kunáni, divi
d'vi é káka'an áñjē sán ni Mária nte dí'na dá
kú'un i'xá ña.

22 Dā xee tá'an ntúvi é ntuntoo ña, vatā
ó kaka'an lei Muiseé ne, kue'en ní'i ña i'xá
san ñúú Jerusaleen é ntáda ña i kuenta ntá'a
Xuva kō. 23 Dé ntaa ña sá'a, tsí kuán ó
kaka'an lei iña Xuva ko: “Un ntíi ntíi i'xa tii,
i'xa nuu i ne, kúntoo xio kuenta iña Xuva
ko”, ka'án lei san. 24 Kué'en ña, kúntído ña
doméni nú nāa kán di, vatā ó kaka'án lei
iña Xuva ko: uun na'a paloma ntákín o úvi
páloma na'nu.

25 Ntúvi tsikán ne, kátúvi uun ñatíi ñúú
Jerusaleen, ñá nani Simiuun ña e dōo va'á
ña'a, e dōo kanuu ini ña Xuva kō. Kantétu
ña amá kí'xi ña nakakú ñúú Israeé. Espíritú
Sántú sán tuví ní'i ñá Simiuún ne, 26 xé'le ñá
é kütuni Simiuun tsi ña kuví ña tē ña dí'na
kiní ña Cristu, ña táxnúu Xuva kō. 27 Kidáa
ne, kué'en ña má úkún kán, tsí Espíritú Sántú
sán ne, nāñ'e ñá ña é kuán koo víi ña. Divi
tsi ntúvi tsikan kué'en ní'i Jósee san ni Mária
san i'xá ña Jesuu má úkún kán di é ntáda ñá
i kuenta vatā ó kaka'an lei san. 28 Kidáa né,
kí'i Simiuún san i, ini'í ntee ña i ne, dá kidáa
káka'an ntá'vi ña ni Xuva kō, kaka'an ña:

29 Xuvá kó, vi'i a vé ne, é vá'a o é tá'xi nto itsi
é na kúvi u ve,

tsi é kúntaa vatā ó kaka'an ntó ni ko.

30 É ini u nuu ko ve, ña e véxnakakú nti,

31 ña e táxnúu nto é kini un ntíi ntíi ñá ntoo
ñuxiví sa.

32 Divi ña naxi'í nuu ña ñuxiví vata kaa ñu'u
é kaxi'í nuu nuu ko.

Dōo xi'í nuu ka'nu ña iña ña'a nto, ña ñúú
Israeé san di.

Kuan ó ka'an Simiuun.

33 Uva Jēsuu ni d'íi ña ne, koó dá kúdu'va
ña da téku ña é káka'an Simiuun iña i'xá ña.

34 Kidáa né, nāxnúu viko Simiuún san ña ne,
dá kaka'an ñá ni Mária, dí'i Jēsuu:

—Koton tsí i'xa sa'á ne, vé'xí é vīi e dóo titín ña'a ña Israee sán ne, kó'xo ña né, ò nakuntáñi ñá kuenta iña i. Dóo titín ña'a san koto ña i ne, nantii ni'ni ña i, ³⁵ vata koo é dukuan koo kütuni nté ò ntádē kuení nti'xe ña'a san. Divín dí, dóo u'vi kuvi ó, vata tē káá é ūvi nuu i ni'ni ntído nima ó dí —ka'an Símiuún san ni Mária.

³⁶ Íkân ntsi úun ñadí'í, ña e dóo atā, ñá naní Ana, ña é ka'an naa Xuva ko. I'xá Fanuee, tatá vi'i Asee. Dutsi kuia ña tánta'a ña ne, u'xe kuia tsi íntóo ni'í ta'an ña ni xñ ña. ³⁷ É ita nti'xin kimi díko kimi kuia é ntukíí ña. Ñá nī ntií kué'en ña má úkún kán. Ntē ntúvi ntē níñu kanuu iní ña Xuva kō ne, kaitúvi ixu ña ne, kaka'an ntá'ví ña di. ³⁸ Ura dú'va tsi i xeé Aná san mī ntóo ña ne, eni ntu'u ña kánaku'e ña sinti'á'vi nta'a Xuva kō ne, kaka'an ñá iña i'xá san ni ūn ntií ntií ña'a san, ña ntantéto xoo é xee i é nakakú ñuú Jerusaleen.

Dá kúnú'u ña ñuú Nazaree

³⁹ Kídáá ne, dá kúvi dé ntaa nti'í ña é káka'an lei Xúva kō ne, kúnú'ú ña ñuú Galilea, un tsi nté ñuú mii ñá, mí nani Nazáree. ⁴⁰ Íkân éni ntu'u i'xá san é'nu. Dóo ntií é'nu. Dóo kí'in iní i. Dóo kuínima Xúva ko í.

Dá tuví Jesuu má úkún kán

⁴¹ Kuia kuia ntáñe'e uva Jéssu ni dí'í ñá ñuú Jerusaleen dá kakuví viko da nátava Xuva kō ña Israee ñuú Egitō. ⁴² Dá xee tá'an uxuvi kuia Jesuu ne, kué'en nti'í ña ñuú Jerusaleen váta xkoó iní ña da kaxío viko san. ⁴³ Dá inú kava viko sán ne, ítuvi mii Jéssu Jerusaleen, é ntē ña ni iní dí'í ñá, nté uva ña. ⁴⁴ Te kúnti'xi i'xá ña mé'ñu ñá'a san, kuíni ña. Uun ntuvi va vá'a ñuú ña ítsi da kútuni ña é ña te ntíkín ntu i'xá ña ña. Kídáá ne, eni ntu'u ña nántuku ña ñá mé'ñu ñá'vi'í ña ni ña iní ña. ⁴⁵ Ñá ni nani'í ñá ña. Kídáá né, ntíko kōo xtúku ña, kue'en ñá, kúnantúku ña ña ñuú Jerusaleen. ⁴⁶ Dá kúvi uní ntúvi ne, nani'í ñá ña iní ukún kán. Ntoó ni'í ña mastrú lei, kaini ña e ntáka'an ña ne, katsixe'e Jesuu san ñá di. ⁴⁷ Un ntií ntií ña e téku i ne, koó dá ntákudu'va ña, tsi dóo ntíto Jesuu san ne, dóo iní ña nté koo nantíko kōo ñá di. ⁴⁸ Dá iní uva ña ne, koó dá kúdu'va ña. Dí'í ña né, kaka'an ña:

—I'xá mii ko, ¿nté kúvi kuán o dén ntun ni nti? ¿Ñá inin ntun tsi ntuví nti uva ño né, dóo ntánti'í iní nti ntánantukú nti o? —ka'an ña.

⁴⁹ Kídáá ne, kaka'an Jéssu ni ña:

—¿Ntē kúvi ntánantuku ntu ntó ko? ¿Ñá ntu iní nto tē kantio é i'a kutúví u má vi'í Úvá ko? —ka'an Jéssu ni ña.

⁵⁰ Ntá tsi ña ni ñé'e díki ña nee iña é káka'an ñá ni ña.

⁵¹ Kídáá ne, kúnú'ú Jesuu ni úva ñá ñuú Nazáree ne, dé ntaa nti'í ña nēe e teé tsiñu

uva ña ña. Dí'í ña ne, xnuu vá'a nti'í ña sá'á nima ña. ⁵² Jesuu ne, kué'en é'nu ña. Dóo kúki'in iní ñá di. Dóo kuínima Xúva ko ña, ni ūn ntií ntií ña'a sán di.

3

Dá káka'an ntódo Juaan Bautista ñuu itsi (Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

¹ Dá kúvi xe'un kuia é idé Tiberiu ña é kadē kú've un ntií ntií ñuú é káduku ntēe Romá ne, kídáa odo nūu Poncio Pílatu ñuú Judeá ne, odo nūu Herodé ñuú Galilea di. Ení Herodé, ñá nani Félipé ne, odo nuú ñá ñuú Traconite ni ñuú Ituriá di. Ña nani Lísaniá ne, odo nuú ñá ñuú Abilinia. ² Anaa ni Caífaa ne, ntáde ña dutu ñá odo nūu. Ntuvi tsikán ne, xéé tū'ún Xuva kō nta'a Juaan Bautista, i'xá Zacaria, mí tuví ña ñuú itsí kán. ³ Kídáa ne, kué'en Juaán san, ita nti'xin ña dá kani'í diñi ntute ka'nu é nani Jórdaan, kaka'an ntódo ña ni ñá'a san é na nātivi iní ña kuétsi ña ne, na kútsi ntute ña di, vata koo é na káda ka'nu iní Xuva ko ni ña kuétsi ña. ⁴ Sá'a kúvi vata ó xntee na'a ña ka'an naa Xuva ko, ñá nani Isáia, kaká'an ña: Xéé ñuú itsí kán uun tatsin é un ntií tsi káka'an:

“Nákoo tú've ntó itsi Xuva kō; nakaán nuu nto itsi ntaa mí kí'in ña.

⁵ Un ntií ntií xi'ntí ne, ntadí nuu.

Mí'í ío xuku ni tí'í i ne, ntuntaa.

Itsi mí dóo nakutá'nu ne, ntuntaá di.

Itsi mí ña vá'á o ne, ntu'vá'a di.

⁶ Kídáá ne, un ntií ntií ña'a san kiní ña

ñá é taxnúu Xuva kō é nakakú ñá kō”,

kuan ó ka'an tatsin san.

Du'va ó ka'an Isáia san. ⁷ Ñá té nté kaa ña'a xéé ña mí tuví Juaan é ntio ña é nakútsi ntute ña ña ne, kaka'an Juaán san ni ña:

—¡Ntó'o é tatá koo nto e dóo kíni ntáa nto! ¿Xóo ña nta káka'an i ni ntó é kúvi nakáku nto é ntó'o nto é ta'xi Xuva kō ve? ⁸ Vá'a tsí koo víi nto vata koo e díto é nadama nti'xe nima nto. Ná ku ka'an ntó ni tá'an nto: “Xo'ó né, tatá vi'í Abraan o”. Kaka'an u tsí Xuva kō ne, kúvi ntada ña xuu tatá Abraán tē dí ntio ña. ⁹ Dukuán ne, é ío tu've káa ntee é nakán nti'í ña utun sán un tsi nte ni dítsin i. Un ntií ntií utun é ña kakí kiti vá'á i ne, katsin ña ne, dá ká'mí ña —kuán o ka'an Juaán san ni ñá'a san.

¹⁰ Kídáá né, tsixe'e ñá'a san ña:

—¿Ntē ntú koo víi nti kuan? —ka'an ñá'a san.

¹¹ Dá kaká'an Juaán san ni ña kídáa:

—Xoo é ío uvi du'nu i ne, na kué'é ña kunúu tuku ña'a, ña é ña tuví du'nu i. Tē xoo é ío é kae'xí i ne, na kué'é ña dava na ká'xí ña'a, ña é ña tuví é ká'xi —ka'an ña.

¹² Vé'xí ña ntaído diu'un xóo di é kútsi ntute ña ne, dá tsixe'e ñá Juaan:

—Mastrú, ¿ntē ntú koo víi nti dí? —ka'an ña.

¹³ Ne, dá kakā'án Juaan:

—Ña kuído nto vata kaa ntaído nto diu'un xôo san; mii tsi é kuído nto vatá ó kaka'an léi san —ka'an ñá ni ñá.

¹⁴ Sntadún san dí ne, tsixe'e ñá dí:

—Nti'í ni, ¿ntē ntú koo víi nti? —ka'an ña.

Ne, kaka'án Juaan:

—Ña kuído dú'u nto nté uun iña ña'a; ntē ña ku nau'ví nto ña. Ntē ña ku da'ví nto ña dovete tē ña te neé kade ña. Ná kākán ka nto xá'ví nto, tsí e dí'ví tsí é kani'i nto —ka'an ñá ni ñá.

¹⁵ Ña'a sán ne, ntaitsu'un ñá ntantétu ña. Ntádē kuení mii ña tē nté kaa ne, Juaán san é Cristu ña. ¹⁶ Ntá tsi Juaán san ne, kaka'an ñá ni ùn nti'í nti'í ña'a san:

—Xu'ú ne, kúdií ntute kadá'ví ú nto da kanakútsi ntute ú nto ne, ntá tsi vé'xi ūun ña'a, ña e dií dií ka ka'nu é xu'ú, é ntē ña kainuu a'ví ko é nantúte ú xo'lo nti'xen ña. Dívi ña ne, ñá tē ntúte dá'ví ñá nto, tsí Espiritú Sántu sán dá'ví nuu ña nto, ni ñū'u é kai'xi. ¹⁷ Dívi ña né, ni'i nta'a ña ūtun é káni ña trigu é nātsoo xio ña xáka i. Nātsu'un vá'a ña trigú san ini aka ña, ntá tsi ka'mi ña xáka san mé'ñu ñū'ú san mí ña ntá'va —ka'an ña.

¹⁸ Ne, títin ka nuu i é kaka'án Juaán san ni ñá'a san dá kaka'an ntódo ña ni ñá tú'ún va'á san dí. ¹⁹ Ntá tsi de tíi Juaán san ni ña tsiñu ka'nu i, ña Heródē, tsi náki'i Heródē san ñadi'i eni ña Felipe, ña nani Heródia. Dē tíi ña ni ñá kuenta iña é un nti'í nuu i é káni kaa é idé ña dí. ²⁰ Ntá tsi dá téku Heródē ne, tuku nuu i idé túku ña: tsí xnúu kutu ñá Juaán san viutun.

Dá itsi ntute Jesuu

(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

²¹ Dá kanakútsi ntute Juaán san un nti'í nti'í ña'a sán ne, itsi ntute Jesuu ntá'a Juaán san dí. Dá kaká'an ntá'ví Jesuu ne, ura dú'va tsi nákaan i'i e dukún kán. ²² Díto tsi vé'xi daxi daxi Espiritú Sántu san vata kaa paloma é nākuntéku díki ñá ne, dá téku ña uun tatsín e dukún kán é kaka'an:

—Dívin é i'xá mi'í kó e dóo ntio ko. Dívin é nakaxnúu ú o —ka'an tátsin san ni ñá.

Ñavi'i ata Jesuu

(Mt. 1:1-17)

²³ É kúvi oko u'xi kuia Jesuu san da éni ntu'u ñá edé tsiñu ña. Dívi ñá né, i'xá Josee ña, kuíni ña'a san. Josee san ne, i'xá Elii. ²⁴ Elii san ne, i'xá Mataa. Mataa san ne, i'xá Levii. Levii san ne, i'xá Melqui. Melqui san ne, i'xá Jana. Janá san ne, i'xá Josee. ²⁵ Josee san ne, i'xá Matatia. Matatia san ne, i'xá Amoo. Amoo san ne, i'xá Nauun. Nauún san ne, i'xá Eli. Eli san ne, i'xá Nagai. ²⁶ Nagai san ne, i'xá Maa. Maá san ne, i'xá Matatia. Matatia san ne, i'xá Semei. Semei san ne,

i'xá Josee. Josee san ne, i'xá Judaa. ²⁷ Judaa san ne, i'xá Juanaan. Juanaan san ne, i'xá Resa. Resa san ne, i'xá Zorobabee. Zorobabee san ne, i'xá Salatiee. Salatiee san ne, i'xá Neri. ²⁸ Neri san ne, i'xá Melqui. Melqui san ne, i'xá Adi. Adi san ne, i'xá Cosan. Cosán san ne, i'xá Elmadaan. Elmadaan san ne, i'xá Ee. ²⁹ Ee san ne, i'xá Jesuu. Jesuu san ne, i'xá Eliezee. Eliezee san ne, i'xá Joriin. Joriin san ne, i'xá Mataa. ³⁰ Mataa san ne, i'xá Levii. Levii san ne, i'xá Simiuun. Simiuún san ne, i'xá Judaa. Judaa san ne, i'xá Josee. Josee san ne, i'xá Jonaa. Jonaa san ne, i'xá Eliaquiin. ³¹ Eliaquiin san ne, i'xá Melea. Melea san ne, i'xá Mena. Mená san ne, i'xá Matata. Matatá san ne, i'xá Nataan. ³² Nataán san ne, i'xá Davii. Davii san ne, i'xá Isaii. Isaii san ne, i'xá Obee. Obee san ne, i'xá Boo. Boó san ne, i'xá Sala. Salá san ne, i'xá Nasuun. ³³ Nasuún san ne, i'xá Aminadaa. Aminadaa san ne, i'xá Amiin. Amiin san ne, i'xá Arni. Arni san ne, i'xá Eruun. Eruún san ne, i'xá Fare. Faré san ne, i'xá Judaa. ³⁴ Judaa san ne, i'xá Jacoo. Jacoo san ne, i'xá Isaa. Isaa san ne, i'xá Abraan. Abraán san ne, i'xá Taree. Taree san ne, i'xá Nacoo. ³⁵ Nacoo san ne, i'xá Seruu. Seruu san ne, i'xá Ragau. Ragaú san ne, i'xá Pelee. Pelee san ne, i'xá Hebe. Hebé san ne, i'xá Sala. ³⁶ Salá san ne, i'xá Cainaán. Cainaán san ne, i'xá Afasaa. Afasaa san ne, i'xá Seen. Seen san ne, i'xá Noee. Noee san ne, i'xá Lamee. ³⁷ Lamee san ne, i'xá Matusaleen. Matusaleén san ne, i'xá Enoo. Enoó san ne, i'xá Jaree. Jaree san ne, i'xá Malalee. Malalee san ne, i'xá Cinaan. ³⁸ Cinaan san ne, i'xá Enoo. Enoó san ne, i'xá See. See san ne, i'xá Adaan. Adaan san ne, i'xá Xuva kō.

4

Dā nchó koto ntee tó'o e ña vá'a san Jéssu
(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

¹ Jesuu ne, nuu tsitu Espiritú Sántu sán nima ñá, ntiko koó ña é ñe'ē ña nú ntute ka'nu é nani Jórdaan. Kue'en níi Espiritú Sántu san ña, kué'en ña ñūu itsi kán mí xoxó ña'a. ² Ikán itúvi ña uvi díko ntuvi ne, ntá tsi tó'o e ña vá'a san ne, ito nteé ña. Ná ni é'xi kue'en ña ntuvi é itúvi ña ikán. Dā rkontúvi ne, kákin ña. ³ Kidáá né, kaka'an tó'o e ña vá'a san ni ña:

—Tē nuu é ntaá i é i'xá Xuva kō ó né, viin é nantúvi xuu sá'a tañú'ú —ka'an tó'o e ña vá'a san ni ña.

⁴ Kidáá ne, nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Tū'un Xuva kō ne, kaka'an: “Ñá te da mii tsi tañú'ú san kantio ña'a san, tsí kantio ña un nti'í tú'ún é kaka'an Xúva kō”, ka'an —ka'an ñá ni i.

⁵ Kidáá ne, kúxee ni'i tó'o e ña vá'a san ña uun itsi mí dóo dükun. Uun da'na tsi nañé'ē

ña un ntíi ntíi ñuu é ió da kaniñ ñūxiví ne,
 6 kaka'an ni Jesúsú san:

—Xu'ú ta'xi u é kadā kú'ven dá kaniñ ñūxiví san. Ta'xi u é un ntí'i e dóo va'á san é kúvi iña o. Tsí xu'ú ne, é ntúvi kuenta ntá'a ko é un ntí'i sá'ā ne, kué'ē ú da xóo ka tsi é ntio ko. 7 Te nakūnchítin nūú ko ne, te kunūu ini ó ko ne, é un ntí'i kúvi iña o —ka'an ni Jesúsú.

8 Kidāā ne, nantíko kóo Jesuu, kaká'an ñā ni i:

—Tū'ún Xuva ko ne, kākā'an: “Kunūu ini o Tó'lo o Xuva ó. Da mii tsi ñā é kuinti'xe o ñā”, ka'an —ka'an ñā ni tó'lo e ñā vá'ā san.

9 Kidāā ne, kue'en ní'i tó'lo e ñā vá'ā san ñā ñuú Jerusaleen. Nakāā ñā dikí xúkun ka'nu mí'i e díi díi ka dukún ne, dá kaká'an ni ñā:

—Tē nuu é ntaā i é divín e I'xá Xuva kō ne, nakó'xón nuun kúñu ó un tsi nte í'a. 10 Tsi kaka'an tú'un Xuva kō:

Tsi taxnúu ñā ánje ñā é vii ñā o kuenta, é kúnuu mé'ñu kúnuu dava ñā o.

11 Kūrkaa ánje san o,

vata koo é ñā náki'in nté uun xuú, ka'an —ka'an tó'lo e ñā vá'ā san ni Jesúsú.

12 Ne, nántiko kóo Jesuu, kaká'an ñā ni i:

—Du'vá ó kaka'an tú'un Xuva kō di: “Ñā ku nté dúkuan kóto nteen Tó'lo o Xuva ó”, ka'an —ka'an ñā ni é ñā vá'ā san.

13 Dā ñā ni kuví vii tó'lo e ñā vá'ā san nté koo vii é kó'xó ntéé Jesuu ne, kí nteé xio, kue'en.

*Dā éni ntu'u Jesúsú dé tsiñu ñā ñuú Galilea
 (Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)*

14 Nāxee Jesúsú ñuú Galilea, nuu tsitu nima ñā Espiritū Sántū san é vii ñā tsiñu ñā. É da mí'i ká ñuú ntáka'an ñā'a san iña Jesúsú.

15 Nakuá'a ñā ñā'a san ta'án ñuu ta'án ñuu má vi'i mi ntánataká nuu ñā Israee. Un ntíi ntíi ñā'a san ntáka'an ñā e dóo va'á Jesuu.

*Dā itúvi Jesuu ñuú Nazaree
 (Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)*

16 Kidāā né, nāxee Jesúsú ñuú Nazaree, mí é'nu ñā. Ntuvi dá ió dá'na ne, kué'en ñā má vi'i mí nataká nuu ñā Israee váta xkóo ini ñā. Nákuntísi ñā é nakuá'a ñā tú'un Xuva kō.

17 Xé'e ñā ñā tūtu é de vá'ā ñā ka'án naa Xuva ko, ñā nani Isāia. Nākaán ñā ne, nāni'i ñā mí du'vá ó kaka'an:

18 Espiritu Xuva kō ne, nuu mé'ñu nuu dava ñā ko,

tsí divi ñā téé tsiñu ñā ko

é ká'án u tú'ún é vá'á ni ñā ntá'vi.

Divi ñā táxnūu ñā ko

é ká'án u ni ñā ñu'ú kutū nté koo nakáku ñā, ni é nákaán u ntuxnúu ñā kuāa,

ní é nakákú u ñā ntáde xení ñā'a ni i,

19 ní é ká'án u tsí é xee ntúvi e dóo va'á koo vii Xuva ko ni ñā'a.

Kuān ó kaka'an tú'ún é nakuá'a ñā.

20 Kidāā ne, naxtínuu Jesuu tútu san ne, dā nakué'e ñā ñā kaxntíi nú vi'i mi ntánataká nuu ñā ne, nákutūvi xtuku ñā. Un ntíi ntíi ñā ntoo sán ne, ntaíto ñā ñā. 21 Kidāā ne, éni ntu'u Jesúsú kaká'an ñā ni ñā:

—Tū'ún sa'ā ne, é vevii é káuntaa vata kaa e téku nto dá kanakuá'a u nto —ka'an Jesúsú.

22 Un ntíi ntíi ñā'a sán ne, vá'á ó ntáka'an ñā iña Jesúsú. Da kúdu'va ñā é kuān nte vá'á ó kaka'an ñā. Ntatíin mii ñā, ntáka'an ñā:

—¿Ñā ntu te i'xá Josee ñā sá'a? —ka'an ñā'a san.

23 Dá kaká'an Jesúsú ni ñā:

—Ncho ka'an ntó ni kó vatā ó ntáka'an ñā'a san: “Tē nuu é ntaā i é medíku ntó ne, ntavá'a mii ntó kúñu ntó.” O ncho ka'an ntó ni kó: “Vatā o téku ntí nēe é idé nto ñuú Capernaú ne, kuān koo vii nto i'a di, ñuú mii ntó”, te kuan kōo é ncho ka'an nto.

24 Nuu é ntaā i é kākā'án u tsi nté uun ñā'a ñā ka'án naa Xuva ko ne, ñā ntio ñā'a san, ñā ñuú mii ñā, é kíni ñā tú'ún é kākā'án ñā. 25 Nuu é ntaā i é kākā'án u tsi ñā te da díi ñadi'í kíi san ntoo ñā ñuú Israee ntuvi da itúvi Elia. Dā kidāā ne, ñā ni káin kué'en tsi davi uní kuia nte dáva ne, dóo kútaa ñā'a san da kaniñ ñuú san. 26 Ntá tsi ñā ni taxnúu Xuva kō Eliá san e kixntíi ñā ñadi'í kíi, ñā ñuú Israee, tsi táxnūu ñā ñā é kixntíi ñā uun ñadi'í kíi, ñā ñuú Sareta, ñuu é tuvi étsin Siduun.

27 Nā te da díi ñā ntákuvi kui'í é kánako'xo kúñu i ntóo ñā ñuú Israee ntuvi da katúvi ñā ka'án naa Xuva ko, ñā nani Eliseu, ntá tsi nté uun ñā'a, ñā ntánchokuvi, ñā ni ntuvá'a ñā. Tsí mii tsi Nāmaan, ñā ñuú Siria, ntuvá'a ñā —ka'an Jesúsú.

28 Ntá tsi ñā ntoo ini vi'i mí nataká nuu ñā Israee ne, un vá'a tsi kúdiin ñā dá téku ñā é kuān ó kaka'an ñā. 29 Nákuntāñi ñā'a sán ne, nakunu ñā Jesuu ñuú ñā. Kue'en ní'i ñā ñā rki uku é nakó'xó nuu ñā ñā. 30 Ntá tsi kíi ni'ni Jesúsú mé'ñu ñā'a san, kué'en ñā.

*Ñatíi, ñā é nuu é ñā vá'ā nima i
 (Mr. 1:21-28)*

31 Jesúsú ne, kué'en ñā ñuú Capernaú é tuvi ñuú Galilea ne, ikan kanakuá'a ñā ñā'a san ntúvi dá ió dá'na. 32 Koó dá kúdu'va ñā'a san tú'ún é kanakuá'a ñā ñā, tsi dóo ini Jesuu nee é kākā'án ñā.

33 Má vi'i mí nataká nuu ñā Israee san ne, tuvi uun ñatíi, ñā é nuu é ñā vá'ā nima i ne, un ntíi tsi kākā'án:

34 —¡Na koo mii ntó ntí! ¿Neé ntu vii ntó ní ntí, Jesuu, ñā ñuú Nazaree? ¿Vé'xi ntu nto é nákuñáa nto ntí? Xu'ú ne, ini u nto, tsí divi ntó e dóo va'á nto iña Xuva ko —ka'an ni Jesúsú.

35 Kidāā ne, de tíi Jesuu ni é ñā vá'ā san, kaka'an ñā ni i:

—¡Diin tsi kutúvin! ¡Ntiin nima ñatíi sá'a! —ka'an ñā ni e ñā vá'ā san.

Kidáá né, un nti tsi nāntava é ña vá'ā san ña ñu'u kan, mé'ñū un ntí ntí ña'a san da ntí nima ña. Ntē ña ni ní'í kui'í ña da nti é ña vá'ā san. ³⁶ Dōo u'ví ña'a san un ntí ntí ña da íni ña. Ntátsixe'e ta'an mii ñā:

—¿Neē ntú tu'un sá'ā? Ña sá'ā ne, ¿nté kui dóo iō ña é víi ña? Tsi dá mii tsi kaka'an ñā ne, kúvi idé ña nakúnu ña é ña vá'ā san —ka'an ña.

³⁷ Da mí'í ká ñūu san ntáka'an ñā iña Jesús.

Dā ntavá'a Jesuu ñuntí Simuún Pedru
(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

³⁸ Kidáá ne, nakuntísi Jesuu, ntáka ña ví'í mi ntánataká nuu ña Israeé san ne, kué'en ña nú ví'í Simuun Pedru. Ikān tuví ñuntí ña ne, dōo kaxé'e ña ka'ni. Íkan ña dá xe'e ntá'a Jesuu é na ntává'a ña ña. ³⁹ Nákuntēi Jesuu nuu ñadi'í san mí tuví ntaa ña ne, kaka'an ña é na ntók ka'ni san. Ura tsi í nakuntísi ña, da de vá'a ña é ká'xi Jesuu ni ná'a ña.

Dóo titín ña ntánchokuvi ntavá'a Jesuu
(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

⁴⁰ Ura da kaído nuu ngántí san ne, xée ūn ntí ntí ña'a san, xee ní'í ña ña'a ña, ña ntánchokuví san, mí tuví Jesuu. Dóo titín nuu kui'í ntákuví ña. Tíin nta'a Jesús ñā'a san xe un xé un ñā, ntavá'a ña ña. ⁴¹ Ná te da díi ña ntánchokuví san ne, ntíi é ña vá'ā sán nima ña. Nokó dá ntákachu'u ntāa é ña vá'a san, ntáka'an:

—¡Diví ntó é I'xá Xuva ko ntó! —ka'an.

Ntá tsi de tíi Jesuu ni é ña vá'a san. Ná ni xé'í ña itsi é ká'an, tsi ini tsi diví ñā é Cristu ña, ña e táxnuu Xuva kō.

Kaika Jesuu kaniñ ñū Galilea, kaka'an ntódo ña ni ñā'a san

(Mr. 1:35-39)

⁴² Dā tuví ne, kué'en Jesús díñi ñūu san mí xoxo ntóo í. Ntá tsi ña'a sán ne, dōo nántuku ña ñā. Xée ñā'a san mí tuví ña ne, ñā ni nataká ñā ña, tsi ña ni ntío ñā'a san é ká'ín ka ña. ⁴³ Ntá tsi kaka'an Jesús:

—Da mii é ká'ín ka ú xio ñūu san, kika'an u ni ñā'a san tú'ūn é vā'a iña i mí kadē kú'vé Xuva kō, tsi diví tsiñu sá'a e táxnuu Xuva kō ko —ka'an Jesús.

⁴⁴ Kué'en ña ne, kuka'an ntódo ña ni ñā'a má ví'í mi ntánataká nuu ña Israeé san dá kanñ ñūu Judea.

5

Nuu i e dóo ka'nu e kúvi ni ña ntáñ tsákā
(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

¹ Uun ntuví ne, ntísi Jesuu díñi míni ká'nu é nani Genesáree. Ná te da díi ñā'a xee ña é kíni ñā Jesús. Un tsi tavi núu ña ñā e dóo ntio ña é kíni ña tú'un Xuva kō. ² Íni Jesuu úvi tun ntóo íxú é ntóo díñi ntute kán ne, ña ntátava tsákā sán ne, é ntíi ña tun ntóo san é nakate ña xunu ña. ³ Kidáá ne, kúxēe Jesuu iní tun

ntóo Simuún san ne, dá íkan ñā ña da xe'e é na nakí'ín íka ká ña iní ntute san tun ntóo san. Kidáá né, eni ntu'u ña kaka'an ñā ni ñā'a san. ⁴ Dā kúvi ka'an ñā ni ñā'a sán ne, kidáá ne, kaka'an ñā ni Simuun:

—Kué'en ní'í nto tūn ntóo san iní ntute mí kúnú san ne, dá nakuítā nuu nto xunu nto, dá tñin nto tsákā san —ka'an Jesús ni ña.

⁵ Simuún san ne, kaka'an ña:

—Mastru, kué'en níñu vétun é ñū'u nti, ntáde tsiñu ntí ne, nté uun tsákā ña ni ní'í nti ti. Ntá tsi te diví nto ká'an ntó ne, nakuítā nuu xtuku ntí xunú nti —ka'an ña.

⁶ Kuān o dé nti'xe ña ne, niñ kué'en tsi ñu'u tsiñu tsákā san xunú ña dá nātavā ña. Dókō sá ni ntátsin tu'un xunú ña. ⁷ Kidáá né, ide ña nta'a ña ni ñā ñu'u tuku tun ntóo san vata koo é kí'xi ña, kíxntí ña ñā. Kí'xi ña ne, natsítu kué'en ñā ntuví tūn ntóo san. Dókō sá te ni ntíi ntoko tun ntóo ña. ⁸ Dā íni Simuun Pedru san nté o kúvi ne, nākunchíti ntāa ña nuu Jesús, dá kakā'an ña:

—Kii nteé xio nto ko, Tó'ó, tsi xu'u ne, dóo iō kuetsí ko —ka'an ñā ni Jesús.

⁹ Tsi dóo u'ví Simuún san, ni ūn ntíi ntíi ña nguú san, tsi dóo kue'e tsákā táva ña. ¹⁰ Kuan o kúni Santiaú san dí ni Juān, i'xá Zebedeu, ña é dadíi ntáde tsiñu ni Simuún san. Ntá tsi kaka'an Jesús ni Simuun Kidáa:

—Ná ku u'ví o. Tsi vatā o den da tñin o tsákā ne, un tsi nté vevíi ne, kuan kōo ní'í o ña'a, ña é kuntíkin Xúva kō dí —ka'an ñā ni Simuun.

¹¹ Kidáá né, ntíi ní'í ña tun ntóo san díñi ntute kán né, dá tsóo mii ntí'í ña iña ña, dá kué'en ñā, kuntíkin ñā Jesús.

Dā ntavá'a Jesuu ña nako'xo kúñu í

(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹² Uun ntuví ne, tuví Jesús uun ñūu ne, xée uun ñatíi, ña é kanako'xo kúñu í. Dā íni ña Jesús ne, nākútintei ña ñu'u kán, kaikan ña dá xe'e:

—Tó'ó, tē ntio nto ne, kúvi nakuítā ntó kui'í ko —ka'an ñā ni Jesús.

¹³ Kidáa ne, tñin nta'a Jesús ñā, kaka'an ñā ni ñā:

—Ntio ko. ¡Na ntúvā'an ve! —ka'an ñā ni ñā.

Ura dú'va tsi i kue'en ntí'xe kui'í é kanako'xo kúñu ñā. ¹⁴ Kidáá ne, kaka'an Jesús ni ña:

—Nté uun ña'a san ña ku ká'an ní'in ña. Mii tsi é kué'en nta'a dutú san na kíni ñā o. Kué'en ní'in doméni iña i é ntúvā'an san vata o ka'an Muísee, vata koo é un ntíi ntíi ña'a san kutúni ña tsi é ntuntoo kui'í é kákuvi o —ka'an ña.

¹⁵ Ntá tsi da díi díi ka kúxéé nuu tú'un iña Jesús. Ná te nté kaa ña'a nataká nuu ña é kíni ña é kaka'an Jesúsú ní é ntuvá'a ña kui'í ñā dí.

16 Ntá tsi Jesuu ne, kii nteé xio ña mí xoxó ña'a ntoo ña ne, ikan kúka'an ntá'ví ña.

Dā ntavá'a Jesuu uun ña'a, ña natáin
(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

17 Uun ntuvi ne, tuví Jesuu, kaka'an ñá ni ñá'a san. Ikān ntoo ña fariseu ni mastrú lei di, ña vé'xi da kanii ñúú Galilea, ñuu Judeá, ni ñúú Jerusáleen. Dōo xé'e Xuva kō é kúvi víi Jesuu é ntavá'a ña ña ntánchokuvi. 18 Kidáa ne, xee ní'i ña uun ñatíi, ña natáin, ntékú ña chidó. Ncho ká'vi ní'i ña ña íní ví'i kan é xtuví ñá ña nuu Jesuu, 19 ntá tsi ña ni naní'i ña nté koo ká'vi ña, tsí ña te nté kaa ña'a ntáñi ña. Dukuān ne, kúxé ña rki ví'i kan, dā nakuído ña xkítí tsió san ne, da nákií ñá ña nchokuvi san, kanii tsi ña ni chido ñá, nuu Jesuu. 20 Dā íni Jesuu tsi dóo ntánuu iní ña vexní'i ña ne, kaka'an ñá ni ña nchokuvi san:

—Vevíi ne, é dē ka'nu iní u ni o kuétsi o ve —ka'an ña.

21 Kidáa ne, mastrú lei san ni ña fariseú san ne, eni ntu'u ña ntádē kuení mii ña: “Ñeé ntú ña'a ña sá'a é dotó tsi kaka'an ñá tú'ún e dóo xii kaa? Tsi xoxo kuvi víi i é káda ka'nu iní i ni kuétsi kō. Mii tsi Xuva kō é kúvi víi ña.” Kuān ó ntádē kuení ña.

22 Ntá tsi Jesuu ne, kütuni ña nté o ntádē kuení ña'a san ne, tsixé'e ña ña:

—¿Nté kuān ó ntádē kuení ntu nto? 23 ¿Ñeé ntu é díi ka ña ntii tú'ún é ká'an u, te kuiní nto: “É ntōo kuétsi o vē”, o te ká'an u: “Nakuntísin ve, nakakan”? 24 Nañé'le u nto tsí xu'u é véxkúví ú ñatíi ne, kuvi víi u é nakate u kuétsi ñá'a ñuxiví sa —ka'an ña.

Kidáa ne, kaka'an ñá ni ña natáin san:

—Nakuntísin vé ne, dá naki'in chido o ne, dá kúnú'ún nú ví'i o kán —ka'an Jesuu ni ña.

25 Ura tsí i nakuntísi ña natáin san mé'ñu ún ntíi ntíi ña'a san ne, da náki'i ña chido ñá, kúnú'u ña nú ví'i ña kán, kaka'an ñá e dóo ka'nu Xuva kō. 26 Un ntíi ntíi ña'a sán ne, koó dā kúdu'va ña, ntáka'an ña e dóo ka'nu Xuva kō. Dukuān ú'ví ñá di, ntáka'an ña:

—Nté uun ito vata kiní o nuu i e dóo ka'nu e íni o vevíi —ka'an ña.

Dā kána Jesuu ñá nani Lēvíi
(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

27 Dā kúvi sá'a né, ntíi Jesuu, kué'en ña. Xée ñá mí tuví ña kaido diu'un xōo iña ñuu Roma. Levíi nani ña. Tuví ña uun itsi mí kaido ña diu'un xōo ne, kaka'an Jesuu ni ña:

—Kuntíkin ko —ka'an ñá ni ña.

28 Kidáa ne, nakuntísi Levíi san. Tsoo mii ntí'i ña iña ña, kué'en ña, kantíkin ñá Jesuu.

29 Da rkontúvi ne, tsú'un Levíi san viko nú ví'i ña kan kuéntsia iña Jesuu. Ná te da díi ñá'a, ña ntánataka diu'un xōo iña ñuu Romá san, náataká nuu ña. Kidáa ne, uun tsi itsi intóo ntíi ntíi ña nú mesa. 30 Ntá tsi ña fariseú san ni mastrú lei é dadíi tsi ntáde tsiñu ña ne, eni

ntu'u ña ntáka'an ntée ña ña ntántikin Jesuu, ntáka'an ña:

—¿Nté kui ntaé'xi dadíi nto ni ña ntánataka diu'un xōo iña ñuu Romá san, ni ña iō kuétsi i díi? —ka'an ñá ni Jesuu.

31 Kidáa ne, nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ña:

—Xoó ña'a, ña é vā'á ne, ñá kantío ña medikú. Tsi mii tsí ña ntánchokuví san é ntio ña medikú. 32 Ná te ña é vā'á san ña é vexnantukú u, tsí ña iō kuétsi i san, vata koo é na natívi iní ña kuétsi ña —ka'an ñá ni ña fariseu.

Kuenta iña i é kuntuo ixu o
(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

33 Ntáka'an ñá ni Jesuu:

—Ña ntántikin Juaán san ni ña ntántikin fariseú san ne, dóo iní xkuntuo ixu ña; dóo iní ka'an ntá'ví ña di. Ntá tsi ña ntántikin ntó ne, nguéntuvi tsi ntáxi'i ntaé'xi ña —ka'an ña.

34 Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ña:

—¿Vá kúvi ntu víi nto é ña ká'xi ña'a san mí iō víko e ntatánta'a ña da ntóo ní'i ña ña e tánta'a san? 35 Ntá tsi té xee úra i é kí'in ní'i ña ña e tánta'a sán ne, da kidáa kuntuo ixu ña —ka'an ña.

36 Kantaa ña ni ña nuu i sá'a di:

—Nté uun xoxo ka'nté i uun ta'vi du'nu xéé i é nakuenteé nuu du'nu ata. Te kuan kōo víi ña ne, natíví ñá du'nu xéé san ne, ñá vā'á ito ka, tsí ña te dadíi tekú doo xéé san ni doo atá san. 37 Nté xoxo tsu'un i ntute tinti'o xéé san iní ñii atá san, tsí ntute tinti'o xéé san ne, dóo ntii iní i ne, ntáta ñii atá san. Ñii san ni ntute tinti'o sán ne, ntuvi kunáa te ntáta. 38 Dukuān é kantío é kú'un ntute tinti'o xéé san iní ñii xéé san di. 39 Xoo e ntáxi'i i ntute tinti'o atá sán ne, ñá vādá ntio i ntute tinti'o xéé san, tsi díi ka vā'a xí'i ntute tinti'o atá san é ntute tinti'o xéé san, kuiní i —ka'an Jesuu ni ña.

6

Dā táva ña ntini'i Jesuu xóko trigu ntúvi dá iō dá'na

(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

1 Uun ntuvi dá iō dá'na ne, kué'en Jesuu ni ña ntini'i ña, itá ntí'xin ña má trigu kan. Ña ntini'i ñá né, távā ña xoko trigú san, dā xíin nuu ña nta'a ña ne, dá é'xi ña ntikin i san.

2 Kidáa né, iō ñá fariseú san ne, tsixé'e ña ña:

—¿Nté kuān ó ntáde ntu nto? Tsi dóo xíi kaa é kuān koo víi o ntuvi dá iō dá'na —ka'an ña.

3 Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—¿Vá ña ntu ni nakua'a nto nté o dé Davii ni ña ntini'i ña uun ntuvi da dóo kákin ña?

4 Tsi kulk'vi ña iní ví'i Xuva kō né, dá kí'i ña tañú'ú e kúviko iña Xuva kō ne, dá é'xi ña, divi ña ni ña ntini'i ña, kuān te da mii tsi

дутú san é kúvi ka'xi ña tañú'u é kúviko san —ka'an ña.

⁵ Kaka'an xtúku Jesuu:

—Xu'u é vëxkúvi ú ñatíi ne, kadë kú've u iña ntúvi dá ió dá'na san —ka'an ña.

Ñatíi, ña natán nta'a i

(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

⁶ Tuku ntuví dá ió dá'na ne, kué'en Jesuú san má ví'i mi ntánataká nuu ña Israeé san ne, eni ntu'u ña kanakuá'a ña ña'a san. Ikán tuví uun ñatíi, ña natán nta'a i. ⁷ Mastrú leí san ni ña fariseú san ne, ntaíto xu'u ñá Jesuu nté koo víi ña, tē ntavá'a ña ña'a ntúvi dá ió dá'na san ne, vata koo é ni'i tsi ña nté koo tsi'i kuétsi ña ña. ⁸ Ntá tsi Jesuu ne, ini ña nee é ntádë kuení mastrú leí san ni ña fariseú san ne, kaka'an ñá ni ñatíi, ña natán nta'a i san:

—Nákuntísin ne, dá kuntísin mé'ñu ña ntóo san —ka'an ña.

Nákuntísi ña ne, íntísi ña mé'ñu ña'a san.

⁹ Kídáa ne, kaka'an Jesuu ni ña nguú san:

—Ió é tsixë'u é ú nto ve. ¿Neé nto é v'á'vii o ntuví dá ió dá'na? ¿Ó víi o é v'á' ne, ó víi o é kíni kaa? ¿O nakákú o ñá'a sán ne, o nākunaá o ña? —ka'an ña.

¹⁰ Íto díto Jesuu un ntíi ntíi ña ntóo diñi ña ne, dá kaká'an ñá ni ñatíi san:

—Katan nteén nta'a o —ka'an ña.

Kuān o dé nti'xe ñatíi san ne, ura tsi i ntuvá'a nta'a ña. ¹¹ Ntá tsi ña nguú sán ne, dóo kúdiin ña. Eni ntu'u ña ntáká'an ña neé nto é víi ñá ni Jesuu.

Dá nakaxnúu Jesuu uxúvi ñá'a pustru ña
(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

¹² Ntúvi tsikán ne, kué'en Jesuú uun itsi xukú mí kúka'an ntá'vi ña. Niñi ñá san kaka'an ntá'vi ña ni Xuva kō. ¹³ Dá tuví ne, kána ñá un ntíi ntíi ña ntántikin ñá ne, da nakaxnúu ña uxuvi ñá'a xoo é víi i pustru ña. ¹⁴ Ña sá'a é nakaxnúu ña é víi ñá pustru ña: Simuun, ña é xntánteé ña é Pedru kunáni ña; ni Ándree, ení Simuun; ni Sántiau, Juan, Felipe, Bartulumeé, ¹⁵ Mateu, Tumaa, ni Sántiau, i'xá Alfeu; ni Simuun, ña xntánteé ña é Zeloté di; ¹⁶ ni Júdá, ení Santiau; ni tuku Júdá, ñá é v'e'xí ñuú Iscariote, divi ñá é diko ña Jesuu.

Ñá tē nté kaa ña'a kanakuá'a Jesuu
(Mt. 4:23-25)

¹⁷ Dá kúntii Jesuu ni pústru ña xuku sán ne, íntísi ña mí neni núu ne, ikán nátaká nuu un ntíi ntíi ña'a, ña ntántikin ñá ne, ñá tē nté kaa ña'a san nátaká nuu ña ntuví tsikán di, ña é v'e'xí da mí'i ká ñuú Judea ni Jerusaleén di, ni ñuú Tiru ni Siduun, ñuú é ntóo diñi ntute ñu'u kán. Xée ñá é kiní ña é kaka'an Jesuú ne, é ntavá'a ña ña nēe ku'i'i ntákuví ña. ¹⁸ Ña ntánto'o i é ñu'u é ña v'á'á nima í ne, ntuvá'a ña di. ¹⁹ Dukuān ne, un ntíi ntíi ña'a san ncho

tán nta'a ña Jesuu, tsi ini ña tsi dóo ió ñá é víi ña é ntavá'a ña un ntíi ntíi ña'a san.

Xoo é dñi í ne, xoo é ña dñi í
(Mt. 5:1-12)

²⁰ Íto Jesuu ña ntíi'í ña ne, dá kaká'an ñá ni ña:

—Nté kuān nte v'á'á o iña nto é ña tuví neé ió nto, tsi kaduku ntée nto mí kadë kú've Xuva kō.

²¹ 'Nté kuān nte v'á'á o iña nto é vevii é ntákakin nto, tsi rkontúvi ne, nta'a nto.

'Nté kuān nte v'á'á o iña nto é vevii ne, ntaéku nto, tsi rkontúvi ne, naaxkuntée nto.

²² 'Nté kuān nte v'á'á o iña nto dá ña ntío kue'en tsi ña'a sán nto, da tsoó mii ña ntó, da ntáká'an ntée ña nto, da ntánantii ni'ni ña nto tsi ntántikin ntó ko, xu'u é vëxkúvi ú ñatíi.

²³ Na nākunuu dñi kue'én nima nto. Un tsi kantíta mii ntó é dóo dñi nto ntuví dá kuan kōo víi ña ni ntó. Tsi divi ntó ne, ni'i nto uun doméni é ta'xi Xuva kō. Tsi kuān o dé xení ñata ña, ña intóo nte ntúvi di'na, ni ña ka'an naa Xuva ko.

²⁴ 'Ntá tsi ña ntá'vi ide ntú nto, xoo é dóo kuika i, tsi é ni'i nto é intoo dñi nto.

²⁵ 'Ña ntá'vi ide ntú nto, xoo é dóo ió iña i vevii, tsi rkontúvi ne, dóo nto'o nto é ká'xi nto.

'Ña ntá'vi ide ntú nto, xoo é dóo dñi í vevii, tsi rkontúvi ne, kueku nto ne, kuntoo nta'xa nto di.

²⁶ 'Ña ntá'vi ide ntú nto tē un ntíi ntíi ña'a sán ne, dóo v'á'á o ntáká'an ñá iña nto, tsi kuān o dé ña intóo kídáa ni ña é dotó tsi ntáká'an ña é ka'an ñá naa Xuva ko, ntá tsi ña te ntáa é ntáká'an ña.

Kuinima kó ña ntaínchu'vi ko
(Mt. 5:38-48; 7:12)

²⁷ 'Ntá tsi ntó'o é ntaíni nto ne, kaka'an u ni ntó: Kuinima ntó xoo é ña ntío i nto. Vá'a kō víi nto ni ña ntaínchu'vi ntó di. ²⁸ Nāxnuu viko nto ña é ntáká'an ntée nto. Kantá'vii ntó iña ña ntáká'an kíni iña nto. ²⁹ Tē xoó ña'a kaxé'e nuu ña vinuu ntó ne, kué'e ntó tinuu nto é uun xo ká san di, na kué'ka ñá di. Tē xoó ña'a kanaki'i nuu ña kutuun ntó ne, kué'e nto dū'nu ntó di, na kuni'i ña. ³⁰ Da xóo ka ña'a, ña é kaikan kudii neé ntio i ne, kué'e ntó. Te kí'i ña da neé ka iña ntó ne, ñá ku ntáka nto. ³¹ Víi nto ni tá'an nto vatá ó ntio nto é víi ñá ni ntó.

³² 'Tē ntákunima ntó da mii tsí ña é kākunima í nto ne, ¿neé ntu sintiá'vi ni'í nto? Un tsi nté ña kini ntáa san kuān ó ntáde ña.

³³ Te v'á'á o ntáde nto é da mii tsi ni ñá'a, ña é v'á'á o ntáde ni ntó ne, ¿neé ntu sintiá'vi ni'í ntó di? Tsi un tsi nte ñá kini ntáa sán ne, kuān ó ntáde ña di. ³⁴ Te xntii nto tá'an nto vata koo é na xntii ña ntó ne, ¿neé ntu sintiá'vi ni'í nto? Tsi ña kini ntáa sán ne, kuān o xntii ña tá'an ña vata koo é na xntii

tā'an ña ña di. ³⁵ Ntá tsi nto'ó ne, kuinima ntó ña ntákune'u iní i ni ntó. Vá'a kōo vií nto ni ñá'a. Xntii nto tā'an nto é ña kuntétu nto te xntii ña ntó di. Kidáā né, dóo ka'nu nuu i é ta'xi Xuva ko ntó. Kidáā ne, kuvi nti'xe nto i'xá Xuva kō, ña e dóo ka'nu. Tsi divi ña e dóo vá'á ó kade ña nī ña kini ntáa san, ña e ñá ini é naku'e sintiá'vi nta'a Xuva kō. ³⁶ Vata tsi o ntúnta'ví ini Xuva ko ntó ne, kuan tsi kōo ntu'ta'ví ini nto ta'an nto di.

*Ña ka'an ntée o ta'an kō
(Mt. 7:1-5)*

³⁷ Nā kū ka'an ntée nto ta'an nto. Dukuān ne, ñá ka'an ntée Xuva ko ntó di. Nā ku nakuítā ntó ta'an nto ne, dukuān ne, ñá nakuítā Xuva ko ntó di. Kada ka'nu iní nto ni tā'an nto ne, kuan kōo kada ka'nu iní Xuva ko ni ntó di. ³⁸ Vata tsi koo kué'e nto ne, kuan tsí koo ni'i nto. Kū'vé vá'á ni'i nto. Nakuédin nuu ña, nakidi nuu ña ne, kunuu tsitu kué'en da nté nakuído káva. Tsi divi tsí kú'vé é kánakii kú'vé ntó ne, divi tsí kú'vé nta'xi ña nto di —kuan ó ka'an Jesús.

³⁹ Kidáā ne, nañé'e ñá ña'a san nté koo vií ña, kaka'an ña:

—ǂVá kúvi ntu vií uun ña kuáa san nañé'e ñá tuku ña kuáa mí'i k'ín ña? ǂÑá ntu kó'xo nuu ña ntuvi ñá xavi? ⁴⁰ Nté uun ña kanakuá'a sán ne, ñá tē ká'nu ña'a ña vata kaa mastru ña. Ntá tsi tē ntí'i kútu've ña ne, kudadi ña ni mastru ña.

⁴¹ ǂNté kui kaiton ntun xáka útun é nūu ntuxnúu tā'an o? Tsi nte ña kaínin ntu'u é nūu ntuxnúu mii ó. ⁴² Tē ña kaínin ntu'u é nūu ntuxnúu mii ó ne, ǂnté kui dóto tsi kaka'an ntún ni tā'an o é na tá'xi ña nuu ña é natávan xáka útun é nūu ntuxnúu ña? Divín e dá mii tsi rki xaa o ntéku é káka'án ne, di'na natávan ntu'u é nūu ntuxnúu mii ó vata koo é kúvi kinín vá'an é natávan xáka útun é nūu ntuxnúu tā'an o.

*Tē kíi kiti i, kutuni ko neé utun
(Mt. 7:17-20; 12:34-35)*

⁴³ Nā tūvi utun vá'a é káta'xi kiti é ña vá'a. Nté utun ña vá'a san ña katá'xi kiti é vá'a. ⁴⁴ Da neé ka utun, kutuni ko neé utun dá kakii kiti i. Nā kakii igú san utun iñu, ntē ña kakii tinti'ó san má xuku iñu. ⁴⁵ Natií, ña é vá'á ne, kaka'an ña nee é vá'a, tsí nuu é vá'á san nima ña. Natií, ña é kini kaa ne, kaka'an ña é kini kaa, tsí nuu é kini kaa nima ña. Tū'un é kákene xu'u ña ne, nima ñá kákene.

*Uvi núu i étí vi'i
(Mt. 7:24-27)*

⁴⁶ ǂNté kui nuu nuu xntu ntáka'an nto tsi xu'u é Tó'o ntó ne, ntá tsi ña ntáde ntaa nto nee é káka'án u ni ntó? ⁴⁷ Ka'án u ni ntó xoo é kantikin nti'xe i ko, xoo é katekú nti'xe i ne, kade ntaa é káka'án u. ⁴⁸ Nā sá'á ne, vata kaa uun ñatíi, ña é kaxntitsi vi'i sán ne, di'na

kaete nuu kunū ñá ne, xtuvi ñá eti i san nú xūu. Dā é'nu ntute sán ne, dóo ntii duku ntée vi'i san. Ntá tsi ña ni kuvi kantá nuu, tsi dóo kutū tuvi eti i. ⁴⁹ Xoó ña'a é katekú i ntá tsi ña te kade ntaa ña é káka'án u ni ña ne, vata kaa uun natií, na é xntitsi vi'i i da mii tsi nú ñu'u sán ne; ntē ña ni de vá'a na etí vi'i sán ne, dá é'nu ntute sán ne, dóo ntii duku ntée ne, uun ito tsi nántatsin á vi'i san —ka'an Jesús.

7

*Dā ntavá'a Jesuu ña kade tsiñu iña
sntadun, ña ñuú Roma
(Mt. 8:5-13)*

¹ Dā kúvi ka'an Jesuu ni ñá'a sán ne, kué'en ña ñuú Capernau. ² Ikān tuvi uun ña'á tó'ó sntadun, ña ñuú Roma. Tuvi uun ña kade tsiñu iña ña, ña e dóo ntio ña ne, dóo nchokuvi ña. E dóko sá kúvi ña. ³ Da téku tó'ó sntadún san tsi ntáka'an ñá'a san iña Jesúsú ne, taxnúu ña ñata, ña odo nuu ña Israee, e kíkakan ñá dá xe'e nta'a Jesuu é na k'ín ña, kintavá'a ña ña kade tsiñu san. ⁴ Dā xee ñáta san mí tuvi Jesúsú ne, ntáka'an ñá ni ña:

—Vií nto da xe'e, xntii kudii nto tó'ó sntadún san, tsi dóo vá'á ña'a ña, ⁵ tsi dóo kakuinima ñá ñuú kō ne, mii ña xntitsi ña vi'i mí ntánataká nuu ña ñuú nti —ka'an ña.

⁶ Kidáā ne, kué'en Jesuu ni ñáta san. Ntá tsi dóko sá xee ña nú vi'i ña kán né, taxnúu tó'ó sntadún san ña dóo vá'a tiin ni'i ña é kúka'an ñá ni ña:

—Tó'ó, ñá tē nté sa vá'a ña'a u é kuíta ntí'xin nto nú vi'i ko. ⁷ Nté ña te nté sa vá'a ña'a u é xéé u un tsi nte mí tuvi nto, kuini ko. Ntá tsi te mii tsí é ká'an ntó ne, ntúvá'a ña kade tsiñu iñá ko. ⁸ Tsi xu'ú ne, ió tó'ó kó di, ña odo nuu iñá ko ne, dóo titín sntadún ko é odo nuu ú iña ñá di, é kátee tsiñu u ña nēe é vií ña. Te ká'án u ni ñá é k'ín ñá ne, k'ín ña. Te ká'án u ni ñá é na k'ín ña ne, k'í'xi ña. Te taxnúu ú ña ntáde tsiñu iñá ko é vií ña sá'á ne, vií ña —ka'an tó'ó sntadún san.

⁹ Koó dá kúdu'va Jesuu da téku ña sá'a. Kaito ña un ntíi ntíi ña ntántikin ña ne, kaka'an ñá ni ña:

—Nuu é ntaá i é káka'án u: Vata kini u nté uun ña'a ña Israee é vata kaa ñatíi sá'a e dóo kanuu iní ña ko —ka'an Jesús.

¹⁰ Dā náxee ña e taxnúu tó'ó sntadún san nú vi'i ña kán ne, é ntúvá'a tsi ña kade tsiñu iña ña.

Nantóto Jesuu i'xá ñad'i kii

¹¹ Rkontúvi ne, kué'en ña ni ña ntini'i ña ne, ñá tē nté kaa ña'a kue'en ña, kuntikin ñá ña di. ¹² Dā xee étsin ña mí k'í'vi ña má ñuú san ne, vé'xi ñá'a, ña odo ña xi'i e kíku'xi ña ña. Nā te da ñi ña má ñuú san íntikin ñá ña di. Natií, ña xi'í san ne, kuan tsí kaa uun kudii ña i'xá

ñadri'í kií san. ¹³ Dá ini Jesuu ñadri'í san ne, ntúnta'ví ini ña ña, kaka'an ña:

—Ña kuékün kan —ka'an ña.

¹⁴ Kidáa ne, kué'en etsin ña ne, dá tñn nta'a ña chidó sán ne, íntañi dá'na ña. Kidáa ne, kaka'an Jesuu ni ñá xi'í san:

—Xu'ú kaka'an u ni ñ ne: ¡Nakuntútsin! —ka'an ña.

¹⁵ Ura tsi i nakuntútsi ña xi'í san ne, eni ntu'u ña náka'an ña. Jesuu ne, ntáda ña ña kuenta ntá'a di'í ña. ¹⁶ Dá ini ña'a sán é kuán o dé Jesuu ne, dóo u'ví ña, un ntíi ntíi ñá ne, eni ntu'u ña nakué'e ña sintiá'ví nta'a Xuva kó, ntáka'an ña:

—Tsi uun ña'a ña ka'án naa Xuva ko, ña e dóo ka'nu ne, é xee díto ña mí ntoo ó ve. Tsi Xuva kó ne, xée ña ñuu kó é xntii ña kó —ka'an ñá'a san.

¹⁷ Dá kanii ñuu Judea ni diñi i kütuni ña nté ó dé Jesuu.

*Ña táxnuu Juaan Bautista
(Mt. 11:2-19)*

¹⁸ Ña ntántikin Juaan Bautistá ne, ntaa ña ni ña un ntíi ntíi nuu i nté ó dé Jesuu. Kidáa né, kána Juaán san uvi ñá'a, ña ntántikin ñá ne, ¹⁹ dá táxnuu ña ña nta'a Jesuu é tsixe'e ña te divi ntí'xe ña ña é ki'xi sán ne, o te kuntétu ká ña uun ká tuku ñá'a. ²⁰ Ña e táxnuu Juaán san ne, xée etsin ña, ntáka'an ña ni Jesuu:

—Taxnúu Juaan Bautistá nti é tsixe'e ntí te divi nto ña é ki'xi sán ne, o kuntétu ká nti uun ká tuku ñá'a —ka'an ña.

²¹ Ura dú'va tsi i ne, ñá tē nté kaa ña'a ntavá'a Jesuu, ña e ntákuví kui'í san, nī ña e ntánto'ó i, nī ña é ñuu'ú é ña vá'a nima í di. Titín ña kuáá nāxi'í nuu ñá di. ²² Kidáa ne, nantiko kóó Jesuu, kaka'an ñá nī ña táxnuu Juaán san:

—Kue'én ntó, kuka'an ntó nī Juaan nee é ini nto, nee é téku nto. Ntaa nto ni ña tsi ña kuáá ne, é nāxi'í ntuxnúu ña; ña natñn i ne, é nākaka ña; ña ntánako'xo kúñu i ne, é ntúntoo ña kui'í ña; ña lo'ó ne, é nātekú ña; ña xi'í ne, é ntóto ña; ñá ntá'ví ne, é tékú ña tú'ún é vá'a san nté koo nakáku ña. ²³ ¡Nté kui vá'a ó xoo ñá'a, ña é ña nativi iní i é kantikín ko! —ka'an Jesuu ni ña.

²⁴ Dá kunú'u ña táxnuu Juaán san ne, eni ntu'u Jesuu kaka'an ñá ni ñá'a san iñá Juaán san, kaka'an ña:

—¿Neé ntu ixkoto díto nto ñuu itsí kán? ¿Vá ñe'e ntú nto é ixkoto nto uun ñatii, ña é dotó tsi kaka'an, vata kaa uun choo é kākantá nuu dá kadúku tátsin? ²⁵ ¿Neé ntu ixkoto nto? ¿Vá ixkoto ntú nto uun ñatii, ña e dóo vá'a dóo í? É ini nto tsi ña e dóo vá'a dóo i, ña é ió ntí'i da néé ka tsi é ntio i ne, ñá tē ñuu itsí kán ñu'u ña, tsi nú ví'i rei kan ntóo ña. ²⁶ ¿Neé ntu ixkoto nto? ¿Íxkoto ntú nto uun ña'a ña ka'án naa Xuva ko? Nuú é ntaa i tsi divi ña ne, kaka'an ñá naa Xuva ko, ntá tsi

dií dií ka ka'nu ña'a ña é ña ka'án naa Xuva ko. ²⁷ Tsi divi ña é úve na'a iñá ña Tú'un Xuva kó mí kakā'an:

Taxnúu ú uun ña'a, ña é kuní'i tú'un san, di'na dá xeen,

vata koo é nākoo tú'íve ña itsi o.

Kuán ó uve na'a. ²⁸ Kaka'án u ni ntó tsi é un ntí'i ñatii, ña ntoo ñuxiví san ne, nté uun ña ña te dóo na'nu ña'a ña vata kaa Juaán san. Ntá tsi ña é káduku ntée mí kadē kú'vé Xuva kó ne, kuán te é dií ka dutsi ntaa ña ne, dií ka na'nu ña'a ká ña é Juaán san.

²⁹ Un ntíi ntíi ña tekú i é kaka'an Juaán san ne, ede ntaa ña é kaka'an Xúva kó. Un tsi nte ña ntaido diu'un xóo iñá ñuu Romá san di itsi nute ña nta'a Juaán san ne, ³⁰ ntá tsi ña fariseú san nī mastrú lei san ne, ña ni ntío ña é nakútsi nute Juaán san ña ne, kuán o nantii n'ni ña é vá'a koo víi Xuva ko ni ña.

³¹ ¿Nté ntu koo ntada dadii ú ña ntoo vevii? ¿Nté ntu ntáa ña? ³² Vata ntáa i'xá kuetsí é ntoo nu á'ví i, ntánadiki, é un tsi ntákachu'ú ni tá'an i: "Nakuekú ntí choo, ntá tsi nté uun nto ñá ni ite'e ntó. Íta nta'xa ntí ne, nté uun nto ña ni éku nto", xkóó ka'an i'xá san. Kuán ntáa ña ntoo vevii di, ³³ tsi vé'xi Juaan Bautista é nté ña kaé'xi ña tañú'u ne, nté ña kaxi'í ña nute tinti'ó di ne, ntáka'an nto tsi nuu é ña vá'a nima ña. ³⁴ Kidáa ne, xéé u, xu'u é véxkúvi ú ñatii. Xu'ú ne, kae'xí u, kaxi'í u ne, dá ntáka'an nto tsi dóo kue'e kae'xí u, dóo kue'e kaxi'í u. Ntáka'an nto di tsi xu'ú ne, dóo vá'a tiin ú ni ña kñi ntáa, nī ña ntaido diu'un xóo iñá ñuu Romá di. ³⁵ Ntá tsi kutuni xoo é ki'ín Iní ntí'xe i te kñi o rkontúvi nté koo kuví —ka'an Jesuu ni ña.

Dá tñvi Jesuu nú vi'i Símuan

³⁶ Uun ña'a, ña fariseú ne, kána ña Jesuu é kika'xi'í ña nú vi'í ña kán. Dá xee ñá ne, itúví ña nú mesa kan. ³⁷ Kidáa ne, xéé uun ñadri'í, ña ñuu ikán, ña e dóo ió kuetsí ne, da kutuni ña tsi tují Jesuu nú vi'í ña fariseú san ne, xéé ñá, ni'í ña uun xuxu e kúvi xuu é nani alábastru é nūu tsitu cho'ó vídin. ³⁸ Ítúví ña nú d'ín Jesuu, kaéku ña ne, nákte ña d'ín Jēsuu ntuté núu ña. Kidáa né, idi ña naitsi ña d'ín ña, da tánuu ña d'ín ña ne, dá dá'vá ña d'ín ña cho'ó vídin san. ³⁹ Ña fariseu, ña kána Jesuu ne, dá ini ña sá'a né, dē kuení ña: "Tē dí ña kaka'an ntí'xe naa Xuva ko ñatíí sa'á ne, kutuni ñá nee ñá'a ñadri'í sa'á, ña katñn nta'a ña. Tsi ñadri'í sa'á ne, dóó ió kuetsí ña." Kuan ó dé kuení ña. ⁴⁰ Kidáa ne, kaka'an Jesuu ni ña fariseú san:

—Simuún, ió kúdii é ká'án u ni ó —ka'an ña.

Kidáa ne, kaka'an fariseú san:

—Ká'an ntó, Mastrú —ka'an ña.

⁴¹ Ne dá kantáa Jesuu ni ña, kaka'an ña:

—Uvi ñá'a ñatii itá nuu ña diu'un é naki'í nté ña iñá ñá kuiká san ne, uun ña'a ña ne,

ú'ün sientu diú'un kuí'xín san itá nuu ña. Ña uun ña'a sán ne, úvi díko u'xi tsi. ⁴² Ña ni kúvi ntá'vi ña diu'un é naki'i ntée ña ne, íde ña da xe'e nakádr'í ñá kuenta é itá nuu ña ntuvi ña. Ká'an nto vë: ¿Xoo é ntuvi i é díi ka kuinima í ña kuiká san? —ka'an ña.

⁴³ Kidáá ne, kaka'an Símuún san:

—Vata te ñatíi, ña é díi ka kué'e itá nuu san —ka'an ña.

Kaka'an Jesús:

—Vá'á o é kaka'an —ka'an ña.

⁴⁴ Kidáá ne, kaito Jesuu ñádr'í san ne, dá kaká'an ñá ni Símuun:

—Koton ñádr'í sa'a. Xu'ú ne, xéé u nú vi'i ó né, nté ña ni ta'xin ntute é ntóo dí'tn ko. Ntá tsi ñádr'í sa'á ne, nakate ña dí'tn kó ntute núu ña ne, idi mii ña naítsi ña. ⁴⁵ Nté ña ni é'xin xu'u kó vata xkoó ini o ne, ntá tsi ñádr'í sá'á ne, un tsi nte dá xee ú ne, katanuu ña dí'tn ko. ⁴⁶ Nté ña ni dá'vin dikí ko nté un siin aseté san. Ntá tsi divi ña ne, dá'vi ña dí'tn ko cho'o vídin. ⁴⁷ Dukuán é kaka'an u tsí kuán te ñá tē nté kaa kue'e kuétsi ña ío ne, ntá tsi kutuni tsí e dé ka'nu iní Xuva ko ni ña, tsi dóo kuínima ña. Ntá tsi ña'a, ña é dutsi kúdiu e ntáde ka'nu iní o ni ña ne, un siin kudií kakuinima ñá kō —ka'an ña.

⁴⁸ Kidáá ne, kaka'an ñá ni ñádr'í san:

—É dē ka'nu iní u ni ó kuétsi ó —ka'an ña.

⁴⁹ Ña'a, ña é vexká'xi ni ña ne, eni ntuvu ña ntátsixe'e ña:

—¿Xoo ntu ñá'a ña sá'a, é un tsi nte kuétsi ñá'a san kade ka'nu iní ña ni ña? —ka'an ña.

⁵⁰ Ntá tsi Jesuu ne, kaka'an ñá ni ñádr'í san:

—Tsi kuínti'xe o Xuva kō ne, é ntúvá'a nima ó ve. Va vá'a tsi kué'én ve, ñá ku kadá kuení ka o —ka'an Jesús ni ña.

8

Ñádr'í, ña e xntíi Jesús

¹ Rkontúvi da kúvi sá'a ne, kaika Jesuu ta'án ñuu ta'án ñuu, kaka'an ntódo ña tú'un iña Xuva ko nté o kadé kú'vé ña. Uxúvi ñá'a pustrú san ntini'i ña ña di. ² Ío ñádr'í ne, ntíkin ñá ña, ña é ntavá'a ña é ñu'u é ña vá'á san nima í nī ña é ntuvá'a kuí'i e ntákuvi i. Ñádr'í san ne: María Madalena nani ña, ña e ntíi u'xe é ña vá'a nima í. ³ nī Juana, ñádr'í ñá nani Cūsa, ña dé tsiñu iña Herodé; ñá nani Sūsaná ne, nī ña te da díi ka ñádr'í, kue'en ña vata koo é xntii ña ña nēe é ío iña ña.

Dá ntáa Jesuu iña ña katá'xi tata

(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

⁴ Ñá te da díi ña'a kú ña ñuu ña é kiní ñá Jesuu. Dóo táka nuu ña'a sán ne, kidáa ne, ntáa Jesuu ni ña uun nuu i, kaka'an ña:

⁵ —Uun ñatíi, ña kata'xi tatá ne, kué'en ña kúta'xi ña tatá ña. Uun itsi ne, kó'xo ntíkin san itsi kán ne, ixkanúu ña'a sán ne, e'xi láa sán di. ⁶ Uun itsi xtuku ne, kó'xo tuku ntíkin san ne'u xuú san ne, dá kéne ne, ura tsi

xi'i díi, tsí kakunáa ntute mí ko'xo. ⁷ Kó'xó xtuku ntíkin san má kú'u íñu kán. E'nu dadíi ni xuku íñu sán ne, itávi núu kue'en xúku íñu san i ne, xí'i di. ⁸ Ntá tsi uun itsi xtuku ne, kó'xó nuu ntíkin san ñu'u vá'a. Kidáa ne, e'nu ne, dóo vá'a kúvi. Kíi te uun sientu kítii i é un é un dítsin i —ka'an ña.

Sá'a kaka'an Jesús ne, nī kué'en ini ña kaka'an ña:

—iTe ío lo'xo ntó ne, kini nto! —ka'an ña.

¿Nté kui nuu xntu i sá'a kántaa ña?

(Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)

⁹ Kidáá ne, tsixe'e ña ntini'i ña ña neé kani tú'un nuu i sá'a é kaka'an ña. ¹⁰ Ne, kaka'an Jesús:

—É ta'xi Xuva kō é kütuni ntó nuu i e dóo xú'u ío iña i mí kadé kú'vé ña. Ntá tsi ña nguú sán ne, da kantaa ú ni ña nuu i sá'a ne, ntaíto ña ne, ó ntaíni ña, ntá tsi ña kí'in dikí ña neé kani tú'un.

Kantada ntaa Jesús neé kani tú'un nuu i iña ña kata'xi tata

(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

¹¹ Nuu i sá'a ne, kani tú'un: Ntíkin san ne, diví é vata kaa tú'un Xuva kō. ¹² Uun itsi mí kakó'xo ntíkin san itsi kán ne, kani tú'un vata ntáa ña'a, ña téku i, ntá tsi vé'xi tó'o é ña vá'á san, véxnakí'i tú'un Xuva kō é ñu'u nima ñá'a san vata koo é ña kuínti'xe ña, vata koo é ña nakáku ña. ¹³ Mí ko'xó nuu ntíkin san ne'u xuú san ne, vata ntáa ña'a, ña e dóo díni i é kátekú i tú'un Xuva kō ne, kuínti'xe ña, ntá tsi ña kué'e ni kuínti'xe ña. Vata ntáa utun é ña tuvi kué'e xó'o i ntáa ña. Kuínti'xe ña é uun da'na. Ntá tsi ntuvi dá kátaan núu ña ne, kaxtuví xio ña tú'un Xuva kō. ¹⁴ Mí ko'xó nuu ntíkin san má xúku íñu sán ne, vata ntáa ña'a, ña e téku i tú'ün sán ne, dukuan dukuan sá ne, kakunáa iní ña. Tsi é tuku e tuku é kadé kuení ña: é nī'i ñá diu'un, é vii ñá nee iña é ntio ña ne, dukuan ña kaxio vá'a iña ña. Vata ntáa utun é ña kaé'nu vá'a kiti i ntáa ña. ¹⁵ Ntá tsi mí ko'xo ntíkin sán ñu'u va'á ne, vata ntáa ña'a, ñá ío nima vá'a i ne, é ío tu'vé ña é kīni ña tú'un Xuva kō, é vii ñá kuenta tú'un san. Ñá nātivi iní ña. Vata ntáa utun e dóo vá'a kakii kiti i san ntáa ña —ka'an Jesús ni ña.

Kantaa ña nuu i iña ñu'u

(Mr. 4:21-25)

¹⁶ Kidáa ne, kantaa ña ni ña nuu i iña ñu'u é nāxi'í nuu, kaka'an ña:

—Nté uun xoxo tuún i ñu'u san ne, dá dá'vi nuu. Nté ña xtuví ña má íto ña. Tsi xnteko dukún ña vata koo é nāxi'í nuu kaníi má vi'i kán. ¹⁷ Vata tsi kaa nuu i sá'a ne, ña túvi nee iña é kutuvi xu'u é ña nātídito, nté uun nuu i é ío xu'u é ña kiní o rkontúvi, tsi dá mii é nātídito.

¹⁸ Dukuān ne, kini va'a nto tú'un é ká'an u, tsí ña'a, ñá iō ña í ne, ni'í ká ña. Ntá tsi ña é ña tuví ña í ne, nakuido nteé ña un tsi nté nuu í é kuini ña é iō ña ña —ka'an Jesuu ni ña'a san.

Di'i Jesuu ni ení ña

(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

¹⁹ Kidáa ne, xée di'i Jesuu ni ení ña. Ntá tsi ña ni kuvi xée ētsin ña mí tuví Jesuu, tsí ña te nté kaa ña'a ntoo ña. ²⁰ Kidáa ne, xée ūun ña'a, kaka'an ñá ni Jesuu:

—Di'i nto ni ení ntó ne, ntáñi nteé ña nto kí'i kán é ncho kiní ña nto —ka'an ña.

²¹ Nantíko kóo Jesuu, kaká'an ña:

—Xoo é katekú í tú'un Xuva kō ne, kade ntaa tú'un ña, ðivi ñá é di'i kó ni ēní ko ni tá'an ko —ka'an ña.

Dá teé da'na Jesuu tátsin ni ntúte mini

(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

²² Uun ntuví ne, inuu Jesuu tún ntóo ni ña ntini'í ña, kaka'an ña:

—Xio ðiñi ntute san kí'in ō ve —ka'an ña.

Kué'en ñá kidaa. ²³ Da ntaíta nti'xin ña nu ntuté san ne, kidi Jesuu. Kidáa ne, un ntii tsi vé'xi tátsin san mé'ñu ntute san. Iñi ntú'u nátsitu tun ntóo san ntute ne, dókó sá ni tēni ña. ²⁴ Kidáa ne, kué'en ña kūnantoto ña Jesuu, kaka'an ñá ni ña:

—¡Mastru! ¡Mastru! ¡Dóko sá tēni ō! —ka'an ña.

Nákuntísi Jesuu ne, kaka'an ña é nákoó da'na tátsin san ni ntúte é kánakutáñi ntaa. Ura tsí í xío kadin ne, ðiin ðiin sa kúvi.

²⁵ Kidáa ne, kaka'an ñá ni ña ntini'í ña:

—¿Nté kui ntaú'vī ntú nto? ¿Mí'i ntu kué'en é ntákuinti'xe nto? —ka'an ña.

Ntá tsi ña ntini'í ña né, ðōo u'vī ña. Koó ðá kúdu'va ini ña, ntáka'an ñá xe un xé un ña:

—¿Xoo ña'a ntu ña sá'a, ña é káka'an ni tátsin san ni ntúte san é nákoó kadin ne, ura tsí í xío kadin nti'xe? ¡Un tsi nte tátsin san ni ntúte san kade ntaa é káka'an ña! —ka'an ña.

Ña ñuu Gadara, ñá ñu'u é ña vá'a nima í

(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

²⁶ Kidáa ne, xée ña ñuu Gadara é tuví tuku ðiñi ntute é ñuu Galilea. ²⁷ Ntii Jesuu ðiñi ntute sán ne, ikan tsi vé'xi uun ñatíi, ña má ñuu san, ña é ñu'u é ña vá'a nima í. Ná te ðá vévii é ña te núú ká ña du'nu ña; ntē ña te túvi ká ña nú vi'í ña kán. Da ñi kué'en tsí kapusantu kán nuu ña. ²⁸ Dá ini ña Jesuu ne, nákunchi'í ntaa ñá nuu ñá ne, un ntii tsi kéne ña, kaka'an ña:

—¿Neé ntu kaduku ntée nto iñá ko, Jesuu, i'xá Xuva kō, ña tuví é dukún kán? ¡Vii nto da xe'e, ñá ku kini nteé ntó ko! —ka'an é ña vá'a san ni Jesuu.

²⁹ Kuan ō ka'an ña, tsí Jesuu ne, kaka'an ñá nī é ña vá'a san é na ntii nima ñatíi san. Dóo kí'in ito kúkí'vi é ña vá'a san nima ñá,

kuān te ntáki'ní ña'a san nta'a ña ni ði'ín ña kadená ne, kanaki'i tu'un, tsí e ña vá'a sán ne, kaxntíi ña da tí é kūnu ña é kí'in ña ñuu itsi. ³⁰ Ntá tsi Jesuu ne, tsixe'e ña:

—¿Nté ntú nanin? —ka'an ña.

—Nti'í ne, Ligiun naní nti —ka'an.

Kuan ō ka'an ña, tsí ña te da ðii é ña vá'a san é ñu'u nima ña. ³¹ Íkán é ña vá'a san nta'a Jesuu é ña taxnuu ña í ini totsín kan. ³² Da'a san ne, ñá tē nté kaa ñu'u kutsín san ntaé'xi tí xuku san ne, ntáka'an é ña vá'a san te kúvi ntí'vi nima kútsín san. Jesuu ne, xé'e ña itsi. ³³ Kidáa ne, ntii é ña vá'a san nima ñatíi san ne, ðá kukí'vi nima kútsín san. Kidáa né, inu kútsín san, kue'en tí un tsi nte mí nuu ntute san ne, ikan tsí tēni ntí'í tí.

³⁴ Ña e ntáde kuenta kútsín san ne, ðá ini ña nte o kúvi ne, kué'en ña, koo da ntaínu ña, kuntaá ña ní ña ntoo má ñuu san ní ña ntoo má kú'u kan nté ō kúvi. ³⁵ Ña'a sán ne, ntii ña, kukoto ðító ña nté ō kúvi. Dá xee ña mí tuví Jesuu ne, íkan tuví tíxi ñatíi san nú ði'ín Jesuu, ña e ntii é ña vá'a san nima í. E nákunū ña du'nu ña ne, e vá'a ō kadē kuení ña. Kidáa né, ðōo u'vī ña'a san. ³⁶ Ña é ini nte o kúvi ne, ntántaa ña nté ō ntuvá'a ña é ñu'u é ña vá'a sán nima í. ³⁷ Un ntii ntii ña ñuu Gadará ne, eni ntu'u ña ntaíkan ña da xe'e é na ntáka Jesuu ñuu ña, tsí dóo ntaú'vī ña. Dukuān ne, nákunū Jesuu tún ntóo san ne, ðá kunú'u ña. ³⁸ Ñatíi, ña e ntii é ña vá'a sán nima í ne, kaka'an ña é kí'in ñá ni Jesuu. Ntá tsi Jesuu ne, kaka'an ñá ni ñá é na kutuví ña. Kaka'an ña:

³⁹—Kunú'un nú vi'í ō ve, ntaan ni ña'a san nté ō dé Xuva ko ní ō —ka'an Jesuu.

Kidáa ne, kué'en ñatíi san, kuntaá ña ni ña'a san da káni má ñuu san nté ō dé Jesuu ni ña.

Dióko Jairu, ni ñad'i, ña tñn nta'a dūnu Jesús

(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

⁴⁰ Ntá tsi ðá náxee Jesuu túku ðiñi ntute sán ne, ñá tē nté kaa ðini ña'a san e náxee ña, tsí un ntii ntii ña'a san ntantéto ña ña. ⁴¹ Ikan tsí xéé uun ñatíi, ñá naní Jairu, ña odo nūu ña vi'í mí ntánataká nuu ña Israeé san. Ña sá'a ne, nakutuvi nteí ña nú ði'ín Jesuu ne, kaikan ñá da xe'e nta'a Jesuu é kí'in ña nú vi'í ña kán. ⁴² Kuan tsi kaa uun a dióko ñá né, ió tun te ūxuvi kúia tun ne, dóko sá kúvi tun.

Kidáa ne, kué'en Jesuu ne, ñá tē nté kaa ña'a ntántikin ñá ña. Un tsi ta'u nuu ña mé'ñu ña'a san. ⁴³ Íkán nuu ta'an un ñad'i, ña é ña kaxio da'na é kaeti niñi ña. É uxuvi kuía é kuān ō kanto'o ña ne, é ðōo kue' é diu'un nantí'í ña ní medikū. É nantí'í ñá é un ntí'í é iō ña ña ne, nté ña ní ntuvá'a ña. ⁴⁴ Ñad'i sa'a ne, xée ētsin ña ata Jesuu. Tiñ nta'a ña ntēte du'nu Jesuu ne, ura tsí í ntuvá'a ña é

kaeti niñi ña. ⁴⁵ Kidáa né, tsixe'e Jēsuu ñá'a san:

—¿Xoo ntu tñn nta'a i ko? —ka'an ña.

Un ntii ntii ñá ne, ntáka'an ña tsí ña te divi ña e tñn nta'a ña ña. Pedrú san ne, kaka'an ña:

—Mastrú, un ntii ntii ña'a san ntánata'u nūu ña nto ne, ntátsi'i ntido ña nto —ka'an ña.

⁴⁶ Ntá tsi Jesuú ne, kaka'an xtúku ña:

—Ío xoo tñn nta'a i ko. Tsí kutuní ko tsí kúvi ntuvá'a ña —ka'an ña.

⁴⁷ Dá kutuní ñad'í san tsí ña kuvi kuxu'ú ña ne, koó da kámi'í ña, nakunch'í ña nú d'ín Jesuu. Kidáa ne, kaka'an ña mé'ñu un ntii ntii ña'a san tsí ió nuu i é tñn nta'a ña Jēsuú ne, kaka'an ña tsí ura tsí ntuvá'a ña. ⁴⁸ Kidáa ne, kaka'an Jēsuu ni ña:

—Í'xá ko, é ntuvá'an ve, tsí nuu é ntaā i e kuñti'xe o ko. Vá'a vá'a tsí koo kunú'un ve —ka'an ña.

⁴⁹ Kaka'an dúkuan Jēsuu dá xēe uun ña'a, ñá n'í t'ú'ūn iña ná odo nūu iña vi'í mí ntánataká nuu ña Israeé san ne, kaka'an ña:

—Dióko nto ne, e xi'í ña. Ná ku náteku du'xén ka nto mastrú san —ka'an ña.

⁵⁰ Ntá tsi téku Jēsuú ne, kaka'an ñá ni ña:

—Ñá ku u'vī o. Mii tsí é kuñti'xe o ne, ntuvá'a dióko o —ka'an ña.

⁵¹ Kidáa né, dá xee ña nu vi'í ña kán ne, ñá ni xē'é Jesuu é k'í'vi nté uun ña'a; mii tsí Pedru ni Sántiau ni Juaán san, ni uva i'xá san ni di'í i. ⁵² Un ntii ntii ñá ntoo sán ne, ntaéku ña, tsí é xi'í i'xá san. Ntá tsi kaka'an Jēsuu ni ña:

—Ña kuéku ká nto, tsi tá'nu kúdi san ne, ñá te ni xi'í tun, tsí kúdi kakidí tun —ka'an ña.

⁵³ Un ntii ntii ñá xkunté ña ña, tsi íni ñá'a san tsí é xi'í nt'í'xe a i'xá san. ⁵⁴ Kidáa ne, kárkáa Jesuu nta'a i ne, un ntii tsí káka'an ña: —jTá'nú kudii, nakuntítsin! —ka'an ña.

⁵⁵ Ura tsí i ntóto tñn ne, nákuñtítsin tun ne, kaka'an Jēsuú é na kué'é ña é ká'xi tun.

⁵⁶ Uvā tñn ni di'í tñn ne, koó dá kúdu'va ña é kuan ó kúvi. Ntá tsi Jesuú ne, kaka'an ña é ña ká'an ñá ni nté uun ña'a san nté ó kúvi ntóto tun.

9

Dá táxnūu Jesuú pustru ña e kika'an ntódo ña tú'un Xuva kō

(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

¹ Jesuú ne, nátaká nuu ña uxuvi ñá'a ña ntini'í ña ne, xé'e ña é kúvi vii ña kada kú've ña iña é ña vá'a san é nakuitá ñá i, ni é kúvi vii ña ntavá'a ña ña'a san da nēé ka nuu ku'í e ntákuvi ña. ² Taxnūu ña ña é kika'an ntódo ña t'ú'ūn iña i mí kadé kú've Xuva ko, ni é ntavá'a ña ña nchokuvi. ³ Kaka'an ñá ni ña:

—Ñá kú neé kuido nto é ki'in ntó itsi kán; nté tatún, nté itin, nté tañú'ú, nté diu'un, nté uun na'a du'nu nto ña kuni'í nto. ⁴ Dá mí'í ká vi'í mí xēe ntó ne, kuntóo nto un tsí da nté ntáka nto ñuú san. ⁵ Dá mí'í ká ñuú san mí ña ntío ña é kuntóo nto ne, ntaka nto ikán ne, nakidi nto xáka d'ín nto vata koo é kuni'í ña kuenta é nakúnaa mii ña kúñu ña é ña ni ntío ña t'ú'un Xuva kō —ka'an Jēsuu ni ña.

⁶ Kidáa ne, kué'en ña, ita nt'xin ña ta'an ñu ta'an ñu, ntáka'an ña t'ú'ūn é vá'a san nté koo nakáku ña'a san ne, dá mí'í ka mí kué'en ñá ne, ntavá'a ña ña nchokuvi.

Dá kudana iní Heródē

(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

⁷ Rei Heródē né, téku ña e ntáka'an ñá'a san iña Jēsuu é un ntii'í nūu i é kade ña ne, un tsí kudana iní ña, tsí ió ña ne, ntáka'an ña tsí Juaan Bautistá ne, é ntóto ña ve é xi'í ña. ⁸ Ío ñá ne, ntáka'an ñá tsí é ntii díto ña ka'an naa Xuva ko, ñá nani Elíá ne, ió ñá di ne, ntáka'an ñá tsí ña ka'an naa Xuva ko, ña ntivú di ne, e ntóto ña. ⁹ Kidáa ne, kaka'an Heródē san:

—Tsí xu'u ntu ku é taxnúu i é ka'nté ñá dikí Juaán san ne, xōo ntú ña'a ña tsíkán kuán, e dóo katekú ko é ña te nté kaa nuu i é kade ña? —ka'an ña.

Dukuán né, ntukú nuu iní Heródē san nté koo kiní ña Jesuu.

Dá xé'é Jesuu é ká'xi u'un míl ñá'a

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

¹⁰ Dá náxee ñá ntini'í ña ne, ntaa ña ni Jēsuu nté o dé ña. Kidáa ne, kué'en mí'í xio Jesuú san ña ntini'í ña uun ñu é nani Bētsaida.

¹¹ Ntá tsi dá kútuni ñá'a sán ne, intikín ñá Jesuu. Jesuú san ne, dóo vá'a o dé ña ni ña, kaka'an ñá ni ña iña mí kadé kú've Xuva kō ne, ntavá'a ña ña nchokuvi.

¹² Dá kuáa ne, xéé etsin ña ntini'í ña san mí tuví Jesuu, ntáka'an ña:

—Ká'an nto ni ñá'a san, na kí'in ña, kintúku ña mí kuntoo da'na ña ne, na kintúku ña é ka'xi ña da mí'í ká ñu é ntoo etsin i'a. Tsí i'a ne, ña t'úvi nee iñá ió kué'en tsí é ka'xi ña —ka'an ña.

¹³ Ntá tsi Jesuú ne, kaka'an ñá ni ña:

—Mii nto kué'é nto ña é ka'xi ña —ka'an ña.

Ne, kaka'an ñá ntini'í ña:

—Kúdi u'ún sa tañú'u ni úvi sa tsáka ió ti. ¿Vá kikiúin ntu ntí é ká'xi un ntii ntii ña'a san? —ka'an ña.

¹⁴ Tsí ió ñá te ú'un míl ñatí san ntoo ña. Ntá tsi Jesuú ne, kaka'an ñá ni ña ntini'í ña:

—Ká'an nto, na kuntóo ña uvi díko u'xi uvi díko u'xi ñá'a ña —ka'an ña.

¹⁵ Kuan ó dé ña ne, íntóo ntii ntii ña'a san.

¹⁶ Kidáa né, kí'í ntii'í Jesuu é u'un tañú'u ni úvi tsáká. Íto ña e dukún kán ne, dá nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō. Kátsin dava ña ne, dá xé'é ña ña ntini'í ña é tsí'í ña nta'a ña'a

san. ¹⁷ E'xi ntíí ntíí ña'a san da nté ku e ntá'a ña. Dá kúvi é'xi ña ne, náku'un tsítu ká uxuvi xiká utsi i é ntoó ka.

Kaka'an Pedru tsi Jesuu ne, ña é taxnuu Xuva kō

(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

¹⁸ Uun ntuvi ne, kaka'an ntá'vi Jesuu é da mii tsi ña ni ña ntini'i ña ntoo ña ne, tsixe'e Jesuu ña:

—¿Neé ntú ña'a ú, té ka'an ñá'a san? —ka'an ña.

¹⁹ Nantíko koō ñá, ntáka'an ña:

—Iō ñá ne, ntáka'an ña tsi Juaan Bautista nto. Iō ñá ne, ntáka'an ña tsi Elia nto. Iō túku ña ne, ntáka'an ña tsi ña ka'an naa Xuva ko, ña ntivu ntó, ña e ntóto xtuku é xi'i —ka'an ña.

²⁰ —Divi ntó ní, ¿neé ña'a ú, té kuiní nto? —ka'an Jesuu.

Pedru ne, nantíko koō ñá, kaka'an ña:

—Divi ntó é Cristu nto, ña e táxnuu Xuva kō —ka'an ña.

Dá kakā'an Jesuu tsi kuví ña

(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)

²¹ Ntá tsi dóo ka'an Jesuu é ña ku ka'an ña ni nté uun ña'a nuu i sá'a. ²² Kaka'an ña:

—Xu'u é vëxkúvi ú ñatíí ne, kantio e dóo nto'o ko. Dóo nantii ni'ni ñatá sán ko, divi ña ni tó'lo dutú san ni mastrú lei. Ka'ní ña kó ne, ntá tsi té kúvi uni ntúvi ne, ntoto u —ka'an Jesuu.

²³ Kídáa ne, kaka'an ñá ni ūn ntíí ntíí ña'a san:

—Té xoó ncho kuntikín i kó ne, ña kú de ká ña kuenta iña mii ña ne, utén utén san ne, na kuntikín ñá ko, kuán te dóo nto'o dadíi ña ni ko. ²⁴ Xoo é ncho nakakú mii i ntuvi iña í ne, kunaá ña. Ntá tsi té xoo nakunaá i ntuvi iña í kuenta iña ko ne, nakáku ña. ²⁵ ¿Neé ntu kaidiá'vi ñatíí san te ni'i ña kaníi ñuxiví san, te kúnaá mii ntu ña ne, o té natíví mii ña kúñu ñá? ²⁶ Té xoó kakuka'an nuu i tú'ün kó ne, xu'u é vëxkúvi ú ñatíí ne, kuan kōo kuka'an nuu ko í di ntuvi dá nainú u é koó dá káxi'i nuu ka'nú u vata kaa Uvá kó ni ánje ñá, ña e dóo va'a. ²⁷ Nuú é ntaá i é ká'an u ni nto ne, iō nto é ntoo nto i'a vevíí ne, ña kúvi ntó té ña di'na kiní nto mí'i kadé kú'vé Xuva kō —ka'an Jesuu.

Dá nádama kúñu Jesuu

(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

²⁸ E kúvi te ūna ntúvi é kuán ó kaka'an Jesuu ni ñá ne, kúxëe ña uun xuku mí kúka'an ntá'vi ña. Ku'éen ña ni Pedru ni Sántiau ni Juaan. ²⁹ Nii dukuan káka'an ntá'vi ña ne, nádama nuu ña. Dóo ña né, ntukui'xín ku'e'en ne, dóo kaxi'í nuu. ³⁰ Kídáa ne, xee díto uvi ña'a ñatíí, ntatíin ña ni ña. Ña sá'a ne, Muisee ni Élia. ³¹ Un tsi kaxi'í nuu ka'nu ntíko díñi ña. Ntatíin

ñá nté koo kada ntaa Jéssu é kuví ñá ñuú Jerusaleen. ³² Kuán te dóo ncho kidí Pedru ni ña ntini'i ña ne, kuan tsí ó ntíto ña da íni ña Jesuu e dóo kaxi'í nuu ña, ni ntuvi ñatíí, ña ntáñi ni'i ña. ³³ Kídáa né, kii ntee xio ñatíí san Jesuu, ku'e'en ña ne, kaka'an Pedru san:

—Mastru, jnté kui vá'a ó é ntoo o i'a! Vi'i a vé ne, kada vá'a ó uni á vi'i xó'o san, uun iña nto, uun iña Muisee, ni uun iña Élia —ka'an ña.

Ntá tsi Pedru san ne, dotó tsi kaka'an ña; nté ña íni ña ne nuu i é káka'an ña. ³⁴ Nii dukuan káka'an ña ne, xée uun víkó ne, nákunuu tá'an dava ña ni ntati i né, dóo u'vi ña. ³⁵ Kídáa ne, mé'ñu viko vé'xi uun tátsín, kaka'an:

—Ña sá'a é I'xá mií kó, ña e dé kú'vé u. Kini vá'a nto nee é káka'an ña —ka'an tátsín san.

³⁶ Dá kúvi ka'an tátsín ne, íni ña tsí da mii tsi Jéssu tuví ña. Kídáa ne, diin diin tsi ntoo ña. Titín ntuvi e nté uun xoxo ni ká'an í ni túku ña'a nee iña é íni ña.

Dá ntavá'a Jesuu uun na kudii, ná nuu é ña vá'a nima i

(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

³⁷ Utén san ne, dá núu ña xuku ne, ñá té nté kaa ña'a kukuetú itsi ña Jesuu. ³⁸ Kídáa né, uun ña'a ñatíí, ña é nuu ta'an mé'ñu ña'a sán ne, un ntii tsi káka'an ña:

—Mastru, vií nto da xe'e, koto nto i'xá ko, tsi kuan tsí kaa uun i'xá ko. ³⁹ Kini nto tsí uun é ña vá'a san katín i ne, kade é uun ito tsi kakachu'u ntáa ne, kaxi'í míí ne, kaxii tiñu xú'u i di. Kantuku ku'i é ña vá'a san i ne, ñá ncho nangává i'xá ko. ⁴⁰ E ikán ú da xe'e nta'a ña ntini'i ntó é nakuitá ña é ña vá'a san ne, ña ni kúvi vií ña —ka'an ña.

⁴¹ Nantíko kōo Jesuu, kaká'an ña:

—¡Nto'o é ntoo nto vevíí ne, nté ña ntákuinti'xe nto! ¡Dóo do'o nto! ¿Nté ntu kaa ntuvi é kutíví u ni ntó, é kúti kó nimá ko ni ntó? —ka'an ña.

Kídáa ne, kaka'an ñá ni uva i'xá san:

—Ta'xin i'xá o i'a —ka'an ña.

⁴² Dá vé kaxee étsín a na kudii san ne, nantáva é ña vá'a san na nte ñu'u kán. Éde e xi'i mí xtúku na. Ntá tsi Jesuu ne, dé tíi ña ni é ña vá'a san. Ntává'a ña na kudii san ne, naku'é e ña na nta'a uva ná. ⁴³ Un ntíí ntíí ña'a san koó dá kúdu'va ña ne, dóo ka'nu kuíni ña ni Xuva kō.

Dá kúvi uvi ito kaka'an Jesuu é kuví ña

(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Nii dukuan ntaíto díto ña'a san nee é kade Jesuu ne, kaka'an ñá ni ña ntini'i ña:

⁴⁴ —Kini vá'a nto é káka'an u ne, ñá ku kúnáa iní nto; tsí xu'u é vëxkúvi ú ñatíí ne, ntuvi u kuenta ntá'a ña ñuú i san —ka'an ña.

⁴⁵ Ntá tsi ña ntini'i ña ne, ñá ni ñe'e dikí ña tú'ün é káka'an Jéssu, tsi dóo xú'ú o, kuiní

ña. Dõo ntau'v'i ña é tsixe'e ña Jẽsuu nee iña é kãni tú'un é kãka'an ña.

*Xoo é dii ka kainuu á'vi i
(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)*

⁴⁶ Kidáa né, eni ntu'u ña ntánatín ña xoó ntu ña'a ña é dii ka kainuu á'vi i. ⁴⁷ Dã kútuni Jẽsuu nee iña é ntádẽ kueni ña ne, kí'i ña uun i'xá san, xtuví ñá i díni ña ne, ⁴⁸ dá kaká'an ñá ni ñá'a san:

—Xoo é kí'i i uun a i'xá sa kuenta iñá ko ne, vata tsi te xú'ú kí'i ña ko. Xoo é kí'i i kó ne, vata tsi te kí'i ña ña táxnũu ko. Dukuãn ne, xoó ña'a, ña é ña kainuu á'vi iña nto, kuini ntó ne, divi ña e dii dii ka kainuu á'vi ña kuenta iña Xuva ko —ka'an ña.

Xoo é ña kaka'an ntée i ko ne, kakuini'i ña kō

(Mr. 9:38-40)

⁴⁹ Nantiko kōo Juaán san, kaka'an ña: —Mastru, é íni nti uun ña'a, ña é kakaku ni'i divi nto é kanakuita ñá é ña vá'a san. Ntí'í ne, ña ni ntíõ nti é kuãn koo víi ña, tsi ña te kaduku ntée ña kō —ka'an ña.

⁵⁰ Ntá tsi kaka'an Jẽsuu ni ña:

—Ñá ku kuãn xkōo de nto ni ñá, tsi xoo é ña kaka'an ntée i kō ne, kakuini'i ña kō —ka'an Jẽsuu.

Dã de tí Jesuú san ni Sãntiau ni Juaan

⁵¹ Dã dokó sa xee ntúvi é ntãa Jesuu e dukún kãn ne, kaka'an ña tsí da mií é kí'in ñá ñuú Jerusaleen. ⁵² Di'na dá kí'in ñá ne, taxnũu ña ña'a é kí'in ñá uun ñuú lu'nti é tuví ñuú Samaria, é nantuku ñá mi'i kutúvi da'na Jesuu. ⁵³ Ntá tsi ña ñuú Samariá san ne, ña ni ntío ñá é kutúvi Jesuu ñuú ña, tsi é kütuni ña é Jerusaleen kí'in ñá. ⁵⁴ Tẽkú ña ntántikin ñá, Santiau ni Juaán ne, ntáká'an ña:

—Tõ'ó, ¿ntio ntu nto é kãkãn nti é na kíi ñu'u e dukún kãn é na kōko kue'en ñá, vatã o dé Eliá san? —ka'an ñá ni Jẽsuu.

⁵⁵ Ntá tsi xkókóo Jesuú ne, dẽ tí ña ni ñá, kaka'an ña:

—¿Ñá íni ntú nto xoo é ntántikin nto? ⁵⁶ Tsi xu'u é vëxkúvi ú ñatíí ne, ñá te vë'xí u é nãkunaá u ña'a san, tsí vé'xí u é nakákú u ña —ka'an ña.

Kidáa ne, kué'en ña uun ka túku ñuú lu'nti.

*Ña é ntio i é kuntikin Jẽsuu
(Mt. 8:19-22)*

⁵⁷ Nii dukuan kué'en ñá itsi kãn ne, uun ña'a ne, kaka'an ñá ni Jẽsuu:

—Ntio ko é kuntikin u nto dá mí'i ka mí kí'in nto —ka'an ña.

⁵⁸ Kaka'an Jẽsuu ni ña:

—Ñũkuíí san ne, iõ xavi ti mí kaintoo vá'a ti. Lãá, kiti ntaiko e dukún san ne, iõ taka ti. Ntá tsi xu'u é vëxkúvi ú ñatíí ne, ña túv'i mí'i kutúvi da'na dikí ko —ka'an ña.

⁵⁹ Kaka'an Jẽsuu ni túku ñá'a:

—Kuntikin ko —ka'an ña.

Ntá tsi kaka'an ñá'a san:

—Tõ'ó, kuntẽtu kudii nto. Di'na nã kíkú'xí u uvã kō —ka'an ña.

⁶⁰ Ntá tsi kaka'an Jẽsuu ni ña:

—Na koo mií ña xi'i san. Nã kíkú'xí ña ntĩxí ni'i ña ñá. Divĩn né, kué'én kũka'an ntódon ni ñá'a iña i mí kadẽ kũ'vé Xuva kō —ka'an ña.

⁶¹ Kaka'an túku ña'a sãn ni ñá:

—Kuntikin u nto, Tõ'ó. Ntá tsi tã'xi nto é di'na kíkã'an u ni ña ntoo nú vi'i kō kãn —ka'an ña.

⁶² Ne, kaka'an Jẽsuu ni ña:

—Xoó ña'a, ña é ña kaika ntaa itsi Xúva kō ne, ñá vãdá mí kaidiá'vi ña mí kadẽ kũ'vé Xuva kō —ka'an ña.

10

Dã táxnũu Jesuu uni díko uxuvi ñá'a

¹ Rkontúvi ne, nãkaxnúu xtuku Xúva kō uni díko uxuvi ñá'a. Uvi úvi ñá'a ña táxnũu ña é kodo nuú ñá, kí'in ña da mí'i kã ñuú mí dá vé kí'in ña.

² Kaka'an ñá:

—Dóo kue'e tsíñu iõ, ntá tsi ña ntãde tsíñu ne, ñá titĩn ña. Dukuãn ne, kãkan nto nta'a tó'o tsíñu san é na taxnũu kã ña ña é kãda tsíñu. ³ Vi'a ve ne, kue'ën nto. Ntá tsi koto nto, tsi vata ntaa a le'ntú san ntaa nto é ña te diin nto, ntá tsi taxnũu u nto é kí'in nto mí ntoo ña dóo diin san, é vata ntaa ñañã ntaa ña. ⁴ Ñá kũ kuído nto itãn nto, nte é kãñú'u diu'un nto, nté nti'xen nto. Ñá ku ka'an ntó ntiusi ni ña ntaika itsi kãn. ⁵ Dã mí'i kã vi'i mí xee ntó ne, nãxnũu viko nto vi'i san. Ká'an ntó é na vá'a tsi koo kuntõo ña nú vi'i ñá. ⁶ Te ikãn tuví uun ña'a, ña é ña te dũ'xen díki i ne, kuntaa é kũntoo vá'a ña nú vi'i ñá. Ntá tsi tẽ ña kuan ó ne, ñá kuntaa é kũntoo vá'a ña.

⁷ Uun tsi vi'i san kuntõo nto ne, ñá nadãma nto. Ka'xí nto ne, ko'õ nto nee é iõ, tsi ña kaika má tsíñu sãn ne, vá'a õ é nakí'i ña xá'vi ñá. Ñá ku ika nto ta'án vi'i ta'án vi'i. ⁸ Tẽ xee ntó uun ñuú mí ntio ña nto ne, ka'xí nto nee iña é tã'xi ña. ⁹ Ntavá'a nto ña ntãnchokuví san mí kí'in nto. Ká'an nto ni ñá tsi é ve'xi étsin ntuví é kadã kũ'vé Xuva kō. ¹⁰ Ntá tsi tẽ xee ntó uun ñuú mí é ña ntío ña nto ne, ntií nto itsi kãn ne, ká'an ña: ¹¹ “;Un tsi nte xákã ñuú nto é tiin dí'in ntí ne, nakidi ntí vata koo é na kütuni nto tsi ñá vá'a o ni ide nto ni nti! Ntá tsi kini nto sá'a, tsi mí kadẽ kũ'vé Xuva kō ne, é xee étsin nte mí ntoo ntõ”, kuan kōo ka'an nto. ¹² Ntá tsi kaka'an u ni ntó tsi tẽ xee ntúvi é ntí'i ñuxiví sa ne, dii dii ka kue'e nto'o ña ñuú tsikan é vata kaa ña ñuú Sodoma.

*Ñuu mí ña ni kuintí'xe ña'a san
(Mt. 11:20-24)*

¹³ ;Ñã ntá'vi ide nto, ña ñuú Coraziin! ;Ñã ntá'vi ide nto, ña ñuú Betsaida! tsi tẽ di ni kuví nũu í e dóo na'nu san ñũú Tíru ni ñuú Siduun é vata õ kúvi ñuú nto ne, emã tsi e

natú'vi ña kuétsi ñā, nté ēmá tsi ñu'ú ña doo kueñi ne, dá'vi ña xāa kúñu ñā e dóo ntoo nta'xa ñā. ¹⁴ Ntá tsi tē xee ntú'vi é nti'í ñuxiví san ne, díi ka iō é nto'o nto é vata kaa ñā ñuú Tiru nī ñā ñuú Siduun. ¹⁵ Divi ntō ní, ñā ñuú Capernaú ne, ¿k'í'in ntú nto un tsi nte e dukún kan, te kuini nto? ¿Mí'í ntú? Tsi un tsi nte e kunú kan k'í'in nto —ka'an Jesús.

¹⁶ Kaka'an túku ñā ni ñā nti'ni'í ñā:
—Xoo é kainí i tú'un ntō ne, vata tsi te miú ú kainí ñā. Xoo é kanakuitá i nto ne, vata tsi te xú'ú kanakuitá ñā ko di. Xoo é kanakuitá i ko ne, kanakuitá ñā ñā táxnúu kó di —ka'an Jesús.

Dā náxee ñā é uni díko uxuvi ñá'a

¹⁷ Nti'í'í úni díko uxuvi ñá'a sán ne, dóo diní ñā náxee ñā, ntáka'an ñā:

—Tō'ó, un tsi nte é ñā vá'a san ntákuinti'xe i ntí da ntáka'án nti kuenta iña nto —ka'an ñā.

¹⁸ Kaka'an Jesús ni ñā:
—Nuu é ntaā ntí'xe i tsi iní u dá kō'xó tó'ó e ñā vá'a san e dukún kán é vata kaa ntuve ñu'ú dá káxi'í nuu. ¹⁹ Iní nto tsi xu'u tá'xí u é kúvi vií nto é káka nuú nto koó san, o tdu'mé san. Tá'xí u é kúvi vií nto nī é ñā vá'a sán, kuān te dóo ntií, é nté ñā váda nto ní'í kú'í. ²⁰ Ntá tsi ñā ku nakunuu dīnī nima nto tsi é ñā vá'a san ntákuinti'xe i nto, ntá tsi na nākunuu dīnī nima nto tsi é úve na'a díví ntō e dukún kán —ka'an ñā.

Dōo dīnī Jesuu

(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Ura dú'va tsi i xé'e Espiritú Sántu san é nākunuu dīnī kué'en nima Jesúsú ne, kaka'an ñā:

—Xuva, Tō'ó e dukún kan ni ñuxiví san, nata'xi ú sintiá'vi nta'a nto, tsi nañé'e ntó ñā ntá'ví san nuu i é xtúvi xu'ú nto iña ñā e dóo kí'in iní í, ñā e dóo tu'vé í. Dukuān ó de nto, Xuvá, tsi kuan o ntio nto —ka'an ñā—.

²² Xuvá kó ne, kuān o ntio ñā é tá'xi ñā kó é un nti'í'í nuu i é io. Nté uun xoxo iní i xoo é i'xá Xuva kō; mií tsi Xuva ko iní ñā. Nté uun xoxo iní i xoo é Xuva kō; mií tsi i'xá ñā, nī ñā é ncho kué'e i'xá ñā é kütuni ñā —ka'an ñā.

²³ Kidáá né, ito ñā ñā nti'ni'í ñā sán ne, diin diin tsi kaka'an xio ñā ni ñā:

—¡Nté kui vá'a ó xoo é kainí i nuu i é ntaíni nto! ²⁴ Tsi ka'án u ni ntō tsi ñā te da díi ñā ka'án naa Xuva ko ni réi san ntio ñā é kíni ñā sá'a e ntaíni nto, ntá tsi ñā ni kuvi kiní ñā. Ntio ñā é tekú ñā sá'a e ntátekú nto, ntá tsi ñā ni kuvi tekú ñā —ka'an Jesús.

Nuu i iña ñā ñuú Samaria, ñā dóo va'a

²⁵ Uun mastrú leí san ne, nākuntísi ñā, kaka'an ñā ni Jesúsú é kōto nteé ñā ñā nté koo ka'an ñā. Tsixe'e ñā ñā:

—Mastrú, ¿nté ntú koo vií u vata koo é nī'í ko ntuvi vá'a iña ko ntií dañu ntúvi? —ka'an ñā.

²⁶ Jesuú ne, kaka'an ñā:

—¿Nte ntú ó uve na'a lei e xtúvi Xuva kō? ¿Nte ntú ó kaka'an, te kuini o? —ka'an ñā.

²⁷ Nantíko kōo mastrú leí san, kaka'an ñā:
—“Na kuñinima kó Xuva ko da kanñ nima kó, nñ kué'en iní kó, kanñ é kadé kuení kó né, na kuñinima kó ta'an ko vata tsi ó kakuinima mú kó kúñu kō” —ka'an ñā.

²⁸ Kidáá ne, kaka'an Jesúsú:

—Vá'a ó vata o nantíko koón kaka'an. Te kuān koo viin sá'a ne, ní'í o ntuvi vá'a iña o —ka'an ñā.

²⁹ Ntá tsi mastrú leí san ne, ntio ñā é nada'an ñā kúñu ñā né, tsixe'e ñā Jesúsú:

—Ntá tsi ¿xoo ntu é ta'an nti'xe i ko? —ka'an ñā.

³⁰ Kidáá ne, nantíko kōo Jesuu, kaká'an ñā ni ñā:

—Uun ñatí'í ne, ntíi ñā ñuú Jerusaleen, kué'en ñā itsi ñuú Jericoo. Ítā nti'xin ñā mí ñu'ú ñā du'ú ne, ídō dú'u ñā iña ñā. Nātavá ñā un tsi nte dú'nu ñā ne, e'ñí ñā ñā. Dā náxtúvi íxí ñā ñā itsi kán e dóko sá kúvi ñā. ³¹ Dā ku e ví'í ne, ítā nti'xin uun duto itsi san. Íni ñā ñatí'í san ne, dá xio díñi itsi san inteé xio ñā, kué'en ñā. ³² Kuan tsi o ita nti'xin uun ñā'a ñā levita, ñā kaxntii dütú ne, dá iní ñā ñā ní'í kú'í i san ne, dá xio díñi itsi san díta ñā, kué'en ñā di. ³³ Ntá tsi uun ñatí'í, ñā vé'xi ñuú Samariá ne, divi tsi itsi san ítā nti'xin ñā di. Dā iní ñā ñā ní'í kú'í i sán ne, ntuntá'ví iní ñā ñā. ³⁴ Kidáá ne, xé'e etsin ñā mí tuví ñā ne, dé cho'o ñā ñā mí ní'í kú'í ñā. Nakútsi nuu ñā asete ni vínu mí ní'í kú'í san ne, kí'ni nuu ñā doo. Kidáá né, xntekú ñā ñā ita idú ñā, dá kue'en ní'í ñā ñā uun ví'í mí kutuví ñā. Ikan ídē ñā ñā kuenta. ³⁵ Tévvá san ne, ñā ñuú Samariá ne, távā ñā uví diu'ún ku'í'xin é kué'é ñā tó'o ví'í sán ne, kaka'an ñā ni ñā: “Vii kudii nto kuenta ñatí'í sa'a. Te kué'e nanti'í'í ñā iña ntó ne, nta'vi ú té ntíko kōo u”, ka'an ñā. ³⁶ Ví'í a vé ne, ká'án: ¿Xoo ntu é ntuni i e kúvi ta'an nti'xe ñatí'í, ñā ntúku ku'í'í ñā du'ú san, te kuini o? —ka'an Jesúsú.

³⁷ Ne, kaka'an mastrú leí san ni Jesúsú:

—Ñā ntúnta'ví iní i ñā san —ka'an ñā.

Kidáá ne, kaka'an Jesúsú:

—Kué'en ne, kuan tsi kōo viin di —ka'an ñā.

Dá tuví Jesuu nú ví'í Marta ni Mária

³⁸ Jesuu ni ñā nti'ni'í ñā ne, da kue'en dá kue'en ñā itsi kán ne, xé'e ñā uun ñuú. Ikān né, uun ñad'í'í, ñā naní Martí ne, xé'e ñā ví'í ñā é kutúví Jesuu san. ³⁹ Uun ta'an ñā, ñā naní Mária ne, ítví'í etsin ñā nú dí'ín Jesuu é kíni ñā é káka'an ñā. ⁴⁰ Ntá tsi Martí san ne, dóo kadé kuení ñā, tsi dóo iō tsíñu ñā é víi ñā. Xé'e etsin ñā mí tuví Jesúsú ne, kaka'an ñā ni ñā:

—Tō'ó, ¿ñā ntu te káde nto kuenta tsí ta'an kó ne, ñā te kaxnchí tún ko nu tsiñu ko? Ká'an nto, na xñchii kúdií tun ko —ka'an ñā ni Jesús.

⁴¹ Ntá tsi Jesuu ne, nantíko koō ñā, kaka'an ñā ni ñā:

—¡Aí, Marta! Dōó kadē kuení o. ¿Nté kuān nte kue'e ntu nú i é kadē kuení o? ⁴² Ntá tsi uun tsi nuu i e dóo nuu á'vi. Mariá ne, é nakaxnú ñā uun nuu i e dóo vá'a é ntē xoxo kuvi naki'i nú i iña ñā —ka'an Jesús.

11

Dá nañē'e Jesuu ñā ntini'i ñā ntē koo ka'an ntá'ví ñā

(Mt. 6:9-15; 7:7-11)

¹ Uun ntuví ne, tuví Jesuu, kaka'an ntá'ví ñā. Dā kúvi ka'an ntá'ví ñā ne, uun ñā'a ñā ntini'i ñā ne, kaka'an ñā ni ñā:

—Tō'ó, nañē'e ntó nti ntē koo ka'an ntá'ví nti vatā o nañē'e Juaan Bautista ñā'a, ñā ntini'i ñā —ka'an ñā.

² Kaka'an Jesús ni ñā:

—Dā ntáka'an ntá'ví nto ne, du'va koo ka'an nto:

Xuvā ntí, ñā tuví e dukún kán,

na kuiko ñu'u ñā'a sán nto.

Na ká'xi ntuví é kixkadā kú'vē ntó ñuxiví a.

Vata tsí ó de nto e dukún kán ne,

kuān tsi koo víi nto ñuxiví a di.

³ Ta'xi nto é ká'xi nti é ví'a é úten.

⁴ Kada ka'nu iní nto ní nti kuétsi nti,

vata tsí ó ntáde ka'nu iní nti ní un nti'i tá'an nti,

ñā tanuu iñā nti.

Ñá ku dá vá'a ntó é kō'xó ntéé nti

é kōto ntee é ñā vá'á sán nti.

Kuan kōo ka'an ntó ni Xuva kō —ka'an Jesús.

⁵ Kaka'an xtúku Jesuu ni ñā:

—Vii ka o kuéntá ni: Te ũun ntó íó ñā dóo vá'a tiin ni'í ntó ne, k'ín ntu dava ñuu nú vi'i ñā kán, ká'an ntó: “Ñā tá'xi kudii nto uni íta nto te náki'i nteé u, ⁶ Tsi uun ñā'a ñā dóo vá'a tiin ni'í u ne, dá ve xee ñā nú vi'i kó kán é vé'xi ñā itsi kán ne, ñā túvi neé kue'en tsi é ku'e' é u ká'xi ñā”, koo ka'an nto. ⁷ ¿Vá ká'an ntú ñā tuví má vi'i kán: “Ñá ku natéku du'xen ntó ko, tsi xi'í ko ne, é kanti'u. E tuví ntáá u ni i'xá ko. Ñā kúvi nákuntítsi u é tá'xi u é ntio nto”, koo ka'an ñā? ⁸ Ntá tsi kaka'án u ni ntó tsí, kuān té ñā ntio ñā nakuntítsi ñā é ku'e' é ñā é kaikán ñā vá'a tiin ni'í ñā ne, ku'e' é ñā vata kaa é kantio ñā vata koo é ñā natekú du'xen ká ñā ñā. ⁹ Dukuān é káka'án u ni ntó: Kákan ntó ne, ni'í ntó. Nantuku ntó ne, nani'i ntó di. Te nake'xen ntó xi'í ne, nakaán ñā. ¹⁰ Tsi xoo é kaikan i ne, ni'í i. Xoo é kanantuku i ne, nani'i i di. Xoo é kanake'xen i xi'í ne, nakaán ñā di.

¹¹ Te ũun nto é uva i'xá nto ne, té kaikan i'xá nto tsáká é ká'xi ne, ¿vá ku'e' é ntu nto i

koo é ká'xi? ¹² O té kaikan ntávi é ká'xi ne, ¿vá ku'e' é ntu nto i tdu'me é ká'xi ti? ¹³ Ntá tsi ntó'o é kini ntáa ntó ne, ini nto é ku'e' é nto é vá'a iña i'xá nto. ¿Ñā ntu te dií dií ka ini Xúva kō, ñā é tuví e dukún kán, é ku'e' é ñā un tsi nte Espíritu Sántu san xoo é kaikan i ntá'a ñā? —ka'an Jesús.

Ntáka'an ñā tsi e ñā vá'á san kaxntíi Jesuu
(Mt. 12:22-30; Mr. 3:20-27)

¹⁴ Uun ntuví ne, kanakuítá Jesuu é ñā vá'a san e dé ñi'í uun ñā'a ñatíi. Dā ntíi ne, kúvi náka'an ñā ñi'í san. Koó dá kúdu'va ñā'a san. ¹⁵ Ntá tsi ió ñā ne, ntáka'an ñā:

—Natií sa'á ne, kanakuítá ñā é ñā vá'a san tsi kaxe'e Belsēbuu, tó'ó e ñā vá'á, é kúvi víi ñā nakúnu ñā i —ka'an ñā.

¹⁶ Ió ñā ne, ncho koto nteé ñā ñā. Íkan ñā é víi ñā nuu i e dóo ka'nu é vé'xi e dukún kán.

¹⁷ Ntá tsi kutuni Jesús nee e ntáde kuení ñā'a sán ne, kaka'an ñā ni ñā:

—Dā mí'i ká ñuu mí ntánāa núu ñā ni tá'an ñā ne, kuaá ñuu ñā. Té ntánāa núu mii ñā ní ñā víi ñā ne, kii vi'í ñā. ¹⁸ Dukuān né, té tó'ó e ñā vá'á sán naa ni tá'an í ne, ¿nté ntu koo kuvi víi? Sá'a kaká'án u ni ntó, tsi ntáka'an nto tsi kaka'xi Belsebuú san é kúvi víi u nákuíta u e ñā vá'á san. ¹⁹ Ntá tsi te kuān ó ne, ¿xoo ntu kaxe' é i é kúvi víi ñā'a nto é nakui'tá ñā é ñā vá'á san? Dukuān né, mii ñā ntánañē'e ñā tsi ñā te nuu é ntaá i e ntáka'an ntó iñá ko. ²⁰ Ntá tsi te Xuva ko káta'xi ñā é kákuvi víi u é kanakuítá u é ñā vá'á san ne, kani tú'un tsi é xee Xúva kō mí ntóo nto é kadá kú'vē ñā iña nto.

²¹ Te uun ñatíi, ñā e dóo ntii iní i ne, dóo ió tu've ñā é kade ñā kuenta víi'í ñā ne, ñā te neé kuvi iña ñā. ²² Ntá tsi te vé'xi uun ñā'a, ñā é dií ka ntii iní ka xtúku i é naá ñā ni ñā ne, kuvi vii ñā ni ñā. Kidáa ne, nakuido ñā un nti'í káá é kanada'an núu ñā kúñu ñā ní é un nti'í iña ñā, dá ku'e' é xio ñā é ido ñā san.

²³ Xoo é ñā kañē'e i da xe'e kó ne, kaka'an nté ñā ko. Xoo é ñā kaxntíi ko é natáká u ne, dá dií ka kaeté xaa ñā.

E ñā vá'á é kantiko kōo
(Mt. 12:43-45)

²⁴ Té ntíi uun é ñā vá'a nima ñā'a sán ne, kaika ñuu itsi kán, kantukú mí'i kütuví da'na. Té ñā ni nani'í i ne, kada kuení i: “Ntiko kōo u, nú'u u nu vi'í kó kán mí kii u”, koo kada kuení i. ²⁵ Te nāxé ne, nani'í i nima ñatíi san vata kaa uun vi'í mí dóo vá'a ntúntoo, mí dóo vá'á o ntúva'a. ²⁶ Kidáa ne, k'ín xtúku kínakueka ú'xé ká e ñā vá'á e dií dií ka kini ntáa. Kidáa ne, un nti'í é úná san k'í'vi é ku'un nima ñatíi san. Kidáa ne, dá dií dií ka natívi ñā é vata kaa dí'na —ka'an ñā.

Nee iña é dodíni ntí'xe

²⁷ Nii dukuan kaka'an Jeesuu sá'á né, uun ña'a ñad'i, ña tuvi mé'ñu ña'a sán ne, kachu'u ntáa ña:

—jnté kui vá'a ñad'i, ña é nakaku nto, ña é nãtsitsi nto! —ka'an ña.

²⁸ Ntá tsi divi ña ne, kaka'an ña:

—jnté kui dóo vá'a o xoo é kainí i tú'un é kaka'an Xúva ko ne, dē ntaa ña! —ka'an Jeesuu ni ñá'a san.

Ña'a, ña é kīni ntáa, ntaikan ña nuu i e dóo ka'nu

(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

²⁹ Dā dóo náataká nuu ña'a san mí tuvi Jesuu ne, eni ntu'u ña kaka'an ña:

—Ña'a, ña ntoo veví ne, dóo kini ntáa ña. Ntaikān ña nuu i e dóo ka'nu, ntá tsi ña kué'e Xuva ko ña nuu i san, mii tsi é kué'e ña nuu i é vata o kúvi ní ña ka'án naa Xuva ko, ñá nani Jónaa. ³⁰ Tsi vata o kúvi Jónaa nuu i iña ña'a, ña intóo ñuu Nínive kidáa ne, xu'u é vexkúvi ú ñatii ne, kuan koo kuví ú nuu i iña ña ntoo i'la veví. ³¹ Tē xee ntúví é kōto nteé Xuva ko ñá'a, ne ñá'a ña ne, nakuntitsi reina iña ñuu é tuví nte díñi i kán e dóo ikā ne, tsi'i kuétsi ña ña, tsi reiná san ne, un vá'a tsi ika vé'xi ña é kīni ñá un nti'i é íni rei Salamuún san. Koto nto ve, tsi e xee úun ña'a, ña é díí ka ka'nu ña'a é Salámuún. ³² Ña intóo ñuu Nínive kidáa ne, nakuntáñi ñá té xee ntúví é koto nteé Xuva ko ñá'a sán ne, tsi'i kuétsi ña ña ntoo veví. Tsi ña ñuu Nínive sán ne, natívi íni ña kuétsi ña dá téku ña tú'un é kaka'an Jónaa san. Koto nto, tsi e xee úun ña'a, ña é díí ka ka'nu ña'a é Jónaa.

Ñu'u é kaxi'í nuu kúñu kō

(Mt. 5:15; 6:22-23)

³³ Nté uun xoxo natúun i ñu'u é kutuví xu'u, nte é kutuví má étún san, tsi kuntekú dukun vata koo é naxi'í nuu mí k'ívi ña'a san. ³⁴ Tsi ntuxnuu kó ne, vata kaa ñu'u é kaxi'í nuu kúñu kō kaa. Te vā'á ntuxnuu kó ne, kanñ kúñu kō kaxi'í nuu. Tē ña vá'a ntuxnuu kó ne, kúñu ko ne, kutuví nee. ³⁵ Kuenta tsi viin tsi dá néé ini o ne, ñú'ú é ío iña o ne, kúnee. ³⁶ Te kanñ tsi kúñu o ío ñu'u ne, nté un siin ña kákunee ne, kinin un nti'i é vā'á ne, vata kaa te ñu'u kaxi'í nuu kúñu o —ka'an Jeesuu.

Dā tsi'i kuétsi Jeesuu ña fariseu ni mastrú lei
(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)

³⁷ Dā kúvi ka'an Jeesuu ne, kána uun ña'a ña fariseu ña é kík'xi ña nú vi'i ña kán. Kúki'vi ña, itúvi ña nú mesa kán ne, ³⁸ dá kúdu'va ña fariseu san dá ini ña tsi ña ni dē ntáa Jeesuu vátá xkoó ini ña é nta'a ña dí'na dá ka'xi ña. ³⁹ Ntá tsi Jeesuu ne, kaka'an ña:

—Ntō'ó, ña fariseu ne, ntánakate nto ata vásu ntó ni kō'o nto, ntá tsi nima ntó ne, nuu tsitu nuu i é kīni kaa e ntáde nto, e ntadú'u nto. ⁴⁰ jnté kui kuān nte túntu ntú nto! ¿Vá

ñá ini ntu nto tsi ña é de kú've ata i kán ne, divi tsi ña é idé kú've ña ini i kán di? ⁴¹ Ntá tsi kué'e nto ña ntá'vi é nuu nima ntó ne, dukuān né, ntuntoo nti'xe kanñ kúñu ntó.

⁴² Ntá tsi jña nta'vi ide ntú nto, ña fariseu! Ntō'ó ne, dóo kuenta ntáde nto ntánakii Xíto nto uun ta'vi i é ú'xi san iña é un nti'i nuu i xuku cho'o nto é naku'é e nto nta'a Xuva kō vata tsi o é kaka'an lei san, ntá tsi ña ntáde nto kuenta tá'an nto te vii nto é vā'á ní ña; nté ña ntákunima ntó Xuva kō. Sá'á é kantio é vii ntó da ntánakué'e nto nta'a Xuva kō é káduku ntée ña.

⁴³ jÑa nta'vi ide ntú nto, ña fariseu!, tsi nú vi'i mí ntánataká nuu nto ne, dóo ntio nto é kuntōo nto nte nuu i kán ne, dóo ntio nto é kuiko ñu'u ña'a san nto itsi mí ntaika nto.

⁴⁴ jÑa nta'vi ide ntú nto! tsi ntō'ó ne, vata ntáa ña'á é ña díto tuvi má ñu'u kán ntáa nto. Dā nēni tsi ña'a san, ntaido ntáa ña —ka'an Jeesuu.

⁴⁵ Kidáa ne, nantíko kōo uun mastrú lei san, kaka'an ña ni Jeesuu:

—Mastru, dá kuān ó kaka'an ntó ni ña tsikán ne, vata te kaka'an kīni nto ní nti di —ka'an ña.

⁴⁶ Ntá tsi kaka'an Jeesuu:

—jÑa nta'vi ide ntú nto di, é mastrú lei nto! tsi ntánakuído nto ña'a san da nte koo é ña kutíí ká ña. Ntá tsi ntō'ó ne, nté un siin ña nchó tiin nta'a nto.

⁴⁷ jÑa nta'vi ide ntú nto! tsi vatá o dé ñata ntó, ña intóo kídáa é é'ni ña ña ntáka'án naa Xuva ko ne, kuan tsi ó ntáde nto di e ntáde vá'a nto ña'ña ña. ⁴⁸ Sá'á é kata'xi kuenta é kütuni tsi dadii tsi nima ntó ni ñata ntó, ña intóo kídáa. Divi ñata ntó san é'ni ña ña ne, divi ntó ntáde vá'a nto ña'ña ña.

⁴⁹ Tsi kaka'an Xúva kō, ña dóo ki'in ini: “Taxnúu ú ña ka'án naa kó ni pústru ko mí ntoo ña. Ío ñá ne, ka'ni ña'a san ña. Ío ñá ne, kada xení ña'a san ni ñá.” Kuan o ka'an ña. ⁵⁰ Dukuān é veví ne, Xuva kō ne, ntákan ña kuenta ñá'a, ña ntoo veví, kuenta iña níñi e éti un nti'ñi ña ka'án naa Xuva ko, ña é xi'i un tsi nté da iñi ntu'u ñuxívi sa. ⁵¹ É'ni ña ña ntáka'án naa Xuva ko nte ntúvi di'na da é'ni ña Abeé san un tsi da nte rkontúvi da é'ni ña Zacaria. É'ni ña ña má úkún kan mé'ñu ñu naa kan ni má vi'i e dóo kuíko san. Dukuān é kaka'án un tsi Xuva kō ne, ntákan ña kuenta iña ñá xi'í san ní ña é ntoo veví.

⁵² jÑa nta'vi ntu nto, mastrú lei!, tsi dóo kutu ni'i nto ntakáa xi'í mí ntákütú've ña'a san. Nté ña ntakí'vi mii nto, nté ña da vá'a nto é k'ívi ña'a, ña é ntio i é kütú've i —ka'an Jeesuu.

⁵³ Dá kakā'an Jeesuu nuu i sá'á ne, mastrú lei san ní ña fariseu san ne, dóo kudiin ñá ni ña. Eni ntu'u ña ntánakutsu'na ña ñá é ña te da díi nuu i tsixe'e ña ña. ⁵⁴ Ini xu'u ñá te

neé nuu i é kúvi xntéé ixi ñá ña kuenta iña tũ'ũn é káka'an ña.

12

Kanañ'e Jesuu kuenta iña ña é da miñ rki xaa i kaka'an

¹ Dukuñ ne, ñá tē nté kaa nté kaa ña'a náta'á nuu ña. Uun ito tsi ntaédin nuu ta'an ña. Dā éni ntu'u Jēsuu kaka'an ñá ne, di'na tsi ña ntini'i ña kaka'an ñá ni ñá:

—Kuenta tsi vii nto ni u'xen iā ña fariseu. Tsi divi ña né, da rki xaa ña odo ntáka'an ña, ñá te kanñ nima ñá ntáka'an ña. ² Tsi ña túvi nee iña é koo xũ'ú iña ko é ña nátidito; ntē ña tuví ne nuu i é ntē xoxo kiní i. ³ Dukuñ ne, un ntíi ntíi e ntáka'an nto mí nēé san ne, kũtuni ñá'á san mí káxi'i nuu ntuve ngántii san. Nēe é diin diin tsi ntáka'an nto dá kánti'ú xi'i ntó ne, uun ito tsi kachu'u ña, ka'an ña nté rki vi'i kan.

Xoó ntu é ũ'vi nti'xe ko
(Mt. 10:26-31)

⁴ Nt'ó e dóo vá'a tiin ú ni ntó ne, kaka'an u ni ntó é ña ku u'vi nto xoo é ka'ni i kũñu kō. Tsi te kúvi ne, ña túvi nee é kuvi vii ka ñá ni kō. ⁵ Ntá tsi kaka'an u ni ntó xoo é dii ka u'vi nto. U'vi ntó ña é kúvi naki'i ntuvi iña nto ne, da katé nuu ña nto dô'vi kan. Divi ña é u'vi nti'xe nto ña.

⁶ ¿Ñā ntu te kadíko ña ũ'un láa san é ũvi kúdi dii'un san? Ntá tsi nté uun ti ña kakunáa ini Xúva ko tī. ⁷ Divi ntó né, un tsi nté idi dikí nto ntánté'vi kui kui uun. Dukuñ ne, ñá ku u'vi nto. Tsi divi ntó ne, dii dii ka nuu á'vi nto é vata ntáa láa, kiti é ña te da dii san.

Xoo é nakini i Jesuu núu ña'a
(Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Ntá tsi kaka'an u ni ntó tsi un nti'i ntó xoo é kanakiní i ko nuu ña'a san vevii ne, xu'u é vëxkúvi ú ñatíi ne, nakini u ña nuu ánje Xuva kō kidaā. ⁹ Ntá tsi xoo é kākuka'an nuu i é ká'an i iña ko nuu ña'a san vevii ne, kuan kōo vii u ni ña nuu ánje Xuva kō kidaā.

¹⁰ Da xōó ka é ka'an ntéé i ko, xu'u é vëxkúvi ú ñatíi vevii ne, kuvi kada ka'nu ini Xuva ko ni ña. Ntá tsi xoo é ka'an kini i iña Espiritũ Sántũ ne, ñá kada ka'nũ ini Xuva ko ni ña.

¹¹ Tē kue'en ni'i ña nto vi'i mí nataká nuu ña Israeé ne, o ki'in ni'i ña nto ntá'a ña kaxntéku kũ've sán ne, o ntá'a ña tsiñu na'nu i ne, ñá ku kada kueni nto nté koo nantiko koó ntó, nee é ká'an nto. ¹² Tsi tē xee úra i é ká'an ntó ne, Espiritũ Sántũ sán nañe'é ña nto nté koo ka'an nto —ka'an Jésuu.

Nee e dóo xii kaa iña ñá kuika

¹³ Uun ñá'a, ña nuu ta'an mé'ñũ ña'a sán ne, kaka'an ñá ni Jésuu:

—Mastru, ká'an nto ni éni ko, na tā'xi na é káduku ntéé ú iña uvá nti —ka'an ña.

¹⁴ Ntá tsi Jesuu ne, kaka'an ñá ni ña:

—¿Xoó ntu kaka'an i é kadá kũ've ú iña nto, é kē'nté dava ú iña nto? —ka'an ña.

¹⁵ Kidáá ne, kaka'an xtúku ña ni ñá'a san:

—Kuenta tsi vii nto tē ña kuné'ũ ini nto é ió iña ta'an nto. Tsi ña te nee é ió iña ko é kade i é vā'á koo kuntoo o ñũxiví sa —ka'an Jésuu.

¹⁶ Kidáá né, ntaa ña ni ña uun nuu i:

—Uun ñatíi, ña dóo kuiká né, dóo vá'a kúvi é tátá ña. ¹⁷ Kidáá né, dóo dé kuení ña, kaka'an ña: “¿Nee ntu vii ú ve? Tsi ña túvi ka mí'i natsoo vá'a ú é tátá ko”, ka'an ña. ¹⁸ Dā dé kuení ña, kaka'an ña: “É ini u nee vii ú ve. Nakñn ú a vi'i atá sán ne, dá xntísi u uun é dii ka ka'nu ka. Ikan nātsu'un vá'a nti'i ú é tátá ko ni un nti'i é ió iña ko. ¹⁹ Kidáá ne, ká'an miñ ú ni nímá ko: Nima míi ko, divin ne, ñá tē nté kaa iña o é ntoo vá'a ve. Kutuvín da'nan ve. Ka'xín ne, ko'on; na nākunuu dīni nima o.” Kuan kōo ka'an ña. ²⁰ Ntá tsi Xuva ko ne, káka'an ña: “¿Ntē kuān nte túntun ntun! tsi niñú ve kuvin. Iña o é ntoo vá'a ne, ¿xōó ntú iña i kuvi?”, ka'an ña. ²¹ Dukan o ntákuví ña'a, ña e ntátsoo vá'a dokuika iña miñ i, ntá tsi dóo nta'vi ña nuu Xuva ko —ka'an Jésuu.

Kade Xuva ko kuenta í'xá ña
(Mt. 6:25-34)

²² Kaka'an Jésuu ní ña ntini'i ña:

—Sá'a ká'an u ni ntó: Ñá ku dē kuení nto nee é ká'xi nto; nté ña ku de kueni nto nee é ku'un kutávi nto. ²³ Tsi ntuvi iña kó ne, dii ka nuu á'vi é vata kaa é ká'xi o. Dii ka nuu á'vi kũñu kō é vata kaa dóo é ku'un o. ²⁴ Koto nto nté o de rkáka san: Nā katá'xi ti é tátá, nté ña katá'vi ti, nté ña tuvi mí'i ntánatsoo vá'a ti iña tí di. Ntá tsi Xuva kō ne, kaxé'e ña é ká'xi ti. Nt'ó'ó ne, ¿ñā ntu te dii dii ka nuu á'vi nto é vata ntáa láa san? ²⁵ Ntē uun ña'a nto ña kuvi vii nto é ku'e'nu ka kũñu nto, nté un síin ka, kuān te dóo kadá kueni nto. ²⁶ Tē ña kuvi vii nto nte un síin sá'á ne, ¿nté kui ntádé kuení nto nto tuku nuu i?

²⁷ Kóto nto nté o ntaé'nu láa san, é ntē ña ntáde tsiñu ne, ntē ña ntánakuido xu've. Ntá tsi kaka'an u ni ntó tsi rei Salamuún ne, kuān te dóo vá'a kue'en dóo ñá ne, ñá tē nté sa vá'a ito ña é vata ntáa láa san. ²⁸ Te Xuva ko kaxé'e ña e dóo vá'a ito ku'u é kaa má kũ'ú kán vevii ne, tevāá ne, tutun kuvi ne, ¿ñā ntu te dii ka kue'e kuenta vii ña nto nee é ku'un nto, nt'ó'ó é ña ntákuinti'xe nto? ²⁹ Dukan ne, ña ku nantíi nto ini nto é ntuku ntó é ká'xi nto. ³⁰ Tsi ña'a, ña é ña ini Xúva kō né, dóo ntaítsu'un ña iña é un nti'i nuu i sá'a. Ntá tsi divi ntó né, ió uun Xuva ntó, ña é ini nee é ntátaan núu nto. ³¹ Ntuku nuu ini nto nee e

vá'á é vīi nto é ntio Xuva ko ne, ní'i ntō é un ntí'i nuu i sá'á.

Natsoo vá'a o é nuu á'vi iña ko e dukún kán

(Mt. 6:19-21)

³² Nā ku u'vī ntō, a le'ntu mīi ko. Nā tē nté sa titín nto, ntá tsi Xuva kō ne, iō nā dodīni é tā'xi nā nto é vā'á iña nā. ³³ Nadiko ntō é iō iña nto ne, dá kué'é nto nā ntáaan núu i san. Kuan kōo kavá'a nto itín nto é nā kakuátá é kuntōo vá'a iña ntō e dukún kan ntií dañu ntūvi. Tsi íkán ne, nā kakí'vi nā du'u, ntē nā kadúku tī iña ko. ³⁴ Mí'i ntōo é nuu á'vi iña ntō ne, ikan kuntōo nima ntō dí.

Kantio é kōo tú've ko

³⁵ Na kōo tú've nto du'nu nto ni nñ'u é nātuún nto. ³⁶ Vīi nto vata tsi o dé nā ntáde tsiñu, nā ntantétu tó'o i, nā é ñe'e mi tánta'a nā'a. Tē náxee nā ne, kanake'xen nā xí'i ne, ura tsi i nakaan. ³⁷ Nté kui dīni tó'o nā ntáde tsiñu san e ntántito nā te naxéé nā. Nuú é ntaá i é káka'an u ni ntō tsi divi tsi tó'o nā ne, nákantéé nā donúu nā ne, da ká'an nā tsi na kuntōo nā ntáde tsiñu san nú mēsa nā ne, mii tó'o nā tsu'un ko'o nā é ká'xí nā. ³⁸ Nté kui vá'a nā ntáde tsiñu san, tsi kuān te davá nñú ne, o e ve'xi túvi ne, ntántito nā tē née tó'o nā. ³⁹ Na kūtuni nto sá'á. Tē dí ini tó'o vi'i san neé ura ki'xi nā du'ú san ne, koo tú've nā kuntétu nā. Nā kué'é nā itsi é kí'vi nā du'ú san má vi'i nā é ki'i dú'u nā iña nā. ⁴⁰ Kuan divi ntō dí ne, na kōo tú've nto, tsi dá née iní nto ntuvi dá nā ntántétu nto xee nā vexkúvi ñatíi —ka'an Jesús.

Nā ntáde tsiñu vā'á nī nā ntáde tsiñu, nā é nā vá'á

(Mt. 24:45-51)

⁴¹ Pedrú ne, katsixie'e nā:

—Tō'ó, ¿vá kantáa ntu nto nuu i sá'a é da mii tsi iña mii ntí ne, o iña un ntíi ntíi nā'a san? —ka'an nā.

⁴² Kaka'an Tó'o kō:

—¿Xoó ntu é nā ntáde tsiñu odo núu, nā é díi ka vā'a, nā é díi ka kade ntaa, nā é káka'an tó'o i é kodo núu nā iña nā ntoo nú vi'i nā é kué'é nā é ká'xí nā te xee ura í? ⁴³ ¡Nté kui vá'a nā ntáde tsiñu, nā kade ntaá san! Tē náxee tó'o nā ne, é un ntí'i káde ntaa nā vatā o uvé tsiñu nā. ⁴⁴ Nuú é ntaá ntí'xe i é káka'an u tsi tó'o nā ne, xtuví nā nā é kué'nta víi nā é un ntí'i é iō iña nā. ⁴⁵ Ntá tsi te nā ntáde tsiñu san kade kuení nā tsi kukuii ka dá náxee tó'o nā ne, kani ntu'u nā kadā xení nā ni nā ntáde tsiñu ní'i nā, te tíi, te ñadí'i ne, kani ntu'u nā é kō'o nā, é ká'xí nā, é kada ki'vi nā. ⁴⁶ Kidáa ne, da née iní tsi nā náxee tó'o nā ntuvi dá nā kantétu nā, tsi nā ini nā neé ura naxéé nā. Kidáa ne, naki'i nā tsiñu nā ne, natee xío nā nā é kí'in nā ni nā'a, nā é nā ini de ntaá san.

⁴⁷ Nā ntáde tsiñu, nā é iní nēe e ntío tó'o i ntá tsi nā te ió tu've nā, ntē nā ni de ntaá nā é káka'an tó'o nā né, dōo naká'xi va'a tó'o nā nā. ⁴⁸ Ntá tsi nā ntáde tsiñu, nā é nā ini nee e ntío tó'o i ntá tsi idé nā nee iña e nā ini nā ne, ní'i nā é ntō'o nā dí, ntá tsi nā dōo nee. Tsi xoo é díi ka kue'e ní'i i ne, díi ka kue'e kantio é kue'é nā nā nguíi san. Xoo é díi ka kue'e ntada nā kué'nta ntá'a i ne, díi ka kue'e kantio é káda ntaa nā.

Kíi nteé xio ta'an nā'a san kuenta iña Jesús (Mt. 10:34-36)

⁴⁹ V'é'xí u e xntéé ñu'u ú ñuxiví sa. ¡Dōó ntio kó té dí kai'xi vevíi! ⁵⁰ Io únun nuu i e dōo nto'o kó rkontúvi ne, un vá'a tsi kantí'i iní ko un tsi da nte inú kava. ⁵¹ ¿Vá v'é'xí ntu ú vata koo é kuntōo vá'a nā'a san ñuxiví sa, te kuiní nto? ¡Nā'a ní san! tsi ve'xí u é kíi nteé xio ta'an nā'a san kuenta iña ko. ⁵² Tsi un tsi nte vevíi ne, kíi nteé xio ta'an nā'a. U'un nā'a san uun tsi vi'i ntoo nā. Uni nā'a nā naa núu nā nī nā uvi nā'a sán ne, nā uvi nā'a sán ne, naa núu nā nī nā uni nā'a san. ⁵³ Uva i ne, naa núu nā nī i'xá nā. I'xá nā ne, naa núu nā nī uva nā. Dí'i nā ne, naa núu nā nī dióko nā. Díókó nā ne, naa núu nā nī dí'i nā. Nñuntí nā ne, naa núu nā nī énu nā. Énu nā ne, naa núu nā nī nñuntí nā —ka'an Jesús.

Nuu i nté koo kuvi ntuvi sa'a

(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

⁵⁴ Kaka'an Jesús ní nā'a san:

—Tē ini nto tsi ñu'u vikó san xe'e i kán ne, ura tsi ntáka'an ntó é kíin davi. Kuan kōo kuvi nti'xe. ⁵⁵ Dá kañu tatsin xé'e i kán ne, ntáka'an ntó é v'é'xí ntuvi ka'ni. Kuan kōo kuvi nti'xe. ⁵⁶ Ntō'ó ne, da mii tsi rki xaa nto nteku é ntáka'an nto. Ntō'ó e dōo ini nto é ká'an ntó nté koo kúvi e dukún kan ni ñuxiví a ne, ¿nté kui nā ntañe'e díki ntu nto núu i é kata'xi Xuva kō nté koo kuvi ntuvi é ntoo o vevíi?

Koón ntíin é ntúv'an nī nā ntaínchu'vi o (Mt. 5:25-26)

⁵⁷ ¿Nté kui nā káde kú'ven mún nee é vā'a iña nto? ⁵⁸ Tē xoó nā'a kí'in ní'i nā o nta'a nā tsiñu i é tsi'i kuétsi i o ne, koón ntíin natiin vā'an ni nā itsi kán vata koo é nā kí'in ní'i nā o nta'a nā tsiñu i san. Tsi tē nā tsiñu i san ntada nā o kué'nta ntá'a sntadún san ne, xnuu kutu nā o viutun. ⁵⁹ Kaka'an u ni o tsi nā itíin viútun san un tsi da nte ntá'vin tsi'ín é kakan nā —ka'an Jesús ni nā.

13

Kantio é nadama o nima ko

¹ Ntuvi tsikán ne, iō nā san ne, kué'en nā mí tuví Jesuú ne, ntaa nā ni nā tsi Pilatú san ne, e'ní nā nā ñatíi, nā ñuú Galileá ne, da nádaká nā niñi nā ni niñi kíti san é kué'é nā doméni iña Xuva ko.

2 Jesuú ne, kaka'an ña:

—¿Vá díi ka ntu iò kuetsí ña kuān o kúvi san é vata ntáa ña ñuú ña, te kuiní nto, é kuān o ntó'o ña? 3 Ka'án u tsi ña'a. Ntá tsi divi nto, tē ña nadáma nto nima ntó ne, un nti'i ntó kuví nto dí. 4 Un nti'i ña xe'un uní ñá'a san xi'i ñá da núu vi'i dükun é nani Silüee ne, ¿díi ka ntu iò kuetsí ña é vata ntáa ña é íntóo ñuú Jerusaleén, te kuiní nto? 5 Ka'án u tsi ña'a. Ntá tsi divi nto, tē ña nadáma nto nima ntó ne, kuví nti'i ntó dí —ka'an ña.

Kuenta iña utun é ña kakii kiti i

6 Kidáa ne, kantáa Jesuu núu i sá'a:

—Uun ñatíi ne, í'xi ña uun utun ígu ñu'u ña. Kué'en ña kükoto ntódo ña te kákii kiti ígu sán ne, nté uun ti ña kakii ti. 7 Kidáa ne, kaka'an ñá nī ña kade kuenta útun san: “Koto nto tsi é uní kuíá é kaxi'xi da tá'an u ne, nté uun igu sán vata níi ko ti. Nakān nto utun ti vata koo é ntūnīné ñu'u san, tsi é ntaā i é ntitsi”, ka'an ña. 8 Ntá tsi ña kade kuenta útun sán ne, kaka'an ña: “Na kūtitsi mií ka uun kuíá, nūi dukuan naxtívítá u nte'u nú ditsin i ne, dá tsóo ú cho'o é kué'nu vá'a. 9 Te kīi kiti i kidáa ne, vá'a ó. Tē ñá'a ne, dá nakān nto”, ka'an ña. —Kuan ó ntáa Jesuu nuu i sá'a.

Dā ntavá'a Jesuu úun ña dí'i, ña kúti'i

10 Uun ntuví dá ió dá'nā ne, kanañe'e Jesuu ñá'a san nú vi'i mí ntánataká nuu ña Israeé san. 11 Ikān tuví uun ña dí'i, e xé'un uní kuíá é nchokuví ña. Tsi uun é ña vá'a san dé ti'i ña. Ña ni kúvi ntuntāa ña nté un síin. 12 Dā íni Jesuu ña ne, kána ña ña, kaka'an ñá ni ña:

—É ntuvá'an kuí'i o vé —ka'an Jesuu ni ña.

13 Kidáa ne, xntee tá'an Jesuu ntá'a ña ñad'í san. Ura tsi i ntuvá'a ña ne, dá éni ntu'u ña káka'an ña tsi dóo ka'nu Xuva kō. 14 Ntá tsi tó'o vi'i mí ntánataká nuu ña ne, dóo kúdiin ña tsi ntavá'a Jesuu ñá'a san ntuví dá ió dá'na ne, kaka'an ñá ni ñá'a san:

—Íñu ntuví ió é kada tsiñu ó né, divi tsi ntúvi é kúvi ki'xi nto dá kuchó'o nto; ñá te ntúvi dá ió dá'na san ki'xi nto —ka'an ña.

15 Kidáa ne, kaka'an Jesuu:

—Ntó'o ne, da mií rki xaa nto nteku e ntáka'an nto. ¿Ñā ntu ntánantuté nto duntiki nto ni búru nto é k'ín ti kiko'ó ti ntute ntuví dá ió dá'na san? 16 Tsi ña dí'i sá'a ne, tatá vi'i Abraan ña, ntá tsi é kúvi xe'un uní kuíá e ntee kímí ña kuí'i sá'a é xé'é é ña vá'a san ña. ¿Vá ña ntu kuví nakuitá u kuí'i ña ntuví dá ió dá'na? —ka'an Jesuu.

17 Dá ká'an Jesuu sá'a ne, un nti'i ña ntaínchu'vi ña kúka'an nuu ña é kuān ó kaka'an Jesuu ni ña. Ntá tsi ña'a sán ne, dóo díni ña e dóo ka'nu nuu i é idé Jesuu.

Kuenta iña tsikān kuli

(Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

18 Kidáa ne, kaka'an Jesuu:

—¿Nté ó ntu mí kadé kú'vé Xuva kō? ¿Nee íñá ntu é kuví ntada dadii o? 19 Vata kaa kudii uun tsikān kuli é kuetsi kué'en e kai'xi uun ñatíi má íña ñá kán ne, kéne un tsi da nte kúvi utun. Kuka'nu ne, un tsi nte láa, kiti ntaiko, de vá'a ti taka tí nta'a i —ka'an ña.

Kuenta iña ú'xen ía

(Mt. 13:33)

20 Ntá tsi kaka'an Jesuu dí:

—¿Nee íñá ntu ntada dadii ú vata kaa mí kadé kú'vé Xuva kō? 21 Tsi mí kadé kú'vé Xuva kō ne, vata kaa uun ti'nti ú'xen ía e kí'i uun ñad'í san ne, dá nadaka ña u'xen san ni uní xkú've utsi trigu un tsi da nte náneñu vá'a ú'xen san —ka'an Jesuu.

Xi'i mí ña ní'i

(Mt. 7:13-14, 21-23)

22 Jesuú ne, itā nti'xin ña ñuú na'nu ni ñuú kuetsi, kanakuá'a ña ña'a san mí ita nti'xin ña. 23 Uun ña'a ñá ne, kéne ña, kaka'an ña:

—Mastru, ¿ña titín ntu ña'a san, ña é kanakáku? —ka'an ñá, tsixe'e ñá.

Jesuú ne, kaka'an ña:

24 —Koó ntií ntu kúk'vi ntu xi'i mí ña ní'i san. Tsi kaka'án u ni ntó tsi ña te dá díi ña'a ncho ki'vi ña, ntá tsi ña ní'i ña é k'í'vi ña. 25 Dā nákad'í Tó'o vi'i san xi'i ñá ne, ntó'o é ñu'u mií nto kí'i kán né, nake'xen ntó xi'i san, ká'an ntó: “Nakaán nto xi'i nto, na k'í'vi nti”, koo ka'an nto. Ntá tsi divi ña ne, ká'an ña: “Nto'ó ne, nté ñá íni u mí vé'xi nto”, koo ka'an ña. 26 Kidáa ne, kani ntu'u nto ká'an nto: “Nti'í ne, é'xi dadii nti ni ntó; xi'i dadii nti ni ntó dí. Tsi nakuá'a nto ña'a san itsi ñuú mií nti”, koo ka'an nto. 27 Ntá tsi nantiko kōo ñá, ka'an ña: “É kaka'án u tsi ñá íni u nto. Kii ntee xio nto kō, tsi un nti'í ntó ntádo nte ne, íni kaa.” Kuan kōo ka'an ña. 28 Ikān ne, kueku nto ne, naka'xi ka'ñi nto nú'u nto té íni nto Abraan ni Ísaa ni Jácoo, ni ñn nti'í nti'í ña ka'án naa Xuva ko tsi ntoo ña mí kadé kú'vé Xuva kō. Ntá tsi nto'ó ne, é ñu'u mií ntó kí'i kán. 29 Xée ña'a, ñá vé'xi dá mí'i ká díni ñuxivi sa, kixkúntōo ña, ka'xi dadii ña ni Xuva kō mí kadé kú'vé. 30 Kini nto tsi kidáa ne, ió ña'a vevii ne, dóo na'nu ña'a ña i'a ñuxivi sa, ntá tsi ña na'nu ñá'a ká ña nta'a Xuva kō. Ió ñá'a é ña te na'nu ñá'a ña i'a ne, divi ña e dóo na'nu ña'a ña nta'a Xuva kō —ka'an Jesuu.

Éku ntee Jesuu ñuú Jerusaleen

(Mt. 23:37-39)

31 Ntuví tsikán ne, xéé ña fariseu, kaká'an ña ni Jesuu:

—Ntaka nto i'a, tsí Herodé sán ne, ncho ka'ni ña nto —ka'an ña.

32 Ntá tsi divi ña ne, nantiko kōo ñá, kaka'an ña:

—Kue'én ntó ne, ka'an nto ni ñukuíi tsikan tsí vevii ni ütén ne, nakuita ká u é ña vá'a san

ne, ntavá'a ká u ña nchokuví san di. Ídá ne, ntí'i tsiñu ko. ³³ Ntá tsi kantio é kí'in ka ú itsi kán vevíi ni útén ni ídá di. Tsí ña kúví é kúví ña ka'án naa Xuva ko té ña te ñuú Jerusaleén kuví ña. Kuan kōo ka'an ntó ni nā —ka'an Jesús—.

³⁴ 'jDōo u'vi kakúvi ko kuenta iña nto, ña ñuú Jerusaleen! ¡Tsi ntaé'ni nto ña e ntáka'an tú'un Xuva kō ne, ntáxé'le xuu nto ña é taxnuu Xuva ko kuénta iña nto! ¡Ñá té nté kaa kí'in itō ncho nataká nuu ú i'xá nto vatá ó de tsú'ün san é kánataká nuu ti i'xá ti má nti'xin ti, ntá tsi ña ni ntío nto! ³⁵ Koto ntó tsí xtuví mii Xuva ko vi'i nto ve. Ntá tsi kaka'án u ni ntó tsi nté uun ito ká ña kīni ntó ko un tsi da nté té xee ntúvi é ká'an nto: “¡Nté kui vá'a ó é vè'xi ña vé'xi kuenta iña Xuva ko!” koo ka'an nto —ka'an Jesús.

14

Dā ntavá'a Jesuu ún ñatī, ña é katsitu kuñū

¹ Uun ntuví dá iō dá'na ne, kué'en Jesús, kúka'xi ña nú vi'i ña odo núu iña ñá fariseu. Ntaíto xū'ú ña nguī san nté koo vii Jesuu. ² Ikān tuví nuu Jesús ún ñatī, ñá katsitu kuñū. ³ Jesuú ne, tsixe'e ñá mastrú lei san ni ña fariseú san, kaka'an ñá ni ña:

—¿Vá kúvi ntu ntavá'a ú ña nchokuví san ntuví dá iō dá'na, ó ña kúvi ntu? —ka'an ña.

⁴ Ña'a sán ne, diin diin sá kantóo ña. Kidáa ne, kí'i Jesuu ña nchokuví san ne, dá ntavá'a ña ña, dá nátaxnúu ña ña é na nú'u ña. ⁵ Kaka'an ñá ni ña fariseú san:

—¿Vá iō ntú nto te i'xá nto o te dūntiki nto kó'xo nuu ti ini pusu kán ne, vá ña natavá ntu nto ti, kuān te ntuví dá iō dá'na? —ka'an ña.

⁶ Ña ni kúvi nantiko kōo kue'en tsí ña é kaka'an Jesús ni ña.

Núu i iña ña kakana ña mí kātánta'a ña'a

⁷ Dā ini Jesuu tsí ña'a, ña xeé vi'i viko sán ne, ntánakaxnúu ña mí'i e dóo vá'a ó é kuntóo ña nú mesá san ne, kaka'an Jesús ni ña núu i sá'a:

⁸ —Tē xoó kakana i é kí'in ntó viko mí kātánta'a ña'a sán ne, té xee ntó ne, ñá kú xkutúvi ntó nte nuu i kan, tsí te kí'xi tuku ña'a, ña é díi ka ka'nu ña'a é divi ntó ne, ⁹ kidáa ne, xéé ña é kána ña nto ntuví ntó ne, ká'an ña ni ntó: “Xio kudii kutuví nto, tsí ña sá'a ne, kutuví ñá i'a”, koo ka'an ña ni ntó. Kidáa ne, kuka'an nuu nto nakuntísi nto, kikutúvi nto un tsi nte ata i kan. ¹⁰ Ntá tsi té xee nto mí kākana ña nto é kika'xi nto ne, kükutúvi nto un tsi nte ata i kan. Kidáa ne, té xee ña e kána nto sán ne, ká'an ña: “Kuítá nti'xin nto nte nuu i san”, koo ka'an ña. Kidáa ne, kuiko ñu'u ña ntántoo nú mesá san nto. ¹¹ Tsí xoo é kade ka'nu mii i kúñu i ne, té kúvi ne, ní'i ña doka'an; ntá tsi xoo é

dutsi i vevii ne, rkontúvi ne, díi ka kuka'nu ña'a ña —ka'an Jesús.

¹² Kaka'an xtúku ña ni ñatī, ña e kána ña:

—Dá káde vá'a nto é ká'xi ña'a nú vi'i nto kán ne, ña ku kána nto ña e dóo vá'a tiin ni'i ntó, nté éni nto, nté ñavi'i nto, nté ña kuika, ña ntoo etsin nú vi'i ntó. Tsí divi ña né, kána ña nto di é kika'xi nto nú vi'i ña kán né, kuan kōo ntúdadí ña ni ntó. ¹³ Ntá tsi da ntáde nto viko ne, kana nto ña ntá'vi san, ni ña e dúkuan ntá'vi da káku, ni ña natín i san, ni ña kuáá san di. ¹⁴ Kidáa ne, dóo diní nto. Tsí divi ña ne, ña kúvi ntudadí ña ni ntó. Ntá tsi divi ntó ne, ní'i nto é vá'a iña nto ntuví te ntóto ña'a, ña é ide é vá'a ñuxivi sa —ka'an Jesús.

Núu i iña viko ká'nu é edé uun ñatī (Mt. 22:1-10)

¹⁵ Dā téku ña sá'a ne, uun ña é tuví nu mesa kán ne, kaka'an ñá ni Jesús:

—¡Nté kui vá'a o xoo e kae'xi dadí i mí kade kú'vé Xuva kō! —ka'an ña.

¹⁶ Kaka'an Jesús ni ña:

—Uun ñatī ne, dóo ka'nu viko idé ña. Nā té nté kaa ña'a san kána ña é kika'xi ña. ¹⁷ Dā xeé ura i é ká'xi ña ne, taxnúu ña ña kade tsiñu iña ña é kükoto ñá ña'a san: “Kue'én ntó ve, tsi é iō tu'vé nti'i”, ka'an ña. ¹⁸ Ntá tsi un nti' nti' ñá ne, éni ntu'u ña ntáka'an ña nté kui ña ni kuví kí'in ña. Nā é kuví ún sán ne, kaka'an ña: “Ñu'u da ve ñi' ú ne, kantio é kí'in u kikoto ntódo u. Vii nto da xé'e, kada ka'nú ini nto ni ko tsí ña kúvi kí'in ú ve”, ka'an ña. ¹⁹ Tuku ña'a ne, kaka'an ña: “Dā ve ñi' ú u'un ná'a dūntiki ne, kantio é kíkoto ntéé ú ti té vá'a ti. Vii nto da xé'e, kada ka'nú ini nto ni ko”, ka'an ña. ²⁰ Ña uun ká xtuku sán ne, kaka'an ña: “Xu'ú ne, dá ve kúvi tánta'a ú ne, dukuān ne, ña kúvi kí'in u”, ka'an ña. ²¹ Dā náxee ña táxnúu ñá ne, kantaa nti'i ña ni tó'o ña nee iña é kaka'an ñá mí ñe'e ña. Kidáa né, kúdiin tó'o ña ne, kaka'an ñá ni ña kade tsiñu iña ña: “Kue'én náne'en nú á'vi kan ni itsi ká'nu kán, ni da kaní má ñuú san, dá kuntékan ña nta'vi san, kixni'in ña i'a, ni ña dúkuan ntá'vi da káku, ni ña kuáá san, ni ña natín sán di”, ka'an ña. ²² Dā ku e vi'i ñe, náxee ña táxnúu ña, kaka'an ña ni tó'o ña: “É de ntáa u é kaka'an nto, ntá tsi dóo kaniné ka”, ka'an ña. ²³ Kidáa ne, kaka'an tó'o ña ni ña: “Kue'én ítsi na'nu kan ne, kue'én un tsi nte nu ráxa kán, ká'an ni da xóo ka ña'a, kuétsi é viin ñá na kí'xi ñá vata koo é na tsítu ña ma vi'i ko. ²⁴ Tsi kaka'án u ni ntó tsi nté uun ña'a, ña kana dí'na u ne, ñá ní'i kué'en tsi ña é ká'xi ña”, ka'an tó'o ña —ka'an Jesús.

Nuu i é ntiú tū'un é kuntikin ó Cristu (Mt. 10:37-38)

²⁵ Nā té nté kaa ña'a ntántikin ñá Jesuu. Jesuú ne, xkokōo ñá ata ña, kaka'an ñá ni ña'a san:

26—Tē xoó ña'a ki'xi' ña é ncho kuntikin ñá ko ne, ña kúvi vii ñá tē ñá dií ka kue'le ntio ña ko é vata kaa ntio ña uva ña ni di'i' ñá, ni ñadi'i' ñá ni i'xá ña, ni ení ñá ni tá'an ñá, ni kúñu mii ñá di. 27 Tsi ña kúvi vii ñá tē ña ntio ña nákuñá ña kúñu ñá é kuntikin ñá ko. 28 Te ió ntó ne, ntio nto é xntitsi' ntó vi'i' ka'nu ne, çvá ña ntu te di'na kutuvi' nto kadá kueni' nto nté kaa nanti'i' nto, te xēe tá'an ntu diu'un nto é kuvi kuntitsi'? 29 Tē ñá ne, xtuví ntó etí vi'i' sán ne, é ntaá i' kutuvi dava. Un ntí' ntí' ña kaini' ne, kani ntu'u ñá ka'an kini ña iña nto: 30 “Ñatí' sa'á ne, eni ntu'u ña káde vá'a ña vi'i' ña ne, nté ña ni kuvi vi'i' ña nanti'i' ñá”, koo ka'an ña. 31 Ó te uun rei' san ncho vii ña du'xen ni túku rei' ne, çvá ña ntu te di'na kutuvi' ña kadá kueni' ña te xēe tá'an u'xi' míil sntadun ña é kóo ntii' ña vii' ñá du'xen ni túku rei', ñá ió óko míil sntadun i'? 32 Tē íni ña tsi ña kuvi vii' ña ne, taxnúu ña tú'un nta'a tuku rei' san dá tuvi íka ká ña é kákan ña é nté koo kuntuó vá'a ña ni ñá. 33 Dukuñan né, te xoó ña'a, ña é ña xtuví mii i' un ntí' i' ña i' ne, ña kúvi kuntikin ñá ko —ka'an Jesús.

Dá ña véñi' ka ñi' san
(Mt. 5:13; Mr. 9:50)

34 Kaka'an xtúku Jesuu nuu i' sá'a di:
—Ñi' sán ne, dōo va'a. Ntá tsi tē kúnaa díko i ne, çnté ntu koo ntuvéñi' ka xtúku? 35 Ná vadá mi kainuu á'vi ká i; da mii sa é nakuíta o. Xoo é kátekú i ne, na kini i —ka'an Jesús ni ñá'a san.

15

Kuenta iña á le'ntu, kiti kúnaa
(Mt. 18:10-14)

1 Un ntí' ntí' ña ntaído diu'un xōo iña ñuu Roma ni túku ña'a, ña é ió kuetsi i ne, xēe etsin ña mí tuví Jesuu é kini ña é káka'an ña. 2 Dukuñan ne, ña fariseú san ni mastrú lei' san ne, ntáka'an kini ña iña Jesús, kaká'an ña:

—Ñatí' sa'á ne, ntafka dadii ña ni ñá é ió kuetsi i ne, ntae'xi' dadii ña ni ñá di —ka'an ña.

3 Kidáa ne, kantaa Jesuu kuénta iña i sá'a:

4 —Çxoó ña'a ntu nto, te ió uun sientu lé'ntu ntó, tē kúnaa ti uun ti ne, ñá ntu te tsoo míi nto kiti kimi díko xe'un kimi san, dá k'i'in nto, kínantúku nto kiti kúnaa san da nte ko é nani'i' nto ti? 5 Tē nani'i' ntó ti ne, nakuntéku dokó nto ti ne, dōo díni nto di. 6 Tē náxee nto nú vi'i' nto kán ne, kana nto ña vá'a tiin ni'i' nto ni ña nú vi'i' ntó ne, ká'an ntó: “Na nákuñuu díni nima ntó ni ko, tsi é nani'i' ko á le'ntú ko, kiti kúnaa”, koo ka'an nto. 7 Dukuñan ne, ká'an ú ni ntó tsi díi ka ió dodíni é dukún kán te uun ña'a, ñá ió kuetsi i, nativi ini ña kuetsi ñá, é vata kaa ña kimi díko xe'un kimi ñá'a san, ña é vá'a, ña é ña tuvi kuetsi i nuu Xuva ko —ka'an Jesús—.

Kuenta iña ñadi'i, ña nani'i' diu'un i

8 'Uun ñadi'i' ne, ió u'xi' diu'un kui'xín iña ña. Tē kúnaa ún ne, çvá ñá ntu natúun ña ñu'u ña ne, dá ne'xín ñá da kanii' má vi'i' ña kán? Kukui' kudu'va tsi nantuku ñá da nte ko é nani'i' ña. 9 Tē nani'i' ñá ne, nataká nuu ntí' ña ni ñadi'i', ña vá'a tiin ni'i' ña, ni ña ntōo etsin nú vi'i' ña kán, ká'an ñá: “Ná nakunuu díni nima ntó ni kó, tsi é nani'i' ko diu'un ko é kúnaa”, koo ka'an ña. 10 Kaka'an u ni ntó tsi dukuñan díni ánje Xuva ko kuénta iña ñá ió kuetsi i tē nativi ini ña kuetsi ñá —ka'an Jesús.

Kuenta iña i'xa é kúkaka ntava túku ñuu

11 Kaka'an Jesús san di:

—Uun ñatí' ne, ió uvi i'xá ña. 12 Na dutsi sán ne, kaka'an ná ni uva ná: “Úvá, ta'xi nto iña nto é káduku ntée u”, ka'an na. Kidáa ne, e'nté dava ña é tátá ña é duku ntée na. 13 Nté vata kutíin ntuvi ne, i'xá ña, na dutsi sán ne, nátsu'un vá'a ntí' ña na iña ná ne, dá kué'en ná tuku ñuu mí doto tsi nánti'i' lúku na diu'un na. Íde na un ntí' ntí' núu i é kini kaa vata ka'an ini mí ná. 14 Ntá tsi dá ntí' kué'en diu'un ná ne, xēe ntúvi da dóo kutama da kanii' ñuu tsikán ne, iñi ntú'u kúnaa ntee na é ká'xi' na. 15 Kidáa ne, kué'en ná, kuntúku na tsiñu ni uun ñatí', ña ñuu tsikán ne, taxnúu ña ná rantsu ña é k'i'in na, kikuenta víi na kutsin ña. 16 Ntio na é ká'xi' na é kae'xi' kutsin san da nte ko é nta'a na ne, ntá tsi xoxo ni xé'e i é ká'xi' na. 17 Kidáa né, dē kueni' mii na, káka'an na: “¡Nté ntu kaa díi ña ntáde tsiñu ió ñá nú vi'i' uvá kó kán é ió é ntae'xi' ña ne, nté dúkuan kántóo ka. Xu'ú ne, kaxi'i' u dóko i'a! 18 Á te nú'ú u mí tuví uvá kó kán ne, ká'an ú ni ñá: Úva, é ntuku kuétsi u ni Xuva ko, ni divi ntó di. 19 Ña nuu á'vi ká u é ká'an ka nto é i'xá ntó ko. Vi'i' a vé ne, vii' nto ni kó vatá ó de nto ni ña ntáde tsiñu iña nto. Kuan koo ká'an ú ni ñá”, ka'an na. 20 Kidáa ne, nákuñuu itsi na, kunú'u na mí tuví uva ná.

Ík'á ká ve'xi' na, ini uva na ná né, ntuntá'vi ini ña na. Koó da kaxkainu uva ná kúnakué'tú itsi ña na ne, nánume ña na, da é'xi' ña xu'u na. 21 Kidáa ne, kaka'an ná ni uva ná: “Úva, é kó'xo ntee u nuu Xuva ko, ni divi ntó di. Ná tē nee nuu á'vi ká ko é ká'an nto é i'xá nto ko”, ka'an na. 22 Ntá tsi uva ná ne, kaka'an ñá ni ña ntáde tsiñu iña ña: “Nantukú náne'le nto du'nu é díi ka va'a dá nákuñuu i'xá ko. Naxnúu nto díi' ntá'a i di. Na náki'i' nti'xen vá'á sán di. 23 Kúkueká nto duntiki, kiti díi ka de'len ne, dá ka'ni ntó ti dá ká'xi' o ti é vii' o viko san. 24 Tsi i'xá ko sá ne, e xí'i, kuíni ko, ntá tsi é ntóto xtuku. É kúnaa i'xá ko, kuíni ko, ntá tsi é nani'i' ko i ve”, ka'an ña. Kidáa ne, eni ntu'u ñá idé ña viko san.

25 Ntá tsi i'xá ña, na kuvi atá sán ne, nuu na má tsiñu na. Dá náxee etsin na nú vi'i' na kán né, tēkú na e dóo kaeku strumentú ne,

ntaíte'e ña'a sán di. ²⁶ Kidáá né, kána na uun ña kade tsiñu sán ne, tsixe'e nā: “¿Neé ntu kakuvi i'a?”, ka'an na. ²⁷ Ña kade tsiñu sán ne, kaka'an ña ni nā: “É nāxee ení o. Uva o ne, táxnū ña é kúvi uun duntiki, kiti dóo de'én san, tsi vá'a tsi ó nāxee na”, ka'an ña. ²⁸ Kidáa ne, kúdiín ení na, na kuvi atā sán ne, nté ña ni ntio na ntí'vi na má vi'i na kán. ²⁹ Kaka'an ná ni uva nā: “Dívi ntó ne, ini nto tsi éma tsi kaxntíi ú nto, é nté ña kadé do'ó ú ni ntó nté uun ito ne. Ntá tsi nté ña kata'xi nto nté uun kudii a ndí'u san é víi u viko ko ní na vá'a tiin ni'i u. ³⁰ Ntá tsi vevii ne, nāxee i'xá nto na sá'a, na é dotó tsi nantí'i diu'un nto ni ñadí'i kiní ntáa sán ne, kae'ní ka nto duntiki, kiti dóo de'én san”, ka'an ení na, na kuvi atā san. ³¹ Kidáa ne, kaka'an úva na ni nā: “I'xá mií kó, xo'ón ne, nñi kue'en tsi ntuvi tuvín ni kó. Un ntí'i é ió iñá ko ne, iña o di. ³² Ntá tsi vevii ne, e vá'a o é víi o viko, tsi é nakūnuu díni nimá ko, tsi na ení o ne, e xí'i na, kuíni ko, ntá tsi tsi kantíto na. É kúnáa na, kuíni ko, ntá tsi é nani'i ko ná ve”, ka'an úva na ni nā —ka'an Jesús.

16

Kuenta iña ña nteé nta'a i tsiñu, ña é dotó tsi nantí'i diu'un tó'o i

¹ Jesuú ne, kantaa ña ni ña ntini'i ña nuu i sá'a di:

—Uun ñatíi kuika ne, xío uun ña'a, ña intéé nta'a i tsiñu ña. Ntáka'an ña'a san tsi ña sá'a ne, dotó tsi kanantí'i ña diu'un tó'o ña. ² Kidáa ne, kána tó'o ña ña, kaka'an ña ni nā: “¿Neé ntu nuu i sá'a é kaka'an ña'a san iña o? Ntadan kó kuenta tsiñu o ve, tsi ña kunteé nta'a ká o tsiñu ko”, ka'an ña. ³ Kidáa ne, dóo dé kueni ña nteé nta'a i tsiñu san: “¿Nté ntu koo víi u ve? Tsi tó'o kó ne, naki'i ña tsiñu ko. Ña túvi ntii ko é kikutú u ne, kakuka'an nuú ko é kákán u doméní di. ⁴ É iní u nté koo víi u ve, vata koo é naki'i ña'a sán ko nú vi'i ña kán dá ña tuví ka tsiñu ko”, ka'an ña. ⁵ Kidáa né, kána ña ña kui uun kui uun ña, ña é tanúu diu'un tó'o ña. Tsixe'e ña ña xee dí'na san: “¿Nté ntú kaa tanúu nto iña tó'o ko?”, ka'an ña. ⁶ Nantiko ko ña, kaka'an ña: “Tanúu ú uun sientu varii ásete”, ka'an ña. Kidáa ne, kaka'an ña nteé nta'a i tsiñu san: “Ú'un kuenta o. Kantí'i sá kutúvin, dá xntéén na'an uvi díko u'xi varii tsi”, ka'an ña. ⁷ Kidáa né, tsixe'e xtuku ña tukú ña'a san: “¿Nté ntú kaa tanúu nto?”, ka'an ña. Divi ña ne, kaka'an ña: “Uun sientu etún trigu”, ka'an ña. Kidáa ne, kaka'an ña: “Ú'un kuenta o. Kimi díko tsi xnteén na'an ve”, ka'an ña. ⁸ Tó'o ña ne, iní ña tsi ña nteé nta'a i tsiñu, ña é dóo kíni kaa sán ne, dóo ntíto ña nté koo víi ña. Tsi ña ntáduku nteé ñuxiví sa ne, díi ka ntíto ntáde ña ni tá'an ña é váta kaa ña'a, ña ntáduku nteé Xuva kó.

⁹ Xu'ú ne, kaka'an u ni ntó é na kada tsiñu ni'i ntó diu'un nto é ió ñuxiví sa vata koo é na ni'i nto ña'a, ña vá'a tiin ni'i ntó, vata koo é, tē ntí'i diu'un ntó ne, koo xoo é nakuído i nto mí kuntóo nto ntii dañu ntúvi.

¹⁰ Uun ña'a, ña é kade ntaa núu i é dutsí né, kuan koo kada ntaa ña nuu i é dóo ka'nu di. Ña'a, ña é ña kada ntáa nuu i é dutsí ne, nté ña kada ntáa ña nuu i é ka'nu di. ¹¹ Ntá tsi tē ña ini de ntáa nto ni diu'un é ió ñuxiví sa ne, ¿xoo ntu é ntáda i kuenta ntá'a nto nuu i é vá'a ntí'xe? ¹² Tē ña ini de ntáa nto ni nuu i iña túku ña'a ne, ¿xoo nto ta'xi i é kúvi iña mii ntó?

¹³ Nté uun ña'a, ña kade tsiñu ne, ña kúvi é koo uvi tó'o ña é uun ito tsi. Tsi kada xení ña ni ña uun ña'a sán ne, ña uun ña'a ká san ne, kuinima ñá ña. O ña uun ña'a sán ne, kuiní'i ña ña ne, ña é uun ká san ne, ña víi ña ña kuenta. Ña kúvi víi o tsiñu Xuva ko tē dóo kakuinima kó diu'un san —ka'an Jesús.

¹⁴ Ña fariseú san ne, dóo kuinima ñá diu'un. Dukuán né, eni ntu'u ña ntáka'an kíni ña iña Jesús. ¹⁵ Ntá tsi kaka'an Jesús ni ña:

—Dívi ntó ne, ntáde nto e dóo va'á nto nuu ña'a san, ntá tsi Xuva kó ne, ini ña nte ntáa nima nto. Tsi nuu i e ntáde ka'nu ña'a sán ne, ña ntio kue'en tsi Xuva kó.

Lei Muísee

¹⁶ Lei é xntéé na'a Muísee ni tú'un é ka'an ñá ka'an naa Xuva ko ne, idiá'vi un tsi nte ntúvi da íka Juuan. Ntá tsi nte ntúvi tsikán ne, e ntáka'an ntódo ña'a san tú'un va'á san iña i mí kadé kú've Xuva kó ne, un ntí' ntíi ña'a san ntáxio ntii ña é k'ví ña.

¹⁷ Ntá tsi díi ka ña ntii tu'un é ntí'i e dukún kan ni ñuxiví a é nadáma uun kudii letra iña leí san.

Kuenta iña ña'a, ña ntánatsoo mii ta'an (Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

¹⁸ Te uun ñatíi kanaxtuví mii ña ñadí'i ña ne, tē tánta'a ña ni tuku ñadí'i san ne, kade ña é ko'xo nteé ña nuu Xuva ko. Xoo é kátánta'a i ni tuku ñadí'i, ña é náxtimii xñi i ne, kade ña é kákó'xo nteé ña nuu Xuva kó di.

Uun ña'a ña kuika ni Lázaru

¹⁹ Uun ñatíi kuika ne, dóo va'á du'nu ña. Da mii kue'en tsi viko kade ña utén utén; dóo ka'nu kade ña. ²⁰ Ikán tuví uun ñatíi, ña é dóo ntá'ví, ña é naní Lázaru. Dóo kate'u kúñu ña. Tuví nteé ña etí xi'i ña kuiká san. ²¹ Vevii tsi ká'xi ña é kakó'xo má mēsa ña kuiká san. Un tsi nte tina sán ne, kaxée etsin ti é ncho nauvi ti mí katé'ú san. ²² Uun ntuvi ne, xí'i á ña ntá'ví san. Kue'en ní'i ánje san ña é kutuví ñá ni Ábraan, mí ntoo ña xí'i, ña é ntántikin Xúva kó, mí dóo va'á o. Xí'i ña kuiká san dí ne, kántú'xi ña di.

²³ Dā dóo kanto'o ña kuiká san dô'vi kán ne, ntáni'i ña nuu ñá, íni ña Abraán san e dóo iká ntáñi ña nī Lázaru san. ²⁴ Kidáa ne, kána ña kuiká san ña, kaka'an ña: "Uvatá kó Abraan, na ntuntá'vi ini nto ko. Taxnúu nto Lázaru san vata koo é na natsii ña rkinta'a ña ntuté san ne, dá k'i'xi kudii ña nantikó ña xaa ko, tsí ña te nté kaa kanto'o ko i'a mí kai'xi san", ka'an ña. ²⁵ Ntá tsi kaka'an Ábraán san ni ña: "I'xá ko, na naka'an o tsi ña'vín né, dóo vá'á o kue'én o ntúvi di'na. Ntá tsi Lázaru sán ne, dóo ntó'o ña di'na. Vevii ne, e ní'i ña é vá'á i'a ne, ña'vín ne, kanto'o o. ²⁶ Uun ká tuku nuu í di: Ío uun xi'nti kunu mé'ñu ntí ni ntó. Dukuán né, té xoó ña'a ntoo ña i'a é ncho k'i'in ña íkán ne, ña kúvi k'i'in ña. Nté ña ntoo íkán ne, ña kúvi k'i'xi ña i'a di", ka'an ña.

²⁷ Kidáa ne, kaka'an á ña kuiká san: "Vii nto da xe'e, úvā kó Abraan, taxnúu nto Lázaru san nú vi'i uvā kó kán ²⁸ vata koo é na ká'an ñá ni éni ko, ña u'un ña'a ká san, vata koo é ña ku k'i'xi ña i'a ní dóo kanto'o ko", ka'an ña. ²⁹ Ntá tsi kaka'an Ábraan: "Di'vi ña ne, ntoo ni'i ña tú'un e xntée na'a Muísee ni ña ká'an naa Xuva ko san é nakuá'a ña. Na vii ñá kuenta sá'á", ka'an ña. ³⁰ Kidáa ne, nantikó kóo ñá kuiká san, kaka'an ña: "Kuvi ní, uvā kó Abraan, ntá tsi té dí ntoto uun ña'a ña xi'i san ne, dá kíkoto ñá ña ne, á te natívi ini ña kuétsi ña", ka'an ña. ³¹ Ntá tsi Abraán san ne, kaka'an ña: "Té ña ntáde ña kuenta tú'un é káka'an Muísee ni ña ká'an naa Xuva ko ne, nté dukuán ña kuinti'xe ña, kuán te ntoto ña xi'i san", ka'an Ábraán san —ka'an Jesúsú san ni ñá'a san.

17

E dóo xii kaa é ntava nuu o núu i é kīni kaa (Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

¹ Kaka'an Jesúsú ni ña ntini'i ña:

—Ñii kué'en tsí ntuvi ío nuu i é ntava nuu ó é kīni kaa san. Ntá tsi te xóo ñá'a kaxé'e ña ítsi é vii ta'an ña é kīni kaa sán ne, jntá'vi ide ña! ² Té xoó ña'a kade ña é ntava nuu uun á i'xá san nuu i é kīni kaa sán ne, dii ka vá'á ó té dí ní nakuíta núu ña ña nú ntute ñu'u kán, kunu'ni nuu dukun ña xuu xódó san. ³ Kuenta tsí vii nto.

Te nēe nuu i káde ta'an nto ne, kada tíi nto ni ña vata koo é ña kuan koo vii ña. Te natívi ini ña ne, kada ka'nu ini nto ni ña. ⁴ Te kadé xeni ña ni ntó né, kuán té u'xe íto é uun ntuvi ne, te ntiko koó ñá u'xe íto é ká'an ñá ni ntó tsí ña vá'a o dé ña ni ntó ne, kada ka'nu ini nto ni ña —ka'an Jesúsú.

É kúvi vii o da nēé ka nuu i é dóo ka'nu, te kakuinti'xe kó

⁵ Ña ntini'i ña sán ne, ntáka'an ñá ni Tó'o kó:

—Tá'xi ká nto e dii dii ka kuinti'xe nti —ka'an ña.

⁶ Kidáa ne, kaka'an Xúva kó:

—Té dí kuinti'xe nto ne, kuán té un síin vata kaa uun a tsikin kulí sa ne, kuvi ka'an ntó ni utun sá'a: "Nenen i'a ne, da nākuntú'xin xion má ntute ñu'u kán", koo ka'an nto. Utun sán ne, kuinti'xe i é káka'an nto.

Kuenta iña ña ntáde tsiñu

⁷ Te ió nto é ió ña kade tsiñu iña nto, ña é kaixkutu ñu'u nto ó kade ña kuenta kítí nto ne, té náxee ña nú vi'i nto kán ne, *z'vá káka'an ntú nto*: "Kuitá ntí'xin, kutúvín nú mesá san"? ⁸ Ná'á, tsí kaka'an nto: "Kadan va'an é ká'xi u kuenta kuáa ne, kunteén donúu o, tsu'un kó'ón é ká'xi u. Té kúvi é'xi ú, kúvi xí'í ú ne, dá kidáa kutúvín, ka'xín di", xkóo ka'an nto. ⁹ *Z'vá kánaku'éle ntu nto sintiá'vi ntá'a ña kade tsiñu iña nto é káde ntaa ñá tsiñu e teé tsiñu nto ña?* ¹⁰ Dukuán né, te divi ntó dé ntaa ntí'i nto é ntio Xuva ko ne, kantio é ká'an ka nto: "Ntí'i ne, ñá té ña kade tsiñu é kaidiá'vi ntí, tsí kudii idé nti nuu i é káka'an nto", koo ka'an nto —ka'an Jesúsú.

Dā ntavá'a Jesuu u'xi ñá'a ña nako'xo kúru í

¹¹ Dā kue'en Jesúsú ñuú Jerusaleén ne, itá ntí'xin ña ñuú Samaria ni Gálilea. ¹² Dā xee ña uun ñuú lú'nti ne, vé'xi ú'xi ñá'a ña ntánchokuví e ntánako'xo kúru ña, ntá tsi kantáñi iká ñá ne, ¹³ un tsi ntákachu'u ña, ntáka'an ña:

—Jesuu, Mastrú, na ntuntá'vi ini kudii ntó nti! —ka'an ña.

¹⁴ Dā íni Jesúsú ñá ne, kaka'an ña:

—Kue'én ntó, kúnañ'éle nto kúru nto dütú san —ka'an ña.

Da nii tsi kué'en ñá ne, ntuvá'a ña.

¹⁵ Kidáa ne, uun ña ne, ini ña é ntuvá'a ña. Ntiko koó ñá ne, nī kué'en ini ña kaka'an ña e dóo ka'nu Xuva kó. ¹⁶ Nákunchiti ntaa ña nuu Jesúsú. Un tsi nte ñu'u kán nakuntéi ña é nakué'e ña sintiá'vi nta'a ña. Ntíi sa'á ne, ña ñuú Samaria ña. ¹⁷ Kidáa ne, kaka'an Jesúsú:

—*z'Nā ntu te un ntí'i nto é u'xi ñá'a nto e ntuvá'a nto kui'i nto? z'Mí'i ntu kué'en ña iin ñá'a ká san?* ¹⁸ *z'Da mii xntu ñá vé'xi tuku ñuú san e ntíko koó ña é káka'an ña e dóo ka'nu Xuva kó?* —ka'an Jesúsú.

¹⁹ Kidáa ne, kaka'an Jesúsú ni ñátíi san:

—Nakuntísin, dá kunú'un nú vi'i o kan vé, tsi é ntúv'á'an, tsi kuinti'xe ó —ka'an ña.

Nté koo kixkadá kú've Xuva kó

(Mt. 24:23-28, 36-41)

²⁰ Ña fariseú san ne, ntátsixe'e ña amá kixkadá kú've Xuva kó. Nantikó kóo Jesúsú, kaká'an ña:

—Ñá díto te kini o núu ko mí kadé kú've Xuva kó. ²¹ Ña kúvi ká'an o te i'a túvi, o te íkán tuvi, tsi é ñu'u ta'an o í —ka'an ña.

²² Kidáa ne, kaka'an ñá ni ña ntini'i ña:

—Xée ntúvi é ntio nto kini nto kuān te uun ntúvi tsi vata kaa ntuvi dá tuví u, xu'u é vëxkúvi ú ñatíí ne, ntá tsi ña kiní ka ntó ko. ²³ Ió ñá'a sán ne, ká'an ña: "I'a tuví ña", o "Ikān xuví ña", koo ka'an ña; ntá tsi ña ku kuintí'xe nto ña; ñá ku ñe'ē nto é kuintíkin ntó ña. ²⁴ Tsí xu'u é vëxkúvi ú ñatíí ne, tē xee ntúvi é nainú u ne, xí'í nuu da kaníi dū'va e dukún kán. ²⁵ Ntá tsi di'na ne, dóo nto'ó nto ne, kadā xení ña'a san ni nto, ña ntántoo ntuvi tsikan. ²⁶ Vata ó kúvi ntuvi da íka Noeé san ne, kuan kōo kuvi dí ntuvi dá nainú u ñuxiví a. ²⁷ Ntáxi'í ntaé'xi ña'a san, ntánatānta'a ta'an ña di, un tsi da nte ntúvi é kúk'ívi Noeé san arká san. Dā nēe iní ñá da nakuntéku ntute sán ne, xí'í un ntíí ntíí ña'a san. ²⁸ Kuan tsi ó kúvi ntuvi da íka Loó san di. Ña'a sán ne, ntáxi'í ntaé'xi ña, ntáñíi ña dí ne, ntádiko ña di. Ntáta'xi ña tatá ne, ntáxntañí ñá ví'í di. ²⁹ Ntá tsi diví tsi ntúvi da ntáka Loó san ñuú Sodoma ne, kó'xo ñu'u dú'xē nte e dukún kan, ni xūu é kai'xi vatá ó kákūn daví san ne, uun ito tsi ntí'í ña'a sán xí'í ña. ³⁰ Kuan kōo kuvi dí tē xee ntúvi é kué'é Xuva ko kūtuni ñá'a san xoo ñá'a nti'xe u.

³¹ Ntúvi tsikán ne, tē xoo ñá'a odo vídin ña rki ví'í ña kán ne, ñá ku ntí'vi ña iní ví'í ña kán é kīnaki'í ña íña ña. Ña ñu'u má kū'u kán ne, ntē ña ku naxéé ña nū ví'í ña kán di. ³² Naka'an nto ñadí'í Loo nté ó kúvi ña. ³³ Xoó ña'a é ntio ña é nakakú ñá ntuvi íña ñá ne, nakunaá ña. Ntá tsi xoo ñá'a é kanakunaá ña ntuvi íña ña kuenta íña ko ne, nakáku ña.

³⁴ Sá'a kaká'an u ni ntó tsi níñu tsikan ne, ntoo uvi ñá'a san, é uun tsi nu ito ntákidi dádi ña. Uun ña ne, naki'í Xuva ko ñá ne, uun ña ne, kutuví mii ña. ³⁵ Uvi ñá'a ñadí'í ntántiko ña. Uun ña ne, naki'í Xuva ko ñá; uun ña ne, kutuví mii ña. ³⁶ Uvi ñá'a ñatíí ñu'u ña má kū'u kán ne, uun ña'a ñá né, naki'í Xuva ko ñá; uun ña'a ñá né, kutuví mii ña —ka'an ña.

³⁷ Kidáa ne, ntátsixe'e ña Jesús: —Mí'í ntú é kuān koo kuvi sá'a? —ka'an ña.

Nántiko kōo Jesuu, kaká'an ña: —Mí ntōo kúñu tē'ú san ne, ikān ntaíko nūu skuilú san —ka'an ña.

18

Kuenta íña ñadí'í kii ni ña kaxntékú kú've

¹ Jesuú ne, kantaa ña uun nuu i é nañé'e ña é ká'an ntá'ví ó é ñi kué'en tsi ntuvi é ntē ña nativi iní kō. ² Kaka'an ña:

—Xío uun ña kaxntékú kú've san uun ñuú é ntē ña kaú'vi ñá Xuva kō né, ntē ña kaíko ñu'u ña ñá'a sán di. ³ Diví tsi ñuú tsikán ne, tuví uun ñadí'í kii é ió du'xen íña ña. Kué'en ña nta'a ña kaxntékú kú've san, kukakan ña kuétsi kuēnta íña ñá kanaa núu ni'í ña. ⁴ Dā dóo kútítin ntuvi ne, ña ni íde ña kaxntékú kú've san ñá kuenta. Ntá tsi da rkontúvi

ne, dē kuení ña: “Ña kaú'ví ko Xuva ko, ntē ña kaíko ñu'ú u ña'a sán di, ⁵ ntá tsi ñadí'í kii, ña sá'a ne, dóo kanatekú du'xen ñá ko. Nada'an ú ña vata koo é ña ki'xi ka ña é natekú du'xén ka ñá ko”, ka'an ña.

⁶ Sá'a é káka'an ñá kaxntékú kú've, ña dóo kini kaa san. ⁷ Xuva kō ni, z'vá ña ntu te nadá'an ña xoo é nakaxnúu ña é kúvi íña ña, ña é kaikan ntá'a ña ntē ntúvi ntē níñu? z'vá víi ntú Xuva kō é kuntétu ña? ⁸ Ká'an u tsi nada'an ña ñá é nte ña kukuíi. Ntá tsi te vë'xi u, xu'u é vëxkúvi ú ñatíí ne, z'vá ñani'í ka ntú ko ña'a, ña é ntákuinti'xe i ñuxiví a? —ka'an Jesús.

Kuenta íña ñá fariseu ni ñá kaido diu'un xōo

⁹ Kantaa Jesuu úun ká xtuku nuu i íña ñá e dóo va'á, kuini mii í, ña ntánantii ni'ni tuku ñá'a. Kaka'an ña:

¹⁰ —Uvi ñá'a ñatíí ne, kué'en ña má úkún kan, kúka'an ntá'ví ña. Uun ña ne, ña fariseu. Ña uun ña'a ká san ne, ña kaido diu'un xōo íña ñuú Roma. ¹¹ Ña fariseú san ne, ntísí ña ne, du'vá ó kaka'an ntá'ví ña: “Xuvá kō, kanata'xi ú sintiá'vi nta'a nto tsi xu'ú ne, ñá te vāta ntāa ña nguíi san kaa u: é dū'ú ña, kini ntāa ña ne, ió kuetsí ña di; ntē ña te vāta kaa ña kaido diu'un xōo san kaa ú di. ¹² Xu'ú ne, úvi ito é uun vite kaitúvi íxú u. Kué'e kanatá'xi ú nta'a nto vata kaa é kani'í ko”, ka'an ñá fariseú san. ¹³ Ntá tsi ña kaido diu'un xōo san ne, dóo íka kátuví ña; ntē ña ni ntaa ní'í ña dāki ña ni nuu ña e dukún kán. Da mii tsí e kaxé'e ña nta'a ña nima ñá, kaka'an ña: “jXuva ko, na ntūnta'vi ini nto ko, tsi xu'ú ne, dóo ió kuetsí ko!”, ka'an ña. ¹⁴ Kaka'an u ni ntó tsi ña kaido diu'un xōo san ne, é dé ka'nu iní Xuva ko ni ñá kuetsí ña, kúnú'ú ña ví'í ña. Ntá tsi ña fariseú san ne, ñá'a. Tsi ña é kade ka'nu mii kúñu í né, dóo kakó'xo nteé ñá nta'a Xuva kō. Á ña ntá'vi san ne, diví ña e dóo ka'nu ña'a ña nta'a Xuva kō —ka'an Jesús.

Dā náxnuu viko Jesuu á i'xá kuetsí

(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

¹⁵ Kue'en ní'í ñá'a san i'xá ña mí tuví Jesuu vāta ko é na tñn nta'a ña í. Ntá tsi dā íni ña ntini'í ñá né, eni nt'u'u ñá de tíi ña ni ña vexní'í i'xá i. ¹⁶ Kidáa ne, kána Jesuú ña, kaka'an ñá ni ña:

—Kué'e nto ítsi é na ki'xi mii i'xá san nta'a ko. Ná ku kádí nuu nto, tsi mí kadé kú've Xuva kō ne, un ntíí ntíí ña'a ne, vata ntāa i'xá san ntāa ña. ¹⁷ Nuú é ntaā i é káka'an u ni ntó: Xoó ncho kí'vi i mí kadé kú've Xuva ko ne, da mii é kuinti'xe ña Xuva ko vatā ó kakuinti'xe i'xá san. Tē ñá'a ne, ña kúvi kí'vi ña —ka'an Jesús.

Uun ñatíí kuika kaka'an ñá ni Jesús

(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

¹⁸ Uun ñatíí, ña odo nūú ne, katsixe'e ña Jēsuu:

—Mastru va'á, ¿neé ntu vii ú vata koo é nī'í ko ntuvi vā'a iñá ko ntii dañu ntūvi? —ka'an ña.

¹⁹ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—¿Nté kui kaka'an ntun é vā'á u? Tsí soxo e vā'a i; mií tsi Xuva kō e dóo vā'á ña. ²⁰ Inin nté o kaka'an tú'un e xtúvi Xúva kō: “Ñá ku kukidi ní'i nto ñadí'i, ña é ña te ñadí'i míi ó. Ñá ku ē'nín ña'a. Ñá ku dū'un. Ñá ku ká'an dovete iña ña'a. Kuikon ñu'un uva ó, ni dí'i ó dí'”, ka'an —ka'an Jēsuu.

²¹ Kaka'an ñatíí san:

—É un ntí'i sá'á ne, é dē ntaa ntí'i ú un tsi nte dá ku lú'nti u —ka'an ña.

²² Dā téku Jesuu sá'á ne, nantíko koó ñá, kaka'an ña:

—Uun sá nuu i é kākunaá iña o: nadikon ntī'in neé io iña ó ne, dá tsi'in nta'a ña ntá'ví san, tsí kuan kōo é koo dokuika iña o e dukún kán. Kidáa ne, kí'xin, dá kuntikín ko —ka'an ña.

²³ Ntá tsi dá téku ñatíí san sá'á né, dōo kúnta'xa iní ña, tsi dóo kuika ñá. ²⁴ Iní Jesuu tsí dóo kúnta'xa iní ña ne, kaka'an ña:

—iNté kui dóo ntii tú'un é kí'ví ña kuiká san mí kadē kú've Xuva kō! ²⁵ Díi ka ña ntii tu'un é kí'ví uun kameú san xavi xiki san é vata kaa ña kuiká san é kí'ví ña mí kadē kú've Xuva kō —ka'an ña.

²⁶ Ña téku i sán ne, ntáka'an ña:

—¿Xoó ntu é kúvi nakáku i kuan? —ka'an ña.

²⁷ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Nee iña é ña kuvi vii ña'a sán ne, Xuva kō ne, kuvi vii ña —ka'an ña.

²⁸ Pedrú ne, kaka'an ña:

—Ntí'i ne, é tsoo mií ntí'i ntí iñá nti e ntántikín nti nto —ka'an ña.

²⁹ Jesuu ne, kaka'an ña:

—Nuu é ntaá i é kākana'án u: Da xōo ka ña'a é xtuví mií ña vii'í ña, o dí'i ña, o ēn'í ña, o uva ña, ó i'xá ña kuenta iña i mí kadē kú've Xuva kō ne, ³⁰ díi ka kue' é ka ní'i ña ñuxiví a; rkontúvi ne, ní'i ña é vā'á nta'a Xuva ko ntii dañu ntūvi —ka'an Jēsuu.

*Dá kúvi uni ito é kākana'án Jēsuu é kuvi'í ña
(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)*

³¹ Kána xio Jesuu san uxuvi ñá'a ña ntini'í ña ne, dá kaká'an ñá ni ña:

—Vevíi ne, kí'in o ñúu Jerusaleen, mí kuintaa é un ntí'i é uve na'a e ntáka'an ñá ka'an naa Xuva ko san kuenta iñá ko, xu'u é vėxkúvi ú ñatíi. ³² Tsí ntada ña kó kuenta ntá'a ña vé'xi tūku ñuú san é kadá xení ña ní ko, é vii ña é kini kaa ní ko, é tí'vi díi ña kó dí. ³³ Kani ña kó ñii é kanu'ni nuu utun ne, dá ka'ni ña kó dí, ntá tsi te kúvi uni ntúvi ne, ntoto xtuku u —ka'an Jēsuu.

³⁴ Ntá tsi ña ntini'í ña ne, ñá ni ñe'e díki ña; nté ñá iní ña nee iña é kākana'án Jēsuu, tsí nuu i sá'a ne, dóo xū'ú ó kaka'an ña; nté ña ni kuvi kí'in díki ña.

Dā ntavá'a Jesuu úun ña kuāa, ña ñuú Jeri-coo

(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

³⁵ Kué'en Jēsuú ne, dá xee étsin ña ñuú Jericoó ne, ikán tuví uun ña kuāa itsi kán, kaikan ñá doméni. ³⁶ Da téku ña é ña te nté kaa ña'a san ntaíta ntí'xin ña ne, katsixe'e ña neé kakuvi. ³⁷ Ntáka'an ñá'a san tsi Jēsuú ne, ikan kuíta ntí'xin ña. ³⁸ Kidáa ne, un ntii tsi kakana ña kuāá san:

—Jesuu, i'xá Davii, na ntuntá'ví ini nto ko! —ka'an ña.

³⁹ Ña odo nūú ne, de tíi ña ni ña vata koo é na kútuvi kadin ña. Ntá tsi dá díi díi ka ntii kána ña:

—i'xá Davii, na ntuntá'ví ini nto ko! —ka'an ña.

⁴⁰ Kidáa ne, kántítsi Jēsuú ne, dá táxnuu ña ñá é kúkuéká ña á ña kuāá san. Dā xee ñá ne, tsixe'e Jēsuu ña:

⁴¹ —¿Néé ntu ntio o é víi u ni ó? —ka'an ña.

Ña kuāá san ne, kaka'an ña:

—Mastru, ntio ko é ntúvá'a ntuxnuú ko —ka'an ña.

⁴² Jesuu san ne, kaka'an ña:

—Nakoton ve. É ntúvá'a ntuxnuú o vė, tsí nīi kué'en ini o kuínti'xe o —ka'an Jēsuu.

⁴³ Ura dú'va tsi i náxi'í nuu ñá kuāá san ne, dá kué'en ña kuntikín ñá Jesuu, kaká'an ñá tsi dóo ka'nu Xuva kō. Un ntíi ntíi ña'a sán ne, dá iní ña nuu i sá'a ne, ntáka'an ña e dóo ka'nu Xuva kō dí.

19

Jesuu ni Záqueu

¹ Xée Jēsuu ñuú Jericoo. Ítá ntí'xin ña mé'ñu ñuú san. ² Ikán tuví uun ñatíi, ñá nani Záqueu, ña é odo nūu iña ña ntaído díu'un xōo iña ñuú Roma. Dóo kuika ñá. ³ Ña sá'á ne, dóo ncho kiní ña xoo ñá'a é Jēsuu ña, ntá tsi ña ni kuvi kiní ña, tsí ña te nté kaa ña'a ntáñi ntee ñá ña ne, Záqueu san ne, dóo lú'nti ña. ⁴ Kidáa ne, kué'en ña ódó nuú ña ne, kúxēe ña rki utun é ntítsi ítsi kán mií kuíta ntí'xin Jēsuu é kiní ñá ña. ⁵ Dā ita ntí'xin Jēsuu ikán né, ito ña rki utún san, kaka'an ña:

—Zaqueu, kamá san nuun ve, tsí vevíi ne, kantio é kutúvi u nú vi'i o kán —ka'an ña.

⁶ Kidáa ne, kantí'i du'va tsí núu ñá e dóo díni ña é kí'in Jēsuu nú vi'i ña kán. ⁷ Dā iní ña'a sán ne, un ntíi ntíi ña ntáka'an kiní ña é kué'en Jēsuu kúkutúvi ñá nú vi'i ña é ió kuetsí i. ⁸ Kidáa ne, nákontítsi Záqueu, kaka'an ñá ni Jēsuu:

—Koto nto, Mastru. Kué'ē ú ña ntá'ví san dava é un ntí'i é ió iñá ko. Tē xoó ña'a kí'i

dú'u ú iña ñá ne, nantiko kōo u kimi itó ka xtúku —ka'an ña.

⁹ Kaka'an Jesús:

—È vevii xee ntúvi é nakáku ña ntoo nú vi'i sa'a, tsí ñatíi sa'a ne, tatá ntí'xe Abraan ña. ¹⁰ Tsí xu'u é vëxkúvi ú ñatíi ne, vé'xi u é kanantukú ú ña ntákunaa vata koo é nakáku u ña —ka'an Jesús.

Kuenta iñá diu'un
(Mt. 25:14-30)

¹¹ Dá ntáini ña'a san é káka'an Jesús núu i sá'a ne, ntaa ña ni ña ùun nuu i, tsí e xee étsin ña ñuu Jerusaleén ne, kütuni ña tsi ntáde kuení ña'a san tsi é vevii xee ntúvi é kuiñi ntú'u é kadá kú'vé Xuva ko ñuxiví sa.

¹² Kaka'an ña:

—Uun ñatíi, ña e dóo ka'nu ña'a ne, kué'en ña tuku ñuu vata koo é ni'i ña é vii ñá rei. Rkontúvi ne, ntiko koó ñá. ¹³ Di'na dá kii ña é kí'in ñá ne, kána ña u'xi ñá'a, ña ntáde tsiñu iña ña ne, kué'e diu'un san xe'é ña ña, xe un xé un ñá, kaka'an ña: “Kada tsiñu ni'i ntó diu'un sá'a un tsi da nté náxéé u”, ka'an ña. ¹⁴ Ntá tsi ña ñuu mii ñá né, kúné'ú iní ña ni ña. Taxnúu ña ña é kúka'an ni ñá odo núú san: “Ñá ntío ntí ñatíi sá'a é vii ñá rei iñá ntí”, ka'an ña.

¹⁵ Ntá tsi kúkú'vé ña é vii ñá rei ne, ntiko koó ña, náxee ña ñuu ña kán. Dá náxee ñá ne, taxnúu ña é kikaná ña ña ntáde tsiñu iña ña, ña é xe'é ña diu'un, vata koo é kütuni ñá te kué'e i'xá diu'un ña é'nu é xe un xé un ñá. ¹⁶ Ña é kuví ùun sán ne, ntáda ña kuenta, kaká'an ña: “Tó'o, diu'un ntó ne, ú'xi ito nteku é'nu”, ka'an ña. ¹⁷ Kaka'an rei san: “Nté kui dóo vá'a o, tsí divín né, dóo vá'a kaden tsiñun. Vi'i a vé ne, kadán ku'ven u'xi ñuu, tsi dén ntaan kuän te nté kaa kudii é tá'xi u o”, ka'an ña. ¹⁸ Xée xtuku ña uun ña'a sán ne, kaka'an ña: “Tó'o, diu'un ntó ne, ú'un ito ká xtuku ni'i é váta kaa”, ka'an ña. ¹⁹ Dukuän ne, kaka'an xtúku rei san ni ñá dí: “Divín ne, kada kú'ven u'un ñuu”, ka'an ña.

²⁰ Kidáa ne, xé ña uun ña'a ká san, kaka'an ña: “Tó'o, i'a ni'i ú diu'un nto é xtúvi va'a u, e xnúu ta'án u dodúkun ko. ²¹ Tsí u'vi ko nto, tsí divi ntó né, uun ñatíi e dóo ka'xi nima nto. Kanakuido nto nee iña é ña ni tsoo ntó ne, katiin nto é táta mii ña ni i'xi nto”, ka'an ña. ²² Kidáa ne, kaka'an rei san: “Divín é ña vá'a o ni den tsiñun, vatá ó kaka'an ne, nuu é ntaa i e dóo ka'xi nimá ko. Tsi inin tsi kanakuido u nee iña é ña ni tsoo u ne, katiin u mí ña ni i'xi u dí. ²³ Dukuän ne, ¿nté kui ña ni de tsiñu ni'in ntun diu'un ko vata koo é ni'i kúdií kó i'xá i té náxéé u nú vi'i ko?”, ka'an ña. ²⁴ Kaka'an ñá ni ña ntoo san: “Naki'i nto diu'un san ne, dá kué'e nto ña é kuví ide u'xi ito san”, ka'an ña. ²⁵ Ntáka'an ña: “Tó'o, ntá tsi ña tsikán ne, é io u'xi ito ká xtuku iña ña”, ka'an ña. ²⁶ Nantíko kōo rei

san, kaka'an ña: “Sá'ā ne, ká'ān u: Xoo é iō iña í ne, ni'í ká ña, ntá tsi xoo é ña tuvi iña í ne, naki'í nti'í ña, kuän té ña kué'e é iō iña ña. ²⁷ Kuenta iña ña é ntákune'u iní i nī kó ne, ña é ña ni ntio i é vii ú rei ne, kixni'í nto ña i'a ne, dá ka'nī ntó ña nuú ko”, ka'an rei san —ka'an Jesús.

Dá xee Jesús ñuu Jerusaleen
(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

²⁸ Dá kúvi ka'an Jesús sá'a ne, kué'en ká ña ñuu Jerusaleen. ²⁹ Dá dokó sa xee ña ñuu Befagee ni ñuu Betaniá etsin nú xuku é nani Olivú ne, taxnúu ña uvi ña'a, ñá ntiñi'í ña, ³⁰ kaka'an ñá ni ña:

—Kué'en ntó ñuu lu'nti é tūvi étsin i'a. Tē xee ntó ne, ikān ntee tiin uun a búru é nté vata xoxó kuntéku í ti. Nantuté nto ti ne, dá kixni'í nto tī. ³¹ Tē xoó tsixe'e i nté kui kanantuté nto a búru sán ne, ká'an ntó tsi Tó'o nto kántio ña ti —ka'an ña.

³² Kué'en ñá táxnuu ña san ne, nāni'í ña é un nti'í vatá ó kaka'an Jesús ni ña. ³³ Dá nántuté ña burú san ne, katsixe'e tó'o tī:

—¿Nté kui kanantuté nto nto burú ko? —ka'an ña.

³⁴ Nantíko koó ña, ntáka'an ña:

—Tó'ó kántio ña ti —ka'an ña.

³⁵ Kué'en ni'í ña tī mí tuvi Jesuu. Tsidó ña dōo ñá ata a búru sán ne, dá nakaa ña Jesús áta ti. ³⁶ Ña'a sán ne, tsōo ña doo ña ítsi kán mí ita ntí'xin Jesuu. ³⁷ Dá xee étsin ña mí dokuntíi xuku Olivú sán ne, un ntí'í ntí ña ntántikin ñá ne, dóo diní ña. Kidáá né, uun tsi vāntíñi ña ntáka'an ña e dóo ka'nu Xuva ko kuēnta iña i é un nti'í nūu i e dóo ka'nu é idé ña e iní ña. ³⁸ Ntáka'an ña:

—jDóo ka'nu Rei, ñá vé'xi nta'a Xuva kō! jNa ta'xi Xuva kō é kuntoo vá'a o ni ña vi'i antivi! jDóo ka'nu Xuva ko, ña tuvi e dukún kán! —ka'an ña.

³⁹ Kidáa ne, iō ñá fariseú, ña ñu'u ta'an mé'ñu ñá'a sán ne, ntáka'an ña:

—Mastru, kada tii nto ni ña ntántikin nto —ka'an ña.

⁴⁰ Ntá tsi nantíko kōo Jesuu, kaká'an ña:

—Te ñá'a san koo kádin ña ne, un tsi nte xúú san kani ntu'u káchu'u —ka'an ña.

⁴¹ Dá xee étsin Jesús ñuu Jerusaleén ne, ito ña ñuu san ne, da éku ña kuēnta iña í, ⁴² kaka'an ña:

—jTē dí ni inín kuän te uun ntúvi vevii e nté koo kutúvín va'an! Ntá tsi vevii ne, núu i sá'a ne, dóo xu'u iō. Ña kúvi kíñin. ⁴³ Vi'i a vé ne, vé'xi ntúvi é kini kaa iña o é ña ntaínchu'vi ó ne, kada xení ña ni ó. Kidáa ne, xntísi ña ntó'o é kádí nuu ña ntíko díñi o. ⁴⁴ Dá uun ito tsi nānti'í ntodó ña o. Ka'ní ña ña'a o. Nákatsin ntí'í ntí ña da nēé ka e kátúvi iña o, tsí ña ni kutúni ó ura dá kí'xi Xuva kō é nakakú ñá o —ka'an ña.

*Dā ntántoo Jesuu ini ukun**(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)*

⁴⁵ Kidáā ne, kúkí'ví Jesuu má ukún ka'nu kán né, eni ntu'u nā kíñu'u nā nā ntádikō nu kí'i kán. ⁴⁶ Kaka'an nā ni nā:

—Tū'ún Xuva kō ne, kaka'an: “Vi'i kó ne, vi'i mí ka'an ntá'ví nā'a”, ka'an Xúva kō. Ntá tsi divi ntō ne, ntáde tsiñu ni'i nto vata kaa vi'i nā du'u —ka'an Jesuu.

⁴⁷ Utén utén xee Jesuu ini ukún kán é nañē'e nā nā'a san. Ntá tsi tó'o dūtu ni mastrú lei, ni nā tsiñu i ne, ntánantukū nuu ini nā nté koo ka'ní nā Jesuu. ⁴⁸ Ntá tsi nā ni kuvi ní'i nā nté koo víi nā, tsí un ntí ntí nā'a sán ne, ntaíni va vá'a sa nā é káka'an Jesuu.

20*¿Xoó ntu teé tsiñu i Jesuu?**(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)*

¹ Uun ntuvi ne, tuví Jesuu má ukún kan, kanañē'e nā nā'a san nté koo nakáku nā. Xée dūtu nā odo núu, ni mastrú lei san, ni nātā san. ² Kidáā ne, ntáka'an nā, tsixē'e nā Jesuu:

—Ka'an ntó ni nti: ¿Xoó ntu kaka'an i é kuān koo víi nto sá'a? ¿Xoó ntu teé tsiñu i nto? —ka'an nā.

³ Kidáā ne, kaka'an Jesuu:

—Xu'ú di ne, tsixē'e ú nto uun nuu i. Nantiko koó ntó, ka'an nto: ⁴ ¿Xoó ntu teé tsiñu i Juan é kuan koo nakutsi ntute nā nā'a san: Xuva kō né, ó nā'a san? —ka'an nā.

⁵ Kidáā ne, eni ntu'u nā natíin mii nā, ntáka'an nā:

—Te ká'an o é Xuva kō teé tsiñu nā nā ne, nantiko koó nā, ka'an nā: “¿Nté kui nā ni kuñtí'xe ntu nto nā kuan?”, koo ka'an nā.

⁶ Ntá tsi te ká'an o tsí nā'a san teé tsiñu nā nā ne, kudiin nā'a sán ne, kué'e xuu nā kō. Tsi un ntí'i nā'a sán ne, iō ntaa iñā nā tsí Juaán san ne, kaka'an nā kuenta iñā Xuva kō —ka'an nā.

⁷ Dukuān ne, nantiko koó nā, ntáka'an nā tsi nā ini nā xoo teé tsiñu i Juan é nakútsi ntute nā nā'a san. ⁸ Kidáā ne, nantiko koo Jesuu, kaká'an nā:

—Xu'ú di ne, nā ká'an ú xoo teé tsiñu i kó é kúvi víi u nuu i sá'a —ka'an nā.

*Kuenta iñā nā nū'u nta'a i é tātā**(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)*

⁹ Kidáā ne, eni ntu'u Jēsuu kántaa nā nuu i sá'a, kaka'an nā ni nā'a san:

—Uun nātíi ne, í'xi nā xō'o tinti'o mâña nā kán. Rkontúvi ne, dē'xé nā é tātā nā é kada tsiñu ni'i tãan tuku nā'a. Kidáā ne, kué'en nā xio nuu. Dā kútitín ntuvi kue'en nā ne, ¹⁰ taxnúu nā nā kade tsiñu iñā nā é kíkakan nā é kadúku ntée tó'o nā, ntá tsi dā xee nā kade tsiñu sán ne, e'ní nā nā, dá nantiko koó nā nā da mii ntá'a nā. ¹¹ Kidáā né, taxnúu tó'o tinti'ó san uun ká tuku nā'a, nā kade tsiñu iñā nā, ntá tsi nā tsikán di ne, dōó kini ó ka'an nā

ni nā né, e'ní nā nā di. Da mii tsi ntá'a nā ntíko koó nā. ¹² Tō'ó i sán ne, taxnúu xtuku nā nā kade tsiñu iñā nā, nā kuvi úní san. Ntá tsi nā nū'u nta'a i tinti'ó san ne, ntuku kui'i xtúku nā nā ne, dá kíñu'u nā nā kí'i kán.

¹³ Kidáā né, tó'ó nū'u sán ne, kaka'an nā: “¿Neé ntu víi ú ve? Á te taxnúu ú i'xá mii ko. Da mii é kuiko nū'u nā nā”, ka'an nā. ¹⁴ Ntá tsi nā nū'u nta'a tinti'ó sán ne, dá ini nā i'xá nā ne, ntáka'an nā xé un xé un nā: “Nā sá'a é dūku ntée nā iñā uva nā. Ka'ní o nā vata koo é xo'o víi o tó'o nū'u san”, ka'an nā. ¹⁵ Dukuān né, kíñu'u nā nā nū'u uva nā ne, dá é'ni kue'en nā nā —kuan ó ka'an Jesuu ni nā'a san.

Kidáā ne, tsixē'e Jēsuu:

—¿Neé ntu víi tó'o i sán nī nā nū'u nta'a i é tātā san, te kuini nto? ¹⁶ Vi'i a vé ne, á te kí'in nā kika'ni nā nā nū'u nta'a i san, dá tsu'un nta'a nā é tātā nā tuku nā'a —ka'an Jesuu.

Ntá tsi dā téku nā'a san sá'a ne, ntáka'an nā:

—¡Nté kui sa! ¡Nā te kuan koo kúvi! —ka'an nā.

¹⁷ Ntá tsi Jesuu ne, i'to nā nā ne, dá kaká'an nā ni nā:

—Vi'i a vé ne, ka'an nto neé kani tú'un é ūve na'a sá'a:

Xúu é nantii ní'ni nā xntāñi ví'i sán ne, diví e dií ka nuu á'vi i, ka'an. ¹⁸ Da xōo ka nā'a, nā é ntáva ntodo nú xūu sá'a ne, tá'nu kué'en nā. Ntá tsi te xōo nā'a kó'xo nuu xuú san ata nā ne, un tsi kuvi utsi kúñu nā —ka'an Jesuu.

¹⁹ Tó'ó dutú san nī mastrú lei san ne, ntío nā é tñin nā Jesuu úra í tsíkan, tsi kútuni nā é kántaa Jesuu núu i sá'a kuenta iñā nā, ntá tsi u'ví nā nā'a san.

*Kuenta iñā diu'un xōo**(Mt. 22:15-22; Mr. 12:13-17)*

²⁰ Kidáā ne, taxnúu nā nā'a é kíkoto xú'u nā Jesuu ne, íde sá nā vatá ó de nā'a, nā e dóo vá'a, tsi ntántukū nuu ini nā nté koo tsi'i kuétsi nā Jesuu ntá'a nā tsiñu i. ²¹ Kidáā ne, tsixē'e nā Jesuu:

—Mastru, ini nti tsi nuu é ntaā i é un ntí'í é káka'an nto dá kanañē'e ntó nti ne, ini nti tsi nā káde nto kuenta nā'a san nte ntaā nā, tsí kaka'an ntaā nto nté koo kuintoo o vatá ó ntio ntí'xe Xuva kō. ²² Dukuān né, ¿vā'a ntu ó e ntá'ví ó diu'un xōo san iñā íñuú Romá ne, ó nā vá'a ntu ó? —ka'an nā.

²³ Ntá tsi Jesuu ne, kútuni nā é nā te nii kué'en ini nā katsixē'e nā ne, kidáā ne, kaka'an nā ni nā:

—¿Nté kui ncho koto nteé ntu nto ko? ²⁴ Vi'i a vé ne, nāñē'e ká nto ko uun diu'un san. ¿Xoó ntú nuu i é ntée san; ó xoó ntu diví i é ntée na'a san? —ka'an nā.

Nantiko koó nā, ntáka'an nā tsí nuu nā tsiñu ka'nu i nūu Roma ntée.

²⁵ Kidaā ne, kaka'an Jesús:

—Ku'é nto ña tsiñu ka'nu i san nee é káduku ntée ña ne, ku'é nto Xuva kō nee iña é iña ña —ka'an Jesús.

²⁶ Ña ni kúvi nī'i ña nté koo tsi'i kuétsi ña Jesuu kuénta iña tú'un é kaka'an ña mé'ñū ña'a san. Koó dá kúdu'va ña é kuān nte ini ña nté koo nantiko koō ñá ne, diin diin sa intóo ña.

Kuenta iña i é ntoto o tē xi'i o

(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

²⁷ Rkontúvi ne, ku'é en ña saduceú san, kukoto ná Jesuu. Tsi divi ña ne, ña ntákuinti'xe ña te nuu é ntaa i é ntoto o tē xi'i o. Dukuān né, tsixe'e ña Jesuu núu i sá'a:

²⁸ —Mastru, ini nto tsi Muiseé ne, xntée na'a ña tsi te uun ñatíi kuvi ña ne, ntukíi ñadi'i ña é nté ña ni xío i'xá ña ne, kantio é natánta'a ñad'i kii san ni eni xii ña vata koo é kōo i'xá ña ni ña kuenta iña ñá xi'i san.

²⁹ Uun ito ne, ió u'xe ñá'a eni ña. Ña é kuvi uun sán ne, tánta'a ña ne, xi'i ña di'na dá kōo i'xá ñadi'i ña. ³⁰ Ña é kuvi úvi san ne, natánta'a ña ni ñad'i kii san. Xi'i ña dí ne, nté uun i'xá ña ni xío. ³¹ Kidaā ne, natánta'a ña é kuvi úni san ni ñad'i san. Dukuān né, un nti'i ña é kúvi u'xe ñá'a sán ne, xi'i nti'i ña é nté uun i'xá ña ni xío. ³² Kidaā ne, xi'i ñad'i san di. ³³ Vi'i a vé ne, tē ntóto ña da xi'i ña ne, ¿xoo ntu é kuvi ña di'i i ña? Tsi un nti'i ña é u'xe ñá'a san tánta'a ña ni ñad'i san —ka'an ña.

³⁴ Kidaā ne, nantíko kōo Jesuu, kaká'an ña:

—Ñuxiví sa ne, ñatíi ni ñad'i san ne, ntátánta'a ña. ³⁵ Ntá tsi tē xoo é nī'i i é xēe e dukún kán ne, ntoto dadí ña nī ña xi'i san ikán ne, tē tíi te ña di'i ñá ne, ña tánta'a ká ña. ³⁶ Tsi ña kuvi ka ña, tsi ntuvi ña vata ntáa ánjē san, ntuvi ña i'xá Xuva kō, tsi e ntóto ña. ³⁷ Uun tsi nte mí Muisee kaká'an ña tsi ntoto ña xi'i san da xntée na'a ña iña xuku é kai'xi san. Ikán ne, kaka'an ña tsi Xuva kō né, divi Xuva Ábraan ni Ísaa ni Jácoo. ³⁸ Xuva kō ne, ña te Xuva ña xi'i i, tsi Xuva ña ntantító ña. Tsi kuenta iña Xúva kó ne, é un nti'i ña ntantító ña —ka'an ña.

³⁹ Kidaā né, ió mastrú lei san ne, ntáka'an ña:

—Vá'a ó kaka'an ntó, Mastru —ka'an ña.

⁴⁰ Kidaā ne, ú'vi ña é tsixe'e ká ña ña.

¿Xoo ntu é uvatá Cristu?

(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

⁴¹ Jesuú ne, tsixe'e ña:

—¿Nté kui kuān ó kaka'an ntú nto é Cristú ne, i'xá Davii ña? ⁴² Divi tsi Davii kaká'an ña ini tutú Salmú san:

Xuva kō ne, kaka'an ña nī Tó'o kó:

“Kutúvín diñi kua'a kó san

⁴³ un tsi da nté natsi'i ú ña ntaínchu'vi o má xe'é ó san”, ka'an ña.

Kuan ó ka'an Dávii. ⁴⁴ Ntá tsi ¿nté ntu koo kuvi vii Cristu i'xá ika Dávii? Tsi mii Dávii san ne, kaka'an ña é Tó'o ña ña —ka'an Jesús ni ña.

Dá tsi'i kuétsi Jesuu mastrú lei

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)

⁴⁵ Un nti'i nti' ña'a san ntaíni ña dá kaká'an Jesuu ni ña nti'i ña:

⁴⁶ —Kuenta tsi vii nto nī mastrú lei, tsi dóo ini xku'un ña doo nani, ta'an i e ntañú'u ña e dóo ki'in iní i san, da ntaika ña. Dóo ntio ña é ká'an ñá'a san ni ña ntuusi da ntaika ña mé'ñū ñuu san. Tē xee ñá má vi'i mí ntánataká nuu ña Israeé san ni vi'i viko sán ne, ntánantuku ña mí'i e dii ka vá'a o é kundo ña. ⁴⁷ Ña tsikán ne, ntánakundo nuu ña vi'i ñad'i kii san. Ntá tsi dóo na'a ntáka'an ntá'vi ña vata koo é ña kutuni ñá'a san te dóo kini ntáa ña. Ña kuān ntáa sán ne, dii ka kue'e nī'i ña é nto'o ña nta'a Xuva kō —ka'an Jesús.

21

Diú'un é xe'é ña d'i' kii, ña dóo ntá'vi

(Mr. 12:41-44)

¹ Jesuú ne, ntāni'i ña nuu ña, kaito ña ña kuika nté o de ña e ntátsu'un ña diu'un ini etún san. ² Ikán dí ne, iní ña uun ñad'i kii ntá'vi, kaxnúu ña úvi diu'un kuaán kuetsi sán ini etún san. ³ Kidaā ne, kaka'an Jesús:

—Nuu é ntaa i é kaka'an u tsi dii ka nuu á'vi diu'un é kaxnuu ñad'i ntá'vi san é vata kaa e tsú'un un nti'i ña nguú san. ⁴ Tsi ña nguú sán ne, kúdi diu'un é ntoó ka iña ña xe'é ña, ntá tsi ñad'i ntá'vi san ne, xe'e nti'i ña vata kaa é ió iña ña —ka'an Jesús.

Dá kaká'an Jesuu é nantatsin xúkūn ka'nu san

(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

⁵ Ió ñá'a sán ne, ntáka'an ña tsi xúkūn ka'nu sán ne, ñá tē nté kaa vá'a o, tsi dóo va'a xuu kúvi, nī é ió iní i kán é xe'é ña'a san doméni. Kidaā ne, kaka'an Jesús:

⁶ —Vé'xi ntúvi é un nti'i sá'a e ntaíni nto ne, nantatsin nti'i. Nté uun ká xuu ña kodo nti'i tá'an —ka'an ña.

Núu i é vé'xi é kúvi di'na dá nti'i ñuxiví sa

(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

⁷ Kidaā ne, tsixe'e ña ña:

—Mastru, ¿amá ntu é kuān koo kuvi sá'a? ¿Neé ntu nuu i kuvi di'na dá kuan kōo kuvi? —ka'an ña.

⁸ Kaka'an Jesús:

—Kuenta tsi vii nto vata koo é ña kaní nta'vi ña'a san nto, tsi ñá te da dii ñá'a ki'xi ña é ká'an ña é divi ña é Cristu ña ne, ká'an ña tsi é xee ntúvi i é nti'i ñuxiví sa di, ntá tsi ña ku xkuntikin ntó ña. ⁹ Te tékú nto mí kakuvi du'xén, mí ntánā ñá'a sán ne, ñá ku u'vi ntó, tsi sá'a ne, kuétsi é kuān koo kuvi di'na, ntá tsi vata xéé ntúvi é nti'i —ka'an ña.

¹⁰ Kidáa ne, kaka'an xtúku ña ni ña:

—Uun ñuú ne, náá ni tuku ñuú san ne, ña tsiñu i sán ne, víi ña du'xen ni tuku ña tsiñu i. ¹¹ Ió vadá ñuú san ne, dóo ntii táan; kutamá ña'a sán ne, kunúu kui'i e dóo ntii iní i, e dóo katáñ ña'a san. Koo nuu i e dóo donchu'ví koo kuvi e vé'xi e dukún kán di.

¹² Ntá tsi di'na dá kuvi un ntí'i sá'a ne, divi ntó ne, tiin ña nto. Kada xení ña ni ntó. Kí'in ní'i ña ntó é koto nteé ña nto ví'i mí ntánataká nuu ña Israee. Tsu'un kutu ña nto víútun. Kí'in ní'i ña nto ntá'a rei ni ñá tsiñu ka'nu i san di kuenta iña i e ntákuinti'xe nto ko. ¹³ Kuan koo ni'i nto tsi é ntaa nto ni ña'a kuenta iñá ko. ¹⁴ Tsun rkó tsiñu nto víi nto é ña koo t'v'ntó nto di'na nté koo nantiko koó nto é nada'an ntó kúñu ntó. ¹⁵ Tsi xu'u ta'xi u t'v'ntó e dóo kuki'n iní ntó vata koo e nté uun ña ntaínchu'vi nto ña kuvi víi ña ni ntó, é nté ña kuvi ka'an nté ña nto. ¹⁶ Ntá tsi divi ntó ne, dá'ví ña'a san nto dóvete, un tsi nté uun nto, ni éni'nto, ni ñavi'ntó, ni ña dóo vá'a tiin ni'i ntó di. Ió ntó ne, ka'ní ña nto. ¹⁷ Dá kaní ñuxiví san ne, ñá ntio kue'en ñá'a san nto kuenta iñá ko. ¹⁸ Ntá tsi nté uun idi diki nto ña kunáa. ¹⁹ Na kúti'nto nima ntó ne, kuan koo ni'i ntó ntuvi iña nto.

²⁰ Ntá tsi tē iní nto tsi ntánti'u nuu sntadún san ñuú Jerusaleén ne, kidáa ne, kūtuni nto tsi e xée ntúvi é nantatsin ntí'i. ²¹ Kidáa ne, ña ntoo ñuú Judeá ne, na kúnu ñá, ntaa ñá rki uku kan. Ña ntoo ñuú Jerusaleén ne, na ntii ña, kí'in ña. Ña ñu'u má kú'u kán ne, ñá ku naxéé ka ña ví'i ña. ²² Tsi ntuvi tsikán ne, kiní ña'a san dóxo, tsí da mií é kúntaa ntí'i é úve na'a kaka'an t'v'nto Xuva kó. ²³ Ntá'vi ide ñád'í, ña é ñu'u i'xá i ntuvi tsikán, ni ñád'í, ña ntánatsi'xá i! tsí ña te kú'v'nto' ña'a san, tsi uun doxo ka'nu kuvi ñuú sa'a. ²⁴ Ió ñá ne, ka'ní nuu ña ñá káa. Ió ñá ne, kí'in ní'i ña ña víútun é tuku e tuku ñuú dá kaní ñuxiví sa. Ña'a, ña é ña ni kuinti'xe i Xuva kó ne, kodo ntí'i ña ñuú Jerusaleen un tsi da nté ku é kúntaa ntúvi e xtúvi Xúva kó.

Nté koo nainu xtúku u, xu'u é véxkúví ú ñatí

(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

²⁵ Kidáa ne, koo dóxo é kīni o núu ngántii, ni xóo, ni kímí san. Ñuxiví sa ne, dóo kúdama ña'a un ntí' ntí' ñuú san ne, dóo ú'ví ña e dóo donchu'ví koo kuvi ntute ñu'u kán é káka'an ñu'u. ²⁶ Ña'a sán ne, kúvi nuu ña e dóo ntaú'ví ña e ntádé kuení ña nee iña é kákuvi ñuxiví sa. Un vá'a tsi kantá nuu nuu i é ió e dukún kán. ²⁷ Kidáa ne, kiní ña tsi xu'u é véxkúví ú ñatí'nto ne, nainú u mé'ñu viko nu'u e dóo ió ko é víi u é un ntí'i, e dóo kaxi'í nuu ka'nu u. ²⁸ Te iñi ntu'u é kuān koo kuvi sá'a ne, nākuntáñ'nto, ntaa ni'í nto diki nto, tsi ntuvi tsikán ne, nakáku nto —ka'an Jesús.

²⁹ Kaka'an ñá kuenta iña i sá'a:

—Koto nto utun ígu san, o da nēé ka utun. ³⁰ Tē iní nto tsi kanakódó xuku i ne, kutuni ntó tsi é vé'xi étsin ntuvi ka'ni. ³¹ Dukuān né, tē iní nto é kuān koo kuvi sá'a ne, kutuni ntó tsi é vé'xi étsin ntuvi é kadá kú'vé Xuva kó.

³² 'Nuu é ntaa i é un ntí'i sá'a kuenta di'na dá kúvi ña'a, ña ntántoo vevii. ³³ E dukún kan ni ñuxiví sa ne, ntí'i, ntá tsi t'v'ntó é káka'an u ne, da mií é kúntaa.

³⁴ Kuenta tsi víi nto. Ñá ku dá vá'a nto é na ntúka'xi nima ntó é víi nto é kīni kaa. Ñá ku nakuiní nto kúñu ntó é kada ki'vi ntó. Ñá ku nté dúkuan kadá kuení nto nee é kantio nto ñuxiví a, vata koo é ña da nēe iní nto xee ntúvi tsikan, ³⁵ é vata kaa chitó. Tsi vé'xi ntí'xe ntuvi tsikan iña un ntí' ntí' ña'a san, ña ntoo da kaní d'v'nto ñuxiví a. ³⁶ Na koo t'v'ntó ne, nguentúvi tsi ka'an ntá'ví nto vata koo é nakáku nto é un ntí'i núu i é kuān koo kuvi, vata koo é kúvi xee ntó nta'a ko, xu'u é véxkúví ú ñatí —ka'an Jesús.

³⁷ Ntuvia ā ne, tuví Jesuu má ukún kan, kanañ'ē ñá ña'a san. Niñú a ne, rki uku é nani Olivu kañ'é ña. ³⁸ Tévaa du'va tsi ntáxee ntí' ntí' ña'a san má ukún kán é kīni ña é káka'an Jesús.

22

Dā nataká nuu ña'a san é ntukū nuu iní ña nté koo tiin ña Jesuu

(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)

¹ E xée étsin viko da ntaé'xi ña tañú'u é ña kadáka u'xen ía. Viko sá'a ne, é naka'an ña Israee san nté ó nakáku Xuva ko ña dá ntá'ka ña ñuú Egító. ² Kidáa né, tó'ó dutu ni mastrú leí san ne, ntukū nuu iní ña nté koo ka'ní ña Jesuu, tsi ntaú'ví ña ña'a san.

³ Kidáa né, kúki é ña vá'a san nima Júda, ña nani Iscariote, ña é uun ña'a uxuvi ñá'a pustró san. ⁴ Ña sá'a ne, ku'éen ña, kúkoto ñá tó'ó dutu ni ñá odo núu iní ukún kán, nté koo víi ña é ntáda ña kuenta Jesús ntá'a ña. ⁵ Kidáa né, dóo diní ña. Xé'e ña xu'u ña é ku'é é ña diu'un Júdā san. ⁶ Divi ña dí ne, xé'e ña xu'u ña ne, dá éni ntu'u ña ntukū nuu iní ña nté koo ntada ña Jesuu kuénta ntá'a dutu é nté xoxó kiní i.

Dā xee ntúvi é ká'xi ña tañú'u é ña kadáka u'xen ía

(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

⁷ Kidáa ne, xée ntúvi é ká'xi ña tañú'u é ña kadáka u'xen ía ne, divi tsi ntúvi dí ne, kantio é ka'ní áa a le'ntu iña viko san. ⁸ Kidáa né, taxnúu Jesús Pedru ní Juaán san, kaka'an ña: —Kue'én ntó, kútsoo t'v'nto é ká'xi o iña viko san —ka'an ña.

⁹ Divi ña né, tsixe'e ña:

—¿Mí'í ntú ntio nto é káda vá'a nti? —ka'an ña.

¹⁰ Nantiko kōo Jesuu, kaká'an ña:
—Te kükí'vi nto ñuú san ne, nani'i ta'an nto úun ñatíi, ñá ni'i uun xoó ntute. Kuntíkin ntó ña un tsi nte nú vi'i mí ntí'vi ña ne, ¹¹ dá ká'an ntó ní tó'o vī'i san: “Katsixe'e Mastrú san nto: ¿Mí'i ntu vā'á o mí kúvi ka'xí u ní pustrú ko iña vikó san?”, kuan kōo ka'an nto. ¹² Kidáá né, nañē'e ñá nto uun ne'vú vi'i ka'nu mí odo ntí'i ta'an san mí iō tu'vé ne, ikan káda vá'a nto é ká'xi o —ka'an ña.

¹³ Kué'en ña né, nāni'i ntí'xe ña un ntí'i é káka'an Jésuu ne, dá de vá'a ña é ká'xí ña kuenta iña vikó san. ¹⁴ Dá xee úra í ne, Jesuu ní pustrú ñá ne, kántōo é un ntí'i iña Xuva ko mí kadé kú'vé ña —ka'an ña.

—Ñá té nté kaa ntio ko é ká'xí dadíi ú ni nto vikó sá'a dí'na dá kúvi u. ¹⁶ Ká'an ú ní ntó tsi nté uun ito ká ña ka'xí ka ú iña vikó san un tsi da nté kúntaa é un ntí'i iña Xuva ko mí kadé kú'vé ña —ka'an ña.

¹⁷ Kidáá né, kí'i ña e'xin é ñu'u ntute tinti'ó ne, dá nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō, kaka'an ña:

—Kí'i nto sá'á ne, dá ko'o dava nto ni tá'an nto xe un xé un ntó. ¹⁸ Ká'an ú ní ntó tsi nté uun ito ña ko'ó ka ú ntute tinti'ó un tsi da nté kí'xi Xuva ko, kíxkada kú'vé ña —ka'an ña.

¹⁹ Kidáá ne, kí'i ña tañú'u san, da nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō. Kátsin dava ña é ká'xí ña, kaka'an ña:

—Sá'á né, kúñú ko é ntúvi kuenta dóxi'í kán kuenta iña nto. Vii nto sá'á vata koo é naka'an ntó ko nté ó dé u kuenta iña nto —ka'an Jésuu san.

²⁰ Kuan ó dé ña ni e'xin san di dá kúvi é'xi ña, kaka'an ña:

—E'xin sá'á ne, núu í é xēe é ta'xi Xuva ko xū'u ña é káti ú níñí ko kuenta iña nto. ²¹ Ntá tsi vevii ne, ñatíi, ña diko xu'ú ko ne, tuví dadíi ña ní ko nú mesá sa. ²² Vevii ne, xu'u é véxkúvi ú ñatíi ne, da míi é kí'ín u itsi é tá'xi Xuva kō, ntá tsi ñā ntu tá'vi ide á ñatíi, ña é diko xū'ú ko san! —ka'an ña.

²³ Kidáá ne, eni ntu'u ña ntátsixe'e tá'an ña xe un xé un ña:

—¿Xoó ntu ñá'a, ña diko xū'u ñá san? —ka'an ña.

¿Xoó ntu é díi ka nuu á'vi i?

²⁴ Kidáá ne, ntánatín ña kuenta iña i xoo é díi ka nuu á'vi i, te kuiní ña. ²⁵ Ntá tsi kaka'an Jésuu:

—Rei iña ña túku ñuú san ne, dōo ntádé kú'vé ñá iña ñá ñuú ña. Ntá tsi ntáka'an míi ña é dōo vá'á ó de ña ni ñá'a ña. ²⁶ Ntá tsi divi ntó ne, ñá ku kuān xkoó de ntó. Dá xōo ká ña'a nto, ña dōo nuu á'vi i ne, na víi ña vata tsi kaa uun ña kuetsí, ña é kui dutsi i. Xoo é kade kú'vé i ne, na víi ñá vata kaa ña é kaxntíi. ²⁷ ¿Xoó ntu é díi ka nuu á'vi i kuan: ña tuví ntu nú mesá san ne, ó ña katsu'un ko'o? ¿Ñá ntu te ñá tuví nú mesá san? Ntá tsi

xu'ú ne, vata kaa ña katsu'un ko'o san kaa u é tuví u ni ntó.

²⁸ Divi ntó né, nūi kué'en tsí ntuvi é ntōo nto ní ko dá kanto'o kó da nēé ka nuu i. ²⁹ Xu'ú ne, ta'xi ú itsi é kadá kú'vé ntó vata ó tá'xi uva kō é kada kú'vé u. ³⁰ Mí kadé kú'vé u ne, dadíi tsi ko'o ká'xi o ni ntó nú mesá ko. Kuan koo kúntōo nto é kadá kú'vé nto iña uxuvi táta ña Israeé san di —ka'an ña.

Dá kaká'an Jesuu é ká'an Pedru tsi ñá ini ñá ña

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

³¹ Sá'a káka'an Jésuu:

—¿Ái, Simuun! Koton tsi tó'ó é ña vá'a san ne, kaikan o é kí'í nuu o vatá ó de o ní trigu. ³² Ntá tsi xu'ú ne, é ikán u kuenta iña o vata koo é ña xtuvín míin é kákuinti'xe o. Divín né, te ntiko kōon é kuinti'xe o kó ne, xntiin éni o vata koo é díi ka kuinti'xe ña di —ka'an Jésuu ní ña.

³³ Kaka'an Símuún san:

—Tō'ó, é iō tu'vé u é kí'ín u ni nto, kuān te víútun, kuān te dóxi'í kán di —ka'an ña.

³⁴ Kidáá ne, nantúko kōo Jesuu, kaká'an ña:
—Pedru, kaka'an u ni ó tsí vevii ne, dí'na dá kána lí'xí sán ne, úni ito ka'an tsí ñá inín ko —ka'an ña.

Dá xee úra é kōto nteé ña Jesuu

³⁵ Kidáá né, tsixe'e Jésuu ña ntíní'i ña:

—Dá táxnūu ú nto é kí'ín nto é nté ítin ntó ne, nté ñā é kañú'u diu'un nto, nté ntí'xen ntó di, ¿vá neé ntu kunaá nteé nto? —ka'an Jésuu.

—Ñá té nee —ka'an ña.

³⁶ Kidáá ne, kaka'an Jésuu:

—Ntá tsi vevii ne, nadama. Xoo é iō itín i ne, na kuído ñá, ni ñā é xku'ún diu'un ña. Xoo é ña tuví káa i ne, na nadiko ña kútuun ñá ne dá kuíin ña káa ña. ³⁷ Tsi kaka'an u ni ntó tsi kantio é kúntaa ntí'i é káka'an tú'un Xuva kō: “Ide ña ni ña vatá ó de ña ni ñá iō kuetsí i”, ka'an. Tsi é un ntí'i é úve na'a kuenta iña ko ne, kuetsi é kúntaa ntí'i —ka'an Jésuu.

³⁸ Ña ntíní'i ña ne, ntáka'an ña:

—Tō'ó, i'a ió uvi káa —ka'an ña.

Divi ñá ne, kaka'an ña:

—Xéé ó tsi sá'á —ka'an ña.

Dá káka'an ntá'vi Jesuu má utun Getsemanii

(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

³⁹ Kidáá né, kíi Jesuu, kué'en ña xūku é nani Ólivu vátá xkoó ini ña. Ña ntíní'i ña ne, ntántíkin ñá ña, kue'en ña. ⁴⁰ Dá xee ña ikán ne, kaka'an Jésuu ní ña:

—Kantá'vi ntó vata koo é ña kó'xo nto nuu i é kíni kaa —ka'an ña.

⁴¹ Kidáá ne, kíi nteé xio Jesuu, kué'en ika ñá vata kaa mí nakuita ó xuu. Nákunchiti ñá é ka'an ntá'vi ña. ⁴² Kaka'an ña:

—Ūvá, tē ntio nto ne, nakakū ntó ko é kanto'o kó nuu i sá'a. Ntá tsi űa víi nto é ntio kó, tsi é ntio mii ntó —ka'an űa.

⁴³ Kidáa ne, vé'xi űun ánĵē iűa Xuva ko é xntii űa űa. ⁴⁴ É kuān nte kantó'o űa ne, nűi kué'en ini űa kaka'an ntá'ví űa ne, uun tsi katoó na'nu nte űú'u kan tűin űa é vata ito niűi.

⁴⁵ Dā kúvi ka'an ntá'ví űa ne, nákuñtűisí űa, kue'en űa mí ntoo űa ntini'i űa. Divi űa ne, e ntákidi űa, tsi dóo kunta'xa ini űa. ⁴⁶ Kidáa ne, kaka'an Jĕsuu ni űa:

—ĶNtĕ kuī kuān nte ntákidi ntú nto? Nakuntáűi ntó ne, dá ka'an ntá'ví nto vata koo é űa kó'xo nto nuu i é kini kaa —ka'an űa.

Dā tűin űa Jesuu

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Kaka'an dúkuan Jesuu da xĕe űá'a san é űa te da díi űa. űa é naní Júdā, űa é kuvi űxuvi űá'a pustru űá ne, odo nuū űa vé'xi űa nuu űá'á san ne, dá xĕe űá mí tuví Jesuu san ne, dá é'xi űa xu'u űa. ⁴⁸ Kidáa ne, kaka'an Jĕsuu: —Xo'ón, Júdā, Ķvá xū'u ntu kó ka'xin é dikōn kó, xu'u é vĕxkúvi ú űatűi? —ka'an űa.

⁴⁹ űa ntántoo ni Jĕsuú san ne, ntaíto űa nee é kuvi ne, tsixe'e űa:

—Tó'ó, Ķka'ní nuu ntu o űā káa san? —ka'an űa.

⁵⁰ Uun űa'a űā né, ntku kuvi űá űa kade tsiűu iűa tó'ó dutú san, é'ntĕ űa lo'xo kua'a űa. ⁵¹ Ntá tsi kaka'an Jĕsuu:

—Na koo mii nto űā. Kuan tsi koo na kōo —ka'an űa.

Kidáa ne, tűin nta'a Jĕsuu ló'xo űa kade tsiűu san ne, ntuvá'a. ⁵² Kidáa ne, kaka'an űá nī tó'ó dutu ni űá odo nūu ini ukún kan, ni űatā san, űa xĕe é tűin űa:

—Divi ntó ne, odo nto káa ni űtun, é vāta te űa du'ú u. ⁵³ Da ítuvi ú ni ntó utĕn utĕn ini ukún kán ne, ntĕ űa ni tűin ntá'a ntó ko, ntá tsi ura í e dóo neé sa ne, divi űra í é káduku ntĕe nto e ntáde ntó nuu i é kűni kaa —ka'an Jĕsuu.

Dā kakā'án Pedru é űá ini űá Jesuu

(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Kidáa ne, tűin űa Jesuu, kué'en ni'i űa űa nú ví'i dutu űá odo nūu san. Kué'en Pedru, kántikin íka íka tsi űā. ⁵⁵ Ikān tűivi űa űu'u nu kí'i kán ne, da tűni űa ntűkō diűi nchú'űun san. Kátűvi Pedrú san ni űā di. ⁵⁶ Kidáa né, uun űadűi, űa é kade tsiűu sán ne, ini űa é ikān tuví Pedrú san nchú'űun san katűni űa ne, íntĕ'á űa űa ne, kaka'an űa:

—űa sá'á ne, dadűi íka űa ni űa tsikan —ka'an űa.

⁵⁷ Ntá tsi Pedrú san ne, tee xu'ű űa, kaka'an űá ni űadűi san:

—Xu'ú ne, űá ini u űa é káka'an ntó san —ka'an űa.

⁵⁸ Dā kú e ví'i ne, é tűku űa'a ini űa űa ne, kaka'an űa:

—Divűn né, kakuini'i o űa tsikan —ka'an űa.

Ntá tsi Pedrú san ne, kaka'an űa:

—Ķűá'á ni san! űa te diví ú —ka'an űa.

⁵⁹ Dā kúvi uun urá ne, é tűku űa kaka'an űa:

—Nuu é ntaā ntí'xe i tsi űa sá'á ne, dadűi íka űa ni űa tsikan, tsi dadűi űuu űa űuú Galilea —ka'an űa.

⁶⁰ Kidáa ne, kaka'án Pedru ni űa:

—űá ini u nee é káka'an nto —ka'an űa.

Ura dúva tsi i dá kakā'án Pedrú ne, kána tsi lű'xī san. ⁶¹ Kidáa ne, xkokōtó Jesuu, mí tuví Pedru. Kidáa ne, nánű'ú Pedru ini űa nté o kaka'an Jĕsuu ni űa tsi di'na dá kána lű'xī sán ne, űni ito ka'an űa é űá ini űá xoo űá'a űa. ⁶² Kidáa ne, kíi Pedru kí'i kán ne, dóo éku űa.

Dā narkűntĕĕ űá Jesuu

(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

⁶³ űatűi, űa ntáde kuenta Jĕsuú ne, narkűntĕĕ űá űa ne, é'ni űa űa. ⁶⁴ Edí űa ntuxnúu Jĕsuú ne, dá ntáka'an űá ni űā:

—Ká'an ve, Ķxoo ntu é'ni i o? —ka'an űa.

⁶⁵ Dóo tűtűn ka nuu i é ntáka'an kűni űa ni űā di.

Dā íntűsi mĕ'űu Jesuu nuu űá tsiűu i

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

⁶⁶ Dā tuví san ne, nátaká nuu űatā űa Israeé san nī tó'ó dutu ní mastrú leí san. Kue'en ni'i űa Jĕsuu mĕ'űu űa tsiűu na'nu i ne, dá íkán tsixe'e űa űā:

⁶⁷ —Ká'an é nuu é ntaā i te Cristu ntí'xen —ka'an űa.

Divi űa né, kaka'an űa:

—Te ká'an u tsi diví ú ne, ntĕ űa kuintí'xe nto ko. ⁶⁸ Te tsixe'e ú nto dí ne, ntĕ űa nantiko koó nto é ká'an u. ⁶⁹ Ntá tsi un tsi ntĕ vevii ne, xu'u é vĕxkúvi ú űatűi ne, tuví u diűi kua'a Xuva kō, űa é díi ka ka'nu kue'en —ka'an űa.

⁷⁰ Kidáa ne, un ntűi ntűi űa tsixe'e űa űā:

—Kidáa ne, Ķdivi ntűn é i'xá Xuva kō kuan? —ka'an űa.

Kaka'an Jĕsuu:

—Mii xntó ntáka'an ntó nee űá'a u —ka'an űa.

⁷¹ Kidáa ne, ntáka'an űa:

—ĶMí'i ntű kantio ká kō űa é ká'an ntaa? Tsi tutun mii ko tĕku ko e kéne űa kaka'an űa —ka'an űa.

23

Dā íntűsi mĕ'űu Jesuu núu Pílatu

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Kidáa ne, un ntűi ntűi űá nakuntáűi űá ne, dá kue'en ni'i űa Jĕsuu ntá'a Pílatu. ² Ikān éni ntu'u űa dá'ví űa űa dovete, ntáka'an űa:

—E ni'i ntí ñatí sa'a é kanatívi ñá ñuú nti. Kaka'an ñá tsi ña vá'a o é ntá'vi ntí diu'un xôo íña ñuú Romá san. Kaka'an ñá dí tsi divi ñá é Cristu ñá, divi ñá é kuvi ña reí di —ka'an ña.

³ Kidáa ne, tsixe'e Pilatú san Jesuu:

—¿Vá divin ntún é kúvin Rei íña ñá Israeé san? —ka'an ña.

—Mii xnto káka'an nto —ka'an Jéssuu.

⁴ Kidáa ne, kaka'an Pilatú ni tó'ó dutu ní ña'a san:

—Ñá kánani'í ko kuétsi ñatí sa'a —ka'an ña.

⁵ Dá dií dií ka xío ntii ñá'a san, ntáka'an ña: —Vé'xi ña, kanakutsu'un ña ñá'a san nchú'un é kanañ'e ñá kaniñ ñuú Judeá ne, nté ñuú Galileá ne, un tsi nte í'a di —ka'an ña.

Dá intísi mē'ñú Jesuu nuu Heródē

⁶ Dá téku Pilatú sa'a ne, tsixe'e ña te ñatí sa'a ne, ña ñuú Galilea ña. ⁷ Dá kaká'an ña tsi divi ñuú ñá ne, taxnúu ña ña nta'a Heródē, ña tsiñu na'nu i ñuú Galilea, tsi tuví ña ñuú Jerusaleen ntúvi tsikan. ⁸ Dá íni Heródē san Jéssuú ne, dōo diní ña tsi é titin ntuvi é ntio ña é kiní ñá ña, tsi téku ña é ntáka'an ñá'a san íña ña. Ntio ña é kiní ña é víi ña nuu i é dōo ka'nu. ⁹ Dōo tsixe'e ña ña, ntá tsi ña ni ká'an kue'en tsi Jesuu. ¹⁰ Ikān ntáñi tó'ó dutú san ni mastrú lei san, e dōo ntátsi'í kuetsi ña ña. ¹¹ Kidáa ne, Heródē san ni sntadun ñá ne, dē xení ña ni Jéssuu. Nárkintē ñá ña ne, naxnúu ña ña du'nu e dōo va'a vata kaa é kainúu rei. Kidáa né, nataxnúu xtuku Heródē san ña nta'a Pilatú san. ¹² Ntúvi tsikan ne, dōo vá'a o tiiñ Pilatú san ni Heródē sán, kuān te ntuvi dí'na ne, dōo ínchu'vi ta'an ña.

Dá ntúvi kuenta Jéssuu é kuvi ña

(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16)

¹³ Kidáa ne, Pilatú san ne, nataká nuu ña ni tó'ó dutú san, ni ña tsiñu í, ni ñá'a sán ne, ¹⁴ dá kaká'an ñá ni ña:

—Divi ntó é vēxni'í nto ñatí sa'a nta'a kó ne, ntáka'an nto tsi kanatívi ñá ña'a san, ntá tsi xu'u'ne, tsixe'e ña ña nuu ntó ne, ñá ni nani'í nti kuétsi ñá nté uun nuu i vatā o ntáka'an nto. ¹⁵ Nte Heródē ña ni nani'í ña kuétsi ña. Dukuān é nataxnúu xtuku ña ña nta'a ko. Koto nto tsi ña té neé ni ide kue'en tsi ña é kuvi ña. ¹⁶ Nanto'o ú ña ne, dá nakāka xaa ú ña —ka'an Pilatú san. ¹⁷ Tsi dá kakūvi viko sa' ne, da mií é nakāka xaa Pilatú san uun ña'a, ña ñu'u kutu, xoó ña'a é ntio ña'a san é ntii ña.

¹⁸ Ntá tsi kuédadii tsi éni ntu'u ña ntákachu'u ña:

—¡Ka'ní nto ña sá'a ne, nakāka xaa nto Barabaá san! —ka'an ña.

¹⁹ Barabaá san ne, nuu kutu ñá, tsí idé ña du'xen nī ña ñuú í ne, e'ni ña ña'a. ²⁰ Pilatú san ne, ntio ña é nakāka xaa ña Jesuú ne,

kaka'an xtúku ña ni ñá'a san. ²¹ Ntá tsi dií dií ka ntii káchu'u xtúku ña:

—¡Na xnteē ntó ña ntiká krusi kan! ¡Na xnteē ntó ña ntiká krusi kan! —ka'an ña.

²² É kuvi ñni ito káka'an xtúku Pilatú san:

—¿Nee íñá ntu é kīni kaa idé ña? Tsi ña kánani'í ko kuétsi ñá é kuétsi é kuvi ña. Nanto'o ú ña ne, dá nakāka xaa ú ña —ka'an ña.

²³ Ntá tsi ña'a sán ne, ntaxío ntii ña ntáka'an ña tsi da mií é na nākuntēe ña ntiká krusi san. Un tsi vāntiñi ña ntáka'an ña. Kūvi idé ña ni'í ña é ntio ña. ²⁴ Pilatú san ne, íde ña vatā o ntáka'an ñá'a san. ²⁵ Nakāka xaa ña ñatíi, ña nuu kutu viutun san kuenta íña i é idé ña du'xen nī é é'ni ña ña'a sán di, ntá tsi ntáda ña kuenta Jéssuú san nta'a ña'a san vata koo é vii ñá ni ñá nee é ntio ña.

Dá intēe Jesuu ntiká krusi

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

²⁶ Dá kue'en ni'í ña Jesuu é na xnteē ñá ña ntiká krusi ne, tiiñ ña uun ñatíi, ña ñuú Cirene, ñá nani Sīmuun, ñá vé'xi uun rantsu. Kuétsi é idé ña'a san ña é kuni'í ña krusi san é kuntikin ñá ata Jéssuú san.

²⁷ Nā té nté kaa ña'a ntántikin ñá ña ne, ñá te da dií ñadí'í san dōo u'vi ntákuví ña, ntaéku ña kuenta íña Jéssuu. ²⁸ Dá íto Jesuú san ñadí'í san ne, kaka'an ña:

—Nto'ó, ñadí'í Jerusaleen, ñá ku nté dúkuan ēku nto kuenta íñá ko, ntá tsi kueku nto kuenta íña mii nto ni í'xá nto. ²⁹ Tsi vé'xi ntúvi é ká'an nto: “Nté kuān nte va'á ña'a san, ña é ña ni kuvi koo í'xá i, ni ña é ña ni ñu'u í'xá i í'xi i, nī ña é ña ni natsitsi í'xá di”, koo ka'an nto. ³⁰ Kidáa né, kani ntu'u ñá'a san ká'an ña é na nūu xuku san mí ntántoo ña, é ntio ña é kutávi núu ña é kunuu xū'u ña. ³¹ Ntá tsi te kuan o ntáde ni'í ña utun xi'í sán ne, ¿nté ntú koo vii ña ni útun itsi san kuan? —ka'an Jéssuú san.

³² Kue'en ni'í ña úvi ña'a ña kini ntáa é dádií ka'ní ña ña ni Jéssuu. ³³ Dá xee ñá xuku é nani Xkídiki Ntíxi sán ne, ikān naxntēe ñá Jesuu ntiká krusi, nī ntuvi ñá'a ña kini ntáa san: uun ña ne, diñi kua'a Jesuu intēe ña; uun ña ne, diñi datsin ña intēe ña. ³⁴ Jesuú ne, kaka'an ña:

—Úvá, kada ka'nu iní nto ni ñá, tsi ñá ini ñá nee íña ntáde ña —ka'an ña.

Sntadún san ne, nárkintēe ñá doo Jéssuu xoo é kúvi vii i ni'í i. ³⁵ Nā'a sán ne, ntáñi ña, ntaíto ña ne, un tsi nté ña tsiñu i san ntánarkintēe ñá Jesuu, ntáka'an ña:

—Ña sá'a ne, nakáku ña tuku ña'a. Vi'í a vé ne, na nakáku mii ña kúñu ña, té nuu é ntaá i é Cristu, ña é nakaxnúu Xuva kō —ka'an ña.

³⁶ Sntadún san ne, nárkintēe ñá ña. Xée ētsin ña ne, xé'e ña ntídi íá é kō'o ña. ³⁷ Ntáka'an ñá ni ñá:

—Te divín é Rei iña ñá Israeé ne, nakākún mīn kúñu ō —ka'an ña.

³⁸ Nteé letra dáki krusí san é kāk'a'an tú'ún griegú, ni tú'ún latiín, ni tú'ún hebreu, kaká'an: “Ña sá'a é Rei iña ñá Israeé”, ka'an.

³⁹ Uun ña'a ña du'ú san, ña nteé ntiká krusí san ne, kaka'an ña:

—¡Tē nuu é ntaā i é Cristún ne, nakākún mīn kúñu ō ne, nakākún nti di! —ka'an na.

⁴⁰ Ntá tsi ña uun ña'a sán ne, kaka'an ña ni tā'an ña:

—¿Ña kau'ví ntú o Xuva kō? Tsi divín né, divi tsi nūu i kantó'o o di. ⁴¹ Ntá tsi xo'ó né, iō nuu i e ntánto'o kō, tsi ntántá'vi o kuetsí kō e ntúku nuu ō. Ntá tsi ña sá'a ne, ñá tē neé kue'en tsi ni ide ña é kīni kaa —ka'an ña.

⁴² Kidáā ne, kaka'an ña:

—Jesuu, na naka'an ntō kō té xee nto mí kadá kú've ntu —ka'an ña.

⁴³ Kidáā ne, kaka'an Jesús:

—Nuu é ntaā i é kāk'a'an u ni ō tsi vevii kutúvín dadīn nī ko mí ntántoo ña kuínti'xe i, ña é xi'i —ka'an ña.

Dā xi'i Jesús

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

⁴⁴ Un tsi nte da ká'ñu ntuví ne, un tsi nte kaeu uni kuáa ne, kúneé da kanī ñūxívi sa.

⁴⁵ Kúnee ngántií san. Uvi dáva ntií dōxi é rkāa nuu ini ukún ka'nu kán. ⁴⁶ Kidáā né, un ntií tsi káchu'u ntāa Jesuu, kaká'an ña:

—¡Ūva, ntada ú kuenta nímá ko nta'a nto ve! —ka'an ña.

Dā kúvi ká'an ña sá'a ne, xi'i ña.

⁴⁷ Dā ini tó'ó sntadun ñá ñuú Romá san nté ō kúvi ne, kaka'an ña tsi dóo ka'nu Xuva kō. Kaka'an ña:

—Nuu é ntaā i é ñatíí sá'a ne, dōo va'á ña; ña túvi kuetsí ña —ka'an ña.

⁴⁸ Un nti'i kue'en dú'va ña ntaíto neé kuví ne, kúnū'ú ña, koó dá ntaxé'e ña nta'a ña nima ñá e dóo u'vi ntákuví ña. ⁴⁹ Un ntií ntií ñá ini Jesuu, ñi ñad'í, ña ntántikín ñá un tsi nte ñuú Galileá ne, intáñi ika ñá, ntaíto ña nté ō kúvi.

Dā inuu ntú'xi Jesuu

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

⁵⁰ Uun ñatíi, ñá naní Jōsee, ña ve'xi ñuú Arimatea é káduku ntée ñuú Judeá ne, dóo va'á ña'a ña. Ūvé ta'an ña ña tsiñu na'nu i san iña ñá Israeé. ⁵¹ Ña sá'a ne, kantétu ñá amá xee ntúvi é kadá kú've Xuva kō. Ñá ni kui dadī ña ni ña tsiñu i, ña nguú san. ⁵² Divi ña ne, kue'en ña, kúkoto ña Pilatú san é ntákan ña kúñu Jēsuu. ⁵³ Kidáā ne, nanúu ña ña ntiká krusí san ne, dá náxnuu ta'án ña ña doo kui'xin e dóo va'á ne, dá kukú'xi ña ña ini ñañá mí kántií ini xuu, mí vāta kunuu ntú'xi ña'a. ⁵⁴ Ntúvi tsikán ne, ntúvi e ntáxió tú've ña é kuiñi ntu'u ntúvi é iō dá'na san.

⁵⁵ Ñad'í, ña vexní'í Jēsuu un tsi nte ñuú Galileá ne, kue'en ñá né, dá íto nuu ña

ñañá san, ntaíto ña nté ō kanúu kúñu Jēsuu. ⁵⁶ Kidáā ne, kúnū'ú ña ne, da de va'a ña ntute cho'o vīdin e dóo vá xkonuu, ni ū'xen xukú san di. Kidáā ne, intoo da'na ñad'í san ntúvi dá iō dá'na san, vatá ó kaka'an tú'un Xuva kō.

24

Dā ntóto Jesuu

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

¹ Ntúvi dá naki'i o vité san ne, kue'en xtuku ñad'í san nú ñañá Jēsuu, ni'i ña cho'o vīdin é de va'a ña. ² Dā xee ñá ne, íni ña tsi xuu é itávi núu nú ñañá sán ne, é xīo nakutúvi. ³ Kúki'ví ña, ntá tsi ña ni naní'i ka ña kúñu Tó'o ko Jēsuu. ⁴ Koó dá kúdu'va ña. Ntē ñá íni ka ña nté koo víi ña. Kidáā ne, da née ini ña íni ña uvi ñatíi é ntañi etsin ña nuu ña. Ñu'u ña doo kui'xin é káxi'i nuu kue'en. ⁵ Ñá tē nté kaa u'vi ñad'í san, naxká'nu nteí ña díki ña nte ñu'u kán. Ntá tsi ñatíi san ne, kaka'an ña:

—¿Ntéé kúí ntánantuku ntu nto ña é kántíto san mé'ñū ña xi'i san? ⁶ Xóxō ñá i'a, tsi e ntóto ña. Naka'an ntō nté o ka'an ña dá itúvi ká ña ñuú Galilea. ⁷ Divi ña é vēxkúvi ña ñatíi ne, ka'nu ña é da mīi é ntúvi ña kuenta ntá'a ñá iō kuetsí i é na xntee ñá ña ntiká krusi kan. Ntá tsi tē kúvi uni ntúvi xi'i ña ne, ntoto xtuku ña, ka'an ña —ka'an ñatíi san.

⁸ Kidáā ne, nánū'u ñad'í san ini ña tú'ún é kāk'a'an Jesús san ni ñá. ⁹ Dā ntáka ña nú ñañá sán ne, ntántaa ña un nti'i sá'a ni ū'xi ñn pustrú san, ni ña nguú sán di. ¹⁰ Ña ni'i tú'un iña pustrú san ne: María Madálēna, ní Juana, ni María, di'i Sántiaú san di, ni ñad'í, ña nguú san. ¹¹ Da ntáka'an ñad'í san, kuíni pustrú san da téku ña. Ntē ña ni kuínti'xe ña.

¹² Ntá tsi Pedrú ne, kíi ña, koó da káñu ña kue'en ñá nú ñañá san. Dā íto nuu ña ini i kán ne, koó da mīi sá doo kui'xin san ini ña. Kidáā ne, kúnū'ú ña nú víi ña kán. Koó dá kúdu'va ña é kuan ō kúvi.

Itsi ñuú Emauu

(Mr. 16:12-13)

¹³ Divi tsi ntúvi tsikán ne, uvi ñá'a ña ntini'i Jēsuu kue'en ña ñuú Emauu, ñuu é tuví te ū'xi ñn kilumétru é un tsi nté Jerusaleen. ¹⁴ Kue'en ña, ntántaa ña un nti'i nuu i e kúvi. ¹⁵ Nií dukuán ntatín ña ne, xée Jēsuú san, eni ntu'u ña ntaika dadī ña ni ña. ¹⁶ Kuán te íni ña Jēsuú san ne, ñá ni kutúni ña xoo ñá'a ña. ¹⁷ Kidáā ne, tsixe'e Jēsuú ña:

—¿Néé ntu e ntántaa nto dá ve'xi nto ítsi kán? —ka'an ña.

Íntáñi nta'xa ñá. ¹⁸ Uun ña'a ña, ñá naní Clíofá san ne, kaka'an ña:

—¿Vá xīo ñuú ntu ve'xi nto e ñá ini nto nté ō kúvi ñuú Jerusaleen ntúvi sa'a? —ka'an ña.

¹⁹ Kidáā ne, kaka'an Jesús:

—¿Ntéé ntu o kúvi? —ka'an ña.

Ntáka'an ña:

—Ntántaa ntí kuenta iña Jesús, ña vé'xi ñuú Nazaree. Divi ña ne, ña é ka'án naa Xuva ko ña. Dóo ió ña é vü ña; dóo ini ña nté koo ka'an ña núu Xuva ko, ni ün ntí'í ña'a san. ²⁰ Ntá tsi tó'ó dutú san ni ña tsiñu i sán ne, ntáda ña ña kuentá vata koo é na kuví ñá ne, xnteé ñá ña ntiká krusi kan. ²¹ Ntí'í ne, ntantétu ntí é divi ñá é nakakú ñá ña Israeé san. Ntá tsi veví ne, é kúvi uní ntúví é ita ntí'xin un ntí'í sá'a. ²² Ió ñá dí'í, ña ntini'í ntí ne, dá kúdu'va ntí nuu i e ntáka'an ña. Tsi tevaá du'va tsi ñe'e ña nu ñañá san. ²³ Ntá tsi ña ni naní'í ña kúñu Jesúu ne, ntiko koó ña, náxex xtúku ña mí ntoo ntí kán. Ntántaa ñá tsi xée ánjé san nuu ña. Ntáka'an ánjé san tsi Jesúu ne, kantíto ña. ²⁴ Kidáa ne, ió ñá ntini'í ntí ne, ñe'e ña nu ñañá san, ixkoto ntódo ña. Iní ña vatá o ntáka'an ñá dí'í san ne, ntá tsi ña ni ini ña Jesúu —ka'an ña.

²⁵ Kidáa ne, kaka'an Jesúu ni ña:

—¿Neé ntu diki díki nto é ña ni kuintí'xe nto é un ntí'í e ntáka'an ñá ka'án naa Xuva ko? ²⁶ ¿Vá ña ntu te kantío é ntó'o Cristu, ña táxnuu Xuva kó, dí'na dá kué'é Xuva kó é kodo nuú ña? —ka'an ña.

²⁷ Kidáa né, eni ntu'u ña nañé'e ñá ña nté o kaka'an tú'un Xuva ko kué'nta iña ña. Eni ntu'u ña nté tutu é de vá'a Muisee ne, ni un ntí'í tütü é de vá'a ña ka'án naa Xuva ko.

²⁸ Dá xee étsin ña ñuú mí k'ín ñá ne, íde Jesúu vata tsi te k'ín ka ña itsi kán. ²⁹ Ntá tsi tee kóo ña ña, ntáka'an ña:

—Kutuví ntó ni ntí tsi é kuáa vevii. E dóko sá kúnee —ka'an ña.

Kidáa ne, kué'en Jesúu é kuntoo ña ni ñá. ³⁰ Dá intóo dadí ña ni ña nú mesa kán ne, kí'í Jesúu tañú'u ne, da nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kó. Dá kátsin dava ña tañú'u sán ne, dá tsi'í ña nta'a ña. ³¹ Ura dú'va tsi i náxi'í nuu ñá ne, kütuni ña tsi divi ña é Jesúu. Kidáa né, ntoko ñu'u mii Jesúu. ³² Kidáa ne, ntáka'an ñá xe un xé un ña:

—¿Ñá ntu te ntáa e dóo diní ñu'u nima kó dá kantaa ñá ni ko dá vé'xi o itsi kán, dá kanañé'e ñá kó tú'un Xuva kó? —ka'an ña.

³³ Ura dú'va tsi i nakuntáñi ña, ntíko koó ñá, kúnú'u xtuku ña ñuú Jerusaleen, mí nani'í ta'an ña u'xi ña ña'a pustru é nataká nuu ña ni ña ntini'í ña. ³⁴ Ntáka'an pustrú san ni ña:

—Nuu é ntáa ntí'xe i e ntóto Jesúu. É iní Simuun ña —ka'an ña.

³⁵ Kidáa ne, ntuví ña ntántaa ña nté ó kúvi itsi kán ne, nté ó nákiní ña Jesúu dá kátsin dava ña tañú'u san.

*Dá ntii díto Jesúu mé'ñu pustru ña
(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)*

³⁶ Ntoo dukuan ñá, ntáka'an ñá nuu i sá'a ne, da néé iní xhá ntii díto Jesúu san mé'ñu ñá, kaka'an ñá ni ña:

—Vá'a tsi koo kuntóo nto —ka'an ña.

³⁷ Dóo u'ví ña. Ntádé kuení ña tē ntáiní ña ntatí ñá. ³⁸ Ntá tsi kaka'an Jesúu san:

—¿Nté kui kuán nte ntaú'ví ntú nto? ¿Nté kui kuán ó ntádé kuení nto? ³⁹ Koto nto nta'a kó ni dí'ín ko. Divi tsi ú. Koto nto kó ne, tñn nta'a ntó kó dí, tsi te uun ntatí ñá'a ne, ña túví kúñu í, nté xiki i vata kaa ú xu'u —ka'an ña.

⁴⁰ Dá kúvi ka'an ña sá'a ne, náñé'e ñá ña nta'a ña ni dí'ín ña dí. ⁴¹ Dá ini ña ntoo sán ne, naku'un díni nima ñá, ntá tsi kóo dá ntákudu'va ña é ña ni kuintí'xe ña é divi ntí'xe ña. Jesúu ne, kaka'an ñá ni ña:

—¿Jo ntú kudíi é ká'xi ó i'a? —ka'an ña.

⁴² Kidáa ne, xé'e ña ña un sún tsáká, kiti kádun nuu. ⁴³ Kí'í ña né, dá é'xi ña mé'ñu ña ntoo san. ⁴⁴ Kidáa ne, kaka'an ña:

—E kúvi kó ne, dí'í é káka'án u dá túvi dukuan ú ni ntó. É káka'án u tsi kantío é kúntaa un ntí'í é úve na'a tutu é de vá'a Muisee san ni ña ka'án naa Xuva ko, ni tütü é naní Sálmu dí, mí é káka'an kué'nta iña kó —ka'an ña.

⁴⁵ Kidáa ne, náñé'e ñá ña é nakíni vá'a ña tú'un Xuva kó ne, ⁴⁶ kaka'an ña:

—Kuán ó ve na'a tsi Cristú ne, kantío é kuví ñá ne, kantío é ntóto ña dí tē kúvi uní ntúví. ⁴⁷ Kantío é ka'an ntódo nto ni ñá'a san kué'nta iña ña kani'í ñuú Jerusaleen ni dá kani'í ñuú xiví san dí. Kué'e nto na kütuni ñá'a san kué'nta iña ña tsi da mií é kantío é natí'vi iní ña kué'tsi ña ne, dukuan ne, kada ka'nu iní Xuva ko ni ñá. ⁴⁸ Divi ntó é ini nto ne, ntada ntaa ntó nuu i sá'a. ⁴⁹ Kiní nto ve tsi xu'ú ne, taxnúu ú Espíritu Xuva ko kué'nta iña ntó, vatá o tá'xi Xuva ko xú'u ña nte dí'na. Ntá tsi kuntóo xnto i'a ñuú Jerusaleen san un tsi da nté tē ni'í nto ntíi ntó é ta'xi Xuva kó —ka'an Jesúu ni ña.

*Dá kuntáa Jesúu e dukún kán
(Mr. 16:19-20)*

⁵⁰ Kidáa ne, kue'en ní'í Jesúu ña ntini'í ñá díñi ñuú san, un tsi nte ñuú Betania. Ntáni'í ña nta'a ña ne, dá náxnuu viko ña ña. ⁵¹ Nii dukuan kánaxnuu viko ña ña ne, kíi nteé xio ña ña, kuntáa ña e dukún kán. ⁵² Ña intóo sán ne, ntáka'an ña tsi dóo ka'nu Xuva kó. Kidáa né, ntiko koó ña, kunú'u ña ñuú Jerusaleen e dóo diní ñu'u nima ña. ⁵³ Nii kué'en tsi ntuví ntoo ña má ukún kán, ntáka'an ña tsi dóo ka'nu Xuva kó.

Tū'un é vā'a iña Xuva ko e xntée na'a San Juan

Tū'un Xuva kō e kúvi ñatī

¹ Nte dá iñi ntu'u ñuxiví sa ne, e dúkuan tuví Tū'un san. Tuví dadíi ña ni Xuva kō né, Xuva ko ña di. ² Diví ñā é tuví dadíi ña ni Xuva ko ùun tsi nte dá iñi ntu'u ñuxiví sa. ³ Un ntíi ntīi é ío ne, mii ñā de kú've ñā. Ñā tūvi nee iñā te ña ni de kú've ñā. ⁴ Diví ñā é kantito ña ne, tā'xi ñā un ntí'i é ío. Ntuví iña ñā ne, kaxí'i nuu iña ko un ntíi ntīi o. ⁵ Kaxí'i nuu ñu'ú san mii dóo nee ne, ña kúvi víi é nee san nánta'va.

⁶ Xío uun ñā'a, ña táxnūu Xuva kō, ñā nani Juaan. ⁷ Diví tsiñū ñā é káda ntaa ña iña ñu'ú san, vata koo é na kuñti'xe un ntíi ntīi ñā'a san Xuva ko kuenta iña tū'un é káka'an ñā. ⁸ Ñā té diví ñā é kúvi ñā ñu'ú san, tsí da ti tsi táxnūu Xuva ko ñā é ká'an ñā kuenta iña ñu'ú san. ⁹ Ña e kúvi ñu'u ntí'xe ne, vé'xi ñā ñuxiví san ne, náxi'i nuu ña iña un ntíi ntīi ñā'a san. ¹⁰ Ika ñā ñuxiví sa ne, kuān te mii ñā de kú've ñā ne, ña ntoo ñuxiví sa ne, ñā ni nakíni ñā ña xoo ñā'a ñā. ¹¹ Xée ñā ñūu mii ñā, ntá tsi ña ñu'ú ña ne, ña ni ntío ñā nakíni ñā ñā. ¹² Ntá tsi xoo ñā'a, ñā é nakíni ñā ne, xé'e ñā é kúvi ñā i'xá Xuva kō, da xóo ka ñā'a, ñā e ntákuinti'xe i ñā. ¹³ Kuví ñā i'xá Xuva kō ne, ñā té ntákaku ña vata o ntákaku ñā'a ñuxiví; ñā te ñā'a san ntáde ñā é kōo i'xá ñā, tsí mii Xuva kō ntío ñā é kúvi ñā i'xá ñā.

¹⁴ Diví Tū'un tsíkan ne, kúvi ñatī ne, íntoo ñā ni kō. Iní o tsi dóo va'á ña ne, dóo kakuinima ñā kō. Da mii tsi é nuu é ntaā i kaka'an ñā. Vā'a kue'en ñā vata o va'á Xuva kō, tsí da xé i'xá mii ñā ñā. ¹⁵ Juaan sán ne, kaka'an ñā kuenta iña ñā:

—Ñā sá'a ne, diví ñā é káka'an u kuenta iña ñā. Diví ñā é vé'xi ñā ata kō ne, díi ka ka'nu ñā'a ñā é xu'u, tsí díi ka di'na tuví ñā da káku u —ka'an ñā.

¹⁶ É nī'i ko, un ntíi ntīi o, é vā'a iña ñā, e dá mii tsi é ntékú ka doméni e tá'xi ñā kō. ¹⁷ Tsi leí san ne, xée ntā'a Muísee, ntá tsi é dóo kakuinima Xúva ko kō, mi tū'un é nuu é ntaā i san ne, xée kuénta iña Jesúcristu. ¹⁸ Nté uun ito vata xóo kiní i Xuva kō. Ntá tsi i'xá mii ñā é dóo kakuinima ñā ne, kantada ntaa ñā ni kō nté kaa Xuva kō.

É káka'an Juaan Bautista kuenta iña Jesúcristu

(Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lc. 3:15-17)

¹⁹ Ña Israee, ñā ntoo Jerusaléen ne, taxnūu ñā dutú san ni ñā levitá san é tsixe'e ñā Juaán san xoo ñā'a ntu ñā. ²⁰ Juaán san ne, kantada ntaa ñā, kaka'an ñā ni ñā:

—Ñā te diví u é Cristú u —ka'an ñā.

²¹ Tsixe'e xtuku ñā ñā:

—¿Xóo ntu ñā'a nto kuan? ¿ō ñā Elia ntú nto, kuān? —ka'an ñā.

—Ñā'á ni san —ka'án Juaan.

—¿Vá diví ntu ntó ñā ka'án naa Xuva ko, ñā tsíkan? —ka'an ñā.

—Ñā'ā —ka'an Juaan.

²² Kidáa ne, ntáka'an ñā ni ñā:

—Ká'an nto xoo ñā'a nto vata koo é kúvi ka'an ntí nī ñā táxnūu ntí. ¿Nté ntu koo ka'an nto kuenta iña mii nto? —ka'an ñā.

²³ Kidáa ne, kaka'án Juaan:

—Xu'ú ne, kúdii uun tatsin é kaika má kú'u kan, é kakana: “Na kōo tū've ntó itsi ntaa kuénta iña Tó'o kō”, vata o xntée na'a ñā ka'án naa Xuva ko, ñā nani Isāia, kidaā —ka'an ñā.

²⁴ Ña táxnūu ñā fariseu é ká'an ñā ni Juaán ne, ²⁵ tsixe'e ñā ñā:

—¿Nté kui kanakūtsi ntute ku nto ñā'a sán té ñā te Cristu nto, té ñā te Élia nto, té ñā te diví ñā ka'án naa Xuva ko ntó? —ka'an ñā.

²⁶ Kaka'án Juaan ni ñā:

—Xu'ú ne, kúdii ntute kanakūtsi ntute ú ñā'a san. Ntá tsi ntítsi uun ñā'a mé'ñu ntó, ñā é vāta kiní nto. ²⁷ Diví ñā ne, rkontúvi vé'xi ñā é xu'u, ntá tsi diví ñā né, odo nuu ñā é xu'u. Tsi xu'ú ne, ñā té nee nuu á'vi ko, nté nantíi ú ntí'xen ñā —ka'an ñā.

²⁸ Sá'ā kúvi ñuú Betania, diví ñūu é tuví uun xo diñi ntute ka'nu é nani Jórdaan, mí kanakūtsi ntute Juaán san ñā'a.

Jesuu, ña kúvi a le'ntu Xúva kō

²⁹ Utén san ne, iní Juaan tsí vé'xi Jesuu mí tuví ñā ne, kaka'an ñā ni ñā'a san:

—¡Un kaa Á Le'ntu Xúva kō, ñā e ntá'vi kuétsi i iña un ntíi ntīi ñā'a, ñā ntántoo ñuxiví sa! ³⁰ Diví ñā é káka'an u ni ntó tsi rkontúvi vé'xi uun ñā'a, ñā é odo nuu kue'en é xu'u, tsi e dúkuun tuví ñā da káku u. ³¹ Nté xu'ú ñā iní u xoo ñā'a ñā, ntá tsi vé'xi u, véxnakutsi ntúte ú ñā'a san vata koo é ñā Israee san ne, na nā kiní ñā ñā —ka'an ñā.

³² Kaka'an xtúku Juaan:

—Iní u Espírítu Xuva kō dá vé'xi ñā nte e dukún kán é vāta kaa paloma kaa ñā ne, kántékú ntí'i ñā ata tsío ñā. ³³ Xu'ú ne, nté vata kutúni ko xoo ñā'a ñā, ntá tsi ñā táxnūu ko é nakūtsi ntute ú ñā'a sán ne, kaka'an ñā ni ko: “Te kiní nto tsí inu ñu'ú Espírítu mí ntítsi uun ñā'a, te kutuví ni'i ñā ñā ne, diví ñā é kué'él ñā é kúnuu Espírítu Sántu nima ñā'a san.” Kuan o ka'an ñā. ³⁴ Xu'ú ne, iní u ñā ve ne, ka'án u ni ntó tsi diví ñā é i'xá mii Xuva ko ñā —ka'án Juaan.

Ña ntántikin di'na Jesuu

³⁵ Utén san ne, ntāñi xtúku Juaan ni uvi ñā'a, ñā ntántikin ñā. ³⁶ Dā iní ñā tsi ita ntí'xin Jesuu ne, kaka'án Juaan:

—¡Un kaa Á Le'ntu Xúva kō! —ka'an ñā.

³⁷ Ntúvi ñā'a, ñā ntántikin Juaán san ne, tékú ñā é kuān ó kaka'an ñā ne, kué'en ñā,

küntíkin ña Jēsuu kídaā. ³⁸ Xkokoto Jesuu áta ña ne, iní ña tsi ntántíkin úvi ñá'a ña'á san ña ne, dá kak'a'an ñá, tsixe'e ñá:

—¿Neé ntu ntánantuku ntó?

Ntáka'an ñá ni ñá:

—Mastru, ¿mí'í ntú tuví nto? —ka'an ña.

³⁹ Kaka'an ñá ni ñá:

—Kixkóto nto —ka'an ña.

Kué'en ñá né, iní ña mí tuví Jesuú ne, ikān intóo ña ni ña ntúvi tsikan úun ñúu, tsí e kuáa xee ña.

⁴⁰ Uun ña'a, ña e téku i é kākā'an Juaán ne, kuntíkin ña Jesuu. Andree náni ña. Ení Simuun Pedru ña. ⁴¹ Di'na nántuku ña ēní ña Simuún ne, kaka'an ñá ni ñá:

—É nāni'í nti Mesia, ña e ntáka'an ña é Cristu, ña táxnuu Xuva kō —ka'an ña.

⁴² Ntēka Andréé ña mí tuví Jesuu. Íto Jesuu ñá ne, kaka'an ñá:

—Divín né, Simuun, i'xá Juaan. Ntá tsi xntántēe ú o Cefa —ka'an ña.

(Cefá ne, Pedru káni tú'un é griegu.)

Dá kána Jesuu Félipe ni Natánae

⁴³ Utén san ne, kaka'an Jēsuu tsí ki'ín ña ñúu Galilea. Ikān náni'í ñá Felipé ne, kaka'an ñá ni ñá:

—Kuntíkin ko ve —ka'an ña.

⁴⁴ Felipé ne, ñúu Betsaida vé'xi ña, ikan ñúu Andree ni Pedrú di. ⁴⁵ Felipé ne, nántuku ña Natánae ne, kaka'an ñá ni ñá:

—É nāni'í nti ña é kākā'an Muísee ini librú leí san, ní é kākā'an ñá kākā'an naa Xuva kó di. Divi Jēsuu, i'xá Josee, ña vé'xi ñúu Nazaree —ka'an ña.

⁴⁶ Kídáá ne, kaka'an Natánae ni ñá:

—¿Vá ió ntu é vá'a e kií nuu ñúu Nazaree? —ka'an ña.

Kaka'an Félipe ni ñá:

—Kixkóton ve —ka'an ña.

⁴⁷ Dá ini Jesuu tsi vé'xi Natánae mí tuví ña ne, kaka'an ñá:

—Un kaa ntí'xe uun ña'a ña Israee. Ñá ini ení nta'ví ña ña'a —ka'an ña.

⁴⁸ Kaka'an Natánae ni ñá:

—¿Nté ó ini ntu nto ko? —ka'an ña.

Kaka'an Jēsuu ni ñá: —Íni u o dá nuun má tun ígu san di'na dá kána Felipe o —ka'an ña.

⁴⁹ Kaka'an Natánae ni ña kídaā:

—Mastru, I'xá Xuva nti'xe ko ntó. Rei iña ñá Israaeé san nto —ka'an ña.

⁵⁰ Kaka'an Jēsuu ni ñá:

—¿Kakuinti'xe o tsí dá xé kaka'án u é iní u o má tun ígu san? Ntá tsi dá ve kinín nuu i é díi ka na'nu é vāta kaa nuu i sá'a —ka'an ña.

⁵¹ Kaka'an xtúku Jesuu:

—Nuu é ntaā i é kākā'an u ni ntó: Vi'í a vé ne, kiní nto e dukún kán é kantii ne, kiní nto ánje Xuva kō kantaa kantii ña mí tuví u, xu'ú é véxkúvi ú ñatii —ka'an ña.

2

Viko e katánta'a ña'a ñúu Canaa

¹ Dā kúvi uni ntúvi ne, viko kakuvi é katánta'a ña'a ñúu Canaa é káduku ntée ñúu Galilea. Ikān tuví di'í Jēsuu. ² Kāna ña Jesuu ni ña ntini'í ñá é k'ín ña víko sán di. ³ Dā ntí'í ntute tinti'ó sán ne, kaka'an di'í Jēsuu ni ñá:

—Ña túvi ká ntute tinti'ó san —ka'an ña.

⁴ Kaka'an Jēsuu ni ñá:

—¿Nté kui kuān ó kaka'an ntú nto nī kó, ñadī'í, tsi vata xée ura i iñá ko? —ka'an ña.

⁵ Kídáá ne, kaka'an di'í ña nī ña ntátsu'un ko'o san:

—Vií nto nee iña é kā'an i'xá ko ni ntó —ka'an ña.

⁶ Ikān ne, ió iñu kidí é kúvi xuú, e dé tsiñu ni'í ña e ntúntoo ña vatá xkoó ini ña. É un é un kidí ne, kakii kú've te uun siēntu lítru.

⁷ Kaka'an Jēsuu ni ñá:

—Tsu'un tsitu nto ntúte kídí san —ka'an ña.

Tsu'un tsitu ña ntúte un tsi nte xú'u i ne, ⁸ kaka'an Jēsuu ni ñá:

—Ki'í ntodó nto ne, kue'ēn ni'í nto mí tuví vartuma kuinúu san —ka'an ña.

Kuān o dé ña. ⁹ Dá ito ntee vartuma kuinúu sán ntute e ntúvi ntute tinti'ó sán ne, ñá ni iní ña mí'í ve'xi. Ntá tsi ña ntátsu'un ko'o sán ne, ini ña, tsí divi ñá táva ña. Kāna vartuma kuinúu san ñatii, ñá dá ve tánta'a sán ne, ¹⁰ kaka'an ñá ni ñá:

—Un ntí'í ña'a sán ne, di'na katsu'un ña ntute tinti'ó é díi ka va'a san. Ntá tsi te ita ntí'xin kue'e xi'í ña ntántoo sán ne, kídáá táva ña ntute tinti'ó é ña te nté sa va'a. Ntá tsi divi ntó ne, dá nté veví katavá nto ntute tinti'ó é díi ka va'a —ka'an ña.

¹¹ Sá'a idé Jesuu ñúu Canaa é káduku ntée ñúu Galileá ne, kúvi di'na nuu i e dóo ka'nu idé ña vata koo é kütuni ñá'a san tsi dóo ka'nu ña'a ña. Kídáá né, kuínti'xe ña ntini'í ña.

¹² Kídáá ne, kué'en ña ñúu Capernau ni di'í ña ni ení ñá, ni ña ntini'í ñá di. Ikān intóo ña te úvi uni ntúvi.

Dá ntántoo Jesuu ini ukún ña Israee

(Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lc. 19:45-46)

¹³ Dá doko sá xee ntuvi viko e náka'an ña Israeé san ntuvi da nátává Xuva ko ñá ñúu Egító ne, kúntāa Jesuu ñúu Jerusalem. ¹⁴ Dá kuk'í'vi ñá má úkún ka'nu kán né, nāni'í ña ña ntádiko duntiki, le'ntú, ni pālomá san. Ikān ntoo ña ntánadama diu'ún di. ¹⁵ Dá ini Jesuú ne, de vá'a ña uun xo'o xume ne, dá tá'xi núu ña ña'á sán, nakúnu ña ñá má úkún kan, ni ún ntí'í ntú duntiki ni le'ntú ne, nantává ña mēsa ñá ntánadama diu'ún san. ¹⁶ Kaka'an ñá ni ña ntádiko pālomá san:

—Kue'ēn ni'í nto láa san kí'í kán. Ña kú de nto vi'í Uvá kó vi'í xá'vi —ka'an ña.

¹⁷ Kidáā né, ña ntini'i ña san nánū'u ña ini ña tsi kuān ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: "Dōo u'vi kakúvi ko é kuān ó ntáde ni'i ña vi'i Uvā kō", ka'an.

¹⁸ Kidáā ne, tsixe'e ña Israeé san ña:

—¿Né ntu nuu i e dōo ka'nu nañé'e ntó nti kuān, vata koo é ni'i itsi nto é vii nto sá'a? —ka'an ña.

¹⁹ Kidáā ne, kaka'an Jesús ni ña:

—Nakatsin nto xúkūn sa'a ne, tē kúvi uni ntúvi naxntitsi xtúku u —ka'an ña.

²⁰ Kidáā ne, ntáka'an ña Israeé san:

—Úvi díko iñu kuia dé tsiñu ña'a e xntitsi ña xúkūn sán ne, divi ntó ne, úni ntuvi tsi naxntitsi ntó, ka'an nto —ka'an ña Israeé.

²¹ Ntá tsi xúkūn é káka'an Jesús ne, kúñú mii ñá kúvi. ²² Dukuān né, dá ntóto Jesuu rkontúvi é xi'i ñá ne, nánū'u ña ntini'i ña ini ña tsi kuan ó ka'an ña sa'a ne, kuñti'xe ña tú'un Xuva kō é úve na'a san, ni tú'un é káka'an Jesús ni ñá di.

Ini Jesuu nima ñá'a san

²³ Dá tūvi Jesuu ñuú Jerusaleen ntuvi dá ñu'u viko, ñá te da dí ña'a kuñti'xe ña ña dá ini ña nuu i e dōo na'nu é idé ña. ²⁴ Ntá tsi Jesuu ne, ñá ni intéé ini ña ña'a san, tsi ini ña nte ntáa nima ña. ²⁵ Ña ni ntio é ká'an ñá'a san ni ña nte ntáa ta'an ña, tsi ini ña nté ntaa nima ún ntí ntí ña'a san.

3

Jesuu ni Nicódemu

¹ Xio ūun ña'a ña fariseu, ñá nani Nicódemu, ñá tsiñu ñuú Israeé. ² Xée ña é niñu mí tuví Jesuu ne, kaka'an ñá ni ña:

—Mastru, ini nti tsi taxnuu Xuva ko ntó é nañe'e ntó nti. Tsi nté uun ña'a ña kuvi vii ña nuu i e dōo ka'nu vatá ó de nto tē ña te Xuva ko túvi ni'i ña ña —ka'an ña.

³ Kaka'an Jesús ni ña:

—Nuu é ntaā i é káka'an u ni ñ: Xoxó kuvi kini i mí kadē kú'vé Xuva ko tē ña kaku é kuvi uvi ito —ka'an ña.

⁴ Kaka'an Nicódemu ni ña:

—¿Nté ntu koo kaku xtuku o tē kuáta ó? ¿Vá kúvi ntu nakunuu xtuku o ini i'xi dí'i kō é kaku xtuku ó? —ka'an ña.

⁵ Kaka'an Jesús ni ña:

—Nuu é ntaā i é káka'an u ni ñ: Xoo é ña kaku i ni ntute ni Espiritū ne, ña kúvi k'í'vi ña mí kadē kú'vé Xuva kō. ⁶ Nee é kakaku ni kúñú né, kúñú kúvi; ntá tsi nee é kakaku ni Espiritū ne, Espiritū káduku ntée. ⁷ Ná ku da kudú'va o é káka'an u ni ñ é kantie é káku xtukun. ⁸ Tátsin sán ne, kainu da mí'i ka mí ntio i. Kuān te díto é káka'an ñu'ú ne, ntá tsi nté ña kutúni mí v'e'xi, nté ña kutúni mí k'í'ín di. Kuan tsi ió ña un ntí'i ñá'a, ña é kakuni'i Espiritu Xuva kō —ka'an ña.

⁹ Kidáā né, tsixe'e xtuku Nicódemu:

—¿Nté ntú ó sá'a? —ka'an ña.

¹⁰ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Divin é mastrun iña ñá Israeé ne, ¿vá ña ntu inin sá'a? ¹¹ Nuu é ntaā i é káka'an u ni ñ. Ntáka'an nti nee é ini nti. Ntántaa ntí nee é ini nti, ntá tsi divi ntó ne, ña ntákuinti'xe nto nee é ntáka'an nti. ¹² Tē ña ntákuinti'xe nto é káka'an u ni nto iña i é ió ñuxiví sa ne, ¿nté ntu koo kuñti'xe nto te ká'an u ni ntó iña i é ió é dukún kán?

¹³ Tsi nté uun ñá'a vata ntaa ña e dukún kán. Mii tsi u é v'e'xi u e dukún kán é v'ēxkúvi ú ñatíi. ¹⁴ Vata tsi o dé Muisee é xkaa dukún ñá koo san ñuu itsi kán né, kuan tsi koo ntaa ntita dukún u di, xu'u é v'ēxkúvi ú ñatíi. ¹⁵ Da xōó ka ña'a é kuñti'xe i kó ne, ní'i ña ntuvi vá'a iña ña nti dañu ntúvi.

E dōo ntio Xúva ko ñuxiví sa

¹⁶ E vánchu'ūn ntio Xuva ko ñuxiví sa ne, tá'xi ña I'xá mii ña, vata koo é un ntí'i ñá'a, ña é kakuñti'xe i ña ne, ñá kunáá ña, tsi nti dañu ntuvi kuntoo ña ni Xuva kō. ¹⁷ Tsi ñá ni taxnuu Xuvá kó ko, xu'u é I'xá ñá, ñuxiví sa é na nákuñu u nto, tsi táxnūu ña ko é nakákú u nto.

¹⁸ Xoo é kákuñti'xe i kó ne, ñá ní'i ña é ntó'o ña kuenta iña kuétsi ña. Ntá tsi xoo é ña kákuñti'xe i kó ne, é io é ntó'o ña, tsi ña ni kuñti'xe ña ko, xu'u é I'xá mii Xuva kō. ¹⁹ Dukuān ne, ní'i ña é ntó'o ña, tsi xee ñu'ú san ñuxiví a, ntá tsi díi díi ka xkúntee ini ña mí nee é mí kaxi'i nuu san, tsi da mii ku'e'en tsi é káni kaa ntáde ña. ²⁰ Da xōó ka ña'a, ña é kade é káni kaa ne, ña ntio kue'en tsi ña ñu'ú san. Ntē ña kaxee étsin ña mí kaxi'i nuu, vata koo é ña tíditu nuu i é kade ña. ²¹ Ntá tsi xoo ñá'a, ña é kade é nuu é ntaā i ne, kaika ña mí kaxi'i vata koo é na tíditu tsi kade ntaa ña vatá ó kaka'an Xúva kō é vii ña —ka'an Jesús.

Kaka'an xtúku Juan Bautista ni Jesús

²² Dá kúvi sá'a ne, ku'e'en Jesús ni ña ntini'i ña ñuú Judea. Ikān intóo ña, ntánakutsi ntute ña ña'a san. ²³ Juaán di ne, kanakútsi ntute ña ña'a, ña ñuú Enoo é tuví étsin ñuú Saliin, tsi dōo ió ntúte ikān. Ntáñe'e ñá'a san ne, ntaítsi ntute ña. ²⁴ Tsi vata kúnuu kutú Juaan.

²⁵ Ío ña ntántikín Juaán ne, eni ntu'u ña ntátiin nuu ña ni uun ña'a ña Israeé kuéna iña i vatá xkoo ini ña é ntántoo ña kúñu ña. ²⁶ Ku'e'en ña mí tuví Juaán ne, ntáka'an ñá ni ña:

—Mastru, ña itúvi ni'i nto diñi ntute ka'nu Jordaán san, ña é káka'an ntó ni ntí ne, é kanakútsi ntute ña ña'a di. Un ntíi ntíi ña'a san ntáñe'e ñá nta'a ña ve —ka'an ña.

²⁷ Kidáā ne, kaka'an Juaan ni ña:

—Ña túvi nee iña é ni'i kó tē ña te Xuva ko tá'xi ña. ²⁸ Tékú nto lo'xo mii ntó é káka'an u tsi ña te xu'u é Cristú u, ntá tsi xu'u di'na táxnūu ña ko. ²⁹ Xu'ú ne, vata kaa ña vá'a tiin ní'i ña é da vé tánta'a kaa u. Dukuān díni ña

da téku ña é kaka'an ñá tánta'a san. Dukuän dñi ko di. ³⁰ Dìvi ña ne, kantio é dii ka kaa dukún ka ña. Xu'ú ne, kantio é nainu xuví u —ka'an Juan.

Ña vé'xi e dukún kán

³¹ Ña vé'xi e dukún kán ne, dii dii ka ka'nu ña'a ña é un nti'i ò. Ña vé'xi ñuxiví a ne, ñuxiví sa kaduku ntée ña. Kaka'an ñá iña i é ió ñuxiví sa. Ntá tsi ña vé'xi e dukún kán ne, dii ka ka'nu ña'a ña é un nti'í nti'í o. ³² Kaka'an ñá nēe é ñi ñá, nēe e téku ña, ntá tsi ña ntákuinti'xe ña'a san é kaka'an ña. ³³ Xoó ña'a, ña é kakuinti'xe i é kaka'an ñá ne, ñi ña tsi nuu é ntaá i kaka'an Xúva kō. ³⁴ Ña vé'xi nta'a Xuva kō ne, kaka'an ña tú'un Xuva kō, tsi kaxé'e Xuva kō Espiritu ña. ³⁵ Dóo kuinima Xúva ko l'xá ñá ne, xé'e ñá é kadá kú'vē ñá da nēe ka nti'i nuu i. ³⁶ Xoó é kakuinti'xe i l'xá Xuva kō ne, ió ntuvi vā'á iña ña nti'í dañu ntúvi. Xoó é ña kakuinti'xe i l'xá ña ne, ña túvi ntuvi vā'á iña i tsi nti'í dañu ntúvi kué'e Xuva kō é ntó'o ña.

4

Jesuu ni ñádrí'í ñuú Samaria

¹ Kütuni ñá fariseú san tsi dii ka ntántikin ña'a san Jesuu ne, dii ka titín ña'a kanakütsi ntute ña é Juaán; ² kuän te ña te mii Jesuu kanakütsi ntute ñá ña'a san, tsi ña ntini'i ña san. ³ Tékü Jesuu sá'a ne, ntáka ña ñuú Judea, kúnú'u xtuku ña ñuú Galilea.

⁴ Dá kué'en ñá itsi kán ne, itá nti'xin ña ñuú Samaria. ⁵ Xée ña ñuú Sica é káduku ntée ñuú Samaria san. Ikán tuvi étsin ñu'u é xé'é Jacoo iña i'xá ña Josee. ⁶ Ikán tuvi pusu é xtúví Jacoo. Dóo kuitá Jesuu, tsi dóo kue'e íka ña ne, ínúu da'na ña uun xo diñi pusu san. E dóko sa ká'ñu ntuvi kidaá. ⁷ Xée uun ñádrí'í, ña ñuú Samaria, é tavá ñá ntute ne, kaka'an Jesuu ni ña:

—Tá'xin kudiin ntuté san na kō'ó u —ka'an ña.

⁸ (Tsi ña ntini'i ña ne, kué'en ñá má ñuú san, kukuíñ ña é ká'xí ña.)

⁹ Kaka'an ñádrí'í, ña ñuú Samaria san, ni Jéuu:

—¿Nté kui xu'ú ntu kaikan ntó ntute é kō'o nto? Tsi xu'ú ne, ña ñuú Samaria u ne, ntó'ó ne, ña Israee nto —ka'an ña.

(Tsi ñá vā'á odo ni'i tá'an ña Israee san ni ña ñuú Samaria ne, nté ña ntáka'an ni'i ta'an ñá di.)

¹⁰ Kidaá ne, nantiko kōo Jesuu, kaká'an ñá ni ñádrí'í san:

—Té dí'inin neé kata'xi Xúva kō doméni; té dí'inin xoo ñá'a kaikan ñá ntute ne, divín é kákan ntúte nta'a ña ne, ta'xi ña ntute é kata'xi ntuvi vā'á iña o —ka'an ña.

¹¹ Kaka'an ñádrí'í san ni ña:

—Ntá tsi ña túvi nee iña é távā nuu nto ntute san, tsi dóo künü pusu san. ¿Mí'i ntu

táva nto ntute é ta'xi ntuvi vā'á iña kó kuan? ¹² ¿Vá dii ka ka'nu ntu nto é uva ata ko Jäcoo? Tsi divi ña xtúvi ña pusu sa'á ne, i'a xí'i ña ntute, ni i'xá ñá, ni kiti ña di —ka'an ña.

¹³ Nantiko kōo Jesuu, kaká'an ñá ni ña:

—Xoó ña'a é kaxi'i ntute sá'á ne, da nuu da kuii tsi kaitsi ñá ntute. ¹⁴ Ntá tsi té xoó ko'o i ntute é tá'xí u ne, nté uun ito ñá itsi ka ña ntute. Ntute é kué'é u ne, vata kaa mí kakene mii ntúte é kata'xi ntuvi vā'á iña ña nti'í dañu ntúvi, kuan káa nima ña —ka'an ña.

¹⁵ Kaka'an ñádrí'í san ni ña:

—Ún tá'xi nto kó ntute tsikán ni, vata koo é ña itsi ka kó ntute ne, ñá kixtává ka u ntute i'a —ka'an ña.

¹⁶ Kaka'an Jéuu ni ña:

—Kunakuekán xii o ne, dá kí'xin xtukun.

¹⁷ Nantiko kōo ñádrí'í san, kaka'an ñá ni ña:

—Xóo xii ko —ka'an ña.

Kaka'an Jéuu ni ña kidaá:

—Vá'á ó kaka'an tsi xoó xii o. ¹⁸ Tsi é ú'un xii o ne, ña é tuvin ni'in vevii ne, ñá te xii mii ò. Nuú é ntaá i é kaka'an —ka'an ña.

¹⁹ Kaka'an ñádrí'í san ni ña:

—Dìvi ntó ne, kutuni ko ve tsi ña é kaka'an naa Xuva ko nto. ²⁰ Tatá vi'i ntí, ña intóo di'na ne, i'a kixka'an ntá'vi ña ni Xuva kō rki ukú sa'a, ntá tsi divi ntó é ña Israee ntó ne, ntáka'an nto é ntio é k'xin o ñuú Jerusalem é ká'an ntá'vi o ni Xuva kō —ka'an ña.

²¹ Kidaá ne, kaka'an Jéuu ni ña:

—Na kuinti'xe o é kaka'an u ni ò: Tsi vé'xi ura é ña ká'xi ka nto nte í'a, nté ñuú Jerusalem é ka'an ntá'vi nto ni Xuva kō.

²² Nté ña ñi nto xoo é ntánuu ñi nto, ntá tsi nti'í ne, ñi nti'í xoo é ntánuu ñi nti, tsi tatá Israee vé'xi ña é nakakú un nti'í ña'a san. ²³ Ntá tsi vé'xi ntuvi ne, divi é ntóo ò vevii, é ña'a, ña ntánuu ñi nti'xe i Xuva kō né, kanñ nima ñá ntikñ ña é nuu é ntaá i. Ña kuän ntáa san, divi ñá é kanantuku Xuva kō é nanú'u ñá ñi ña ña. ²⁴ Tsi Xuva kō ne, vata kaa tatsin kaa ña; ña kúvi kini o ña. Xoó ña'a é ntio ña é kuñima nti'xe ña Xuva kō ne, ntio é ñi kue'én ñi ña nanú'u ñá ñi ña ña —ka'an ña.

²⁵ Kaka'an ñádrí'í san ni ña:

—Ñi u tsi ká'xi uun ña'a, ña taxnuu Xuva kō, ña é kunani Cristu. Té xee ñá ne, divi ña nañé'e ñá ko é un nti'í —ka'an ña.

²⁶ Kaka'an Jéuu ni ña kidaá:

—Dìvi san xu'u é kaka'an ni'in —ka'an ña.

²⁷ Kidaá ne, naxee ñá ntini'i ña. Koó dá kúdu'va ña é kaka'an ñá ni uun ñádrí'í. Ntá tsi nté uun ña'a ña ña ni kene ñi ña é tsixe'e ña ña nté koo, ò nee núu i ntatín ña ni ñádrí'í san. ²⁸ Ikan tsi xtúvi mii ñádrí'í san xoó ña, dá kúnú'u ña má ñuú san, kaka'an ñá ni ñá'a san:

²⁹ —Kamá san nto, kixkoto nto uun ñatíi, ña é kaka'an ni ko nee nti'í nti'í é idé u. ¿Vá

ñā ntu te divi ñā é Cristu ñā, ñā táxnuu Xuva kō? —ka'an ñā.

³⁰ Kidáā né, kī ñā, kue'en ñā ni ñā mí tuví Jesuu. ³¹ Nii dukuan ñā ntini'í Jesuu ne, xe'e kuétsi ñā ñā é ká'xi ñā.

³² Ntá tsi kaka'an Jesuu ni ñā:

—Ío é ká'xí u e ñā ini nto —ka'an ñā.

³³ Ntátsixe'e tá'an ñā:

—¿Vá xoó ntu e kixni'í i é ká'xí ñā? —ka'an ñā.

³⁴ Kaka'an Jesuu ni ñā:

—É ká'xí u ne, diví é káda ntaa u é ntio ñā táxnuu ko, é víi ntí'í u tsiñu ñā. ³⁵ ¿Vá ñā ntu té xkoó ka'an nto: “Kakunaá kímí xóo dá ta'vi ó?” Xu'ú ne, kaka'an u ni ntó: Koto nto itú san, tsi e dóo kakuaan é ta'vi o vé. ³⁶ Xoo é kita'vi i ne, ntuá'vi ñā; nakuído ñā nuu i e dóo nuu á'vi i ntií dañu ntúvi. Kidáā ne, ñā nta'xi san kuntuo díni dadí ñā ní ñā ntáta'vi san te kúvi. ³⁷ Nuú é ntaa í vata xkoó ka'an ñā tsí uun ñā kata'xi tatá ne, tuku ñā katá'vi i. ³⁸ É taxnúu u nto é kitá'vi nto mí ñā ni ixkú'xi nto. Tuku ñā'a dé tsiñu ñā ne, diví ntó va'á nto tsiñu ñā ve —ka'an ñā.

³⁹ Ná te da díi ñā ñuú Samariá san kuínti'xe ñā Jesuu kuénta iña i e ntáa ñad'í san ni ñā, dá kaká'an ñā: “Ñā tsikán ne, kaka'an ñā ní ko é un nti'í é idé u di'na”, ka'an ñā. ⁴⁰ Dā xee ñā ñuú Samaria mí tuví Jesuu ne, tēe koó ñā ñā é kutuvi ñā. Íntoo ñā ní ñā úvi ntúvi. ⁴¹ Kidáā ne, díi díi ka kue'e ñā'a san kuínti'xe ñā Jesuu kuénta iña t'ún é kaka'an ñā. ⁴² Ntáka'an ñā'a sán ni ñad'í san:

—Ntákuínti'xe ntí ve, ntá tsi ñā te da míi tsí é kaka'an ntó ní nti, tsí téku mí nti é kaka'an ñā. Kútuní nti tsí divi nti'xe ñā ñā kixnákuu ñuxiví sa —ka'an ñā.

Dā ntavá'a Jesuu i'xá ñā tsiñu ka'nu i iñá rei

⁴³ Dā kúvi uvi ntúvi ne, ntaka ñā ikán, kúnú'u ñā ñuú Galilea. ⁴⁴ Tsí vata ó ka'an míi Jesuu ne, nté uun ñā'a, ñā kaka'an naa Xuva ko ne, ñā té ntaiko ñu'ú ñā ñuú ñā ñā. ⁴⁵ Ntá tsi dá náxee Jesuu ñuú Galilea ne, dóo díni ñā'a san é vé'xi ñā. Tsí da xé ñe'e ñā ñuú Jerusaleen da kúvi viko sán ne, Iní ñā nee nti'í nti'í nuu i é idé Jesuu ikán.

⁴⁶ Náxee xtúku Jesuu ñuú Canaa é káduku nté ñuú Galilea, mí ntáda ñā ntute kuíi san ntute tinti'o. Ñuú Capernaú san ne, ikán tuví úun ñatíí, ñā kade tsiñu iñá rei ne, etsin i'xá ñā. ⁴⁷ Dā téku ñā tsí e ntáka Jesuu ñuú Judea ne, náxee ñā ñuú Galilea ne, kué'en ñā mí tuví ñā, kúkoto ñā te k'ín ñā, kintavá'a ñā i'xá ñā, tsí dokó sa kúvi. ⁴⁸ Kaka'an Jesuu ni ñā:

—Tē ñā kiní nto nuu i é tá'xi kuentá, tē ñā kiní nto nuu i e dóo ka'nu ne, ñá kuínti'xe nto —ka'an ñā.

⁴⁹ Kaka'an ñā tsiñu ka'nu i iñá rei san ni ñā:

—Vii nto da xé'e, kí'in kúdií nto, tsí dokó sa kúvi i'xá ko —ka'an ñā.

⁵⁰ Kidáā ne, kaka'an Jesuu ni ñā:

—Kunú'u nto nú vi'í nto kán, tsí i'xá nto ne, kantito —ka'an ñā.

Kuínti'xe ñā tsiñu i san é kaka'an Jesuu ni ñā ne, kúnú'u ñā. ⁵¹ Dā ve tsi kunú'u ñā itsi kán ne, véxnakueto itsi ñā ntáde tsiñu iña ñā. Ntáka'an ñā ni ñā tsí kantito i'xá ñā.

⁵² Kidáā né, tsixe'e ñā ñā neé ura iñi ntú'u ntuvá'a i'xá ñā. Ntáka'an ñā ni ñā:

—Iku kaeku uun kuáa ntúko ka'ni san —ka'an ñā.

⁵³ Kútuní uva i'xá san tsí divi tsi úra é kaka'an Jesuu ni ñā tsí kantito i'xá ñā. Kidáā né, kuínti'xe ñā Jesuu, ni un nti'í nti'í ñavi'í ñā.

⁵⁴ Sá'a kúvi úvi núu i e dóo ka'nu é idé Jesuu da ntáka ñā ñuú Judea, da náxee ñā ñuú Galilea.

5

Dā ntavá'a Jesuu uun ñā nat'ín, ñā ñuú Betseda

¹ Dā kúitín ntuvi ne, ide tuku ñā Israeé san viko ne, kúntaa Jesuu ñuú Jerusaleen. ² Ikán ne, tuví uun ntó'o mí káñú'u ntute etsin Xi'í Le'ntú san é nani Betseda é t'ún hébreu. Ío u'un corídoó díni ntute sán ne, ³ ñá te da díi ñā nchokuví san ntoo ñā ñu'u kán. Ío ñá ne, skuaá ñā, xné'e ñā, ñá nat'ín i dí ne, ntantétu ñā neé ura té kanta nuu ntute san. ⁴ Tsí un vé'xi ne, kaka'an ñā é kanainu uun ánjé nú ntute san ne, kakanta nuu ntute san. Xoó ñā'a é dí'na nakó'xó nuu i kúñu i ini ntute sán té kanta ne, ntuvá'a ñā da neé ka nuu kuí'í kakúvi ñā. ⁵ Ikán tuví uun ñatíí é oko xe'un uni kuá é nchokuví ñā. ⁶ Iní Jesuu ñā mí tuví ntaa ñā ne, kútuní ñā tsí ñā te dá vevii tuví ntee ñá ikán. Kaka'an ñā ni ñā:

—¿Ntio ntu o é ntuvá'an? —ka'an ñā.

⁷ Kaka'an ñá nat'ín i san ni ñā:

—Xóxo ñā'a xntii i ko é nakíi nto'o kó ini ntute san te kanta ntute san. Dā ve tsi ncho kí'vi ú ne, é tuku ñā'a kúné'é ñā kúk'vi ñā —ka'an ñā.

⁸ Kaka'an Jesuu ni ñā:

—Nakuíñin. Nakí'in xuvi o ne, nakakan ve —ka'an ñā.

⁹ Ura tsí i ntuvá'a ñā. Ntaa ni'í ñā xuvi ñā ne, nakaka ñā. Ntuví tsikán ne, ntuvi ió dá'na. ¹⁰ Dukuán ne, ntáde tíi ñā Israeé san ni ñā dá ve ntuvá'a ñā:

—Vevii ne, ntuvi é ntoo da'na ó. Ñā kúvi é ntaa ni'í nto xuvi ntó vevii —ka'an ñā.

¹¹ Kaka'an ñá ni ñā:

—Ñā é ntavá'a kó ne, divi ñā kaka'an ñá ní ko: “Ntaan ni'in xuvi o ne, nakakan ve” —ka'an ñā.

¹² Kidáā ne, tsixe'e ñā ñā:

—¿Xoó ntu ñā'a kaka'an ñá ni ó é na ntaan ni'in xuvi ó ne, dá nakakan? —ka'an ñā.

¹³ Ntá tsi ña ntuvá'a sán ne, ñá ñi ña xoo ñá'a ña ntavá'a ña. Tsi Jesuú ne, k̄i nteé xio ña mé'ñū ña'a san é ña te da díi ña ntoo ña ikān. ¹⁴ Dā rkontūvi nání'i tã'an Jesuu ña ini ukún ka'nu sán ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Koton ve, tsi é ntuvá'an. Ñá ku víin kan é k̄ini kaa, tsí tē ñá'a ne, díi ka kue'e kui'i n̄i'í o —ka'an ña.

¹⁵ Ñat̄i san ne, ntāka ña, kue'en ña, kaka'an ñá ni ñā Israeé san tsí Jesuu nání ña é ntavá'a ña. ¹⁶ Dukuān ne, íntikin nuu iní ña Israeé san Jesuu. Ncho ka'ní ña ña, tsí idé ña sá'a ntuvi é iō dá'na. ¹⁷ Ntá tsi kaka'an Jesús ni ñā:

—Uvā kó ne, kade tsiñu ña un tsi nte vevii ne, dukuān é xū'ú ne, kade tsiñu ú díi —ka'an ña.

¹⁸ Dukuān ne, díi díi ka ncho ka'ní ña Israeé san ña. Ñá te da mii tsí é ña ni de ntāa ña é kūtuví da'na ña ntuvi dá iō dá'na, tsi da xé kaka'an ña tsí Xuva kō né, divi ñā é uva mii ña ne, kade ña tsí dad̄i ña ni Xuva kō.

Tsiñu é k̄uvi vii I'xá Xuva kō

¹⁹ Kidáa ne, kaka'an Jesús ni ñā:

—Nuu é ntaā i é kākā'an u ni ntō: Ña k̄uvi neé vii u é kuenta iña mii ko, xu'u é I'xā ñá ko. Tsi dá mii é vii ú vatá ó de Uvā kó. Da neé ka nuu i é kade ña ne, divi tsi kade ú díi, xu'u é I'xā ña. ²⁰ Tsi dóo kakuinima Uvā kó ko, xu'u é I'xā ñá ko ne, kanañē'e ñá ko é un nt̄i'í nuū i é kade ña. Nuu i é díi díi ka na'nu nañē'e ñá ko vata koo é un tsi kudū'va nto. ²¹ Vatá ó de Uvā kó é kanantōto ña ña xil'í san ne, vata ó kaxe'é ña ntuvi iña ña ne, kuān o tá'xi ña kó díi é k̄uvi vii u kué'ē ú ntuvi iña i dá xōó ka tsí é ntio ko. ²² Ná te mii Uvā kó é kākā'an ñá xoo é vá'a i, xoo é ña vá'a i, tsi é naxnuu nta'a ña kó é xū'u vii u sá'a, ²³ vata koo é kuan tsi koo kuiko ñu'u ntó kó xu'ú vatá o ntaíko ñu'u nto Uvā kó. Xoo é ña kaiko ñu'u i kó ne, ñá te kaiko ñu'u ña Uvā kó díi, tsí divi ñā é táxnū ña ko.

²⁴ Nuu é ntaā i é kākā'an u ni ntō: Xoo ña'a, ña é katekú i tú'un kó ne kakuinima ña ña táxnū kó díi ne, n̄i'í ña ntuvi vā'á iña ña ntii dañu ntūvi. Ñá n̄i'í ña é ntō'o ña. Tsí é itā nt̄i'xin doxi'í san iña ña ne, é n̄i'í ña ntuvi vā'á iña ña ve. ²⁵ Nuu é ntaā i é kākā'an u ni ntō tsi vé'xi ūra ne, é xéé vevii, é tēkú un nt̄i'í ntū ña xil'í san tatsín ko, xu'u é I'xá Xuva kō u. Xoo ña'a é kaeni tutun ñá ne, n̄i'í ña ntuvi vā'á iña ña. ²⁶ Tsi vata tsí kaa Uvā kó, é iō ntuvi iña mii ñá ne, kuan tsi ó tá'xi ña ko é kōo ntuvi iña mii ko díi, tsí xu'u é I'xá mii ña ne, ²⁷ tá'xi ña ko é kadá k̄u'vé u é un nt̄i'í iña ña'a, tsí xu'u é v̄xk̄uvi ú ñat̄i. ²⁸ Ná ku da kudū'va nto é kākā'an u sá'a, tsí xee ūra i é un nt̄i'í ña xil'í san tekú ña tatsín ko. ²⁹ Kidáa ne, ntii ña nú ña ña ñā. Xoo ña'a é edé ña é vá'a ne, ntoto ña é n̄i'í ña ntuvi vā'á iña ña.

Ntá tsi xoo ñá'a é edé ña é k̄ini kaa ne, ntoto ña é n̄i'í ña dō'vi kan.

Xoo tá'xi i é k̄uvi vii Jesuu e kade ña

³⁰ Ña k̄uvi nee iña é vii ú kuenta iña mii ko. Vata tsí o tēkū ko é kākā'an Uvā kó ne, kuan tsí ó kade k̄u'vé u díi ne, vá'a tsí ó e kade k̄u'vé u, tsi ñá te kuēnta iña mii ko kade u, tsí kuenta iña Xuva kō, ña táxnū ko. ³¹ Ña k̄uvi ntantaa u iña mii ko, tsí ña kaidiá'vi. ³² Ntá tsi iō ña é ntantaa ña kuenta iña ko. Iní u tsí kaka'an ña nee iña é nuu é ntaā i iña ko. ³³ Ntō'ó taxnū nto ña é tsixe'e' Juaan iñá ko ne, nee iña é nantíko ko ñá ne, nuu é ntaā i. ³⁴ Ntá tsi ña kade ú kuenta é kākā'an ñá'a san iña ko. Da ti tsi kaka'an u ni nto sá'a vata koo é k̄uvi nakūko nto. ³⁵ Juaan ne, vata kaa ñu'u é kai'xi ne, kaxi'í nuu ne, dōo diní nto é kuntōo da'na nto mí k̄axi'í nuu ñu'u ña. ³⁶ Ntá tsi iō xoo é ntāda ntaa i iña ko é díi ka nuu á'vi ka é vata kaa é kākā'an Juaan. Tsi tsiñu é kade ú vevii ne, mii tsí é k̄antada ntaa é Uvā kó xnūu ntā'a ña ko. ³⁷ Tsi Uvā kó, ña é táxnū kó ne, mii ña k̄antada ntaa ñá iña ko. Ntē uun ito vata tēku nto tatsín ña. Ntē vata kiní nto ña nté kaa ña. ³⁸ Ntē ña ni kánūu nima ntó tú'un ña díi. Tsi ña ni kuin̄t̄i'xe nto ña táxnū ña. ³⁹ Dōo vā'á ó ntánakua'a vá'a nto tú'un Xuva kó é ūve na'a vata koo é n̄i'í ntó ntuvi vā'á iña ntó ntii dañu ntūvi, kuin̄t̄i'nto. Divi kuenta iñá ko é ūve na'a san. ⁴⁰ Ntá tsi ñá ntio nto kunt̄i'kin ntó ko vata koo é n̄i'í ntó ntuvi vā'á iña ña.

⁴¹ Xu'ú ne, ñá te kantukū u é kada ka'nu ña'a sán ko. ⁴² Ntá tsi xu'ú ne, iní u nto ne ñá'a nto é ña te ntákuinima nt̄i'xe nto Xuva kō. ⁴³ Xu'ú ne, vé'xi ú kuenta iña Uvā kó ne, ña ntio nto é kutūvi u ni ntō. Ntá tsi te tūku ñá'a ki'xi ña kuenta iña mii ña ne, kidáa né, xtuvi ntó ña. ⁴⁴ ¿Ntē ntū koo kuin̄t̄i'xe nto ve? Tsi k̄udi ntáde na'nu mii xnto tá'an nto, ntá tsi ña ntáde nto kuenta te ka'an Xúva kō tsi dóo vā'á nto. ⁴⁵ Ná ku dē kueni nto te xū'ú tsi'í kuétsi ú nto nuu Uvā kó, tsí mii Muiseé san, ña ntántikin nto. ⁴⁶ Tsi tē díi ni kuin̄t̄i'xe nto é kākā'an Muiseé ne, kuin̄t̄i'xe nto kó díi, tsí divi kuēnta iñá ko é kākā'an ña. ⁴⁷ Ntá tsi tē ña kuin̄t̄i'xe nto é xntēe na'a ña ne, ¿ntē ntū koo kuin̄t̄i'xe nto tú'un kó kuan? —ka'an Jesús.

6

Dā xé'e Jesuu é'xi u'un mii ña'a

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17)

¹ Dā k̄uvi sá'a ne, Jesuú ne, kué'en ña xio díiñi míni Galilea, divi tsí é kākā'an ña é Tiberiá díi. ² Ná te da díi da díi ñá'a san ntántikin ñá ña, tsí da xé ñi ña nuu i é dōo ka'nu é kade ña, tsí kantavá'a ña ña ntánchokuví san. ³ Kúxēe Jesuu rkí ukú ne, da intōo da'na ña ni ña ntini'í ña. ⁴ E dokó sa xéé etsin viko é nátava Xuva kō ña Israeé ñuú

Egítō, viko é kanatsu'un ka'nu ña Israeé san.
 5 Dā xkókoto Jesuú ne, íni ña tsí ña te da díi ña'a ntántikin ñá ña ne, kaka'an ñá ni Félípe:
 —¿Mí'i ntú kíkuiin o é ká'xí un ntíi ntíi ña'a san? —ka'an ña.

6 Da ti tsi kaka'an ña é ntio ña é kōto nteé ña Felipe nté koo ka'an ña. Tsí ini míi ñá nté koo víi ña. 7 Kaka'an Félípe ni ña:

—Ntē ña xee tá'an é ūvi sientu á'ví tañú'u kuiin ō é ká'xi un ntíi ntíi ña'a san, kuán té un sín —ka'an ña.

8 Uun ña'a ña ntini'i ña, ñá nani Ándree, ení Simuun Pedrú ne, kaka'an ñá ni ña:

9 —I'a ntítsi uun na kudii, na é ni'i ú'un tañú'u sēvada ni úvi tsákā san, ntá tsi ¿nté ntu koo víi o sá'a é ña te da díi ña'a? —ka'an ña.

10 Kidáa ne, kaka'an Jesuu:

—Ká'an nto ni ñá'a sán, na kúntoo ña —ka'an ña.

Tsi dóo vá'a o nú ité san ne, ikan íntōo ña, vata ū'un míi é da míi tsi ñatíi. 11 Kidáa ne, kí'i Jesuu tañú'u sán ne, dā nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō. Kátsin dava ñá, dā tsí'i ña nta'a ña'a san, ña ntoo nú ité san. Kuan tsi o dé ña nī tsákā sán di. Xé'e ña vata kaa e kútii ña'a san é ka'xi ña. 12 Dā kúvi é'xi ntá'a ñá ne, kaka'an Jesuu ni ña ntini'i ña:

—Nakuído nto utsi i é ntoó ka vata koo é ña te neé kate —ka'an ña.

13 Nákuido ña é ntoó ka ne, uxúvi ká xika útsi tañú'u san kúvi. 14 Kidáa ne, dā íni ña'a san nuu i e dóo ka'nu é idé Jesuú ne, ntáka'an ña:

—Nuu é ntaā i tsí ña sá'a ne, divi ñá é káka'án naa Xuva ko, ña é kí'xi ñuxiví a —ka'an ña.

15 Ntá tsi Jesuú ne, kútuni ña tsí ntio ña'a san ña é kue'e kuétsi ña ña é víi ñá rei. Kidáa né, kíi nteé xio ña ña'a sán ne, dā kuntáa xtuku ña rki uku, mí kutuví míi ña.

Dā ña Jesuu nú ntúte

(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

16 Dā kuáa ne, kúntii ña ntini'i Jesuu nú ntúte san. 17 Kidáa ne, ñú'u ña íni tun ntóo san ne, íni ntú'u ita ntí'xin ña mé'ñū ntute san é kí'ñi ñá ñuú Capernau. É dóo kúneé ne, vata xēe Jesuu mí ñū'u ña. 18 Kidáa né, dóo ido ntúte san, tsi dóo ntii kainu tatsin. 19 Dā ku íka tun ntóo san te ū'ún ne, o íñu kilométru ne, íni ña Jesuu é vē'xi ña d'ín ña, kaika ña nú ntúte san. Dā xee étsin ña nú tun ntóo san ne, dóo ú'vī ña. 20 Ntá tsi kaka'an Jesuu ni ña:

—Ñá ku u'vī nto, tsí xu'u —ka'an ña.

21 Kidáa né, dóo diní ña tsí kúxéé Jesuu ini tun ntóo san ne, ura tsí xee ñá díni ntute san mí kí'ñi ña.

Ntánantuku ñá'a san Jesuu

22 Dā tuvi teváá sán ne, ña ñu'u uun xo díni ntute sán ne, kútuni ñá tsí ña ntini'i Jesuu ne, ntáka ña divi tsi tun ntóo san ntiko kōo ní'i ña,

ntá tsi ña ni ñé'e Jesuu ni ña. 23 Níi dukuan ntánaxee tun ntóo é vē'xi ñuú Tiberia, etsin mi é'xi ña tañú'u é nakué'e Tó'o kō sintiá'vi nta'a Xuva kō. 24 Dā íni ña'a san tsí xoxó Jesuu ni ña ntini'i ña ne, nakú'un ña tun ntóo san, kue'en ña ñuú Capernau, kúnantúku ña Jesuu.

Tañú'u é kata'xi ntuvi íña ko

25 Dā náni'i ta'an ña uun xo díni ntúte sán ne, tsixe'e ña ña:

—Mastrú, ¿nté ntu ō xee ntó i'a? —ka'an ña.

26 Kidáa ne, kaka'an Jesuu ni ña:

—Nuu é ntaā i é káka'án u tsí da ti tsi ntánantuku ntó ko tsí da xe tá'xi ú e é'xi nta'á nto, ntá tsi ntē ña te ni ñé'e dikí nto nuu i e dóo ka'nu e íni nto é idé u. 27 Nā ku kada tsíñu nto é ní'i nto tañú'u é kantí'i te ká'xi o. Kada tsíñu nto vata koo é ní'i nto tañú'u é kata'xi ntuvi vā'a íña nto ntii dañu ntúvi, tsí kaxntíi. Táñu'ú sa'á ta'xi ú, xu'u é vēxkúvi ú ñatíi, tsí e xntéé Uvā kó ko seu ña —ka'an ña.

28 Kidáa ne, tsixe'e ñá'a san ña:

—¿Ntē ntú koo kada tsíñu nté vatá ó ntio Xuva ko? —ka'an ña.

29 Nantíko kōó Jesuu, káká'an ña:

—Sá'a tsíñu é ntio Xuva ko é víi nto: Na kuínti'xe nto ña táxnū ña —ka'an ña.

30 Kidáa ne, tsixe'e ña:

—¿Neé ntu nuu i nañé'e ntó nti vata koo é kuínti'xe nté nto té íni nti? ¿Neé ntu nuu i e dóo ka'nu víi nto? 31 Uva ata íka kō ne, é'xi ña é nani mānaa ñuu itsí kán. Tsí vatá ó uve na'a kaká'an é Xuva kō ne, xé'e ña tañú'u é vē'xi e dukún kán é ká'xi ña —ka'an ña.

32 Kidáa ne, kaka'an Jesuu ni ña:

—Nuu é ntaā i é káka'án u níi ntó: Nā te Muísee ni ta'xi ña tañú'u é vē'xi e dukún kán, tsí míi Uvā kó tá'xi ña tañú'u é nuu é ntaā i é vē'xi e dukún kán. 33 Tsí tañú'u é kata'xi Xuva kō ne, divi é vē'xi e dukún kán, é kata'xi ntuvi vā'a íña ña ñuxiví sa —ka'an ña.

34 Ntáka'an ñá ni Jesuu:

—Tá'xi nto ntó tañú'u tsíkan utén utén ni —ka'an ña.

35 Kidáa ne, kaka'an Jesuu ni ña:

—Xu'u e kúvi ú tañú'u é ta'xi ntuvi vā'a íña nto. Xoo ña'a, ña é kúntikin í ko ne, nté uun ito ká ña kakin ña. Xoo ña'a, ña é kakuínti'xe i kó ne, nté uun ito ka ña ítsi ñá ntute dí.

36 Ntá tsi vatá ó kaka'án u níi ntó é kuán té ini ntó ko ne, ntá tsi vata kuínti'xe nto ko. 37 Tsí un ntí'i ña é kata'xi Uvā kó ne, nta'a kó xee ña. Xoo ña'a, ña é kantíkin ko ne, nté uun ito ña kíñu'u ú ña kí'i kán. 38 Tsi vé'xi ú e dukún kán é víi u vatá ó ntio ña é taxnúu ko, ñá té dikí tsi míi ko víi u. 39 Sá'a tá'xi ña é víi u: é ña nakunáa u nté uun e xnúu nta'a ña ko, tsí nantóto ntí'i ú ña ntuvi te ntí'i ñuxiví sa. 40 Tsi Uvā ko ntio ña é na kíni un ntí'i ñá'a sán ko, xu'u é I'xá ña ne, na kuínti'xe ña ko. Ní'i ña

ntuvi vā'á iña ña ntii dañu ntúvi ne, nantōtó u ña ntuvi te ntí'i ñuxiví sa —ka'an ña.

⁴¹ Dukuān ne, ká'an ntéé ña Israeé san ña, tsí kaka'an ña é divi ña kúvi ña tañú'u é v'e'xí e dukún kǎn. ⁴² Ntáka'an ñá'a san:

—¿Vá ña ntu te ña sá'a é Jéssu, i'xá Josee? Tsí ini ó úva ña ni dí'i ña. Dá kaka'an xkú ña tsí e dukún kan v'e'xí ña —ka'an ña.

⁴³ Dukuān ne, kaka'an Jéssu ni ña:

—E xée ó tsí ka'an ntéé nto kó ni tā'an nto. ⁴⁴ Xoxó kuvi kuntikín i ko tē ña te Úvá ko táxnuu ña i, vata ó táxnuu ña kó dí ne, nantōtó u ña ntuvi te ntí'i ñuxiví sa. ⁴⁵ Tsí vatá ó uve na'a kaka'an ña ka'án naa Xuva ko: “Mii Xuva ko nañ'e ña un ntíi ña'á san”, ka'an ña. Dukuān né, dá xóo ká ña'a, ña é kateku i ña, é kakutú've i é kaka'an Úvá kó ne, kantikín ñá ko dí.

⁴⁶ Nté uun xoxo vata kiní i Uva kó. Mii tsi u é v'e'xí u nta'a ña é ini u ña. ⁴⁷ Nuu é ntaā i é kaka'án u ni ntó tsí xoo ñá'a, ña é kuinti'xe i kó ne, ní'i ña ntuvi vā'á iña ña ntii dañu ntúvi. ⁴⁸ Xu'u é tañú'u é ta'xi ntuvi vā'á san. ⁴⁹ Tsí uva ata ika ntó ne, e'xí ña manaa ñuu itsí kǎn né, dá dúkuan tsi xi'í ña. ⁵⁰ Ntá tsi xoo ñá'a, ña é ká'xí i tañú'u é v'e'xí e dukún kǎn ne, ña kúvi ña. ⁵¹ Xu'u kúvi u tañú'u é kántito é v'e'xí e dukún kǎn. Xoo ña'a, ña é ká'xí tañú'u sá'á ne, ní'i ña ntuvi vā'á iña ña ntii dañu ntúvi. Tañú'u é tá'xi u ne, kúñú mii kó kúvi. Ta'xi u kúñú ko é ní'i ña ñuxiví sa ntuvi iña ña —ka'an ña.

⁵² Kidáa ne, tsixe'e tá'an ña Israeé san, ntáka'an ña:

—¿Nté ntú koo ta'xi ña sá'a kúñú ñá é ká'xí o, é kuān ó kaka'an ñá sa? —ka'an ña.

⁵³ Kaka'an Jéssu ni ña:

—Nuu é ntaā i é kaka'án u ni ntó: Tē ña ká'xi nto kúñú ko, xu'u é v'ëxkúvi ú ñatíí, tē ña ko'o nto ní'í ko dí ne, ña tóvi ntuvi vā'á iña nto. ⁵⁴ Tsí xoo ñá'a, ña é ká'xí kúñú kó, ní ña é kó'o ní'í ko ne, ní'i ña ntuvi vā'á iña ña ntii dañu ntúvi ne, nantōtó u ña ntuvi tē ntí'i ñuxiví sa. ⁵⁵ Tsi kúñú kó ne, ita ntí'xe nto kuvi; ní'í ko ne, ntute ntí'xe nto kúvi. ⁵⁶ Xoo é ká'xí i kúñú kó, ní é kó'o ní'í ko ne, nuu ña nimá ko ne, nuu ú nima ñá dí. ⁵⁷ Uva kó, ña táxnuu kó, ió ntuvi iña ña. Dukuān né, ió ntuvi iñá ko kuenta iña ña. Xoo é ká'xí i kúñú kó ne, ní'i ña ntuvi vā'á iña ñá kuenta iñá ko. ⁵⁸ Kaka'án u kuenta iña tañú'u é v'e'xí e dukún kǎn. Táñú'u sa'á ne, ña te vāta kaa manaa e é'xi ñata ntó, ña intóo kidaā, tsí dá dúkuan tsi xi'í ña. Ntá tsi xoo ña'a, ña é ká'xí tañú'u sa'á ne, ní'i ña ntuvi vā'á iña ña ntii dañu ntúvi —ka'an ña.

⁵⁹ Sá'a kaka'an Jéssu dá nañ'e ña ña Israeé san má ví'i mí ntánataká nuu ña ñuu Capernau.

Tū'un e nté koo ni'i ko ntúvi vā'á iña ko ntii dañu ntúvi

⁶⁰ Dōó titín ña ntántikin ñá ne, dá téku ña sá'a ne, ntáka'an ña:

—Dōo vi'xín ó tū'un sa'a. ¿Xoo ntu kutii i é ki'in dikí i? —ka'an ña.

⁶¹ Kütuni Jéssu tsi ña ni xkúntee ini ña é kaka'an ña ne, kaka'an ñá ni ña:

—¿Ñá xkúntee ini ntu nto é kaka'án u san?

⁶² ¿Nté ntú koo kuvi tē ini nto ko, xu'u é v'ëxkúvi ú ñatíí, te kúntáa u e dukún kǎn mí'i e dúkuān tuvi u? ⁶³ Tsí Espiritú sán ne, divi ñá é káta'xi ña ntuvi iña ko. Ña kúntito ó te da mii tsí kúñú kó. Tū'un é kaka'án u ni nto ne, divi é vata kaa espíritú é kata'xi ntuvi vā'á iña nto. ⁶⁴ Ntá tsi ió ntó ne, ña ntákuinti'xe nto é kaka'án u —ka'an ña.

Tsí ini Jéssu nte dí'na xoo é kuinti'xe i ña ne, xoo é nadíko i ñá dí. ⁶⁵ Kaka'an ña:

—Dukuān é kaka'án u ni nto dí'na tsí xoxó kuvi kuntikín i ko tē ña te Úvá ko tá'xi ña i —ka'an ña.

⁶⁶ Nté ntúvi tsikán ne, dōó titín ña ntántikin ña, kii ntéé xio ña ña. Ná ní kántikin ka ñá ña.

⁶⁷ Kidáa né, tsixe'e Jéssu ña é uxuvi ñá'a, ña ntántikin ña:

—¿Ncho ki'in ntú nto dí? —ka'an ña.

⁶⁸ Nantíko kōó Simuun Pedru, kaká'an ña:

—Xoo ka ntu é kuntikín nti, tsi tū'un ntó né, divi é kata'xi ntuvi vā'á iñá nti ntii dañu ntúvi. ⁶⁹ Ntí'i ne, é kuinti'xe nti, é ini vā'á nti dí tsí divi ntó é Cristu nto, ña e dōo vā'á nuu Xuva ko.

⁷⁰ Kaka'an Jéssu ni ña:

—¿Vá ña ntu te ni nakaxnúu ú nto, é uxuvi ñá'a nto? Ntá tsi uun ña'a ntó ne, e ña vā'a kúvi nto —ka'an ña.

⁷¹ Kaka'an ñá iña Júda Iscariote, i'xá Simuun. Tsi divi ña é diko ña Jéssu rkontúvi, kuān té kaduku ntéé ña uxuvi ñá'a, ña ntini'í ña san.

7

Ñá ni kuñti'xe eni Jesuu san ña

¹ Dá kúvi sá'a ne, ika Jesuu ñuu Galilea. Ná ni ntío ká ña k'í'ín ña ñuu Judeá san, tsí ncho ka'ní ña Israeé san ña. ² Dóko sá xee ntúvi e ntáde ña Israeé víko é kañú'u ña ví'i xo'o. ³ Dukuān ne, ntáka'an éni Jéssu ni ña:

—Ñá ku kutúvín i'a. Kué'en ñuu Judea vata koo é na kíní ña ntini'í ó san núu i é kaden. ⁴ Tsi te xoo ñá'a ntio ña é kutuvi ditó ña ne, ñá tē neé ka vii xu'u ña. Tē ncho viin nuu i e dōo ka'nu ne, kué'en mí kíní ña'a san o é da kani ñuxiví —ka'an ña.

⁵ Nté ení ñá ña ni kuñti'xe ña ña. ⁶ Kidáa ne, kaka'an Jéssu ni ña:

—Váta xée ura iñá ko, ntá tsi divi ntó ne, kuvi víi nto da neé ka ura nee iña é ntio nto víi nto. ⁷ Ná te nee nuu i kainchu'vi ñá'a nto. Ntá tsi xu'ú ne, dōo ntaínchu'vi ñá ko, tsí da xé kaka'an ntáa u ni ña nee é kini kaa ntáde

ña. ⁸ Kue'ën ntó viko san. Xu'ú ne, ñá k'í'n u vevíi, tsí vata xee úra iñá ko —ka'an ña.

⁹ Dā kúvi ka'an ña sá'a ni ña ne, ítúví ka'ña ñuú Galilea.

Dā kue'en Jesús viko

¹⁰ Ntá tsi dá kue'en éni ña viko sán ne, da rkontúvi k'í ña, kue'en ñá di. Ntá tsi ña ni ñe'e ditó ka ña, tsi diin diin sá kue'en ña. ¹¹ Ntánantukú ña Israeé san ña mí kakuvi viko sán ne, ntáka'an ña:

—¿Mí'i ntú tuví ñatíi tsíkan? —ka'an ña.

¹² Dōo ntáka'an ñá'a san kuénta iña ña. Iō ñá ne, ntáka'an ña: “Ñatíi tsíkan ne, dōo va'á ñá'a ña.” Iō ña ne, ntáka'an ña: “Ñá'a ní san. Kúdi kaéni nta'ví ña ñá'a”, ka'an ña.

¹³ Ntá tsi xoxó ni ká'an ntée i ñá mé'ñu ñá'a san, tsí u'ví ña ña Israeé.

¹⁴ Dā kúdava viko sán ne, kúki'ví Jesuu ini ukún kan, eni ntu'u ñá nañé'e ñá ñá'a san.

¹⁵ Koó dá kúdu'va ña Israeé san, ntáka'an ña: —¿Nté kuán nté ini ntú ña sá'a? Tsí nté ña ni nakuá'a ña —ka'an ña.

¹⁶ Kidáá ne, nantíko kóo Jesuu, kaká'an ña:

—É kanañé'é u ntó ne, ñá te díki míi ko kaki'xi, tsí iña ña táxnuu ko. ¹⁷ Tē xoó ntio i é víi i é ntio Xuva kō ne, kutuni ñá te nta'a Xuva ko vè'xi é kanañé'é u san, o te díki míi ko katavá u. ¹⁸ Xoo é katavá i díki míi i é káka'an ne, da ti tsi kanantuku ñá é va'á iña míi ña. Ntá tsi xoo é kanantuku i é va'á iña ña táxnuu i ne, kaka'an ña é nuu é ntaá i. Ñá tē nee iña é k'ini kaa nuu nima ña.

¹⁹ ¿Vá ña ntu te divi ntó e tá'xi Muisee lei? Ntá tsi nté uun nto ña ntáde ntaa nto é úve na'a. ¿Nté kui ntánantukú nuu ini ntu nto nté koo ka'ni nto ko? —ka'an ña.

²⁰ Ntáka'an ñá'a san:

—¿Vá ña vá'a ntu nuu nima o! ¿Xoo ntu ncho ka'ni i o? —ka'an ña.

²¹ Nantíko kóo Jesuu, kaká'an ñá ni ñá:

—Uun kudii núu i é idé u ne, un tsi da ntákudu'va nto. ²² Muiseé ne, náñé'e ñá nto vatá xkoó ini nto é tē'nté un siin kúñú é íxi nto. (Ntá tsi ña te Muisee ni xtuví ña kuán xkoó ini nto, tsí uva ata ika kō, ña intóo nte kidaa.) Ntō'ó ne, kuán te ntuvi iō dá'na, kae'nté nto é íxi í'xa tíi san. ²³ Tē kuvi te'nte é íxi í'xa tíi san ntuvi é iō dá'na vatá koo é káda ntaa nto lei Muiseé ne, ¿nté kui ntákudiin ntu nto ní ko e ntavá'a ú ñatíi san kanñ kúñu ña ntuvi dá iō dá'na? ²⁴ Ñá ku ká'an ntée nto ñá'a san dá dotó tsí ntaíni nto ña, ntá tsí te ká'an ntó iña ñá'a san ne, koto vá'a nto nee iña é ntáka'an nto —ka'an ña.

Kaka'an Jesús mí vè'xi ña

²⁵ Ío ña ñuú Jerusaleén san éni ntu'u ñá tsíxe'e ta'an ña:

—¿Vá ña ntu te ñá sá'a é ntánantuku ñá'a san é ka'ni ñá ña? ²⁶ Un kaa ña ntísi ña, kaka'an ñá ni ñá'a san, ntá tsi nté xoxo kaka'an í ni ña. ¿Tē kuini ntu ña tsíñu i san é

divi ntí'xe ña é Cristu ña? ²⁷ Xo'ó ne, ini ntú ku o mí'i vè'xi ña sá'a. Tsí te vè'xi Cristú ne, nté uun xoxó ini i mí'i kii ña te vè'xi ña —ka'an ña.

²⁸ Kidáá ne, un ntii tsí kéne Jesuu, kaká'an ña mí kanakuá'a ña ñá'a san ini ukún ña Israeé:

—Tē ini ntó ko ne, ini nto mí'i vè'xi u. Ntá tsi ña te ni kí'xí u é míi ú ntio ko, tsí ña kaka'an é nuu é ntaá i san táxnuu ña ko. Ntō'ó ne, nté ñá ini ntó ña. ²⁹ Ntá tsi xu'ú ne, ini u ña, tsi íkan vè'xi u mí tuví ña ne, divi ñá e táxnuu ña ko —ka'an ña.

³⁰ Kidáá né, ncho tíin ña ña, ntá tsi nté uun xoxo ni tíin ntá'a i ña, tsí vata xee tá'an ura iña ña. ³¹ Ntá tsi ña te da díi ña kuinti'xe i ña ne, ntáka'an ña:

—Tē xee ñá táxnuu Xuva kō ne, ¿vá kúvi ntu víi ña e díi ka kue'e núu i e dóo ka'nu vatá ó de ña sá'a? —ka'an ña.

Ncho tíin ña fariseu Jesús

³² Tékú ña fariseu e ntáka'an ñá'a san iña Jesús. Ña fariseu ni dútu ñá odo núu san ne, tēé tsíñu ña ña mau ukun é tíin ña Jesuu.

³³ Kidáá ne, kaka'an Jesús ni ña:

—Uun da'na sá kutúví u ni ntó dá ntāa ú, kínakutúví u ní ña táxnuu ko. ³⁴ Dōo nantuku ntó ko, ntá tsi ña naní'i ntó ko. Ntē ña kuvi xēe nto mí kíkutúví u —ka'an ña.

³⁵ Kidáá né, éni ntu'u ña Israeé san ntátsixe'e ta'an ña:

—¿Mí'i ntu ntēe kíkutúví ña sá'a é ña kuvi naní'i ko ña? ¿Vá k'í'n ntú ña xio ñuú san mí kaíntóo xaa tátá ña Israeé? ¿Vá íkan ntu k'í'n ña, kínakú'a ña ñá'a, ña é ña ntákuinti'xe i Xuva kō san? ³⁶ ¿Nee iñá ntu kani tú'un é káka'an ña: “Nantuku ntó kó, ntá tsi ña naní'i ntó ko, tsi ña kúvi xēe nto mí kutúví u?” —ka'an ña.

Ntute va'a é ña katú'u

³⁷ Ntuvi da ínu kava viko ka'nu sán ne, nákantútsi Jesuu, kaká'an ña:

—Tē xoo é kaitsi i ntúte ne, na kí'xi ña mí tuví u, na kō'o ña. ³⁸ Tsí vatá ó uve na'a kaka'an Tú'un Xuva kō ne, xoo é kuinti'xe i kō ne, nima ñá kene ntute vá'a é ña katú'u nté un síin —ka'an ña.

³⁹ Kaka'an ñá kuenta iña Espiritú Sántú é kunúu ña nima í xoo é kuinti'xe i ña. Tsí vata ta'xi Xúva kō Espiritú Sántú san, tsí vata ntáa Jesuu e dukún kán.

Dá kii nteé xio ñá'a san

⁴⁰ Ío ñá'a san, da téku ña é káka'an ñá ne, ntáka'an ña:

—Ña sá'a ne, ña ka'án naa Xuva ntí'xe ko ñá, ña kaka'an tú'un Xuva kō —ka'an ña.

⁴¹ Iō ñá ne, ntáka'an ña:

—Ña sá'a ne, Cristu ña —ka'an ña.

Ntá tsi iō ñá ne, ntáka'an ña:

—¿Vá ñuú Galilea ntú sa ki'xi Cristu? 42 ¿Ñá ntu te uve ná'a kaká'an tsí Cristú ne, tatá vi'lí Davii ña? Ki'xi ña ñuú Beleen, tsí ikan ñuú Davii —ka'an ña.

43 Dukuān ne, kii nteé xio ña'a san kuénta iña Jesuu. 44 Ió ñá ne, ncho ki'in ni'lí ñá ña viutun, ntá tsi nté uun ña ña ni kene iní ña tñin ña ñá.

Ñá ni kuintí'xe ña tsiñu i san Jesuu

45 Nāxee mau ukun mí ntoo dutu ñá odo nūú ni ña fariseú san ne, tsixe'e ña māu ukun san:

—¿Nté kui ña ni kánteka ntu nto ña? —ka'an ña.

46 Máu ūkún san ne, nantíko koó ñá, kaka'an ña:

—Nté uun ito vata tekú nti xoó kaka'an í vatá ó kaka'an ñá tsikan —ka'an ña.

47 Kidáá ne, ntáka'an ñá fariseú san ni nā:

—¿Vá éni nta'ví ntu ña nto dí? 48 ¿Vá ntákuinti'xe ntu ña odo nūú iña nto ni ña fariseú san? 49 Ntá tsi ña'a, ña e ñá iní leí san ne, da mii é nī'lí ña é kuntéka é kīni kaa ña —ka'an ña.

50 Nicodemu, ña é ixkoto ní'ni Jesuu dá kuáa ne, ña fariseu ñá dí ne, kaka'an ñá ni tā'an ña:

51 —¿Vá kaka'an ntu leí san é dotó tsi dá'vi o kuétsi ka'nu ña'a san te vata kīni o nee iña é kade ña, té nté ó kaka'an ñá dí? —ka'an ña.

52 Nantíko koó ñá, ntáka'an ña:

—¿Vá ña Galilea ntú nto dí? Nāku'a ixi nto é ūve na'a é kaka'an Xúva kō, tsí ñuú Galiléa san ne, nté uun ña'a é ka'án naa Xuva ko vata túvi ditó ña —ka'an ña.

53 Kidáá né, nādita ña itsi ña xe un xé un ñá, kunú'u ña nú vi'lí ñá.

8

Ñadí'í kīni kaa

1 Ntá tsi Jesuu ne, kué'en ñá t'i i má Tun Ōlivu kan. 2 Dá tuví utun sán ne, nee xtúku ña má ūkún kán. Un ntí'í ña'a xee xtúku ña mí tuví ña. Ítūvi tixi ñá ne, dá kanakuá'a ña ña'a san.

3 Mastrú lei ni ñá fariseú san ne, xée ña mí tuví Jesuu ne, nteka ña uun ñadí'í, ña é natúvi, ña é nuu ni'lí uun ñatíi é ña te divi xii ña. Xntítsi ñá ñadí'í san mé'ñu ña'a sán ne, 4 kaka'an ñá ni Jesuu:

—Mastrú, ñadí'í sa'á ne, natúvi ña é kade ña é kīni kaa ni ñatíi san. 5 Kaka'an lei Muísee tsi kué'e xuu o ña'a, ña kuān ó ntáde san. Divi ntó ni, ¿nté ka'an nto? —ka'an ña.

6 Da ti tsi ntáka'an ña é kōto nteé ña ña vata koo é nī'lí ña uun nūú i é tsi'lí kuétsi ña ña. Ntá tsi Jesuu ne, ítuvi tixi ñá ñu'u kan ne, dá ká'u ña rkinta'a ña nú nte'ú san, é vata tsi té ña ni tekú ña. 7 Kí'in itó tsixe'e ña Jesuu ne, da kidáa ne, nákuifii ñá, kaka'an ña:

—Xoó ña'a, ña é ña tuvi kuétsi i ne, di'na ña na kani ntu'u ña nakí'in ñá xuú san —ka'an ña.

8 Nákutitixi xtúku ña ne, dá ká'u xtúku ña nú nte'ú san. 9 Dá téku ña'a san sá'a ne, eni ntu'u ña ntáka ña kui uun kui uun ña. Di'na tsi ñatá san ntáka ña. Dá kúvi ne, koó da mii sá Jesuu ntií koó ña ni ñadí'í san. 10 Kidáa ne, nákuñtísi Jesuu, kátsixe'e ñá ñadí'í san:

—¿Mí'i ntú ntáñi ka ña katsi'lí kuétsi o? Nté uun ká xoxó katsi'lí kuétsi ká i o —ka'an ña.

11 Ñadí'í san ne, nantíko koó ñá, kaka'an ña:

—Nté uun ká ña, Mastru —ka'an ña.

Kidáa ne, kaka'an Jesuu ni ña:

—Nté xu'ú ña tsi'lí kuétsi ú o. Kué'én ve ne, ña ku idén ka é kīni kaa —ka'an ña.

Jesuu ne, divi ñá e kaxi'lí nuu ña ñuxiví a

12 Kidáa ne, kaka'an xtúku Jesuu ni ñá'a san:

—Xu'ú e kúvi ú ñu'u é kaxi'lí nuu ñuxiví sa. Xoo é kuntikín i ko ne, ña káka mí nēe, tsí naxi'lí nuu ú itsi ntuvi iña ña —ka'an ña.

13 Dukuān ne, ntáka'an ñá fariseu ni ña:

—Xo'ón né, da ti tsi kaka'an kuénta iña mí o. É káka'án ne, ñá té neé nuu á'vi —ka'an ña.

14 Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñá:

—Kuān te xu'ú kantada ntaa ú kuenta iña mii ko ne, ntá tsi nuu é ntaa i é káka'án u ni ntó. Tsi iní u m'í ve'xi ú ne, iní u m'í k'ín u di. Ntá tsi divi nto ne, nté ñá ini nto m'í ve'xi ú, nté ñá ini nto m'í k'ín u di. 15 Nto'ó ne, ntádé kú'vé ntó vatá ó ntádé kueni ña ntoo ñuxiví sa, ntá tsi xu'ú ne, nté uun ña'a ña kade kú'vé u nté o de ña. 16 Ntá tsi té dí kadá kú'vé u ne, vá'a koo kadá kú'vé u di, tsí ña te da mii tsi ú, tsi ntúvi u Uvā kó, ña táxnuu ko. 17 Uve na'á lei nto tsi te ūvi ña ntada ntaa ña é dadí tsi ntáka'an ñá ne, nuu é ntaa i e ntáka'an ña. 18 Xu'ú ne, kuví ú uun é ntada ntaa u iña ko ne, Uvā kó, ña táxnuu kó ne, divi ña kuví ūvi ña —ka'an ña.

19 Kidáa ne, tsixe'e ñá'a san ña:

—¿Mí'i ntú tuvi úva o? —ka'an ña.

Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Nto'ó ne, ñá iní nto xoo ñá'a ú ne, nté ñá ini nto xoo é Uvā ko. Té dí ini ntó ko ne, ini nto Uvā kó di —ka'an ña.

20 Sá'a káka'an Jesuu dá kanakuá'a ña ña'a má ūkún ña Israee, mí ñu'u vá'a etún diu'un iña ukun. Ntá tsi xoxó ni tñin i ña, tsí vata xée úra íña ña.

“Mí k'ín u ne, ña kúvi k'ín nto”

21 Kaka'an xtúku Jesuu ni ñá'a san:

—Kí'in ú ve ne, nantuku ntó ko, ntá tsi divi ntó ne, kuví nto kuenta iña kuétsi nto. Tsi m'í k'ín u ne, ña kúvi k'ín nto —ka'an ña.

22 Ña Israee san ne, ntáka'an ñá ni tā'an ña:

—¿Vá ka'ni mii ntú ña kúñu ñā é kuān ó kaka'an ña tsi mí kí'in ñā ne, ña kúvi kí'in o? —ka'an ña.

²³ Kaka'an Jéssuu ni ña:

—Nto'ó ne, ñuxiví sa ntoo nto. Xu'ú ne, e dukún kan vè'xí u. Nto'ó ne, ña'a ñuxiví sa nto. Ntá tsi xu'ú ne, ñā tē ña ñuxiví sa u. ²⁴ Dukuān é kuan ó ka'án u ni ntó tsi kuví nto kuenta iña kuétsi nto. Tsi tē ña kuinti'xe nto kó é diví ú ne, da mii é kúvi nto kuenta iña kuétsi nto —ka'an ña.

²⁵ Kidáā né, tsixe'e ña ña:

—¿Xoo ña'a ntun divín kuan? —ka'an ña.

Kaka'an Jéssuu ni ña:

—Nté di'na kaka'án u ni ntó. ²⁶ Dōó titín nuu i é ntio koo ka'án u ni ntó: nee ñá'a nto, nte ntaā nto di. Ntá tsi ña táxnūu kó ne, diví ñā é kaka'an ña é nuu é ntaā i. Tū'un é kaka'án u ni ntó i'a ñuxiví sa ne, diví e téku kó é kaka'an ñā nī ko —ka'an ña.

²⁷ Ntá tsi ña ni ñé'e díki ña te kaka'an ñā iña Xuva ko. ²⁸ Dukuān ne, kaka'an Jéssuu ni ña:

—Tē nāxkaa dukun ntó ko, xu'u é vēxkúvi ú ñatíí ne, da kidáā kutūni nto tsí diví ntí'xe u. Kutuní ntó tsi ña te nee kade u é díki mii ko. Tsi vatá o nañé'e Úvá kó ko ne, dukuān ó kaka'án u ni ntó di. ²⁹ Tsi ña táxnūu kó ne, nuu mé'ñu nuu dava ñā ko. Nté uun ito vata xtuví mii ñā ko, tsi nguentúvi kade ú nee iña é ntio ña.

³⁰ Dā ka'an Jéssuu sá'a ne, dōó titín ña'a kuinti'xe ña ña.

I'xá Xuva ko ni ña ntáde tsiñu iña kuétsi san

³¹ Kidáā ne, kaka'an Jéssuu ni ñā Israee, ña kuinti'xe i ña:

—Tē kāda ntaa nto tú'un kó ne, kuví kuntūn ntó ko. ³² Kiní nto nee iña é nuu é ntaā í ne, diví é nakāka xaa nto —ka'an ña.

³³ Ña'a sán ne, ntáka'an ñā ni ña:

—Ntí'í ne, tatá vi'i Abraán nti. Nté uun ito vata kada tsiñu nti é kuétsi iña tuku ñá'a. ¿Nté kuān ó kaka'an nto é nakāka xaa nti? —ka'an ña.

³⁴ Kaka'an Jéssuu ni ña:

—Nuu é ntaā í é kaka'án u ni ntó: Xoo é kade i kuétsi ne, ntáde tsiñu ña iña kuétsi san.

³⁵ Ña kade tsiñu sán ne, da tuví taan ña nú vi'í tó'o ñā. Ntá tsi i'xá san ne, nguentúvi tsi tuví ni uva í. ³⁶ Dukuān né, te xū'u é I'xá Xuva kó ú nakāka xaa ú nto ne, kaka xaa ntí'xe nto. ³⁷ Iní u tsi tatá vi'i Abraán nto. Ntá tsi ntánantuku ntó nté koo ka'ni nto ko, tsi ña ntio nto kuinti'xe nto tú'un é kaka'án u ni ntó. ³⁸ Xu'ú ne, kaka'án u nee iña é Iní u iña Úvá ko. Diví ntó ne, ntáde nto nee iña é Iní nto iña uva ntó di —ka'an ña.

³⁹ Ntáka'an ñā ni ña:

—¡Ntí'í ne, Abraán úvá nti! —ka'an ña.

Nantíko kōó Jessuu, kaka'an ñā ni ña:

—Tē dí nuu é ntaā ntí'xe i é i'xá Abraán ntó ne, ntáde nto vatá o dé Abraán san. ⁴⁰ Ntá tsi ntánantukū nuu iní nto nté koo ka'ni nto ko, xu'u é kaka'án u ni ntó é nuu é ntaā í e téku kó é kaka'an Xuva kō. Abraán ne, nté uun ito ña ni ide ña sá'a. ⁴¹ Nto'ó ne, ntáde nto vatá o de úva mii ntó —ka'an ña.

Kidáā ne, ntáka'an ña:

—¡Ntí'í ne, ñā te i'xa nta'ví nti! tsi úun tsi uvā ntí, diví ñā é Xuva kō.

⁴² Kaka'an Jéssuu ni ña:

—Tē dí diví uva ntí'xe nto Xuva kō né, kuinima ntó ko tsi diví ntá'a ña vé'xi u é tuví u vevii. Nā te kuēta iña mii ko vé'xi u, tsi diví ñā táxnūu ña ko. ⁴³ ¿Nté kui ña kúvi ntu kí'in díki nto tú'un ko? Tsi da xé ña ntio nto kiní nto é kaka'án u ni ntó. ⁴⁴ Nto'ó ne, nta'a uva ntó, tó'ó é ña vá'a san vé'xi nto. Tsi ncho víi nto nee iña é ntio i. Diví né, dukan tsi ó kae'ni ña'a nte ntúvi dí'na. Nā te iní ka'an tú'un é nuu é ntaā í, tsi nté ña tuví é nuu é ntaā í nuu nima i. Dá kak'án dovété ne, nima mii i kākene é kaka'an. Tsi dóo vete ne, kuān ó kanañé'e i'xá i di. ⁴⁵ Ntá tsi xu'ú ne, é nuu é ntaā í kaka'án u ni ntó, ntá tsi ntó'ó ne, ña ntákuinti'xe nto kó é kaka'án u. ⁴⁶ ¿Vá ió ntú nto, uun ña'a ntó, é kúvi nañé'e ntó ko mí kó'xó ntee u? Te kaka'án u é nuu é ntaā í ne, ¿nté kui ña ntákuinti'xe ntu nto ko? ⁴⁷ Xoo é káduku nté i Xuva kō ne, kaini ña tú'un Xuva kō. Ntá tsi ntó'ó ne, ña ntátekú nto, tsi ña te Xuva ko ntáduku nté nee nto —ka'an Jéssuu.

É dukuān tuví Cristu di'na dá kaku Abraán

⁴⁸ Kidáā ne, ntáka'an ña Israee san ni ña:

—Nuu é ntaā ntí'xe i é kaka'án nti tsi ña ñuú Samaria nto, tsi nuu é ña vá'a sán nima nto —ka'an ña.

⁴⁹ Nantíko kōó Jessuu, kaká'an ñā ni ña:

—Nté uun é ña vá'a san ña tuví núu nimá ko. Xu'ú ne, kaiko ñu'ú u Úvá ko, ntá tsi ntó'ó ne, ña ntio nto kuiko ñu'u ntó ko. ⁵⁰ Nā te xū'u ntio ko é kada ka'nu ñá'a sán ko, tsi ío xoó ntio i é kuān koo. Diví ñā kada kú'vé ña. ⁵¹ Nuu é ntaā í é ká'án u ni ntó: Xoo é kāda ntaa í tú'un é kaka'án u ne, ñā kúvi ña —ka'an ña.

⁵² Kidáā ne, ntáka'an ñā Israee ni ña:

—É iní ntí'xe ntí ve tsi nuu ntí'xe é ña vá'a sán nima nto. Abraán san ni un ntí'í ña ka'án naa Xuva kó san ne, xí'í ñā ne, ¿nté kui diví nto kaka'an ntó é ña ní'í nti doxí'í san te kāda ntaā nti tú'un ntó? ⁵³ ¿Vá díi ka ntu ka'nu ña'a nto é vata kaa uvatá ntí Abraán? Diví ñā ne, xí'í ña, ni un ntí'í ña ka'án naa Xuva ko. Divín né, ¿nee ntu ña'a kúvin kuan, te kuñi o? —ka'an ña.

⁵⁴ Nantíko kōó Jessuu, kaká'an ñā ni ña:

—Tē dí xu'u ka'án u tsi dóo ka'nu ña'a ú ne, ñā vādá kadiá'vi tú'un ko. Ntá tsi Úvá kó kaka'an ña tsi dóo ka'nu ña'a ú, diví tsi ñā é

ntáka'an nto é Uva nto ñā di. ⁵⁵ Nto'ó ne, ñā ñi ntó ñā, ntá tsi xu'ú ne, ñi'ú ñā. Tē dí ka'án u e ñā ñi'ú ñā ne, kantaku vēte ú vatā ó de nto. Ntá tsi ñi'ú ntí'xé u ñā ne, kade ntaá u é káka'an ñā. ⁵⁶ Dōo diní uvata nto Ábraan tsi dóo ncho kiní ñā ntuví é xéé u ñuxiví a. Dā ñi'ú ñā ne, ñā tē nté kaa diní ñā —ka'an Jesús.

⁵⁷ Kidáā ne, ntáka'an ñā Israeé san ni ñā:
—Ntē vata xéen uvi díko u'xi kuia ó ne, *zé* kakā'án sa xkun e ñin Ábraan? —ka'an ñā.

⁵⁸ Kaka'an Jesús ni ñā:
—Nuu é ntaā i é káka'án u ni ntō. É dukuān tuví u dí'na dá kaku Ábraan —ka'an ñā.

⁵⁹ Kidáā né, ido ñā Israeé san xuu é kué'é xuu ñā ñā, ntá tsi Jesuú ne, ntii xu'ú ñā ñi'ú ñā ne, dá kué'en ñā.

9

Dā ntavá'a Jesuú ún ñā'a, ñā e dúkuan kuāa da káku

¹ Dā ita ntí'xin Jesuú ne, ñi'ú ñā uun ñātíí, ñā e dúkuan kuāa da káku. ² Ñā ntini'í ñā né, tsixe'e ñā ñā:

—*zé*Nté kui e dúkuan kuāá ñā sá'a nté da káku ñā? *zé*Kuētíí mii ntu ñā né, o kuētíí úva ñā, o kuētíí dí'í ñā? —ka'an ñā.

³ Nantíko kōó Jesuú, kaká'an ñā ni ñā:
—Nté uun ñā, ñā túvi kuētíí ñā. Tíí kuaā ñā é da tí tsi na kīni ñā'a san nee ñā é kúvi víí Xuva ko ñā ñā. ⁴ Vevii é ntuví né, na ntí'í o tsiñu ñā ñā é táxnūu ko. Tsi nté uun xoxo kuvi kada tsiñu ká i tē kuneé. ⁵ Vevii é tuví u ñuxiví a ne, xu'ú é kúvi ú ñu'u é kaxi'í nuu ñuxiví sa.

⁶ Dā kúvi ka'an ñā sá'a ne, ēti ñā díí ñā ñu'u kán ne, de vá'a ñā un sín ntó'xō san, dá nakutsi núu ñā nuu á ñā kuāá san, ⁷ kaka'an ñā ni ñā:

—Kué'én, kukítin ve mí ñu'u vá'a ntute Silueé san —ka'an ñā.

(Tū'ún Silueé san ne, kani tú'un E Táxnūu ñā.)

Kué'en ñā, kúkití ñā. Dā ntíko koó ñā ne, é nāxi'í nuu ñā. ⁸ Kidáā ne, ñā ntoo etsin nú ví'í ñā kán, ñā ñi'ú é kuaā ñā ne, ntátsixe'e ta'an ñā:

—*zé*Vá ñā ntu te ñā sa'a é xkútúvi ñā, kaikan ñā díu'un ítsi kán? —ka'an ñā.

⁹ Ió ñā ne, ntáka'an ñā:
—Diví ntí'xe ñā sa'a —ka'an ñā.
Ió ñā di ne, ntáka'an ñā:
—Ñā'á ni san, ntá tsi vata te kuan ito ñā —ka'an ñā.

Ntá tsi mii ñā kakā'an ñā:
—Diví ú xu'u —ka'an ñā.

¹⁰ Kidáā ne, tsixe'e ñā'a sán ñā:
—*zé*Nté kui kúvin ntun nákotó ve? —ka'an ñā.

¹¹ Nantíko koó ñā, kaka'an ñā:
—Ñatíí, ñā nani Jesús ne, de vá'a ñā ntó'xō sán, dá xntá'a ñā ntuxnúu ko, dá kaká'an ñā

ni kó: “Kué'én, kúkitin mí ñu'u ntute Silueé san”, ka'an ñā. Né'e ntí'xe ú ne, dá kúvi kítí ú ne, ura dú'va tsi i nákotó u —ka'an ñā.

¹² Tsixe'e ñā ñā kidaā:

—*zé*Mí'í ntú tuví ñatíí tsikan? —ka'an ñā.

—Ñā ñi'ú u mí'í túví ñā —ka'an ñā.

Dā dóo tsixe'e ñā fariseu ñā naxi'í nuu í san

¹³ Kué'en ní'í ñā ñā kuāá san, ñā nāxi'í ntuxnúu i, mí ntoo ñā fariseu. ¹⁴ Tsi ntuví ió dá'na da de vá'a Jesuú ntó'xō é nakutsi núu ñā ntuxnúu ñā kuāá san. ¹⁵ Kidáā né, tsixe'e ñā fariseu ñā nté ó nāxi'í ntuxnúu ñā. Kaka'an ñā ni ñā fariseu:

—Ntō'xo xntá'a ñā ntuxnúu ko. Dā kítí ú ne, nāxi'í nuu ko —ka'an ñā.

¹⁶ Kidáā ne, ió ñā fariseu, kaká'an ñā:

—Ñā te nta'a Xuva ko vē'xi ñā tsikan, tsi ñā kaíko ñu'u ñā ntúvi dá ió dá'na —ka'an ñā.

Ntá tsi ió ñā ne, kaka'an ñā:
—*zé*Nté ntu koo kuvi víí ñā ió kuetsí i uun nuu i e dóo ka'nu vatā o dé ñā tsikan? —ka'an ñā.

Ñā te uun tsi ntádē kuení ñā. ¹⁷ Tsixe'e xtúku ñā ñā ntuvá'a san:

—*zé*Nté ó dé kuení o ñā ñā é nakaan ntuxnúu o san? —ka'an ñā.

Kaka'an ñā tsikan:

—Xu'ú kuini ko ne, ñā kaka'án naa Xuva ko —ka'an ñā.

¹⁸ Ntá tsi ñā Israeé san ne, ñā ni kuintí'xe ñā tē nuu é ntaā i é kuaā ñā, ntá tsi é kainí ñā ve, dá nté kána ñā uva ñā ni dí'í ñā, ¹⁹ tsixe'e ñā ñā:

—*zé*Vá divi ntu i'xā ntó ñā sá'a? *zé*Ntāa ntu ká'an nto e dúkuan kuāa ñā nté da káku ñā? *zé*Nté ntu ó kúvi nāxi'í nuu ñā ve? —ka'an ñā.

²⁰ Kidáā ne, kaka'an úva ñā ni dí'í ñā:

—*zé*Ñi'ú tsi i'xā ntí ñā ne, dukuan kuāa ñā nté da káku ñā. ²¹ Ntá tsi ñā ñi'ú ñā ni nte o kúvi nāxi'í nuu ñā ve. Ntē ñā ñi'ú ñā ni xoo nákaan i ntuxnúu ñā. Tsixe'e nto ñā, tsi é dukún kuia ñā ne, kuvi ka'an mí ñā ni ntó.

²² Kuan ó ka'an úva ñā ni dí'í ñā, tsi da xe ú'vi ñā ñā Israeé san. Tsi ntánatín ñā Israeé san te xōo ñā'a é ká'an ñā tsi nuu é ntaā i é Xuva kō táxnūu ñā Jesuú ne, natavá ñā ñā ñi'ú ñā kán. ²³ Dukuān é kuan ó ka'an úva ñā ni dí'í ñā tsi é dukún kuia ñā ne, é kuvi ka'an mí ñā.

²⁴ Kána xtuku ñā ñā nāxi'í ntuxnúu i sán ne, ntáka'an ñā ni ñā:

—Kuíko ñu'u nto Xuva kō. *Ñi'ú* tsi ñā tsikán ne, ió kuetsí ñā —ka'an ñā.

²⁵ Nantíko kōo ñātíí san, kaka'an ñā:

—Ñā ñi'ú u te ió kuetsí ñā ó ñā'a, ntá tsi é ñi'ú u ne, kuāá u nte dí'na, ntá tsi vevii ne, é kainí u ve —ka'an ñā.

²⁶ Tsixe'e xtuku ñā ñā:

—*zé*Neé ntu dé ní'í ñā o dá nákaán ñā ntuxnúu o? —ka'an ñā.

²⁷ Nantíko koō ñá, kaka'an ñá ni ñá:

—É káka'an ntú ku ú ni ntó. Ntá tsi nté ña ni ide ntó ko kuenta. ¿Nté kui ntio ntu nto é ka'an xtúku ú ni ntó? ¿Vá ncho kuntikín ntú nto ña di? —ka'an ña.

²⁸ Kidáa ne, náu'vĩ ñá ña, ntáka'an ñá ni ñá:

—Xo'ón né, kuntikín ñá tsikan. Ntí'í ne, Muisee ntántikín nti. ²⁹ Iní nti tsí Xuva kó ká'an ñá ni Muiseé, ntá tsi ñá tsikan ne, nté ñá iní nti mí'í vè'xí ña —ka'an ña.

³⁰ Nantíko kōo ñátíí san, kaka'an ñá ni ñá:

—¡Mpá! ¿Nté o ntu e ñá iní nto mí'í vè'xí ña? Tsí diví ña ne, nakaán ña ntuxnūú ko. ³¹ Iní ntu ku o tsí Xuva kō ne, ñá káini ña ñá iō kuetsí i, tsí da ti tsi ña é kanuu iní i ña, nĩ ña é kade ntaa é ntio ña. ³² Nté uun ito vata tekú ko iña ña é kakuvi nakaan ntuxnūú ña e dúkuan kuāa nté da káku. ³³ Tē dí ña te nta'a Xuva ko ni kĩ'xi ñá ne, ñá tē neé kuvi víí ña —ka'an ña.

³⁴ Nantíko koō ñá, ntáka'an ñá ni ñá:

—Xo'ón é iō kuetsí o nté da káku ne, ntio sá ku o é nakuā'an ntí ve —ka'an ña. Kidáa ne, kiñu'u ña ña iní ukún kán.

Ña é ña ntaíni iña Xuva ko

³⁵ Tekú Jesuu é kiñu'u ña ñatíí san. Dá nani'í ta'an ñá ne, tsix'e ña ñá:

—¿Kakuinti'xe ntu o ña vexkúvi ñatíí? —ka'an ña.

³⁶ Nantíko koō ñá, kaka'an ñá ni Jesús:

—Ká'an nto nĩ ko xoo ñá'a, vata koo é kuinti'xe kó ña —ka'an ña.

³⁷ Kaka'an Jesús ni ñá:

—É inin ña. Diví u é káka'an ní'in vevii —ka'an Jesús.

³⁸ Kidáa ne, nákunchiti ntāa ña nuu Jesús, kaka'an ña:

—Kakuinti'xe ko é nto'o é Tó'o kō —ka'an ña.

³⁹ Kidáa ne, kaka'an Jesús:

—Xu'ú ne, vé'xí ú ñuxiví a é kadā kũ'vé u, vata koo é na kiní ña kuāá san ne, vata koo é ña kiní ka ña é vā'á ntuxnūú i san —ka'an ña.

⁴⁰ Ió ña fariseu, ña ntāñi étsin ne, tēkú ña dá kaká'an ñá sa'á ne, ntáka'an ñá ni ñá:

—Ntí'í ne, ¿vá kuaā ntú nti di? —ka'an ña.

⁴¹ Kaka'an Jesús ni ñá:

—Tē dí kuāa ntí'xe nto ne, ña túvi kuetsí ntu. Ntá tsi ntáka'an nto tsi káini ntu. Dukuān né, iō kuetsí nto —ka'an ña.

10

Paxtú san ni lēntu ña

¹ Kidáa ne, kaka'an Jesús:

—Nuu é ntaa i é káka'an u ni ntó: xoo ña'a, ña é dotó tsi káki'vi iní aku mí ñu'u le'ntú san, tē ña té xi'í kan kúki'vi ña ne, ña du'u ña. ² Ntá tsi ña é káki'vi xi'í kán ne, diví ña é paxtu ntí'xe ña. ³ Ña nteé nta'a i xi'í áku sán ne, nakaán ña tē xee páxtú san. Paxtú san

ne, nākana ña ti, kui uun kui uun xti, kána diví ñá ti ne, ntátekú ti tatsin ña. Kidáa ne, kákiñu'u ña ti é kĩ'in tí ni ñá. ⁴ Tē kúvi kií nti'í ti ne, dá kĩ'in ñá, kodo nuū ñá, kuntikín tí ña, tsí iní tí tatsin ña. ⁵ Ntá tsi ña ntaíntikín tí tuku ñá'a. Ntaín ti ña, tsí ña iní tí tatsin ña xoo ñá'a ña —ka'an ña.

⁶ Sá'á nátee ta'an Jesuu, kaka'an ñá ni ñá, ntá tsi ña ni ñé'e dikí ña nee iñá ncho ka'an tú'un sa'a.

Jesuu ne, diví ña é paxtu va'á ña

⁷ Kidáa ne, kaka'an xtúku Jesuu ni ña:

—Nuu é ntaa i é káka'an u ni ntó: Xu'u e kúvi ú xi'í mí kantí'vi á le'ntú san. ⁸ Da xóo ká ña'a, ña ki'xi dí'na é xu'ú ne, kúdií ñá du'u ña. Ntá tsi ña ni íde le'ntú san ñá kuenta. ⁹ Xu'ú ne, xi'í san kúvi u. Xoo é kĩ'ví i kuenta iñá ko ne, nakáku ña. Ní'í ña é vā'a é vata kaa le'ntu, kiti kantí'vi, kiti kantii ne, ntáni'í tí ite va'a é ká'xi ti.

¹⁰ Ña du'ú san ne, da ti tsi kantukú nuu iní ña nté koo ki'í dú'u ña ti, nté koo ka'ni ña ti, vata koo é nantí'í ña ti. Ntá tsi xu'ú ne, vé'xí ú vata koo é nĩ'í ti ntuví va'á iña ti, é ña te neé kunaá nteé ti nté un siin. ¹¹ Xu'ú é paxtu va'á u. Paxtu va'á san ne, uun tsi nte ntúvi iña ña kaxé'e ña kuenta iña le'ntu ña. ¹² Ña kade tsiñu, ña é dá ti tsi kantuá'vi é kade ña ti kuenta, é ña te diví ña é tó'o ti, té iní ña tsi vé'xi kiti kue'í sán ne, kuan tsí ó katsu'un mii ña le'ntú san da káinu ña. Kidáa né, kiti kue'í sán katán ti ti ne, dá katsoo xaa ti ti. ¹³ Ña tsikán ne, dá ti tsi kade ña ti kuenta é kaxi'í á'vi ña; ñá te kuēnta iña ñá te kúnaá ti ne, o ñá'a.

¹⁴⁻¹⁵ Xu'ú é paxtu va'á u. Vata tsi kaa Úvā ko é iní ñá ko ne, iní u ñá di. Kuān ó iní u le'ntú ko ne, iní tí ko di. Uun tsi nté ntúvi iñá ko kué'e u kuenta iña ti. ¹⁶ Ñu'u ká tuku le'ntú ko é ña te kaduku nteé ti xáku sā'a. Ntio é kinakueká u tí di ne, kiní ti tatsín ko di. Kidáa ne, uun sá nakuvé ta'an ti, uun sá paxtu ti ntuví di.

¹⁷ Dukuān né, dóo kakuinimá Úvā kó ko, tsi nté ntúvi iñá ko kaxé'e u. Ntá tsi nani'í xtúku kó ntuví iñá ko. ¹⁸ Nté uun xoxo kúvi nakí'í ntuví iñá ko. Mii u kué'e u ne, mii tsí ú nakí'í u di. Tsi kuan o ka'an Úvā kó ni ko é víi u —ka'an ña.

¹⁹ Nāte'nte dáva ña Israeé san da téku ña tú'un sa'a. ²⁰ Titín ña ntáka'an ña:

—Nuu é ña vá'ā nima ña. Kúdií kákuluku ña. ¿Nté kui ntáde ntu nto kuenta é káka'an ñá sa? —ka'an ña.

²¹ Ntá tsi ña nguúí sán ne, ntáka'an ña:

—Ñá te kuān ó kaka'an ña é nuu é ña vá'ā nima i. ¿Vá kúvi ntu víi é ña vá'ā san nakaan nuu ña kuāá san? —ka'an ña.

Ñá ni kuinti'xe ña Israeé san Jesuu

²² Ntúvi ví'xín kidaá da nátsu'un ka'nu ña viko é naka'an ña ntúvi da ntáda ña kuenta

xúkūn ñuú Jerusaleen. ²³ Tuví Jesuu má ukún kán, kaika ña Coridoo Sálamuun. ²⁴ Uun tsi tavi núu ñá Israeé san Jesuu, ntáka'an ñá ni ñá:

—¿Amá ntu ka'an ntaan ní nti xoo ñá'an? Tē nuu é ntaā i é ñvín é táxnuu Xuva kō ne, ka'an ntaan tsīn vevii; ñá ku tee xū'un — ka'an ña.

²⁵ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñá:

—É káka'an ntú ku ú ni ntō, ntá tsi ña ntákuinti'xe nto ko. Tsí tsiñu é kade ú kuenta iña Uvá ko ne, ñvín é kantada ntaa iñá ko. ²⁶ Ntá tsi nto'ó ne, ña ntákuinti'xe nto, tsi ña te ñvín ntō é le'ntú ko, vatá ó kaka'an u ni ntō. ²⁷ Tsi le'ntú ko ne, ntátékú ti tatsín ko. Iní u tí ne, ntántikin tí ko di. ²⁸ Xu'ú ne, kaxé'e ú ntuví iña ti ntii dáñu ntúvi. Nté uun ito ña kunáa ti, tsi nté uun xoxo kuví nakuido núu i ti nta'a ko. ²⁹ Uvá kó, ña ntáda ti kuenta ntá'a kó ne, díi ka ka'nu ña é da xóo ká ña'a. Nté uun xoxo kuví nakuido núu i ti nta'a Uvá ko. ³⁰ Uun tsi kúvi ú ni Uvá ko —ka'an ña.

³¹ Kidáá né, ido xtuku ña Israeé san xuu é kué'e xuu ña ñá. ³² Jesuú ne, kaka'an ñá ni ñá:

—É nañé'é u nto titín nuu i é vā'a e tá'xi Uvá kó é víi u. ¿Neé ntu nuu i é ncho kué'e xuu ntō ko? —ka'an ña.

³³ Nantíko kōo ña Israeé san, ntáka'an ñá ni ñá:

—Ñá te kuēnta iña núu i é vā'a e kué'e xuū ntí o, tsi da xé kaka'an tú'un e dóo xii kaa iña Xuva ko. Tsi xo'ōn ne, kúdi ñá ñuxiví san kúvin ne, dadii ncho víin vata kaa Xuva kó —ka'an ña.

³⁴ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñá:

—¿Ñá ntu te uve ná'a kaka'an leí san iña nto: “Xu'ú ka'an u tsi ntiusi kúvi nto”, ka'an?

³⁵ Tsi ntiusi xntánteē ña é ñvín nta'a i e xee tú'un Xuva kō ne, ña kúvi kuído ntíta o lej e xtúvi Xuva kō. ³⁶ Te du'va ntú ó kaka'an Xúva kō ne, ¿nté kui ntáka'an ntú nto tsi ña vā'a o kaka'an u tsi xu'ú é I'xá Xuva kō u? Tsi xu'ú ne, nté dí'na náakaxnú ña kó é kí'xi ú ñuxiví sa. ³⁷ Tē ña te tsiñu iña Uvá kó kadé u ne, na koo mii kuinti'xe nto ko. ³⁸ Ntá tsi kade u. Kuān té ña kuinti'xe ntó kó xu'ú ne, kuinti'xe nto tsiñu é kade ú vata koo é kütuni ntó, na kuinti'xe nto tsi uun tsi kúvi ú ni Uvá kó, uun tsi kuví ña ní kó di —ka'an Jesuu.

³⁹ Dukuān né, ntukū nuu iní xtuku ña nté koo tññ ña ña, ntá tsi ña ni kuví víi ña, tsi ntii ni'ni ña nta'a ña.

⁴⁰ Kidáá né, ntíko kōo xtúku Jesuu, kué'en ña ũun xo díñi ntute ka'nu é nani Jordaán, mí dí'na nakatsi ntúte Juaañ ñá'a san. Ikān kanúu ña. ⁴¹ Ná te nté kaa ña'a xee xtúku ña mí nuu ña ne, ntáka'an ñá ni ñá:

—Nté uun nuu i é dóo ka'nu ña ni idé Juaañ san, ntá tsi un ntí'í é ká'an ñá iña ñá sa'á ne, nuu é ntaā i —ka'an ña.

⁴² Dōo titín ña'a san kuinti'xe ña Jesuu ikān di.

11

Dā xi'i Lázaru

¹ Itúvi uun ñatíi, ña nchokuvi, ñá naní Lázaru, ñuú Betania. Ikan ñuú María san ní tā'an ña, ñá naní Martá di. ² María, ta'an Lázaru sán ne, ñvín ñá é da'vi ña cho'ó vídín san Jesuu ne, idi ña naítsi ña dí'in ña. ³ Dukuān ne, xé'e ña kuēnta ntá'a Jesuu tsi ta'an ña, ña e dóo vā'a tiin ni'í Jesuu ne, etsin ña.

⁴ Ntá tsi dā téku Jesuu sá'a ne, kaka'an ña: —Ñá te ku'í é kuví ña sá'a. Tsi da ti é na kíni ña'a san tsi dóo ka'nu Xuva kō, vata koo é na kíni ña tsi dóo ka'nu I'xá Xuva kō di — ka'an ña.

⁵ Kuān te dóo kuinima Jesuu Márta ni Mária, ni ta'an ña Lázaru ne, ⁶ dā téku ña tsi etsin Lázaru sán ne, itúvi ka ña uvi ntúvi mí tuví ña kán. ⁷ Kidáá ne, kaka'an ñá ni ña ntini'í ña:

—Kí'in xtuku o ñuú Judea —ka'an ña.

⁸ Ntá tsi ña ntini'í ña ne, ntáka'an ñá ni ñá:

—Mastru, vatá e ná'a ntu ku ntántukū nuu iní ña Israeé san e kué'e xuu ña ntō ne, ¿vá kí'in xtúku ntu nto ikān? —ka'an ña.

⁹ Nantíko kōo Jesuu, kaká'an ñá ni ñá:

—¿Vá ña ntu te ntaā é uxuvi ura ió ntuví ā? Tē xoó kaika i ntuví ā ne, ñá kánaki'í ña, tsi kaxi'í. ¹⁰ Ntá tsi tē xoo é kaika i niñú a ne, kanaki'í ña, tsi kakunáa ntēe ñu'ú san mí kaika ña.

¹¹ Dā kúvi ka'an ña sá'a ne, kaka'an ñá ni ñá:

—Lázaru, ña e dóo vā tiin ni'í o ne, e kidi ña. Ntá tsi kí'in u ve vata koo é nantótó u ña —ka'an ña.

¹² Kidáá ne, ntáka'an ña ntini'í ña:

—Te kákidi ñá ne, é kantuvá'a ña ve — ka'an ña.

¹³ Ntá tsi Jesuú ne, ncho ka'an ña tsí e xi'í ña, ntá tsi ña ntini'í ña ne, ma'ná san xee ña, kuini ña. ¹⁴ Kidáá ne, xé'e Jesuu kütuni ntaa ña, kaká'an ña:

—E xi'í Lázaru. ¹⁵ Dōo díni ko é xoxó u ikān, tsi díi ka vā'a o xtuku é kuenta iña nto, vata koo é na kuinti'xe nto ve. Ntá tsi kí'in ó ve mí tuví ña —ka'an ña.

¹⁶ Kidáá ne, kaka'an Túmaá san, ña e ntántēe I'xa Uví ne, kaka'an ñá ni ení ñá, ña nguú san:

—Kí'in ó vé, na kúvi dadii o ni ña ikān — ka'an ña.

Jesuu é kanantoto ña kō, é kata'xi ña ntuví iña ko

¹⁷ Dā xee Jesuu ikān ne, kütuni ña tsi e ntúkimi ntuví Lázaru san. ¹⁸ Ñuú Betanía ne, etsin tsi tuví ñuú Jerusaleén te io te ũni kilumétru tsi é ikā. ¹⁹ Ná te da díi ña Israeé

san xee ña nu vi'i Marta ni Mária é ku'e é ña doka'an nuú ini kuenta iña ta'an ña. ²⁰ Ura dú'va tsi dá kútuní Marta tsi vé'xi etsin Jesuú ne, ku'é'en ña, kúkuetú itsi ña ña. Ntá tsi Maríá ne, ítuví mii ña nu vi'i ña kân. ²¹ Kidáá ne, kaka'an Márta ni Jesúsú:

—Tē dí i'a tuví nto ne, ñá ni xí'i tá'an ko.

²² Ntá tsi iní u tsí, kuán te veví kakan nto nta'a Xuva ko da nēé ka nuu í ne, ta'xi ña —ka'an ña.

²³ Kaka'an Jesúsú ni ña:

—Ta'an o ne, ntoto xtuku ña —ka'an ña.

²⁴ Kaka'an Márta ni ña:

—Iní u tsí ntoto ña ntuvi te ntí'i ñuxiví sa tē ntóto nti'i ña xí'i san —ka'an ña.

²⁵ Kaka'an Jesúsú ni ña:

—Xu'u é kanantótó u ña'a. Xu'u é kata'xí u ntuvi iña ñá di. Xoo é kuinti'xe í kó ne, kuán té xí'i ne, ntoto xtuku. ²⁶ Xoo ña'a é kántíto ká ña ne, te kuinti'xe ña kó ne, ña kúví ñá ntií dañu ntúvi. ¿Kakuinti'xe ntu o sá'a? —ka'an ña.

²⁷ Kaka'an ñá ni ña:

—Kakuinti'xe kó nto, Mastru, tsí diví ntó ña é táxnuu Xuva ko, diví ntó é I'xá Xuva ko ntó, ña é kí'xi ñuxiví sa —ka'an Márta san.

Dā éku Jesuu nú ñañā Lázaru

²⁸ Dā kúvi ka'an ña sá'a ne, ntiko kōo ñá kunú'u ña ne, dá kána xú'u ña ta'an ña Maria, kaká'an ña:

—E xēé Mástru ko i'a, kakana ña o —ka'an ña.

²⁹ Ura dú'va tsi dá téku Mariá ne, nákontútsi náne'e ña, kue'en ñá, kukoto ña mí tuví Jesuu. ³⁰ Váta xēe ña má ñúú san, tsí ikán tuví dukuan ña mí nání'i ta'an ñá Marta. ³¹ Ña Israee, ñá ntóo nú vi'i ña kân, ña ntaxé'e doka'nú iní sán ne, dá iní ña Maria é kantí'i du'va tsi nákontútsi ña ne, kíi ña, kuntikin ñá ña. Tsi kukuéku ña nu ñañá tá'an ña, kuíni ña. ³² Kidáá ne, dá xee Mária mí tuví Jesuú ne, nákontútsi ntāa ña nu dí'in Jesuu, dá kaká'an ñá ni ña:

—Mastrú, tē dí tuví nto i'a ne, ta'an kó ne, ñá ni xí'i ña —ka'an ña.

³³ Dā iní Jesuu tsí kaeke Maria ni ñá Israeé san ne, dōo u'vi kúvi ña. Kunta'xa iní ña.

³⁴ Kaka'an ñá ni ña:

—¿Mí'i ntu ixkú'xí nto ñá? —ka'an Jesúsú.

Ntáka'an ñá ni ña:

—Ni'í nto, kíkoto ntódo o —ka'an ña.

³⁵ Jesuú ne, éku ña. ³⁶ Kidáá ne, ntáka'an ña Israeé san:

—Koto ntó kuan. ¿Ntē ntu kaa díi ntíio ña ñá! —ka'an ña.

³⁷ Ntá tsi iō ñá ne, ntáka'an ña:

—Ña sá'a ntu ku é kúvi idé ña nakáan nuu ñá kuáá san. ¿Ntē kui ña ni kuvi víi ntu ña vata koo é ña kuvi Lázaru san? —ka'an ña.

Dā ntótó Lázaru

³⁸ Jesuú ne, dōo u'vi kúvi xtuku ña dá xee ña nu ñañá san. Máví kúvi ne, xúu kantí'u nuu mí kuíta ntí'xin ña. ³⁹ Kaka'an Jesúsú:

—Nakí'i nto xuú san —ka'an ña.

Márta, ta'an ña xí'i san ne, kaka'an ñá ni ña:

—Mastru, á tē dōo kaxkonūu ña ve, tsí e ntu kimi ntuvi ña —ka'an ña.

⁴⁰ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ña:

—¿Ñá ntu te kaka'án u ni o tsí te kakuinti'xe o ne, kinin nté kaa díi ka'nu Xuva kō? —ka'an ña.

⁴¹ Kidáá né, náki'i ña xuú san ne, dá ntání'i Jesuu nuu ña e dukún kân ne, kaka'an ña:

—O Úva, ntadíá'vi nto tsi téku nto é kaka'án u. ⁴² É iní u tsí nguentúvi kaini nto nee é kaka'án u ni ntó. Ntá tsi kaka'án u é na téku ña ntáñi í'a vata koo é na kuinti'xe ña tsi nuu é ntaá i é diví ntó táxnuu nto ko —ka'an ña.

⁴³ Dā kúvi ká'an Jesúsú sá'a ne, nī kué'en ini ña kána ña:

—¡Ntiin dikan, Lázaru! —ka'an ña.

⁴⁴ Ntíi nti'xe ña ntí'xí san ikán. Katinuu nta'a ña ni dí'in ña doó san ne, kataví núu nuu ña uun doo dukun. Kaka'an Jesúsú ni ñá'a san:

—Nantuté nto ña, na nákaa ña —ka'an ña.

Ntánantukú nuu iní ña'a san nté koo ka'ni ña Jesuu

(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2)

⁴⁵ Kidáá ne, kuinti'xe titín ña Israeé san, ña é ntéka Mariá, dá iní ña nuu í ne é idé Jesuu.

⁴⁶ Ntá tsi iō ña ne, kué'en ña kúka'an véte ña ní ña fariseú san nté o dé Jesuu. ⁴⁷ Kidáá ne, nátaá nuu dutu ñá odo núu ní ña fariseú san, da ntáka'an ña:

—¿Neé ntu víi o ve? Tsi dōo kué'e núu í e dōo na'nu é káde ña sá'a. ⁴⁸ Tē xtúvi o ñá ne, un ntíi ntíi ña'a san kuinti'xe ña ña. Kidáá né, kí'xi ña odo núu ñuú Romá ne, nakatsin ntí'i ña xúkun ko ní ñuú kó di —ka'an ña.

⁴⁹ Uun ña'a, ñá nani Caífaa, dutu ñá odo núu kuia tsíkan ne, kaka'an ñá ni ña:

—Ntó'ó ne, ñá té neé ini nto. ⁵⁰ ¿Ñá ntu te díi ka vá'a o, kuíni nto, te uun ña'a tsi kúvi kuenta iña ko é un ntí'i o vata koo é ña kunáa ñuú kó? —ka'an ña.

⁵¹ Ntá tsi ña te dáki tsi mii ña é kaka'an ña sá'a, tsí da xé dutu ñá odo núu kuia tsíkan ne, Xuva kō xe'é ña é ká'an ñá tsi Jesuú san ne, kuví ña kuenta iña ñuú ña. ⁵² Ná te da mii tsi ñuú ñá di, tsí vata koo é nátaá nuu ntíi ntíi í'xá Xuva ko dá mí'i ka mí ntántoo ña. ⁵³ Ntē ntúvi tsíkan ne, ntukū nuu iní ña nté koo ka'ni ña Jesuu.

⁵⁴ Dukúan é Jesuú ne, ña ni íka ditó ka ña mé'ñu ña Israeé san, tsi kíi ña ñuú Judeá san, kué'en ña díni í ñuú itsí san ne, dá xee ñá ñuú é nani Éfraín ne, ikán intóo ña ni ña ntín'i ña.

⁵⁵ Dóko sá xee víko dá naka'an ña da nátava Xuva kō ña Israee ñuú Egító ne, ñá te da

dii ñá ñu'u rantsú san ne, kúntāa ña ñuú Jerusaleen dí'na dá xēe víko san vatā xkoó ini ña é ntántoo ña kúñu ña. ⁵⁶ Dōo nántuku ña Jesuú ne, ntatíin ña ni tá'an ña da ni ntáñi ñá ini ukún kán:

—¿Vá ña ntu ki'xi ña víkó sa'á, te kuini nto? —ka'an ña.

⁵⁷ Tsi é kaka'an tó'ó dutú san ni ña fariseú san ne, té xoo ini i mí tuví Jesuú ne, na ká'an ñá vata koo é kúvi tiin ña ña.

12

Un ñadri, ña da'vi cho'o vidin di'm Jesuu
(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

¹ Ñuú ntúvi di'na dá kúvi víkó san ne, xēe Jēsuu ñuú Betania. Ikán tuví Lázaru, ña nantoto ña dá xi'i ña. ² Dēvá'a ña é ká'xi dadii ña ni Jēsuu kuénta kuáa. Martá ne, tsū'un ko'ó ña. Lázaru ne, tuví dadii ña ni ña ntoo nú mesá san. ³ Kidáa ne, ki'i María dáva lítru cho'o vidin é dí mií nardu kúvi. Ná te nté kaa nuu á'vi. Dá'vi ña di'm Jesuú ne, dá naitsi ña idi ña. Ika díko cho'o vidin san kanñ má ví'i ña kán. ⁴ Ntá tsi ntee tá'an uun ña'a ña ntini'i ña, ñá naní Júda Iscariote, i'xá Simuun, dívi ña é rkontúvi díko ña Jesuú ne, kaka'an ña:

⁵ —¿Nté kui ña ni nadíko ntu ña cho'o vidin sa uní sientú ne, dá ku'é é ña diu'un i iña ña ntá'vi san? —ka'an ña.

⁶ Ntá tsi Judá sán ne, ñá te ni ká'an ña sá'á é kantuntá'vi ini ña ña ntá'vi san. Kaka'an ña sá'a, tsí kúdi ñá du'u ña. Divi ña ntee nta'a ña itín diu'ún san ne, kaido mií ña é ñu'u ini i. ⁷ Jesuú ne, kaka'an ña:

—Koo mií nto ña. Tsi é dúkuan káxnuu vá'a ña cho'o vidin san iñá ko te intú'xi u. ⁸ Tsi ña nta'vi san ne, nguentúvi tsi kuntuo ña ni ntó, ntá tsi xu'ú ne, ñá te nguentúvi é kiní ntó ko —ka'an ña.

Ncho ka'ni ña Lázaru

⁹ Ná te da dii ñá Israeé san ne, kútuni ña é tuví Jesuú ñuú Betaniá ne, xēe ña mí tuví ña, ne, ñá te da mií tsi é kiní ñá Jesuú san, tsí da ti tsi é kiní ña Lázaru, ña é nantoto Jēsuu. ¹⁰ Ntá tsi tó'ó dutú san ne, ntukú nuu ini ña nté koo ka'ni ña Lázaru san. ¹¹ Tsi dá xé divi kuetsi ña é ña te da díi ña Israeé san ntaúve xio ña tsi ntákuinti'xe ña Jesuú.

Dá kuk'vi Jesuu ñuú Jerusaleen

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40)

¹² Ná te da dii ñá'a ku'é'en ña ñuú Jerusaleen é kúvi víko dá natává Xuva kó ña Israeé san ñuú Egitó. Utén san ne, kutuni ña é vé'xi etsin Jesuú ñuú Jerusaleen. ¹³ Kidáa né, kátsin ña nta'a tun ñuú san ne, dá kii ña, ku'é'en ña, kukuetuú itsi ña ña. Un tsi ntákachu'u ña, ntáka'an ña:

—¡Ntadí'vi Xuva kó! ¡Nté kui dóo va'á ña é vé'xi kuenta iña Xuva ko, ña é kúvi Rei iña ñá Israeé! —ka'an ña.

¹⁴ Dá nání'i Jesuú uun a búru ne, íntékú ña ti, vatá ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kó:

¹⁵ Ná ku u'vī o, ñuú Siuun.

Un kaa Rei o, vé'xi ña,

ntekú ña uun a búru, ka'an.

¹⁶ Ná ni ñe'e diki ñá ntini'i ña san nuu i sá'a kidaa. Ntá tsi dá kuntáa Jesuú e dukún kán ne, nánú'u ñá ini ña tsí kuán o úve na'a kaka'an iña ña é kuán koo víi ña'a san ni ña.

¹⁷ Ña é ntoo ni'i ña da nantoto ña Lázaru e kána ña ña nté nú ña ña kán ne, ntáka'an ñá neé ini ña. ¹⁸ Dukuán ne, ñá te da dii da dii ñá'a kue'en ña é kúkuetuú itsi ña ña, tsí da xé kutuni ña e dóo ka'nu nuu i idé ña. ¹⁹ Kidáa ne, ntáka'an ñá fariseú san ni tá'an ña:

—Íni nto ve, tsí ña te neé kuví víi nto. ¡Tsi un ntíi ntíi ña'a san ntaintikin ñá ña! —ka'an ña.

Ña griegu ntánantuku ña Jēsuu

²⁰ Ntádaka núu ña griegu san mé'ñu ña xee ñuú Jerusaleen é kada ka'nu ña Xuva kó viko san. ²¹ Ña sá'a ne, xēe etsin ña mí ntisi Felipe, ña vé'xi ñuú Betsaida é kadúku ntee ñuú Galiléa ne, ntáka'an ña ni ña:

—Ntio ntí kiní nti Jesuú —ka'an ña.

²² Felipé ne, ku'é'en ña kúkoto ñá Andree. Kidáa ne, ntuvi ñá kúka'an ña ni Jēsuu. ²³ Jesuú ne, kaka'an ña ni ña:

—E xēe etsin ura é naxi'í nuu ka'nu ú, xu'u é véxkúvi ú ñatíi. ²⁴ Nuú é ntaá i é kaka'an u ni ntó tsí té ña kuví nuni tatá san té ko'xó nuu ñu'u kán né, kuan tsi kaa tuvi. Ntá tsi te kúvi ne, ñá te da dii nuni katá'xi. ²⁵ Xoo e dóo kakuinima i ntuvi iña i ne, kunaá ña. Ntá tsi xoo é ña ntío i ntuvi iña i i'a ñuxiví sa ne, ni'i ña ntuvi vá'á iña ña ntii dañu ntúvi. ²⁶ Xoó ña'a é ntio ña kada tsiñu ña iñá ko ne, na kuntuikin ñá ko. Mí'i tíví u ne, é ikan kutúvi ña kade tsiñu iña kó ni ko. Xoo é kade tsiñu iña kó ne, kada ka'nu Uvá kó ña di.

Kaka'an Jēsuu tsi kuví ña

²⁷ ¡Dóo kakunta'xa ini ko ve! ¿Nee iñá ntu ka'an u? ¿Ká'an ntú u na nakákú Uvá kó ko nuu i sá'a? ¿Nee ntu ka'an u? Tsi é divi tsiñu vé'xi u é ntó'o ko sá'a. ²⁸ Úva, naxi'í nuu ka'nu ntó ve —ka'an Jēsuú san.

Kidáa né, kii díto tatsín, nte e dukún kan káka'an:

—É naxi'í nuu ú ne, ntá tsi naxi'í nuu xtuku u —ka'an tatsín san.

²⁹ Dá téku ña ntáñi etsin sán tatsín san ne, kakatsin, kuini ña. Ió ñá ne, ntáka'an ñá tsi ánje káka'an ña ni ña.

³⁰ Nantúko kóo Jesuú, kaká'an ña:

—Ná te kuenta iñá ko tatsin sá'a, tsí divi kuénta iña nto. ³¹ E xēe ntúvi é kadá kú'vé Xuva ko iña ñuxiví sa ve. Ví'i a vé ne, nantii ña ña é kadé kú'vé ñuxiví sa. ³² Xu'ú ne, te kúntáa dukún u ñu'u sá ve ne, víi ú vata koo

é na kuntikin un ntí'í ntí'í ña'a sán ko —ka'an ña.

³³ Sá'a kaká'an ña vata koo é kütuni ñá'a san nté koo kuví ña. ³⁴ Dukuān ne, nantíko koo ña'a san, ntáka'an ñá ni ña:

—Tékú nti tsí uve na'a kaká'an leí san tsí ña táxnūu Xuva kō sán ne, ntii dañu ntuví kutuví ña. ¿Nté kuan ntú ó kaka'an é ña vexkúví ñatíí ne, ntaa ña é dukún kán? ¿Xoó ña'a ntí'xe ntú é vexkúví ñatíí kuan? —ka'an ña.

³⁵ Kidáā ne, kaka'an Jesús ni ña:

—Dutsí sá ntuví xi'í nuu ñu'u mí ntoo nto. Kaka ká nto vi'í a iō ñu'u san iña nto vata koo é ña kuaá nto itsi nto. Tsí ña kaika mí nēé ne, nté ñá ini ña mí k'ín ña. ³⁶ Na kuñti'xe nto ñu'u san vi'í a ió ka vata koo e xi'í nuu kuntōo nto —ka'an ña.

Dā kúví ka'an Jesús sá'a ne, kué'en ña kükutúví xu'u ña mí ña naní'í ñá'a san ña.

¿Nté ó ntú é ña ni kuñti'xe ña Israeé san Jesuu?

³⁷ Kuān te ña te da díí núu i e dóo ka'nu idé ña nuu ña'a san ne, ñá ni kuñti'xe ña ña.

³⁸ Kuān o ntúntaa vatá ó kaka'an tú'un Isáia, ñá ka'án naa Xuva ko, dá kaká'an ña:

¿Xoó ntú kuñti'xe i tú'ún é káka'án o? ¿Xoó ntú é nañé'e Xuva kō nuu i e dóo ka'nu é kákuvi kade ña?

ka'an ña. ³⁹ Dukuān ne, ña ni kúví kuñti'xe ña, vatá ó kaka'an xtúku Isaiá san:

⁴⁰ Tsí Xuva kō ne, nanéé ñá nuu ña.

Dé ka'xi ña díki ñá dí

vata koo é ña kuví kiní ña,

nté ña kuví k'ín díki ña,

vata koo é ña kuví kuntikin ñá ko ne,

ñá ntavá'a ú ña dí.

⁴¹ Sá'a káka'an Isaiá san, tsí nte dí'na ini ña nté koo naxi'í nuu ka'nu Jesuu ne, kaka'an ñá kuenta iña ña.

⁴² Ntá tsi titín ña odo nūú san ne, kuñti'xe ña ña. Ntá tsi ña ni ká'án ditó ña mé'ñū ña'a san, tsí da xé ū'ví ña ña fariseú san tē da natava ña ña má vi'í mí ntánataká nuu ña Israeé. ⁴³ Tsí díí ka ntio ña é vā'á koo ka'an ñá'a san iña ñá, naa i é vā'á koo ka'an Xúva ko iña ña.

Tú'ún Jesuu é kada kú've iña ñá'a san

⁴⁴ Un ntii tsí kéne Jesuu, kaká'an ña:

—Xoo é kákuñti'xe i kó ne, ñá te da mii tsí ú kakuñti'xe ña, tsí kakuñti'xe ña Uvā kó, ña e táxnūu ko. ⁴⁵ Xoo é kainí i kó ne, kainí ña ña e táxnūu kó dí. ⁴⁶ Xu'ú e kúví ú ñu'u é vē'xí u, vexnaxi'í nuu u ñuxiví sa vata koo é da xóo ka ña'a, ña é kuñti'xe i kó ne, ña káka ña mí nēé san. ⁴⁷ Tē xoó kateku i tú'ún ko, ntá tsi ña káde ntaa ña, ñá te xú'ú kadá kú've u iña ña. Tsi ñá te vē'xí u ñuxiví sa vata koo é kadá kú've u iña ñá'a san, tsí vē'xí ú vata koo é na nākáku ña. ⁴⁸ Xoo é ña ntío i ko, é ña káde kuenta tú'ún kó ne, ió xoo é kadá

kú've i iña ñá tē xee ntúví é ntí'í. Kidáā ne, ni'í ña é nto'o ña kuenta iña tú'ún ko, tsí ña ni kuñti'xe ña é káka'án u. ⁴⁹ Tsí ña te díki tsi mii ko kakene tú'ún é káka'án u san. Tsí Uvā kó, ña táxnūu kó ne, diví ña káka'an ña nté koo ka'án u, nté koo nakuá'a ú ña'a san. ⁵⁰ Iní u tsi tú'ún Uvā kó ne, diví é ta'xi ntuví vā'á iña nto ntii dañu ntúví. Xu'ú ne, da nēé ka tú'ún é káka'án u ne, kaka'án u vatá ó ntio Uvā ko —ka'an Jesús.

13

Dā nákate Jesuu dí'in ña ntini'í ña

¹ Dā xee étsin viko da táva Xuva kō ña Israeé ñuú Egítō ne, ntoo Jesuu ni ña ntini'í ña, ntaé'xi dadíi ña kuenta kuáa. Iní Jesús tsí e xée ūra i é ntáka ña ñuxiví sa é k'ín ña, kinakútúví dadíi ña ni Xuva kō. Nii kué'en tsí ntuví kuñnima ñá ña'a ña, ña ntoo ñuxiví a. Nté uun ntúví ñá ni xtuví mii ña é kuñnima ñá ña.

² Ntá tsi Júda Iscariote, i'xá Simuún ne, é tsí'í tó'ó e ña vā'á san díki ña é diko ña Jesús. ³ Jesuu ne, é ini ña tsí nta'a Xuva ko vē'xí ña ne, é ini ña tsí ntaa xtuku ña nta'a Xuva kō dí. E ini ña tsí e xnūu nta'a Xuva ko ña un ntí'í nūu i. ⁴ Kidáā ne, nákuñtítsi ña é tuví ña nú mēsa kán ne, dá nátvā ñá du'nu ña, dá k'í'í ña doó ne, xnteē ñá i'xi ña. ⁵ Kidáā ne, xnūu ña ntute ini tití'í ne, éni ntú'u ña nákate ña dí'in ña ntini'í ña, da naítsi ñá doo é ntee i'xi ña.

⁶ Dā xee ña mí tuví Simuún Pedrú ne, kaka'án Pedrú san ni ña:

—¿Vá diví ntú nto nákate nto dí'in ko? —ka'an ña.

⁷ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ña:

—Vevíí ne, váta k'ín díki o nee iña é kade u. Ntá tsi k'ín díki o rkontúví —ka'an ña.

⁸ Pedrú ne, kaka'an ñá ni ña:

—¿Nté uun ito ña da vā'a ko é nakate nto dí'in ko! —ka'an ña.

Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ña:

—Tē ña nakáte ú dí'in ó ne, ñá kadükun ntéen ko —ka'an ña.

⁹ Kaka'an xtúku Simuún Pedrú ni ña:

—¿Dukuān ne, ñá te da mii tsi dí'in ko nakate nto ni; tsí nta'a kó ni díki ko dí! —ka'an ña.

¹⁰ Jesuu ne, kaka'an ñá ni ña:

—Xoo é ítsi i ne, ñá ntío é ntuntōo ká xtuku kaní kúñu i, tsi da mii tsi dí'in i kantio é ntōo. Tsi e ntuntōo kaní kúñu ña. Kuan ntuntōo nto dí, kuān té ña te un ntí'í ña —ka'an ña.

¹¹ Tsí ini ña xoo é diko i ña. Dukuān é kaka'an ña tsí ña te un ntí'í ña é ntuntōo ña.

¹² Dā kúví nákate ña dí'in ña ntini'í ña ne, nákuñtú xtuku ña du'nu ña. Dā nakutúví ña nú mesa kán ne, dá kaká'an ñá ni ña:

—¿Kañe'e díki ntú nto nee iña idé u ni ntó?

¹³ Ntáka'an nto tsí mastru ntó ko, tó'ó nto kó ne, vā'á ó vatá o ntáka'an nto, tsí diví ntí'xe

u. ¹⁴ Te xū'u é mastru ntó nī tó'o ntó ne, nakate ú d'ín ntó né, kuan tsi koo vii nto, nakate nto d'ín tā'an nto di. ¹⁵ Tsi xu'u d'ina únāñ'e ú nto nté koo vii nto ne, kuan tsi koo vii nto vatá ó dé u ni ntó. ¹⁶ Nuu é ntaā i é kaka'án u ni ntó tsi ña te dii ka ka'nu ña kade tsiñu san e tó'o ña. Ntē ña te dii ka ka'nu ña táxnūu tó'o i san é ña e táxnūu ña. ¹⁷ Te kãñ'e e diki nto sá'a ne, kada ntaa ntó ne, dōo diní koo kuntōo nto.

¹⁸ Nã te kuēnta iña nto un ntí'i ntó é kaka'án u sá'a. Iní u xoo é nakaxnúu u. Ntá tsi kuntaa vatá ó úve na'a kaká'an tú'un Xuva kō tsi d'ivi ña é kae'xi dadii nō kō ne, divi ña ntāa ña atá ko. ¹⁹ Sá'a kaka'án u ni ntó di'na da kúvi, vata koo te kúntaá ne, kuinti'xe nto é divi ntí'xé u. ²⁰ Nuu é ntaā i é kaka'án u ni ntó tsi xoo é kaiko ñu'u i ña táxnūu ú ne, kaiko ñu'u ña kó di; xoo é kaiko ñu'u i kó ne, kaiko ñu'u ña ña táxnūu kó di —ka'an ña.

Kaka'an Jesúsú tsi dikō Júdā sán ña

(Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lc. 22:21-23)

²¹ Dã kúvi ka'an Jesúsú sá'a ne, dōo kunta'xa iní ña ne, kaka'an ña:

—Nuu é ntaā i é kaka'án u ni ntó: Tsi uun ña nto ne, diko ntó kō —ka'an ña.

²² Ito ña ntini'i Jesúsú san ta'an ña, xe un xé un ña, tsi ña iní ña xoo iña i é kaka'an ña. ²³ Uun ña'a ña e dōo kuinima Jesúsú ne, tuví ña diñi ña, kae'xi ña. ²⁴ Ide Simuún Pedrú san nta'a ña nī ña tuví diñi Jesúsú é tsixe'e ña ña xoó kuenta iña i é kaka'an ña. ²⁵ Kidáa ne, diin diin tsi katsixe'e ña Jesúsú:

—Mastru, ¿xoo ntu é kuān ó kaka'an ntó san? —ka'an ña.

²⁶ Nantíko kōó Jesúsú, kaká'an ña:

—Divi ña é kué'e u tañú'u é xnūu nto'o ú san —ka'an ña.

Kidáa né, xnūu nto'o ña uun ta'vi tañú'u sán ne, xé'e ña Júdā, i'xá Simuun Scarioté san. ²⁷ Dã é'xi Júdā san tañú'u sán ne, ura tsi i kukí'vi tó'ō e ña vá'a sán nima ña. Kidáa ne, kaka'an Jesúsú nī ña:

—Kantí'i dú'va tsi viin nee iña é ncho viin —ka'an ña.

²⁸ Ntá tsi nté uun ña ntoo ntaé'xi nú mesá san ña nī kutuni ña nté kui kuān ó kaka'an ña nī ña sá'a. ²⁹ Tsi Júdā sán ne, diki i ña, ña nteé nta'a i diú'un san. Iō ña kuini ña ne, kaka'an Jesúsú nī ña té kikuini ña é kantio ña iña vikó san, o te kué'e ña diu'un ña ntá'vi san.

³⁰ Ura tsi i da kúvi é'xi Júdā tañú'u sán ne, kii ña kué'en ña é niñu.

Tú'ún xee e xtívi Jesúsú

³¹ Dã kii Júdā san kué'en ña ne, kaka'an Jesúsú:

—Vevii ne, xu'u é vëxkúvi ú ñatíi ne, kaxi'í nuu ka'nu u. Dukuān ne, kaxi'í nuu ka'nu Xuva kō dí kuenta iñá ko. ³² Te kãxi'í nuu ka'nu Xuva ko kuēnta iñá ko ne, kanaxi'í

nuu ka'nu ña kó vatá ó kaxi'í nuu ka'nu mii ña ne, ura tsi i kuan kōo vii ña. ³³ I'xá mii kó, ña ná'a ká kutuvi dadii ú ni ntó. Nantuku ntó ko, ntá tsi, vatá ó kaka'án u ni ña Israéé san ne, kuan kōo ka'án u ni ntó di tsi ña kuvi k'ín ntó mí k'ín u. ³⁴ Xtuví ni'í u ntó t'ün xee san: é na kuñima ntó ta'an nto, xe un xé un ntó. Vata tsi ó kakuinimá ko nto ne, kuan tsi koo na kuñima ntó ta'an nto dí, ³⁵ vata koo tē ini ña'a san tsi ntákuinima ntó ta'an nto ne, kutuni ña tsi ntántikin ntó ko —ka'an ña.

Dã kaká'an Jesúsú tsi ka'án Pedru e ñá ini ñá ña

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lc. 22:31-34)

³⁶ Kaka'an Símuun Pedru nī ña:

—¿Mí'í ntu k'ín nto, Tó'ō? —ka'an ña.

Nantíko kōó Jesúsú, kaká'an ñá nī ña:

—Mí k'ín u ne, ña kúvi k'ín ní ko vevii, ntá tsi da nté rkontúvi ne, nakuntíkin ko —ka'an ña.

³⁷ Pedrú ne, kaka'an ñá nī ña:

—Tó'ō, ¿nté kui ña kuvi ntu kuntikín u nto vevii? ¿Kuān te kué'e ú ntuvi iñá ko kuenta iña nto! —ka'an ña.

³⁸ Nantíko kōo xtúku Jesúsú, kaká'an ñá nī ña:

—¿Vá nuu é ntāa ntí'xe ntu i é kué'en ntuvi iña o kuēnta iñá ko? Tsi nuu é ntaā i é kaka'án u ni ó tsi di'na dá kãna l'xí sán ne, úni ito ka'an tsi ñá inín ko xoo ñá'a u —ka'an ña—.

14

Jesúú ne, divi ña é kúvi ña itsi é k'ín o nta'a Xuva kō

¹ Nã ku dē kuení nto. Kuntée iní ntó Xuva kō né, kuntée iní ntó ko di. ² Má vi'i Uvã kó ne, dōo io mí kuntoo o. Tē dí ña kuān ó ne, ñá nī kã'án u ni ntó. K'ín ú, kixtúvi tu've u mí kuntoo nto. ³ Te kué'én u é xtúvi tu've u mí kuntoo nto ne, ki'xi xtuku ú, kixnakueká u nto, vata koo é kuntoo dadii nto nī ko mí kutuvi u. ⁴ Ini ntó itsi san é xēe nte mí k'ín u —ka'an Jesúsú.

⁵ Kaka'an Túmaá san nī ña:

—Mastru, ñá iní nti mí'í k'ín nto. ¿Ntē ntú koo naní'i nti itsi i san? —ka'an ña.

⁶ Ne, kaka'an Jesúsú nī ña:

—Xu'u e kúvi u itsi nto; kaka'án u é nuu é ntaā i né, tá'xi ú ntuvi iña nto. Xoxó kuvi xee i ntá'a Uvã kó té ña te kuēnta iñá ko. ⁷ Tē dí ini ntí'xe nto kó ne, ini ntó Uvã kó di. Nte vevii ne, é ini ntó xoo ñá'a ña, tsi é dukuan iní nto ña di —ka'an Jesúsú.

⁸ Kaka'an Félipé san nī ña:

—Nañ'e ntó nti Uva ntó nī. Kuan tsi kaa é ntio nti —ka'an ña.

⁹ Kaka'an Jesúsú nī ña:

—¿Ntē o ntu, Felipe? Nã te dã vevii ntoo dadii ú ni ntó né, ¿nté vata kinín ko? Xoo e ini i kó ne, é ini ñá Uvã kó di. ¿Ntē kuān ó

kaikan ntun é nañ'elé u o Uvā ko? ¹⁰ ¿Vá ñā ntu te kákuinti'xe o tsi úun tsi kúvi ú ni Uvā ko, tsi úun tsi kúvi Uvā kó nī kó di? Tsi tú'ún san é káka'án u ni ntō ne, ñā te dikí tsi mií ko katavá u, tsi Uvā kó e nuu mé'ñu nuu dava ñā kó ne, mií ñā kade ñā nuu i e dóo va'á san. ¹¹ Na kuínti'xe nto ko é káka'án u tsi úun tsi kúvi ú ni Uvā kó ne, uun tsi ñā nī kó di. Tē ñā ntákuinti'xe nto é káka'án u ne, kuān te nuu i é kadé u san na kuínti'xe nto. ¹² Nuu é ntaā i é káka'án u ni ntō tsi te xōo ñá'a é kuínti'xe ñā kó ne, vií ñā nuu i é kadé u di. Ó dií ka ka'nu ká nuu i vií ñā, tsi ntaa u mí tuvi Úvā ko. ¹³ Da neé ka nuu i é kákan ntó nta'a kó ne, vii ú vata koo é xí'í nuu ka'nu Uvā kó kuenta iñā ko, xu'u é l'xā ñā. ¹⁴ Da neé ka ntí'i nuu i é kákan ntó nta'a kó ne, ta'xí u nto.

Kaka'an Jesús tsi taxnúu ñā Espíritū Sántū san

¹⁵ Tē ntákuinima ntí'xe ntō kó ne, kada ntaa nto tú'ún é xtúvi u. ¹⁶ Kákān ú nta'a Uvā kó, na taxnúu ñā uun ñā'a, ñā é xntii ntō né, kunuu mé'ñu kunuu dava ñā nto ntii dañu ntúvi. ¹⁷ Espiritu sá'a ne, divi ñā é tá'xi ñā é kúnti nto nee iñā é nuu é ntaā i. Ñā kúvi kuínti'xe ñā ñuxiví sa ñā, tsi ñā kuvi kiní ñā ñā, ntē ñā ñi ñā xoo ñá'a ñā. Ntá tsi divi ntō ne, ñi ntō ñā, tsi nuu ñā nima ntō ne, nuu mé'ñu ñā ntō.

¹⁸ Ñā te tsoo mií kué'én u nto, tsi k'i'xi xtuku ú mí ntōo nto. ¹⁹ Ñā ná'a ká kukuii dá ñā kiní ka ñā ñuxiví san ko. Ntá tsi divi ntō ne, kiní nto ko. Tsi ni'í nto ntúvi iñā nto vatā ó ló ntuvi iñā ko di. ²⁰ Ntuvia tsikán ne, kutuni nto tsi uun tsi kúvi ú ni Uvā kó ne, uun tsi kúvi nto nī kó ne, kuan divi ú ni ntō di. ²¹ Xoo é kaeni tutun i tú'ún é xtúvi u ne, kade ntaa ñā ne, divi ñā é kákuinima ntí'xe ñā ko. Xoo é kákuinima í ko ne, kuinima Úvā kó ñā di. Xu'ú ne, kuinimá ko ñā di ne, ntii díto u é kini ñā ko —ka'an Jesús.

²² Júdá, ñā uun san, ñā é ñā te Iscarioté ne, kaka'an ñā nī Jesús:

—Mastru, ¿nté kui ntii díto nto nuú nti ne, ntá tsi nuu ñā ñuxiví san ne, ñā ntii díto nto? —ka'an ñā.

²³ Nantíko kóo Jesús, kaka'an ñā nī ñā:

—Xoo é kákuinima í ko ne, kade ntaa ñā tú'ún é xtúvi u. Kuinima Úvā kó ñā ne, kixkuntoo dadú nti nī ñā, ntuvi u ni Uvā ko. ²⁴ Xoo é ñā kákuinima í ko ne, ñā kade ntaa ñā tú'ún é káka'án u. Tsi tú'ún é káka'án u ni ntō ne, ñā te dikí mií ko é káka'án u, tsi divi tú'ún Uvā ko, ñā é táxnūu ko.

²⁵ Núu i sá'a kaka'án u ni ntō vi'í a tuvi dukuán ka ú ni ntō. ²⁶ Ntá tsi Espíritū Sántū san, ñā é xntii ntō, ñā é táxnūu Úvā kó kuenta iñā ko ne, divi ñā nañ'e ñā nto é un ntí'i nuu i. Ta'xi ñā é naka'an nto un ntí'i é káka'án u ni ntō nte dí'na.

²⁷ Te kué'én u ne, ta'xí u é vā'á koo kuntōo nto, vatā ó tuvi u, ñā te vatā ó kata'xi ñā ñuxiví sa. Ñā ku de kueni nto; ntē ñā ku u'vi nto. ²⁸ Tsi kaka'án u ni ntō é k'í'n u, ntá tsi k'i'xi xtuku u é kutúvi u ni ntō. Te núu é ntaā i é ntákuinima ntō ko ne, kúntoo ñi'í nto, tsi kaka'án u tsi k'í'n ú nta'a Uvā ko. Tsi dií ka ka'nu Uvā ko é xu'u. ²⁹ Sá'a káka'an ntaa ú ni ntō di'na dá kúvi vata koo é, tē kúntāá ne, kuínti'xe nto kídaá.

³⁰ Ñā kué'élé ka ka'án u ni ntō vē, tsi vé'xi é kadé kú've ñuxiví sa. Ñā tē neé kuvi vií nī ko, ³¹ ntá tsi vií u vata ó ka'an Úvā kó, vata koo é kúnti ñā ñuxiví sa tsi dóo kakuinimá ko Uvā ko. Nakuntáñi ntō ve, dá k'í'n o —ka'an Jesús.

15

Xo'o tinti'o é nuu é ntaā i

¹ Kaka'an xtúku Jesuu:

—Xu'u é vata kaa xo'o tinti'o é nuu é ntaā i kaá u. Uvā kó ne, divi ñā é kuēnta kade ñā. ² Te úun ntidin i ñā kakii tinti'o í ne, ka'nté ñā. Ntá tsi te kakii tinti'o í ne, ka'nté ntodo ñā nuu i vata koo é kué'e kiti i kii ti. ³ Nto'ó ne, é ntúntoo nto kuenta iñā tú'ún é káka'án u ni ntō. ⁴ Kuve ta'an nto kó vatā ó ntee tá'an ú nto. Tsi te da mií tsi ntidin i sán, tē ñā ntee tá'an xo'o i sán ne, ñā kúvi kii kiti i. ⁵ Kuan ntó'ó di, nté uun nto ñā te neé kuvi vií nto tē ñā ntee tá'an nto ko.

⁵ Xu'ú ne, xo'o i kúvi u; divi ntō né, ntidin i kúvi nto. Xoo é ntee tá'an i kó ne, ntee tá'an ú ñā dí ne, dóo kue'e é vā'á vií ñā. Tē ñā te ntee tá'an nto kó ne, ñā tē neé kuvi vií nto. ⁶ Xoo ñá'a é ñā ntee tá'an i kó ne, kiñu'u ñā ñā k'í'i kán vata kaa ntidin i e kádun e ntánakuído ñá'a san e ntátsu'un ñā nchú'un kán é kōko.

⁷ Te kuntee tá'an nto kó, te kunuu ñi'í nto tú'ún kó ne, kákan nto da neé ka é ntio nto ne, ni'í ntō. ⁸ Dōo xi'í nuu ka'nu Xuva ko tē dóo kué'e núu i é vā'a vií nto. Kuan kōo ntuvi ntí'xe nto ñā ntini'í ko. ⁹ Vatā ó kakuinima Úvā kó ko ne, kuān ó kakuinimá ko ntó di. Ñā ku xtuvi mií nto é kákan ntó ísi ko, tsi dóo kakuinimá ko nto. ¹⁰ Te káda ntaa nto tú'ún é xtúvi u ne, ñā xtúvi mií u é kákuinimá ko nto, vatā ó dé ntaa u é káka'an Úvā kó ne, ñā kaxtuvi mií ñā é kákuinima ñā ko di.

¹¹ Kaka'án u ni ntō sá'a vata koo é na kúntoo ñi'í ntō nī kó vatā ó tuvi ñi'í u di. Kídaá ne, kunuu ñi'í kué'én nima nto. ¹² Sá'a é tú'ún ko é xtúvi u: Na kuínti nto ta'an nto vatā ó kakuinimá ko nto. ¹³ Te núu é ntaā i é kákuinima kué'én ko ñā e dóo vā'a tiin ni'í ó ne, un tsi nte ntúvi iñā ko kué'e o kuēnta iñā ñā. ¹⁴ Nto'ó ne, ñā e dóo vā'a tiin ni'í ú nto te vií nto é káka'án u ni ntō. ¹⁵ Vi'í a vé ne, ñā ká'án ka u te ñā ntáde tsiñu iñā ko nto, tsi ñā ntáde tsiñu sán ne, ñā ñi ñā neé kade tó'ó ñā. Ntá tsi ñā e dóo vā'a tiin ni'í ú

kaka'án u nto, tsí kaka'an ntí'i ú ni ntó nee iñá kaka'an Úvá kó nī ko. ¹⁶ Ña te divi ntó nakaxnúu ntó ko, tsí xu'u nakaxnúu ú nto ne, teé tsiñú u nto é k'ín nto, kinakáxa nto é vā'á san vata koo é na xntíi. Kidáá né, da neé ka nuu i é kákan ntó nta'a Uvá kó kuenta iñá ko ne, nī'i ntó. ¹⁷ Sá'a tsí é xtúvi u é vii nto: é na kuñima ntó ta'an nto.

Ña ñuxiví san ntainchu'vi ña Jesuu ni ñá'a ña

¹⁸ Tē ntainchu'vi ña ñuxiví san ntó ne, na kütuni nto tsí dí'na u inchu'vi ñá ko. ¹⁹ Tē dí kudadii nto nī ña ñuxiví san ne, dóo ntio ña nto. Ntá tsi ña te i'a ntáduku ntée ká nto, tsí nakaxnúu ú nto ñuxiví san. Dukuān ne, ntainchu'vi ñá nto. ²⁰ Nanu'u ntó iní nto tú'ún é káka'án u ni ntó: Tsi nté uun ña kade tsiñu ne, ñá té díi ka ka'nu ña'a ña e tó'o ña. Vata ó dé xení ña nī kó ne, kuan kōo kada xení ña ni ntó di. Tē dí ni dē ntaa ña tú'ún kó ne, kada ntaa ña e ntáka'an ntó di. ²¹ Un ntí'i sá'a nantó'o ña nto kuenta iñá ko, tsi ñá ñi ña ña táxnúu ko.

²² Tē dí ña ni kí'xi u é kixka'án u ni ña ne, ña túvi kuétsi ña. Ntá tsi vevii ne, ña túvi ká doka'an núu iní kuenta iñá kuétsi ña. ²³ Xoo é kainchu'vi ko ne, kainchu'vi ña Úvá kó di. ²⁴ Ña túvi kuétsi ña té dí ña ni iní ña nuu i é idé u e nté uun ká xtuku ña'a ña kuvi vii ña. Ntá tsi kuān te iní ñá ko ne, nté dúkuan ña ntío kue'en ñá ko, nté Uvá kó di. ²⁵ Ntá tsi kuan ó kúvi vata koo é ntüntaa mí úve na'a lei iñá ña é káka'an: "Inchu'vi ñá ko é nté ña tuví nee nuu i", ka'an.

²⁶ Ntá tsi té xee Espiritú é nuu é ntaa í san, ña vé'xi nta'a Uvá kó é xntíi ña ntó né, divi ña ntáda ntaa ña kuenta iñá ko. ²⁷ Divi nto ntáda ntaa nto kuenta iñá ko di, tsí nto'ó ne, intóo dadíi ó un tsi nte dá iñi ntu'u.

16

¹ Núu i sá'a kaka'án u ni ntó vata koo é ña nativi iní nto e ntántikn ntó ko té kúvi. ² Tsi nakunu ña nto má vi'i mí ntánataká nuu ña Israeé san. Xée ntúvi te xoó ka'ni i nto ne, tsiñu Xuva kō kade ña, kuñi ña. ³ Sá'a vii ñá ni ntó tsi vata kiní ña Uvá kó, nté xú'ú di. ⁴ Ntá tsi kaka'án u sá'a ni ntó vata koo té xee ntúvi tsikán ne, nanu'u ntó iní nto tsi diví é káka'án u ni ntó.

Núu i é kade Espiritú Sántu

Ñá ni ká'án u ni nto sá'a nte dá iñi ntu'u, tsí da xé tuví dadíi ká u ni ntó. ⁵ Ntá tsi vevii ne, kí'ín ú ve, kínakutúvi dadíi ú nī ña táxnúu ko. Nté uun nto ña kátsixe'e ntó ko mí kí'ín u. ⁶ Da uun kakuvi, dóo ntóo nta'xa nto é kuan ó ka'án u ni nto sá'a. ⁷ Ntá tsi kaka'án ntaa ú ni ntó tsí díi ka vā'a o iñá nto é kí'ín u. Tsi té dí ña kí'ín u ne, ña kúvi kí'xi ña é xntíi ntó. Ntá tsi te kué'en u ne, taxnúu ú ña é kunuu mé'ñu ña ntó. ⁸ Te vé'xi ña ne, nañe'e ñá ña

ñuxiví san nee iñá é kuétsi ña, nee iñá é vā'á koo vii ña ne, nté koo kada kú've Xúva ko iñá ña di: ⁹ kuenta iñá kuétsi i é ña ni kuintí'xe ña ko; ¹⁰ kuenta iñá i é vii ña é vā'a, tsi kí'm u mí tuví Uvá kó ne, ñá kíni ka ntó ko; ¹¹ kuenta iñá i é kada kú've Xuva ko iñá ña vatá o dé ña ni ña odo núu iñá ñá ñuxiví sa.

¹² Dóo titín ka nuu i é ncho ka'án u ni ntó, ntá tsi ña kutíi nto é tēku ntí'i nto vevii. ¹³ Ntá tsi te vé'xi Espiritú é nuu é ntaa í san ne, nañe'e ñá nto é un ntí'i nee iñá é nuu é ntaa ntí'xe i. Tsi ñá te díki tsi mii ña ká'an ña, tsi nee iñá é tekú ñá ne, diví é ka'an ñá ni nto ne, nañe'e ña nto nté koo kuvi rkontúvi. ¹⁴ Divi ñá né, kada ka'nu ña ko, tsí nī'i ña nee iñá e iñá ko ne dá ta'xi ña é kütuni nto. ¹⁵ Un ntí'i é ió iñá Uvá ko ne, kaduku ntée ú di. Dukuān é káka'án u tsí nañe'e ñá nto nee iñá iñá ko é nī'i ña.

¹⁶ Ña ná'a ká kiní nto ko, ntá tsi ña ná'a ka xtúku ne, nakiní xtuku nto ko —ka'an Jesuu.

Nadama donta'xa san dodíni

¹⁷ Kidáá ne, ió ñá ntini'i Jesuu ne, tsixe'e tá'an ña xe un xé un ña:

—¿Nee iñá ntu kani tú'un sá'a é káka'an ñá ni kó tsí ña ná'a ka kiní o ña ne, ña ná'a ká xtuku ne, nakiní xtuku o ñá, tsí kí'ín ñá nta'a Uvá ña? ¹⁸ ¿Nee iñá ntu kani tú'un é káka'an ña é ña ná'a ka? Ñá káñe'e díki kó ne nuu i é kuān ó kaka'an ña —ka'an ña.

¹⁹ Kütuni Jesuu tsí ncho tsixe'e ña ña kuenta iñá i sá'a ne, kaka'an ñá ni ña:

—¿Ntátsixe'e ta'an ntu ntó nee iñá ncho ka'án u dá ka'án u tsí ña ná'a ka kiní nto ko, ña ná'a ká dá nakiní xtuku nto ko? ²⁰ Nuú é ntaa í é káka'án u ni ntó tsi kuéku nto ne, kunta'xa iní nto di, nī dukuan ña ñuxiví san ne, kuntoo díni ña. Ntá tsi kuān te kunta'xa iní nto vevii ne, rkontúvi ne, nadama donta'xa san dodíni. ²¹ Vata kaa ñadi'i, ña é dá vé kaku i'xá i ne, kanti'i iní ña tsí e xee úra i. Ntá tsi té kúvi káku i'xá ña ne, kunáni ñá e kaexnúu kúñu ña, tsi dóo díni ña kuenta iñá i é káku i'xá ña é dá vé xee ñuxiví sa. ²² Divi ntó dí ne, ntánti'i iní nto vevii. Ntá tsi nakiní xtuku ú nto ne, naku'un díni nima ntó kidaá, uun dodíni e nté uun xoxo kuvi ka'nté nuu i.

²³ Ntuví tsikán ne, ñá té neé tsixe'e ká nto ko. Nuú é ntaa í é káka'án u ni ntó tsí da née ka ntí'i nuu i é kákan ntó nta'a Uvá kó ne, ta'xi ña te kákan ntó kuenta iñá ko. ²⁴ Vevii ne, váta kákan nto nté uun nuu i kuenta iñá ko. Kákan ntó ne, nī'i ntó, vata koo é küntoo díni kue'en nto.

Jesuu ne, kúvi idé ña ni ñuxiví sa

²⁵ Kantada dadíi ú nuu i sá'a, kaka'án u ni ntó. Ntá tsi vé'xi ntuví é ña te kuan koo ka'án ka u, tsí ka'an ntaa ú ni nto iñá Uvá ko. ²⁶ Ntuví tsikán ne, kákan nto kuenta iñá ko. Ntá tsi ña te kaka'án u ni ntó te kákan u

nta'a Uvā kó kuenta iña nto. ²⁷ Tsi Úvā kó ne, mii ñā dóo kakuinima ñā nto, tsi da xe ntákuinima ntó ko ne, ntákuinti'xe nto é vé'xi ú nta'a Xuva kó. ²⁸ Tsi nta'a Uvā ko kúí ú, vé'xi ú ñuxiví sa. Vevii ne, ntaka ú ñuxiví sa dá ntāa xtuku u mí tuví Uvā ko —ka'an Jesús.

²⁹ Ntáka'an ñā ntini'i ñā ni ñā:

—Vevii ne, kaka'an ntāa nto, é ñā te kántada dadii ká nto. ³⁰ É Iní nti ve tsi Iní nto un ntí nti núu i. Ntē ñā nto é xoxo tsixé'e i ntó. Dukuān e ntákuinti'xe nti tsi vé'xi nto nta'a Xuva kó —ka'an ñā.

³¹ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñā ni ñā:

—Ntákuinti'xe nto ntu ve? ³² Ntá tsi e xée ūra í ne, vevii du'va tsi nakuite xáa nto. Da dita da dita xnto itsi nto, xtuví mii ntó ko. Ntá tsi ñā te da mii tsi u tuví u, tsi tuví ni'i Úvā kó ko. ³³ Kaka'an u ni nto un ntí'i sá'a vata koo é kúntoo vá'a nto, xoo é kantikín í ko. Ñuxiví a ne, dóo ntó'o nto. Ntá tsi ka'xi víi nto nima ntó, tsi e kúvi idé u ni ñuxiví sa —ka'an ñā.

17

Kaka'an ntá'ví Jesuu kuénta iña ñā ntini'i ñā

¹ Dā kúvi ka'an Jesús núu i sá'a ne, ntāa ni'i ñā nuu ñā é dukún kán, dá kaká'an ñā:

—Úva, e xée ūra í ve. Nāxi'í nuu ka'nu nto kó, xu'ú é I'xā ntó ve, vata koo é nāxi'í nuu ka'nu ú nto di. ² Tsi tá'xi nto tsiñu ko é kodo núu u iña un ntí'i kue'en dú'va ñā'a san vata koo é kué' é u ntuví va'á iña ñā ntii dañu ntúvi, un ntí nti'í ñā'a, ñā e nátsu'un nta'a nto ko. ³ Sá'ā é ntuví vá'á iña ñā: te Iní ñā nto, divi ntó é Xuva nti'xe ko nto, ni Jesūcristu, xu'u e táxnūu nto.

⁴ Xu'ú ne, é dē ka'nu ú nto ñuxiví sa. É nantí'i u tsiñu e teé tsiñu nto ko é víi u. ⁵ Vevii ne, naxi'í nuu ka'nu nto kó nta'a nto ve, Úvā, vata tsi o nāxi'í nuu ka'nu nto kó ntē dí'na dá iñi ntu'u ñuxiví sa.

⁶ Ñā é nakaxnúu nto i'a ñuxiví sa é tsu'un nta'a ntó kó ñā ne, é nañé' é u ñā xoo é divi ntó. Tsi divi iña ntó ñā ne, nátsu'un nta'a ntó kó ñā ne, divi ñā kuinti'xe ñā tú'un ntó. ⁷ Iní ñā ve tsi da neé ka nuu i e tá'xi nto kó ne, nta'a nto vé'xi. ⁸ Tsi é nañé' é u ñā tú'un e tá'xi nto ko. Tēkú ñā ne, kutuni ñā é nuu é ntaā i tsi nta'a nto vé'xi u. Kuinti'xe ñā tsi divi ntó táxnūu nto ko.

⁹ Mii ñā é kaikán u kuenta iña ñā. Ñā te kuénta iña ñā ñuxiví san, tsi kuenta iña ñā e tá'xi nto ko, tsi divi iña nto ñā. ¹⁰ Un ntí'i nee iñā ío iñā ko ne, iña ntó di; nee iña é iña ntó ne, iñā kó di. Divi ñā ne, nāxi'í nuu ka'nu ñā ko.

¹¹ Xu'ú ne, ñā kutúvi ka ú ñuxiví sa, ntá tsi divi ñā né, kuntōo ká ñā ñuxiví sa. Tsi xu'ú ne, kīnakutúvi ú ni ntó. Úvā, divi ntó é vá'á kue'en nto ne, kūnuu mé'ñu kunuu dava nto ñā e tá'xi nto ko vata koo é uun tsi kuví ñā

vatā ó uun tsi kúvi ú ni ntó di. ¹² Dā itúvi dadii ú ni ñā i'a ñuxiví sa ne, xu'ú nada'an ú ñā kuenta iña ntó, un ntí nti'í ñā e tá'xi nto kó ne, ide ú ñā kuenta. Ntē uun ñā'a ñā ñā ni kunáa ñā (da mii tsi ñā e dúkuan kúnáa san), vata koo é kuntaa vatā ó uve na'a kaka'an tú'un ntó.

¹³ Vii'í a vé ne, ntiko kōó u mí tuví nto dan. Núu i sá'a kaka'an u da tuví ka u ñuxiví sa vata koo é na naku'un dīni nima ñā vatā ó nuu dīni nimá ko di. ¹⁴ É naku'é' é u ñā tú'un ntó. Ntá tsi ñā ñuxiví sa ne, ntaínchu'vi ñā ñā, tsi ñā te ntáduku ntēe ká ñā ñuxiví sa vata kaa u é ntē ñā te ñā ñuxiví sa ú di. ¹⁵ Ñā te kaikán u nta'a nto te natavā ntó ñā ñuxiví sa, tsi é na kūnuu mé'ñu kunuu dava nto ñā nuu i é kīni kaa san. ¹⁶ Ñā te ntáduku ntēe ñā ñuxiví sa, vata kaa u xu'ú di. ¹⁷ Kué'le ntó é víi ñā da mii kué'en tsi é vá'a é ntio nto, tsi ini ñā tú'un ntó é nuu é ntaā i. ¹⁸ Vata ó táxnūu nto kó ñuxiví sa ne, kuan koo taxnúu ú ñā mé'ñu ñā ñuxiví sa di. ¹⁹ Kuenta iña ñā ne, ntada ú ntuví iñā ko kuenta ntá'a nto vata koo é na ntāda ñā ntuví iña ñā kuénta ntá'a nto di é na víi ñā nee iña é nuu é ntaā i.

²⁰ Ñā te da mii tsi kuénta iña ñā sá'a é kaka'an ntá'ví u, tsi kuenta iña ñā é kuinti'xe i ko rkontúvi kuenta iña tú'un ñā. ²¹ Kaikan u é uun tsi na kúvi ñā, un ntí'í ñā, vata tsi kaa o xo'ō di, Úva, é uun tsi kúvi ú ni ntó ne, uun tsi kúvi nto ni kó di. Te uun tsi na kuví ñā ni kó di vata koo é na kuinti'xe ñā ñuxiví sa tsi divi nti'xe ntó táxnūu nto ko. ²² Naxi'í nuu ka'nu ú ñā vatā ó naxi'í nuu ka'nu nto kó vata koo é uun tsi na kúvi ñā vata kaa ú ni ntó. ²³ Tsi úun tsi kúvi ú ni ñā ne, uun tsi kúvi nto ni kó di, vata koo é uun tsi kuví nti'xe ñā. Kidāa ne, kutuni ñā ñuxiví sa tsi divi ntó táxnūu nto kó ne, dóo kakuinima ntó ñā vatā ó kakuinima ntó ko di.

²⁴ Ó Úva, divi ntó tsú'un nta'a nto ñā kó ne, ntio ko é kúntoo dadii ñā ni ko mí kutúvi u, vata koo é na kiní ñā ko é káxi'í nuu ka'nu ú nta'a nto. Tsi kakuinima ntó ko un tsi nte dí'na dá iñi ntu'u ñuxiví sa. ²⁵ Ó Úva, divi ntó e dóo vá'á nto. Ñā ñuxiví sa ne, ñā ini ñā nto. Ntá tsi xu'ú ne, ini u nto ne, ñā sá'a ini ñā tsi divi ntó táxnūu nto ko. ²⁶ É kaka'an ntaa ú ni ñā xoo ñā'a nti'xe nto ne, kuan kōo víi ka ú di vata koo é na kūnima ntó ñā vatā ó kakuinima ntó ko ne, vata koo é mii ú kutúvi u ni ñā —ka'an Jesús.

18

Dā tñn ñā Jesuu

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53)

¹ Dā kúvi ka'an Jesús sá'a ne, kué'en ñā ni ñā ntini'i ñā ūun xo diñi xi'nti ntúte Cedruun. Ikān kuk'ívi ñā má utun tatá kan ni ñā ntini'i ñā. ² Judā, ñā diko Jesús ne, ini va'á ñā ikān, tsi dóo ki'in ito kánakuntóo dadii Jesuu

ni ña ntĩnĩ'i ña ikān. ³ Dukuān né, ntēka Júdā sntadun ni ña ntáde kuenta xúkūn, ña é táxnūu tó'ō dutú nĩ ña fariseú san. Xée ña ikān, odo ña ñu'ú, ni chū'un, ni káa é ká'ní nuu ña Jesuu. ⁴ Ntá tsi é ĩni Jéssuu un ntĩ'i nūu i neé kubi ña ne, kīi ña, kaka'an ñá ni ñá'a san:

—¿Xoó ña'a ntu ntánantuku ntó? —ka'an ña.

⁵ Nantíko koó ñá, kaka'an ñá ni ñá:
—Jesuu, ñá ñuú Nazaree ntánantukū ntí ña —ka'an ña.

Kaka'an Jéssuu ni ña:
—Divi ú xu'u —ka'an ña.
Júdā, ña é diko ñá san ne, ntĩsĩ dadĩi ña ni ñá'a san. ⁶ Dā ka'an Jéssuu tsí divi ñá ne, un ntĩi ntĩi ña'a san nákaa ata ñá; ntáva ña kue'en ñá ñu'u kán. ⁷ Kídāa ne, tsixe'e xtúku Jesuu ña:

—¿Xoó ña'a ntu ntánantuku ntó? —ka'an ña.

Ntáka'an xtúku ña:
—Jesuu, ñá ñuú Nazaree —ka'an ña.

⁸ Dā nantíko koó xtúku Jesuu, kaká'an ñá ni ñá:

—É káka'an xtúku ú ni ntó tsí divi ú xu'u. Te xu'ú ntánantuku ntó kó ne, na kĩ'in ká ña nguĩ san —ka'an ña.

⁹ Kuan ó ka'an ñá vata koo é kũntaa tú'ūn é ká'an ña: “Úvá, ña é tá'xi nto kó ne, nté uun ña ña ni kunáa ña”, ka'an ña. ¹⁰ Kídāa ne, Simuun Pedru táva nuu ña káa ñá né, dā é'nte tu'un ña lo'xo ña káde tsiñu ña dútu ñá odo nūu san; náki'i tū'un ñá lo'xo kua'a ña. Ña kade tsiñu sán ne, Malcu náni ña. ¹¹ Jesuu ne, kaka'an ñá ni Pedru kídāa:

—Náxnūu vá'an káa ó. ¿Vá ñá ntu te ntó'ó ko dontĩni é ta'xi Úvá kó ko é ntó'ó ko? —ka'an ña.

Dá ntĩsĩ me'ñu Jéssuu nuu Ánaa
(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lc. 22:54)

¹² Sntadun san, ni tó'ó ña, ni ña ntáde kuenta xúkūn ña Israeé san ne, tĩn ña Jesuu, da kí'ni kutu ñá ña. ¹³ Di'na intéka ña ña mí tuvĩ Ánaa, ñuntĩi dútu ñá odo nūu kuia tsikan, ñá nani Caífaa. ¹⁴ Divi Caífaa ne, é káka'an ñá tsi díi ka vá'a ó te ũun tsi ña'a kubi ña kuenta ña un ntĩi ntĩi ña ñuú i san.

Dá kaká'an Pedru é ñá ini ñá Jesuu
(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lc. 22:55-57)

¹⁵ Ña ntĩnĩ'i ñá, ña uun ká san, ni Simuun Pedrú ne, ntĩkin ñá Jesuu. ĩni dútu ñá odo nūu san ña ntĩnĩ'i ñá, ña é uun sán ne, dukuān ne, kúk'ví ña ni Jéssuu iní vi'i dutu ñá odo nūu san. ¹⁶ Ntá tsi Pedrú ne, da nuu ntĩsĩ ña atá xi'i kan. Kídāa ne, kué'en ña ntĩnĩ'i ñá, ñá ĩni dútu ñá odo nūu san, kaka'an ñá ni tá'nu ntee nta'a i xi'i san te kúvi kuíta ntĩ'xin Pedru iní vi'i kán di. ¹⁷ Ta'nu ntee nta'a i xi'i san ne, tsixe'e tūn Pedru:

—¿Vá ña ntu te divi ntó é kantĩkin ntó ña tsikan? —ka'an tun.

—Ña'a ní san, ñá te xu'ú —ka'an ña.

¹⁸ Tsí da xe dóo vi'xín ne, ña ntáde tsiñu nĩ ña ntáde kuenta xúkūn sán ne, tūun ña ñu'ú ne, dā ntátunĩ ña. Ikān ntĩsĩ dadĩi Pedrú san ni ñá, katunĩ ña di.

Dā ĩto ntee dutu ñá odo nūu san Jesuu
(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lc. 22:66-71)

¹⁹ Kídāa né, tsixe'e dútu ñá odo nūu san Jesuu kuénta ña ña ntĩnĩ'i ña ne, kuenta ña nchú'ūn é kanaku'a ña ña'a san. ²⁰ Nantíko kóo Jesuu, kaká'an ñá ni ñá:

—Xu'ú ne, kaka'an nta'a u mé'ñū ña'a san un ntĩ'i kue'en dú'va ña. Nguentúvi tsi naku'á u ña má vi'i mí ntánataká nuu ña Israeé san ne, ĩni ukún ka'nu sán di. Nté uun nuu i ña ni ká'an xu'ú u. ²¹ ¿Nté kui mi'í ú katsixe'e ntu ntó ko? Tsixe'e nto ñá'a san, ña téku i nté o kaka'an u. Divi ña ĩni ña nee ña é káka'an u —ka'an Jéssuu.

²² Dā kaká'an ña sá'a ne, uun ña'a ña ntáde kuenta xúkūn sán, ña ntĩsĩ etsin ne, xé'e nuu ña vinuu Jesuu, kaká'an ñá ni ñá:

—¿Nté kui kuan ntó ó kanantíko kóon kaka'an ni dútu ñá odo nūu san? —ka'an ña.

²³ Nantíko kóo Jesuu, kaká'an ñá ni ñá:

—Tē ña vá'a o kaka'an u ne, ká'an nto nee ña é ña vá'a ó san ni. Ntá tsi te vá'a o kaka'an u ne, ¿nté kui xé'e nuu ntun vinuú ko kuan? —ka'an ña.

²⁴ Kĩ'ni kutu ña ña kídāa né, dā táxnūu Anaá san ñá mí tuvĩ dutu ñá odo nūu, ñá nani Caífaa.

Dá kaká'an xtúku Pedru tsi ñá ini ñá Jesuu

(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lc. 22:58-62)

²⁵ Da ni ntĩsĩ Pedru, katunĩ ña nchú'ūn kán ne, kaka'an ñá'a san ni ñá:

—¿Vá ña ntu te divĩn é ntĩnĩ'in ña tsikán di? —ka'an ña.

Ntá tsi divi ñá ne, kaka'an ña:

—Ña'a ní san, ñá te xu'ú —ka'an ña.

²⁶ Kídāa ne, uun ña'a ña ntáde tsiñu ña dútu ñá odo nūu san, ñavi'i ña é é'nte Pedru ló'xo i ne, kaka'an ñá ni ñá:

—¿Vá ña ntu te divĩn é ĩni ú o ni ñá má utun tatá kán? —ka'an ña.

²⁷ Ntá tsi Pedrú ne, kaka'an xtúku ña tsi ñá ini ñá ña ne, ura dú'va tsi i kána l'xĩ san.

Dá ntĩsĩ me'ñū Jesuu nuu Pílatu
(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lc. 23:1-5)

²⁸ Kídāa né, ntāka ña nú vi'i Caífaa ne, dā kueni'i ña Jéssuu iní vi'i me'ñū ña ñuú Roma. Dā ve vé'xi katúvi. Ña Israeé san ne, ña dí ni kĩ'ví ña iní vi'i me'ñū san vata koo é ña naxe'é ña nta'a ña. Tsí te kuan kōo ne, ña kúvi ká'xĩ ña viko san. ²⁹ Dukuān né, ntĩi Pílatu nu kí'i kán, kaka'an ña:

—¿Neē ntú nuu i ntátsi'i kuétsi nto ña sã'a?
—ka'an ña.

³⁰ Nantíko koō ñá, ntáka'an ñá ni ñá:

—Tē dí ña kini kaa ña ne, ña ntádā ntí ña kuenta ntá'a nto —ka'an ña.

³¹ Kidáá ne, kaka'an Pílatu ni ña:

—Kue'ēn ni'i nto ñá ni. Kada kú'vė ntó iña ñá kuenta iñá lei mii ntó —ka'an ña.

Ntá tsi ña Israeé san ne, ntáka'an ñá ni ñá:

—Dōo xii kaá te ntí'i kué'e nti doxi'i dā xóo ká ña'a —ka'an ña.

³² Dukuan ō kúvi vatá ó kaka'an Jėsuu nté koo kúvi tē xi'i ña. ³³ Kidáá ne, kúntí'ví xtuku Pílatu iní v'i'i me'ñú san, dá kána ña Jesuu, kátsixe'e ña ñá:

—¿Vá divin ntún é Rei iña ñá Israeé? —ka'an ña.

³⁴ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñá:

—¿Vá kuēnta iña mii ntú nto é kuān ó kaka'an ntó san ne, o dē xé tuku ña'a san kaka'an ñá ni ntó? —ka'an ña.

³⁵ Nantíko kōó Pílatu, kaká'an ña:

—¿Vá ña Israeé ntú u? Ña ñuu mii o nī tó'ó dutú san ne, divi ñá ntáda ña o kuenta ntá'a ko. ¿Neé ntu den? —ka'an Pílatú san.

³⁶ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ña:

—Ñá te ñuxiví sa kade ú rei. Tē dí ñuxiví sa kade kú'vė u ne, nté du'xen víi ña ntáde tsiñu iñá ko vata koo é xoxo ntáda í ko kuenta ntá'a ña Israeé san; ntá tsi ña te i'a káde kú'vė u —ka'an ña.

³⁷ Kaka'an Pílatu ni ña kídaá:

—¿Vá dukuan ntú é rei ntí'xen? —ka'an ña.

Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñá:

—Mii nto káka'an nto é rei u. E divi tsiñu káku u. Dukuān ne, vé'xi ú ñuxiví sa vata koo é ká'an u nee iña é nuu é ntaā í. Xoo é ntio í é nuu é ntaā í ne, katekú ña é káka'an u —ka'an ña.

³⁸ Tsixe'e Pílatu ña kídaá:

—¿Nee iñá ntu é nuu é ntaā í kuan? —ka'an ña.

Dā ntúvi Jesuu kuēnta é kuví ña

(Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25)

Dā kúvi tsixe'e ña sã'a ñe, nti xtuku ña, kaka'an ñá ni ña Israeé san:

—Nté unu kuétsi ña sã'a ña kánani'í ko.

³⁹ Ntá tsi nto'ó ne, vatá xkoó iní nto é nantii ú unu ña'a ña nuu kutú me'ñú viko sá ne, ¿ntio ntu nto é nantii ú Rei iña ñá Israeé? —ka'an Pílatu.

⁴⁰ Un ntí'í ntí'í tsí ña'a san káchu'u ña, ntáka'an ña:

—¡Ñá te ña tsíkan nantii ntó ña, tsí Barabaá san! —ka'an ña.

Barabaá san ne, ña kae'ní ña'a.

19

¹ Kidáá né, kí'i Pílatú san Jesuú ne, da táxnūu ña é natinuu ña ña xo'o ume. ² Sntadún san ne, de vá'a ña le'e e kúvi ntuku iñu, da xntéku ña diki Jėsuú ne, da xnūu ña ña doo tnta. ³ Xée ētsin ña mí ntísi ña ne, da ntáka'an ñá ni ñá:

—¡Ntiusi ntó, Rei iña ñá Israeé! —ka'an ñá, dá kátu nuu ña vinuu ña.

⁴ Kíi xtuku Pílatú san ne, kaka'an ñá ni ñá'a san:

—Un kaa ña sã'a é nantii ú ña nuu nto vata koo é na kútuni nto tsi ña ni nani'í ko nté unu kuétsi ñá —ka'an ña.

⁵ Kidáa ne, ntii Jesuu é ntėku le'e iñu san diki ñá ne, nuu ña doo tntá san. Kaka'an Pílatú san ni ñá'a san:

—¡Un kaa ñatí sa'a! —ka'an ña.

⁶ Dá iní tó'ó dutú san ni ña ntáde kuenta xúkūn sán ne, un tsi ntákachu'u ña ntáka'an ña:

—¡Na nākuntée ña ntiká krusi! ¡Na nākuntée ña ntiká krusi! —ka'an ña.

Kidáa ne, kaka'an Pílatú san ni ñá:

—Kue'ēn ni'i mii nto ñá ni, dá naxntēē ntó ña ntiká krusi kan. Tsi xu'ú ka'an u ne, ña túvi nee kuetsi ña —ka'an ña.

⁷ Dá nantíko kōó ña Israeé san, ntáka'an ñá ni ñá:

—Lei iñá nti ne, kaka'an tsí da mii é kuví ña, tsí dotó tsí kaka'an ña é I'xá Xuva ko ña —ka'an ña.

⁸ Dá téku Pílatú san sá'a ne, dii ka ũ'vi xtúku ña. ⁹ Kúntí'ví xtuku ña iní v'i'i me'ñú san ne, dá kaká'an ñá ni Jėsuu:

—¿Mí'i ntu ñuu vé'xin? —ka'an ña.

Ntá tsi Jesuú ne, ñá ni ká'an kue'en ña.

¹⁰ Dukuān ne, kaka'an Pílatú san ni ñá:

—¿Nté kui ña kaká'an ntún nī ko? ¿Vá ña ntu inin tsi kuví vii u naxntēē ú o ntiká krusí, o kuví nakáka xaa ú o? —ka'an ña.

¹¹ Nantíko kōó Jesuu, kaká'an ñá ni ñá:

—Nté ña kuví kadan kú'ven iñá ko tē ña te Xuva ko ni ta'xi ña o. Dukuān ne, dii ka iō kuetsi ña e ntáda kó kuenta ntá'a o —ka'an ña.

¹² Nté ũra tsíkan ne, ntukū nuu iní Pílatú san nté koo nantii ña ña. Ntá tsi ña Israeé san ne, un tsi ntákachu'u ña ntáka'an ña:

—¡Te nantii nto ña sã'a ñe, ñá te vá'á tiin nto nī Cesal tsi te xōo ñá'a é káka'an ña é rei ñá ne, kaka'an ntée ña Cesá san —ka'an ña.

¹³ Dá téku Pílatu sá'a ne, nantii ña Jėsuu. Kidáa ne, nákutūví ña nú mesa ví'i me'ñú san mí nani Gábata, é káni tú'un Nú Xūu san é tū'un hébreu. ¹⁴ Dá ká'ñu ntuvi sispre víko san ne, kaka'an Pílatú san ni ña Israeé san:

—¡Un kaa rei nto! —ka'an ña.

¹⁵ Ntá tsi un tsi ntákachu'u ña'a san ntáka'an ña:

—¡Kuē'en ni'i ntó ña! ¡Kuē'en ni'i ntó ña!
¡Dá naxnteē ntó ña ntiká krusi kan! —ka'an
ñá'a san.

Kaka'an xtúku Pilatú san ni ñá'a san:
—¿Vá naxntee ntú u rei nto ntiká krusi
kan? —ka'an ña.

Nántiko kōo tó'ō dutú san, ntáka'an ña:
—Xoxó ka xtúku é rei nti, tsí da mii tsí Cesá
san —ka'an ña.

¹⁶ Kidáá né, ntáda kuenta Pilatú san Jéssu é
na naxntee ñá ña ntiká krusi kan. Tññ ña ña
né, dá kue'en ni'i ña ña.

Dá nakuntée Jesuu ntiká krusi

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43)

¹⁷ Ntú Jesuu, ntéku dokó ña krusi ña,
kue'en ña mí nani Gōlgota é káni tú'un
Xkidiki Ntíxi kán é tú'un hébreu. ¹⁸ Ikán
naxntee ñá ña ntiká krusi san ni úvi ñá'a
ka ñatíi. Uun ña ntee ña diñi kua'a ña ne,
uun ña ntee ña diñi datsin ña. Jéssu ne, nuu
mé'ñu ña. ¹⁹ Pilatú san ne, táxnū ña kuvá'a
ta'vi rkunú é kuntée dikí krusi san é káka'an:
“Jesuu, ñá ñuú Nazaree, Rei iña ñá Israee”,
ka'an. ²⁰ Dóó titin ña Israee san nakuá'a
ña tú'un sa'a, tsí mi naxntee ñá Jesuu ntiká
krusi ne, etsin ñuú ka'nu. Úni tú'un san uve
na'a: tú'un hébreu, latíin, ni tú'un griegú di.
²¹ Tó'ó dutu iña ñá Israee san ne, ntáka'an ñá
ni Pilatú san:

—Ñá ku xntee nto: “Rei iña ñá Israee”. Díi
ka vá'a ó te xntee nto: “Ñá é káka'an é Rei iña
ñá Israee” —ka'an ña.

²² Ntá tsi Pilatú san ne, nantíko koó ñá,
kaka'an ña:

—É xntee na'a ú ne, é kuan tsí koo —ka'an
ña.

²³ Dá kúvi naxntee sntadún san Jesuu
ntiká krusi san ne, kí'i ña doo ñá ne, dá
kátsin dava ña kimi ta'vi. Uun ta'vi uun ta'vi
ni'i ñá xe un xé un ñá. Dá kí'i ña du'nu
kani ñá di, ntá tsi du'nu ñá ne, kantáa tsi
nte dukun i un tsi nte xú'u i; ña túvi mí'i
xí'i ta'an. ²⁴ Dukuán ne, sntadún san ne,
ntáka'an ñá ni tá'an ña:

—Ñá nakatsin o sa'a; díi ka vá'a ó te nadíki
ó xoo é ní'i i —ka'an ña.

Kuan ó dé ña vata koo é kuntaa vatá ó uve
na'a kaka'an tú'un Xuva kō: “Kátsin dava
ña doó ko. Nadiki ña xoo é ní'i i dú'nú ko”,
ka'an. Kuán o dé sntadún san.

²⁵ Dí'i Jéssu ni ta'an dí'i ña, María, ñadí'i
Clíofa, ni María Madaléná ne, ntáñi etsin ña
nú krusi san mí ntee Jesuu. ²⁶ Dá íni Jesuu
dí'i ña ni ña ntini'i ñá, ña é dóo kuinima ñá
ne, kaka'an ñá ni dí'i ña:

—Nakunú nta'a nto í'xá nto dan —ka'an
ña.

²⁷ Dá kaká'an xtúku ña ni ña ntini'i ña:
—Nakunúun nta'an dí'i ó dan —ka'an ña.
Nté ntúvi tsikán ne, nákunuu nta'a ña
ntini'i ña sán dí'i Jéssu.

Dá xi'i Jéssu

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49)

²⁸ Dá kúvi sá'a ne, íni Jesuu tsi é kuntaa
ntí'i vatá ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō
ne, kaka'an ña:

—Kaitsí ko ntute —ka'an ña.

²⁹ Ikán tuví uun kídí ntídí ía ne, xnúu nto'o
ña uun ti'ntí dóo ne, dá xntídó ñá díki chñn
ne, da xní'ni ña xu'u ña. ³⁰ Dá kúvi xí'i ña
ntídí ía sán ne, kaka'an ña:

—É kúntaa ntí'i ve —ka'an ña.

Kidáá né, naxka'nu ntei ña díki ñá ne, xí'i
ña.

*Dá í'xi nūu uun sntadún san káa má
xkintika Jesuu*

³¹ Ntúvi sá'a ne, ntúvi é koo tu've iña víko
ka'nu san. Ña Israee ne, ña ni ntío ña é kúve
ka kúñu ña ntiká krusi ntúvi dá ió dá'na, tsi
dóo ka'nu ntúvi tsikan. Dukuán ne, kaka'an
ña ni Pilatú san te kue'é ña tsí é ña ña ña
xkidá'nta ña uve ntiká krusi san vata koo é
na kúvi kantí'i ña ne, dá kúvi nanuu ntee ña
ña ntiká krusi. ³² Kidáá né, kue'en sntadún
san, kuka'nu ña xáki dá'nta ña ata iko díñi
Jesuu san. ³³ Ntá tsi dá xee etsin ña mí rkáa
ntee Jesuu ne, kútuni ña tsí é xí'i ña. Dukuán
ne, ñá ni e'nu ña xiki dá'nta ña.

³⁴ Ntá tsi uun ña'a sntadún san ne, i'xi nūu
ña káa ñá má xkintika Jéssu ne, ura tsí i kíi
niñi ni ntute. ³⁵ Xu'u é kantaá ú ni nto sá'a
ne, íni u nee iña kúvi. Kaka'an ntáa ú ni ntó
vata koo é na kuínti'xe nto dí, tsí íni u tsi nuu
é ntaá i é káka'an u. ³⁶ É un ntí'i nūu i sá'a kúvi
vata koo é kuntaa vatá ó uve na'a kaka'an
tú'un Xuva kō: “Nté uun xiki ña ña ni tá'nu”,
ka'an. ³⁷ Uun ká xtuku nuu i kaká'an tú'un
Xuva kō di: “Kini ña'a san ña é i'xi nūu ña káa
kúñu ñá”, ka'an.

Dá intú'xi Jesuu

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56)

³⁸ Dá ita ntí'xin kúvi sá'a ne, vé'xi uun
ñá'a, ñá nani Jósee, ña ñuú Arimatea.
Kuínti'xe xu'u ña Jesuu tsi dá xé u'vi ña ña
Israee san. Dívi ña íkan ñá nta'a Pilatú san
te kue'é ña tsí é naki'i ña kúñu Jéssu. Pilatú
san ne, xé'e ña tsí é kuán koo víi ña. Kidáá
ne, ixnakí'i ña kúñu ña ña, dá kue'en ni'i
ña. ³⁹ Íkan tsí xee Nícodemu, ña é ñe'e é níñu,
ixka'an ñá ni Jéssu, ódo ñá vata oko u'xi kílu
cho'o vídin é kadáka dú'xe utun ni ú'xen
xaví san. ⁴⁰ Ntúvi ña náki'i ña Jéssu ne, dá
naxtinuu ñá ña doo kui'xin é xntá'a ña u'xen
cho'ó san vatá xkoó íni ñá Israee san. ⁴¹ Mí
naxntee ñá Jesuu ntiká krusi san ne, íkan
etsin má utun tata. Ikán tuví uun ña ña xé
mí é vata xoxo kunuu ntú'xi í. ⁴² Íkan tsí
xnúu ntú'xi ña Jesuu, tsí íkan etsin tuví ña ña
san, tsí da xé kuenta iña i é káxio tú've víko
iña ñá Israee san.

20

*Dā ntóto Jesuu**(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12)*

¹ Ntuvia dá naki'i vité san ne, ntikin ni'ni ká kua'e'en María Madalena nú ñaña kán. Dā ito ña ne, iní ña tsí e xío tuví xuu é katávi núu xu'u ñaña san. ² Kaxkainu ña kua'e'en ña mí ntoo Simuun Pedru ni ña ntini'i ña, ña e dóo kuinima Jesús. Kaka'an ña ni ña:

—É nātavá ña Mastru ko nú ñaña ña kán né, ntē ñá iní o mí'i kúnaxnuu ña ña —ka'an María san.

³ Kidáá né, kíi Pedru ni ña ntini'i ña, ña uun san, kua'e'en ñá nú ñaña kán. ⁴ Ntuvia ñá koo da ntaínu ña kua'e'en ña, ntá tsi díi ka inú ka ña é ña uun san. Dí'na ña xee ña nú ñaña san. ⁵ Náxká'nu nteí ña díki ña, ito ni'ni ña iní ñaña sán ne, iní ña doó san, ntá tsi ña ni kí'vi ña. ⁶ Kidáá ne, xée Simuun Pedru san ne, dá kukí'vi ña iní ñaña sán ne, ikán iní ña doó san. ⁷ Ta'vi dōo é itínuu díki Jesús ne, ñá te tūví dadú ká ni dōo ka'nú san, tsí e xío tuví kata'nu va'a. ⁸ Kidáá ne, kúkí'vi ña uun ña'a sán di, ña é xee dí'na nú ñaña sán ne, dá iní ña ne, kuínti'xe ña. ⁹ Ntá tsi vata kí'in díki ña é uve ña'a kaka'an tú'un Xuva kō tsí da mī é ntoto ña té xi'i ña. ¹⁰ Kidáá né, ntiko kōó ña ntini'i ña, kunú'u ña nú vi'i ña kán.

Dā ntii díto Jesuu núu María Madalena
(Mr. 16:9-11)

¹¹ Ntá tsi María sán ne, ntitsi ña díñi ñaña san, kaeku ña. Kuan tsí ó kaeku ña, náxká'nu nteí ña díki ña, ito ni'ni ña iní ñaña sán ne, ¹² iní ña uvi ña'a ánjē san é ñu'u ña doo kuí'xin. Ntoo ña nú xuu mí intéku kúñu Jesús. Uun ña'a ña tuví ña díki ñaña sán ne, uun ña'a ña tuví ña xe'e i kan. ¹³ Tsixe'e ña ña:

—¿Ntē kui kaekun ntun, ñadí'i? —ka'an ña.

—Tsí kua'e'en ni'i ña Mastru kó ne, ntē ñá iní u mí'i xnúu ña ña —ka'an ña ni ña.

¹⁴ Dā ve tsi kaka'an ña sá'a ne, xkokōto ñá ne, ikan tsí iní ña Jesuu ntítsi ña, ntá tsi ña ni iní ña te divi Jesús. ¹⁵ Jesús ne, tsixe'e ña ña: —¿Ntē kui kaekun ntun, ñadí'i? ¿Xoó ña'a ntu kanantukūn? —ka'an ña.

Ña kaito ntodo útun tatá san, kuíni María sán ne, kaka'an ña ni ña:

—Te divi nto kué'en ni'i ntó ña ne, ká'an nto ní ko mí'i náxnuu nto ña vata koo é kí'ín u, kí'ínaki'í u ña —ka'an ña.

¹⁶ Dá kaká'an Jesús ni ña:

—¡María! —ka'an ña.

Dā xkókoto ña, kaka'an ñá ni ña tū'un hébreu san:

—¡Rabuní! (é káni tú'un Mastru) —ka'an ña.

¹⁷ Dá kaká'an Jesús ni ña:

—Ñá kú dí tñn nta'án ko, tsí vata ntáa u mí tuví Uvā ko. Ntá tsi kué'en mí ntántoo ení ko

ne, ká'an ni ñá tsí ntaa u mí tuví Uvā ko, é divi ña Uva ntó di, tsí uun tsi Xuva ko ni ntó —ka'an ña.

¹⁸ Kidáá ne, kué'en María Madalena san, kaka'an ñá ni ña ntini'i ña:

—¡É iní u Mastru kó ve! —ka'an ña.

Kidáá ne, ntaa ña ni ña tū'un é kaka'an Jesús ni ña.

*Dā ntii díto Jesuu mí ntántoo ña ntini'i ña**(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49)*

¹⁹ Dā kuáa divi tsi ntúvi é kúvi uun vité san ne, kantí'u tsi xi'i san mí ntoo ña ntini'i ña, tsí da xe ntaú'vī ñá ña Israeé san. Ikan tsi kúkí'vi Jesús, ntítsi ña mé'ñu ña kán ne, kaka'an ñá ni ña:

—Vá'a tsi koo kuntōo nto —ka'an ña.

²⁰ Dā kúvi ka'an ña sá'a ne, náñ'e'e ñá ña nta'a ña ni xkintika ña. Ná té nté kaa naku'un díni nima ñá ntini'i ña da iní ña Jesús. ²¹ Kidáá ne, kaka'an xtúku Jesús ni ña:

—Vá'a tsi koo kuntōo nto. Vata ó táxnuu Uvā kó ko ne, kuan koo taxnúu ú nto di —ka'an ña.

²² Dā kúvi ka'an ña sá'a ne, t'í'vī nteé ñá ña, kaka'an ña:

—Naki'i nto Espiritū Sántū san. ²³ Da xóó ka ña'a é káda ka'nu iní nto ni ña kuétsi ña ne, é nti'i kuétsi ña. Ntá tsi da xóó ka ña'a é ña kada ka'nú iní nto ni ña kuétsi ña ne, é kuan tsi koo kuétsi ña —ka'an ña.

Dā iní Tumaá e ntóto Jesuu

²⁴ Ntá tsi Tumaá san, uun ña'a ña é kúvi uxuvi ñá'a ña ntini'i ña, ña e ntántee I'xa Uvī ne, xóxó ña da ntii díto Jesús. ²⁵ Ntá tsi ntáka'an ñá ntini'i ña, ña nguú san ni ña:

—É iní nti Mastru kó ve —ka'an ña.

Ntá tsi Tumaá san ne, kaka'an ñá ni ña:

—¿Vá ntaá ntu? Té ña kíni u mí dūku tsikí san nta'a ña, té ña naki'ví u rkinta'á ko mí dūku san ne, o té ñá naki'ví u nta'a ko mí kanúu xkintika ña dí ne, ña kúvi kuínti'xe ko —ka'an ña.

²⁶ Dā kúvi ùna ntúvi ne, ntoo xtuku ña ntini'i ña má vi'i kán né, ikán tuví Tumaá san di. Kanti'u tsi xi'i ntóo ña, ntá tsi xee xtúku Jesús, ntítsi ña mé'ñu ña, kaka'an ña:

—Vá'a tsi koo kuntōo nto —ka'an ña.

²⁷ Kidáá ne, kaka'an ñá ni Tumaá san:

—Nakí'vín rkinta'a o i'a ne, koton nta'a kó san ve. Tá'xin nta'a o, dá nakí'vín xkintiká kó san. Ñá ku kuán nte dó'on; na kuínti'xe o ko —ka'an ña.

²⁸ Nantíko kōó Tumaá san, kaka'an ñá ni ña:

—¡Tō'ó mīi ko! ¡Xuva nti'xe ko! —ka'an ña.

²⁹ Kidáá ne, kaka'an Jesús ni ña:

—Vi'i a vé ne, kakuínti'xe o tsí da xe ínín ko. Ntá tsi jnté kui va'a ña'a, ña é kakuínti'xe i kó kuan te vata kíni ña ko! —ka'an ña.

Nuu i é de vá'a ña ntú sa'a

³⁰ Nā te da dii ka nuu i é idé Jesuu núu nā ntini'i nā é nā ni úve na'a tutú sa'a. ³¹ Ntá tsi nuu i sá'a úve na'a vata koo é kuinti'xe nto tsí Jesuu ne, divi nā é táxnuu Xuva ko nā né, divi nā é I'xá Xuva ko nā di. Te kuinti'xe nto nā ne, ní'i nto ntuvi vā'á iña ntó kuenta iña nā.

21

Dā ntii dító Jesuu núu ú'xe nā'a nā ntini'i nā

¹ Dā rkontúvi e kúvi sá'a ntii dító Jesuu mí ntóo nā ntini'i nā etsin nu míni ká'nu é nani Tiberia. Sá'á kúvi dá ntóo di nā.

² Ikān ntóo dadii Simuun Pedrú san ni Tūmaa, nā e ntántée I'xa Uví, ni Natanāee, nā vé'xi nūu Canaa é káduku ntée nūu Galilea, ni ntuvi i'xá Zebedeu, ni úvi ka xtúku nā ntini'i Jēsuu. ³ Simuun Pedrú san kaka'an nā ni nā:

—Xu'ú ne, tsáká kitáva u —ka'an nā.

Ntáka'an nā ni nā:

—Kí'ím ntí ni ntó di —ka'an nā.

Kué'en nā, nū'ú nā tun ntóo san. Ntá tsi niñu tsikán ne, nté uun tsáká nā ni tavá nā.

⁴ Ntá tsi dá vé'xi túvi ne, ikān ntii dító Jesuu, ntá tsi nā diñi ntute san. Ntá tsi nā ntini'i nā ne, nā ni íni nā te divi Jēsuu. ⁵ Kidáa ne, kaka'an Jēsuu ni nā:

—Ó dá, ¿vāta ntu ní'i nto tsáká san? —ka'an nā.

—Vātā —ka'an nā.

⁶ Jesuu ne, kaka'an nā ni nā:

—Nakuítá nuu nto xunu nto diñi kuá'a nto sán ne, ikan ní'i ntó ti —ka'an nā.

Kuān o dé nti'xe nā ne, nté nā ni kuvi natavá ka nā xunu san e dóo nū'u tsitu kué'en tsáká san. ⁷ Nā ntini'i nā, nā e dóo kuinima Jēsuu ne, kaka'an nā ni Pedrú san:

—jDivi mastru kó nā! —ka'an nā.

Dā ve tsi téku Pedrú san é divi Tó'o nā ne, nákuñū nā du'nu nā, tsí kantí'í nā nuu nā, dá entíta nā iní ntute san. ⁸ Da ni vē'xi nā nguú sán iní tun ntóo san, ntáñu'u nā taraxá san é nū'u tsitu tsáká san. Nā te nté sa iká nū'u nā nú ntúte san; ío te ūun sientu métrū. ⁹ Dā nūu nā tun ntóo san nú ñuti kán ne, ikān íni nā é kai'xi ngíñu'u, nteku ítun tsáká san ni tañú'u san. ¹⁰ Kaka'an Jēsuu ni nā:

—Na kí'xi nto uvi a tsáka, kití dá ve táva nto san —ka'an nā.

¹¹ Kūxee xtuku Simuun Pedrú san iní tun ntóo san ne, kanañu'u nā taraxá san nū'u kán. Uun ito tsi nū'u tsitu kué'en taraxá san tsáka na'nu ntí'i, uun sientu uvi díko uxuni ti. Kuān te dóo kue'e tí ne, nté nā ni ntatsin táraxá san. ¹² Kaka'an Jēsuu ni nā:

—Kixká'xi nto kuenta teváa —ka'an nā.

Kidáa ne, nté uun nā'a nā nā ni kene iní nā tsixe'e nā nā xoo nā'a nā, tsí da xé iní nā tsí divi nti'xe nā é Tó'o nā. ¹³ Xée etsin Jesuu ne, dá nánuu ntá'a nā tañú'u sán, xe'é nā nā. Kuan tsi o dé nā ni tsáká sán di.

¹⁴ E sá'ā kúvi ūni íto e ntii dító Jesuu núu nā ntini'i nā dá ntóto nā é xi'i nā.

Kaka'an Jēsuu ni Simuun Pedru

¹⁵ Dā kuvi é'xi nā ne, kaka'an Jēsuu ni Simuun Pedru:

—Simuun, í'xá Juuan, ¿vā dii dii ka ntu kakuinima ó ko é sá'a? —ka'an nā.

Kaka'an Pedru ni nā:

—Ini ntú ku nto, Mastru, tsí ntio kó nto —ka'an nā.

Kaka'an Jēsuu ni nā:

—Kué'en é ká'xi a le'ntú ko sán ni —ka'an nā.

¹⁶ É kúvi uvi íto tsixe'e Jēsuu nā:

—Simuun, í'xá Juuan, ¿kakuinima ntú o ko? —ka'an nā.

Kaka'an nā ni nā:

—Nuu é ntaā i, Mastru. Ini nto tsí ntio kó nto —ka'an nā.

Kaka'an Jēsuu ni nā:

—Kuenta vín le'ntú ko sán ni —ka'an nā.

¹⁷ É kúvi uni íto tsixe'e xtuku nā nā:

—Simuun, í'xá Juuan, ¿ntio ntu o ko? —ka'an nā.

Pedrú san ne, dóo u'vi kúvi nā é uni íto tsixe'e nā nā té ntío nā nā ne, kaka'an nā ni nā:

—Mastru, divi nto íni nto é un nti'í. Divi nto íni nto tsí ntio kó nto —ka'an Pedrú san.

Kaka'an Jēsuu ni nā kídáa:

—Kué'en é na ká'xi le'ntú ko sán ni. ¹⁸ Nuu é ntaā i é káka'an u ni ó. Dā kúvin ñatíi kuetsi ne, nákuñūn du'nu o dá kí'in da mí'i ka mí ntio o. Ntá tsi té kuátán ne, koó da nakāan ntá'a o ne, tuku nā'a naxnūu nā o du'nu ó ne, dá kí'in ní'i nā o mí'i nā ntio o é kí'in.

¹⁹ Kuan ó kaka'an Jēsuu vata koo é kütuní Pedru nté koo kuvi te xi'i nā, vata koo é ká'an nā'a tsi dóo ka'nu Xuva kó. Kidáa ne, kaka'an nā ni nā:

—jKuntíkín ko! —ka'an nā.

Uun nā'a nā ntini'i Jēsuu, nā e dóo kuinima nā

²⁰ Dā xkókoto Pedru ata nā ne, íni nā tsí kantíkín nā uun nā'a nā, nā e dóo kuinima Jēsuu, nā e ítúvi diñi nā da é'xi dadii nā da kúvi viko san, nā é tsixe'e xoo nā'a é díko i nā. ²¹ Dā íni Pedru nā ne, katsixe'e nā Jēsuu:

—Nā sá'á ne, ¿nté ntu koo kuvi nā? —ka'an nā.

²² Kaka'an Jēsuu ni nā:

—Té ntio ko é kutuvi nā da nté nainu xtúku ú ne, ¿vá neé ntú kuenta iña o? jDivin né, kuntíkín ko! —ka'an nā.

²³ Dukuān ne, kuini nā ntákuinti'xe i san tsí nā kuvi nti'xe nā tsikan. Ntá tsi nā te ni ká'an Jēsuu e nā te kúvi nā. Da mii tsí é káka'an nā: “¿vá neé ntú kuenta iña o te ntio ko é kutuvi ka nā dá nté nainu xtúku u?”, kuan ó kaka'an nā.

²⁴ Divi ña ntini'i Jēsuu, ña tsikán ne, divi ú xu'u é kantaa ú ni ntō nee iña e íni u. Xu'u téé na'á u tú'ūn sa'a. Ini o tsí nuu é ntaā i é kaka'án u.

²⁵ Jesuú ne, dií ka tīín ka nuu i é idé ña di. Tē dí ni ūve na'a un ntíí ntīí sá'a ne, á te ntē ña xee tá'an ñuxiví sa é kuntōo tutu é ūve na'a kaka'an iña ña.

Nté ò dé tsiñu pustru Xúva kò

Dā ntántétu pustrú san Espíritū Sántū

¹ Xu'ú é Lucá u ne, táxnūú u tutú nta'a nto, Teófilu. Tutú é dé va'á di'ná u ne, ntaa ú ni nto un ntí'í é edé Jesuu, ni un ntí'í é nakuá'a ña ña'a nté ntúvi dá eni ntu'u ñá ² da nté ntúvi é kúntáa ña e dukún kán. Di'na dá kúntáa ña e dukún kán né, dē kú'vē ñá uxuvi ñá'a, ña é víi pustru íña ña ne, náñē'e ñá ña nté koo víi ña. Tsi xe'e Espíritū Sántū é kútuni ña nté koo ka'an ñá ni ñá. ³ Kidáá ne, xí'í ñá ntiká krusi. Ntá tsi da rkontúvi é xí'í ñá ne, mii ñá ntii díto ña mí ntoo pustru ña. Dóó kí'in itó ntii díto ká ña da nté xee tá'an uvi díko ntuvi. Dóó kue'e edé ña vata koo é kuñti'xe pustru ña tsi ntoo ntí'xe ña ne, kaka'an ñá ni ñá íña mí kadē kú'vē Xuva kò.

⁴ Dā intóo dadii ká ña nī pustru ñá ne, kaka'an ñá ni ñá é ña ku ntaka ña ñuú Jerusaleen.

—Kuntétu ntó i'a da nté ni'í nto é káka'an Úv'á koó, vata ó ka'an u ni nto kidaá. ⁵ É Iní nto tsí Juaán ne, ntute nakutsi ntúte ña kò; ntá tsi ña kukuí ka dá nainu mí Espíritū Sántū san é kunúu ñá nima nto —ka'an Jéssu ni ña.

Dá kúntáa Jesuu é dukún kán

⁶ Ña náataká nuu ni Jéssu ne, tsixe'e ña ña: —Zveví ntu é nakáku ntó ñuú ña Israeé san? —ka'an ña.

⁷ Kidáá né, kaka'an Jéssu ni ña:

—Ñá te ntó'o é káduku nté nto é kútuni nto nee ntúvi víi Úva kó nuu i é víi ña. Tsi kuenta íña mii ña é kade ña. ⁸ Ntá tsi te Inuu Espíritū Sántū san é kunuu ña nima ntó ne, ñá ni Iní ka pustru ñá ña. ⁹ Kuan tsí o ntáñi ña, ntaíto díto ña e dukún kán mí kúntáa ña ne, dá neni ñá xee uvi áñje Xuva kò, ñu'u ña doo kui'xin. ¹¹ Ntáka'an áñjé sán ni ña:

—Ó ñá ñuú Galilea, ¿nté kuān nté ntaíto díto ntu nto e dukún kán? Tsi ñá tsi Jéssu, ña é nakú'i Xuva kò né, vata tsí ó kúntáa ña e dukún ne, kuan tsi koo nainu xtúku ña ñuxiví a —ka'an ña.

Dā de kú'vē ñá Matia é nākunúu ña naa Júda

¹² Kidáá ne, ntáka ña xuku é nani Ólivú san. Ntíko koó ñá, kunú'u ña ñuú Jerusaleen é ña tuvi nté uun kilumetru. ¹³ Dā náxee xtúku ña

ne, kúxee ña má ví'i nínu kán. Diví ña ntoo sán ne: Pedru, ni Juaan, ni Sántiau, ni Ándree, ni Félipé, ni Túmaa, ni Bártulu, ni Máteu, ni túku Santiau, i'xá Alfeu, ni Símuun Zéloté, ni Júda, ení Santiau. ¹⁴ Nguentúvi ntánataká nuu un ntí ntí ñá, ni éni Jesuu, ni d'í ñá María, ni tuku ñad'í di, é ntáka'an ntá'ví ña ni Xuva kò.

¹⁵ Uun ntuvi ne, náataká nuu vata te uun sientu oko ña'a, ña kuñti'xe i Jesuu. Kidáá ne, nákuñtísi Pedru é ká'an ñá ni ña ne, kaka'an ña:

¹⁶ —Ení, é Iní nto tsi da mii é kuvi nee íña é káka'an Espíritū Sántū sán ne, nté ntúvi di'na xe'é ña tú'un é xnté na'a Davii íña Júdā san. Tsi Júdā sán ne, divi ñá é intéka ña ña'a é tñin ña Jesuu. ¹⁷ Divi ñá ne, dadii tsi pustru ntí ni ña. ¹⁸ Ntá tsi é Iní ntó nté ó kúvi ña. Tsi kí'i ña diu'un é díko ña Jéssu ne, ñii ñá uun itsi ñu'u. Kidáá ne, kantei ña, ko'xó ña. Ntáta i'xí ña ne, uun ito tsi kí ntí'í ití ña ne, xí'í ña. ¹⁹ Teku ntí ntí ña'a, ña ntoo ñuú Jerusaleen, nté ó kúvi ña. Dukuān né, íntántéé ñu'u san Aceldama, é káni tú'un Ñū'u Niñi. ²⁰ Kuān ó uve na'a libru é nani Salmu, kaka'an:

Na kuñi ixu ví'i ña ve;

xóxó kúntóo ká i ikán,

ka'an libru san. Xío úve na'a túku, kaka'an:

É túku ña'a nakunúu ña naa ña,

é víi ñá tsiñu é edé ña,

ka'an libru san.

²¹ I'a ntoo ña'a é dadii tsi íka ntí ni ñá nguentúvi dá kátúvi Tó'o ko Jéssu ní ntí, ²² nté ntúvi dá itsi ntute ña nta'a Juaan un tsi da nté ntúvi é kúntáa ña ví'i antívi. É kántio ne, uun ña'a kuntee tá'an ña ntí é ntuvi nñ ntí uxuvi ñá'a nti é ntáda ntaa nti nee é Iní ntí, é ká'an nti ni ña'a tsi nuu é ntaa i e ntóto Jesuu dá xí'í ña —ka'an Pedru.

²³ Kidáá né, nakaxnúu ña úvi ña'a: uun ña'a, ñá nani Joséé Barsabaa (Justo nani ña di), ni úun ña'a, ñá nani Matia. ²⁴ Ntáka'an ntá'ví ña kidaá:

—Xuva, ñá ntó é Iní nto nimá nti xe un xé un ntí ne, tá'xi ntó na kútuni nti xóo ñá'a é ntio nto ²⁵ é víi ñá pustru nto, é nakunúu ña naa Júda. Tsi Júdā ne, nákuñá ña tsiñu ña dá kuan ó dé ña é kñi kaa, dá kué'en ñá mí kadúku nté ña —ka'an ña.

²⁶ Dā kúvi ka'an ntá'ví ña ne, nadíki ñá te kíi xoo ñá'a é víi pustru san. Dā kíi ne, dúku ntéé Matia san. Ura tsí i intee tá'an ña ni ū'xi ñn pustru, ñá nguñ san.

2

Dā Inuu Espíritū Sántū

¹ Dā xee tá'an ntuvi é kúvi viko íña ñá Israeé, viko é nani Pentecosteé ne, dadii ntoo ntí ntí ña kuñti'xe i san. ² Dā neni ñá uun káñu'ú tsi nte e dukún kan, vatá ó te tátsin dóo ntii kainu ne, koó da kake'xen ní

kava má vi'i mí ntoo ña. ³ Kidáá ne, ntii díto ñu'u kai'xi. Kaxi'i nuu ñu'u san diki ñá xe un xé un ñá. ⁴ Kidáá ne, ínū Espíritū Sántū san nima ñá ne, eni ntū'u ñá ntáka'an ña é tūku e tūku tú'ūn, tsí xe'e Espíritū Sántū san é kūvi ka'an ña.

⁵ Ntūvi sá'á ne, xee ntíí ntíí tatá vi'i ña Israee, ña e dóo ntánuu iní i Xuva kō. Dá mí'i ká ñuu vé'xi ña, xée ña ñūú Jerusaléen é vii ñá nchu'un Xuva kō. ⁶ Dá tékū ntíí ntíí ña'a san tsi dóo ntii kaka'an ñu'u ne, ikan tsi náta'á nuu ntíí ntíí ña. Ña é da ve xée sán ne, é tūku e tūku tú'ūn ntáka'an ña. Koó dá kúdu'va ña da téku ña tú'un ñá e ntáka'an ña kuínti'xe i san. ⁷ Koó dá kúdana iní ña ne, ntánatín ña ni tá'an ña, ntáka'an ña:

—¿Vá ña ntu te ña ñuú Galilea, ña kuān ó ntáka'an san? ⁸ ¿Nté kuí ntátekú ntu ko tú'un é ntáka'an ña, vata tsi tē dadíí tú'un ko ni ñá? ⁹ Tsi xo'ō ne, é xīo xīo ñuu ko: ñuú Partia, ni ñuú Media, ni ñuú Elan, ni ñuú Mesopotamia, ni ñuú Judea, ni ñuú Capadocia, ni ñuú Puntu, ni ñuú Asia, ¹⁰ ni ñuú Frigia, ni ñuú Panfilia, ni ñuú Egitō né, iō ñá ne, vé'xi ña un tsi nte ñuu África, é díi ka iká é ñuú Cirene. I'a ntoo ña ñuú Romá di; iō ñá ne, ña Israee ña; iō ñá ne, dadíí tsi ntántikin ñá Xuva ko ni ña Israee. ¹¹ I'a ntoo ña ñuú Cretá di, ni ña ñuú Arabia. Ntá tsi un ntíí ntíí o ntáteku ko é ntántaa ña ni kō nté o de Xuva kō e dóo kaxntii ña kō né, divi tsi tú'ūn mii ko ntáka'an ña —ka'an ña.

¹² Koó dá kúdu'va ña nee iña é kākūvi ne, ntátsixe'e tá'an ña:

—¿Mí'i ntu vé'xi é kuan o ntáde ña'a san? —ka'an ña.

¹³ Ntá tsi iō ñá ne, da ntáxkuntée ña, ntáka'an ña:

—Tē dóo ñu'u tsitū nima ña vīnu xee —ka'an ña.

Nté o ka'án Pedru ni ña'a san

¹⁴ Kidáá ne, nákontāñi dadíí Pedru ni pus-tru ñá u'xi ñn san é ká'an ñá ni ñá'a sán ne, un ntii tsi kéne ña, kaka'an ñá ni ñá:

—Un ntí'i kuē'en dú'va ntō, ña ñuú Judea ni ñá ñuú Jerusaléen ne, vi'a ve ne, kini vá'a nto é ka'án nti ni ntō. ¹⁵ Ña'a sá'á ne, ña te kí'vi ñá. Iní nto tsí dá ve kaeku ñn teváa. ¹⁶ Ñá'a ni san, tsi sá'a ne, kakūvi vata o ka'an Jóee dá ka'an ñá naa Xuva ko é ūve na'a nté ntūvi dí'na, kaka'an ña:

¹⁷ Te xēe tá'an ntūvi é ntí'i ñuxiví ne, táxnūu u Espíritū Sántū ko é kunūu ña nima ñá'a, ña ntoo dá kanií ñūxivi.

Kidáá ne, ká'an i'xá ntó, te tíi, te ñadí'i, naá ko.

Na kuetsi sán ne, vata koo kuvi é nākueni na, kini na é nañe' é u na.

Ñatá sán ne, ñuu ení kán nañe' é u ña nté koo kuvi rkontuvi.

¹⁸ Ntūvi tsikán ne, taxnūu u Espíritū Sántū ko

é kunūu ña nima ñá ntáde tsiñu kuenta iñá ko, te tíi, te ñadí'i ñá ne,

da kidáa ká'an ñá naá ko.

¹⁹ Ta'xi ú kuenta é dukún kán ne, ñuxiví a kii niñi ne,

koko ñu'ú ne,

dōo kene u'me vata kaa viko nu'u.

²⁰ Kuneé ngantii ne,

koko kuē'e kue' é xoo, vata ito niñi,

dí'na tē xee tá'an ntūvi é nañu Tó'o kō.

Kidáa ntūvi e dóo ka'nu, e dóo vá'a o.

²¹ Dá xo'ō ka ña'a, ña é kaku ni'i i Tó'o kō ne, nakáku ña,

ka'an Jóee san kidaá.

²² Un ntí'i kuē'en dú'va nto, ñatíí Israee, kini vá'a nto é ka'án nti ni ntō: Tsi Jesuu, ñá ñuú Nazaree ne, divi ñá e dóo vá'a ña ni Xuva kō.

É iní ntó tsi xe' é Xuva kō é kūvi vii ña nuu i e dóo na'nu mé'ñu ntō né, dōo kue'e

kuénta tá'xi ña vata koo é na kūtuni nto tsi mii Xuva kō táxnūu ña ña. ²³ Ntá tsi dá ntūvi ña kuenta ntá'a nto, vata tsi o dé kú'vē Xuva

ko nté ntūvi dí'na ne, divi ntō tñn nto ña ne, e'ni nto ña dá xe' é nto itsi é naxntee ñá kini

ntáa san ña ntíkā krusi. ²⁴ Ntá tsi Xuva kō ne, nantóto ña ña dá xi'i ña. Ña ni kúvi vii doxi'i

san ni ñá. ²⁵ Tsi kuān ó uve na'a nte ntūvi dí'na, kaka'an rei Davii kuénta iña ña:

Iní u tsi nguentūvi katuví u ni Xuva kō. Ñá kau'vi kue'én ko,

tsí divi ña kunuu mé'ñu kūnuu dava ña ko.

²⁶ Dukuān é nakūnuu dīni nimá ko ne,

dōo dīni ko, kaka'án u.

Nakutūvi vá'a kue'én kúñu ko,

²⁷ tsi ñá xtuví mii ntó nimá ko doxi'i kán;

ntē ña ta'xi nto é té'u kúñu ko,

tsí xu'u é i'xá nto e dóo vá'a u.

²⁸ Divi ntō nañe' é ntó ko

nté koo ni'i ko ntūvi vá'a iñá ko.

Xu'ú ne, nakunūu dīni kue'én nimá ko

é kutūvi dadíí u ni ntō.

Kuan o ka'án Davii san kidaá.

²⁹ Éni, é iní nto tsi xi'i úva ata ko Dávii ne, dá intú'xi ña. Tsi i'a tvíi dukuan ñáña ñá

mí intú'xi ña. ³⁰ Ntá tsi Davii ne, kaka'an ñá naa Xuva ko é kuān ó kaka'an ña. Iní ña tsi

Xuva kō xe' é ña xu'u ña tsi un i'xá ika ña kunūu naa ña é vii ñá rei iñá ko, xo'ō é ñá

Israee o. ³¹ Dukuān né, vata tsí ó te nte dí'na iní Davii nté koo kuvi ne, ka'an ña kuenta

iña é ntoto Cristu dá xi'i ña, tsí ña kunuu mii nima ña mí ñu'u nima ñá xi'i; ntē ña té'u

kúñu ña di. ³² Ne, kuan o kúvi nti'xe, tsí Xuva kō ne, nantóto ña Jesuu. Un ntíí ntíí nti é

uxuvi ñá'a ntí, ntáde ntaa nti tsí iní nti tsí nuu é ntaa i é ntoto ña dá xi'i ña. ³³ Kidáá ne,

kúntaa ña é kutuví ñá nta'a kua'a Xuva kō é kada kú'vē ñá, tsi dóo iō ñá é vii ña. Kidáá

ne, táxnūu Xuva kō Espíritū Sántū sán, vatá ó kaka'an ñá nte dí'na ne, divi ñá kade ña é

un ntiꝛ é ntaíni nto ní é ntátekú nto é kákúvi vevíi. ³⁴ Tsí ña te rei Davíi san ña é kúntáa ví'i antívi, tsí mii Dávii kaká'an ña:

Kaka'an Xúva ko ní Tó'ó kó:

"Kutúvín diñi kua'a kó,

³⁵ dā nté kúvi víi ntiꝛ'í ú ní ña ntaínchu'vi o", ka'an Xúva kó.

Kuan ó ka'an Dávii kídaā.

³⁶ Na kútumi ntiꝛ ntiꝛ ña Israeé san tsí nuu é ntaā i tsí divi Jesúsú, ña é náxnteé nto ntíkā krusí ne, divi ña é nakaxnúu Xuva kó ña é víi ñá Tó'ó kó, é víi ñá Cristu, ña é nakákú kó — ka'án Pedru ní ña.

³⁷ Dā téku ña'a san é kaka'an ñá ni ñā né, dōo u'ví kúvi ña. Tsixe'e ña Pedru ní pustru ñá nguú san:

—Éni, ¿nté ntu koo víi nti é ntúvá'a nti ní Xuva ko vé? —ka'an ña.

³⁸ Kídaā ne, kaka'án Pedru ni ñā:

—Natu'vi nto kuétsi nto nta'a Xuva kó ne, kutsi ntute nto xé un xé un nto kuénta iña Jesúsú, vata koo é káda ka'nu iní Xuva ko kuétsi nto ne, ta'xi ña Espírítu Sántú é kunúu ña nima nto. ³⁹ Tsi tá'xi Xuva ko xú'u ña é kuān koo víi ña ni kó ni i'xā kó, ní ūn ntiꝛ ntiꝛ ña'a, kuān te dóo ikā ntoo ña, da xóo ka ña'a e kána Xuva kó é kúvi ña iña ña —ka'an ña.

⁴⁰ Dóo na'a kaka'án Pedru ni ñā ne, dōo kue'e é kaka'an ñá ni ñā. Kaxé'e ña ña itsi, kaka'an ña:

—Kii nteé xio nto ña kini ntāa san ve —ka'an ña.

⁴¹ Dōo titín ña'a kuínti'xe ña é kaka'an ñá ne, itsi ntute ñā. Ió ñá te ūni míil ñá'a, ña é nakuvé ta'an ntuví tsikan ní ña kuínti'xe i san. ⁴² Ña sá'a ne, dōo dé ntaa ña un ntiꝛ é nañé'e pustrú san ña ne, dōo dé ntaa ña nataká nuu ña é kátsin dava ña tañú'u ní é ka'an ntá'vi ña ni Xuva kó di.

Ntúvi iña ña kuínti'xe i san dá iñi ntú'u é nataká nuu ña

⁴³ Xuva kó né, dōo xntíi ña pustrú san é víi ñá nuu i e dóo na'nu, e dóo titín kuenta xé'e ña. Ña'a sán ne, koó dā kúdu'va ña ne, dōo u'ví ña. ⁴⁴ Ña kuínti'xe i sán ne, dadíi tsi ika ña ne, uun tsi nima ña. Kaxntíi tá'an ñá ní da neé ka é io iña ña. ⁴⁵ Diko ña iña míi ña ne, dā náke'nté dava ña diu'un i, tsí'í ña nta'a ta'an ña xé un xé un ña vata kaa é kátaan núu ña. ⁴⁶ Utén utén náataká nuu ña iní ukún ka'nu kán ne, dadíi é'xi ña nú ví'i ña kán, kátsin dava ña tañú'u. Dōo diní ñu'u nima ñá ne, nté ña ni de ná'nu ña ni tá'an ña. ⁴⁷ Da mii kué'en tsi é nānu'u ñá iní ña Xuva kó ne, dōo vá'a ka'an ñá'a san iña ña. Utén utén ne, dukuān ntákutitín ña'a, ña nakáku Xuva kó.

3

Dā ntúva'a ña xné'e

¹ Uun ntúvi ne, kué'ēn Pedru ní Juuan, kúntáa ña má úkún ka'nu kán dá kaeku uní kuáa, ura i é ntáka'an ntá'vi ñá'a. ² Dā xee ña xi'í úkun kán ne, iní ña é vēxni'í ña'a san uun ñátíi, ña é natún di'in i nté dá káku. Utén utén kaxee ni'í ña ña ne, kaxtúvi nteé ñá ña xi'í úkun kán, xi'í é naní E Dóo Va'a. Ikān xkutúvi ñá, kaikan ñá doméni nta'a ña ntáxee má úkún kán. ³ Dā iní ña tsí vé'xi Pedru ní Juuan é k'vi ña má úkún kán ne, íkan ñá diu'ún doméni nta'a ña. ⁴ Pedru ní Juuan ne, ito ña ña ne, kaka'án Pedru san ni ñā:

—Koton nuú nti —ka'an ña.

⁵ Kídaā né, ito ñá nuu ña tē nee kué'e ña ña, kuini ña. ⁶ Ntá tsi Pedru ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Ña túvi kué'en tsi diu'ún ko. Ntá tsi

íó iñá ko é tá'xi ú o: kuenta iña Jesúsú, ña ñuú Nazaree, ká'án ú ní o: Nakuntítsin, kakan ve —ka'án Pedru.

⁷ Kídaā ne, írkāa Pedru ntá'a ña é xntíi ña ñá nakuíni ñá ne, ura tsí i ntuvá'a di'in ña.

⁸ Koó dá kaentíta ntaa ña nakuntítsi ña ne, dá éni ntú'u ña kaika ña. Kú'vi dadíi ña ní Pedru ní Juuan má úkún kán ne, koó dá kaentíta eninú ña kaika ña, kaka'an ña é dóo ka'nu Xuva kó. ⁹ Iní ntiꝛ ntiꝛ ña'a san é kaika ña, kanaanu'u ñá iní ña Xuva kó ne, ¹⁰ koó dá kúdu'va ña'a san dá iní ña é ntúvá'a ña, tsí iní ña é divi ña é kaitúvi nteé ña xi'í é naní E Dóo Va'a san é kaikán ñá doméni.

Dā ka'an ntódo Pedru Corídoos Salámuun kan

¹¹ Ntá'í san ne, kuan tsí ó karkaa ña Pedru ní Juuan, é ña ni ntío ña é nangáva ña ña. Un ntiꝛ ntiꝛ ña'a sán ne, koó dá kúdu'va ña ne, ntaínu ñá, vé'xi ña ní mii ntóó ñá, uun itsi iní ukun kan mí é naní Corídoos Salámuun. ¹² Dā iní Pedru é vé'xi ña'a sán ne, kaka'an ñá ni ñā:

—Ó ñá Israee, ¿nté kui koo dá ntákudu'va ntu nto é kuan ó kúvi? ¿nté kui kuan nte ntaínté'a ntu nto nti? ¿Vá divi ntú nti kúvi idé nti é ntúvá'a ña sá'a? ¿Va dóo ntu ío nti é ntavá'a nti ña xné'e? Kuān te dóo ntaínuu iní nti Xuva kó ne, ¿vá kúvi ntu víi nti ntavá'a nti ña sá'a? ¹³ Ña'a ní san, tsí Xuva kó, ña inúu iní uva ata ko Abraan ní Ísaa ní Jácoó ne, divi ña de kú've ñá é mii i'xā ñá Jesuu kodó nuú ña. Divi ña é ntáda nto ña kuenta ntá'a ña tsíñu i. Dā ntío Pilatu é nangáva ña ña ne, divi ntó ne, ña ni ntío ntó. ¹⁴ Jesuu ne, dōo vá'a ña.

Ña túvi nee kuetsí ña. Ntá tsi ña ni ntio nto é nangáva ña ña. Divi ntó ne, íkan ntó é nantíi ña uun ña'a ñatíi, ña é'ni ña'a. ¹⁵ Dukuan ó é'ni nto ña kata'xi ntúvi iña ko. Ntá tsi Xuva kó ne, nantóto ña ña. Nti'í ne, iní nti tsí nuu é ntaā i é kuan ó kúvi. ¹⁶ Vevíi ne, divi Jesúsú kúvi idé ña é ntúvá'a ña sá'a, ña é kaimí nto, tsí dá kaku ni'í ña Jesúsú ne, nakunúu ntiꝛ ña. Tsi dá kuínti'xe ña Jesúsú ne, kutíi ña ntúva'a vá'a ña, vata tsi ó kaimí ntó un nti'í ntó ve.

¹⁷ É íní u, ení, tsí ðivi nto ni ña odo nuú iña nto ne, ña ni íní ntó xoo ñá'a é Jesuu dá é'ni nto ña. ¹⁸ Ntá tsi dukuan ó dé ntaa Xuva kō é kaka'an ña nté ntúvi di'na dá ntáka'an ñá ka'an naa ña é da mií é ntó'o Cristu, ña naxaxnú ña. ¹⁹ Dukuān ne, nadama nto nima kíni kaa nto ne, nakuní'i nto nima vá'a nto. Xnúu nto nima nto é kaka'an Xúva kō, vata koo é nākate ña kuétsi ntó. Kídáā ne, ta'xi ña é nakunuu ðíni nima ntó ne, ²⁰ taxnuu ña Jesucristu, ña é naxaxnúu ña nte ntúvi di'na é kodo nuú ñá kuenta iña ko. ²¹ Vevii ne, da mií é kutuví ñá vi'i antívi, kantétu ña dá nté xee tá'an ntuvi é ntáva'a xee xtuku Xuva ko ñuxiví, vatá ó ntáka'an ñá ka'an naa Xuva ko, ña intóo nte e ná'a, dá xe'é Xuva kō é kútuni ña nté koo kuvi. ²² Tsi Muiseé ne, kaka'an ña ni ñata kō, ña intóo kídáā: "Xuva kō né, taxnúu ña uun ña'a é ðivi tsi tátá ko, é ka'an ña naa ña, vata tsi ó táxnúu ña ko. Kíni va'va vá'a nto nee ntí'i ntí'i é ká'an ñá ni ntó, ²³ tsi té xoo ñá'a ña ntío ña kuinti'xe ña é káka'an ñá ne, kunaá ña. Kii nteé xio ta'an ña ña Israee", ka'an Muisee nte kídáā.

²⁴ Kuan ó ka'an ntíi ntíi ña ka'an naa Xuva ko. Di'na Samuee, ni ún ntíi ntíi ña ka'an naa Xuva ko, ña é ve'xí ata ña, ntáka'an ntódo ña nté koo kuvi vevii. ²⁵ Xuva kō ne, xé'e ña xu'u ñá uva ata ntó, ña intóo di'na. Kuví iña ntó di, tsi ntóo nto naa ña vevii. Tsi Xuva kō ne, kaka'an ña ni Ábraan: "Kuenta iña í'xá nto ntuviko un ntíi ntíi ña'a, ña ntóo dá kaníi ñuxiví", ka'an ña. ²⁶ Dukuān ne, dá táxnúu Xuva ko í'xá ñá ne, di'na kuenta iña ntó táxnúu ña, vata koo é ntáviko ña nto, vata koo é nátu'vi nto kuétsi ntó —ka'an Pedru ni ña.

4

Dā ntāñi Pedru ní Juaan núu ña tsiñu i

¹ Pedru ní Juaan ne, ntáka'an dúkuan ña ni ñá'a san dá xee dutu iña ñá Israee, ni tó'ó sntadun iña úkūn ka'nu, ni ña saduceu. ² Dóo dutsi kuini ña ni Pedru ní Juaan, tsi ntánakuá'á ña ña'a san tsi nuú ne ntaa í é ntoto xtuku o té xi'i o, tsi ntóto Jesuu dá xi'i ña. ³ Kídáā né, tñn ña ña, tsú'un kutu ña ñá vi'i utun. Uun ñúú ñú'u kutu ñá, tsi é kuáa da tñn ña ña. ⁴ Ntá tsi dóo tñn ña'a kuinti'xe ña da téku ña tú'un é káka'an ña. Kídáā ne, xée tá'an te u'un míl ña'a kuinti'xe ña Jesuu, é da mií kué'en tsi ñatíi san ne, kaxio ñadí'i san di. ⁵ Utén sán ne, un ntíi ntíi ña odo nuú iña ñá Israee san, ni ñata, ni mastru lei iña úkūn sán ne, nataká nuu ña ñuú Jerusalem. ⁶ ni dūtu, ñá odo nuú, ña nani Ánaá, ni ún ntíi ntíi ñavi'i ña, ni Caifaa, ni Juaan, ni Aléjandrú di. ⁷ Kídáā né, káná ña Pedru ní Juaan é xntáñi me'ñú ñá ña, da tsíxe'e ña ña:

—¿Xoo nto tá'xi i itsí é kuān koo víi nto? —ka'an ña.

⁸ Pedrú ne, dóo nuu Espiritú Sántú nima ñá, kaka'an ña:

—Un ntíi ntíi ntó, ñata, ña odo nuú iña ñá Israee: ⁹ te ntio nto tsixe'e ntó ntí nté ó xntíi ntí ña xne'é ne, nté ó kúvi ntuvá'a dí'in ña ne, ¹⁰ kíni vá'a nto ve é káka'an nti ni ntó, tsi ntio ntí é kútuni ntó ni ún ntíi ntíi ña Israee tsi Jesucristu, ñá ñuú Nazaree, ña naxntéé ntó ntiká krusi, ña nantóto Xuva kō né, ðivi ña kúvi idé ña é ntúvá'a ña sá'a. I'a ntísi ña nuu ntoo. Ini nto tsi ña vadá ká ña ntuvi. ¹¹ Jesuu ne, vata kaa xuu núu i kaa ña. ðivi ntó ne, vata ntáa ña ntáxntáñi vi'i ntáa nto, é nakuíta nto xuu e díi ka va'a, xuu e kúvi xuu núu i. ¹² Tsi xóxó xtuku ka é kuvi nakákú i kō, tsi mií tsi Jesuu é kúvi víi ña. Kuan ó dé kú've Xuva kō —ka'an Pedru ni ña.

¹³ Ña tsiñu i sán ne, koó dá kúdu'va ña dá ini ña tsi ña te kau'vi kué'en tsi Pedru ní Juaan é ka'an ña, kuān té ñá te tu've ña, ñá te na'nu ñá'a ña. Da kídáā kútuni ña é dadíi íka ña ni Jesuu. ¹⁴ Ikān ntísi ña ntuvá'a sán di. Dukuān ne, ñá ni kútuni ñá nté koo ka'an ntée ña ña. ¹⁵ Kídáā ne, nantíi ña ña me'ñú juntá san ne, da ntánatíin mií ñá, ¹⁶ ntáka'an ña:

—¿Nté ntu koo víi o ni ñá? É íní ntíi ntíi ña'a, ña ntóo ñuú Jerusalem, tsi idé ña uun nuu i é dóo ka'nu. Ña kúvi ká'an o té ña nuu é ntaa i. ¹⁷ Ntá tsi ña ntío ko é kúku'e núu i. Dukuān ne, kué'e o ña itsi e nté uun ito ka ña ka'an xtúku ña kuenta iña Jesuu —ka'an ña.

¹⁸ Kídáā né, kána xtuku ña ña, kaka'an ñá ni ña:

—Nté uun ito ka ñá ku ká'an ka nto ni ñá'a kuenta iña Jesuu —ka'an ña.

¹⁹ Ntá tsi Pedru ní Juaan ne, nantíko koó ñá, kaka'an ñá ni ña:

—Mii nto kadá kuení nto ve. ¿Nee iña é díi ka va'a é víi nti, te kuini nto: é kuinti'xe nti é ntáka'an ntó ne, ó é kuinti'xe nti é káka'an Xúva kō? ²⁰ Ntí'i ne, da mií é ká'an nti ni ña'a un ntíi ntíi é edé Jesuu, un ntí'i e téku nti é nakuá'a ñá nti —ka'an ña.

²¹ Ña tsiñu i sán ne, da mií tsi de tí ña ni ña né, dá nakaka ña ña. Ña ni kúvi kué'é ña ña é ntó'o ña, tsi ú'vi ñá té dóo ka'an ñá'a san. Tsi un ntíi ntíi ña'a sán ne, da mií kué'en tsi ntáka'an ña e dóo ka'nu Xuva kō é kuan ó kúvi. ²² Tsi ña xne'e, ña é kuan ó ntuvá'a dí'in i sán ne, é itá nti'xin uvi díio kuia ña.

Nté ó ka'an ntá'vi ña kuinti'xe i san

²³ Dā ntóti Pedru ní Juaan ví'i utun kán ne, kué'en ñá mí ntóo ta'an ña, ña kuinti'xe i, kuntáa ña ni ña nee ntí'i ntí'i nuu i é káka'an dutu ñá odo núu san ni ñatá san ni ña. ²⁴ Dā téku ta'an ña ne, uun tsi nima ñá ka'an ntá'vi ntíi ntíi ñá ni Xuva kō:

—Xuvá, ðivi ntó é Xuva ntí'xe ntí nto; ðivi ntó e dóo ka'nu nto. Mii ntó dé kú've ntó e dukún kan ni ñuxiví a, ni ntute ñu'u kán, ni

un ntí'í é io. ²⁵ Mii nto ni Ēspírítū Sántu ntó ne, xé'e nto tú'ún é ká'an ña kade tsiñu iña nto, rei Davíi san, dá kakā'an ñá naá nto nté ntúvi dí'na, kaka'an ña:

¿Nté kui dóo ntákudiin ñá tuku ñúu san?

¿Nté kui doto tsí ó ntántuku nuu iní ña'a san?

²⁶ Kuntañi ntée ntíi ntíi rei iña ñúxivi, nataká nuu ntíi ntíi predente ñúu san dá ntāa ña ata Xuva ko ní Cristu, ña nakaxnúu Xuva kō, ka'an Dávii san kidaā.

²⁷ Kuan ō kúvi ntí'xe tsí rei Heróde ni Pōncio Pilatú ne, nataká nuu ña má ñúu a nī ña Israee ni ña é ña te ña Israee, nátee ta'an ña xu'u ñá, ntukú nuu iní ña nté koo ka'ni ña l'xá nto Jesuu, ña e dóo va'á, ña nakaxnúu nto. ²⁸ Dukuan ō dé ntaa ña un ntí'í nuu i vata tsí ó dé kú'v'e ntó nte ntúvi dí'na é kuān koo kuví. ²⁹ V'i'a ve ne, koto nto, Xuvá, nté o ntáde ña e ntaínchu'vi ñá ntí. Xntii ntó ntí é ña ku u'ví ntí é ká'an ntódo ntí ni ñá'a san tú'un nto, tsí iña nto kade tsiñu ntí. ³⁰ Nátánteé nto nta'a nto ña nchokuví, ntvavá'a nto ñá. Xntii ntó ntí é kúvi víi ntí nuu i e dóo na'nu, e kue'e kuenta kue'e u ña kuenta iña l'xá nto Jesuu e dóo va'á ña —ka'an ña.

³¹ Dá kúvi ka'an ntá'ví ña ne, tē'xén nuu ví'i mí ntoo ña. Ínūu Espírítū Sántū nima ñá, un ntíi ntíi ñá ne, eni ntu'u ña nták'a'an ntódo ña tú'un Xuva kō, tsí ña te nta'víi kue'en tsí ña.

Da neé ka é ió iña ñá ne, iña ntíi ntíi ña

³² Un ntíi ntíi ña kuínti'xe i sán ne, uun tsi nima ña, uun tsi é ntáde kuení ña. Nté uun ña ña ni de víni ña é ntío ta'an ña. Tē nee iña é io iña ñá ne, ña ni ká'an ñá te iña mii ña, tsí iña ntíi ntíi ñá, ka'an ña. ³³ Pustrú san ne, dóo ió dikí ña é ká'an ñá ni ñá'a tsí ntóto Jēsuu dá xi'l'í ña. Dóo va'á ō intío ña, tsí Xuva ko ínuu mé'ñu ña ñá. ³⁴ Nté uun ña ña ni taan núu ña, tsí tē xoó ña'a é ió ñu'u i ne, ō ví'i i ne, nadiko ñá ne, dá xēe ni'l'í ñá diu'un i ³⁵ é ntáda ña kuenta ntá'a pustrú san. Kidaā ne, nake'nté dava ña, na kuido ta'an ña, xoo ñá'a é kátaan núu i. ³⁶ Kuān o dé uun i'xá ña Levii, ñá nani Josee, ñá vé'xi ñúu Chipre. Pustrú san ne, xantánteé ñá ña Bernabee, é kani tú'un ña Kanaxnuu Ka'nu Nima Ko. ³⁷ Divi ñá né, nadiko ña ñu'u ña ne, da xee ni'l'í ñá diu'un i, ntáda ña kuenta ntá'a pustrú san.

5

Nté ō kúvi Anania ni Sáfira

¹ É tuku ñatíi, ña é nani Anānia, ni ñádi'í ña, ña é nani Sáfira ne, nádiko ña uun itsi ñu'u ña di. ² Ntá tsi ña sá'á ne, kí'i ña diu'un i ne, xnúu va'á ña dava é kúvi iña mii ña. É ntóo ka kúdi-ne, ntada ña kuenta ntá'a pustrú san.

—Kuān sá kaa diu'un i —ka'an ña.

Ñádi'í ñá ne, uun tsi xu'u ntáde ña é kuān koo ka'an ña. ³ Kidaā ne, kaka'án Pedru ni ña:

—Anania, ¿nté kui xnúu nto nima nto é kaka'an Tó'ó é ña vá'á san? ¿Nté kui kaka'an nto ntó dovete ni Espírítū Sántū dá kí'i nto dava diu'un ñu'u san é kuvi iña mii nto? ⁴ ¿Ñá ntu te iña mii nto ñu'u sán dí'na dá nadiko ntó? ¿Ñá ntu te iña mii ntó diu'un í di? ¿Nté kui kene iní ntu nto é kuan ō dé nto? Tsí ña te ñá'a san é kaeni nta'ví nto ña, tsí mii Xuva kō —ka'án Pedru ni ña.

⁵ Ananiá ne, dá téku ña é kaka'an ñá ni ña ne, nantúve ña ne, xi'l'í ñá. Dóo u'ví ntíi ntíi ña'a san da kútuni ña nte o kúvi ña. ⁶ Kidaā ne, xé'e na kuetsí ne, dá'ví nuu na kúñu ña dóo ne, dá kue'en ni'l'í na ña, kúku'xi na ña.

⁷ Dá ita ntí'xin uní úra ne, xé'e ñádi'í ña. Váta kutúni ña nte o kúvi xii ña. ⁸ Pedrú ne, tsixe'e ña ña:

—Ká'an vē: ¿Dū'va ntu kaa inuu á'vi ñu'u é nádiko ntó? —ka'an ña.

—Kuan tsí kaa inuu á'vi —ka'an ña.

⁹ Kidaā ne, kaka'án Pedru ni ña:

—¿Nté kuí kéne iní ntu o ni xii o é kuan ō dé vete nto ni Espírítū Sántū? I'a kuntu'xi na kuetsí, na ixkú'xi xii o. V'i'a ve ne, kiku'xi na o di —ka'an ña.

¹⁰ Ura tsí i nantúve ña nuú Pedrú ne, xi'l'í ña. Kidaā ne, xé'e na kuetsí sán ne, iní na tsi é xi'l'í ña. Tává na ña é kíkú'xi na ña díñi xii ña. ¹¹ Un ntíi ntíi ña kuínti'xe i sán ni ña ñu'u i sán ne, dóo u'ví ña da kútuni ña nte o kúvi.

Dá ntvavá'a ña nchokuví

¹² Pustrú san ne, dóo kue'e kuénta xé'é ña; dóo kí'in itó idé ña nuu i e dóo na'nu mé'ñu ña'a san. Un ntíi ntíi ña kuínti'xe i sán ne, dadíi nataká nuu ña iní ukún ka'nu kán mí nani Corídoo Salámuun. ¹³ Ná nguú sán ne, dóo u'ví ña é kuve ta'an ña ña, kuān te dóo vá'a ka'an ñá'a san iña ña. ¹⁴ Ntá tsi dá díi díi ka kuínti'xe ña'a san Tó'ó ko Jesúcrístu ne, dóo titín ña nákuve ta'an ña ña kuínti'xe i san, te tii te ñádi'í ña. ¹⁵ Xee ni'l'í ña ña nchokuví di, tsóo ña ña núu ito, tsóo ña ña núu xúvi ítsi kán vata koo te áma kuita ntí'xin Pedrú ne, kuān té ntati kúdii ña duku ntée ña ne, ntvavá'a ña, kuíni ña. ¹⁶ Xé'e ña'a san, ña ntoo etsin ñuú Jerusaleén di. Ná te da díi ñá xee ña, odo ñá ña nchokuví, ni ña ñu'u é ña vá'á nima i ñe, un ntíi ntíi ñá ntvavá'a ña.

Dá ñu'u kutú pustrú san ví'i utun kán

¹⁷ Kidaā ne, dutu ñá odo núu ni ūn ntíi ntíi ña saduceu, ñá ntíi ni'l'í ña né, kúne'u iní ña nī pustrú san. ¹⁸ Tñn ña ña, tsú'un kutu ña ña ví'i utun. ¹⁹ Ntá tsi divi tsi niñú san xee uun ánje Xuva kō, nákaán ña xi'l'í ví'i utun, da nantíi ña pustrú san, kaka'an ña:

²⁰ —Kue'én ntó, kuntañi ntó iní ukún ka'nu kán ne, ká'an nto ni ñá'a san nté koo

ni'i ña ntuvi xēé iña ña —ka'an ñá nī pustrú san.

²¹ Kué'en ñá. Dā tuvī ne, kúntī'ví ña ini ukún ka'nu kán ne, dā éni ntu'u ña nakuá'a ña ñá'a san.

Dā xee dútu ñá odo núu san ni ña ntíi ni'i ñá né, tává ña junta ká'nu ni ún ntíi ntíi ñata, ña odo núu iña ñá Israeé ne, dā teé tsiñu ña maú san é kinakueká ña pustrú san ví'i utun kán. ²² Dā xee ñá ví'i utun kán ne, ¿mí'i ntu kí'xi ká pustrú san? Xoxó ka ña. Kuan tsi ó ntíko kōo maú san. Ntántaa ña nī ña ñe'e jüntá san, kaka'an ña:

²³ —Dā xee nti ví'i utun kán ne, é kantí'ú xi'i i ne, ikán ntáñī ntée sntadún san atá xi'i i kan, ntáde ña kuenta; ntá tsi dá nákaán nti xi'i i ne, xoxó ñu'u ká i —ka'an ña.

²⁴ Dutu ñá odo núu san nī tó'ó sntadun úkún ka'nu sán ne, dā téku ña é ntáka'an maú san ne, dōo ítsu'un ña nté koo naínú kava ña nuu i sá'a. ²⁵ Ura tsí i xee úun ñatíi, kaka'an ñá ni ñá:

—Un ntáa ña é tsu'un kutu ntó ví'i utun. Ikán ntáñī ñá ini ukún kán, ntánakuá'a ña ñá'a san —ka'an ña.

²⁶ Kidáā ne, ñé'ē tó'ó sntadún san ni maú san, ixnatáin ña ñá. Ntá tsi diin diin tsi nátiin ña ña, tsi ú'vi ñá te kue'é xuu ñá'a san ña. ²⁷ Dā náxee ni'i ña ñá ne, kue'en ni'i ña ña mé'ñū junta ká'nú san ne, dá kaká'an dútu ñá odo núu san ni ñá:

²⁸ —Ntí'í ne, un ntíi tsi ká'an nti ni ntó é ña ku nakua'á ka nto ña'a san kuenta iña Jesús. Divi ntó né, dá díi díi ka ntáde nto. É ini ntíi ntíi ña ñuú Jerusaleen tú'ún é ntánakuá'a nto ña ne, ntadá'vi ntó ntí kuétsi i é xi'i Jesús —ka'an ña.

²⁹ Kidáā ne, Pedru ní pustru ñá nguú sán ne, nantíko koó ñá, ntáka'an ña:

—Díi díi ka nuu á'vi é kuínti'xe ntí Xuva kō é ña'a san. ³⁰ Divi tsi Xuva kō, ña é inúu ini uva ata kō, ña é intóo nte ntúvi dí'na ne, divi ñá nantoto ñá Jesuu, ña é'ní nto dá náxnteé ntó ña ntíká krusi kan. ³¹ Xuva kō ntáa ni'i ña ña, kuntáa ña é kutuví ñá díni kua'a ña, é kodo nuú ña, é nakakú ñá kō. Dukuān ne, te nátu'vi o kuétsi kō, xo'ó é ña Israeé ó ne, ni'i kō é káda ka'nu iní Xuva kō ni ko kuétsi kō. ³² Sá'á é ntaxé'e ntí kuenta, ni Espíritú Sántú san, tsí ta'xi Xuva kō Espíritú Sántú é kunúu ña nima ko te kuínti'xe kō ñá —ka'an pustrú san.

³³ Dā téku ña tsiñu i san é ntáka'an ñá ne, dōó dutsi kuíni ña. Ncho ka'ní ña pustrú san. ³⁴ Ntá tsi uun ña'a, ña faríseu, ñá nani Gamalíeé ne, mastrú lei iña ñá Israeé ñá, ne, dōo íko ñu'u ñá'a san ña. Divi ñá ne, nákuñtísi ña, kaka'an ñá te nantíi ña pustrú san kí'i kan uun da'na. ³⁵ Kidáā ne, kaka'an ñá nī ña tsiñu i san:

—Ña Israeé, kadā kuení va'ā ntó nté koo víi nto ni ña sá'a. ³⁶ Tsí emá tsi ne, xío uun ñatíi, ñá nani Teudá ne, dōó ka'nu ncho víi ña. Xío te kímí sientu ñatíi, ña ntíkin ña. Ntá tsi dá kúvi ne, ña'a é'ní ña ña ne, kidáā nákuite xáa ntíi ntíi ña nti ni'i ñá. Kidáā ne, xío da'na. ³⁷ Rkontúví, ntuvi dá naka'vi ña ñá'a sán ne, ñá nani Júdā, ña ñuú Galileá ne, dōó ka'nu ncho víi ña ne, ñá te da díi ña'a intíkin ñá ña di. Ntá tsi xi'i ñá di ne, dá nákuite xáa ntíi ntíi ña intíkin ña. ³⁸ Dukuān é káka'an u ni ntó é na tsoo mii nto ña sá'a. Ná ku kini ntéé ka ntó ña. Tsi te kuéña iña ñá'a é ntánakuá'a ña ne, koó da'na ñá. ³⁹ Ntá tsi te kuéña iña Xuva kō é ntánakuá'a ña ne, ña kúvi víi nto é kini nteé ntó ña. Kuenta tsi víi nto ve vata koo é ña ka'an ntée nto Xuva kō —ka'an Gámalieé san.

⁴⁰ Xío ntaa iní ña tsiñu i san é káka'an ña. Kidáā ne, nákana ña pustrú san é ntí'xi xtuku ña. Dā náxee ñá ne, nátií nuu ña ña xo'ó ne, dá kaká'an ñá ni ñá é ña ku ka'án ka ña iña Jesús. Kidáā ne, nakáka ña ña. ⁴¹ Dā ntíi pustrú san mé'ñū juntá san ne, dōo diní ña, tsí xe'é Xuva kō é ntó'o ña kuenta iña Jesús. ⁴² Ná ni tee dá'na kue'en tsí ña é nakuá'a ña ñá'a san. Nguentúvi ntáka'an ntódo ña ni ñá'a san kuenta iña Jesús ini ukún ka'nu kan ni nú víi ñá'a sán di.

6

Ña u'xe ñá'a, ña é xntíi

¹ Ntuvi tsikán ne, kütítin ña kuínti'xe i Cristu. Kidáā ne, xío ñá'a é ntáka'an tú'un griegu éni ntu'u ña tsí'i kuétsi ñá ña ntáka'an tú'un hēbreu san, ntáka'an ñá tsí ñadí'i kíi, ña ntáka'an tú'un griegu san ne, ñá kue'e tsi ntáni'i ña mí káxi'i é ká'xi ñá utén utén, tsi díi ka kue'e ntáni'i ñadí'i kíi, ña ntáka'an tú'un hēbreu san. ² Dukuān ne, uxúvi ñá'a pustrú san kána ña un ntíi ntíi ña kuínti'xe i san é nataká nuu ña. Kidáā ne, kaka'an ñá ni ñá:

—Tē ntí'í víi nti tsiñu é kuéña víi nti ñá'a sán ne, ña kúvi víi nti é nakuá'a ntí nto tú'un Xuva kō. ³ Díi ka vá'á ó, ení, divi nto nakaxnúu nto u'xe ñá'a ña'a nto é koto ña tsiñu sá'a. Nakaxnúu nto ñatíi, ña é dōo iní nté koo víi i, ña é dōo nuu Espíritú Sántú nima i, ña ntaiko ñu'u ña'a sán ne, divi ñá é víi ñá tsiñu é kuéña víi ña ña ña'a san, é tsí'i ña é ká'xi ñadí'i kíi san. ⁴ Divi ntí ne, da mii tsí é ká'an ntá'vi nti ni é nakuá'a ntí ña'a tú'un Xuva kō —ka'an ña.

⁵ Ná nguú sán ne, xkúntee iní ña é ntáka'an pustrú san. Kidáā né, nákaxnúu ña u'xe ñá'a, vatá ó ka'an ña: dí'na Esteba, ña é dōo kainuu iní i Xuva kō, é dōo nuu Espíritú Sántú nima ña; kidáā ne, Felipe, ni Prócuru, ni Nicánoo, ni Timuún, ni Pármēna, ni Cúlaa. Culaá san ne, ñuú Antioquia vé'xi ña, ntá tsi kantíkin ñá Xuva kō vatá o dé ña Israeé dá

éni ntu'u nã kuínti'xe nã Cristu. ⁶ Ntêka ña u'xe nã'a ñatíi san, kue'en ni'i ña ña mí ntoo pustrú san. Pustrú san ne, xntekú ñá nta'a ña diki ñá u'xe ñá'a sán ne, ka'an ntá'vi ñá ña ña da xnuú nta'a ña ña tsiñu san.

⁷ Kidáá né, dōo ite xáa tú'un Xuva kō né, kūtítin ña kuínti'xe i Tó'o ko Jēsuu, ña ntoo ñuú Jerusaleen. Ikān ne, titín dutu ñá Israee kuínti'xe ña di.

Dā tñn ña Esteba

⁸ Estebá san ne, dōó ki'in itō idé ña nuu i e dōo ka'nu, tsí Xuva kō dōo xntíi ña ña ne, nāxnuu viko ña ña. Koó dā kúdu'va ña'a san da ñi ña. ⁹ Ntá tsi ío ña vé'xi ukūn é nani Ña Nakáku, nĩ ña vé'xi ñuú Cirene, ñuú Alejandria, ñuú Cilicía, nĩ ñuú Ásiā ne, ñá nĩ xkúntee iní ña é kākā'an Ésteba. Tuku ō dé kuení ña ne, eni ntu'u ñá ntánān nūu ña nĩ ñá. ¹⁰ Ntá tsi ña nĩ kuvi víi ña nĩ ñá, tsi dōó vá'á ó kaka'an ña, tsí xe'e Espiritú Sántu san é kūtuni ña nté koo ka'an ña. ¹¹ Kidáá ne, ntá'vi ña ña'a san é dā'vi ña Esteba dōvete. Tsi'i ña diki ña é kā'an ña tsí kākā'an kīni Esteba ña Muisee nĩ ña Xuva kō di. ¹² Dukan ō mateñu nūu ña ña'a sán, nĩ ñata, nĩ mastrú lei Xúva kō. Kidáá né, dā nēnĩ tsi Esteba, tñn ña ña, kue'en ni'i ña ña mí ntoo ñá odo nūu, ntáde ña junta. ¹³ Xee nĩ'i ña ña é kā'an dōvete san ne, ntáka'an ña:

—Ña sá'a ne, dōó kaka'an ntée ña vi'i Xuva kō né, dōó kīni ó kaka'an ñá ña lei san di. ¹⁴ Tékú nti é kākā'an ña tsí Jesuu, ñá ñuú Nazaree ne, nakatsin ña vi'i Xuva kō ne, nadama ña é vatá xkoó ñi ō e xtúvi Muisee —ka'an ñá ka'an dōvete san. ¹⁵ Kidáá ne, un ntíi ntíi ña odo nūu san nĩ ña ntoo sán ne, ito ña Estebá ne, ñi ña nuu ña e xi'i nuu vatá ó kaxi'i nuu nuu ánje.

7

Ntē ō nantíko kōó Esteba

¹ Kidáá ne, kaka'an tó'o dutu ña ñá Israee san, katsixe'e ña Ésteba:

—¿Ntān ntu é ntáka'an ñá sá'a? —ka'an ña.

² Kidáá né, eni ntu'u Esteba kaká'an ñá nĩ ña:

—Un ntí'i kué'en dú'va nto, te kuetsi te na'nu nto, kīni nto é kākā'an u nĩ ntō: Iní nto tsi Xuva kō, ña dōo ka'nu, ntií dító ñá nuu uva áta ko Ábraan nte ntúvi di'na, dá tūvi dukuan ña ñuú Mesopotamia, di'na dá kī'in ña é kikutúvi ña ñuú Haraan. ³ Ne, kaka'an Xúva kō nĩ Ábraan: “Xtuvīn miin ñuú o nĩ ūn ntíi ntíi ñavi'i o, ku'é'en xio ñuú mí nañ'é é u o ve”, ka'an ña. ⁴ Kidáá ntáka Ábraan ñuú Caldea, kué'en ña, kukuutúvi ñá ñuú Haraan. Rkontúvi ne, xi'i uva ña né, Xuva kō kixnteká ña ña, xee ña ñuú sá'a mí ntoo ó vevii. ⁵ Ntá tsi Xuva kō ñá nĩ xe'é ña ñu'u é kúvi ña mii ña, nté un siin. Ntá tsi xe'é ña xu'u ña é dā nte rkontúvi kué'e ña ña ñu'u san. Tē xi'i ñá ne,

kuvi ña i'xá ña nĩ i'xá ika ñá dí, kuān te ntuvi tsikán ne, váta kōo i'xá ña. ⁶ Sá'a kākā'an Xúva kō nĩ Ábraan: “I'xá o ne, xio ñuú kuntō ña; ñá te ñuú mii o kuntoo ña. Kidáá né, dōo kīni koo víi ña'a san nĩ ñá. Kí'i ña ña é kué'ti é káda tsiñu ña ña ña. Kími sientu kuia é kuan koo nantō'o ña ña. ⁷ Ntá tsi kué'ē u é ntō'o ña ñuú tsikán e kuān koo nantō'o ña i'xá o. Kidáá ntíi i'xá o ñuú tsikán, naxee ñá ñuú sá'a ne, i'a tsi kuntoo ña, kunuu iní ñá ko”, ka'an Xúva kō nĩ ñá. ⁸ Kidáá ne, xe'e Xuva ko xu'u ña nĩ Ábraan ne, dē kú'vé ña é tē'nte un siin kúñū é íxi un ntíi ntíi i'xa tii san vata koo é dīto e ntáduku ntée ña Xuva kō. Dukuān né, dá káku i'xá ña é nani Ísaá ne, dē ntaa Ábraan, é'nté ña kúñū é íxi i da kúvi ūna ntúvi káku ne, kuan tsí o dé Isaa nĩ i'xá ña é nani Jācoo ne, kuan tsí o dé xtuku Jacoo nĩ ūn ntíi ntíi i'xá ña, divi ñá é uva ūxuvi tátá ña Israee.

⁹ I'xá Jacoo san ne, kūne'u iní ña nĩ ení ña, ñá nani Jōsee ne, dīko ña Jōsee san. Ña ñuú Egító ñi ña ña é káda tsiñu ñá ña ña. Ntá tsi inūu mé'ñu Xuva ko Jōsee san ne, ¹⁰ nākákú ña ña é kántō'o ña. Xe'é ña e dōo kī'in iní Josee nté koo víi ña ne, xe'é ña e dōo kuinima reí ñuú Egító sán ña, divi rei, ñá nani Farāun. Reí san ne, nākaxnúu ña Josee é kodo nuú ñá ñuú Egító nĩ nū vi'i ña kán di.

¹¹ Kidáá ne, kúama ñuú Egító nĩ ñuú Canaan. Ná nĩ nĩ'í ñata kō é ká'xi ña. Dōo ntó'o ña dókō. ¹² Ntá tsi xee tú'un nta'a Jacoo tsí ío trigu ñuú Egító sán ne, táxnūu ña i'xá ña, divi uva ata ika kō. ¹³ Dā kúvi uvi íto ñe'le ñá ne, da kidáá xe'é Josee kútuni ña é ñni mí ña ña ne, kidáá kútuni Fārauun é ñavi'i Josee san ne, tatá Israee ña. ¹⁴ Kidáá ne, táxnūu Josee tú'un é kī'in ūva ña Jācoo, nĩ ūn ntíi ntíi ñavi'i ña, kikutōo ña ñuú Egító. Ūni dīko xe'un ñá'a ña ¹⁵ xée ña é kuntōo ña ñuú Egító. Ikān xi'i Jacoo nĩ ñata kō, ña intōo di'na. ¹⁶ Dā rkontúvi dá xi'i ñá ne, kue'en nĩ'i ña ña ñuú Siquee'n ne, ikan íntú'xi ña ña ña e ñi Ábraan ntá'a i'xá Hamoo.

¹⁷ E dōo káxa ñá Israee san ñuú Egító da xee étsin ntuvi é ntūntaa é kākā'an Xúva ko dá xe'é ña xu'u ña nĩ Ábraan. ¹⁸ Kidáá ne, xée tūku ña'a é vii ñá rei ñuú Egító ne, rei tsikán ne, ña nĩ iní ñá xoo e Jōsee. ¹⁹ Rei sá'a ne, ñni nta'vi ña ñata kō né, dōo nantō'o ña ña. Dē kú'vé ña é nakutíá ña un ntí'i i'xa tii san é dá ve kakaku vata koo é na kūvi, tsí ntio ña é nantíi ña tatá kō. ²⁰ Ntúvi tsikán ne, káku Muisee. Uni xóo xtúvi xu'u ña i má vi'i ña kán é nakué'nu ña i, tsi dōo ntio Xuva ko i. ²¹ Dā ña nĩ kuvi vii ka ña nĩ i né, da mii é xtúvi xaa ña i. Kidáá né, divi tsi diókō reí san k'i'í ña i ne, nakué'nu ña i vata tsi te i'xá mii ña. ²² Dukuān ne, kutú've Muisee san é un ntí'i é ñi ña Egító ne, dōo ñi ña nté koo ka'an ñá ne, dōó ío ña é vii ña nee ntí'i ntí'i.

²³ Dā nti'i ũa uvi diko kuia ũa ne, dē kueni ũa é k'ín ũa, kíkoto ni'ni ũa ũa'a ũa, ũa Israeé san. ²⁴ Ikān íni ũa tsí uun ũa'a ũa Egíto kanant'ó ũa uun ũa'a ũa Israeé. Muiseé ne, nadá'an ũa ũa'a ũa, ũa Israeé san ne, e'ní ũa ũa Egíto san. ²⁵ Kuiní ũa té kütünü ũa'a ũa é Xuva kō táxnū ũa ũa é nakákū ũa ũa. Ntá tsi ũá te kuan ō ni ũe'e díki ũa Israeé san. ²⁶ Tuku ntuvi ne, ta'an túku Muisee úvi ũa'a ũa Israeé, ntánaā ũa ne, ntio ũa é naka'nté nuu ũa, kaka'an ũa: “¿Nté kui kuān ó de ntu nto? Tsi ũá vā'á ō é naa o ni ta'an kō”, ka'an ũa. ²⁷ Kidáā ne, uun ũa'a ũa, ũa é kadé xení ni tá'an i ne, ti'vi nūu ũa Muisee, kaká'an ũa: “¿Xoó ntu kaka'an i é kadá kú'vê nto iñá nti, é xntékú ku'vê ntó nti?” ²⁸ ¿Vá ka'ni ntú nto ko vata ō é'ni nto ũa Egíto san iku?”, ka'an ũa. ²⁹ Dā téku Muisee é kākā'an ũa ne, Inu ũa ũuú Egíto, kué'en ũa, kukutúvi ũa ũuú Madijaan. Ikān éni vi'i ũa ne, xio ũvi i'xá ũa.

³⁰ Ítā nti'xin uvi diko kuia ũa ne, uun ntuvi kaika Muisee má kú'u kan etsin xuku é nani Sināii. Ikān íni ũá é kai'xi ntá'a utun sán ne, nti dító uun ánje Xuva kō mé'ñū ũu'u é kai'xi san. ³¹ Koó dá kúdu'va Muisee dá íni ũa ne, xée etsin ũa é koto dító ũa. Tekú ũa tatsin Xúva kō é kākā'an ũa ni ũa: ³² “Xu'ú ne, Xuva ũáta o Ábraan, Ísaa, ni Jácoo”, ka'an ũa. Koó dá kan'í Muisee e dóo ũ'vi ũa ne, ú'vi ũá é kōto ũa ũu'u san. ³³ Ne, kaka'an Xúva ko ni ũa: “Nantíin nti'xen o, tsi ũu'u mí ntítsin san ne, ũu'u kuiko. ³⁴ Xu'ú ne, é íni u é kuān nte ntánt'ó ũa'a ko ũuú Egíto. É téku ko e dóo nta'ví o ntátaan nuu ũa. Dukuān é vè'xi ú é nakákú u ũa. Ní'ín ve, tsí nataxnū u ó ũuú Egíto”, ka'an ũa.

³⁵ Kuān te nántii ni'ni ũata kō san Muisee dá ntáka'an ũa: “¿Xoó ntu kaka'an i é kadá kú'vê nto iñá nti, é xntékú ku'vê ntó iñá nti?”, ne, divi ũa é taxnuu Xuva kō é kadá kú'vê nti'xe ũa, é nakákú ũa ũa Israeé san, tsi kuān ó kaka'an Xúva ko ni ũa dá nti dító ánje san mé'ñū ũtun é kai'xi san. ³⁶ Divi Muiseé san é nátava ũa ũata kō san dá ntáka ũa ũuú Egíto. Divi ũa e dé ũa nuu i e dóo na'nu. Dōo kue'e kuēnta xe'é ũa dá intío ũa ũuú Egíto, dá ita nti'xin ũata ko Ntute ũu'u Kué'é ne, da nī íka ũa uvi diko kuia má kú'u kán di. ³⁷ Divi tsi Muisee é kākā'an ũa nī ũa Israeé san: “Xuva ko ne, taxnúu ũa uun ũa'a, ũa é ka'án naa ũa vata tsi ó de ú xu'u, uun ũa'a, ũa é divi tsi táta ko”, ka'an Muisee. ³⁸ Muisee xtúku tsi san é itúvi ũa ni ũata kō da nátaká nuu ũa má kú'u kán ne, divi ũa kākā'an ũa nī ánje rki uku Sínaii da xe'é Xuva kō tú'un ũa é káta'xi ntuvi iñá ko é káda ntaa o.

³⁹ Ntá tsi ũata kō sán ne, ũa ni ntío ũa kuinti'xe ũa Muiseé ne, nántii ni'ni ũa ũa. Tívi íni ũa e ntáka ũa ũuú Egíto ne, ntío ũa é ntiko kōo xtúku ũa. ⁴⁰ Kidáā né, kaka'an ũa'a sán ni Ároon: “É ntío ntí ne, káda vá'a nto é kúvi xuva ko, é kodo núu nuu ko, tsi ũá

ini o nté ō kúvi ni Muisee, ũa natavá ko ũuú Egíto”, ka'an ũa. ⁴¹ Kidáā ntavá'a naā ũa uun i'xá duntiki e kúvi ti xuva ũa né, e'ní ũa kiti kantito nti'xe é ká'mi ũa ti nuu kíti ntuvá'a náa san vata kaa doméni é kué'é ũa ti. Tavá ũa dodíni iñá xuva ũa e ntavá'a náa mí ũa. ⁴² Xuva kō né, tsoo mii ũa ũa kídaa, ku ika ũa ũa ne, xe'é ũa é dotó tsi kunuu iní ũa ngántii ni xoo ni ũn nti'ntí xntivi é ió e dukún kan, vatá ó uve na'a iní tutu é de vá'a ũa é kākā'an naa Xuva ko kídaa:

¿Amá ntu tá'xi nto kó doméni kiti é'ni nto da íka nto má ku'u kan da nī é ũvi diko kuia san?

⁴³ Da mii kué'en tsi é ido nto vi'i doo iñá xuva nto Moloó ne,

ido nto xntivi iñá xuva nto Refaan.

ũá te divi ú ntánuu iní nto ko,

tsí kudii e ntáva'a náa míi nto ntánuu iní nto.

Dukuān né, natává u nto ũuú nto ne,

natsoo ú nto díi ka íká é ũuú Babilonia,

ka'an Xúva ko nī ũa Israeé san.

⁴⁴ Dā íka ũata kō má kú'u kán ne, iní'í ũa vi'i doo e kúvi xúkūn, mí ũu'u vá'a lei iñá Xuva ko, divi é ntáva'a náa ũa'a san vata tsi ō nañ'é Xuva kō Muisee. ⁴⁵ Xúkūn vi'i doó san ne, kuvi iñá ũata kō kídaa ne, kuan tsi ó ntaído ũa dá xee ũa ni Jōsuee dá idé ũa du'xen ni ũa xio ũuú, é kí'í ũa ũu'u ũa, tsi Xuva kō nantii ũa ũa é ũa te ũa Israeé san vata koo é kúvi kuntuó ũata ko ũuú sa'a. Ne, i'a katúvi xúkūn vi'i doó san nté ntúvi dá itúvi rei Davii. ⁴⁶ Rei Davii san ne, dōo ntio Xuva ko ũa. Ncho xntítsi ũa xúkūn ká'nu iñá Xuva ko, é divi tsi Xuva ũata ko Jácoo; ⁴⁷ ntá tsi rei Salamuun kúvi idé ũa xntítsi ũa xúkūn san. ⁴⁸ Ntá tsi Xuva kō, ũa e dóo ka'nu sán ne, ũá te iní ukun e xntítsi ũa'a san kutuvi ũa. Tsi vatá ó kaka'an ũa é kākā'an naa Xuva kō ne: ⁴⁹ Vi'i antivi ā tuví u, kadé kú'vê u.

ũuxiví san ne, vata kaa teu é nteku nti'í nti'ín ko kaa.

¿Nté nto kaa vi'i é xntitsi ntó iñá ko?

¿Ō mí'í ntu kütuví da'na u?

⁵⁰ ¿ũa ntu te xú'u e dé kú'vê u neé nti'í nti'í é ió?

ka'an Xúva kō.

⁵¹ ũn nti'í kué'en dú'va nto ne, ¿nté kuān nte ló'o ntu nto? ¿ũa ntátekú kué'en xnto? Vata tsi té ũa iní nto xoo é Xuva kō. Ná ntákuinti'xe kué'en xnto é kākā'an Espiritú Sántū san. Dadii xnto ni ũata ntó. ⁵² Dōo nant'ó ũa da xōo ka ũa'a, ũa é ka'án naa Xuva kō ne, e'ní ũa ũa'a, ũa é kākā'an é kí'xi uun ũatíí, ũa e dóo va'a é taxnuu Xuva kō. Vevii ne, é kí'xi ũa ne, divi ntó diko nto ũa né, e'ní nto ũa di. ⁵³ Divi ntó ni'í ntó lei iñá Xuva ko e kíxni'í ánje san kídaa ne, nté ũa ni kuinti'xe nto léi san. —Kuan ó ka'an Ésteba ni ũa odo núu iñá ũa Israeé san.

Dā xi'í Ésteba

⁵⁴ Dā tēku ña'a san é kākā'an Éstebá ne, kúdiin kué'en ña. Vevíi tsi ka'xi kue'en ñá ña, kuini ña. ⁵⁵ Ntá tsi Estebá ne, dōo nuu Espiritū Sántū nima ña. Ntāa ni'i ña nuu ñá e dukún kan, íni ña Xuva kō e dōo kaxi'i nuu ka'nu ña ne, ntitsi Jesuu díni kua'a ña. ⁵⁶ Kidāá né, kaka'an ña:

—¡Un kaa é kaini ú! Nākaán vi'i antvi ne, kaini ú Nā Vexkúvi Nātīi, ntitsi ña díni kua'a Xuva kō —ka'an ña.

⁵⁷ Ntá tsi dutú san ne, kúdiin kué'en ña é kuán ó kaka'an ña. Édí ña lo'xo ñá ne, koó da vāntiñi ña tīn ña Esteba, ⁵⁸ kue'en ni'i ña ña díni ñuú kán né, ikān xe'é xuu ña ña. Nā ntátsi'i kuétsi ña sán ne, tsoo vá'a ña doo ña nta'a uun ná kuetsi, ná nani Saúlú.

⁵⁹ Ntá tsi, da nī ntáxe'é xuu ña ñá ne, kaka'an ntá'vi Esteba, kaka'an ña:

—Tō'ó ko Jesuu, naki'i nto nimá ko —ka'an ña. ⁶⁰ Kidāá ne, nakunchíi ña ne, un ntii tsi kākā'an ña:

—¡Xuvá, ka'nu vii nto nima ntó ni ña sá'a tsi kuán ó ntáde ña nī ko! —ka'an ña.

Dā kúvi ka'an ña sá'a ne, xí'i ñá.

8

Ntē ó nantó'o Saúlú ña ntákuinti'xe i

¹ Saúlú ne, ió ñá dodini é ka'ni ña'a san Esteba.

Divi tsi ntúvi tsikan iñi ntú'u é dōo ntánantó'o ña'a san ña ntákuinti'xe i Jesuu, ña ntoo ñuú Jerusaleen. Ne, inu ntíi ntíi ñá, dotó tsi kue'en ña, kukuntóo ña ñuú Judea ni ñuú Samaria. Mii sá pustrú san kantóo ña ñuú Jerusaleen. ² Ntá tsi ió ña'a, ña é dōo ntánuu ini i Xuva kō né, divi ña i'xi ña Estebá ne, dōo éku nteé ña ña. ³ Da nī Saúlú né, kuan tsi ó de ña, kanantó'o ña ña ntákuinti'xe i san. Kata'vi ña xi'i ña'a sán ne, katavá ña ña, te tii te ñad'i, é tsu'un kutu ña ña vi'i utun kán.

Dá kakā'an ntódo ña tú'un va'á san ñuú Samaria

⁴ Ntá tsi ña kuinti'xe i, ña e éka ñuú Jerusaleen ne, ta'án ñuú ta'án ñuú kue'en ña, ntáka'an ntódo ña tú'un va'á iñá Jesuu. ⁵ Uun ña'a, ñá nani Félipé ne, kué'en ña uun ñuú é káduku nteé ñuú Samariá ne, ikan kākā'an ñá ni ñá'a iñá Cristu. ⁶ Nataká nuu ña'a san é kini ña é kākā'an ñá ne, uun ito tsi kuinti'xe ntíi ntíi ñá é kākā'an Félipé. Ntáini va'a vá'a sa un ntíi ntíi ña'a san é kākā'an ñá ni ñá ne, ntáini ña tsi kade ña nuu i e dōo na'nu. ⁷ Xíó ña'a, ña é ñu'u é ña vá'a nima i ne, koó dá ntákachu'ntáa é ña vá'a san da ntántii nima ñá'a san. Ne, dōo titín ña natán ni ña xne'é di ne, ntuvá'a ña. ⁸ Uun ito tsi náku'un dini kue'en nima ñá'a san, ña ntoo ñuú tsíkan.

⁹ Ntá tsi uun ñatīi, ñá nani Simuún ne, tatán ña. Émá tsi kade tatan ña, kaeni nta'vi ña ña ntoo ñuú Samaria, kaka'an ñá tsi dōo ka'nu ña'a ña. ¹⁰ Un ntíi ntíi ña'a san, te kuetsi te

na'nu ña ne, dōo ntáini ña é kākā'an ñá ni ñá ne, kuinti'xe ña ña, ntáka'an ña:

—Ña sá'a ne, dōo ió ñá é vii ñá. Vatá ó kade Xuva kō kade ña —ka'an ñá'a san.

¹¹ Dōo kuinti'xe ña'a san ña, tsi koó dá ntákudú'va ña nuu i é kákuvi kade ña. Tsi éma tsi kuán ó de ña, kaeni nta'vi ña ña'a san. ¹² Ntá tsi dá xee Félipé ne, eni ntú'u ñá kaka'an ntódo ña iñá i mí kadé kú'vé Xuva kō, kaka'an ñá kuenta iñá Jesúristu. Kuinti'xe ña'a sán ne, titín ña ítsi ntute ña, te tii te ñad'i. ¹³ Uun tsi nte Simuun kuinti'xe ña, ítsi ntute ña dí ne, dá éni ntú'u ñá íntúin ñá Felipe. Koó dá kúdu'va ña é kaini ña nuu i é dōo na'nu san ni e dōo kue'e nuu i é edé ña.

¹⁴ Kidāá ne, xéé tū'un nta'a pustru, ñá ntoo ñuú Jerusaleen, tsi e kuinti'xe ña ñuú Samaria tú'un Xuva kō né, ikān táxnuu ña Pedru ní Juana, kué'en ña. ¹⁵ Dā xee ña ñuú Samariá ne, ka'an ntá'vi ñá iñá ñá ntoo ikān vata koo é ni'i ña Espiritū Sántū. ¹⁶ Tsi nté uun ña vata kunū Espiritū Sántū nima ña; mii tsi kuénta iñá Tó'ó ko Jesuu ítsi ntute ña. ¹⁷ Kidāá ne, Pedru ní Juana xntéku ña nta'a ña díki ñá'a san ne, inuu Espiritū Sántū nima ña.

¹⁸ Dā ini Simuun tsi ni'i ña'a san Espiritū Sántū san dá xntéku pustrú san nta'a ña díki ñá ne, kaxe'e kuétsi ña ña diu'un, ¹⁹ kaka'an ña:

—Ta'xí nto é kúvi vii u vatá ó de nto, vata koo é tē xntéku u nta'a ko díki ñá'a san ne, ni'i ña Espiritū Sántū sán di —ka'an ña.

²⁰ Kidāá kākā'an Pedru ni ña:

—¡Ñá tē diu'un o é ntio ko! ¡Na kūnaán miin ni diu'un o, tsi kuán ó kadé kueni o é kúini diu'un o é kata'xi Xuva kō doméni!

²¹ Ná te sa'a é káduku ntéen, tsi ña te va'a nima o nuu Xuva ko. ²² Natu'vin kuetsi o, kákan nta'a Xuva kō é káda ka'nu ini ña ni ó é kuán ó kadé kueni o. ²³ Tsi divin ne, dōo kúvé nima o, dōo kúaven ni kuétsi o —ka'an Pedru ni ña.

²⁴ Kidāá ne, kaka'an Simuun:

—Mii nto kákan ntó nta'a Xuva kō é ña kuan koo kúvi ko vatá ó kaka'an ntó san —ka'an ña.

²⁵ Pustrú san ne, dá kúvi ka'an ntódo ña tú'un Xuva ko, ni dá kúvi ntaa ña ni ñá'a é un ntí'i é ini ña ne, kúnú'u ña ñuú Jerusaleen. Ítā ntí'xin ña titín ñuú é káduku nteé ñuú Samariá di ne, ikān ka'an ntódo xtuku ña tú'un va'á iñá Jesúristu.

Dá kakā'an Félipé ni ñatīi, ña vé'xi ñuú Etiópia

²⁶ Kidāá ne, ntii díto uun ánje Xuva ko ñuú Félipé, kākā'an ña:

—Kué'en máa i kán mí nuu ítsi é kaíta ntí'xin ñuú Jerusaleen é káñe'e ñuú Gaza —ka'an ña.

Itsi sá'á ne, da mií má kú'u mí xoxo ntoó i. ²⁷ Felipé ne, kué'en ñá ne, itsi kán tá'an ña uun ña'a ñatí, ña vé'xi ñuú Etiopía. Ña tsikán ne, ña tsiñu i, dikí í ña iñá reina ñuú Etiopía, ña nani Cándace. Itsi kan vé'xi ña sa'a é ñe'e ña ñuú Jerusaleen é vii ñá nchu'ún iña Xuva ko. ²⁸ Ntiko koó ñá ñuú ña kán ne, nuu vá'a ña iní vi'i é káñu'u ídu. Nuú ña, kanakuá'a ña tutu é de vá'a Isaia, ña kaka'án naa Xuva ko nte ntúvi di'na.

²⁹ Kidáá ne, kaka'an Espiritú Sántú sán ni Félipé:

—Kué'én, kúntikin vi'i é káñu'u idú san — ka'an ña.

³⁰ Koó dá kainu ña, kue'en ñá ne, xéé ntúkin ña vi'i é káñu'u idú san. Tékú ña é kanakuá'a ña ñuú Etiopía san tutu é de vá'a Isaia ne, tsixe'e ña ña:

—¿Káñe'e dikí ntu nto é kanakuá'a nto san? —ka'an ña.

³¹ Ña ñuú Etiopía san ne, kaka'an ña:

—¿Mí'i ntu? Dóó xu'ú ó kaka'an. ¿Xoó ntu kuvi vii i nañ'e é í ko neé kani tú'un? Kixkene nto, kutuví ntó diñi ko —ka'an ñá ni ña.

—Kuvi di —ka'an Félipé.

³² Mí kanakuá'a ña tú'un Xuva kō ne, du'vā ó kaka'an:

Tsí ntéka ña ña é ka'ni ñá ña vata kaa uun a le'ntu é ká'ni ña i; vata tsi kaa uun a le'ntu e dóo to'o, é ña te kaitsu'ún dá kádeté ña idi i ne, kuān koo kuvi ña;

diin diin tsi kutuvi ñá di; ñá ká'an kue'en tsí ña.

³³ Nantii ni'ni ña ña ne, ñá ni ñe'e me'ñu ña é kütuni ña kuétsi ña.

¿Mí'i ntu xio i'xá ña?

Tsí náki'i ña'a san ntuvi iña ña ñuxíva sa.

Sá'a kaká'an tú'un Xuva kō mí nakua'a ña.

³⁴ Kidáá né, katsixe'e ña ñuú Etiopía san Felipe, káka'an ña:

—Vii nto da xe'e, ká'an nto ni ko: ¿Xoó ntu iña i é káka'an ñá sá'á, ña é káka'án naa Xuva ko? ¿Iña mií ntu ña kaká'an ña ne, ó iña tutu ñá'a? —ka'an ñá, tsixe'e ña.

³⁵ Kidáá né, eni ntu'u Félipé, kaka'an ñá ni ña, kanañ'e ñá ña nee é kani tú'un tú'un Xuva kō mí kanakuá'a ña ne, kaka'an ñá ni ña iña Jesús. ³⁶ Kidáá né, dá ita ntí'xin ña uun itsi mí io ntúte ne, kaka'an ñá ñuú Etiopía san:

—I'a io ntúte. ¿Vá ña kuvi ntu te kutsi ntúte u vevii? —ka'an ña.

³⁷ —Nté kui ña'a, te kaní nima ntó kakuinti'xe nto —ka'an Félipé. Ne, kaka'an ñá ñuú Etiopía san:

—Kakuinti'xé ko tsí Jesucristú ne, I'xá Xuva kō ñá —ka'an ña.

³⁸ Kidáá ne, kaka'an ña é nākuntisi da'na idú san. Nūu ña, ntuvi ñá Felipe, kué'en ña nū ntute san ne, ikan tsí nakutsi ntúte Felipé

san ña. ³⁹ Dā ntú ña diñi ntute kán ne, xio kue'en ni'i Espiritú Sántú san Felipe. Nte kidáá ña ni iní ka ña ñuú Etiopía san ña; ne, dóo diñi ña, nakunuu itsi xtuku ña. ⁴⁰ Felipé ne, é ñuú Azoto túvi ña dá kutuni ñá ne, ika ña ta'án ñuú ta'án ñuú, kaka'an ntódo ña tú'un va'á iña Jesús un tsi da nté xee ña ñuú Cesarea.

9

Dā náti vi ini Saúlú

(Hch. 22:6-16; 26:12-18)

¹ Da nūi kākudiin dukuan Saúlú ne, kainchu'vi ñá ña kuinti'xe i Tó'o ko Jesús, ncho ka'ni ña ña. Dukuan ne, kué'en ña, kükoto ñá tó'o dutu. ² Íkan ña tütú é kué'é ña un ntí'i dütu úkun ñuú Damascú é ni'i ña itsi é tñin ña ña é kuinti'xe i Jesuu, te tí te ñadé'i, é k'ín ni'i ña ña vi'i utun ñuú Jerusaleen. ³ Ntá tsi da xee étsin ña diñi ñuú Damascú ne, koó dá kúdu'va ña dá xi'i nuu ñu'u é vé'xi e dukún kán. ⁴ Nantúve Saúlú ñu'u kán ne, kidáá téku ña uun tatsin é káka'an ni ña:

—Saúlú, ¿nté kui kanantó'on ntun ko? — ka'an tátsin san.

⁵ Kidáá ne, tsixe'e Saúlú:

—¿Xoó ntu ña'a nto? —ka'an ña.

Ne, kaka'an tátsin san:

—Xu'u é Jesuu. Diví ú e dóo kanantó'on ko. ¿Nté kui kantukun ku'i'm mii'n ntun kúñu ó? —ka'an ñá ni Saúlú san.

⁶ Saúlú ne, koó da kánfi kantei ña, kaka'an ña:

—Tó'o, ¿neé ntu ntio nto é víi u? —ka'an ña.

Ne, kaka'an Jesús ni ña:

—Nakuntísin, kué'én ñuú Damascú ne, ikan ká'an ñá nee iña é viin —ka'an ña.

⁷ Natií, ña ntaíka dadí ni Saúlú né, dóo ú'vi ña, tsí téku ña tatsin san, ntá tsi nté uun xoxo ni iní ña.

⁸ Kidáá ne, nākuntísi Saúlú é tūvi ña ñu'u kán. Ntá tsi dá nákaán ña ntuxnú ña ne, ñá ni xi'i kue'en tsi. Kañu'u ña nta'a ña, kue'en ni'i ña ña ñuú Damascú. ⁹ Íkán katúvi ña uni ntúvi ne, ñá ni xi'i nuu ña; nté ña ni e'xi ña ne, nté ntúte ña ni xi'i ñá di.

¹⁰ Ñuú Damascú san tuví uun ña'a ña kuinti'xe i Jesuu, ña nani Anánia. Kaka'an Tó'o ko ni ña, vata tsi té ntísi ña nuu ña, kaka'an ñá ni ña:

—jō né, Anania! —ka'an ña.

—I'a tuví u —ka'an ña.

¹¹ Kidáá ne, kaka'an Tó'o ko ni ña:

—Nakuntísin ne, kué'én itsi é nani Ítsi Ntaa. Ne, ikan kué'én, tsixe'én nū vi'i Júda te tuví uun ñatí, ñá nani Saúlú, ñá vé'xi ñuú Tarsu. Tsí vevii ne, ikán tuví ña, kaka'an ntá'vi ña. ¹² Ne, é xé'ú é kiní ñá tsi uun ñatí, ñá nani Anánia, ntísi ña nuu ña, kúki'vi ña iní vi'i ña kán né, xntekú ñá nta'a ña dikí ñá

vata koo é nāxi'í ntuxnúu ña —ka'an Tó'o ko ni Anāniá san.

¹³ Ananiá ne, ntíko koō ñá, kaka'an ña:

—Iní ntó, Tó'o, tsí é dóo ntáka'an ña'a iña ñá sá'a. Ntáka'an ñá tsi dóo kini idé ña ni ña kuínti'xe i nto, ña ntoo ñuú Jerusaleen.

¹⁴ Vevíí ne, xee ña i'a, ni'i ña tutú é xe'e tó'o dutú san é tññ ña un ntíí ntíí ña'a, ña é ntákaku ni'i diví nto —ka'an Anania.

¹⁵ Ntá tsi kaka'an Tó'o ko ni ña:

—Ñá té Iní. Kue'én kán, tsi é nakaxnúu ú ñatíí sa'a é ká'an ña kuenta iñá ko ni ùn ntíí ntíí ña'a, ña túku ñuú, ni ña odo nūu iña ñá ne, ni ña Israeé san di. ¹⁶ Nañ'el' é u ña é ña te nté kaa ió é ntó'o ña kuenta iñá ko —ka'an Tó'o ko ni Anāniá san.

¹⁷ Kidáá ne, kué'en Anānia nú vi'i mí tuví Saúlú. Kúk'v'í ña ne, xntekú ñá nta'a ña diki ña, kaká'an ña:

—Ení ko, Saúlú, ña ini nto tsí Tó'o ko Jesúsú ne, diví ña é ntíi díto ña mí'i ítsi vé'xi nto ne, diví ña táxnūu ña ko é v'e'xi ú vata koo é na nāxi'í xtuku ntuxnúu nto ne, vata koo é kunūu Espiritú Sántú san nima nto —ka'an Anāniá san.

¹⁸ Ura dú'va tsi i ntíi ntee vata kaa diden é nuu ntí'u ntuxnúu ña ne, nākini xtuku ña. Kidáá ne, nākuntísi Saúlú ne, ura tsí i ítsi ntute ña. ¹⁹ Kidáá né, e'xí ña ita ne, nakunūu ntíi ña. Kúkui ña katúvi ña ni ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Damascu.

Da kaká'an ntódo Saúlú ñuú Damascu

²⁰ Ura tsí i eni ntu'ú Saúlú káka'an ntódo ña ini ukún ña Israeé, káka'an ñá tsí Jesuú ne, diví ña é I'xá Xuva kó. ²¹ Un ntíí ntíí ña'a san ne, ntaíni ña Saúlú ne, koó dá kúdu'va ña da téku ña é káka'an ña. Ntáka'an ñá'a san:

—¿Ñá ntu te ñá sá'a é dóo inchu'vi ña ña kuínti'xe Jesuu, ñá ntoo ñuú Jerusaleen? ¿Ñá ntu te i'a vé'xi ña, vextiñ xtuku ña ña'a é kunteka ña ña nta'a tó'o dutu? —ka'an ñá'a san, ntátsixe'e tá'an ña.

²² Ntá tsi Saúlú ne, díi ka xio ntíi ña kaka'an ntódo ña. Un tsi kúdana ini ña Israeé, ñá ntoo ñuú Damascu, tsí Saúlú ne, kanañ'e ña ña tsí Jesuú ne, diví ña é Cristu ñá, diví ña é inténto o ni ñata kó é kixnakakú ñá kó.

Dá ñákaku Saúlú é ncho ka'ni ña Israeé san ña

²³ Dá kú titín ntuvi ne, ña Israeé san natée ta'an ña xu'u ña, ntukú nuu ini ña nté koo ka'ni ña Saúlú san. ²⁴ Ntá tsi kútuni Saúlú é kuán koo vií ña ni ña. Nté ntúvi, nté níñu ntantétu ña ña xi'i kan mí kii ña diñi ñuú san, é ka'ni ñá ña. ²⁵ Ntá tsi ña kuínti'xe i Jesuú san ne, xnūu ña Saúlú Iní xika ka'nu niñú a ne, nanúu ña ña ntíká ntó'o é kánti'u núu diñi ñuú san ne, dukuan ó nakáku ña.

Da náxee Saúlú ñuú Jerusaleen

²⁶ Dá náxee Saúlú ñuú Jerusaleen ne, ntio ña é kuntuo dadíi ña ni ña kuínti'xe i san; ntá tsi un ntíí ntíí ña ú'vi ñá ña, tsí ña ni kuínti'xe ña te nūu é ntaá i é kuínti'xe Saúlú Jēsuu. ²⁷ Ntá tsi uun ña'a, ña nani Bernābeé ne, intéka ña ña nta'a pustru, kántaa ña ni pustrú san nté ó ini Saúlú Tó'o ko Jesúsú ítsi kán ne, nté ó kaka'an Tó'o ko ni ña ne, nté ó dé ña da itúvi ña ñuú Damascu, é nté ña ni u'ví kue'en ña kaka'an ntódo ña iña Jesúsú. ²⁸ Saúlú ne, kátúvi ña ñuú Jerusaleen, ika dadíi ña ni pustrú san da mí'i ká mí ñe'e ña. ²⁹ Ñá te kau'vi ñá kaka'an ñá iña Tó'o ko Jesúsú, kánantiko koó ñá t'ún é ntáka'an ña Israeé, ñá ntáka'an t'ún griegu; ntá tsi ña Israeé san ne, dóo ntuku nuu ini ña nté koo ka'ni ña ña. ³⁰ Dá kútuni ña kuínti'xe i sán ne, ntéka ña Saúlú ñuú Cesareá ne, ikán táxnūu tuku ña ña ñuú Tarsu.

³¹ Da kidáá ne, kántoo vá'a un ntíí ntíí ña kuínti'xe i da mí'i ka mí ntoo ña: ó ñuú Judeá ne, ó ñuú Galilea, ó ñuú Samaria. Dóo vá'a ó intóo ña ne, dóo ntánuu ini ña Tó'o ko Jesúsú. Nāxnūu ka'nu Espiritú Sántú nima ñá di ne, dóo kútíñ ña kidaá.

Da ntuvá'a Enea

³² Da nñi kaika Pedru ta'an ñuú ta'an ñuú, kaito níni ña ña kuínti'xe i ne, nakuíta ntí'xin ña, íto ni'ni ña ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Lidá di. ³³ Ikán nāni'i ña un ñatíi, ñá nani Enea. E una kuía ntékú ña nú itó ña é natán ña. ³⁴ Pedrú ne, kaka'an ñá ni ña:

—Nakuntísin, Enea, tsí Jesucristú ne, é ntává'a ña o. Naxntísin íto o vé —ka'an ña.

Enea ne, ura dú'va tsi i nakuntísi ña.

³⁵ Un ntíí ntíí ña ntoo ñuú Lida ni ñá ntoo ñuú Saruún ne, ini ña é nakuntísi ña. Kidáá né, tsoo mií ña é ntántikin ña dí'na ne, eni ntu'u ña intíkin ña Tó'o ko Jesúsú.

Dá ntótó Dórcá é xi'i ña

³⁶ Xio un ñad'íi, ña kuínti'xe i, ñá nani Tābita (é ncho ka'an Dórcá é t'ún griegu), ña tuví ñuú Jope. Ñad'íi sa'a ne, dóo vá'a o dé ña, dóo xntíi ña ña kataan núu i. ³⁷ Ntuvi tsikán ne, iñi ntú'u nchókuví ña ne, xí'i ña. Dá kúvi ntántoo ña ña ne, xtuví ñá ña má vi'i nínu kán, tsí úvi odo ntí'i tá'an vi'i ña. ³⁸ Tuví étsin ñuú Jopé san ñuú Lida, mí tuví Pedru. Íni ña kuínti'xe i san tsí ikán tuví ña ne, táxnūu ña uvi ña'a ñatíi é kúkoto ña ña:

—Kantí'i sá nto kue'én ntó ñuú Jope —ka'an ña.

³⁹ Kidáá ne, kué'en Pedru ni ña. Dá xee ñá ne, kue'en ní'i ña ña má vi'i mí t'v'í ntāa ñá xi'í san. Un ntíí ntíí ñad'íi kii ntoo ña, ntaéku ntee ña ña. Nañ'e ñá Pedru dá'ma ni dū'nu é dé vá'a Dórcá dá katúvi ña. ⁴⁰ Kidáá né, kii ñu'u Pedru ñá, un ntíí ntíí ñá ne, inchi'í ña, kaka'an ntá'vi ña. Kidáá ne, kaito ña nuu ñá xi'í san, kaka'an ña:

—¡Tābita! ¡Nakuntísin! —ka'an ña.

Ura dú'va tsi i nákaän ña nuu ña ne, dá ini ña Pedrú san ne, nákutuví tixi ña. ⁴¹ Irkää Pedru ntá'a ña, naxntitsí ñá ña. Kidáa ne, kána ña ña kuínti'xe i san ni ñadí'i kii san, náñ'e ñá ña tsi e ntóto ña. ⁴² Un ntíí ntíí ña'a, ña ntoo ñuú Jopé ne, téku ña é kuan ò kúvi ne, ñá te da díi ña kuínti'xe ña Tó'o ko Jéssu. ⁴³ Pedrú ne, kúkuíi ka ña katúvi ña ñuú tsikan nú vi'i Símuun, ña é katsoo itsi ñií kiti.

10

Pedru ni Córneliu

¹ Ñuú Cesareá ne, túvi uun ñatíi, ñá nani Córneliu, ñá de kú've iña uun sientu sntadun é nani Itálianu. ² Ña sálá ne, dóo va'á ña'a ña ni ñn ntíí ntíí ñavi'i ña. Kuän te ñá te ña Israee ña, ntá tsi dóo kanúu ini ña Xuva kó né, dóo ini xntíi ña nee é kátaan núu ña Israee, é nguentúvi ini ka'an ntá'vi ña ni Xuva kó. ³ Uun ntuví dá kaeku uní kuáa ne, koó dá kúdu'va Corneliu dá xéé núu ña uun ánje Xuva kó. Kaka'an ánjé sán ni ña:

—¡Córneliu! —ka'an ña.

⁴ Córneliú ne, dóo u'v'i ña da íto ña nuu ánjé sán ne, katsixe'e ña ña:

—¿Neé ntu ntio nto, Tó'ó? —ka'an ña.

Kidáa ne, kaka'an ánjé san:

—É tékú Xuva kó é káka'an ntá'vín ni ña ne, ini ña tsí kaxntiin ña kataan núu i. ⁵ Vi'a ve ne, taxnúun ña'a ñuú Jope é kíkana ña uun ña'a, ñá nani Símuun Pedru. ⁶ Tuví ña nú vi'i tuku Símuun, ña katsoo itsi ñií kiti. Díñí ntute ñu'u kán tuví vi'i ña. Símuun Pedrú san ne, ka'an ñá ni ò nté koo viin —ka'an ánjé sán ni Córneliu.

⁷ Dá ntáka ánjé san da kúvi ka'an ñá ni ña ne, kidáa kána ña uvi ña'a ña kade tsiñu iña ñá, ni sntáduun, ña e dóo kaxntíi ña, ña e dóo kanuu ini i Xuva kó. ⁸ kantaa ntí'i ña ni ña vata ò ka'an ánjé san ni ña, dá táxnúu ña ña é kí'ín ñá ñuú Jope.

⁹ Tévaá san ne, dá xee étsin ña ñuú Jope ne, divi tsi úra kuxée Pedru rki'vi'i kán é kúka'an ntá'vi ña, tsí é ká'ñi ntuvi. ¹⁰ Dóó kakakin ña, ntá tsi da ñií kákuvá'a é ká'xi ñá ne, vata kuví é nakueni o, ¹¹ iñi ntú'u ini ña é nákaan e dukún kán ne, vé'xi vata kaa uun doo mánta ka'nu é kantíkin kútú ngimi ntú'ó díñi i ne, un tsi nte mi túvi ña nakutúvi. ¹² Ini doo mánta sán ñu'u un ntí'i kiti, kiti íó kimi dí'ín i, ni kiti ntáñu'u xido i, ni un ntí'i núu láa san, kiti ntaíno e dukún kán. ¹³ Kidáá né, tékú ña uun tátsín i é káka'an ni ña:

—O ne, Pedru, ka'nín kiti sá'a, dá ká'xín ti —ka'an tátsín san.

¹⁴ Ntá tsi nantiko kóo Pedru, kaka'an ña:

—¡Ñá'a, Tó'ó! tsi nté uun ito vata ka'xí u kiti kuän ntáa san, kiti é ka'an nto é ña vá'a é ka'xi o. Tsi dóo xii kaa é kuän koo ka'xí u é ña Israee u —ka'an ña. ¹⁵ Ntá tsi kaka'an xtúku tátsín san ni ña:

—Nuu i é ntantoo Xúva kó ne, ñá ku ká'an té ña vá'a —ka'an.

¹⁶ Úni ito kuan o kúvi. Kidáa ne, kúntāa doo mánta san e dukún kán. ¹⁷ Pedrú ne, koó dá kúdana ini ña nee iñá kani tú'un é xéé núu ña ne, divi tsi úra i xee ñatíi san, ña e táxnúu Corneliu, ntáñi ntée ña ña, ntátsixe'e ña vi'i Símuun. ¹⁸ Tsixe'e ña xi'i kan te ikán tuví ña nani Símuun Pedru.

¹⁹ Pedrú ne, nteku dukuan ñá rki'vi'i kan, kadé kuení ña nuu i é xéé núu ña. Kidáa ne, kaka'an Espiritú Sántú sán ni ña:

—Pedrú, kué'én, kúkoton, tsí uni ña'a ntánantuku ña ò. ²⁰ Kué'én ni ñá mí'i kí'ín ni'í ña o. Kuän te ñá te ña Israee ña, ñá ku dé kueni o, tsí xu'ú kaka'an u é kíxkueka ña o —ka'an Espiritú Sántú san.

²¹ Nuu Pedru mí ntáñi ñatíi san, ña táxnúu Corneliu. Kidáa ne, kaka'an Pedru:

—Xu'u é ntánantuku ntó ko. ¿Neé ntú tsiñu vé'xi nto? —ka'an ñá ni ña.

²² Nantiko koó ñá, kaka'an ña:

—Ña nani Córneliu, tó'ó sntadun, táxnúu ña nti. Dóo va'á ña'a ña, dóo kanuu ini ña Xuva kó ne, dóo va'á tiin ña ni ñn ntíí ntíí ña Israee. É káka'an ánje Xuva ko ni ña é kána ña nto é kí'ín nto nú vi'i ña kán vata koo é kiní ña nee iña é ká'an ntó ni ña —ka'an ña.

²³ Kidáa ne, kaka'an Pedru ni ña:

—Kuitá nti'xin nto má vi'i a, kuntóo da'na nto —ka'an ña.

Tévaá san ne, kué'én Pedru ni ñá ne, kaxio ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Jope, é kué'en ñá ni ñá dí.

²⁴ Uun ká tuku ntuvi ne, xéé ña ñuú Cesare. Ikan kántétu Corneliu ni ñn ntíí ntíí ñavi'i ña ni ña vá'a tiin ni'í ñá, ña e kána ña. ²⁵ Dá xéé Pedru nú vi'i ña kán ne, vé'xi Córneliu, nákuñchiti ña núu ña é kunuu ini ñá ña. ²⁶ Ntá tsi Pedrú ne, naxntitsí ñá ña, kaka'an ña:

—Nakuntítsi nto, tsí ñatíi ni'í tsi ko ntó —ka'an ñá ni Córneliu.

²⁷ Ntatíin ña, kúnti'vi ña ini vi'i kán né, ini Pedru e dóo ntoo ña'a. ²⁸ Ne, kaka'an ñá ni ñá'a san:

—Ini nto tsi dóo xii kaa é kuntóo dadíi ñá Israee ni ña tuku ñuú; ntá tsi dá vé nañ'e Xúva kó ko tsí ña kúvi ká'an u te ña vá'a da xóo ka ña'a, kuän té ña ne ña Israee ña. ²⁹ Dukuän ne, ñá ni de díkó u é kí'xi ú da kána nto ko. Ká'an nto vé: ¿neé ntu tsiñu kána nto ko? —ka'an ña.

³⁰ Kidáa ne, kaka'an Córneliu:

—Dá kú kimi ntuví ne, ura sá'a tuví u, kaka'an ntá'vi u má vi'i kó a ne, dá nēni ko ntitsi uun ñatíi nuú ko, ña e dóo kaxi'í nuu doo i ne, ³¹ kaka'an ñá ni ko: “Córneliu, é tékú Xuva kó é káka'an ntá'vín ni ña ne, ini ña tsi kaxntiin ña kataan núu i. ³² Vi'a ve ne, taxnúun ña'a ñuú Jope é kíkana ña ña nani Símuun Pedru. Tuví ña nú vi'i tuku Símuun,

ña katsoo itsi ñi kiti, ña tuví diñi ntute ñu'u kãn. Te ki'xi ña ne, io é ká'an ñá ni ò", ka'an ñá ni ko. ³³ Dukuãn ne, ura dú'va tsi i táxnũu ú tú'un é ki'xi ntó ne, dõo vá'á o dé nto é vè'xi nto. Vevii ne, i'a ntoo nti'i nti nuú Xuva kō é kini nti un nti'i e ntio Xuva kō é ká'an ntó ni nti —ka'an Córneliu.

Dã nañé'e Pedru ñá'a san nú vi'i Córneliu

³⁴ Kidáá né, eni ntu'ũ Pedru, kaká'an ñá ni ñá:

—Vevii ne, kutuní ko tsi nuu é ntaá i é dadii tsi ntio Xuva ko kō, un nti'i nti'ũ o, kuãn te ñá Israee o, kuãn te xio ñuú kō, ³⁵ tsi naki'i ña da xóo ka ña'a e kuinti'xe i ña, e kade é vá'á, da mí'i ká ñuú ñuxiví a. ³⁶ Tsi Xuva kō ne, ká'an ña ni ña Israee nté koo kuntoo vá'a o ni ña kuẽta iña i é edé Jesucristu, divi ñá é Tó'o ko, un nti'i nti'ũ o. ³⁷ É ñni nto nte o kúvi dá kanii ñuú Judea ni ñuú Galilea. Tsi di'na Juaan Bautista ika ña, kaka'an ntódo ña é nati'vi iní ko kuẽsi kō ne, kutsi ntute ò. ³⁸ Kidáá ne, xée Jesuu, ña vé'xi ñuú Nazaree. Tsi Xuva kō ntio ña é kúvi vii ña nee nti'i nti'i, tsi dõo nuu Espiritũ Sántũ nima ña. Kidáá né, ika ña, kade ña nuu i é vá'á, kantavá'a ña ña'a é ñu'u nta'a tó'õ é ña vá'á san. Tsi mii Xuva kō nuu mé'ñu ña ña. ³⁹ Divi nti' ne, kuvi ntada ntaá nti tsi ñni nti un nti'i é edé ña da ika ña ñuú Judea ni ñuú Jerusaleen. Na'a é'ni ña ña, é naxntee ñá ña ntiká krusi kan. ⁴⁰ Ntá tsi da kúvi uní ntúvi ne, nantóto Xuva ko ñá ne, tá'xi ña é kini nti ña. ⁴¹ Ná te un nti'i nti' ña'a san ni ñni ña da ntoto ña, ntá tsi mii nti' iní nti ña. Tsi nte di'na náxaxnuu Xuva kō nti é ntáda ntaá nti nee é ñni nti. Tsi nti'i ne, dadii întoo nti ni ña ne, dadii é'xi nti ni ña da ntoto ña é xi'i ña. ⁴² Kidáá né, Xuva kō tée tsiñu ña nti é ntáda ntaá nti tsi divi Jesuu, ña e dé kú'vé Xuva kō é xntékú ku'vé ñá un nti'i nti' ña'a, ña ntántito ne, ò ña xi'i. ⁴³ Tsi nte ntúvi di'na ntáka'an ñá ká'an naa Xuva ko tsi da xóo ka ña'a, ña é kuinti'xe i Jesuu ne, kada ka'nu iní Xuva ko ni ña kuẽsi ña kuenta iña Jesuu —ka'an Pedru ni ña.

Ña é ña te ña Israee ne, ni'i ña Espiritũ Sántũ

⁴⁴ Kaka'an dúkuãn Pedru ni ña da xee Espiritũ Sántũ, inúu ña nima ña ntaíni tú'un san, un nti'i nti' ña. ⁴⁵ Ña kuinti'xe i, ña Israee, ñá vé'xi dadii ni Pedrú ne, koó dá kúdu'va ña é kuãn ó inúu Espiritũ Sántũ nima ñá'a san, kuãn te ña te ña Israee ña. ⁴⁶ Tsi téku ña é ntáka'an ña tú'un é ñá iní ñá ne, ntáka'an ña e dóo ka'nu Xuva kō. ⁴⁷ Kidáá ne, kaka'an Pedru:

—¿Nté kui ña kuvi kutsi ntúte ña sá'a? Tsi é ntúdadii ña ni ko é dadii nuu Espiritũ Sántũ nima ña —ka'an ña.

⁴⁸ Kidáá ne, xé'e ña itsi é kútsi ntute ña'a san kuenta iña Jesucristu. Dá kúvi itsi ntute

ñá ne, ntáka'an ñá ni Pedrú te kúkuíi ka ñá kutuvi ñá ni ña.

11

Dã xe'é Pedru kuẽta ntá'a ña kuinti'xe i, ña ñuú Jerusaleen

¹ Xée tú'un nta'a pustrú san ni ña kuinti'xe i, ña ntoo ñuú Jerusaleen, tsi e kuinti'xe ña é ña te ña Israee tú'un Xuva kō. ² Ntá tsi dá ntíko kōo Pedru ñuú Jerusaleen ne, dõo ntáka'an ña kuinti'xe i, ña Israee san, ntátsi'i kuẽsi ña ña, ³ ntáka'an ña:

—¿Nté kui ká'vi ntu ntó má vi'i ña é ña te ña Israee? ¿Nté kui é'xi dadii ntu nto ni ñá? —ka'an ña.

⁴ Kidáá ne, eni ntu'ũ Pedru kantáa ña ni ña un nti'i e kúvi nte dá iñi ntu'ũ, kaka'an ña:

⁵ —Xu'ú ne, dá itúvi ú ñuú Jope, kaka'an ntá'vi u ni Xuva kō ne, xée nuú ko uun doo mánta ká'nu é kantikín kútu ngami ntíkõ diñi i. Nte e dukún kãn vé'xi ne, un tsi nte mí túvi ú nakutúvi. ⁶ Dá ito vá'a ú doo mántá san ne, iní u odo da nee ka nuu kiti é ió kimi dí'in i, kiti diin, ni kiti ntáñu'u xido i, ni láa, kiti ntaíko e dukún kãn. ⁷ Kidáá téku ko uun tatsin é káka'an ní ko: “Nakuntísin, Pedru, ka'nín kiti san, dá ka'xín ti”, ka'an tátsin san. ⁸ Ntá tsi xu'ú ne, kaka'an u: “¿Ñá'a, Tó'õ! tsi nté uun ito vata kuan koo vii u ni kiti é ká'an nto é ña vá'a é ká'xi o”, ka'an u. ⁹ Kidáá ne, kaka'an xtúku tátsin san nte e dukún kãn, kaka'an: “É ntantoo Xuva kō ne, ñá ku ká'an té ña vá'a”, ka'an tátsin san. ¹⁰ Úni ito kuan ó kúvi ne, dá kúntáa e dukún kãn. ¹¹ Ura dú'va tsi i xee úni ña'a ñatíi nú vi'i mí tuví u. Nté ñuú Cesarea vé'xi ña, vexnántuku ñá ko. ¹² Kidáá ne, kaka'an Espiritũ Sántũ san ní ko é ña ku dé kuení ko é ká'ín u ni ñatíi san mí ki'in ni'i ñá ko, kuãn té ña te ña Israee ña. Dadii ñe'é u, ni nti'i iñu ení ko ña sá'a, ká'vi nti'i nti' iní vi'i ñatíi, ñá nani Córneliu. ¹³ Corneliú san ne, kántaa ña ni nti' nté ó ñni ña uun ánje Xuva kō, ntitsi ña má vi'i ña kãn ne, kaka'an ánje sán ni ña: “Taxnúun ña'a ñuú Jope, na kíkoto ñá uun ña'a, ñá nani Símuun Pedru, ¹⁴ tsi divi ña ká'an ñá ni ò nté koo nakákú Xuva ko o ni un nti'i nti' ñavi'i o”, ka'an ña. ¹⁵ Kidáá né, dá éni ntu'ũ ú kaka'an u ni ñá'a sán ne, ura tsi i xee Espiritũ Sántũ san, inúu ñá nima ún nti'i nti' ña'a san, vata tsi ó inúu ñá nima ko xo'o dá iñi ntu'ũ. ¹⁶ Kidáá né, naka'an kó tú'un é káka'an Tó'o ko Jesuu kidaá dá kaká'an ña: “Nuu é ntaá i tsi Juaán ne, ntute nakutsi ntúte ña nto. Ntá tsi xu'ú ne, ña te ntúte nakútsi ntute ú nto, tsi tá'xi u é kunúu Espiritũ Sántũ nima nto”, ka'an ña. ¹⁷ Vevii ne, te Xuva ko káxé'e ña tuku ña'a vata tsi ó tá'xi ña ko xo'õ dá kuinti'xe kō Tó'o ko Jesucristú ne, ña kúvi ká'nté nuu ú nee ncho vii ña —ka'an Pedru ni ña.

¹⁸ Dā téku ña'a san é kaka'an Pedru ni ñá ne, ñá ni ká'an ka ña. Da mii tsí é dé ka'nu ña Xuva kō ne, ntáka'an ña:

—Nuu é ntāa ntí'xe i tsi kaxé'e Xuva kō é va'á iña ña é ña te ña Israeé di. Tsi kaxé'e ña é kúvi nativi iní ña kué'nsi ñá dí ne, dukuān é n'í ña ntuví va'á iña ña nta'a Xúva ko vata o n'í ko xo'o —ka'an ña.

Ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Antioquia

¹⁹ Ña kuínti'xe i san kué'en ña, kukuntóo ña un tsi nte ñuú Fenicia ni ñuú Chipre, ni ñuú Antioquiá di dá dóo nanto'o ña'a san ña dá xil'í Ésteba. Ikān ntáka'an ntódo ña tú'un é va'á san. Ntá tsi da mii tsí é ntáka'an ñá n'í ña Israeé san; ñá ni ká'an ñá ni ñá'a, ña é ña te ña Israeé. ²⁰ Ntá tsi xío ña kuínti'xe i, ña vé'xi ñuú Cirene ni ñuú Chipré ne, dá xee ñá ñuú Antioquiá ne, eni ntu'u ña ntáka'an ñá ni ñá'a, ña é ña te ña Israeé tú'un va'á iña Tó'o ko Jēsuu. ²¹ Xuva kō xntí ña ña ne, dukuān né, titín ña'a, ña é ña te ña Israeé san tsóo mii ña nēe é kuínti'xe di'na ña ne, eni ntu'u ña kuínti'xe ña Tó'o kō.

²² Dā téku ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Jerusalem, é kuínti'xe ña é ña te ña Israeé ne, kidāá táxnū ña Bernabee, kué'en ña ñuú Antioquia. ²³ Dā xee ña ikān né, iní ña tsí dóo va'á o dé Xuva ko ni ñá'a sán ne, nakunuu díni nima ña. Kidāá ne, xé'e ña itsi un ntí'ntí ña'a san, ntáka'an ña:

—Uun tsi nima ntó kuínti'xe nto Tó'o ko Jēsuu. Ñá ku xtuví mii nto ña —ka'an ña.

²⁴ Tsi Bernabee san ne, dōo va'á ña'a ña. Dōo nuu Espiritú Sántu nima ñá ne, dōo kuínti'xe ña Xuva kō. Kidāá né, dōo kukue'e ña'a, ña kuínti'xe i Tó'o kō.

²⁵ Kidāá ne, kué'en Bernabee ñuú Tarsu, kúnantúku ña Saúlú. ²⁶ Ikān nání'í ña ña ne, ñe'e n'í ña ña ñuú Antioquia. Ikān kantóo ña n'í ña kuínti'xe i san uun kuia ni. Dōo titín ña'a naku'á ña. Divi ñuú Antioquiá san éni ntu'u ña xntánteé ñá cristianu ña kuínti'xe i san.

²⁷ Ntuvi tsikán ne, xío ña ntáka'an naa Xuva ko ñuú Jerusalem. Xee ña sá'a ñuú Antioquia. ²⁸ Ne, uun ña'a ña, ñá nani Agabú ne, nákuñtsí ña mé'ñu ña kuínti'xe i san, kaka'an ntódo ña tú'un é xé'é Espiritú Sántu é kútuni ña, kaka'an ña é dóo koo tama dá kani ñuxivi. Ne, kuan o kúvi ntí'xe ntuvi dá de kú've ñá nani Claudiu. ²⁹ Kidāá ne, ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Antioquiá ne, xío ntaa iní ña é xntí ña tá'an ña, ña ntoo ñuú Judea, váta tsi kaa kutí nuu ña. ³⁰ Dukuān né, tēe tsiñu ña Bernabee ni Saúlú é k'ín n'í ña doméni iña ña kuínti'xe i nta'a ñata, ña odo nūú ñuú Judea.

12

Dā xil'í Sántiau ni dá inúu kutú Pedru

¹ Ntuvi tsikán ne, eni ntu'u rei Heróde kanakutsu'un ña ña kuínti'xe i. ² Tēe tsiñu ña sntadún san é kika'ní ña Santiau, ení Juuan. Kāa é ntíko ntuví o diñi i é'nté tu'un ña díki ña. ³ Dā iní Heróde é xkúntee iní ña Israeé san é kuān o dé ña ne, tññ ña Pedrú di. Sá'a kúvi da kúvi viko é naka'an ñá nté o nakáku Xuva ko ñá ñuú Egító. ⁴ Dā tññ ña Pedrú ne, xnuu kutu ña ña ví'i utun, tsóo ña kimi ítsi kimi kimi sntadun é víi ñá ña kuenta. Un tsi da nté kuíta ntí'xin viko, da kidāa natavá ñá ña é xntísi me'ñu ñá ña. ⁵ Ntá tsi da nū nuu kutú Pedrú ne, ntáka'an ntá'ví ña kuínti'xe i san iña ña nté ntuvi nte níñu.

Dā nántii Xuva kō Pedru ví'i utun kán

⁶ Uun níñu di'na dá xee ntúvi e xtuví Heróde é natavá ñá Pedru é xntísi me'ñu ñá ña ne, kakidí Pedru mé'ñu sntadun, kanú'ni ña uvi kadena. Ntáñí ntēe sntadun áta xil'í kán di, e ntáde ña kuenta xil'í ví'i utun san. ⁷ Kidāá ne, vé'xi ánje Xuva kō ne, xil'í nuu iní ví'i utun kán. Ánjē sán ne, tññ nta'a ña Pedru vata koo é nantódo ña ña ne, dá náxntitsi ñá ña, kaka'an ña:

—¡Kamán san, nakuntísin! —ka'an ña.

Kidāá ne, kadena é kánú'ni nta'a ña ne, kó'xó. ⁸ Kaka'an ánjē sán ni ña:

—Naxnú'nin dōo í'xi o, nakuní'nin ntí'xen o —ka'an ña.

Dá kúvi ña ne, kaka'an xtuúku ña:

—Nakunúun kutuun o ne, kuntikín ko —ka'an ña.

⁹ Kidāá né, ntí ña, kuntikín ña ánjē san. Ntá tsi ña ni kutúni ña tē nuu é ntaa i. Da ñuu éni kán, kuíni ña. ¹⁰ Dā ita ntí'xin ña uvi itsi mí ntoo sntadún san ne, xee ñá uun xil'í e kúvi káa é kantii itsi ka'nu kán ne, nákaan mí xil'í san. Kíi ña, kue'en ña nte mí ntí tuku itsi. Da kidāa xtuví mii ánjē san ña.

¹¹ Dā ntúuni Pedrú ne, kaka'an ña:

—Nuu é ntāa ntí'xe i tsi Xuva kō ne, táxnū ña ánje ñá é nakakú ñá ko, tsí Heróde ni ún ntí' ntí ña Israeé san ncho ka'ní ña ko —ka'an ña.

¹² Dá kútuni Pedru tsi nuu é ntaa i é nakáku ña ví'i utun kán ne, kué'en ña nú ví'i Mária, di'í Juuan, ñá nani Marcú di. Ikān né, dóo ntoo ña'a, ntáka'an ntá'ví ña. ¹³ Nake'xen ña xil'í ne, vé'xi uun ta'nú kuetsí, ta'nú nani Rode, é kúkotó tun xoo ñá'a. ¹⁴ Dā téku tun é tátsin Pedrú ne, ñá ni nakāán tun xil'í san, tsí dóo díni tun ne, kaxkainu ntaa tun, kue'en tun, kukotó tun ña'a san, tsí ntísi ntéé Pedru atá xil'í kan. ¹⁵ Ntá tsi ña ni kuínti'xe ña'a san. Tē da kaka'an tun, kuíni ña. Ntá tsi nū kue'en iní tññ kaka'an tun tsi nuu é ntaa i. Kidāá ne, kaka'an ñá é kúdi ntíxi Pedru é iní tun.

¹⁶ Ntá tsi Pedrú ne, ntísi ntēe dúkuan ña, kanake'xen ña xil'í kan. Dā nákaán ña xil'í san ne, iní ña tsí divi ntí'xe ña. Koó dá kúdu'va

ña. ¹⁷ Ntá tsi Pedrú ne, kanakuiko ñā nta'a ñā vata koo é ñā ku neé ka'an ñā'a san. Kidáā ne, kántaa ñā ni ñā nté ó dé Xuva ko ni ñā dá natavā ñā ñā vi'i utun kán, kaka'an ñā:

—Kue'én to, kukoto nto Santiaú ni ún ntíí ntíí ení kó vata koo é kútimi ñā —ka'an ñā.

Kidáā ne, ntāka Pedru, kué'en ñā xio itsi.

¹⁸ Dā tuví ne, un vá'a tsi itsu'un sntadún san, tsí xoxó ka Pedrú san vi'i utun kán. ¹⁹ Reí Heróde sán ne, dōo nantúku ñā ñā, ntá tsi ñā ni nani'i kué'en ñā ñā. Kidáā né, dōo tsíxe'e ñā sntadun, ñā ntáde kuenta xí'i san, nte o kúvi ntíí Pedru. Dā kúvi tsíxe'e ñā ñā ne, kaka'an ñā é na kúvi ntíí ntíí sntadún san. Diví tsi ntúvi kí Heróde ñuú Judea, kué'en ñā kukutúvi ñā ñuú Cesarea.

Dā xí'í rei Heróde

²⁰ Heróde ne, dōo kúdiin ñā ni ñā ntoo ñuú Tíru ni ñuú Siduun. Ntá tsi xee ñā'a san, ntáka'an ñā ni ñā nani Blastu, ñā kade tsíñu iña reí san. Ntáka'an ñā tsí ntio ñā é ntúvá'a ñā ni reí san, ntio ñā é kuntōo vá'a ñā, tsí diví tsi ñuú reí san é ntákii un ntíí ntíí é ntaé'xi ñā. ²¹ Heróde ne, xtuví ñā uun ntuvi é ká'an ñā ni ñā. Dā xee ntúvi sán ne, nákunū ñā doo vá'a ñā, nákutúvi ñā nú tēu ñā ne, dá éni ntu'u ñā kaka'an ñā ni ñā'a san. ²² Ñā'á sán ne, koó dá vántiñi ñā, ntáka'an ñā:

—Ñá te da ñā'a ñā kaka'an, tsí Xuva kó! —ka'an ñā. ²³ Kidáā ne, ura dú'va tsi i xéé úun ánje Xuva ko, ntuku kui'i ñā Heróde, tsí dōo ka'nu ncho víi ñā ne, ñā te ni de ka'nu ñā Xuva kó. Kidáā ne, tintaku tsi é'xi ti ñā ne, xí'i ñā.

²⁴ Ntá tsi kidáā ne, ñā te da ñā ñā'a téku ñā t'ún Xuva kó né, dōo kútiñ ñā kuínti'xe i san.

²⁵ Bernabee ni Saúlú né, dá ntí'i tsíñu ñā ñuú Jerusaleén ne, ntíko kōo xtúku ñā ñuú Antioquia ní Juaan, ñā é nani Marcú dí.

13

Dā éni ntu'u Bernabee ni Saúlú dé tsíñu ñā iña Xuva ko

¹ Ñā kuínti'xe i, ñā ntoo ñuú Antioquia ne, ió ñā ne, ntáka'an ñā naa Xuva ko; ió ñā ne, ntánakuá'a ñā ñā'a t'ún Xuva kó. Ñā sá'á ne: Bernabee, ni Símuun, ñā nani Ñā Nteé dí; ni Lūciu, ñā vé'xi ñuú Cirene; ni Manáeen, ñā é'nu dadíi ni Hérode, ñā ódo nū ñuú Galilea; ni Saúlú dí. ² Uun ntuvi sá'á ne, ntoo ñā, ntáka'an ntá'vi ñā ni Xuva kó; ntoo ixu ñā dí. Kidáā né, kaka'an Espíritú Sántú san ni ñā:

—Nakaxnúu nto Bernabee ni Saúlú é víi ñā tsíñu é ntio ko —ka'an ñā.

³ Kidáā né, dá kúvi ka'an ntá'vi ñā, dá kúvi intóo ixu ñā né, xntekú ñā nta'a ñā díki Bernabee ni Saúlú, dá táxnū ñā ñā é kí'in ñā, kíkadá tsíñu ñā iña Xuva ko.

Dā ka'an ntódo pustrú san ñuú Chipre

⁴ Kidáā ne, kué'en ñā, ntuvi ñā, e táxnū Espíritú Sántú sán ñā, xéé ñā ñuú Seleucia. Ikán ñu'u ñā tun ntóo ka'nu é kí'in ñā ñuú Chipre, ñuú é tuví mé'ñu ntute ñu'u kán. ⁵ Dā xee ñā ñuú Salamina é tuví díñi ntute ñu'u kán né, ikán éni ntu'u ñā ka'an ntódo ñā t'ún Xuva kó ini ukún ñā Israee. Ntíi ni'i ñā Juaan, é xntii na ñā dí.

⁶ Kué'en ñā, ita ntí'xin ñā kanií ñuú san dá nté xee ñā ñuú Pafu. Ikán nani'i ñā uun ñā'a ñā Israee, ñā nani Barjésuu, ñā tatan. Kaeni nta'vi ñā ñā'a é káka'an ñā naa Xuva ko; ntá tsi ñā té nuu é ntaá'í é káka'an ñā.

⁷ Ñā sá'á ne, dōo vá'a tiñ ñā ni ñā tsíñu i ñā odo nū, ñā nani Sergiu Paulu, ñā é dōo kí'in iní i. Kakana Sergiu Paulú san Bernabee ni Saúlú, tsí ntio ñā kini ñā t'ún Xuva kó. ⁸ Ntá tsi ñā tatan Barjesuu, ñā nani Élima dí ne, é'nté nuu ñā vata koo é ñā kuínti'xe Sergiu Paulú san. ⁹ Kidáā ne, Saúlú, ñā nani Pablú dí ne, dōo xntíi Espíritú Sántu ñā né, ito va'a vá'a ñā Elima, ¹⁰ kaka'an ñā:

—Xó'on é dōo kaenin nta'vín ñā'a, e dōo kini ó den, xó'on é i'xá Tó'ó é ñā vá'a, xó'on é ñā ntio ó é vá'a, zamá ntu teén da'nán é kanáxnteén xó'on itsí vá'á iña Xuva ko? ¹¹ Vi'a ve ne, Xuva ko tá'xi ñā o é ntó'o o, é kúkuaan ne, ñā iní o nēe ntúvi naxi'í nuu o —ka'an Pablu ni ñā.

Ura dú'va tsi i kúneé kué'en nuu ñā. Kaika ñā, kantuku ñā xoo é kuñu'u i ñā, tsí ñā káini kué'en ka ñā. ¹² Dā iní Sergiu Paulú san é kuan ó kúvi ñā ne, kuínti'xe ñā Tó'o ko Jesuu, tsí koó dá kúdu'va ñā é kuán nte vá'a t'ún é káka'an Pablu iña Xuva ko.

Dā xéé Pablu ni Bernabee xío ñuú é nani Antióquia

¹³ Kidáā né, ntāka Pablu ni ún ntíí ntíí ta'an ñā ñuú Pafu, ñu'u ñā tun ntóo ka'nu, xéé ñā ñuú Perge, é kaduku ntee ñuú Panfilia; ntá tsi Juaan ne, tsoo mii ñā ñā, kunú'u ñā ñuú Jerusaleen. ¹⁴ Kidáā né, ntāka ñā ñuú Perge, kué'en ñā xio ñuú é nani Antióquia, é káduku ntee ñuú Pisidia. Ikán ne, ntuvi dá ntoo da'na ñā ne, kú'v'í ñā ini ukún ñā Israee ne, ikán intóo ñā uun da'na. ¹⁵ Kidáā ne, dá kúvi nakua'a ñā'a san tutú lei Muísee ní tutú e de vá'a ñā ka'an naa Xuva ko ne, ñā odo nū iña úkun sán ne, kána ñā Pablu ni Bernabee, kaka'an ñā ni ñā:

—Éni, te ió kúdií é ká'an nto é kué'e nto itsi ñā'a sán ne, ká'an nto ni ñā vevii —ka'an ñā.

¹⁶ Kidáā ne, nákuñtísi Pablu, káde ñā nta'a ñā é diin diin tsi na kuntōo ñā'a sán ne, kaka'an ñā:

—Un ntí'i kué'en dú'va nto, ñā Israee ni ñā nguú san, ñā ntaiko ñu'u Xuva kó ne, kini nto é ká'an u ni ntó: ¹⁷ Xuva kó, ñā é nakaxnúu uva ata kó ñā Israee, ñā intóo kidaá né, de ka'nu ñā ñata kó dá intóo ñā ñuú Egító, é ñā te ñuú mii ñā. Xío ntíi Xuva kó natavā ñā ñata

ko ñúú tsikan. ¹⁸ Ne, kutíi Xuva kō nima ñá ni ñá da dóo du'xen dé ña da nīi ika ña ma kū'u kan é uvi díko kuiá san. ¹⁹ Uun ito tsi nantí'i Xuva kō é ù'xe ñuu na'nu é intóo ñúú Canaán ne, dā e'nté dāva ña ñu'u san, xé'e ña un ntíi ntíi ñata kō.

²⁰ Rkontúvi ne, de kú'vē ñá ña kada kú've iña ña'a san kimi sientu nte dáva kuia, uun tsi nte ntúvi da ika Samuee, ñá ka'án naa Xuva ko. ²¹ Kidáa ne, ikan ñata kō sán uun rei é kadā kú'vē ña. Xé'e Xuva ko Sāuu, i'xá Kii, ñatíi tatá Benjamín, é víi ñá rei iña ña uvi díko kuia. ²² Rkontúvi da nantii Xuva ko Sāuu ne, naxnúu ña Davii é víi ñá rei iña ña. Kaka'an Xúva ko iña Dávii: "Iní u tsi Davii, i'xá Isaií ne, uun tsi nima ñá ni ko. Víi ñá da nēe ka nuu i é ntio ko", ka'an Xúva kō. ²³ Taxnuu Xuva ko uun i'xá ika Dávii, divi Jēsuu, é nakakū ñá ko, xo'ō é ña Israee ó, vata ó ka'an Xúva kō kidaa. ²⁴ Tsi dí'na Juaan kí'xi ña, kixka'an ntódo ña ni ùn ntíi ntíi ña Israee san é na nātivi iní ña kuétsi ña ne, na kústi ntute ña. Da kidáa kí'xi Jesuu. ²⁵ Dí'na da kuví Juaán ne, kaka'an ña: "¿Xo'ó ntu ña'a u, té kuiní nto? Nā te xū'ú é nakaxnúu Xuva kō é kadā kú'vé u iña nto, tsi divi ñá né, dá ve vé'xi ña. Xu'ú ne, nté ña nuu á'vi u é nantii ú ntí'xen ña, tsi divi ñá é ká'nu ña'a ña", ka'án Juaan.

²⁶ Ení ko, i'xá tatá Abraan, ni ñá nguú san, ña ntaiko ñu'u Xuva kō ne: iña nto tú'ún e táxnúu ña nté koo nakáku o. ²⁷ Tsi ña ntóo ñúú Jerusalem ni ñá odo núú san ne, ñá ni kutúni ñá xo'ó ntíi é Jesuu dá kí'xi ña. Ntē ña ni ñé'e díki ña tú'ún é úve na'a é ntáka'an ñá ka'án naa Xuva ko, ña intóo kidaa. Ntánakuā'a ña tú'ún san ma ukún kán vata dá sábadu, ntá tsi ña ni iní ña é divi tsi ña dé ntaá ña vata ó uve na'a kaka'an, dá ka'an ña é kuví Jesuu. ²⁸ Kuān té ña tuví nēe kuétsi ña, ntá tsi ikan ña nta'a Pilatu é na kué'le ña itsi é ká'ní ña ña. ²⁹ Ne, dá kúvi dé ntaa ntí'i ña un ntí'i é úve na'a é kuví Jesuu ne, nántii ntēé ña ña ntiká krusi ne, kue'en ní'i ña ña nú ña ña ña. ³⁰ Ntá tsi Xuva kō nantóto ñá ña. ³¹ Ne, dóo kí'in itó ká ntii díto ña. Iní ña'a ña, divi ña'a é dadii ntáka ña ñuú Galilea é xee ñá ñuú Jerusaleen. Divi ña sá'a ntáda ntaá ña ni ña'a san nee é iní ña.

³² Diví ntí dí ne, ntántaa ntí ni ntó tú'ún e dóo vá'a é káka'an Xúva ko ni ñata kō, ña intóo dí'na. ³³ Vevii ne, é dē ntaa Xúva kō é káka'an ñá ni ñata kō kidaa, tsi nantóto xtúku ñá Jesuu kuénta iña ko xo'ó. Vata ó úve na'a iní sálmú é kuví úvi ne: "Divín é i'xá mií ko. E tá'xi ú ntuvi iña o vevii", ka'an Xúva kō. ³⁴ Nté dí'na kaka'an Xúva kō tsi nantóto ña ña vata koo é ña te'u kúñu ña té xi'i ña, tsi uve na'a kaká'an ña: "Nuu é ntaá i é tá'xi ú o é vá'á, vata tsi ó ka'án u ni Dávii", ka'an ña. ³⁵ Dukuān ne, é tuku sálmú úve na'a, kaka'an: "Ñá kué'le nto itsi é té'u kúñu i'xá nto, ña e

dóo va'a", ka'an ña. ³⁶ Tsi Davii ne, nuu é ntaá i e xntíi ña ña intóo dá itúvi ña, vatá ó káka'an Xúva kō é víi ña. Dā xi'i ña ne, dadii kantú'xi ña ni ñata ña ne, té'ú kúñu ña dí. ³⁷ Ntá tsi kúñu Jēsuu é nantóto Xuva kō ne, ñá ni te'u. ³⁸ Sá'a káka'an u ni ntó, tsi ntio ko é kútuni nto, ení, tsi kuenta iña Jēsuu é kuví víi Xuva kō kada ka'nu iní ña ni ko kuétsi kō. ³⁹ Ne, kuenta iña ñá dí ne, un ntíi ntíi ña'a, ña é kuínti'xe i ña ne, nakate Xuva ko kuétsi ña. Tsi ña ni kúvi víi lei Muíseé san nakate kuétsi kō; ntá tsi divi Jēsuu ne, kuví idé ña é ntuntoo kuétsi kō. ⁴⁰ Kuenta tsi víi nto vata koo é ña nto'o nto vatá ó uve na'a ntáka'an ñá intóo dí'na, ña ka'án naa Xuva ko, é káka'an:

⁴¹ Koto nto, un ntíi ntíi ntó ve, vata ó nto é kanantii ni'ni ña nto ne, koó dá kúdu'va nto vé te iní ntó nté koo víi u ne,

kuan tsi koo kunaá nto.

Tsi xú'ú ne, víi u uun nuu i e dóo ka'nu é ña kuínti'xe kue'en nto,

kuān te ká'an ñá'a ni ntó tsi nuu é ntaá i.

Kuan ó ka'an Xúva kō kidaa —ka'án Pablu.

⁴² Dā ntii Pablu ni ña ntii ní'i ña ukún ña Israee san ne, ntáka'an ñá'a san ni ña:

—Vii nto da xe'e, kí'xi xtuku nto sábadu vité ve, kixntaa ntó ni ntí vatá ó kantaa ntó vevii —ka'an ña.

⁴³ Ne, dá ntii ña ma ukún kán ne, titín ña Israee ni ña túku tatá, ña é dadii tsi kuínti'xe i Xuva kō ne, kuntikín ña Pablu ni Bernábee. Divi ña ne, ntáka'an ñá ni ñá'a san te ña tee dá'na ña é kuntikín ñá Xuva kō, tsi divi ña é xntíi ña ña.

⁴⁴ É kuví úvi sábadu san ne, da kanii ñúú san nátaaká nuu ña é kiní ñá tú'un Xuva kō.

⁴⁵ Kidáa né, iní ña Israee san e vánchu'un titín ña'a ntóo ña ne, dóo kúne'u iní ña. Eni ntu'u ña ka'an ntée ña Pablu ne, ká'an kiní ña iña ñá dí. ⁴⁶ Pablu ni Bernábee ne, ñá ni ú'vi kue'en ña é nantiko koó ña ne, kaka'an ña:

—Dí'na nto é ña Israee nto é kántio é ká'án nti ni ntó tú'un Xuva kō, ntá tsi ña ncho kiní nto tú'un ña. Mii ntó ntádé kuenti ntó é ña te neé nuu á'vi nti é ní'i nto ntuvi va'á nta'a Xúva kō. Dukuān ne, xio kí'ín nti, kika'an ntódo nti tú'un Xuva ko ni ña é ña te ña Israee san. ⁴⁷ Tsi kuān o dé kú'vé Xuva kō, kaka'an ñá ni kō:

É xtúvi u o é víin vata kaa uun ñu'u iña ñá xio ñuu, ña é ña te ña Israee,

vata koo é na náka'ku ña'a dá kanii ñuxivi,

ka'an Xúva kō —ka'án Pablu.

⁴⁸ Dā téku ña ntóo san, ña é ña te ña Israee ne, náku'u dínii kue'én nima ñá, ntáka'an ñá tsi dóo ka'nu tú'un Xuva kō ne, un ntíi ntíi ña é nakaxnúu Xuva kō é ní'i ña ntuvi va'á iña ñá ne, kuínti'xe ntíi ntíi ña. ⁴⁹ Kidáa ne, kue'en ní'i ña'a san tú'un Xuva kō. Kué'en ñá, ntáka'an ñá ni ñá'a san da mí'i ka mí ntaíka ña ñuú sa'a. ⁵⁰ Ntá tsi ña Israee san

ne, ntáka'an nã ni ñadĩ'i, ña e dóo va'á ña'a, ña e dóo ntánuu iní i Xuva ko, ni ñata, ña odo nūú ñuú san. Tsi'í ña diki ña é natēñu nuu ña Pablu ni Bernábee, é nantii ña ña ñuú san. ⁵¹ Ntá tsi Pablu ni Bernábee ne, nakidí ña xáka di'in ña vata koo é kútuni ñá'a san é ña vá'a o ni ide ña ni ña ne, dá kue'ēn nã ñuú Iconiu. ⁵² Ntá tsi ña kuinti'xe i sán ne, dóo dīni ña ntoo ña, tsi dóo nuu Espiritū Sántu nima ña.

14

Dá kakā'an ntódo Pablu ni Bernábee ñuú Iconiu

¹ Dá xeé Pablu ni Bernábee ñuú Iconiú ne, kúk'í'ví ña ini ukún ña Israeé ne, eni ntu'u ña káka'an ntódo ña ni ñá'a san. Dóo va'á ó kaka'an ña. Dukuān ne, vānchu'un tītín ña Israeé ni ñá'a é ña te ña Israeé di, kuinti'xe ña Tó'o ko Jēsuu. ² Ntá tsi iō nã Israeé é ña ni kuinti'xe ña. Divi ña nateñu nūú ña ña é ña te ña Israeé san ne, tsi'í ña diki ña é kadā kuení kini ña iña ña kuinti'xe i san. ³ Kidāá né, na'ā intóo Pablu ni Bernábee ñuú sikan ne, nã ni t'ví kue'en ña é ká'an ntódo ña, tsi ini ña tsi Xuva ko kaxntii ña ña. Ntáka'an ña é kuān nte va'á o dé Xuva ko ni kó. Xuva kō né, ntáda ntaa ña é káka'an nã iña ña, tsi xe'é ña ntii ña é kúvi víi ña nuu i e dóo na'nu, e dóo kue'e kuenta kue'e ña. ⁴ Ntá tsi ña ntoo ñuú tsikán ña é ña odo nūú iña ña, é ntukú nuu iní ña nté koo nantó'o ña pustrú san ne, nté koo kue'é xuu ña ña di. ⁶ Ntá tsi kútuni Pablu ni Bernábee ne, iñu ña, kue'en ña ñuú Listra ni ñuú Derbe, ñuu é ntáduku ntée ñuú Licaunia. Kue'en ña ntikó diñi ñuú san di, ⁷ ntaika ña, ntáka'an ntódo ña tū'ún va'á iña Jēsuu.

Dá xe'é xuu ña Pablu ñuú Listra

⁸ Ñuú Listrá ne, itúvi uun ñatii, ña natíin di'in i. E dúkuan kãa ña nte da káku ña. Nté uun ito ña ni kuvi kaka ña. ⁹ Ña sa'á ne, tekú ña é káka'an Páblu. Pablú ne, ito vá'a vá'a ña ña ne, kútuni ña tsi nã kue'ēn ini ña intée ini ña é kúvi ntuvá'a ña. ¹⁰ Kidāá ne, un ntii tsi káka'an Pablu ni ña:

—jNakuntísin! —ka'an ña.

Koó dá kaentíta ntaa ñatíi san nakuntísi ña ne, eni ntu'u ña kaika ña. ¹¹ Dá íni ña'a san é kúvi idé Pablu ntavá'a ña ña ne, koó da vañi ña ntatíin ña:

—jÉ i'a xée úvi ña'a é uva kō é vē'xí nte e dukún kãn ne, vata ntáa ñatii ntáa! —ka'an ñá'a san é tū'ún Licaunia ntáka'an ña.

¹² Ntáka'an ña é Bernábee ne, divi uva ña, nã naní Zeú ne, ntáka'an ña é Pablú ne, divi uva ña, nã naní Herme, tsi divi ña é káka'an ntódo ña. ¹³ Kidāá ne, xée dutu úkun Zeu é

tuví diñi ñuú kãn. Xée ña, ntéka ña duntiki ni le'e é ntukutu lãa. Tsi ntio ña'a san é ka'ní nã duntiki san é ku'e'é ña doméni iña pustrú san, tsi xuva ña, kuini ña. ¹⁴ Ntá tsi dá kútuni Bernábee ni Páblu é ncho víi ña'a sán ne, nakatsin ña du'nu ñá vata xkóo ini ña da dóo u'vi kakúvi ña ne, koó dá ntaínu ña kue'en ña mé'ñu ña'a san ne, un ntii tsi ka'an ña ni ña:

¹⁵ —jNté kui kuān ó ntáde ntu nto? Ntí'í ne, ñatíi ni'í ntí nto. É ve'xi nti é ká'an ntódo ntí ni ntó vata koo é xtuví mii nto é dótó tsi ntaíntikin nto é ña kaidiá'vi vata koo é kuntikin ntó Xuva kō, ña kantúto. Divi ñá de kú'vê ñá vi'í antívi ni ñuxiví, ni ntute ñu'u, ni un ntí'í é ió da mí'í ka. ¹⁶ Ntuví di'na ne, xe'é Xuva kō é kuntikin ñá'a da nēé ka itsi e ntío ña; ñá ni e'nté nuu ña. ¹⁷ Ntá tsi ña ni tsoo mii kue'en ña nto, tsi náñe'e ña nto é Xuva ntí'xe ko ña da é dóo va'á o dé ña ni ntó. Tsi kanakiin ña davi nte e dukún kãn ne, kata'xi ña é kúvi é tata, kata'xi ña é kō'o é ká'xi ntó, kanaxnuu dīni ñá nima nto.

¹⁸ Sá'á ka'an pustrú san ni ña. Ntá tsi dá kuetsi kúvi idé ña é nte nuu ña é ká'ní ña'a san duntiki san kuenta iña ña.

¹⁹ Kidāá ne, xée ña Israeé, ña vé'xi ñuú Antioquia ni ñuú Iconiu, tsi'í ña diki ña'a san é ku'e'é xuu ña Pablu. Dá kúvi ne, kii ñu'u ña ña diñi ñuú san, tsi e xí'í ña, kuini ña. ²⁰ Ntá tsi ña kuinti'xe i sán ne, nataká nuu ña, ntáñí ntée ña ña. Kidāá ne, nákuñtísi Pablu, kúk'í'ví xtuku ña má ñuú Listra. Utén san ne, kue'en ña, ntuví ñá Bernábee, ñuú Derbe.

²¹ Dá kúvi ka'an ntódo ña tū'ún va'á san ñuú Derbé ne, kúvi idé ña e dóo tītín ña'a kuinti'xe ña Jesuu. Kidāá ne, ntiko koo ñá, ita ntí'xin xtuku ña ñuú Listra, ni ñuú Iconiu, ni ñuú Antioquia. ²² Ikã ne, nátsu'un ka'nu ña nima ñá kuinti'xe i san, ntáka'an ñá ni ña é ña ku tee dá'na ña é kuinti'xe ña Xuva kō ne, xe'e ña é kútuni ña tsi kue'e ió é nto'o ko ñuxiví a é xee o mí kadé kú'vé Xuva kō. ²³ Kidāá ne, nakaxnúu ña ñatã, ña é kodo nūú é un é un xúkun ña kuinti'xe i. Ka'an ntá'ví ñá, intóo ixu ña ne, dá ntáda ña ña kuenta ntá'a Tó'o kō, ña é intée ini ña.

Dá náxee xtúku Pablu ni Bernábee ñuú Antioquia

²⁴ Kidāá ne, itã nti'xin ña, ntuví ña, dá kanii ñuú Pisidia, xee ña ñuú Panfilia. ²⁵ Ku'e'en ña, kúka'an ntódo ña ñuú Pergé ne, dá ku'e'en ña ñuú Atalidí di. ²⁶ Ikã ñu'u ña nuu ntódo ka'nu, ku'e'en ña, náxee ña ñuú Antioquia, mí eka ña da táxnūu ña kuinti'xe i san ña é víi ñá tsiñu é xe'e Xúva ko ña. Ne, é kúvi dé ntaa ntí'i ña tsiñu san. ²⁷ Dá ve tsi náxee ña ñuú Antioquiá ne, kãna ña un ntii ntíi ña kuinti'xe i san é na nataká nuu ña ne, dá ntaa ña ni ña un ntí'í nté o dé Xuva ko ni ña, nté o xe'é ña itsi é kuinti'xe ña'a, ña é ña te ña Israeé san di.

²⁸ Kidáá né, dóo na'a İntóo ña nĩ ña kuínti'xe i san.

15

Dā xío junta iña ñá odo nūu iña ña kuínti'xe i ñuú Jerusaleen

¹ Ntuvia tsikán ne, xío ñatĩi, ña e éka ñuú Judea, xee ña ñuú Antioquiá ne, ikán éni ntu'u ña ntánañ'e ña ña kuínti'xe i san, ntáka'an ña:

—Tē ntio nto nakáku nto nta'a Xuva kō né, da miĩ é tē'nte un siin kúñū é ixi nto, vata o xtúvi Muísee é vīi o —ka'an ña.

² Ntá tsi Pablu ni Bernábee ne, ñá ni xkúntee iní kue'en tsí ña é ntáka'an ñá tsikan. Dukuān ne, ña kuínti'xe i sán ne, nakaxnúu ña Pablu, ni Bernábee, ni uvi uní ka ení ña, ña kuínti'xe i di, táxnūu ña ña é k'i'in ñá ñuú Jerusaleen, kíkoto ña pustrú san, ni ñata, ña odo nūú iña ña kuínti'xe i san, tsixe'e ña kuénta iña i é káka'an ñá'a san é vii ña.

³ Kué'en ña kuínti'xe i san, kunteka itsi ña ña. Dā ita ntí'xin ña ñuú Fenicia ni ñuú Samariá ne, ikán ntáa ña ni ña nté o kuínti'xe ña é ña te ña Israeé san, é tsoo mii ña é kuínti'xe di'na ña ne, eni ntu'u ña ntántikin ñá Xuva kō. Dā téku ña kuínti'xe i sán ne, dóo díní ña.

⁴ Dā xee Pablu ni Bernábee ñuú Jerusaleén ne, kué'en ña mí ntoo ña kuínti'xe i san, ni pustrú san, ni ñata, ña odo nūú iña ña ne, dóo díní ña dá xee ña. Ikan tsí ntáa ña ni ña un ntí'ĩ nté o dé Xuva ko ni ña. ⁵ Ntá tsi ió ña fariseu, ña kuínti'xe i, ntáka'an ña tsí da miĩ é tē'nté kúñū é ixi ña é ña te ña Israeé san, é da miĩ é káda ntaa ña lei Muísee di.

⁶ Kidáá né, mii tsí pustrú san ni ñata, ña odo nūú iña ña kuínti'xe i san, nátká nuu ña, ntánatín ña nté koo ka'an ña. ⁷ Dā ku e ví'i ntánatín ña ne, nákuntísi Pedru, kaka'an ña ni ña:

—Ení, é ini nto tsí Xuva kō ne, nté di'na nakaxnúu ña ko é ká'an u ni ñá'a, ña é ña te ña Israeé san, tú'un va'á iña Tó'o ko Jēsuu vata koo é kuínti'xe ña ña. ⁸ Xuva kō ini ñá nima ko nté ntaa ne, náñ'e ñá kō tsí intēe ini ña é k'i'i ña ña'a, ña é ña te ña Israeé san, tsí xe'é ña é kunūu Espiritū Sántū nima ñá vata tsí o dé ña ni ko xo'ó dá kuínti'xe ko ña. ⁹ Vevii ne, é ntudadii ña ni kō, tsí Xuva kō ntántoo ña nima ñá di dá kuínti'xe ña. ¹⁰ Vi'a ve ne, ¿nté kui kakini nteē ntó Xuva kō? Ña kúvi nakuido o ña'a san é kada ntaa ña un ntí'ĩ e xko'ó ini o e xtúví ñata kō é vii o. Tsi nté ñata kō, nté xo'ó, ñá ni kúti o káda ntaa o. ¹¹ É ini nto tsi doméni tsi nakáku o nta'a Xuva kō ne, dóméni tsi nakaku ña é ña te ña Israeé san di tē kuínti'xe ña —ka'an Pedru ni ña.

¹² Kidáá ne, diin diin tsi nakuntoo ña vata koo é kini va'á ña é ntáka'an Pablu ni Bernábee, é ntaa ña ni ña un ntí'ĩ nuu i e dóo na'nu é edé Xuva ko nĩ ña é ña te ña Israeé

san. ¹³ Dā kúvi ntáa ntí'ĩ ña ne, eni ntu'u Sántiau kaká'an ñá ni ña:

—Kini nto ve é káka'an u ni nto, éni: ¹⁴ Ntáa Simuun Pedru ni kō nte o dé Xuva kō. Tsi nté di'na xe'é ña itsi é ni'i ña é ña te ña Israeé san é va'á nta'a ña, ña é náaxnúu ña é kuvi i'xá ña. ¹⁵ Sá'a né, vata tsí ó uve na'a nte di'na dá ka'an ñá ka'an naa Xuva ko:

¹⁶ Da kidáa ne, nti'xi ú, naxtúvi u uun i'xá Davii é vii ñá rei vata o dé Davii da itúvi ña.

¹⁷ Kidáa ne, un ntí'ĩ ntí'ĩ ña'a, ña é ña te ña Israeé,

ñá é nakaxnúu ú é kúvi ña iñá ko ne, divi ñá nantúku ñá kō é kuntikin ñá ko.

¹⁸ Sá'a káka'an Xúva kō;

nté di'na tá'xi ña kútúni ko tsí kuan kōo kuvi, ka'an ñá ka'an naa ña kídaa.

¹⁹ Dukuān ne, ká'an ú tē ña nateñu nūu o ña é ña te ña Israeé san e xtúvi mii ña é kuínti'xe di'na ña vata koo é kuntikin ñá Xuva kō. ²⁰ Mii tsí é taxnúu o tūtú iña ña, ká'an o ni ña é ñá ku ká'xi ñá kúñū kiti é intáa ntéé xuva ña, ña inúu ini ña ne, ña vii ña é kini kaa ni ñad'ĩ ne, ñá ká'xi ñá kúñū kiti é ña ni kii ntí'ĩ niñi i, nté niñi ti ña ká'xi ña. Sá'a tsi ká'an o é vii ña. ²¹ Tsi ini ña'a é kuān koo vii o nté ntúvi di'na. Tsi dá mí'i ka ñuú ió ñá ntáka'an ntóo lei Muísee, tsí vata dá sábadu ntánaku'áa ña lei san má úkún ña Israeé san —ka'an Sántiau.

²² Kidáá ne, pustrú san ni ñatá sán, ni un ntí'ĩ ntí'ĩ ñá kuínti'xe i sán ne, intēe ini ña é nakaxnúu ña uvi ña'a ení ña é k'i'in ñá ni Pablu ni Bernábee ñuú Antioquia. Nakaxnúu ña Juda Barsabaa ni Sílā. Nátí sa'á ne, dóo na'nu ña'a ña iña ña kuínti'xe i san. ²³ Táxnūu ña tutú di é k'i'in ni'i ña. Kaka'an tutú san:

“Ntí'ĩ é pustrú nti, ni ñata, ña odo nūú, ni un ntí'ĩ ntí'ĩ ñá kuínti'xe i ne, taxnúu ntí ntusi iña ení nti, ña é ña te ña Israeé, ña ntoo ñuú Antioquia, ni ñuú Siria, ni ñuú Cilicia di.

²⁴ Dā vé kutuní nti tsi ió ña'a, ña ñe'e ñuú mí ntoo nto, ña é náteñu nūu ña nto vata koo é nádana nte é ntákuínti'xe nto. Ña tsikán ne, ntáka'an ña tsí da miĩ é tē'nte kúñū é ixi ntó, da miĩ é káda ntaa nto lei Muísee. Ntá tsi ña te ntí'ĩ ní taxnúu ntí ña. ²⁵ Dukuān né, un tsi dé kuení nti é náaxnúu ntí uvi ña'a ení nti é taxnúu ntí ña é k'i'in ña ni Bernábee ní Pablu, ení kō, ña dóo kakuinima ko. ²⁶ Divi ña ne, ñá ni u'vi ni'i ña ntuvi iña ña, é kuān te na kuvi ña kuenta iña Tó'o ko Jesúristu. ²⁷ Dukuān ne, táxnūu ntí Júda ní Sílā, é ká'an mí ña ni ntó, é nañ'e ñá nto un ntí'ĩ sa'a. ²⁸ Sá'a xío ntaa ini nti ní Espiritū Sántū, é ña vá'a o é nantó'o ntí nto. Mii tsi nuu i sá'a é kantio é vii nto: ²⁹ Nā ká'xi nto kúñū kiti e xntáa ntéé ña'a xuva ña; ñá ka'xi ntó niñi ti, nté kiti é ña ni kii va'á niñi ti. Nā vii nto é kini kaa ni ñad'ĩ di. Sá'a tsí é ká'an nti ni ntó: Te káda

ntaa nto sa'a ne, va'a koo kuntōo nto", ka'an nā ini tutu san.

³⁰ Kidāā né, kīi nā, kue'en nā mí táxnūu nā nā nūu Antioquia. Dā nāxee nā ikān né, kāna nā un ntīi ntīi nā kuinti'xe i san é na natakā nuu nā é kué'é nā nā tutu san. ³¹ Dā kúvi nakua'a nā tutu san ne, náku'un dīni nima nā, tsi dóo va'a ó kaka'an. ³² Júda ni Sílā ne, nā ntāka'an naa Xuva ko dí ne, dōo nátsu'un ka'nu nā nima nā kuinti'xe i san, ntaxé'e nā nā itsi nté koo vii nā. ³³ Dā kú titin ntuvi ntoo nā ikān ne, nā kuinti'xe i san nátsu'un itsi nā nā, kaka'an nā ni nā:

—Va'a va'a tsi kunú'u nto mí ntoo eni nto, nā táxnūu nto —ka'an nā.

³⁴ Ntā tsi Sílā né, ntio nā é kúkuui ka nā, kutuvi nā nūu Antioquia. Nā ni nū'u kant'i nā. ³⁵ Pablu ni Bernabéé dí ne, kántoo nā ni nā. Dōo titin ka nā kantóo nā é naku'a nā nā'a san, kaka'an ntódo nā tú'un Tó'o ko Jēsuu.

Dā ku'éen Pablu, kúka'an ntódo nā e kúvi ūvi íto

³⁶ Dā kú titin ntuvi ne, kaka'an Páblu ni Bernabéé:

—Kí'in xtuku ó, kikoto ní'ni o ení kō, nā kuinti'xe i san, da mí'i ká nūu mí nē'e o, íxka'an ntódo ó tú'un Tó'o ko Jēsuu. Kikoto ntódo ó nté o de nā —ka'an nā.

³⁷ —Kuví ni —ka'an Bernabéé—. Ntā tsi kunteka ó Juuan Marcú dí —ka'an nā.

³⁸ —Nā'a —ka'an Pablu—. Tsi divi nā né, tsoo mii nā kó dá nē'e o nūu Panfilia. Nā ni de ntaā nā tsiñu nā —ka'an Pablu.

³⁹ Kidāā ne, naa nūu nā ntuvi nā ne, kīi nteé xio tá'an nā. Bernabéé ne, kué'en nā, ntēka nā Juuan Marcú. Nū'u nā tun ntódo ka'nu, kué'en nā nūu Chipre. ⁴⁰ Pablú ne, náxáxnūu nā Sílā é kí'in ní'i nā nā. Kué'en nā, ntuvi nā, da kúvi ka'an ntá'vi ení nā iñā nā. Ntāka'an nā é na kūnuu mé'nū, kūnuu dava Xuva ko nā. ⁴¹ Kidāā ne, ítā nti'xin nā nūu Siria ni nūu Ciliciá ne, ntánatsu'un ka'nu nā nima nā kuinti'xe i san.

16

Dā ku'éen dádi Timoteu ni Pablu ni Sílā

¹ Pablú ne, xéé nā nūu Derbé ne, dá kué'en nā nūu Lистра. Ikān ne, nání'i nā uun nā'a, nā kuinti'xe i, nā nani Timōteu. Dí'i nā ne, nā Israeé ne, kakuinti'xe nā Jēsuu. Uva nā ne, nā te nā Israeé nā, tsi nā griegu. ² Un ntīi ntīi nā kuinti'xe i, nā nūu Lистра, ni nā nūu Iconiú ne, kaka'an nā tsi dóo va'a nā'a Timoteu. ³ Ntío Pablu é dadíi kí'in nā ni nā, ntā tsi dí'na te'nte kúnū é ixi nā vata koo é nā kadá kuení kini nā Israeé, nā ntoo mí kí'in nā, tsi ini ntīi ntīi nā tsi uva nā ne, nā griegu. ⁴ Un ntīi ntīi nūu mí kaita nti'xin nā ne, xé'e nā é kūtuni ení nā, nā kuinti'xe i san, tú'un é táxnūu pustrú san ni nāta, nā odo nūu iñā

nā kuinti'xe i nūu Jerusaleen, é kākā'an nā ni nā nté koo vii nā. ⁵ Dukuān ne, díi díi ka nā kue'éen ini nā'a san kuinti'xe nā Xuva kō. Utén utén kakutitín nā kuinti'xe i.

Dā ini Pablu é kii dīto ūun nātīi, nā nūu Macedonia

⁶ Nā ni xé'e Espiritū Sántu Itsi é kí'in nā, kika'an ntódo nā tú'un san nūu Asia, tsi xio nūu ntio nā é kí'in nā. Dukuān ne, nūu Frigia ni nūu Galacia ita nti'xin nā ne, ⁷ xéé nā díni nūu Misia. Kidāā ne, ntio nā é kí'in nā nte nūu Bitinia, ntā tsi Espiritū Sántu sán ne, nā ni ntio xtūku nā é kí'in nā ikān. ⁸ Dukuān ne, ido ntūu nā nūu Misia, kúntīi nā nūu Troa, mí kanaxee tún ntódo na'nu. ⁹ Niñu tsikān ne, xéé nūu Pablu ūun nātīi, nā nūu Macedonia. Ntitsi nā, kaka'an nā: “Kí'xi kudii nto nūu ntī, dá xntii ntō ntī”, ka'an nā. ¹⁰ Dā kuān o ini Pablú ne, xio ntīi ntī é kí'in ntī ni nā nūu Macedonia, tsi kútuní ntī tsi mii Xuva ko kākana nā ntī é kí'in ntī, kika'an ntódo ntī ni nā ntoo Macedonia tú'un va'a san.

Dā xéé Pablu ni Sílā nūu Filipu

¹¹ Kidāā ne, nū'u ntī tun ntódo ka'nu nūu Troa, kue'en ntaā ntī nūu é tuvi mé'ñu ntute nū'u kān, nūu é nani Samōtracia. Utén san ne, xéé ntī nūu Neapoli. ¹² Da kidāā xéé ntī nūu Filipu, mí ntoo nā vé'xi nūu Roma. Divi nūu é díi ka ka'nu é un ntīi ntī nūu é kāduku ntéé nūu Macedonia. Titin ntuvi intóo ntī ikān. ¹³ Dā xee ntūvi ió dá'na ne, ntīi ntī díni nūu san, kue'éen ntī díni ntute ka'nu kān mí é dukuān xkoó ka'an ntá'vi nā'a san, kuíni ntī. Ikan tsi nū'u ntī, ntāka'an ntódo ntī ni nād'i, nā natakā nuu ikān, tú'un va'a iñā Jēsuu. ¹⁴ Un nā'a, nā nani Lidiá ne, nūu Tiatira vé'xi nā. Doo kué'e kadiko nā. Nā sa'a ne, dóo kanuu iní nā Xuva kō. Xuva kō dé vitā nā nima nā vata koo é kini nā é kākā'an Pablú ne, kuinti'xe nā. ¹⁵ Kidāā itsi ntuté nā ni ūn ntīi ntīi nāvi'i nā ne, kaka'an nā ni ntī: —Te kadē kuení nto é nuu é ntaā i e kuinti'xe kó Tó'o ko Jēsucristú ne, kí'xi nto, kixkúntōo nto nú vi'i kó kān —ka'an nā.

Xé'e kuétsi nā ntī é kúntōo ntī.

¹⁶ Un ntuvi nē'e xtūku ntī mí é dukuān xkoó ka'an ntá'vi nā. Dā kué'en ntī itsi kān né, tá'an ntī ni ūun ta'nu kuetsi, ta'nu nuu é nā va'a nima í ne, dōo kue'é díu'un ní'i tun iñā tó'o tún tsi kanakoto ntodó tun. ¹⁷ Tá'nu sá'a ne, íntikn tun ntī ne, koó da kākachu'u ntāa tún, kaka'an tun:

—Nātīi sa'a ne, ntáde tsiñu nā kuenta iñā Xuva ko, nā e dóo ka'nu ne, ntāka'an nā ni kō nté koo nakáku o nta'a Xuva kō —ka'an tun.

¹⁸ Titin ntuvi kuan o dé tun, da nté nā ni kutíi ká Pablú nima nā. Kidāā né, xkokoto nā, kaka'an nā nī é nā va'a san é nuu nimá tun:

—Kuenta iñā Jēsucristu, ntīn nimá tun —ka'an nā.

Ne, ura dú'va tsi i ntīi é nā va'a san.

¹⁹ Tō'ó tun ne, dā kútuni ña tsí ña tuví ka nté koo ni'i ñá diu'ún ne, t̄in ña Pablu ni Sílā, íntēka ña ña nta'a ña tsífu i un tsi nte me'ñú i k̄an. ²⁰ Ntāda ña ña kuenta ntá'a to'o, kaka'an ña:

—Natií sa'á ne, ña Israee ñá ne, ntánatēñu nuu ña ña ñuú kō. ²¹ Tsi un nti'í é vatá xkoó ini ña ñuú ña k̄an ntánañ'e ñá kō ne, ña kúvi vii o, tsi xo'ō ne, ña ñuú Roma o —ka'an ña.

²² Kidáa ne, un nti'í nti'í ña'a san ínchu'vi ñá ña ne, xé'le tō'ó san itsi é nantí ñá ña ne, dā natií nuu ña ña ntuku. ²³ Un vá'a tsi natií nuu ña ña ne, dā tsú'un kutu ña ña vi'i utun. Tēe tsíñu ña ña kade kuenta xi'í vi'i útun é kuēnta tsí vii ña vata koo é ña ntií ña. ²⁴ Ña kade kuenta xi'í vi'i útun sán ne, dē ntaa ña é kaka'an tó'ó san ne, tsú'un kutu ña Pablu ni Sílā ùun tsi nte ini i k̄an ne, ini útun tsu'un ntido ña dí'in ña vata koo é ña kaka'ña.

²⁵ Dā kú dava ñuú ne, ñu'u Pablu ni Sílā, ntáka'an ntá'ví ña, ntaíta ña nchu'ún Xuva kō ne, ntaíni nti'í nti'í ña ñu'u kutú san. ²⁶ Dā néni ña dá un vá'a tsi ntií táan. Dá kanñ vi'i utun san kantá nuu. Kidáa né, nákaan mií ùn nti'í nti'í xi'í vi'i útun sán ne, ntií nuu ta'an nti'í kadena é odó kútu dí'in ña ñu'u kutú san. ²⁷ Da kidáa ntóto ña kade kuenta xi'í vi'i útun san. Dā kútuni ña tsí kantii ntaa nti'í xi'í vi'i útun sán ne, ura tsí i táva ña káa ñá é ká'ni mií ña kúñu ñá, tsi é nti'í nti'í ña ñu'u kutú san, kuíni ña. ²⁸ Ntá tsi Pablú ne, un ntií tsí ka'an ña:

—¡Ñá ku kuān xkoó de ntō! tsí nti'í ne, i'a ñu'u nti'í nti'í —ka'an ña.

²⁹ Kidáa ne, ña kade kuenta xi'í vi'i útun sán ne, ikan ña ñu'ú ne, kaxkainu ña kuk'vi ña ini vi'i utun k̄an. Koó da k̄an'í ña inchi'í ña nú dí'in Pablu ni Sílā. ³⁰ Kidáa ne, nantí ña ña vi'i utun sán ne, tsixe'le ña ña:

—Divi ntō, ¿nté ntu koo vii u é nakáku ú nta'a Xuva kō? —ka'an ña.

³¹ —Kuinti'xe nto Tó'ó ko Jesucristú ne, nakaku ntó nta'a Xuva ko, ni ùn nti'í nti'í ñavi'i nto di —ka'an ña ni ña.

³² Ne, ntáka'an ntódo ña ni ñá tú'ún va'á iña Xuva kō, ni ùn nti'í nti'í ña ntoo nú vi'i ña k̄an di. ³³ Divi tsi niñú san ne, ña kade kuenta xi'í vi'i útun sán ne, nácate nuu ña mí ni'i kui'í Pablu ni Sílā. Kidáa né, itsi ntute ña, ni ùn nti'í nti'í ñavi'i ña di. ³⁴ Kidáa ne, kúxe ne, nantí ña ña vi'i utun sán ne, ik̄an xe'é ña é ká'xi ña. Dōo díni ña ni ùn nti'í nti'í ñavi'i ña tsi é kuinti'xe ña Xuva ko vė.

³⁵ Dā tuvi ne, táxnūu to'ó san mau é kükoto ná te nantí ña Pablu ni Sílā. ³⁶ Kidáa ne, kaka'an ñá kade kuenta xi'í vi'i útun san:

—É tá'xi to'o itsi é nantí'í nto. É kúvi ntií nto ve ne, vá'á o vá'a tsi kué'en nto —ka'an ña.

³⁷ Ntá tsi Pablú ne, kaka'an ña: —¿Mí'í ntú? Tsi nti'í ne, ña ñuú Romá nti ne, divi ña natií nuu ña nti'í ntuku mé'ñú ña'a

san dá vāta xntekú ku'vė ñá leí san iñá nti. Dotō tsi tsú'un kutu ña ntí vi'i utun. Vevii ne, ntio ña é nantii xu'ú ñá nti. ¡Ñá'á! Na ki'xi mií ña, dá nantii ña nti —ka'an ña.

³⁸ Kidáa né, ntiko kōo mau san, kunú'u na ne, ntaa, nta ni to'ó san é kaka'an Pablu. To'ó san ne, dōo u'ví ña da kútuni ña tsí ña ñuú Roma. ³⁹ Kidáa ne, kué'en ña, kúnaka'nu ña ini Pablu ni Sílā ne, kidáa ne, nantí ña ña, kaka'an ña:

—Vii nto da xe'le, ntií nto ñuú nti —ka'an ña.

⁴⁰ Dā nti'í ña vi'i utun sán ne, kúnú'ú ña nú vi'i Lidia. Ik̄an náta'ká nuu ña un nti'í nti'í ení ña, ña kuinti'xe i sán ne, náxnūu ka'nu ña ini ña. Da kidáa nti'í ña, kue'en ña.

17

Dā itsú'un ña ñuú Tesalonica

¹ Kué'en Pablu ni Sílā, ita nti'xin ña ñuú Anfipoli ni ñuú Apolonia, xée ña ñuú Tesalonica, mí tuví xúkūn ña Israee. ² Vata xkoó ini Pablú ne, ñe'e ñá má úkūn kan ntúvi dá ió dá'na. Úni ito ñe'e ña é tíin ña ni ñá'a san, ³ kanañ'e ña ña mí uve na'a Tú'un Xuva kō nte dí'na é da mií é ntō'o Cristu, ña nakaxnú Xuva kō ne, da mií é ntotó xtuku ña te xi'í ña. Kaka'an ña:

—Divi tsi Jesuu é kaka'an nti ni ntō né, divi ñá é Cristu ñá, divi ñá é taxnuu Xuva ko ña —ka'an ña. ⁴ Ió ñá Israee san ne, kuinti'xe ña é kaka'an Pablú ne, kúdadii ñá ni Pablu ni Sílā. Ntá te da díi ñá griegu, ña é ntánuu ini i Xuva ko, ni ñad'í, ña é dōo na'nu ña'na ne, kuinti'xe ña di. ⁵ Ntá tsi ña Israee, ña é ña ni kuinti'xe i ne, kúne'u ini ña ni ña. Kidáa né, ide ña é náta'ká nuu natií kini ntáa, na é dotō tsí ntáñi dú'xen nu á'vi k̄an. Náta'ká nuu na ne, dā nakutsú'un na da kanñ ñuú san. Kidáa ne, ínti'u na nú vi'i ña nani Jásuun, ntánantuku nā Pablu ni Sílā é ntáda na ña kuenta ntá'a ña tsífu i. ⁶ Ntá tsi ña ni naní'í na ña. Mií tsi Jásuun, ni túku ení ña, ña kuinti'xe i san naní'í na. Ntáñu'u na ña, kue'en ni'í na ña nta'a ña tsífu i san ne, koó da vantiñi na ntáka'an na, ntátsi'í kuétsi nā Pablu ni Sílā:

—Ña sá'a ne, da kanñ ñuxiví a ntaíka ña, ntánakutsú'un ña ñá'a. Vevii ne, un tsi nte í'a xee ñá ve ne, ⁷ Jásuun san ne, xé'le ña vi'i ña é kuntō ña. E ntáde ña sá'a ne, dōo xii kaa. Ntá te kaiko ñu'u ña rei ñuú Roma, tsí ntáka'an ña é ió túku rei, ñá nani Jésuu —ka'an ña.

⁸ Un nti'í nti'í ña'a san ni ña tsífu i san ne, dōo itsu'un ña da téku ña sá'a. ⁹ Kidáa né, ki'í ña diu'un Jásuun ni ña nti'í ni'í ña ne, nangáva ña ña.

Dā intōo Pablu ni Sílā ñuú Berea

¹⁰ Dā kuáa ne, táxnūu ña kuinti'xe i san Pablu ni Sílā é na k̄'in ñá ñuú Berea. Dā xee ñá ik̄an ne, kué'en xtúku ña má úkūn ña Israee. ¹¹ Ña Israee, ñá ntoo ñuú Berea

san ne, dií ka vita ini ña é ña ntoo ñuú Tesalonica, tsí nñ kue'én ini ña ntaíni ña Tú'un Xuva kō ne, utén uten nántuku ñā mí ūve na'a Tú'un Xuva kō da nté kutuni ñā tē nuu é ntaā i é kākā'an ñā ní ñā. ¹² Dukuan ne, dóó títin ña Israee kuínti'xe ña, ní ña griegú dí, tē tíí te ñadí'í, kuān te dóo na'nu ña'a ña ne, kuínti'xe ña dí. ¹³ Ntá tsi dā kútuni ñā Israee, ñā ntoo ñuú Tesalonica, é kākā'an ntódo xtuku Pablu tú'un Xuva kō ñuú Bereá ne, xée ñā é nakutsu'un xtúku ña ña'a san. ¹⁴ Ntá tsi ña kuínti'xe i sán ne, ura tsí i táxnúu ña Pablu é na kí'in ña nu ntute ñu'u kan. Mii tsi Síla ní Timóteu kántoo mii ña ñuú Berea. ¹⁵ Ña ixntéka itsi Pablú ne, kué'en ña ní ñā un tsi nte ñuú Atena. Dā ntíko kōo xtúku ña, kaka'an ñā ní Síla ní Timóteu é na kí'in kantí'í ña, kíkúntoo ña ní Pablu.

Dā itúvi Pablu ñuú Atena

¹⁶ Nñ dukuān tuví Pablu ñuú Atena é kantéu ña Síla ní Timóteu ne, dóo dé kuení ña dá ini ña tsi ña ntoo ñuú Atená ne, da mii kue'en tsi sántu ntúvá'a naa ío ña ña. ¹⁷ Dóó kí'in itó ñe'e ña má úkún kán é natíin ña ní ña Israeé san ní un ntíí ntíí ña'a, ña ntánuu iní i Xuva kō. Utén uten ñe'e ña nu á'ví kán dí, kaka'an ñā ní ña ntánataká nuu ikán. ¹⁸ Ikán ne, xío ña'a, ña ntántikín túku nchu'un ñā ñā nani Epicurú ne, xío túku ña'a, ña ntántikín nchu'un é nani éstoicu. Ña sá'á ne, ntáka'an ña:

—¿Neé ntu kani tú'un é kuān nte kaká'an ña? —ka'an ña.

Ío ñā ne, ntáka'an ña:

—Vata tē é tükú xuva ncho nañe'e ñā kō —ka'an ña.

Tsí Pablú ne, kaka'an ntódo ña tú'un va'á ñā Jesuú ne, kaka'an ñā é ntódo xtuku ña dá xi'í ña. ¹⁹ Kidáā ne, ntánteka ña Pablu, kue'en ní'í ña ña uun mí nani Areópagu, mí é dukuān ntánataká nuu ñata ña odo nūu, ntaxe'e ña itsi ña ñuú i san. Tsixe'e ña Pablu:

—Ká'an kúdii ntó, na kíni nti neé nchu'un xee é vexní'í ntó. ²⁰ Tsí nti'í ne, ñā te káñe'e díkí nti é kākā'an nto, tsi tuku nchu'un é iní nti. Nañe'e kudii ntó nti nee é kani tú'un é kākā'an nto —ka'an ña.

²¹ Tsí ña ñuú Atena ní ña da xee ntóo ikán né, da mii kué'en tsi nchó kíni ña nee é dá ve kakuvi é natíin ña.

²² Kidáā ne, nákontísi Pablu mé'ñū ña'a san Areopagu kán ne, kaka'an ñā ní ñā:

—Divi ntó, ña ñuú Atena, é iní i tsi dóo ío xuva ntó é ntánuu iní nto. ²³ Dā ítā nti'xin ú ñuú nto, kaito díto i nee ntí'í nti'í ña nto é ntánuu iní nto ne, nani'í ko uun nú naa kan mí ūve na'a kaka'an: “Íña xúva kō, ña é ñā iní o xoo ñá'a”, ka'an. Divi tsi xuva ntó, ña é ñā ini ntó ne, divi Xuva kō é kākā'an i ni ntó vevii.

²⁴ Tsí Xuva kō né, dé kú'vé ñā ñuxiví ní un nti'í é ío. Divi ñā Tó'ó e dukún kan ní ñuxiví a. Ña te ví'í mí de vá'a ña'a tuví ña. ²⁵ Nté ña túvi nee ñā é kúvi kué'le o ñā, tsí ña tuví nee ñā é kátaan núu ña. Mii ña káta'xi ña ntuvi ñā ko ní tatsin é ta'ni o, ní un nti'í é ío ñā ko, xe un xé un ó.

²⁶ Uun tsi niñi ko dé kú'vé Xuva ko un ntíí ntíí o é ntoo o da kaníí ñuxiví o. Mii ñā de kú'vé ña nté kaa ntuvi kúntoo o ñuxiví a ní mí'í ñuú kúntoo o, xe un xé un ó. ²⁷ Kuān o dé Xuva kō, tsi ntío ña é nantuku o ñā, un ntíí ntíí o, da nté koo é nani'í ko ña. Ntá tsi ña te nté sa iká túvi ña, ²⁸ tsí divi ña ta'xi ña ntuvi ñā ko, ní é kakantá nuu o, ní é tuví ó. Kuān ó uve na'a, kaka'an ñāta ntó, ña de vá'a tutú san, kaka'an ña: “Xo'ó ne, i'xá Xuva kō ó”, ka'an ña. ²⁹ Tē nuu é ntaā i é i'xá Xuva kō kúvi ó ne, ña kúvi ká'an o é Xuva ko da nēé ka nti'í, tē kaá kuaan, tē kaá kuí'xín, o xuu e ntáva'a naa ña'a vata ó dé kuení mii ña é vata kaa Xuva kō. ³⁰ Ntuvi dí'na ne, dé ka'nu iní Xuva ko ní ña intóo kídāā e kuān o dé ña, tsí ña ní iní ña nté koo víi ña. Ntá tsi vevii ne, ntio Xuva kō é nadama ó nima kíni kaa ko. ³¹ Tsi é xtúvi Xuva ko ūun ntuvi é xntéku kú'vé ñā da kaníí ñuxiví. Tsí é nakaxnúu ña uun ñatíi, ña é xntéku kú'vé. É iní ó xoo ñá'a, tsí nantóto Xuva ko ñā dá xi'í ña —ka'an ña. Dukuan ó ka'an Pablu ní ña.

³² Dā téku ña'a san é kākā'an Pablu é ntóto xtuku uun ña'a é xi'í ñā ne, ío ña ntáxkuntéé ña ña. Ío ñā ne, ntáka'an ña:

—Dā nte ūun ká tuku ntuvi ka'an ntó ní ntí sá'a —ka'an ña.

³³ Kídāā né, kíi Pablu, kué'en ña. ³⁴ Ío ñā ne, kantikín ñā Pablú ne, kuínti'xe ña é kākā'an ña. Uun ña'a ña ne, Dionisiu nani ña; tsiñu ña Areopagu. Uun ñadí'í, ña nani Damarí dí ne, ío ka tuku ña'a kuínti'xe i dí.

18

Dā itúvi Pablu ñuú Corintu

¹ Kidáā né, ntíi Pablu ñuú Atena, kué'en ña ñuú Corintu. ² Ikán nani'í ña uun ñatíi, ñā Israee, ñā nani Áquila. Ñuu é nani Pontu vé'xi ña. Vata e ná'a xee ña, ntuvi ñā ñadí'í ña, ñā nani Prísila. Tsi é ntíi ña ñuú Italia da nakunú rei Claudiu un ntíí ntíí ña Israeé san ñuú Roma. Kué'en Pablu, kúkoto ní'ni ña ña ne, ³ ikan tsi katúvi ña ní ña. Dadíi tsi de vá'a ña ví'i doo, tsi divi tsi tsiñu iní ñā dí. ⁴ Vatá dá ío dá'na ne, kañe'é Pablu má úkún kan, kanañe'e ña ña Israeé san ní ña é ña te ña Israeé san dí nté koo kuínti'xe ña Tó'ó ko Jesúcristu.

⁵ Da xee Síla ní Timóteu, é vé'xi ña ñuú Macedoniá ne, nguentúvi kaka'an ntódo Pablu tú'un va'á san, kaka'an ñā ní ña Israeé san tsí Jesuú ne, divi ñā é Cristu, ñā nakaxnúu Xuva kō. ⁶ Ña Israeé san ne, naa

núu ña ni ñā ne, dōó kini ka'an ñā ni ñā. Dukuān ne, Pablú ne, nākidi ña doo ña vata koo é kué'é ña kuenta é ñā te vá'a o ntáde ña. Kaka'an ñā ni ñā:

—Kuenta iña mii nto ve te ña ní'i nto é vá'a nta'a Xuva kō. Xu'u ne, ña túvi kuétsi ko, tsí é kaka'án u ni ntó. Vía' ve ne, xio ñuú kí'ín u, kík'a'an ntódo ú ni túku ña'a, ña é ña te ña Israee —ka'an ña.

⁷ Kidáa ne, ntíi ña má úkún kán, kué'en ña má ví'i ñā naní Justo, ña dóo kanuu iní i Xuva kō. Etsin tsi mí ntitsi xúkún san tuví ví'i ñā. ⁸ Ña odo núu iní ukun, ñā naní Crispú ne, kuínti'xe ña Tó'o ko Jesúristu ni ún ntíi ntíi ñavi'i ñā. Ná te dá díi ña'a, ña ñuú Corintú dí, dá téku ña é kaka'án Pablú ne, kuínti'xe ña ne, Itsi ntute ña. ⁹ Uun niñú ne, vata tsi tē íni Pablu é kaka'an Xúva ko ni ñā:

—Ñá ku u'ví o é ká'an ntódon. Kuan tsí koo ka'an vata ó den, ¹⁰ tsi xu'u kunuu mé'ñú ú o. Xōxó kuvi víi i ni o, tsi dóo iō ñá'a ko ñuú sa'a —ka'an Xúva ko ni ñā. ¹¹ Kidáa ne, uun kuia nte dáva kátúvi ña ñuú Corintu, nakuá'a ña ña'a san tú'un Xuva kō.

¹² Ntúvi tsikán ne, dá inúu ñā nani Gáliuun, de kú'vé ñā ñuú Acayá ne, nataká nuu ña Israeé san ne, tñin ña Pablu, kué'en ní'i ña ña nta'a ña tsíñu i ne, ¹³ ikán tsí'i kuétsi ña ña, nták'a'an ña:

—Ñatíi sa'á ne, kanañ'e é ñā ña'a é kúnuu iní ñā Xuva kō, ntá tsi ña te vatá ó kaka'an lei san. Dōo xíi kaa é víi o é kaka'an ña —ka'an ña.

¹⁴ Dá vata kani ntú'u Pablu ká'an ñā ne, dí'na ña tsíñu ka'nu i Gáliuún san kaka'an ñā ní ña Israeé san:

—Té dí dóo xii kaa nti'xé nuu i é kanañ'e ña ne, kiní u é ntátsi'i kuétsi nto, ¿nté kui ña'a? ¹⁵ Ntá tsi ntó'ó ne, kúdi kuenta iña lei míi nto ntánā nuu nto. Mii nto kadā kú'vé ntó ve. Ná te xu'u é káduku ntéé ú sa'a —ka'an ñā ni ñā.

¹⁶ Kidáa ne, kíi ñu'u ña ña kí'i kán ne, ¹⁷ ña ntáñi ntéé kán né, ntáva ntodó ña ñā odo núu iña úkún, ñā nani Sōstené ne, ikan tsí é'ni díin ña ña nuu ña tsíñu i san. Ntá tsi Gáliuún san ne, ña ni ide ña kuenta.

Dā ntíko kōó Pablu ñuú Antioquíá ne, kué'en ña kúka'an ntódo ña é kúvi úni íto

¹⁸ Pablú ne, na'ā itúvi ña ñuú Corintu. Kidáa ne, kaka'an ñā ni éni ña ña kuínti'xe i san é nú'u xtúku ña ñuú Siria. Kántéká ña Prisila ni xíi ña Aquila, kué'en ña. Dí'na dá nták'a ña ñuú Cencreá ne, kúntíi tdu'u dki Pablu váta koo é kue'e ña kuenta tsí xe'é ña xu'u ña ni Xuva kō. ¹⁹ Kidáa ne, ñú'u ña tun ntódo ka'nu, xee ñā ñuú Efesú ne, ikán kantóo mii Prisila ni Áquila. Pablú ne, dí'na dá ntaka ña ne, kué'en ñā má úkún kán é ká'an ñā ní ña Israee. ²⁰ Ña Israeé san ne, nták'a'an ña:

—Vii nto da xe'e, kutuví ká nto ní nti —ka'an ña.

Ntá tsi ña ni ntío Pablu. ²¹ Dá nták'a ña ne, kaka'an ña:

—Dá mii é kantio é kutuví u ñuú Jerusaleen é kúvi víko. Te Xuva kō ntio ñā ne, nti'xi xtuku ú, ntixkoto ní'ni ú nto —ka'an ña.

Kidáa ne, nákunúu ña tun ntódo ka'nu da nták'a ña ñuú Efesu, kué'en ña. ²² Dá xee ñā ñuú Cesareá ne, dí'na ñuú Jerusaleen ita ntí'xin ña é ká'an ñā ntiusi ní ña kuínti'xe i sán ne, dá kidáa ntíi ña, kué'en ña ñuú Antioquia. ²³ Dá kú titín ntúvi itúvi ña ikán né, eni ntu'u xtuku ña ika ña. Ítā nti'xin xtuku ña ñuú Galacia ní ñuú Frigia é xntíi ña ña kuínti'xe Xuva ko, nátsu'un ka'nu ña iní ña.

Dá kakā'an ntódo Apolo ñuú Efesu

²⁴ Ntúvi tsikán ne, xee uun ñatíi, ñā nani Ápolo, ñuú Efesu. Nnú Alejandria vé'xi ña, ntá tsi ña Israee ña. Ña sá'á ne, dóo vá'á ó kaka'an ña, kaka'an ntódo ña; dóo iní ña tú'un Xuva kō é úve na'a nte dí'na. ²⁵ Dóo iní ñā nchu'un Xúva kō dí. Nñi kue'én iní ña kaka'an ntódo ña ne, nuu é ntaā i un nti'í é kaka'an ñā iña Jesuu, kuān te mii tsi é nakutsi ntute Juaan Bautista iní ña. ²⁶ Ná te kau'ví ña, kaka'an ntódo ña iní ukún ña Israeé san. Dá téku Prisila ní Áquila é kaka'an ñā ne, kána xio ña ña ne, náñ'e'é ka ñā ña iña Xuva ko. ²⁷ Apoló ne, ntio ña é kí'ín ñā ñuú Acáya. Xíó ntaa iní ña kuínti'xe i san. Táxnúu ña tutú nta'a ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Acaya, na vá'á koo nakuetu ña Apoló san té xee ña ikan. Dá xee ñā ñuú Acayá ne, dóo kue'e xntíi ña ña kuínti'xe i Jesuu, tsí dóo vá'á o dé Xuva ko ní ñā. ²⁸ Tsí Apoló ne, dóo iní ña nté koo ka'an ñā ní ña Israeé san mé'ñú ña'a san, kanañ'e é ñā ña tsí nuu é ntaā ntí'xe i tsí Jesuu ne, divi ñā é Cristú, divi ñā é nakaxnúu Xuva ko ñā é kodo nuú ñā, vatá ó uve na'a tú'un Xuva kō nte dí'na.

19

Dā itúvi Pablu ñuú Efesu

¹ Nii dukuān tuví Apolo ñuú Corintú ne, kué'én Pablu, ita ntí'xin ña itsí rki uku kan, xéé ña ñuú Efesu. Íkán náni'i ña titín kudii ña kuínti'xe i san. ² Pablú ne, kaka'an ñā ní ña, katsixe'e ña ñā:

—¿Inúu ntu Espiritú Sántú nima nto da kuínti'xe nto? —ka'an ña.

—Á te ña'a. Ntē vata kiní nti xoo é Espiritú Sántú —ka'an ña.

³ Kidáa né, katsixe'e xtuku Pablu:

—¿Neé ntu nchu'un e íni nto dá itsi ntute nto? —ka'an ña.

—Nchu'un é kaka'an Juaan Bautista —ka'an ña.

⁴ Pablú ne, kaka'an ña:

—Tsi Juaán ne, nákusiti ntúte ña ña'a vata koo é kue'é ña kuenta é nādama ña nima kini kaa ña. Ntá tsi Juaán ne, kaka'an ñá te kuínti'xe ko uun ña'a, ña é dá ve vé'xi. Ña tsikán ne, e xée ña. Jesuu nani ña —ka'an ña.

⁵ Dá téku ña'a san é kaka'an ñá ne, itisi ntute xtuku ña, ntákaku ni'i ña Tó'o ko Jesuu. ⁶ Kidáá né, dá xntékú Pablu ntá'a ña dikí ñá ne, ínū Espiritū Sántū nima ñá ne, eni ntu'u ñá ntáka'an ñá tuku tú'ún e ñá ini ñá ne, ntáka'an ñá tú'ún é xe'é Xuva ko ña. ⁷ É un nti'i ñá ne, ió ñá te ūxuvi ñá'a ña.

⁸ Uni xóo ñe'é Pablu má úkún ña Israee. Ñá ni u'vi kue'en ña é ká'an ña. Kaka'an ntódo ña, kaka'an ña tsí Xuva kó né, divi ñá é kadé kú'vè ña. Kaka'an ñá ni ñá é vá'a vata koo é kuínti'xe ña Tó'o ko Jesuu. ⁹ Ntá tsi ió ñá ne, dóo ka'xi nima ñá. Ña ni ntío ña kuínti'xe ña ña. Ntáka'an xeni ña ña tú'ún va'a san. Kidáá ne, xio kue'én Pablu, tsóo mii ña ña ne, kánteka ña ña kuínti'xe i san, kue'en ni'i ña ña nú vi'i skuela mí nakuā'a ñá nani Tiranú ne, ikán natin ña ni ña utén uten. ¹⁰ Uvi kuíá é kuān o dé ña. Dukuān ne, un nti' nti' ña'a, ña ntóo da kanii ñūú Asia, té ña Israee, té ña é ña te ña Israee ne, téku ña tú'ún Tó'o ko Jesuu. ¹¹ Xuva kó ne, xe'é ñá é kúvi vi'i Pablu nuu i e dóo na'nu é nté uun ito vata kini ña'a é kuān koo kúvi. ¹² Ntáñe'e ni'i ña'a san da nées ka doo é tñn nta'a Pablu, te doo dúkún, o té doo núu ne, ntáxe'e ña ña nchokuvi san ne, ntuvá'a ña. Nti'i nti'i é ña vá'a é ñū'u nima ñá di.

¹³ Ntuvi tsikán ne, ió ñá Israee é ntaíka ña, ntánatava ña é ña vá'a é ñū'u nima ñá'a san. Ntákaku ni'i ña Tó'o ko Jesuu dá natavá ñá ne, ntáka'an ña:

—Kuenta iña Jesuu, ña é kaka'an ntódo Pablu iña i, ka'an u ni ó: ¡Ntñn nima ña! —ka'an ña.

¹⁴ Du'va ó dé u'xe éni, i'xá dutu ñá odo núu iña ñá Israee, ñá nani Éseva. ¹⁵ Uun ntuvi ne, nantíko kóo é ña vá'a san:

—Xu'ú ne, ini u xoo e Jesuu. Ini u xoo é Pablú di. Ntá tsi nto'ó ne, ¿xóo nto ña'a nto? —ka'an.

¹⁶ Kidáá ne, kúdiin ñá ñu'u é ña vá'a san nima i, ntáva ntodó ña ñatí, ña u'xe ñá'a san. Kúvi dé e ña vá'a san ni ña ni'i kuí'i ñá ne, koó dá ntántí ña kii ña nú vi'i ña. ¹⁷ Un nti' nti' ña'a, ña ntóo ñuú Efesú, té ña Israee, té ña é ña te ña Israee ne, kútuni ñá nte o kúvi ne, dóo u'vi ña ne, dóo vá'a ka'an ñá iña Tó'o ko Jesuu.

¹⁸ Ná te da dñi ña kuínti'xe i xee ña é nāna'ma ña kuétsi ña me'ñú ña'a san. ¹⁹ Ná te da dñi ñá tātán xee ñá di. Xee ni'i ña tutu é ntánakoto ntodó ña. Kidáá né, e'mi ña tutu san me'ñú ña'a san. Kánté'ví tutu san nté kaa xee tá'an xá'vi i ne, ínū á'vi te ūvi díko u'xi miil diu'un kuí'xin. ²⁰ Dukuān ne, ñá

te da dñi ña'a kuínti'xe ña tú'un Xuva kó, tsi kútuni ña tsi Xuva kó né, dóo ió nti' tú'ún ña.

²¹ Rkontúvi dá ita nti'xin sá'a ne, kaka'an Pablu é k'i'in ña, kikoto ni'ni ña ña ntóo ñuú Macedonia ni ñá ntóo ñuú Acaya nté o de ña ne, dá k'i'in ña un tsi nte ñuú Jerusalee.

—Té ntáka ú ñuú Jerusalee'n ne, kuétsi é k'i'in u ñuú Roma —ka'an ña.

²² Kidáá ne, táxnūu ña uvi ña'a, ña é xntii ñá, ñá nani Timóteu ni Rastú ne, odo nuú ñá, kue'en ña ñuú Macedonia. Nii dukuān kúkuí ka Pablu itúvi ña ñuú Asia.

Dā ítsu'un ña ñuú Efesú

²³ Ntuvi tsikán ne, kuvi du'xen kuénta iña tú'ún va'a iña Jesuu. ²⁴ Tsi uun ñatí, ñá nani Dēmetriú ne, káá ku'xin kade tsiñu ni'i ña, kantavá'a naa ña xúkun kuétsi vata ntáa xúkun santu é nani Diana. Titín ña'a ntáde tsiñu ni'i ñá ne, kué'e diu'un ntáni'i ña. ²⁵ Demetriú ne, kána ña ña ntáde tsiñu ni'i ña ni un nti'i ñá'a, ña ntáde tsiñu sá'a. Nataká nuu ña ne, kaka'an ñá ni ña:

—Divi ntó ne, ini ntó tsi dóo va'a ntuvi iña kó é ntáde o tsiñu sá'a. ²⁶ Ntá tsi é kútuni nto tsi kaika uun ñatí, ñá nani Pablu, kaká'an ntódo ña, kaka'an ñá tsi santu é ntavá'a nāá ña'a ne, ñá té nuu é ntaa i é Xuva kó. Ne, kúvi idé ña e dóo titín ña'a kuínti'xe ña é kaka'an ña. Ná te da mii tsi ñuú ko, tsi da kanii ñuú Asia. ²⁷ Sá'a né, dóo xii kaa; té ña'a ne, nti'i tsiñu kó. Ná te da mii tsi tsiñu kó dí, tsi di'i kó Dianá di ne, ñá kuiko ñu'ú ká ña'a xúkun ñá. Tsi di'i kó né, dóo ka'nu ña'a ña. Da kanii ñuú Asiá ne, da kanii ñuxivi ntaíko ñu'u ñá'a san ña —ka'an ña.

²⁸ Dá téku ña'a san é kaka'an ñá ne, dóo kúdiin ña. Un tsi vāntiñi ña ntákachu'u ña, ntáka'an ña:

—¡Dóo ka'nu di'i kó Diana, tó'o ñuú Efesú! —ka'an ña.

²⁹ Kidáá né, tñn ña uvi ña'a, ña ñuú Macedonia, ña íka dadii ni Pablu, ñá nani Gayu ni Áristarcú ne, ntañu'u kaduun ña ña ini ntó'o mí nataká nuu ña'a. ³⁰ Pablú ne, ntio ña é k'i'vi ña di é ká'an ñá ni ña'a san, ntá tsi ña ni ntío ña kuínti'xe i san é k'i'vi ña. ³¹ Uun ña'a ña vá'a tñn ni'i ña, ña odo núu ñuú Asia dí ne, táxnūu ña tutu nta'a Pablu é ña ku'vi ña íkán. ³² Un tsi vāntiñi ña'a san, ntákachu'u ña ne, é túku e túku nuu i ntáka'an ña. Dóo titín ña ne, nté ñá ini ña nee tsiñu nataká nuu ña. ³³ Kidáá ne, ña Israee san tsi'i ntido ñá un ña'a, ñá nani Alejandru, é na ká'an ntódo ña ni ñá'a san. Alejandru san ne, kade ña nta'a ña é diin diin tsi na kuntóo ña'a san, tsi ntio ña nada'an ñá ña Israee san. ³⁴ Ntá tsi dá kútuni ñá'a san tsi Alejandru ne, ña Israee ñá ne, koó da vāntiñi ña ntákachu'u ña. Úvi ūra ntákachu'u ña, ntáka'an ña:

—¡Dóo ka'nu di'i kó Diana, tó'o ñuú Efesú! —ka'an ña.

³⁵ Kidáā né, kúvi dé strivanu, intóo kadin ñá'a san. Ne, kaka'an ñá ni ñá:

—Ō ñá ñúu Efesu, kini nto é ká'án nti ni ntó. Ini ntíi ntíi ñá'a tsí ñuu ko Éfesú ne, kaduku ntée ñuu ko é víi ó kuenta xúkun iña dí'i kó Diana, ñá é dóo ka'nu, é víi ó kuenta sántu ñá é kó'xó é dukún kán. ³⁶ Xóxo kuvi ka'an i te ñá'a. Dukuān né, diin diin tsi kuntóo nto. Di'na kada kueni nto nté koo víi nto. ³⁷ Tsí ñatíi sá'a, ñá é vëxní'i ntó ne, ñá ni ká'an káni ñá iña dí'i ko. ³⁸ Tè nee iña é tsí'i kuétsi; Demetriu ni ñá ntáde tsiñu ní'i ñá ne, kantíi ví'i me'ñú kán; ntoo ñá ntáxntékú kú've. Na ká'ín ka ñá, kika'an ñá ní ñá tsiñu i te neé nuu i tsi'i kuétsi ta'an ñá. ³⁹ Tè nee ka tuku nuu i é ntio nto ka'an ntó ne, kuvi ka'an nto dá kóo junta. ⁴⁰ Tsi dóo ío kuenta te kúdiin ñá tsiñu ka'nu i ñúu Roma é kuān ó de ó. Tsi du'xen iña ñá tsiñu ka'nu i ntáde ó vevii, kuiní ñá. ¿Nee ntu ka'an o ni ñá te tsixe'e ñá kó nté kuí vāntiñi ntu o ntóo ó i'a? —ka'an ñá. ⁴¹ Dá kúvi ka'an ñá ne, nantáka ñá ñá'a san, kunú'u ñá.

20

Dā itúvi Pablu ñúu Macedonia ni ñúu Grecia

¹ Dā intóo kadin ñá'a sán é dóo itsu'un ñá ne, Pablú ne, kána ñá ñá kuínti'xe i san é kue'e ñá ñá itsi. Kidáā né, nánume ta'an ñá ne, dá ntíi ñá, kue'en ñá ñúu Macedonia. ² Dā mí'i ká ñuu mí kaika ñá ne, dóo kaka'an ñá ni ñá'a san vata koo é kíi nima ñá. Kidáā ne, xée ñá ñúu Grecia. ³ Uni xóo katúvi ñá ikán. Kidáā né, ntio ñá é ku'un ñá tun ntóo ka'nu é nú'u ñá ñúu Síria dá kúntu ñá tsí ntántukú nuu iní ñá Israeé san. Dukuān ne, ntíko koó ñá itsi ñúu Macedonia, kunú'u ñá. ⁴ Títín kudii ñá'a kue'en ní'i ñá di. Kue'en ní'i ñá Sopater, i'xá Piru, ñá ñúu Berea; ni Arístarcu ni Ségundu, ñá ñúu Tesalonica; ni Trófiimu, ñá ñúu Derbe; ni Timóteu; ni Tíquicu ni Trófiimu, ñá ñúu Asia. ⁵ Odo nuú ñá, kue'en ñá ñúu Troa ne, ikán ntétu ñá nti. ⁶ Ntí'i ne, dá inú kava viko é ntae'xi ñá tañú'u dukuān ne, ntíi ntí ñúu Filipu. Nú'u ntí tun ntóo, kué'en nti. Dá kúvi u'un ntúvi ne, xée ntí, nāni'i ta'an ntí ñá ñúu Troa. Ikán ne, uun vité intóo nti.

Dā itúvi Pablu ñúu Troa

⁷ Kuaá sabadu nátaká nuu ntíi ntíi nti é nakatsin dava ntí tañú'u, vatá o dé kú've Tó'o ko Jesúcristu. Pablú ne, kuan tsí ó kaka'an ntódo ká ñá dá ku davā ñúu, tsí ntaka ñá tevāa san. ⁸ Kué'e ñú'u kai'xi iní ví'i nínu kán mí nátaká nuu nti. ⁹ Uun natíi, ná nani Eúticu ne, ntéku na ventana kan. Dā dóo na'a kaka'án Pablú ne, xée ná ma'na ne, uun ito tsí kídí na. Kidáā ne, kó'xo na un tsi nte ñú'u kán. Tsi ví'i sán ne, úni ódo ntí'i ta'an. Dā ínakí'i ñá na ne, é xí'i ná. ¹⁰ Pablú

ne, núu ñá mí tuví na ne, katavi ntódo ñá na, nánume ñá na ne, kaka'an ñá ni ñá'a san:

—Ñá ku dé kuení nto. ¡Kantíto na! —ka'an ñá.

¹¹ Kidáā ne, kúxēe xtúku Pablu má ví'i nínu kán ne, dá nákatsin dava ñá tañú'u san, da e'xí ñá ne, dá kakā'an ntódo xtuku ñá un tsi da nté tuví. Da kidáā ntáka ñá, kunú'u ñá. ¹² Ñá'a sán ne, kunu'u ní'i ñá natíi san, ntúka'nu iní ñá tsí kantíto na.

Dā ntáka ñá ñúu Troa, kué'en ñá ñúu Miletu

¹³ Ntí'i ne, odo núu nti, naku'un nti tun ntóo, ñé'e ntí ñúu Asuun. Pablú ne, dí'ín ñá kaika ñá. Nakunúu ñá tun ntóo san té xee ñá, ká'an ñá. ¹⁴ Nāni'i ta'án nti ñá ñúu Asuun ne, ikán nakú'un dadíi ntí ni ñá tun ntóo san, dá kue'én nti ni ñá ñúu Mítulene. ¹⁵ Tévaā san ntíi ntí, kue'én nti, ido ntúu ntí ñúu Quio. Tévaā xtuku ne, xée ntí ñúu Samu. Íntóo da'na ntí ñúu Trogíliu ne, dá tevāa xée nti ñúu Miletu. ¹⁶ Ntio Pablu é kuído ntúu ñá ñúu Efesu vata koo é ñá kukuí ñá ñúu Ásiā, tsí ntio ñá é kantí'i xee ñá ñúu Jerusaleen, vata koo é kutuví ñá te kúvi viko é káka'an ñá Israeé é viko é kanaku'é ñá sintiá'vi iña é táta.

Dā kakā'an ntódo Pablu ni ñátā, ñá ñúu Efesu

¹⁷ Dā xée nti ñúu Miletú ne, taxnúu Pablu tú'un é kí'xi ntíi ntíi ñata, ñá odo núu iña ñá kuínti'xe i ñúu Efesu. ¹⁸ Dā xee ñátā sán ne, kaka'án Pablu ni ñá:

—Íni nto nté ó dé u é tuví u ni ntó nté ntúvi dá xee u ñuu Asia ā. ¹⁹ Tsí kuenta iña Xúva kó kade tsiñu u. Ná te ká'nu ncho víi u. Íni nto nté kaa ntute núu kó éti ú kuenta iña ntó ne, nté ó ntó'o kó nta'a ñá Israeé san dá ntúku nuu iní ñá nté koo víi ñá ní ko. ²⁰ Ná te ní dé víni u é ká'án u ni ntó nee ntí'i ntí'i é kántio é kúntu ni nto. Tsi kanaku'á u nto mé'ñú ñá'a ne, nú ví'i mii nto naku'á u nto di. ²¹ Dadíi tsi kaka'án u ni ñá'a, te ñá Israeé, te ñá é ñá te ñá Israeé ñá ne, na xtuví mii ñá é kíni kaá ne, na víi ñá é vā'a. Kaka'án u ni ñá te kuínti'xe ñá Tó'o ko Jesúcristu. ²² Ví'a ve ne, da mii é kí'ín u ñúu Jerusaleen, kaká'an Espíritú Sántu ní ko. Ntē ñá iní u nté koo kuvi ko íkan té xee u. ²³ Divi tsí é dá mí'i ká ñúu kañe'é u ne, kata'xi Espíritú Sántú é kúntu ko tsí da mii é ntó'o kó, da mii é xnuu kutu ñá kó ví'i utun te xee u ñúu Jerusaleen. ²⁴ Ntá tsí ñá té iní kuān té kuví u, te káda ntáa ú tsiñu é tá'xi Tó'o ko Jēsuu é víi u: divi tsi tsiñu kó é káka'an ntódo u tú'un va'á iña Xuva ko é dóo kakuinima ñá kó.

²⁵ Divi ntó ne, é káka'an ntódo ú ni nto iña Xuva ko, nté koo kuntóo o ntá'a ñá ne, iní u tsí ñá kíni ka nto kó ñuxiví a. ²⁶ Dukuān ne, kini vá'a nto é káka'án u ni ntó, tsí nté uun nto ñá kuvi ká'an nto te ñá ni de ntáa

ú iña nto. ²⁷ Tsi ña te ni dé vini kue'én u é ká'án u ni ntó é un ntí'í é kaka'an Xúva kō. ²⁸ Kuenta tsí víi ntó kúñu nto ni ùn ntí'í ntí'í ña kuínti'xe i san é tá'xi Espiritú Sántú é ðivi nto kodo nuú ntó iña ña. Víi nto vatá ó de paxtu é kade ña kuenta á le'ntu ña. Kuenta tsí víi nto un ntí'í ntí'í ña kuínti'xe i Tó'o kō san, tsí niñi mii ña éti ña kuenta iña ña dá xi'í ña. ²⁹ Iní u tsí rkontuvi dá ntaka ú ne, ki'xi ña'a é nakutsu'un ña nto, vata tsí ó de xtee, kiti diin, é ña te kántuntá'ví ini ti a le'ntú san. ³⁰ Ió ñá'a iña ntó ði ne, kuān koo víi ña ði. Tsi ka'an ñá dovete é ntio ña é kintíkin ña kuínti'xe i sán ña. ³¹ Kuenta tsí víi nto é ña kani nta'ví ña nto. Ná ku kúnáa iní ntó tsí xu'ú ne, uní kuíá katúvi u, nakuá'a ú nto nte ntúvi nte niñu ne, ñá te un siin ntute nuú kó éti ú kuenta iña ntó xe un xé un ntó.

³² 'Vi'a ve né, kuntoo ni'í nto Xuva kō. Kuntoo ni'í nto tū'un va'á san é kaka'an ñá ði. Tsi dóo kaidiá'ví tū'un Xuva kō é kútú've nto, vata koo é ni'í nto é vā'a é káduku ntée i'xá Xuva kō, vata koo é dadii kuve ta'an nto ni ùn ntí'í ntí'í ña é nakaxnúu Xuva kō é kúvi i'xá mii ña. ³³ Xu'ú ne, ñá té ni ntío ko nee iña, ó diu'ún ne, ó doo vā'a iña ña. ³⁴ Iní nto tsí mii ú dé tsiñu ú vata koo é ni'í ko nee iña é ntio kó, nee iña é ntio ña ntí'í ni'í ú ði. ³⁵ Dukuan tsí ó dé u vata koo é nañé' é u nto nté koo víi nto. Tsi te kuan kōo ne, kuvi xntii ó ta'an kō nee é kataan núu ña. Tsi naka'an ko tū'un é kaka'an Tó'o ko Jesúu ne: “Dii dií ka ðiní ña kaxe'é san é ña kanakí'í san”, ka'an ña. —Sá'á ka'án Pablu ni ña.

³⁶ Dá kúvi ka'an ñá ne, ínchiti ñá, kaka'an ntá'ví ña ni ñatá san. ³⁷ Éku ntí'í ntí'í ña. Kidáa né, nanume ta'an ña ni Pablu, e'xi ña xu'ú ña. ³⁸ Dóo u'vi kúvi ña tsí kaka'an ña tsí ña kiní ka ña ña. Kidáa ne, kue'en ní'í ña Pablu un tsi nte mi túvi tun ntóo san.

21

Dá kue'én Pablu ñuú Jerusaleen

¹ Dá tsóo mii tá'an ntí'í ni ñatá, ña ñuú Efesú san ne, nakú'ún ntí'í iní tun ntóo san é k'ín ntí'í. Kue'en ntáa ntí'í ñuú é naní Koo. Uun ká tuku ntuvi xee ntí'í ñuú Ródá ne, da xee ntí'í ñuú Patara. ² Ikān nání'í ntí'í uun tun ntóo é k'ín ñuú Fenicia. Nú'ú ntí'í tun ntóo san, kue'én ntí. ³ Dá kú díto ntí'í ñuú Chipré ne, ido ntúú ntí'í ðiñi datsin ntí'í ne, dá kue'én ka ntí'í ñuú Siria. Dá xee ntí'í ñuú Tirú ne, ikān itúvi ða'na tun ntóo san vata koo é natavá ña xidó san. ⁴ Ikān nání'í ntí'í ña kuínti'xe i Jesúu ne, dadii intóo ntí'í ni ña ùun vite. Un ntí'í ntí'í ñá ntáka'an ñá ni Pablu:

—Ñá ku ñe'e ntó ñuú Jerusaleen —ka'an ña.

Tsi é xe'e Espiritú Sántú san kútuni ña te dóo nto'o Pablu te k'ín ñá ikān. ⁵ Ntá tsi da xee tá'an ntuvi ne, ntí'í ntí, kue'én ntí. Íntēka itsi un ntí'í ntí'í ña'a sán ntí'í ni ñadí'í ñá ni i'xá

ñá, íntēka ña ntí'í nte ðiñi ñuú kán. Dá xee ntí'í ni ña ðiñi ntute ñu'u kán ne, ntánchití'í ntí, ntáka'an ntá'ví ntí. ⁶ Kidáa né, nanume ta'an ntí'í ni ña. Dá náku'ún ntí'í iní tun ntóo san ne, kúnú'ú ña'a san.

⁷ Ntí'í ntí'í ñuú Tiru, kue'én ntí'í ñuú Tole- maida. Ikān ixkoto ní'ni ntí'í ení kō, ña kuínti'xe i san. Uun ñuú kantóo ntí'í ni ña. ⁸ Dá tevāa ne, ntí'í ntí, kue'én ntí'í ñuú Cesarea. Ikān ñe'é ntí'í nú vi'í Fēlope, ña kaka'an ntódo tū'ún va'á san. ðivi ña é nakaxnúu ña da nakaxnúu ña u'xe ñá'a, ña é xntii san. ⁹ Ió kimi díoko ña, ta'nú ña ni tánta'a, ta'nu ntáka'an ná Xúva ko. ¹⁰ Dá kú titín ntuvi ntóo ntí'í ikān ne, xee uun ñatíi, ña vé'xi ñuú Judea, ñá nani Ágabú. Ña ka'án naa Xuva ko ñá ði, tsí kaxe'e Xuva ko kútuni ña nté koo kuvi. ¹¹ Dá xee ñá nú ntóo ntí'í ne, ki'í ña nguenuu i'xi Pablu, ki'ní nuu ña nta'a ña ni ðí'ín ña, kaka'an ña:

—Kaka'án Espiritú Sántú tsí kuān koo kuvi tó'o nguenuu sá'a, tsí ña Israee, ñá ntóo ñuú Jerusaleen ne, kuān koo ki'ní ña ña ne, dá ntáda ña ña kuenta ntá'a ña'a, ña é ña te ña Israee —ka'an ña.

¹² Dá téku ntí'í é kaka'an ñá ne, un ntí'í ntí'í ntí'í ni ña ntóo ikān ne, ntáka'án ntí'í ni Pablu:

—Vii nto da xe'e, ñá ku ñe'e ntó ñuú Jerusaleen —ka'an ntí.

¹³ Ntá tsi Pablú ne, kaka'an ña:

—¿Nté kui dóo ntánti'í iní nto kuenta iña ko? Tsi dóo u'vi kúvi ko é kuān ó ntáka'an nto. Vevii ntíká nimá ko. Xu'ú ne, é ió tu've ko. Ñá té iní, kuān té koo kútu u, kuān té kuvi u ñuú Jerusaleen kuénta iña Tó'o ko Jesúu —ka'an ña.

¹⁴ Dá ña ni kuvi víi ntí'í ni ña ne, ñá ni ká'án ka ntí. Mii tsí é kaka'án ntí:

—Ná kuvi nee iña é ntio Xuva ko —ka'án ntí.

¹⁵ Kidáa ne, natsoo vā'a ntí'í iñá ntí, dá kúntáa ntí'í ni Pablu ñuú Jerusaleen. ¹⁶ Dadii kue'én ntí'í ña kuínti'xe i, ña vé'xi ñuú Cesarea. Kue'en ní'í ña ntí'í nú vi'í mí kúntóo ntí, vi'í ñatíi, ña vé'xi ñuú Chipre, ñá nani Násuun. ðivi ña ne, nté ntúvi ði'na kuínti'xe ña Jesúu.

Dá kue'én Pablu, kúkoto ní'ni ña Jacóbo

¹⁷ Un ntí'í ntí'í ta'an ko, ña kuínti'xe i sán ne, dóo ðiní ña dá xee ntí'í ñuú Jerusaleen. Dóo vā'a ó dé ña ni ntí. ¹⁸ Dá kúvi uvi ntúvi ntóo ntí'í ne, ñe'é ntí'í ni Pablu, ixkoto ní'ni ntí'í Jacóbo. Ikān ntóo ntí'í ntí'í ñata, ña odo núu san ði. ¹⁹ Pablú ne, kaka'an ñá ni ña ntí'í ni, dá kantaa ña ni ña é un ntí'í é xe'e Xuva kō é kúvi idé ña mé'ñu ña é ña te ña Israee. ²⁰ Dá téku ña é kaka'án Pablú ne, dóo ntákaku ni'í ña Xuva kō. Kidáa ne, kaka'an ñá ni Pablu:

—Iní ntó, ení, tsí ña te nté kaa miil ta'an ko ña Israee é kuínti'xe ña Tó'o ko Jesúu cristu. Un

ntíi ntíi ñá ne, ntáka'an ñá tsi da mií é káda ntaa o lei é xtúví Muisee. ²¹ Tsí é téku ñá tsi divi ntó né, kanakuá'a nto ña Israee é ntoo xio ñuu é ña kantío é káda ntaa ña lei é xtúví Muisee, é ña kantío é ká'nté ña kúñú é ixi i'xá ña ne, é ña kantío é vií ñá vata xkoó ini o di. ²² Vi'a ve ne, ¿nté ntu koo vii o ve? Tsí da mií é nataká nuu ña tē kútuni ñá tsi é xee nto. ²³ Sá'a vii nto: I'á ntoo kimi ñátíi, ña é xe'é xu'u i Xuva kō tsi iō é vii ña. ²⁴ Ku'e'en ní'i nto ñátíi sa'a é dadii ntuntoo nto ni ña nta'a Xuva kō. Xntii nto ña nēe kataan núu ña di, vata koo é kúvi kuntíi diki ña. Dukuān koo kutuni ntaí ntíi ña'a san tsi ñá tē nuu é ntaā í é ntáka'an ñá iña nto. ²⁵ Kutuni ñá tsi divi ntó ne, kade ntaa ntí'i nto lei san. Ña kuínti'xe i san, ña é ña te ña Israee ne, e táxnúu ntí tutú nta'a ña te mií tsi sá'á é ña kuvi vií ña: ñá ká'xi ñá kúñú é xntáa ntéé ña'a san nú nāa ña; ñá ká'xi ñá niñi kiti; ñá ká'xi ñá kúñú kiti é kué'ne; ñá vii ña é kini kaa ni ñadíi tá'an ña. Sá'a tsi kaká'an nti ni ñá é ña vii ña — ka'an ñátā san ní Pablu.

Dá tñn ña Pablu má ùkún ña Israee san

²⁶ Kidáa ne, kue'en ní'i Pablu kimi ñá'a, ñatíi san. Utén san ne, dadii ntuntoo ña ni ña ntá'a Xúva kō ne, da k'vi ña ini ukún ka'nu é kué'é ña kutuni dutú san nté kaa ntuvi da nte te kuvi ntuntoo ña, tsí da kidáa ká'mi ña kiti nú nāa kan é kué'é ña doméni iña Xuva kō.

²⁷ Ntá tsi dá dokó sa xee tá'an u'xe ntúvi ne, ña Israee, ña vé'xi ñuu Ásiá né, dá ini ña tuví Pablu má ùkún kán ne, náku'tsu'un ña ùn ntíi ntíi ña'a san. Tñn ña Pablú ne, ²⁸ koó da vāntiñi ña, ntáka'an ña:

—iō né, ña Israee, xntii ntó nti! Ña sá'á ne, divi ña é kaika ña dá kanii ñuxivi, kanakuá'a ña ña'a é ká'an ntéé ña ko, xo'ó ña Israee. Kaka'an ntéé ña lei Muisee ne, ñá te kaiko ñu'u ña xúkún sa'a. Vevii ne, ntíi ní'i ña ña é ña te ña Israee, kakí'vi ní'i ña ña má ùkún a ne, ntáde dentu ña xúkún sa'a e dóo kuíko —ka'an ña.

²⁹ Sá'á ntáka'an ña, tsi nté vi'i ini ña é ntíi ní'i Pablu úun ñatíi, ña vé'xi ñuu Efesu, ñá nani Trófimú ne, te k'vi ní'i ña ña ini ukún ka'nu kán, kuini ña.

³⁰ Dóo ntaítsu'un ña'a san da kanii ñuu san. Un ntíi ntíi ña'a san ne, koó dá ntáxkainu ña, vé'xi ña. Tñn ña Pablu, ntáñú'u ña ña, nátavá ñá ña má ùkún kan ne, dá nákadí kutu ña xi'i ùkún san. ³¹ Vevii tsi ka'ni ña Pablu dá xee tú'un ntá'a tó'ó sntadun ñuu Roma tsi dóo ntaítsu'un ña'a san da kanii ñuu Jerusalem. ³² Ura tsi í kána ña sntadún san ni ña odo núu iña ñá ne, koó dá ntáxkainu ña, xee ña mi nataká nuu ña'a san. Dá ini ña'a san tsi é xee tó'ó sntadún san ni ùn ntíi ntíi sntadún san ne, tée da'na ña e ntaé'ni ña Pablu. ³³ Kidáa ne, xéé etsin tó'ó sntadún

san, tñn ña Pablú ne, kaka'an ña é kōo kútu ña ùvi kádena. Da kidáa tsixe'e ña xōo ñá'a ña ne, nté o dé ña. ³⁴ Ntá tsi koó da vāntiñi ñá'a san, ntákachu'u ña ne, é tuku e tuku nuu i ntáka'an ña. Nté ña ni kuvi teku tó'ó sntadún san é ntáka'an ña. Dukuān ne, kaka'an ña é k'ín ni'i ñá Pablu mí ntoo sntadún sán. ³⁵ Dá xéé etsin ña nú rkuei kán ne, da mií é intéku doko sntadún san Pablu, tsi dóo ntákudiin ñá'a san. ³⁶ Ntántikín ntíi ntíi ña'a san ña, ntákachu'u ña:

—iKa'ni nto ña! —ka'an ña.

Dá kaká'an Pablu ni ñá'a san, kanadá'an ña kúñú ña

³⁷ Dá dá vé kukí'vi ña ni ñá ini í mí ntoo sntadún san ne, kaka'an Pablu ni tó'ó sntadún san:

—iō nuu í é ká'an u ni ntó —ka'an ña.

—¿Vá kaká'an ntún tú'ún griegu? —ka'an tó'ó sntadún san —. ³⁸ ¿Ñá ntu te dívin é ña ñuu Egíto, ña e dóo nakutsú'un ña'a sán kidáa é vii ñá du'xen iña ña tsiñu ka'nu í, ña é nteka kimi miil ña diki dú'xen san má kú'u kan? —ka'an ña, tsixe'e ña.

³⁹ —iÑá'á ni san! —ka'an Pablu—. Xu'ú ne, ña Israee u. Vē'xi u ñuu Tarsu, ñuu é káduku ntéé ñuu Cilicia, é ña te ñuu lu'nti. Vií nto da xe'e, ta'xi kudii nto itsi é ká'an u ni ñá'a san —ka'an ña.

⁴⁰ —Ká'an kán ní —ka'an tó'ó sntadún san.

Kidáa ne, ntísi Pablu nú rkuei kan, kade ña ntá'a ña tē diin diin tsi kunto kadin ña'a san. Dá intóo kadin ña ne, emi ntú'u Pablu kaká'an ñá ni ñá tú'ún hebreu:

22

¹ —Un ntí'i kué'en dú'va nto, te kuetsi te na'nu ntó, kini nto é káka'an u ni ntó é kanadá'an u kúñú ko —ka'an Pablu.

² Dá téku ña'a san tsi tú'ún hebreu kaká'an ña ne, diin diin tsi kantóo ña. Pablú ne, kaka'an ña:

³ —Xu'ú ne, ña Israee u. Tsi kaku ú ñuu Tarsu é káduku ntéé ñuu Cilicia, ntá tsi é'nu ú ñuu Jerusalem. I'a nakua'á u nta'a mastru Gámaliee. Kútú've kó un ntí'i vata ó kaka'an lei e xtúví ñata kō, ña intóo di'na. Xu'ú ne, ni rkue'én ini ko dé ntaa u é un ntí'i é kaka'an Xúva kō, vata tsi ó ntáde ntíi ntíi ntó vevii. ⁴ Ixntikín u ña kuínti'xe i Jesuú san ne, ntuku kuí'í u ña, e ntío ko é kúvi ntí'i ña. Ixtñn ú ña, te tii, te ñadi'i'ñá, e tsú'un kutú ú ña vi'i utun kán. ⁵ Iní dutu ñá odo núu ni ùn ntíi ntíi ña tsiñu í san tsi nuu é nta'á í é káka'an u ni ntó. Tsi divi ñá tá'xi ña tutu é k'ín ni'i u iña ñá Israee, ñá ntoo ñuu Damascu. Ikán ñe'é u ínantukú ú ña kuínti'xe i san e k'ín ni'i u ña ñuu Jerusalem vata koo é ní'i ña é ntó'o ña.

Dá kantāa Pablu ni ña nté o kúvi da kuínti'xe ña
(Hch. 9:1-19; 26:12-18)

6 'Dá nūu ú itsi kân é dokó sa xee ú űuu Damascú ne, dá ká'ñu ntuvi ne, dá nēni ko xi'l' nuu űuu ntíkó diñi ko, űuu é dóo kaxi'l' nuu é v'e'xi e dukún kân. 7 Uun ito tsi nantúv'e ú űuu kân. Kidáá téku kó tatsin é kaka'an ní ko: "Saúlú, Saúlú, ¿nté kui kantukun kui'ñn ntún ko?", ka'an tátsin san. 8 Kidáá ne, tsixe'e u: "¿Xoo' űa'a ntu nto, Tó'ó?", ka'an u. Divi' űa ne, kaka'an űa: "Xu'ú ne, Jesuu, űá űuu Nazareé u. Divi' u é kantukun kui'ñn ko", ka'an űá nī ko. 9 űa nti' ni'l' ú ne, dá kúdu'va űa dá ini űa tsi kaxi'l' nuu, ntá tsi űa ni tekú űa tatsin é kaka'an ní ko. 10 Xu'ú ne, kaka'an u: "¿Né ntu ntio nto é víi u ve, Tó'ó ko?", ka'an u. Kidáá kaka'an Tó'ó ko nī kó: "Nakuntísin ve. Kue'ēn kán űuu Damascu. Ikan tā'xi űá kutuni o un nti' nté ó kukú've tsiñu é vīin", ka'an űa. 11 Xu'ú ne, kukuáá u da xi'l' nuu űu'ú san. Dukuān né, űa nti' ni'l' ú ne, ntáñu' u űa ko, ixntéka űa kó űuu Damascu.

12 'Ikān tuví uun űatī, űá nani Anānia, űá e dóo kade ntaa lei Muísee. Un nti' nti' űa Israee, űá ntoo űuu Damascú ne, dōo vá'a ka'an űá iña űa. 13 Xee űa, nti' űa diñi kó ne, kaka'an űá nī kó: "Ó éni Saúlú, na naxi'l' nuu nto", ka'an űa. Ura tsi i naxi'l' nuu ko ne, kakuvi kaini u űa. 14 Kidáá ne, kaka'an űá nī kó: "Xuva kō, űa é inuu ini űata kō ne, nté ntūvi di'na é nakaxnú űa nto é kūtuni nto nee iña é ntio űa, é kiní ntó I'xá űa, űa e dóo va'a, é tekú ntó tatsin űá di. 15 Tsi ntaa nto ni űa'a un nti' é ini nto; ká'an nti' ni' nto ni űa é un nti' e téku nto é kaka'an Xúva ko ni ntó. 16 Vi'a ve ne, űá ku kukuí ka nto. Kue'ēn ntó, kukutsi ntute nto. Nakate nto kuétsi ntó, kaku ni'l' nto divi' Jesuu", ka'an űá nī ko.

Dá kantāa Pablu nté ó táxnuu Xuva ko űá é ki'ñn űa, kika'an ntódo űa ni űa é űa te űa Israee

17 'Dá ntíko kōó u, naxee ú Jerusaleén a ne, ñé'e ú, ixka'an ntá'vi u má űkún ka'nu kân. Kidáá ne, vata kúvi é nakueni u, 18 íni u Tó'ó ko Jēsuu, kaka'an űá nī kó: "Kantí' sá kué'en. Ntakan űuu Jerusaleén ve, tsi űa ntoo i'a ne, űá kuínti'xe űa é kaka'an kuenta iñá ko", ka'an űa. 19 Ne, kaka'an u ni űa: "Xuva kō, é ini nti' nti' űa'a san nté o dé u é ñé' é u má űkún kân, e íxti'n ú űa kuínti'xe i nto. Tsi dóo naká'xi va'a u űa ne, da tsú'un kutú ú űa vi'l' utun kân. 20 Ntitsi díto u da xe' é xuu űa'a san Ésteba, űá kaka'an ntódo tú'un ntó. Tsi kúdadii ko é ka'nī űá űa ne, xu'u íto ú doo űa ntáxe' é xuu űa", ka'an u ni űa. 21 Ntá tsi kaka'an xtúku Tó'ó ko nī ko: "Kue'ēn kán ni, tsi taxnúu ú o e dóo ika ki'ñn. Tsi ki'ñn mí ntoo űa'a, űa é űa te űa Israee", ka'an űá nī ko —ka'an Pablu.

Dá itúvi Pablu nta'a tó'ó sntadún san

22 Ntaíni űa'a san é kaka'an Pablu da nté kaka'an űa tsi ki'ñn űa mí ntoo űa'a, űa é űa te

ñá Israee. Kidáá né, eni ntu'u űá ntákachu'u űa:

—jKa'ní nto űa! jÑa kúvi ká kutuví űá űuxiví a! —ka'an űa. 23 Kuan tsí ó de űa'a san, ntákachu'u űa ne, ntántata ntaá űá du'nu űa, ntánantavá űa xáka di. űa ni ntio űa kuntóo kadin űa. 24 Dukuān ne, kaka'an tó'ó sntadún san é naki'vi űá Pablu ini i mí ntoo sntadún san ne, dá naká'xi va'a űá űa da nte koo e ntka űa xu'u űa. Tsi ntio űa é kūtuni űa nté kuān nte ntákudiin űa'a san ni űa. 25 Ntá tsi da kí'ni űa Pablu é naká'xi va'a űá űa ne, katsixe'e Pablu sntadún űá odo nūu san, tsi ikan tsi ntitsi űa:

—¿Ñá ntu te dóo xii kaa te naká'xi va'a ntó ko é űa űuu Romá u? Nté vata kuntekú kú've iñá ko —ka'an űa.

26 Sntadún űá odo nūu san ne, dá téku űa é kaka'an Pablú ne, kué'en űa, kúkoto űa tó'ó űá, kaka'an űa:

—¿Nté koo vii nto űa tsikan? Tsi űa űuu Roma űa —ka'an űa.

27 Kidáá ne, kué'en tó'ó sntadún san mí tuví Pablu, tsixe'e űa:

—¿Nuu é ntaé ntú i é űa űuu Roma nto? —ka'an űa.

—Nuu é ntaé i —ka'an Pablu.

28 —Divi' ú ne, dōo kue' é diu'un nantí'i u é vii u űa űuu Roma —ka'an tó'ó sntadún san. Pablú ne, kaka'an űa:

—Ntá tsi divi' ú ne, dukuān űa űuu Romá u nté dá káku u —ka'an űa.

29 Kidáá né, kii nteé xio ta'an sntadun, űa é dá vé naká'xi vá'a Pablu, xtuví mii űa űa. Tó'ó sntadún san ne, ú'vi űa da kútuni űa tsi űa űuu Roma űa, tsi divi' űa é kaka'an űa é kōo kútu űa.

Kaka'an Pablu ni űata űa odo nūu iña űá Israee

30 Tó'ó sntadún san ne, ntio űa kutuni űa nté kui ntátsi'i kuetsi ntí'xe űa Israee san Pablú ne, utén san ne, nántii nūu űa kadena é kánú'ni Pablu. Kidáá né, kána űa űá odo nūu iña dutu űá Israee ni űata űa odo nūu, é vii űá junta, da ntaavá űá Pablu, kue'en ni'l' űa űa mé'ñu junta.

23

1 Pablú ne, ito űa űa'a san mé'ñu juntá ne, kaka'an űa:

—Éni, nté ntūvi da káku u un tsi nté vevii ne, kade ntaá u é kaka'an Xúva kō. űá kákutuni ko te kīni kaa é kade u —ka'an űa.

2 Kidáá ne, tó'ó dutu, űá nani Anāniá ne, kaka'an űá ni űa ntáñi étsin san é kátú nuu űa xu'u Pablu. 3 Pablú ne, kaka'an űa:

—jKuān koo vii Xuva ko ni o, xō'on é káden uvi nuu i! ¿Nté kui i'a tuvín kaxntékún kú'ven iñá ko vatá ó kaka'an lei san ne, xō'ón ne, kaidon ntán lei san é kaka'an te ka'ní űa ko? —ka'an űa.

4 Ña ntáñi étsin sán ne, ntáka'an ñá ní Pablu:

—¿Ña káu'vi ntú o te dóo kini o káka'an ni tó'ó dutu Xúva kó? —ka'an ña.

5 —Éní, ñá ni íni u te tó'ó dutu ña. Tsí uve na'á Tú'un Xuva kó é ña kuvi ka'an káni o ña ñá odo núu ñuu ko —ka'an ña.

6 Kidáá né, kütuní Pablu tsí dava ña ntáde juntá san ne, ntántikin ñá nchu'ún ña saduceu; dava ña ne, ntántikin ñá nchu'ún ña fariseu. Ne, un ntii tsi káka'an ña:

—Éní, xu'ú ne, ña fariseu u, tsí ña fariseu úvá kó di. Divi tsi nuu í é ntáxntékú ku'vê ntó ñá ko vevii. Tsi kakuinti'xe ko tsí ntoto xtúku o tē xi'í o —ka'an ña.

7 Du'va o ka'an ñá ña, ura tsi í eni ntu'ú ña fariseu san ntánaa núu ña ní ña saduceu san. Uun ito tsi te'nte nuu juntá san. ⁸ Tsí ña saduceu san ne, ñá ntákuinti'xe ña te ntoto xtúku o tē xi'í ó, nté ña ntákuinti'xe ña te ío ánjē. Ntē ña ntákuinti'xe ña te ío nima ko. Ntá tsi ña fariseu san ne, ntákuinti'xe ña é un ntí'í nuú í sá'a. ⁹ Un tsi vántiñi ña'a san, ntánaa núu ña. Ío mastru lei ñá fariseu ne, nākuiñi ña, ntánantiko koó ña é ntáka'an ña saduceu san, ntáka'an ña:

—Ñatí sa'a ne, ña túvi nee nuu í ni idé ña. Te káka'an ntí'xe ánje ni ña ne, ña kúvi naa núu o ni Xuva kó —ka'an ña.

¹⁰ Uun ito tsi kúdiin ku'éñ ña'a san, ntánaa núu ña. Tó'ó sntadún san ne, ú'vi ñá te ni'í kui'í Pablu. Dukuān ne, táxnū ña sntadún san é kūnatáva ña Pablu mé'ñū juntá san ne, da ntúxnteka ña ña, nakunuu vá'a ña iní í mí ntoo sntadún kán.

¹¹ Kuáa ütén san ne, ntísí Tó'ó ko Jesúristu díñi Pablu, kaká'an ñá ni ña:

—Ñá ku dē kuení o, Pablu, tsí kuan tsí koo ka'an kuénta íñá ko ñuu Roma váta tsí ó é káka'an kuénta íñá ko ñuu Jerusaleén a —ka'an ña.

Da ntántukū nuu iní ña Israeé san nté koo ka'ní ña Pablu

¹² Tévvá san ne, uun tññ ña Israeé san nátee ta'an ña xu'u ña, ntukū nuu iní ña nté koo ka'ní ña Pablu, ntáka'an ña:

—Xo'ó ne, ña ko'ó o, ña ká'xi o tē ña ká'ni o Pablu. Na ta'xi Xuva kó é nto'ó ko tē ña kuan koo víi o —ka'an ña.

¹³ Ñá te da úvi díko ñatí, ñá xe'é xu'u í é kuān koo víi ña. ¹⁴ Kué'en ña, kúkoto ña tó'ó dutu ni ñatá san, ntáka'an ña:

—Ntí'í ne, e xe'é ntí xu'u nti é ña ka'xí kué'en nti da nté kúvi ka'ní nti Pablu. ¹⁵ Divi nto ni ún ntí'í ñatá, ña ntáde juntá san ne, kákan nto ntá'a tó'ó sntadun te teváa nāntixntéka ña Pablu mé'ñū juntá san vata koo é tsixe'e ká nto ña. Ntá tsi ntí'í ne, koo tú've nti é ká'ní nti ña ítsi kán di'na dá xēe ña mí ntoo nto —ka'an ña.

¹⁶ Ntá tsi téku a kuetsi Pablu é ntáka'an ña nté koo víi ña. Kidáá ne, ku'éen na ví'í mí ntoo sntadún san, xe'e ná é kütuní Pablu tsí ntántukū nuu iní ña Israeé san nté koo ka'ní ña ña. ¹⁷ Pablú ne, kána ña sntadun ñá odo núu, kaka'an ña:

—Kué'en ni'í nto ná kudií sa ntá'a tó'ó ntó, tsi ío é ká'an ná ni ña —ka'an ña.

¹⁸ Kue'en ní'í ña na mí tuví tó'ó sntadún san, kaka'an ña:

—Ñá nuu kutú, ñá naní Pablú ne, kána ña kó, kaka'an ñá tē ki'in ni'í u na kudií sa mí tuví nto, tsi ío nuu í é ká'an ná ni ntó —ka'an ña.

¹⁹ Tó'ó sntadún san ne, írkā ña nta'a na, kué'en xio ña ni ná né, katsixe'e ña:

—¿Nee ntu ncho ka'an ní ko? —ka'an ña.

²⁰ Ne, kaka'an na:

—Ña Israeé ne, é xiō ntaa iní ña é kakān ñá nta'a nto te kintéka nto Pablu teváa mé'ñū junta san é tsixe'e ká ña ña. ²¹ Ntá tsi ña ku kuintí'xe nto é ntáka'an ña, tsí ña te nuu é nta'í. Tsí ña te da uvi díko ña'a ñatí ntántí'ú ñá ítsi kán. É xe'é ña xu'u ña nta'a Xuva kó tsí ña kó'ó, ña ká'xi ña da nté kúvi ka'ní ña Pablu. Vevii ne, da mii tsi é ntántétu ña nté koo ka'an nto —ka'an na.

²² Kidáá ne, nantíi tó'ó sntadún san na, kúnú'ú na ne, kaka'an ñá ni ná:

—Ñá ku ká'an ni ña'a te kaká'an ní ko —ka'an ña.

Dā ntáda ña Pablu kuénta ntá'a ña tsiñu ka'nu í Feli

²³ Kidáá né, kána tó'ó sntadún san uvi ña'a sntadun ñá odo núu, kaka'an ñá ni ña:

—Nakoo tú've ntó uvi sientú sntadun, ni ūni díko u'xi sntadun, ñá ntántodó idu, ni ūvi sientu ñá odo kaa, tsi kaeku iin níñu ve ki'in ntó ni ña ñuu Cesarea. ²⁴ Nakoo tú've ntó idú di é kúntékú Pablu, vata koo é vá'a koo xee ñá nta'a ña tsiñu ka'nu í Feli —ka'an ña.

²⁵ Kidáá ne, de vá'a ña tutú táxnū ña nta'a ña tsiñu ka'nu í san, kaka'an ña:

²⁶ "Xu'ú, Claudiu Lisia, táxnū u ntiusi nto. ²⁷ Sá'a tsí é ká'an u ni ntó: Tsí ña Israeé san ne, é tññ ña ña sa'a é ncho ka'ní ña ña. Ntá tsi dá kutuní ko tsí ña ñuu Roma ñá ne, ñé'é ú ni sntadún ko é nakáku nti ña. ²⁸ Ntio kó kutuní ko nee núu í é ntátsi'í kuétsi ña ña. Dukuān ne, ñe'e ní'í u ña mé'ñū junta íña ñá Israeé san. ²⁹ Ntá tsi kúdií íña lei íña mii ña é ntátsi'í kuétsi ña ña. ña túvi nee nuu í é ká'ní o ña. Ntē ña tuví nee nuu í é kunuu kutu ña. ³⁰ Ntá tsi é kütuní ko tsí ña Israeé san ne, ntántukū nuu iní ña nté koo ka'ní ña ña. Dukuān ne, ntada ú ña kuénta ntá'a nto. Ne, é káka'an u ni ña Israeé san tē káka'an ñá ni nto te nee nuu í é ntátsi'í kuétsi ña. Sá'a tsí é ká'an u ni ntó", ka'an tó'ó sntadún san iní tutú san.

³¹ Niñú sá'á ne, kué'ën sntadún san, kue'en ni'i ñá Pablu. Xee ñá ñuú Antipatri. ³² Té'vää san ne, ntíko koo ntíí ntíí sntadún san, ntaika ña dí'in ña, kúnú'u ña vi'i sntadún san. Mii tsí sntadun, ñá ntántódó idú san ne, kué'ën ká ña nī Pablu. ³³ Dá xee ñá ñuú Cesareá ne, xé'e ñá tutú san nta'a ña tsiñu ka'nu i san ne, dá ntáda ña Pablu kuénta ntá'a ña. ³⁴ Dá kúvi nakua'a ña tsiñu ka'nu i san tutú san ne, tsixe'e ñá Pablu mí'i ñuú ña. Dá ka'an ñá tsi ñuú Ciliciá ne, ³⁵ kaka'an ñá tsiñu ka'nu i san:

—Kini ú nee é ntáka'an ña iña nto té xee ña ntátsi'i kuétsi nto —ka'an ña.

Kidáa ne, kaka'an ñá te kunuu kutú Pablu má vi'i ka'nu iña rei Heródé.

24

Dá kanada'an Pablu kúñu ñá nta'a ña tsiñu ka'nu i

¹ Dá kúvi u'un ntúvi ne, xéé tó'ó dutu, ñá nani Anánia, ni ñátá sán, ni uun ña kanada'an, ñá nani Tértulu. Xéé ntíí ntíí ñá nta'a ña tsiñu ka'nu i san é tsí'i kuétsi ña Pablu. ² Kidáa kána ña Pablu é kí'xi ña ne, da éni ntu'u Tértulú san katsi'i kuétsi ña ña. Kaka'an ñá nī ña tsiñu ka'nu i, ñá nani Feli san:

—Divi ntó é káde nto e dóo vá'á ó ntoo nti. E dóo ini nto nté koo kadá kú've nto ne, é kantuvá'a ñuú kó vevii. ³ Divi ntó né, dóo ka'nu ñá'a nto. Dá mí'i ká ntoo ntí ne, da mii kué'en tsi e ntánakué'e ntí sintiá'vi nta'a Xuva kó kuénta iña nto, é kuān nte vá'á ó kade kú've nto. ⁴ Vi'a ve ne, ñá ntío ntí natekú du'xén nti nto. Uun da'na tsi kini kudii nto é ká'an nti ni ntó. ⁵ Tsí ñatíí sa'á ne, dóo du'xén de ña. Da mii kué'en tsi é kanakutsu'un ñá ña Israeé san dá mí'i ká ñuú. Tsí odo nuú ñá iña ña ntántikin Jesús, ñá ñuú Nazaree. ⁶ Ntío ña é nativi ñá xúkun ká'nu ntí di. Kidáa né, tñn ntí ña. Tsí ntio ntí é xntékú kú've nti iña ñá vatá ó kaka'an lei nti. ⁷ Ntá tsi ura tsí i xee tó'ó sntadun, ñá nani Lisiá ne, dá kuétsi nangava ñá Pablu da tñn ntí ña. ⁸ Kidáa ne, kaka'an ñá nī nti é kí'ín nti, kitsi'i kuétsi ntí ña nta'a nto. Te mii nto tsixe'e nto ña ne, kutuni nto nee ntí'i ntí'i nuú i é ntátsi'i kuétsi ntí ña —ka'an ña.

⁹ Un ntíí ntíí ña Israeé san ne, ntáda ntaa ña é káka'an ña. ¹⁰ Kidáa ne, éde ña tsiñu ka'nu i san ntá'a ña é ká'an Pablu. Pablú ne, kaka'an ña:

—Vi'a ve ne, dóo diní kó é nakákú u kúñú kó nta'a nto, tsí ini u tsi divi ntó ne, é tñín kuia kadé kú've ntó ñuú sa'a. ¹¹ Kuvi ntáda ntaa nto tsí da ve kúvi uxuvi ntúvi xee ú Jerusalem é nanu'u ú ini kó Xuva kó. ¹² Ná té neé ni ide u. Ná te ni nāa núú ú ni ñá'a san; ñá te ni nakutsu'un ú ña, nté ini ukún ka'nu kan, nté ini ukún kuétsi, nté itsi kán di. ¹³ Ná

kúvi ntáda ntaa ña nuu i é ntátsi'i kuétsi ña kó vevii. ¹⁴ Mii tsi nuú i sá'á é nuu é ntaá i é ntáka'an ña iña kó: Tsí kanuu ini kó Xuva kó, ña é inúu ini ñatá ntí, ntá tsi kanuu ini kó ña vatá ó de ña ntántikin Jesús, é ntáka'an ña é tūku nchu'un. Ntá tsi kakuinti'xe kó un ntí'i vatá ó kaka'an lei Muísee ni ún ntí'i é úve na'a, ntáka'an ñá ka'an naa Xuva kó nté ntúvi di'na. ¹⁵ Vata tsí ó kuinti'xe ña Xuva kó né, kuan tsí ó kakuinti'xe kó tsí ntoto xtúku o té xi'i ó, kuān te vá'a o, kuān té ña vá'a ó. ¹⁶ Dukuān ne, kaxió ntiú u é káda ntaa ntí'i u é káka'an Xúva kó, vata koo é ña koo kuétsi kó nta'a Xuva kó ni tá'an kó.

¹⁷ É kú titín kuia é kaika ú xio ñuú ne, ntíko kóo u ñuú kó é kixn'í u diu'un é xntíú ña ñuú kó, é kixkué'e ú doméni iña Xuva kó di. ¹⁸ Sá'a tsí é káde ú da ini ña Israeé san kó, ña vé'xi ñuú Asia, dá tūví u má'ukun ka'nu kán. Xu'ú ne, é ntúntoo u nta'a Xuva kó dá ini ña kó. Nte'vi tsi ña'a ntoo ña nī ntí má úkún kán ne, diin diin tsi ntoo ntí ni ña; ñá te ni itsu'un ña. ¹⁹ Té dí ni kí'xi ña tsikán ne, kuvi ka'an ñá te nee iña nī idé u é tsí'i kuétsi ña kó. ²⁰ Ntá tsi kuvi ka'an ñá ntoo san tsí ña te nee iña nī idé u dá tūví u mé'ñú junta iña ñá Israeé san. ²¹ Uun tsi nuu i é kúvi tsi'i kuétsi ñá kó ne: tsí un ntiú tsi káka'an u ni ña: “É kaxntékú ku've nto iña kó vevii, tsí kakuinti'xe kó tsí ntoto xtuku o té xi'i o.” Kuan ó ka'an u ni ña —ka'an Pablu.

²² Feli ne, é dóo kue'e ini ña nchu'un iña Jesús ne, ntio ña é nainú kava ña nuu i sá'a. Dukuān ne, kaka'an ña:

—Te kí'xi tó'ó sntadun, ñá nani Lisiá ne, da kidáa káni ka u nuu i sá'a —ka'an ña.

²³ Kidáa ne, kaka'an ñá nī sntadun ñá odo núú te kóto ká ña Pablu, ntá tsi ñá te kunuu kutu kué'en ña, tsí kuvi kaka kudii ña ne, kuvi kí'xi ña vá'a tñn ni'i ña é xntíí ña ña te nee iña é kátaan núu ña.

²⁴ Dá kú titín ntivi ne, ntí'xi xtuku Feli ni ñadi'í ña, ñá nani Drúsila. Divi ña ne, ña Israeé ña. Kidáa kána ña Pablu é ká'an xtúku ña ni ña iña é kuinti'xe kó Jesúcristu. ²⁵ Pablú ne, kaka'an ñá ni ña iña é ña vii ó é kíni kaa, é kadá kuení va'a kó nté koo vii o, tsi vé'xi ntuvi é xntékú kú've Xuva kó iña kó. Kidáa ne, ú'vi Feli é kuān ó kaka'an ñá ne, kaka'an ñá nī Pablu:

—Kué'ën kán ve. Tē amá kune'é kó ne, kana xtukú u o —ka'an ña.

²⁶ Tsí kadé kuení Feli te kué'e Pablu diu'un vata koo é nantii ña ña. Dukuān ne, kí'in itó kána ña ña é ká'an ñá ni ña. ²⁷ Ítá ntí'xin uvi kuia é kuan ó dé ña. Da kidáa ne, ngāvá Feli, nákunū ñá nani Porciu Festu tsiñu ña. Feli ne, kuan tsí ó xnúu kutu mii ña Pablu, tsí ntio ña é vā'á koo ka'an ñá Israeé san iña ña.

25

Dá ntísi Pablu nuú Festu

¹Da kidáa xéé Festú san é nákunúu ña tsiñu é víi ñá ña tsiñu ka'nu i. Dá kúvi uni ntúvi xee ñá ne, ntáka ña ñuú Cesarea, kuntáa ña ñuú Jerusaleen. ²Dá tūví ña ikán ne, xéé tó'ó dutu ni ñá odo nūu iña ña Israeé san nta'a ña e tsi'i kuétsi ña Pablu. ³Íkan ña nta'a ña te víi ñá da xe'e taxnúu ña tū'ún é nāntixntéka ña Pablu ñuú Jerusaleen. Tsi ntántukú nuu iní ña nté koo ka'ni ña ña ítsi kán. ⁴Ntá tsi Festú ne, tuku ó dé kuení ña. Kaka'an ñá ni ña:

—Pablú sa ne, nuu kutu ña ñuú Cesarea. Xu'ú ne, dá ve kí'in xtúkú ú ikán. ⁵Vá'á ó tē dí kí'in nti ni ña odo nūú iña nto. Tē neé kuetsi ío iña ñá ne, kuvi tsi'i kuétsi nto ña ikán —ka'an ña.

⁶Kúvi ka úna u'xi ntúvi itúvi ña ñuú Jerusaleén ne, dá ntí ña, kue'en ña ñuú Cesarea. Utén san ne, nákutūví ña me'ñú juntá ne, dá táxnūu ña ña é kīnantéka Pablu. ⁷Ura tsi í dá xee ñá ne, nataká nuu ña Israee, ña vé'xi ñuú Jerusaleen, ntí'kó díñi ña ne, ñá te da díí kuetsi ka'nu dá'vi ña ña. Ntá tsi ña ni kuvi víi ña ntada ntaa ña é ntáka'an ña. ⁸Pablú ne, kanada'an ña kúñu ña, kaká'an ña:

—Ña tūvi nēe kuetsi ko. Nā tē nee iñá ni ide ú e ña vá'a iña lei ñá Israee, nté iña xukun san, nté iña rei ñuú Roma —ka'an ña.

⁹Festú ne, ntío ña é vá'a koo ka'an ñá Israeé san iña ña. Dukuān né, katsixe'e ña Pablu:

—¿Ntío ntu nto kí'in ntó ñuú Jerusaleen váta koo é ikan xntékú kú've u iña nto? —ka'an ña.

¹⁰—Nā'á ni san —ka'an Pablu—. Xu'ú ne, i'a tūví u mé'ñū junta iña rei ñuú Roma. Da mii é xntékú ku've ntó iñá ko ve. É ñi vá'a nto tsi ña tūvi nee kuetsi é kúvi dá'vi ña Israeé san ko. ¹¹Tē dí nee iñá ni ide ú e dóo xii kaá ne, kuvi ka'ni nto ko, ¿nté kui ña'a? Ntá tsi kúdií dovete ntáka'an ñá iñá ko. Nā te nuu é ntaā i é ío kuetsi ko. Dukuān né, xó'xó kuvi víi i ntadá ko kuenta ntá'a ña. Xu'ú ne, ntío ko é mii rei ñuú Romá san xntékú ku've ñá iñá ko —ka'an ña.

¹²Kidáa ne, natín Festu ni ñá tsiñu i san ne, dá kaká'an ña:

—É káka'an ntó tsi ntío nto é mii rei ñuú Romá san xntékú ku've ñá iña ntó ne, kuan kōo. Da mii é kí'in ntó nta'a ña ve —ka'an ña.

Dá ntísi Pablu nuú rei Agripa

¹³Dá kú títin ntúvi ne, xéé rei, ñá nani Ágripa ní tá'an ña, ñá nani Berénice, ñuú Cesarea, vexkóto ni'ni ña Festú san. ¹⁴É ku títin ntúvi ntóo ña ne, dá kaká'an Festu ni ña kuénta iñá Pablu:

—I'a ne, nuu kutu uun ña'a ñatí, ña é xnuu kutu mii Feli da ngáva ña tsiñu ña. ¹⁵Dá ñé'é u Jerusaleén ne, un ntíi ntíi tó'ó dutu ni

ñáta ña odo nūu iña ñá Israeé san ne, ntátsi'i kuétsi ña ña. Ntío ña é kué'é u itsi é ka'ni ñá ña. ¹⁶Kaka'an u ni ñá tsi ntí'i é ña ñuú Romá nti ne, ñá kuān xkoó iní nti. Nā iní nti é dotó tsi kué'é ntí itsi te ka'ni ñá ña'a tē ña dí'na xntékú kú've nti iña ña, váta koo é kúvi ka'an ñá nuu ñá kaka'an véte san é nada'an ñá kúñu ña. Dukuān ó ka'an u ni ña. ¹⁷Dá xee ñá i'a ne, ñá ni kukuíi ko é xntékú kú've u iña ña. Tsi utén san ne, kutúví u mé'ñū junta. Kidáa kána ú ñatí san. ¹⁸Dá nakuntáñi ña Israeé san, ntátsi'i kuétsi ña ña ne, tē dóo ka'nu kuétsi dá'vi ña ña, kuini ko. ¹⁹¿Mí'i ntú? Tsi kúdií nuu i iñá nchu'un mii ñá ntánāa nuu ña ni ña: Ntánatín ña iña uun ñatí, ña nani Jēsuu. E xi'i ña, ntá tsi Pablú san ne, kaka'an ñá tsi kantíto ña. ²⁰Xu'ú ne, ñá ni iní u nté koo xntékú kú've u nuu i sa'a. Dukuān né, tsixe'e ú ña te ntío ña é kí'in ñá ñuú Jerusaleen váta koo é ikan xntékú kú've u iña ña. ²¹Ntá tsi ña ni ntío ña. Kunuu kutu mii ña dá nté mii rei ñuú Roma kúvi xntékú ku've ñá iña ñá, ka'an ña. Kidáa ne, kaka'an u te kunuu kutu mii ká ña da nté kúvi ntada ú ña kuenta ntá'a rei san —ka'an ña.

²²Agripá ne, kaka'an ñá ní Festu: —Ntío kó kiní u ñatí sa'a —ka'an ña.

—Kuvi ni. Utén kiní nto ña —ka'an Festu.

²³Utén san ne, xéé Ágripa ní Berénice. Dóo ntáde na'nu ñá dá vé'xi ña é kí'ví ña iní ví'i mé'ñū kan ni ún ntíi ntíi sntadun ñá odo nūu, ni ñá'a, ña e dóo na'nu ña'a. Festú ne, kána ña Pablu é kí'xi ña. ²⁴Kidáa ne, kaka'an ña:

—Ó rei Agripa, ni un ntí'i kue'en dú'va nto, ña ntóo i'a ne: é ñi ntó ñatí sa'a. Un ntíi ntíi ña Israee, ñá ntóo ñuú Jerusaleen, ni ñá ntóo ñuú sa'a ne, da mii kue'en tsi é ntátsi'i kuétsi ña ña. Koó da vāntíñi ña, ntáka'an ñá ní kó é kúvi ña. ²⁵Ntá tsi xu'ú kuini ko ne, ñá te neé ni ide ña é kúvi ña. Mii ña ntío ña é ntáda ú ña kuenta ntá'a rei ñuú Romá ne, kuān koo víi u. ²⁶Ntá tsi ñá iní u nté koo kada vá'a u kuétsi ñá é taxnúu ú ña nta'a rei san. Dukuān ne, i'a vexni'i ú ña dí'na nta'a nto, rei Agripa, ni ún ntíi ntíi ntó é ntóo nto, váta koo é tsixe'e nto ña ña, dá kúvi ka'an ntó nté koo kada vá'a u kuétsi ñá. ²⁷Tsi ¿nté ntú koo víi u taxnúu ú ña nta'a rei san tē ña tūvi kuétsi ñá? —ka'an ña.

26

Dá kanakákú Pablu kúñu ñá nta'a rei Agripa

¹Kidáa ne, kaka'an Ágripa ní Pablu:

—Vi'a ve ne, ta'xi ú itsi te ká'an ve, te ncho nakáakun kúñu ó —ka'an ña.

Pablú ne, nakāa ñá nta'a ña ne, da éni ntú'u ña káka'an ña:

²—Kini ntó, rei Agripa, dóo diní ko tsi i'a ntísi u nuu nto vevii é nantiko kōo u un ntí'i

nuu i é ntátsi'i kuétsi ña Israeé san ko. ³ Tsi divi ntó né, dōo vá'a ini nto vata xkoó ini o, xo'o é ña Israeé ne, dōo vá'a ini nto é un nti'i nuu i é ini natín o ni ta'an kō. Dukuān ne, víi nto da xe'e, kini kúdií nto é ká'án u ni ntó.

Ntuvia iñá Pablu dá vata kuinti'xe ña Jesuu
⁴ Ini ntíí ntíí ña Israeé san nté kaa ntuvi iñá ko nte da ku lú'nti u. ⁵ Ini ñá ko nte da káku ú ñuu mii kó ne, dá é'nu ú ñuu Jerusalem. Emá tsi ini ñá ko. Tē dí ntio ña ne, kuvi ka'an ña tsí xu'ú ne, ña fariseú u. Ini nto tsí ntí'í ña fariseú ne, divi nti é díí díí ka dé ntaa ntí lei Muísee. ⁶ Vevii ne, da mii sá é kantétu u tē amá ntuntaa tú'ún é kaka'an Xúva ko ni ñata kō, ña é intóo nte dí'na, dá kaka'an ñá tsí nantoto xtuku ñá ko tē xi'i o. Kuenta iña i sá'á é ntátsi'i kuétsi ña kó vevii. ⁷ Ne, divi tsi nuu í e ntantétu uxuvi tátá ko ña Israeé tē amá ntuntaa. Dukuān né, ntē ntúvi, ntē níñu ntánanú'u ñá ini ña Xuva kō. Kini ntó, rei, divi tsi nuu i é ntátsi'i kuétsi ña Israeé san ko. ⁸ ¿Vá ña kákuinti'xe ntu nto te kúvi víi Xuva kō é nantoto xtuku ña ko tē xi'i o?

Dá kantāa Pablu nté o dé ña dá ntuku kui'í ñá ña kuinti'xe i san

⁹ Xu'ú ne, dē kuení ko dí'na tsí vá'á o é kade ú é kanchu'ví u ña kuinti'xe i Jesuu, ñá ñuu Nazaree. ¹⁰ Kuan ó dé u dá itúvi u ñuu Jerusalem. Ná te da díí ña kuinti'xe i san é tsu'un kutú ú ña ví'i utun. Tsi mii tó'ó dutú san tá'xi ña itsi é kuān koo víi u ne, kúdadíi kó ni ñá dá kaka'an ñá tsiñu i san te kuvi ña. ¹¹ Kí'in itó nanto'ó u ña má úkun kán vata koo é ká'an ña tsí ña te nuu é ntaā i e ntákuinti'xe ña Jesuu. Inchu'vi kué'én ú ña. Un tsi nté xio ñuu ñe'é u íntuku kuí'í u ña.

Dá kantāa Pablu nté o kúvi da kuinti'xe ña (Hch. 9:1-19; 22:6-16)

¹² Divi tsi tsiñu é ñe'é u ñuu Damascu. Tsi tó'ó dutú san táxnūu ña ko é kuān koo víi u é kí'in u. ¹³ Vi'a ve ne, ká'án ú ni ntó, rei, nté ó kúvi ko dá kaika ú itsi kán. Dá ká'ñu ntuvi ne, da nēní ko ini ú ñu'u é vé'xi e dukún kán. Kaxi'í nuu ñu'ú san ntí'kō dí'ñi kó ni ña ntíi ní'í u. Díí díí ka kaxi'í nuu ñu'ú san é ngántii. ¹⁴ Un ito tsi nantúve ntíí ntíí nti itsi kán. Kidáā ne, tékú ko un tatsin é kaka'an ní ko tú'un hēbreu: “Saulū, Saulū, ¿nté kui kuān ó kantukun kui'ín ko? Dá kantukun kuí'ín mīn kúñu ó é kuān ó kaden”, ka'an ña. ¹⁵ “¿Xoó ña'a ntu nto, Tó'ó?” ka'an u. Ne, kaka'an Tó'ó ko ní kó: “Xu'ú ne, Jesuu u. Divi ú é kantukun kui'ín ko. ¹⁶ Vi'a ve ne, nakuntísin ve, tsi ío nuu i é ntii ditó u é kí'ín ko: tsí nakaxnúú ú o é víin tsiñu ko. Ntio ko é ntaan ni ñá'a tsi é ínín ko vevii ne, kuan koo ntaan ni ñá é nañe'é u o rkontuvi. ¹⁷ Xu'ú ne, kūnuu mé'ñu, kūnuu davá u o tē nee iña é ncho víi ña Israeé san ni ó né, o tē nee iña

é ncho víi ña tuku ñuu san ni ó. Tsi táxnūú u o ve é kí'in xio ñuu, ¹⁸ é nañe'en ñá'a san xoo é divi u, da nte koo é xtuví mii ña itsi mi dōo nee iña tó'ó é ña vá'á sán ne, kuntíkin ñá itsi vá'á iña Xuva ko, itsi mi dōo vá'a kaxi'í. Kidáā né, tē kuinti'xe ña kó ne, kada ka'nu ini Xuva ko ni ña kuétsi ña ne, dadíi ní'í ña é vá'á nta'a Xuva ko ni ún ntíí ntíí ña'a, ña é nakaxnúu Xuva kō é kúvi i'xá mii ñá”, ka'an ñá ní ko.

Nté o dé ntaa Pablu é kaka'an Xúva ko ni ñá

¹⁹ Dukuān ne, rei Agripa, dé ntaa ntí'í ú é nañe'e Xúva kō ko. ²⁰ Dí'na ñe'é u ñuu Damascu ne, dá ñe'é u ñuu Jerusalem, ni ún ntíí ntíí ñuu é ntáduku ntée ñuu Judea. Da kidáā ñe'é u un tsi nte mi ntóo ña'a, ña é ña te ña Israeé. Nē'ē ú, ixka'an ntódo ú ni ña te tsoo mii ña kuétsi ña ne, ntuvá'a ña ni Xuva kō ne, dá víi ñá é vá'á vata koo é kútuni ñá'a tsi é ní'í ña nima vá'a ña nta'a Xuva kō. ²¹ Tsíkan tsí é tñn ña Israeé san ko ini ukún ka'nu kán é ncho ka'ni ña ko. ²² Ntá tsi Xuva kō inuu mé'ñu ña kó ne, kuan tsí ó kainuu mé'ñu ña kó vevii dí. Dukuān ne, i'a ntítsi u, kaka'an ntódo ú ni nto, un ntí'í kué'en dú'va nto, te kuetsi te na'nu nto. Tú'ún é kaka'án u ni ntó né, divi tsi tú'ún e ntáka'an ñá ka'án naa Xuva ko nte ntúvi dí'na, ni Muísee, ntáka'an ntódo ña ni ñá'a nté koo kuvi. ²³ Tsi ntáka'an ñá tsí Cristu, ña nakaxnúu Xuva kō né, da mii é ntó'o ña ne, dí'na ña ntoto xtuku ña tē xi'í ña ne, kidáā ka'an ntódo ña ni ñá'a, ña Israeé san ní ña tuku ñuu san, tsí ní'í ña é vá'á nta'a Xuva ko tē kuinti'xe ña ña. Dukuān ó ka'an ñá ka'án naa Xuva kó san —ka'án Pablu.

Ntio Pablu é kuinti'xe Agripa

²⁴ Festú ne, koó da kakachu'u ña é kuān ó kaka'án Pablu.

—¿Dá kakúlukun mīn, Pablu! E kuān nté kue'e kánakuān tutú san, tsíkan kade i é kákulukun ve —ka'an ña.

²⁵ —Ná te kákulukú u. Nuú é ntāa ntí'xe i é káka'án u ni ntó. Ná te da kaka'án u. ²⁶ Kini ntó, rei Agripa, dívi nto íni nto é kaka'án u. Ná te kau'ví ko é ká'án u ni ntó nuu i sá'a. ¿Va ñá ini ntú nto nté o kúvi Jesucristu? Ná te iō xu'u é kuan o kúvi. ²⁷ Kini ntó, rei Agripa, ¿ñá ntu te kákuinti'xe nto é ntáka'an ñá ka'án naa Xuva kó san? Kakuinti'xe nto, ¿nté kui ñá'a? —ka'an ña.

²⁸ Agripá ne, kaka'an ñá ní Pablu:

—¿Dóko sá ni kúvin víin é kuinti'xe kó Jesuu! —ka'an ña.

²⁹ —Kuān te uun dá'na tsi, kuān te dóo na'a kúkuíi ne, kaikán u nta'a Xuva ko te divi nto ni ún ntíí ntíí ña ntóo san, ña ntaíni é kaka'an ú ni ntó ne, kudadíi nto ní ko. Ntá tsi ña ntío ko é kōo kútu ntó —ka'an ña.

³⁰ Kidáá ne, ná kuntáñi rei san nī ña tsiñu ka'nu i san, ni Berēnice, ni ūn ntiiñtñ ña nguñi san, ³¹ ntiiñ ña. Ntátin ña ni tā'an ña, ntáka'an ña:

—Ntatiñ sá'á ne, ñá te nee iñá ni ide ña é kúvi ña; nté ña tuví nee nuu i é kunuu kutu ña —ka'an ña.

³² Kaka'an Ágripá san nī Festú san:

—Kuví ntii ña vi'í utun té dí ña ni ká'an ña tsi ntio ña é miñ rei ñuu Roma xntékú ku've ñá iñá ña —ka'an ña.

27

Kué'en Pablu ñuu Roma

¹ Dá xee ntúvi é k'ín Pablu ñuu Romá ne, ñé'e ú ni ñá dí. Pablu ni túku ñá ñu'u kutú ne, ntúvi ña kuenta ntá'a sntadun ñá odo núu, ñá naní Juliu. Odo nuú ñá uun sientú sntadun iña rei ñuu Roma. ² Ní'u ntí ni ña tun ntóo ka'nu é vé'xi ñuu Adramitu. Te kué'en tun ntóo san ne, kuitá nti'xin ñuu é ntoo diñi ntute ñu'u kán, ñuu é káduku ntée ñuu Asia. Kué'en ntí iní tun ntóo san ne, dadí kué'en nti ni Arístarcu, ña vé'xi ñuu Tesalonica, ñuu é káduku ntée ñuu Macedonia. ³ Utén san ne, xéé ntí ñuu Siduun. E dóo kaiko ñu'u Juliú san Pablú ne, xé'e ña ítsi é k'ín ña nuú vi'í ña vá'a tiin ni'í ña vata koo é xntii ña Pablú té nee iña é kátaan núu ña. ⁴ Dá ntáka ntí ñuu Siduún ne, kué'en ntí diñi ñuu é naní Chipre, mí e díí ka ña kadúku tatsin, tsi dóo kainu tatsin mí kué'en nti. ⁵ Kidáá ne, kué'en ntí mé'ñu ntute ñu'u kán, ido ntúú nti ñuu Cílicia ni ñuu Panfilíá ne, da xéé ntí ñuu Mira, ñuu é káduku ntée ñuu Licia.

⁶ Ikán ne, naní'í tó'ó sntadún san uun tun ntóo é k'ín ñuu Italia. Nuu Alejandria vé'xi. Kaka'an ñá é kú'un ntí iní tun ntóo san ne, dá kué'en xtúku nti. ⁷ É tñín ntuvi kué'en nti ne, kukuií kukuií tsi ntaika nti. Dá kué'tsi xéé nti ñuu Nidu. Ña ni kúvi k'ín ntaá ká nti, tsi de dóo tatsin ne, kidáa kué'en nti diñi ñuu Creta, mí ña dóo nēé kaduku tatsin. Ido ntúú etsin ntí ñuu Salmuun. ⁸ Kidáá ne, dá kué'tsi kakuví kaika tun ntóo san diñi ntute ñu'u kán, xéé ntí mí é naní Bueno Puertu, étsin ñuu Lasea.

⁹ E dóo kúkuí nti ne, dóo ío kuenta te k'ín ka nti, tsi e dokó sa xee ntúvi vi'xin. Dukuān ne, xé'e Pablu ítsi nté koo vií ña, ¹⁰ kaka'an ña:

—Ó ne, róo, kakutuní ko tsi dóxo kini o te k'ín ka ó. Tsi kunaá tun ntóo san ni xidó i ne, kunaá ó dí, kuini ko —ka'an ña.

¹¹ Ntá tsi sntadun ñá odo núu san ne, ña ni ide ña kuēnta é káka'an Pablu. Mii tsi ide ña kuenta é ntáka'an ña kanakáká tun ntóo san nī tó'o í. ¹² Tsi mí ntoo da'na ntí ne, ñá vā'á o é kuntóo ntí dá ntúvi vi'xin, tsi dóo kaduku tátsin. Dukuān ne, dókó sá un ntiiñtñ ñá ntio ña é k'ín ka ntí ntute ñu'u kán da nté xéé

nti ñuu é nani Fēnice, túku ñuu é tuví xio diñi ñuu Cretá ne, ikan kuntóo ntí dá ntúvi vi'xin. Tsi ikán ne, ña dóo nēé kaduku tatsin é vé'xi nínu kán.

Dá dóo ntii kainu tatsin davi mé'ñu ntute ñu'u kán

¹³ Dá iñi ntu'u káinu kudii tatsin ka'ní san ne, vá'a koo kuví ne k'ín nti, kuini ña. Kidáá ne, naki'í ña káa é katiiñ ntii é kóo da'na tun ntóo san ne, dá kué'en ka nti, ntaika etsin ntí ntíko diñi ñuu Creta. ¹⁴ Ntá tsi da nēni nti iñi ntu'u é dóo ntii kainu tatsin é vé'xi nínu kán. ¹⁵ Un ntii tsi káduku ntée tatsin san tun ntóo nti ne, ñá ni kúti ka k'ín mí vé'xi tatsin san. Tsi kán ne, ñá ni xíó ntii ká nti é k'ín nti. Dotó tsi kué'en nti mí kati'vi tátsin san nti. ¹⁶ Ítá nti'xin nti mí tuví ñuu lu'nti é naní Clauda, mí kaedí nuu kudii tatsin san ne, dá kué'tsi kúvi náki'ni kutú nti tun ntóo lu'nti é kántikin áta tun ntóo ka'nu san. ¹⁷ Nádita ntí ne, dá náxntékú va'á nti iní tun ntóo ka'nu kán. Kidáá né, náxnuu nenu ña xo'o ata tñn ntóo ka'nu san vata koo é ña ntii nuu tá'an. Ú'vi ñá te duku nte tun ntóo san de've nú ñuti é kádita. Dukuān ne, naki'í ña doo ntakin é kádita tatsin san ne, dotó tsi xtuví ñá é káka tun ntóo san. ¹⁸ Ná ni xíó kadin kué'en tsi tatsin san. Utén san ne, eni ntu'u ña ntaété nuu ña xido san ntute ñu'u kán. ¹⁹ Dá kúvi uní ntúvi ne, miñ ntí éte nuu ntí utun tñn ntoo ni dóo é kádita tatsin san. ²⁰ Titiñ ntuvi ita nti'xin e ña díto ngántii, nté xntivi. Da miñ kué'en tsi tatsin san kainu. Kidáá né, da miñ é kunaá nti, kuini nti.

²¹ É kú titín ntuvi ñu'u ntité nti ne, kidáá ne, ná kuntiñtñ Pablu, kaka'an ña:

—Ó ne, róo, té dí ni kuinti'xe nto é káka'an u ni ntóo né, té ña ni ntáka o ñuu Cretá ne, ñá kuan o ni kunaá iña nto. ²² Ntá tsi kiní nto é káka'an u ni ntóo ve: Ná ku dē kuení nto, tsi nté uun o ñá kunaá o. Mii tsi tun ntóo san kunaá. ²³ Iní u, tsi xu'ú ne, iña Xúva kō u; kuenta iña ñá kade tsiñu u. Vetún ne, xéé ūn ánje e táxnuu Xuva kō, ntii díto ña nuú ko ne, ²⁴ kaka'an ñá nī ko: “Ña ku ú'vi ó, Pablu, tsi da miñ é xēen mí tuví rei ñuu Roma da nté xntékú ku've ñá iña o. Dukuān ne, kunuu mé'ñu Xuva ko o ni ūn ntiiñtñ ña ntaikan ni'in. Nté uun ña ña kunaá ña kuenta iña o”, ka'an ñá nī ko. ²⁵ Dukuān ne, náku'ūn ka'nu nima ko, un ntiiñtñ o. Tsi kakuinti'xe ko tsi kuan koo kuví vata ó ka'an Xúva ko nī ko. ²⁶ Mii tsi é duku ntée o uun ñuu é tuví mé'ñu ntute ñu'u kán —ka'an ña.

²⁷ Dá kú xe'un ntúvi ntaika ntí ne, dotó tsi ntaika ntí mé'ñu ntute ñu'u é naní Adria. Dá kú dava ñuu ne, kütuni ñá ntánakaka tun ntóo san tsi ña te íka ntóo ntí ñu'u kán. ²⁸ Kí'í kú've ña nté kaa kúnú ntute sán ne, xéé tā'an oko xe'un uun métrú. Kué'en ká nti un siin né, kí'í kú've xtúku ña. Kidáá ne, oko ú'xé

métrū. ²⁹Ú'vi nā te duku ntée ta'an tun ntōó san xuu. Dukuān ne, nantíi nā kīmi káa i é katīin ntii āta tūn ntōó san, ntáka'an ntā'vi nā te tūvi náne'e. ³⁰Ŋa ntánakaka tun ntōó san ne, ntukū nuu iní nā nté koo nakakū nā kúñu nā. Kidáā ne, nanúu nā tun ntōó lu'ntí san vata tsi te nantii xtúku nā káa i é katīin ntii nuu i kan. Ntá tsi nā te nuu é ntaā i, tsi ncho kunu nā. ³¹Pablú ne, kaka'an nā nī tó'ó sntadún san ni ūn ntíi ntíi sntadun nā:

—Da mii é naku'un mii na iní tun ntōó san. Tē nā'á ne, kunaa ntíi ntíi —ka'an nā.

³²Kidáā né, e'nté sntadún xo'ó é kantīkin tūn ntōó lu'ntí san vata koo é kī'in ni'i ntuté san.

³³Dā dokó sa tuví ne, kaka'án Pablu ni ūn ntíi ntíi nā'a san te ká'xi kúdii nā. Kaka'an nā ni nā:

—É kū xe'un ntúvi é nā ntaé'xi nto, é da mii tsi é ntántétu nto. ³⁴Vi'a ve ne, víi nto da xe'e, ka'xi kudii nto, na naku'un ntii ntō, tsi nté uun nto nā kunáa nto —ka'an nā.

³⁵Kūvi ka'an nā ne, dā kī'i nā tañú'u sán ne, dā naku'é nā sintiá'vi nta'a Xuva kō mé'ñu ūn ntíi ntíi nā'a san. Kidáā né, kátsin dava nā tañú'u sán ne, dā é'xi nā. ³⁶Kidáā ne, naku'un ka'nu nima nā, un ntíi ntíi nā ne, kuan ó kī'i nā tañú'u sán, dā é'xi nā. ³⁷Tsi uví sientu úni díkó xé'un uun nā'a nti é nū'u ntí tun ntōó san. ³⁸Dā kúvi é'xi nta'a ntí ne, eni ntú'u ntí ntaé'te nuu ntí trigu é ntoó san iní ntute nū'u kán vata koo é ntúkamá kudii é kuido tun ntōó san.

Dā ntí nuu ta'an tun ntōó san ntute nū'u kán

³⁹Dā tuví ne, nā ni iní nā ntánakaka tun ntōó san mí'i nūú xeé nti. Ntá tsi díto uun itsí mí ió ñuti, mí vā'á o é naktúvi tun ntōó san. Tē dí kuvi ne, ntío nā é naki'vi nā tun ntōó san ikān. ⁴⁰Dukuān né, e'nté nā xo'ó é kántīkin káa i é ntátiin ntíi sán, tsóo mii nā iní ntute nū'u kán né, dā nántuté nā xo'ó é ntánu'ni utun é ntánakaka nuu nā tun ntōó san. Kidáā ne, naxntee nā doo nta'kin é ká'dita tatsín san núu i kán ne, dá kué'én nti nte mí ió ñuti san. ⁴¹Ntá tsi dá ntaíka nti mí e dóo kaido ntute sán ne, dúku ntéé nti de've nú ñuti é tuví má ntute kán. Tñu nuu kue'én nuu tun ntōó san nú ñuti san. Áta i ne, uun ito tsi ntíi nuu ta'an da dóo ntíi duku ntée ntute san.

⁴²Kidáā né, ntío sntadún san é kuan tsi koo ka'ni nā nā nū'u kutū sán vata koo é nā kunu nā. ⁴³Ntá tsi tó'ó sntadún san ne, nā ni xé'é nā itsi é kuān koo víi nā, tsi nā ni ntío nā é kúvi Pablu. Kaka'an nā té xoo é kúvi duté i ne, di'na nā nako'xó nuu nā kúñu nā iní ntute kán ne, dá kī'in nā, kiduté nā te kúvi ntii nā diñi i kán. ⁴⁴Ŋa nguui sán ne, kúvi kī'i nā rkunū sán ne, o da nēé ka ta'vi i tun ntōó san

é dute núu nā té ntíi nā diñi i kán. Dukuān ne, vá'a tsi ó ntíi ntíi nti diñi i kán.

28

Dā itúvi Pablu nūú Malta

¹Dā nakákū ntíi ntíi nti diñi ntute nū'u kán né, tá'xi nā é kūtuní nti tsi Malta nani nūú tsikan é tuví mé'ñu ntute nū'u kán. ²Ŋa nūu ikān né, dóo va'á nā'a nā ni nti. Tūun nā nū'u é tūni nti, tsi kuan tsi ó kaktīn daví san ne, dóo ví'xin. ³Pablú ne, nākūido nā tutun sán ne, da ve katsu'un nā nchú'un kán da kīí koo, tñn ti nta'a nā. ⁴Ŋa nūu ikān né, dá iní nā tsi tñn ti nta'a nā ne, ntáka'an nā ni tā'an nā:

—Ŋa tsíkán ne, á te nā'a é'ni nā. É ntaā i nakákū nā kúñu nā ntute nū'u kán, tsi kuví nā ve, tsi ió kuetsí nā nta'a Xuva kō —ka'an nā.

⁵Ntá tsi Pablú ne, dā náki'di nā nta'a nā ne, kó'xó nuu ti nchú'un kán. Nā té ni kúvi nā. ⁶Tsí te ūra tsi i tsítu nā ne, ó kuví ntii nā, kuini nā'a san. Dā kú e ví'i ntántétu nā te nté koo kuví nā ne, dá iní nā tsi nā té neé ni kúvi nā ne, nativi iní nā. Kidáā né, eni ntu'u nā ntáka'an nā tsi Pablú ne, xuva nā nā, ka'an nā.

⁷Etsin tsi mí ntoo ntí ne, ió nū'ú é káduku ntée nā odo núu nūú tsikan, nā nani Pablu. Divi nā káka'an nā te kuntóo nti nú ví'i nā kán. Úni ntúvi intóo nti nú ví'i nā kán ne, dóo vá'á o dé nā nī nti. ⁸Publíi san ne, nchokuví uva nā. Ka'ni kaxé'e nā ne, da'xin kaxío nā di. Kué'én Pablu, kúkoto ní'ni nā nā ne. Dā kúvi ka'an ntā'vi nā inā nā ne, xntée tá'an nā nta'a nā nā ne, ntúvá'a nā. ⁹Kidáā ne, xéé ntíi ntíi nā nchokuví san, nā ntoo nūú tsikán ne, ntúvá'a nā di. ¹⁰Dukuān né, dóo íko nū'u nā'a san nti. Dóo kue'é doméni tá'xi nā nti. Dā xee ntúvi é ntáka ntí nūú nā ne, tsi'un nā iní tun ntōó san un ntíi ntíi é ntio nti.

Dā xéé Pablu nūú Roma

¹¹Uní xóó intóo ntí nūú ikān. Dā ntáka ntí ne, nākú'un ntí tun ntōó é itúvi dá ntúvi ví'xin. Nūú Alejandria vé'xi tun ntōó san. Uve santu ntúvá'a nā nuu i é nani Cástoo ni Pólu. ¹²Kué'én ntí iní tun ntōó san, xéé ntí nūú Siracusá ne, ikān intóo ntí uní ntúvi. ¹³Kidáā ne, kué'én ntí, ntaíka ntí ntíko diñi ntute san, xéé ntí nūú Regiu. Utén san ne, iní ntú'u kaínu tatsin é vé'xi máa i kán. Kidáā ne, kué'én xtúku ntí ne, dá kúvi uví ntúvi ne, xéé ntí nūú Puteuli. ¹⁴Ikān né, nāni'i ta'an nti nā kuínti'xe i. Ntáka'an nā te kuntóo kudii ntí uun vite. Kidáā ne, kué'én ká nti nūú Roma. ¹⁵Ŋa kuínti'xe i, nā nūú Romá san ne, tékú nā tsi kī'ín nti ne, véxkuntétu nā ntí un tsi nte nūú é nani Foro de Ápiu ni tuku nūú é nani Uní Tabérna. Dā iní Pablu nā ne, nākú'é nā sintiá'vi nta'a Xuva kō ne, dóo nakunúu ka'nu nima nā. ¹⁶Kidáā né, dá xéé ntí nūú Romá ne, ntáda tó'ó sntadún san nā

ñu'u kutū san kuenta ntá'a tó'ō sntadun, ntá tsi xe'é ña é xio kutúvi Pablu má vi'i mii ña. Mii tsi é tuvi ni'i ña uún sntadun é vii ñá ña kuenta.

Dá kakā'an ntódo Pablu ñuú Roma

¹⁷ Dā kúvi uni ntúvi ne, kāna Pablu un ntíí ntíí ña odo nūu iña ñá Israee, ña ntoo ñuú Roma, náta'ká nuu ña ne, kaka'an ñá ni ña:

—Ení, xu'ú ne, ñá tē nee nuu i é kini kaa ni ide ú ni t'ā'an ko ñá Israee, nté ña te nee ni ka'an ntée u nte xkoó ini ñáta kō, ña intóo nte di'na. Ntá tsi xnúu kutu ñá kó ñuú Jerusaleén ne, dá ntáda ña kó kuenta ntá'a ña ñuú Romá san. ¹⁸ Kidáá né, dá kúvi tsíxe'e ñá kó ne, ntío ña é nantíi ña ko, tsí ña tuví nee kuetsi ka'nu iñá ko vata koo é kúvi u. ¹⁹ Ntá tsi ña Israee san ne, ña ni ntío ña é nantíi ña ko. Dukuān ne, kuetsi é kaikán u te mii rei ñuú Romá san xntékú ku'vē ñá iñá ko, kuān té ña tuví nēe nuu i é tsí'i kuetsi ú ña ñuú ko. ²⁰ Dukuān é kākana'á u nto, un ntíí ntíí nto, é ka'án u ni ntō, tsí kuenta iñá Cristu, ña é ntantétu o, xo'ō ña Israee, é odō kútu ú kadena vévii —ka'án Pablu.

²¹ Ña Israee san ne, ntáka'an ña:

—Ñá iní ntí. Nté ñá ntoo ñuú Jerusaleén san ñá ni taxnúu ña tú'un iña nto. Nté ña vé'xi ikān ne, ñá ni ká'an káni ña iña nto.

²² Ntí'í ne, ntío ntí kiní ntí nee é kākuinti'xe nto. Tsi dá mii tsí iní ntí tsí dá kaní ñuúxivi ne, dōó ntáka'an ntée ña ña kuínti'xe i Jesuu —ka'án ña.

²³ Dukuān né, xtuví ñá uun ntuví é nāni'i ta'an ñá ni Pablu. Kidáá ne, dii ka kue'e ñá'á xee ña ñu vi'í mí tuví ña. Pablú ne, nté tevāa un tsi dá nte kuáa kaka'an ntódo ña ni ña. Kaka'an ñá nté o dé Xuva ko kadē kú'vē ña, kanatíin ña ni ña da nte koo e kuínti'xe ña Jesuu, tsí kanañ'e ñá ña mí ūve na'a kaka'an léi Muísee, nté o kaka'an tú'un é de vá'a ña é xe'é Xuva kō é kūtuni nté koo kuví.

²⁴ Ío ña Israee san ne, kuínti'xe ña é kākā'án Pablu, ntá tsi iō ná ne, ña ni ide ña kuēnta tú'un é kākā'an ña. ²⁵ Ñá ni xio ntaa iní ña ni t'ā'an ña. Kuan tsi o kii nteé xio ña, kunú'u ña. Uun sá nuu i é kākā'án Pablu ni ña dá vāta ntaka ña:

—Espiritū Sántū né, dōo iní ña nté koo ka'an ñá tú'un é xe'é ña é ká'an ñá ka'án naa Xuva ko, ña Isaía, ni ñata kō, ña é intóo di'na, kaka'an ña:

²⁶ Kuē'én, kúka'an ni ñá Israee san:

Kuān té dá'a sa tekú nto,

ntá tsí ña kuínti'xe nto.

Kuān té dá'a sa kóto nto,

ntá tsí ña kutúni nto.

²⁷ Tsi dōo ka'xi nima nto,

dóo lo'ō ntō,

é nuu ntí'u ntúxnūu nto.

Tsi ña ntío nto kiní nto,

ñá ntío nto kutuni nto,

ñá ntío nto kuínti'xe nto,

ñá ntío nto natu'vi nto kuetsi ntō

vata koo é ntavá'a ú nto.

Kuan o xe'é Espiritū Sántū é ká'an Ísaia ni ñata kō kídaa. ²⁸ Kini nto tsí vi'a ve ne, taxnúu Xuva kō tú'un vá'a iña Jesúristu ntá'a ña'a, ña é ña te ña Israee san. Diví ña ne, kuínti'xe ña —ka'án Pablu.

²⁹ Dā kúvi ka'an ña sá'a ne, ntíi ntíí ntíí ña Israee san ne, dá mii kuē'en tsi é ntánatíin ña tú'un é kākā'an ña.

³⁰ Pablú ne, uvi kuíá katúvi ña ikān né, mii ñá ntá'vi ña vi'í mí katúvi ña. Dōo diní ña dá vé'xi un ntíí ntíí ña'a, ña vexkóto ni'ni i ña. ³¹ Kaka'an ntódo ña ni ña iña mí kadē kú'vē Xuva ko, kanakuá'a ña ña iña Tó'o ko Jesúristu. Ná te ka'vi'ví kue'en ña é ká'an ñá ni ña né, nté xoxo ni edí nuu i é ká'an ña.

Tutu e táxnūu San Pablu iña ñá ñuú Roma

É kaka'an Pablu ni ñá ntákuinti'xe i, ña ntoo ñuú Roma

¹ Xu'u é Pablú u ne, ña kade tsiñu iña Jesúcrístú u. Tsi Xuva kō náki'i da'an ñá ko é víi u pustru ñá ne, tēe tsiñu ña ko é ká'an ntódo u tú'ün e dóo va'á san nté koo nakáku o, ² vata o xe'é Xuva ko xū'u ña nte ntúvi di'na nta'a ña ka'an náa ña, ña é de vá'a tú'ün e dóo va'á san ³ iña I'xá ña, Tó'o ko Jesúcrístu, ñá kanakákú kō. Dá káku ña ñuxiví a ne, tatá ví'i rei Davií san kúvi ña, ⁴ ntá tsi i'xá mii Xuva ko ña vata o ka'an Espírítu Sántu, ña e dóo va'á san. Divi ñá né, dóo ntii iní ña, da xe ntóto ña dá xi'i ña.

⁵ Divi kuēnta iña ña é ni'i nti é víi nti pustru ña. Doo vá'a o dé ña nī nti e tēe tsiñu ña nti é ká'an ntódo nti tú'un iña ñá ni ña'a, ña ntántoo da mí'l ká ñuu, vata koo é na kuinti'xe ña Xuva ko kuēnta iña ña. ⁶ Divi ntó dí, kana Xuva ko ntó é kúntikin ntó Jesucristu. ⁷ Dukuān né, taxnūu u tú'ün sa'á iña nto, un nti'i ku'e'en dú'va nto e ntántoo nto ñuú Roma, tsi dóo ntio Xuva ko ntó né, kána ña nto é kúvi nto iña ña. Xuva ko ni Tó'o ko Jesúcrístú ne, na nāxnuu viko ña nto. Na tá'xi ña é vá'a koo kuntuo nto.

Pablú ne, ncho ki'in ña kikoto ni'ni ña ñuú Roma

⁸ Di'na ne, nakué'e ú sintiá'vi nta'a Xuvá kó kuenta iña Jesúcrístu ni kuēnta iña nto, un nti'i ku'e'en dú'va nto. Tsi dá vādá ka ne, ntáka'an ñá'a san iña nto tsi dóo vá'a o ntákuinti'xe nto Xuva kō. ⁹ Kutuni Xúva kō tsi kanī nimá ko kade tsiñu ú iña ña, é kaka'an ntódo u tú'ün va'á san iña I'xá ña. Iní ña tsi ña te kátee da'na u é kakaku ni'i u nto dá kaká'an ntá'vi u ni ña. ¹⁰ Kaikán u nta'a Xuva kō tsi té ntio ña ne, na tá'xi ña itsi é kikoto ni'ni ú nto. ¹¹ Dóo ncho kiní u nto vata koo é xntii ú nto é kütuni vá'a nto iña Xuva ko, vata koo é na kuinti'xe vá'a nto ña di. ¹² E ncho ka'án u ne, é nakúí nima tá'an kō, xé un xé un o. Xntii ú nto é na kuinti'xe vá'a nto ne, xntii ntó kó di vata koo é na kuinti'xe vá'a ká ko di.

¹³ Ntó'ó ta'an ko, ntio ko é na kütuni nto tsi e dóo ki'in itō ncho kikoto ni'ni ú nto. Ntá tsi neé nti'i tsi kakuvi da ti vata kúvi ki'in u. Ncho ki'in ú mi ntántoo nto vata koo é na nāni'i ko ña kúnaa nima i san, ña ñu'u ta'án nto, vatá o nāni'i ko nima ñá xio ñuú san di. ¹⁴ Xu'ú ne, vata te tanūu ú iña un ntí'ntí ña'a san, kuān te ña e dóo tu've' i ne, kuān te ña e dóo ntá'vi di, kuān te ña e dóo ki'in iní i di ne, o dóo tuntu ña. ¹⁵ Dukuān e dóo kanti'i iní ko

é ki'in ú ñuú Romá di vata koo e kika'an ntódo ú ni ntó tú'ün va'á san iña Xuva ko.

É kúvi vii tú'ün va'á san

¹⁶ Nā té neé kakuka'an nuú ko te ká'an u tú'ün va'á san. Tsi divi é kúvi vii é nakákú Xuva ko da xóo ka ña'a, ña é kuinti'xe i, di'na ña Israeé san ne, o kuān te ña túku tatá i di. ¹⁷ Tsi tú'ün va'á san ne, kanañé'e ko nté koo ntuvá'a o ni Xuva kō: tsi da mii ku'e'en tsi é na kuinti'xe ko ña. Tsi uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: "Xoo ña'a, ña é ntúvá'a ni Xuva kō tsi kuinti'xe i ña ne, ni'i ña ntuvi vá'a iña ña", ka'an.

Nee iña é kuétsi ña'a san

¹⁸ E dúkūn kan vé'xi e dóo donchu'ví koo nto'o ña'a é káxe'é Xuva ko kuēnta iña kuétsi ña kini ntáa san. Tsi da xé ña vá'a nima ñá ne, nté ña da vá'a ña é kīni ta'an ña nee iña é nuu é ntaā i iña Xuva ko. ¹⁹ Iní vá'a ña nee iña é kúvi kiní o iña Xuva ko, tsi mii ña xe'é ña é kütuni ña. ²⁰ Nā kúvi kiní o nté kaa Xuva kō, ntá tsi nté da de kú've' Xuva ko ñuxiví san ne, kutuni ko tsi dóo ka'nu ña. Kutuni ko tsi Xuva nti'xe ko ñá dá ini o un nti'i nuú i é de kú've' ña. Dukuān ne, xoxó kúvi ka'án i té ñá ini i te ió Xuva kō. ²¹ Kuān té ini ña é ió Xuva kō ne, ña ni ntio ña kunuu iní ñá ña, nté ña ni ntio ña nakué'e ña sintiá'vi nta'a ña di. Dukuān né, eni ntu'u ña dé kuení ña da neé ka nuu i é kīni kaa é nté ña vada mí kaidiá'vi. Vata tsi té ña té neé ini kue'en ña. ²² Dotó tsi ntáka'an ñá e dóo ki'in iní ña, ntá tsi dóo tuntu ña. ²³ Nā ni ntio ña kunuu iní ñá Xuva kō, ña é kántito ntii dañu ntūvi ne, ínuu iní ñá nuu i é de vá'a mii ña. Ntává'a naā ñá ña'a, ña ntáte'u kúñu i té xi'i, nī láa, kti ntaíko sán di, ni kiti é ngimi di'in i, ni kóo san di. Divi tī ntáde ña xuva ña.

²⁴ Dukuān ne, ña ni ide ká Xuva ko ña kuēnta vata koo é na víi ñá ña dá neé ka nuu i é kīni kaa é ncho víi ña. Ntaxé'e ña doka'an tá'an ña. ²⁵ Nāa i é nantuku ña nēe é nuu é ntaā i iña Xuva kō ne, Ntánantuku ñá dovete. Kudii núu i é de vá'a Xuva kō san ntaíñu iní ña ne, ntá tsi ñá te ntaíñu iní ña mii ña é de vá'a san, tsi mii ña é ntio é kada ka'nu o ña ntii dañu ntūvi. Kuan tsi koo na kōo.

²⁶ Dukuān né, tsoo mii Xuva ko ñá é na víi mii ñá da neé ka nuu i é kīni kaa é ntio ña. Un tsi nté ñad'i' san ntánatsoo mii ña xñ ña ne, da ntaíntoo ni'i ña ñad'i' ni'i ña. ²⁷ Kuan tsi o ntáde ñatí san di, e ntánatsoo mii ña ñad'i' ñá ne, da ntáde ña kuétsi ni ñatí ni'i ña. Ntē ña ntákuka'an nuu ña e ntáde ña é kini kaa san ni tá'an ña. Kuétsi mii ña te káxe'e Xuva ko ñá é ntó'o ña, da xe dóo kiní o ntáde ña.

²⁸ Dá xé ña ni ntio ña'á san kutuni ñá xoo é Xuva kō ne, tsoo mii Xuva ko ñá é na víi ka ña da neé ka nuu i é kīni kaa e táva díki mii ña. ²⁹ Un tsi ñu'u tsitú nima ña é un nti'i nuú i é kīni kaa: Ntáki di ni'i ña tuku ñad'i', ña é

ña te ñá'dí'i mii ña. Ntáde xení ña ni tá'an ña. Dōo ntákuinima ña iña ta'an ña. Ntáde ña é un ntí'i nuú i é kīni kaá di. Dōo ntákune'u iní ni tá'an ña. Ntaé'ní ta'an ña. Ntánāa núu ña ni tá'an ña. Ntaé'ni ntá'ví ña ta'an ña. Ntántukū nuu iní ña é un ntí'i nuú i é kīni kaa. Ntáde vete ña ni tá'an ña. ³⁰ Ntáka'an kīni ña iña ta'an ña. Nā ntōo kue'en tsí ña Xuva kō. Dōo xení ña. Dōo na'nu ncho víi ña. Dōo ntáde na'nu ña nuu ña'a san. Ntántukū nuu iní ña é víi ña é kīni kaa san. Nā ntákuinti'xe ká ña é ntáka'an úva ña ni dí'i ña. ³¹ Nā ntōo ña kīni ña é vā'a. Nā ntáde ntaa ña é ntáka'an ña. Nā ntákuinima ña nté uun ña'a. Nā iní ña é kāda ka'nu iní ña ni tá'an ña. Nā ntántunta'ví iní ta'an ña. ³² Nā kuān ntāa sán ne, iní ña tsí kaka'an Xúva ko te xōo ñá'a é kuān ó kade ña ne, nī'i ña doxi'í san. Tsí kuān té iní ña ne, ña ntáde ña kuenta. Kuan tsí o ntáde ña ne, dōo diní ña te kuan tsí o ntáde ta'an ña di.

2

Kade ku've Xuva kō nee iña é nuu é ntaā i

¹ Divīn é kaxntékún kú'vén ta'an o ne, ñá ku ka'an te ña nté kuétsi o divīn di. Tsí da neé ka nuu i é kaxntékún kú'vén ta'an o ne, kaxntékún kú'vén miin kúñu ó di, tsí divīn ne, dadii tsí kaden vatā ó de ña di. ² Iní o tsí Xuva kō ne, kaxntékú ku've ña nee é nuu é ntaā i iña ña é kuān ó kade san. ³ Divīn é kaxntékún kú'vén ta'an o ne, ¿dadii xntu ku kuān ó den ni ñá'a, ña é ió kuétsi i san? ¿Vá ña ntu ní'i o é ntō'o o é ta'xi Xuva kō, kuini o? ⁴ ¿Nté kui kanantiin ni'nin ntun e dóo vá'a o de Xuva ko ni ó? ¿Vá ña ntu ní'i o é ntō'o o, tsi dóo ka'nu iní Xuva ko, te kuini o? Dōo vá'a o de nti'xe Xuva ko ni kō. Dukuān é ntio ña é natū'vi ko kuétsi ko ntā'a ña. ⁵ Ntá tsi divīn né, dóo do'ón. Nā ntōo o é ntiko kōón nta'a Xuva kō. Kadā'vin kuétsi miin kúñu ó é káteen vá'an é ntō'o o san é ní'i o té xee ntúvi é ta'xi Xuva kō é nto'o kō. Da kidāā ne, kutuni ko tsi dóo vá'a o xntéku kú've Xuva ko iña kó ⁶ té nakene ntódo ña kō, xe un xé un ó, nee iña é idé ó. ⁷ Ió ña ne, ntáxio ntii ña é víi ña nuu i é vā'a. Ntántukū nuu iní ña é ká'an vá'a Xuva ko iña ña ne, ntántukū nuu iní ña nté koo ní'i ñá ntuvi vá'a iña ña é ña ntí'i. Nā sá'a ne, kué'e Xuva ko ntuvi vá'a iña ña ntií dañu ntúvi. ⁸ Ntá tsi ió ñá'a, ña é da mii tsi e ntádē kuení i iña mii í ne, ñá ntōo ña kuinti'xe ña é nuu é ntaā i, tsi ncho víi ña é kīni kaa san. Kudiin Xúva ko ni ña ne, kué'e ña ña é ntō'o ña. ⁹ Un ntí' ntí' ña'a, ña e ntáde é Kīni kaa sán ne, un vá'a tsi nto'o ña kidāā, un vá'a tsi nantí'i ña iní ña, di'na ña Israeé san ne, da kidāā ne, ña é tūku tatá i sán di. ¹⁰ Ntá tsi un ntí' ntí' ña'a, ña e ntáde é vā'a san ne, kué'e Xuva ko ña e dóo vá'a iña ña. Ká'an Xuva kō tsi dóo vá'a ña ne, kué'e ña é vā'a koo kuntōo ña di, di'na ña Israeé san ne, da kidāā né, ña nguú sán di.

¹¹ Kuenta iña Xuva kō ne, nté uun xuvi uun nínu ó, tsi kuédadii ntí'i tsō. ¹² Un ntí' ntí' ña'a, ña e ñá iní lei Muísee san ne, kūnaá ña te ió kuétsi ña. Ntá tsi ña kué'e Xuva ko ña é nto'o ña vatā ó kaka'an leí san, tsí ña ntáduku ntée ña lei tsikan. Nā e ntōo ní'i leí san ne, xntékú kú've Xuva ko ña vatā ó kaka'an leí san. ¹³ Nā té ña e ntátekú tsi i leí san é vā'a ña nuu Xuva ko, tsí té ntáde ntaa ña é káka'an. ¹⁴ Ntá tsi ña tuku tatá i sán, kuān té ña iní ñá leí san ne, ntáde ntaa ña díki tsi mii ña vatā ó kaka'an leí san ne, vata tsi te ió lei iña ña. ¹⁵ Ntá tsi té kade ña é vā'a ne, dito tsí nuu leí san nima ña. Díki mii ña iní te vā'a ó kade ña ne, ó ña vā'a ó de ña. ¹⁶ Kuān koo kuvi te xee ntúvi é xntékú kú've Xuva ko kué'ta iña Jesúristu núu i é ñu'u xū'ú nima ñá'a san, vatā ó kaka'an tú'un va'a é káka'an ntódo ú san.

Ña Israeé san nī lei Muísee

¹⁷ Divīn é káka'an tsí ña Israeén ne, tuvīn ni'in lei Muísee san ne, dóo ka'nun kuini o é inin Xúva kō di. ¹⁸ Dōo ínin nee é ntio Xuva kō é víi o. Dōo ínin nee iña é díi ka va'a é víi o, tsi dóo tu've o leí san. ¹⁹ Dōo ínin té koo nañ'ēn ñá kuāá san itsi, nté koo naxi'ín nuun nuu ña'a, ña ntántoo mí iñi neé san, kuini o. ²⁰ Dōo ínin nté koo nañ'ēn ñá tuntú san, nté koo nakuā'an i'xa ikín san é ña te nee iní, kuini o. O te dá xé tuvīn ni'in leí san ne, dóo ki'ín iní ó, dóo ínin nee iña é nuu é ntaā i, kuini o. ²¹ Divīn é kanakuā'an ta'an o ne, ¿nté kui ña kánakuā'an miin ntūn kúñu ó kuan? Divīn é káka'an ntódon é ña ku dú'u ó ne, ¿nté kui miin ntūn ne, kadú'un? ²² Divīn é káka'an é ña víi ó é kīni kaa ni ñá'dí'i ñá'a sán ne, ¿nté kui miin kūn né, kuān ó kaden? Divīn é ña ntio kue'en tsí o santu e ntúvá'a nā san ne, ¿nté kui kaidon dú'un ntun é á'ví i é ió iní ukún i kán kuan? ²³ Divīn né, dóo ka'nu kaden é ínin leí san, ntá tsi kaidon ntítan Xuva kō, tsí ña káden ntaan é káka'an ña. ²⁴ Nuú é ntaā i é úve na'a kaka'an ntú'un Xuva kō é divi kuétsi o e ntáka'an kīni ña tuku tatá i san iña Xuva ko.

²⁵ Te káden ntaan leí san ne, kainuu á'vi ntí'xe é te'nte kúñu é ixi ó vata koo é díto na'a i é káduku ntéen Xuva kō. Ntá tsi té ña káden ntaan leí san ne, é ntaā i te te'nte. ²⁶ Té ña tuku tatá i san kada ntaā ña vata tsí ó kaka'an leí san ne, kuān té ña ni té'nte kúñu é ixi ñá ne, kuédadii tsi ña ni ñá é te'nte é ixi i san kuenta iña Xuva ko. ²⁷ Kidāā ne, ña é káde ntaā leí san ne, kuān té ña ni té'nte ñá ne, xntékú ku've ña o, tsi ña káden ntaan, kuān te ínin leí san, kuān te té'nte kúñu é ixi o. ²⁸ Tsí uun ña'a, ña é ña Israeé ntí'xe ne, ñá te da mii tsi atā i san é kunteé na'a i, ²⁹ tsí na kunteé na'a i nima ñá san di. Kuān te káde ña é un ntí'i vatā ó kaka'an leí san ne, ntá tsi te vā'a nima ñá ne, diví é nuu á'vi iña Xuva

ko. Ña te ñá'a san ká'an ña te dóo va'á ña, tsí mii Xuva ko ká'an ñá té dóo va'á nti'xe ña.

3

¹ Te kuān ó ne, ¿vá ñá ntu te vá'a ó é vīi o ñá Israeé san? ¿Vá ñá ntu te kaidiá'vi é té'nté kúñū é ixi ko? ² ¿Mí'i ntū é ña'a? Tsi dóo titín nuu i é kaidiá'vi. É kuvi ūun ne: xtúvī Xuva ko tū'ún ña nta'a ña Israeé san é na kuntuo ni'i ña. ³ Ntá tsi te iō ña é xtuvī mii ña é kakuinti'xe ña Xuva kō ne, ¿vá dukun ntū é xtuvī mii Xuva ko é kāda ntaa ña é kaka'an ña? ⁴ ¡Ñá'a ni san! tsí Xuva kō né, da mií é kakuntaa nti'í é kaka'an ñá, kuān té un ntií ntií ña'a sán ne, dóo vete ñá. Tsi vatá ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō:

Kūtuni ñá'a san tsi nuu é ntaa i é kaka'an. Kuvi vīin te xntékū ku've ña o, ka'an.

⁵ Ntá tsi té dií dií ka kutuni ñá'a san tsi dóo va'á kue'en Xúva ko te kiní ña tsí xo'ó né, dóo kini ntaa ó ne, ¿nté ntu koo ka'an o? ¿Vá ká'an ntú o tsí ña vá'á ó de Xuva ko te kata'xi ña kō é nto'o ko kuēnta iña kuétsi kō? (Kaka'an u vatá o dá doto tsí ntáka'an ñá'a san.) ⁶ ¡Ñá'a ni san! tsi té dí Xuva ko kini kaa ña ne, ¿nté ntu koo xntékū ku've ñá ñuxiví san? ⁷ Té dí dovete é kaka'an u sa kade i é naxi'í nuu ka'nu é nuu é ntaa i iña Xuva kō ne, ¿nté kui kaka'an kú ña é iō kuétsi ko kuan? ⁸ ¿Ó dií ka ntu vá'á o é vīi u é kini kaa san vata koo é na ki'xi é vá'a san? Tsi iō ñá ne, kudii dovete ntáka'an ña é kuān ó kanaku'a nti. Ntá tsi ña kuān ntaa sán ne, vá'á ó te ni'í ña é nto'o ña nta'a Xuva kō é kuān ó ntáka'an ña.

Un nti'í o iō kuétsi kō

⁹ ¿Nté ntu koo ka'an o kuan? ¿Va dií ka ntu va'á ña Israeé san é ña nguíi sán, te kuíni nto? ¡Ñá'a ni san! Tsi nte dí'na nañé'e nti e kuédadii nti'í tsō é iō kuétsi ko, kuān té ña Israeé ó, kuān té tuku tatá kō. ¹⁰ Tsi uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō:

¡Nté uun xoxo káde i é vá'a!

¹¹ Nté uun xoo é nuu dikí i é vá'a.

Nté ña xoxó kanantuku i Xuva kō.

¹² Un nti'í ña ntá dita ña itsi mii ñá.

Un nti'í ña natívi ña nima ña.

¡Nté uun ña té kade ña é vá'a!

¹³ Ini dukun ñá ne, vata kaa ñañá é kántii ntaa.

Xaa ña ne, dovete kaká'an.

Ñii xu'u ña ne, xi'í ntidí koó san.

¹⁴ Ñu'u tsítu xú'u ña tú'ún e dóo kini kaa.

¹⁵ Xtun dí'ín ña ne, koó dá ntaínu kantaá é káti niñi ñá'a san.

¹⁶ Dá mi'í ka ntaíka ña ne, ntádé xení ña ni ñá'a san, ntánantó'o ña ña di.

¹⁷ Ñá ini ña é vá'a koo kuntuo ña ni tá'an ña.

¹⁸ Ña ntaú'vī kue'en ñá Xuva kō, ka'an.

¹⁹ Vi'a vé ne, ini o tsí da nēé ka nuu i é kaka'an leí san ne, iña ña é ntáduku ntée i. Tsi túvī leí san vata koo é da kanii ñuxiví san kó'xo nteé ñá kuenta iña Xuva kō, é xoxo kuvi ká'an i é ña tuvi kuétsi i. ²⁰ Tsi nté uun ó ña kuvi ntuvá'a o ni Xuva ko te káda ntaa o é kaka'an leí san. Tsi leí san ne, da ti tsi é kútuni ko é iō kuétsi kō.

Ntuvá'a o ni Xuva ko te kuinti'xe ko ñá

²¹ Vevii ne, é nañé'e Xuva ko kō nté koo ntuvá'a o ni ña ne, ntá tsi ña te kuénta iñá leí san. Tsi leí san ni tú'un é ká'an ntódo ña ka'an naa Xuva ko kídaa ne, ntada ntaa ²² tsi ntuvá'a o ni Xuva kō, un ntií ntií o, te kuinti'xe ko Jesúcrístu san. Kuédadii tsi kade ña ni kō, xe un xé un ó, ²³ tsi un ntií ntií o ntáde o kuétsi. Xoxó kuvi xee tá'an i e dóo va'a é ió iña Xuva ko. ²⁴ Ntá tsi dóo vá'á o dé Xuva ko ni kō, tsi tá'xi ña doméni é ntuvá'a o ni ña. Tsi nakáku ña ko kuétsi ko kuénta iña Jesúcrístu. ²⁵ Tsi Xuva kō né, taxnúu ña Jesúcrístu é káti ña niñi ñá vata koo e ntá'vi ñá kuétsi kō. Kade ka'nu iní Xuva ko ni ko te kuinti'xe ko Jesús. Tsi divi ña kanañé'e ñá kō tsi Xuva kō né, dóo va'á ña. Te kuan tsi ó nakuíta nti'xin ña kuétsi ña é intóo kídaa ²⁶ Tsi dóo ka'nu iní ña ni ña né, kuan tsi ó kanañé'e ñá kō vevii di e dóo va'á ña é kánakate ña kuétsi ko te kakuinti'xe ko Jesús.

²⁷ Kídaa ne, ¿mi'í ntu kuvi ka'an o e dóo divi o nūu Xuva ko? Ña kúvī. Tsi ña te é káde ntaa o leí san, tsí da xe é kakuinti'xe ko ñá.

²⁸ Dukuān ne, xée ó kútuni ko tsí ntuvá'a o nuu Xuva ko te kakuinti'xe ko ñá, ñá té é káda ntaa o leí san. ²⁹ Xuva kō ne, ¿vá mii ntu Xuva ña Israeé san ña? ¿Ñá ntu te Xuva ña tuku ñuú san di? ¿Nté kui ña'a? ³⁰ Tsi uun tsi Xuva kō, ña é kantavá'a nima ña é kakuinti'xe i ña, kuān te té'nte é ixi ñá ne, o kuān té ña'a. ³¹ Kídaa ne, é kakuinti'xe ko Xuva kō ne, ¿vá kanakatsin ntu ó leí san? ¡Ñá'a ni san! tsi dií dií ka ntií káda ntaa o leí san te kakuinti'xe ko ñá.

4

Kini o nté ó dé Abraan

¹ Vi'a vé ne, ¿néé ntu ni'í uva ata ko Ábraán san, te ká'an o? ² Té dí ni ni'í Ábraán san ntuvi vá'á iña ña kuenta iña i é vá'a é idé ña ne, kuvi víi ka'nu ña kídaa, ntá tsi ña te núu Xuva ko. ³ Tsi kutuni ko nté o ūve na'a kaka'an tú'un Xuva ko iña ña: "Tsi Ábraán sán ne, da xe kuínti'xe ña Xuva kō né, dukuān é kaka'an Xúva kō tsi dóo va'á ña", ka'an. ⁴ Vi'a vé ne, te iō ñá kade tsiñu ne, ñá té doméni káde tsiñu ña, tsi kuétsi é ntuá'vi ña kuenta iña tsiñu é kade ña san. ⁵ Ntá tsi xoo é kakuinti'xe i Xuva kō, ña é kánakate kuétsi ña é kini ntaa sán ne, kuān té ña ni ide ña nté uun é vá'a, ntá tsi ni'í ña é vá'a nta'a Xuva kō tsí da xe kuínti'xe ña ña. ⁶ Kuan tsi

ka'an Dávií san dí, dá kakā'an ña tsi dóo diní ña'a san, ña é ntuvá'a ni Xuva ko, kuān te nté uun nuu i é vā'a ña ni íde ña. ⁷ Sá'a kākā'an Dávií san:

Nté kui vá'a ña'a, ña é dé ka'nu iní Xuva ko ni i nuu i é idé ña, ña é nakate Xuva ko kuétsí i.

⁸ Nté kui vá'a ña'a, ña é ña kade Xuva ko kuénta kuétsi i, ka'an ña.

⁹ ¿Vá da mii xntú ña é tē'nte é ixí i ntáduku ntée ña é nī'i ña é vā'á san nta'a Xuva kō? ¿Ñā ntu te kaduku ntée tuku ña'a sán dí, kuān té ña ni te'nte é ixí ña? Tsi vatá ó kaka'an dí'na ntí ne, Abraán sán ne, ntuvá'a ña ni Xuva kō tsi da xe kuínti'xe ñá ña. ¹⁰ Ntá tsi, ¿amá ntu ntuvá'a ña ni Xuva kō? ¿Dā rkontúví e tē'nte é ixí ñá san ne, o dí'na ntu? Nā te dā rkontúví, tsi dí'na dá te'nte é ixí ña. ¹¹ Tsi rkontúví ne, tē'nte é ixí Abraán san é vata kaa na'a i tsi dí'na ntuvá'a ña ni Xuva kō da kuínti'xe ña ña. Dukuān né, divi Ábraán san kuvi ña vata kaa uva ūn ntíi ntíi ña'a, ña é ntákuínti'xe i Xuva ko, kuān te ña'a, ña é ña ni tē'nte é ixí i, tsi kuan tsi o ntántuvá'a ña ni Xuva kō dí. ¹² Dadíi tsi kúvi ña ūvá ña é te'nte é ixí i san, tsi ntákuínti'xe ñá ña dí, vata tsi o dé uva ata ko Ábraán san dá vāta tē'nte é ixí ña.

Kakuntaa e tá'xi Xuva ko xu'u ña, te kakuntí'xe ko ña

¹³ Xé'le Xuva ko xu'u ña ni Ábraán san tsi ñuxiví sa ne, kuvi iña ñá ni ūn ntíi ntíi i'xá ña. Nā te ni ká'an Xúva ko ni Ábraán san te dá xé kade ntaa ñá leí san, tsi da xe kuínti'xe ña Xuva kō né, dukuān ne, kaka'an Xúva kō tsi va'á ña'a ña. ¹⁴ Tsi té dí da mii tsi ña é ntoo kuenta iñá leí san ni'i ña é vā'a é kākā'an Xúva kō ne, é ntaa i e kuínti'xe ko Xuva kō, tsi ña váda kaidiá'vi é ta'xi Xuva ko xu'u ña te kuan ō. ¹⁵ Tsi te kuénta iñá leí san ntoo ō ne, da mií é nī'i ko é nto'o kō. Ntá tsi té dí ña tuví leí san ne, ña túvi kuétsi ko té ña ni de ntáa o vatá ó kaka'an.

¹⁶ Dukuān ne, núu i é xe'é Xuva ko xū'u ña é kué'é ña doméni i'xá Ábraán san ne, kuenta iña i é kuínti'xe ña. Nā te da mii tsi ña ntáde ntaa leí san é nī'i ña sá'a, tsi da xóo ka ña'a, ña é ntákuínti'xe i Xuva ko vatá o dé Ábraán san. Dukuān ne, kuvi ka'an o tsi Abraán sán ne, kuvi ña uva ata ko ūn ntíi ntíi o. ¹⁷ Kuan ō kúvi vatá ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: "Xu'u dé kú'vé u o é víin uva ñā'a, ña ntántoo da vādá ka ñūu." Kuan ō ka'an Xúva ko ne, kuínti'xe Ábraán san tsi kuvi víi Xuva kō, ña é kanantóo ña xi'i, ña é kadé kú'vé nuu i é nté vata koo.

¹⁸ Kuān té ita ntí'xin ntuvi é kōo i'xá Ábraán san ne, ntá tsi kanīi nima ñá inūu ini ña é kākā'an Xúva kō ni ña tsi ña te nté kaa i'xá ña koo. Dukuān é kuvi ña

uvatā ña ntántoo da vādá ka ñūu san, vata ō ka'an Xúva ko ni ña é dóo titán i'xá ña koo.

¹⁹ Abraán san ne, kuān te é uun sientu kuía ña, ntá tsi ña ni tee dá'na ña é kuínti'xe ña é kōo i'xá ña vatá ó kaka'an Xúva ko ni ña, kuān té ini ña tsi é ita ntí'xin ntuvi é kōo i'xá ña. Ini ña tsi ñādi'f ñá Sará ne, vata kúvi kōó kue'en tsi i'xá ña. ²⁰ Nā ni dē kuení ña tē ña kada ntaa Xúva ko nuū i é xe'é ña xu'u ña ni ña. Nā ni xtuví mii ña é kuínti'xe ña, tsi da díi díi ka kuínti'xe ña ne, kaka'an ña tsi dóo ka'nu Xuva kō. ²¹ Ini vá'a ña tsi kuvi víi Xuva ko da nēe ka nuu i é káta'xi ña xu'u ña. ²² Dukuān ne, kaka'an Xúva kō tsi dóo va'á ña kuenta iña i e dóo kuínti'xe ña.

²³ Nā te da mii tsi kuénta iña Ábraán san é ūve na'a é kākā'an Xúva kō e dóo va'á ña'a ña, ²⁴ tsi kuenta iña kó dí. Tsi kuān koo ka'an Xúva ko iña kó te kuínti'xe ko ña, divi ñā é nantóto ña Tó'o ko Jesúsú dá xi'i ña. ²⁵ Tsi Tó'o ko Jesúsú ne, ntúvi ña kuenta doxí'i san kuenta iña kuétsi kō né, dá ntóto xtuku ña vata koo é ta'xi ña ko ntuvi vā'á iña kó nuu Xuva ko.

5

É ntuvá'a o ni Xuva kō

¹ Dukuān ne, é ntuvá'a o ni Xuva kō, da xe kuínti'xe ko ña. E vá'a tsi ō ntántoo o ni Xuva ko ve kuénta iña Tó'o ko Jesúcrístú san. ² Tsi da xé kuenta iña ña é nī'i ko é vā'á nta'a Xuva kō, tsi ntánuu iní ko ña. Ne, kutu ntántoo o ni ña di. Dōo diní ntoo ō ve, tsi ntantéto ō é ta'xi Xuva kō e dóo va'á iña ñá té náxee o ntá'a ña. ³ Nā te da mii tsi sá'a dí, tsi dóo diní kō dí tē nee iña e ntántoo'ko né ñuxiví sa. Tsi te dóo ntántoo'ko né, kuan kōo kutú've ko é díi ka kuka'nu iní kō. ⁴ Te kúka'nu iní kō né, dōo va'á koo kuita nti'xin vá'a ko té íto nteé Xuva ko kō. Te itá nti'xin vá'a o ne, ntánuu iní ko tsi ni'i ko é vā'á nta'a Xuva kō. ⁵ Nā te da ti tsi é ntaa i e ntánuu iní ko Xuva kō é nī'i ko é vā'á nta'a ña, tsi tá'xi Xuva kō Espíritú Sántu san, é kunūu ña nima kó ne, kata'xi ña é kūtuni ko tsi dóo kakuinima Xúva ko kō.

⁶ Tsi dá ña ni kuvi nakakú mii ō kúñu kō ne, ura va'á xi'i Cristu kuénta iña ko, xo'ō e dóo kīni ntáa ō. ⁷ Á te nté uun xoxo é kué'é ntuvi iña i kuenta iña tá'an i, kuān te dóo va'á ña'a ña. Á te dá mii ō ñā'a, ña é kenē ini i é kúvi kuenta iña ña e dóo va'á kue'en. ⁸ Ntá tsi Xuva kō ne, náñe'é ñá kō tsi dóo kakuinima ñá ko, tsi Cristú san xi'i ñá kuenta iña kó xo'o, kuān te dóo ió ka kuétsi kō. ⁹ Vevíi ne, da xe é ntuvá'a o ni Xuva ko kuénta iña níñi e éti ña ne, ¿vá ña ntu te díi ka nakakú ñá ko é nto'o kō san? ¹⁰ Xo'ō ne, ntuvá'a o ni Xuva kō da xé xi'i i'xá ña kuenta iña kó, kuān té ña ni ntío ko ña kidaā. Vi'a vé ne, da xe é ntuvá'a o ni Xuva kō né, ¿ñā ntu te díi díi ka ni'i ko ntuví va'á iña kó nta'a ña kuenta iña ntuvi iña i'xá ña? ¹¹ Nā te da mii tsi sá'a dí, tsi dóo

diní ko kuntuo o ni Xuva kō vevii, da xe é ntuvá'a o ni ña kuēnta iña Tó'o ko Jesūcristu.

Adaan ní Cristu

¹² Kidáa ne, uun ña'a tsi ñatíi san idé ña é kí'ví kuétsi san ñuxiví a. Kuenta iña kuétsi sán ne, xé doxi'í san di. Dukuān ne, un ntíi ntíi ña'a san duku ntée ña doxi'í san, tsí un ntíi ntíi ñá idé ña kuétsi san. ¹³ Un tsi nte dí'na dá xtúví Xuva kō leí san ne, é dukuan iō kuétsi ñuxiví sa. Ntá tsi ña ni kátávi ña'a san kuétsi, tsí da xé vata koó leí san. ¹⁴ Ntá tsi kuví idé doxi'í san ni ũn ntíi ntíi ña'a san nte ntúvi da íka Adaán san un tsi nte da íka Muisee. Tsi xi'í un ntíi ntíi ña'a, kuān té ña te ni de dó'o ña vatá o dé Adaán san. Tsi divi nāa Adaán san ña é kí'xi rkontuvi.

¹⁵ Ntá tsi kuétsi Adaán san ne, ña kúvi ntada dadii o nī domēni e tá'xi Xuva ko kō. Tsi uun ña'a tsi ñatíi ntúku ña kuétsi sán ne, dukuān né, dōo titín ña'a xi'í ña. Ntá tsi díi díi ka vá'a o dé Xuva ko ni kō e tá'xi ña kō domēni uun ña'a ká ñatíi, ña nani Jesūcristú ne, ñá te nté kaa ña'a ni'í ña é vā'á nta'a Xuva ko kuēnta iña ña. ¹⁶ Kuétsi Adaán san ne, ña kúvi ntada dadii o nī domēni e tá'xi Xuva ko kō. Tsi kuenta iña ũn tsi kuétsi Adaán san é vē'xi é nto'o ko iña un ntíi ntíi ña'a san. Ntá tsi domēni e tá'xi Xuva kō né, divi é ntuvá'a o ni ña, kuān té ña te da díi kuétsi kō. ¹⁷ Kúvi idé doxi'í san dé kú'vé kuenta iña kuétsi uun ña'a tsi ñatíi san, ntá tsi díi díi ka kada kú'vé ó, xo'ó é nī'i ko e dōo vā'á iña Xuva kō, xo'ó é nī'i ko domēni é ntuvá'a o ni ña kuēnta iña ũn ká xtuku ñatíi, ña nani Jesūcristu.

¹⁸ Dukuān ne, un ntíi ntíi o nī'i ko é nto'o ko kuēnta iña kuétsi é idé Adaán san. Ntá tsi kuenta iña núu i é vā'a é idé Jesucristú ne, nī'i ko ntuvi vā'a iña ko, un ntíi ntíi o é nakate ña kuétsi kō. ¹⁹ Tsi da xé ña ni kuinti'xe uun ña'a ñatíi san é kaka'an Xúva kō ne, ñá te da díi ña'a san xio kuétsi ña. Ntá tsi kuenta iña i é idé ntaa ũn ká tuku ñatíi san é kaka'an Xúva kō ne, ñá te da díi ña'a ntuvá'a ña ni Xuva kō.

²⁰ Kúk'ví leí san vata koo é díi díi ka kukue'e kuétsi san. Ntá tsi dá kúkue'e kuétsi sán ne, díi díi ka vá'a o dé ka xtúku Xúva ko ni kō. ²¹ Tsi vatá o dé kú'vé kuétsi san e tá'xi doxi'í iña kó ne, kuan koo na kada kú'vé domēni é kata'xi Xuva kō, é nī'i ko ntuvi vā'a iña ko ntii dañu ntúvi kuenta iña Tó'o ko Jesūcristu.

6

E xi'í o kuēnta iña kuétsi san, ntá tsi ntantíto o kuēnta iñá Cristu

¹ ¿Nté ntu koo ka'an o vé kuan? ¿Vá ntukū ká ntu o kuétsi san vata koo é díi ka kada ka'nu iní Xuva ko ni kō? ² ¡Ñá'a ni san! ¿Nté ntu koo kuntuo ká xtuku ó é ntuku o kuétsi san?, tsi vata tsi té xi'í o kuēnta iña i. ³ ¿Ñá

Ini ntú nto tsi dá ítsi ntute ó ne, uun tsi kúñu ntúvi o ni Jesūcristú san ne, vata tsi té dadii xi'í o ni ñá dí? ⁴ Dukuān né, dá ítsi ntute ó né, vata tsi té intú'xi dadii o ni ñá dí vata koo é ntoto xtuku o ni ñá é nī'i ko ntuvi xéé iña ko, váta ó ntoto xtuku Cristu dá xi'í ñá, tsi dōo ka'nu Xuva kō.

⁵ Tsi té dadii o nī Cristu dá xi'í ñá ne, kuan tsi koo ni'í dadii ko ni ña ntuvi vā'a iña ko. ⁶ Ini o tsi nima kīni kaa ko nakūntéé dadii nī Cristu ntíkā krusi kan vata koo é na ntí'i é kúvi víi kuétsi san ni ko. Dukuān ne, ña kantío é víi ka ó é ntio nima kīni kaa kō. ⁷ Tsi té xi'í ó ne, ntí'i kuétsi kō. ⁸ Té xi'í dadii o nī Cristú san ne, kanuu iní kō tsi kuntuo dadii o ni ña. ⁹ Ini o tsi da xe ntoto Cristu dá xi'í ñá ne, nté uun ito ña kuví ka ña. Ña kúvi ká víi doxi'í san ni ña. ¹⁰ Dá xi'í Cristú san ne, uun ito tsi xi'í ñá kuenta iña kuétsi san. Ntá tsi é kántito ña vevii ne, kuenta iña Xuva ko túvi ña. ¹¹ Víi nto kuenta tsi é xi'í ntó kuenta iña kuétsi san, ntá tsi ntantíto nto kuenta iña Xuva ko, é uun tsi kúvi nto ni Jesūcristu.

¹² Dukuān ne, ñá ku da vá'a ká nto é kadā kú've kuétsi san iña nto é víi nto da nēe ka nuu i é ntio nima kīni kaa nto. ¹³ Ña ku ntada nto kúñu nto kuēnta é na víi nté un siin é kīni kaa san. Tsi ntada nto kúñu nto kuēnta ntá'a Xuva kō. Vata tsi té ntoto xtuku nto é xi'í nto. Ntada nto kanii kúñu nto kuēnta ntá'a Xuva kō vata koo é na kada tsiñu ni'í ña ntó é víi nto é vā'a. ¹⁴ Ná ku dá vā'a ká nto é kúvi víi kuétsi san ni nto, tsi ña té leí san ntántikín ka nto, tsi vevii ne, ntántikín nto Xuva kō, ña e dōo dé ka'nu iní i ni ntó.

¿Xoó ntu kuví tó'o kō?

¹⁵ ¿Nté ntu koo víi o vé, te kuiní nto? ¿Vá víi ka ntú o kuétsi san dá ña ntántikín ka o leí san, da xe ntántikín o Xuva ko ve, ña e dōo vā'a o de ni kō? ¡Ñá'a ni san! ¹⁶ Vá ña ntu iní nto tsi té ntada nto kúñu nto kuēnta ntá'a uun ña'a é víi nto é di mii tsi e ntío ña ne, kuví ña tó'o ntó. Da mii é kada ntaa nto é kaka'an ña. Te kuétsi san é kúvi tó'o ntó ne, nī'i ntó doxi'í san. Ntá tsi te Xuva kō é kúvi tó'o ntó né, te kada ntaa nto é kaka'an ña ne, nī'i nto ntuvi vā'a iña nto. ¹⁷ Ntá tsi ntadiá'vi Xuva kō tsi di'na ne, di mii tsi é kaka'an nima kīni kaa nto idé nto. Ntá tsi vevii ne, kanii nima nto ntákuinti'xe nto tú'ñn é nuu é ntaá í vatá ó nañé'é ñá nto. ¹⁸ É ntii ni'ni nto kuétsi san vé ne, e kúntí'ví nto tsiñu vā'a san ve. ¹⁹ (Kantéé tsi tú'ñn ña ñuxiví san é kaka'an u ni ntó tsi dōo vitá o ini nto.) Vatá o dé nto dí'na e ntada nto kúñu nto kuēnta é víi ntó nuu i é kīni kaa sán ne, kuan tsi koo ntada nto kúñu nto kuēnta vevii é víi ntó nuu i é vā'a é ntio Xuva kō.

²⁰ Tsi dá íka nto itsi kīni kaa sán ne, íka xaa nto é víi nto é vā'a. ²¹ Ntá tsi ¿néé ntu ta'xi kidaá é idé nto nuu i é kōo da ntákuka'an

nuu nto vevii? Tsi kūdií doxi'í san kata'xi.
 22 Ntá tsi vevii ne, é nákaa xaa nto kuenta
 iña kuétsi san. Vevii ne, kúnti'vi nto é vii nto
 é kaka'an Xúva kō. Sá'ā ne, kata'xi ká kudii
 é kuntōo vá'a nto nuu Xuva kō ne, ní'i nto
 ntuvi vá'á iña ntó ntií dañu ntúvi. 23 Tsi kūdií
 doxi'í san ni'i kó te kuntikin o kuétsi san. Ntá
 tsi doméní san e tá'xi Xuva kō ne, é koo ntuvi
 vá'á iña ko ntií dañu ntúvi, te kuntikin o Tó'o
 ko Jesúristu.

7

¿Nté ntu ó de lei san nī ña tánta'a?

1 ¿Vá ña ntu te ini nto tsi kadē kú'vé lei
 san iña ña'a nī dukuan kántito ká ña? 2 Uun
 ñadi'í san, ña tánta'a ne, kuétsi é kuntikin ña
 xii ña nī dukuan kántito ká ña. Ntá tsi tē xi'i
 xii ña ne, ña kadē kú'vé ka lei san iña ñadi'í
 san. 3 Dukuān né, te kanadiki nteē ña ni
 tuku ñatií da nī kántito ká xii ña ne, kakó'xo
 nteē ña lei san. Ntá tsi tē xi'i xii ña ne, ña
 kaduku nteē ká ña lei san. Ña tē neé nuu i te
 natánta'a ña ni tuku ñatií.

4 Dukuān ó kuvi ni ntó dí, ta'an ko. Tsi dá
 xi'i Cristú san ne, vata tē xi'i dádií nto ni ña
 kuénta iña lei san. Vevii ne, ntáduku nteē nto
 tuku xii nto, ña e ntóto dá xi'i vata koo é na
 koo nuu i e dóo va'a é ntio Xuva kō. 5 Tsi nī
 dukuān ntáde ká o é ntio nima kīni kaa ko
 sán ne, dá díí díí ka ntáde o nuu i é kīni kaa
 san tē kutuni ko tsi kaka'án lei san é ña kuan
 koo víi o né, divi tsi nuu i é ní'i kó doxi'í san.
 6 Ntá tsi vi'a vé ne, é nūu nteē lei san ata ko,
 tsi lei san é uve tīn o kidaā né, vata tsi tē xi'i
 o kuénta iña í ne, e ntaika xaa ō ve, vata koo
 é na vii o é ntio Xuva kō, tsi ní'i ko ntúvi xéé
 iña ko, ña te dá míi tsi é káde ntaa o lei átá é
 ūve na'a kaka'an é vá'a é vii o.

Kuétsi é kadē kú'vé iña ko

7 Te du'vá ó ne, ¿vá ká'án ntu o tsi lei san
 ne, iō kuetsi i? ¿Ñá'a ni san! Tē dí ña lei
 san ne, ña ini u nee iña é kuétsi ko. Tē dí
 ña kaka'án lei san é ña kúvi kuinima ko iña
 ta'an kó ne, ña ini u te ña vá'a i é kuān koo
 vii o. 8 Ntá tsi kúvi ide kuétsi san ní ko, tsi
 da xé kaka'án lei san é ña kúvi naki'í nūu o
 iña ta'an kó ne, dá díí díí ka idé u. Tē dí ña
 túvi lei san ne, ña ni kúvi vii kuétsi san ní ko.
 9 Dukuān ne, xio ntúvi iña ko dí'na dá váta
 kutúni ko te iō kuétsi ko, tsi ña ni kutúni ko
 nee iña é kaka'án lei san. Ntá tsi dá xéé lei
 san ne, ntóto kuétsi ko. Kidaā né, vata tsi tē
 xi'i u kuenta iña i. 10 Tsi lei san ne, náa í é
 xee ní'i ntúvi iña ko ne, xee ní'i doxi'í san.
 11 Kúvi ide kuétsi san éni nta'ví ko kuenta iña
 lei san. Vata tsi te divi é'ni ko.

12 Dóo va'á lei san, tsi dóo va'á tú'ūn e xtúvi
 Xuva kō. Dóo ntaa kaká'án dí. 13 ¿Vá ká'án
 ntú ō tsi nuu i é vá'a san é ta'xi doxi'í san
 iña ko? ¿Ñá'a ni san! Dá xé kuétsi san é ide é
 ní'i ko doxi'í san. De tsiñu ní'i kuétsi san lei

san vata koo é ní'i ko doxi'í san. Tsi lei san
 nañé'é ko tsi kuétsi sán ne, dóo kīni kaa.

14 Ini o tsi lei san ne, vé'xi nta'a Xuva kō.
 Ntá tsi xu'ú ne, kudii ña ñuxiví sa u é tuví u
 vata kaa ña kade tsiñu iña kuétsi san. 15 Nā
 ini u nté kui kuān ó kade u. Tsi ña te káde ú
 nuu i é ncho vii u, ntá tsi nuu i é ña ncho vii u
 ne, di'na ká kade u. 16 Ntá tsi dá káde ú nuu
 i é ña ncho vii u sán ne, kakutuní ko tsi dóo
 vá'á ó kaka'an ntí'xe lei san. 17 Dukuān ne,
 ña te míi ú kade ú nuu i é ña ncho vii u san,
 tsi da xe kuétsi é nūu nimá ko sán ne, divi é
 kade i. 18 Kakutuní ko tsi ña tuví nté uun nuu
 i é vá'a é nūu nimá ko, tsi kudii ña ñuxiví sa
 u. Kuān te dóo ntio ko é vii u é vá'a ne, ña
 kúvi vii u. 19 Tsi ña káde u é vá'a é ncho vii u,
 ntá tsi kade u é kīni kaa san é ña ncho vii u.
 20 Dukuān né, tē kade ú nuu i é ña ncho vii
 u sán ne, ña te xū'ú kade ú, tsi kuétsi é nuu
 nimá ko sán ne, divi é káde i. 21 Kakutuní ko
 tsi kuān ó kakuvi ko: Dā ncho vii u nuu i é
 vá'a sán ne, vata tsi te kantikin é kīni kaa sán
 ko. 22 Dóo kakuinimá ko lei Xúva kō, 23 ntá
 tsi kúñu kó ne, kantikin túku lei é kaedí nuu i
 é kadē kuení ko ne, vata te katee tīn ko vata
 koo é na vii u é ntio i. Divi sán lei iña kuétsi
 san.

24 ¡Ñā ntá'vi idé ntu u! ¿Xoó ntu nakakū í
 ko doxi'í é kantikin kúñu kó san? 25 ¡Naku'e
 ú sintiá'vi nta'a Xuva ko kuénta iña Tó'o ko
 Jesúristu, tsi divi ña é nakáku ña ko! Dukuān
 ne, díki kó san ne, ncho vii é vá'a é ntio Xuva
 kō ne, ntá tsi kúñu kó san ne, ncho vii é
 kuntikin kuétsi san.

8

Kaxntii Ēspírítu Xuva ko kō é vīi o é ntio ña

1 Dukuān ne, ña túvi ká nte kui ka'an ntee
 Xuva kó ko, xo'ō e ntánuu ini ko Jesúristu,
 xo'ō é ña ntáde ká ō é ntio nima kīni kaa
 ko, tsi ntáde ō é ntio Espírítu Xuva kō. 2 Tsi
 te kadē kú'vé Espírítu Sántu san iña kó ne,
 kanakakū ña kó é ña kada kú'vé ka kuétsi
 san ní dóxi'í san iña ko. Tsi Espírítu sán ne,
 divi ña é kata'xi ña ntuvi vá'á iña kó tē ntánuu
 ini ko Jesúristu. 3 Tsi lei san ne, ña ni kúvi
 vii é nádama nima kīni kaa kō, tsi da xé ña
 ni kuvi víi ō é káda ntaa o e xtúvi Xuva kō.
 Dukuān né, taxnuu Xuva ko I'xá mii ña é
 kaku ña vatā o ntákaku ña'a, ña iō kuétsi i.
 Vi'a vé ne, ña kúvi kadá kú'vé ka kuétsi san
 iña ko, tsi nantí'í Cristu é kúvi vii kuétsi san
 ni ko dá xi'i ña ntíkā krusi kan kuénta iña ko.
 4 Ide ña sá'ā vata koo é kúvi kada ntaa o é
 kaka'án lei san é vá'a é vii o. Tsi xo'ō ne, ña
 ntáde ká o kuénta é kaka'án nima kīni kaa kō,
 tsi ntáde o kuénta é kaka'án Espírítu san.

5 Ña ntóo vata tsi ó ntóo ña e dúkuan iō
 kuetsi i ne, da ti tsi ntánti'í ini ña kuenta
 iña mii ña. Ntá tsi ña e ntáde ntaa é kaka'án
 Espírítu Sántu sán ne, ntánti'í ini ña nee iña

é ntio Espiritū Sántū san. ⁶ Te ntí'i iní kō é da nīi ku'e'en tsí kuenta iña iña nūxivi san ne, ní'i kō doxi'lí. Ntá tsi te ntí'i iní ko kuēnta iña Espiritū Sántū sán ne, ní'i ko ntuvi vā'á iña ko é kuntōo vā'a o. ⁷ Ña é da nīi ku'e'en tsí kuenta iña i é ntio nima kīni kaa i ntánti'i iní nīa ne, ntainchu'vi nīa Xuva kō, tsi nīa ncho kada ntaa nīa lei Xúva kō. Ntē nīa kuvi víi nīa di. ⁸ Dukuān ne, nīa e ntāde ntaa é kākā'an nima kīni kaa i ne, nīa kúvi víi nīa é ntio Xuva kō. ⁹ Ntá tsi ntó'ó ne, nīa ntāde ká nto é kīni kaa san, tsí ntāde ntaa nto é kākā'an Espiritū Sántū san te nuu é ntāa ntí'xe i é nūu Espiritū Xuva kō sán nima nto. Ntá tsi xoo nī'á, nīa é nīa te nūu Espiritū Cristú san nima i ne, nīa kadūku ntēe nīa Cristu. ¹⁰ Ntá tsi tē nuu Cristú nima ntó ne, kuān te kuvi kúñu nto kuēnta iña kuétsi sán ne, ta'xi Espiritū san é nīa kuvi nima ntó tsi é ntuvá'a nto ni Xuva kō. ¹¹ Te nūu ntí'xe Espiritū Xuva kō sán nima ntó ne, ta'xi Xuva kō é ntoto kúñu ntó di. Ní'i nto ntuvi xēe iña nto. Tsi Xuva kō, nīa nantoto Jesúcristu rkóntuvi é xi'lí nīa ne, ta'xi nīa é ntoto kúñu ntó é ní'i doxi'lí san di kuenta iña Espiritū nīa é nūu nima nto.

¹² Dukuān né, ta'an, iō é ntio Xuva kō é kada ntaa o, ntá tsi nīa te ntio nīa é víi ka o é kākā'an nima kīni kaa kō, ¹³ tsí te víi nto é kākā'an nima ntó ne, ní'i ntí'xe nto doxi'lí. Ntá tsi te xntii Espiritū Sántū san nto é nīa da vā'a ká nto é kada kú'vé nima kīni kaa nto ne, ní'i nto ntuvi vā'á iña nto.

¹⁴ Tsi un ntí' ntí' nīa'a, nīa ntántikin Espiritū Xuva kō né, divi nīa é i'xá Xuva kō kúvi nīa. ¹⁵ Ntá tsi nīa ni ta'xi Xúva ko ntó Espiritū Sántū san vāta koo é tēe kuétsi nīa ntó é víi nto é ntio nīa é u'vi ntó nīa. ¡Nā'á ni san! Tā'xi nīa nīa vata koo é kūtuni nto tsí i'xá Xuva kō kúvi ntó. Espiritū Sántū sán ne, ta'xi nīa é kúvi ka'an o ni Xuva ko: "Ūvā, Uva mīi kó nto", koo ka'an o. ¹⁶ Tsi mii Espiritū san kantada ntaa nīa nima ko tsí i'xá ntí'xe Xuva kō kúvi o. ¹⁷ Tsi da xé i'xá Xuva kō kúvi o ne, ní'i ko iña Xuva ko e xtúvi xio nīa iña i'xá nīa. Dadii tsi ní'i ko ní Cristu. Tsi tē dadii ntó'o ko ní Cristu ne, dadii xi'lí nuu ka'nu o ni nīa di.

É vā'a é kī'xi rkontuvi

¹⁸ Iní u tsi nīa té iní te ntó'o kudii ko ntuvi sá'á, tsí nīa te nté kaa é vā'a é ní'i kó rkontuvi. ¹⁹ É un ntí'í de kú'vé Xuva kō ne, dóko sa nīa ntákutii kuntétu da nté xēe ntúvi é nañē'e Xúva ko i xoo e kúvi i'xá nīa, tsi dóo ncho kīni nīa. ²⁰ Un ntí'í é de kú'vé Xuva kō né, ntí'í. Nīa te mīi ntio i, tsí da xé kuān o ka'an Xúva kō é kúvi. Ntá tsi ntantétu ²¹ ntuvi é nakāku Xúva ko i. Kidāa ne, nīa kada kú'vé ka doxi'lí san iña i, tsi nakākú Xuva ko i vata koo é kúvi kaka xaa mí kaxi'lí nuu vata o ntaika xaa i'xá Xuva kō. ²² Iní o tsi un tsi nté vevii ne, un ntí'í é de kú'vé Xuva kō ne, dadii ntánakití é ntánto'o i vatā o kanto'o nīa kanakaku i'xá

san. ²³ Ntē nīa te mii tsi sá'a, tsí xo'ó ne, ntánto'o kō di. E tá'xi Xuva ko kō Espiritū Sántū san é kodo nuu un ntí'í nuu i é vā'a é ta'xi nīa kō. Dā ntantétu o ne, ntaéku ntēe o ntúvi dá nāki'lí ku'e'en Xúva ko kō é kuvi o i'xá nīa. Kidāa ne, nadama nīa kúñu ata kō kúñu xēe san. ²⁴ Iō neé ntantétu o nte dá nakākú Xuva ko kō. Ntá tsi te ní'i ko nee iña é ntantétu o ne, nīa kantio é kuntétu ká o. ¿Vá xo'ó ntu kantétu ká i nuu i é ní'i? ²⁵ Ntá tsi te kántétu o nuu i é vāta ní'i kó ne, da mīi é kutíi ko kuntétu ká o.

²⁶ Du'vā o di, kaxntii Espiritū Sántū san ko é nīa kuvi víi o é ncho víi o. Tsi nīa nīa ó neé nuu i é kākan o da ntáka'an ntá'vi o. Ntá tsi kaka'an Espiritū Sántū san ni Xuva ko kuēnta iña ko. Un tsi kaxkoo kāni nīa é ntē nīa tuvi tú'un. ²⁷ Xuva kō, nīa kaito ntēe nima nī'a sán ne, ini nīa nee iña é ncho ka'an Espiritū Sántū san. Tsi Espiritū Sántū sán ne, kaikan nīa nta'a Xuva ko nuu i é ntio Xuva kō é kué'é nīa nīa ntáduku ntēe nīa.

É kúvi víi ku'e'en o

²⁸ Iní o tsi Xuva kō ne, kade nīa é kōo é vā'a é un ntí'í é kakuvi ní nīa ntákuinima i nīa, nīa e kána nīa é víi nīa é ntio nīa. ²⁹ Tsi ini Xúva kō nte dí'na xoo kuínti'xe i nīa ne, nakaxnúu nīa nīa nte dí'na vata koo é vata kaa i'xá nīa. Tsi Cristú ne, dí'na nīa kúvi nīa i'xá nuu i é vata kaa un ntí'í ení nīa ni tā'an nīa. ³⁰ Xo'ó nī'a, nīa é nakaxnúu Xuva kō nte dí'na ne, kána nīa nīa di. Xo'ó nī'a, nīa e kána nīa ne, ká'an nīa tsí nīa tuvi ka kuétsi nīa. Xo'ó nī'a, nīa é nakate Xuva ko kuétsi i ne, kada ka'nu Xuva ko nīa di. ³¹ ¿Ntē koo ka'an o iña i sá'á? Te Xuva kō nuu mē'ñu nīa kō ne, ¿xoo ntu kuvi víi i ni kō? ³² Ntē nīa ni de vni Xuva ko i'xá mii nīa é kuvi nīa kuenta iña ko un ntí'í ntē o. Te ūun tsi nte i'xá mii nīa tá'xi nīa kō ne, ¿mí'lí ntú é nīa víi nīa da xe'e é ta'xi nīa ko un ntí'í nēe é kantio kō di? ³³ ¿Xo'ó ntu kuvi tsi'lí kuétsi i nīa é nakaxnúu Xuva kō? Tsi mii Xuva ko kākā'an nīa tsí nīa tuvi ka kuétsi nīa. ³⁴ ¿Xo'ó ntu kuvi kué'e i dō'vi san iña nīa? Tsi mii Jesūcrístu san ne, xi'lí nīa kuēnta iña nīa ne, dá ntóto xtuku nīa ne, tuvi nīa dí'ni kua'a Xuva kō, kaikan nīa kuenta iña ko. ³⁵ ¿Neé ntu é kúvi víi é nāki'lí nte'e xio ko vata koo é nīa ntío ká Cristu ko? ¿Vá kúvi ntu víi da ntánto'o ko, o da dóo ntii tu'un, o da ntāde xení nī'a san ni ko, o dá ntoo ntíté o, o dá nīa tuvi é kunuu o, o dá ió nuu i e dóo donchu'vi, o da ntáni'lí kó doxi'lí san? ³⁶ Tsi vatā ó kaka'an tú'un Xuva kō ne:

Kuenta iña ntó ne, utén utén ntaú'vi nti tē xo'ó ka'ní i nti.

Ntí'í ne, vata ntāa kudii a le'ntú san ntāa ntí, kiti ntánaku'e'nu nīa vata koo é ká'xi nīa ti, ka'an.

³⁷ Ntá tsi nté uun nuu i sá'a ne, nīa kúvi víi é nīa ntío ká Cristu ko. Tsi ntío nīa kō né, xntii nīa

kō é kŭvi víi kue'en o ni é un ntí'i sá'a. ³⁸ Ini vá'a u tsí ña te neé kuvi víi é ña ntio ká Xuva ko kō: nté doxi'lí san, nté ntuvi iña ko, nté ánjē san, nté ña odo nūú iña é ña vá'a san, nté ña ntádē kŭ've é dukún kán, ³⁹ nté mí'í e dóo dŭkun, nté mí'í e dóo kŭnu, nté da neé ka nuu i é de kŭ've Xuva kō ña kuvi víi é ña ntio ká Xuva ko ko, xo'ō e ntánuu iní ko Xuva ko Jesŭcristu.

9

Nakaxnúu Xuva ko tátá ña Israee

¹ Vata kaa u xu'u é kantikín u Cristú ne, kaka'án u é nuu é ntaā i, ñá kaka'án u dovete, tsí nimá ko ne, Espiritú Sántú san kade kŭ've ñá ne, kaka'an ñá tsi nuu é ntaā i é kaka'án u ² tsí un vá'a tsi kakunta'xa iní ko. Nñi kuē'en tsí ntuvi dóo u'vi kakúvi ko, ³ tsi dóo ntio ko é nakákú ña ñá ña. Nañē'e Xúva ko ñá tsi dóo ka'nu ña. Xé'e Xuva ko xŭ'u ña ni ña nté koo víi ña é vá'a ni ña rkontuvi. Xé'e ña ñá leí san kuenta iña Muísee. Ini ña tsí Xuva kō ne, ínūu mé'ñu ña ñá. Ini ña nee é káka'an Xúva kō é kuē'é ña ña. ⁵ Uva ata ika ñá Israee san ne, dóo na'nu ña'á ña. Tatá ña káku Cristu da vexkúvi ña ñatí. Diví ñá né, Xuva ko ñá, ñá kadē kŭ've é un ntí'í. Kada ka'nu o ña ntii dañu ntŭvi. Kuan koo na kōo.

⁶ Ntá tsi ña te kaka'án u tsí ña ni de ntáa Xúva kō é xe'é ña xu'u ña ni ña Israee. Kaka'án u tsí vevíi ne, ña Israee san ne, ñá te un ntíi ntíi ña é ña Israee ntí'xe ña. ⁷ Ntē ña te un ntíi ntíi tatá ví'i Abraán san é i'xá ntí'xe ña. Tsi da xé Xuva ko kaka'an ñá ni Abraan kídaa: “Tatá ví'i o ne, ki'xi kuenta iña i'xá o Isaa”, ka'an ña. ⁸ Sá'a katá'xi é kŭtuni ko tsí ña te un ntíi ntíi i'xá san e káku iña Abraan é ntáduku ntēe Xuva kō. Tsi kaka'an Xúva kō tsí i'xá ntí'xe ña ne, da mií ña é káku iña i'xá ña, ña é xe'é Xuva ko xŭ'u ña é kuē'é ña ña. ⁹ Tsi xe'é Xuva ko xŭ'u ña ni Abraán san kídaa: “Ntuvi sá'a da kuía ve ne, dá náxee xtŭku ú ne, kaku i'xá Sara”, ka'an ña.

¹⁰ Ntá tsi ío ka é nañē'e ú nto. Xíó i'xa uvi iña Rebecá ne, uvata ika ko Ísaá ne, uva i'xá san ntúvi ña. ¹¹⁻¹² Kuān té vata káku, kuān té vata víi nuu i é kíni kaa ne, o nuū i é vá'a ne, ká'an Xuva ko ni ñad'í san tsí kada kŭ've i'xa é kuvi ūvi san iña ení i, kuān té i'xa nuu í san. Kuan ō ka'an Xúva kō vata koo é kŭtuni ko tsi díví ñá kanakaxnúu ña. Nñá te nee va'a tsi ūun na ne, éde na é vá'a, ntá tsi da xé díví ñá ntio ña ne, kanakaxnúu ña na. ¹³ Uve na'a mí kaká'an tú'un Xuva kō: “Dóo ntio kó Jacóbo, ntá tsi ña ni ntio kué'én tsí ko Esauu”, ka'an ña.

¹⁴ ¿Nté koo ka'an ó ve? ¿Vá ká'an ntú ō tsi ña vá'a ó de Xuva kō? ¡Ñá'á ni san! ¹⁵ Tsi kade ña vatá ó kaka'an ñá ni Muísee: “Vii u é vá'a ní xoo ñá'a é ncho víi u é vá'a ni ña. Ntunta'ví ini kó xoo ñá'a é ncho ntunta'ví ini kó ña”, ka'an ña. ¹⁶ Dukuān ne, ñá te kuēta iña ñátíi san é ntunta'ví ini Xuva ko ni ña, kuān te káde ña nuu i é vá'a ni ña, tsi da xé mií Xuva kō ntio ña é vií ñá ni ña é vá'a. ¹⁷ Kaka'an tú'un Xuva kō nté ō kaka'an ñá ní rei Fárauun, rei iña ñá ñuú Egito: “É tá'xi u é víin rei vata koo é kíni ñá'a tsi dóo ka'nu u é xntíi ú o. Kídáa ne, kutuní uun ntíi ntíi ñá'a, ña ntóo ñuxiví san, xoo ñá'a u”, ka'an ña.

¹⁸ Dukuān né, kantunta'ví ini Xuva ko da xōo ka ña'a é ncho ntunta'ví ini ña ña ne, kaxé'e ña é kada do'ō da xōo ka ña'a é ntio ña.

¹⁹ Á te iō nto é ncho ka'an ntó ní kó ve: “¿Nté kui kaka'an ntú Xuva kō tsí ío ka kuétsi kó kuan, te ña kuvi víi o tŭku nuu i é nakaxnuu ña é víi o?” Á te kuān koo ka'an ntó ve. ²⁰ ¿Nté kui nantiko koó ntú nto é káka'an ntó ni Xuva kō é da mií ñá'a nto? ¿Vá ká'an ntú kídí nte'u é kŭvá'a san ní ña de vá'a san: “¿Nté kui kuan ntú ō de vá'a nto ko?”, ka'an? ²¹ ¿Ña kuvi víi ntú ña de vá'a kídí san da neé ka nuu i é ntio ña ni nté'ú san? Tē ntio ña ne, kuvi kí'i ña un sín ti'nti nte'ú san ne, dá kadá vá'a ña uun a kídí e dóo tíi kaa é kada tsiñu ni'í ñá dá ío víko san. Kuvi kí'i ká ña tuku ta'vi diví tsi tŭ'nti nté'ú san ne, dá kada vá'a ña tuku kídí é ña dóo nee tíi kaa é kada tsiñu ni'í ña útēn uten.

²² Tē dí Xuva kō ntio ña é nañē'e ñá kó tsi dóo diin ñá ne, dóo ío ña é vií ñá dí ne, dá kuétsi é kákutií ña nima ñá ni ñá'a, ña é ni'í é ntó'o i, ña é ío tŭ've i é kŭvi. ²³ Tē ntio ñá nañē'e ñá ko nuu i e dóo nuu á'vi iña ña dá ta'xi ña kō é vá'a iña ña tsí ntunta'ví ini ña ko. Xtŭvi tu've ñá kō nte dí'na é ni'í ko é vá'a iña ña. ²⁴ Tsi kána ña ko, kuān te ñá Israee o, kuān te ña é ña te ña Israee o. ²⁵ Vatá ó uve na'a kaka'an ñá ka'án naa Xuva ko, ñá nani Ósea:

Ña é ña te ña'a mií ko kídaa ne,
ká'án u tsí ña'a kó ña ve.

Ña é ña ni ntio ko kídaa ne,
ká'án u tsi dóo ntio kó ña ve.

²⁶ Diví tsi ñuú mí kaka'án u kídaa é ña te ña'a ko ñá ne,

ká'án u ní ña ve tsi ntuvi ña i'xá mií kó,

ka'an Xúva kō, ña kantito,

ka'an Ósea san. ²⁷ Ntá tsi kaka'an Ísaia san iña tátá ña Israee san: “Kuān té ña te da díi táta ña Israee san, kuān té vata díi ñuti ntute ñu'u kan ña ne, ñá titín ña é nakáku ña. ²⁸ Tsi ña ná'a ka dá káda ntaa ntí'i Xuva kō é káka'an ña. Ná kukuíi ka ña é kué'é ña é ntó'o ko iña un ntí'i ñá ñuxiví san”, ka'an Ísaia. ²⁹ Vatá ó kaka'an Ísaia kídaa:

Tē dí Xuva kō, ña e dóo ka'nu, ña ni tsoo ña tatá kō ne, vevii ne, e xí'i nti'i o vatā o xí'i ñá intóo ñuú Sodoma ni ñuú Gomora kidaā, ka'an ña.

Tú'un é vā'a san iña ñá Israee

³⁰ ¿Nté ntu koo ka'an o kuénta iña i sá'á kuan? Dukuān ne, kutuni ko tsí ña é ña te ña Israeé san, ña é ña ni ntúku nuu ini i nté koo víi ña vata koo é ntuvá'a ña ni Xuva kō ne, ntuvá'a ña ni ñá tsi kuínti'xe ña ña. ³¹ Ntá tsi ña Israeé san ne, ntánantuku ña nté koo ntuvá'a ña ni Xuva ko kuénta iña leí san ne, ña ni kutíi ña kada ntaa ña é kaka'an leí san. ³² ¿Nté kú san? Tsi kuví ntuvá'a ña ni Xuva ko tē kade ña é kaka'an leí san, kuíní ña. Ná ni kutúni ña tsí mii Xuva ko kúvi ntavá'a ña ña te kuínti'xe ña ña. Dukuān né, vata te xúú naki'í ña, ³³ vatá ó kaka'an tú'un Xuva kō: Koto nto, tsí ñuú Siuún ne, xtúvi u uun ña'a, ña é kúvi vata kaa xuu mí naki'í ña'a san, mí ntáva ña.

Ntá tsi xoo ñá'a, ña é kuínti'xe i ña ne, ña túvi nté koo kuka'an nuu ña kuénta iña ña, ka'an.

10

¹ Tā'án, kanii nimá ko ntio ko te nakáku ña tatá ko, ña Israeé san. Un vá'a tsi kaka'an ntá'vi u ni Xuva ko kuénta iña ña vata koo é ní'i ña é vā'a nta'a Xuva kō. ² Kuví ka'an u kuenta iña ña tsí ini vá'a u tsi dóo ncho víi ña é ntio Xuva kō, ntá tsi ñá ini nti'xe ña nté koo víi ña vatá ó ntio ña. ³ Tsi vata kutúni ña nté koo ntuvá'a o ni Xuva kō ne, ncho víi mii ña é ntuvá'a ña ni ña. Nā ni íde ña kuénta dá kaká'an Xúva ko ni ñá nté koo ntuvá'a ña ni ña. ⁴ Tsi Cristú san ne, o ni ña nti'í ña leí san. Dukuān ne, ntuvá'a o ni Xuva ko, da xōó ka ña'a o, te kakuínti'xe kō Cristu.

⁵ Tsi vatá ó uve na'a kaká'an Muísee kidaā nté koo ní'i ko ntuví vá'a iña ko kuenta iña leí san: “Da xōó ka ña'a, ña é kútií kada ntaa nti'í é kaka'an leí san ne, ní'i ña ntuví vā'a iña ña”, ka'an ña. ⁶ Ntá tsi kaka'an Xúva ko kuénta iña i é ntuvá'a o, ni ña tsi kuínti'xe ko ña: “Ná ku dē kuení nto te ío xoo é kúvi kaa i e dukun kán vata koo é nanūu ña Cristu ñúxivi a. ⁷ Ntē ña ku dé kuení nto te ío xoo é kúvi kí un tsi nte ini toutsin kan vata koo é natavā ñá Cristu mé'ñū ña xí'i san”, ka'an ña. ⁸ ¿Nté ntú ó kaka'an tú'un Xuva kō kuan? Kaka'an: “Ná te nté sa ntii tú'un é ní'i nto tú'un vá'a san, tsí etsin tsi tuví tú'un sán ne, diví tsi tú'un é kákií xu'u o ní é nūu nima ó dí”, ka'an. Tú'un sa'á ne, diví tú'un vá'a é ntáka'an ntódo nti nté koo kuínti'xe ko Xuva kō. ⁹ Tsi te ká'an ó ni xú'u ko tsi Jesuú ne, Tō'ó nti'xe ko ña ne, te kuínti'xe kō tsí nantoto Xúva ko ña rkontuvi é xí'i ñá ne, nakáku ó. ¹⁰ Tsi te kanii nima kó kuínti'xe kō ne, ntuvá'a o ni Xuva kō. Te ká'an o tsi nuu

é ntaā i e Tó'ó nti'xe ko Jēsuú ne, nakáku ña kō.

¹¹ Tsi vatá ó kaka'an tú'un Xuva kō ne: “Da xōó ka ña'a, ña é kánuu ini i ña ne, ña túvi nté koo kuka'an nuu ña”, ka'an. ¹² Ná te e túku e túku ntaa ña Israeé san é vāta ntáa ña tuku tatá i san. Tsi uun tsi Tó'ó ko ún nti'í nti'í o. Utén utén kaxé'e ña e dóo vá'a iña dá xōó ka ña'a, ña e ntaikan ntá'a ña. ¹³ Tsi kaka'an tú'un Xuva kō: “Da xōó ka ña'a, ña ntaikan nta'a Xuva kō ne, nakáku ña”, ka'an. ¹⁴ Ntá tsi, ¿nté koo kakan ñá'a san nta'a Xúva ko te vāta kuínti'xe ña ña? ¿Nté koo kuínti'xe ña ña te vāta tekú ña ña ña? ¿Nté koo tekú ña tē ña xoxo ka'an ntódo i tú'un Xuva ko ni ña? ¹⁵ ¿Nté koo ka'an ntódo ña tú'un Xuva ko tē ña xoxó taxnuu i ña? Tsi kaka'an tú'un Xuva kō: “Ná te nté kaa vá'a o tē xee ñá vexní'i tú'un vá'a san”, ka'an.

¹⁶ Ntá tsi ña te un nti'í nti'í ña'a san ntaíni ña tú'un vá'a san. Tsi kaka'an Ísaia kidaā: “Xuvā, ¿xoo ntu e kuínti'xe i tú'un vá'a san dá kaká'an nti'í?”, ka'an ña. ¹⁷ Dukuān né, da mii é kantio é ká'an ñá nī ko tú'un Xúva ko vāta koo é tēku ko iña Cristú ne, dá kuínti'xe ko ña.

¹⁸ Ntá tsi xu'ú ne, katsixe'e ú te dá xé ña ni tekú ntu ña. Ná ntāa, tsi tēku ña, ¿nté kui ña'a? Tsi kaka'an tú'un Xuva kō: Da kanii ñúxivi san díto tatsin ña. Tú'un e ntáka'an ñá ne, íte xaa da kanii ñúxivi a,

ka'an. ¹⁹ Katsixe'e xtukú ú nto te ña ni ñe'e díki ntú ña Israeé san tú'un san. Tsi dí'na Muísee xntée na'a tsi kuān ó kaka'an Xúva kō:

Vii u é kúne'u ini nto kuenta iña úun ña'a san, ña é ña te uun tsi tatá i vatá ó uun tsi tatá nto. Vii u é kúdiin nto kuenta iña ñá tuku ñuu, mí é ña te neé ini, ka'an Xúva kō. ²⁰ Rkontúvi ne, ñá ni ū'ví kue'en tsí Isaia dá kaká'an ñá vatá ó kaka'an Xúva kō:

Ña'a, ña é ña ni nantúku kó ne, nāni'i ñá ko. Ña'a, ña é ña ni tsixé'e í kó ne, nañe'e ú ña nté kaa u,

ka'an ña. ²¹ Kaka'an Xúva ko iña ñá Israeé san dí: “Nii kué'en tsi ntuví nakáa u nta'a ko é nānumé u ña'a san, ña é ña ni kuínti'xe i ko, ña é ña ncho víi nee iña é ntio ko”, ka'an ña.

11

Ña Israee, ña é nakaxnúu Xuva ko

¹ Katsixe'e ú nto ve: ¿vá nakuitá ntú Xuva ko ña'a mii ña? ¡Ñá'a ní san! tsí mii ú ne, ña Israeé u. Uva iká kó Abraán ne, diví tátá ví'i kó Benjamiín dí. ² Ná ni nakuíta Xúva ko ña'a mii ña, ña é nakaxnúu ña nte dí'na. ¿Ná ini ntú nto nté o kaká'an tú'un Xuva kō mí katsi'í kuétsi Eliá san ña Israeé san? Tsi kaka'an ña: ³ “Xuvā, é'ni ña ña ntáka'an

kuénta iña nto ne, nākatsin ña naa ntó di. Da mii sá u ntó u é kántíto ká u ne, ncho ka'ni ña kó di", ka'an ña. ⁴ Ntá tsi kaka'an Xúva ko ni ña: "Ío u'xe míl ñatíi, ña é xtuví xío ú kuenta iñá ko. Nté uun ito ña ni kanchítí ña nūú Baá, diví é de vá'a ña tuku ñúu san é víi xuva ñá", ka'an Xúva kō. ⁵ Kuān ó vevíi di. Ntōo ká ña'a, ña é nakaxnúu Xuva kō é víi ña é vá'a ni ña. ⁶ Dá xé mii Xuva kō ntío ña é víi ña é vá'a ni ña ne, ñá te kuénta iña i é vá'a é idé ña'a san. Tē nakaxnúu Xuva ko ñá'a san kuénta iña i é vá'a é ntáde ña ne, ña kúvi ká'an o tsi nakaxnúu ña ña tsi mii ña ncho víi ña é vá'a ni ña.

⁷ ¿Nté ntu koo ka'an ó ve? Tsi ña ni naní'i ña Israeé san nuu i e dóo ntánantuku ña. Da mii ñá'a, ña é nakaxnúu Xuva ko ne, naní'i ña. Ntá tsi ña nguú sán ne, da díi díi ka dé ka'xi ña nima ña, vata ó uve na'a ⁸ kaka'an tú'un Xuva kō: "Xé'e Xuva kō é ntuka'xi dikí ña vata koo é ña tekú ña. Un tsi da nte vevíi ne, ña ntaíni ña, nte ña ntatekú ña", ka'an. ⁹ Davíi san ne, kaka'an ñá di: Na kō'xó mii ñá da ntáde ña dodíni kuénta iña i é un nti'í é ío iña ña.

Na kō'xó nteé ñá nuu i é kíni kaa vata koo é na kué'e Xuva ko ña é ntó'o ña.

¹⁰ Na kúneé kue'en ntúxnūú ña vata koo é ña kiní ka ña.

Vata kaa ntuví é kutuví ñá ne, na nakaka t'i'i kué'en ña, ka'an ña.

É nakáku ña'a, ña é ña te ña Israeé

¹¹ Katsixe'e ú nto ve: Dá xé kō'xó nteé ña Israeé san nuu Xuva kó ne, ¿vá nakuitá ntú Xuva ko ñá? ¡Ñá'a ni san! Ntá tsi da xé ña ni ntío ña Israeé san kuinti'xe ña Cristú ne, ña tuku ñúu san ní'i ña e dóo va'a nta'a Xuva kō vata koo é na kúne'u iní ña Israeé san ni ña. ¹² Vía ve né, te ní'i ñuxiví san e dóo va'a tsi ña ni ntío ña Israeé san kuinti'xe ña Cristú ne, te ní'i ña tuku tatá i san é vá'a tsi ntúduitsi ña Israeé san díi ne, jnté kuān nte vá'a ó te ntiko kōo un ntíi ntíi ña Israeé san é kuinti'xe ña Xuva kō!

¹³ Kaka'án u ni nto vé, ntó'o é ña tuku ñúu nto, tsi táxnuu Xuva kō ko é ká'án u ni nto kuénta iña ñá ne, dóo ka'nu tsiñu ko, kuiní ko. ¹⁴ Kuān ó kaka'án u vata koo é na kúne'u iní ña ñúu kō, ña Israeé san. Tsi kídaā né, ti kaa te ío ña é tekú ña dá kaká'án u ni ña nté koo nakáku ña. ¹⁵ Tē ntuvá'a ña ñuxiví san ni Xuva kō tsi éte xio ña ña Israeé san ne, díi díi ka vá'a ó te náki'i xtuku ña ña. Vata tē ntóto ña xí'i san tē xí'i ña. ¹⁶ Te kué'é o uun ta'vi ú'xen tañú'u san nta'a Xúva kō ne, kaníi t'í'nti i é káduku nteé ña di. ¹⁷ Ío tun olívu va'a san é ká'nté tu'un ña'a san nta'a i ne, dá nátiin ntee tá'an ña nta'a tun olívu ku'ún san vata koo é díi ka

va'a kití i kii. Kuan ó kúvi ni ó dí, xo'ón é ña te ña Israeé, tsi vata tē é'nte tu'un Xuva ko ñá'a ña vata koo é ní'i o é vá'a dadíi ni ña Israeé san. ¹⁸ Ná ku ká'an te díi ka ka'nun é vata kaa nta'a i e é'nte Xuva kō. Tē ncho víin ka'nun ne, naka'an ó tsi kudíi nta'a i kúvin. Ntá te kuénta iña o é xi'i kutu xo'o i, tsi kuenta iña xo'o i san é ntitsin kutun.

¹⁹ Á te ká'an ve: "Ntá tsi é'nte tu'un Xuva ko nta'a mii i vata koo é nátiin ntee tá'an ña ko", koo ka'an. ²⁰ Nuu é ntaá i é káka'an, ntá tsi é'nte tu'un ñá ña tsi ña ni kuinti'xe ña Cristu. Tíin nteen kutun da mii tsi é kákuinti'xe ká o ña. Dukuān ne, ñá ku dé kuení o tē dóo ka'nun, tsi koton tsin kuenta iña mii o. ²¹ Tsi te ña ni ntunta'ví iní Xuva ko nta'a mii útun sán ne, nté xo'ón ña ntunta'ví iní ña o di. ²² Koton tsi dóo va'a Xuva kō ne, ntá tsi dóo díin ñá di. Tsi dóo díin ñá ní ña ntáde é kíni kaa, ntá tsi dóo va'a koo víi ña ni o te víin nee iña é ntío ña. Tē ñá'a ne, ka'nte tu'un ñá o di. ²³ Ña Israeé di, te ntiko kō ña é kuinti'xe ña Xuva kō ne, nátiin ntee tá'an xtuku ña ña. Tsi kuví víi Xuva ko nátiin ntee tá'an xtuku ña ña. ²⁴ Tsi xo'ón né, vata kaa nta'a tun olívu ku'ún san é tē'nte kaan ne, nátiin ntee tá'an tun olívu va'a san, kuān té ña te diví tátá o. Ña Israeé san ne, vata ntáa nta'a tun olívu va'a san ntáa ña. Dukuān ne, díi díi ka ña ntii tu'un é nátiin ntee tá'an xtuku utun é diví tátá mii í.

Nakáku ña Israeé san te kúvi

²⁵ Tá'an, ntio ko é na tekú nto tú'un é ío xu'ú iña Xuva ko, vata koo é ña ku kadá kuení mii ntó e dóo tu'vé nto: tsi dava tsi ña Israeé san ne, ntáde do'o ña kuénta iña Xuva ko. Ntá tsi kuan ó tá'xi Xuva kō é kúvi da nte koo é nakáku tíin ña'a, ña é ña te ña Israeé san, vatá ó ntio Xuva kō. ²⁶ Tē kúvi un nti'i sá'a ne, nakáku un ntíi ntíi ña Israeé san. Tsi vatá ó uve na'a kaká'an tú'un Xuva kō:

Nté ñúu Siuun kí'xi ña é nakakū ko.

Naki'i ña é kíni kaa é nūu nima Jácoo.

²⁷ Kídaā ne, kuntáa tú'un é xé'e ú xu'u kó ni ñá tsi nakate u kuétsi ñá, ka'an.

²⁸ Dá xé ña ni ntío ña Israeé san tú'un va'a san ne, ntaínchu'ví ñá Xuva kō. Dá xé kuān o dé ña ne, ntó'o ne, ní'i ntó é tekú ntó tú'un va'a san. Ntá tsi Xuva kō ne, ntio dukuan ña ña Israeé san, tsi nakaxnúu ña ñata ña, ña intóo dí'na. ²⁹ Ná kanatívi iní Xuva ko xōo ñá'a, ña é kána ña, nte é kaxé'e ña di. ³⁰ Ntuví dí'na ne, ñá ni kuinti'xe nto Xuva kō. Ntá tsi vevíi ne, ní'i ntó é vá'a nta'a Xuva kō tsi xtúvi mii ñá Israeé san e ntákuinti'xe ña ña. ³¹ Ña Israeé san ne, ña ntákuinti'xe ña Xuva ko vevíi vatá o dé nto nte dí'na. Kuan ó xé'e Xuva ko itsí é kuān koo víi ña vata koo é ntuntá'ví iní ña nto ne, kuan koo ntuntá'ví iní ña ña Israeé san di. ³² Tsi Xuva kō xé'e ña

é kuéadaii un ntií ntií ña'a san é ña kuvi ntií mii ña é kini kaa san e ntáde ña un nti'i ña, vata koo é tē kúvi ne, nañ'e ña ña tsí dadaii tsi kantuntá'vi ini ña ña un ntií ntií ña.

³³ ¡Nté kuān nte ka'nu Xúva kō! Tsi dóo ini ña nté koo vii ña. Dóo ini ña nee é vā'a. Ña kúvi kutūni ko nté o kadē kueni ña ne, nté ña kuvi kí'in diki ko nté koo é kuān ó de ña di. ³⁴ Tsi “¿Xoó ntu ini i nté o kadē kueni Xuva kō? ¿Xoó ntu nañ'e i ña é kuān koo vii ña? ³⁵ ¿Xoó ntu kuvi kué'e i doméni e dóo ka'nu iña Xuva ko vata koo é na ntānaa Xuva ko iña i?” ³⁶ Tsi Xuva kō ne, de kú'vé ña é un nti'í né, divi ña kākā'an ña nté koo vii é un nti'í é io. Un nti'í é ió ne, kuenta iña ña. Na kā'an o tsi dóo va'á kue'en Xúva ko ntií dañu ntūvi. Kuan koo na kōo.

12

Nakué'e o ntūvi iña ko nta'a Xúva kō

¹ Dukuān né, t'ā'an, da xe dóo ntunta'vi ini Xuva ko kō ne, kaikán u nto vata koo é nakué'ē nto kúñu nto kuēnta iña Xuva ko vata kaa doméni é kántito kaa iña ña. Xtuví mii nto é kini kaa ne, vii nto da mii é ntio ña. Kidáā ne, kunuu ini nti'xe nto Xuva ko vatā ó ntio ña é vii nto. ² Nā ku dā va'a nto é kā'an ñā'a, ña é ña ntákuinti'xe i Xuva kō, nté koo kuntōo nto. Ntá tsi kué'e nto é nadama Xuva kō nté o ntáde kueni nto. Kidáā ne, kutuni ntó nee iña é ntio Xuva kō. Tsi tē ini o nee é ntio ña ne, kutuni ko nee iña é káduku ntée ña, nee iña e xkúntee ini ña, nee iña é vā'á kue'en.

³ Tsi da xe dóo vā'a o dé Xuva ko nī kó da tá'xi ñā kó tsiñu sā'a ne, kuvi ka'an u ni un ntií ntií nto tsí ña ku dé kueni nto te dóo ka'nu ña'a nto. Ntá tsi koto nteé va'a nto nima nto nté kaa ntákuinti'xe nto vatā o tá'xi Xuva kō é vii nto. ⁴ Uun tsi kúñu kō, ntá tsi ió e túku e túku ta'vi i. É un é un ta'vi i sán ne, é túku e túku tsiñu i. ⁵ Xo'ó e ntákuinti'xe kō né, kuān te titín ña'a o né, vata te uun ña'a tsō da ntákuinti'xe kō Cristu. Kidáā ne, ntaíntee tá'an o un ntií ntií o é uun tso kuvi o.

⁶ Ntá tsi tá'xi Xuva kō é kúvi vii o, xé un xé un o, e túku e túku nuu i vatā ó é vā'á iña ko, kuíni ña. Vii ó vata o tá'xi ña é kúvi vii o. Te tá'xi ña é kā'an o t'ú'un ña ne, ká'an o vatā ó ntákuinti'xe kō. ⁷ Te tá'xi ña é xntii o ta'an kō ne, xntii vā'á o ñā. Tē xoó ña'a ntio Xuva kō é nakuá'a ña ña'a ne, na nakuá'a vā'a ña ña'a san. ⁸ Tē xoó ña'a ni'i ña é naxnúu ña nima tá'an ña ne, na naxnúu ña nima ña. Tē xoó ña'a ni'i ña é kā'nté dava ña é vā'á ña ne, ñá ku kadā víni ña. Tē xoó ña'a ni'i ña é kadā kú'vé ña ne, na kōo ntií ña kadā kú'vé ña. Tē xoó ña'a ni'i ña é xntii ña ña ntátaan núu i ne, na kúnuu dīni nima ña é xntii ña ña.

Nté koo vii ña ntákuinti'xe i san

⁹ Kanñ nima ntó kuinima nti'xe nto ta'an nto. Nā ku ntio kue'en nto nuu i é kini ntāa, ntá tsi kuntikín ntó da mii nuú i é vā'a. ¹⁰ Kuinima ntó ta'an nto, ña ntákuinti'xe i, vata tsi te ta'an mii nto ñā. Nñ kue'én ini nto kuiko ñu'u nto t'ā'an nto.

¹¹ Koo ntií nto kāda tsiñu nto. Nā ku kudu'xen ntó. Kanñ nima ntó kada tsiñu nto kuenta iña Xuva ko.

¹² Kuntōo dīni nto, tsí ini nto tsí kuntuo nto ni Xuva kō rkontuvi. Na kútií nto da ntánto'o nto. Nā ku xtuví mii nto e ntáka'an ntá'vi nto ni kué'en tsí ntuvi.

¹³ Kué'ē ntó nee iñā kataan núu ta'an nto, ña ntákuinti'xe i san. Kué'ē nto vi'i nto é kuntuo ta'an nto, ña ntaika itsi san.

¹⁴ Kákan nto nta'a Xuva ko te vii ña é vā'á ni ña'a, kuān te ntáde ña ni ntó é kini kaa. Kuān koo vii nti'xe nto. Nā kákan ntó nta'a Xuva ko te kué'ē ña e dóo nto'o ñā'a san.

¹⁵ Kuntōo dīni ntó ni ñā'a da ntántoo dīni ña. Kueku nto ni ñā da ntaéku ña.

¹⁶ Kuntōo vā'a nto ni t'ā'an nto. Nā vii ka'nu nto, tsi kuéadaii tsi vii nto ni ña ntā'vi. Nā ku de kueni nto e dóo ini nto é un nti'í.

¹⁷ Nā vii nto é kini kaa ni ñā'á, kuān te kuān o de ña ni ntó. Vii nto é vā'á vata koo é ña té nee ka'an ñā'a san é kuétsi nto. ¹⁸ Koó ntií ntó é kuntuo vā'a nto ni un ntií ntií ña'a vata kaa é kútií nto. ¹⁹ Nā ntānaa nto tē kade ña'a san é kini kaa ni ntó, ta'an e dóo ntio kó, tsi kué'ē nto é ntānaa Xuva ko ni ñā. Tsi kaka'an t'ú'un Xuva kō: “Xu'ú ntañā u. Xu'u kué'ē ú ña é ntó'o ña”, ka'an Xúva kō. Kuān ó kaka'an t'ú'un ñā. ²⁰ Ntá tsi vii nto vatā ó kaka'an t'ú'un Xuva kō: “Te kākakin ña kade xení ni ntó ne, kué'ē ntó é ka'xi ña. Tē kaitsi ñā ntute ne, kué'ē ntó ntute na kō'o ña. Te kuan kōo vii nto ne, un tsi nturkue'ē ña é kākuka'an nuu ña tsí kade ña é kini kaa ni ntó”, ka'an. ²¹ Nā ku dā va'a nto é kúvi vii é kini kaa san ni nto, ntá tsi vii nto é vā'á vata koo é kúvi vii nto ni é kini kaa san.

13

¹ Un ntií ntií ña'a ne, kantio é kāda ntaa ña é kākā'an ñā tsiñu i, tsí ña kúvi kadā kú'vé ña tsiñu i san tē dí ña ni xé'e Xuva kō é kadā kú'vé ña. Nā ntáde kú'vé vevii ne, Xuva kō xtúvi ñā ña e ntáde kú'vé ña. ² Dukuān ne, xoó ña'a, ña é ña káde ntaa é kākā'an ñā tsiñu i ne, ñā káde ña é ntio Xuva kō é vii o. Xoó ña'a, ña é kuān ó ntáde ne, ní'i ñā é ntó'o ña. ³ Xoó ña'a, ña e ntáde é vā'a ña, ña tūvi nté kui u'vi ñā ña tsiñu i san. Ntá tsi xoó ña'a, ña e ntáde é kini kaa ne, ió nuu i nté kui ntaú'vi ñā ña. Tē ña ntio o é u'vi o ñā tsiñu i sán ne, viin é vā'a. Te viin é vā'a ne, ká'an ña tsi dóo va'an. ⁴ Xuva kō né, xtuví ñā ña é vii ñā tsiñu sā'a vata koo é kōo é vā'á ni kō. Ntá tsi te kade o é kini kaa ne, u'vi nti'xe ko ñā, tsí ña te da kaká'an ña é ta'xi ña kō é nto'o kō. Tsi ña

kade tsiñu iña Xuva kó ne, ta'xi ña ko da neé ka é nto'o kó é kaka'an Xúva kó, te vii o é kini kaa. ⁵ Dukuān ne, kada ntaa o é kaka'an ñá tsiñu i, ñá te da mii tsi é ni'i ko é nto'o ko tē ña kada ntaa o, ntá tsi da xé kaka'an nima ko tsi vá'á o é kuān koo vii o. ⁶ Dukuān ó, kantio e ntá'vi o diū'un xoó san, tsí ña tsiñu i sán ne, ntáde tsiñu ña kuenta iña Xuva ko da ntáde ña ko kuēnta.

⁷ Kué'e nto ñá é un nti'i é kāduku ntée ña. Tē neé diu'un kaikan ñá tsiñu i sán ne, ntá'vi nto. Tē diu'un xoó kaikan ñá ne, kué'e ntó di. Te ká'nu ña'a ña né, kuiko ñu'u nto ña.

⁸ Ñá vá'á o te kuita nuu o iña ña'a. Ntá tsi dóo vá'a o te kuinima kó ña, un nti'i nti'i ña. Xoó ña'a é kakuinima ñá ta'an ña ne, kade ntaa ña é kaka'an lei Xúva kó. ⁹ Tsi kaka'an lei san: “Ñá ku kidi ni'i nto ñá'dí'í tuku ña'a; ñá ku ka'ni nto ña'a; ñá ku ki'í dú'u nto; ñá ku nakuído nuu nto iña tuku ñá'a”, ka'an. Kada ntaa o sá'a, ni da neé ka xtuku lei e xtúvi Xuva ko te vii ó, vatá ó kaka'an sá'a: “Kuinima ó ta'an o vatá ó kakuinima ó kúñu mii ó”, ka'an. ¹⁰ Tsi te kakuinima kó ta'an kó ne, ñá vii o é kini kaa ni ña. Dukuān né, te kakuinima kó ta'an kó ne, kada ntaa o é kaka'an lei Xúva kó.

¹¹ Kantio é vii ntó vatá ó kaka'an u, tsi íni nto nté o ntúvi e ntántoo o ñuxiví a vevii. Na ntútumi ntó ve, tsi ntúvi dá naki'i kue'en Xúva ko kó ne, díi díi ka etsin tuví vevii é vata kaa da kuínti'xe di'na kó. ¹² Ntúvi é kini kaa sán ne, dóko sá nti'i. Dóko sá xee ntúvi dá ki'xi xtuku Cristu. Dukuān né, xtúvi mii o e ntáde ó é kini kaa san. Na koo tú've kó ntúvi tsikan vatá ó ió tu'vé sntadún san dá ki'in ñá du'xēn. ¹³ Vii ó é vá'á ve, vatá ó de ña'a, ña ntáduku ntée Xuva kó. Ñá ku de ki'vi ó; nté ki'in o viko mi dóo ntáde ki'vi ña'a. Ñá ku kidi ni'i o ñá'dí'í, ña é ña te ñá'dí'í mii kó; nté ña vii o da neé ka nuu i é kini kaa ni ñá'dí'í, ni ñatíi. Ñá náá ó; nté ña ku kuíñi ko ta'an kó. ¹⁴ Ntá tsi kué'e ntó é nadá'an Tó'o ko Jesucristu nto. Ñá ku dē kuení ka nto nee iña é ntio nima kini kaa nto, vata koo é ña vii ka nto é kini kaa.

14

Ñá ku ká'an ntée o ta'an kó

¹ Te ki'xi uun ña'a, ña é vata kuínti'xe vá'a i ne, kué'e nto na kutuvi ña. Ntá tsi ña naa nuu nto ni ña kuēnta iña i é kadē kuení ña. ² Ió ñá ne, kuvi ka'xi ña da neé ka nuu i, kuíni ña. Ntá tsi ña é vata kuínti'xe vá'a i sán ne, ñá vá'á o é ka'xi ña kúñu, kuíni ña. ³ Ña é kaé'xi nti'i da neé ka nuu i ne, ñá ku dē kuení kini ña iña ña ña kaé'xi kúñu san. Ña é ña kaé'xi sán ne, ñá ku ká'an ñá te ña vá'a o de ña é kaé'xi da neé ka nti'i. Tsi ñu'u nta'a Xuva ko ñá di. ⁴ Xoó ña'a ntun, te kuíni o, é ká'an te vá'á o ne, o tē ña vá'á ó de ña kade tsiñu iña

tuku ñá'a san? Tsi kuenta iña tó'o mii ña te vá'á o de ña ne, o tē ña vá'á ó de ña. Vii nti'xe ña é vá'a, tsi kué'e Xuva kó é kuān koo vii ña.

⁵ Ió ñá ne, ió ntúvi e díi ka ka'nu é tuku ntúvi, kuíni ña. Tuku ña'a ne, dadí tsi un nti'i nti'i ntúvi san, kuíni ña. Koo ntaa íni nto nee iña é kakuínti'xe nto é un é un nto. ⁶ Xoó ña'a, ña é kadē kuení i tsi díi ka ka'nu uun ntúvi é tuku ntúvi ne, kuān ó de ña vata koo é kuiko ñu'u ña Xuva kó, kuíni ña. Xoó ña'a, ña é kae'xi da neé ka nuu i ne, kuān ó de ña vata koo é kuiko ñu'u ña Xuva kó dí, kuíni ña. Xoó ña'a, ña é kae'xi da neé ka nuu i ne, kuān ó de ña vata koo é kuiko ñu'u ña Xuva kó, kuíni ña ne, kanakué'e ña sintiá'vi nta'a ña. Xoó ña'a, ña é ña kaé'xi é un nti'i ne, kuān ó de ña vata koo é kuiko ñu'u ña Xuva kó, kuíni ña ne, kanakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kó di.

⁷ Ñá té ntántoo o ñuxiví sa kuenta iña mii ko. Ntē ña kuví o kuēnta iña mii kó dí. ⁸ Te kuintoo o ñuxiví sa ne, vii ó vata koo é kúvi ka'an ñá'a san tsi dóo ka'nu Xuva kó. Te kúvi ó ne, kuví o vata koo é kúvi ka'an ñá'a san tsi dóo ka'nu Xuva kó. Tsi kuān te ntántoo ká o, kuān te kuví ó ne, ntáduku ntée o Xuva kó. ⁹ Tsi xi'í Cristu ne, ntóto xtuku ña vata koo é vii ña Tó'ó ña xi'í san ne, ni ña ntántito sán di.

¹⁰ Xó'ón ne, ¿nté kui kaka'an ntéen ntun ta'an o tsi ña vá'a o nuu i é kade ta'an o? Xó'ón di ne, ¿nté kui kainchu'vin ntún ta'an o di? Tsi un nti'i o kuntañi ó nuú Cristu dá ká'an ñá xoo é vá'á i ne, xoo é ña vá'a i di. ¹¹ Tsi tú'un Xuva kó ne, kaka'an:

Nuu é ntaa i é kaka'an u, ka'an Xúva kó, tsí nakunchíti un nti'i nti'i ña'a nuú ko. Ká'an ũn nti'i nti'i ña'a san tsi Xuva kó né, dóo ka'nu ña, ka'an ña. ¹² Kidáa ne, ká'an o ni Xuva ko kui kuí un o nee iña é idé ó xé un xé un o.

Ña kú de ó é kó'xó ntée ta'an ko nuu i é kini kaa san

¹³ Dukuān ne, náa i é ká'an ntée o ta'an kó ne, koó nti'i ó é ña vii ó nee iña é kó'xó ntée ta'an kó, o nee nuu i é natívi íni ña é kakuínti'xe ña. ¹⁴ Íni u tsi ña tuvi nee iña é da mii e dóo dentu káa, tsi kuan ó nañé'e Xúva ko Jēsuú ko. Ntá tsi tē kuíni ña'a san tsi ña vá'a ó é vii ñá ne, ñá vá'á ó nti'xe é vii ña. ¹⁵ Ntá tsi te da mii é ká'xín da neé ka nuu i, kuān te dóo u'vi kakúvi ta'an o kuenta iña i ne, ñá kakuinima nti'xe o ta'an o. Ñá ku kué'en é kúnaa ta'an o kuenta iña i é ncho ka'xin, tsi xi'í Cristu kuēnta iña ñá di. ¹⁶ Ñá ku vii ntó nee nuu i vata koo é ña kuvi ka'an kini ñá'a san kuēnta iña i é kade nto. ¹⁷ Tsi mí kadē kú'vé Xuva kó né, ñá té ini nee é ka'xi o ne, ó nee é ko'o o. Ntá tsi sá'a ntio Xuva kó é vii ó ne: Vii ó é vá'á, vatá ó kaka'an ña. Kuntóo vá'a o ni ta'an ko, ni Xuva kó di. Kunúu díni nima kó di. Un nti'i nti'i sá'a ne, ni'i ko kuēnta iña Espiritú Sántu san. ¹⁸ Xoó

ña'a é kuān ó kade ña dá kade tsiñu ña iñā Cristú ne, dōo diní Xuva ko ni ña. Ká'an ña'a sán di tsi dóo vá'á ó de ña.

¹⁹ Dukuān ne, koó ntii ó é kuntōo vá'a o ni ta'an kō. Xntii ta'an ó é dií ka kuinti'xe ko Xuva kō. ²⁰ Nā ku nativin tsiñu Xuva ko kuenta iña i é ncho ka'xin. Nuu é ntaā i tsi ña tuví da neé ka nuu i é ká'xin é ña vá'a. Ntá tsi te kō'xó ntéé ta'an o kuenta iña i é kaē'xín ne, ñā vá'a o den. ²¹ Tsi dií ka vá'a o é ña ka'xin kúñū, nté ko'on vinú, nté ña viín da neé ka nuu i é na kō'xó ntéé ta'an o. ²² Nee iña é kuinti'xe o kuenta iña i sá'á ne, iña míi o ni Xuva kō. Dōo diní ko te víi o é ini o tsi ntio Xuva kō é víi o. Kidāā ne, ña tívī nté kui ka'án nima ko tsi ña vá'a o de ó. ²³ Ntá tsi te xōó ña'a é ña ini ña te vá'a o é ká'xi ña ne, o té ña vá'a o é ká'xi ña da neé ka ne, té kuvi é'xi ña ne, iō kuetsí ña, tsi ña kaé'xi ña vatā ó kakuinti'xe ña. Tsi da neé ka nuu i é víin ne, té ña kuinti'xe o te vá'a ó é víin ne, kaden kuetsi te víin.

15

Vii o é ntio ta'an kō, ñā ku víi o nee iña é ntio mii kō

¹ Xo'ó é ntakuinti'xe vá'a kō ne, kantio é xntii o ta'an kō, ña é vata kuinti'xe vá'a i san, vata koo é kütuni ña nee é vá'a. Nā kú de o kuēnta da míi iña mii ko. ² Vii o é vá'á, e xkúntee ini ta'an kō, é un é un ó, vata koo é vá'á koo ni ñā, vata koo é dií dií ka na kuinti'xe ña di. ³ Tsi Cristú ne, ña ni ide ña nee iña é ntio mii ñā. Tsi kúvi ña vatā ó kaka'an tú'un Xuva kō: "Dā ka'an kini ña'a san iña ó ne, dúku ntéé u xu'ú di", ka'an. ⁴ Tsi un ntí'i tú'un Xuva kō é úve na'a nte ntúvi di'na ne, úve na'a vata koo é na kútúve kō nté koo kuntuo ó. Tsi tú'un ña ne, kaka'an nté koo kutíi kō é na kuntetu o ni nté koo kunuu ka'nu nima kó di. Dukuān ne, ntantétu ó é nī'i kó é vá'á nta'a Xuva kō. ⁵ Xuva kō, ñā é káta'xi é kútíi kō, é naku'ún ka'nu nima kó ne, na tā'xi ña é uun tsi kadā kuení nto ni tā'an ntó vatā o nañé'e Jesucristu ko é víi o, ⁶ vata koo é uun tsi tatsin ntó ni uun tsi díki nto kada ká'nu nto Xuva ko, Uvā Tó'o ko Jesucristu.

É ká'an ntódo ña tú'un va'á san iña ña é ña te ña Israeé san

⁷ Dukuān ne, vá'a koo víi nto ni tā'an nto xe un xé un nto vatā o dé Cristu ni ntó vata koo é na kada ka'nu ña Xuva kō. ⁸ Tsi kaka'án u ni ntó tsi kí'xi Cristu váta koo é xntii ñā ña Israeé san é kütuni ña nee iña é nuu é ntaā i iña Xuva kó ni é ntāda ntaa ña tú'un é xe'é Xuva ko xu'u ña ni ñata kō kidaā. ⁹ Kí'xi ñā di vata koo é ká'an ña é ña te ña Israeé san tsi dóo va'á Xuva kō é ntuntá'ví ini ña ña. Kuān ó kakuvi vatā ó uve na'a tú'un Xuva kō mí káka'an Dávii:

Kada ka'nu ú nto mé'ñū ña'a, ñā é ña te ña Israeé san.

Kata ú iña nto tsi dóo ka'nu nto, ka'an ña. ¹⁰ Kaka'an xtúku tú'un Xuva kō di: Kuntōo diní ntó, ña é ña te ña Israeé, ni ñā'a, ña ntáduku ntéé Xuva kō, ka'an. ¹¹ Kaka'an xtúku di: Un ntíi ntíi ña'a, ña da neé ka tatá i ne, ña kada ka'nu ña Xuva kō! ka'an. ¹² Isaiá di ne, kaka'an ña: Kene ntita ditsin tatá ví'i Isaii. Kii uun ña'a, ña é kadā kú've iña ñā ntóo da mí'i ká ñuu.

Divi ñā ne, kuntee ini ñā ñuu san ña, ka'an.

¹³ Tsi Xuva kō, ña é kata'xi é vá'a é kuntetu ó né, na tā'xi ña é kunteo diní nto; na tā'xi ña é kunteo vá'a nto di, nto'o é intéé ini nto ña. Na tā'xi ña Espiritú Sántu san é xntii ña ntó é kanñ nima ntó kuntetu nto é vá'á koo víi Xuva ko ni ntó.

¹⁴ Ntó'ó ta'an mii ko, ini u tsi divi ntó ne, ini vá'a nto é víi nto é vá'a. Ini vá'a nto nté koo ka'an nto é kúvi kué'e nto ta'an nto itsi. ¹⁵ Ntá tsi iō nuu i é ña ni u'ví kó é ká'án u ni nto dā táxnūu u tú'un sa'á iña ntó, vata koo é ña kunáa ini nto. Kade u sá'á tsi kuan ó tá'xi Xuva ko tsiñu va'á san iñā ko ¹⁶ é víi u vata kaa dutu iña Jesucristu, é nañé'e ú ña é ña te ña Israeé san tú'un va'á iña Xuva ko. Vata tē naku'é u ña ña Xuva kō vata kaa doméni é dóo xkúntee ini ña. Kuvi kí'i ña ña, tsi e xtúvi tú've Espiritú Sántu san ña é kúvi ña iña Xuva ko.

¹⁷ Vata kaa ú xu'u é kakuinti'xe kó Jesucristu ne, e dóo ka'nu kuini kó é kade tsiñu ú iña Xuva ko. ¹⁸ Nā tē nee iñā kené ini kó é ká'án u ni ntó, mii tsi é nté ó dé Cristu ní kó é ká'án u ni ña é ña te ña Israeé san vata koo é na kuinti'xe ña Xuva kō. Kuinti'xe ña da téku ña tú'un é káka'án u ni ña, ni dā ini ña nté ó dé u ¹⁹ dá xe'é u kuenta nuu i e dóo na'nu ne, ni nuu i e dóo va'á san di é xntii Espiritú Sántu sán ko. Dukuān ne, nté ñūú Jerusaleen ún tsi nte ñūú Liricú ne, kaka'an ntódo ú kanñ tú'un va'á san iñā Cristu. ²⁰ Tsi xió ntii u é ká'an ntódo u tú'un va'á san da mí'i ka mí vāta kutúni ñā'a san xoo é Cristu i. Kidāā ne, ña kúvi ká'an ñā'a san te nāki'i nuu ú tsiñu tuku ña'a. ²¹ Ncho víi u vatā ó kaka'an tú'un Xuva kō: Ñā é vāta xoxo ka'an i ni ña ne, kutuni ñā ve. Ñā é vāta teku i kuenta iña ñā ne, kiní ña ve, ka'an.

Ncho kí'ín Pablu ñuu Roma

²² Dukuān ne, ña ni kúvi kí'ín u kikoto ní'ni ú nto, kuān té kí'ín itó ntio kó é kí'ín u. ²³ Ntá tsi vevíi ne, é ntí'i tsiñu kó i'a. Dukuān ne, ñā te dā vévii dóo ncho kí'ín u, kikoto ní'ni ú nto ne, ²⁴ te Xuva kō ntio ña ne, kuítā nti'xin ú te kué'én u ñuu Spaña vata koo é kuvi kunteo

díni kúdii nto nī kó ne, dá kuvi xntii kúdii ntó kó é k'ín ka u. ²⁵ Ntá tsi di'na ió tsíflu ki'ín u ñuú Jerusaleen vata koo é xntii kúdií u ta'an ko, ña ntoo ikán. ²⁶ Tsi ña ntoo ñuú Macedonia ni ñuú Acayá ne, dē kuení mií ñá é na nataka ñá diu'un iña ña dóo ntá'vi san, ña ntáduku ntée Xuva kō, ña ntoo ñuú Jerusaleen. ²⁷ Doo díni ña tsí kuvi xntii kúdii ña ta'an ña, ñá ntá'vi san. Ntá tsi ío uun nuu i é ítá nuu ña é ña te ña Israeé san iña ñá Israeé san. Tsi ña ntákuinti'xe i, ña Israeé san ne, taxnúu ña ña'a vata koo é kütuni ña é ña te ña Israeé san iña Xuva kō di. Dukuān né, te ni'í ña'a, ña é ña te ña Israeé san, iña Xuva kō kuenta iña ñá Israeé san ne, kantio é kué'le ña é kúnaá ntée ña Israeé san ñuxiví sa di. ²⁸ Dukuān ne, te kúvi dé ntaá u tsíflu sá'a, tē xe'e ú ña diu'ún san ne, kuítá nti'xin ú mí ntoo nto te kué'én u ñuú Spaña. ²⁹ Iní u tsi te xéé u mí ntoo nto ne, xee ni'í u nuu i e dóo va'a é nāxnuu viko Cristú ko.

³⁰ Kuenta iña Xuva ko Jesúcristu, ni kuénta iña i é káta'xi Espírítu Sántu san é kuínima kó ta'an kō ne, káikan ú nta'a nto, tá'an, te xntii ntó kó é kanñ nima ntó ka'an ntá'vi nto ni Xuva ko kuénta iña ko. ³¹ Kákan nto nta'a Xuva kō é na nada'an ña ko dá ncho vií ña'a san ní ko é kīni kaa, ña é ña ntákuinti'xe i san, ña ntántoo ñuú Judea. Kákan ntó di é na náku'un díni nima tá'an kō, ña ntoo ñuú Jerusaleen, tē xee ni'í u é kué'le u ña, ³² vata koo é, te Xuva kō ntio ña ne, nakunuu díni nimá ko tē xéé u mí ntoo nto, dá kütuví da'na kudíi u ni ntó. ³³ Xuva kō, ña káta'xi é kúntoo vá'a o ne, kunūu mé'ñu kunuu dava ña nto. Kuan koo na kōo.

16

Kataxnúu Pablú ntiusi

¹ Ntio ko é kīni nto tsi dóo va'a ña'a ta'an ko ñadrí'i, ñá nani Febe, ñá kaxntii ini ukun ñuú Cencrea. ² Vá'a koo vií nto ni ña te xéé ña. Kuiko ñu'u nto ña vata tsi te Xuva kō. Xntii nto ña nee iña é kátaan núu ña, tsi dóo ini xntii ña ta'an ko, ni xú'ú di.

³ Nakué'le nto ntiusi ñá nani Áquila ni ñádrí'i ñá Prisila, ña ntáde tsiñu dadíi ni ko iña Jesúcristu, ⁴ ña é díi sa ni kúnaá ntuví iña i é nada'an ña ko. Ná te da mií tsu é kánakué'le ú sintiá'vi nta'a ña, tsí un ntíí ntíí ña ini ukún ña é ña te ña Israeé san ne, kuan o ka'an ñá di. ⁵ Nakué'le nto ntiusi un ntíí ntíí ña ntákuinti'xe i, ña ntánataká nuu nú vi'í ña kán di. Nakué'le nto ntiusi Epenetu, ña e dóo ntio ko. Di'na ña kuínti'xe ña Cristu é un ntíí ntíí ña ñuú Asia. ⁶ Nakué'le nto ntiusi ñá nani Mária, ña e dóo dé tsiñu ina nto. ⁷ Nakué'le nto ntiusi Andrónicu ni Júnia, ña ñuú ko. Dadíi tsi ñu'ú kutú u ni ñá. Iní pustrú san e dóo va'a ña'a ña. Di'na ña kuínti'xe ña Cristu é xú'u.

⁸ Nakué'le nto ntiusi Amplíatu, ña e dóo ntio kó kuenta iña Xuva ko. ⁹ Nakué'le nto ntiusi tá'an ko Úrbano, ña é dadíi ntáde tsiñu o ni i kuénta iñá Cristú, ni Éstaqui, ña e dóo ntio kó di. ¹⁰ Nakué'le nto ntiusi Apéle di, ña e dóo vá'a o dé nuú Cristu. Nakué'le nto ntiusi ñávi'i Aristobulú di. ¹¹ Nakué'le nto ntiusi ñá ñuú ko, ñá nani Herodiunu, ni un ntíí ntíí ñávi'i Narcisu, ña ntákuinti'xe i Xuva kō. ¹² Nakué'le nto ntiusi Trífena ni Trífosa, ña ntáxio ntii ntáde tsiñu iña Xuva ko. Nakué'le nto ntiusi tá'an ko Présida, ña e dóo ntio ko. Un vá'a o vá'a tsi kade tsiñu ña iña Xuva ko. ¹³ Nakué'le nto ntiusi Rufu, ña é nakaxnúu Xuva kō, ni di'í ña é vata te di'í mií kó ña di. ¹⁴ Nakué'le nto ntiusi Asíncritu, ni Flégonti, ni Hérme ni Pátroba, ni Hérma, ni un ntíí ntíí ta'an kō, ña ntáduku ntée Xuva kō di, ña ntoo ni'í ñá. ¹⁵ Nakué'le nto ntiusi Filólogo, ní Julia, ni Néreu, ni tá'an ña Olimpa, ni un ntíí ntíí ta'an kō, ña ntáduku ntée Xuva kō di.

¹⁶ Kanñ nima ntó nakué'le nto ntiusi tá'an ntó é un é un ntó, tsi ntáduku ntée nto Xuva kō. Ña ntánataká nuu ini un ntíí ntíí úkún mí ntánuu ini ña Cristú ne, taxnúu ña ntiusi ntó di.

¹⁷ Ká'an ú ni nto, tá'an, é na kōto nto xoo é káde i é nāa núu nto ni tá'an nto, xoo é kanatívi nuu i e ntákuinti'xe nto, tsí e túku nuu i e ntánakuá'a ña nto naa i é nakuá'a ú nto. Ná ku kīni nuu nto iña ña, ¹⁸ tsí ña túvi neé tsiñu ntáde ña iña Tó'o ko Jesúcristu, tsí da mií tsi é ntio mií ña e ntáde ña. Ntaéni nta'vi ña ña'a, ña é ña tú've i san, da dóo vá'a ó ntáka'an ña, tsi dóo ini ña nté koo ka'an ña. ¹⁹ Iní un ntíí ntíí ña'a tsi ntántikín nto tú'ún va'a san. Dóo díni ko te kuān ó de nto. Ntá tsi ntio kó é na kütú've vá'a nto nté koo vií nto é vá'a. Ná te ntio kó é na kütú've nto é vií nto é kīni kaa. ²⁰ Vi'a vé ne, Xuva kō, ña káta'xi é kúntoo vá'a o ni ta'an kō ne, ñá kukuíi ka ña é tá'xi ña é kúvi vií nto ni Tó'o e ña vá'a san. Na nāxnuu viko Tó'o ko Jesúcristu nto.

²¹ Timoteu, ña e kade tsiñu ní kó, ní ñávi'í kó Luciu ni Jásuun ni Sosipaté di ne, taxnúu ña ntiusi ntó di.

²² Xu'u é Terciú u, kaxntée nā'a u tú'ún sa'a iñá Pablú ne, taxnúu ú ntiusi ntó kuenta iña Xuva kō di.

²³ Taxnúu Gayú ntiusi nto, tsí divi ñá tá'xi ña vi'í ña é kutúvi u ne, tá'xi ña é kúntoo un ntíí ntíí ña ntáduku ntée xúkún sán di. Erastu, ñá kade tsiñu diki i ñuú sa'a ne, ni ta'an kō Cuartú ne, taxnúu ña ntiusi ntó di. ²⁴ Na nāxnuu viko Tó'o ko Jesúcristu ntó, un ntíí ntíí nto. Kuan koo na kōo.

Nchu'un e ntíi nte ata í

²⁵ ¡Na kata o nchu'ún Xuva kō! tsí divi ña kúvi ta'xi ña é na kuínti'xe vá'a nto vatá ó kaka'an u ni nto dá nañé'le u nto tú'un vá'a iña Jesúcristu. Tsi nañé'le Xúva ko ku nuú i é

tūvi xu'u un tsi nte dí'na dá iñi ntu'u ñúxivi san. ²⁶Ntá tsi vevíí ne, xé'e ñā é kūtuni un ntíí ntíí ñā'a nee iñā é ncho ka'an tú'ūn e xntée na'a ñā ntáka'án naa Xuva ko kídaā. Tsí Xuva kō, ñā é kāntíto ntii dañu ntūvi ne, ntio ñā é kūtuni un ntíí ntíí ñā'a san vata koo é na kuñti'xe ñā ne, kada ntaa ñā é kāka'an ñā.

²⁷Xuva kō, ñā é kuvi ūun tsi, ñā e dōo ki'in iní í ne, divi ñā é na kūnuu iní ko ñā ntii dañu ntūvi kuenta iñā Jesúcristu. Kuan tsi koo na kōo.

Tutu é kuvi ùun e táxnũu San Pablu iña ñá ñuú Corintu

Kaka'án Pablu ni ñá ntákuinti'xe i, ña ntoo ñuú Corintu

¹ Xu'ú é Pablú u ne, kana Xuva kō ko é víi u pustru iña Jesúcristu, tsí kuan ō ntío ña. Dadíi ú ní ení ko Sostené ne, ² táxnũu ntí tú'ún sa'á iña nto, ña ntákuinti'xe i Xuva kō e ntánataká nuu nto iní ukun ñuú Corintu, ña é ntuviko kuénta iña Jesúcristu, ña e kána Xuva kō é ntuntuo nima ntó, ní dá xóo ká ña'a, ña ntoo dá vada ka ñuxiví a, ña ntákaku ni'í diví Tó'o ko Jesúcristu. Tsí diví ñá é Xuva ko ña iña ko un ntí'i ō. ³ Na naxnuu viko Xuva ko nto, diví ña ní Tó'o ko Jesúcristu. Na tá'xi ña é vā'á koo kuntuo nto.

Ni'í ko é vā'á iña Xuva ko kuenta iñá Cristu

⁴ Nguentúvi kanaku'e ú sintiá'vi nta'a Xuva ko kuénta iña nto, tsi dóo vā'á o dé ña ní nto kuénta iña Jesúcristu. ⁵ Tsi tá'xi ña e dóo kukuika nima nto é un ntíi ntí nuu i di. Tá'xi ña e dóo vā'á koo ka'an nto da neé ka nuu i e ntáka'an nto, ní e dóo ki'in iní ntó di. ⁶ Tsi tú'ún va'á iñá Cristú ne, é nuu é ntaá í iña nto. ⁷ Dukuān ne, ñá tē neé ntákūná nteē ntó iña Xuva kó da nī ntántétu nto ntuvi dá nainu xtúku Tó'o ko Jesúcristu. ⁸ Tsi Xuva kō ne, kuenta víi ña é kuntuo kutu ntō un tsi da nté ntíi ata i kan, vata koo e nté uun xoxo kuvi ka'an nteé i nto tē xee ntúvi é kixkadá kú've Tó'o ko Jesúcristu. ⁹ Xuva kō ne, nguentúvi kade ntaa ña nee é káka'an ña. Diví ña kána ña nto é uun tsi kuvi nto ni l'xá mií ña, Tó'o ko Jesúcristu.

Dá kii nteé xio ta'an xúkūn san

¹⁰ Diví nto, tá'an kó, kaka'án u ni nto kuénta iña Tó'o ko Jesúcristu dá kaka'án u é na víi ntó da xe'é ne, natíin dadíi nto ni tá'an nto. Ná ku kii nteé xio ta'an nto, tsi uun kuédadíi tsi é kadá kuení nto. ¹¹ Tsi kaka'an ñávi'i Cloee ní ko tsi ntánáa núu nto ni tá'an nto. ¹² Kaka'an ñá tsi ío ntó ne, kaka'an nto: "Xu'ú ne, kantikín u Pablu"; ío ntó ne, kaka'an nto: "Xu'ú ne, kantikín u Apolo"; ō "Xu'ú ne, kantikín u Pedru"; ō "Xu'ú ne, Cristu kantikín u", xkóo ka'an nto. ¹³ ¿Vá ùvi nuu ntú Cristu? ¿Vá xú'ú nto é Pablú u ña é xi'í ntiká krusi kan kuénta iña nto? ¿Vá kuenta iñá ko ítsi ntute nto? ¹⁴ Ntá tsi dóo vā'á ō tsi nté uun nto ña ní nakutsi ntúte ú nto; da mií tsi Crispu ni Gáyu. ¹⁵ Dukuān ne, ñá xoxó kuvi ka'an i e ítsi ntute nta'a ko. ¹⁶ Naka'án kó tsi nakutsi ntúte ú ñavi'i Stefanú di. Ntá tsi ña naka'án ko tē nakutsi ntúte ú tuku ká ña'a di. ¹⁷ Tsi Cristú ne, ñá ní

táxnũu ña kō é nakútsi ntute ú ña'a, tsí xu'ú ne, táxnũu ña kō é ká'an ntódo u tú'ún é vā'á san nté koo nakáku ō. Ná kaka'án u tú'ún e dóo vi'xín kaa san é vata tē dóo tu've ko, vata koo é ña ku dé kuení nto te nākáku nto kuenta iña tú'ún e dóo ki'in iní i é kaka'án u ni ntó, vata koo é ña nantii ní'ni u e dóo nuu á'vi i é xi'í Cristu ntiká krusi kan kuénta iña ko.

Xé'e Xuva kō é kúvi víi Cristu é un ntí'i, e dóo ki'in iní ñá vata kaa mií ñá

¹⁸ Dá kaka'án o tsi xi'í Cristu ntiká krusi kán ne, ñá tē nté kaa tuntu kaa tú'ún sa'á, kuini ña'a, ña ntaika itsi dó'ví san. Ntá tsi diví ō e ntántikin ó Cristu, ña é nakáku kō ne, tú'ún sá'a ne, tú'ún iña núu i e dóo ka'nu é edé Xuva ko iña ko, kuini kó. ¹⁹ Du'va ō kúvi vatá ó uve na'a kaka'án tú'ún Xuva kō: Nanti'i u é ki'in iní ña'a, ña dóo ki'in iní i; nāxtuvi xio u é kãñe'e diki ñá'a sán di, ka'an.

²⁰ Mí'i ntu núu á'vi ña'a san, ña e dóo iní san, ní ña dóo tu've i iñá lei san, ní ña e dóo iní ka'an nuu i é ío ñuxiví a? Náñe'e Xúva ko kó tsi nee iña e dóo va'á ñuxiví a, kuini kō ne, ñá tē neé nuu á'vi i núu ña. ²¹ Dóo ki'in iní Xúva kō, tsi ñá ní dē va'a ña é kutūni ñá'a san nee ñá'a ña kuenta iña i e dóo ki'in iní ña, ntá tsi dóo xkúntee iní ña é nakakū ñá ña'a, ña é kuinti'xe i ña kuenta iña tú'ún e dóo tuntu kaa é ká'an ntódo o.

²² Ña Israeé san ne, ncho kiní ña nuu i e dóo ka'nu; ña griegu san ne, dóo ncho kutú've ña, é kuki'in iní ña. ²³ Ntá tsi xoi'ō ne, ntáka'an ntódo o iñá Cristu, ña é xi'í ntiká krusi kan kuénta iña ko. Ña Israeé san ne, dóo doka'an é ntáka'an o, kuini ña. Ña tuku tatá i san ne, dóo tuntu ka'an o, kuini ña. ²⁴ Ntá tsi xoo ñá'a, ña e kána Xuva kō né, kuān te ña Israeé ñá ne, o kuān te ñá griegu ñá ne, kutuni ña tsi Cristu ne, ní'í ña é kúvi víi ña da neé ka ntí'i nuu í, ne, ní'í ña e dóo ki'in iní ñá kuenta iña Xuva kó di. ²⁵ Tē nee iña é kade Xuva kō e dóo tuntu kaa, kuini ña'a sán ne, diví e dii ka vā'a kuē'en é vata kaa é tu've ña ñuxiví a. Nee iña e dóo vita iní Xuva kō ne, diví e dii ka ntii iní i é vata kaa ña ñuxiví a. ²⁶ Diví nto, tá'an kó, na naka'an ntó nte ntáa nto dá kána Xuva ko ntó. Ná titin nto e dóo tu've nto, vatá o tú've ña ñuxiví a. Ná titin nto e dóo na'nu ña'a nto ne, ña titin nto e dóo kuika ntó di. ²⁷ Ntá tsi nuu i e dóo tuntu kaa, kuini ña ñuxiví a ne, diví é nākaxnúu Xuva kō é nakó'xó nteé ñá ñuxiví san, ña e dóo ki'in iní i ne, nākaxnúu Xuva ko núu i é ña ntii iní i san é nakó'xó ña'a, ña e dóo ntii iní i san. ²⁸ Nakaxnúu Xuva ko ñá'a, ña é ña vada ntaidiá'vi, kuini ña'a ñuxiví sa, ní ña'a, ña é ña ntío kue'en tsi ña'a san, ní ña'a, ña é ña te neé nuu á'vi i, kuini ña'a sán di, vata koo é na nakó'xó ña ña'a, ña

dóo na'nu ña'a san. ²⁹ Tsi ña kúvi víi ka'nu nté uun ña'a nuu Xuva ko. ³⁰ Tsi mii Xuva kō né, tā'xi ña é uun kuédadi tsi ntuvu o ni Jesúristu. Nta'a Jesuú ne, ta'xi ña é dóo ki'in iní kó nī é ntuntoo kuétsi ko, nī é ntuviko o kuénta iña Xuva ko, tsi é ntá'vi ña kuétsi kō dá xi'i ña. ³¹ Du'va ó kúvi nuu i sá'a vatá ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: “Xoó ncho kada ka'nu mii i kúñu I ne, na káda ka'nu ña kuenta iña Xuva ko”, ka'an.

2

Tú'un Cristu, ña xi'i ntiká krusi kan

¹ Xu'ú ne, dá xeé u mii ntoo nto, tá'an, é ká'an ntódo ú ni ntó é nuu é ntaá i iña Xuva kó ne, ña ni ká'an u ni nto tú'un é dóo vi'xín kaa, nté tú'un é dóo ki'in iní í san. ² Tsi dé kuení ko é ña te nee iñá ka'an u ni ntó é da mii tsi tú'un Jesúristu, nté ó xi'i ña ntiká krusi kan kuénta iña ko. ³ Dá itúví ú ni ntó ne, ña túvi ntíi ko. Kóó da kan'i u tuví u é dóo u'ví ko. ⁴ Dá kaká'an u ni nto, nī dá kaká'an ntódo ú ne, ñá té tú'un é ntáka'an ña é dóo ki'in iní í san é káka'an u ni ntó, tsi tá'xi Espíritū Sántū sán ko ntii ña é kuvi nakuá'a u nto, ⁵ vata koo é na kunuu iní ntó Xuva ko, ña é dóo ka'nu, ña te é kunuu iní ntó ña'a, ña é dóo ki'in iní í san.

Kanañ'e Espíritū Sántū san ko xoo é Xuva kō

⁶ Ntá tsi kaka'an nti tú'un é ki'in iní ni ña é dii ka ini tú'un Xuva kō. Ntá tsi ña te diví tú'un é ntáka'an ña dóo tu've í san, nté tú'un é ntáka'an ña ntádé kú've ñuxiví a vevii, tsi ña ná'a ka kuntóo ña ñuxiví a. ⁷ Ntá tsi tú'un é káka'an nti é dóo ki'in iní iña Xuva kó ne, iña nuu í é tūvi xu'u un tsi nte dí'na da de kú've ña ñuxiví san. Núu i sá'a ne, diví é nī'i ko é vá'a nta'a Xuva kō. ⁸ Nté uun ña'a, ña ntádé kú've ñuxiví a ne, ña ni kutūni ñá nuu í sá'a. Té dí ni kutūni ña ne, ña ni naxntee ñá Tó'o kō ntiká krusi kan, ña dóo ka'nu. ⁹ Ntá tsi uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō:

Núu í é vata kiní o, é vata tekú ko, é vata ki'i in diki kó ne, é xtúví tú've Xuva ko núu i tsíkan iña ña'a, ña é ntákuinima í ña,

ka'an tú'un ña. ¹⁰ Sá'a ne, náñ'e é Xuva ko ko ntá'a Espíritū Sántū san. Tsi Espíritū sán ne, kaito ntée ña é un nti'i ún tsi nte nuu í é ña káñ'e é diki ko iña Xuva ko, é da mii tsi Xuva kō é iní ña.

¹¹ Ntá tsi ¿xoó ntu ini í nee iña é kadé kuení tuku ña'a? Tsi da mii tsi nīma ña é ini. Dukuān né, da mii tsi Espíritū Sántū san ini ña nté o kadé kuení Xuva kō. ¹² Ntá tsi xo'ó ne, ña ni nī'i ko é nakua'a o nuu í é ió ñuxiví a, tsi xo'ó ne, ní'i ko mii Espiritu Xuva kō vata koo é kūtuni ko nuu í é kata'xi Xuva ko kō tsi dóo vá'a ó de ña ni kō. ¹³ Ná té tú'un é dóo ini ña ñuxiví sa é káka'an nti nuu í

sá'a, tsi tú'un é nañ'e é Espíritū Sántū sán nti é káka'an nti. Dukuān é kanañ'e é nti ña'a, ña é nuu Espíritū Sántū san nīma í, núu í é káka'an Espíritū Sántū san.

¹⁴ Ntá tsi ña'a, ña é ña te núu Espíritū Sántū nīma í ne, ña kúvi k'i in diki ña tú'un é ncho ka'an Espiritu Xuva ko ni ña. Dóo tuntu kaa tú'un san, kuini ña, tsi ña te núu Espíritū Sántū san nīma ña é nañ'e é ña ña nee é káni tú'un. ¹⁵ Ntá tsi ña'a, ña é nuu Espíritū Sántū nīma í ne, kuvi ka'an ntée ña un nti'i nuu í. Ntá tsi divi ña ne, xoxó kuvi ka'an ntée í ña. ¹⁶ Tsi kaka'an tú'un Xuva kō: “¿Xoó ntu ini í nté o kadé kuení Xuva kō? ¿Xoó ntu kuvi nañ'e é í ña itsi?”, ka'an. Ntá tsi xo'ó é i'xá Xuva ko ó ne, ntádé kuení ko vatá ó kadé kuení Cristu.

3

Ña ntáde tsiñu dadii iña Xuva ko

¹ Ña ni kúvi ká'an u ni nto vatá ó kaka'an u ni ña'a, ña é ini vá'a Xuva ko, tá'an. Ntá tsi kaka'an u ni nto vatá ó kaka'an u ni ña'a, ña é da mii tsi é ini nee iña é ió ñuxiví a. Vata kiní vá'a nto nuu í iñá Cristu, tsi vata ntáa i'xa ikín san ntáa nto. ² Vatá ó kaxé'e o díkuvi é k'ó'o i'xa ikín san é vata kutí í é ká'xi kúñu ne, kuān ó kanakuá'a u nto núu í é ki'in iní san dí, tsi vata kutíi nto ki'in diki nto tú'un é ki'in iní san. Nté vevii vata kutíi nto ki'in diki nto, ³ tsi ntáde dukuan nto vatá o ntáde ña ñuxiví san. ¿Ñá ntu te dukuan o ntáde nto da ntákume'ú ini nto ni tá'an nto, ó da ntánaa núu nto ni tá'an nto? Dito tsi ntáde nto vatá ó de ña ñuxiví san. ⁴ Kaka'an ntó, uun ña'a ntó: “Xu'ú ne, kantikín u Pablu.” Tuku nto ne, kaka'an nto: “Xu'ú ne, kantikín u Apolo”, xkoó ka'an nto. ¿Ñá te dukuan ntú o ntáka'an nto vatá o ntáka'an ña ñuxiví san?

⁵ ¿Xoó ntu é Apolo í san? ó ¿xoó ntu é Pablu í san dí? Kúdii ña ntáde tsiñu iña Xuva ko nti é ntánakuá'a ntí nto é kuinti'xe nto ña. Da mii tsi é táxnuu Xuva kō nti é káde nti, é un é un nti. ⁶ Xu'ú ne, da mii tsi é nakú'xi u tsíkín sán ne, Apoló san ne, dá'vi ña ntóte. Ntá tsi Xuva kō tá'xi ña é kué'nu. ⁷ Dukuān ne, ña te ká'nu ña'a ña ka'xi tsíkín san, nté ña kadá'vi ntute sán dí, tsi mii tsi Xuva kō é dóo ka'nu ña, tsi divi ña né, kata'xi ña é kué'nu. ⁸ Dadii tsi nuu á'vi ña ka'xi tsíkín sán ni ña kadá'vi ntute san. Ntá tsi tá'xi Xuva kō é vá'a iña ña, é un é un ña, vata tsi ó kade tsiñu ña. ⁹ Dadii tsi ntáde tsiñu nti iña Xuva ko. Divi ntó né, vata ntáa ñu'u é katavi nuu Xuva kō ntáa nto. O vata ntáa vi'í é kaxntísi Xuva kō ntáa nto. ¹⁰ Xu'ú ne, vata kaa ña kadama, ña odo núu, kaa ú, é tá'xi Xuva kō é kutūni ko nté koo kada vá'a ú etí vi'i san. Tuku ña'a ne, katsodo ña ntó'o nuu í kan. Ntá tsi na kōto vá'a ña, xe un xé un ña, nté o ntáde tsiñu ña. ¹¹ Jesucristú ne, divi ña é vata kaa etí vi'i

san kaa ña. Ña kúvi naní'i ko tuku etí vi'i é díi ka va'a é divi ña. ¹² Dóo títn nuu i é kuvi tsodo o etí vi'i san. Kuvi tsodo o óró, ó kaá kuí'xín, o xúu e dóo nuu á'vi i, o kuvi tsodo o útún, ó xó'o, o chün. ¹³ Tē ita ntí'xin ñu'ú san vi'i sán ne, kutuni ko te vá'a nuu i e dé tsiñu ni'i ña xntísi i san. Kuan kōo kutuni ko xoo e dé tsiñu vá'a i ntuvi te vexkáda kú've Xuva kō, tsí vata kaa ñu'ú san kaa ña te kúvi. Te kuíta ntí'xin tsiñu ko nūu Xuva kō ne, dóo díto te vā'á o dé tsiñu ó né, o tē ña vá'a o nī de tsiñu ó. ¹⁴ Te kúti tsiñu kō é kuntísi te kuíta ntí'xin ñu'ú san ne, ní'i kō é vā'a. ¹⁵ Ntá tsi te koko e dé tsiñu ó ne, kunaá iña ko. Ntá tsi mii ó ne, nakáku o vatá o dé ña'a é da mii kúñu i nakáku ña dá i'xi vi'i ña.

¹⁶ ¿Ñá ñni ntú nto tsí vi'i Xuva kō kúvi nto, tsí nuu Espíritu Xuva ko nīma nto? ¹⁷ Te xoo ñá'a nakatsin ña vi'i Xuva kō né, nakatsin Xuva ko ña di, tsí xúkun Xuva kō né, kúviko kuenta iña ña. Diví xúkun tsíkán ne, divi o xo'ó.

¹⁸ Ñá ku káni nta'ví mii ntó kúñu ntó. Te ió nto e dóo kí'in iní ntó, kuíni nto, vatá ó iní ñá ñuxiví san ne, díi ka vá'a ó te ntuvi nto vata kaa ña'a, ña é ña te neé iní, vata koo é kúrú've nto é nuu é ntaá i. ¹⁹ Nee iña e dóo kí'in Iní ñuxiví san ne, ñá vādá kaidiá'vi nuu Xuva ko. Tsí uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: "Nuu i é kíni kaa e ntántukú nuni ña ne, divi tsi nūu i é kué' é Xuva kō é kó'xó nteé ña", ka'an. ²⁰ Kaka'an xtúku tú'un ña di: "Iní Xúva kō é un ntí'í é kadé kuení ña'a, ña e dóo tu'vé i ñuxiví san ne, ñá vādá kaidiá'vi kue'en tsi", ka'an tú'un ña. ²¹ Dukuán ne, ñá ku kada ka'nu nto te kantíkin ntó dá xoo ká ñatí, tsi un ntí'í nuu i é káduku ntée nto. ²² Tsí kuán té Pablu, ni Apólo, ni Pedrú, ni kanú ñuxiví san, ni ntúvi iña kó, ni dóxi'í san, ni é un ntí'í é ió veví, nī é un ntí'í é kóo ntuví é ve'xi ne, un ntí'í nuu i sá'a é káduku ntée nto. ²³ Divi ntó ne, ntáduku ntée nto Cristu. Cristú ne, kaduku ntée ña Xuva kō.

4

Tsiñu é ntáde pustru

¹ Na kútuni nto tsí ntí'í ne, ña ntáde tsiñu iña Cristú ntí, é uvé nta'a ntí tú'un e dóo vi'xín o iña Xuva ko. ² Xoó ña'a é künteé nta'a i ne, kantio é káda ntaa ña nee ntí'í ntí'í é káka'an tó'o ña. ³ Xu'ú ne, ñá káde ú kuentá te ká'an ntó te vā'á u ne, o tē ña vá'a u, o kuán te dá xóo ka ña'a kuan koo ka'an ña di. Nté diví ú ña kuvi ká'an u neé ña'a u. ⁴ Ña te neé ni idé u, kuini ko, ntá tsi xoó ntu ini í te kuan ó. Da mii tsi Xuva kō é kuvi ka'an ña te vā'á u ne, o tē ña vá'a u. ⁵ Dukuán ne, ñá ku ká'an ntó te xoo dóo va'a i, ó xoo ña'a u, da nté nainu xtúku Xúva kō. Tē nainu ñá ne, naxi'í nuu ña nīma ko vata koo é kútuni ko nee iña é ñu'u xú'u. Ta'xi Xuva ko kidaá é ntii díto un ntí'í é ntáde kuení kó é nuu nīma ko. Kidaá

ne, ka'an Xúva kō nee iña e dóo va'á iña ko, xe un xé un ó.

⁶ Nto'ó, ta'an, kaka'an u ni nto nuu i sá'a e vá'a tsi mii ntó. Kaka'an u iñá Apoló ne, iñá kó di, vata koo é kíni nto ntí ne, kutú've nto é ña kuita ntí'xin nto vatá ó uve na'a tú'un Xuva kō, vata koo é nté uun nto ña ká'an nto: "Ña sá'a ne, dóo vá'a ña", ó ka'an nto: "Ña tsíkán ne, ñá vā'á ña'a ña", koo ka'an nto. ⁷ ¿Xoó ntu kantavá'a ña'a i nto te díi ka vá'a ña'a nto é vata kaa ña nguii san? ¿Nee iñá ntu ió iña nto é ña ni ta'xi Xuva ko? Ntá tsi te ta'xi Xuva kō ne, ¿nté kui kade ka'nu nto nto vata sá té kuenta iña mii nto ni nī'í nto?

⁸ Divi ntó ne, é dóo kuika nto vē; ñá tē nee iñá ka ntátaan nūu nto. Mii ntó ntáde nto reí, é nté ñá vādá ka mí'i ntátaan nūu nto nti. Tē dí nuu é nté i é rei ntí'xe nto ne, kadá kú've dadii ntí ni ntó. ⁹ Ntá tsi ntí'í é pustrú nti ne, vata te ta'xi Xuva kō é ntii nti un tsi nte ata i kan. Kuan ó dé kuení ko. Vata ntaa ña'a, ña ní'í i doxi'í san ntaa nti, é kanú ñuxiví san ntaíto díto ña ntí, ni ún ntí'í ntaí'í ne, ni ún ntí'í ntaí'í ña'a san. ¹⁰ Ntí'í ne, dóo tuntú nti kuenta iña Cristu. Ntá tsi nto'ó ne, dóo kí'in iní nto é kudadii nti ní Cristu. Ntí'í ne, ña túvi ntí ntí, ntá tsi nto'ó ne, dóo ió ntíi nto. Ntí'í ne, ña ntaíko ñu'u ña'a sán nti, ntá tsi nto'ó ne, dóo ntaíko ñu'u ña'a san nto, kuíni nto. ¹¹ Nté veví ntákakin ntí ne, ntaísi ntí nte. Ña túvi dóo é kú'un nti. Dóo ntáde xení ña'a san ní nti ne, ña túvi vi'í mii ntí mi é kuntóo nti. ¹² Ntí'í ne, dóo ntánto'ó nti é nta'a ntí ntáde tsiñu ntí. Dá ntáka'an kíni ña'a san ní nti ne, ntánantiko kóo nti, kaka'an nti: "Na kunúu mé'ñu kunuu dava Xuva ko ntó", xkóo ka'an nti. Dá ntáde ña ní nti é kíni kaa ne, ntákutíi ntí'í ntí nímá nti. ¹³ Dá ntáka'an kíni ña ní nti ne, ñá tē ntákudiín nti ni ña, tsi ntánaka'nu ntí iní ña. Ntáde ña ní nti vata te ñe'le ñuxiví sa kúvi nti, vata ntaa nuu i é ña kaidiá'vi ká i e ntánakuítá ña'a san. Un tsi nté veví ne, kuan tsí ó ntáde ña ní nti.

¹⁴ É kaká'an u ni ntó sa'á ne, ñá te kaká'an u é kúka'an nuu nto, tsí kade tíi ú ni ntó vata kaa i'xá mii ko e dóo kakuinimá ko i. ¹⁵ Tsí kuan te u'xi mii mastru nto, ña é ntánañé'le i nto iñá Cristú ne, ntá tsi ña títn uva ntó. Divi u é uva ntó, tsí nañé'le u nto tú'un é vā'a san nté koo kuintí'xe nto Jesucristu. ¹⁶ Dukuán ne, kaikán u da xe'e ntá'a nto é kuntíkin ntó ko ne, vii ntó vata tsí ó de ú san.

¹⁷ Kuenta iña i sá'a ne, taxnúu ú Timoteu, é vata kaa i'xá mii ko, ña e dóo kakuinimá ko. Ñá kaxtuví mii ña é kuntíkin ña Xuva kō. Divi ña naka'an ña ntó nté o dé u é kantíkin u Cristú, vatá ó kanañé'le u ña'a san má úkun dá mí'i ka kañé'le u. ¹⁸ Ió ntó ne, dóo ntáde na'nu nto, tsí kuini nto ne, ña kí'xí ká u, kíxkoto ní'ni ú nto. ¹⁹ Ntá tsi ña kukuíi ka dá kí'xi ú, te Xuva kō ntio ña. Kidaá kutúni ko te kúvi vií ntí'í ne ña ntáde na'nu ña'a sán ne,

o kūdii da ntáka'an ña. ²⁰ Tsi mí kadē kú'vé Xuva kō ne, ñá te da mii tū'un kúvi, tsi dóo iō ntii ña neé vii ña. ²¹ ¿Nee iñá ntu é ntio nto: é kí'xi ú mí ntoo nto é ñáa ú ni ntō né, ó é kīni u nto e dóo kakuinimá ko nto?

5

Kadē kú'vé ñá iña uun ña'a, ña kade é kīni kaa

¹ Ntáka'an ñá'a tsí uun ña'a ntō ne, kaeni dikí ña ñadī'í úva ña. Nté ña'a, ña é ña ntákuinti'xe i Xuva kō, ñá ñi ña é kuān koo vii ña, é náki'í ña ñadī'í úva ña. ² Divi ntō ne, naa i é kuntōo nto dontīni ne, da ntáde na'nu ña'a nto. Ña tii, ña é kuān ó de sán ne, kantio é nantīi nto ña. ³ Kuān té xoxó u mí ntoo ntō ne, dóo kadē kueni ko iña nto. Vata tsi té tuvi dadīi ú ni ntō, tsí é de kú'vé ú iña ña kade é kīni kaa san, nta'a Tó'o ko Jesúristu. ⁴ Dā ntánataká nuu nto ne, vata tsi té ntoo dadīi ntí ni nto, ntó'ó ní Tó'o ko Jesús, ña é dóo iō ntii i. ⁵ Kídāā ne, ntáda nto ña kuenta ntá'a tó'ó é ña vá'á sán vata koo é ntí'í kue'en kúñu ñá ne, nakáku nima ña ntuvi te vē'xi xtuku Tó'o ko Jesús.

⁶ Ñá vá'a ó é ntáde na'nu ña'a nto. ¿Ñá ntu íni nto tsí te nākudáka un sīin u'xen ia u'xen vá'á san ne, kuia kanīi tī'nti i? ⁷ Nakate nto kuétsi nto vé, tsí kanatívi kúñu kō dá iō kuétsi ko, vatá ó kanatívi u'xen vá'á san dá kanakudáka ni'í u'xen iā san. Na ntúvá'a nima nto váta kaa u'xen vá'á san e nté un sīin u'xen ia ña kadáká ka. Vá'á ó é kuān koo vii nto, tsí Cristú ne, vata kaa a le'ntu é xi'í kuenta iña ko kaa ña. ⁸ Dā ntáde o viko katí sán ne, ñá ku de tsiñu ni'í o u'xen iā san. Dukuān ne, ña vá'á o é kudáka é kīni kaa sán nima nto, nté da neé ka nuu i é ña vá'a. Tsi kanīi nima kó na vii o é vá'á san ní é nuu é ntaā i san.

⁹ E dí'na taxnúu ú tutú nta'a nto é káka'an u é ña ku xkuntīkin nto ña kīni ntáa san. ¹⁰ Ntá tsi ñá te kaka'an u é ña ku ká'an kue'én ka ntó ni ñá'a, ña kīni ntáa, ña é ntoo ñuxiví a, ña ntaēni dikí, ní ña ntákune'u iní i, ní ña ntaído dú'u, ní ña ntánuu iní i santu, tsí te kuān ó ne, kantio é ntii nto ñuxiví san. ¹¹ É káka'an u ni ntō ne: Ñá ku ika dadīi nto ni da xóo ka ña'a, ña é káka'an é kakuinti'xe i Xuva kō ne, ntá tsi kade ña é kīni kaa, te tii, te ñadī'í ñá, o té kakune'u iní ña, o kánuu iní ña santu é ntúvá'a naa, o káka'an kīni ña iña ña'a, ó ña kí'vi ne, ó ña du'u. Nté ña ku ka'xi dadīi nto ni ñá. ¹² Tsi kaduku ntée nto é kadá kú'vé ntó iña ta'an nto, ña ntákuinti'xe i san. Ñá kadūku ntée u é kadá kú'vé u iña ña'a, ña é ña ntákuinti'xe i Xuva kō, ¹³ tsi mii tsi Xuva kō é ká'an ñá te iō kuétsi ña. Ntá tsi nto'ó ne, naxtúvi xio nto ñatíí, ña kade é kīni kaa san.

6

Ña ntákuinti'xe i, ña ntátsi'í kuétsi ta'an

¹ Dá iō nuu i é ncho tsi'í kuétsi nto ta'an nto ne, ¿neé ntu tsiñu kí'in nto nta'a ña'a, ña é ña ntákuinti'xe i san? ¿Nté kui ña kí'in ntu nto nta'a ña ntákuinti'xe i san? ² ¿Ñá ntu íni nto tsí xo'ó é ntákuinti'xe ko Xuva kō ne, kada kú'vé o iña ña ñuxiví san rkontuvi? Te divi ntō é kadá kú'vé ntó iña ña ñuxiví san rkontuvi ne, ¿nté kui ña kuvi ntu kada kú'vé ntó nuu i é ña kue'é san? ³ ¿Ñá ntu íni nto tsí te kúvi ve ne, un tsi ne ánjé sán kada kú'vé o iña ña? Dukuān ne, díi ka ña ntii tu'un kada kú'vé o nuu i é iō ñuxiví a. ⁴ Te iō nto e ntánaa núu nto kuenta iña i é iō ñuxiví a ne, ¿nté kui ntáde ntu nto kuenta ña'a, ña é ña té neé kaduku ntée i ini ukún Xuva kō? ⁵ Kaka'an u sá'a vata koo é na kúka'an nuu nto. ¿Vá ña xoxó ntu nté uun ña'a nuu ta'an ña nto e ñá iní ña é kadá kú'vé ñá iña ta'an ña? ⁶ Ntá tsi nto'ó ne, ñá te da mii tsi é ntátsi'í kuétsi ta'an nto, tsí nta'a ña'a, ña é ña ntákuinti'xe i Xuva kō san ntáñe'le nto, ntátsi'í kuétsi ta'an nto.

⁷ É kuān ó ntátsi'í kuétsi ta'an nto ne, ¿nté kui ña díi ka vá'á ó é na kútií nto nima ntó te kade ña ni ntō é kīni kaa? ¿Nté kui ña díi ka vá'á ó é na kútií nto nima ntó té kaeni nta'ví ña nto? ⁸ Ntá tsi nto'ó ne, kantei é ntáde nto. Tsi un tsi nte ta'an mii nto ntáde nto ni ñá é kīni kaa ne, ntaēni nta'ví nto ña di.

⁹ ¿Vá ñá ntu íni nto tsí ña'a, ña é ntáde nuu i é kīni kaa sán ne, ñá ni'í ña é vá'a nta'a Xuva kō? Ñá ku ení nta'ví mii ntó kúñu ntō; nté ñá'a, ña é kade é kīni kaa ni ñadī'í san, nté ñá kanuu iní i santu, nté ña kaeni dikí ñadī'í é ña te ñadī'í mii i, nté natii, ña kaeni dikí ñatíi ni'í i, ¹⁰ nté ña du'ú, nté ña dóo kue'í, nté ña kí'vi, nté ñá'a, ña kadá'vi dovete ta'an i, nté ñá kaeni nta'ví ña'a é ni'í ña é ntio ña ne, nté uun ña'a, ña kuān ó de san, ñá ni'í ña é vá'a nta'a Xuva kō. ¹¹ Iō ntó ne, kuan ó dé nto kídāā di. Ntá tsi vevii ne, é ntúntoo nima nto. É xtúví xio Xuva ko ntó é kúvi nto iña mii ña. É ntúvá'a nto ni Xuva ko vé, kuenta iña Tó'o ko Jesúristu ni Espírítu ña.

Kúñu kō ne, iña Xuva ko

¹² Kuvi vii u da neé ka nuu i, ntá tsi ña te un ntí'í nuu i é vá'á iñá ko. Kuvi vii ntí'xe u da neé ka nuu i, ntá tsi ña da vá'a ko é da neé ka nuu i é kúvi vii ní ko. ¹³ Iō ña'a xkoó ka'an ña: “É ká'xi o ne, iña xido ko. Xido kō ne, iña é ká'xi o”, xkoó ka'an ñá di. Ntá tsi ntuvi tsi nuu i é nantí'í Xúva ko i te kuvi. Kúñu kō ne, ñá te iña i é kaní dikí ó ñatíí san ne, o ñadī'í san, tsí kúñu kō ne, iña Xuva ko. Divi ñá ne, iña kúñu ko ñá. ¹⁴ Vata tsi o dé Xuva kō e nantóto ña Tó'o kó Jesucristú ne, kuan tsi koo nantóto ña kō dí, tsi dóo iō ntii ña.

¹⁵ ¿Ñá ntu íni nto tsi kúñu ntō ne, iñá Cristu? ¿Vá kí'í ntu ú kúñu Cristú ne, dá nata'an ntée ú ñadī'í kīni kaa? ¡Ñá kúvi!

16 ¿Ñā ntu ini nto tsi ñatii, ña kanata'an ntee ñadĩ'í kini kaa sán ne, uun tsi kúñũ ntákuvi ña ntuvi ña? Tsi tú'un Xuva kō ne, kaka'an: "Ntuvi ñā'a sán ne, uun tsi kúñũ kúvi ña", kaa'an. 17 Ntá tsi tē xoó kanakuntēe tá'an i Xuva kō ne, uun tsi espíritũ kúvi ni ñā.

18 Dukuān ne, kunu nto dá ncho natá'an ntēe nto kúñũ nto nūu i é kīni kaa. Tsi da neé ka kuētsi é kade ñā'a sán ne, ñā tē neé kade i kúñũ ñā. Ntá tsi xoo kanatá'an ntēe i kúñũ i é vii nūu i é kīni kaa sán ne, é kuētsi tsi mii kúñũ ñā kade ñā. 19 ¿Ñā ntu ini nto tsi kúñũ ntō ne, vi'i úkũn Espíritũ Sántũ e tá'xi Xuva kō é kunũu nima nto? Ñā te iña mii ka nto kúñũ nto, 20 tsi ñā te nté kaa a'vi i ntá'vi Xuva ko kuēnta iña nto. Dukuān ne, ntio é kada ka'nu nto Xuva ko ni kúñũ ntō.

7

Itsi iña ñā ntatá'nta'a

1 Vevii ne, kaka'án u ni nto nūu i é tsixe'e ntō ko da táxnuu nto tutú nta'a ko: Díi ka vá'ā ó tē ñā tánta'a ñatii san. 2 Ntá tsi da xe dóo ió nuu i é kīni kaa e ntáko'xo ntee ñā ne, é un é un ñatii san ne, na koo ñadĩ'í mii ñā. É un é un ñadĩ'í san ne, na koo xii mii ñā di. 3 Na káda ntaa ñatii san ni ñadĩ'í ñā. Ñadĩ'í san ne, na káda ntaa ñā ni xii ñā dí, vatā ó kantio é vii ñā, xe un xé un ñā. 4 Tsi ñadĩ'í san ne, ñā te iña mii ka ñā kúñũ ñā, tsi iña xii ñā. Kuan tsi kaa iña ñatii san di, tsi ñā te iña mii ka ñā kúñũ ñā, tsi iña ñadĩ'í ñā. 5 Nā kũ ka'an ñatii san é ñā ncho kutuvi dadii ñā ni ñadĩ'í ñā, o ñadĩ'í san, ñā ku ká'an ñā é ñā ncho kutuvi dadii ñā ni xii ñā. Na natiin ñā é kũntoo xio ñā uun taa nta vata koo é ni'i ñā ntuvi é ká'an ntá'vi ñā. Tē kúvi ka'an ntá'vi ñā ne, dá nākuntóo dadii xtuku ñā vata koo é ñā kuvu vii tó'ō e ñā vá'ā é kō'xó ntee ñā nuu i é kīni kaa, tsi ñā kutii ñā é kũntoo mii ñā.

6 Ñā te káka'án u te kuētsi é vii nto sá'a, ntá tsi kaka'án u tē ncho tánta'a nto ne, vá'a o. 7 Díi ka vá'ā ó te dí un ntii ntii ñā'a vii ñā vatā ó de ú, kuini ko. Ntá tsi Xuva kō né, vatā ó ntio ñā ne, xé'e ñā xe un xé un ñā'a e túku e túku nuu i nté koo vii ñā.

8 Tē xoó ñā kuētsi é vāta tánta'a ñā, o ñadĩ'í kii san di, kaka'án u tsi díi ka vá'ā ó te kũntoo mii ntō é ñā nátanta'a nto, vata kaa ú xu'u. 9 Ntá tsi tē ñā kutii nto ni kúñũ ntō ne, tánta'a ntō. Díi ka vá'ā ó e tánta'a ntō naa i é kada kueni nto é vii nto é kīni kaa ni kúñũ ntō.

10 Ntá tsi ñā'a, ñā e tánta'a ne, kaka'án u ni ñā é ñā ku xtuvii mii ñadĩ'í san xii ñā. Ñā te xũ'u é káka'án u sá'a, tsi Xuva kō é kuān ó kaka'án ñā. 11 Ntá tsi te naxtuvii mii ñadĩ'í san xii ñā ne, ñā ku nátanta'a xtuku ñā. Díi ka vá'ā ó te ntũvá'a ñā ni xii ñā. Dukuān ne, ñā ku na xtuvii mii ñatii san ñadĩ'í ñā di.

12 Iña ñā nguii sán ne, ñā ni ká'an Xúva kō. Ntá tsi kaka'án u te ió uun ñatii, ñā

kakuinti'xe i ne, ió ñadĩ'í ñā, ñā é vata kuinti'xe i Xuva kō né, tē ntio ñā kũntoo ñā ni xii ñā ne, vá'ā o. Nā ku kii ntee xio ta'an ñā. 13 Kuan tsi o dí, te ió uun ñadĩ'í, ñā é kákuinti'xe i ne, ntá tsi xii ñā ne, ñā kákuinti'xe ñā ne, tē ntio xii ñā é kutuvi ka ñā ni ñadĩ'í ñā ne, vá'ā o. Nā ku kii ntee xio ta'an ñā. 14 Tsi xii ñā, ñā é ñā kákuinti'xe i sán ne, tuvi étsin ñā nuu Xuva ko, tsi tuvi ni'i ñā ñadĩ'í ñā, ñā é kákuinti'xe i san. Ñadĩ'í san di, ñā é vāta kuinti'xe i ne, tuvi étsin ñā nuu Xuva ko, tsi tuvi ni'i ñā ñatii, ñā é kákuinti'xe i san. Tē ñā'a ne, i'xá ñā ne, kuvu vata ntāa i'xá ñā'a, ñā é ñā ntákuinti'xe i san. Ntá tsi ntōo etsin i'xá ñā nuu Xuva kó di. 15 Ntá tsi te ñā'a, ñā é ñā kákuinti'xe i san, ntio ñā é natsoo mii tá'an ñā né, na vii mii ñā. Kidáá né, ñatii o ñadĩ'í, ñā é kákuinti'xe i sán ne, ñā túvi nūu i iña ñā. Tsi Xuva kō ne, ntio ñā é vá'á ko kũntoo o. 16 Tsi ¿xoó ntu ini i te kuvu xntiin xii o é nakakú ñā? ¿ó xoo ntu ini i te kuvu xntiin ñadĩ'í o é nakakú ñā?

17 Ntá tsi vata o tá'xi Xuva kō é vii ó, vata o kána ñā kō, xe un xé un o ne, kuān koo vii o. Kuān o kaka'án u ni ũn ntii ntii ñā ntákuinti'xe i san. 18 Tē kána Xuva ko uun ñā'a, ñā tuku ñuú san ne, ñā kuētsi é tē'nté kúñũ é ixi ñā vatā ó de ñā Israeé san. Tē kána Xuva ko ũn ñā'a, ñā Israeé san ne, ñā kuētsi é ntava'a xtuku ñā kúñũ ñā. 19 Tsi Xuva kō ne, ñā kade ñā kuenta te te'nte kúñũ é ixi ko vatā ó de ñā Israeé san ne, o ñā'a. É nuu á'vi iña ñā ne, te kade ntaa o da neé ka é káka'an ñā. 20 É un é un ñā'a, kuan tsi koo na vii ñā vatā ó de ñā da kána Xuva ko ñā. 21 Tē dóo kanto'o o kaden tsiñũ da kána Xuva ko o ne, ñā ku dē kueni o. Ntá tsi te tá'xi tó'o o Itsi é ntiin ne, ntiin. 22 Tsi xoo ñā'a, ñā e dóo kanto'o i kade tsiñũ da kána Xuva ko i ne, é nakakú Xuva ko ñā é kũntũkin ñā ñā. Kuān o di ni ñā'a, ñā é xofo tó'o i da kána Xuva ko i, tsi iña Xuva ko kada tsiñũ ñā ve. 23 Xuva kō né, ñii ñā nto. Dōo á'vi ntá'vi ñā nto. Dukuān ne, ñā ku dá vá'a nto é tuku ñā'a nakáda tsiñũ ñā nto iña ñā. 24 É un é un nto, tá'án, vatā ó de nto da kána Xuva ko ntō né, kuan tsi koo vii nto. Na naka'an ntō tsi tuvi Xuva ko ni ntō nguentuvi.

25 Kuenta iña ñā ntōo mii, ñā é vāta kini ñatii o ñadĩ'í, ñā é vāta tánta'a ne, ñā ni tá'xi Xuva kō nté koo ká'án u iña ñā. Ntá tsi kuvu ta'xi ú itsi, tsi e dé ka'nu ini Xuva ko ni kó ne, kade ntaa u é káka'an ñā. Dukuān é kuvu kuinti'xe nto é káka'án u. 26 Dōo ntii tú'un é kũntoo o ñũxivi a vevii. Dukuān é vá'á o tē ñā tánta'a ñā'a san, kuini ko xu'u. 27 Ntá tsi te ió ñadĩ'í ntō ne, ñā ku nantuku ntō nté koo naxtuvii mii nto ñā. Tē vata tánta'a nto ne, ñā ku ntuku nto ñadĩ'í nto. 28 Ntá tsi tē tánta'a nto ne, ñā túvi neé nuu i é kīni kaa kade nto. Tē tánta'a ñadĩ'í san ne, ñā túvi neé nuu i é kini kaa kade ñā di. Ntá tsi xoo é tánta'a i ne,

nto'o ña ñuxiví a. Kuān ó kaka'án u ni ntō, tsí ña ntio ko é ntó'o nto.

²⁹ Sá'a ncho ka'án u ni nto, tā'an: Nā tīn ka ntuví io é kuntuo o. Dukuān né, kuntuo ntó vata tsi té xoxó ñadi'í nto. ³⁰ Xoo é tuví nta'xa i ne, na kūtuví ña vata tsi té ña te tuví nta'xa ña. Xoo e dóo diní i ne, na kūtuví ña vata tsi té ña te diní ña. Xoo é kañii i ne, na kuntuo ña vata tsi té ña tuví nee iñá ió ña ña. ³¹ Xoo é kade tsiñu ni'í i é ió ñuxiví a ne, ña kú de ña kuenta neé ió ñuxiví a, tsí ñuxiví é kañi o vevíi ne, ña ná'a ká kutúvi.

³² Nā ntio ko e dóo nantí'í nto iní nto. Xoo é vāta tánta'a i ne, kantí'í iní ña nté koo víi ña é vā'a é ntio Xuva ko. ³³ Ntá tsi xoo é ió ñadi'í i ne, kantí'í iní ña nté koo víi ña ñuxiví a ne, é kué'e ña é vā'á ñadi'í ña. ³⁴ Kuan tsí ó ni ñadi'í, ña é ña ni xío xii i, ni ñadi'í kuetsí, ña é vāta tánta'a: kanñ nima ña, kanñ kúñu ña kántí'í iní ña nté koo víi ña é vā'a é ntio Xuva ko. Ntá tsi ñadi'í, ña é tánta'a sán ne, kantí'í iní ña é ió ñuxiví a, ni nté koo víi ña é kutúvi diní xii ña.

³⁵ Kaka'án u ni nto sá'a é vā'á tsi mii ntō. Nā te kaka'án u é ká'nté nuu u e tánta'a ntō. Tsí é ntio ko ne, é vā'á koo kuntuo nto. Ntio ko é vā'a koo nté uun nuu i é ká'nté nuu é kuntikín ntó kanñ nima ntó Xuva kō.

³⁶ Te uun ñatí kadē kuení ña tsí kantie é tánta'a ña ni tā'nu katuví ni'í ña, tsí é ita ntí'xin kua tun é tánta'a tún ne, té kuini ña é vā'á o sá'a ne, na vii ña nee é dií ka vā'á o. Nā te kini kaa é tánta'a tun. ³⁷ Ntá tsi te tuku ñatí kadē kuení ña tsí vā'á o é kutuví mii ña é ña tánta'a ña ne, vā'á ó de ña di. ³⁸ Dukuān ne, xoo é tánta'a i ni tā'nu katuví ni'í ne, vā'á ó de ña ne, ntá tsi té ña tánta'a ña ne, dií ka vā'á ó de ña.

³⁹ Ñadi'í, ña ió xii i ne, ntee tīn ña da ñi kántio xii ña. Ntá tsi té xi'í xii ña ne, kuvi natánta'a xtuku ñá ni da xóo ka ñatí é ntio ña, ntá tsi uun ñatí, ña é kakuinti'xe i Xuva kō di. ⁴⁰ Ntá tsi dií ka diní koo kutuví ñá té ña nátanta'a xtúku ña. Sá'a é kadē kuení ko, tsí nuu Espiritú Xúva kō nimá ko, kuini ko.

8

Kuenta iña i é kae'xi o é ntátsido ña nú sántu ña

¹ Sá'a kaka'án u ve kuenta iña i é tsixe'le ntō kó te kúvi ka'xi ó nuu i é ntátsido ña'a san nú sántu ña. Nu e ntaā i é xkoó ka'an ñá'a tsí ió díki kó nee iñá vii o. Ntá tsi e dóo ki'in iní kó san ne, diví kade i e dóo na'nu ncho vii o. Ntá tsi é kuinima tá'an kō né, diví kade i é vā'á koo kue'nu o ni Xuva kō. ² Té xoo ña'a dóo ió díki i, kuini i ne, vāta kútú've nti'xe ña vata kaa un nti'í é ntio é kútú've ña. ³ Ntá tsi te xoo ñá'a kakuinimá i Xuva kō ne, iní Xúva ko nee ñá'a ña.

⁴ Kuenta iña i é kae'xi o é ntátsido ña'a san nú sántu ñá ne, iní vā'a ó tsi nté uun sántu e ntúv'á'a nāa ña te neé nuu á'vi i ñuxiví a, tsí mii tsi Xuva kō. ⁵ Ió ña'a é xkoó ka'an ña é ió xuva ña e dukún kan ni ñuxiví a di. Nā te da dii nti'xe sántu ña ni tó'o ña ió. ⁶ Ntá tsi xo'ó ne, iní o tsi ún tsi Xuva kō é Uva ko ña. É un nti'í nti'í vé'xi nta'a ña ne, diví kuēnta iña ña é ntantíto ó di. Uun tsi Tó'o ko Jesúcrístú di. Ede vā'a nti'í ña é ió né, diví kuēnta iña ña é ntantíto ó di.

⁷ Ntá tsi ió ña'a, ña e ñá iní nuu i sá'a. Ió ñá ne, é kuini ña é kunuun iní ñá sántu ña e ntúv'á'a nāa. Kúviko e ntátsido ña nú sántu ña, kuini ña. Te ká'xi ña e kuvíko é odo nú sántu ñá ne, kade ña kuétsi, kuini ña ne, kakudentu nima ñá di, tsí vata kuka'xi nuu ña ni Xuva kō. ⁸ Nu e ntaā i é ña te kuenta iña i é kae'xi o é xee o nta'a Xuva kō. Nā te neé kunaa o te ña ká'xi o ne, nté ña té neé ni'í ko té ká'xi o. ⁹ Kuví ka'xi ntó da neé ka nti'í, ntá tsi kuenta víi nto iní tā'an nto, ña vata kuká'xi nuu ni Xuva kō, vata koo é ña kó'xo nteé ñá te ká'xi ñá vatá ó kae'xi nto. ¹⁰ Tsí nto'o é iní vā'a nto tú'un Xuva kō né, te kutuví ntó nú nāa mí kanuu iní ña'a san sántu ña ne, ña'a, ña é vata kuká'xi núu é kuinti'xe i Xuva kō ne, te kini ñá nté o de nto ne, ñá u'v'í ña é ká'xi ñá di, kuān té iní ña é ña kúvi ká'xi ña. ¹¹ Nto'ó é iní vā'a nto Xuva kō ne, diví kuétsi nto te kó'xó ntéé ta'an nto, ña é vata kuká'xi núu vā'a ni Xuva kō. Tsí kuenta iña ña é xi'í Cristú di. ¹² Té kade nto é kini kaá ni tā'an nto, ña é vāta kuká'xi nuu ni Xuva kō é diví kuétsi nto é vii ñá nuu i é iní ña é ña vā'á. Mii Cristú kuān ó de nto ni ñá di. ¹³ Dukuān né, te diví kuétsi kó é kó'xó nteé ta'an ko nuu i é iní ña é ña vā'á dá kae'xi ú kúñu sán ne, dií ka vā'á o é ña ka'xi kue'en tsi ú, vata koo é ña kó'xo nteé ta'an ko nuu i é kini kaa.

9

Nuu i é káduku ntéé pustru

¹ Nu e ntaā i é ña tsvi nee é kaedí nuu é vii u pustru Xúva kō, tsí nuu mii ko iní u Tó'o ko Jēsuu. E díto é kade tsiñu ú kuenta iña ñá ne, diví é ntákuinti'xe nto Xuva kō. ² Te io ña'a ntáka'an ñá e ña te pustrú u, ntá tsi iní nto tsí pustru nti'xe u, tsí é kuinti'xe nto é kaka'án u ni ntō iña Xuva ko. ³ Sá'a ka'án u ni ñá'a, ña e ntáka'an ntee ko: ⁴ Xu'ú ne, kuvi ko'o ka'xi ú da neé ka nti'í. ⁵ Xu'ú ne, kuvi kunteka ú ñadi'í ko, ña é kuinti'xe i Xuva ko, vatá ó de pustru, ñá nguii sán, ni ení Jesuu, ni Pedrú di. ⁶ Vá Bernábeé xntu ni xú'u é ña kuvi koto ñá nti da ntaika nti ntáka'an ntódo nti tú'un Xuva kō? ⁷ ¿Nee ntú sntadun kade tsiñu ña é katáva mii ña é kuita nti'xin ña? ¿Xoo ntu é kaitu i itu ne, da ña ka'xi ña ntá di i? ¿O xoo ntu kanakue'nu i le'ntu ne, da ña ká'xi ña kúñu ti? ⁸ Nā ku de kuení nto te ñá'a

dé kuení ña sá'a é káka'án u ni ntó, tsí kuān ó kaka'án lei Muiseé san di. ⁹ Tsí nteé na'á lei san, kaka'an: "Kíti ntákani trigú san ne, ñá ku xnúu nto xo'o xu'u ti", ka'an. Sá'a ne, ñá te káni tú'un tē díi ka ntio Xuva ko kíti san. ¹⁰ ¡Ñá'á ni san! tsí xo'ó é kánti'i iní ña. Tsí é úve na'á lei san ne, kuenta iña ko xo'ó: Tsí xoo é kata'vi i ñú'u sán nī ña é kákani xo'ó trigú san ne, kantétu ña da nté nī'i ña dava iña ña é káduku ntée ña. ¹¹ Dukuān né, tē nti'i i'xi nti tú'un Xuva kō é vā'á kunuu nima ntó ne, ¿va dóo ntu kue'e, kuíni nto, te ta'xi nto un siin kudii é ntáde tuni nto? ¹² E túku ña'a ne, kaikan ntú ku ña nta'a nto é ntio ña ne, ¿nté kui ña kuvi ntu kakan ntí di? ¿Vá ña ntu tē díi ka kaduku ntée nti é túku ña'a?

Ntá tsi vata neé kakan nti é kuétsi é ta'xi nto. Ntá kutii nti ntántúku mii nti é ntio nti vata koo é ña kadi nuu nti itsi é kué'nu tú'un va'á iña Cristu. ¹³ Iní nto tsí ña ntáde tsiñu iní ukún san ne, ikan tsi ntáni'i ña é ká'xi ña tsí ntáduku ntée ña uun ta'vi i é ntáxé'e ña'a san doméni nta'a Xuva kō ne, ña ntáde kuenta nú tēu kan ne, ntáni'i ña uun tá'vi i é ntáxé'e ña'a sán di. ¹⁴ Kuan tsi ó kaka'an Xúva ko iña ña ntáka'an ntódo tú'un ña, é kunti'io ñá na kuntóo ña kuenta iña i é káde tsiñu ña iña Xuva ko. ¹⁵ Ntá tsi xu'ú ne, nté un siin vata kákán u nto é káduku ntée u. Ntē ña te neé kaikán u nto ve é kataxnúu ú tutú sa'á di. Díi ka va'a é dí'na kuví u dá ña ki'i nto dodíni ko.

¹⁶ Ña túvi ko é káda ka'nu u é káka'an ntódo u tú'un va'á san, tsí divi tsiñu ko é kuétsi é víi u. ¡Ntē kui ntá'vi dé u tē ña ka'an ntódo u tú'un va'á san! ¹⁷ Tē dodíni ko é káde ú tsiñu sá'a ne, ní'i ko é vā'a é káduku ntée u. Ntá tsi te kuétsi é káde ú ne, da dúkuan tsi divi tsiñu e tá'xi Xuva kō é víi u. ¹⁸ Dukuān ne, ¿nee iñá ntu ní'i ko iña tsiñu ko? Ní'i ko é kutúvi diní u, tsí doméni kaka'an ntódo u tú'un va'á san nté koo nakáku ña'a. Ñá ncho ki'i ú xá'vi tsiñu kó, kuān té kaka'an Xúva kō é káduku ntée u.

¹⁹ Kuān té ña xoxo tó'ó kó ne, ntá tsi kade tsiñu ú kua'ñ un nti'ñ ñá'a san vata koo é díi ka kue'e ña'a ní'i ko ña é kuntikín ñá Cristu. ²⁰ Dá túvi u ni ña Israeé san ne, kade ú vatá ó de ña Israeé san vata koo é ká'án u ni ña é kuntikín ñá Cristu. Dá túvi u ni ña ntántikín lei Muiseé san ne, kade ú vatá ó de ña ntántikín lei san, kuān té ña kaduku ntée ká u lei tsíkan. ²¹ Dá túvi u ni ña xio ñuu, ña é ña ntántikín lei Muiseé san ne, kade ú vatá ó de ña é ña kantikín ña lei san. Ntá tsi ña xtúvi mii u lei Xúva kō, tsí lei é kantikín u ne, lei Cristu. ²² Dá túvi u ni ñá'a, ña é vata kuka'xi nuu i ni Xuva kō ne, xu'ú ne, vata tsi té ña ka'xi u di, vata koo é kúvi ní'i ko ña é kuntikín ñá Cristú di. Da xóo ka ña'a ne, kantúvi ú vata kaa ña vata koo é kuvi xntii ú ña é nakáku ña nta'a Xuva kō. ²³ Kade nti'i ú sá'a kuenta iña tú'un nté koo nakáku ó ne,

vata koo é dúku ntée u é vā'á vatā ó kaka'an tú'un san.

²⁴ Iní nto tsí da kainu du've ña'a sán ne, un nti'ñ nti'ñ ña ntaínu ña, ntá tsi uun ña'a xña é ní'i ñá doméni san. Xo'ó ne, kunu o da nté koo é ní'i ko doméni é ta'xi Xuva kō. ²⁵ Da xóo ka ña'a, ña é kaínu dú've ne, ñá káde ña nuu i é káde dañu kúñu ña. Kuān ó de ña é ní'i ña doméni é uun da'na tsi kaxntii. Ntá tsi xo'ó ne, ní'i ko doméni é xntii nti dañu ntúvi. ²⁶ Xu'ú ne, ñá te doto tsi kainu u. Da kaxe'e ú ne, ñá te kanakí'in ixu ú t'i'ntí ko, ²⁷ tsí kananto'ó ú kúñu kó vata koo é na víi é ntio ko. Tsi te é nañé'e u tuku ñá'a ne, ñá ntío ko é nakūnaa mií u kúñu ko.

10

Dá xe'é Pablu ítsi é ña kunuu iní ko sántu e ntúvá'a naa

¹ Ntio ko é na nū'u ntó iní nto, ēnī, nté ó ika ñata kō, ña intóo e ná'a, má viko mí xkáá nuu Xuva kō kídaa da ita nti'xin nti'ñ ña nu Míni Kué'e san. ² Un nti'ñ nti'ñ ña itsi ntute sán ne, kudadi ña ni Muisee da ita nti'xin ña mí rkáa nuu víkó san nī nú ntúte ka'nu san. ³ Un nti'ñ nti'ñ ña é'xi ña é xe'é Xuva kō. ⁴ Un nti'ñ nti'ñ ña xí'i dadí ña ntute é xe'é Xuva kō di. Dukuān ne, kuvi ka'an o tsi xí'i ña ntute e kíi xuu é xe'é Xuva kō é ika ní'i ñá, é káni tú'un é divi Cristu. ⁵ Ntá tsi dóo títin ña ne, ñá nī xkúntee iní Xuva ko vatā o dé ña ne, xí'i ñá ne, íntoo xaa kúñu ña mí ika ña ñuu itsí kán.

⁶ Kuan ó kúvi vata koo é ña kuntikín ó é kīni kaa sán vatā o dé ñata kō. ⁷ Dukuān ne, ñá ku xkunúu iní nto santu e ntúvá'a naa vatā o dé ña tsikan. Tsi uve na'a tú'un Xuva kō, kaka'an: "Íntoo ña'a san é ká'xi ña, é kō'ó ña. Kídáa ne, nákuntañi ña vata koo é víi ñá dodíni nu sántu ña", ka'an. ⁸ Ñá ku ntuku ó é víi o é kīni kaa ni ñadé'í san vatā o dé ña kídaa. Oko uni míil ña'a ña xí'i ña é da uun tsi ntuvi, tsí kuan ó dé ña. ⁹ Ná ku ito ntéé nto Xuva ko vatā o dé ña, ió ña, tsí xí'i ña da tñn koó san ña. ¹⁰ Ná ku ka'an nto kuétsi Xuva ko vatā o dé ña tsikan, tsí táxnuu Xuva ko ūun ánjé e é'ni ña'a san.

¹¹ Kuví un nti'i sá'á vata koo é kīni o. Ntéé na'a sá'a vata koo é kútú've ko, xo'ó é ntoo o é ña na'á ka dá nti'ñ íñuxiví sa. ¹² Dukuān ne, xoo ñá'a e dóo kúka'xi nuu ña, kuíni ña ne, na kōto vá'a ña vata koo é ña kó'xo nteé ña núu i é kīni kaa. ¹³ Nuú i é ntánto'ó kō né, divi tsi nuú i é ntánto'ó un nti'ñ nti'ñ ña'a, ntá tsi divi nto ne, ña'a Xuva ko ntó. Dukuān ne, ña tá'xi ña é nto'ó nto nuu i é ña kutii nto. Ntá tsi te vé'xi nuu i é nto'ó nto ne, ta'xi ña itsi é ntií nto vata koo é kútii nto.

¹⁴ Dukuān é káka'án u ni ntó, tsi dóo kakuinimá ko nto. Ñá kú xkunúu iní kue'en nto santu e ntúvá'a naá san. ¹⁵ Kaka'án u ni nto vatā ó kaka'án u ni ñá'a dóo kīni í san. Kīni nto un nti'ñ nti'ñ é káka'án u ni ntó ne,

ká'an nto te vā'á, o tē ña vā'a. ¹⁶ Da ntáxi'i o ntute tinti'o é kúviko san, da kanakué'e o sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iña i ne, kani tú'un tsí uun tsi kúñū kúvi o nī Cristu e éti ña niñi ña kuēnta iña ko. Dā ntákatsin dava o tañú'u sán ne, kani tú'un tsi uun tsi kúvi o nī Cristu, tsí xe'é ña kúñū ña kuēnta iña ko. ¹⁷ Kuān te dóo titín ò ne, uun tsi tañú'u ntae'xi o un ntíi ntíi ò. Dukuān né, uun tsi kúñū kúvi o ni tā'an ko.

¹⁸ Koto nto nté o de ña Israeé san. Tsi ntae'xi ña kúñū kiti ntáxe'e ña'a sán doméni nta'a Xuva kō nú nāa ña ne, du'va tsí o ntánañe'e ña é uun tsi kúñū kúvi ña nī Xuva kō. ¹⁹ ¿Neé ntu kani tú'un é kaka'an u? Nā te kaká'an u te Xuva nti'xe ko sántú san; ntē ña te kaka'an u te díi ka nuu á'vi kúñū san é da neé ka kúñū é kuān o ódo nu sántú san. ²⁰ Sá'a é ncho ka'an u: Da neé ka nuu i é kaxé'e ña'a san nu sántu ña ne, ña te iña Xuva nti'xe kō, tsí nta'e é ña vā'a san kaxé'e ña. Nā ntio ko é kini nūu nto iña é ña vā'a san. ²¹ Nā kúvi vii o úvi nuu i é uun ito tsi. Te iña Xuva ko kaxí'i o ne, ña kúvi ko'o o nī é ña vā'a sán di. Ntē ña kuvi ká'xi o nī é ña vā'a sán te iña Xuva ko kae'xi o. ²² ¿Vá da ntio nto kō é kukuñū Xuva ko kō? ¿Vá díi ka ntu iō ntii kō é divi ña?

Nantuku ò é vā'á iña ta'an ko ña nguiñ san

²³ Ió ña'a xkoó ka'an ña: “Ña te neé kuvi tē nee iñá ncho vii o”, xkoó ka'an ña. Vā'a ó, ntá tsi ñá te un ntíi ntíi é vā'a nti'xe iña ko. “Kuvi vii o un ntíi ntíi”, xkoó ka'an ña, ntá tsi ña te un ntíi é kaidiá'vi é xntii o ta'an kō é kutú've ña iña Xuva ko. ²⁴ Nā té é vā'a mii tsi kō nantúku ò, tsi nantuku ò é vā'a ta'an ko ña nguiñ sán di.

²⁵ Kuvi ka'xi ntó da neé ka kúñū e ntádiko ña nuu á'vi i ne, ña ku tsixe'e ntó mí vē'xi, vata koo é ña té neé kadá kuení nto. ²⁶ Tsi ñuxiví sa ni un ntíi nūu i é ió i'a ne, iña Xuva ko kúvi.

²⁷ Te úun ña'a, ña é ña kákuinti'xe i san, kaka'an ña é kíká'xi nto ni ña ne, té xkúntee ini nto ne, kue'en nto. Ka'xi ntó un ntíi é ta'xi ña. Nā ku tsixe'e ntó mí vē'xi, vata koo é ña kini koo kadá kuení nto. ²⁸ Ntá tsi te ká'an uun ña'a: “Kúñū sá'a ne, divi é intéku nu sántú san”, koo ka'an ña ne, ña ku ká'xi nto, vata koo é ña kini koo kadá kuení ña iña nto. ²⁹ Nā té é kadá kuení nto é kaka'an u, tsi é kadé kuení ña é ña kákuinti'xe i san.

Ntá tsi ió ntó ne, kadá kuení nto: “¿Ntē kui ña kuvi vii u da neé ka é ntio ko é kuētsí ña'a san? ³⁰ Te nakué'e u sintiá'vi nta'a Xuva ko dí'na dá kae'xi ú ne, ¿nté ntu koo ka'an ntēe ña'a sán ko tsí kae'xi u nuu i e nakue'e ú sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iña i?” koo ka'an nto. ³¹ Ntá tsi te ká'xi ntó, te kō'o ntó, ò nee ntíi ntíi é vii ntó ne, kuvi vii nto te é vā'á iña Xuva ko. ³² Nā ku nañe'nte é kini

kaa ña Israee, ni ña e ña te ña Israee, nté ña'a, ña ntákuinti'xe i Xúva kō di. ³³ Vata tsí ó de u. Tsi xu'ú ne, un ntíi é káde ú ne, kuédadi tsi káde ú ni ña nguiñ san. Nā te é vā'á mii ko kanantukú u, tsi é vā'á ña nguiñ sán di, vata koo é na nákáku ña nta'a Xuva kō.

11

¹ Kuntikín ntó ko vatá ó kantikín u Cristu.

Nté koo vii ñadri'ini ukún kán

² Dōo vā'a kuini ko ni ntó, tsi ntánaka'an ntó kó ne, ntáde ntaa nto vata ó ka'an u ni ntó kidaa. ³ Ntá tsi ntio ko é kütuni nto tsi Cristu é odo nūu ña iña ko xo'o ó. Ntá tsi san ne, odo nūu ña iña ñadri'ña vatá ó odo nūu Xuva ko iñá Cristu. ⁴ Te katávi nūu díki ñatíi san dá kaka'an ntá'vi ña ni dá kanañe'e ña tú'un Xuva kō ne, dōo doka'an, tsi ña kaáko ñu'u ña ña odo nūu iña ña. ⁵ Ntá tsi ñadri' san ne, tē ña davi nūu ña díki ña dá kaka'an ntá'vi ña ni dá kaka'an ña tú'un Xuva kō ne, ña kaiko ñu'u ña ña odo nūu iña ña di. Dadi tsi ó te ni dēte ña díki ña. ⁶ Tē ña dá'vi nuu ñadri' san díki ña ne, díi ka vā'a ó é na detē ña. Ntá tsi tē dóo doka'an é detē ña díki ña, o te kúntii kue'en díki ña ne, na dá'vi nuu ña díki ña. ⁷ Ntá tsi ñatíi san ne, ña vā'á o te dá'vi nuu ña díki ña, tsi naa Xuva kō ntoo ña. Kanañe'e ña tsi dóo ka'nu Xuva kō né, kanañe'e ñadri' san tsi dóo ka'nu ñatíi san di. ⁸ Tsi ñatíi san ne, ña te kúñū ñadri' ni kúvi ña, tsi ñadri' san é xkintika ñatíi san kúvi ña. ⁹ Ntē ña ni de vā'a Xuva ko ñatíi san é kúvi ña iña ñadri' san, tsi ñadri' san é kúvi ña iña ñatíi san. ¹⁰ Dukuān é kántio é kutávi nūu díki ñadri' san, vata koo é dito é kaiko ñu'u ña ñatíi san. Kuenta iña ánjē sán di. ¹¹ Ntá tsi ñatíi, ña kantikín Xuva kō ne, kantio ña ñadri' san ne, kuan tsi kaa ñadri', ña kantikín Xuva kō dí, kantio ña ñatíi. ¹² Tsi vata ó vē'xi ñadri' san xkintika ñatíi san ne, ñatíi san ne, ñadri' kanakáku ña ña. Ntá tsi ntuvi ña vé'xi ña nta'a Xuva kō.

¹³ Divi ntó ka'an ntó te vā'á o, o tē ña vā'a o é ká'an ntá'vi ñadri' san é ña kutavi nūu díki ña. ¹⁴ Ntá kutuni míi kó tsi dóo doka'an é koo nani idi ñatíi san. ¹⁵ Ntá tsi tē dóo nani idi ñadri' san ne, dóo vā'a kaa. Tsi xē'é Xuva ko idi ña é kutávi nūu díki ña. ¹⁶ Ntá tsi tē xoó ncho tiin nūu i nuu i sá'a ne, xo'o ne, ña kuān xkoó ini o; nté da xóó ka ña ntákuinti'xe i Xuva kō ña kuān xkoó ini ña.

E ña té kuedadi tsi ntae'xi ña da ntánataká nuu ña

¹⁷ Nuu i é ncho ka'an u ni ntó ne, ña xkúntee ini ko vatá ó de nto da ntánataká nuu nto, tsi da ntáde kini nto ni tā'an nto naa i é vii nto é vā'a. ¹⁸ É kui uun itó ne, téku ko ne, da ntánataká nuu nto é kunuu ini ntó Xuva kō ne, ña té uun tsi nima nto, tsi da ntae'nte dava tá'an nto. Ne, un siñ kakuinti'xe ko

sá'a. ¹⁹ Á te kántio é kii ntee xio ta'an nto vata koo é kütumi xoo é ntántikin ntí'xe i Cristu. ²⁰ Dukuān ne, da ntánataká nuu nto é ka'xi ntó tañú'u nī é kō'o nto ntute tinti'ó san é naka'an nto Xuva kō ne, ñá tē nuu é ntaā i ntáde nto. ²¹ Tsí ña te kuédadii tsi ntaé'xi nto, tsí iō ntó ne, di'na nto kaintóo nto é ka'xi nto, da nīi iō ta'an nto ntoo ntite ña. Uun ña kakákin ña da nīi iō ñá ne, da ntáde ki'vi ña. ²² ¿Vá ña tuvi ntu ví'i nto mí ká'xi nto ni mí kō'o nto? ¿Nté kui ntánantii ni'ni ntu nto xükun Xuva kō ne, kaxé'e nto doka'an iña ta'an nto, ña é ña te neé iō iña i? ¿Nté koo ka'án u ni ntó ve? ¿Vá ká'án ntu u tsi dóo vá'á ó de nto? ¿Ñá'á ni san!

Da ntaé'xi o kúñu Xuva kō

(Mt. 26:26-29; Mr. 14:22-25; Lc. 22:14-20)

²³ Ta'xi Xuva ko tū'ún ña é ká'án u ni ntó ne, divi é nañé'e ú nto: divi tsi niñú di'na dá diko ña Jesuú ne, kidaā ki'i Jesuu táñú'u san. ²⁴ Dá kúvi nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō ne, é'nté dava ña tañú'u sán ne, dá kaká'an ña: "Kí'i nto, dá ká'xi nto. Sá'ā ne, kúñu ko é kué'e u kuenta iña nto. Kuān koo víi nto sá'ā é nanú'u ntó iní nto ko", ka'an ña. ²⁵ Dá kúvi é'xi ña ne, kuan tsi ó ki'i ña e'xín san dí ne, dá kaká'an ña: "E'xin sá'a ne, niñi ko é kué'e u kuenta iña nto, kuenta iña tú'un xéé san e tá'xi Xuva ko xū'u ña. Vata dá ko'o nto sá'a ne, nanú'u ntó iní nto ko", ka'an Jesuu. ²⁶ Dukuān ne, vata dá ntaé'xi ntó tañú'u sa'á ni vata dá ntaé'xi'nto ntute tinti'ó san ne, ntánañé'e ntó tsi xi'i Jesuu kué'nta iña ko. Kuān tsi koo víi nto un tsi da nté nainu xtúku ña.

Nté koo ka'xi o kúñu Xuva kō

²⁷ Da xóo ka ña'a, ña é dotó tsi ka'xi tañú'u sán ni ñá é doto tsi ko'o ntute tinti'ó san ne, kaka'an Xúva kō tsi iō kuetsí ña, tsí ña kaiko ñu'u ña kúñu Xuva ko, nté niñi ñá di. ²⁸ Dukuān ne, é un é un o na kadá kueni ko nté iō nima kó, te vā'á o ni Xuva kō ne, kidáā ne, kuvi ka'xi o tañú'u sán ne, ko'o o ntúte tinti'ó san di. ²⁹ Tsí ña'a, ña é ña vá'á o tuvi ni Xuva kō ne, te ká'xi ñá tañú'u sán, te kō'o ña ntute tinti'ó san dí ne, kantuku mii ñá é ntó'o ña, tsí ña kaiko ñu'u ña kúñu Xuva kō. ³⁰ Dukuān ne, dóo titín nto ntánchokuví nto ne, ntáxiu vita nto. Iō ntó ne, e xi'í ntó di. ³¹ Ntá tsi te mii o kōto vá'a o nima kō nté o kaika ni Xuva kō ne, ña túvi nté koo nanto'o ña kō. ³² Ntá tsi dá iō kuetsí ko ne, kata'xi Xuva ko é ntó'o kō vevii vata koo é ña ta'xi ña é ntó'o ko ntii dañu ntúvi. ³³ Dukuān ne, éni ko, dá ntánataká nuu nto é ká'xi ntó ne, kuntétu tá'an nto vata koo é dādi tsi ka'xi nto. ³⁴ Tē xoo dóo kakakin i ne, ná kínaká'xi ña nú ví'i ña kán, vata koo é ña nanto'o Xuva ko nto é vatā ó de nto da ntánataká nuu nto. Te ió ka é ncho tsixe'e ntó kó ne, ka'án u te vè'xi xtuku ú é koto ni'ni ú nto.

12

É káta'xi Espiritú Sántu

¹ Ntio ko é kütumi vá'a nto, éni, kuenta iña i é káta'xi Espiritú Sántu san ko.

² Ini nto tsi kidaā, dá vata kuinti'xe nto Xuva kō ne, da vá'a xnto é kanañé'e ñá'a san nto é kunuu iní ntó santu ña é ña kaká'an. ³ Dukuān ne, kaka'án u ni ntó tsí xoo é káka'an kíni i iña Jesuú ne, ña túvi Espiritú Sántu nuu nima i. Ntē ña xoxó kuvi ka'an i é Jesuú ne, divi ña e Tó'o nti'xe ko, tē ña te kué'nta iña Espiritú Sántu san é káka'an ña.

⁴ Dóo ki'in nuú i é kúvi ni'í ña é víi ña, ntá tsi uun tsi Espiritú Sántu, ña katsi'i. ⁵ Dóo ki'in nuú i iō nté koo xntii ó, ntá tsi uun tsi Xuva ko, ñá é úve ntee ko. ⁶ Dóo ki'in nuú i é víi ó ne, ntá tsi uun tsi Xuva ko, ñá é kata'xi un nti'i é víi ó xe un xé un ó. ⁷ Xe un xé un ó díto é nuu Espiritú Sántu sán nima ko é vá'á ko un nti'í o. ⁸ Iō ñá ne, kani'i ña e dóo ini ña nté koo ta'xi ña ko ítsi. Iō ñá ne, kani'i ña e dóo ki'in iní ña nté koo ka'an ña. Ntá tsi ntuvi ñá sá'á ne, ní'i ña é kúvi víi ña uun tsi nta'a Espiritú Sántu. ⁹ Iō ñá ne, kani'i ña e dóo kuntee iní ñá Xuva kō. Iō ñá ne, kani'i ña é kúvi ntavá'a ña ña nchokuvi. ¹⁰ Iō ñá ne, kani'i ña é kúvi víi ña nuu i e dóo na'nu. Iō ñá ne, kani'i ña é kúvi ka'an ñá naa Xuva ko. Iō ñá ne, kani'i ña é kúvi ka'an ña tuku tú'un é ña te tú'un mii ña. Iō ñá di ne, kani'i ña é kúvi ka'an ña neé kani tú'un tú'un xóo kaka'an i. ¹¹ Ntá tsi un nti'í nuu i sá'a vè'xi uun tsi nta'a Espiritú, divi Espiritu mii Xuva kō. Divi ña kata'xi ña kō, xe un xé un ó, neé nti'i nti'i nuu i é vá'a vata kaa é ntio ña.

Un nti'í nti'í o ne, uun tsi kúñu kúvi o

¹² Kúñu kō né, kuān te dóo titín ta'vi i ió ne, uun tsi kúñu kúvi. Kuān tsi kaa kúñu Cristú di. ¹³ Dá ítsi ntute o kué'nta iña Espiritú Sántu sán ne, uun tsi ntúvi o ni tráe' o ko, ña ntákuinti'xe i san. Kuān te ñá Israe' o ko, kuān te tuku tátá kó né, o kuān te io tó'o ko, ó ña tuvi tó'o kō, ntá tsi uun tsi Espiritú Sántu san núu ña nima ko, un nti'í o.

¹⁴ Kúñu ko ne, ña té un tá'vi tsi ni kúvi, tsi dóo titín ta'vi i. ¹⁵ Tē di d'ín kō san ká'an: "Xu'u' ne, ñá te nta'a ni kúvi u; dukuān ne, ñá kaduku ntéu u kúñu san", koo ka'án ne, ñá tē nee va'a é kuān ó kaka'án ne, ña kaka'án ka i kúñu san. ¹⁶ Tē di tutun ko ká'an: "Xu'u' ne, ñá te ntúxnúu ni kúvi u; dukuān ne, ñá kaduku ntéu u kúñu san", koo ka'án ne, ñá tē ne vá'a é kuān ó kaka'án ne, ña kaka'án ka i kúñu san. ¹⁷ Tē di da kani'í o kúvi o ntúxnúu ne, ¿nté ntu koo teku ko? Tē di da kani'í o kúvi o tütún ne, ¿nté ntu koo ta'ni o? ¹⁸ Ntá tsi tsúve Xuva ko ta'vi kúñu kō mí e ntio ña. ¹⁹ Tē di un nti'í é uun tsi nuu i kúvi ó ne, ¿nté

ntú ó kúñu kō? ²⁰ Ntá tsi kuān te titín ta'vi i ne, uun tsi kúñu kúvi.

²¹ Ña kúvi ká'an ntúxnúu kō sán ni ntá'a ko: "Ña ntio kó o", koo ka'an. Nté diki kó ña kuvi ká'an ni d'ín kō: "Ñá ntio kó o", koo ka'an. ²² Uun nuu i é ña té nee nuu á'vi, kuini kō né, divi e dií ka kantio. ²³ Mí'i e dií ka ña nuu á'vi kúñu kō, kuini kō ne, dií ka katavi núu doo vá'a. Mí'i e dií ka kakuka'an nuu kō é kini ña'a sán ne, dií ka kadē kueni kō é kutavi nuu vá'a, ²⁴ ntá tsi mí'i e dií ka vá'a ito ne, ñá kantio é kuān koo kutavi núu. Kuān o de vá'a Xuva kō kúñu kō, vata koo é dií ka víi o kuenta nuu i e dií ka ña nuu á'vi, kuini kō. ²⁵ Dukuān ne, ñá nāa núu ta'vi kúñu kō san, tsí e un é un ta'vi kúñu kō sán ne, da mii é ntio i ta'an i. ²⁶ Te uun ta'vi kúñu kō kánto'o i ne, dá kanñ kúñu kō ntó'o i di. Tē xoó ntavá'a i uun ta'vi kúñu sán ne, kanñ dñi í di.

²⁷ Vía vé ne, xo'ō ne, ntáduku ntée o Crístu. Kuvi ka'an o tsi kúñu ña kúvi o xe un xé un o. ²⁸ Dukuān é da io ío tsi tsíu é víi ó ña Xuva ko ini ukún san: é kui ūn ne, pustru ña; é kui ūvi ne, ña ntáka'an naa Xúva kō; é kui ūni ne, ña ntánañe; dá v'xi xku ña ntáde nuu i e dóo na'nu, nī ña ntántavá'a ña nchokuví ne, nī ña ntáxntii, nī ña ntáde kú'vé, nī ña ntáni'í é kúvi ka'an ña tuku tú'un e ñá ini ña. ²⁹ Ñá te ūn ntíi ntíi o é pustru o ne, ñá te ūn ntíi ntíi o é kúvi ka'an ó naa Xuva kō. Ñá te ūn ntíi ntíi o é kuvi nañe ó, ntē ña te un ntí'i o kúvi víi o nūu i e dóo na'nu. ³⁰ Ñá te un ntí'i o kúvi ntavá'a o ña nchokuví san. ³¹ Vá un ntíi ntíi xntu ó kuvi ka'an ó tuku tú'un é ña ini o? Ñá te un ntí'i ó kuvi ntada ntaa o neé kani tú'un e ntáka'an ña. ³¹ Ntá tsi un ntíi ntíi ntó nantuku nto kanñ nima ntó nee e dií ka va'a. Ntá tsi ví'a vé ne, nañe'ú e nto uun itsi e dií ka vá'a o.

13

Nee iña é kuñima ko

¹ Kuān te kuvi ka'an u da neé ka tú'un é ntáka'an ñá'a, un tsi nte tú'un é ntáka'an ánje sán ne, ntá tsi té ña kakuinimá ko ne, vata kaa uun kaa é kánaduku ntée tatsin kaa ú, o vata kaa stañu é káka'ñi kaa ú. ² Te n'i'í ko é ká'an u naa Xuva kó ne, te íni u un ntíi ntíi nuu i é mii tsi Xuva ko ini ña ne, te íni u un ntíi ntíi é ini ña'a sán ne, te íni u ka'an u ni xuku san é na k'i'in íkan ne, na k'i'xi'í a ne, ntá tsi té ña kakuinimá ko ne, ñá vādá kaidiá'vi ko. ³ Te kué'ú e un ntíi ntíi iña ko ña nta'vi san, o te kué'ú e kúñu kō é ká'mi ña'a sán ne, ntá tsi té ña kakuinimá ko ne, ñá vādá kaidiá'vi ko.

⁴ É kuñima kó ne, é na kúti o ni ta'an kó ne, e dóo vá'a koo víi o ni ña. Ñá kune'ú ini ko ni ña; ña kada ka'nu ña'a o; ntē ña kadá kueni ko te dií ka va'á ña'a o. ⁵ Ñá kadá xení o ni ta'an kó; ñá te é vá'a mii ko nantuku o;

ñá kudiin o ni ta'an kó; ntē ña xntekú o nima ko té neé víi ña ni kō. ⁶ Ña te da dñi kó te xoo kó'xo nteé i, tsí e dñi kó ne, nee é nuu é ntaā i. ⁷ É kuñima kó ne, é kada ka'nu ini ntí'i o. Kuinti'xe ntí'i kō dí. Un ntíi ntíi kuntetu o ne, kutíi ntí'i kutíi ntí'i kō.

⁸ Xée ntúvi é ña ka'an ka ña'a san naa Xuva ko nee é v'xi kuvi. Xée ntúvi é ña ka'an ka ña'a tuku tú'un é ña te tú'un mii ña. Xée ntúvi é ntoko ñu'u é kini ñá'a san. Ntá tsi é kuñima kó ne, ña ntí'i. ⁹ Vevii ne, un síin tsi ini o ne, un síin tsi kuvi ka'an o nee é v'xi kuvi di, ¹⁰ ntá tsi xee ntúvi é kini o nee é nuu é ntaā í ne, kidaā ne, ntí'i é un síin tsi ini o. ¹¹ Dá kulú'nti'ú ne, kaka'an u vatā ó kaka'an i'xa lu'nti. Kakutuní ko ne, kadē kueni ko vatā ó de i'xa lu'nti san di. Ntá tsi dá kúka'nu ú ne, xtuví mii ú é idé u vatā ó de i'xa lu'nti san. ¹² Vevii ne, ñá kañi va'a o, tsí vata te speju déntu kaito nuu o; ntá tsi kidaā ne, kini va'á o. Vevii ne, un síin tsi ini u. Ntá tsi te kúvi vé ne, kini va'á u, vatā ó ini Xúva kō ko.

¹³ Vía ve ne, úni nūu i é ña ntí'i: é kuinti'xe kō, é kuntetu o, nī é kuñima kó ta'an kō. Ntá tsi é dií ka ka'nu ne, é kuñima kó ta'an kō.

14

Dá kaká'an o tuku tú'un é ña ini o

¹ Kanñ nima ntó kuñima ntó ta'an nto ne, ntá tsi nantuku nto nee nuu i e tá'xi Xuva kó ne, dií dií ka é ka'an ntó naa ña. ² Tsi xoo é n'i'í i é ká'an tuku tú'un é ñá ini ne, ña te ñá'a kaka'an ni'í ña, tsí Xuva ko káka'an ni'í ña. Xoxó kañe'e diki i tú'un é xe'É Espiritú Sántu san é ká'an ña. ³ Ntá tsi xoo é n'i'í i é ká'an naa Xuva kó ne, kaka'an ni ñá'a san vata koo é dií ka kuka'xi nuu ña, vata koo é tsi'í ntíi ña ña ne, vata koo é nāxnuu ka'nu ña nima ñá di. ⁴ Tē xoó ka'an i tú'un e ñá ini ña ne, dií ka kakuka'xi nuu mii ña. Ntá tsi xoo é káka'an i naa Xuva ko ne, kaxntii ña un ntíi ntíi ña ntákuinti'xe i san é kuka'xi nūu ña.

⁵ Ntio ko é n'i'í nto un ntíi ntíi nto é kúvi ka'an nto tuku tú'un é ña ini nto. Ntá tsi dií dií ka ntio ko te kuvi ka'an ntódo nto tú'un Xuva kō. Tsi dií ka kaidiá'vi é ká'an ó tú'un Xuva ko nāa i é ká'an ó tuku tú'un, té xoxó ña ntada ntaa tú'un é káka'an ó san, vata koo é kadiá'vi iña un ntíi ntíi ña ntákuinti'xe i san. ⁶ Dukuān ne, ení, té xu'ú kixkoto ní'ni ú nto ne, te ká'an u tú'un é ña ini ú ne, ⁷ m'i'í ntu kaxntii ú nto? Ntá tsi kuvi xntii ú nto te ká'an u neé ta'xi Xuva ko é kúntuní ko, ó neé ini ú é nuu é ntaā í, o tú'un é ta'xi Xuva kō é ká'an u ni nto, o nūu i é nañe'ú nto.

⁷ Un tsi nte strúmentu é kanakueku o ne, vata kaa choó san ne, o vata kaa kiñu'ú san é ña kantito, ntá tsi té ña vá'a koo nakueku o ne, ña díto neé kaeku. ⁸ Tē ña vá'a koo nakuéku o trunpetá san é kákana ña sntadun san é k'i'in ñá du'xēn ne, ⁹ xoó ntu koo tú'vé i

é ká'ín í du'xên? ⁹ Kuan tsí o kúvi ni ntó di. Te ká'an ntó ni ñá'a tú'un ntó é ña kañ'e'e diki ñá ne, çnté ntu koo teku ña é káka'an nto? ¡Vata kaa ña kaka'an ni'í tátsin san ntáa nto! ¹⁰ Ñá te nté kaa tú'un ío da mí'í ká ñuu ñuxivá a ne, un ntí' ntí' dóo vá'a tsi kuvi kí'ín diki ña é káka'an. ¹¹ Ntá tsi tē ña káñ'e'e diki ko tú'ún é ntáka'an tuku ña'a ne, dito é xio ñuu ña kuenta iña ko ne, xo'o né, xio ñuu ko kuēnta iña ñá di. ¹² Dukuān ne, te dóo ncho ni'í nto nuu i é káta'xi Espíritū Sántū sán ne, nantuku ntó neé nuu i é díí ka kaidiá'vi i é kuka'xi nūu un ntí' ntí' ña ntákuinti'xe i san.

¹³ Tē xoó kaka'an í tuku tú'ún né, na kákan ñá nta'a Xuva ko, na ta'xi ña é kúvi ntada ntaa ñá neé kani tú'un. ¹⁴ Tsi te káka'an ntá'ví u tú'ún e ñá ini ú ne, nimá ko kaka'an ntá'ví, ntá tsi ñá tē neé kañ'e'e diki ko. ¹⁵ ¿Neé nto vii ú ve? Ka'an ntá'ví u ni nimá ko ne, ka'an ntá'ví u ni diki kó di. Kata ú ni nimá ko ne, kata ú ni diki kó di. ¹⁶ Tsi te da mii tsi nima nto kanuu ini nto Xuva kō ne, çnté koo ka'an ntá'ví ña é ñá ini san ni ntó dadí dá kanakué'le nto sintiá'vi nta'a Xuva ko, tē ña katéku ña nee iña kaka'an nto? ¹⁷ Kuān te dóo vá'á ó kaka'an ntá'ví nto dá kanakué'le nto sintiá'vi nta'a Xuva kō ne, ña kaidiá'vi é kuka'xi nuu ta'an nto nta'a Xuva kō. ¹⁸ Xu'ú ne, kanakué'le ú sintiá'vi nta'a Xuva kō tsi díí ka kaka'an u tuku tú'ún é ña ini u é un ntí' ntí' nto. ¹⁹ Ntá tsi dá tūví u ni ñá ntákuinti'xe i sán ne, díí ka vá'á ó kuān te úvi uni xú'u ka'án u é kīni ña'a san vata koo é díí ka kutú've ña, naa i é ka'án u u'xi míil tú'ún é ña kí'ín diki ña.

²⁰ Ení, ñá ku dē kuení nto vatá ó kadē kuení í'xá san. Mii tsi kuēnta iña núu i é kīni kaa ne, vií nto vatá ó de í'xá san é vata kutú've i é vii i é kīni kaa. Ntá tsi kadā kuení nto vatá ó ntádē kuení ñatā san. ²¹ Lei Xúva kō ne, uve na'a, kaka'an: "E tuku tú'ún ka'án u ni ña ñuu sá'a, ne, ña vé'xi xio ñuu ka'an ñá ni ña nāá ko, ntá tsi nte da'a sá kuān koo ka'án u ne, ña téku ña, ka'an Xúva kō", ka'an. ²² Dukuān ne, é ka'an ó tuku tú'ún é ña ini ó ne, vata koo é kīni ña'a, ña é ña kákuinti'xe i ne, ñá te ña ntákuinti'xe i san. Ntá tsi te ká'an o tú'ún é tá'xi Xuva ko ne, vata koo é kīni ña ntákuinti'xe i san ne, ñá te ña é ña ntákuinti'xe i. ²³ Da ntánatáká nuu un ntí' ntí' ña ntákuinti'xe i sán ne, é un é un ña ntáka'an ña tuku tú'ún é ña ini ña ne, kidaá ne, te xēe ña'a, ña é ñá ini nuu i sá'a, o ña'a, ña é vata kuinti'xe i ne, çvá ña ka'an ntú ña te ntákuluku nto? ²⁴ Ntá tsi te ūn ntí' ntí' ntó ka'an nto tú'ún e tá'xi Xuva kō né, te xēe ñá'a, ña é ñá ini nuu i sá'a ne, o te xēe uun ña'a, ña é vata kuinti'xe i ne, koto ña neé ña'a ña ne, kūtuni ña tsi ío kuétsi ña kuēnta iña tú'ún va'a é ntáka'an nto san. ²⁵ Kutuni ña nee é ñu'u xú'u nima ña ne, nakunchíi ña

nuu Xuva ko ne, kunuu ini ñá ña. Kutuni ña tsi nuu me'ñu nti'xe Xuva ko ntó.

Vii nto vata xkoó ini nto, ntá tsi na kuiñi ūkun

²⁶ Vi'a ve né, ení, dā ntánataká nuu nto ne, ió ntó ne, kuvi kata nto; ió ntó ne, kuvi nakuā'a nto ña'a san; ió ntó ne, kuvi ka'an nto tú'ún e tá'xi Xuva kō é kūtuni nto; ió ntó ne, kuvi ka'an nto tuku tú'ún é ña ini nto; ió ntó ne, kuvi ka'an nto neé kani tú'ún tú'ún ñá. Kuān koo vii nto vata koo é díí ka kuka'xi nuu nto ni Xuva kō, un ntí' ntí' nto. ²⁷ Tē xoó ncho ka'an í tuku tú'ún é ña ini í ne, na ká'an úvi uni ñá'a, ntá tsi kui kui uun ña na ká'an ña. Kidaá né, kuntísi uun ña é ntáda ntaa neé kani tú'ún tú'ún é káka'an ña. ²⁸ Ntá tsi tē xoxo nté uun ña é ntada ntaa neé kani tú'ún sá'á ne, díí ka vá'á o é ña ká'an kue'en ña tuku tú'ún é ña ini ña da ntánataká nuu ña. Díin díin tsi na ká'an ntá'ví mii ñi ni Xuva kō. ²⁹ Tē xoó ncho ka'an í tú'ún é xe'é Xuva kō é kūtuni ñá ne, uvi úni tsi ña na ká'an ña. Na kīni ña nguíi sán ne, na ká'an ña te nuu é ntaá i é káka'an ña. ³⁰ Ntá tsi tē xe'é Xuva ko tú'ún é ká'an tuku ña'a, ña tuvi íkán né, na tēe kádin ña é káka'an dí'na san. ³¹ Kuvi ka'an nto, un ntí' ntí' nto e ní'í nto tú'ún e tá'xi Xuva kō, ntá tsi kuenta uun xntó, vata koo é un ntí' ntí' nto kutú've nto ne, ntuka'nu ini nto. ³² Xoo é ní'í i tú'ún é xe'é Xuva kō ne, kuvi kada kú've mii neé ura ká'an. ³³ Tsi ña ntio Xuva ko é kōo da vántíni o kuintoo ó, tsi ntio ña é díin díin tsi kuintoo ó.

Vatá xkoó ini un ntí' ntí' ení kō, ña ntákuinti'xe i sán ne, ³⁴ ñadí'í san ne, díin díin tsi na kuintoo ña ini kún kán, tsi ña vá'á ó te ka'an ña. Kantio é kuiko ñu'u ña vatá ó kaka'án lei Xúva kō. ³⁵ Tē neé ncho kutuni ña ne, na tsixe'le ña xi' ña tē neé ña nú vi'í ña kán. Tsi ña vá'á ó o é ká'an ña ini kún kán.

³⁶ ¿Ntē ó ntu? ¿Vá nta'a ntú nto vé'xi tú'ún Xuva kō kuan? Ntē ña te da míi xnto ni ní'í nto tú'ún ña. ³⁷ Xoo é káka'an í tsi ní'í i tú'ún é xe'é Xuva kō é ká'an nāa ña ne, o tē dóo ini ña Xuva kō ne, na kīni ñá tsi sá'á é kakā'u ú iña ntó ne, uun e tá'xi Xuva kō é káda ntaa o. ³⁸ Ntá tsi tē xoó ña'a ña káde ña kuenta tú'ún sán ne, ña kú de nto ña kuenta dí. ³⁹ Dukuān ne, ení, kákan nto nta'a Xuva ko na tá'xi ña é ká'an ntó naa ña ne, ñá ku e'nté nuu nto é na ká'an ñá'a san tuku tú'ún é ña ini ña. ⁴⁰ Ntá tsi da neé ka é vii ntó ne, ñá ku dotó tsi vii nto ne, kuenta uun xnto ka'an ntó vatá ó ntio Xuva kō.

15

Dā ntóto Cristu

¹ Ení, ntio ko é na naka'an ntó tú'ún va'á san é nañé'e ú nto kidaá nté koo nakáku ó. Dívi tú'ún é kuinti'xe nto kidaa ne, kuan tsi ó ntákuinti'xe nto vevíi dí. ² Kuenta iña tú'ún

sa'á ne, nakáku nto, tē ña xtuví mii nto tú'un vatá o ka'an ntódo ú ni ntó ne, tē ña te é ntaā i é kuinti'xe nto.

³ É ká'án u ni nto tú'un é dii ka nuu á'vi i é ni'í ko: é xi'í Cristu kuénta iña kó, vatá ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō ne, ⁴ Intú'xi ña, ntá tsi da kúvi uni ntúvi ne, ntóto ñá vatá ó kaka'an tú'un Xuva kō. ⁵ Kídaā ne, íni Pedrú san ña ne, dá ku e ví'i ne, íni pustrú ña nguú san ñá di. ⁶ Rkontúvi ne, ú'un siēntu ñá'a, ña ntákuinti'xe i san, íni ña ña é uun ito tsi. Ío ñá ntoo ká ña; iō ñá ne, e xi'í ña. ⁷ Uun ká tuku ntuví ne, íni Santiau ña; kídaā ne, un ntí' ntí' pustru ña íni ña ña di.

⁸ Dā ntí' ata í ne, íni u ñá di, xu'u é vata kaa uun i'xa é kákú xe'e kaa u. ⁹ Tsi xu'ú ne, dii ka dutsi u é un ntí' ntí' pustrú san ne, ntē ña nuu á'vi ko é ká'an ña'a san é pustrú u, tsi dóo dé xení u ni ña ntákuinti'xe i Xuva kō kídaā. ¹⁰ Ntá tsi dóo vá'a o dé Xuva ko ní ko dá nadama ñá ko vata koo é kúvi u vata kaa ú sa vevii. Ná te dotó tsi ní etē xaa u e dóo va'a e tá'xi ña ko, tsi xu'ú ne, dii ka kade tsiñu u é un ntí' ntí' ña nguú san. Ntá tsi ña te da mii tsú kade tsiñu u, tsi Xuva ko nuu ña nimá ko ne, divi ñá kade ña tsiñu va'á san é kade u. ¹¹ Ntá tsi ña té ini te xu'ú ne, o ña nguú san ntáde ña tsiñu san, tsi ntánañé' é ntí tú'un Xuva kō né, divi e kuinti'xe nto.

Tē ntóto ña xi'í

¹² Ntá tsi tē ntáka'an ntódo ntí tsi ntóto Cristu dá xi'í ña ne, ¿nté kui iō ntó ne, ntáka'an nto tsi ña ntántoto ñá xi'í san, kuan? ¹³ Tē dí ña ntántoto ñá xi'í san ne, Cristú ne, ña ni ntóto ña di. ¹⁴ Tē dí ña ni ntóto Cristú san ne, é ntaā i e ntáka'an ntódo ntí ne, e kuinti'xe nto ne, é ntaā i; ñá tē neé nuu á'vi. ¹⁵ Tē dí kuān ó ne, ntáde vetē ntí iña Xuva ko, tsi ntáka'án ntí é nantoto Xuva kó Cristu dá xi'í ña. Ntá tsi ¿nté ntu ó nántoto ña ñá kuan, tē dí ña ni ntoto ñá xi'í san? ¹⁶ Tsi tē dí ña ni ntoto ñá xi'í san ne, nté Cristú ña ni ntoto ñá di. ¹⁷ Tē dí ña ni ntóto Cristú ne, é ntaā i é ntákuinti'xe nto ne, ña túvi xoó kada ka'nu íni i ni kuétsi nto. ¹⁸ Tē dí kuān ó ne, un ntí' ntí' ña xi'í, ña é kuinti'xe i Cristu dá xi'í ne, ñá ni xee ntá'a Xuva kō. ¹⁹ Tē dí da ntántito tsi o ñuxiví a e ntántéto o Cristu ne, dii ka nta'vi ide ó é un ntí' ntí' ña'a san.

²⁰ Ntá tsi ñá te kuān ó kuvi, tsi é nuu é ntaā i ne, ntoto Cristu dá xi'í ña. Vata kaa kiti vidin e kii di'na ma é tatá kó kaa ña, tsi di'na ña ntóto ña é un ntí' ó. ²¹ Uun tsi ñatí' idé ña kuétsi é ió doxi'í san ne, uun xtuku tsi ñatí' ntóto ña vata koo é ntóto ña xi'í. ²² Vata ó ni'í ko é kuvi o é kuétsi Adaán ne, kuan ó ni'í kó ntuví iña kó nta'a Cristu. ²³ Ntá tsi kuíñi ukún o ntoto o, vatá ó kaduku ntée o. Di'na Cristú odo núu ña ntóto ña. Kídaā ne, dá nañu xtúku ña ne, ntoto un ntí' ntí' ña kaka'an i ña. ²⁴ Rkontúvi ne, xéé ntúvi é ntí' i

ñuxiví san. Tē kúvi nantí' Cristu é un ntí' ña tsiñu na'nu i sán, ni ña ntáde kú'vé san, ni un ntí' ntí' ña'a, ña e dóo iō i é víi ne, da kídaā naku'é ña da kaní mi kade kú've ñá nta'a Xuva kō. ²⁵ Tsi Cristú ne, kantio é kadá kú've ka ña un tsi da nté kúvi víi ña ni un ntí' ntí' ña ntaínchu'vi ña. ²⁶ É ntí' ata i é kaínchu'vi ñá ne, divi sán doxi'í san ne, nantí' ña di. ²⁷ Tsi Xuva kō ne, xé'e ña é kodo nuú Cristu é un ntí' ntí' nuu i. Ntá tsi é káka'an o "un ntí' ntí' nuu i san" ne, ñá te kakā'an o te kodó nuu ña iña Xuva ko, tsi Xuva kō xe'e ña é kodo nuú ñá un ntí' ntí' nuu i. ²⁸ Tē kúvi idé i'xa Xuva ko nuú i sá'a ne, naku'é ña é kadá kú've Uva ña iña ña. Dukuān né, da nēé ka nuu í ne, di'na ká Xuva kō.

²⁹ Tē ña kuan koo kúvi ne, ¿nté kui kuān xkoó ini kú ña iō ñá kuān é tuku ña'a kutsi ntute ña naa ñá xi'í san? Tē dí ña ni ntoto ñá xi'í san ne, ¿nté kui kuān xkoó de ntu ña kuan?

³⁰ ¿Nté koo ntu é da nuu da kuí tsi ña u'vi ni'í nti ntuví iña ntí kuan? ³¹ Uten uten doko sá kanakí'í ña ntuví iñá ko. Nuú é ntaā i. Nuú é ntaā i di tsi dóo diní ko kuenta iña nto, tsi ntákuinti'xe nto Tó'o ko Jesúcristu. ³² ¿Né ntu tsiñu náa u ni ñáñá san, vatá ó de ña ínu Efesú san ne, tē dí ña ni ntoto ñá xi'í san? Díi ka vá'a ó na kó'o ka'xi o, tsi tevāa ne, kuví o.

³³ Ñá ku dá vá'a nto é kaní nta'vi ña'a san nto. Tsi kuvi ntí'xe vatá ó kaka'an ña'a: "Te kuve ta'an ó ña kini ntáa sán ne, xtuví mii o é vá'a é ini o", koo ka'an ña. ³⁴ Na ntútuni ntó ne, víi nto é vá'a. Ña ku de ká nto é kini kaa san. Tsi ió ntó ne, ñá ni ntó Xuva kō. Kaka'án u sá'a vata koo é na kúka'an nuu nto.

¿Nté ntu o kantoto ñá xi'í?

³⁵ Á te iō ntó ne, kadá kuení nto: "¿Nté ntu koo ntoto ká ña xi'í san? ¿Nté ntu kaa kúñu ñá?", koo ka'an nto. ³⁶ Ñá ku tsixe'e tuntu nto. Tsi tsikin, kiti kaí'xi nto ne, ¿nté ntú koo kue'nu tē ña di'na té'u? ³⁷ Tsi é kaí'xi ó ne, é tuku kaa te kéne. Tsi da mii tsikin dá i'xi nto, kuān té tsikin trigú ne, o da nēé ka tsikin. ³⁸ Ntá tsi Xuva kō ne, kaxé'e ña é un é un tsikin sán xuku i ni kiti i vatá o é ntio ña. É un é un tsikin sán ne, é un é un nuu i di. ³⁹ Da nēé ka nuu kúñu sán di ne, ñá te ún tsi nuú i kúvi. Tsi uun tsi nuu i e kúvi kúñu ñá'a sán ne, é tuku ntáa kúñu kiti san ne, é tuku ntáa kúñu lía sán. Kúñu tsáká sán di ne, é tuku ntáa. ⁴⁰ Kuan tsi o kúñu é ió e dukún kán di, tsi ña te dadí ntáa kúñu é ió ñuxiví a. Ntá tsi ntuví kúñu sán ne, dóo vá'a ntáa. Ntá tsi e tuku ntáa kúñu é ió e dukún kán é kúñu é ió ñuxiví a. ⁴¹ Ngántii san ne, dóo va'á ntuve i ne, dóo va'á ntuve xoó san di, ni xntívi san di, kuān te e tuku e tuku ntáa. Xntívi san ne, e tuku e tuku ntáa é un é un di. ⁴² Kuan tsi koo kuvi te ntóto ña'a, ña é xi'í san di. Kúñu e

ka'i'xi o ne, kate'u, ntá tsi kúñu é ntóto ne, nté uun ito ká ña kuví. ⁴³ Kúñu é kai'xi o ne, ñá tē neé nuu á'vi, ntá tsi tē ntóto ne, dōo va'a. Vitá kue'en kúñu sán te i'xi o, ntá tsi tē ntóto ne, dōo ntíi. ⁴⁴ Te i'xi o ne, uun kúñu kúvi o, ntá tsi kúñu é ntoto ne, dadíi ní kúñu Xuva kō. Vatā ó io kúñu kō ñuxiví a ne, kuan kōo ní'i ko kúñu ko te ku'e'en o ntá'a Xuva kō.

⁴⁵ Tū'ún Xuva kō ne, kaka'an: "Ada'an, ñá kui úun ne, ní'i ña ntúvi iña ña vata koo é kutuví ñá ñuxiví a", ka'an. Ntá tsi Ada'an, ña ntíi ata i kán ne, ní'i ña é kúvi ta'xi ña ntuví iña ko é kuntuo o ni Xuva kō. ⁴⁶ Ntá tsi ña te kúñu kō é kuntuo o ni Xuva kō é ní'i ko dí'na, tsí dí'na kúñu kō é ntuví nte'u. Da kidáa ní'i ko kuñu é kuntuo o ni Xuva kō. ⁴⁷ Natíi, ña kui úun ne, nté'ú kúvi ña ne, kaduku ntée ña ñuxiví a. Ña kuví úvi san ne, Tó'o ko ñá. E dúkún kan vé'xi ña. ⁴⁸ Kúñu kō é ní'i o ñuxiví a ne, vata kaa kúñu ña kúvi nte'u kaa. Kúñu é ní'i ko e dukún kán ne, vata kaa kúñu ña e dukún kán kaa. ⁴⁹ Vata o ntúvi o ña kúvi nte'u ñuxiví a ne, kuan koo ntuví o ña tuví e dukún kán dí.

⁵⁰ E ncho ka'án u ni nto, éni: Nee é iña kúñu ni iña xiki kúvi ne, ña kúvi ní'i mí tuví Xuva kō. Tsi da neé ka é káte'ú ne, ña kúvi ní'i é kutuví ntíi dañu ntúvi. ⁵¹ Kíni nto ve tsi ntaa ú ni nto uun nuu i é nté uun xoxo íni i: Ná te ún ntíi ntíi o kuví o, ntá tsi un ntíi ntíi ó nadáma kúñu kō. ⁵² Uun da'na nchuvii, vata koo kuví é nakuéni o, te éku trunpeta san é ntíi ata i. Tsi kueku trunpetá san ne, kidáa ntóto ñá xi'í san e nté uun ito ka ña kuví ña. Xo'ó é ntántoo ká o ne, ura tsí i nadama kúñu kō dí. ⁵³ Kantio é nádama kúñu é káte'ú san ní kúñu é ña katé'ú san. Kantio é nádama kúñu é kantí'i ní kúñu é kutuví ntíi dañu ntúvi. ⁵⁴ Tē nádama kúñu é kate'ú ní é ña katé'ú ne, te nádama kúñu é kantí'i ní é ña kantí'i ne, kidáa ne, kuntuá é káka'an tú'un Xuva kō: "Ña kóo ká doxi'i, tsi kúvi idé Xuva ko ni i", ka'an. ⁵⁵ ¿Ñá nta'vín ntun, doxi'i? ¿Mí'i ntu é kúvi víin kan ní ntí? ¿Mí'i ntu kuví ntuku kuí'ín kan ntí? ⁵⁶ Tsi kantuku kuí'i doxi'í san ko kuénta iña kuétsi kō ne, kúntuni ko tsi ío kuétsi ko kuénta iña leí san. ⁵⁷ Ntá tsi ntadí'vi Xuva kō é káta'xi ña é kúvi víi o ni dóxi'í san nta'a Tó'o ko Jesúcristu. ⁵⁸ Dukuán ne, éni, kuntíkin nto é ña ku xtuví mii ntó e ntákuinti'xe nto; ña ku díta nto tuku itsi. Díi díi ka na kuka'xi nuu nto ni Xuva kō, tsi ntó'o ne, ini ntó tsi ña te é ntaa í e ntáde tsiñu nto ni Xuva kō.

16

Dóméni é ntánatakā ña iña ta'an ña

¹ Kuenta iña doméni é ntánatakā nto iña ta'an ko, ña kuinti'xe i sán ne, kué'e nto vata o nañé'e u ña ntákuinti'xe i ñuú Galacia. ² É kui uun ntúvi vité san ne, naki'i da'an ntó doméni, vata kaa e ní'i nto. Na kōo tú'vê nto

vata koo é ña kantio é natakā ntó tē xee u. ³ Tē xee u ne, kada vá'a u tutu é kuni'i ña é nakaxnúu nto é kí'ín ní'i ñá doméni iña ta'an ko, ñá ntóo ñuú Jerusaleen. ⁴ Te kántio é kí'ín u ne, kí'ín u ní ñá dí.

Mí'í nchó kí'ín Pablu

⁵ Kikoto ní'ni ú nto te ita ntí'xin ú ñuú Macedonia, tsi itsi ikán kuita ntí'xin u. ⁶ Ná iní u te kúvi kutuví u ni nto, kuán te uun dá'na, o dá nté kuita ntí'xin ntuví ví'xin san. Kidáa né, kuví xntii ntó ko dá níi kí'ín u mí ntio é kí'ín u. ⁷ Ña ntio ko é uun da'na tsi koto ní'ni ú nto, tsi kuán te nté kaa ntúvi kutuví u ni nto, te Xuva kō ntio ña. ⁸ Kuntétu ka ú i'a ñuú Efesu da nté kúvi viko é nakué'e o sintiá'vi nta'a Xuva ko iña i é ta'vi o, ⁹ tsi dóo ío tsiñu Xuva kō é káda tsiñu ú i'a ne, dóo vá'a ó kakuvi, kuán te dóo ío ñá ntáka'an nté ko.

¹⁰ Tē xee Tímoteú ne, víi nto ña kuenta vata koo é káán ña, tsi iña Xuva ko káde tsiñu ña vatá ó de u xu'u. ¹¹ Dukuán né, kuiko ñu'u nto ñá ne, xntii nto ña na kí'ín ka ña itsi ña vata koo é vá'a koo naxee ña mí tuví u. Tsi xu'ú ní ña kuinti'xe i sán ne, ntántétu ntí ña i'a.

¹² Ení ko Ápolo ne, dóo ikán u da xe'e nā kíkoto ní'ni ña nto ni tá'an ko ña nguú san, ntá tsi ña ní ntio ña kí'ín ñá vevii. Ntá tsi kí'ín ñá té ní'i ña ntuví.

Tú'un da ntí'i tutú san

¹³ Kuenta tsi víi nto; ñá ku xtuví mii nto é ntákuinti'xe nto. Ná ku u'vi ntó; na kútií nto vata kaa é tíi nto. Koo ntíi ntó. ¹⁴ Da neé ka é víi ntó ne, víi nto é ntákuinima ntó ta'an nto.

¹⁵ Iní ntó, éni, tsi Stefanu ní ñaví'i ña ne, dí'na ña kuinti'xe ña é da xóo ka ña ntóo ñuú Acayá san. Nté ntúvi tsikán ne, da mii é ntáxntii ña ta'an kō, ña ntákuinti'xe i san. ¹⁶ Kakan ú nto é kuiko ñu'u nto ñá'a, ña vata ntáa ña tsikan. Kuán koo víi nto dí, ní ún ntíi ntíi ña'a, ña ntáde tsiñu ní'i nto, ní ña ntáxntii nto. ¹⁷ Dóo díni ko tsí é xee Stefanu ní Fortunátu ni Acáicu, tsí divi níi ntáde ña é ña ní kuví víi nto é xoxó nto i'a. ¹⁸ É naxnuu ka'nu ña nimá ko vatá o dé ña ní ntó dí. Koto nto ña, tsi dóo va'a ña'a ña.

¹⁹ Un ntíi ntíi ña ntákuinti'xe i san, ña ntóo i'a ñuú Asia ne, taxnuu ña ntiusi nto. Aquila ní Prísila ní un ntíi ntíi ña ntákuinti'xe i san e ntánataká nuu ña nú ví'i ña kán né, taxnúu ña ntiusi ntó dí, ta'an nto, ña ntákuinti'xe Xuva kō. ²⁰ Un ntíi ntíi ta'an kō, ña ntóo i'a ne, taxnúu ña ntiusi ntó dí. Nanume ta'an nto kuenta iña Xuva ko. ²¹ Xu'u é Pablú u ne, mii u ka'u u sá'a é taxnúu ú ntiusi nto. ²² Tē xoó ña ntío i Tó'o ko Jesúcrístú ne, na ní'i mii ña é nto'o ña nta'a Xuva kō. ¿Ná nainú náne'e Tó'o kō! ²³ Na kunúu mé'ñu kunuu dava Tó'o ko Jesúcristu nto. ²⁴ Ntio ko é kúntu ni tsi dóo ntio kó nto, tsí uun tsi kúñu kúvi o ní Tó'o ko

Jesūcristu. Kuan tsī koo é kā'án u ni ntō, xu'u
é Pablú u.

Tutu é kuvi ũyi e táxnũu San Pablu iña ñá ñuú Corintu

Taxnũu Pablu tú'un iña ña kuinti'xe i, ñá ntoo ñuú Corintu

¹Xu'u é Pablú u ne, pustrú u iña Jesúcristu, tsí kuān o e ntío Xuva kō. Ntúví u ení ko Timoteu táxnũu ntí tutú sa'á iña ña kuinti'xe i Xuva kō, ña ntánataká nuu ini ukun ñuú Corintu, ni un ntíi ntíi ña ntáduku ntée Xuva ko da kaníi ñuú Acaya. ²Na naxnuu viko Xuva ko ntō. Na tā'xi ña é kuntōo vá'a nto, divi ña nī Tó'o ko Jesúcristu.

Nté ō ntó'o Pablu

³Ká'an o ni Xuva ko, uvá Tó'o ko Jesúcristu, tsi dóo va'á ña. Tsi divi ña é uva ko ña e dóo kantunta'ví ini ña kō, é kanats'u'un ka'nu ña ini kō é vī'a é uten. ⁴Xuva kō ne, kanats'u'un ka'nu ña ini kō da nēe ka nuu i e ntánto'o kō vata koo é kúvi nats'u'un ka'nu o ini ta'an ko, ña e ntánto'o i di, vata tsi ó de Xuva ko ni kō. ⁵Tsi kuān te dóo ntánto'o ntí kuenta iña i e ntántikín nti Cristú ne, ntá tsi divi tsi ña dóo kanats'u'un ka'nu ña ini nti di. ⁶Tē ntánto'o ntí ne, ntánto'o ntí vata koo é naku'un ka'nu ini nto, vata koo é nākáku nto. É nátsu'un ka'nu Xuva kō ini nti vata koo é nātsu'un ka'nu ntí ini nto di vata koo é kutíi nto é nto'o nto vatā o ntánto'o nti. ⁷Dóo ka'nu kuini nti ni ntō tsi ini nti tsi te kuān o ntánto'o nto vatā o ntánto'o ntí ne, kuan tsi ó kanats'u'un ka'nu Xuva ko ini ntó vata tsi ó de ña nī nti.

⁸Ntio nti é kūtuni ntó, ta'an ko, nté ō ntó'o ntí ñuú Asia. Un vá'a tsi ntó'o nti ikān. Dókō sá ña ni kutíi nti. Tsi kúví nti, kuini nti. ⁹Ntá tsi kutuní nti tsi da mii é kúví nti, vata koo é kūtuní nti tsi ña te mii nti iō nti é vīi nti, tsi Xuva kō é iō ña é vīi ña, tsi divi ña é kanantōto ña ña xi'i. ¹⁰É nakákú Xuva kō ntí di'na dá dokó sa nī xi'i nti ne, kuān koo vīi xtúkú ña. Ini nti tsi nakáku xtúku ña ntí tē xeé doxi'i e dóo ntii ini i, ¹¹te divi nto xntii ntō ntí é ká'an ntá'ví nto kuenta iña nti. Te títin ña'a ka'an ntá'ví ña iña nti ne, títin ña'a nakué'e ña sintiá'ví nta'a Xuva kō tsi ni'i ko é vā'á nta'a ña.

Nté kui ña ni ñe'e Pablu ñuú Corintu

¹²Ió uun nuu i e dóo ka'nu kuini nti: tsi ñá te nēe kuetsi nti tsi ña ni idé nti nuu i é kīni kaa ñuxiví sa. Tsi dé ntaá nti é ká'an nti ni ntō é nuu é ntaá i. Tsi da xe dóo va'á Xuva kō né, xntii ña nti é kuān o dé nti, tsi ña kúvi vīi nti nuu i é vā'á té dí ña Xuva kō kaxntíi ña nti. ¹³Dā ntátaxnũu ntí tutú nta'a nto ne, ñá te tū'un e dóo xū'u ntáka'an nti ni ntō, tsi ntáñe'e dikí nto tú'un é ntáka'an nti. Ntio ko é na kí'in dikí vá'a nto, ¹⁴vatā o kue'en

dikí kúdii nto un siin e ntáka'an nti ni ntō, vata koo é ka'nu kuini ntó kuenta iña nti ne, ka'nu kuini nti kuenta iña ntó di, tē xee ntúvi é nainu xtúku Tó'o ko Jesús.

¹⁵Tsi ini u sá'ā ne, di'na mí ntoo nto kí'in u kíkoto ni'ni ú nto, kuinti kō, vata koo e dóo diní nto uvi íto é kōto ni'ni ú nto. ¹⁶Tsi ntío ko é kuíta ntí'xin u mí ntoo nto te kué'en u itsi ñuú Macedoniá ne, te kuíta ntí'xin xtúku ú da xkóoko ú, vata koo é xntii ntō kō te kué'en xtúku ú itsi ñuú Judea. ¹⁷¿Ña vá'a ntú ó ni de kuení ko, te kuini nto? ¿Ntákuinti'xe ntu nto te dotō tsi kaxé'ú u xu'u ko é vīi u, o tē ña vīi u, vata tsi ó de ña é ña ntántikín Xúva kō? ¹⁸Kutuni Xúva kō tsi nuu é ntaá i é káka'an nti ni ntō, ñá te dotō tsi káka'an nti. ¹⁹Ntuní nti Silvanu ni Timóteu ne, ntáka'an ntódo ntí ni nto iña Jesúcristu, I'xá Xuva kō. Divi ña ne, kaka'an ña é nuu é ntaá i, ñá te dotō tsi káka'an ña. ²⁰Tsi divi ña ne, de ntaá ntí'i ña é un ntí'i e tá'xi Xúva kō xu'u ña. Dukuān ne, ntáka'an ō "Kuan tsi koo na kōo" da ntáka'an o tsi dóo ka'nu Xuva kō. ²¹Xuva kō ne, é tá'xi ña é kuve ta'an kútu o Cristu. Mii ña náxaxnũu ña kō. ²²É xnté na'á ñá ko vata koo é kūtuni ko tsi ntáduku ntée o ña. Tsi tá'xi ña Espíritú Sántú san é kunũu ña nima ko vata kaa uun káa é ntéé na'á nima ko.

²³Ntá tsi ña ni nákuíta ntí'xin ú ñuú Corintu vatā ó káka'an u, tsi ña ni ntío ko é kuntōo ntá'xa nto kuenta iña ko. Ini Xúva kō tsi nuu é ntaá i. ²⁴Tsi ñá te ntí'i ntáde kú'vé nti nté koo kuinti'xe nto Xuva kō, tsi é ũve tá'an kutu nto ña. Ntá tsi ntio ntí xntii ntí nto e díi díi ka kuntōo dīni nto nta'a Xuva kō.

2

¹Dukuān ne, ña ni ntío kō kí'in xtúku u kíkoto ni'ni ú nto tē dóo kuntōo nta'xa nto. ²Tsi te xū'ú vīi u é kuntōo nta'xa nto ne, ¿xoo ntu vīi i é nakunuu dīni nimá ko, tē ña divi nto? ³Dukuān e táxnũu ntí tutú san iña nto, vata koo é ña kutuví nta'xa ú kuenta iña nto te xee ú mí ntoo nto, tsi ntío kō kutúví dīni u kuenta iña nto. Tsi te kutúví dīni u ne, dadii kūtōo dīni ó ni ntō. ⁴Dā dé va'á u tutú san ne, dóo dé kuení ko, dóo ntí'i ini ko. Un tsi nte éku u. Ntá tsi ña ni de vá'á ú tutú san é na kūtōo nta'xa nto, tsi vata koo é kūtuni nto tsi ña te nté kaa kuinimá ko nto.

É káda ka'nu ini ña nī ña edé kīni kaa

⁵Ntá tsi te ũun ña'a dé ña é kutúví nta'xa ú ne, ñá te mii tsi kutuví nta'xa u, tsi iō ntó é kūtōo nta'xa nto kuenta iña i é edé ña di. Ká'an u tsi "iō ntó" vata koo é ña ká'an ú te un ntí'i ntō. ⁶E xéé ō tsi é nantō'o nto ña, dókó sá un ntíi ntíi nto. ⁷Vevii ne, díi ka vá'ā ó te káda ka'nu ini nto ni ña, te náxnuu ka'nu nto ini ña vata koo é ña kutuví kue'en ñá dontíni. ⁸Dukuān ne, kaikán u nta'a nto te kué'é nto é kūtuni ña tsi ntio nto ña. ⁹Di'na táxnũu ú tutú kuenta iña núu i sá'a é kōto

ntee ú nto te káda ntaa nto é un ntí'í é ká'án u ni ntó. ¹⁰ Da xóo ka ña'a é káda ka'nu iní nto ni ña ne, kada ka'nu iní u ni ña di. Da nēé ka nuu i é dé ka'nu iní u ni ña'a nuú Cristú ne, dē ka'nu iní u ni ña kuēnta iña nto, ¹¹ vata koo é ña kuvi vii é ña vá'a san ni ko. Tsi ini vá'a ó nté xkoó de.

Dōo ntí'í iní Pablu ñuú Troa

¹² Dā xeé u ñuú Troa é ká'an ntódo ú kuenta iñá Cristú ne, dōo vá'a ni'í itsi é kada tsiñu ú iña Tó'o kō. ¹³ Ntá tsi ña dñi nuu nimá kō, tsi ña ni nani'í ko ta'an kō Tito. Dukuān ne, nakué'ē ú ña ntoo ikān doka'nú iní ne, dá kué'én u ñuú Macedonia.

É kaxé'e Xuva kō é kúvi vii ña

¹⁴ Ntá tsi ntadiá'vi Xuva kō tsi nguentúvi kata'xi ña é kúvi vii nti, tsi kúvi dé Cristú ne, ntántikin nti ña. Dā mí'í ka ntáñe'ē nti ne, ntañí'í nti tú'un iña ña vata koo é kütuni ñá'a xoo ñá'a é divi ña. Dukuān ó kaika tú'ün iña ña dá kanñi ñuxiví sa, vatá ó kaika diko i e dōo vá'a ñe'e. ¹⁵ Ntí'í ne, vata kaa dikō kutu é kaxé'e Cristu ntá'a Xuva kō ntáa nti, uun dikō i é kaika mé'ñū ña ntánakáku san nī ña ntákunaá san. ¹⁶ Dā iní ña ntákunaá san ne, kutuni ña é nī'í ña dóxi'í. Dā iní ña ntánakáku sán ne, kutuni ña é nī'í ña ntuvi iña ña. ¿Xoo ntu kuvi vii i nuu i sá'a? Mii tsi Xuva ko tá'xi ña é kúvi vii nti. ¹⁷ Ntí'í ne, ñá tē ntaika nti ntádikō nti tú'un Xuva ko vatá ó de ña nguí. Ná tē ntánadama ntí tú'un ña, tsi ntáka'an ntaá nti tú'un Xuva kō, ñá tē ntaéni nta'ví nti ña'a. Tsi mii Xuva kō táxnū ña ntí ne, é kúve ta'an ntí nī Cristu.

3

Tú'un xee é naxtúvi Xuva kō

¹ ¿Ó ntádē kuení ntu nto tē ntáka'an xtúku ntí ni ntó tsi dōo va'á nti? ¿Ó ntio ntu nto é kuído ntí tutú sa xeé nti mí ntoo nto vata koo é kütuni nto xoo ña'a nti? ¿Ó kantio ntu é kákán nti nto tutú sa, vatá ó de tuku ña'a? ² Ñá'a ni san! tsi divi ntó e kúvi nto tutú san é ni'í nti. Tsi divi ntó ne, vata kaa uun tutu é ntēe na'a nimá nti é kīni un ntí ntí ña'a san, nakua'a ña. ³ Tsi ntó'ó ne, vata kaa uun tutu é de vá'a Cristu é ni'í nti. Ná te tñta ni xé'e, tsi Espiritu Xuva kō, ña kantito ntii dañu ntúvi. Ná te áta xúu ni kanteé na'a, tsi nima ñá'a san é kanteé na'a.

⁴ Dōo ntaíntēe iní ntí Xuva ko kuēnta iñá Cristu. ⁵ Tsi ña te mii xnti iní nti nté koo vii nti, tsi nee iña é ncho vii nti ne, vé'xi nta'a Xuva kō. ⁶ Divi ña nañē'e ñá nti nté koo vii nti tsiñu kuenta iña tú'ün xeé san e xtúvi ña. Tú'un xeé san ne, ñá te tú'un é ntēe na'a é kada ntaa o vatá ó lei Muisee, tsi ntuvi iña ko é vē'xi nta'a Espiritu Sántu. Tsi tú'un é ntēe na'a san ne, kaka'an tsi ni'í ko dóxi'í san tē

ñá ni de ntáa o, ntá tsi Espiritu Sántu sán ne, kata'xi ña ntuvi vá'a iña ko.

⁷ Tú'un e xtúvi Xuva kō kídaā ne, áta xūu tsi kanteé na'a. Ntá tsi un tsi kaxi'í nuu ka'nu nuu Muisee da kí'í ña tú'ün san. Ntē ña ni kutíi ña Israeé san koto ña nuu ña, tsi dōo kaxi'í nuu. Ntá tsi da kuíi da kuíi tsi kanta'va ntúve i san. Te kuān o xi'í nuu ka'nu da xéé tú'ün é nī'í kó doxi'í san ne, ⁸ ¿nté ntu kaa dii dii ka'nu tú'ün e tá'xi Espiritu Sántu san? ⁹ Tē dōo ka'nu kúvi dá xee lei é nī'í kó doxi'í ne, dii dii ka ka'nu kuvi dá xee tú'ün é ká'an Xúva kō tsi ntí'í kuétsi kō. ¹⁰ Lei e xtúvi ñá di'na ne, dōo ka'nu, ntá tsi vevii ne, ña kánū ka vata kaa tú'ün xeé san. ¹¹ Tē dōo ka'nu kúvi da xtúvi ña lei é ña na'a ni idiá'vi ne, da dii dii ka ka'nu kuvi dá xee tú'ün e ntíi dañu ntúvi kaidiá'vi.

¹² Nuu é ntaā i tsi iní nti tsi kuān koo kuvi. Dukuān é ntáka'an ntaá nti ni ntó. ¹³ Ña ntáde ntí vatá o dé Muisee. Tsi Muisee ne, dávi nuu ña nuu ña dōo san vata koo é ña kīni ña Israeé san tsi kanainu kudii é kaxi'í nuu nuu ña. ¹⁴ Ña Israeé san ne, kúka'xi dāki ña; ñá ntáñe'e diki ña. Kuan tsi ó ntee doó san nuu ña vata koo é ña k'ín diki ña da ntánakuá'a ña tú'un áta san e xtúvi Xuva ko ntá'a Muisee, tsi mii tsi Cristu kuvi vii ña naki'í ña doó san é ntee nuu ña vata koo é k'ín diki va'á ña. ¹⁵ Vata da e ntánakuá'a ña lei Muisee san vevii ne, vatá ó te kanteé doó san nuu ña vata koo é ña k'ín diki ña. ¹⁶ Ntá tsi tē xoo ña'a xkokoó ñá ne, nakuntikin ña Tó'o kō ne, naki'í ña doó san é ntee nuu ña. ¹⁷ Uun tsi Xúva ko ni Espiritu Sántu sán ne, xoo ñá'a é nuu Espiritu Xúva kō nima ñá ne, ntaíka xaa ña. ¹⁸ Un ntí ntí o é ña katavi núu ka doó san nuu ko ne, naxi'í nuu ko vata koo é kīni ó Xuva kō nté kaa ña e dōo va'á ña. Dukuān ne, ntánadama ntí utén utén é ntúvi ntí vata kaa Cristu, tsi utén utén kanata'xi ká ña kō e dōo va'á iña ña. Sá'a é vē'xi nta'a Tó'o kō Espiritu Sántu san.

4

¹ Dukuān ne, ña ntánativi iní nti, tsi dōo vá'a o dé Xuva kō da tá'xi ña tsiñu sá'a é vii nti. ² Ntí'í ne, ñá vii nti uun nuu i é kīni kaa vatá ó de ña é kade xū'u, é kaxi'í ña é vii ditó ña. Ná tē ntaéni nta'ví nti ña'a; ña ntánadama ntí tú'un Xuva kō. Tsi ntí'í ne, ntáka'an ntaá ntí ni ñá'a é nuu é ntaā i vata koo é kütuni ntí'í ña tsi da mii tsi é va'a e ntáde nti. Iní Xúva kō tsi nuu é ntaā i e ntáde nti. ³ Tē kuiní ña'a te dōo xū'u ntáka'án nti tú'ün va'á san ne, ntá tsi ña te un ntí ntí ña, tsi mii tsi ña ntákunaá san é ña ntátekú ña tú'ün e ntáka'án nti. ⁴ Tsi divi ña é ña ntákuintí'xe i Xuva kō ne, kúnee nuu ña. Tsi é ña vá'a san é kadē kú'vé ñuxiví sa ne, edí nuu nuu ña vata koo é ña kīni ña tsi dōo va'á tú'ün va'á san iñá Cristu,

ña e dóo va'a. Tsi te kīni ñá Cristú ne, kiní ña nté kaa Xuva kō di. ⁵ Dá ntáka'an ntódo ntí ne, ñá te kuēnta iña mií nti ntáka'an ntódo nti, tsi kuenta iña Jesúristu, tsi divi ña e Tó'o ko ña. Nti'í ne, kúdi ña ntáde tsiñu iña nto nti kuenta iña Jesús. ⁶ Mii tsi Xuva kō, ña é de kú've é xi'í nuu ñu'ú san mí nēé san ne, divi tsi ña naxi'í nuu ña nimá nti vata koo é kuenta iña ñu'ú san ne, kutuni ko tsi dóo kaxi'í nuu ka'nu Xuva ko te kiní ó Cristu.

¿Nté koo kuntoo o e ntákuinti'xe ko Xuva kō?

⁷ Ntá tsi nuu i e dóo nuu a'vi e tá'xi Xuva kō ne, nuu kúñu nti. Kúñu nti ne, vata kaa kidí é kudii nté'u kúvi, ntá tsi é nuu iní i ne, dóo nuu á'vi i vata koo é kīni ñá'a tsi ña te mí nti kúvi vií nti, tsi Xuva kō é kúvi vií ña. ⁸ Kuān te titín nuu i ntánto'o nti ne, kúti nti. Kuān té ntánti'í iní nti nté koo vií nti, ntá tsi ió ka cho'o i nté koo vií nti, kuini nti. ⁹ Kuān te dóo ntántukú nuu iní ña'a san nté koo vií ña nī nti, ntá tsi ña kaxtuví mii Xuva kō nti, tsi kainuu mé'ñu kainuu dáva ña nti. Kuān te ntánantáva ña nti ñu'ú kán, ntá tsi ña te ntáxi'í kue'én nti. ¹⁰ Dá mí'í ka ntáñe'é nti ne, ntaíka ni'í nti doxi'í nti kuenta iña Jesús vata koo é kīni ñá'a sán nti ne, kutuni ña tsi kantíto Jesuu. ¹¹ Dá ió ka ntuví iñá nti ne, utén utén ntántuvi kuentá nti nta'a doxi'í san kuenta iña Jesús vata koo é kīni ñá'a tsi kantíto Jesuu, tsi é nī'í nti ntuví vā'a iñá nti kuenta iña ñá, kuān te xi'í kúñu nti. ¹² Dukuān ne, ntaxe'é nti kúñu nti doxi'í san vata koo é nī'í nto ntuví iña nto.

¹³ Ió mí úve na'a tú'tún é káka'an ña é itúvi ntuví dí'na, kaka'an ña: "Kuinti'xe kó ne, dukuān é káka'án u", ka'an ña. Nti'í ne, dadíi kuinti'xe nti ní ña tsikán ne, dukuān e ntáka'án nti di. ¹⁴ Tsi iní nti tsi Xuva kō ne, nantóto ña Tó'o ko Jesús dá xi'í ña ne, kuan koo nantóto ña nti di ne, dá naki'í ña kó ni ntó, é kuntoo dadíi o ni ñá. ¹⁵ Un nti'í nti é ita nti'xin nti ne, e kúvi kuenta iña nto. Tsi té kútiñi ña'a naxnuu viko Xuva ko ña né, dóo kútiñi ka ña'a naku'é ña sintiá'vi nta'a Xuva kō ne, ka'an ñá tsi dóo ka'nu Xuva kō.

¹⁶ Dukuān ne, ña ntánativi iní nti. Kuān té ntánativi kúñu nti, ntá tsi utén utén ntánaku'un vā'a nimá nti. ¹⁷ Kuān té ntánto'o nti vevii ne, ntá tsi ñá té nté sa nti'í tū'un, tsi dá kuíta nti'xin. Ntá tsi kani tū'un tsi divi é nī'í nti ntuví vā'a kue'en iñá nti nta'a Xuva kō é kutuví nti'í dañu ntúvi. ¹⁸ Ntá tsi ña ntáde nti kuenta nee e díto, tsi nee e díto san ne, ña te nguentúvi kaxntii; nee é ña díto san ne, divi é kaxntii nti'í dañu ntúvi.

5

¹ Kúñu kō é ió ñuxiví sa ne, vata kaa uun vi'í mí kuntoo taan ó kaa. Tē nti'í kúñu kō ne, iní o tsi ntoo vā'a vi'í vā'a ko iña Xuva ko e dukún kán, mí kuntoo o nti'í dañu ntúvi. Tsi

ña te ña'a ni de vā'a ña, tsi mii Xuva kō de vā'a ña. ² Dá ntóo ká o ñuxiví sa ne, ntáxkoo kani ó e dóo ntio ko é kuntoo o vi'í vā'a kō é ta'xi Xuva ko tē xeé o nta'a ña e dukún kán. ³ Nakú'ún o vi'í vā'a san é kútavi núu o vata kaa du'nu vata koo é ña kuntíi nima ko te xi'í o. ⁴ Dá ntóo ká o nī kúñu kō ñuxiví sa ne, ntáxkoo kani ó tsi dóo ntánti'í iní kō. Ntá tsi ña te ntio kō é nakuíta o kúñu kō, tsi ntio ko kúñu xeé kō é nī'í ko nta'a Xúva kō. Ntio kō é nadama o ntúvi iña ko é kanti'í ntuví iña ko é ña kantí'í nti'í dañu ntúvi. ⁵ Xuva kō de kú've ñá ko kuēnta iña i sá'a: é ntio ña é nī'í ko ntuví va'a iña kó ne, divi ña tá'xi ña Espiritu ña vata koo é koo nta'a iní ko é nī'í ko.

⁶ Dukuān ne, ñá tē nguentuvi ntaintée iní nti, kuān té kuví nti, tsi iní nti tsi dá ntóo ká nti ñuxiví sa ne, dóo iká ntoo nti mí tuví Xuva kō. ⁷ Ntá tsi ntaíka ntikín nti Xuva ko, kuān te ña ntaíni nti ña. ⁸ Dukuān ne, ntaintée iní nti, kuān te na kuví nti, tsi díi díi ka vā'a ó te tsoo mii nti kúñu nti ne, dá k'ín ña nta'a Xuva kō, kíkuntóo dadíi nti ní ña. ⁹ Dukuān né, kuān te ntóo ká nti nī kúñu nti, kuān te tsoo mii nti kúñu nti ne, ntá tsi ntánti'í nuu iní nti é vií nti nēé é ntio Xuva kō. ¹⁰ Tsi dá mii é naxee o un nti'í nti'í o kuntáñi ó nuú Cristu vata koo é nī'í ko nee é dúku ntée o, te vā'a ne, o tē ña vā'a, vatá o de kúñu kō dá intóo o ñuxiví sa.

Tū'un é ntuvá'a o ni Xuva kō

¹¹ Dukuān ne, da xé iní nti tsi dóo donchu'vi ide Xuva kō ne, ntánti'í nuu iní nti ntáka'án nti ní ña'a te kuinti'xe ña ña. Iní Xúva kō nté ntaa nti ne, ntio nti é kútuni ntó di, te vā'a nti ne, o tē ña vā'a nti. ¹² Ña ncho ka'an tükú nti ní ntó e dóo vā'a nti, ntá tsi ntio nti é vā'a kuini nto kuenta iñá nti vata koo é kuví nantiko koō nto e ntáka'an ñá'a, ña e dóo ka'nu kuini i iña tuku ña'a te vā'a íto ña, ntá tsi ña ntáde ña kuenta te vā'a nima ñá ne, o tē ña vā'a. ¹³ Tē ntákulukú nti, kuini nto ne, kuenta iña Xuva ko; te vā'a nti ne, kuenta iña nto. ¹⁴ E dóo kuinima Cristú nti ne, kade kú've ña ntuví iñá nti un tsi nte da kútuni nti tsi mii ña é xi'í ñá kuenta iña ko un nti'í nti'í o. ¹⁵ Vata tsi té kuédadii xi'í o ni ña un nti'í nti'í o, vata koo é xo'ó é ntoo ká ó ne, ñá vií ka ó é ntáde kueni mii ko, tsi vii o nee é ntio Xuva kō, tsi divi ña xi'í ñá naa ko ne, ntá tsi ntoto xtuku ña kuenta iña ko. ¹⁶ Vevii ne, ña ntaíni ka nti'í ña'a nté ito ña vatá o de ña'a ñuxiví sa. Kuān o iní nti Cristu kidaa ñuxiví sa, ntá tsi ña kuán o káini ka nti'í ña vevii. ¹⁷ Dukuān né, te xó ñá'a é kuví uun tsi ña nī Cristú ne, é tuku ñá'a ntuví ña ve. É ita nti'xin é átá san ne, é ntúxée nima ñá vevii.

¹⁸ Un nti'í nti'í nuu i sá'a né, nta'a Xuva ko v'e'xi, tsi divi ña tá'xi ña é ntuvá'a nti ní ña kuēnta iña Cristú ne, divi ña tēé tsiñu ña nti é ká'án nti ní ña'a san é ntuvá'a ña ni Xuva

kō. ¹⁹ Da xe é xi'í Cristu kuénta iña kó ne, xe'e Xuva kō é ntúvá'a ña'a ñuxiví sa ni ñā, é ñā dá'ví ká ñā ñā kuétsi ñā. Tēe tsiñu ñā nti é kué' é nti é kūtuni ñā'a san nté koo ntuvá'a ñā ni ñā. ²⁰ Nti'í ne, nāa Cristu vé'xi nti. Vata tsi te mii Xuva ko kākā'an ñā é ntáka'an nti ni ñā'a kuenta iñā Cristú tē ntuvá'a ñā ni Xuva kō. ²¹ Cristú ne, ñā tūvi kuē'en tsi kuétsi ñā. Ntá tsi Xuva kō ne, dá'ví ñā ñā kuétsi ko ũn nti'í nti'í o dá xi'í ñā kuenta iña ko vata koo é ñā kóo ka kuétsi kō ne, vii ó é vā'a é ntio Xuva kō.

6

¹ Nti'í e ntáde tsiñu dadii nti ni Xuva kō ne, ntaikán nti nta'a nto tē ñā te é ntaā í e nti'í ntó doméni e tá'xi Xuva ko ntó. ² Tsi Xuva ko kākā'an ñā tū'ün é nteé na'a san:

Ura vá'a téku ko é kākā'an;
ntuvi dá nakáku ú o ne, xntii ú o,
ka'an ñā. Vevii ne, ura vá'a; vevii ne, ntuvi é nakakú ñā kō.

³ Nā te kaedí nuu nti itsi é kuntikin ñā'a Xuva kō, tsi ñā ntio nti é ká'an kini ñā'a san kuenta iña tsiñu e ntáde nti iña Xuva ko. ⁴ Nā'ā, tsi da neé ka nuu i e ntáde nti ne, ntáde nti é vā'a vata koo é kūtuni ñā'a tsi nuu é ntaā í é káde tsiñu ú iña Xuva ko da íni ñā tsi ntákutii nti nimá nti kuān te dóo ntánto'o nti, kuān te ntákunāa nteé nti, kuān te ió nuu i e dóo ntii tu'un. ⁵ Tsi kutii nti nimá nti da káni ñā nti xo'o ne, tsu'un kutu ñā nti vi'í utun, dā nátáka nuu ñā é ncho vií ñā du'xen nti, dá un vá'a tsi ntii dé tsiñu nti. Ntē ñā ni kidí nti ne, intóo ntité nti di.

⁶ Kūtuni ñā da íni ñā tsi ñā ini dé nti é kini kaa, tsi ini va'á nti tū'un Xuva kō, tsi dóo ntákutii nti nimá nti, tsi ntáde nti é vā'a ni tá'an nti, tsi é nuu Espiritū Sántū nimá nti, tsi kanii nimá nti ntákuinima tá'an nti, ⁷ tsi ntáka'an nti tū'ün é nuu é ntaā í, tsi tá'xi Xuva ko ntii nti é kúvi vií nti. Da mii kuē'en tsi é vā'a e ntáde nti da ntánāa nti kuenta iña tū'un Xuva kō, da ntánada'an nti kúñu nti di. ⁸ Un vé'xi ne, dóo ntáde ka'nu ñā'a sán nti; un vé'xi ne, ntánakuitā ñā nti. Un vé'xi ne, vá'a o ntáka'an ñā iñā nti; un vé'xi ne, ntáka'an kini ñā. Un vé'xi ne, ntáka'an ñā tsi ñā veté nti; ntá tsi nuu é ntaā í e ntáka'an nti. ⁹ Un vé'xi ne, ntáka'an ñā tsi ñā ini ñā nti; ntá tsi ñā te da díi ñā'a ini va'á ñā nti. Un vé'xi ne, dókō sa ntáxi'í nti; ntá tsi ntánakáku nti, ntóo dukuān nti, ntaíni nti nti. Un vé'xi ne, ntáni'í nti é ntó'o nti; ntá tsi ñā ntaé'ni kue'en ñā nti. ¹⁰ Kuān te ntóo nta'xa nti, ntá tsi nguentúvi tsi dóo diní ñu'u nimá nti. Kuān te ntá'ví nti, ntá tsi dóo titín ñā'a ntáde kuika nti ñā. Kuān té ñā tuví nee ió nti ne, ntá tsi é un nti'í ió iñā nti.

¹¹ Ntó'o ta'an nti, ñā ñuú Corintú ne, e ntáka'an nti ni nto ntánii nimá nti. ¹² Nā te nti'í é ñā ntio nti nto, tsi divi ntó é ñā ntio

nto nti. ¹³ Kaka'an ñā ni i'xā ñā ne, vii nto da xe'e, kuinima ntó nti dadii vatā o ntákuinimá nti nto.

Xo'ō ne, vata kaa vi'í Xuva ko mí tuví ñā ntāa o

¹⁴ Nā ku kini nuu nto ni ñā'a, ñā é ñā ntákuinti'xe i Xuva kō, tsi ñnté ntu koo kuntuo dadii é vā'a san nī é ñā vá'a san? ¿Vá káxi'í ntu é neé san mí ió ñu'ú san di? ¹⁵ ¿Ntē ntu koo kudadii Cristu ni tó'ō é ñā vá'a san? ¿Ntē ntu koo kudadii ñā kakuinti'xe i san ni ñā é ñā kákuinti'xe i? ¹⁶ Nā kúvi kuntóo santu e ntúvá'a nāa ini ukún Xuva kō. Xo'ō ne, vata kaa uun xúkún mí tuví Xuva kō, ñā kantitō san, ntāa o. Tsi mii Xuva kō ne, kaka'an ñā: Tuví u ni ñā ne, kaika ú ni ñā; xu'ú kuví ú Xuva ñā ne, divi ñā kúvi ñā ñā'a ko, ka'an ñā. ¹⁷ Dukuān ne, kaka'an xtúku Xuva ko ni kō:

Ntii ntó mé'ñū ñā'a san, nakuntóo xio nto;

ñā ku tii nta'a nto nee é ñā vá'a.

Kidāā ne, xu'ú nakuidó u nto.

¹⁸ Kuví ú Uva ntó ne,

kuví nto i'xá ko di,

ka'an Xúva kō, ñā e dóo ió í é vii.

7

¹ Ntó'o ta'an nti e dóo ntio nti ne, sá'a xe'e Xuva ko xū'u ñā é vii ñā. Dukuān ne, ntada ntóo tsi mii o kúñu ko ni nima ko nee é kini kaa. Kuiko ñu'u o Xuva kō, na ũ'vi ko ñā, tsi dóo ka'nu ñā. Kada ntaa nti'í o nee é kākā'an ñā.

Nadama ñā ñuú Corintu nee e ntáde ñā

² Naki'í nto nti ntánii nima nto. Nā té neé ni íde nti ni ntó é kini kaa. Nā ni nakunāa nti nto. Nā ni eni ntá'ví nti nto. ³ Nā te káde tíi ú ni ntó é kuetsi nto. Tsi é ini nto é kākā'an u ni nto di'na tsi kudadii nima ko é dadii kuntuo o, é dadii kuví o. ⁴ Dóo ió ko é ká'an u ni ntó. Dóo vá'a kakuini ko ni ntó. Dóo kanakunuu ka'nu ini ko kuenta iña nto. Kuān te dóo titín nuu i e ntánto'o nti, ntá tsi diní kue'en tūvi u.

⁵ Ntē dā xeé nti ñuú Macedonia ne, ñā ntaíntóo da'na nti; ki'in itsi ntánto'o nti mí ntáñe'le nti: ntánāa nteé ñā nti ne, ntaú'ví nti di. ⁶ Ntá tsi Xuva kō ne, kanaxnuu ka'nu ñā ini ñā ntóo nta'xa san ne, divi ñā náxnuu ka'nu ñā ini nti dá xee Tito. ⁷ Dóo diní nti tsi xee ñā, ntá tsi díi díi ka diní nti tsi kaka'an ñā tsi divi ntó náxnuu ka'nu nto ini ñā ne, kaka'an ñā tsi dóo ntio nto é kini ntó ko, e dóo ntóo nta'xa nto kuenta iña í é kākā'an u ni ntó, e dóo ntánti'í ini nto ko. Dā tékú ko sá'a ne, díi ka nakunuu diní kue'én nimá ko.

⁸ Kuān te kúnta'xa ini nto kuenta iña tutu e táxnūu ú ne, ñā kánativi ini ka ko é taxnūu ú, kuān te nátivi ini ko di'na dá kūtuni ko tsi kúnta'xa ini nto kuenta iña i; ntá tsi ñā na'a

tsi. ⁹Vevii ne, dōo diní ko kuenta iña nto. Nã tē diní ko é kũnta'xa iní nto, ntá tsi diní ko tsí idiá'vi é kũnta'xa iní nto, tsi kídāā nakuíta nto é kini kaa san. Kũnta'xa iní nto vatā ó ntio Xuva ko ne, dukuān ñá tē nee é kini kaa ni ide ntí ni ntō. ¹⁰Tsí te kũnta'xa iní ko vatā ó ntio Xuva kō ne, natívi iní ko kuetsí kō; kídāā ne, nani'i ko ntuví va'á iña ko. Kídāā ne, ñá kũnta'xa iní ka kō, tsi e nání'i ko ntuví iña ko. Ntá tsi te kũnta'xa iní ko vatā ó de ña'a ñuxiví sa ne, ñá ntũvá'a ō, tsí kuvi o dōntíni. ¹¹¡Kini nto ve nté ō kúvi da intōo nta'xa nto vatā o ntio Xuva kō! tsi dóo dé kuení nto ne, dōo xiúo ntii nto é nada'an mii nto kũnu ntō di. Dōó dutsi kuíni nto é kākā'án u ni ntō ne, ú'vī ntō di. Dōó ntio nto é kini tũku nto kō ne, ntánĩ nima nto é ntio nto é vīi nto é vā'a, tsí xe'é nto é ntō'o ña é ede é kini kaa san. Un ntíi ntí dé nto vata koo é kũtuni ñá'a tsí ña tuví nee kuetsí nto nuu i sá'a. ¹²Dukuān né, dā táxnũu di'na ú tutú san ne, ñá te kuēnta iña ña é ede é kini kaa sán, nté ña te kuēnta iña ña é ntō'o i, tsí kuenta iña ntó, vata koo é kũtuni nto nuu Xuva ko tsi ntánĩ nima nto ntánti'i iní nto nti. ¹³Dukuān né, dōó ka'nu kũni nti.

Dā díi díi ka nakú'un ka'nu iní nti da iní ntí e dóo diní tuví Títo kuenta iña nto. Tsi un ntíi ntí nto nátsu'un ka'nu nto iní ña vata koo é ña kutsú'un ká ña kuenta iña nto. ¹⁴Kídāā ne, é kākā'án u nī Títo e dóo va'á ña'a nto, kuíni ko. Tsí nuu é ntaā i é un ntí'i é kākā'án nti ni ntō ne, kuan tsi ō é nuu é ntaā i vatā ó kākā'án nti nī Tító san di. ¹⁵Tsí dā díi díi ka ntío ña nto dá kanaka'an ñá nté ō dé nto e dóo dé ntaa nto é kākā'án ñá ni ntō, e dóo va'á o náki'i nto ña, e dóo ntaiko ñu'u nto ñá. ¹⁶¡Dōo diní ko ni ntó tsi iní va'á u tsi ntáde ntaa ntí'i nto nēe é kākā'án u ni ntō!

8

Kue'é diu'un táxnũu ña doméni

¹Kuan vī'a vé, ntō'ó ta'an ntí, ntio nti é kũtuni nto nté sa vá'a o dé Xuva ko nī ña kuénti'xe i, ña ntánataká nuu iní ukún ñuú Macedonia. ²Tsi kuān te dóo ka'nu nuu i é ntánto'o ña ne, ntá tsi dóo diní ntōo ña; kuān te dóo nta'vi kue'en ña, ntá tsi dóo kue'e é xe'é ña doméni, vata tsi té dóo ió iña ña. ³Xu'ú kantada ntaa u. Iní u tsi xe'é ña vata kaa é ió iña ñá ne, díi ka kue'é xe'é ña di, tsí mii ñá ntío ña é kue'é ña. ⁴Dōo ikan ñá da xe'e te kué'e ntí itsi é xntii ña ta'an kō ña ntáduku nté Xuva kō di. ⁵Ne, díi ka kue'é edé ña vata kaa e ntantéu nti, tsí ña te da mii tsi é xe'é ña iña ña, tsí di'na ntáda ñá kuenta kũnu ña nta'a Xuva kō ne, da ntáda ña kuenta ntá'a ntí di, vatā ó ntio Xuva kō. ⁶Dukuān ne, ntaikán nti da xe'e ntá'a Títo te naínú kava nto ni ña tsiñu vā'a e xtúvī ñá di'na, natakā ñá nee e ntío nto kué'e nto. ⁷Divi ntō né, dōo va'á ó ntáde nto é un

ntí'i e ntáde nto; tsi dóo vá'a ó ntákuinti'xe nto; dóo va'á ó ntáka'an nto; dōo iní nto; dōo ntánti'i iní nto é vīi ntō nēe e ntío Xuva ko ne, dōo ntákuinti'xe ntó nti vatā o nañé'e ntí nto. Dukuān ne, ntio nti é koo ntii ntō é vā'a koo vīi nto tsiñu sá'a di, e ntánĩ nima nto kué'e nto iña nto.

⁸Ñá te kataxnũu ú ntō é kākā'án u ni ntō nté koo vīi nto; mii tsi é ntio ko é kini nto é vā'a e ntáde ña nguú san vata koo é kũtuni ntō té nuu é ntaā i e ntánĩ nima ntó ntákuinti'xe nto. ⁹Iní ntō tsi Tó'o ko Jesúcrístú ne, dōo va'á o dé ña ni kō; dōó kade ña da xe'e. Divi ñá né, dōó ió iña ñá e dukún kán, ntá tsi tsóo mii ntí'i ña iña ña, e ntũnta'vī ñá kuenta iña nto, vata koo é divi ntō ne, nani'i nto e dóo nuu á'vi i kuenta iña ña.

¹⁰Ntá tsi é vā'a mii nto te kuénti'xe nto itsi ko é kākā'án u ni nto kuénta iña nuu i sá'a: Vá'á ó te naínú kava nto tsiñu sá'a e dóo va'á o éni ntũ'u ntō nte kuia ntí'i ko kán; tsí di'na nto éni ntũ'u ntō; di'na nto ntío nto é vīi nto. ¹¹Vī'a ve ne, kue'en ntó dá nté koo é nantí'i nto; ntánĩ nima ntó vīi nto vata tsí o éni ntũ'u ntō nte nuu i kan, kué'e ntō nee é ió iña nto. ¹²Tsí te uun ña'a ntio ña é kue'é ntí'xe ña doméni nta'a Xúva kō ne, kanaki'i ña da nēe ka é ió iña ña. Divi ñá ne, ñá kaikan ñá nēe é ña tuví iña ko.

¹³Ñá te kākā'án u te mii ntō tanúu nto vata koo é tuku ña'a kũntoo vá'a ña. ¹⁴Tsí kākā'án u tsi díi ka vá'a ó te kudadii nto ni ñá. Vevii é ntekú ka ió iña ntō ne, xntii nto ña té ntátaan núu ña; divi ñá né, xntii ña ntó da ntátaan núu nto di. Kídāā né, kudadii nto ni ña, ¹⁵vatā ó kākā'án tũ'ún é ūve na'á san: “Xoó ña'a é kue'é nataká ña ne, ñá ni ntóo ka iña ña; xoó ña'a é ña kué'e ni nataká ne, ñá ni kũnáa ntéé iña ña”, ka'an.

Tito ni ta'an ña

¹⁶Ntadiá'vi Xuva kō, tsí xe'é ña é kuan tsi ó kuvi nima Títo é kanti'i iní ña vata tsí ó kanti'i iní ko kuenta iña nto. ¹⁷Dōo xkũntee iní ña dá tsixe'é ntí ña tē ncho ki'in ña, tsí mii ñá dōo ntio ña é k'í'in ña mii ntōo nto.

¹⁸Táxnũu ntí uun ta'an ko nī Títo é dādii ki'in ñá ni ña, uun ña'a e dóo va'á ntáka'an ñá ñu'u iní ukún san iña ña, tsi dóo vá'a ó kākā'án ña tũ'ún va'á iña Xuva ko. ¹⁹Ñá te da mii tsi sá'a, tsí ña ñu'u iní ukún san nakaxnúu ña ña é kākā dādii ntí ni ñá é xntii ñá nti é kuído ntí nēe e kintído ntí iña ña ntátaan núu i san, vata koo é kākā'án ña'a san tsi dóo ka'nu Xuva kō, vata koo é kũtuni ña tsi dóo ntio ko é xntii ta'an ō. ²⁰K'í'in dādii ntí ni ñá, tsí ña ntío nti é kākā'án kini ña'a kuenta iña nti tsí kue'e e kintído nti. ²¹Dōo ntánti'i iní nti é vīi nti nēe é vā'a kuenta iña Xuva ko ni ña'a san.

²²Uun ká tuku ta'an kō táxnũu ntí ña é k'í'in dādii ña. É ki'in ito iní nti tsí kade ntaa ña é

un ntí'í. Vevii ne, díi díi ka ncho víi ña tsiñu sá'a, tsí kanuu iní ña tsi ntáde ntaa nto é un ntí'í di. ²³ Tē xoó ña'a tsixe'e ña nēe ñá'a Titó ne, ká'an nto tsi ta'an ko ña, tsí dadii ntáde tsiñu ntí ni ña kuēnta iña nto. Te katsixe'e ña tá'an ko ña nguii san ne, ká'an ntó tsi ña ñu'u ini ukún san táxnū ña ña, tsí divi ña né, dōo ntaiko ñu'u ña Cristu. ²⁴ Dukuān né, nañe'ē ntó ña tsi nuu é ntaā i e ntákuinima ntó ña; nañe'ē ntó ña tsi nuu é ntaā i é vā'á ña'a nto, vatā o ntáka'án ntí ni ña, vata koo é kūtuni ntí'í ntí'í ña'a, ña ñu'u ini ukún san.

9

É xntii o ta'an kō

¹ Ntá tsi ña kantio nto é ká'an túku ú ni nto kuēnta iña i é xntii ta'an o, ña ntántikin Xúva kō, ² tsi é iní u tsi dōo ntio nto é xntii nto ta'an nto. Dōo ka'nu kuini ko é kaka'án u ni ña ntoo da kanií ñūu Macedonia tsi divi ntó, ña ñūu Acayá ne, é iō tu'vé nto nte kula ntí'í ko kán é xntii ta'an ntó. Títin ña ntio ña é kuān koo víi ña di, tsi iní ña tsi dōo diní nto e ntáde nto. ³ Taxnú ú ta'an kō san ve, vata koo é nāni'í é ntaā i é kaka'án u iña nto kuenta iña núu i sá'a, te ntaā i é iō tu'vé nto, vatā o kaka'án u ni ña. ⁴ Tsi te kúnteká u ña ñūu Macedonia, kí'in ni'í ú ña mí ntoo ntó ne, te vata tsoo tú've nto doméní san ne, dōo kuka'an nuu ntí e ntáka'an veté ntí ni ña kuēnta iña nto ne, divi ntó ne, dōo kuka'an nuu ntó di. ⁵ Dukuān ne, kantio é kákán u nta'a ta'an kō sán te dí'na ña kí'in ña, kíkoto ni'ni ña nto te xntii ña nto é tsōo tú'vé nto doméní san vata o xe'é nto xu'u nto dí'na. Kidáa ne, é iō tu'vé doméní san té xee nti, vata koo é ña te dava o ini nto, tsí mii ntó e dōo diní nto é kué'é nto.

⁶ Sá'a nanu'u ntó ini nto: Xoo é ña kue'e kai'xi i ne, ña kué'e kánani'í i di; xoo é kué'e kai'xi i ne, kué'e kánani'í i. ⁷ É un é un nto ne, kué'e nto nēe e ntádē kuení nima nto é kué'é nto; ña te kué'is é kue'é nto, tsi Xúva ko kakuinima ña xoo é kaxé'e i é dodíni i. ⁸ Xúva kō né, kuvi ta'xi ña é un ntí'í nēe é vā'a é ntio nto, vata koo é nguentúvi xee tá'an é un ntí'í iña nto, vata koo é xkōo ka iña nto é un ntí'í ntó da nēe ka tsiñu vā'a. ⁹ Tú'ún é úve na'a sán ne, du'vā o kaka'an:

Dōo kue'e tsí'í ña nta'a ña ntā'ví san; tsiñu vā'a é edé ña ne, tuví ntii dafu ntúvi, ka'an. ¹⁰ Mii Xúva kō é káta'xi ña tsíkán i é kú'xi ó é kúvi é ká'xi ó ne, divi ña tá'xi ña é un ntí'í e ntántio nto é kú'xi nto. Mii ña ntio ña é kué'nu dí vata koo é kué'le ní'í kuenta iña tsiñu va'a é edé nto. ¹¹ Divi ntó ne, un ntí'í ntí'í koo iña nto ve, vata koo é kué'le tsi'í nto é kintído nti. Kidáa né, dōo títin ña'a nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xúva ko kuēnta iña nto. ¹² Tsi dá kaxntii nto tá'an nto, ña ntántikin Xúva kō ne, ña té da mii tsi é xntii nto ña e

ntátaan núu ña, tsí nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xúva ko kuēnta iña i e xntii nto ña. ¹³ É kuān ó ntáxntii nto ña ne, ká'an ña tsi dōo ka'nu Xúva kō, tsí kutuni ña tsi nuu é ntaā i é ntaiko ñu'u nto tú'ún va'á iña Cristu, tsi ñá ni de víni nto iña nto é xe'é nto ña ni un ntí'í ntí'í ña nguii sán di. ¹⁴ Divi ña ne, ka'an ntā'ví ña iña ntó di e dōo ntio ña nto, tsi dōo vā'a o dé Xúva ko ni ntó e tá'xi ña é víi nto é vā'a ú ni ña. ¹⁵ Ntadiá'vi Xúva kō tsi tá'xi ña un doméní e dōo va'á kue'en, é ntē ña kuvi ká'an o nté kaa díi díi é vā'a!

10

É kadē kú've Pablu, tsí pustru ña

¹ Xu'u é Pablu ú ne, ká'án ú ni nto kuēnta iña Cristú, divi ña e dōo kakuinima díá kō, e dōo vā'a o de ña ni kō. Xu'ú ne, ntá dōo ntā'ví u dá itúvi ú ni ntó, kuini nto, ntá tsi dá tuví iká u ne, ñá ka'ví ko é ká'án u ni ntó. ² Ká'án ú ni nto té ña tsi'í ñu'ú ntó ko é víi ka'nu u ni nto, iō ntó, tē náxé u mí ntoo nto. Té ña'a ne, kuān koo víi u ni da xōo ka ña'a iña nto e ntáka'an ña tsi ntáde ntí vatā o ntio kúñu nti. ³ Kuān te ntáde ntí du'xen é ntōo ká nti ní kúñu ntí ñuxiví sa ne, ntá tsi ña ntánáá ntí vatā o ntánáá ña ntōo ñuxiví sa. ⁴ Tsi nuu i e ntánáa núu ni'í ntí san ne, ñá te iñá ñuxiví sa, tsí nta'a Xúva ko vē'xi. Tsi Xúva kō né, dōo ntii iní ña é nantí'í ñá da nēe ka nuu i é kini kaa, e dōo ka'nu. ⁵ Da nēe ka e ntádē kuení mii ña'a san é ña te nuu é ntaā i ne, da nēe ka nuu i é ká'nu ncho víi, é kaedé nuu itsi i é kini ña'a san Xúva kō; da nēe ka e ntádē kuení ña'a sán ne, ntántada ntí kuenta ntá'a Cristu vata koo é na kuinti'xe ña ña. ⁶ É iō tu'vé nti é kué'é nti é nto'o da xōo ka ña'a, ña é ña kakuinti'xe i é káka'án Cristu, te xee ntúvi é un ito tsi kuinti'xe vā'a nto.

⁷ Da mii tsi e ntaíto nto ña'a san nté ito ña. Tē xoó ña'a kaintéé ini ña é káduku ntée ña Cristú ne, na víi ña kuenta tsí ntí'í ne, ntáduku ntée ntí Cristú di. ⁸ Kuān te ntéku kudii é kaka'án u kuenta iña tsiñu nti ne, ntá tsi ña kakuka'an nuu ko, tsí Xúva kō tá'xi ña tsiñu nti é xntii ntí nto vata koo é kué'nu vā'a nto; ñá tē ntánakō'xó ntéé nti nto. ⁹ Nā te kataxnúu ú tutú san é ncho na'ví u nto. ¹⁰ Ntáka'an ñá'a tsi dōo ntii kaka'án u dá kataxnúu ú tutú san nta'a nto, ntá tsi da xe dōo ntā'ví ito u dá tuví dadii ú ni ntó, e dōo ntā'ví tú'ún ko, ntáka'an ña. ¹¹ Ntio ko é kūtuni ñá tsíkan, tsí divi tsi é káka'án nti ni ña da de vā'a ntí tutú san da intío iká ntí ne, divi tsi víi nti di te nākuntóo dadii ntí ni ntó.

¹² Nā ntio nti é ká'an ntí vatā o ntáka'an túku ña'a é ntánakate ntōo mii ña kúñu ña. Nā tē ntádē ntí kuenta te víi nti vatā o ntáde ña. Tsi divi ña ne, ntáde tuntu ña é ntáki'í kú've mii tsi ña, é ntánanti ni'ni ta'an ña. ¹³ Ntá tsi ntí'í ne, ñá víi ka'nu ntí nēe iña é ña káduku ntée nti, tsí mii Xúva ko káka'an ña mí xee

tá'an tsiñu e ntáde ntí ne, divi ñá tá'xi ña itsi é xéé nti un tsi nte mí ntoo nto. ¹⁴ Ñá tē ntaíta ntí'xin ntí mí é ntio Xuva ko é xéé nti, tsí Xuva ko káka'an ña é xéé nti mí ntoo nto. Tsí dí'na ntí xéé nti ñuú nto kán é xéé ní'i nti tú'ün va'á iña Cristu. ¹⁵ Ñá tē ntáde ka'nu nti ntáka'án nti kuenta iña tsiñu é edé tuku ñá'a é vata te ntí'í edé nti. Ntá tsi é ntio nti é díi ka vá'a koo kuinti'xe nto, vata koo é díi ka kue'e kada tsiñu ntí nti, vata tsí ó kaka'an Xúva kō é víi nti. ¹⁶ Kidáá ne, kuvi kí'ín ka ntí ñuu é díi ka iká é ñuú ntó, kika'an ntódo ká nti tú'ün va'á san. Ntá tsi ñá ncho náki'i núu nti tsiñu é edé tuku ñá'a, vata koo é ña ká'an ñá'a tsi dóo ka'nu ña'a ntí, vata te ntí'í éni ntu'ü nti ntáde tsiñu ntí ikán.

¹⁷ Tē xoó ncho kada ka'nu i ne, na kada ka'nu ña kuenta iña Xuva ko. ¹⁸ Tsí ña e dóo va'á nti'xe ne, ña te mí ña kaká'an ña e dóo va'á ña, tsí Xuva ko káka'an ña e dóo va'á ña.

11

Plablú ni ñá'a, ña é ña té pustru ntí'xe

¹ Tē dí kütíi nto nima nto ní ko te ká'án u vata kaa uun ña tuntu. Na kütíi nto nima nto ní ko. ² Tsi dóo kakukuiñú ko nto, divi dokuñú é vè'xi nta'a Xuva kō, tsi é xe'é u xu'u ko é ntáda ú nto kuenta ntá'a Cristú ne, é kúvi nto vata kaa uun ñad'í kuétsi, ña e dóo va'á, ña é vāta kiní ñatíi. ³ Ntá tsi kadē kuení ko te kuān koo víi ña'a kani nta'ví ña nto vatā ó dé koó san e kúvi dé ti éni ntá'ví ti Eva e dóo kí'in iní ti nté koo ka'an ti. Kidáá né, xtuví mii nto e ntání nima nto e ntákuinima ntó Cristu, é da mii tsi ñá é kuinima ntó ña. ⁴ Tsi nto'ó ne, dóo va'á ntákutiíi nto nima ntó te da xoó ka ña'a xee ña e dóo kadaka nchu'ün é káka'an ña iña Jesús. Kuān té ña te kaká'an ña vatā ó ntáka'án nti ne, ntá tsi dóo diní nto ntánaki'i nto tuku espíritú é ña te divi Espiritu Xuva kō é nuu nima nto ká'án. Dóo va'a ntaíni nto tuku nchu'un e dóo kadaka, é ña te divi tú'ün va'á iña Xuva ko e kí'i nto dí'na. ⁵ Xu'ú ne, ña te dutsí ká u é ña tsíkan, ña e ntáka'an é divi ña é pustru, ña e dóo ka'nu. ⁶ Kuān té ña kakuvi kaka'an vá'a ú ne, ntá tsi iní vá'a ú iña Xuva ko. É iní nto sá'a, tsi dóo ntánañé' é nti nto da nēe ka nuu i é edé nti.

⁷ ¿Ó dóo ntu kani kaa dé u é ña ni kí'i u xá'vi ko dá nakuá'a ú nto tú'ün va'á san iña Xuva ko, é ntunta'ví mí u dá káda ka'nu ú nto? ⁸ Tsí kaido ú diu'un iña ñá ñu'u iní ukún xio ñuu é vata kaa te xá'ví ko vata koo é divi ntó ña ntá'vi nto ko é xntíi ú nto. ⁹ Dá itúvī ú ni ntó ne, dóo táan nuu ko, ntá tsi nté uun nto ña ni ngunúú ú nto te xntíi ntó ko é kátaan núu ko, tsí ta'an ko ña vé'xi ñuú Macedoniá ne, xntíi ñá kó nēe é kátaan núu ko. Dukuān né, dóo dé u kuenta vata koo é ña natekú du'xén u ntó ne, kuān tsi koo víi u nguentúvi. ¹⁰ Nuú é ntaá i vatā ó kaka'án u, tsí kantikín

u Cristu. Kutuni Xúva kō tsi nté uun ña'a ña kuvi nakadí ña xu'u ko é ká'án u tsí ña ni kí'i u diú'un ntó da xntíi ú nto ne, kuān tsi koo ka'án u ni ña ntoo kanñí ñuú Acayá di. ¹¹ ¿Ntē kui kuān ó kaka'án u? ¿Ó ña ntío nto kó nto? Ntá tsi Xuva kō iní ña tsi dóo ntio kó nto.

¹² Kuān tsi koo víi ka ú vatā ó dé u, é ña kí'i ú xa'vi ko é edé tsiñu u, vata koo é ña kué'e u é víi ka'nu ña e ntáde tsiñu vatā ó ntáde tsiñu nti. ¹³ Tsí ña kuān ó ntáde sán ne, ñá tē dívi ña é pustru é nuu é ntaá i ña, tsí da ti tsi ntaéni nta'ví ña ña'a e ntáka'an ña é pustrú Cristu ña. ¹⁴ Ña túvī nee iña é da kudu'va kō, tsí mii tsi tó'ó e ña vá'a sán ne, kaeni nta'ví ña'a é kánadama kúñu i é ntúvi vata kaa ánjé va'a. ¹⁵ Dukuān ne, ñá tē neé ka'nu nuu i te ña ntáde tsiñu iña i ntánadama ña kúñu ña é ntúvi ña vata ntáa ña ntáde tsiñu iña Xuva ko, ña e dóo va'a. Ntá tsi uun ntuvi ní'í ña e ntó'o ña nta'a Xuva kō é kuān ó ntáde ña.

Da ntó'o Pablu da dé ña pustru

¹⁶ Uun ito ká tuku ka'án u ni nto tē nté uun nto ña kadá kuení nto te kákulukú u. Te kuān ó ntáde kuení nto ne, ntá tsi kiní nto nēe e ká'an ña lukú sa ni ntó, ña é káka'an mí, ña é kade ka'nu mí. ¹⁷ É kuān ó kaka'án u ne, ñá te kaká'an u vatā ó ntio Xuva kō, tsi kaka'án u vatā ó kaka'án ña lúku, ña é kadé kuení i é ncho víi ka'nu. ¹⁸ Da xe dóo ió ñá ncho kada ka'nu ñuxiví sa ne, xu'ú ne, kuān koo kada ka'nu u di. ¹⁹ Tsí nto'o e dóo iní ntó ne, dóo vá'a ó ntáde kuení nto ní ña lukú san. ²⁰ Ntó'ó ne, dóo vá'a ó ntáde kuení nto ní tuku ñá'a, kuān te kátee tsiñu kuétsi ña nto, kuān te kánant'íi ña nto, kuān te katín ña ntó é víi nto é ká'an ñá, kuān te dóo ka'nu ncho víi ña ni ntó, kuān te kaxe'é nuu ña vinuu nto. ²¹ Xu'ú ne, kakuka'an nuú ko é ká'án u e ña kákene iní nti é kuān koo víi nti ni ntó.

Ntá tsi da nēe ka nuu i é ña kau'ví ña é ká'an ña e dóo va'á iña ña ne, xu'ú di ne, ñá kau'ví ko é kuān koo ka'án u vatā ó kaka'an ña lukú sa. ²² Ña tsíkan, ¿hebreu ntú ña? Kuān xu'ú di, tsí ña hebreu u di. ¿Tá'tá Israee ntú ña? Xu'ú di. ¿I'xá Abraan ntú ña? Diví u di. ²³ ¿Ña kade tsiñu iña Cristu ntú ña? Xu'ú ne, díi díi ka divi u é divi ña, kuān te vata ó kaka'an ña luku u nee é káka'án u. Ntá tsi díi díi ka éde tsiñu u é ña tsíkan. Díi díi ka kí'in itó inúu kutú ú víi'í utun. Díi díi ka kí'in itó é'ni ña ko é ña tsíkan ne, e dóo kí'in itó é dokó sa kaxi'í u di. ²⁴ Ú'un ito é'ni ña Israee san ko. Káni ña kó xo'o. Oko xe'un kímí é uun ito xé'e ña ko. ²⁵ Ú'ni ito káni ña kó utun. Uun ito ká tuku ne, xuu káni ña ko. Ú'ni ito nántatsin tun ntóo é kaxkani'í u nú ntute ñu'u kán. Uun ntuvi, uun niñu inúu nto'o u mé'ñu ntute ñu'u san. ²⁶ E dóo kí'in itó ñé'e ú ne, é dóo iní u tsí dóo donchu'vi nú ntute ka'nu sán ne, dóo donchu'vi ní ña du'ú di; dóo donchu'vi ní ña ñuú ko é ncho

ka'ni'ña kó, nī ña tuku ñuu san di. Iní u e dóo donchu'vi ñuu ka'nu san nī má kú'ú san, nī ntute ñuu'ú sán di ne, dōo donchu'vi nī tā'an ko, ña é ña te nuu é ntaā i e ntákuinti'xe i Xuva kō. ²⁷ Dōo ntó'o ko é dé tsiñu ú ne, dōó k'i'in itō ña nī kídí ú ne, dōo ntó'o ko é dóo kákin kó ne, dōo itsi ko ntute di. Un vé'xi ne, itúví ntíté u ne, dōo ntó'o ko é vi'xin é ña tuvi dú'nú ko.

²⁸ Uun ká tuku nuu i sá'a ne: utén uten dóo kaexnúu kó e dóo kanti'i iní ko un ntí ntí ña ñu'u iní ukún san. ²⁹ Tē xoó ña tuvi ntí i ne, vata tsí ó kanto'o kó di. Tē xoó kakó'xo i uun nuu i ne, xu'ú e dóo u'vi kakúvi kó kuenta iña i. ³⁰ Te kántio é káda ka'nu ú ne, kada ka'nu ú kuenta iña i é ña nī kuvi vii u é ña tuvi ntí ko. ³¹ Xuva kō, ña é Uva Tó'o ko Jesúcristu, ña é ká'an o tsi dóo va'á ña ntii dañu ntúvi ne, divi ña ñi ña tsi nuu é ntaā i é káka'an u. ³² Dā itúvi ú ñuu Damascú ne, ña odo nūú iña rei, ñá nani Áretá ne, tēe tsiñu ña ña é víi kuenta xi'í ñuu san é tññ ña kó é xnuu kutu ña ko. ³³ Ntá tsi ini xika núu ú, nanúu ñá ko ata ntó'o kán é kánti'u núu diñi ñuu san. Dukuān né, ntíi ni'ni ú nta'a ña.

12

E xé'e Xuva kō é kīni Pablu

¹ É iní u tsí ña tuvi neé kani'í ko é káda ka'nu u, ntá tsi xu'ú ne, ká'an ú nee e tá'xi Xuva kō é kütuni ko, é kīni u di é vatá ó kuvi te kakēni kó. ² Iní u uun ña'a, ña e kuínti'xe i Cristú ne, é kúvi uxkimi kuáa e nádita ña ña é xee ña é kuvi úni é dukún kán mí tuví Xuva kō. Ntá tsi ña iní u te kaní kúñu ña ñe'e ña ne, o da mii tsi nima ña. Xuva ko ñi ña. ³ Iní u tsí ña tsikán ne, (kuān te kaní kúñu ña, kuān té nima tsí ña ne, mii tsi Xuva ko ñi ña) ne, ⁴ nadíta ña ña mí e dóo vá'a o mí tuví Xuva kō. Ikān téku ña tú'ún e dóo xú'ú kaa, e dóo xii kaa, e nté uun ña'a ña kuvi ká'an ña é tékú tuku ña'a. ⁵ Kuenta iña ñá tsikán ne, kada ka'nu ú, ntá tsi ña kada ká'nu ú kuenta iña mii ko. Da mii tsi káda ka'nu ú kuenta iña i é ña nī kuvi vii u é ña tuvi ntí ko. ⁶ Ntá tsi kuān te ntío ko kada ka'nu ú ne, ñá te vatá ó kaka'an ña tuntu ó kaka'an u, tsí da mii é nuu é ntaā i é káka'an u. Ntá tsi ña kuān koo vii u vata koo e nté uun ña'a ña kadá kueni ña te dóo ka'nu u. Tsi é ñi ña nté kaa u é tékú ña nté o kaka'an u di. ⁷ É ña ntío Xuva kō é káda ka'nu ú kuenta iña i e tá'xi ña é kütuni ko é vá'a é iní u ne, tá'xi ña é kánto'o kó, vatá ó kuvi te ñuu ni'ni ntído kúñu ko. Vata kaa iña é ña vá'a san é kanant'o'o ko vata koo é ña kuntekú ka é káde ka'nu u. ⁸ E úni ito ikán u nta'a Tó'o ko te náki'i ña é káde i é kánto'o kó san, ⁹ ntá tsi kaka'an ñá nī ko: “Ñá'a, tsi é xéé ó iña o e dóo kakuinimá ko o. Kutuni ñá'a tsi dóo ió ko é vii u é xntii ú o ntuvi da ña tuvi ntí o”, ka'an ña. Dukuān né, dóo diñi

ko é káda ka'nu ú kuenta iña i é ña tuvi ntí ko vata koo é kütuni ñá'a tsi divi Cristu e dóo ió ñá é vii ña. ¹⁰ Dukuān ne, kaitúvi díni u dá ña tuvi ntí kó, da ntáka'an kīni ña'a san iña ko di; dá kátaan núu ko, dá ntáde xení ña'a san nī ko, da nēé ka nuu i é kánto'o kó kuenta iña Cristu. Tsi iní u tsí da ña tuvi ntí kó ne, kidáa kata'xi Xuva ko ntíi ko é vii u.

E dóo kanti'i iní Pablu ña ñu'u iní ukun ñuu Corintu

¹¹ Xu'ú ne, kaka'an ntí'xe ú vatá ó kaka'an úun ña tuntu é kade ka'nu mii ú kuenta iña mii ko. Ntá tsi divi kuetsí nto é kuān ó kaka'an u. Dií ka vá'a o tē dí divi nto nī ká'an ntó kuenta iña ko. Tsi ña te dií ka dutsi u é vata kaa ña tsikán, pustru e dóo ka'nu ña'a ña, kuíni ña, kuān té ña váda kaidiá'vi ko. ¹² Tsi dóo kutíi ú nima ko dá itúvi ú nī ntō ne, titín nuu i iní nto, nī dóxo ka'nu, vata koo é kütuni nto tsi nuu é ntaā i é pustrú u iña Xuva ko. ¹³ ¿Mí'í ntú ña nī idé u dadíi nī nto vatá ó de ú nī ña ñu'u iní ukún xio ñuu? Ntá tsi kada ka'nu iní nto nī ko é ña nī natékú du'xén u nto é xntii ntó kó nee iña é kátaan núu ko.

¹⁴ É ió tu'vé ko é k'ín u, kíkoto ni'ni ú nto é kúvi uni ito. Ntá tsi ñá nateñu núu ú nto, tsí ña te iña nto e ntío ko, tsí mii nto é ntío kó nto. Tsi uva i'xá san, ña é duku ntée é nātsoo vá'a ña iña ña é kúvi iña i'xá ña, ña te i'xá ña é duku ntée é nātsoo vá'a é kúvi iña ña. ¹⁵ Xu'ú ne, dóo diñi ko te nant'i'í u nee iña é ió iña ko kuenta iña nto, kuān té nte ntuvi iña ko nant'i'í u vata koo é divi nto nant'i'í nto ntuvi va'á iña nto. Ntá tsi dá dií dií ka ntio kó nto ne, divi ntō né, vata te kantudutsí é ntio nto kó, kuíni ko.

¹⁶ Iní nto tsi nté uun nuu i ña nī nateñu núu ú nto. Ntá tsi ió ña'a ntáka'an ña tsi dóo iní u nté koo vii u é kúvi kani nta'ví u nto. ¹⁷ ¿Vá eni nta'ví ntu ú nto nta'a ña e táxnūu u mí ntoo nto? ¹⁸ Xu'ú ne, ikán ú nta'a Títo te k'ín ña, kíkoto ni'ni ña nto mí ntoo nto ne, taxnúu ú uun ká tuku ta'an ko é k'ín ña nī ña. ¿Vá eni nta'ví ntu Títo san nto? ¿Ñá ntu te dadíi tsi ntáde ntí nī ñá? ¿Ñá ntu te uun tsi nimá ntí nī ñá?

¹⁹ Tē ntádē kueni nto tē ntánada'an ntí kúñu ntí nuu nto, dá kuān ó ntáka'an ntí nī ntō. Ntá tsi ña te kuan ó. Tsi ntí'í ne, nuu Xúva ko ntáka'an nti e ntántikín nti Cristu. É kuān o ntáka'an nti nī ntō ne, vata koo é xntii ntí nto e dií ka kue'nu nto te kutú've nto iña Xuva ko. Tsi divi ntó tá'an ko e dóo ntio kó nto. ²⁰ Kadē kueni ko nté koo kuvi te náni'i ta'an ko: tē ña vii nto vatá ó ntio kó, tē ña vii u vatá ó ntio nto di. Kadē kueni ko te ió ña é nāa núu ña, te ió ña é kúne'u iní ña, te kúdiin ñá di, tē ntio ña é vii mii ñá kuenta iña mii ñá, te ká'an kīni ña iña ta'an ñá, te ká'an véte ña, te káda ka'nu ña, te kuān sá koo vii ña da nēé ka é ntio ña. ²¹ Kaú'vi ko tē dá k'ín xtúku ú

mí ntoo nto ne, ta'xi Xuva kō é kūka'an nuu xtukú ko kuénta iña ntó, te kutúví nta'xa ú kuenta iña ntó, iō ntó, ña e dóo iō kuetsí i nte dí'na. Váta nātívi iní ña e dóo dé ña nuu i é kīni kaa, e dóo dé ña é kini kaa ni ñad'í san, é edé ña da nēe ka é ntio nima kīni kaa ña.

sán na kunūu mé'ñu ña nto ūn ntíí ntíí nto. Kuan tsi koo é kā'an u ni ntó.

13

Nté koo víí ña

¹ E sá'a kūvi uni íto é kī'n u, kikoto ni'ní u nto. Kaka'an tú'un Xuva kō: “Tē xoó ntio i é tsi'i kuetsi uun ká tuku ña'a ne, da mií é kántio uvi, uni ña'a é ntáda ntaá ña”, ka'an. ² É kākā'an u ni ña é iō kuetsí i dí'na, nī é un ntíí ntíí ña nguú san dá ñe'é u é kuvi ūvi íto ne, kuān te ika túvi u mí ntoo nto vevii, ntá tsi kā'an u vata tsí o é kākā'an u dá kixkoto ni'ní u nto é kuvi ūvi íto ne, te kī'n xtúku u mí ntoo nto ne, ñá ntuntá'ví ini kó ña; da mií é nantó'o ú ña. ³ Kídáa kutūni nto tsí nuu é ntaā i é kākā'an u naá Cristu. Dívi ña ne, ñá te vítá ini ña ni ntó, tsi dóo iō ña é víí ñá ni ntó. ⁴ Ini nto tsí dá xi'i ñá ntiká krusí ne, vata te ña tuvi ntíí ña, ntá tsi xe'é Xuva ko ntíi ña é ntóto xtuku ña ne, kantíto ña vevii. Ntí'í ne, ña túvi ntíi ntí'í, vata kaa ña é ña tuvi ntíi ña kídáa dá xi'i ña, ntá tsi dá kúdadii ntí'í ni ña ne, kata'xi Xúva ko ntíi ntí'í vata koo é vā'á koo víí ntí kuenta iña nto.

⁵ Kadā kuení mií nto te vā'á o ntákuinti'xe nto. Koto ntee mií nto. ¿Ñā ntu ntákuuni nto te túvi Jesucristu ni ntó, o ñā ntu te nuu é ntaā i é iña ña nto? ⁶ Ntio ko é kūtuni ntó dí tsí ntí'í ne, nuu é ntaā i é ntántikín nti Cristu. ⁷ Ntáka'an ntá'ví nti ni Xuva ko vāta koo é ña víí nto nuu i é kīni kaa. Ná te kuān o ntáde ntí kuenta iña mií ntí, vata koo é kā'an ña'a tsi dóo vā'á o nakua'á nti nto, ntá tsi ntio nti é vā'á koo víí nto, kuān te ña ni idiá'vi ntí, kuíní ña'a san. ⁸ Ña kúvi nakuítá nti nee é nuu é ntaā i. Da mií é víí nti kuenta iña i é nuu é ntaā i. ⁹ Doo diní nti tē ña kantio é ntí'í koó ntíi ká nti, tsí dívi nto kūvi víí nto é un ntí'í. Ntáka'an ntá'ví nti iña nto vata koo é vā'á koo víí kue'en nto. ¹⁰ Taxnúu ú tutú sa'a dí'na dá kī'n u mí ntoo nto vata koo é ña kantío é káda tii ú ni nto te kī'n u. Tsi tsiñu e tá'xi Xuva kō é víí u kuenta iña ntó ne, ñá tē é nakó'xó u nto, tsí víí u é xntíi ú nto é kuē'nu vā'a nto.

¹¹ É nanti'í u é kākā'an u ni nto, tá'an kó ne, ká'an ú ni ntó é vā'a vā'a tsi koo kuntōo nto. Ntuku nto nēe e vā'a ntuvi iña nto. Ka'nu tsi víí nto nima nto. Uun tsi kadā kuení nto ni tá'an nto ne, vā'a tsi koo kuntoo nto ni tá'an nto. Kídáa né, Xuva kō, ña é tá'xi é kuntōo vā'a o, é kuínima tá'an ko ne, kunūu mé'ñu kūnuu dava ña nto. ¹² Kué'e ntó ntiusi tá'an nto. ¹³ Un ntíí ntíí ña ntántikin Xúva ko taxnúu ña ntiusi nto.

¹⁴ Tō'ó ko Jesucristú na tá'xi ña nto é vā'a. Xuva ko na kuínima ñá nto. Espiritú Sántū

Tutu e táxnū San Pablu iña ñá ñuú Galacia

Taxnū Pablu tú'un iña ñá ntoo ñuú Galacia

¹ Xu'u é Pablú u ne, pustrú u iña Jesúcristu. Ñá ni n'í ko tsiñu sá'á nta'a ña'a, nté ña te ña'a ni de kú'v'é ñá ko. Mii Jesúcristu kaká'an ñá, ni Xuva kō, ña é nantōto ña dá xil'í ña. ² Xu'ú, ni ùn ntí' ntí' ta'an ko, ña kuínti'xe i Xuva kō, ña ntoo i'a ne, taxnū ntí tutú sa'a iña ña kuínti'xe i, ña ntánataká nuu ñuú Galacia. ³ Xuva ko n'í Tó'o ko Jesúcrístú, na nāxnuu viko ña ntó, na tā'xi ña é kuntōo vá'a nto. ⁴ Jesucristú ne, xé'le ña ntúvi iña ña kuenta iña kuétsi kō vata koo é nakákú ña ko da nēé ka nuu i é kīni kaa é ió ñuxiví sa, vatá ó ntio Xuva ko, divi ñá é Uva ko ña. ⁵ Na ká'an ñá'a tsi dóo ka'nu Xuva ko ntii dañu ntúvi. Kuan tsi koo na kōo.

É ñá túvi tūku tú'un nté koo nakáku ō

⁶ Da kúdu'va ko tsi ña na'a tsi ni kuínti'xe nto da xtúvi mii nto Xuva ko, ña é kána nto é n'í'nto é vá'á nta'a Cristu, tsi dóo ntio ña nto. Veví ne, é tūku tú'un ntántūkin nto. ⁷ Ntá tsi ña tuvi nté uun ká tuku tú'un nté koo nakáku ō. Ntá tsi ió ñá'a, ña ntánakutsu'un ntó é ncho nadama ña tú'un vá'a san iña Cristu. ⁸ Ntá tsi kuān té ntí'í, o kuān te ánjē é vē'xí nte e dukún kán, o kuān te dá xōó ka ña'a kaka'an ñá tsi ió tūku tú'un é nakáku ō é ña te divi tú'un é káka'an ntódo ntí ni ntó né, na kuē'é Xuva kō é ntó'o ña. ⁹ Vatá ó kaka'án u di'na ne, ká'an xtūku ú ve: Té xōó ña'a ka'an ña tsi ió tuku tú'un é nakáku ō é ña te divi é káka'an ntódo ntí ne, na kuē'é Xuva kō é ntó'o ña.

¹⁰ Dá kuān ó kaka'án u ne, ¿kantūku nuu iní ntu u te vá'á koo na ká'an ñá'a iña ko ne, o te vá'á koo na ká'an Xúva ko iña ko? ¿Vá ntio ntu ko e dóo ntio ña'a sán ko? Té dí ntio ká ko é ntio ña'a sán ko ne, ñá dí víi u é káda tsiñu ú iña Cristu.

Nté ō n'í Pablu é vū ñá pustru

¹¹ Ntio ko é kūtuni ntó, éni ko, tsi tú'un é káka'an ntódo ú ne, ñá te tú'un é dotó tsi káka'an ñá'a. ¹² Ñá te ntá'a ña'a é n'í'í ko tú'un san. Nté ñá'a ña ni nakua'a ñá ko sá'á, tsi mii Jesúcristu tá'xi ña é kūtuni ko.

¹³ É kūtuni nto nté ō dé u ntuvi di'na, dá kantūkin ka ú nchu'un iña ñá Israee. Tekú nto tsi dóo dé xení u n'í ña kuínti'xe i Xuva kō, é ncho nantí'í u ña un ntí' ntí' ña kidaā. ¹⁴ Dá nakua'á u nchu'un iña ñá Israee ne, xu'ú odo nūu u é ùn ntí' ntí' ña kuétsi, ña Israee é dadí tsi kuíá ko ni ñá. Tsi xu'ú ne, díí díí ka dé ntaá u vata xkōó iní o e xtúvi ñata kō é víi o. ¹⁵ Ntá tsi nte dí'ñá da káku ú ne, nāxanūu Xuva kō ko. Dōo vá'á o dé ña

ní ko e kána ña ko. Dā xee ntúvi é ntio ñá ne, ¹⁶ ta'xí ña é kūtuni ko xoo é l'xá ñá, vata koo é ká'an ntódo u tú'un nté koo nakáku o ni ñá'a, ña é ña te ña Israee san. Kidaā ne, ñá ni ntúku ú ña'a, ña é tá'xi kó itsi. ¹⁷ Nté ña ni ñé'é ú ñuú Jerusaleen é ká'án u n'í ña é kúvi pustru nte dí'na, tsi ura tsi i ñé'é u ñuú Arabia ne, rkontúvi ne, ntiko kōo u ñuú Damascu.

¹⁸ Dá nté kúvi uní kuíá ne, ñé'é u ñuú Jerusaleén vata koo é kīni u Pedru. Ikān itúvi ú ni ña xe'un ntúvi. ¹⁹ Ntá tsi ña ni ñi ni nté uun ká tuku pustru kidaa, mii tsi Sántiau, eni Tó'o kō, é iní u ña. ²⁰ Iní Xúva kō tsi nuu é ntaā i é káka'án u ni ntó.

²¹ Kidaā ne, ñé'é u ñuú Siria ni ñuú Cilicia.

²² Ña kuínti'xe i Jesucristu, ña ntántoo ñuú Judea ne, vata kīni kue'en tsi ñá ko kidaā. ²³ Da mii tsi é téku ña tsi káka'an ñá'a: "Divi ñá é dé xení ña ni kō kidaā ne, kaika ña kaka'an ntódo ña tú'un é ntákuínti'xe ko vē, divi tú'un é ncho nantí'í ña kidaā", ka'an ña. ²⁴ Kidaā ne, ntáka'an ñá tsi dóo ka'nu Xuva ko kuēnta iña ko.

2

Kūdadí Pablu ní pustru ñá nguī san

¹ Dá kúvi uxkimi kuíá ne, ntaā xtuku ntí ñuú Jerusaleen ni Bernabéé ne, ntéka ntí Tito. ² Ñé'é ú, tsi e tá'xi Xuva kō é kūtuni ko tsi kantio é k'í'ín u. Dā xee u Jerusaleén ne, ixtíin ú n'í ña ntádé kú'v'e iña ña kuínti'xe i san. Da mii xntí tūin nti ni ña vata koo é na kūtuni ña nté o kaka'an ntódo u tú'un nté koo nakáku o ni ñá'a é ña te ña Israee san, vata koo é ña te é ntaā i é káde tsiñu u. ³ Titó ne, ña te ña Israee ña, ntá tsi ña ni ká'an ña ntádé kú'v'e san te kantio é tē'nte kúñu ixi ña vata xkōó iní ña Israee. ⁴ Tsi tuku ña'a ne, ntáka'an ña tsi kantio é kuān koo víi o. Ntáde ña tsi ntákuínti'xe ña Cristu, ntá tsi ñá té nuu é ntaā i. Tsi k'í'vi xū'u ña mé'ñū ña kuínti'xe i san vata koo é koto xu'ú ñá ntí, ntí'í é nakáku ntí kuenta iña Cristu. Ntio ña é kuétsi é víi xtuku ntí é káka'án lei Muíseé san. ⁵ Ntá tsi ña ni xé'le nti é kúvi víi ña n'í nti nté un siin, tsi kuenta iña divi nto é ña ni ntio nti é kūmaa tú'un é nuu é ntaā i san nté koo nakáku o.

⁶ Ña ntádé kú'v'e san ne, ntó uun tú'un é xēe ña ni ká'an ña é víi u. Dōó ka'nu ña'a ña, kuíni ña'a, ntá tsi ¿xoo iní i te ká'nu ña'a nti'xe ña, o té ña'a? Ná káde u kuenta, tsi Xuva kō ne, ñá te nūú ko kaíto ña, tsi nima ko. ⁷ Ntá tsi divi ñá ne, ñá ni tee tsiñu ña ko é tūku tsiñu víi u, tsi iní ña tsi Xuva kō té tsiñu ña ko é kika'an ntódo u tú'un é nakáku ō san, mí'í ntoo ña'a, ña é ña te ña Israee, vata tsi ō té tsiñu ña Pedru é ká'an ntódo ña divi tsi tú'un n'í ña Israee san. ⁸ Tsi vata tsi o dé Xuva kō táxnū ña Pedru é kúvi kika'an ntódo ña n'í ña Israee san ne, kuan tsi o dé ña táxnū ña

ko é kŭvi kika'an ntódo ú ni ñā'a é ña te ña Israeé san.

⁹ Dukuān ne, Santiau ní Pedru ní Juaan, ña ntátsi'i ntii iña ña ntákuinti'xe i sán ne, dá kutuni ña tsí divi tsiñu vā'a tá'xi Xuva kō kó ne, dóo ka'nu kuñi ña é dadii tsi tsiñu vii nti ni ñā, xu'ú ni Bernabee. Kūdadii ntí ni ñā tsí nti'i ne, kíkada tsiñu nti mí ntoo ña é ña te ña Israeé san ne, divi ñā ne, kada tsiñu ká ña nī ñā Israeé san. ¹⁰ Da mii tsi é ntio ña é nanū'ú nti iní nti ña ntā'ví san ne, divi é dóo nti'i iní ko é vii u di.

Dā de tí Pablu ní Pedru ñuú Antioquia

¹¹ Ntá tsi dá xée Pedru ñuú Antioquia ne, dē tí ú ni ñā dá iní ú ñā, tsí kade ña uun nuu i é ñā vā'ā. ¹² Tsi dí'na dá xēe ñā'a e táxnūu Santiaú san ne, ē'xí dadii Pedru ni ñā'a, ña é ña te ña Israeé san. Ntá tsi dá xee ñā'a e táxnūu Santiaú san ne, eni ntu'ú Pedru kí nteé xio ña ñā'a é ña te ña Israeé san ne, xio é'xi ñā, tsi ú'vī ñā te kúdiin ña ntántikin dukuān nté xkoo iní ña é tē'nte kuñu ixi ñā. ¹³ Kidāā né, kuan tsi o ntānā ña Israeé, ñā nguii sán, vatā o dé Pedru é ña ni de ntāa ña vatā ó kaka'an ña. Un tsi nté Bernabee san kuān o dé ña di, é kí nteé xio ña ña kuñti'xe i, ña é ña te ña Israeé san. ¹⁴ Dā iní u tsí ña te káde ña vatā ó kaka'an tū'ún é nuu é ntaa i nté koo nakáku o ne, kaka'án u nī Pedru mé'ñu ūn ntíi ntíi ñā'a san: “Divi ntó né, kuān te ñā Israeé ntó ne, kade nto vatā ó de ña é ña te ña Israeé san ve, tsí ña kantikin ka nto vata xkoo iní ñā Israeé san. Dukuān ne, çnté kui kaka'an nto tsí kantio é vii ña é ña te ña Israeé san vata xkoo iní ñā Israeé san kuan?”, ka'an u ni ñā.

Ntuvā'a o ni Xuva ko tē kuñti'xe kō Cristú, kuān te ñā Israeé o, kuān te tuku tatá kō

¹⁵ Xo'ó ne, tatá ña Israeé o nte da káku o, ñā te ña kini ntāa o vata ntāa ña tuku ñuú san. ¹⁶ Ntá tsi iní o tsí kuān te káde ntaa o é kaka'án lei Muisee, ntá tsi ña te divi é kade i é nti'i kuétsi kō. Da mii tsi kuñti'xe ko Jesúristu. Dukuān é kuñti'xe ko Jesúristu di vata koo é nti'i kuétsi ko kuēnta iña i e kuñti'xe kō ña, ñā te kuēnta iña i é dé ntaa o é kaka'án lei san, tsi nté uun ñā'a ña nti'i kuétsi ña é káda ntaa ñā é kaka'án lei san.

¹⁷ Vī'a ve né, te kantukū nuu iní o nté koo nakáku o kuétsi ko kuēnta iña Cristú ne, te nātídito kuétsi kō ne, çvā divi ntú Cristu dé ña é ió kuétsi san? ¡Ñā'á ni san! ¹⁸ Te xtuví mii u é vii u uun nuu i ne, kidāā ne, vii xtuku ú ne, vatā ó tē ñā vā'a o ni Ide u é xtuví mií u nte dí'na. ¹⁹ Xu'ú ne, vatā té xi'í u kuenta iñā lei san. Mii lei san é'ni ko vata koo é ntóto ú kuenta iña Xuva ko ve é vii u é ntio ña. ²⁰ Xu'ú ne, e xi'í u dá uun tsi kúñu kúvi ú nī Cristu é xi'í ñā ntíká krusí san, ntá tsi ió ka ntuví iñā ko. Ntá tsi ñā te ntúvi iña mií ko,

tsí ntuví iñā Cristu é nī'í ko ve. Kakuñti'xe kó l'xá Xuva kō dá kátuví u ñuxiví sa, tsí divi ñā xe'le ña ntuví iña ñā kuenta iñā ko e dóo ntio ña ko. ²¹ Ña kúvi nakuitá u nuu i e dóo va'á san é edé Xuva ko iñā ko. Tē dí kuvi nti'i kuétsi ko te káde ntaa o é kaka'án lei san ne, é ntaa i é xi'í Cristu kuēnta iña ko.

3

çō é káda ntaa ntú o lei san ne, o é kuñti'xe ko Xuva kō?

¹ Ntó'ó, ña Galata, çnté kuān nte tuntu ntú nto? Ntáde nto vata o tē xoo dé tata i ntó. É iní vā'a nto nté o xi'í Jesúristu ntíká krusí san, tsi é nañé'le nti nto. ² Ka'an nto vē, çnté nto o nī'í nto Espiritu Xuva kō? çVá nī'í ntu nto ña é dé ntaa nti'i nto é kaka'án lei Muisee? çÑā ntu te ni nī'í nto Espiritu san tsi é kuñti'xe nto tū'ún va'á iña Xuva ko e téku nto? ³ çNté kuān nte tuntu ntú nto? çNtáde kuēni ntu nto te kŭvi vii mii nto tsiñu e éni ntu'ú Espiritu Sántu san é kade ña ni ntó? ⁴ çÑā ni idiá'vi ntu é un nti'ē e ntó'o nto? çTē dí ni idiá'vi ne, kuān te un siin! ⁵ Kata'xi Xuva ko ntó Espiritu ñā. Kade ña nuu i e dóo ka'nu iña nto. çVá kuan ntú ó kade Xuva ko ni ntó tsi ntáde ntaa nto é kaka'án lei san? ¡Ñā'á ni san! Kuān ó kade ña ni ntó tsi ntákuinti'xe nto tū'ún va'á san iña ña e téku nto.

⁶ Vata kaa uva ata ko Ábraan e kuñti'xe ña Xuva kō ne, dukuān ó kaka'an Xúva kō tsí ña tuví ka kuétsi ñā. ⁷ Dukuān ne, kini nto tsí divi l'xá nti'xe Abraán ne, divi ñā é kakuñti'xe ña Xuva kō. ⁸ Nté ntúvi di'na uve na'a tū'ún Xuva kō kaka'an tsí naki'í Xuva kō xoo ñā'a, ña é kuñti'xe i ña, kuān te dá nēé ka tatá ña. Divi tsi tū'ún va'a é kaka'án Xúva ko ni Ábraan, kaká'an ña: “Un ntíi ntíi tatá ñā'a dá kaniñ ñuxiví sa ne, nī'í ñā é vā'á iña ko kuēnta iña o”, ka'an ña. ⁹ Dukuān ne, xoo é kakuñti'xe i Xuva kō ne, dadii nī'í ña é vā'á ni Ábraan, ña e dóo kuñti'xe i san.

¹⁰ Xoó ñā'a, ña é ntéé kimi i lei san ne, da mii e ntá'vi ña kuenta iña kuétsi ñā. Tsi uve na'a kaká'an: “Xoó ñā'a, ña é ña káde ntaa é un nti'i nuu i é kaka'án lei san utén utén ne, da mii e ntá'vi ña kuenta iña kuétsi ñā”, ka'an. ¹¹ Dóo dito tsi ña té lei san é káde i é nti'i kuétsi kō. Tsi uve na'a kaká'an: “Xoó ñā'a, ña e dóo va'á nuu Xuva kō ne, kuñti'xe ña Xuva kō né, dukuān é nī'í ña ntuví va'á iña ñā”, ka'an. ¹² Ña e ntéé kimi i lei san ne, ñā te dadii ña nī ña é kakuñti'xe i Xuva kō. Tsi uve na'a kaká'an: “Xoo é kantikin i lei san ne, kantio é káda ntaa nti'i ña utén utén vata koo é nī'í ña ntuví va'á iña ñā”, ka'an.

¹³ Cristú ne, mii ñā ntá'vi ña kuenta iña kuétsi kō vata koo é ña nī'í kō é nto'o kō é kaka'án lei san. Tsi divi ñā ntó'o ña naa ko kuenta iña kuétsi ko vatá ó uve na'a kaká'an:

“Da xóo ka ña'a, ña é kurrkãa iko dikí utún ne, ntá'vi ña kuenta iña kuétsi ñã”, ka'an. ¹⁴ Kuãn o dé Jesucristu kuénta iña ko ni ún ntíí ntíí tatá ña'a ñuxiví sa, kuãn té ña te ña Israee o, vata koo é ní'i ko núu i é xe'é Xuva ko xu'u ña ni Ábraan, vata koo é ní'i ko Espíritū Sántū sán tē kuínti'xe ko Xuva kō.

Leí san ni tū'un é xe'é Xuva ko xū'u ña

¹⁵ Kini nto, ení ko, tsí xo'o ñatíí ne, dá kãde vã'a o ũun tutú ne, xnteē o diví kó ne, ña kúví xoó ña'a nadama ña é kãka'an. Ña kúví xntéé ka ña tuku nuu i. ¹⁶ Vĩ'a ve ne, xe'é Xuva ko xu'u ña ni Ábraan, ni i'xã ika ñã é vãta kaku. Ñã ni kã'an tū'un Xuva ko te títín i'xã ika ñã, tsi ũun tsi i'xã ika ñã. Diví i'xã ñã ne, Cristu ña. ¹⁷ Sá'ã ncho ka'ãn u ni ntō: Ede vã'a Xuva ko ũun tutú ni Ábraán ne, xe'é ña xu'u ña ni ñã. Kídãã ne, itã nti'xin kimi sientu oko u'xi kuíã dá nté xe'é lei Muísee. Leí san ne, ña kúví nadama tū'ún é xe'é Xuva ko xū'u ña nte dí'na. ¹⁸ Tē dí kuvi vií leí san é ní'i ko é vã'á iña Xuva ko te kade ntãã o é kãka'ãn ne, ñã te tū'un é xe'é Xuva ko xū'u ña é kúví vii i. Ntã tsi nuu é ntaã i tsi nte dí'na xe'é Xuva ko xu'u ña ni Ábraan é ní'i ko é vã'á iña ña.

¹⁹ Kídãã ne, çmí'i ntu kaídiã'vi leí san? Xtúví Xuva kō leí san vata koo é kütuni ko nee é kuétsi kō. Idiã'vi tsi leí san un tsi da nté xe'e "i'xã san" é kãka'an Xúva kō, diví i'xã ika Ábraan é xe'é ña xu'u ña ni i. Anje Xuva kō xee ní'i ña leí san nta'a Muísee é kãka'an ñã ni ñã'a naa Xuva ko. ²⁰ Ntã tsi dá xe'é Xuva ko xu'u ña ni Ábraán san ne, mii ña kãka'an ñã ni ñã. Ñã tē xoó kaka'an i naa ña.

Mí'i kaidiã'vi leí san

²¹ ÇNchō ka'an ntú u te kanaa núu leí san ni tū'un é xe'é Xuva ko xū'u ña? ¡Ñã'ã ni san! tsí té dí ío lei é kúví vii i é ní'i ko ntuvi va'á iña kó ne, kídãã ne, kuvi ntuvã'a o ni Xuva ko té dá kada ntao o é kãka'ãn leí san. ²² Ntã tsi kaka'an tū'un Xuva kō tsi ñu'u kutú ntíí ntíí ña'a é ña kuvi nakáku mii ña kuétsi ña. Kuãn ó vata koo é da xóo ka ña'a kuvi ní'i ña é vã'á vata o xe'é Xuva ko xu'u ña tē kuínti'xe ña Jesucristu.

²³ Ntã tsi dá vata kuínti'xe kō Cristú ne, vata ntãã ña ñu'u kutú ntãã o kuenta iñã leí san. Ntantétu o dá nté xe'e ntúvi é nañē'e Xúva ko kō nté koo kuínti'xe ko ñã. ²⁴ Leí san ne, vata kaa ña kaito i'xã san kaa. É ēdé ko kuénta da nté xe'é Cristu vata koo é kúví ntí'i kuétsi kō é kuínti'xe ko ñã. ²⁵ Dã xee ntúvi é kuínti'xe kō Cristú ne, ñã ntō kã kō leí san é nañē'e ko nté koo vii o. ²⁶ Tsi un ntíí ntíí nto e kuínti'xe nto Jesucristú ne, é ntúvi nto i'xã Xuva ko vë. ²⁷ Un ntíí ntíí nto é itsi ntute nto é uun tsi kúñū kúvi nto nī Cristú ne, ntãku nto Cristu ve. ²⁸ Ñã té íni kuãn te ñã Israee, kuãn te tuku tatá nto; kuãn te ña ntãde tsiñu nto, kuãn te ka'nu ñã'a nto; kuãn te tíi nto ne, kuãn te ñadi'íi nto. Tsi dá xé uun tsi kúñū

kúvi nto nī Cristú ne, uun tsi kúñū kúvi nto ni tã'an nto di. ²⁹ Tē uun tsi kúñū kúvi nto nī Cristú ne, i'xã Ábraan ntó di. Dukuãn ne, ní'i ntó é vã'á iña Xuva ko vata o xe'é ña xu'u ña ni ñã.

4

¹ Sá'ã é ncho ka'ãn u ni ntō: Tē xi'i ũun ñatíí ne, ío iña ña é koo iña i'xã ñã. Ntã tsi dá lú'ntí kã i'xã ña ne, vata kaa ña kade tsiñu kaa na, kuãn te ní'i na é un ntí'i iña uva ná té kúka'nu na. ² Ío xoó kaito i na. Ío xoó ka'an i ni nã nté koo vii na dá nte xēe tã'an ntuvi é ní'i na e xtúvi úva na iña na. ³ Kuãn ó kuvi ni kō di. Dã kuétsi kã o ne, ña'a san ntãka'an ña nté koo vii o é kuntuo o ñūxiví sa ne, da mií é vii o vátã o ntãka'an ña. ⁴ Ntã tsi dá xee tã'an ntuvi ne, taxnuu Xuva ko i'xã ña é kãku ña nú xe'e ũun ña dí'í, é kúvi ña tatá ña Israee, ña é ntéé kimi i lei Muísee. ⁵ Kuãn o kí'xi ña vata koo é nakáku ña un ntíí ntíí ña é ntee kimi i lei san, vata koo é naki'i Xuva ko kō e kúvi o i'xã ña. ⁶ Kídãã ne, vata koo é nañē'e Xúva ko kō tsi i'xã ntí'xe ña kúvi o né, taxnúu ña Espíritu i'xã ña é kuntuo ña nima ko. Espíritū sán ne, kaka'an ña: “¡Uvã ko!” ⁷ Dukuãn ne, ñã te ña kaden tsiñu kán, tsí i'xã mii Xuva kō kúvin ne, ní'i o é vã'á iña Xuva ko é uun tsi kúñū kúvin nī Cristu.

Dōo ntí'i iní Pablu kuenta iña ña kuínti'xe i

⁸ Dí'na dá vãta kiníi nto Xuva kō né, dōo xió ntíi nto é kãda tsiñu nto iña tuku xúva ntō é ñã te Xuva ntí'xe kō. ⁹ Ntã tsi vevíi né, é íni ntó Xuva kō. Kuvi ka'an o tsí Xuva kō ne, é tã'xi ña é kiníi ntó ña ve. ÇNté kuí ntántiko koō ntó ata nto é vií xtuku nto vata xkoó iní ñãta kō san é ñã vãdá mii kaidiã'vi? ÇNté kuí ncho vií xtúku nto ña kade tsiñu? ¹⁰ Kuan tsi o ntãde ka'nu nto viko é kuénta víte, kuenta xoo, kuenta kuia. ¹¹ Dōo ntí'i iní ko kuenta iña ntó té é ntaã i éde tsiñu ú iña nto.

¹² Vii nto da xe'e, ení ko, uun tsi nima ntúvi nto nī ko vata kaa xu'u é uun tsi nima ntúvi ú ni ntō. Ñã túvi nee iñã ní ide nto nī ko. ¹³ Iní nto tsí xu'u ne, dōo kã'vi kaa ú ntuvi dí'na dá kaka'an ntódo u tū'un va'á san ni ntō. ¹⁴ Dōo u'vi kúvi nto ko kuenta iña kuí'i e kúvi ko kídãã, ntã tsi ña ni kunte'xen ntō ko; ñã ni nakuitã ntó ko, tsi kí'i ntó kō vata te anje Xuva kō kúvi u, vata te mii Jesucristu kúvi u. ¹⁵ ÇNté ntu o kúvi ve kuan? Tsi dóo díni ñu'u nima nto dá itúvi ú ni ntō. Kuvi ka'an ú iña nto tsí té dí'ni kúvi né, natavã ntó ntuxnuu mii ntó é tã'xi ntó ko. ¹⁶ Vĩ'a ve ne, çñã ntío kã ntu ntō ko e kuãn o kãka'ãn u ni ntō é nuu é ntaã i san?

¹⁷ Ñã tsikán ne, dōo ntãde ña nto kuenta ve, ntã tsi ña te kuan o de ña vata koo é ní'i nto é vã'a. Ncho nakadí ñã itsi é kã'an ntó nī ntí vata koo é mii ñã é kada ka'nu nto ñã. ¹⁸ Vã'ã ó te kade ña nto kuenta, te vii ñã vata koo é ní'i nto é vã'a. Te kuãn koo víi ña ni ntó

nguentuvi, ñá te da mii tsí dá tuví u ni ntó.
¹⁹ Dóo kaexnúu kó kuenta iña nto, a i'xá mii ko. Vatā ó kaexnúu ñadĩ'i dá ncho kaku i'xá ña ne, kuān koo kaxnúu kó kuenta iña nto da nté uun tsi nima ntúvi nto nī Cristu. ²⁰ Tē dí tuví u ni ntó vevii ne, ti kaa te kuví xtúvi mii u é kāde tīí u ni ntó, ntá tsi vevii ne, ñá iní u nté koo kadā kuení ko iña nto.

Kuenta iña Áгаа ni Sára

²¹ Xoó ntó'o é ncho kuntikín ka nto lei Muísee san ne, ká'an ntó: ¿Va ñá iní ntú nto nēe é káka'an leí san? ²² Tsi nte dí'na uve na'a kaká'an tsí Abraán ne, úvi i'xá ñá xio. Uun ña ne, i'xá ta'nú kade tsiñu iña ña, ta'nú nani Áгаа ne, uun ne, i'xá ñadĩ'i mii ñá, ñá nani Sára. ²³ I'xá ta'nú kade tsiñu sán ne, vata tsi ó káku vata kaa da nēe ka i'xa, ntá tsi i'xá ñadĩ'i mii ña ne, káku vata tsi ó xe'é Xuva ko xu'u ña ni Abraán san. ²⁴ Kini nto tsi úvi nuu i kaka'an u kuenta iña i sá'a. Uun nuu i é vē'xí xuku é nani Sináii, díví iña Áгаа san. Xoó kaduku nteé i nuu i sá'a ne, káku ñá é kuntéé kimi ñá leí san. ²⁵ Tsi Áгаа san ne, vata kaa xuku é nani Sináii é tuví ñuú Arabia káa ña, vata kaa ñuú Jerusaleen é tuví ñuuxiví sa kaa ña di. Tsi ntúni nuu i sá'a ni ña é ntóo ikán ne, nteé kimi ñá leí san. ²⁶ Ntá tsi xo'ó ne, ñá te kadúku nteé o leí san, tsi ñuú kó ne, díví ñuú Jerusaleen é tuví nta'a Xuva kó. ²⁷ Tsi uve na'a tú'un Xuva ko káka'an:

Kutúvi dnti nto, díví ntó é ña kakúvi koo i'xá nto,

díví ntó é xoxo i'xá nto.

Kachu'u ntáa nto é dóo diní nto,

díví ntó é vata kaxnúu i'xi nto.

Tsi ñadĩ'i, ña é ña káde xii ña ña kuenta ne, díí díí ka kaxio i'xá ña é ñá é tuví ni'í xii i, ka'an.

²⁸ Ení ko, vata ntáa Isaa ntáa nto. Xo'ó ne, i'xá Xuva kó ó, tsi káku o vata tsi ó xe'é Xuva ko xū'u ña kidaā. ²⁹ Ntá tsi vata tsi ó dé xeni i'xá é káku vata ó káku da nēe ka i'xá ni i'xá é káku kuenta iña Espiritu Xuva kó né, kuān ó kakúvi vevii di. ³⁰ Ntá tsi ¿nee iñá ntu kaka'an tú'un Xuva kó? Kaka'an: “Kiñu'u nto ta'nú kade tsiñú san ni i'xá tun, tsí i'xá ta'nú kade tsiñú san ne, ña kúvi ni'í na iña uva na vata kaa i'xá ñadĩ'i mii ñá”, ka'an. ³¹ Xo'ó ne, ení ko, ñá te vāta ntáa i'xá ta'nú kade tsiñú san ntáa o, tsí vata ntáa i'xá ñadĩ'i mii ña ntáa o.

5

É nakáku Cristu ko

¹ É nakáku Cristu ko e nteé kimi kó leí san, tsi ñá ntio ña é ku'un kutú ká ó. Dukuān ne, kaka xaa ntí'xe nto ve; ñá ku dá vá'a nto é kadā kú'vé leí san iña nto.

² Kini nto é káka'an u. Xu'ú e Pablú u ne, kaka'an u ni ntó tsí te ku'é é nto é ká'nté ña kúñu é ixi nto vata xkóo ini ñá Israeé san ne,

vata te káka'an ntó tsi é ntaá i xii'í Cristu iña ko. ³ Kaka'an xtúku u tsí da xóo ka ña'a é tē'nte kúñu é ixi ñá ne, da mii é vii ña é un ntí'í é káka'an lei Muísee. ⁴ Xoó nto'o e ntáxio ntii nto e ntáde ntaa nto leí san vata koo é ntí'í kuétsi ntó ne, ña kaxé'e nto itsi é nakáku Cristu nto; ntánakuitá nto é vā'a é ncho ta'xi Xuva ko ntó doméni. ⁵ Ntá tsi xo'ó é kuinti'xe ko Xuva kó, é nuu Espiritu ña nima kó ne, ntantéu ó é ni'í ko nima va'a ko nta'a Xuva kó. ⁶ Tē uun tsi kúñu kúvi o ni Jesúcrístu ne, ñá té ini te te'nte kúñu ixi ko, o tē ña'a. É kuinti'xe ko Xuva kó ne, sá'a é kaidiá'vi ne, dukuan kuinima ko ta'an kó di.

⁷ Ntó'o ne, é ika vá'a ntó kidaā. ¿Xoó ntu édi nuu i itsi e kuinti'xe nto é nuu é ntaá i? ⁸ Nā te kuān ó kaka'an Xúva kó, ña é kana nto. ⁹ Ini nto tsí te un siin tsi u'xen ia nādaka ó ne, kuia kani'í'nti i. ¹⁰ Xu'ú ne, kanteé ini ko Xuva kó é ña da vá'a ña é tuku koo kadā kuení nto. Ntá tsi kué'e Xuva kó é nto'o da xóo ka ña'a, ña é kanakutsu'un ntó.

¹¹ Ntá tsi xu'ú ne, ení ko, té dí kaka'an ntódo ká u ni ntó é kántio é tē'nte kúñu ixi nto ne, ñá kuan koo ntó'o ká ko nta'a ña Israeé san. Tē dí kuān ó kaka'an u ne, ña túvi nēe nuu i é kúdiin ka ña dá tekú ña tú'un é xii'í Cristu ntíká krusí san kuenta iña ko. ¹² Nā ntánakutsu'un ntó sán ne, díí ka vá'a ó te na káda a'ma kue'en ñá kúñu ñá.

¹³ Tsi ntó'o, ení ko, é kana Xuva ko ntó vata koo é na nakáka xaa nto. Ntá tsi kuān te ntaika xaa nto ne, ña kúvi vii ntó da nēe ka é ntio nima ntó, tsi é vii ntó ve ne, kuinima xntó ta'an nto ne, dukuan vá'a koo vii nto ni ñá. ¹⁴ Tsi é un ntí'í é kaka'an leí san ne, uun tsi nuu i ncho ka'an: “Kuinima ntó ta'an nto vatá ó kakuinima nto kúñu ntó”, ka'an. ¹⁵ Ntá tsi te ka'an tēe nto ta'an nto, te kúvi ña ita ntó ne, koto nto tē ña nakunaa nto ta'an nto un ntí'í nti'í nto.

Ó é ntio kó é vii mii ó ne, ó é ntio Espiritú é vii o

¹⁶ Sá'a kaká'an u ni ntó: Vií nto vatá ó ntio Espiritú san é vii nto; ñá ntukú nuu ini nto nté koo ni'í nto é ntio nima káni kaa nto. ¹⁷ Tsi é ntio nima káni kaa nto ne, ñá te vata ó é ntio Espiritú san. É ntio Espiritu Xuva kó sán ne, ñá te dadii ni i vatá o é ntio nima káni kaa nto. Kanáa nima káni kaa nto ni Espiritú sán ne, Dukuān ne, ña kúvi vii ntó nēe é ntio nto. ¹⁸ Ntá tsi te ku'é é nto é nañé'e Espiritú san nto nté koo vii nto ne, ñá kantio é kadā kú'vé ka leí san iña nto.

¹⁹ Dóo ditó nēe nuu i e ntáde ña'a, ña e ntántikín nima káni ntáa. Ntaika luku ña. Ntáde ña nēe e dóo kani kaa ntáde kuení ña. Nā ntákuka'an nuu ña e ntáde xeni ña ni da xóo ka ña'a. ²⁰ Ntánuu ini ña tuku xuva ña. Ntáde tatan ña. Nā ntio kue'en ñá ta'an ña. Ntánaa ña. Ntákuuifii ña. Ura tsi i ntákudiin

ña. Ntáde ña nee iña é ntio mii ña. Ntáki nteé xio ña ta'an ña. Ña ncho vii ña e ntáde ta'an ña. ²¹ Dóo ne'u iní ña. Ntaé'ní ña ta'an ña. Dóo iní xi'i ña. Viko kini kaa ntáde ña, ni dóo titín ka nuu i é kuān ntáa san. Vi'a ve ne, kaka'án u ni nto vatā ó kaka'án u ni nto dí'na, tē xoó ña'a ntáde ña nuu i sá'ā ne, ña kúvi nī'i ña é kuntōo ña mí kadē kù'vé Xuva kō.

²² Ntá tsi xoo ñá'a e ntántikin ña Espíritū sán ne, ntákuinima ñá ta'an ña. Dóo díní ñu'u nima ña. Vá'ā ó ntoo ña. Ntákuítí ña nima ñá ní tã'an ña. Ntáde ñá é vā'á ni tã'an ña. Ntáde ntaa ña nee iña éntaxé'e ña xu'u ña. ²³ Ná tē ntáde na'nu ña. Nã te dotō tsi ntáde ña. Nté uun lei ña kaka'an é ña kuvi é kuān koo vii o. ²⁴ Xoó ñá'a, ña é ntee kimi ña Jesūcrístū ne, vata tē xi'í nima kíni kaa ña ntíkā krusi ni é un ntí'í nūu i é kíni kaa é ntio i, é ntukū nuu iní i. ²⁵ Tē é nī'i ko ntuví va'á iña ko e tá'xi Espíritū sán ne, na kuē'é ó é nañ'e Espíritū sán kō nté koo é vā'á koo vii o.

²⁶ Nã kada ka'nu ña'a ó. Nã nakutsu'un ta'an ó. Ntē ña kune'u iní ko ni ta'an kō.

6

É xntii o ta'an kō

¹ Ení ko, te kinī ntó tsi kade uun ña'a é kíni kaa né, divi ntó é nuu Espíritū Sántū sán nima ntó ne, xntii nto ñá é vā'á koo vií ña. Vá'a vá'a tsi kōo ka'an ntó ni ña ne, kuenta tsi vií nto kúñu nto tē ña kó'xo nto nuu i sá'ā di. ² Xntii nto tã'an nto dá kanto'o ña ne, dukuan kōo kada ntaa ntó vata ó ntío Cristu.

³ Tē dóo ka'nu ña'a ó kuiní mii kō né, kuān tē ña te nee kainuu á'vi ó ne, da kaeni nta'ví mii ó kúñu kō. ⁴ Koto vá'a nto nté o de nto. Te vā'á ó, kuiní nto ne, kidáa kuvi kutúvi díní ntó ne, ñá kantío é kutsu'un nto tē díi ka va'á nto é ña nguū san. ⁵ Tsi kantio é vā'á koo vii o nēe tsiñu é nī'i ko.

⁶ Xoó ña'a é kanakuā'a ña tú'ūn va'á san ne, vá'ā ó te kátsin dava ña ni mastu ña é un ntí'í é vā'a é ió iña ña.

⁷ Nã ku ení nta'ví nto kúñu ntó, tsi ña kúvi nárkintēe o Xuva ko. Da nēé ka é kú'xí ó né, divi tsi é nī'i kó di. ⁸ Te kú'xí o da nēé ka é ntio nima kíni kaa kō ne, nī'i kō doxi'í san. Ntá tsi te kú'xí o vatā ó ntio Espíritū Sántū sán ne, nī'i ko ntuvi vā'á iña ko ntii dañu ntúvi nta'a Espíritū san. ⁹ Dukuān ne, ñá ku kudu'xen kō é vii o é vā'a, tsi te kú'tí o nima kó ne, nī'i kō é vā'a te xee ntúvi i. ¹⁰ Dukuān ne, dá ió ka ntuvi ne, vá'a koo na vii o ni un ntí'í ntí'í ña'a sán ne, dá díi díi ka ni ta'an ko, ña ntákuinti'xe i san.

Kaxe'e Pablu ítsi da ntí'í tūú san

¹¹ Un ntáa letra na'nú san é ka'ú ú nta'a mii kó ve! ¹² Ntio ko é kútumi nto tsi ña tsikán, ña é ntio i é kuētsi é tē'nte kúñu ixi nto ne, da mii e ntáde ña vata koo é ña ka'an kíni

ña'a san iña ñá ne, vata koo é ña ntó'o ña kuenta iñá krusi san mí xi'í Cristu kuénta iña ko. ¹³ Ntá tsi divi ñá é tē'nte kúñu ixi ña ne, ntē ña iní de ntaa ntí'í ña é kaka'án lei san. Da mii tsi é ntio ña é ka'ntē ntó kúñu ixi nto vata koo é vii na'nu ña tsi divi ñá edé ña e kuān o dé nto. ¹⁴ Xu'ú ne, nté uun nuu i é ña ncho vii ka'nu ú kuenta iña i; da mii tsi kuénta iñá krusi mí xi'í Cristu kuénta iña ko. Nã kade ká u kuenta nee nuu i é ió ñuxiví sa. Vata tē xi'í, kuíni kó ne, vata tē xi'í u di kuenta iña i. ¹⁵ Tsi te ūun tsi kúñu kúvi o ní Cristu ne, ñá tē iní te te'nte kúñu ixi ko ne, o tē ña'a. E kainuu á'vi ne, é nī'i ko ntuví va'á iña ko. ¹⁶ Un ntí'í ntó e ntántikin nto tú'ūn sa'á ne, vá'a koo na kuntōo nto. Na ntuntá'vi iní Xuva ko ntó, ni ūn ntí'í ña Israee ntí'xe san, ña nteé kimi i Xuva kō.

¹⁷ Vi'a ve ne, ñá ntío kó tē xoó nakutsu'ūn ká i kó kuenta iña i sá'ā. Tsi é kú'títín tsanta uve kúñu ko é kanañ'e tsi xu'ú ne, kade tsiñu ntí'xe u iña Tó'o ko Jēsuu.

¹⁸ Nã xnuu viko Tó'o ko Jesūcrístū nima ntó, ení ko. Kuan tsi koo é ká'án u ni ntó.

Tutu e táxnū San Pablu iña ñá ñuú Efesu

Taxnū Pablu tutú iña ña ntákuinti'xe i, ñá ntoo ñuú Efesu

¹ Xu'u é Pablú u ne, pustru iña Jesúcrístú u tsi kuan ō ntío Xuva kō é tēé tsiñu ña ko. Taxnū u tutú sá'a iña ña ntáduku ntée Xuva kō, ña ntoo ñuú Efesu, ña ntákuinti'xe i Jesucristu. ² Xuva ko nī Tó'o ko Jesúcrístú ne, na nāxnuu viko ña nto. Na tā'xi ña é kuntōo vá'a nto.

É vā'a é kata'xi Xuva ko kuēnta iña Jesúcrístu

³ Dōo ka'nu Xuva ko, divi Uvā Tó'o ko Jesúcrístu. Dōo tá'xi ña kō é un ntí'i nūu i é vā'a é tuví e dukún kán tsi kúdad# ō nī Cristu. ⁴ Tsi dí'na dá tuví ñuxiví san ne, nāxaxnúu Xuva ko ko kuēnta iñá Cristu vata koo é na ntāntoo ña nima kō, vata koo é ña tuví ka kuétsi ko tē xee o nta'a ña. ⁵ Tsi dóo ntío ña kō ne, nté dí'na kaka'an ñá tsi kí'i ña kō é kuvi o i'xā ñá kuenta iña Jesúcrístu, váta ō ntío ña. ⁶ Dukuān né, utén uten ntáka'an o tsi dóo ka'nu Xuva kō. Dōo vá'a o dé ña ni kō. Ñá ni dé vini ña da tá'xi ñá ko I'xā ña, ña e dóo kuinima ña. ⁷ Nákakū ñá ko kuēnta iña I'xā ña, tsi éti ña ñiñi ña kuēnta iña ko. Dé ka'nu iní ña ni kō kuétsi kō, tsi dóo ntio ña kō. ⁸ Ñá te un sīn tsi kuinima Xúva ko kō ne, tā'xi ña é kútú've kō, é kí'in iní ko. ⁹ Tā'xi ña é kūtuni ko nee iña é ntio ña, nuu i é ña ni iní ō, vata ō ntío ña. ¹⁰ Sá'a dé kueni Xuva kō é víi ña dá xee ntúvi i. Natáká nuu ña é un ntí'i vata koo é kodo nūú Cristú da neé ka é ió e dukún kan ni da neé ka é ió ñuxiví a.

¹¹ É kudad# ō nī Cristú ne, nāxaxnúu Xuva ko ko ūn tsi nte dí'na vata koo é nī'i ko iña ña. Kuān o dé Xuva ko vatā o é vā'a o kuini ña. ¹² Kuān o dé ña vata koo é ntí'i, é dí'na ntí kuinti'xe ntí Cristú ne, víi ntí vata koo é ka'an ñá'a tsi dóo ka'nu Xuva kō. ¹³ Divi ntō di, dá tekū nto tú'ūn é nuu é ntaā i, dá tekū nto nté koo nakáku nto ne, kuinti'xe nto Cristu. Kudad# nto ni ñá né, xntéé Xuva ko nto ná'a da tá'xi ña Espíritū Sántū é kunūu ña nima ntó vata ō tá'xi ña xu'u ña. ¹⁴ Tā'xi Xuva ko Espíritū Sántu vata koo é kūtuni ko tsi víi ntí'xe ña vata ō tá'xi ña xu'u ña dá kúvi nakí'i ña é un ntí'i nūu i é káduku ntée ña. Kidáā ne, ka'an ñá'a tsi dóo ka'nu Xuva kō.

Kaikán Pablu nta'a Xuva kō é kuē'e ña é na kukí'in iní ña ntákuinti'xe i

¹⁵ Dukuān ne, da téku ko tsi dóo ntákuinti'xe nto Tó'o ko Jesuú ne, tsi dóo ntákuinima nto ta'an ko, ña ntákuinti'xe i Xuva kō ne, ¹⁶ ñá kaxtuví mií u é nakué'e u sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iña nto. Kanaka'an kó nto dá kaka'an ntá'vi u.

¹⁷ Kaikán u nta'a Uvā Tó'o ko Jesúcrístú, divi Xuva kō, ña e dóo va'a san, te tā'xi ña é kútú've vá'a nto iña ña, vata koo é kí'in díki nto é káka'an ña, vata koo é kíni va'a ntó ña. ¹⁸ Kaikán u nta'a Xuva ko te nāxi'í nuu ña nuu nto vata koo é kútuni nto neé é nī'i nto é kána ña nto. Te tā'xi ña é kūtuni nto tsi ña te nté kaa va'a, ña te nté kaa kuika nuu i iña Xuva ko é kaxé'e ña ña'a é nakuidu da'an ña. ¹⁹ Te tā'xi ña é kūtuni nto tsi ña te nté kaa ka'nu ña. Kakuvi víi ña é un ntí'i kuēnta iña kō, divi ō e ntákuinti'xe ko ña. Nañ'e ñá kō tsi kuví víi ña nī é un ntí'i ²⁰ dá nantōto ñá Cristú rkontuvi é xi'i ña ne, xé'e ñá é kutuvi ñá díñi kua'a ña e dukún kán. ²¹ Díi ka ka'nu Jesuu é da xōo ka ña tsiñu na'nu i, da xōo ka ña tsiñu i, da xōo ka ña ntádē kú've e dukún kan, da xōo ka ña ntádē kú've ñuxiví a, da xōo ka ña e dóo ka'nu, kuān te ntóo ña vevii, kuān te ntóo ña ntuvi é kí'in o. ²² Tā'xi Xuva kō é kúvi víi Cristu ni é un ntí'i. Tā'xi ña é kúvi Cristu tó'o iña un ntí'i nūu i é káduku ntée ña ntákuinti'xe i san. Cristú ne, divi ña é kadé kú've ñá kuenta iña ña ntákuinti'xe i san. ²³ Ña ntákuinti'xe i sán ne, vata ntáa kúñú Cristu ña. Kanuu mé'ñu kanuu dava ña ña ntákuinti'xe i sán ni da kaníi dū'va ñuxiví san.

2

Nakakú Xuva ko kō, tsi dóo kakuinima ñá kō

¹ Tā'xi Xuva ko ntuvi vā'a iña nto, divi ntō é vata ntáa ña xi'i ntáa nto kidaa kuēnta iña kuétsi ntō, dá vata kuinti'xe nto Cristu. ² Dōo ncho víi nto kuétsi kidaa, dá ntikin ntó vata xkoó iní ñá ñuxiví san. Dé ntaa nto é ka'an tó'o é ña vā'a san, ña é kadé kú've iña é ña vā'a é ntoo e dukún kán, diví é káka'an nté koo víi ña'a, ña é ña ncho kuinti'xe i Xuva kō. ³ Kuān o dé o, ūn ntíi ntíi o, kidaa. Éde o da mií é ntio kō. Dé ntaa o é káka'an nima kíni ntáa kō, e ntádē kueni kō. Dukuān ne, kantio é nī'i kō é ntó'o ko e dóo ka'nu é kata'xi Xuva ko, ni ūn ntíi ntíi ka ña'a. ⁴ Ntá tsi un vá'a tsi ntúnta'vi iní Xuva ko kō, tsi ña te nté kaa kakuinima ñá kō ne, ⁵ tā'xi ña ntuvi vā'a iña ko kuenta iñá Cristú, kuān te kantio é nī'i ko doxi'i kuenta iña kuétsi kō. Da mií tsí e dóo va'a Xuva kō é nakakū ñá kō. ⁶ Vata ō ntóto Tó'o ko Jesúcrístú ne, kuan ō nántoto ña kó di ne, tā'xi ña é kuntuo dad# o ni ña e dukún kán, tsi kuinti'xe ko Jesúcrístu. ⁷ Kuan ō dé ña vata koo é nañ'e ñá ña'a rkontuvi ve tsi un vá'a tsi kakuinima ñá kō, tsi dóo vá'a ó de ña ni ko kuenta iña Jesúcrístu. ⁸ Da mií tsí e dóo va'a Xuva kō é nakakū ñá nto da kuinti'xe nto. Ña túvi nee nuu i é víi mií nto é nākáku nto, ntá tsi doméni tá'xi Xuva kō é nākáku nto. ⁹ Ña kúvi víi o nee nuu i é nākáku ō, vata koo é ña víi ka'nu ō. ¹⁰ Tsi Xuva kō de kú've ñá kō vata koo é da ntántíkin o Jesuú

ne, vii ō é vā'á, vata ō ka'an Xúva kō nte dí'na é vii o.

É kuntōo vá'a o kuēnta iñá Cristu

¹¹ Dukuān né, naka'an ntō nte ntáa nto dí'na, divi ntō é ña te ña Israeé nto. Ntáka'an ñá Israeé san iña ntó "ña'a, ña é ña ni té'nte kúñū é ixi i", tsi ntántikin ña vata xkoó ini ña e ntaé'nté ña kúñū ña, kuān te müi tsi ñá é'nte ña. ¹² Kidáā ne, váta kīni ntó Cristu. Tuku ña'a nto é ña Israeé. Ña túvi nee iña é intétu nto, ntē ña ni iní nto xoo é Xuva kō. ¹³ Ntá tsi vevii ne, kudadii nto ni Jesúcristu. Divi ntō é ña ni kuvi kixi'xi étsin nto Xuva kō kidaā né, ntoo ni'i nto ña vevii, tsi éti Cristu niñi ña kuenta iña nto. ¹⁴ Tá'xi Cristu é kuntōo vá'a ō, tsi idé ña é ntúdadii ña Israeé san nī ña e ña te ña Israeé san. É nakaán nuu ña mí'i kánti'u kidaā da ntánā nuu ña Israeé san nī ña é ña te ña Israeé san. ¹⁵ Dā xī'i ña ne, nant'i'i ña leí san é kaka'an nté koo vii o, é kadé kú've iña ko. Uun tsi ña'a, ña é xēe, ntáda dadii ña ntuvi ñá'a san, tsi ntákuinti'xe dadii ña Xuva kō. Kuān o dé ña vata koo é kuntōo vá'a ña ni tá'an ña. ¹⁶ Dukuān né, dá xī'i ña ntíkā krusi kán ne, nant'i'i ña du'xēn é édé ntuvi ñá'a san vata koo é kúvi ntuvá'a dadii ña ni Xuva kō. É uun tsi ña'a kúvi ña ve.

¹⁷ Vé'xi Cristú ne, ka'an ña nté koo kuntōo vá'a nto, divi ntō é vata kiní nto Xuva ko, ni ña'a san é ini ñá ña. ¹⁸ Kuenta iña ña kuvi k'i'in étsin o nuu Xuva ko, tsi é ni'i ko Espírítu ña, ntuvi ō. ¹⁹ Dukuān ne, ñá te ña tuku ñuú ka nto, ñá te ña é doto tsi ntaíka ká nto, ntá tsi ña ñuú Xuva ko nto vé. Ña ví'i Xuva ko nto vé ne, dadii xnto ni ña e ntáduku ntéé ña. ²⁰ Vata kaa ví'i san ntáa nto, tsi odo nto nú eti ví'i san. Eti ví'i sán ne, divi tú'un é nakuá'a pustrú san nī ña ka'án naa Xuva ko. Mii Jesúcrístu ne, xuu é odo nūu diñi ntii ví'i san. ²¹ Xo'ó é kudadii o nī Cristú ne, kuve ta'an o vata ntáa ntíká nto'o é xī'i ta'an va'a un ntíi ntíi diñi i, da nté ntuvi o xúkún Xuva kō mí'i ña kakí'vi nté uun nuu i é kīni kaa. ²² Divi ntó di, dá kudadii nto nī Cristú ne, kuve ta'an nto nī ña ntákuinti'xe i san vata koo é kúvi nto xúkún Xuva kō, tsi nuu Espírítu ña nima nto.

3

Divi tsiñu Pablu é ka'an ña tú'un va'a san nī ña é ña te ña Israeé

¹ Dukuān ne, xu'u é Pablú u ne, nuu kutú ú kuenta iña Jesúcristu, váta koo é divi ntó, ña é ña te ña Israeé nto, ní'i ntó é vā'a. ² Á te ñi nto tsi dóo vá'a o dé Xuva ko ni kō da téé tsiñu ña ko é ka'án u tú'un ña ni ntó. ³ Tá'xi Xuva kō é kūtuni ko é tuvi xu'u iña ña, vata o dé vá'a ú dí'na é ña kué'e tsi tú'un é kaka'án u. ⁴ Dā nakua'a nto tú'un tsikán ne, kūtuni nto tsi iní u nuu i é tuvi xu'u iñá Cristu. ⁵ Dá ntē vevii ne, ñá ni xē'é Xuva kō é kūtuni ñá'a. Ntá tsi vevii ne, e xē'e Xuva ko kuēnta iña

Espírítu Sántu san é kūtuní pustrú san nī ña ntáka'án naa Xuva ko. ⁶ Sá'a ne, nuu i é tuvi xu'u kidaā: tsi ña é ña te ña Israeé ne, dadii tsi ní'i ña iña Xuva ko nī ña Israeé san, tsi e kúdadii ña nī ña Israeé san kuenta iña tú'un va'a san. Ní'i ña é xē'é Xuva ko xu'u ña di dá kuintí'xe ña Cristu.

⁷ Téé tsiñu Xuva kō ko é ka'an ntódo u tú'un sa'a, tsi dóo vá'a ō de ña nī kó ne, tá'xi ña kó ntii ña vata koo é kúvi vii u tsiñu sá'a. ⁸ Xu'ú ne, dií ka dutsi kaa u é ña e dií ka dutsi kaa é káduku ntéé Xuva kō. Ntá tsi dóo vá'a o dé Xuva kō, tsi tá'xi ña é ka'án u nī ña é ña te ña Israeé san tú'un va'a iñá Cristu é dií ka nuu á'vi é ntē ña ini o nté kaa. ⁹ Ta'xi Xuva kō, ña é de kú've é un ntí'í é io, é ka'an ntódo ú vata koo é kīni un ntí'í ntíi ña'a nté ō de kú've ña é koo nuu i sá'a é xtúvi xu'u ña un tsi nte dá iñi ntu'u ñuxiví san. ¹⁰ Kuān o dé ña vata koo é kūtuni un ntí'í ntíi ña e ntádé kú've e dukún kan tsi dóo ini Xúva kō é un ntí'í nté koo vii ña dá kiní ña ña ntákuinti'xe i san. ¹¹ Un tsi nte dí'na kuān ó ncho vií ña kuenta iña Tó'o ko Jesúcristu. ¹² Kuenta iñá Cristú ne, ini o tsi kuvi xee étsin ō nuu Xuva ko. Tsi te kuintí'xe ko ña ne, ñá kaú'ví ka ko ña. ¹³ Dukuān ne, kaka'án u ni nto tē ña náti'vi iní nto é kuān ó kanto'o kó kuenta iña nto. Tsi xu'ú kanto'o kó vata koo é ní'i nto é vā'a.

Kakuinimá Cristu nto

¹⁴ Dukuān né, kanchití u nuu Xuva ko, divi Uvā Tó'o ko Jesúcristu. ¹⁵ Uva ña iña un ntíi ntíi tátá ña'a sán di, kuān té ña ntoo e dukún kan, kuān té ña ntoo ñuxiví a. ¹⁶ Kaikán u te tá'xi ña é kunūu ntii nima ntó kuenta iña Espírítu ña, tsi ña te nté kaa io é vā'a iña ña. ¹⁷ Kaikán u te kunūu Cristu nima ntó da ntákuinti'xe nto. Na tá'xi ña é kútrú've vá'a nto nté koo kuinima kué'en nto, ¹⁸ vata koo é kūtuni ntó, ni ñn ntíi ntíi ña ntáduku ntéé Xuva kō, nté kaa nī'i, nté kaa kani, nté kaa kūnu, nté kaa dūkun kaxee tá'an é kakuinima Xúva ko kō. ¹⁹ Kaikán u te kiní nto nté kaa ntio Cristu kó, kuān té ña kuvi kadá kuení kō tsi dóo kué'e, vata koo é kú'un tsitu kué'en nima ntó Xuva kō.

²⁰ Dóo ka'nu Xuva kō. Dóo ió ntii ña é káde tsiñu ña nima kó ne, kuvi víi ña dií dií ka va'a é kaikan o, dií dií ka va'a é kadá kuení kō. ²¹ Te ka'an ñá'a tsi dóo ka'nu Xuva ko kuēnta iña ña ntákuinti'xe i san, kuenta iña Jesúcristu. Kuān koo ka'an ñá da ntántoo ká ña'a san ñuxiví a ne, ntii dañu ntúvi di. Kuan tsi koo na kōo.

4

É uun tsi kúñū kúvi o kuēnta iña Espírítu Sántu san

¹ Xu'u é nuu kútú ú kuenta iña Xuva kó ne, kaikán u nta'a nto te vii ntó vatá ó ntio Xuva kō é víi ña e kána ña. ² Nā víi ka'nu nto. Nā

ku kudīin nto ni ña'a. Na kūfīi nto kuntētū nto. Na kūfīi nto ni tā'an nto. Na kuñinima ntó ña. ³ Koo ntií ntó é ña xtuví mii ntó é uun tsi ntádē kuení nto vatā ó katá'xi Espiritū Sántū san dá ntoo vá'a nto. ⁴ Uun tsi kúñu nto, ni ūun tsi Espiritū ntó dí, vatā ó Ió uun tsi nuu i é vā'a e ntantētū nto é nī'i ntó rkontuvi, nto'o é kána Xuva ko ntó. ⁵ Uun tsi Tó'lo kó, uun tsi tú'ūn va'a é kuinti'xe ko, ni ūun tsi nuu i é kutsi ntute o. ⁶ Uun tsi Xuva ko, divi Uva ko ūn ntíí ntíí o. Divi ñā é odo nuū ñā é un ntíí ntíí o. Divi ñā é nuu mé'ñu nuu dava ña ko ūn ntíí ntíí o.

⁷ Ntá tsi é un é un ó ne, é tā'xi Cristu ko nuu i é vā'a é vīi ó, vatā o ntío ña. ⁸ Dukuān ne, kaka'an tú'un Xuva kó: Da kúntáa ña e dukún kán ne, ntēka ñā ña ñu'u kutū ne, xé'e ña nuū i é vā'a é vīi ña'a san, ka'an.

⁹ ¿Nee iñá ntu kani tu'un é kaka'an é kúntáa ña? Ncho ka'an tsí di'na naínu ña ñu'u a. ¹⁰ Ña e naínú san ne, divi tsi ñā é kúntáa ña mí'i e díi ka dukun e dukún kán vata koo é kadā kú'vē ñā dá kaníi dū'va. ¹¹ Tā'xi ña nuu i é vīi o, é un é un o. Ió ñā ne, xé'e ñā é vīi ñā pustru. Ió ñā ne, xé'e ñā é ká'an ñā naa Xuva ko. Ió ñā ne, xé'e ñā é ká'an ntódo ña tú'ūn é nakáku o. Ió ñā ne, xé'e ñā é kadā kú'vē ñā ña ntákuinti'xe i sán ne, nakuā'a ña ña nchu'ún san dí. ¹² Kuān o dé ñā vata koo é koo tú'vē ña ntáduku ntée ña é vīi ñā tsiñu ña, vata koo é nakué'nu ña ña ntákuinti'xe i Cristú san ¹³ da nté dadí tsi kuinti'xe ko, dá nté dadí tsi ini vá'a o I'xá Xuva kó. Kidáa ne, kuka'xi nuu ó ne, kué'nu ó vata koo é un ntí'í é vīi ó ne, vīi o vatā o dé Cristu. ¹⁴ Nā vīi ka o vatā o de I'xá san é nuu nuu tsi ntánadama e ntádē kuení i. Ntántikin dá nēe ka nchu'un é xēe e ntánañē'e ña ntaéni nta'ví san, ña e dóo ntáde é kīni kaa. ¹⁵ Ntá tsi ka'an o é nuu é ntaā i ni ñā'a, tsi ntákuinima kó ña. Kidáa ne, kue'nu ká o un tsi dá nte xee tá'an o vīi o vatā o dé Cristu. Divi ñā né, odo nuū ñā iñā ña ntákuinti'xe i sán vatā ó odo nuū diki ko iña kúñu kó. ¹⁶ Xo'ó ne, vata káa kúñu Cristu ntáa o, é dóo vá'á ó xi'i ta'an é un ntíí ntíí ta'vi i. Te ūn ntí'í tsi ta'vi i dóo vá'á ó ntáde tsiñu ne, dóo vá'á ó kae'nu kaníi kúñu ña. Kuan koo na kuñinima tá'an kó dí, un ntíí ntíí o e ntáduku ntée o Cristu.

Ntuvi xéé iñā ko e tá'xi Cristu

¹⁷ Dukuān ne, kaka'an u ni nto vē, tsí ntío Xuva kó é vīi nto sá'a. Nā vīi ka nto vatā ó de ñā'a, ña é ña ini Xúva kó. Dotó tsi ntáde ña é ntío nima kīni ntáa ña. ¹⁸ Nīnēé ini diki ña. Nā túvi ntuvi iñā ña e tá'xi Xuva kó, tsi ña ntákuinti'xe ña, tsi dóo ka'xi ini ña. ¹⁹ Nā ntákuka'an nuū ka ña é da mii tsí e ntáde ña é kīni kaa. Nā té nté kaa diní ña é vīi ña é un ntíí ntíí nuu i é kīni ntáa san. ²⁰ Ntá tsi

divi ntó ne, ñā té dúkuān ó ni nakuā'a nto iñā Cristu, ²¹ té nuu é ntaā i e téku nto é káka'an ñā, té nuu é ntaā i é divi ña nakuā'a ña nto; tsi kaka'an ña é nuu é ntaā i. ²² Vatā ó kanatāva o doo dé'en san ne, kuan koo naxtúvi xio nto é ntío nima kīni kaa nto, é da mii tsí e ntaéni nta'ví nto. ²³ Kué'e ntó é ntavá'a Xuva kó nima ntó vata koo é vā'á tsi koo kadā kuení nto. ²⁴ Nakunúu nto ntuvi vā'á iñā nto é dé kú'vē Xuva ko iñā ko vata koo é vīi o vatā ó de ña. Divi ñā ne, kade ñā é vā'á ni ñā'a sán ne, ña túvi nēe é kué'sí ña. Kuān koo vīi o dí, tsi ntákuinti'xe kó é nuu é ntaā i.

²⁵ Dukuān ne, ñā ká'an ka nto dovéte. Ka'an nto é nuu é ntaā i ni tā'an nto, tsi uun tsi kúñu kúvi o ni ñā.

²⁶ Te kudīin ntó ne, ntá tsi ña ku vīi nto é kīni kaa. Nā na'a tsi kudīin ntó dí, na ntúka'nu ini nto di'na dá kuido nuu ngántii. ²⁷ Ntē ña ku xe'e nto é ká'an tó'lo e ña vā'ā san nté koo vīi nto.

²⁸ Nā kadú'u sán ne, na xtuví mii ña é kádu'u ña. Na kóo ntií ña kada tsiñu ña vata koo é nī'i ña é natsí'i ña iñā ña ntátaan nuū i san.

²⁹ Nā ká'an kīni nto, ntá tsi ka'an ntó nēe é vā'á, nēe é kaxntíi é kué'nú ta'an nto vatā ó kantío ña, vata koo é na naxnuu viko ña ñā'a, ña kateku i san. ³⁰ Nā ku vīi nto nēe iñā é káde i é kúntá'xa ini Espiritu Xuva kó, tsi tá'xi Xuva kó Espiritu san vata koo é kūtuni ko tsi ntáduku ntée o Xuva ko té xee ntúvi é naki'í kue'en ñā kó.

³¹ Xtuví mii nto é dutsí kuini nto, nī é kakudiin nto. Nā ku nāa núu ká nto. Nā ku káchu'ú ntó. Ntē ña ka'an kīni nto iñā ta'an nto. Nā ku vīi nto nté uun nuu i é kīni kaa. ³² Ntá tsi vīi nto é vā'á ni tā'an nto. Ntuntá'ví ini nto ña ne, kada ka'nu ini nto ni ña vatā ó de ka'nu ini Xuva ko ni nto kuēnta iñā Cristu.

5

Nté koo é vā'á koo kuntuo i'xá Xuva kó

¹ Vīi nto vatā ó de Xuva kó, tsi i'xá ña nto e dóo ntío ña nto. ² Utén utén kuinima ntó ta'an nto vatā o kuñimá Cristu ko dá xe'é ña ntuvi iñā ña kuenta iñā ko. Divi ñā e kúvi ña doméni e dóo va'a, é vata kaa uun díko e dóo vá'a ñe'e iñā Xuva ko.

³ Divi ntó e ntáduku ntée nto Cristú ne, ñā ku ká'an'no nté uun tú'ūn nuu i é kīni kaa e ntáde ñā'a ni ñad'í san, e ntáde ne'u ini ña ni ñā'a san. ⁴ Nā ku ká'an nto tú'un dentu. Nā ku dotó tsí ka'an ntó, ntē ña doto tsí xkuntée nto nuu i é ña vā'a, tsi ña te vā'a o é kuān koo vīi o. Díi ka vā'á ó te nakué'e o sinti'ávi nta'a Xuva kó. ⁵ Tsí ini vá'a nto tsí da xóo ka ñā'a é kakidi ni'i ña ñad'í é ña te ñad'í míi ñā né, da xóo ka ñā'a é káde ña é kīni kaa, da xóo ka ñā'a é kákune'u ini ña, é kánuu ini ña tuku nuu i é ña te Xuva kó ne, ñā nī'i ña é vā'á

nta'a Xuva kō, nté ntā'a Cristu. ⁶ Nā ku dā vā'a nto é kāni nta'ví ñā'a san nto te dotō tsi ntāka'an ñā dovete, tsí kuenta iña i sá'ā ne, ku'é le Xuva kō e dóo nto'o ñā, da xōó ka ñā'a é ñā ncho kuintí'xe i ñā. ⁷ Nā ku kudadii nto ni ñā kuān ntāa san.

⁸ Divi ntō né, vata te ñinēe mi ntaika nto kidaā, ntá tsi vevii ne, é naxi'í Xuva kō mi ntaika nto. Vii nto vata tsi ó de ñā'a, ñā é kaika mí kaxi'í nuu ñu'u. ⁹ Tsi ñā é kánaxi'í nuu í ne, kade ñā é vā'a. Kade ñā é ntio Xuva kō. Kade ñā é nuu é ntaā i. ¹⁰ Koo ntii nto vii ntó nee nuu i é díi ka va'a é vii ntó vatā o é ntio Xuva kō. ¹¹ Nā ku dotō tsi kini nuu nto nuu i e ntáde ñā e ntaika mí ñinēe, tsí ñā kaidiá'vi. Ntá tsi nañe'ē ntó ñā tsi ñā te vā'a o ntáde ñā. ¹² Tsi ntákuka'an nuu ko é kā'an o nuu i é ntáde xu'u ñā. ¹³ Ntá tsi dā naxi'í nuu ñu'ú san ne, ntii díto nuu i é iō xu'ú, nte ntāa ntí'xe. ¹⁴ Tsi ñā te nee iña é kuvi koo xu'u dá kaxi'í nuu ñu'ú san. Dukuān ne, kaka'an ñā: Ntoton, diviñ é kakidun. Nakuntitsin mé'ñu ñā xi'í san ne, Cristu naxi'í nuu ñā nuu o, ka'an ñā.

¹⁵ Koto vā'a nto nté o ntáde nto ve. Nā vii ntó vatā ó de ñā tuntú san, ntá tsi vii nto vatā ó de ñā e dóo ki'in ini i. ¹⁶ Koo ntii nto kada tsiñu nto vi'a iō ka ntuvi, tsi dóo iō nuu i é kīni kaa ntuvi sá'a. ¹⁷ Dukuān ne, ñā vii ntó vatā ó de ñā tuntú san, ntá tsi kutuni nto nee é ntio Xuva kō é vii nto. ¹⁸ Nā ku de ki'vi ntó tsi kué'le nto é kadā kú've Espiritú sán nima nto. ¹⁹ Kata nto nchu'ún ni ta'an nto. Kata nto un ntíi ntíi nuu i é kākā'an tsi dóo ka'nu Xuva kō. Kanñ nima ntó kata nto iña Xuva ko. ²⁰ Nguentúvi nakué'le nto sintiá'vi nta'a Xuva ko iña é un ntí'i da neé ka nuu i kuenta iña Tó'o ko Jesūcristu.

Vata tsi te ñavi'í kō ñā ntákuinti'xe i san

²¹ Vii nto é ntio ta'an nto, tsi ntaíko ñu'u ntō Cristu.

²² Divi ntō, ñadi'í, vii nto vatā ó ntáka'an xii nto, vatā ó de nto ni Tó'o ko Jesús. ²³ Tsi ntáde kú've ñatíi san iña ñadi'í ñā, vatā ó kade kú've Cristu iña ñā ntákuinti'xe i ñā. Divi ñā né, kanakakū ñā un ntíi ntíi ñā ntákuinti'xe i ñā tsi uun tsi kúñu kúvi ñā ni ñā. ²⁴ Vatā o ntáde ntaa ñā ntákuinti'xe i é kākā'an Cristú ne, kuan koo na káda ntaa ñadi'í san un ntí'í é kākā'an xii ñā.

²⁵ Divi nto, ñatíi ne, na kuñnima ntó ñadi'í ntó vatā o kuñnima Cristu ñā kuñnti'xe i ñā. Tsi xe'é ñā ntuvi iña ñā doméni kuenta iña ñā, ²⁶ vata koo é nākate ñā kuétsi ñā é nakutsi ntúte ñā ñā da kuñnti'xe ñā tús'un ñā. ²⁷ Kuān o dé ñā vata koo é ntāda ñā ñā kuenta nta'a mí ñā, é vata kaa ñadi'í, ñā e dóo vā'a kaa. Dōo vā'a ntí'xe ñā vata kaa uun doo e dóo nuu a'ví san é ñā tuvi mí'i ni xe'é, ñā tuvi

mí'i ntútsi'í, ntá tsi vā'a kue'en. ²⁸ Du'vā ó kantio é kuñnima ñatíi san ñadi'í ñā, vatā ó kakuñnima ñā kúñu mii ñā. Te kakuñnima ñā ñadi'í ñā ne, kakuñnima ñā kúñu mii ñā di. ²⁹ Xōó ñatíi é ñā ntío kue'en ñā kúñu mii ñā, ntá tsi kaxé'le ñā é ká'xi ne, kade ñā i kuenta. Kuān ó kade Cristu ni ñā ntákuinti'xe i ñā di, ³⁰ tsi ntáduku ntée ñā ñā. Xō'ō né, kuān o ntáduku ntée o kúñu Cristú di. Tsi dadii tsi kúñu kúvi o ni ñā. ³¹ Dukuān ne, kaka'an tú'un Xuva kō tsi xtuví mii ñatíi san uva ñā ni di'í ñā vata koo é kutíni'í ñā ñadi'í ñā. Ntuvi ñā ne, uun tsi kúñu kúvi ñā, ka'an. ³² Sá'a nūu i e dóo ka'nu, é ñā ini o. Ntá tsi kaka'an u sá'ā vata koo é kūtuni nto nté o de Cristu ni ñā ntákuinti'xe i ñā. ³³ Ntá tsi kuñnima ntí'xe nto, é un é un nto, ñadi'í ntó vatā o ntákuñnima ntó kúñu mii ntó. Nadi'í san ne, na kuiko ñu'u ñā xii ñā di.

6

¹ Divi nto, i'xá, kada ntaa nto e ntáka'an úva nto ni di'í nto, vatā o é ntio Xuva kō. Tsi vā'ā o é kuān koo vii nto. ² Tsi tú'un é kuvi un é kākā'an é ní'i ko é vā'a te káda ntaa o ne, kaka'an: "Kuiko ñu'u nto uva nto ni di'í ntó, ³ vata koo é kuntōo vā'a nto, vata koo e dóo kani ntuvi iña nto ñuxiví sa", ka'an.

⁴ Divi ntó né, uvā, ñā kú de nto é na kuñni i'xá nto, tsí nakué'nu vā'a nto i. Kué'le nto é ntó'o i te ñā vā'a o ntáde ne, kué'le nto i itsi nté koo kuntúkin Xúva kō.

⁵ Divi ntó, ñā ntáde tsiñu ne, kada ntaa nto e ntáka'an tó'o ntó, ñā ntoo ñuxiví sa. Kuiko ñu'u nto ñā. U'vi ntó ñā. Kanñ nima ntó vii nto tsiñu e ntáta'xi ñā vata tsi té ntáde tsiñu nto iña Cristu. ⁶ Kada ntaa nto, ñā te da mii tsí da ntaíto ntáde ñā nto, vata koo é kā'an ñā tsi dóo vā'a nto, ntá tsi kada ntaa ntí'xe nto vatā ó de ñā kade tsiñu iña Xuva ko. Kanñ nima ntó vii nto vatā ó ntio Xuva ko. ⁷ Vii nto tsiñu nto nñ kue'én ini nto, vata tsi te iña Xuva ko ntáde tsiñu nto, ñā te da iña ñā'a tsi. ⁸ Ini ntó tsi da xōó ka ñā'a, te ñā kade tsiñu ne, o tē tó'o tsiñu ne, ní'i ñā é vā'a nta'a Xuva ko kuēnta iña i é vā'a é káde ñā.

⁹ Divi ntó di, tó'o tsiñu, kuān koo vii nto ni ñā ntáde tsiñu iña nto. Nā ku kadā xení nto ni ñā. Naka'an ntó tsi io Tó'o nto ntuvi ntó ñā, ñā é tuví e dukún kán né, divi ñā ne, ñā káde ñā kuentá nee ñā'a o.

Nté koo nada'an ñā ntákuinti'xe i sán nima ñā

¹⁰ Kaka'an u sá'a ni nto vē. Ntii na kōo nima nto ve, tsi ntáduku ntée nto Tó'o kō. Tsi dóo iō ntii ñā é ta'xi ñā kō. ¹¹ Vata tsi ó kainúu sntadún san du'nu é kuvi káa ne, kuan tsí koo nakurúnu nima nto Espiritu Xuva kō sán di, vata koo é ñā kuvi vii Tó'o e ñā vā'á san ní nima nto é ncho kani nta'ví nto. ¹² Tsi ñā te ntánaa o ní ñā é iō kúñu i ni xiki i, tsi ntánaa o ni tatsin ñā vā'á e dóo ntii ini i, e ntáde kú've

iña ña ntaika mi dóo neé ñuxiví sa, ni tãtsin é ña vá'a é ntaiko e dukún kãn. ¹³ Dukuãn ne, ki'i nto un ntíi ntíi nuu i é kãta'xi Xúva kô vata koo é kuvi víi nto nada'an ntô nima ntó te xêe ntúvi é kïni kaa san. Dá iô tu've vá'a nto ne, kutu kuntôo nto.

¹⁴ Dukuãn ne, diin tsi kuntôo nto é nãki'ni kutu nto í'xi nto é nuu é ntaã í vatã o dé sntadún san ni ññ í'xi ña. Vii nto é vã'a vata koo é nada'an ntô nima ntó, vata tsí ó kanada'an sntadún san nima ña é kaitavi núu ña du'nu kãa san. ¹⁵ Vata tsí ó kaxio tú've di'in nto e ntaxí'i nto ntí'xen nto ne, kuan kôo koo tú've nto é kika'an ntódo nto tú'ün va'á san nté koo kũntôo vá'a ô. ¹⁶ Dií dií ka nuu á'vi ne, é kuinti'xe vá'a nto vata koo é nada'an ntô nima nto nuu i é kïni kaa é kanakuita ntêe tó'ô e ña vá'á san ntó, vata tsí ó de sntadún san dá kakãta nteé ña le'e kãa san vata koo é ña dúku ña ntuvê é kai'xi san. ¹⁷ Vata tsí o kaitávi dikí sntadún san ññ e'xín ña ne, kuan tsi koo nada'an nto dikí ntó di é kuinti'xe ntô tsi é nakákú Xuva ko ntó. Kuni'i nto kãa kãni iña Espíritú di, é divi tú'un Xuva kô. ¹⁸ Da nêe ka é víi ntó ne, ka'an ntá'ví ntó ni Xuva kô. Kãkan nto nta'a ña da nêe ka nuu i é kã'an Espiritu ñã é kãkan nto. Ntító koo kuntôo nto. Ntê ña ku nátivi iní nto. Utén utén ka'an ntó ni Xuva ko iña é un ntíi ntíi ña ntáduku ntêe ña. ¹⁹ Ka'an ntá'ví ntó kuenta iñá ko di, na ta'xi Xuva ko tú'ün nee iña é kã'án u, vata koo é ña u'ví ko é kã'án u ni ñã'a iña tú'ün va'á san é iô xu'ú iña ña. ²⁰ Xuva ko taxnúu ña ko é kête xaa u tú'un ñã né, dukuãn é nuu kutú ú vevii. Ka'an ntá'ví ntó vata koo é ña u'ví ko nté un siin é kã'án u tú'un ña, vatã ó ntio ña é kã'án u.

Ia ntí'i tutú san

²¹ Tiquicu, ení kô e dóo ntio ko, ña e dóo xntíi kó tsiñu Xuva kô né, ntaa ña ni ntô é un ntí'i iñá ko, vata koo é kũtumi nto nté o de ú ne, nee tsiñu kade ú ve. ²² Dukuãn né, kataxnúu ú ña é k'i'in ña mí ntôo nto vata koo é kã'an ñá ni ntô nté o de ntí, vata koo é na kíi nima nto é víi ntó tsiñu Xuva kô.

²³ Na ta'xi Xuva ko ni I'xã ñá, Tó'ô ko Jesúcristu, é kuntôo vá'a un ntíi ntíi ta'an kô, é kuinima tá'an ña, é dií ka kuinti'xe ña. ²⁴ Na naxnuu viko Xuva ko ün ntíi ntíi ña é ña ni xtuví mii i e ntákuinima i Tó'ô ko Jesúcristu kãni nima i. Kuan tsi koo é kã'án u ni ntó.

Tutu e táxnũu San Pablu iña ñá ñuú Filipu

Nuu kutũ Pablu da táxnũu ña tutũ sa'a iña ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Filipu

¹ Xu'u é Pablú u ni Timõteú ne, ña ntáde tsiñu iña Jesúcrístú nti. Ntúví nti táxnũu ntí tutũ sa'a nta'a un ntíí ntíí ña'a, ña é ntúntoo nima i, tsi uun tsi ña ni Jesúcrístu vé, divi ñá é ntoo ñuú Filipu, ni tó'o iña xúkun, nĩ ña ntáxnntii ña kuínti'xe i. ² Xuva ko nĩ Tó'o ko Jesúcrístú ne, na nãxnuu viko ña nto. Na tã'xi ña é kuntõo vá'a nto.

Kaka'an ntã'ví Pablu iña ña kuínti'xe i

³ Kanakué'e ú sintiã'ví nta'a Xuva ko kuénta iña nto vata dá kanaka'an kó nto, ⁴ vata dá kakã'an ntã'ví u. Dõo diní ko, ⁵ tsi nte da kuínti'xe nto un tsi da nté vevii ne, dadii tsi kade tsiñu nto nĩ kó kuenta iña tú'un va'a san iña Xuva ko. ⁶ Iní u tsi é eni ntũ'u Xuva ko ùun tsiñu e dóo va'á nima ntó ne, ña xtúví mii ña nto da nté ntũntaa nto, un tsi da nté ntũvi é kí'xi xtuku Jesucristu. ⁷ ¿Nté kui ña kuan koo kadã kueni kó iña nto? Tsi dóo ntio kó nto. Dadii tsi kanaxnuu viko Xuva ko ko ni nto, kuã te nuu kutũ ú, kuã té kantada ntaa ú tú'un va'á san é nuu é ntaã i. ⁸ Kutuni Xúva kó tsi dóo ntio kó nto un ntíí ntíí ntó vatã ó ntio Jesucristu nto. ⁹ Kaka'an ntã'ví u te dá dií dií ka kuinima ntó, dá dií dií ka kutuni ntó nêe é vá'á, nêe é kíni kaa, ¹⁰ vata koo é kútuni ntó nêe é dií ka va'á, vata koo é ña vii nto é kíni kaa, vata koo é ña tui kuétsi ntó dá kí'xi xtuku Jesuu. ¹¹ Dá tã'xi Jesucristu é vii ntó nuu i e dóo va'á, vata koo é na kũnuu iní ña'a Xuva kó, vata koo é na kã'an ña tsi dóo va'á ña.

Ntũvi iña ko ne, kuenta iña Cristu

¹² Ntio ko é kútuni ntó, ení ko, nee iña é kũvi kó ne, dií ka vá'á o, tsi dukuãn ó kae'nu tú'un va'a san iña Xuva ko. ¹³ Un ntíí ntíí sntadun, ña ntoo nú vi'i ña tsiñu i, ña naní Cesá san, ni ùn ntíí ntíí ña'a, ña ntoo i'a ne, iní ña tsi nuu kutũ u tsi kuínti'xe kó Cristu. ¹⁴ Ñá kaú'ví ka ení kó é kã'an ña iña Tó'o ko Jesuú, kuã té nuu kutũ u. Nté un siin ka ña káu'ví ña é kã'an ña tú'un Xuva kó.

¹⁵ Iõ ñá ntáka'an ntódo ña iña Cristu tsi ntákune'u iní ña nĩ ko, tsi ncho vii ña é dií ka nto'o ko. Ntá tsi iõ tũku ña'a ntáka'an ntódo ña iña Cristu tsi ntio ña é kõo é vá'á nĩ ko. ¹⁶ Iõ ñá'a ne, kuã o ntáde ña tsi dóo ntákuinima ñá ko. Iní ña tsi nuu kutũ ú kuenta iña tú'un Xuva kó. ¹⁷ Iõ tũku ña'a ne, ntáka'an ntódo ña dadii iña Cristu, ñá tẽ tsi ntio ña é vá'a, ntá tsi tẽ dií dií ka ta'xi ña é ntó'o ko dá nuu kutũ u. ¹⁸ ¿Nté koo ve? Ña té ini. Dõo diní ko vevii, tsi téku ña'a tú'un

iña Cristú, kuã té nuu é ntaã i e ntáka'an ñá, kuã té ña te kãni nima ñá ntáka'an ña.

Ña kóo da'na é nuu diní nimá ko, ¹⁹ tsi iní u tsi koo é vá'á iña ko, tsi kaka'an ntã'ví nto ne, Espíritũ Sántũ e tá'xi Jesúcrístú xntii ña ko. ²⁰ É ntio kó ne, nté uun nuu i é ña kuká'an nuu ko, ntá tsi kunuu ka'xi nimá ko vata koo é kuiko ñu'u ña'a Cristu da ini ña tsi kuínti'xe kó ña é ví'a é ütén, kuã te kutuvi ka u ñuxiví sa ne, kuã te kuví u. ²¹ Tsi te kutuvi u ñuxiví sa ne, kutuvi u nĩ Cristú, o kuã te kuví u ne, dií dií ka vá'a koo kutuvi u ni ña. ²² Te kutuvi ka ú ñuxiví sa ne, iõ tsiñu é vii u iña Tó'o ko. Ntá tsi ñá iní u nee iña é nãkxnuú u. ²³ Ntio kó ntuvi núu i san. Dõó ntio kó é kí'in u kikutuvi u nĩ Cristu, tsi dóo vá'á o. ²⁴ Ntá tsi dií ka ntio nto é kutuvi ka ú ñuxiví sa kuenta iña nto. ²⁵ Dukuã é iní u tsi kutuvi ka ú ni ntó vata koo é xntii ú nto, vata koo é dií ka kuínti'xe nto Xuva kó né, dóo diní kuntuo nto ni ña. ²⁶ Kidaã nê, nanũ'u ntó iní nto Jesucristu kuénta iña ko, tsi ntí'xi xtuku ú mí ntoo nto.

²⁷ Sá'a e dóo ntio ko: é vii ntó vata kaa é kãka'an tú'un va'á iña Cristu. Kuã te kixkóto ni'ní u nto, kuã té xoxó u, ntio kó kutuni ko tsi vata kaa uun tsi ña'a nto e ntákuínti'xe nto, vata kaa uun tsi ña'a nto ntáde tsiñu nto kuenta iña tú'un va'a é kuínti'xe nto. ²⁸ Ñá ku u'ví ntó nee iña e ntáde ña'a da ntáde kini ña ni ntó. Dukuã é kútuni ña tsi ña kvi vii ña ni ntó, tsi nakákũ Xuva ko ntó. ²⁹ Tsi kaduku ntêe nto é ña te da mí tsi é kuínti'xe nto Cristu, tsi ntó'o ntó dí kuenta iña ña. ³⁰ Tsi dadii ntáde ú ni nto du'xen kuénta iña tú'un va'á san vatã o dé u kidaã ne, é ini nto tsi kuan tsi ó kade ú vevii.

2

Nuu kutũ Pablu da táxnũu ña tutũ sa'a iña ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Filipu

¹ Tẽ nuu é ntaã i é naxnuu ka'nu Cristú nima ntó, tẽ nuu é ntaa i e dóo diní nto tsi ntákuinima ntó, tẽ nuu é ntaã i e ntaika nto ni Espíritũ Sántũ, tẽ nuu é ntaã i e ntántunta'ví iní nto ne, ² vii nto vata koo é nãkunuu dínĩ kue'én nimá ko. Uun tsi kadã kueni nto. Uun tsi kuinima ntó vata kaa uun tsi nima ntó, uun tsi díki nto. ³ Ñá tẽ nee iña vii nto iña mii nto, e dóo ka'nu ña'a ncho vii nto, ntá tsi vii nto vata kaa i'xá lu'nti, vata kaa te dií ka ka'nu ña nguii san é divi ntó. ⁴ Ñá te da mii iña nto koto nto, ntá tsi iña ta'an ntó di.

⁵ Dadii tsi kadã kueni nto vatã o dé kueni Jesucristu. ⁶ Divi ña né, kuã té Xuva ko ñá, ntá tsi ña ni itsũ'un ñá é xtuví mii ña é ntoo dadii ña ni Xuva kó. ⁷ Tsi xtúví mii ntí'xe ña iña ñá ne, kũvi ña ña kade tsiñu da káku ña vata kaa ña'a. ⁸ Dã kúvi ña ña'a ne, dií dií ka ntulú'nti ñá, tsi dé ntaa ña un tsi da nté xi'i ñá, kuã te ntíkã krusi kãn xi'i ña. ⁹ Dukuã

ne, xé'le Xuva kō e dóo ka'nu ña. Xé'le ña ña uun divi é díi ka ka'nu é un ntíi ntíi dívi ña'a. ¹⁰ Un ntíi ntíi ña'a, ña ntoo e dukún kán, ña ntoo ñuxiví san dí, nī ña ntoo má ñu'u kán ne, dá tekú ñá dívi Jesuú ne, nákunchiti ntāa ña. ¹¹ Un ntíi ntíi ñá ka'an ña kidaā tsi Tó'o ntí'xe ña Jēsuú ne, ká'an ña tsi dóo ka'nu Xuva kō.

Ña kuínti'xe i ne, vata kaa ñu'u é kaí'xi ñuxiví san

¹² Dukuān ne, tá'an kó e dóo kakuinimá ko, vata tsi o dé ntaa nto di'na ne, kuan tsi koo víi nto vevii. Ná te da mii tsi dá túvi u ni ntō, tsi díi díi ka dá xoxó u. Tsi da xe é nakáku nto ne, kada tsiñu nto ni Xuva kō. Kuiko ñu'u nto ña. ¹³ Tsi Xuva ko kade tsiñu ña ni ntō ne, divi ña xntii ña ntō é víi ntō nuu i é vā'a é ntio ña.

¹⁴ Ná ku tsi'í kuétsi nto ña'a. Ná ku dutsi kuinī ntō ni tá'an nto, ¹⁵ vata koo é ña koo kuétsi ntō, vata koo é ña kadá kuení nto nuu i é kīni kaa. Víi nto vata kaa i'xá Xuva kō, i'xá e dóo va'á kue'en, mé'ñū ña'a, ñá iō kuétsi i, ña ntáde é kīni kaa. Divi ntō ne, vata ntaa ñu'u ntāa nto é ntanaxi'í nuu nto, ¹⁶ tsi ntánañē'e nto ña'a tú'un e dóo va'a é nakáku o. Dukuān ne, dá kī'xi xtuku Cristú ne, dōo diní ko tsi ña ká'an ña tsi é ntaa i é itúvi ú dé tsiñu ú ñuxiví sa. ¹⁷ Kuān té nakunáa ú ntuvi ñá ko kuenta iña ntō ne, ña tē nté kaa diní ko. Dōo diní ko dá ntoo diní nto. ¹⁸ É ntio kó ne, dadii kuntōo diní ntō nī ko.

Timoteu ni Eprafódito

¹⁹ Tē Tó'o ko Jēsuu ntío ña ne, taxnúu ú Timoteu é kī'in ña mí ntoo nto vata koo é na kūtuní ko nté o de nto. Dukuan nákunúu diní nimá ko. ²⁰ Xóxó tukú ña'a vata kaa Timoteú san e dóo kadé kuení ña te vā'a o ini nto. ²¹ Tuku ña'a ne, iña mí ña ntádé kuení ña, ñá te iña Jesúcristu. ²² Ná tsi ini nto tsi dóo va'á Timoteu. De tsiñu ña nī ko é káka'an ntódo u tú'un va'á san vatá o kade tsiñu i'xá ni uva i. ²³ Ura tsi i tē kūtuní ko nté koo kuví kó ne, taxnúu ú ña. ²⁴ Á te tá'xi Tó'o ko tē ña na'a ka dá kī'in mii ú dí, kuiní ko.

²⁵ Ntá tsi nī dukuan ntaxxnúu ú Eprafodito, divi éni kō é dadii dé tsiñu ú nī ñá, dadii dé u du'xen ni ña, divi ña é vē'xí ña kuenta iña nto é xntii ña ko. ²⁶ Un vá'a tsi kanaka'an ña ntō, un ntíi ntíi nto. Dōo kadé kuení ña tsi téku nto tsi etsin ña. ²⁷ Étsin ntí'xe ña kidaā. Dókō sá ni xi'í ña. Ntá tsi ntúntá'ví ini Xuva ko ña. Ntuntá'ví ini Xuva kō kó dí, tsi díi díi ka kúnta'xa ini ko tē dí ni xi'í ña. ²⁸ Dōo diní ko é taxnúu ú ña ve, vata koo é nakunúu diní nima ntó tē ini xtuku nto ña. Ná kutsu'ún ká u xoo ñá'a xntii ña ntō. ²⁹ Dodíní nto kí'í nto ña vata kaa doméni e tá'xi Xuva kō. Kuiko ñu'u nto ñá'a, ña vata ntáa ña sá'a. ³⁰ Dókō sá ni xi'í ña dá kade

tsiñu ña iñá Cristu. Ná ni dē kuení ña te kuví ñá da xntii ña kó kuenta iña nto.

3

Nee é díi ka nuu á'vi

¹ Ení ko, kúntoo diní ntó ni Xuva kō. Ná kakuu'xén kó te dóo kī'in itō ka'an u ni nto sá'a, tsi kantio é ká'án u ni ntō. ² Kuenta tsi víi nto ña kīni ntáa, ña vata ntáa tīnā diin, ña é ntae'nte kúñū é ixi i vata koo é nakáku ña. ³ Tsi xo'ó ne, i'xá Xuva ntí'xe ko kúvi o, tsi ntánuu ini ko Xuva ko kaní nima ko. Dōo diní nuu nima ko kuenta iña Jesúcristu. Tsi ña kúvi nakáku mii o kúñu kō. ⁴ Tē dí kuví víi o nakáku mii o kúñu kō ne, xu'u é díi díi ka kuví víi u. ⁵ Tsi dá kuví una ntúvi da káku ú ne, é'nté ña kúñū é ixi ko vatá o de ña Israee. Tatá ko ne, ña Israee. Uvā kó ne, i'xá Benjamiin. Da mii kue'en tsi ña hebreu u. Ntúkin u lei vátá o ntáka'an ñá fariseu. ⁶ Ná tē nté kaa ncho ka'ní u ña kuínti'xe i Cristu kidaā. Un vá'a tsi dé ntaa ú lei san dí. ⁷ Ntá tsi nee iña é inuu á'vi iñá ko kidaā ne, ña nuu á'vi ka iñá ko, tsi é nī'í ko Cristu. ⁸ Ná tē neé ka iña mii ko é nuu á'vi i, kuiní ko, tsi díi díi ka nuu á'vi é iní u Jesucristu, dívi Tó'o ko. Kuenta iña ña nakuúta u un ntíi ntíi iñá ko. Vata kaa ñé'e kaa, kuiní ko. Ná káde ká u kuenta, tsi é nī'í ko Cristu. ⁹ É kúdadhú ú nī Cristu, ntá tsi ña te da xe é káde ntaa ú lei san, tsi da xe é kākuinti'xe kó Xuva kō né, dukuān é nī'í ko é vā'a nta'a ña. ¹⁰ Dōo ntio kó kīni vā'a u Cristu, é kūtuní ko nté kaa ntii ini ña é kúvi ntoto xtuku ña. Ntio ko é ntō'o kó vatá o ntó'o ña, kuān te na kuví u vatá o xi'í ñá, ¹¹ vata koo é, te kúvi ne, ntoto xtuku ú dí te ntóto ña xi'í san.

Vii o vata koo é xēe o mí'i e ntée na'a i

¹² Vata ntúntaa va'á u; vata víi u é vā'a. Da ve un siin kade u é vā'a. Ntá tsi kī'in ka ú un tsi da nte koo é kúvi víi u é vā'a é ntio Jesucristu. ¹³ Ení ko, vata nī'í ko é káka'án u. Ntá tsi un tsi nuu i é káde u: ñá kadé kuení ka ko nēe e xtúvi u atá ko. Kaxio ntii u vata koo é nī'í ko é tíví nuú ko. ¹⁴ Un tsi da nte koo é nī'í ko doméni e tá'xi Xuva kō, ña tuví e dukún kán, tsi kúdadhú ú nī Jesúcristu. ¹⁵ Kuan koo kadá kuení ko, ún ntíi ntíi o é ntúntaa o. Te tukú o ntádé kuení ntō ne, tá'xi Xuva kō é kūtuní nto. ¹⁶ Ntá tsi na káda ntaa o é ini o.

¹⁷ Ení ko, ntada náa nto vatá o kade u. Koto nto xoo ñá'a é kade ña vatá o de u. ¹⁸ Tsi dóo iō ñá'a e ntáde ña vata kaa tē ña ntío kue'en ña Cristu é xi'í ña ntiká krusi kan kuénta iña ko. Kí'in ito kuān o kaka'án u ni ntō ne, kaeku u dá káka'án u ni ntō. ¹⁹ Kūnaá ña te kuví ña. Diví nima é ña vá'a kúvi xuva ña. Ña ntákuka'an nuu ña da ntáde ña é kīni kaa. Da mii tsi e ntádé kuení ña iña é iō ñuxiví san. ²⁰ Ntá tsi xo'ó ne, e dúkun kán ñuú kō.

I'a tsi ntantétu ō tsi nté ikan vè'xí uun ña'a, ña é nakáku ko, divi ña é nani ña Jesucristú, divi Xuva kō. ²¹ Tē naínu ña ne, nakuido ña kúñu kō é kīni kaa sán ne, dá nadāma ña vata tsi kaa kúñu mii ña, tsi dóo ío ntii ña é kūvi víi ña é un ntí'í.

4

Kūntoo dīnī ntó nī Tó'o kō

¹ Dukuān né, ení ko e dóo kakuinimá ko, e dóo ncho kiní u nto, divi ntō e dóo dīnī ko, divi ntō e kūvi nto doméni é nī'í ko, ña ku tee dá'na nto é kuinti'xe nto Xuva kō.

² Kaikān u Evodia ni Síntique é víi ña da xe'e na ntúvá'a ña ni tā'an ña. Ña nāá ka ña, tsí uun tsi kadā kuení ña iña Xuva ko. ³ Divi ntō dí, é dādii dé tsiñu ú ni ntō ne, víi nto da xe'e, xntii nto ntuvi ña dī'í san. Dadii tsi dé tsiñu ú ni ña kuēnta iña tú'un va'á san, ni Clémenté di, ni ūn ntí'í ntí'í ña dé tsiñu nī kó, ña é uve na'a divi í mí'í xntée na'a Xúva ko divi un ntí'í ntí'í ña'a, ña kuinti'xe í.

⁴ Nii ku'e'en tsí ntuvi kūntoo dīnī nto, tsí uun tsi Xuva kō. Kaka'an xtúku ú ni ntō tsí kūntoo dīnī nto. ⁵ Víi nto vata koo é na kūtuni ñá'á tsí ío nima va'á nto. Dókō sa naínú Tó'o kō.

⁶ Ñá tē nee iñá kutsu'un ntō. Kákan nto nta'a Xuva ko da neé ka é kátaan núu nto. Ka'an ntá'ví ntō ne, nakué'e nto ña sintiá'ví dí. ⁷ Dukuān ne, tá'xi Xuva kō é kūntoo vá'a nto. Ntē ña ini ō é kuān nte vá'a koo kúntoo ō, tsi mii tsi Xuva kō é kūvi víi ña ta'xi ña é kūntoo vá'a nima ntō ne, ña kúví é ntē dúkuan kadā kuení nto, tsí e ntúdadii nto ni Jesucristu.

Kadā kuení nto nee iña é vá'a

⁸ Ení ko, sá'a kadā kuení nto ve: nee iña é nuu é ntaā í, nee iña é kuvi kuiko ñu'u ō, nee iña é vá'a, nee iña é ña tuvi é kīni kaa, nee iña é kuñima ko, nee iña é kāka'an ñá'a e dóo va'á, da neé ka é ío e dóo va'a. Da neé ka é kūvi ka'an o tsi dóo va'á ne, divi kadā kuení nto.

⁹ É un ntí'í é nakuā'a ú nto, é kāka'án u é víi nto, é tékú nto é kāka'án u, é ini nto é dé u ne, kuān koo víi nto. Kídāá né, Xuva ko kūnuu mé'ñu ña nto. Divi ña tá'xi ña é kúntoo vá'a ō.

Dómēni é xe'é ña ñuú Filípu iñá Pablu

¹⁰ Dōo dīnī ko tsí tá'xi Xuva kō é naka'an xtúku nto kó vevii. Ñá kakā'án u é kunāa iní ntó ko, ntá tsi ña ni ní'í nto nté koo xntii ntō ko. ¹¹ Ñá te kátsi'í kuétsi ú te ío é kátaan nuú ko. É kūtú've ko é kutúvi dīnī u da neé ka é ío iñá ko. ¹² Iní u nté koo kutúvi u dá ña tuvi nee iña é ío iñá ko. Iní u nté koo kutúvi u dá ío iñá ko. É kūtú've kó é kutúvi dīnī u da mí'í ká tuví u, nté koo kutúvi u da dóo ío é ká'xí u, nté koo kutúvi u dá kakākin ko, nté koo kutúvi u da dóo ío iñá ko, nté koo kutúvi u

dá ña tuvi nee iña é ío iñá ko. ¹³ É kūvi víi u é un ntí'í, tsí Cristu kaxntii ña ko. ¹⁴ Ntá tsi ntadiá'vi ntō, tsi dóo vá'a o dé nto e xntii ntō ko dá kantō'o ko.

¹⁵ Divi ntō ña ñuú Filípu ne, ini nto tsi dá kakā'an ntódo dí'na u tú'un va'á san, da ntáka ú ñuú Macedoniá ne, ña túvi tūku xúkūn mí'í xntii ña kó vata ō xntii ntō ko. ¹⁶ Kuān te dá itúvi ú ñuú Tesalonicá ne, ñá te ūn ito tsi táxnūu nto é ntio ko. ¹⁷ Ñá te kantukū ú doméni, ntá tsi dóo dīnī ko tsí kutuni Xúva kō tsí kade nto e dóo va'a. ¹⁸ É ío ntí'í é kántio kó ve ne, katantée. Ñá tē neé ka kataan núu kó, tsi e kixni'í Eprafōdito doméni e táxnūu nto iñá ko. Dómēni san ne, vata kaa kútū e dóo vá'a ñé'e iña Xuva kó ne, dōo dīnī ña é kuān o dé nto nī ko. ¹⁹ Xuva kō ne, ta'xi ña é un ntí'í é ntátaan núu nto, tsi dóo ío iña ña e dukún kán. Tsi é un ntí'í ío iña Jesucristu. ²⁰ Nanu'ú o ini ko Xuva ko ntii dañu ntúvi, tsí divi ña e dóo va'á ña. Kuan tsi koo na kōo.

Tū'un e ntí'í tutú san

²¹ Ká'an ntō ntiusi ní un ntí'í ntí'í ña'a, ña e ntúntoo nima i é ntoo ña nī Cristu. Ení nto, ña ntoo i'a ne, taxnúu ñá ntiusi ntó dí. ²² Un ntí'í ntí'í ña'a, ña ntoo i'a, ña ntáduku ntée Xuva kō né, taxnúu ñá ntiusi nto. Díí díí ka kaka'an ñá ntoo nú ví'í ña tsiñu i, ñá naní Cesa.

²³ Na nāxnuu viko Tó'o ko Jesucristu ntó, un ntí'í ntí'í nto. Kuan tsí koo é ká'án u ni ntō.

Tutu e táxnū San Pablu iña ñá ñuú Colosa

Taxnúu Pablu tutú iña ñá ntoo ñuú Colosa

¹ Xu'u é Pablú u ne, pustru iña Jesúcrístú u, tsí kuan ó ntío Xuva kō. Ntuví ntí ení ko Timoteú ne, ² taxnúu ntí tutú sá'a iña ña ntákuinti'xe i Xuva ko nī Cristu, ñá ntoo ñuú Colosa. Na naxnuu viko Xuva ko ntó. Na tá'xi ña é kuntōo vá'a nto.

Kaka'an ntá'ví Pablu iña ña ntákuinti'xe i san

³ Utén uten da ntáka'an ntá'ví nti ne, ntánaku'é ntí sintiá'vi kuenta iña nto nta'a Xuva ko, Uvā Tó'lo ko Jesúcrístu. ⁴ Tékú ntí tsi dóo ntákuinti'xe nto Jesucristu, tsi dóo ntákuinima nto un ntíí ntíí ña'a, ña ntáduku ntéé Xuva kō. ⁵ Iní nto tsi ntántétu nto é nī'í nto é ñū'u vá'a iña nto e dukún kán. É kūtuni nto iña i sá'a da téku nto tú'ún va'á san, tú'ún é nuu é ntaá i nté koo nakáku o. ⁶ Tú'ún san e téku nto ne, ñá te da díi ña'a ntákuinti'xe ña da mí'í ká ñuxiví san, vatā o dé nto da téku nto tú'ún e dóo kakuinima Xúva ko kō né, kūtuni nto tsi divi tú'ún é nuu é ntaá i. ⁷ Sá'a é kútú've nto dá ká'an Éprafa, ña e dóo ntio ko, ña e dé tsiñu ni'í nti. Iní nto tsi ña kaxtuví mii ña é nakuá'a ña nto iñá Cristu. ⁸ Divi ña é kantaa ña nī nti tsi dóo ntákuinima ntó ta'an nto vata ó tá'xi Espiritú san é víi o.

⁹ Dukuān ne, váta tee dá'na nti e ntáka'an ntá'ví nti kuenta iña nto nte ntúvi da téku nti. Ntaikán nti te ta'xi Xuva kō é kūtuni nto nee iña e ntío ña é víi ntó, te tá'xi ña é kútú've vá'a nto iña ña. ¹⁰ Ntaikán nti te víi ntó vatā ó kantio é víi ña ntákuinti'xe i Tó'lo kō sán, te útén uten víi nto vatā ó ntio ña. Kídáā ne, kadiá'vi nuu i é vá'a e ntáde nto ne, díi díi ka vá'a kiní nto Xuva kō. ¹¹ E dóo ío Xuva kō é víi ña é un ntí'í né, na natsu'un ká'xi ña nima ntó vata koo é na kúti nto é un ntí'í ne, ña natívi iní nto. ¹² E dóo ka'nu kuiní ntó ne, naku'é ne ntí sintiá'vi nta'a Xuva kō, tsi ntavá'a ña kō vata koo é kúvi ní'í ko iña ña e dukún kán dadíi ni un ntíí ntíí ña ntáduku ntéé ña. ¹³ Tsi é nakáku Xuva ko kō dá ika ó mí'í dóo nee ne, ta'xí ña é kuntōo dadíi o ni l'xá ña, ña e dóo ntio ña. ¹⁴ Tsi nakáku ña kō dá xi'í ñá kuenta iña kó ne, dē ka'nu iní ña ni kō kuetsí kō.

Kuntōo vá'a o ni Xuva kō, tsi xi'í Cristu kuénta iña ko

¹⁵ Ña kúvi kiní o Xuva kō. Dukuān né, taxnúu ña l'xá ña vata koo é kiní o nté kaa ña. Dí'na ña tuví ña e é un ntí'í é ío. ¹⁶ Kuenta iñá Cristú ne, dē kú'vé Xuva kō é un ntí'í, da neé ka é ío e dukún kán, da neé ka é ío ñuxiví sa, é un ntí'í é kúvi kiní o nī é un ntí'í é ña kúvi kiní ó. Dē kú'vé ñá un ntíí ntíí espíritú e

ntáde kú've. É un ntí'í de kú'vé ñá kuenta iña Cristú ne, ni iña ñá dí. ¹⁷ Nté dí'na tuví Cristu é un ntí'í né, divi ñá kade ña kuenta é un ntí'í. ¹⁸ Ña ntákuinti'xe i sán ne, vata kaa kúñu ña ntáa ña. Divi ña ne, vata kaa díki i iña kúñu ña san kaa ña. Tsi dukuān tuví ña dá iñi ntu'ú ne, dí'na ña ntóto ña dá xi'í ñá, vata koo é divi ña kodo nuú ña é un ntí'í. ¹⁹ Ntio Xuva kō é koo dadíi iña ñá ni l'xá ña. ²⁰ Ntio Xuva kō é kúntoo vá'a é un ntí'í é de kú'vé ña kuenta iña Cristu é xi'í ñá ntiká krusi kan, é un ntí'í, kuān té ñuxiví sa tuví, kuān té e dukún kan tūvi.

²¹ Dí'na ne, ñá ni iní ntó Xuva kō. Ña ni ntío kué'en ntó ña, tsi da mii e dóo inchú'vi nto ña, tsi dóo kiní o dé nto. Ntá tsi e náki'í Xuva ko nto ²² kuénta iñá Cristu dá xe'é ña kúñu ña é kúvi ñá ntiká krusi kan. Kuan ó dé ña vata koo é kúvi nto iña mii ña, xoo é ña tuví ka kuétsi i, xoo é ña dentú ka nima i. ²³ Kantio é kuntikín va'á nto e ntákuinti'xe nto. Ñá ku natívi iní nto. Ná ku xtuví mii nto e ntákuinti'xe nto tú'ún va'á san e téku nto. Tú'ún sa'á ne, ntáka'an ntódo ña'a dá kanii ñuxiví san. Xu'u é Pablú u ne, divi tsiñu kade ú di.

Ntáde tsiñu Pablu ni ña ntákuinti'xe i

²⁴ Dōo diní ko tsi kanto'o kó kuenta iña nto, tsi du'vá ó kanto'o kó vatā o ntó'o Cristu kuénta iña ña ntákuinti'xe i. ²⁵ E tá'xi Xuva kō é káka'an ntódo u, é ká'án u ni nto ún ntíí ntíí tú'ún iña ña. ²⁶ Tá'xi ña é ká'án u ni ntó tú'ún ña é tuvi xu'u ne éma tsi, é ña ni tékú ñata kō. Ntá tsi e tá'xi Xuva ko vé é kūtuni ña ntákuinti'xe i ña. ²⁷ Ntio Xuva kō é kūtuni ñá'a, ña é ña te ña Israee, tsi ña te nté kaa va'á nuu i sá'a é tuvi xu'u. Sá'a é tuvi xu'ú ne, kani tú'ún tsi nuu Cristu nima nto. Dukuān ne, ntantétu nto nee e dóo va'á iña nto nta'a Xuva kō.

²⁸ Ntáka'an ntódo ntí iñá Cristu. Ntax'é ne ntí itsi, ntánakuá'a ntí un ntíí ntíí ña'a vata koo é kútú've vá'a ña'a san iñá Cristu. ²⁹ Dukuān ne, kade tsiñu ú, kaxió ntii ú vatā ó kata'xi Cristu é kúvi víi u.

2

¹ Ntio ko é kūtuni nto tsi dóo kaxio ntii ú kuenta iña nto, kuenta iña ña ntántoo ñuú Ladicea, kuénta iña ña'a, ña é vata kiní nuú ko di. ² Ntio kó te kíi nima ñá, te kudadíi ña ni tá'an ña tsi ntákuinima ñá ña. Tsi ní'í ña é vá'a kídáa té kútú've vá'a ña, te kiní vá'a ña nuu i é tuvi xu'u iña Xuva ko, iñá Cristu. ³ Tsi nta'a ña vé'xi é un ntí'í nuú i é kútú've kō, é un ntí'í nuú i é kūtuni ko. ⁴ Kaka'án u sá'a ni ntó vata koo é ña kúvi kani ntá'ví ña'a san nto da dóo vá'a ó kaka'an ñá, kuiní nto. ⁵ Kuān té xoxó ntí'xe u, ntá tsi ikán tuví nimá ko ni ntó né, dóo diní ko da kútuni ko tsi dóo vá'a ó de nto, tsi ntákuinti'xe ntí'xe nto Cristu.

⁶ Dukuān né, vata ō kuinti'xe nto Tó'o ko Jesūristú ne, kuan tsi koo kuntikín ka ntó ña. ⁷ Kuinti'xe kue'en ntó ña, kutú've vá'a nto nté kui kakuinti'xe nto ña, vata tsí o nakuá'a ú nto ne, nakué'e nto sintiá'vi nta'a Xuva ko utén uten.

Ntuvia xee é n'í ko nta'a Cristu

⁸ Koto nto té ña ku ntíkin nto ña ntaéni nta'ví nto da ntáka'an ña nté ō ntádé kuení ña, da ntáka'an ña dovéte. Tsi ña te ntántikin ñá Cristu, tsi da ntántikin ñá vata xkoó ini ñá'a. Ntántikin ña tú'ún ña ñuxiví sa.

⁹ Tsi vata tsi kaa mii Xuva kō né, kuan tsí kaa Cristú di. ¹⁰ Divi ntō ne, ñá té nté kaa nuu mé'ñu Xuva ko ntō tsi ntáduku ntéte nto Cristu. Tsi divi ña kadé kú've ñá iña un ntíi ntíi ña'a, ña ntádé kú've. ¹¹ Vata té te'nte kúñu ntó, ntá tsi ña te ña'a ni e'nté ña nto. Vata té nima nto é te'nte da nakuíta nto kuétsi ntó da nakáku Cristu nto. ¹² Dá ítsi ntute nto ne, vata té intú'xi dadíi nto ní Cristú ne, ntoto xtuku nto ní ña di, tsi kuinti'xe nto tsi kuvi víi Xuva ko nantóto ña ña rkontuvi dá xí'i ña. ¹³ Dí'na ne, vata té xí'i ntó kuenta iña kuétsi ntó, kuenta iña i é ña ni e'nté nto kúñu ntó. Ntá tsi tá'xi Xuva ko ntúvi iña nto dadíi ní Cristu vé ne, dé ka'nu ini ña ní ntó kuétsi ntó. ¹⁴ Nakadí Xuva ko kuenta ko mí úve na'a tsi ña ní de ntáa ō lei san. Xntéé ñá kuentá san ntiká krusi kan. ¹⁵ Dá xí'i Cristu ntiká krusi san ne, kúvi dé ña ní un ntíi ntíi ña'a, ña é ña vá'a o ntádé kú've. Náné'e Xúva ko kō tsi ña vá'a ña tsikan da kúvi dé ña ní ña ntiká krusi kan.

Nantuku nto nūu i iña Xuva ko

¹⁶ Dukuān ne, ñá ku dá vá'a nto é ká'an ntéé ña'a san nto té neé ntá'e'xi nto, o té nee ntá'xi'í nto, o té nee ntáde nto, o té ña ntáde nto viko san dá kanakuntéku xoó san ne, ō dá ntuví é iō dá'na. ¹⁷ É un ntí'i nūu i sá'a ne, vata kaa kudíi ntati nuu i é kí'xi rkontuvi. Ntá tsi nuu i é nuu é ntāa ntí'xe i ne, Cristu. ¹⁸ Ná ku dá vá'a nto é nākunaa ña kini ntāa san nto, ña e dóo koñu'u kuini i, ña e ntaínuu ini i ánjé san, ña e dóo ntántaa nuu i e kéní ña, ña ntáde na'nu kuenta iña i e ntádé kuení mii ña. ¹⁹ Ná té ntántikin ntí'xe ña Cristu, ña é odo nūu iña ña ntákuinti'xe i san. Tsi Cristú ne, kata'xi ña é un ntí'í é kantio ko, xo'ō é kuvi ō kúñu ña ne, kade ña é koo dadíi ō vata koo é kue'nu o vatá ō ntio Xuva kō.

²⁰ Ntó'ó ne, e xí'i nto ní Cristu kuénta iña i é iō ñuxiví sa. ¿Nté kuí ntákini nūu xtuku ntu nto nuu i tsikan? ¿Nté kuí ntáde ntu nto vatá ō ntáka'an ñá'a ñuxiví sa? Tsi ntáka'an ña: ²¹ “Ná ku tñn nta'a sá'á tñn nta'a tsikán nto, ñá ku e'xíi nto, tsi dóo xíi kaa té kuān koo víi o”. Kuan ō ntáka'an ña. ²² Un ntíi ntíi nuu i sá'a ne, kantí'i da ntáde tsiñu ní'i ō. Sá'á né, kúdií dá mii tú'ún ña'a san. ²³ Nuú é ntaá i tsi dóo va'á, kuini ko, tsi vata té ntántikin ña

nchu'ún va'á, vata té dóo ntaíko ñu'u ña, vata te ña ntáde kuení ña kuenta iña mii ña. Ntá tsi ña kaidiá'vi kue'en tsi sá'á e ntuvá'a nima kini ntáa kō.

3

¹ Tsi nto'o é ntoto dadíi nto ní Cristú ne, nantuku nto nēe nuu i é káduku nté e dukún kán mí tuví Cristu díni kua'a Xuva kō. ² Kadá kuení nto iña i é tuví e dukún kán; ñá ku dé kuení nto iña i é iō ñuxiví sa. ³ Tsi é xí'i ntó ní Cristú ne, é iō va'a ntuví iña nto nta'a Xuva kō. ⁴ Tsi mii Cristu san kúvi ña ntúvi iña ko. Té ntii díto ñá ne, dadíi tsi ntii díto ntó ní ña é káxi'i nuu ka'nu ña.

Ntuvia ata iña kó ní ntuvia xéé iña kó

⁵ Nakuítá kue'en nto da nēé ka e ñu'u dukuān nima nto é káduku ntéé ñuxiví sa. Ná ku kídi ní'i nto ñá'dí'i té ñá té ñá'dí'i míi nto. Ná víi nto é kini kaa. Ná víi ntó nuu i é ña vá'a, nté nuu i é kadá kuení mii ntó é kaikan nima kini kaa nto. Ná ku kúne'u ini nto ní tá'an nto, tsi vata te kanuu ini nto tuku xuva nto te kuān koo víi nto. ⁶ Ña é kuān ō ntáde sán ne, ní'i kué'en ña é nto'o ña nta'a Xuva kō, tsi ña te ntákuinti'xe ña ña. ⁷ Kuān o dé nto ntuví dí'na di. ⁸ Ntá tsi vevíi ne, nté uun ito nté uun ntuví ká ña kú de nto nuu i sá'a: é kúdiin nto, é ña ntío kué'en ntó ta'an nto, é víi nto é kini kaa, é ká'an kini nto iña ta'an nto, é ká'an nto nuu i é ña vá'a. ⁹ Ná ka'ān ntó dovete ní tá'an nto, tsi é nakuíta nto nima kini kaa nto ní un ntí'i nūu i é edé nto kídaā ne, ¹⁰ e ní'i nto nima xéé nto ve. Xuva kō ne, utén uten kantavá'a ña nima ko da nté ntuvá'a vata kaa mii ña, da nté kuini va'a kó ña. ¹¹ Ná té íni té ña Israeé o, o te tuku ña'a ō. Ná té íni te te'nte kúñu ko, o té ña'a. Ná té íni té ña tuku ñuú o, kuān té ña tú've ko, kuān te ntaíka ō má tsiñu ne, kuān te ntaíka xaa ō, tsi Cristu é kaínuu á'vi ña iña ko un ntíi ntíi ō ne, nuu mé'ñu ña ko ñn ntíi ntíi o.

¹² Dóo ntio Xuva ko ntó né, nākaxnúu ña nto vata koo é ntúvi nto iña ña. Dukuān ne, víi nto vatá ō ntio ña: ntuntá'vi ini nto ta'an nto; víi nto é vá'a ní ña; ñá víi ka'nu nto; na kútíi nima ntó ní ñá'a san; na kútíi nto kuntétu nto nee é ntio nto. ¹³ Na kútíi nto ní tá'an nto ne, kada ka'nu ini nto ní ña te iō nuu i. Vata ō dé ka'nu ini Cristu ní ntó ne, kuan kōo kada ka'nu ini nto ní tá'an nto. ¹⁴ Díi ka vá'á ō ne, kuinima ntó ta'an nto, tsi da ntákuinima kó ta'an ko ne, uun tsi ntúvi o ní ña. ¹⁵ Xuva ko na tá'xi ña é kuntóo vá'a nto ne, nañé'e ñá nto nté koo víi nto, tsi divi tsiñu e kána ña nto é uun tsi ña'a kúvi nto. Nakué'e nto sintiá'vi nta'a Xuva kō.

¹⁶ Nguentúvi tsi na kunúu tú'ún Cristú san nima nto. Nakuá'a nto ta'an nto ne, kué'e nto ña ítsi. Kata nto iña Xuva ko. Kata nto tsi dóo ka'nu ña. Kata nto nté ō dé ña ní ntó. ¹⁷ Da nēé ka é víi ntó, é ká'an ntó ne, kuān

koo vií nto kuenta iña Cristú ne, nakué'le nto sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iña Tó'o kō.

Nté koo vií ña ntákuinti'xe i san

¹⁸ Ntō'ó ne, ñadī'i, kuinti'xe nto xii nto, tsi kuān ó ntio Tó'o kō é vií ña ntákuinti'xe i san. ¹⁹ Ntō'ó ne, ñatīi, kuinima ntó ñadi'ī nto. Ñá ku kudīin ntó ni ñā.

²⁰ I'xá, na kuinti'xe nto é un nti'ī e ntáka'an úva nto ni dí'i ntō. Sá'ā é ntio Xuva kō é vií o. ²¹ Ntō'ó ne, uva I'xá, ña kú de nto é na kúdiin I'xá nto vata koo é na kī'xi ini i é vií i é ntio nto.

²² Ntō'ó, ña ntáde tsiñu, kada ntaa nto é un nti'ī e ntáka'an tó'lo ntō, ña ntoo ñuxiví sa, ñá te da mii tsi dá kaito ñā, tsi kanī nima ntó, tsi ntákuinti'xe nto Xuva kō. ²³ Da nēé ka nee é vií ntó ne, kanī nima ntó vií nto, vata te iña Tó'o ko káde nto, ñá te iña ña'a. ²⁴ Ini ntó tsi tá'xi Xuva ko nto iña ñá doméni, tsi kade tsiñu nto iñá Cristu, divi ñā e Tó'o nti'xe ko ñā. ²⁵ Xoó ña'a é káde ña é kīni kaa ne, ní'i ñā é kīni kaa, tsi ña káde Xuva ko kuēnta te ka'nu ñá'a ña, o tē ña ka'nu ñá'a ña.

4

¹ Ntō'ó e tó'lo tsiñu kúvi nto ne, vií nto é vā'á ni ña ntáde tsiñu iña nto. Naka'an ntō tsi io Tó'o ntō, ña é kadē kú've iña nto e dukún kán.

² Ñá tee dā'na nto é ká'an ntá'vi nto. Ñá kú xkukídí naá nto, ntá tsi nakué'le nto sintiá'vi nta'a Xuva kō. ³ Ka'an ntá'vi ntó iñá nti dí te ta'xi Xuva ko te kúvi ka'an ntódo nti tú'ün va'á san iña ñá, te kúvi ka'án nti nuu i é tuvi xu'u iñá Cristu, tsi kuenta iña tú'ün san é nuu kutú u. ⁴ Ka'an ntá'vi ntó te kúvi ka'an va'á u vata koo é tēku va'á ña'a san.

⁵ Koto nto é vií nto é vā'á ni ñā'a, ña ntákuinti'xe i san. Koo ntií nto kada tsiñu nto vevii é ió ka ntuvi. ⁶ Ka'an vá'a nto ni ñā'a san vata koo é nā xkúntee ini ña é kīni ña. Kutú've nto nté koo nantiko koó ntó ni ñā'a nēe é ntio ña kutuni ña.

I'a nti'ī tutú san

⁷ Ení ko Tiquicu, ña e dóo ntio kó ne, un vá'a tsi xntíi ñā ko. Dadīi tsi ntáde tsiñu ntí ni ña iña Tó'o kō. Kuni'i ña tú'un iñá ko ve. ⁸ Tsi táxnūu ú ña vata koo é ká'an ñá ni ntō nté o de nti, vata koo é na nāku'ún ka'nu nima nto. ⁹ Ntini'i ña Onēsimu, ña e dóo ntio ko, ña e dóo ini dé ntaa, divi ñā é káduku ntée ña nto. Ntaa ña ni ntō é un nti'ī é kākuví i'a.

¹⁰ Aristarcu, ña é ñu'u kutú ntí ni i né, taxnūu ña ntiusi nto. Marcú di, ení Bernabee. É káka'án u ni nto kuēnta iña ña. Te kī'in ña kikoto ní'ni ña ntō ne, vá'a kōo vií nto ni ñā. ¹¹ Jesuú, ña é naní Justó di ne, taxnūu ña ntiusi ntó di. Da mii ña sá'a é un ntíí ntíí ña Israee, ña ntákuinti'xe i san, dé tsiñu ntí ni ña iña Xuva ko. Dōo náxnūu ka'nu ña nímá ko. ¹² Eprafa, ñá ñuú nto, ña

é kade tsiñu iñá Cristú ne, taxnūu ña ntiusi ntó di. Utén utén kaka'an ntá'vi ña iña nto é kuntikīn xntó Xuva kō, é kanī nima ntó vií nto é ntio Xuva kō. ¹³ Xu'ú ka'an ntaa ú tsi dóo kadē kuení Eprafá san kuenta iña nto, ña ntoo ñuú Ladicea ni ñá ntoo ñuú Hierapolí di. ¹⁴ Luca, ña medikū e dóo ntio kó ne, taxnūu ña ntiusi nto, ní Demá di.

¹⁵ Ká'an ntō ntiusi ní ña ntákuinti'xe i, ña ntoo ñuú Ladicea. Ká'an ntō ntiusi ní Nifá, ní ña ntákuinti'xe i sán di, ña ntánataká nuu nú vi'i ña kán. ¹⁶ Tē kúvi naku'á a nto tutú sa'á ne, taxnūu nto ñuú Ladicea, na naku'á a ña ntákuinti'xe i, ñá ntoo ikán, di. Naku'á a nto tutu e táxnūu ú iña ñá di. ¹⁷ Ká'an nto ni Árqupú te na kōto ñá te káda ntaa ña tsiñu é tēé tsiñu Xuva ko ñā.

¹⁸ Xu'u é Pablú u ne, nta'a mii kó kaka'u u é taxnūu ú ntiusi ntó di. Naka'án ká nto tsi nuu kutú u. Kūnuu mé'ñu kunuu dava Xuva ko ntō. Kuan tsi koo é ká'án u ni ntō.

Tutu é kuvi ùun e táxnũu San Pablu iña ñá ñũú Tesalonica

*Taxnũu Pablu tútũ iña ña kuínti'xe i Xuva
kõ, ña ntoo ñũú Tesalonica*

¹ Xu'u é Pablú u, ni Silvanu, ni Timóteú ne, taxnũu ntí tutũ sa'a iña ña kuínti'xe i Xuva ko ni I'xá ñá Jesucristu, ñá ntoo ñũú Tesalonica. Xuva ko na nãxnuu viko ña nto. Na tá'xi ña é vã'á koo kuntõo nto.

Nté õ ntãkuínti'xe ña ñũú Tesalonica

² Nii kuë'en tsí ntuvi ntánakue'e ntí sintiá'vi nta'a Xuva ko kuënta iña ntó ne, ntáka'an nti ni Xuva ko kuënta iña nto vata da ntáka'an ntá'vi nti. ³ Dã ntáka'an nti ni Xuva kõ ne, ntánaka'an nti nté õ ntáde tsiñu nto tsí ntãkuínti'xe nto. Ntánaka'an nti tsí dóo ntíi ntáde tsiñu nto tsí ntãkuinima ntó Tó'o ko Jesucristu. Kanã nima ntó ntantétu nto ña, tsí ini nto tsí nainu xtũku ña. ⁴ Ini nti tsí nakaxnuu Xuva ko ntó tsi dóo ntio ña nto. ⁵ Nã te da mií é kã'an nti tú'ùn va'á san ni ntó, ntá tsi é dé tsiñu ni'í Espiritũ Sántu tú'ùn san é vií ñá uun nuu i é kã'nu nima ntó vata koo é kütuni ntaá nto é nuu é ntaã i. Ini ntó nte o dé ntí kuenta iña nto da intõo ntí ni ntó.

⁶ Édé nto vatã o dé nti, vatã o dé Xuva kõ. Tá'xi Espiritũ Sántu dodini iña nto é kïni nto tú'ùn sa'á, kuãn te dóo ntó'o nto kuenta iña i. ⁷ Un ntíi ntíi ña kuínti'xe i, ña ntoo ñũú Macedonia ni ñũú Acayá ne, ini ña nté koo vií ña da ntaíni ña nté o de nto. ⁸ Un ntíi ntíi ña ñũú i sãn ne, ini ña tsi dóo ntãkuínti'xe nto Xuva kõ, tsí ña te da mií ñũú Macedonia ni ñũú Acaya ntáka'an ntódo nto tú'ùn Xuva kõ. Nã kantio é kã'an ka ntí nuu i sã'á. ⁹ tsi ntáka'an mií ñá'a san e dóo vã'á o dé nto ni ntí dá xeé nti mí ntoo nto. Ntáka'an ña nté o tsóo mií nto santu e ntúvá'a nãa iña nto vata koo é kuntũkin ntó Xuva kõ né, ãni ntu'u nto ntáde tsiñu nto iña Xuva ntí'xe kõ, ña kantíto. ¹⁰ Ini ñá tsi ntantétu nto dá nainu xtũku I'xá ña nte e dukún kãn, divi ñá é nantõto Xuva ko ña dá xi'í ñá, divi Jesús, ña nakáku kõ é ña ni'í kõ é ntó'o ko iña kuétsi ko té xe'é Xuva kõ é ntó'o ña ntoo ñũuxií sa.

2

Tsiñu é édé Pablu ñũú Tesalonica

¹ Ini mií nto, ta'an, tsí ña te é ntaã i é ñe'é nti mí ntoo nto. ² Ini ntó tsi dóo ntó'o ntí ñũú Filipu. Dóo dé xeni ñá'a ni ntí ikãn. Kuãn te ntó'o ntí ne, ntá tsi tá'xi Xuva kõ é ña ni u'ví nti é kã'an nti ni ntó tú'ùn va'á san iña ñá, kuãn té ña ni ntio kué'en tsi ña ñũú nto san. ³ Nã te tú'ùn vete e ntáka'an nti ni ntó, ñá te tú'ùn é kïni kaa. Nã té ntaéni nta'ví nti nto, tsí nuu é ntaã i é kãka'an nti ni ntó.

⁴ Tsí Xuva kõ ntio ña é kã'an nti tú'ùn va'á iña ñá ne, divi tsí tú'ùn e ntáka'an nti ni ntó di. Nã ntáde ntí kuenta te xkũntee ini ñá'a ne, o tẽ ñá xkũntee ini ña, ntá tsi kade nti é ntio Xuva kõ, tsí kaito nteé ña nima ko nte ntaá. ⁵ Ini ntó tsi nté uun ito ña ni kã'an nti tú'ùn e dóo vidin ka'an é kãni nta'ví nti nto. Ntẽ ña ni kã'an nti vata koo é kukuika nti. Xuva ko ini ña. ⁶ Ntẽ ña ni ntíó nti é kã'an ñá'a te dóo ka'nu ñá'a nti, kuãn te divi ntó o kuãn te tuku ñá'a, kuãn te kuvi ka'an ntí'xe ña tsí ka'nu ñá'a nti, tsí Cristu táxnũu ña nti. ⁷ Dóo vítã ini nti dá intõo ntí ni ntó, tsí divi ntó e dóo ntio ntí nto. Ide ntí vata tsí ó de di'í i'xá san ni i'xá ñá e dóo meni ña i. ⁸ Nã te da mií tú'ùn va'á iña Xuva ko é ncho ta'xi nti é kütuni nto, tsí un tsi nte ntúvi iña mií nti é ncho ta'xi ntí kuenta iña nto, tsí dóo ntio ntí nto. ⁹ Ntánaka'an nto, tá'an, nté õ dé tsiñu ntí, nté õ ntó'o nti. Ntẽ ntuvi nté niñu dé tsiñu nti, tsí ña ni ntíó nti é natẽñu nuu ntí nto ni dukuãn ntáka'an nti ni ntó tú'ùn va'á san iña Xuva ko.

¹⁰ Ntó'o ne, kuvi ntada ntaá ntó ni Xuva kõ tsi nté uun nuu i é kïni kaa ña ni idé nti ni ntó, divi ntó e ntãkuínti'xe nto Xuva kõ. Ntẽ ña tuví nee nuu i é tsí'í kuétsi nto nti. ¹¹ Ini ntó nte o dé nti ni ntó. Tsí vatã ó de uva i'xá san ni i'xá ñá ne, kuãn o tá'xi nti nto itsi. Naká'nu ntí ini nto, é un é un nto. Kã'an ntí ni ntó ¹² tsi vã'a koo vií nto vatã o é ntio Xuva kõ, tsí kãna Xuva ko ntó é kuntõo nto nta'a ña, é ni'í ña e dóo va'á iña ña.

¹³ Dukuãn ne, kanakue'e ntí sintiá'vi nta'a Xuva ko úten uten, tsí da téku nto tú'ùn Xuva kõ e ntáka'an ntódo ntí ne, kuínti'xe nto tsi ña te tú'ùn e ntáka'an ñá'a, tsí divi ntí'xe tú'ùn Xuva kõ né, divi tsi tú'ùn é kãde tsiñu nima ntó, divi ntó e ntãkuínti'xe nto Xuva kõ. ¹⁴ Tsí divi nto, tá'an, e ntãnto'o nto vatã ó ntãnto'o ña ñũú Judea, ña kuínti'xe i Jesucristu. Tsí kuãn ó ntãnto'o ña ñũú nto ntu vatã o dé ña Israee ni ñá ñũú ña, ña kuínti'xe i Tó'o ko Jesús. ¹⁵ Nã Israee ñá tsikãn ne, é'ni ña Tó'o ko Jesús ni ñá ntáka'an nãa Xuva ko. Nakũnu ñá ntí di. Nã ntáde ña é ntio Xuva kõ; da mií kué'en tsi e ntãnã nuu ña ni ùn ntíi ntíi ñá'a. ¹⁶ Nã ntio ña é kã'an nti ni ña tuku ñuu vata koo é nakáku ña di. Díi díi ka kue'e kuétsi ña kuënta iña núu i sã'a. Ntá tsi ni'í ña é nto'o ña nta'a Xuva kõ, tsi dóo kudiñ Xuva ko é kuãn ó de ña.

Ncho ki'in xtũku Pablu ñũú Tesalonica

¹⁷ É kütitín ntuvi e tsóo mií ntí nto, ta'an, ntá tsi dóo ntánaka'an nti nto. Dóo ntio nti kiní xtuku ntí nto. Ncho kíkoto ni'ni ntí nto. ¹⁸ Xu'u é Pablú u ne, ki'in itõ nchó ki'in u, ntá tsi edí nuu tó'o e ña vã'a san itsi é křín nti. ¹⁹ ¿Nee iñá ntu é ntantétu ntí ve? ¿Nee iñá ntu é nãkunuu díní nimá nti? ¿Nee ntu doméni é vã'á ni'í nti? Ntó'o kúvi nto iñá nti é kuntuo

dad#i o nta'a Tó'o ko Jéssu te nainu #a. ²⁰ Tsi divi ntó e dóo ka'nu kuini nti kuenta i#a nto. Dóo diní nti kuenta i#a nto.

3

¹ Duku#n né, dá #a ni kutí ká nti ne, dé kuení nti te v#á o te kuntoo mií ntí #uú Atená ne, ² taxnúu ntí ta'an ko Timóteu e kíkoto ní'ni #a nto. Tsí divi #a ne, kade tsi#u dad#i ntí ni #a i#a Xuva ko dá k#ka'an ntódo nti tú'un va'a é nakáku Cristu ko. Divi #a na#e'é #á nto é nakíi nima nto é n#i kue'en iní nto kuinti'xe nto Xuva kó, ³ vata koo é nté uun nto #a nativi iní nto é kuinti'xe nto da xe é ku#n ó ntánto'o nto. Tsí iní nto tsi dá ntooo ntí ni ntó ne, ntáka'an nti ni ntó tsi kuan koo nto'o kó tsi ntákuinti'xe ko Jéssu. É iní nto tsi ku#n o kúvi ntí'xe. ⁵ Duku#n né, dá #a ni kutí ká u ne, taxnúu ú #a vata koo é kutuní ko te ntákuinti'xe dukuan ntó, o t#e da ntántikín ntó tó'o e #a v#á san é na#e'é nto tuku nuu i, tsi t#e #a'á ne, é nta#i i é de tsi#u nti. ⁶ Ntá tsi dá náxee xtúku Timoteu é #e'e #á mí ntooo ntó ne, dóo v#á a tú'un ní'ni #a da náxee #a. Kaka'an #á tsi ntákuinti'xe dukuan nto Xuva kó ne, ntákuinima tá'an nto di. Kaka'an #á tsi nguentúvi ntánaka'an ntó ntí, e dóo ntio nto ntí, e dóo ntio nto é nákiní ta'an o vat#i ó ntio ntí di. ⁷ Duku#n né, ta'an, ku#n te dóo titún nuu i taan núu ntí, ntá tsi dóo ka'nu kuini nti tsi ntákuinti'xe dukuan nto Xuva kó. ⁸ Dá téku nti tsi ntooo ntii nto ni Xuva kó né, vata te ntuvi x#e é ní'í nti. ⁹ N#á iní nto nté kaa sinti#á'vi é naku'e'é ntí nta'a Xuva ko ku#nta i#a nto, tsi #á té nté kaa diní ntooo ntí nuu Xuva ko ku#nta i#a nto. ¹⁰ N#i kue'en iní nti ntáka'an ntá'ví nti nté ntúvi nté ni#u te ta'xi Xuva kó é nákiní xtuku ntí nto vata koo é naku#á a ká nti nto n#e é kákuna#i ka é kuinti'xe v#á a nto Xuva kó.

¹¹ Ntio nti é ta'xi mii Xuva ko ní Tó'o ko Jéssu itsi vata koo é kúvi naxee túku nti mí ntooo nto. ¹² Na ta'xi Xuva kó é dií dií ka kuinima ntó ta'an nto, ní ún ntí#i ntí#i #a'a, vat#i ó kuinimá nti nto, ¹³ vata koo é na náku'un ka'xi nto, vata koo é #a koo nté uun nuu i é ku#tsí nto nta'a Xuva ko t#e nainu Tó'o ko Jéssu ní ún ntí#i ntí#i #a'a, #a ntáduku nt#e #a. Kuan koo na kóo.

4

Nté koo vii o é ntio Xuva kó

¹ Vi'a ve ne, ta'xi ntí nto itsi s#á a, tá'an. Kák#n ntí nto kuenta i#a Tó'o ko Jéssu é vii ntó vat#i o na#e'é nti nto nté koo vii nto é ntio Xuva kó. Ku#n o ntáde nti'xe nto, ntá tsi dií dií ka vii nto ve.

² Tsi iní nto tú'un é tá'xi ntí nto vat#i o táxnúu Tó'o ko Jéssu. ³ Tsi ntio Xuva kó é vii ntó da mii kue'en tsi é v#á a. N#á ntio #a é vii nto é kini kaa ní #ad#i san. ⁴ Kutú've nto, é

un é un nto, nté koo vii nto ní #ad#i mí ntó vata koo é vii nto é ntio Xuva kó, vata koo é na kuiko #u'u n#á a san nto. ⁵ N#á ku dé kuení nto é kini kaa ní tuku #ad#i san, vat#i o ntáde tuku #a'a, #a é #á ini Xuva kó. ⁶ Kuenta i#a i s#á a ne, #a v#á o te kaní nta'ví ta'an o. Tsi Xuva ko ku#e'é #a é ntó'o un ntí#i ntí#i #a'a, #a ió kuetsí i san, vat#i ó ka'an nti ni ntó. ⁷ Tsi #a te ni kana Xuva ko kó é vii o é k#ini kaa, tsi é vii o é v#á a. ⁸ Xoo é #a k#de i kuenta tú'un sa'á ne, #á te tú'un #a'a kanakuita #a, tsi tú'un mii Xuva kó, #a kata'xi Espiritú Sántú é kunúu #a nima ko.

⁹ N#á kantio nto é k#á an ka ú ni nto ku#nta i#a i é ku#nima tá'an kó, tsi mii Xuva ko kanaku#á a #a nto é ku#nima ntó ta'an nto. ¹⁰ Tsi divi ntó ne, ntákuinima nti'xe nto un ntí#i ntí#i ta'an nto, #a kuinti'xe i, #a ntooo #uú Macedonia. Sá'a tsi é k#á an nti ni nto: T#e dií dií ka kuinima tá'an nto. ¹¹ Koó ntii ntó é diin diin tsi kuntóo nto. Vii nto kuenta i#a mii nto. Nta'a mii nto kada tsi#u ni'í nto, vat#i ó kaka'an nti ni ntó, ¹² vata koo e dóo va'á koo ka'an #á a san i#a nto, #a é vata kuinti'xe i san, vata koo é #a te ne# taan núu nto.

T#e nainu xtúku Tó'o kó

¹³ Ntá tsi ntio nti é kútuni nto nté koo kuvi #a é xi'í san, vata koo é #a kunta'xa iní nto vat#i ó de #a'a, #a é #a tuví nee kant#e. ¹⁴ Tsi ntákuinti'xe kó tsi xi'í Jéssu ne, da ntóto xtuku #a ne, kuan tsi koo nainu ní'í Xuva ko #a xi'í san di, #a é kuinti'xe i #a.

¹⁵ Ta'xi Xuva kó é k#á an nti s#á a ni ntó: Tsi divi ó é ntántoo ká o #úxiví sa da nté nainu xtúku Tó'o kó ne, #a te xo'ó é di'na o k#ini o #a, tsi di'na #a xi'í san. ¹⁶ Tsi mii Tó'o kó nainu #á #u'u a é nakana #a kó. Un ntii tsi k#á an #nje, #a odo núu i#a Xuva kó ne, kueku trumpetta Xuva ko te e x#e úra i é ntao o ni #a. Kid#á ne, #a kuinti'xe i, #a xi'í san ne, di'na #a ntoto #a ne, ¹⁷ xo'o é ntántoo ká o #úxiví sa ne, k'ín dad#i o ní #a m#é'niú vikó san ne, ikan nani'í ta'an ko Xuva kó e dukún k#n. Kid#á né, kuntoo dad#i o ní #a ntii da#u ntúvi. ¹⁸ Duku#n ne, k#á an nto ní tá'an nto tú'un sa'á, naka'nu nto iní ta'an nto x#e un x#e un nto.

5

¹ Ntá tsi #á kantio é k#á an nti ni ntó ne# urá o n#e ntúvi te nainu Tó'o kó, ² tsi iní nto tsi dá x#e ntuvi é nainu xtúku #a ne, da n#e iní kó nainu #a, vata kaa #a du'u, #a vé'xi ni#ú a. ³ Ura tsi i da ntáka'an #á a e dóo v#á a o ntooo #a, diin diin tsi i#i ne, ntá tsi da n#e iní #á kuvi dóxo, vat#i ó kuvi #ad#i san dá kai#i ntu'u kaexnúu i'xi #a é k#aku i'x#á #a. N#á kúvi nakáku ka #a kú#u #a. ⁴ Ntá tsi divi nto, tá'an, é iní ntó nuu i s#á a ne, #a nta#ka nto mí'í é n#e vata koo é #a da n#e iní ntó t#e x#e ntúvi tsíkan, vat#i é k'i'xi #a du'u t#e x#e.

⁵ Nt'ó' ne, vata ntáa ñu'u é kaxi'í nuu ntuvi ā ntáa nto; tsi xo'ō ne, ñá kadūku ntée o mí'í é nēe; ñá kadūku ntée o nūu i é kakuvi niñú a. ⁶ Dukuān ne, ñá kū xkukídi naá o vatā o ntáde tuku ña'a, ña é dotō tsi ntáde, ntá tsi ku'un ku'un tsi iní ko kuntoo ō. Na kadā kuení va'ā ko nté koo vii o. ⁷ Ña ntákidi ne, niñú a ntákidi ña. Ña ntáde ki'vi ne, niñú a ntáde ki'vi ña. ⁸ Ntá tsi xo'ō é ntoo ō mí kaxi'í nuu ne, na kadā kuení va'ā ko nté koo vii o. Vatā ó kanada'ān sntadun kúñu ñá é kaīnúu káa xkintika ñá né, kuan koo nada'an ō nima ko é kuinti'xe ko Xuva kō ne, kuinima ko ña. Vatā ó kanada'ān sntadún san díki ña é kainuu ña ñi ka'xí né, kuan koo nada'an o díki ko é kuntetu o ntúvi é nakakú Xuva ko kō. ⁹ Tsi ñá ni nākaxnúu Xuva ko kō vata koo é ta'xi ña kō é ntō' o ko, tsi vata koo é nakakú ñá ko ntá'a Tó'o ko Jesūcristu. ¹⁰ Divi ñá ne, xí'í ña kuēnta iña kó vata koo é kuntoo dadii o ni ña, kuān té kantítō ká o ne, o kuān té e xí'í o tē naīnu ña. ¹¹ Dukuān ne, ká'ān ká nto ni tá'an ntó te kíi nima ña. Tsi'í ntii nto ña na kuinti'xe ñá vatā o ntáde ntí'xe nto.

Itsi e xé'e Pablu iña ña kuinti'xe i

¹² Ká'ān ntí ni nto, tá'an, tsi kuiko ñu'u nto ñá'a, ña ntáde tsiñu ni'í nto kuēnta iña Xuva ko, ña ntádē kú've iña nto kuenta iña Xuva ko, ña ntáta'xi nto ítsi. ¹³ Díi díi ka kuiko ñu'u nto ñá; kuinima ntó ña kuenta iña tsiñu e ntáde ña.

¹⁴ Ká'ān ntí ni nto, tá'ān, te kāda tíi nto ní ña dóo du'xen í é kāda tsiñu ne, nāxnuu ka'nu nto iní ña e dóo ixó i san. Tsi'í ntii nto ña e dóo vitá o ini i. Ka'nu vii nto nima ntó ni ūn ntí'í ntí'í ña'a.

¹⁵ Ñá ku dē xení nto ni ña'a te kadē xení ña ni ntō. Nantuku nto da nēé ka nuu i é vā'a é vii ntó ni tá'an ntó, ni ūn ntí'í ntí'í ña nguū sán di.

¹⁶ Nguentúvi kuntōo díni nto. ¹⁷ Ñá ku kúnáa iní nto é ká'an ntá'ví nto. ¹⁸ Nakué'e nto sintiá'vi nta'a Xuva ko iña un ntí'í ntí'í nuu i, tsi sá'a ntio Xuva kō é vii nto tsi ntákuinti'xe nto Cristu.

¹⁹ Ñá ku ē'nté nuu nto tsiñu é kāde Espíritū Sántū. ²⁰ Ñá ká'an ntó te ña vā'a o é káka'an ñá'a tē xoó kaka'an í naa Xuva ko. ²¹ Koto nteé va'ā ntó un ntí'í é káka'an ñá, nēe é vā'a, nēe é ña vā'a ne, kuntíkin nto é vā'a san. ²² Tsoo mii ntō é un ntí'í nūu i é kíni kaa san ve.

²³ Xuva kō, ña kata'xi é kuntōo vā'a ō né, na ntāvá'a ña nima nto. Na vii ñá kuenta kúñu nto, kaní é tduiña nto. Kidáa ne, ñá ká'an Tó'o ko Jesūcristu té iō kuetsí nto tē naīnu xtúku ña. ²⁴ Xuva kō, ña e kána nto ne, kada ntaa ñá vatā ó kaka'an ña.

Ía nantí'í Pablu tútu san

²⁵ Ka'an ntá'ví ntó iñá ntí, ta'an.

²⁶ Ká'an ntō ntiasi ni ún ntí'í ntí'í ña kuinti'xe i, ña ntoo ikān.

²⁷ Ká'ān ntí ni ntō tsi ntio Xuva kō é nakuā'a nto tú'un sa'á ni ūn ntí'í ntí'í ña kuinti'xe i.

²⁸ Na kūnuu mé'ñu kūnuu dava Tó'o ko Jesūcristu nto. Sá'a tsi é ká'ān ntí ni ntō.

2

Tutu é kuvi ũyi e táxnũu San Pablu iña ñá ñuú Tesalonica

Taxnũu Pablu ní ta'an ña tutú iña ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Tesalonica

¹ Xu'u é Pablú u, ni Silvanu, ni Timóteu ne, taxnũu ntí tutú sá'á iña ña kuínti'xe i, ña ntoo ñuú Tesalonica, ña ntánuu iní i Xuva ko ní Tó'o ko Jesúristu. ² Xuva ko ní Tó'o ko Jesúristu ne, na kũnuu mé'ñu kũnuu dava ña nto. Na tá'xi ña é v'á'á koo kuntoo nto ni ña.

Dá xntékũ kũ'vé Xuva ko iña ña é iõ kuetsi i tē nainũ Cristu

³ Utén utén kantio é nakué'e ntí sintiá'vi nta'a Xuva ko kuenta iña ntó, ta'an. Doo v'á'a o é kuãn koo vií ntí, tsí divi ntó ne, dií dií ka ntákuinti'xe nto. Doo ntákuinima ntó ta'an nto di. ⁴ Mii ntí ne, doo v'á'a o ntáka'án ntí kuenta iña ntó ní ña kuínti'xe i Xuva kō, ña ntoo tuku ñuu, tsi dóo ka'nu kuínti'xe i tsi ntákuítí nto ntákuinti'xe nto, kuãn te dóo ntánto'nto, kuãn te ntáde xení ña'a san ni nto. ⁵ Dá kutũni ñá'a tsi ntákuítí nto ne, kutuni ñá tsi dóo ka'nu Xuva kō. Tsi Xuva kō né, doo v'á'a ó kadē kú'vé ña. Ká'an ña tsi dóo nuu á'vi nto é kũntōo nto mí kadē kú'vé ña. Dukuãn ne, kuenta iña i sá'á e ntánto'nto.

⁶ V'á'a koo vií Xuva ko te ũun kuédadii tsi nantō'o ña ña ntánantō'o nto, ⁷ tē tá'xi ña é dadii kũntoo da'na o ni ntó ntuvi dá ntii dito Tó'o ko Jēsuu e dukún kan, ní ánje ña e dóo iõ ntii ña. Uun kaxi'í nuu ka'nu ña te v'é'xi ña e dukún kãn. ⁸ Kué'e ña é nto'o da xóo ka ña'a, ña é ña iní Xuva kō, ña'a, ña é ña ntáde kuenta tú'ũn va'á iña Tó'o ko Jēsuu. ⁹ Ña tsíkán ne, kunaá ña ntii dañu ntúvi. N'á xēe ñá nta'a Xuva kō, tsí xio ki'in ña. Ntē ña kiní ña Xuva kō ntē kaa ña, e dóo kaxi'í nuu ka'nu ña, e dóo iõ ntii ña ¹⁰ ntuvi dá nainu xtúku ña. Ntúvi tsikan dá nainu ñá ne, ká'an ũn ntii ntii ña'a, ña kuínti'xe i, tsi dóo ka'nu ña. Da kudú'va ña kuínti'xe i san tsi dóo ka'nu ntí'xe ña. Kuan divi ntó dí, tsi kuínti'xe nto tú'ũn e ntáka'án ntí ni nto kuenta iña ña.

¹¹ Kuenta iña i sá'á ne, ntaikán ntí nta'a Xuva ko te tá'xi ña é kũnũu á'vi nto kuenta iña ña e kána ña nto. Ntaikán ntí te xntii ña ntó vata koo é kũvi vií nto é un ntí'í nuu i é v'á'a é ká'an ntó tsi vií nto, é un ntí'í é ncho vií nto kuenta iña Xuva ko tsi ntákuinti'xe nto ña. Tsi dóo iõ ña é vií ña. ¹² Kidáá ne, ká'an ñá'a tsi dóo ka'nu Tó'o ko Jesúristu kuenta iña ntó ne, ká'an ña tsi dóo va'á nto kuenta iña Xuva ko, tsi dóo v'á'a o dé Xuva ko ni nto, ní Tó'o ko Jesúristu.

Ña'a é iõ kuetsi i

¹ Vi'a ve ne, ká'an ntí ni nto, tá'an, kuenta iña i dá naĩnu xtúku Tó'o ko Jesúristu é nataká nuu o ni ña. ² Sá'a káka'án ntí ni ntó vata koo é ña te ura tsí i nadama nto e ntántikin ntó, ntē ña kutsú'un nto tē téku nto tē xee ntúvi é nainu xtúku Tó'o kō. Kuãn te káká'an ñá'a tsi xē'e Xuva ko kũtũni ña, kuãn te káká'an ntódo ña'a, kuãn te kiní nto tutu é káká'an ñá'a tsi ntí'í táxnũu ntí ne, ñá ku kuínti'xe nto. ³ N'á dá v'á'a nto é kaní nta'vi ña'a nto ntē uun nuu i. N'á xēe ntúvi tsikan da ntē dí'na xee ntúvi e dóo ntáde do'o ña'a san ni Xuva kō. Kidáá ne, ki'xi díto uun ña'a, ña é kĩni kaa kue'en, ña é kũnaá kue'en. ⁴ Ña tsíkán ne, kodo ntí'í ña é kĩnchu'vi ña é un ntí'í é káká'an ñá'a é xuva ña, é un ntí'í é káká'an ñá'a é santu. Kidáá ne, mii ña nakutúvi ña iní ukún Xuva kō é ncho vií ña Xuva kō. Ká'an ña tsi mii ña é Xuva ko ña.

⁵ Ña ntánaka'an ntú nto é káka'án u ni nto nũu i sá'a dá íntoo dadii ú ni ntó? ⁶ Iní ntó ve nee iña é kē'ntē nuu itsí ña vata koo é ña ki'xi kantí'í ña dá ntē xēe ntúvi i. ⁷ Veví'ne, kakuvi nuu i e dóo xií kaa san é tuvi xu'ú ne, kuãn koo kuvi da ntē kũntee xio ña ke'ntē nuu san. ⁸ Kidáá ne, ntii díto é kĩni kaa san, ntá tsi ka'ni Tó'o ko Jēsuu i. Kũdii tátsin xu'u tsi ña ka'ni ña i. Uun ito tsi nantí'í ña i tē naĩnu xtúku ña. ⁹ Divi é vií e dóo xií kaa san ne, vií vatá o ntio tó'o é ña v'á'a san é vií. Un v'á'a tsi koo ntii é kué'e kuenta, é vií nuu i e dóo ka'nu. Ntá tsi ña te nuu é ntaá i, ¹⁰ tsí da kani nta'vi ña'a. Kani nta'vi ntí'xe ña'a, ña é kũnaa, tsí ña ni ntio ña kuínti'xe é nuu e ntaá i, é nakákũ Xuva ko ña. ¹¹ Dukuãn ne, kué'e Xuva kō é kũtuntu kué'en ña vata koo é kuínti'xe ña tú'un vetē. ¹² Kidáá ne, kué'e ña é ntó'o un ntí'í ntii ña'a, ña é ña ni kuínti'xe i é nuu e ntaá i, ña e dóo diní i é vií e kĩni kaa.

Xoo é nakaxnũu Xuva kō é nakáku ña

¹³ Ntá tsi ntí'í ne, nguentũni ntánakué'e ntí sintiá'vi nta'a Xuva ko kuenta iña nto, ta'an e dóo kuinima Tó'o ko ntó. Da mii é kuãn koo vií ntí, tsí nte dí'na nakaxnũu Xuva ko ntó é nakakú ña nto, é nakate Espiritũ Sántũ nima ntó, tsi kuínti'xe nto tú'ũn é nuu e ntaá i iña Xuva ko. ¹⁴ Sá'a tsi e kána ña nto da kuínti'xe nto tú'ũn va'á san é ntáka'an ntódo ntí, vata koo é nĩ'i nto e dóo va'á iña Tó'o ko Jesúristu.

¹⁵ Dukuãn ne, ta'an, ñá ku nãivi iní nto; ñá ku nakuitã ntó nte xkoó iní nto é nañé'e ntí nto, kuãn te xu'ú ntí ntáka'án ntí ni nto, o te tũtũ taxnũu ntí iña nto. ¹⁶ Mii Tó'o ko Jesúristu ni ũva ña, ña e dóo kuinima i kō, ña é nãxnuu ka'nu nima kó ntii dañu ntúvi, ña e tá'xi doméni é kũntetu o é nĩ'i ko é v'á'a nta'a ña, ¹⁷ na nãtsu'un ka'nu ña nima nto. Na nãtsu'un kaxi'í ña nima ntó vata koo é v'á'a

koo vií nto é un nti'i nuū i, vata koo é vā'á koo ka'an ntó di.

3

Ka'an ntá'vī ntó iñá nti

¹ Uun sá nuu i é ká'án nti ni ntó: Tē ka'an ntá'vī ntó iñá nti, vata koo é xēe kantí'i tú'un Xuva kō dá kanii ñūxiví ne, tē dōo ka'nu kuñí ña'a san kuénta iña í vata o kúvi mí ntoo nto. ² Ka'an ntá'vī ntó iñá nti tē ña kadá xení ña kini ntáa sán nti, tsí ña te un nti'i ñā'a e ntákuinti'xe ña. ³ Ntá tsi kade ntaa Xúva kō é kāka'an ña. Naxnuu ka'xi ñā nima ntó; nada'an ña nto nuū i é kīni kaa. ⁴ Iō ntáa iní ko tsi ntáde ntaa nto e ntáka'án nti ni ntó né, kuan tsi koo vií nto di, tsí xntii Xuva ko ntó. ⁵ Xuva ko na xnūu ña nima nto é kuñnima ntó ta'an nto vatā ó kakuñnima Xúva ko ntó. Na nāxnūu ka'nu ña nima ntó vata koo é na kūtíi nto vata tsí o kutíi Cristú di.

Kantio é kada tsiñu o

⁶ Vi'a ve ne, ká'án ntí ni nto, tā'an, kuenta iña Tó'o ko Jesūcristu, te kii nteé xio nto ta'an nto da xōo ka ña'a, ña du'xen í é kāda tsiñu, ña é ña ntío i é kada ntaa vatā ó de nto. ⁷ Tsi ini mii ntó nté koo vií nto, vatā o nañé'e ntí nto. Tsi nti'i ne, ña te dú'xēn nti é kāda tsiñu nti dá Intóo ntí ni ntó. ⁸ Ntē ña ni e'xí doméni ntí iña nto nté uun nto. Un vá'a tsi ntó'o nti dé tsiñu ntí ntē ntúvi ntē níñu vata koo é ña natekú du'xén nti nto. ⁹ Nā tē é kuān o dé nti tsi ña vá'a o te xntii ntó ntí, ntá tsi dukuan o nañé'e ntí nto nté koo vií nto vata koo é vií ntó vatā ó de nti. ¹⁰ Tsi da intóo ntí ni ntó ne, ntáka'án nti ni ntó te xoo é ñā ntío i é kāda tsiñu ne, ñā ká'xi ña. ¹¹ Tsi kútuní nti tsí iō ntó ne, dōo du'xen ntó é vií ntó tsiñu mii ntó; da mii e ntákini nuu nto tsiñu ta'an nto. ¹² Ká'án ntí ni ña kuān o ntáde, naa Tó'o ko Jesūcristú, te diin diin tsi na kuntōo ña, kada tsiñu ña vata koo é nani'i ña é kō'o é ká'xi ña. ¹³ Ntá tsi ñā nti, tā'an, ñā ku de du'xen ntó é vií nto é vā'a. ¹⁴ Tē xoó ña'a ña ntío i é kuñnti'xe i e ntáka'án nti ni ntó tutú sa'á ne, koto nto nēe ñā'a ña. Kii nteé xio nto ña vata koo é kūka'an nuu ña. ¹⁵ Ntá tsi ña ku de kīni nto ni ña. Kué'e nto ña itsi, vatā o ntáde nto ni tā'an nto.

I'a nti'i tú'ūn sa'á ve

¹⁶ Xuva ko, ñā é káta'xi é kūntoo vá'a o ne, na tā'xi ña é kūntoo vá'a nto nguentúvi, da nēé ka nuu i. Na kūnuu mé'ñu Xuva ko nto, ūn ntií ntií nto.

¹⁷ Xu'u é Pablú u ne, nta'a mii kó kakā'u u tú'ūn sa'á vata koo é kūtuni nto tsí xu'ú nti'xe dé vá'a u. ¹⁸ Na kūnuu mé'ñu kūnuu dava Tó'o ko Jesūcristu nto, un ntií ntií nto.

Tutu é kuvi ũun e táxnũu San Pablu iña Timóteu

Taxnũu Pablu tutú iña Timóteu

¹ Xu'u é Pablú u ne, pustru Jesúcrístú u, tsí kuan ò de kú've Xuva kō, ña e nakáku ko, ni Jesúcrístu, ña é ntantétu ò. ² Taxnũu ú tutú sa'a iña o, Timóteu. Tsí ðivín é vata kaa l'xá ko kuenta iña Xuva ko, tsi kuínti'xe o Xuva ko kuēnta iña tú'ún é káka'án u ni ò. Na naxnuu viko Xuva ko ò. Na ntuntá'ví ini ña o. Na tá'xi ña é kutúvín va'an, ðivi ña ni Tó'o ko Jesúcrístu.

Kuenta tsí vií ña iña tukú nchu'un é ña te nuu é ntaā i

³ Vata tsí ó kaka'án u ni ò da ntíi ú kue'én u ñũu Macedoniá ne, kuan tsí ó kaka'án u ni ò vevii ði: Kutúvín kan ñuú Efesu vata koo é ká'an ni ña tsíkán é ña ku kuan koo nakua'a ña ña'a tukú nchu'un. ⁴ Ká'an ni ña tē ña vií ña kuenta kuentu e ntáka'an ñá'a; ntē ña vií ña kuenta te dóo du'xen ká'an ñá'a kuentu ka'nu iña uváta kue'én ña. Dotō tsi ntánāa núu ña'a kuenta iña i sá'ā ne, ña kaidiá'vi kue'én tsi é káda ntaa o tsiñu e tá'xi Xuva kō é vii o é kuínti'xe ko ña.

⁵ Kuān ó kaka'án u ni ò tsí ntio ko é kuñima kó ta'an ko kanñ nima ko é vá'a o. Ntio ko é kūtuni ko tsí ña tuví nee nuu i é kīni kaa nuu nima ko. Ntio ko é kuínti'xe ntí'xe ko Xuva kō. ⁶ Iō ñá'ā é xtuví mii ña núu i sá'a ne, dotō tsi ntánāa núu ña nuu i é ña kaidiá'vi. ⁷ Ncho vií ña mastrú lei iña Xuva ko, ntá tsi ña ini ña nee iña é ntáka'an ña; xtuví ña ini mí ña nee e ntánakua'a ña ña'a é vāta te dóo ini ña, kuini ña.

⁸ Ntá tsi xo'ò ne, ini ó tsi vá'ā lei san é kade tsiñu ni'í o, vata ò ntio Xuva kō da xtúvi ña. ⁹ Ini ó tsi ña ni xtuví Xuva kō lei san iña ña é vá'a, tsí iña ña ntáde é kīni kaa; iña ña é ña ntáde ntaa; iña ña é ña ntákuínti'xe i Xuva kō; iña ña é kīni ntáa; iña ña é iō kuetsi i; iña ña é ntáka'an kīni iña Xuva ko; iña ña é ntaé'ni ði'; i ni uva i; iña ña é ntaé'ni ña'a ði; ¹⁰ iña ña é ntákidi ni'í tuku ñadi'; iña ña é ntáde kīni kaa ni ñatí ni'í ña; iña ña é ntadá'u; iña ña vete; iña ña é ntadá'vi ña'a dovete; iña ña é ña ntío kue'én i nchu'un é vá'a. ¹¹ Nchu'un é vá'ā san ne, ðivi tú'ún va'a iña Xuva ko, ña e dóo ka'nu, ðivi tú'ún va'a e téee tsiñu Xuva kō ko é ká'an ntódo u.

Naku'e o sintiá'vi nta'a Xuva kō, tsi dóo vá'ā ó de ña ni kō

¹² Kanaku'e ó sintiá'vi nta'a Tó'o ko Jesúcrístú, ðivi ña é xntíi ña ko vata koo é kuvi vií u sá'ā. Tsí ðivi ña nakaxnúu ña ko é káda tsiñu ú iña ña, tsi kada ntaá u, kuini ña. ¹³ Kuān te tuví ði'na ne, dóo kīni ka'án u iña ña; dóo dé xení u ni ña kuínti'xe i san,

ntá tsi dé ka'nu ini Xuva ko ni ko, tsí ña ni kutúni ko nee iña é edé u, tsí vata kuínti'xē kó ña kidaā. ¹⁴ Ntá tsi ña te nte kaa vá'a o dé Xuva ko ni ko. Tá'xi ña é kuínti'xe kó ña. Tá'xi ña é kuñimá ko ta'an kó ði, tsí kuān ó kata'xi Jesucristu da kúvi uun tsi nima ko ni ña.

¹⁵ Tú'ún sa'a ne, nuu é ntāa ntí'xe i e dóo nuu á'vi i é kuínti'xe un ntíi ntíi ña'a sán ne: Kí'xi Jesucristu ñúxivi sa vata koo é nākáku ña ña'a, ña é iō kuetsi i. Xu'ú ne, ðíi ðíi ka ka'nu kuétsi ko é un ntíi ntíi ña'a. ¹⁶ Ntá tsi ði'na u ntúnta'ví ini Xuva kō kó e ðíi ðíi ka kīni kaa ú, vata koo é kué'é ña kutuni ña kuínti'xe i rkontuvi tsi dóo ki'in itō dé ka'nu ini Jesúcrístu ni ko ne, kuan koo ni'í ña é vá'a nta'a Xuva kō ði, é kuintoo ña ni ña ntii ðañu ntúvi. ¹⁷ Dukuān ne, na kũnuu ini ko Xuva ko, ña é odo núu ntii ðañu ntúvi. Ña kuví ka ña. Ña kúvi kīni o ña. Mii tsi ña é Xuva kō. Ntii ðañu ntuvi na kuiko ñu'u o ña. Ká'an ò tsi dóo ka'nu ña. Kuan tsi koo na koo.

¹⁸ Sá'a kakā'án u ni ò é vīin, i'xá ko Timoteu, vata tsí ó kaka'án ña'a kidaā, da tá'xi Espíritú Sántú é ká'an ña kuenta iña o. Nanu'ún ini o tú'ún é káka'an ña. Koon ntiiin kádan tsiñun iña Xuva ko. ¹⁹ Nā xtuví miiin e kuínti'xe o. Nā vīin nee nuu i é ña vá'a kuini nima o. Tsí iō ñá'a é ña ntáde ña kuenta é káka'án nima ña ne, xtuví mii ña é kuínti'xe ña ne, dukuān o nákunāa ña kúñu ña. ²⁰ Kuan ò kúvi Himeneu ni Aléjandru. Ntáda u ña kuenta ntá'a tó'o e ña vá'a vata koo é na kuini ña é ña ka'an ntée ña Xuva kō.

2

Nté koo vii o dá káka'an ntá'vi ò

¹ Ði'na sá'ā ntio ko é vii o: Kákan o nta'a Xuva ko kuēnta iña un ntíi ntíi ña'a; ka'an ntá'vi ó ni ña. Kákan o dá xe'e ntá'a Xuva kō ne, naku'e o sintiá'vi nta'a ña kuenta iña ña'a san. ² Ka'an ntá'vi o iña ña tsiñu na'nu i ni ñn ntíi ntíi ña tsiñu i vata koo é vá'a koo kuintoo ò, é ðiini ðiini tsi kuintoo ò, da ntánuu ini ko Xuva kō, dá ntáde o da mii kué'én tsi é vá'a. ³ Sá'ā é vá'a. Kuan koo e ntio Xuva kō é vii o, xo'o é nakákú kō. ⁴ Tsí ntio ña é nākáku un ntíi ntíi ña'a; ntio ña é kūtú've ña nēe é nuu é ntaā i. ⁵ Tsí uun tsi Xuva ko ni uun tsi ñatíi, ña é kántavá'a ko ni Xuva ko, ðivi ña é Jesucristu. ⁶ Ðivi ña xe'e ña ntuví iña ña e ntá'vi ña kuenta iña kuétsi ko ñn ntíi ntíi o. Tá'xi Xuva kō é kūtuni ko dá xēe ntúvi i. ⁷ Tá'xi ña é ká'an ntódo ú tú'ún sa'a, é vií u pustru ña. Nuú é ntaā i é káka'án u, ñá tē dovete. Nākaxnúu ña ko é nañē'é u ña é ña te ña Israeé san nēe é nuu é ntaā i, é nañē'é u ña nté koo kuínti'xe ña Xuva kō.

⁸ Kidaā ne, da mí'i ká nataká nuu ña'a, ntio ko é ká'an ntá'vi ñatíi san; ntio ko é ntāa ni'í ña nta'a ña e dóo vá'ā, ñatíi, ña é vá'ā nima i, ña é ña ini kudíin, ña é ña ini naa nuu. ⁹ Nadi'i

san ne, ñá ntio ko é vii ñá vatá ó de ñadĩ'i ña nguĩ san é da mii tsí e ntaĩnú ña oro ni xó'o kiti e dóo a'ví i ni dā'ma e dóo a'ví i dí ne, e dóo vá'á ó ntánadaán ña lasun ña. Tsi kuān ó de ña vata koo é na kīnī ña'a san ña ne, ká'an ña tsí ña te nté kaa va'a ntāa ña. Tsi ntio ko é ká'an ña'a san tsi dóo vá'á ña'a ñadĩ'i san,¹⁰ tsi ntáde ña é vá'a, tsi sá'á é vá'á koo vii ñadĩ'i, ña ntáka'an é ntānuu iní i Xuva kō. ¹¹ Diin diin tsi na kuntuo ña naku'á ña; na kuiko ñu'u ña. ¹² Nā kāxe' é u itsi é nañē'e ñadĩ'i san ña'a san má ukún kán. Nā vá'á o te víi ka'nu ñadĩ'i san iña ñatĩi san; diin diin tsi na kuntuo ña. ¹³ Tsi di'na de kú'vé Xuva ko Ádaán ne, da kidāa de kú'vé ñá Eva. ¹⁴ Tsi ña te Adaán san, ña e éni ntá'ví koó san, tsi ñadĩ'i san. Ne, divi ñadĩ'i san é edé ña kuétsi. ¹⁵ Ntá tsi kuān te dóo nto'o ñadĩ'i san dá kaku i'xá ña ne, nakakú ña kúñu ña tē ña xtuví mii ña é kuĩnti'xe ña Xuva kō; te kuñnima ñá ta'an ña; te vii ña é ntio Xuva kō; te kadā kuení va'a ñá; te vá'á koo vii ña.

3

Nté koo vii ña odo nūu iní ukún san

¹ Uun nuu é ntaā í: xoó ña'a é ntio i é kodo nūu iní ukún ne, uun tsiñu é vá'a é ntio ña. ² Ña odo nūu san ne, kantio é vá'a koo vii ña vata koo é ña ka'an ntée ña'a san ña. Uun tsi ñadi'i ña koo. Kuenta tsí na vii ñá nee iña e ntáde ña. Na kadā kuení va'á ñá nee é vii ña. Vá'a koo na vii ñá vata koo é kuiko ñu'u ña'a san ña. Vá'a koo na vii ñá ní ña kaxee kaĩto ni'ni ña ña nú vi'i ña. Vá'a koo na naku'á ña ña'a san. ³ Nā ku de ki'vi ña. Nā ku kada diin ña. Ntē ña ntio ña diu'un é vii ñá da nee ka nuu i vata koo é ní'i ña. Dóo vá'a koo na vii ñá ní ña'a. Nā ña nuu ña. Nā ku itsu'un ña nté koo ní'i ñá diu'un. ⁴ Vá'a koo na kadā kú'vé ñá vi'i ña. Na vii ñá vata koo é na kuĩnti'xe i'xá ña ña, é kuiko ñu'u ña. ⁵ Tē ñá ini ña nté koo kadā kú'vé ñá vi'i mii ña ne, nté ntu koo kadā kú'vé ñá ini ukun Xúva kō. ⁶ Nā kúvi vii ñá te vata e ná'a kuĩnti'xe ña Xuva kō, vata koo é ña kadā kuení ña te dóo ka'nu ña'a ña ne, vata koo é ña ní'i ña é nto'o ña vatá o dé tó'ó e ña vá'á san da dóo ka'nu ncho vii. ⁷ Kantio é kuiko ñu'u ña'a ña, ña é vata kuĩnti'xe i Xuva kō, vata koo é ña ka'an kīnī ña iña ña, vata koo é ña ntava núu ña dei tó'ó e ña vá'á san.

Nté koo vii ña'a, ña ntáde tsiñu iní ukun

⁸ Kuan koo na vii ña ntáde tsiñu iní ukún di. Vá'a koo na vii ñá vata koo é na kuiko ñu'u ña'a ña. Nā kúvi ká'an ñá dovete. Nā ku de ki'vi ña ntute tinti'ó. Nā ku vii ñá da nee ka nuu i vata koo é ní'i ñá diu'un. ⁹ Na kuĩnti'xe vá'a ña nchu'un e xtúvi Xuva kō é kuĩnti'xe kō ne, é ñi mii ña tsí ña tuví nee nuu i é ña vá'a e ntáde ña. ¹⁰ Koto nteé nto ña di'na. Tē ña tuví nee nuu i é kīnī kaa iña ñá

ne, kidāa ne, kuvi vii ña tsiñu ukun. ¹¹ Ñadĩ'i san dí ne, vá'a koo na vii ñá vata koo é na kuiko ñu'u ña'a san ñá di. Nā ku ká'an ñá dovete iña tuku ñá'a. Kuenta tsí na vii ñá nee iña e ntáde ña. Na kadā ntaa ña é un nti'i. ¹² Ña e ntáde tsiñu iní ukún san ne, uun tsi ñadi'i ñá na kōo. Na vá'á koo kadā kú'vé ñá iña i'xá ña ní vi'i ña. ¹³ Divi ña é vá'á ó ntáde tsiñu iní ukún ne, dóo vá'a koo ka'an ña'a iña ña. Kidāa ne, ñá kúka'an nuu kué'en tsi ña é ká'an ñá iña e ntákuĩnti'xe i Jesucristu.

Nuu i e tá'xi Xuva kō é kūtuni ko

¹⁴ Ntio ko é k'ín kantí'i ú kíkoto ni'ni ú o, ntá tsi kaka'an u ni o sá'a ¹⁵ vata koo é, te kúkuíi ka kó ne, kutuni o nté koo vii ña'a, ña e kúvi i'xá Xuva kō, ña ñu'u iní ukún Xuva kō, ña kantito san. Tsi ña sá'á ne, ntáxió ntií ña, ntánada'an ña nchu'un é nuu é ntaā í iña Xuva ko. ¹⁶ Dóo ka'nu nti'xe nuu i e tá'xi Xuva kō é kūtuni ko: Ntií díto Xuva kō é vata kaa ña'a kaa ña. Kaka'an Espiritú Sántu tsi dóo vá'á ña. Ntaíto ánje san ña. Ntáka'an ntódo ña'a san kuenta iña ña ní ña tuku ñuú.

Kuĩnti'xe ña'a san ña dá kanñi ñuxiví san.

Naki'i Xuva ko ña e dukún kán.

4

Iō ña é xtuví mii ña é kuĩnti'xe ña

¹ Nā te xū'u o é káka'an Espiritú Sántu san tsí da rkontuví koo ña'a é xtuví mii ña é kuĩnti'xe ña, tsi ntáde ña kuenta é káka'an é ña vá'á san dá kaeni nta'ví ña. Kuntikin ñá nchu'un iña é ña vá'á san. ² Tekú ña nchu'un sá'a é ntáka'an ña vete, ña é ña mii xū'u i ntáka'an, tsi ña te ntánñ nima i ntáka'an, ña é kuka'xi kué'én nima i vata te i'xi, é ña kakutuní ka nima i nee é vá'á, nee é kīnī kaa. ³ Nā tsikán ne, ntáka'an ñá tsí ña kuvi tánta'a ó. Ntáka'an ñá tsí iō tintín nuu i é ña kuvi ká'xi ó. Ntá tsi de kú'vé Xuva kō sa'á iña ko. Xo'ó e ntákuĩnti'xe ko, xo'ó é ñi ó nee é nuu é ntaā í ne, na naku'é e ó sintiá'vi nta'a ña kuenta iña i sá'a. ⁴ Tsi é un nti'i nuu i é edé kú'vé Xuva kō ne, vá'á o. Nā kúvi ká'an ó te ña vá'a ó. Kí'i ó ne, naku'é e ó sintiá'vi nta'a Xuva ko kuénta iña i. ⁵ Tsi kaka'an Xúva kō tsi vá'a ne, nāxnuu viko ña é ká'xi o da naku'é e ó sintiá'vi nta'a ña.

Ña e dóo vá'á ó kade tsiñu iña Jesucristu

⁶ Te nañē'en tá'an o nuu i sá'a ne, é dóo vá'a viin iña Jesucristu. Kae'nu é kákuĩnti'xe o dá kanaku'á'an tú'un Xuva ko, divi nchu'un ña é kantikin.

⁷ Ntá tsi ña kún den kuenta é dotó tsi ntáka'an ñá tuntu, é ña te iña Xuva ko. Nakua'an mīn é viín nee é ntio Xuva kō. ⁸ Kaidiá'vi kudii uun da'na te vii o é kada tsiñu kúñu kō, ntá tsi dií dií ka kaidiá'vi te vii o é ntio Xuva kō. Tsi sá'á ne, kaidiá'vi

nii dukuan ntoo o ñuxiví sa ne, kaidiá'vi dá kuntuo o ni ña kidaá di. ⁹ Nuu é ntaá í sá'a ne, dóo nuu á'vi é kuínti'xe un ntíí ntíí ña'a. ¹⁰ Dukuān ne, dóo ntii ntáde tsiñu ō ne, ntánto'o kō é ntádē xení ña'a ni kō, tsí é kuínti'xe ko Xuva kō, ña kantító, ña é kuvi nakāku un ntíí ntíí ña'a, nī ña é di divi kakuínti'xe i.

¹¹ Sá'a nakuā'an ña'a san. Ká'an ni ña te kuān koo víi ña. ¹² Nā ku dā vá'a o é ká'an ñá'a tsi ná inin tsí dá vé ña kuetsín. Vá'a koo viin vata koo é nañē'en ña kuínti'xe i san nté koo víi ña dá kiní ña nté o kaka'án ne, nté o kaden utén uten, nté o kakuínima o tá'an o, nté o kakuínti'xe o Xuva kō ne, nté o kaden é vá'a. ¹³ Nii dukuan kī'ín u mí tuvín ne, koon ntiin nakuā'an tú'un Xuva ko me'ñú ña'a san, nañē'en ná nēe é káni tú'un ne, kué'en ña itsi di. ¹⁴ Nā ku dā nēe iní ó xtuvín miin é tá'xi Xuva kō doméni é vá'a koo viin dá ka'an Espiritū Santu kuēnta iña ñatā sán ura í da xntee tá'an ña nta'a ña dikí o.

¹⁵ Dōo ntító viin é un ntí'í nuu í sá'a. Divi tsi viin vata koo é kīni un ntíí ntíí ña'a tsi kakutú've o e dií díí ka vá'a viin. ¹⁶ Kuenta tsi viin nté o den, nté o kanakuā'an ña'a san. Koon ntiin é un ntí'í. Tsi te kuān koo viin ne, nakakún miin ne, kuan koo nakakún ña ntaíni é kaka'án di kuenta iña o.

5

Nté koo vii o ni tá'an ko, ña kuínti'xe i

¹ Nā ku dēn tíin ni ñatā san. Ká'an ni ña dokoñu'u vata tsi te uva o ña. Kuikon ñu'un ñatii kuetsí sán vata tsi te ñni o. ² Kuikon ñu'un ñadī'í ata san vata tsi te di'í o ña. Kuikon ñu'un ñadī'í kuetsí san váta tsi te tá'an o ña e dóo vá'a viin ni ña.

³ Xntiin ñadī'í kii san, ña é kátaan núu ntí'í'xe i. ⁴ Ntá tsi te ió i'xá ñadī'í kii san ne, o ió i'xa i'xá ña ne, divi i'xá san kaduku ntée é víi é vá'a, é víi kuenta di'í i ni uva í. Sá'a é ntio Xuva kō é víi o. ⁵ Divi ñadī'í kii, ña é da mii un dikí, ña é xoxó kue'en tsi i'xá í ne, iní ña tsí mii tsi Xuva ko kaxntii ña ña. Nté ntuvi ntē níñu kaka'an ntá'ví íña, kaikan ña nta'a Xuva ko nēe é kátaan núu ña. ⁶ Ntá tsi ñadī'í kii, ña é kade da mii é ntio mii nēe, vata tsi tē xi'í ñá, kuān te kantító ká ña. ⁷ Ká'an ni ña núu í sá'a vata koo é ña tuví nee nuu í é ká'an ntēe ña'a ña. ⁸ Ntá tsi te xoxó ña'a ña kade ña kuenta ña'a ña ne, dií díí ka te ñavi'í mii ña ne, é xtuví mii ña é kuínti'xe ña Xuva kō. Dií díí ka xii kaa iña ña é vata kaa uun ña'a, ña é ña ni kuínti'xe kue'en í Xuva kō.

⁹ Da mii é kuntéé diví ñadī'í san mí uve na'a ñadī'í kii tē é xee tá'an uní díko kuia ña, te uun tsi xii ña xio, ¹⁰ te ká'an ñá'a te dóo vá'a o dé ña, tē nakue'nu vá'a ña i'xá ña, tē dóo vá'a o dé ña nī ña xee ví'í ña, tē é nákte

ñá di'ín ña kuínti'xe i, tē é xntii ña ña ntánto'o i, tē edé ña é uun ntí'í nuu í é vá'a.

¹¹ Ntá tsi ña xntéen na'an diví ñadī'í kii, ña é dá vé ñadī'í kuetsí, tsí te xtuví mii ña é káde tsiñu ña iñá Cristú tē ntio ña é ntánta'a xtuku ña ne, ¹² kidaá ne, nī'í ña é nót'ó ña tsí ña ni de ntáa ña é xe'é ña xu'u ña ni Xuva kō é víi ña. ¹³ Ne, ñá te da mii tsi sá'a, tsí kuíni ña é kudu'xen ña é káda tsiñu ña ne, da mii kué'en tsi é kī'ín ña ta'án ví'í ta'án ví'í. Ne, ñá te da mii tsi é kada du'xen ña, tsí kuíni ña é ká'an ñá dovete iña ta'an ña. Dá ncho kini núu ña tsiñu iña ta'an ña ne, ká'an ña núu í é ña vá'a o é ká'an o. ¹⁴ Dukuān é ntio kō ne, na nātánta'a ñadī'í kii kuetsí san. Na kōo i'xá ña ne, na kuēnta víi ña ví'í ña. Kidaá ne, ñá víi ñá nēe nuu í é ká'an kīni ña'a san iña ña. ¹⁵ Tsi ió ña é xtuví mii ña é vá'a e ntáde ña ne, é kuntikín ña tó'ó é ña vá'a san ve.

¹⁶ Te uun ñadī'í, ña é kakuínti'xe i Xuva kō né, ió ñavi'í ña, ña é ñadī'í kii ne, divi ña kaduku ntēe ña é xntii ña ña. Kidaá ne, ñá dūku ntee un ntíí ntíí ña ñu'u iní ukún san é xntii ña ña, vata koo é kuvi xntii ña ñadī'í kii, ña é xoxó ñavi'í i.

¹⁷ Kuikon ñu'un ñatā san, ña é ntádē kú'vē va'á iní ukún kán ne, dií díí ka kuikon ñu'un ña é ntáka'an ntódo tú'un va'á san nī ña ntánakuā'a ña'a sán di. ¹⁸ Tsi kaka'an tú'un Xuva kō é: “Na ku xnúun xo'ó xu'u dūntikí san da ntaédín tí trigu”, ka'an. Ne, kaka'an xtúku: “Da mii é xī'í á'vi ña kade tsiñu”, ka'an.

¹⁹ Na kún den kuēnta te tsi'í kuetsí ña'a uun ña'a ñatā sán tē xoxó uvi, uní ña'a, ña é ntáda ntaa é kaka'an ñá te nuu é ntaá í.

²⁰ Tē xoxó ña'a, ña é kuan tsi o ntáde kuetsí sán ne, kadan tíin ni ña me'ñu un ntíí ntíí ña'a, vata koo é ū'ví ña nguií san.

²¹ Ká'án ú ni o nuu Xuva ko ni Jesúristu ni ánje ña, ña é nakaxnúu ña, te kádan ntaan é un ntí'í núu í sá'a. Nā te ún tsi ñá'a é vá'á viin ni ña, tsí uun kuédadií tsi. ²² Koton vá'an dá kadān kú'vén iña ñatā, ña é kodo núu iní ukún san, vata koo é ña viin dadīin ní tūku ña'a san núu í é kīni kaa, tē ña te vá'a ña'a ñatā san. Na kún den nee nuu í é kīni kaa.

²³ Divín ne, da xé da ta'an tsi kanguntii i'xi o ne, ña kó'ón kán é dá mii ntute kuíi, tsí ko'on kudiin ntute tántí'ó di vata koo é na ntúv'áa i'xi ō.

²⁴ Ió ñá'a ne, dōo dito é ió kuetsí ña di'na dá nī'í ña é ntó'ó ña. Ió tūku ña'a ne, dóo xu'u ió kuetsí ña ne, da ntē rkontúv'í kutuní ñá'a tsí ió kuetsí ña. ²⁵ Dadií tsi ió nuu í é vá'a e dóo ditó ne, ió tuku nuu í é vá'a é ña dito, ntá tsi ña kuvi kuxu'ú kue'en tsi.

6

¹ Tē xoxó ña'a ña é ntáde tsiñu ne, na kuiko ñu'u ña tó'ó ña, vata koo é ña ka'an kīni ña'a iña Xuva ko ni nchu'ún ña. ² Tē xoxó ña'a ió

tó'o i ña kuinti'xe i ne, ñá ku xtuví mii ña é kuiko ñu'u ña ñá tsí e kúvi ña ta'an ña kuenta iñá Cristu. Ñá'á, tsi díí díí ka vá'a koo na káda tsiñu ña iña ña, tsí kuinima ñá ña, tsí dadú tsi ntákuinti'xe ña Xuva ko ní tó'ó tsiñu san.

Kuntōo vá'a o te kuinti'xe kō

Ká'an ni ñá'a sán, nakuá'an ña nuu i sá'a. ³ Tē xoó ña'a nakuá'a ña tuku nchu'ún, tē ña kákuinti'xe ña tú'ún é nuu é ntaā i é káka'an Tó'o ko Jesūcristú, tē ña kantikín ña nchu'un é ka'an Xúva kō é vīi ó ne, ⁴ dóo ka'nu ña'a ña, kuiní ña, ntá tsi ña te neé ini ña. Da mii kuē'en tsi é ntio ña é nāa núu ña nuu i é ña kuvi nantíko koó ña'a, e dóo ntio ña naa núu ña. Kidáa ne, kune'u iní ña. Nāa núu ña ni tā'an ña. Ká'an kīni ña iña ta'an ña. Kadā kuení kīni kaa ña iña ta'an ña. ⁵ Da mii kuē'en tsi é nāa núu ña ni tā'an ña, tsí kīni kadē kuení ña. Xtuví mii ña é kákuinti'xe ña é nuu é ntaā i. Dóo kue'e ní'i ña te káda tsiñu ña iña Xuva ko, kuiní ña. Kiin nteēn xion ña kuān ntāa san. ⁶ Kuē'e ní'i nti'xe kó te kada tsiñu o iña Xuva ko, ntá tsi tē nuu e vá'a nima ko. ⁷ Tsi ña te neé kani'i ó dá xee o ñúxivi sa ne, ñá tē neé kuvi kuni'i o tē ntáka o ñúxivi sa di. ⁸ Tē ió te ko'lo, te ká'xi ó, te kunuu kutávi ó ne, é divi tsikan. ⁹ Ntá tsi divi ñá'a, ña e dóo ntio i é kúkuika ne, kade ña nuu i é ini ña tsí ña vá'a ne, ña kúvi ntii ká ña, vata tsi ó kuvi kiti é távi ti ítō. Kade tuntu ñá nuu i é ncho víi ña ne, ñá kata'an í iña ña. Kunaá iña ña ne, kunaá mii ñá di. ¹⁰ Tē dóo ntio ko diu'ún ne, kidáa vīi o é un nti'i núu i é kīni kaa vata koo é ní'i ko. Ió ña'a é ntántuku ñá diu'ún ne, xtuví mii ña é kuinti'xe ña Xuva kō né, dóo ntánantó'o ña kúñu ña.

Koo ntii o káda tsiñu vá'a o kuēnta iña i é kuinti'xe kō

¹¹ Ntá tsi divín é kádukun ntéan Xuva kō né, xtuvín miin núu i tsikan; kuntikín nēe e vá'a, nēe e ntio Xuva kō. Kuinti'xe vá'a o. Kuinima ó ta'an o. Na kútií o nima ó kuntetun. Ña kún den ká'nun. ¹² Koon ntii é na kuinti'xe vá'a o Xuva ko un tsi da nté ní'i o ntuví va'á iña o ntii dañu ntúvi. Dukuān e kána Xuva ko ó dá ntádan ntaan mé'ñū ña'a, ña é ini, tsí e kuinti'xe o Cristu. ¹³ Vá'a ve ne, nuu Xúva ko, ñá é kátá'xi ntuví iña ko un ntíí ntíí ó, ni Jesūcristu, ña e dóo vá'a ka'an é nuu é ntaā í da ntitsí ña nuu Pílatú ne, ká'ān ú ni o ¹⁴ te kádan ntaan vátā ó ka'an Xúva kō é vīin. Ña kún den nté uun nuú i é ká'an ñá'a tē ña vá'a o. Kuan tsí koo viin un tsi da nte naínu xtuku Tó'o ko Jesūcristu. ¹⁵ Tsi tē xee ntúvi i ne, nainu ña é kīni o ña. Divi ñá e dóo va'á kue'en ña. Divi ña kadē kú'vē ña é un nti'í. Divi ñá é rei é odo núu un ntíí ntíí rei iña ñúxivi san. Divi ñá é odo núu ña é da xóo ka tó'o í. ¹⁶ Da mii tsi ñá é kántito ña ntii dañu ntúvi, é ña kuvi ka ña. Kaxi'í nuu

ká'nu ña vata kaa ntuve ñú'u. Ntē xoxó xee étsin i mí tuví ña. Ntē uun ña'a vata kīni ña ña; ntē ña kuvi kīni o ña vevii. Na kuiko ñú'u ña'a ña. Na kodo núu ñá kadā kú'vē ñá ntii dañu ntúvi. Kuan tsi koo na kōo.

¹⁷ Ká'an ni ñá e dóo ió iña i ñúxivi sa tē ña víi ka'nu ña. Ná ku dē kuení ña te kúvi víi ña é un nti'í tsí ió diu'un ña. ¿Te kúnaá ntu? Ntá tsi na kuinti'xe ña Xuva kō, ña é kata'xi kō é un nti'í; núu i é kantio kō vata koo é ña te neé taan núu ko. Ntekú ka xtuku é katá'xi ña ko. ¹⁸ Ká'an ni ñá né, na víi ña é vá'a. Na kōo ntii ña é vīi ñá nuu i é vá'a vata tsí ó kaxió ntii ñá é káde tsiñu ña é ní'i ñá diu'un. Ná ku dē vīni ña ni tā'an ña; na kuiní ña é kuē'ē ña dava iña ña ña e ntátaan núu i. ¹⁹ Kuan koo naxtúvi va'á ña dokuika iña ña é ña kant'í iña ntuví iña ña é vē'xí, vata koo é ní'i ña ntúvi va'á ña ñá rkontuvi.

I'a ntí'i tūtú iña Timóteu

²⁰ Timoteu, vánchu'un víin kuenta nuu i e tá'xi Xuva kō é vīin. Ña kún den kuēnta dá doto tsi ntáka'an ñá'a da ntáka'an ntée ña é nuu é ntaā i, tsi dóo ini ña, ka'an ña; ntá tsi ñá ini nti'xe ña. ²¹ Ió ñá e ntántikín ña sá'á né, kúdana ña é ntákuinti'xe ña.

Na naxnuu viko Xuva ko nto un ntíí ntíí nto.

Tutu é kuvi ūvi e táxnūu San Pablu iña Timóteu

Taxnūu Pablu tutú iña Timóteu

¹ Xu'u é Pablú u ne, pustru Jesúcrístu u, tsi kuan ō ntío Xuva kō é víi u, tsi tá'xi ſā xu'u ſā tsi ní'i ko ntuví va'á iña ko nta'a Jesucristu. ² Taxnūu ú tutú sá'á iña o, Timóteu, dívín é vata kaa i'xá mií ko e dóo ntio kó o. Na naxnuu viko Xuva ko o, ni i'xá nā Jesucristu. Na ntūnta'ví ini ſā o. Na tá'xi ſā é kutúvín va'an.

É ká'an ſā iñá Cristu

³ Ntē ntúvi ntē níñu kanakué'ē ú sintiá'vi nta'a Xuva ko kuenta iña o. Tsi iña Xuva ko káde tsiñu ú ne, kaka'án nimá ko tsi vá'á ó kade ú, vatá o dé uva ata kō, ſā intóo nte ntúvi dí'na. ⁴ Kanaka'án kó da ékun nteén ko ne, un vá'a tsi ncho nakiní u o vata koo é nakunuu díni nimá ko. ⁵ Kanaka'án kó tsi kakuinti'xe ntí'xe o vatá o dé dí'i kui'i o Loida dí'na, ni dí'i o Eūnice. Iní u tsi kuān ó kakuinti'xe o dí.

⁶ Dukuān ne, é kaka'án u ni o tē díi díi ka kadan tsiñun ní'in nuú i e tá'xi Xuva ko ō da nta'án ntēé ú nta'a kó díki o kídaa. ⁷ Tsi ſā ni tá'xi Xuva kō é ū'vi ko, tsi tá'xi ſā é kúvi víi o, é kuínima kó ta'an kō, é kadā kuení va'ā ko nté koo víi o. ⁸ Ná ku kuká'an nuu o é ká'an ni ſā'a kuenta iña Xuva ko. Ntē ſā kuká'an nuu o kuenta iñá ko xu'u, é nuu kutú ú kuenta iña ſā. Ntá tsi na kútií o é kánto'o o kuenta iña tú'ún va'á san, tsi Xuva ko kaxntíi ſā o. ⁹ Tsi Xuva kō ne, nakáku ſā kō ne, kana ſā kō é kuvi o iña ſā. Ná tē nee é vá'a o ni ide o vata koo é ntio ſā kō. Ntá tsi kuan ō ntío mií ſā é ta'xi ſā ntuví vā'á iña ko kuenta iña Jesúcrístu ntē ntúvi dí'na da de kú've ſā ſuxivi. ¹⁰ É nañ'e ſā kó tsi dóo ntio ſā kō da táxnūu ſā Jesucristu é nakakū ſā kō. Tsi kúvi ide Jesucristu é ſā kuvi víi ka doxi'í san ni kō ne, ta'xi ſā ntuví vā'á iña ko é ſā kanti'í dá kuinti'xe kō tú'ún va'á san.

¹¹ Xuva kō nakaxnúu ſā ko é ká'an ntódō u tú'ún va'á san, é víi u pustru iña ſā, é nakuá'a ú ſā'a san. ¹² Dukuān né, kuān ó kanto'ō kó vevii. Ntá tsi ſā kakuka'an núu ko, tsi iní u xoo é kakuinti'xe kó ne, iní u tsi kuenta víi ſā nuu i é xtúvi ſā kuenta nta'a kó da ntē xee ntúvi é nainu xtúku ſā.

¹³ Víin kan é kaka'an tú'ún é nuu é ntaā í san vatá ó nañ'é'ē ú o ne, kuinti'xe ká o Xuva kō ne, kuínimá ka o ta'an o, vatá o tá'xi Jesucristu é víin. ¹⁴ Na xntíi Espíritū Sántu ō, ſā é nuu nima ko, é kuenta víin nuu i é vá'a é xtúvi Xuva ko ntā'a o.

¹⁵ Inin tsi un ntí ntí ſā ntoo ſā Asiá ne, xtúvi mií ſā ko. Kuān o dé Figelu ni Hermógení dí. ¹⁶ É vá'á koo na víi Xuva ko

ni ſāvi'i Onesiforu, tsi dóo kí'in itō náxnūu ka'nu ſā nimá ko. Ná ni kuká'an nuu ſā kō é nuu kutú u. ¹⁷ Tsi dá xee ſā ſā Romá ne, un vá'a tsi nántuku ſā kó, un tsi da nte náni'í ſā ko. ¹⁸ Xuva ko na ntūnta'ví ini ſā ſā dá xēe ntúvi dá nainu xtúku ſā. Inin va'an tsi titín nuu i é vá'a édé ſā ni kó dá itúvi ú ſā Efesu.

2

Uun sntadun vá'a iña Jesúcrístu

¹ Divín, i'xá ko, ka'xi víin nima o, tsi Jesucristu katsi'í ntií ſā ō. ² Un nti'í tú'un e téku o é kaka'an ntódo u mé'ñū ſā'a ne, divi tsi tú'ún ka'an ni ſā'a, ſā e ntáde ntaa, vata koo é kuan tsi koo nakuá'a ſā tuku ſā'a dí.

³ Divín né, na kútií o nima o é ntó'o o dí vata kaa sntadun vá'a iña Jesúcrístu. ⁴ Uun ſā'a, ſā é kade sntadún ne, ſā kúvi kini núu ſā tuku tsiñu. Tsi da mií tsi é koo tú've ſā é víi ſā é ká'an tó'o nā, sntadun ſā odo núu san. ⁵ Uun ſā'a, ſā kanadíkí ne, ſā kúvi dúku ntēe ſā doméni tē ſā ni kudadú ſā vatá o kú've i iña ſā nadáki. ⁶ Uun ſā'a, ſā kade tsiñu tsiñu má kú'ú ne, dí'na ſā kaduku ntēe ſā na kí'i da'an ſā é ta'vi ſā é kúvi iña mií ſā. ⁷ Kadā kuení va'ā o é kaka'án u ni ō ne, ta'xi Xuva kō é téku o é un nti'í nuú i.

⁸ Nanū'ún iní o Jesucristu, díví i'xá ika Dávii, e ntóto ſā dá xi'í ſā, vatá ó kaka'an tú'ún va'á san é kaka'an ntódo u. ⁹ Núu i sá'a é kánto'o ko, é nuu kutú ú vata kaa ſā é kini kaa, tsi kuān ó kaka'an ntódo u. Ntá tsi tú'un Xuva kō ne, ſā te nuu kutú. ¹⁰ Dukuān ne, kakutií kó nimá ko é un nti'í sá'a kuenta iña ſā é nakaxnúu Xuva kō, vata koo é nakáku ſā nta'a Jesucristu ne, kuntōo vá'a ſā ni ſā ntií dañu ntúvi.

¹¹ Nuú é ntaā i é kaka'an ſā:

Tē xi'í o ni ſā ne, kuntoo dadú o ni ſā dí.

¹² Tē kutíi ō é nto'o kō né, kadā kú've dadú o ni ſā.

Tē ka'an o tsi ſā ini o ſā ne, ká'an ſā tsi ſā ini ſā kō dí.

¹³ Tē ſā kada ntāa ó ne, ntá tsi divi ſā né, da mií é káda ntaa ſā é kaka'an ſā, tsi ſā kuvi nativi ini ſā.

ſā'a, ſā e dóo vá'ā ó kade tsiñu iña Xuva ko

¹⁴ Tú'ún sa'a ká'an ni ſā vata koo é ſā kunáa ini ſā. Ká'an ni ſā nuu Xuva ko tē ſā tñn nuu ká ſā kuenta iña tú'ún san. Tsi ſā váda kaídiá'vi é kuan koo náa núu o, tsi kídaa ne, ſā xkúntee ini ſā ntákéki i san é kuinti'xe ſā. ¹⁵ Koon ntiin kádan tsiñun vata koo é vá'á koo ka'an Xúva ko iña o, vata koo é ſā tuví nee nuu i é kúka'an nuu ó tē xeen ntá'a ſā. Ká'an ſā tsi vá'á ó den, tsi kaka'an ntaan tú'un ſā é nuu é ntaā i. ¹⁶ Kuenta tsi víin; ſā ku dotó tsi ka'an tú'ún é kini kaa. Tsi ſā é kuān o ntáka'án san ne, da díi díi ka ntákukini ntāa ſā. ¹⁷ Kaika tú'ún e ntáka'an

ñá vatā ó kaika kui'i nta'xá san. Kuan ō kúvi ni Himēneu ni Filetú dí. ¹⁸ Divi ñá né, kúdana ñá nēe é nuu é ntaā í, tsi ntáka'an ñá tsi é ita ntí'xin ntuvi é ntoto xtuku ña'a. Ntánatívi ñá ña'a, ña kuínti'xe i Xuva kō. ¹⁹ Ntá tsi Xuva kō né, xtuvi ñá tú'un ñá é ña kantí'i, vata kaa xuu eti ví'i é tuvi kutu. Sá'á ne, vata kaa é úve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: "Iní Xúva kō xoo é i'xá nti'xe ña" ne, "Un ntí' ntí' ña'a, ña é kakuínti'xe i Xuva kō ne, ñá víi ka ña é kīni kaa." Kuān ó kaka'an tú'un ña.

²⁰ Iní ví'i ka'nu iō kidi e kúvi oro, e kúvi káa kuí'xín ne, ío e kúvi útun, e kúvi ntó'ó di. Kídí e dóo va'á san ne, ntáde tsiñu ni'í ña ntuvi dá viko ka'nu. E ña dóo neē va'á san ne, utén uten ntáde tsiñu ni'í ña. ²¹ Xoó na'a, ña é ntuntoo nima í ne, kuvi ña vata kaa kídí va'á san é káde tsiñu ni'í ña ntuvi dá viko ka'nu. Tsi xtúvi xio Xuva kō ñá é kúvi ña iña mii ña, é kada tsiñu ni'í ña ña, tsi é iō tu've ña é víi ña é un ntí'i nūu i é vā'a.

²² Dukuān ne, ñá ku dē kuení o é kīni kaa, vatā o ntáde na kuetsí san. Kuntikín nūu i é vā'á ō. Kuínti'xe o Xuva kō. Kuinima ó ta'an o. Kutúvín dadíin ni ūn ntí' ntí' ña'a, ña é vā'á nima í, ña e ntákaku ni'í Xuva kō. ²³ Ntá tsi ña kún den kuénta da ntátiin dikí ña'a nuu i é ña ini ña. Inín tsi te kúvi ne, koó da ntánāa nūu ña kuenta iña díki san. ²⁴ Ña é káde tsiñu iña Xuva kō ne, ñá vā'á o é nāa nūu ña, tsi víi ña é vā'á ni ūn ntí' ntí' ña'a. Na nakuā'a vā'a ña ña'a, na kutíi ña nima ñá ni ña. ²⁵ Ná ku de ká'nu ña dá ká'an ña ni ñá'a, ña é ña ntákuínti'xe i é nuu é ntaā í, vata koo é té kúvi ne, ta'xi Xuva kō te nādama ña nima ñá vata koo é kuínti'xe ña é nuu é ntaā í san. ²⁶ Kídāa ne, ntutuni ña vata koo é nakáku ña má ito e xkáa tó'ó e ña vā'á san. Tsi e tīn ntí'xe tó'ó e ña vā'á san ña vata koo é víi ñá nēe e ntío i.

3

Nté ntu ntáa ña'a san ntuvi dá dokó sa naímu xtúku Cristu

¹ Ntío ko é kütuni o sá'a: Tsi tē xee ntúvi dá dokó sa naímu xtúku Cristu ne, kídāa vē'xi ntuvi e dóo kīni koo kuvi. ² Kídāa kadā kuení ña'a da mii iña mii ña, dá mii e dóo kuinima ñá diu'un. Ká'an ña tsi dóo ka'nu ña'a ña, tsi dá mii ña e dóo vā'á ña. Ná nakué'e ña sintiá'vi. Ná kuiko ñu'u ña iña Xúva kō. ³ Ná kuínti'xe ña ta'an ña. Ná ntuntá'vi ini ña ta'an ña. Dá'vi ña dovete tá'an ña. Víi ña da neé ka nuu i é ntío nima ña. Dóo kadā xení ña. Nā ntío kue'en tsi ña é vā'á. ⁴ Kídāa ta'an ña. Nā kadā kuení kue'en tsi ña nēe e vā'á é víi ña. Dóo ka'nu víi ña. Nā ntío ña Xuva kō; da mii tsi é ntío ña é víi ñá nēe é ntío mii ña. ⁵ Kani nta'ví ña kō é ká'an ña e dóo nuní ña Xuva kō. Ntá tsi ña te nuu é ntaā í. Tsi ña ntákuínti'xe ña tē dóo iō ntii Xuva kō é víi ña.

Ná ku kinin nūun iña ñá kuān ntáa san. ⁶ Iō ñá kuān ntáa sán ne, nták'vi ña ini víi'

ñá'a ne, ntaéni nta'ví ña ñadí'í tuntu, ña é iō kuetsí i, ña ntáde da neé ka é káikán nima mii í. ⁷ Utén utén ntánakuā'a ña, ntá tsi ñá kakúvi kutú've ña nēe é nuu é ntaā í. ⁸ Vatā o dé ña tatan, ña é naní Jani ni Jámbri, é ña ni kuínti'xe ña é ká'an Muisé ne, kuān ó dé ña sá'a, tsi ña ntío ña kuínti'xe ña é nuu é ntaā í. Nā túvi nee iña é vā'á kue'en tsi e ntáde kuení ña. Nā ni kúvi víi ña é kuínti'xe ña é vā'a vā'a sa. ⁹ Ntá tsi ña kutíi ña kaa dukūn ña, tsi kutuni un ntí' ntí' ña'a tsi dóo tuntu ñá, vatā o kütuni ñá'a iña Jani ni Jámbri kídāa.

Uun sá nuu i é káka'án Pablu ni Timóteu nté koo víi ña

¹⁰ Ntá tsi inín va'an nté o nakua'á u, nté o de u é tuvi u ñuxiví sa, nté o kadé kuení ko é víi u, nté o kuínti'xe kó Xuva kō, nté o kutíi ú nima ko, nté o kuinimá ko, nté o kutíi ú e dóo ntó'ó kó, ¹¹ nté o dé xení ña'a san ni ko, nté o nánto'ó ñá ko ñuú Antioquía ni ñuú Iconiú, ni ñuú Listrá dí. Inín nté o kutíi u dá edé ña nī ko é kīni kaa. Ntá tsi nakáku Xuva kō ko é un ntí'i nuú i sá'a. ¹² Un ntí'i ñá'a, ña é ncho víi é vā'á kuenta iña Jesúcrístu ne, kuān koo nto'ó ña dí. ¹³ Ntá tsi ña kīni ntáa sán nī ña ntaéni nta'ví ta'an sán ne, da díi díi ka kadā xení ña. Kani nta'ví ña ña'a ne, dukuān ne, kani nta'ví ña'a san ñá dí.

¹⁴ Ntá tsi divín ne, ñá ku xtuvín miin nūu i é kütú've o, nuu i é inín tsi nuu é ntaā í, tsi inín xoo ñá'a é nakua'á ña o. ¹⁵ Tsi un tsi nte ntúvi da kulú'ntin inín tú'un é vā'á iña Xuva kō, divi tú'un é nañé'e o nté koo nakáku e kuínti'xe o Jesucristu. ¹⁶ É un ntí'i tú'un Xuva kō é úve na'a ne, divi tú'un é káka'an Xúva kō. Kaidiá'vi é nakua'a o ñá'a, é nañé'e o ña mii kákunaá ka ña, é nañé'e o ña nté koo víi ña é vā'a, nté koo kutú've ña é víi ñá nēe é ntío Xuva kō, ¹⁷ vata koo é koo tú've vā'á ña é kuntikín ñá Xuva kō, vata koo é kīni va'a vā'a ña nté koo víi ña é un ntí'i nūu i é vā'a.

4

¹ Divín ne, nūu Xuva kō ni Jesúcrístu, ña é kadā kütú've iña ña ntantító nī ña xi'í san dá nainu xtúku ña é kodo nuú ña ne, ká'an ú ni ō tsi tsiñu sá'á viin: ² Koon ntíin ka'an ntódōn tú'un Xuva kō. Nguentúvi da ka'an dá ka'an tsín ni ña'a, kuān té ura vā'a, kuān té ña té ura vā'a. Ntadan vā'an ña mii ña vā'a ō ntáka'an ña. Ká'an ni ña mii ña vā'a ō ntáde ña. Kué'en ña itsi nté koo víi ña. Kukuíi kudu'va tsi nakuá'an ña. ³ Tsi vē'xi ntuvi dá ña kutíi ká ña nima ña é kīni ña tú'un é vā'á san. Dá kuntikín ñá titín mastru, ñá nakua'a da neé ka nuu i é ntío ña é tēkú ña. ⁴ Nakuitā ñá ata ña tú'un é nuu é ntaā í san ne, da mii tsi é kīni ña kuentu e ntáka'an ñá'a. ⁵ Ntá tsi divín né, kadā kuení va'á ō nēe é vā'á viin. Na kutíi o e dóo ntii tú'un. Ká'an ntódon tú'un va'á san nté koo nakáku ña'a. Kadan ntaan tsiñu o e tá'xi Xuva kō é víin.

⁶ Xu'ú ne, kaxé'ē ú ntuvi iñá ko doméni iña Xuva ko. Dóko sã xee ntúvi é ntáka ú ñuxiví sa. ⁷ É kúvi idé u vata kaa sntadun iña Xuva ko; é kúvi idé u ínu du've u kuenta iña ña; ñá ni xtuví mii kué'en ú e kuínti'xe kó ña. ⁸ Ví'a ve ne, koó da kantétu u é nĩ'í ko doméni e dóo va'a é tūví va'a iñá ko nta'a Xuva kō. Tsi dóo vá'á ó kadē kú've Xuva kō né, ña iña tã'xi ña kó ntuvi dá kixkadā kú've ña. Ntá tsi ña te da mii tsi ú nĩ'í ko, tsí un ntíí ntíí ña'a, ña e dóo diní i ntantétu ntuvi dá nainu xtúku ña.

Nuu i é vī ñá iña mii ña

⁹ Koon ntíin kĩ'xin kant'ín mii tsví u. ¹⁰ Tsi Demá ne, é xtuví mii ná ko. E díi ka ntio na é ío ñuxiví sa ne, kué'en na ñúú Tesalonica. Crescenté ne, kué'en ña ñúú Galacia. Titó ne, kué'en ña ñúú Dalmacia. ¹¹ Ntuví sa ú Luca ntóo ntí. Kúkuekán Marcú ne, kuntekan na te vē'xín, tsí kúvi xntii ná kó tsiñu ko é káde ú i'a. ¹² E táxnūu ú Tiquicu é kĩ'ín ña ñúú Efesu. ¹³ Te vē'xín ne, kun'ín kutuún ko e xtúvi mii u nú vī'í Carpu dá itúvi ú ñuú Troa. Kuidon libré ko dí; ntá tsi díi ka ntio ko é kuídon tutú ko e ntátinuu.

¹⁴ Ná katsi'í ta'an káa, ná nani Alējandrú ne, dóo kiní o dé na nĩ ko. Ntá tsi kué'e Xuva ko ná é ntō'o na é kuān o dé na nĩ ko. ¹⁵ Kuenta tsí vīín, tsi ña ntío kue'en na tú'ūn va'á san e ntáka'an ntódo o.

¹⁶ Da kúvi uun íto dá ñē'é u nta'a ña kaxntekú kú've ne, xōxō ni xntii i ko é ntáda ntaa ñá iñá ko. Un ntíí ntíí ña xtúvi mii ñá ko. Tē ña vīí Xuva ko kuēnta núu i sá'a. ¹⁷ Ntá tsi ña ni xtuví mii Xuvá kó ko. Tã'xi ña é kúvi ka'an ntódo ntí'í ú tú'ūn va'á san iña ña, vata koo é kīni un ntíí ntíí ña'a, ña é ña te ña Israeé san, nté koo nakáku ña. Dukuān o nakáku u mé'ñū ña dóo xení i san ne, ¹⁸ kuan koo nakákú Xuvá kó ko da nēé ka nuu i é kīni kaa. Tsi ña vīí ñá ko kuenta é vā'á koo xee ú nta'a ña. ¡Ká'an o tsi dóo ka'nu ña ntii dañu ntúvi! Kuan tsi koo na kōo.

Taxnūu ña ntiusi

¹⁹ Ká'ān ntiusi ní Prisca ni Áquilá, ni ūn ntíí ntíí ñavi'í Onesiforu. ²⁰ Kátūvi mii Erastu ñuú Corintu. Xtuví mii u Trofimu ñuú Miletu, tsí nchokuví ña. ²¹ Koon ntíin é kĩ'xin dí'na dá xee ntúvi vī'xín san. Eubulu ni Púdenté, nĩ Linú, nĩ Claudiá, ni ūn ntíí ntíí ta'an ko ña kuínti'xe i, ña ntoo i'a, taxnūu ña ntiusi o.

²² Na kūnuu mé'ñū Tó'o ko Jesūcristu ó; na naxnuu viko Xuva ko nto ūn ntíí ntíí nto. Sá'a tsí é ká'ān u ni o.

Tutu e táxnũu San Pablu iña Títo

Taxnũu Pablu tutú iña Títo

¹ Xu'u é Pablú u ne, kade tsiñu ú iña Xuva ko; pustru Jesúcrístu u. Taxnũu ña kó vata koo é na kuñti'xe ña'a, ña é nakaxnúu Xuva kó, vata koo é na kütuni ña tsí nchu'un é nuu é ntaā i e ntákuñti'xe kó, ² e ntantétu ó é nĩ'i ko é vā'a nta'a Xuva ko ntíi dañu ntúvi. E tá'xi Xuva ko xũ'u ña nte dí'na dá iñi ntu'u ñuxiví san tsí kuān koo kuvi ne, ña te da kakā'an ña. ³ Vevii ne, e xée ntúvi e xtúvi ña ne, tá'xi ña é kütuni ko tú'ün va'a san iña ña, iña Xuva ko, ña é nakáku kó, divi tú'un e xtúvi ña nta'a ko é ká'an ntódo ú ni ña'a. ⁴ Taxnũu ú tutu sá'a iña o, Títo. I'xá mii ntí'xe ko kúvin, tsí nañe'ú o é dadíi tsi kuñti'xe o ni ko. Na naxnuu viko Xuva kó ó, ni Tó'o ko Jesúcrístu, ña é nakáku kó; na tá'xi ña é vā'a koo kutúvin.

Tsiñu é kade Títo ñuú Creta

⁵ Xtuví mii ú o ñuú Creta vata koo é viin é kākunaá ka ikān, vata koo é kadā kú'vén xoo é vii í ñatā ña ntādē kú'vé ini ukun iña é un é un ñuú san vatā ó kaka'án u é viin. ⁶ Ña é vii ñatā ne, vā'a koo na vii ña vata koo é ña ka'an kīni ña'a san iña ña. Uun tsi ñadi'í ña koo. I'xá ña ne, na kuñti'xe i Xuva kó dí; ña kúvi é dotó tsi vii, vata koo é ña tuví nēe núu i é kīni kaa; i'xa e dóo koñu'ú. ⁷ Ña dóo núu ini ukún ne, da mii é vii ña é vā'a, tsí kade ña kuenta iña Xuva ko. Ña kúvi vii ka'nu ña. Ña kúvi é kúdiin ña é da nuu da kuíi tsi. Ña ku de kí'vi ña. Ña ku naa núu ña. Ña ku kuñnima ña diu'un. ⁸ Vā'a koo na vii ña ni ña kaxee ví'i ña. Na kuñnima ña é vā'a. Na kadā kuení va'ā ña nté koo vii ña. Vā'a koo na kadā kú'vē ña. Na kada ntaa ña é kākā'an Xúva kó. Ña ku dotó tsi íde ña da nēe ka é ntio ña. ⁹ Ña ku xtuví mii ña é kuñti'xe ña tú'ün va'á san vatā o nakua'á nti ña, vata koo é kúvi kué'e ña itsi vā'a ni tūku ña'a, vata koo é na kúvi vii ña é tūn diki ña'a san tú'ün é kākā'an ña, té xoó kaka'an ntēe i tú'ün va'á san.

¹⁰ Tsi dóo ío ña'a, ña é ña ncho kuñti'xe i. Dotó tsi ntáka'an ña, ntaēni nta'vi ña ña'a. Díi díi ka ntáde ña Israeé san, tsí ntáka'an ña tsí da mii é ká'nte o kúñu é ixí ko. ¹¹ Kantio é na ntádí xu'u ña, tsi ntánateñu núu ña ña kuñti'xe i san ni ũn ntíi ntíi ñavi'i ña é dotó tsi ntánakuā'a ña tú'ün é ña kaidiá'vi é da mii kuē'en tsi diu'un ntio ña.

¹² Uun ña'a ña, ña vé'xi ñuú Cretá ne, kaka'an ña naa xuva ña ne, kaka'an ntēe ña ña ñuú ña: “Ña ñuú Cretá san ne, koó dá ña vete ña. Dóo kīni ntā ña. Dóo diin ña. Da mii kuē'en tsi ntáxi'i nta'xi ña. Dóo du'xen ña é kada tsiñu ña.” Kuan ó ka'an ña ñuú Cretá

san. ¹³ Nuu é ntaā i é kākā'an ña. Dukuān né, ntii ká'an ni ña vata koo é na kuñti'xe vā'a ña. ¹⁴ Ká'an ni ña tē ña ku de ña kuēnta dovete e ntáka'an ña Israeé san, ntē ña ku kuñti'xe ña tú'ün e ntáka'an ña'a ni ña, ña é ña ntio i tú'un Xuva kó.

¹⁵ Kuenta iña ña é vā'a ne, vā'a é un ntí'i nuu i. Ntá tsi kuenta iña ña é kīni ntāa, ña é ña ntio i é kuñti'xe i ne, ña túvi nee iña é vā'a iña ña. Tsi ña vā'a diki ña; ntē nima ña ña vā'a. ¹⁶ Ntáka'an ña tsí ini ña Xuva kó, ntá tsi kütuni ko tsi ña ini ntí'xe ña ña, tsí da mii e ntáde ña é kīni kaa. Ña ntio ña kada ntaa ña é ntio Xuva kó; ntē ña ntaidiá'vi ña é vii ña da nēe ka nuu i é vā'a.

2

Nchú'ün é nuu é ntaā i

¹ Ntá tsi ñavín né, nakuā'an ña'a nchú'ün é nuu é ntaā i. ² Ká'an ni ñatā sán tē ña ku de kí'vi ña; ntē ña ká'an diki ña, vata koo é na kuiko ñu'u ña'a san ña. Na kadā kuení va'ā ña nté koo vii ña, nté koo ka'an ña. Na kuñti'xe vā'a ña. Na kuñnima ña ta'an ña. Na kütii ña nima ña ni ña'a san. ³ Ká'an ni ñadi'í átā sán di te na kuiko ñu'u ña; ntē ña ku ka'an kīni ña iña ña'a; ntē ña ku de kí'vi ña. Na nañe'e ña ña'a san nté koo é vā'a koo vii ña. ⁴ Na nañe'e ña ñadi'í kuétsi san nté koo kuñnima ña xii ña ni i'xá ña. ⁵ Na nañe'e ña ña é vā'a koo na kadā kuení ña nté koo vii ña, é na vii ña da mii kuē'en tsi nuu i é vā'a, é kuēnta vii ña vi'i ña, é na ntuntá'vi ini ña ña'a, é na kuñti'xe ña é kākā'an xii ña, vata koo é xoxo kuvi ká'an kīni i iña tú'un Xuva kó.

⁶ Kuan tsi koo ka'an ni na kuétsi sán di te na kadā kuení va'ā na nté koo vii ña. ⁷ É un ntí'í é vīn ne, nañe'en ña'a san nté koo vii ña é vā'a. Dá kanakuā'an ña'a sán ne, kanñ nima ó ka'an ni ña; ña ku ká'an dīkñ ni ña dá kanakuā'an ña. ⁸ Vā'a koó ka'an, vata koo é ña kuvi ka'an ntēe ña'a o. Kidáa ne, kuka'an nuu ña, ña é ña kákuñti'xe i, tsi ña tuví nee núu i é kúvi ka'an ntēe ña o.

⁹ Ká'an ni ña ntáde tsiñu san te kada ntāa ña é kākā'an tó'o ña; na vii ña tsiñu vā'a vata koo é dīni tó'o ña é un ntí'í é kade ña. Ña ku nantiko koó ña ka'an ña te kākā'an tó'o ña ni ña. ¹⁰ Ña ku kí'vi dū'u ña, tsi kanñ nima ña na vii ña da mii kuē'en tsi é vā'a, vata koo é na kütuni ña'a tsi dóo va'a tú'un iña Xuva ko, ña é nakáku kó.

¹¹ Tsi e táxnũu Xuva kó e dóo vā'a iña ña, vata koo é nakáku un ntíi ntíi ña'a. ¹² E dóo vā'a o dé Xuva ko ni kó né, kuān ó kanañe'e ña kó é xtuví mii o é kīni kaa, é ña kuñnima ko é ío ñuxiví san. Ntá tsi na kadā kuení va'ā ko nté koo vii o é vā'a é ntio Xuva kó vevii é kuntuo o ñuxiví sa. ¹³ Nii dukuān ntantétu o tē xee ntúvi é vā'a kue'en da kí'xi xtúku Xuva kó, ña e dóo ka'nu, ni Jesúcrístu, ña é nakáku

kō. ¹⁴ Divi ñā xe'é ñā ntuvi iña ñā kuenta iña ko vata koo é nakakū ñā ko da neé ka nuu i é kīni kaa, vata koo é na ntāntoo ñā nima ko é kuvi o iña mii ñā, é nī kue'én ini kō é vīi o é vā'a.

¹⁵ Sá'a kā'an. Sá'a nakuā'an ñā'a san. Nāxnun ka'nun nima ñā ne, kadan tīn ni ñā, tsí divi tsiñu e teé tsiñu Xuva ko ó é vīin. Ñā dā vá'a o é na nāntii ni'ni ñā o.

3

Nté koo víi ñā kuínti'xe i

¹ Na nāka'an ñā kuínti'xe i sán te na kī'ví diki ñā é kākā'an ñā tsiñu na'nu i san ni da xóo ka ñā tsiñu i, te na kāda ntaa ñā é kākā'an ñā, te na kōo tú've ñā é vīi ñā da neé ka tsiñu é vā'a. ² Ká'an ni ñā tē ñā ku ka'an kīni ñā iña dá xóo ka ñā'a, te vā'á koo na kuntōo ñā, é vā'á koo na vīi ñā ni tā'an ñā, na kuiko ñu'u ñā.

³ Tsí xo'ó né, dóo tuntu o, dóo lo'o ó kidaā di. Ntaíka ó ntákunaa o. Ide o da neé ka é ntio nima kīni kaa kō. Utén uten edé o é kīni kaa. Dē né'u iní o ni ta'an kō xé un xé un ó. Ñā ni ntío ñā'a san kó ne, ñā ni ntío ko ñā di. ⁴ Ntá tsi Xuva kō, ñā é nakáku kō ne, náñē'e ñā kō tsi dóo ncho víi ñā é vā'á ni kō, tsi dóo kuinima ñā kō ne, ⁵ nákakū ñā kō. Ñā túvi nee nuu i é vā'a é edé o vata koo é nakakū ñā kō, tsí mii ñā ntúnta'ví ini ñā kō. Nákate ñā nima kó da nakáku ñā kō. Ntuvi xēe tá'xi ñā ko kuenta iña Espíritū Sántū. ⁶ Ntekú ka tá'xi ñā kō Espíritū Sántū san kuenta iña Jesúcristu, ñā é nakáku kō. ⁷ Dōo vá'á o dé Jesucristu ni kó vata koo é kuvi kuntetu ó é nī'i ko ntuvi va'á iña ko ntii dañu ntúvi.

⁸ Nuu é ntaā i é kākā'an u ni ó ne, ntio ko é nī kue'én ini o kā'an ni ñā kuínti'xe i Xuva kō sán vata koo é kōto vá'a ñā nté koo víi ñā nuu i é vā'a. Sá'ā e dóo va'á, e dóo kaidiá'vi i é vīi o un ntíi ntíi o. ⁹ Ntá tsi ñā ku kinin núun te tsixe'e ñā'a nuu i é tuntu, te ncho nāa núu ñā kuenta iña ñáta ñā, ñā intóo kidaa, kuēnta iña i nté o kaka'an lei Muísee. Núu i tsíkán ne, ñā tē neé nuu á'vi kue'én te nāa núu ó.

¹⁰ Te ió ñā'a kākini nteē ñā ñā kuínti'xe i sán ne, di'na kué'en ñā itsi te ūvi íto ne, tē ñā ncho tēkú ñā ne, kidaā ne, ñā kún den ká ñā kuenta. ¹¹ Inin tsí ñā kuan ntāa sán ne, dóo kiní o ntáde ñā. Kuétsi mii ñā te kūnaá ñā.

Nté koo víi Tito

¹² Ama táxnūu ú Artemá ó Tiquicu mí tūvín ne, koon ntiin kué'en mí tūví u ñuú Nicopoli. Ikan kutúví u dá ntúvi ví'xin san.

¹³ Da neé ka é kūvin víin ne, xntiín Zena, ñā kanada'an sán, ni Ápolo, vata koo é ñā té neé kūnaá nteē ñā itsi kán mí kī'in ñā.

¹⁴ Nakuā'an vata koo é na kutú've ta'an kō e dóo vá'á na vīi ñā, é na xntii ñā tā'an ñā, ñā ntátaan núu i, vata koo é na kadiá'vi ñā.

I'a nté'i é ūve na'a tutú san

¹⁵ Un ntíi ntíi ñā'a, ñā é ntōo dadíi ntí ni i né, taxnūu ñā ntiusi iña o. Ká'an ntiusi ni ún ntíi ntíi ta'an ko, ñā ntákuinima í ko tsí dadíi tsi kuínti'xe kó ni ñā. Xuva ko na nāxnun kuiko ñā nto un ntíi ntíi nto.

Tutú e táxnū San Pablu iña Filémuun

Taxnū Pablu tutú iña Filémuun

¹ Xu'u é Pablú u, é nuu kutú ú kuenta iña Jesúcrístú ne, ntuví u ni ta'an ko Timōteu ntáde vá'a ntí tutú sá'á iña nto, Filémuun, tsi dóo vá'a tiin ō é dadí tsi ntáde tsiñu ō. ² Iña ta'an ko Ápia di, ni Arquipu, ña é dadí ntáde tsiñu ni'í ntí, ni ūn ntí ntí ña kuínti'xe i, ña ntánataka nuu nú vi'i nto kán. ³ Na naxnuu viko Xuva ko nī Tó'o ko Jesúcrístu nto; na tá'xi ña é vá'a koo kuntōo nto.

Dóo kakuinima Filémuun e dóo kakuínti'xe ña

⁴ Utén utén kanaku'e ú sintiá'vi nta'a Xuva ko kuēnta iña nto dá káka'an ntá'vi u. ⁵ Tsi é kūtuní ko tsi dóo kakuínti'xe nto Tó'o ko Jēsuu, dóo kakuinima ntó ña, ni ūn ntí ntí ña kuínti'xe i san. ⁶ Kaikán u nta'a Xuva ko te kúvi ka'an vá'a nto iña nuu i é kákuínti'xe nto, vata koo é na kūtuni ñá'a iña i é un ntí'í é vá'a é nī'i ko nta'a Jesúcrístu. ⁷ Dóo diní ko, dóo ka'nu kuiní ko kuenta iña nto, tsi dóo kakuinima nto, tsi dóo nátsu'un ka'nu nto ini ña ntákuínti'xe i san.

Kaikán Pablu uun dá xe'e iña ña kade tsiñu, ñá nani Onēsímu

⁸ Dukuān ne, ñá kaū'ví ko é ká'án u ni nto nēe é vii ntó kuenta iñá Cristu. ⁹ Ntá tsi díi ka vá'a ō, kuiní ko, te kákan u da xe'e kuenta iña i é kakuinima ntó Xuva kō. Xu'u é Pablú u ne, é atá ú ne, i'a nuu kutú ú vevii kuenta iña Jesúcrístu. ¹⁰ Xu'ú kaikán u nta'a nto kuenta iña i'xá ko Onesímu. Kaka'án u tsi i'xá ko ña, tsi xu'u é nakuā'á u ña nté koo kuinti'xe ña Xuva ko nīi dukuan nuu kutú u.

¹¹ Kidáa ne, ñá ni kánuu á'vi ña iña ntó, ntá tsi vevii ne, e dóo kánuu á'vi ña iña ntó ne, iñá ko di. ¹² Nataxnūu xtuku ú ña mí tuví nto. Ntá tsi vá'a tsi koo vii nto ni ña vata tsi te mii u. ¹³ Ntio ko é kūtuví ka ñá nī kó vata koo é xntii ñá kó naa nto dá nuu kutú ú a kuenta iña tú'ūn va'á san. ¹⁴ Ntá tsi ña ini u nee iña é ntio nto. Dukuān ne, ñá ni ká'án u ni ña te kutúvi ka ña nī ko. Ña ni ntíō ko é kuē'e kuetsí u nto é vii ntó da xe'e, ntá tsi te mii ntó ntio nto ne, kuvi. ¹⁵ Á te itúvi xio ña uun da'na vata koo é náki'i xtuku nto ña é kutuví ñá ntii dañu ntúvi. ¹⁶ Tsi ñá te da mii tsí é káde tsiñu ña iña nto ve, tsi díi ka nuu á'vi ña ve, tsi e kúvi ña ta'an kō, ña e dóo kuinima ko. Xu'ú ne, dóo ntio kó ña. Ntá tsi divi ntó ne, á tē díi díi ka kue'e ntío nto ña kuenta iña mii ñá ne, kuenta iña Tó'o kō di.

¹⁷ Te tá'an nti'xe nto kó kuiní nto ne, náki'i nto ña vata tsi te mii u. ¹⁸ Te io mí'i é kō'xó nteē ñá, o te nēe iña é itá nuu ña iña ntó ne, nadita nto kuentá ko. ¹⁹ Xu'u é Pablú u

kaka'ū u nta'a mii kó ne: Xu'ú nta'áa u. Ntá tsi ña ncho ka'án u ni ntó tsi tē ña divi u ne, ñá ni nī'i nto ntuví va'á iña nto. ²⁰ Sá'a vii ntó da xe'e kuenta iña Xuva ko vata koo é na kūnuu díní nimá ko. Nāxnuu ka'nu kudii ntó nimá ko, tsi eni ko nto kuenta iñá Cristu.

²¹ Taxnūu ú tutú sá'á iña nto, tsi ini u tsi kuínti'xe nto é káka'án u ni ntó. Ini u tsi díi díi ka xntii nto ña vatā o é káka'án u ni ntó. ²² Uun ká tuku é kákan u nta'a nto ne, te na kōo tú've mí'i kutúvi u. Tsi tá'xi Xuva kō é kí'xí u mí ntoo nto, kuiní ko, tsi kuān o ntaíkan ntó nta'a ña kuenta iñá ko.

I'a ntí'i tutú san

²³ Ení ko Ēprafa, ña é dadí nuu kutú ú ni i kuēnta iña Jesúcrístú ne, taxnūu ña ntiusi nto. ²⁴ Marcu, ni Aristarcu, ni Dema, ni Luca, ña é dadí ntáde tsiñu ni'í ntí ne, taxnūu ña ntiusi ntó di.

²⁵ Na nāxnuu viko Tó'o ko Jesúcrístu ntó un ntí ntíi nto. Sá'a tsí é ká'án u ni ntó.

Tutú iña ña Hébreu

Kaka'an Xúva ko kuēnta iña I'xá ña

¹ Ntúvi tsikán ne, dóo ki'in ito kaka'an Xúva ko ni ñata kō. Dóo ki'in nuú i kaka'an ñá kuenta iña ña ka'an náa ña. ² Ntá tsi ntúvi sá'á ne, kaka'an ñá kuenta iña I'xá ña. Tsi kuenta iña I'xá ña de vá'a ña ñuxiví san ne, xé'e ña é kúvi é un ntí'i iña I'xá ña di. ³ Kútuni ko tsi dóo kaxi'í nuu ka'nu Xuva kō dá kīni o tsi dóo kaxi'í nuu ka'nu I'xá ña, tsí dadíi kue'en tsi ña ni Xuva kō. Kade kú'vê ña é un ntí'í é ió ni tú'ún ña e dóo ntíi iní i san. Dá kúvi nakate ña kuétsi kō ne, nákutuví ña diñi kua'a Xuva kō, ña e dóo ka'nu san, e dukún kán.

Xé'e Xuva kō é dií ka ka'nu I'xá ña é un ntíi ntíi ánjē san

⁴ I'xá Xuva kō ne, xé'e Xuva kō é dií ka ka'nu ña e ánjē sán ne, xé'e Xuva kō é dií ka ka'nu tsiñu víi ña é un ntíi ntíi ánjē san. ⁵ Tsi nté uun ánjē san ña ni ká'án Xúva ko ni ña: Divīn ne, I'xá ko;

vevíi xé'e u é kútuni ña'a tsi I'xá ko o;
nté ña ní ka'an ní'i ña nté uun ánjē san:

Xu'u kúvi ú uva ó né,

divīn ne, i'xá ko kúvin.

⁶ Ntá tsi dá xee ní'i ña I'xá mii ña ñuxiví a ne, kaka'an ña:

Un ntíi ntíi ánjē kó ne, na kunuu iní ñá Ihxá ko,

ka'an Xúva kō. ⁷ Kuenta iña ánjē sán ne, kaka'an tú'un Xuva kō:

Kade Xuva kō é kōo ánje ña vata kaa tatsín san,

vata kaa ñu'u é kai'xi ntáa ña ntáde tsiñu iña ña,

ka'an. ⁸ Ntá tsi kuenta iña I'xá ña ne, kaka'an ña:

Kadan kú'vén ntii dañu ntúvi, Xuvā ko.

Vá'a kue'en koo kadan kú'vén.

⁹ Dóo kakuinima o nuu i é vá'a san ne,

ñá ntío kue'en o nuu i é kīni kaa san.

Dukuān né, Xuva ko, Xuva mii ó ne,

é nakaxnúu ña o

e dií ka naxnuu díní ñá nima o é un ntíi ntíi ta'an o,

ka'an ña. ¹⁰ Kaka'an xtúku tú'un Xuva kō:

Divīn, Tó'ó, nté di'na den kú'vén ñuxiví san ne,

mii ntá'a o den vá'an e dukún kán di.

¹¹ Xé'e ntúvi é ntí'i nuu i tsikán,

ntá tsi divīn né, kutúvín ntii dañu ntúvi.

Un ntíi ntíi nuu i tsikán ne,

kuata vatá ó kakuata dóo.

¹² Naka'nun váta kaa du'nu.

Nadaman vatá ó kanadama o dóo ko.

Ntá tsi divīn ne, ñá kánadaman kue'en tsin.

Ntúvi iña ó ne, ña ntí'i kué'en tsi,

ka'an Xúva ko ni I'xá ña. ¹³ Nté uun ánjē ña ni ká'an Xuva ko ni ña:

Kutúvín diñi kua'a ko é kadá kú'ven

da nté kúvi víi u nī ña ntáin chu'vi o.

Ñá te kuan ó ni ká'an ña nī ánjē san. ¹⁴ Tsi da

xóo ka ánjē sán ne, ña ntáde tsiñu iña Xuva

ko. Tsi kataxnuu Xuva kō ánjē san é xntii ña

ñá'a san, ña é ní'i i é vá'a é nakáku Xuva kō.

2

Uun nuu i e dóo ka'nu é nakáku ó

¹ Dukuān ne, kantio e dií dií ka víi o kuenta tú'ún é kátekú kō. Tē ña'á ne, xtúvi

mii o é kuinti'xe ko un siin vevíi ne, un siin

ká uten. ² Ini ó tsi é nuu é ntaā i tú'ún é

kāka'an Xúva ko kuēnta iña ánje ña kídāa ne,

ní'i ñá'a é ntó'o ña é ña ni de ntáa ña, é ña

ni ide ña kuénta. ³ ¿Nté ntu koo é ña ní'i kō

é nto'o ko ve, tē ña víi o kuēnta tú'ún e dóo

ka'nu san é kāka'an nté koo nakáku ó? Tó'ó

kō ne, di'na ña kaka'an ñá tú'ún va'á san.

Kidáa ne, ntáda ntaa ña'a san ní ko vata ó

téku ña é káka'an Tó'o kō. ⁴ Ta'xi Xuva kō é

kútuni ko tsi tú'ún ñá ne, nuu é ntaā i, kuenta

iña nuu i e dóo na'nu e éde ña. Dóo ki'in nuú

í nañé'e ñá kō ne, tá'xi Espíritú Sántú san e

túku e túku nuu i é kúvi víi ó, vatá ó ntio Xuva

kō.

Kúvi Jesucristu váta kaa uun ña'a

⁵ Ná ni xé'e Xuva kō é kadá kú've ánjē san ñuxiví xéé san é kīni ó rkontúvi. ⁶ Ntá tsi ió

mí uve na'a tú'un Xuva kō mí kaká'an úun ña'a ni ña:

¿Nee iñá ntu é ñá'a san,

nee iñá ntu kuví ña, Xuvá ko, é kanaka'an nto ñá?

¿Nee iñá ntu é ñá'a ñuxiví sa é kánti'i ini nto ña?

⁷ De kú'vê ntó ña é dií ka xuvi víi ña e ánjē san uun da'na,

ntá tsi xé'e nto e dóo va'á ña, é kuiko ñu'u o ñá.

⁸ Xé'e ntó é káda kú'vê ña é un ntí'í é ió,

ka'an ña. Dukuān ne, xé'e Xuva kō é káda

kú'vê ña'a san é un ntí'í. Ña túvi nee iña é ña

kuvi víi ña ni i. Ntá tsi vevíi ne, váta kīni o

te kuví víi ña ni é un ntí'í san. ⁹ Ntá tsi ini o

Jésuu. Xtúvi Xuva ko ña é dií ka xuvi víi ña e

áanje san uun da'na, vata koo é ntó'o ña doxi'i

san. E dóo kuinima Xúva ko kō ne, xé'e ña é

kúvi I'xá ña kuenta iña un ntíi ntíi ña'a. Kidáa

ne, xé'e Xuva kō e dóo ka'nu ña, é kodo núu

kue'en ña.

¹⁰ É un ntí'í é ió ne, kuenta iña Xuva ko.

Diví ña de kú'vê ña é un ntí'í ne, ntio ña é

un ntíi ntíi ña'a e kúvi i'xá ña xee ña é ní'i

ñá é vá'a nta'a ña. Dukuān ne, é vá'a, kuiní

ñá, é ntuvá'a kue'en Cristu, ña é nakáku ko,

kuénta iña i e ntó'o ña. ¹¹ Tsi un ntíi ntíi o

é ntoo xio o iña Xuva kó ne, uun tsi Uva ko

ní Cristu, ña é nakaxnúu kō. Dukuān ne, ñá

kākuka'an nuu I'xá Xuva kō é ká'an ña tsi ta'an ña ko, ¹² vatā ó uve na'a kaká'an ña: Ká'án ú ni tā'an kó xōo ñá'a nto.

Kata u tsi dóo ka'nu nto mé'ñū ña ntákuinti'xe i san,

ka'an ña. ¹³ Xio uve na'a kaka'an xtúku ña: Kuntēe iní ko Xuvá ko,

ka'an ña. Uun ká xtuku kaka'an ña:

I'a tuvi u ni ñn ntíí ntíí i'xá ko e tá'xi Xuva kō, ka'an ña.

¹⁴ Ña'a sán ne, iō kúñu ña, iō niñi ña. Dukuān né, ki'i Jesuu kúñu san ni nñi san di. Dukuān ne, kuvi kuvi ña ne, kuvi vii ña ni tó'ó e ña vá'á san é káde kú'vé iñá doxi'i san, ¹⁵ vata koo é kúvi nakáku ña un ntíí ntíí ña'a, ña é úve tiin dá kaní ntuvi iña i e ntaú'vi ñá doxi'i san. ¹⁶ Nuu é ntaa i tsi ñá te ánjē san ña é vextntí ñá, tsi tatá Abraán san. ¹⁷ Dukuān ne, vata koo é vii ña sá'a ne, kantio é ntūvi ña vata tsi ntáa ta'an ña, vata koo é vii ñá dutu ódo nūu, ña é kántunta'vi iní i ta'an i, ña é káde ntaa tsiñu Xuva kō. Dukuān ne, kuvi nakate ña kuétsi ñá'a san. ¹⁸ Da xe é mii ñá ntó'o ña e ntío tó'ó e ña vá'á san é vii ña é kīni kaa ne, vevii ne, kuvi xntii ña ñá'a, ña é kuān o ntánto'o i di.

3

Dií ka ka'nu Jesuu é Muísee

¹ Dukuān né, ta'an ko e dóo va'á nto nuu Xuva ko, ntó'o é dadii kána Xuva ko nto ni ko é kuvi o iña ñá, kadá kueni va'á ntó iña Jesuu, ñá vekká'an ni ko iña Xuva ko. Kaka'an o tsi táxnuu ntí'xe Xuva ko ñá é vii ñá dutu ódo nūu iña i é un ntí'í e ntákuinti'xe kō. ² Dē ntaa ña é un ntí'í é káka'an Xúva kō, ña é teé tsiñu ña, vatā o dé ntaa Muísee iní vi'i Xuva kō kidaā. ³ Ntá tsi Jesuu ne, dií dií ka ka'nu ña é Muísee, vatā ó dií dií ka ka'nu ñá kaxntítsi vi'i san é vi'i é kaxntítsi ña. ⁴ Da nēé ka vi'i é ió ne, ió xoo ñá'a, ña é káde vá'a. Ntá tsi Xuva kō ne, de vá'a ña é un ntí'í é ió. ⁵ Muísee né, de ntaa ntí'í ña, vatā ó de ña kade tsiñu e dóo va'á, dá de tsiñu ña iní vi'i Xuva kō. Dukuān né, kuinti'xe ña'a san ña dá kaká'an ñá nuu i é ká'an Xúva ko ni ñá rkontuvi. ⁶ Ntá tsi Cristú ne, de ntaa ñá ni ña ntáduku ntée Xuva ko vatā ó de i'xá san ni ñavi'i i. Xo'ó né, ñavi'i Xuva kō kúvi o tē ña xtuví mii o e ntákuinti'xe ko ña, te dóo diní kō e ntantétu o é ni'i ko é vá'á nta'a Xuva kō.

Ntoo da'na ña ntáduku ntée Xuva kō

⁷ Dukuān ne, vii nto vatā ó kaka'an Espiritū Sántū san mí úve na'a tú'un Xuva kō: Te tēku nto é káka'án u ni ntó vevii ne,

⁸ ñá ku de do'o nto vatā o dé ñata ntó dá idé ña du'xen ni ko,

da íto nteé ña ko ñuu itsi kán.

⁹ Ikān né, íto nteé ñata ntó kó,

kuān té uvi díko kuia iní ña un ntíí ntíí nuu i e dóo na'nu é idé u.

¹⁰ Dukuān né, dōo dutsi kuini ko ni ña tsíkan ne,

kaka'án u: “É dōto tsi ntádē kueni ña; ña ntío ña kuintin ña itsi ko”, ka'án u.

¹¹ Dukuān né, kúdiin ú ni ña ne,

xé'é ú xu'ú ko tsi ña kue'e kue'én u é kuntoo da'na ña ni ko,

kuan o ka'an Xúva kō.

¹² Kōto nto, tá'án kó, te nté uun nto ña ku ntuká'xi nima nto é ña kii nteé xio nto Xuva kō, ña kantíto san, é ña xtuví mii ntó é kuinti'xe nto ña. ¹³ Dií dií ka vá'á ó te nakii ntó nima ta'an nto utén utén nté koo vii ña, ni dukuan ió ka ntuvi, vata koo é ña ntuká'xi nima nto é kaní nta'vi kuétsi san nto. ¹⁴ Tsi ta'xi Xuva kō é kudadii o ni Cristú, tē ña xtuví mii o é kuinti'xe ko ña vatā o kuinti'xe ko ña di'na, un tsi da nté kuvi o.

¹⁵ Dukuān ne, kaka'an tú'un Xuva kō:

Te tēku nto é káka'an Xúva ko ni ntó vevii ne, ñá ku de do'o nto vatā o dé ñata ntó

dá idé ña du'xen ni Xuva kō kidaā,

kuān o kaka'an. ¹⁶ ¿Xoó ña'a ntu edé ña du'xen ni Xuva kō da tēku ña é káka'an ñá ni ñá?

¿Ñá ntu te un ntíí ntíí ña'a san, ña nátava Muísee ñuú Egítō san?

¹⁷ ¿Xoó ña'a ntu e dóo dutsi kuini Xuva ko ni ña úvi díko kuia san?

¿Ñá ntu te ña'a san, ña é edé kuétsi ne, xí'i ña ñuu itsi san?

¹⁸ ¿Xoó ña'a ntu xé'e Xuva ko xū'u ñá ni ñá tsi ña kué'e ña é kuntoo da'na ña ni ñá?

¿Ñá ntu te divi ñá'a san, ña é ña ni kuinti'xe i san?

¹⁹ Dukuān né, kaini o tsi ña ni ní'i ña é kuntoo da'na ña ni Xuva kō, tsi ña ni kuinti'xe ña Xuva kō.

4

¹ Dukuān né, ni dukuan ió ka ntuvi é ni'i ko é kuntoo da'na o ni Xuva ko vatā o xe'e ña xu'u ña ni ñata kō kidaā ne, koto vá'a nto

vata koo é nté uun nto ña kunáa nto. ² Tsi xo'ó ne, ni'i kō e tēku kō tú'ún va'á san vata o tēku ña tsíkan.

Ntá tsi ña ni idiá'vi tú'ún va'á san iña ña, tsi ña ni kuinti'xe ña da tēku ña.

³ Ntá tsi xo'ó e kuinti'xe kō ne, tá'xi Xuva kō é kuntoo da'na o ni ñá. Tsi kuan o ka'an Xúva ko iña ñá tsíkan:

Kuān koo kuvi, vata o xe'e u xu'u ko dá kudiin u ni ña,

é ña kúntoo da'na ña ni ko, ka'an ña. Kuan o ka'an ñá, kuān te ió tu've

mí kúntoo da'na o ni ñá nté ntúvi da kúvi de kú'vé Xuva ko ñuxiví san. ⁴ Tsi ió mí káka'an

tú'ún Xuva ko iña ntuvi é kuvi ú'xé san: Ítúvi da'na Xuva kō da kúvi un ntíí ntíí tsiñu

ñá ntuvi é kuvi ú'xé san, ka'an. ⁵ Kaka'an xtúku tú'un Xuva kō:

Ñá kúntoo da'na ña ni ko, ka'an ña. ⁶ Ntá tsi ió ka ntuvi é ni'i ña'a san

é kúntoo da'na ña ni Xuva kō. Ña'a san, ña é di'na tēku i tú'ún va'á san ne, ñá ni ní'i ña

é kúntoo da'na ña ni Xuva kō, tsi dé do'o ñá.

7 Nāxtuví xtuku Xuva ko ūun ká tuku ntuvi. Kuān té e títin kuia ita ntí'xin ne, kaka'an xtúku ña kuenta iña Dávíi san é vevii. Tsi vatá ó uve na'a kaká'an ña:

Vevíi ne, te tēku nto é kākā'an Xúva ko ni ntō ne,

ñá ku de do'o ntō,

ka'an ña. ⁸ Tē dí ni xē'é Josueé san é nī'i ña Israeé san é kúntoo da'na ña ñuú Canaán ne, ñá ká'an xtúku Xuva ko iña tuku ntúvi.

⁹ Dukuān né, ío ka tuku ntuvi iña ña ntáduku ntéé Xuva kō é kúntoo da'na ña ni ña. ¹⁰ Tsi xoo ñá'a é nī'i ña é kúntoo da'na ña ni Xuva kō ne, kaxtuví da'na ña tsiñu ña vatá o itúvi da'na Xuva kō da kúvi de kú'vé ñá ñuxiví san.

¹¹ Na koo ntii o vë, vata koo é nī'i ko é kúntoo da'na o ni Xuva kō ne, vata koo e nté uun xoxo víi i vatá o dé ña'a san e dé do'o ña.

¹² Tū'ún Xuva kō sán ne, kantíto. Dōó ntii ñi i. Díi ka ntikō é vata kaa uun káa é ío uvi núu i. Kakí'vi un tsi nté ñi nima ko, un tsi nté ñi xikí kō. Tsi kuenta iña tú'un ña ne, kanakaán nuu Xuva kō nima ko vata koo e díto nee iñá kadē kuení kō, nee iñá ntio nima ko é víi. ¹³ Ña tú'vi nee iña é de kú'vé Xuva kō é kuvi koo xū'ú nuu ña. Kaini ña é un ntí'í. Vata te kántíí nima ko núu ña, divi ña é nī'i ña kuenta iña ko.

Jesuu é dūtu ñá odo núu

¹⁴ Ío dutu ñá odo núu e dōo ka'nu ña iña ko, é kúntáa ña mí'i tuví Xuva kō: divi Jesuu, I'xá Xuva kō. Dukuān ne, ñá xtuví mii kué'en o e ntákuinti'xe kō. ¹⁵ Tsi dutu ñá odo núu iña kó ne, kantuntá'ví ñi ña kō tsi dōo ntáxio víta o. Tsi dívi ña ntó'o dadíi ña un ntíi ntíi nuu i e ntánto'o kō vevii, ntá tsi divi ña ne, ñá ni xío kuétsi ña. ¹⁶ Dukuān né, nīi kué'en ñi ko na xēe étsin o nuu Xuva ko, ñá kadē kú'vé iña ko, vata koo é nī'i ko é dōo vá'a koo víi Xuva ko ni kō, é ntuntá'ví ñi ña kō, é xntii ña ko da nēé ka ura i é kátaan núu kō.

5

¹ Tsi da xōó ka ña'a, ña é kade dutu ódo núu ne, mé'ñu ña'a san kakukú've ña é ká'an ñá ni Xuva ko iña ña'a san. Dutú san ne, kaxé'e ña doméní ne, kae'ní ña kiti san é kué'é ña iña Xuva ko kuenta iña kuétsi ña'a san. ² Kantunta'ví ñi dutu ñá odo núu san ni ña'a, ña é ña ñi san, ni ñá'a, ña ntákunaá san, tsi kuān ó kanto'o ña dí. ³ Dukuān né, kantio é kué'é ña doméní iña kuétsi mii ña vatá o kaxé'e ña doméní iña kuétsi ñá'a san.

⁴ Xoxo kuvi víi i tsiñu ka'nu san é víi ñá dutu ódo núu san te mii ña ntio ña é víi mii ña, tsi Xuva ko kākana ña ña é víi ñá, vatá o dé ña ni Ároon kídaá. ⁵ Kuan ó kúvi ni Crístú dí. Ná ni de ká'nu ña é ká'an ñá tsi víi ña dutu ódo núu, ntá tsi Xuva kō ne, xé'e ña ña tsiñu ka'nu san, vatá ó uve na'a mí kaká'an ña: Divíi ne, I'xá ko kúvin.

Vevii xé'é u é kütuni ña'a tsi divíi é I'xá ko o,

ka'an ña. ⁶ Ío ka mí'i ūve na'a tú'un Xuva kō é kākā'an ña:

Víin dutu ntii dáñu ntúvi,

vata kaa Melquisedee,

ka'an ña. ⁷ Dá tūvi dukuán Cristu ñuxiví sa ne, kaka'an ntá'ví ña, íkan ña nta'a Xuva kō é xntii ña ña. Dōó ntá'ví éku ña ne, dōó ntii ka'an ñá ni Xuva kō é na nākáku ña doxi'í san. Tékú Xuva kō é kākā'an ña, tsi dōo kanuu iní Cristu ña. ⁸ Ntá tsi kuān te I'xá Xuva kō ña ne, kuenta iña núu i e ntó'o ña ne, kútú've Cristu nté koo kada ntaa ña nēe é ntio Xuva kō. ⁹ Da xe kúvi dé ntaa ntí'í ña ne, kuvi dé ña é nakáku o ntii dáñu ntúvi, da xōó ka ña'a, ña e kúinti'xe i ña. ¹⁰ Tsi de kú'vé Xuva kō é víi ñá dutu ódo núu vata kaa Melquisedee.

Dōo xii kaa é xtuví mii o é kúinti'xe kō

¹¹ Dōó ío e ká'an ú nuu i sá'a, ntá tsi dōo ntii tú'un é ká'an u ni ntō, tsi dōo kuui dá ki'in díki nto. ¹² É dōo títin ntuvi é kúinti'xe nto ne, e xēe ntúvi é nakuá'a nto tuku ña'a. Ntá tsi kuan tsi ó kantio é ká'an xtúku ú ni nto divi nuú í e díi ka ña ví'xin kaa iña Xuva ko. ¹³ Vá ntu íkin xtúku nto nto é ntáxi'í dukuan ntó díkuu? Tsi vata kutíi nto é ká'xi nto é ntáva. ¹³ Xōó ña'a e ntáxi'í díkuu ne, vata kaa í'xa íkin ntáa ña. Vata kuka'xi ña é víi ñá vatá o kaka'an Xúva kō. ¹⁴ Ntá tsi ñatá sán ne, ntaé'xi ña é ntáva. Ña e kúka'xi sán ne, ñi ña nee iña é vá'a, nee iña é ña vá'a.

6

¹ Dukuān né, nā koó ntii ká o xee o da nté na kuka'xi nuu o iñá Cristu. Na xtúvi xio o é nakuá'a o dí'na iña Cristu. Ná ku ntiko koó xtúku o nee iña é ñi o nte dí'na, tsi é ñi o tsi ña víi ka o nuu i é kīni kaa é odó doxi'í san; é ñi o nté koo kúinti'xe ko Xuva kō. ² É ñi o é kutsi ntute o; é ñi o nté koo xntee tá'an o nta'a kō ña ntákuinti'xe i san. É ñi o tsi ntōto ña xí'í ne, ñi o tsi xntékú kú'vé Xuva ko iña kó ntii dáñu ntúvi. ³ Sá'a víi ó te Xuva ko tá'xi ña ntúvi.

⁴ Tsi ña kuvi víi o é nātivi iní xtuku ña tsikan, ña é dí'na naxí'í nuu i kuenta iña Xuva ko. Íto ntee ña nté o dōo vá'a o dé Xuva ko ni ña né, ñi ña tsi o kade tsiñu Espírítu Sántú sán nima ña. ⁵ Íto ntee ña tsi dōo vá'a ó kaka'an tú'un Xuva kō né, kütuni ñá nuu i e dōo ntii ñi i é vë'í rkontuvi. ⁶ Te nākuita ña é kúinti'xe ña Xuva kō vata koo é víi xtuku ña vatá o dé ña dí'na ne, dōó ntii tú'un é ntiko koó xtuku ña, tsi kuenta iña mii ña kánaxntéé xtúku ña Cristu ntíká krusi kan. Kanadókí ntee ñá Cristu. ⁷ Tsi vata kaa ñu'u é kánako'o ntute davi san vata dá ká'ni ne, te xūku va'á kakene, xuku é kaidí'ví iña ña ntáde tsiñu san ne, kanaxnuu víko Xuva ko ñu'u san. ⁸ Ntá tsi te da mii xūku íñu kakene ni kú'u

é ña vá'a sán ne, kunaá ñu'u san, tsí koko te kúvi. Kuan koo nto'o ña tsikán di.

Kainuu mé'ñu Xuva ko kō

⁹ Kuān té dukuān o kaka'an nti, ta'an nti, ña e dóo ntio ntí ne, iní nti tsi ío nuu i e dií ka va'á iña nto, nuu i é nĩ'i ko dá nakáku o. ¹⁰ Dóo vá'á ó kadé kú've Xuva kō né, dukuān ne, ñá kúnáa iní ñá nuu i é idé nto. Ná kúnáa iní ña tsi nañ'é e ntó ña tsi dóo ntákuinima ntó ta'an nto, ña ntákuinti'xe i san, dá xntíi nto ña kuēnta iña Xuva ko. Kuan tsí ó kade dukuan ntó vevíi di. ¹¹ Ntio nti é kuan kōo koó nti ntó di, é un é un nto, dá ntoo dukuan nto ñuxiví sa, vata koo é kútni va'á nto nee iña é nĩ'i nto nta'a Xúva kō. ¹² Ná ntio nti é kudu'xen ntó, tsi é ntio ntí ne, víi nto vatá ó de ña ntákuinti'xe i, ña é ntákuiti' i é kuntétu da nté nĩ'i ña núu i e tá'xi Xuva ko xú'u ña é ta'xi ña kō.

¹³ Dá xe'é Xuva ko xu'u ña ni Ábraan ne, éde ña kuenta iña mii ña, tsi nté uun ña'a é dií ka ka'nu ña é ntáda ntaa ñá iña ña. ¹⁴ Kaka'an ña: “Nuu é ntaa í é káka'an u ni ntó. Dóo náxnuu viko ú nto ne, ta'xi u e dóo nakáxa i'xá nto”, ka'an ña. ¹⁵ Kúti Ábraan kantétu ña ne, dukuān ne, nĩ'i ña nuu i é xe'é Xuva ko xu'u ña ni ñá. ¹⁶ Dá ntánantuku ó xoo é ntáda ntaa i te nuu é ntaa í ne, ntánantuku o ñá'a, ña é dií ka na'nu é xo'ó. Dukuān né, dá ka'an ñá tsi nuu é ntaa í ne, ña túvi ká nee iña é ká'an o. ¹⁷ Dukuān né, ntáda ntaa mí Xuva ko vata ó xe'é ña xu'u ña ni Ábraan. Ncho nañ'é'e ñá ña'a san, ña é nĩ'i i iña ña é xe'é ña xu'u ña, tsi kada ntaa ñá nuu i é xe'é ña xu'u ña ne, ka'an ña tsi ñá nadáma kue'en ña nté uun tú'ñn. ¹⁸ Dukuān né, ío uvi nuu i é ña nadáma, tsí ña kuvi ká'an Xúva kō dovete. Kuenta iña i sá'a ne, kanaxnúu ka'nu kue'en ñá nima ko, xo'ó é nantuku ó xo'ó nada'an i kō, tsí ini o tsí nĩ'i ko vatá ó kaka'an ña. ¹⁹ Dá xé ini o sá'a ne, kairkaá kutu ó é kuinti'xe kō ne, ñá nadáma nima kó, vata kaa kaa é kairkaa kutú má ntute kán. Kuvi ki'in étsin ó nuu Xuva ko, ña tuví e dukún kán, vata ó ki'ví dutú san mí'i e dóo kuiko ata doo é rkaa iko ini ukun ña kídaá. ²⁰ Jesuú ne, nákaán ña itsi é k'i'in o e dukún kán tsi kúvi ña dutu ódo núu iña kó ntií dañu ntúvi, vata kaa dutu Melquisedee.

7

Jesuú ne, dutu ódo núu ña vata kaa Melquisedee

¹ Melquisedee san ne, rei ñuú Saleen ñá ne, dutu ódo núu ña iña Xuva ko, ña dóo ka'nu san. Ku'éen Melquisedee é nani'i ta'an ña Ábraan ítsi kán da náxee Ábraan da kúvi idé ña ni títin rei ne, náxnuu viko Melquisedee san ña. ² Ábraan ne, kuenta iña kuenta u'xi núu i é nĩ'i ña dá naá ña ne, xé'e ña uun ta'vi i iña Melquisedee san. Diví ña

é Melquisedee ne, “rei va'á” kani tú'un. Nuu mí de kú've ñá ne, Saleen nani. Saleén san ne, “é kuntōo vá'a ó” kani tú'un. Kuvi ka'an o ve tsí rei va'á ña, ña é kade é kuntōo vá'a ña'a ña. ³ Ná túvi nteé na'a xoo é di'í ñá, xoo é uva ñá, xoo é ñata ñá. Nté ña tuví nteé na'a ama káku ña, ama xi'í ña. Vata kaa I'xá Xuva kō kaa ña, tsí kade ña dutu ntií dañu ntúvi.

⁴ Koto nto tsi dóo ka'nu ña'a Melquisedee san. Tsi uva ika ko Ábraan, ña dóo ka'nu sán ne, xé'e ña Melquisedee san uun ta'vi i é kuēnta u'xi núu i e dií ka va'a é k'i'í ña iña rei san da kúvi idé ña ni ñá'a san dá naá ña. ⁵ Kaka'an lei Muísee tsí i'xá Levii, ña é víi dutú san ne, kuvi ki'í ña uun ta'vi i é kuēnta u'xi san iña é un nti'í é ió iña ña Israeé san, kuān te ñavi'í ña, kuān te i'xá ika Ábraan ñá di. ⁶ Ntá tsi Melquisedee san, kuān te ña te i'xá Levii ñá ne, ki'í ña uun ta'vi i é kuēnta u'xi san é xe'é Ábraan, ña é xe'é Xuva ko xu'u ña ni i né, náxnuu viko ña Ábraan. ⁷ Ini vá'a ó tsí diví ñá é kanáxnuu viko ña ña'a sán ne, dií ka ka'nu ña'a ña é ñá'a, ña é náxnuu viko ña. ⁸ Vevíi ne, da xóo ka é káni'i i uun tá'vi i é kuēnta u'xi san ne, kudii ña'a, ña é kánti'í ntuví iña i. Ntá tsi kídaá ne, kaka'an tú'un Xuva ko iña Melquisedee vata tsi te kánti'í ká ña. ⁹ I'xá Levii, dutú san é káki'í uun tá'vi i é kuēnta u'xi san vevíi ne, kuvi ka'an o tsí vata té ntá'vi ña di dá xe'é uvata ña Ábraan uun tá'vi i é kuenta u'xi iña Melquisedee. ¹⁰ Tsi ñu'u kúñu Ábraan núu i é kúvi i'xá ña é vata kaku, da ku'éen Melquisedee é nani'i ta'an ña.

¹¹ Tē di dutú san é I'xá Levii kuvi víi ña é ntúvá'a ña'a san nuu Xuva ko kuenta iñá lei san e ntánakuá'a ña ña ne, ñá kantio é k'i'xi ká xtuku uun dutú rkontuvi. Ntá tsi dutu ñá tsikán ne, ña ni kúvi víi ña. Dukuān ne, kantio é k'i'xi uun dutu vata kaa Melquisedee san ne, ñá te vata kaa tatá i'xá Levii, ñá nani Ároón san. ¹² Tē é túku dutú san ki'xi ña ne, kantio é nádama ña lei san. ¹³ Dútu san, ña kaka'an tú'un Xuva kō ne, Cristu ña. Ntá tsi ña te tatá Aroon ña, tsí tuku tatá ña. Nté uun ito vata víi tatá ña sá'a dutu. ¹⁴ Un nti'í nti'í ña'a san ini ña tsi Jesuú ne, tatá Judaa ña. Nté uun ito ña ni ká'an Muiseé te kii núu dutu i'xá Judaa.

¹⁵ Dií ka kaini o sá'a dá xee dútu xeé san, ña vata kaa Melquisedee. ¹⁶ Nā sá'a ne, ñá ni xéé ña é víi ñá dutu tsi kaduku ntée ña tatá Aroón san, tsi xéé ña é víi ñá dutu dá xe dóo ntií iní ña tsi ña kánti'í ntuví iña ña. ¹⁷ Kuvi vatá ó kaka'an tú'un Xuva ko iña ña:

Víin dutu ntií dañu ntúvi,

vata kaa Melquisedee,

ka'an. ¹⁸ Dukuān né, nanti'í Xuva kō lei átá san, tsí ña ni kuvi víi, ñá ni ídiá'vi. ¹⁹ Tsi lei Muiseé san ne, ña ni kúvi víi é káda ntaa ku'éen o ni Xuva kō. Ntá tsi ío itsi e dií ka

va'á ve. Kuenta iña i sá'á ne, kuvi xee étsin o nūu Xuva ko.

²⁰ Xé'e Xuva ko xū'u ña é tée tsiñu ña Jesuu é vii ñá dutu xéé san. ²¹ Un ntíí ntíí dutu ñá nguüi sán ne, ñá te xóo ni xe'e í xu'u i ni ñá dá kí'ví ña é vii ñá dutu. Ntá tsi dutu ñá sa'á ne, ntee na'a mí xé'é Xuva ko xu'u ña ni ñá dá kaká'an ña:

Xu'u é Xuva ó kó ne, ta'xi ú xu'u kó ne, ñá nātívi iní ko dá ká'an u:

“Divín né, dutun ntíi dáñu ntúvi”, ka'an Xúva kō. ²² Dukuān né, kūtuni ñá'a tsi Jesuu ne, tuví ña kuenta iña tú'un xéé san e tá'xi Xuva ko xū'u ña dá kaká'an ñá tsi díí díí ka va'á koo é xéé san é vāta kaa é túvi dí'na.

²³ Nā te da díí dutu xió ña kidaā, tsi un ntíí ntíí ñá ne, ña ni kúvi vii ñá dutu ntíi dáñu ntúvi, tsi xí'í ñá ne, tuku ña'a nakunúu ña naa ña. ²⁴ Ntá tsi Jesuu ne, vii ña dutu ntíi dáñu ntúvi, tsi ña kúvi ñá ne, ñá kantío é kí'ví tuku dutu náa ña. ²⁵ Dukuān ne, kuvi nakáku kue'en ña un ntíí ntíí ña'a, ña é kí'xi etsin nuu Xuva ko kuenta iña ña, tsi ña kúvi ña. Tuví ña vata koo é ká'an ñá ni Xuva ko kuēnta iña ña'á san ntíi dáñu ntúvi.

²⁶ Tsi Jesuu ne, dutu ódo nuū ñá é dóo va'á ña, vatā ó kantio ko. Tsi dóo va'á ña. Nā túvi nee é kīni kaa iña ñá, ntē ña tuvi nté uun kuétsi ñá. Nā te dadíi ña ni ña é iō kuétsi i. Díí ka ka'nu ña'a ña é un ntí'í é ió é dukún kán. ²⁷ Nā kantío é vii ñá vatā ó de tuku dutu ñá odo nuū san é útén utén kae'ni ña kiti é kué'é ña ti doméni iña Xuva ko, dí'na kuenta iña kuétsi mii ñá ne, kidāā ne, kuenta iña kuétsi ña ñuū ña. Ntá tsi Jesuu ne, uun ito tsi xe'é ña doméni iña Xuva ko kuenta iña ún ntíí ntíí ña'a dá xe'é ña kúñu mii ña ntíá krusi kan.

²⁸ Lei Muísee san ne, kadē kú've é kúdií ña'á san é iō kuétsi ña vii ña dutu ódo nuū san. Ntá tsi xe'é Xuva ko xū'u ña dá de kú'vē ña rkontuvi é xéé lei san tsi I'xá mii ña vii ñá dutu ódo nuū, divi ñá é ña tuvi kué'en tsi kuétsi ña ntíi dáñu ntúvi.

8

Jesuu ne, kade kú'vē ña iña tú'un é xéé san

¹ Vá'a ó ve. Díí ka ntio ko é kūtuni nto sá'á: Ió dutu ñá odo nūu iña ko é vá'á kue'en ña, tsi tuví ña é dukún kán ne, kadē kú'vē dadíi ña ni Xuva kō, ña dóo ntíi iní í san. ² Kade ña dutu ódo nūu má ví'í kuikó ntí'xe san é tuví é dukún kán. Mii Xuva kō xntítsi ñá ví'í sá'á; ña te ñá'a ni xntítsi ña.

³ Un ntíí ntíí dutu ñá odo nuū san ne, divi tsiñu ña é kué'é ña doméni nta'a Xuva kō, é ká'mi ña kiti san iña Xuva ko, kiti é ntaxé'e ña'a san iña kuétsi ña. Dukuān ne, kantio é kōo é kué'é Jesuu nta'a Xúva kō dí. ⁴ Tē dí katuvi dukuan ña ñuxiví a ne, ñá vii ñá dutu, tsi dóo ió dutu táta Levii é ntaxé'e ña doméni vatā ó kaka'an lei Muísee. ⁵ Ntá tsi da mii tsi

da ntántavá'a naa ña nuu i é ió é dukún kan, vatā ó dé Muísee da xntítsi ñá ví'í Xuva kō ne, kaka'an Xúva ko ni ñá: “Kuenta vii nto é ntává'a naa nto vatā o nañé'e ú nto rki uku Sinaíi kán”, ka'an ña. ⁶ Ntá tsi Cristú ne, ni'í ña tsiñu é díí ka ka'nu é ni'í dútú, ñá tsikan, tsi kade kú'vē ñá iña tú'un é díí ka va'á san. Díí ka va'a tú'un san tsi tá'xi Xuva ko xu'u ña ni ko uun nuu i é díí ka va'a.

⁷ Tē dí ni Idiá'vi kue'en tú'un é itúvi dí'na ne, ñá dí ni ntío é kōo tuku tú'un vē. ⁸ Ntá tsi ña ni xkúntee iní Xuva kō nté ó dé ña'a san kuenta iña tú'un áta sán ne, uve na'a mí kaká'an ñá ni ñá: Xu'u é Xuva ntō ne, kaka'an u ni ntō:

Koto nto tsi xee ntúvi ve dá ká'an xtúku ú ni ña Israee ní ña Judaa nté koo vii ña.

⁹ É tuku kaka'an u ni ña vatā ó kaka'an u ni ñata ña

ntúvi dá irkáa ú nta'a ña é nátavá u ña ñuú Egító;

tsi ñá ni de ntāa ña é káka'an u ni ña. Dukuān ne, ña ni íde ú ña kuenta,

ka'an Xúva kō. ¹⁰ Kaka'an xtúku Xuva kō: Tú'un sa'á ka'an u ni ña Israee dá xee ntúvi tsikan.

Tsu'un u tú'un ko ini díki ña. Xnteé na'á u tú'un kó nima ña.

Kidāā ne, vii u Xuva ña ne, vii ña ña'a ko.

¹¹ Nā kantío é xe un xé un ña naku'á ña ta'an ña ni ñavi'í ña xoo é Xuva ña,

tsi un ntíí ntíí ñá ne, é ñni ñá ko, nté í'xá é díí ka lú'ntí un tsi nté ñatā, ña é díí ka atā.

¹² Kada ka'nu iní u ni ña kuétsi ña ne, nté uun ito ká ña naká'an ko nuu i é kīni kaa é idé ña,

ka'an Xúva kō. ¹³ Dá kaká'an Xúva ko iña tú'un xéé san ne, ncho ka'an ñá tsi é kuáta tú'un é tuví dí'na. Da neé ka nuu i é kuatā, é ña kaidiá'vi ká i ne, ña ná'á ká kutúvi.

9

Ví'í Xuva kō é tuví ñuxiví a ni ví'í Xuva kō é tuví é dukún kán

¹ Ví'í ve ne, tú'un é dí'na sán ne, kaka'an nté koo kunuu iní ñá Xuva kō. Xíó úkun ñá dí é tuví ñuxiví a. ² Xntítsi ñá ví'í doó san é kúvi xúkun ñá. Xíó úvi ne'u i. Mí'í dí'na kaká'vi ña ne, ikán intío kantílin ní mesa mí ódo tañú'ú é kúvi doméni iña Xuva kō. Ikán ne, kaka'an ña é Má Ví'í Kuikó san. ³ Áta dóo é rkaa iko iní i kán ne, tuví tuku ne'u i mí kaká'an ña é Má Ví'í Kuikó Kue'en. ⁴ Ikán ne, tuví uun naa é kúvi kaá kuān e dóo nuu á'vi i mí e'mi ña kútú, ni étun é kátavi kaá kuaán san kanii áta i. Sá'á ne, kaka'an ña é Étun Iña Tú'un Xuva Kō, tsi ñu'u vá'a xuú san mí úve na'a tú'un é káka'an Xúva ko ni Muísee. Nuu uun súlé e

kúvi kaá kuaán san mí ñu'u nuu i e é'xi ña kidaa, ñi'vi é kaka'an ña é mana. Nuu tatun Ároón di é kéne xuku i kidaa. ⁵ Úvi ánjē e kúvi kaá kuaán san ne, ntáñi nú etún san vata koo é kütuni ñá'a tsi íkan kaki'xi Xuva kō, ña dóo ka'nu san. Katavi núu nti'xin ánjē san ata etún san mí ntuvá'a ña'a san ni Xuva kō. Ntá tsi ña ká'án ka u nuu i sá'a vevii.

⁶ Dá xío tu've nuu i tsikán ne, ntakí'vi dutú san má vi'í é kuvi ùun san utén utén vata koo é vii ñá tsiñu ña. ⁷ Ntá tsi má vi'í é kuvi úvi san ne, koó da mi'í dutu ñá odo núu san kaki'vi ña ne, uun ito tsi é uun kuia. Dá kí'vi ña ne, kantio é kuído ña niñi kiti é kué' é ña doméni nta'a Xuva ko kuēnta iña kuétsi mii ña ni kuétsi ña ñuú ña, nuu i é idé ña dá ña ni kutúni ña. ⁸ Dukuán né, kanañ'e e Espiritú Sántu sán kō tsi vata kúvi kí'vi ña'a san mí tuví Xuva kō dá kade tsiñu ni'í dukuan ña má vi'í kuiko é kuvi ùun san. ⁹ É un nti'í sá'a vatá o dé ña kidaa né, kanañ'e e ña'a é ntoo vevii. Tsi kuenta iña tú'un áta sán ne, xe'é ña doméni nta'a Xuva kō né, e'li mi'í ña kiti san iña Xuva ko. Ntá tsi kuán té du'vá ó inúu ini ña Xuva kō ne, ña ni idiá'vi e ntuvá'a nti'xe nima ña ni Xuva kō. ¹⁰ Tsi tú'un tsikán ne, da mii kaka'an iña i é ká'xi o, é ko'o ó, nté koo ntuntoo kúñu kō. Sá'a ne, kudii núu i e tá'xi Xuva kō é vii ó da nté ká'an Xúva kō tú'un xee, nuu i e dií ka va'a.

¹¹ Ntá tsi vevii ne, e xée Cristu é vii ñá dutu ódo núu nuu i é xée san, nuu i é vā'a é xe'é Xuva ko xū'u ña. Kí'vi ña má vi'í doó san e dií kaa va'a, tsí ña te ña'a ni de vá'a ña, tsí ña te ñúxivi a tuvi. ¹² Ña ni idó Cristu niñi a ndi'ú san, nté niñi a le'ntú san é kúvi doméni iña Xuva ko, tsi niñi mii ña xe'é ña. Dukuán ne, idiá'vi é uun ito tsi kí'vi ña má vi'í kuikō kue'én san e ntá'vi ña kuétsi ko nti'í dañu ntúvi. ¹³ Kuenta iña tú'un áta sán ne, niñi duntiki kíchē sán ni niñi ndi'ú kíchē sán ni xaa kúñu i'xá duntiki kítd'í san é i'xi nú nā san ne, idiá'vi é dá'vi dutú san ña'a, ña é ió kuétsi i. Dukuán é ntuntoo kúñu ña ne, naxtuvi xío ña ña iña Xuva ko. ¹⁴ Ntá tsi dií dií ka kaidiá'vi niñi Cristu. Tsi kuenta iña Espiritu ña é ña kuví ne, xe'é Cristu ntuví iña ña vata kaa doméni iña Xuva ko, uun doméni é ña tuvi nee é kíni kaa. Kuenta iña niñi ña ne, kantoo nimá kō é un nti'í núu i é káta'xi doxi'í, vata koo é kuvi kada tsiñu o iña Xuva ko, ña kantito san.

¹⁵ Dukuán é Jesucristú ne, vata kaa ña kaikan dá xe'e kaa ña iña tú'un xée san. Xi'í ña vata koo e ntá'vi ña kuétsi é idé ó da ntántikin dúkuan ó é kaka'an tú'un áta san. Dukuán ne, ña e kána Xuva kō ne, kuvi ni'í ña é vá'a iña Xuva ko nti'í dañu ntúvi, vatá o tá'xi Xuva ko xū'u ña. ¹⁶ Tsi te káda vá'a uun ña'a tutú iña nee é dúku ntée i'xá ña te xi'í ña ne, ña kúvi kí'í i'xá san iña uva i dá nté ntúvi é kúvi uva ña, vatá xko'ó ini o. ¹⁷ Ña

kaidiá'vi tutú san dá tūvi dukuan ña de vá'a san. Dá nté tē xi'í ña ne, da kidáa kaidiá'vi i. ¹⁸ Dukuán ne, un tsi nte dá iñi ntu'u tú'un áta sán ne, kantio é káti niñi san. ¹⁹ Kaka'an Muísee ni ún nti'í nti'í ña'a san nté o kaka'an é un nti'í leí san. Kidáa né, kí'í ña xuku é nani híso'p ne, náki'ni ña idi le'ntu kué' é san díki i. Dá xnúu nto'o ña ini niñi a duntiki san é náku'dáka ntúte ne, da dá'vi ña libru leí san ni ún nti'í nti'í ña'a san. ²⁰ Kaka'an ña: “Niñi sán ne, kuntá'a vata koo é kütuni nto tsi tá'xi Xuva ko xū'u ña ni ntó nté koo vii ña ni ntó”, ka'an ña. ²¹ Du'va ó dá'vi Muísee niñi san vi'í doó san ni un nti'í núu i é de tsiñu ni'í ña má vi'í doo kan. ²² Tsi kaka'an nti'xe leí san tsí dokó sa é un nti'í ne, kantio é ntuntoo ni niñi san. Ña kada ka'nú ini Xuva ko ni ko tē ña di'na kati niñi san.

Kada ka'nu ini Xuva ko ni ko kuēnta iña doméni é xe'é Cristu

²³ Dukuán ne, núu i é ió ñuxivi sa é kántuvá'a naa nuu i é ió e dukún kán ne, kantio é távi niñi kiti san vata koo é ntúntoo. Ntá tsi ñi'vi nuu i é ió e dukún kán ne, niñi é dií ka va'á kantio. ²⁴ Tsi ña ni kí'vi Cristu má vi'í kuikō san é de vá'a ña'a san, tsi kudii e ntává'a náá ña'a san má vi'í kuiko é tuví e dukún kán. Ntá tsi kí'vi ña e dukún kán mí kaikan ña nta'a Xuva ko kuēnta iña ko. ²⁵ Cristú ne, ña te kí'in ito ni éti ña niñi ña é kúvi doméni iña Xuva ko. Tsi dutu ña odo núu iña ña Israeé san ne, kuenta kuia kakí'vi ña má vi'í kuikō kue'én san vata koo é kué' é ña niñi é ña te niñi mii ña é kúvi doméni iña Xuva ko. ²⁶ Tē dí kuan ó ni idé Cristu ne, kantio é kí'in ito kuví ña un tsi nte ntúvi dá iñi ntu'u ñuxivi san. Ntá tsi uun ito tsi kí'xi ña da dokó sa nti'í ñuxivi san ne, xe'é ña ntúvi iña ña nta'a Xuva kō vata koo é nakate ña un nti'í nti'í kuétsi kō é ió. ²⁷ Uun ito tsi kuví o, ún nti'í nti'í o ne, kidáa ne, ká'an Xuva ko te vá'a ó ne, o tē ña vá'a ó ni ide o. ²⁸ Kuan ó kúvi Cristú di, tsi uun ito tsi xe'é ña ntuví iña ña é kúvi doméni iña Xuva ko, vata koo e ntá'vi ña kuétsi ña'a san. Ntá tsi kí'xi xtuku ña, ña tē e ntá'vi xtuku ña kuétsi kō, ntá tsi vata koo é nakákú kue'en ña ña'a san, ña ntantétu ña utén uten.

10

¹ Lei Muísee ne, vata kaa na'a i iña i é vá'a san é kí'xi, tsí ña te ñi'vi nti'xe. Dukuán né, kuán te kuenta kuia ntaxe'é ña'a san doméni é kaka'an leí san nta'a Xuva kō dá inúu ini ña ña ne, ña ni kúvi ntuvá'a kue'en ña. ² Tē dí kuví ntavá'a nti'xe leí san ña'a san kuenta iña doméni san ne, ña kantio é kué' é ka ña doméni san kuenta kuia. Te ùun ito tsi ntuvá'a kue'en ña ne, ña ntánti'í ini ka ña te ió ka kuétsi ña. ³ Ntá tsi dá ntaxe'é ña doméni san kuenta kuia ne, ntánaka'an ña tsi ió kuétsi ña, ⁴ tsi ña kúvi nakate kue'en

niñi dúntiki kíchĩ sán ni nñi ndí'u kíchĩ san kuétsi kō.

⁵ Dukuān ne, kaka'an Cristu ni Xuva kō da vé'xi ña ñuxiví sa:

Ñá tē doméni san, nté nñi kiti san é ntio nto. Dukuān né, taxnúu nto ko é kúvi ú ña'a.

⁶ Ntó'ó ne, ñá ni xkúntee ini nto é ntaé'mi ña'a san kiti san;

nté ña ni xkúntee ini nto doméni é ntáta'xi ña nto kuenta iña kuétsi ña.

⁷ Dukuān ne, kaka'an u:

“Kini nto, tsí i'a vé'xi u é vīi u é ntio nto, Xuvā kō,

vatā ó uve na'a iñá ko ini libru nto”,

kuan ó ka'an u,

ka'an ña. ⁸ Di'na ne, kaka'an ñá tsi ña xkúntee ini Xuva kō doméni san, nte é ka'mi o kiti iña kuétsi ko, kuān te kaká'an lei san é kuān koo vīi o. ⁹ Kidáa ne, kaka'an ña: “I'a vé'xi u é vīi u é ntio nto, Xuvā ko”, ka'an ña.

Ncho ka'an sá'a tsi e náksin ña nuu i é átá san vata koo é xtuví ñá nuu i é xéé san naa i. ¹⁰ Tsi edé Jesucristu é ntio Xuva kō dá uun ito tsi é ntii dañu ntúvi xe'é ña kúñu ña é kúvi doméni iña Xuva ko. Dukuān ne, kaka'an Xúva kō tsi ña tuví ka kuétsi kō.

¹¹ Dutu ñá Israeé san ne, utén utén ntáñĩ ña, ntaé'mi ña kiti é kúvi doméni iña Xuva kō, kuān té ña kaidi'ávi é nácate kuétsi kō. ¹² Ntá tsi Jesuú ne, uun ito tsi é ntii dañu ntúvi xe'é ña kúñu ña é kúvi doméni iña Xuva ko kuenta iña kuétsi kō. Kidáa ne, ítúvi ña diñi Xuva kō.

¹³ Kantétu ña vé da nté kúvi vīi kue'en Xúva ko ni ún ntíi ntíi ña'a, ña é ña ntío i ña. ¹⁴ Tsi kuenta iña i é uun tsi doméni san ne, ntii dañu ntúvi ntavá'a kue'en ñá ña'a san nuu Xuva ko, ña e nátsoo xio ña iña ña. ¹⁵ Nánē'e Espiritú Sántú san kō tsi é nuu é ntaā i, tsi di'na kaka'an ña:

¹⁶ Du'vá ó kaka'an Xúva kō:

“Tú'ún sa'a é kué'é u xu'u kó ni ña rkontuví ne, kuan kōo.

Xtúvi u tú'ún ko nuu nima ña.

Xntéé na'a u tú'ún ko ini diki ña”,

ka'an ña.

¹⁷ Da kidáa ne, kaka'an ña:

“Nté uun ito ká ña naká'an ko kuétsi ña,

nté nuu i é kīni kaa é edé ña”,

ka'an ña.

Kuan ó ka'an Espiritú Sántú san. ¹⁸ Dukuān ne, dá kadá ka'nu ini Xuva ko ni ko kuétsi kō ne, ñá kantío é kué'é ka o doméni iña kuétsi kō.

Kí'in etsin ó nuu Xuva kō

¹⁹ Dukuān né, ta'an ko, ñá u'vi ko. Kuví kí'vi ó má ví'i kuikō kue'én san ve, tsi xe'é Jesucristu níñi ñá kuenta iña ko. ²⁰ Vatā o nákaan dutu átá san doo é rkaa ikō san, vata koo é kí'vi ña mí tuví Xuva kō ne, kuān o dé Cristu dá xe'é ña kúñu ña. Nákaán ña itsi xéé é kí'in o mí tuví Xuva ko, itsi mí ní'i ko ntuví

iña ko. ²¹ Jesuú ne, kade ña dutu ódo núu iña ko, xo'o é ntáduku ntee o Xuva kō. ²² Dukuān né, kaní nima ko kí'in o un tsi nte mí tuví Xuva kō. Kuinti'xe kue'en kō ña, tsi e nácate ña nima ko vata koo é ña kutsú'ún ká o iña kuétsi kō ne, é ntúntoo kúñu ko ntute vá'a san. ²³ Ná ku xtuví mii o é káka'an o tsí nuu é ntaā i nuu i é kantétu ó, tsi vīi nti'xe Xuva ko núu i e tá'xi ña xu'u ña ni kō. ²⁴ Kadá kuení ko iña ta'an ko, xé un xé un ó, nté koo vīi o vata koo é díi díi ka kuinima ko, é díi díi ka vīi o nuu i e dóo va'a. ²⁵ Ná xtuví mii o é nataká nuu o ni ta'an kō, tsi ío ñá'a e kuān o de ña. Ntá tsi xntii o ta'an ko vata koo é nakíi nima ña. Díi díi ka kantio é kuān koo vīi o vevíi, tsí dokó sa xee ntúvi dá kí'xi xtuku Tó'o kō.

²⁶ Tē tsun rkó tsiñu ko kade dukuan ó é kuétsi san rkontúvi é ini o é nuu é ntaā i iña Cristu ne, ña tuví ká doméni é kí'i Xuva kō e ntá'vi o iña kuétsi kō. ²⁷ Da mii é kuntetu o núu i e dóo donchu'ví nta'a Xuva kō dá xntékú kuv'é ñá iña ko. Ní'i kō mí'i koko un ntíi ntíi ña'a, ña ntaínchu'vi Xúva kō. ²⁸ Xoo ñá'a, ña é ña ni de ntaā lei Muiseé san ne, ñá ni ntuntá'vi ini ña ña. Te ío uvi, uni ña'a é káka'an ntée ña ña ne, da mii é kuví ña. ²⁹ Te kuān o kúvi ni ña tsikán ne, ¿ñá ntu te díi ka kue'e ní'i ña é ntó'o ña xoo é káxkanuu i I'xá Xuva kō? Ña sá'a ne, kade ña vata te ña ni nuu á'vi kue'en níñi Cristu, kuān te níñi ñá ne, kúvi nuu i é kútuni ko tsi tá'xi Xuva ko ko núu i e tá'xi ña xu'u ña ni kō. Kuenta iña níñi san di e ntántoo Xuva kō nima ña vata koo é kúvi nakí'i ña ña. Ntá tsi ña sá'a ne, kaka'an kíni ña iña Espiritu Xuva ko, divi ña é kaxé'e ña e dóo vá'a iña ña. ³⁰ Ntá tsi ini ó tsí kade ntaa Xúva kō né, divi ña káka'an ña: “Xu'ú ne, kué'é u é ntó'o ña'a san. Xu'ú ntaána ú ni ña”, ka'an Xúva kō. Ne, kaka'an xtúku ña: “Xu'ú ne, natsodo kú'vé u iña ñá'a kō”, ka'an ña. ³¹ ¡Jo donchu'vi é ní'i ko é ntó'o ko nta'a Xuva kō, ña kantío san!

³² Ntá tsi naka'an nto ntúvi di'na dá dá ve ini nto tú'ún va'a san. Kútií nto da dóo ntii tú'ún da dóo ntó'o nto. ³³ Un vé'xi ne, dóo kíni ka'an ñá'a san iña ntó ne, dé xení ña ni nto me'ñú ña'a san. Un vé'xi ne, ntó'o nto dá kuan ó ntó'o ta'an nto di. ³⁴ Ntúnta'vi ini nto ta'an nto, ña ñu'u kutú san. Intóo díni ntó kuān te kí'i ña'a san é tuví iña nto, tsí ini nto tsí e dukún kan ne, dóo ío iña nto e díi díi ka va'a, é ña nti'i ntii dañu ntúvi. ³⁵ Dukuān ne, ñá xtuví mii nto é kuinti'xe nto Xuva ko vé, tsí tē ña xtuví mii ntó ne, ní'i ntó é vá'a kue'en. ³⁶ Kantio é kútií nto tsi dá kúvi vīi nto vatā ó ntio Xuva kō ne, ní'i ntó e tá'xi ña xu'u ña ni ntó. ³⁷ Tsi kaka'an tú'ún Xuva kō: Ña ná'a ka dá kí'xi ña é káka'an u tsí kí'xi ña. Ná kukuíi ka ña.

³⁸ Xoo ña'a é vá'a nima ñá tsi kakuinti'xe ña kó ne, ní'i ña ntuví vá'a iña ña.

Ntá tsi te nātivi iní ña ne, ña xkúntee iní ka kó ña. Kuan ō ka'an Xúva kō. ³⁹Ntá tsi xo'ō ne, ña te kade o vatā ó de ña'a, ña e ntántiko kōō san ne, ntákunaá ña. Tsi xo'ō ne, ntáde o vatā ó de ña'a, ña ntákuinti'xe i ne, kuan kōo nakáku nima ko.

11

É kakuinti'xe kō

¹Vá'a ō ve. Te kakuinti'xe kō ne, ini o tsi nli nti'xe ko nuú i é kántétu ō. Ná kaitsu'un ō, tsi ini o tsi nuú e ntaa i é nli' ko, kuān té vata kiní ō. ²Dōo diní Xuva ko ni ñata kō, ña intóo kidaā, tsi kuinti'xe ña ña.

³Tsi kakuinti'xe ko Xuva kō ne, ini ó tsi mii tū'ún ña e de kú'vē ña ñuxiví san. Ná tē nee iña io kidaā da de kú'vē ña e ntaíni o veví.

⁴Kuinti'xe Abee. Dukuān ne, xé'e ña ūn doméni iña Xuva ko e dií ka va'a é vāta kaa é xe'é Caiin. Dukuān ne, kaka'an Xúva kō tsi dóo va'á ña ne, k'i'í ña doméní san. Xí'í Ábeé rkontuvi, ntá tsi vata tsi te kaka'an dúkuan ñá, tsi kainí o nté ō kuinti'xe ña.

⁵Kuinti'xe Enoó san di. Dukuān ne, ñá ni xē'é Xuva kō é kuví ña. Kuan tsí ó kantíto ña náki'i Xuva ko ña e dukún kán. Ná ni naní'í ka ña'a san ña, tsi kue'en ni'í Xuva ko ña. Tsi di'na dá naki'i Xuva ko ñá né, kútuni ñá'a san tsi idé ña é ntio Xuva kō. ⁶Ntá tsi ña kuví víi ō é ntio Xuva ko tē ña kuinti'xe ko ña. Te nchō k'i'in étsin o nūu Xuva kó ne, kantio é kuinti'xe kō tsi tuví ña, tsi kaxé'e ña é vá'a xoo é kanñ nima i kanantuku ña.

⁷Kuinti'xe Noee. Dukuān ne, dá kakā'an Xúva kō tsi koo nuu i é vāta kiní ña ne, éde ña kuenta é kaka'an Xúva kō. Kidaā ne, de vá'a ña uun tun ntóo san vata koo é nakáku nuu ña ni i'xá ña. Dá ini ña'a san tsi dóo vá'á ō kakuinti'xe Noee san ne, kútuni ña tsi dóo kiní ntáa ña nguí san. Dukuān ne, kaka'an Xúva kō tsi dóo va'á ña'a Noee san, tsi kuinti'xe ña.

⁸Kuinti'xe Abraan. Dukuān ne, kué'en ña tūku ñuu é kaka'an Xúva kō tsi kué'e ña é kúvi iña ñá ni i'xá ña. Kuān té ña ni iní ña mí'í k'i'in ñá ne, ntíi ña ñuú mii ña ne, de ntaa ña é kaka'an Xúva ko ni ña. ⁹Kuinti'xe Abraán san. Dukuān ne, ní'í ña é kutuvi ñá ñuú san é xe'é Xuva ko ña vatā ó kaka'an ñá, kuān te vāta kaa ña ntaika itsi san kaa ña. Ví'i doó san inúu ña, vatā o dé Isaa ni Jácoó di, tsi dadíi ní'í ña tū'ún é xe'é Xuva ko xú'u ña. ¹⁰Ví'i doo tsi san inúu ña, tsi intétu Abraan ñuu é tuví ntií dañu ntúvi, ñuu é xtúvi tū'vé Xuva kō, ñuu é de vá'a mii ña e dukún kán.

¹¹Kuinti'xe Sará san di. Dukuān né, kuān te ita nti'xin kuia ña é kōo i'xá ña ne, ñu'ú nti'xe i'xá ña, tsi kuinti'xe ña tsi víi Xuva ko nuú i é xe'é ña xu'u ña ni ña. ¹²Dukuān né, kuān te dóo ata Abraan é ña ni kuví kōo i'xá

ña ne, xíó i'xá ña. Káxa ūn tsi ña'a san da nté kúitín ña. Vatā ó uve dií xntivi e dukún kán ntáa ña. Vatā ó ntákuví xáku ntákuví ña é ntē ña kuví naká'vi o ña.

¹³Un nti'í nti'í ña'a san é kaka'an u ne, ntákuinti'xe dukuan ñá dá xí'í ñá, kuān té vata ní'í ña é un nti'í é kaka'an Xúva kō. Ntá tsi ini ñá tsi rkontuvi koo nuu i sá'a ne, dōo diní ña. Ntáka'an ñá tsi ña te ñuú mii ña ñuxiví sa, tsi ntoo taan ña. ¹⁴Dá kuān ó ntáka'an ñá'a sán ne, ini ó tsi ntánantukú ká ña uun ñuu é kúvi ñuú mii ña. ¹⁵Tē dí kanaka'an ña ñuú san mí'í ntáka ña ne, çnté kui ña ni ntíko koó ntu ña ikán? ¹⁶Ntá tsi ntio ña uun ñuu é dií ka va'a. Ntio ña kuntóo ña e dukún kán. Dukuān ne, ñá ni kúka'an nuu Xúva kō tsi ntáka'an ñá'a san tsi Xuva ñá né, xtúvi tu'vé ñá ñuú mí kuntóo ña e dukún kán.

¹⁷Kuinti'xe Abraán san. Dukuān né, dá íto ntéé Xuva ko ñá ne, xé'e ña i'xá ña Isaá, kuān té kuví, vata kaa doméni iña Xuva ko. Uun tsi i'xá ña e káku dá xe'é Xuva ko xu'u ña ni Abraan, ntá tsi nchō kué'e ña i, kuān te é kaka'an Xúva ko ni ña: ¹⁸“Kuenta iña Ísaá ne, nakáxa tátá nto”, ka'an ña. ¹⁹Ini Abraan tsi dóo ntii iní Xuva kō ne, kuví nantoto ña ña'a kuān té xí'í ña. Kuví ka'an o tsi vatā té dí ni náki'i nti'xe Abraan i'xá ña rkontuvi te xí'í.

²⁰Kuinti'xe Isaá di. Dukuān ne, xé'e ña xu'u ña tsi víi Xuva kō é vá'a ni Jácoo, ni Esáúu rkontuvi.

²¹Kuinti'xe Jacoo. Dukuān né, dá dokó sa kúvi ña ne, náki'í tuun ña tatun ña. Nānu'u ña ini ña Xuva kō ne, xé'e ña xu'u ña tsi víi Xuva kō é vá'a ni i'xá ña Josee.

²²Kuinti'xe Josee san di. Dukuān né, dá xee ntúvi é kuví ñá ne, kaka'an ñá ní ña Israee tsi ntaka nti'xe ña ñuú Egitō rkontuvi. Kaka'an ñá ni ña te kúni'í ña xiki ña te ntáka ña ne, nakuntú'xi ñuú san mí k'i'in ña.

²³Kuinti'xe uva Muisee san di. Dukuān né, dá káku Muisee ne, xnúu xú'u ñá i te ūni xoo, tsi ini ña tsi dóo tíi kaa i'xá san. Ná ni u'vi ña é kaka'an rei san tsi ka'ni ña i'xa íkín iña ñá Israee san, i'xa tii.

²⁴Kuinti'xe Muisee san di. Dukuān né, dá kúka'nu ña ne, ña ni ntío ña é kaka'an ñá'a san tsi i'xa dióko rei Egitō san ña. ²⁵Dií ka ntio ña é nto'o dadíi ña ní ña ntáduku ntée Xuva kō é kutuvi díní ña uun da'na mí ntáde ña'a san é káni kaa. ²⁶Dií ka nuu á'vi, kuini ña, é ntó'o ñá vatā ō ntó'o Cristu é ní'í ña é un nti'í é ío ñuú Egitō. Tsi kantetu ña nuu i e dií ka va'a é kué'e Xuva ko iña ña.

²⁷Kuinti'xe Muisee. Dukuān né, ntáka ña ñuú Egitō ne, ñá ni u'vi ñá te kúdiin rei san. Ná ni xtuví mii ña é víi ña, tsi vata tsi tē ini ña Xuva ko, kuān té ña kuví kiní o ña. ²⁸Tsi kuinti'xe Muisee ne, de ka'nu ña viko é naka'an ñá da ntáka ña ñuú Egitō. Ká'an ñá ni ñá'a san tsi dá'vi ña niñi lé'ntú san dikí xí'í

ña kan vata koo é ña ka'ni ánje Xuva ko i'xa nuu i iña ñá Israee.

²⁹ Kuínti'xe ña Israeé san di. Dukuān ne, itā nti'xin ña mé'ñū ntute ñu'u san é nani Ntute Kuē'é san vatá ó te ñu'u itsi. Ntá tsi dá intíkin ña Egitō san ña ne, tēni ña.

³⁰ Kuínti'xe ña Israeé san. Dukuān ne, kó'xo ntiká ntó'o ñuú Jericoo da íka ña u'xe ntúvi ata i kan. ³¹ Kuínti'xe Raa, ñádr'i e íka lukú san. Ná te ni x'i'í dádi ña ni ñá'a, ña é ña ni kuínti'xe i san, tsí kuān te íka luku ñá ne, xntii ñá ña Israee, ña é íxkoto ntódo ñuú tsikan.

³² ¿Ñee iñá ka ntu ka'án u? Ñá kuné'é ka é ntāa ú ni nto iña Gédiuun, iña Báraa, iña Sānsuun, iña Jéftee, iña Dávii ni Sámuee, ni ñá ka'án naa Xuva ko kídaa. ³³ Un ntí ntí ña tsikán ne, kuínti'xe ña. Dukuān né, ió ña é kúvi idé ña da náa ña ni tūku ñu. Ió ñá é dóo vá'a o de kú'vē ña. Ió ña é ni'i ña núu i é xe'é Xuva ko xu'u ña ni ña. Ió ñá ne, nakáku ña dá ncho ka'xí ña ñá san ña. ³⁴ Ió ña é ña ni i'xi ña dá ñu'u ña mi dóo kai'xi ñu'ú san. Ió ña e nakáku ña da nchó katsin ña'a san ña káa. Ió ña e náxnuu ña ntii ña kuān te ña tuvi ntí ña di'na. Ió ña é ña ni u'ví ña dá edé ña du'xēn né, nakúnu ña sntadun tūku ñuú san. ³⁵ Ío ñádr'i san ne, ntóto xtuku i'xá ña rkontuvi dá xi'i.

Tuku ña ntákuínti'xe i sán ne, dōo ntó'o ña da káni ña'a san ña utun, ntá tsi ña ni ncho víi ña é káka'an ñá'a san vata koo é nakáku ña. Ini ñá tsi ni'i'í ña ntuvi e dií ka va'á iña ña nta'a Xúva kō. ³⁶ Tuku ña ne, ntáxkuntée ña'a san ña ne, ē'ni'í ña ña, nátií nuu ña ña xo'o. K'i'ni'í ña nta'a ña ni d'i'fn ña dí ne, xnuu kutu ña ña. ³⁷ Tuku ña ne, káni ña'a san ña xuú ne, xi'i'í ña. Ió ñá ne, kátsin ña'a san ña san ña. Ió ñá ne, ito ntee ña'a san ña te víi ña é kīni kaa. Ió ñá ne, ē'ni'í nuu ña'a san ña káa. Ió ñá ne, íka xaa ña ne, kudii ñá a le'ntú san ni ñá tsidi'ú san itávi núu ña. Dōo taan núu ña. Dē xení ña'a san ni ñá ne, dōo u'vi kúvi ña. ³⁸ Ña ñuxiví san ne, ñá te nuu á'vi ña é kuntoo dadí ña ni ña dóo vá'a san. Ntá tsi edé ña ñuxiví san é doto tsi íka xaa ña dóo vá'a san ñu. Xavi kítí san ni mávi kan kúvi vi'i'í ña.

³⁹ Un ntí ntí ña sa'á ne, kuān te íni Xúva kō tsi dóo va'á kuínti'xe ña ne, ñá ni ni'i'í ña é un ntí'í e xe'é Xuva ko xū'u ña. ⁴⁰ Tsi ini Xúva kō tsi ío ūun nuu i é dií ka va'á iñá kō ne, ntio ña é kúntetu ña tsikan da nté dadí ni'i'í ña ni kō e ntuvá'a kue'en o nuu Xuva kō.

12

Koto o nūu Jésuu

¹ Ntoó mé'ñu o ni'í ña te da díi ña'a, ña é dóo kuínti'xe i san. Dukuān né, xo'ó dí, na xtúví xio o da nēé ka nuu i é kanateñu nuu kō, da nēé ka kuetsi é ncho ni'i'í i kō ne, na kútií o kūnu dú've o itsi e tá'xi Xuva ko kō. ² Koto o

nūu Jésuu, tsi kuínti'xe kue'en ñá Xuva kō né, tá'xi ña é kuínti'xe vá'a ko ñá di. Ntō'o Jesuu ntiká krusi, ntá tsi ña ni kuká'an nuu ña é xi'i'í ñá vata ó xi'i'í ñá kīni ntáa san, tsí ini ñá tsi te ita nti'xin é ntō'o ña ne, kutúvi dñí ñá nta'a Xuva kō.

³ Kadā kuení va'á ntó ve nté ó dé Jesuu, tsí kutí ña dá un vá'a tsi ntó'o ña nta'a ñá ió kuetsi i. Dukuān ne, ña ku kudu'xen ntó, ñá ku natívi ini nto é kuínti'xe nto. ⁴ Tsi ntó'o ne, váta ni'i'í ntó doxi'i'í da ntánaa ntee nto é kīni kaa san. ⁵ ¿Vá kunáa ini ntú nto tsi kata'xi Xúva ko nto itsi, tsi i'xá ña nto? Tsi kaka'án tū'un Xuva kō:

I'xá mii kó, na naka'an ó dá ta'xi Tó'o ko ó é ntó'o o.

Ñá ku tvi ini o dá ká'án u tsi ña vá'á ó kaden.

⁶ Tsi xoo ñá'a, ña é dóo ntio Xuva ko i ne,

kaxé'é ña ña itsi.

Xoó ña'a é k'i'i'í ña e kúvi ña i'xá ña ne,

kaxé'é ña é ntó'o ña,

ka'an ña. ⁷ Kutíi nto nto'o nto ne, kutú've nto, tsi kade Xuva ko ni nto vatá ó de ña ni i'xá ña. ¿Vá ió ntó i'xa é ña kaxé'é uva i itsi?

⁸ Te ña katá'xi Xuva ko nto itsi vatá ó de ña ni ūn ntí ntí i'xá ña ne, ñá te i'xá nti'xe ña nto. ⁹ Kadā kuení nto di: Dá kú kuetsi ó né, uva ko ñuxiví a ne, kata'xi ña ko itsi ne, kaiko ñu'u o ña. ¿Nté kui ña dií dií ka kuínti'xe kō é káka'an Úva kō, ña tuví e dukún kán, vata koo é ni'i'í ko ntuví va'á iña ko ntii dañu ntúvi? ¹⁰ Úva kō, ña tuví ñuxiví a ne, dá kuetsi ó ne, kata'xi ña ko itsi vatá ó kuíni ña é vá'a. Ntá tsi Xuva kō ne, dií dií ka kaidiá'vi dá kata'xi ña ko itsi, tsí ntio ña é ntúvá'a kue'en o váta ó va'á ña. ¹¹ Ini ntó tsi ña ntío ko é ntó'o ko, tsí kaexnúu. Ntá tsi rkontuvi ne, dá kútú've kō é vii o é vá'á ne, kuntōo vá'a o, té kutú've nti'xe ko kuēnta iña i é ntó'o ko.

Dōo xii kaa té ña kīni ó é káka'an Xúva kō

¹² Dukuān né, náxnuu ka'nu nto nima ntó ne, nakuntísi ntāa nto. ¹³ Nantuku nto itsi vá'a mí'í ntáka nto, vata koo é ña dií dií ka kúvi nto, vata koo é ntúvá'a vá'a nto.

¹⁴ Kuenta tsi vii nto te kuntōo vá'a nto ni ūn ntí ntí ña'a. Kuntíkin nto é vá'a, tsi nté un ña'a iña kīni ña Tó'o ko té ña vii ña é vá'a.

¹⁵ Koto xnto te ió nto é ña kanani'í ka nto é vá'a san é kata'xi Xuva kō. Ná vii ntó vata kaa xuku úvé san. Tsi da kaidáka xuku úvé san ni tūku xukú san ne, ku uve ntí'í. Te vii nto é kīni kaa ne, kutú've nta'no nto é vii ña é kīni kaa di. ¹⁶ Ña ku kava ni'i'í nto ñádr'i é ña te ñádr'i míi ntó; nté ña ku nadik'í ntee ntó Xuva ko, vatá o dé Esauu dá nadama ñá é vii ñá i'xa nuu i dá ni'i'í ña é ka'xí ña. ¹⁷ Ini nto tsí rkontuvi dá xee ntúvi e náxnuu viko uva ña ña ne, ña tūvi ká iña ña. Kuān te dóo éku ña ne, kuān te dóo náti'vi ini ña ne, ña tūvi ká cho'o i.

¹⁸ Ntō'ó ne, ñá ni xēe étsin nto xuku Sinaií san é tñn nta'a nto vatá o dé ña Israeé san kidaá. Núu xūku tsikán ne, kai'xi ñú'ú san ne, neé kue'en. Dōó ñu'u viko neé san ne, dōo ñu'ú tatsin. ¹⁹ Ntē ña ni tekú nto da éku trunpetá san, ntē dá kaká'an tátsin Xuva ko ni ñá. Ña e téku i sán ne, íkan ña é ña ku ka'án ka Xuva ko ni ñá. ²⁰ Tsi dóo ū'ví ña da dóo ntii ka'an Xúva ko ni ñá tsi da xōó ka é xtúvi i d'í'ni i xuku san, te ñá'á o te kiti ne, kuétsi é ká'ni nuu ña i xuú ne, o kini ña i káa. ²¹ Tsi dóo donchu'ví kaa é ini ña ne, un tsi nte mí Muísee kaká'an ña: “Koó da kaní'i u é kau'ví ko”, ka'an ña.

²² Ntá tsi ntō'ó ne, xēe étsin nto xuku é nani Siuun, ñuu mí tuví Xuva kō, ña kantító ntii dañu ntúvi. Ñúú sa'á ne, kaka'an o é ñúú Jerusaleen é tuví e dukún kán, mí'i ntoo ña te nté kaa ánje Xuva kō. ²³ Xēe nto íkán, mí'i ntoo dñi ña ntánataká nuu, ña ntáduku ntée Xuva kō, ña é ūve na'a díví i e dukún kán. Xēe ntō mí tuví Xuva kō, ña é kaidō kú'vè iña un ntí ntí ña'a san. Xēe ntō mí ntántoo ña xi'i, ña é vā'á san, ña e ntántoo Xuva ko nima i. ²⁴ Xēe ntō mí tuví Jesuu, ña ntitsi me'ñu nuu Xuva ko ni ñá'a san kuenta iña tú'ún xēe san é xe'é Xuva ko xū'ú ña, tsi éti ña niñi ña vata koo é ntá'vi ña kuétsi kō. Díi díi ka kaidiá'vi niñi ña é niñi Ábee. Tsi dá ini Xuva ko niñi Ábee san ne, kaka'an ñá tsi ntaáa ña. Ntá tsi dá kaní'ni ña niñi Jesuu ne, kaka'an ñá tsi kada ka'nu ini ña ni kō.

²⁵ Koto nto é vii ntó kuenta ñá kaka'an ni ko. Tsi té ña ni nakáku ña Israeé dá ña ni ide ña kuénta é kaka'an Muísee ni ña ñúxiví a ne, díi díi ka ña nakáku o té ña vii o kuénta nēe é kaka'an ñá tuví e dukún kán. ²⁶ Dá kaká'an Xúva kō kidaá né, táan ñúxiví san. Ntá tsi veví ne, kaka'an ña: “Uun ito ká xtuku nataán u ñá te da mií tsi ñúxiví sa, tsi un tsi nte e dukún kán di”, ka'an Xúva kō. ²⁷ Dá kaká'an ñá é “uun ito ká xtuku” ne, ncho ka'an ñá tsi nanti'i ña da neé ka é ió ñúxiví a é ede kú'vè ña. Koó da nuu i iña mií ñá é kuntōo ka. ²⁸ Dukuān ne, nakué'e o mí kadē kú'vè ña, mí é ña ntí'i. Dukuān ne, ka'nu kuini ko ni Xuva ko. Kunuu ini kó ña kaní'ni nima kó, vatá o ntio ña. ²⁹ Tsi Xuva kō ne, vata kaa ñu'u é kaé'mi é un ntí'í é kñi kaa kaa ña.

13

Nté koo vii o vatá ó ntio Xuva kō

¹ Ntō'ó, ña ntákuinti'xe i, ña xtúvi mií nto é kuñima ntó ta'an nto. ² Ná ku kúnáa ini nto é vā'á koo vii nto ni ñá'a, ña é xēe nú vi'i ntō. Tsi ió ñá'a ne, da xe'é ña vi'i ña ne, íntōo ánje Xuva ko ni ña, kuān té ña ni kutúni ñá te ánje ña.

³ Naka'an nto tā'an nto, ña ntákuinti'xe i san, ñá ñu'u kutú, vata tsi te ñu'u kutu dadii nto ni ñá. Naka'an nto tā'an nto, ña dóo ntánto'o i dá kadē xení ña'a san ni ñá, tsi te dá ná kuān koo nto'o nto di.

⁴ Kuiko ñu'u nto ñadi'í ntó té tánta'a nto. Mii ña kutuví ni'i nto ñá ne, ñá ku dotō tsí kava ni'i nto tuku ñad'í san. Kuan kōo vii ñad'í san ni xū ña di. Tsi Xuva kō ne, kué'e ñá é nto'o da xōó ka ña'a, te ñá e tánta'a, te ñá é vāta tánta'a, te kava ni'i ña ñad'í é ñá te ñad'í mií ñá.

⁵ Ná ku nti'i ini ntó iñá diu'un. Kūntoo dñi ntó ni neé kudii é ni'i nto. Tsi Xuva kō ne, kaka'an ña: “Nté uun ito ñá xtuví mií u o. Nté uun ito té ña vii u o kuenta”, ka'an ña. ⁶ Dukuān né, kaní'ni nima ko kuvi ká'an o: Xuva kō né, díví ñá é kaxntii ña ko. Dukuān ne, ñá ku ū'ví ko.

Ña tuví nee iña é kúvi vii ña'a san ní ko.

⁷ Naka'an nto ñá'a, ña é nakua'a ntó san, ña é nāñé'e nto tú'ún Xuva kō. Koto vā'a nto nté o kuinti'xe ña un tsi da nté xi'i ña ne, kuan kōo kuinti'xe nto di.

⁸ Jesucristú ne, ñá kánadama ña. Kuan tsi ó de ña veví vatá o dé ña d'í'na ne, kuan kōo vii ña ntii dañu ntúvi. ⁹ Ná ku kuntikín ntó da neé ka tuku tú'ún é kaka'an ñá'a. Díi ka vā'á o é kunūu ntii nima ko kuenta iña i é vā'a é káta'xi Xúva ko kō né, xtuví mií o nté xkoó ini o iña i é ká'xi o, é ña ká'xi o. Tsi nuu i é kaé'xi o ne, ña te díví é kaxntii kō.

¹⁰ Ío naa ko mí'i tuví uun doméni iña ko é ña kaní'i dutu, ñá ntántikín lei átá san. ¹¹ Ini nto tsi dutu ñá odo nūu iña ñá Israeé san ne, kaxtuví ñá niñi kití san má vi'i kuikó san é kúvi doméni iña Xuva ko vata koo é ntúvā'a ña'a san ni Xuva kō, ntá tsi kae'mi ña kúñu ti áta ñuú ña kán. ¹² Dukuan o ntó'o Jesuu ata ñuú san di, vata koo é ntavā'a ña nima ñá'a san kuenta iña niñi mií ña. ¹³ Dukuān né, xtuví mií o é átá san ne, kuntikín o Jesuu, kuān te kadá xení ña'a san ni ko vatá o dé ña ni ñá. ¹⁴ Tsi ñúxiví a ne, ña tuví ñuú ko é kuntuo o ntii dañu ntúvi, ntá tsi ntánantuku o ñuú mí kuntuo o rkontuvi. ¹⁵ Dukuān ne, utén utén nakué'e o doméni nta'a Xúva kō dá ká'an o tsi dóo ka'nu ña. Dōo dñi ña dá nakué'e o ñá sintiá'vi kuenta iña Jesuu. ¹⁶ Ná ku kúnáa ini nto é vii nto é vā'a, é xntii nto tā'an nto. Tsi dá kuān ó de nto ne, vata kaa doméni iña Xuva ko kaa, e dóo ntio ña.

¹⁷ Kada ntaa ntó ni ña ntádē kú'vè iña ntó ne, vii ntó é kaka'an ñá, tsi kade ña kuénta nima nto. Ini ña tsi kuenta iña Xuva ko e ntáde ña nto kuenta. Vii nto vata koo é kunūu dñi nima ña, ñá té é kúnta'xa ini ña, tsi ñm'i ntu kunuu á'vi iña nto te kúnta'xa ini ña?

¹⁸ Ka'an ntá'vi ntó iñá nti. Ini nti tsi idé nti é vā'á ni ntó nuu Xuva ko. Da mií é ncho vii nti é vā'a utén uten. ¹⁹ Vii nto da xe'e, ka'an

ntâ'ví nto te ta'xi Xuva kō é dií ka kantí'i naxeé u mí'í ntántoo nto.

I'a ntí'i tutú san

²⁰ Xuva kō, ña kata'xi é kũntoo vá'a ō ne, xtuví ñá kuenta tsí ntii dañu ntūvi víi ña e tá'xi ña xu'u ña ni ko kuenta iña níñi Jesús, paxtu va'á ko, dā nantóto xtūku ña ña dá xi'i ña. ²¹ Na ta'xi Xuva ko ntō é un ntí'í é vā'a é kantio nto vata koo é kūvi víi nto vatā ó ntio ña. Na víi ña é vā'á nima ntó, nuu i é vā'á, kuiní ñá, kuenta iña Jesúcristu. ¡Ká'an ō tsi dóo ka'nu Cristu ntii dáñu ntūvi! Kuan tsi koo na kōo.

²² Kákān ú nto, tā'an kó, te kūtíi nto nī kó kudii tú'ūn sa'a é kākā'an u ni nto, kuān té ña kué'e tutú san ni de vá'a u. ²³ Ntio ko é kūtuni nto tsi e ntíi ení ko Timōteu ví'i útun san. Te kí'xi kantí'i ña ne, kuntēka ú ña te amá kixkoto ni'ni ú nto.

²⁴ Ká'an ntō ntiusi ni ún ntíí ntíí ta'an kō, ña ntánakuā'a nto ni ūn ntíí ntíí ña ntáduku ntée Xuva kō. I'a kataxnūu ña ñuú Italiá san ntiusi ntó di.

²⁵ Na naxnuu viko Xuva ko nto, ūn ntíí ntíí nto. Sá'a tsí é kākā'an u ni ntō.

Tutu e táxnūu Santiauí iña ñá Israee

Taxnúu Santiauí ntiúsi

¹ Xu'u é Santiauí u ne, kade tsiñu ú iña Xuva ko ni Tó'o ko Jesúristu. Taxnúu u tú'ün sa'á iña nto, ðivi ntō e kúvi uxuvi táta ña Israee nto, da mí'i ká mi ntántoo nto. Ntiusi nto.

Kata'xi Xuva kō e dóo kí'in inī ko nté koo víi o

² Kuntoo díni nto, tá'an ko, da ntánto'o nto é túku e túku nuu i. ³ Ini nto tsí da ntánto'o nto kuenta iña i e ntákuinti'xe nto ne, ntákutú'vte nto é kutíi nto di. ⁴ Na kúti ká nto vata koo é kutu've vá'a nto, vata koo é ntúvá'a ña'a nto ne, ñá tē nee iñá kunáa nteē ntó nuu Xuva ko.

⁵ Tē ñá ini nto nee é vā'a é víi ntó ne, kákan nto nta'a Xuva kō. Tsí kantétu ña é kué'é ña é kütuni un ntií ntií ña'a nee iña é vā'a. Nā káde víni ña, ntē ña kada tí ña ni ntō. ⁶ Ntá tsi te kákan ntó nta'a ña ne, kanñ nima ntó kuinti'xe nto é nantiko koō ña. Ntē ña ku dé kuení nto te ña nantiko koó ña. Tsí ña ntádē kuení i sán ne, kuān ntáa ña vata kaa ntute ñu'u san é kaido ne, kanainu dá kainu tatsín san. ⁷ Tē ña te kánni nima nto ntákuinti'xe nto da ntaikan nto nta'a Xuva kō ne, ¿mí'i ntu tá'xi ña é ntaikan nto? ⁸ Tsí uun ña'a, ña é uvi nuu i kade kuení i ne, nuu nuu tsi kanadama ña é víi ña. Tuku víi ña vevíi ne, é túku víi ña uten.

⁹ Ta'an ko, ña e dóo ntá'ví san ne, kuān tē ña nuu á'vi ña ñuxiví sa ne, ntá tsi na kutúvi díni ña, tsi dóo nuu á'vi ña nuu Xuva ko. ¹⁰ Ta'an ko, ña e dóo kuiká sán ne, na kutúvi díni ñá te xúvi kaika ña. Tsí vata kaa laa é kae'nu má kú'u kan kaa ña. Tsí uun da'na tsi vé'xi ñuxiví sa. ¹¹ Laa sán di ne, uun dá'na tsi kakene ne, kanakó'xo dá káxi'i díi xuku i ka'ni ngántií san. Nā vā'á ka kidaā. Kuan kōo kuví ni ña kuiká san di. Tsí uun da'na tsi nti'í nuu mii ña ní é iō iña ña.

E ntánto'o kō

¹² Ntē kui vá'a ña'a, ña é kakutíi i é kanto'o i. Tsí te kutíi ña ne, ní'i ña ntuvi vā'a iña ñá nta'a Xuva kō. Tsí Xuva kō ne, e xé'e ña xu'u ña tsi kuntoo ña ni ñá, xoo é kákuinima í ña. ¹³ Te ió uun nuu í é kíni kaa é ncho víi o ne, ñá ku kadā kuení ko te nta'a Xuva ko vé'xi, tsí ña túvi mí'i kēne ña é víi ña é kíni kaa né, ntē ña katá'xi ña é víi o é kíni kaa di. ¹⁴ Tsi nima kíni kaa ko kaikan e dóo ncho víi o é kíni kaa san. ¹⁵ Te kuinti'xe kō é kaikan níma kó san ne, víi nti'xe o é kíni kaa san. Kidaā né, tē kuíni kō é víi o é kíni kaa san ne, ní'i kō doxi'í san.

¹⁶ Ntō'o tá'an ko e dóo ntio ko, ñá ku kaní nta'ví mii ntō nima nto. ¹⁷ É un nti'í nuu i e dóo va'a, nuu i é nuu é ntaā í ne, ðivi tsí é vé'xi e dukún kán. Xuva ko kataxnūu ña é vā'á mii kō. Tsí ðivi ña ede kú'vé ña ñu'u é káxi'í nuu e dukún kán. Nū'u sán ne, kanadama, ntá tsi Xuva kō ne, ña kanadama ña nté un siin. ¹⁸ Tsí mii ña ntio ña é nakáku ña kō da kuinti'xe ko tú'un é nuu é ntaā í iña ña é ntio ña é kúvi o vata ntáa i'xa nuu i iña ña.

Xoo é ntio nti'xe i Xuva kō

¹⁹ Kutuni nto sá'a, ta'an ko, ña e dóo ntio kō ne, ñá tito víi nto, un nti'í ntií nto, dá ntaíni nto ne, ñá ku dotó tsí ka'an nto. Nā te úra tsí kudiin nto di. ²⁰ Tsí te kúdiin o ne, ñá ntáde o é vā'a é ntio Xuva kō. ²¹ Dukuān né, xtúví xio nto da nēe ka nuu i é kíni kaa san. Mii tsí é kuinti'xe nto tú'un e xnúu Xuva kō nima nto. Divi tsi é kaidiá'vi é nakáku o.

²² Ntá tsi ña te da mii tsí é kini nto é káka'an tú'un Xuva kō, tsí kada ntaa nto. Te da mii tsí e ntaíni nto ne, ntaéni nta'ví mii ntō kúñu ntō. ²³ Xoó ña'a é da mii tsi e kaini ña tú'un Xuva kō ne, ntá tsi ña káde ntaa ña vatā o kaka'an ne, vata tsi kaa ña é kaito nuu speju kaa ña. ²⁴ Tsí kainí ña nuu ña, ntá tsi dá kaxkokoó ña ne, ura tsi i kakunaá ini ña nté ito ña. ²⁵ Ntá tsi utén utén nakuā'a nto tú'un e dóo va'á san iña Xuva ko, tú'un é nakáku kō é kíni kaa san. Xoó ña'a é ña kunáa ini ña tú'un é nakuā'a ña, tsí kade ntaa ña é káka'an ne, naxnuu viko Xuva ko ñá.

²⁶ Xoó ña'a é káka'an ña tsí kantikin ñá Xuva kō, ntá tsi ña káde ña kuenta é káka'an ñá ne, ¿mí'i ntú nuu é ntaā í é kakuinti'xe ña Xuva kō? Da mii é kaeni ntá'ví mii ñá kúñu ña. ²⁷ Te nūu é ntaā í ntákuinti'xe ko Xuva kō né, víi o é vā'á, víi o é ntio ña di. Xntii o á i'xa kíi san ne, xntii o ña dí'i ntá'ví san di nēe e ntátaan núu ña. Nā víi o é kíni kaá vatā o de ña'a, ña é ña ntákuinti'xe i Xuva kō.

2

Dadü tsi víi o nī dá xōo ka ña'a

¹ Ntō'o, tá'an ko e ntákuinti'xe nto Tó'o ko Jesúristu, ña e dóo va'á kue'én ne, ñá ku nāntii ni'ni nto nté uun ña'a san. ² ¿Ntē koo víi nto te xēe uun ña'a mí'i ntánataká nuu nto, ña é nuu nta'a i dí'i e kúvi oró ne, ni dōo é ña te nté kaa va'á ne, dadü tsi xee uun ña ntá'ví, ña é nuu doo tstufe? ³ Te kiní ntó ña é nuu doo vá'a sán ne, tē ka'an ntó ni ña: "Kutuví ntó i'a mí va'á o sa", ne, te ká'an ntó ni ña ntá'ví san: "Íkan kuntúsin, o kutúvín ñu'u san"; ⁴ te kuān koo ka'an ntó ne, ntádē kú'vé nto tsi ió ña'a sán ne, díi ka nuu á'vi ña é ña nguú san. Nā vā'á o é kuān koo kada kuení nto.

⁵ Kini nto, ta'an ko e dóo ntio ko, tsi é nakaxnúu Xuva ko ña ntá'ví san é díi ka

kuinti'xe ña, é n'í'i ña é vā'a iña Xuva ko. Tsi kuan ō ka'an Xúva kō é kue'é ña iña ña, da xōó ka ña'a, ña é mēni í ña. ⁶ Ntá tsi ÷ivi ntō ne, ntáde xení'nto ni ña ntá'ví san. Ntá tsi ÷ñā ntu te ña kuiká san e ntáde xení'ñā ni ntō? ÷ñā ntu te ÷ivi ña e ntáñu'u ña nto, ntáñe'e ni'í' ña nto nta'a ña tsíñu i san? ⁷ ÷ñā ntu te ÷ivi ña e ntáka'an kīni ña iña Cristu, ña e nteé kimi nto?

⁸ Ntō'ó ne, vā'ā ō de nto tē ntáde ntaa ntí'xe nto lei é odo nūu mí kākā'an tū'un Xuva kō é na kuinima kó ta'an ko vatā o ntákuinima ko kúñu kō. ⁹ Ntá tsi te díi ka va'a ntáde nto ni ūun ña'a é tuku ña'a sán ne, iō kuetsí'nto, tsi ña ntáde ntaa nto é kākā'an lei Xúva kō. ¹⁰ Tsi te ūun ña'a kade ntaa ntí'í ña lei san ne, ntá tsi te ūun tsi nuu i é kakó'xo nteé ñā ne, vata tsi te kākó'xo nteé ñā é un ntí'í é kākā'an lei san. ¹¹ Tsi mii tsi Xuva kō xtúvi ña é ña kuvi kīni díki o ñad'í'ñā'a ne, ÷ivi ñā xtúvi ña é ña ka'ní o ña'a. Tē ña ka'ní díki nto ñad'í' ña'a sán ne, ntá tsi kae'ní nto ña'a ne, kidāā ne, kakó'xo nteé nto é kākā'an lei san. ¹² Dukuān ne, vā'ā koo ka'an ntō ne, vā'ā koo vii nto ÷i vata kaa ña'a, ña é k'í'in ntá'a ña kaxntékú kū've kuenta iñā lei san é nakáku ō. ¹³ Tē ña ni ntunta'ví ini ko ña'a vevii ne, ñā ntuntā'ví ini Xuva ko kō te xee o nta'a ña é xntékú kū've iña ko kidaā. Ntá tsi tē ntúnta'ví ini ko ña'a san vevii ne, ni'í kō é vā'á nta'a Xuva kō kidaā.

Ñá te da mii tū'un ka'an o

¹⁴ Ntō'ó ta'an ko, ÷neé ntu kaidiá'vii i te uun o kākā'an o é kakuinti'xe ko Xuva kō, ntá tsi ña káde ō é vā'a? ÷Kūvi ntu nakáku ō é kuān ó kaka'an o? ¹⁵ Te ūun ta'an ko kataan nūu ña é ña tuvi dóo kunūu ña, é ña tuvi é ká'xi ñā ne, ¹⁶ te iō ntō ka'an ntō ni ñā: “Va'a vā'a tsi koo kue'ēn nto. Xuva ko na tā'xi ña doo é kunūu kutavi nto. Na tā'xi ña é kō'ó é ká'xi ntō ÷i.” Te kuan kōo ka'an ntō ne, ntá tsi ña kaxé' e nto é kataan nūu ña é kunūu ña, nte é ká'xi ñā ne, ÷neé ntu kaidiá'vi i? ¹⁷ Te xo'ō ntáka'an o tsi ntákuinti'xe kō ne, ntá tsi ña ntáde ō é vā'a ne, ÷m'í' ntu kaidiá'vi i e ntákuinti'xe kō?

¹⁸ Ntá tsi te iō ñā'a é kā'an ña: “Divi ntō né, kakuinti'xe nto Xuva kō. Xu'ú ne, kade ú nuu i é vā'a. ÷Ntē ntu koo nañé' e ntō ko tsí kakuinti'xe nto tē ña káde nto é vā'a? Tē kade u é vā'a ne, kutuni nto tsi kakuinti'xe ko é nuu é ntaā i”, koo ka'an ña. ¹⁹ Kakuinti'xe ntō tsi uun tsi Xuva kō. Vā'ā ō ni. Ntá tsi kuān o ntákuinti'xe é ña vā'ā sán ÷i ne, ntañ'í, tsi nta'ví. ²⁰ ÷Ntē kuān nte tuntu ntú nto? ÷Na nū'u ntō ini nto tsi ña kaidiá'vi i te da mii tsí é ntákuinti'xe kō ne, ntá tsi ña ntáde ō é vā'a? ²¹ Uva ata ika ko Ábraán ne, ÷ñā ntu te kaká'an Xúva kō tsi dóo vā'á ña é xntéku ña nú nāa kan i'xá ña, Isaa, vata kaa uun domēni iña Xuva ko? ²² Ini nto ve tsí nuu

é ntaā i e kuinti'xe Abraán san, tsi dé ntaa ña e kuinti'xe ña. Kutuni ko tsi da ide ña é vā'a ne, díi díi ka kuinti'xe ña ÷i. ²³ Kuan ō kúntaa vatā ó kaka'an tū'un Xuva kō: “Abraán ne, kuinti'xe ña Xuva kō ne, ka'an Xúva kō tsi dóo vā'á ñā”, ña'an. Kaka'an Xúva kō tsi Abraán san ne, kuvi ña ña vā'a tiin ni'í ñā.

²⁴ Ini ntō ve, tsi kaka'an Xúva kō tsi vā'á ña'a, ña é ña te da mii tsí é kākā'an ña tsí kakuinti'xe ña, tsi kade ña é vā'á ÷i. ²⁵ Kuan ō dé Raá san, ñad'í', ña e ika luku kidaā. Kaka'an Xúva kō tsi vā'á ña'a ña, tsi dóo vā'ā o dé ña da tsú'un xu'u ña mau iña ñā Israeé san ne, xio itsi táxnuu ña ña da nchó ka'ní ña'a sán ña. ²⁶ Tē ña kantíto nima kó ne, ñā vādā mi kaidiá'vi kúñu kō ÷i. Dadíi tsi, tē ña káde ō é vā'á san ne, ñā vādā mi kaidiá'vi i e kuinti'xe kō.

3

Xaa kō

¹ Ntō'ó ta'an mii ko, ñā tē nté sa titín nto é vii ntō mastru iña tū'un Xuva kō, tsi ini o tsi díi ka tā'xi Xuva kō é nto'ó ko, xo'ó é mastru ó, tē ña ntáde ntaa o. ² Un ntí'í ō ntáko'xo nteé ō. Te iō ña é ña kakó'xo nteé ña é kā'an ñā ne, vā'á kue'ēn ña. Ntē ña kakó'xo nteé ña é kīni kaa sán, ³ vatā ō de ō dá kaxnuu ō káa xu'u idú san vata koo é vii ti é ntio kō ne, ña kúvi k'í'in ti mí ntio ti. ⁴ Koto nto tun ntōó san ÷i. Ñá te nté kaa na'nu. Un vā'a tsi ntii ntáka dá kainu tatsín san. Ntá tsi ña kanakāka sán ne, vava kaa kudii á utun é nteé éti i kan kanakāka nuu ña vata koo é k'í'in da mí'í ká mí ntio ña. ⁵ Kuān ó kuvi ni xaa kō ÷i. Kuān té ÷ivi á ta'vi i é díi ka lú'nti é kan'ñ kúñu kō ne, ntá tsi dóo ka'nu ncho vii. Kuān té un siin kudii ngñū'ú ne, ñā tē nté kaa kue'e koko ni'ni. ⁶ Xaa kō sán ne, vata kaa ñu'ú san kaa. Ña túvi neé ka ta'vi kúñu kō e dóo kīni ide. Tsi ÷ivi kade i é katívi kan'ñ kúñu kō. Kade i é t'vi ko ni ta'an kō ÷i. Kaka'an xaa kō é kīni kaa é v'ē'xi dó'vi kan. ⁷ Da neé ka kiti ne, da neé ka láa, da neé ka kóo, da neé ka kiti ntute ne, kuvi kutó' o tí ne, kuān o ntáde tó'ó ñā ti. ⁸ Ntá tsi xaa kō sán ne, xoxó kuvi kada tó'ó i. Ñā kākukadin xaa kō é kaka'an é kīni kaa. Kuān kaa xaa ko vata kaa koo é ñu'u tsitu xū'u ti ntidi ti. ⁹ Xaa kō sán ne, kaka'an tsi dóo vā'á Xuva kō ne, dadíi tsi ūra í kaka'an kīni iña ña'a, ña é ede kú've Xuva kō é vata kaa mii ñā. ¹⁰ Uun tsi xu'u ko kākii tū'un é vā'á ni tū'un é kīni kaa. Ntō'ó tá'an mii ko, sá'ā ne, ña te kuan kóo. ¹¹ Mí kākene ntute ne, ÷vā kúvi ntu é ikan tsi kēne ntute vidin sán ni ntūte uvé san ÷i? ¹² ÷Vá kúvi ntu kii tñe'ú san utun ngōñū'ú san? ÷Vá kúvi ntu kii ngōñū'ú san xo'ó tñti'ó san? Dukuān dí, ña kuvi kii ntute vidin mí kākii ntute vevii san.

Xoo e dóo ki'in ini ntí'xe i

¹³ Te iō nto e dóo ki'in iní ntó, e dóo tū'vé nto ne, kutuni ko xoo e dóo ki'in iní i tē ini o tsí kade ña e dóo vá'a ne, ñá kãde ka'nu ña. ¹⁴ Ntá tsi tē dóo ntákune'u iní nto, tē dóo ncho ni'i nto iña mii ntó ne, ñá ku kã'an nto e dóo ki'in iní nto. Kã'an ntó é nuu e ntaã i. Ñá ku kã'an ntó dovete. ¹⁵ Tsi é ki'in iní ntó san ne, ñuxiví san vé'xi, ñá te nta'a Xuva ko ni ki'xi. Tsi kuã ó de ña ñuxiví sa di. Tsi nuu i sá'a ne, nima kíni kaa nto vé'xi, tsi tó'o e ña vá'a san kata'xi é kuã koo kada kuení nto. ¹⁶ Da mí'i ka ntákune'u iní ña'a, da mí'i ká ntio ña iña mii ña ne, ntánaã ña. Ntáde ña un ntí'ntí nuu i é kíni kaa. ¹⁷ Ntá tsi te nta'a Xuva ko vé'xi e dóo ki'in iní kó ne, ña tū'ví nté uun nuu i é kíni kaa. Te kuntikin o tsikan ne, dōo vá'a koo kuntuo o ni ta'an kō, dōo vá'a koo vīi o ni ña nee iña é kãka'an tá'an kō. Ntuntá'vī iní ko ñá. Nñi kue'én iní ko vīi o é vá'a ni da xóo ka ña'a. ¹⁸ Xoo é ntio i é kuntuo vá'a i ne, na vīi ña é vá'a vatá ó ntio Xuva kō ne, kidáa ne, ni'i ntí'xe ña é vá'a koo kuntuo ña.

4

E dóo ncho kuntikin ó ñuxiví san

¹ ¿Mí'i ntu vé'xi du'xēn san? ¿Nté kuí ntánaa tsí mii ntu nto ni tá'an nto? Tsi ñuxiví é ntio nima kíni ntaa nto. ² Ío nuu i e dóo ntio nto, ntá tsi ña tuvi iña nto. Dukuã ne, nta'éni nto ña'a san é ntákune'u iní nto ni ñá, ntá tsi ña ntáni'i nto é ntio nto. Dukuã ne, ntánaa nto ne, ntáde nto du'xēn. Ntá tsi ña kuvi ni'í nto é ntio nto, tsí ña ntaikan nto nta'a Xuva kō. ³ Kuã ne ntaikan nto ne, ntá tsi ña ntáni'i nto, tsí ña vá'a o ntaikan nto. Da ti tsí é nantí'i nto nee iña é ntio nima kíni ntáa nto. ⁴ Ntó'o é ña ntáde ntaa nto é kuntikin ntó Xuva kō ne, ¿ñá iní ntu nto tsí tē ntántikin nto é kíni kaa sán ne, ntáxtuví mii nto Xuva ko? Xoo ña'a, ña e dóo ntio i nee iña é ña vá'a ne, kainchuví ñá Xuva kō. ⁵ Ná te dōto tsi kaka'an tū'un Xuva kō tsí Espíritu ña e tá'xi ña é kunūu nima kó ne, dōo kakukuiñū ñá ko te tūku nuu i ntántikin o, tsi dóo kakuinima ñá kō. ⁶ Ntá tsi díi díi ka kaxntii Xuva ko kō é vīi o é vá'a. Dukuã ne, kaka'an tū'un ña: “Ñá kaxé'e Xuva kō é kúvi vīi ña'a, ña é ncho vīi ka'nu, ntá tsi dóo diní ña kaxntii ña ña'a, ña é ña káde ka'nu san”, ka'an. ⁷ Dukuã ne, kue'én ntó é na kadã kú'vé kue'en Xúva ko iña nto. Ntá tsi ñá ku dá vá'a nto é kadã kú'vé tó'o e ña vá'a san iña nto nté koo vīi nto ne, kidáa né, kunu. ⁸ Kunuu iní ntó Xuva kō né, kunūu mé'ñu ña ntó. Nakate nto nta'a nto, ñuxiví ntó é iō kuetsí nto. Ntantoo nto nima ntó, ñuxiví é uvi ítsi ntaíka nto. ⁹ Na kũnta'xa nima nto. Kueku nto ve kuenta iña kuetsí ntó. Tē xkunté ne é kíni kaa san kidaã ne, kueku nto vevii. Tē dóo diní nto kidaã ne, kuntuo nta'xa kue'en ntó ve. ¹⁰ Na ntunta'vī ntó nuu Xuva kō né, ñuxiví ña nantaa dukūn ñá nto.

É ña kã'an o xoo e vá'a i, xoo é ña vá'a i

¹¹ Ntó'o ta'an ko, ñá kũ ka'an kíni nto iña ta'an nto. Tsi tē xoo ña'a kaka'an ña é kíni kaa iña ta'an ñá ne, xoo kaka'an nté ña ña ne, kaka'an nté ña lei Xúva kō san. Kaxntékú ku'vé ñá lei san te vá'a ne, o tē ña vá'a. Te kuã o kade nto ne, ñá te káde ntaa nto é kãka'an lei san, tsi mii xntó kade nto ña é kaxntékú kú'vé iña lei san naa i é kãda ntaa nto. ¹² Ntá tsi uun tsi ña e tá'xi lei san. Uun ña'a tsi ña é kadé kú'vé di. Tsi ñuxiví ña ne, kuvi nakáku ña ko, ó kuvi nakunáa ña kō di. Ntá tsi ñuxiví ne, ¿xoo ntu ña'an é kuvi xntékun kú'vén ta'an o?

Ña ini o nté koo kuvi uten

¹³ Koto nto ve, ñuxiví ntó e ntáka'an nto: “Vevii ne, ó utén ki'in ntí ñuxiví tsikan ne, ikan kuntuo ntí uun kuia. Ikan díko ntí vata koo é kué'e diu'un ni'i ntí”, ka'an nto. ¹⁴ Ná kuã xkoo ka'an nto, tsi ñá ini nto nté koo kuvi uten. Vata ntáa viko nu'ú san ntáa ntuvi iña nto. Uun dá'na tsi ñuxiví viko san ne, dá kantava. ¹⁵ Díi ka vá'a ó te kã'an nto: “Te Xuva kō ntio ña ne, kuntuo ntí ne, vīi ntí sá'a ne, ó vīi ntí tsikan”, koo ka'an nto. ¹⁶ Vevii ne, dōo ntáde ka'nu nto kuenta iña i e ntáde kuení mii ntó é vīi nto. Ña vá'a ó é kuã koo ka'an o. ¹⁷ Xoo ña'a é ini ña nee iña é vá'a vīi ña ne, ntá tsi ña káde ña ne, iō kuetsí ña.

5

Nté koo kuvi ni ña kuiká san

¹ Koto nto ve, xoo e dóo kuika i. Kueku nto ne, kachu'u ntáa nto é vé'xi é ntó'o nto ve. ² Nuu i é dokuika nto ne, e té'u ve. E dúku rkídin san dóo nto. ³ É kúdi kaá kuaán nto ni diu'ún ku'xín nto. Ñuxiví ntáde ntaa nté ó ntí'xe nima nto. Kunaá nto kuenta iña i vata tsi koo te ñuxiví san i'xi nto. Tsi ña te nté kaa dokuika e ntánatee vá'a nto vevii, é kuã sá kaa ntuvi sá'a. ⁴ Ini nto ve, tsi xá'vī ña kade tsiñu iña nto kaikan kuetsí kuenta iña nto, é ña ni ntá'vī ni'í nto ña dá ixkadã tsiñu ña iña nto. Xuva kō, ña é kadé kú'vé iña un ntí'ntí ne, tēkú ña tsi dóo u'vī ntákuví ña ntáde tsiñu iña nto, ña e éni nta'vī nto. ⁵ Ná tē nté kaa vá'a o intóo nto ñuxiví sa. Da mii kué'en tsi dodíni idé nto. É'xi vá'a ntó vata kaa kiti kae'xi dé'en di'na dá ka'ni ñá ti. ⁶ Ñuxiví ntó né, dōto tsi tsi'í kuetsí nto ña e dóo vá'a ña'a. Xé'e ntó doxi'í ña, ña é ña tuvi kuetsí i né, nté ña ni nadá'an ña kúñu ña.

É kúti o kuntuo o ne, é kã'an ntá'vī ó

⁷ Ntá tsi ñuxiví nto, tá'an kó, na kúti nto kuntuo nto da nté nainu xtuku Tó'o kō, vata tsí ó de ña kai'xi tsikan san é kãkutí ña kantéto ña é tñn ña kiti i san da nté tē xee ntúvi davi san. ⁸ Na kúti ntó di. Ná xtuví mii nto é kuinti'xe nto, tsi é vevii nainu xtuku Tó'o kō.

⁹ Ení ko, ñá ká'an ntée nto ta'an nto vata koo é ña tá'xi Xuva ko ntō é ntō'o nto. Tsi doko sa xée ña é tá'xi ña. ¹⁰ Koto nto nté o kutii ña ka'án naa Xuva ko kidaā da dóo ntó'o ña. ¹¹ Xo'ō ne, ntáka'an o tsi dóo diní ña, xoo é kácutii é ntó'o i. É tēkú nto nté o kutii ña naní Joó san. Ini nto tsi náxnuu viko Xuva ko ña da kúvi ntó'o ña. Tsi Xuva kō ne, dóo kantunta'ví ini ña kō ne, kata'xi ña ko é vā'á di.

¹² Na tēkú va'ā nto sá'ā, ta'an ko. Ñá ku natekū nto Uva kō, nté e dukún kán, nté ñū'u san. Na kuiní nto é ká'an nto é nuu é ntaā í vata koo é dá ká'an nto tsi nuu é ntaā í ne, na kūntaa ntí'xe. Te ká'an nto tsi ña'a ne, kuan kōo nti'xe é ña'a, vata koo é ña ta'xi Xuva ko nto é ntō'o nto.

¹³ Te iō ntó e dóo ntánto'o nto ne, ka'an ntá'vi nto. Te iō ntó e dóo diní nto ne, kata nto nchu'ún Xuva kō. ¹⁴ Te iō ntó e dóo vitá o ini nto ne, kana nto ñatā, ña ntákuinti'xe i san, na ká'an ntá'ví ña iña ña nchokuví san. Na nakūtsi nuu ña ña asete kuenta iña Xuva ko. ¹⁵ Te kákuinti'xe vá'a ña kaka'an ntá'ví san ne, ntuvá'a ña nchokuví san, tsi Xuva ko naxntitsí ñá ña. Te iō kuetsí ña ne, kada ka'nu iní Xuva ko ni ñá. ¹⁶ Dukuān ne, ká'an nto ni tá'an nto nee iña é kuetsí nto. Ka'an ntá'ví ntó iña ta'an ntó ne, na ká'an ntá'ví ña iña nto di, vata koo é ntuvá'a nto. Tsi ñá te nté kaa kaidiá'vi te kanñ nima ñá kaka'an ntá'ví ña, ña e dóo va'á nuu Xuva ko. ¹⁷ Ña é ká'an naa Xuva ko kidaā, ña é nani Eliá ne, ñatii vata tsi ntáa o xo'ō. Kanñ nima ñá ka'an ntá'ví ña kidaā é ña kñn dávi ne, uní kuía ntē dáva é ña ni kñn kué'en tsi dávi san. ¹⁸ Kidáa ne, ka'an ntá'vi xtúku ña é na kñn dávi san ne, taxnuu Xuva ko dávi san. Kidáa né, e'nu é tátá ña'a san.

¹⁹ Ntō'o tá'ān kó, te iō nto é ntákudana nto itsi é nuu é ntaā í san ne, te tūku ña'a kanantiko koō ñá nto é kuinti'xe xtuku ntó ne, ²⁰ divi ñá é kanantiko koō ñá ña é iō kuetsí i, ña é kaika itsi kini kaa ne, na kūtuni ña tsi kanakáku ña ña doxi'í san ne, ñá kunáa ka ña, tsi kada ka'nu iní Xuva ko ni ña, kuān te dóo kue'e kuetsi ñá.

Tutu é kuvi ūun e táxnū San Pedru

Taxnū Pedru tú'un iña ña ntákuinti'xe i da m'i ka ntántoo ña

¹ Xu'u é Pedrú u ne, pustru iña Jesúcrístu u. Taxnū u tú'un sa'á iña ña é ña te ntóo ñuú mii i, divi ña é ntántoo ñuú Pontú, ni ñuú Galaciá, ni ñuú Capadociá, ni ñuú Asiá, ni ñuú Bitinia, ² ña é náxaxnú Xuva kō nte dí'na vatá o ntío ña. E tsóo xio Espiritū Sántū san nto vata koo é kāda ntaa nto é kaka'an Jesúcrístu ne, vata koo é ntúntoo nima ntó niñi ña. Ñá tē nté kaa na naxnuu viko Xuva ko ntó, na tá'xi ña é kuntōo vá'a nto utén uten.

É ntantéu o é vā'a

³ Ká'an o tsi dóo ka'nu Xuva ko, divi Uvā Tó'o ko Jesúcrístu, tsi dóo ntúntá'vi ini ña kō né, tá'xi ña é kaku xtuku o ntá'a Jesucristu da ntóto xtuku ña é xi'i ña. Dukuān né, kuntōo díní o é ntantéu o nūu i é vā'a é n'i'ko te kúvi. ⁴ Tsi ní'i ko uun doméni é ta'xi Xuva ko iña i'xa ña. Ñá kant'i doméni san. Vá'a kue'éen ne, ñá kunāá ntii dañu ntúvi. É tūvi vā'a iña nto e dukún kan tē xee nto. ⁵ Tsi da xe ntákuinti'xe nto Xuva kō ne, nī kue'éen ini ña nada'an ña nto vata koo é xēe nto m'i'io tu've é kuntuo nto ni ña. Ta'xi ña é kūtuni nto sá'a ntuvi tē nt'i'ñuxiví sa.

⁶ Dukuān né, kuvi kuntōo díní nto, kuān te ntánto'o nto vevii uun da'na dá iō nuu i e dóo ntii tú'un. ⁷ Káa kuaán san ne, kuān té ña kaxntii ntii dañu ntúvi, ntá tsi ntaé'mi ña vata koo é nt'i' un ntii nt'i nuu i é ña vā'a e ntádaka. Kuān ó kakuvi ni ntó da ntánto'o nto di. Dukuān ó kant'i' nuu i é kīni ntáa é ñu'u nima ntó ne, kutuni te vā'a o ntákuinti'xe nto. Tsi díi ká nuu á'vi i é kuinti'xe vā'a nto Xuva kō é vāta kaa kaá kuaán san. Kídáa né, tē kuinti'xe vā'a nto, kuān te ntánto'o nto ne, ká'an Xuva kō tsi dóo vā'a nto ne, ni'í nto dokofu'u ntuvi tē naínu xtúku Jesucristu.

⁸ Dóo ntio nto Jesucristú, kuān té vata kīni nto ña. Kuān té ña káini ntó ña vevii ne, ntákuinti'xe nto ña. Dukuān ne, ñá tē nté kaa díní nto. Ntē ña xee tá'an tú'un é ká'an nto nté kaa e díní nto, tsi vata tsi tē ntoo nto e dukún kán vevii. ⁹ Tsi da xe e kuinti'xe nto ne, é nakáku nima nto.

¹⁰ Ntúvi dí'na ne, ña é ka'án naa Xuva kō ne, ntáka'an ñá nuu i é vā'a san é n'i'í nto vevii. Dóo nántuku ña, dóo tsixe'e ña kuēnta iña i sá'a. ¹¹ Xé'e Espiritū Cristu é kūtuni ñá nte dí'na nee iña é vé'xi é ntó'o Cristú, ni nūu i é vā'a é n'i'í ñá rkontuvi. Dóo dé kuení ña xoo ná'a ntu é vii ña sa'á ne, amá ntu kuvi di. ¹² Ntá tsi xe'é Xuva kō é kūtuni ña tsi tú'un e

ntáka'an ñá ne, ñá tē é vā'a mii ñá, tsi é vā'a mii ntó. Tsi divi tú'un e ntáka'an ñá ni ntó vevii, ña e ntáka'an ntódo tú'un é nakáku o. Kaxé'e Espiritū Sántū, ña e táxnū Xuva kō nte e dukún kán, é kuān o ntáka'an ñá ne, ñá tē nté kaa ntio ánjē san kutuni ñá nuu i sá'a.

Kana Xuva ko kō é vā'a kue'en na kuvi o
¹³ Dukuān ne, koo tú've nto. Kuntitō xnto.

Ntánñ nima ntó kuntétu nto nuu i é vā'a san é n'i'í nto te naínu xtúku Jesucristu. ¹⁴ Vatá ó de i'xa é kade ntaa ne, ñá vii ka nto é ntio nima kīni kaa nto, vata ó dé nto kídáa dá vata kutú've nto iña Xuva ko. ¹⁵ Ntá tsi é un nt'i'í é vii ntó ne, vii nto é vā'a kue'en, vatá ó de Xuva kō, ña e kána nto. ¹⁶ Tsi kaka'an tú'un Xuva kō: "É vā'a kue'en kuvi nto, vata tsi o vā'a mii u", ka'an ña.

¹⁷ Xuva kō ne, kaito nteé ña kō é un é un o te vā'a o, tē ña vā'a o kade o; ñá kade ña kuenta xoo ñá'a o. Tē ntáka'an nto Úva nto ñá ne, kuntuo koñu'u nto dá kani ntúvi e tá'xi ña é kuntōo nto ñuxiví sa. ¹⁸ Ini nto tsi dá nakáku ña kō é dóto tsi ntáde o nuu i é ña kaidiá'vi vatá xkoo ini uváta kō, ña intóo kídáa ne, ñá tē diu'un ni ntá'vi ña kuenta iña kó, ntē ña tē diu'un kui'xín, ntē ña te káa kuaan, nté da néé ka nuu i é kanat'vi. ¹⁹ Tsi niñí Cristu e dóo nuu á'vi i e ntá'vi ña iña ko. Cristú ne, vata kaa a le'ntu é ña tūvi nee kuetsi i, é ña ni kuléntu, kaa ña. ²⁰ Ntē dí'na dá iñi ntu'u ñuxiví san ne, dē kú've Xuva kō é kuān koo kuvi ña. Ntá tsi dá nté ntuvi sá'a dá dokó sa nt'i'ñuxiví sa ne, taxnuu Xuva ko ña é vā'a tsi mii ntó. ²¹ Tsi kuenta iña ñá ne, ntákuinti'xe nto Xuva kō. Tsi Xuva kō ne, nantóto ña ña dá xi'i ñá ne, xé'e ña e dóo ka'nu ña'a kúvi ña, vata koo é kuinti'xe nto Xuva kō, vata koo é kūtuni nto tsi nta'a ña vé'xi é un nt'i'í é vā'a iña nto.

²² É ntúntoo nima ntó e kuinti'xe nto é nuu é ntaá i. Vevii ne, nī kue'éen ini nto na kuñima ntó ta'an nto, ña ntákuinti'xe i san. Dukuān né, koo ntii ntó é kuñima nt'i'xe nto ta'an nto kanñ nima nto. ²³ Tsi e ní'í nto ntúvi xéé iña nto é vata kaa te ūvi íto káku nto. Ntá tsi ña te kuenta iña uva nto ña é xi'i e káku nto ve, tsi divi tú'un Xuva kō é kántifto ntii dañu ntúvi. ²⁴ Tsi uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō:

Un ntii nt'i'ñá'a sán ne, vata ntáa xuku ntáa ña.

E dóo nuu á'vi i iña ña vevii ne, vata ntáa laa xuku ntáa.

Kaxi'i díi xuku i sán ne, kanakó'xo laa i,

²⁵ ntá tsi tú'un Xuva kō ne, kutúvi ntii dañu ntúvi,

ka'an. Tú'un tsikán ne, divi tú'un é vā'a e ntáka'an ntódo ña ni ntó.

2

¹ Dukuān ne, ñá vii ka nto nté uun ká nuu i é kīni kaa. Ñá kaní nta'vi ka nto ta'an nto.

Ñá te ūvi nuu i vií nto. Ñá ku kune'ū iní ka nto. Ñá ká'an ka nto é kīni kaa iña ta'an nto. ²I'xa é dā ve káku ne, dōó kanantukū é tsīsi. Kuan koo nantūku nto tú'un Xuva kō dí, divi tú'un é vā'á kue'en. Kuān koo kue'nu nto da nté nāni'í kué'en nto ntuví va'á iña nto. ³Tsi é ĩni ntó ve e dōo va'á Xuva kō.

Cristu ne, vata kaa xuu é kántito kaa ña

⁴Ki'xi etsin nto Cristu vé, divi ñá é vata kaa xuu é kántito kaa ña. É nakuítá ña'a san xuu san, ntá tsi Xuva kō né, divi xuu é nakaxnúu ña, e ña te nté kaa nuu á'vi i kuenta iña ña. ⁵Divi ntó né, vata ntáa xuu é kántito ntáa nto dí. Kué'ne ntó é vií Xuva ko ni ntó vata koo é kūvi nima ntó vi'í ña. Ta'xi ña é vií ntó dutu ñá dí, vata koo é kue'é nto ña doméni ntuví iña nto vata o ntío ña. Ki'í ña doméni nto, tsi ntuvá'a nto ni ña kuēnta iña Jesúcristu. ⁶Tsi uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: Uun kaa xuu e xtúvi ú ñuú Siuún ne, uun xuu é nakaxnúu u é kodo nūu, uun xuu e dōo nuu á'vi i. Xoo é kākuinti'xe i ne, ñá kuntá'xa iní ña kuenta iña i, ka'an. ⁷Dukuān né, ntó'o e ntākuinti'xe ntó ña ne, ñá té nté kaa va'á ña, kuini nto. Ntá tsi ña'a, ña é ña ntākuinti'xe i ña ne, ntó'o ña vatá ó uve na'a kaka'an tú'un Xuva kō: Xúu é nakuíta ña ntáde vá'a vi'í san ne, diví kúvi xuu ódo nūu éti vi'í san, ka'an. ⁸Kaka'an xtúku tú'un Xuva kō: Naki'í ña'a san xuu san ne, ntava ntodó ña,

ka'an. Tsi ntava ntodó ña té ña kuinti'xe ña tú'un Xuva kō. Tsi kuan ó de kú'vé ña é kōo.

⁹Ntá tsi divi ntó ne, ña'a é nakaxnúu Xuva ko kúvi nto. Dutu iñá rei kúvi nto ne, uun tatá ña'a é ntūntoo nima i kúvi nto, tsi ntáduku ntée nto Xuva kō. Kuān ó ni ntó vata koo é ká'an nto tsi dōo vá'a ó de Xuva kō tsi e nátavā ñá nto mí'i e dōo neé san ne, da tsóo ña nto mí'i e dōo vá'a kaxi'í nuu mí tuví ña. ¹⁰Di'na ne, ñá té nee ñá'a nto, ntá tsi vevii ne, ña'a Xuva ko ntó. Di'na ne, xoxó ña'a é kantunta'ví ini ña nto, ntá tsi vevii ne, kantunta'ví ini Xuva ko ntó.

Kada tsiñu nto iña Xuva ko

¹¹Ení ko e dōo ntio kō nto, vata ntáa ña tuku ñuu ntáa nto, é vata te vē'xí taan xnto ñuxiví sa. Dukuān ne, kaikán u nto tē ña vií nto é kīni kaa é ntio kúñu ntó é kanāa ntée nima nto. ¹²Vá'á koo vií nto dá ntoo nto mé'ñu ña'a, ña e ñá ini Xúva kō. Dukuān né, kuān te ntáka'an kīni ña iña nto vevii tsi ña te vá'á ó de nto ne, ntá tsi kīni ña tsi ntáde nti'xe nto é vá'a. Kídáa né, te vē'xí Xuva kō é vēxkada kú'vé ñá ne, ká'an ña tsi dōo ka'nu Xuva kō.

¹³Kuenta iña Tó'o ko Jesúcristú ne, kuiko ñu'u nto ūn ntí'í ntí'í ña uve da neé ka tsiñu, kuān té ña tsiñu na'nu i, tsi divi ñá é odo nūu

ñá, ¹⁴o kuān té ña tsiñu i san é kataxnúu ña. Tsi divi tsiñu ña é kue'é ña na ntó'o ña ntáde é kīni kaa sán ne, ó é ká'an ña e dōo vá'á ó de ña ntáde ntaá san. ¹⁵Ntio Xuva kō é kuān koo vií nto vata koo é ña kuvi ka'an ntée ña tuntú san nto, ña é dotó tsi ntáka'an.

¹⁶Kuān té xoxó ka taxnuu i nto nté koo vií nto, ntá tsi ña ku dotó tsi vií nto é kīni kaa, tsi vií nto é vá'á vata tsi ó de ña ntáde tsiñu iña Xuva ko. ¹⁷Kuiko ñu'u nto ūn ntí'í ntí'í ña'a san. Kuinima nto un ntí'í ntí'í ta'an nto, ña ntākuinti'xe i san. Kuiko ñu'u kué'en ntó Xuva kō. Kuiko ñu'u ntó ñá odo nūu san.

Koto nto nté o ntó'o Cristu

¹⁸Nto'o e ntáde tsiñu nto ne, kada ntaa nto e ntáka'an tó'o ntó. Kuān te vá'a ña'a ña ne, ntántunta'ví ini ña nto, kuān te dōo diin ñá ne, ntá tsi kuiko ñu'u nto ña. ¹⁹Tsi kaka'an Xúva kō tsi vá'á ó te kutíi ó é nto'o ko kuēnta iña nuu i é ña te kuétsi ko, té ntáde ntaa o e ntío ña. ²⁰Te nī'i nto é nto'o nto te vií nto é kīni kaa ne, zva dōo ntu nuu á'vi nto e kutíi nto é ntó'o nto iña kuétsi nto san? Ntá tsi te kutíi nto nto'o nto kuenta iña nuu i é vá'a é edé nto ne, tsikān é nuu á'vi i, kuini Xuva kō. ²¹Divi tsi tsiñu kána Xuva ko ntó é vií nto. Ini nto nté o ntó'o Cristu kuenta iña nto. Dukuān ne, nánē'e ñá nto nté koo vií nto vatá o dé ña. Kuān tsi koo vií nto dí. ²²Divi ña ne, nté uun ito ña ni ide ña é kīni kaa; nté uun ito ña ni eni ntá'vi ña ña'a. ²³Dā kaka'an kīni ña'a san ni ñá ne, ñá ni nantiko koñ ña nté uun é kīni kaa. Dā ntó'o ña ne, ñá ni ká'an ñá te ntaná ña. Ntá tsi ntáda ña kuenta ntá'a Xuva kō, ña e dōo ini é xntékú kú'vé va'a. ²⁴Mii ñá ido ña kuétsi kó kúñu ñá dá xi'i'í ña ntíkā krusi kan vata koo é ña vií ka ó é kīni kaa, tsi vií o da mii é vá'a. Divi ña ni'í kui'í ña vata koo é ntuvá'a nto. ²⁵Tsi di'na ne, ntaíka xaa nto vata ntáa lēntu, ntá tsi e ntíko koñ nto mí tuví paxtu ntó, ña kanada'an nima nto.

3

Nté koo vií ña e éni vi'í

¹Dukuān dí, ñadí'í, kuiko ñu'u ntó xii nto, vata koo te ió ña é ña ntākuinti'xe i tú'un Xuva kō ne, nakaku ña, kuān te nté uun tú'un ña ni ka'an ntó ni ñá, tsi dōo vá'á o ntáde nto utén uten. ²Tsi ini ña tsi dōo vá'á ó de ñadí'í ñá, tsi dōo koñu'u ña. ³Ña te e ntántukutu ntó né, nté ña te dōo vá'á o ntánekní nto díki nto, nté ña te kiti e kúvi kaá kuaan kañú'u nto, nté ña te dú'nu e dōo vá'á kue'en. ⁴Tsi é nuu xú'ú nima ntó kán, e dōo vita ini nto, e dōo ñikádín nima nto. Tsikān e díi ka nuu á'vi i nuu Xuva ko, tsi divi é ña te kánativi kue'en. ⁵Tsi kuan ó de ñadí'í va'á san kídáa dí, ña ntākuinti'xe i Xuva kō. Edé ntaa ña e ntáka'an xii ña, ⁶vata ó de ntaa Sára san é káka'an Ábraan. Kaka'an ñá tsi tó'o ña

ñā. Divi ntō ne, i'xā ña nto te viī nto é vā'á ne, ñā tuun nuu i ña te ntaú'vi nto.

⁷ Divi ntō dí, ñatī, kuenta víi nto ñadi'í nto, tsí ña túvi ntíi ña vatā ó iō ntíi nto. Kuiko ñu'u nto ñā, tsí dadī tsi ni'í nto ntuví va'á iña nto ni ña nta'a Xúva kō. Kuān koo víi nto vata koo é ña te neé kadi nuu i tē ntáka'an ntā'ví nto.

Ña entánto'o i entáde é vā'a

⁸ Uun ká xtuku nuu i ká'an ú ni ntō. Kuédadi tsi nima ntō, un ntíi ntíi nto. Na káxnúu nto ta'an nto nee iña e ntánto'o ña. Na ntuntá'ví ini nto ta'an nto. Kuinima ntō ña. Ná víi ka'nu nto ni ñā. ⁹ Tē ntáde ña'a san é kini kaa ni ntō ne, ña nantíko koō nto é kīni kaa sán di. Tē ka'an kīni ña'a san ni ntō ne, ñā ku ká'an kīni nto ni ñā, tsi vá'a koo ka'an ntō ni ñā. Tsi kána Xúva ko kō vata koo é ta'xi ña kō é vā'a. ¹⁰ Tsi uve na'a kaká'an tú'un Xúva kō:

Tsí xoo ñā'a é ntio ña e dóo vá'a koo kuita ntí'xin ntuví iña ñā ne,

kuenta na víi ña é ña ka'an ña é kīni kaa, é ña kaní nta'ví ña ta'an ña.

¹¹ Na xtuví mii ña é víi ña é kīni kaa ne, na víi ña é vā'a.

Na nantukú ña nté koo kuntoo vá'a ña ni tá'an ña.

¹² Tsi kainí Xúva ko xōo é vā'á ña'a ne, katekú ña te káka'an ntá'ví ña ni ñā, ntá tsi ña ncho kini ña xoo é kīni ntáa i, ka'an tú'un Xúva kō.

¹³ Xōo ntu kuví vii i ni ntō é kīni kaa te dí mii tsi nuu i é vā'a ntáde nto? ¹⁴ Ntá tsi te nto'o nto kuān te ntáde nto é vā'á ne, kuntōo díni'í nto. Ná ku dá vá'a nto tē xōo ña'a nau'vi ñā nto. Ntē ña kutsú'un nto kuenta iña ña. ¹⁵ Tsi kini vá'a ntō nima nto tsí Cristú ne, díi ka ka'nu ña. Divi ña e Tó'o kō. Koo tú've nto nté koo ka'an ntō ni da xōo ka ña'a te tsixe'e ña ntō nté kui kuínti'xe nto. Ntá tsi ña víi ka'nu nto. Kuiko ñu'u nto ñā. ¹⁶ Vá'á koo víi nto vata koo é díni kunuú nima nto. Kídāá né, tē ka'an kīni ña'a san iña nto da ntáde nto é vā'a e ntákuinti'xe nto Cristú ne, divi ñā ne, kuka'an nuu ña.

¹⁷ Tsi díi ka vá'á ó te nto'o kō da ntáde ó é vā'á san naa i é nto'o kō da ntáde ó é kīni kaa sán, te kuan kōo é ntio Xúva kō. ¹⁸ Tsi mii tsi Cristu ntó'o ña dá xi'í ña é uun ito tsi kuenta iña kuétsi kō. Divi ñā é ña tuvi kuétsi ñā ne, xí'í ña kuénta iña ko xo'o é iō kuétsi kō, vata koo é kī'in ntíi ña ko nuu Xúva ko. Xí'í kúñu ñā, ntá tsi nima ñā ne, ntōto xtuku. ¹⁹ Dukuān o ñé'e ñā, ixka'an ntódo ña mí'i ñu'u kutú nima ña é xi'í san. ²⁰ Ña tsikán ne, ña intōo kídāá é ña ni kuínti'xe i, kuān te kutíi Xúva kō intétu ña ña ñi dukuān de vá'a Noeé san tun ntōo ka'nu san. Úna ñā'a kudii nakáku ña é ñu'u vá'a ña iní tun ntōo san dá nakuntéku teni nú ntute kán.

²¹ Kuan kōo vevíi ne, ntántada náa o iña ña é nakaku mé'ñu ntute san, tsi nakáku o te ítsi ntute ó. Ná tē tsi kúñu dentu kō é ntuntoo, tsi nima ko é ntuvá'a ni Xúva kō kuenta iña Jesúcristu, divi ña e ntóto xtuku ña dá xi'í ña.

²² Kúntāa ña e dukún kan vē ne, tuvi ña díñi kua'a Xúva kō. Doo ntaíko ñu'u ánjē san ñā, ni ùn ntíi ntíi ña odo núu san.

4

Kada tsiñu o vatā o tá'xi Xúva kō é kúvi vii o

¹ Tsi dúkuān né, vata ó ntó'o Cristu ni kúñu ñā ne, kuan koo kadā kuení nto tsí kuví víi nto é ntó'o nto dí. Tsi xoo ñā'a e ntó'o ña ni kúñu ñā ne, é xtuví mii ña é víi ña é kīni kaa, ² vata koo e dá ntōo ká ña ñuxiví san ne, ñā víi ka ña é ntio kúñu ñā, tsí víi ña é ntio Xúva kō. ³ E xēe ntuvi é kōm mii ntō é edé nto vatā o dé ña'a sán di, ña é ña ntákuinti'xe i Xúva kō. Tsi é un ntí'i é kīni ntáa ntáde ña. Ncho kada xení ña ni ñadi'í. Ntáde kí'vi ñā. Da mii ku'e'en tsi dodni ntáde ña. Dōo ntáxi'í ña. Ntaínúu ini ña tuku xúva ñā e ña ntío kue'en Xúva kō. ⁴ Dā kúdu'va ña e ñā ncho kuve ta'an ká nto ña e ntáde ña nuu i é kīni ntáa ne, ntáka'an kīni ña iña nto ve. ⁵ Ntá tsi naku'é'e ña kuenta ntá'a Xúva kō nté o dé ña. Tsi Xúva ko xntékú ku'v'e ña iña ñā ntantíto nī ña é xi'í san. ⁶ Dukuān ne, ká'an ntódo ña tú'un vá'a san ni ña é xi'í san dí vata koo é kuntíto ña kuenta iña Xúva kō, kuān te ni'í kúñu ñā é ntó'o i.

⁷ Dóko sá ntí'i un ntíi ntíi nuu í ve. Dukuān né, kadā kuení va'a nto. Díni díni tsi kuntōo nto vata koo é kúvi ka'an ntá'ví nto kaní nima nto. ⁸ Uun nuu i e díi ka va'a é víi ntō ne: dóo kuinima ntó ta'an nto utén uten. Tsi te kuinima kó ta'an kō ne, kada ka'nu iní o ni ña, kuān te dóo iō kuétsi ña. ⁹ Ná ku dē víni nto ví'i nto é kutú'vi ta'an nto. ¹⁰ Tsi e tá'xi Xúva ko tsiñu é vā'a e víi o é un ó. Na víi ó tsiñu é vā'a san é vā'á ta'an ko vatā ó de ña ñu'u nta'a i tsiñu na'nu é xe'é Xúva kō. ¹¹ Xōo ña'a é káka'an ñā ne, na ká'an ñā vata ó xe'é Xúva kō é ká'an ña. Xōo ña'a é kaxntii ña tá'an ña ne, na kōo ntii ña víi ñā vata ó xe'é Xúva ko ntii ñā é víi ñā, vata koo é da neé ka é víi ó ne, ká'an ñā'a sán tsi dóo va'á Xúva ko ni i'xā ñā Jesucristu. Ká'an ó tsi dóo va'á ña. Na kadā kú'v'e ka ña é un ntí'i ntii dañu ntúvi. Kuan tsi koo na kōo.

É nto'o kō é kuntikin ó Cristu

¹² Ení ko e dóo ntio kó nto, ñā ku kadā kuení nto te ñu'u nto mé'ñu ñu'u é kai'xi san é kaíto nteé Xúva ko ntō. ¹³ Ná ku da kudú'va nto, tsi díni koo kuntōo nto e ntánto'o nto vata ó ntó'o Cristu, vata koo é díi díi ka díni nto ntuví tē naínu xtúku ña, tē ntii díto ña é káxi'í nuu ka'nu ña. ¹⁴ Te ká'an ntée ña'a san nto tsi ntákuinti'xe nto Cristu ne, dóo díni

nto tsi Espiritu Xuva kō e dóo va'a vexkútuvī ñá ni ntō. ¹⁵ Ío ña'a ne, ntánto'o ña e é'ni ña ña'a ne, ō du'u ña ne, o dé ña é kīni kaa ne, ō kīni nuu ña iña ña'a san. Nta tsi ña kuān koo vií nto. ¹⁶ Ntá tsi te xoó ña'a ntánto'o ña e ntántikīn ñá Cristú ne, ñá kūka'an nuu ña. Tsi nakué'e ña sintiá'vi nta'a Xuva kō é xe'le ña é kuān koo nto'o ña kuenta iña ña.

¹⁷ E xée ntūvi é xntékú kū'vé Xuva kō. Te dī'na xo'o xntekú ku'vé ñá iña kó ne, ¿nté koo vií ña ni ña'a san, ña é ña ntákuinti'xe i tú'un Xuva kō? ¹⁸ Tē dá kuétsi ntánakáku ña é vā'a san ne, ¿nté koo kuvi ni ña ntáde é kīni kaá san, nī ña é iō kuetsi i san? ¹⁹ Dukuān né, divi ña e ntánto'o ña tsi kuān o ntío Xuva kō é vii ñá ne, ñá kōó da'na é vii ña é vā'a. Na ntáda ña kuentá nima ñá nta'a Xúva kō, ña é ede vā'a ña, ña e nté uun ito ña tsoo míi ña.

5

Itsi iña ña ntákuinti'xe i

¹ Vi'a ve ne, ncho kué'e ú itsi iña ñáta, ña odo nūú iña nto. Xu'ú ne, ñatá ú di ne, iní u nté ō ntó'o Cristú ne, dadā tsi ni'i ko ni ntō é vā'a é tá'xi ña ko te naínu xtúku ña. ² Kuenta vii nto ña e tá'xi Xuva ko nto vatā ó kade paxtú san kuenta a le'ntu ña. Ná te kué'e kuétsi ña nto é vii nto, tsi dodíni nto vii nto. Ná tē é diu'un ntío nto, tsi kanā nima ntó vii nto. ³ Ná ku vii nto tó'o ña'a, ña e ntáde nto kuenta, tsi nañē'e ntó ña nté koo vii ña vatā o ntáde nto. ⁴ Tē ntii díto paxtu ñá odo nūú san ne, nī'ni ntō doméni e dóo va'a é ña kant'i.

⁵ Dukuān dí, na kuetsi, kuiko ñu'u nto ñata, ña odo nūú san. Un ntií ntií ntó ne, ñá vii ka'nu nto ni tā'an nto. Tsi uve na'a tú'un Xuva ko káka'an:

Ñá kaxntii Xuva ko ñā'a, ña e ntáde na'nu iña mii i,
tsi kaxntii ña ña ntā'vi, ña é ña ntáde na'nu san,

ka'an. ⁶ Ntá'vi tsi koo vii nto nuu Xuva ko, ña e dóo ntii iní í, vata koo é kada ka'nu ña nto tē xee ntūvi. ⁷ Da neé ka nuu i e ntáde kueni nto ne, ntada nto kuenta ntá'a ña, tsi divi ña kade ña nto kuenta.

⁸ Ntítō vii nto kuntōo nto. Koto nto tsi é ña vā'a sán ne, kanāa ntée nto vatā ó de ñaña, kiti kakachu'u ntáa é kaika ti kanantuku ti nee iña é ká'xí ti. ⁹ Ná vii nto é ntio i, tsi kuinti'xe vā'a nto Xuva kō. Tsi ini nto tsi dadā tsi ntánto'o ta'an nto dá kanāi ñūxivi sa. ¹⁰ Ntá tsi tē kúvī é ntō'o kudii nto ne, Xuva ko tá'xi ña é kuinti'xe kue'en nto. Ta'xi ña é kūtii nto é un nti'i. Ta'xi ña é kūtū've vā'a nto nee iña e ntákuinti'xe nto, tsi divi ña e dóo vā'a ña. E kána ña kō é nī'i ko é vā'a nta'a Cristú ne, ntavá'a ña nto. ¹¹ Ká'an ō tsi dóo vā'a ña, tsi kuvi vii ña é un nti'i ntii dañu ntūvi. Kuan tsi koo na kōo.

¹² Nta'a ení ko Silvanu, ña e dóo de ntaa, kuíni ko, de vā'a ú tutú sa'a vata koo é tá'xi kudii u nto itsi, vata koo é ká'an u ni ntō tsi sá'ā é nuu é ntaā i iña é vā'a e tá'xi Xuva ko kō. Itsi sá'ā tsi kuntikīn nto.

¹³ Ña ntákuinti'xe i, ñá ntoo ñuú Babiloniá ne, taxnúu ña ntiusi nto. Dadā tsi nakaxnúu Xuva ko ña ni ntō. I'xá ko Marcú ne, taxnúu na ntiusi ntó di. ¹⁴ Nanume nto ta'an nto é kuinima tá'an nto é nuu é ntaā i.

Vā'a vā'a tsi koo kuntōo nto, un nti'i kue'en dú'va nto, tsi ntáduku ntée nto Cristu.

Tutu é kuvi ūvi e táxnū San Pedru

Taxnū Pedru tú'un iña ña ntákuinti'xe i

¹ Xu'u é Simuun Pedru u ne, kade tsiñu ú iña Jesúcrístu ne, pustrú u iña ña. Taxnū u tú'un sa'á iña nto, tsi é nĩ'i nto é dadii kuinti'xe nto nĩ kó, tsi dóo vá'á ó de Xuva ko ni Jesúcrístu, ña é nakáku kō ne, ñá káde ña kuenta xoo ná'a o. ² Díi díi ka kue'e na tá'xí Xuva kō é vá'á iña nto, é kuntōo vá'a nto, tsi ini nto Xuva kō ne, ini nto Tó'o ko Jesú di.

Nte ntáa ña ntákuinti'xe i

³ Tsi dóo ntii ini Xuva kō né, ta'xi ña kō é un ntĩ'i é kantio kō é nĩ'i ko ntuvi va'á iña ko, é un ntĩ'i é kantio kō é vīi o é vá'a, tsi ini o ña. E kána ña kō, tsi dóo ka'nu ña ne, dōo va'á ña di. ⁴ Dukuān ne, e tá'xi ña ko xū'u ña é vīi ña nuu i e dóo ka'nu, nuu i e dóo nuu á'vi i, vata koo é ntuvá'a nima ntó vata kaa mii ña, te xtuví mii nto é kánatívi ñuxiví san é ntio nima kīni ntáa nto. ⁵ Dukuān né, díi na na kuinti'xe nto ne, kídáá né, kanñ nima nto vīi nto é vá'á di. Kídáá né, nakuā'a ká nto vata koo é kutu've nto iña Xuva kó di. ⁶ Ná vīi ka nto vatá ó ntio nima kīni ntáa nto. Na kūtii nto é un ntĩ'i né, kunuu ini ntó Xuva kō. ⁷ Kuinima ntó ta'an nto, ña kuinti'xe i sán ne, kuinima ntó da xōó ka ña'a di.

⁸ Tē ini nto nuu i sá'a ne, kuān koo vīi nto utén utén ne, kunuu á'vi ntuvi iña nto. Ná tē é ntaā i é ini nto Tó'o ko Jesúcrístu. ⁹ Xoó ña'a, ña é ña káde nuu i sá'a ne, vata kaa ña kuāa kaa ña, vata kaa ña é ña káxi'i va'á nuu i. É kúnaá ini ña tsi é ntuntoo nima ña kuétsi é edé ña kídáá. ¹⁰ Dukuān né, ta'an ko, díi díi ka ntukú nuu ini nto é kūtuni vá'a nto tsi nuu é ntaā i é nakaxnú Xuva ko ntó, e kána ña nto. Te kuān koo vīi nto ne, ñá kō'xó ntéé ka nto nuu i é kīni kaa. ¹¹ Kídáá ne, ña kada vīni kué'en tsi Xuva kō é kī'in nto mí kadē kú've Tó'o ko Jesúcrístu, dívī ña é nakakú ña ko, ntii dañu ntūvi.

¹² Dukuān ne, nguentúvi nanu'u u ini nto nuu i sá'a, kuān te é ini nto, kuān te ntákuinti'xe vá'a nto é nuu é ntaā i e téku nto. ¹³ É vá'á, kuiní ko, é ká'an ka u é naka'an ntó sá'a, dá tuví ka u ñuxiví san. ¹⁴ E tá'xi Tó'o ko Jesúcrístu é kūtuni ko tsi ña ná'a ka kutúvi u ñuxiví sa. ¹⁵ Dukuān ne, kaxio ntii u é nakuā'a vá'a ú nto sá'a vevii, vata koo é naka'an nto nūu i sá'a rkontuvi dá xoxó ka u.

Ini nti e dóo ka'nu Cristu

¹⁶ Tú'un é nañe'é nti nto kuenta iña i é nañu xtúku Tó'o ko Jesúcrístu é ña te nté kaa ntii ini ña ne, ñá te ni tává díki mii nti, tsi ini nti ntuxnú mii nti Tó'o kō e dóo ka'nu ña'a ña. ¹⁷ Tsi xé'e Xuva kō e dóo va'á iña ña,

é kuiko ñu'u o ña. Tsi díto nte e dukún kan vē'xí tatsin Xuva ko, kaká'an, "Sá'a l'xá mii ko e dóo kakuinimá ko, e dóo diní ko ni ña", ka'an. ¹⁸ Nti'i ne, tēkú nti tatsin san é vē'xí nte e dukún kán, tsi dadii ntōo ntí ni ña rki uku kuikó san.

¹⁹ É kūtuni ko tsi nuu é ntaā i é ntáka'an ná'a san kídáá, ña é ka'an naa Xuva ko. Vá'a ó te vīi ntó kuenta tú'un e ntáka'an ña san, tsi vata kaa ñu'u é káxi'i nuu mí nēé san é dá nté xēe ntúvi tē nainu xtúku Cristu é nāxi'i nuu ña nima nto. ²⁰ Ntá tsi di'na kantio é kūtuni nto tsi tú'un é ūve na'a kaká'an Xúva ko kuēnta iña nuu i é kūvi ne, ñá te da xōó ka ña'a ni tává díki mii ña. ²¹ Tsi ña é ká'an naa Xuva ko kídáá ne, ñá te díki mii ña ni tává ña é ntáka'an ña, tsi Espiritū Sántu san nañe'é ñá ña nté koo ka'an ña.

2

*Ña'a, ña e ntánañe'é dovete
(Judas 4-13)*

¹ Ntá tsi kídáá ne, xío ña'a e táva díki mii ña é ká'an ña dovete ne, kuān koo vīi ña'a san ni ntó di. Nakuā'a ña nto tú'un é ña te tú'un Xuva kō. Nakuā'a xū'ū ñá nto nchú'un veté é kaido doxi'i. Ká'an ña tsi ña te Xuva kō ña é nakakú ña. Ntá tsi kant'i tsi nakúnaá mii ña kúñu ña. ² Ná te da díi ña'a kuntúkin ña ña é vīi ña é kīni kaa vatá ó de ña di. Kuenta iña ña ne, ká'an kīni ña'a san iña itsi va'á san. ³ Dōo ntio ña diu'un ne, nañe'é ñá nto tú'un é kúdií dovete vata koo é kukuika ña kuēnta iña nto. Ntá tsi nte éma tsi iō tu've é ntó'o ña. Ña ná'a ka dá nĩ'i ñá doxi'i san.

⁴ Ná ni de ka'nu ini Xuva ko ni ánjē san é ede é kīni kaa, tsi nakuíta nuu ña i dó'vi kan mí nēé kue'en, mí ku'un kutu dá nté xēe ntúvi é xntēkú kú've Xuva ko ūn ntii ntii ña'a. ⁵ Ná ni ntuntá'vi ini ña ñatá, ña intóo kídáá di. Mii tsi Noeé san é ká'an ntódo ña tú'un va'á san ne, nakákú Xuva ko ña, ni ū'xe ná'a ká, dá náxntekú ñá ntute é nakúntéku teni dá kanñ ñuxiví san, mí ntántoo ña kīni ntáa san. ⁶ E'mi kue'en Xúva ko ñūú Sodomá, ni ñūú Gomorá di. Ntáda ña xaa é un ntĩ'i, vata koo é na kīni ña kīni ntáa san nté koo nto'o ña di. ⁷ Ntá tsi nakáku ña ña é naní Loó san, tsi dóo va'á ña'a ña. Dōo u'vi kúvi ña tsi dóo ntáde xení ña'a san.

⁸ Dōo dutsi kuini ña ntáduku ntéé Xuva ko san dá ini ña nté o de ña ñuú ña, da téku ña e dóo ntáka'an kīni ña'a san. Ntē éma tsi ña ni ntio kué'en ña nté o de ña ntántoo ni'í ña. ⁹ Ini Xúva kō nté koo nakáku ña ña ntáduku ntéé ña da ntántoo ña. Ini ña nté koo kué'e ña é ntó'o ñá kīni ntáa sán di dá nté xēe ntúvi é xntēkú ku've ña ña'a san. ¹⁰ Díi díi ka kué'e ña é ntó'o ña ntáde e ntáka'an nima kīni ntáa ña, iña ña é ña ntaiko ñu'u ña odo nūu iña ña. Ná tē ntákuka'an nuu ña; ntáde ña da nēé ka nuu i é ncho vii ña. Ntē ña ntaú'vi ña é ká'an

ntee ña ña é odo nūu e dukún kán. ¹¹ Ntá tsi mii ánjé sán ne, kuān te díí ka ntii iní ñá ne, kuān te díí ka kuvi víí ña ne, ntá tsi ña te ntáka'an ntée ña ña nuu Xuva ko.

¹² Ntá tsi ña kuān ntáa sán ne, vata ntáa kiti é ña tuví nee ntáde kuení ti ntáa ña. Ntáde ña vata tsi káan iní ña. Kiti sán ne, ntánakaxa ti ne, da ntátiin ña ti ne, da ntaé'ni ñá ti. Kuan ntáa ña di. Tsi ntáka'an kini ña nuu i é ña ntákutuni vá'a ña ne, kuān tsi koo kuvi ña di vatá ó kaxi'i kiti san. ¹³ Nto'o ña dí vata tsi ó nánto'o ña ña nguí san. Dóo diní ntoo ña vata tsi káan iní ña, da nēé ka tsi ura. E dóo dentu ña. É kuíni ña e ntáde ña doka'an ne, dóo diní ña ntaéni nta'ví ña nto da ntaé'xi dadii ña ni ntó.

¹⁴ Da xóo ka ñad'i ntaíni ña ne, ncho kini dik'i ña ña. Ná kantá'á ña e ntáde ña é kīni kaa. Ntáde ña vata koo é kuntikín ña'a san ña, ña é vata kutú've vá'a i iña Xuva ko. É kūtú've ña é ki'i ña da nēé ka nuu i é ntio ña. Ntá tsi dóo ni'i ña é nto'o ña nta'a Xuva kó. ¹⁵ Xtuví mii ña itsí va'á san ne, dá dotó tsi ntaíka ña. Ntáde ña vatá o dé Balaan, i'xá Beu, ña e dóo ntio i é ni'i diu'un dá edé ña é kīni kaa. ¹⁶ Ntá tsi uun buru de tíi ti ni ña kuēnta iña kuétsi ña. Kuān té ña kuvi ká'an búru sán ne, ntá tsi ní'i ti tatsin ñá'a, kaka'an ti é ña ku dé ka ña é kīni kaa.

¹⁷ Ña kuān ntáa sán ne, vata ntáa pusu é itsin núu ntáa ña, vata ntáa viko é kue'en ni'i tatsin. Ni'i ña é nto'o ña ntii dañu ntuví dá kuntóo ña mi dóo nēé kue'en, e xtúví tu've Xuva ko iña ña. ¹⁸ Tsi da doto tsi ntáka'an ña nuu i e dóo na'nu ne, ntáde ña é kó'xó ntée xtuku ña'a san nuu i é kīni kaa, ña é dá vé kii nteé xio ta'an ña e ntáde é kīni kaa san. ¹⁹ Ntáka'an ña ni ña'a san tsi kuvi kaka xaa ña ve, ntá tsi ntáde tsi mii ña é káde tsiñu ña iña i é kīni kaa san. Tsi da nēé ka nuu i é kuvi vii ni uun ña'a ne, diví é kúvi tó'o ña. ²⁰ Te xtuví mii ña nuu i é kīni kaa é ío ñuxiví san te ini ña Tó'o ko Jesúcristu, ña é nakáku kó ne, ntá tsi te kīni nuu xtúku ña nuu i é kīni kaa sán ne, te kúvi vii é kīni kaa san ni ñá ne, da díí díí ka nta'ví de ña é vata kaa di'na. ²¹ Díí ka vá'á ó té díí ña ni iní kue'en ña itsi vá'á san é xtuví mii ña da rkontúvi é ini ña tú'un Xuva kó é naku'á ña'a san ña. ²² Kuan kóo kúvi ni ña vatá xkoó ka'an ñá'a san: “Kanaka'xi xtuku tina san e ntú'xen ti. Kanakutsi o kútsin san ne, ntá tsi kanakunúu nto'o xtuku ti nto'xo san”, xkoó ka'an ñá'a sán di.

3

Nainu xtúku Tó'o kó

¹ É uvi íto táxnūu u tú'ún san iña nto, ení ko e dóo ntio kó nto. É uvi íto kaka'án u ni nto sá'a vata koo é kuntitó nto é kadá kuení va'a nto. ² Nanú'u ntó iní nto nté ó ntáka'an ñá'a,

ñá e ka'án naa Xuva ko kídaa, ni tú'un e xtúvi Tó'o kó, ña é nakáku kó, é nañé'e ñá kó.

³ Di'na kutuni va'á nto sá'a: tē xee ntúvi é dokó sa ntí'i ñuxiví san ne, ki'xi ña'a ña é narkintéé Xuva kó, ña é dotó tsí vii é ntio nima kini ntáa i ne, ⁴ ká'an ña: “¿Nté nto ó kúvi ni tú'un é káka'án Cristu é nainu xtúku ña? Un tsi nte dá xi'i úvata ika kó né, kuan tsí ó kakuvi vata ó kúvi nte ntúvi dá iñi ntu'u ñuxiví sa”, koo ka'an ña. ⁵ Ña kuān ntáa sán ne, ña ntio ña kutuni ñá tsi nté ntúvi di'na xtúvi Xuva kó é kóo e dukún kan ni ñuxiví sa. Nté iní ntute kan ve'xi ne, mé'ñū ntute san túvi di. ⁶ Ntá tsi ntute san kúvi ide é nakunáa ñuxivi e itúvi kídaa dá nākuntéku. ⁷ Ntá tsi xtúvi xtuku Xuva ko, káka'an ña tsí e dukún kan ni ñuxiví sa é ntoo veví ne, é natsoo va'a ña é ká'mi ña ntuví dá xntékú ku've ñá iña ña'a, ntuví dá nantí'i ña ña'a, ña é ña ni kuintí'xe i ña.

⁸ Ná ku kúnaa ini nto sá'a, ení ko e dóo ntio ko, tsi é uun ntuví ne, vata kaa uun mii kuña, kuni Tó'o kó ne, uun mii kuñá ne, vata kaa uun ntuví, kuini ña. ⁹ Ná te kanakuíi Xuva kó é káda ntaa ña tú'un e tá'xi ña xu'u ña. Ío ña'a sán ne, kuān o ntáde kuení ña. Ntá tsi Xuva kó ne, kantétu ña kuenta iña nto dá kuíi dá kuíi tsí, tsí ña ntio ña é kúnaa nté uun ña'a. Ntio ña é natívi iní un ntíi ntíi ña'a san kuétsi ña.

¹⁰ Ntá tsi xee ntúvi te vēxkada kú've Tó'o ko ñuxiví sa. Da nēé ini tsi kó nainu ña vata kaa uun ña du'u. Kídaa né, uun ito tsi ntí'i e dukún kán é dóo donchu'ví koo kañu'u ne, uun ito tsi koko kue'én da nēé ka ntí'i é ío ñuxiví sa di.

¹¹ É ini o tsi kuan koo kuvi ni é un ntí'í né, jdukuān ne, víi nto é vá'á, víi nto da mii kue'en tsi é ntio Xuva kó ¹² da ntántétu nto ntuví é ntixkada kú've Xuva kó! Víi nto vata koo é nainu kantí'i ña. Ntuví tsikán ne, koko e dukún kán ne, naku've é un ntí'í. ¹³ Ntá tsi tá'xi ña xu'u ña tsi koo e dukún xéé ni ñuxiví xéé san, mí'í é ña te nté kaa vá'a koo. Sá'a e ntántétu ó.

¹⁴ Dukuān ne, ení ko e dóo ntio kó, ñi dukuān ntántétu nto é kuān koo kuvi sá'a né, koo ntii nto víi nto é vá'á san vata koo é kuvi ka'an Xuva kó tsí ña tuví nee nuu i é ña vá'á nima ntó, nté ña tuví nee kuétsi ntó, tsí ntoo vá'a nto. ¹⁵ Kiní nto tsi da kuíi dá kuíi tsi kántétu Xuva kó vata koo é nakáku ó. Kuān ó kaka'an tá'an kó Pablú san di, ña e dóo ntio ko, da táxnūu ña tutú iña ntó, vata ó xe'é Xuva kó e dóo ki'in iní ña. ¹⁶ Un ntíi ntíi tutu é kataxnūu ña ne, é káka'an ñá iña i sá'a. Ío nuu i e dóo vi'xín ó é káka'an ña. Ña e ñá ini, ña é vata kuintí'xe vá'a i ne, ntánadama ña tú'ún Pablú, vatá ó de ña ni tú'ún Xuva kó é nguíi san. Ntá tsi kuenta iña mii ña é kí'in ña dó'vi kan.

¹⁷ Dukuān ne, ení ko e dóo ntio kó, di'na kutuni nto sá'ā ne, koto nto te ña kuntíkin nto ña'a, ña e ntáde nuu i e dóo xii kaa, vata koo é ña xtuví mii nto é kuínti'xe vá'a nto, ¹⁸ tsi díí díí ka kutu've nto iña Tó'o ko Jesūcristu, ña é nakáku kō. Ká'an ō vevíí ni ntii dañu ntūvi tsi dóo ka'nu ña. Kuan tsī koo é kā'án u ni ntō.

Tutu é kuvi ũun e táxnũu San Juuan

Ñã é kãta'xi ntuvu iña ko

¹ I'a ntaa ntí ni ntó iñã Cristu, ñã é dukuãn tuvú dá iñi ntuvu ñuxiví sa. Tèkú nti iña ñã ne, Ìní nti ñã nuu mií nti di. Ìto nteé nti ñã ne, tiin nta'ã nti ñã di. Ñã sá'ã ne, ñã é kãka'an o e Tú'un Xuva kô, ñã e tá'xi ntuvu iña ko. ² Tsi tá'xi Xuva kô é kîni nti ñã kata'xi ntuvu iña ko. Ìní nti ñã ne, kaka'an nti ni ntó é nuu é ntaã í iña ñã. Kaka'an nti ni ntó ve iña ñã'a san, ñã kata'xi ntuvu iña ko é ñã kantí'i. Tsi dukuãn tuvú ñã ni Xuva kô nte ntuvú dí'na ne, tá'xi Xuva kô é kîni nti ñã. ³ Kaka'an nti ni ntó nee iña é ini ntí, nee iña e téku nti, vata koo é kuédadii tsi nima nto ní nti vata tsí ó e kuédadii tsi nimá nti ni Xuva ko ni I'xã ñã Jesucristu. ⁴ Sá'ã é kãka'u nti iña ntó vata koo é kuntôo díni kue'en ntó ni nti.

Ñã te neé te niñũ Xuva kô

⁵ Tú'un sa'á nañé'le Jesucristú nti ne, kaka'an nti ni ntó ve. Vá'a kue'en Xúva kô. Ñã túvú nee iña é kîni kaa iña ñã. ⁶ Tè ntãka'an o tsi dadii tsi o ni ñã ntã tsi ntãde o é kîni kaa ne, ntãka'an ó dovete; ñã tẽ nuu é ntaã í e ntãde ó é vatã ó ntio Xuva kô. ⁷ Ntã tsi te vîi o é vã'á vatã ó de Xuva kô ne, kuédadii tsi nima ko ni ta'an ko un ntíi ntíi o. Kidaã ne, niñi I'xã ñã Jesucristu kanakate kuétsi kô.

⁸ Te kã'an o tsi ñã tuvi kuétsi kô ne, ntaeni nta'ví mii ó kúñu kô. Ñã ntántikin ntí'xe o itsi Xuva kô. ⁹ Te kã'an o ni Xuva ko tsi ió ntí'xe kuétsi kô ne, ini o tsi víi ñã é vã'á í ne, kada ka'nu ini ñã ni ko kuétsi kô. Nakate ñã nima ko é un ntí'i é kîni kaa san. ¹⁰ Te kã'an o tsi ñã tuvi kuétsi kô ne, vata tẽ ntãka'an o tsi vete Xuva kô. Ñã ntãkuinti'xe ko tú'un é kãka'an ñã.

2

Kanada'an Cristu ko

¹ I'xã mii ko, i'a kaka'an u ni nto sa'a vata koo é ñã víi nto é kîni kaa. Ntã tsi te vîi o é kîni kaa ne, ió xoo é nada'an í kô nuu Xuva ko. Jesucristu ñã ne, vã'á kue'én ñã. ² Tsi ntã'ví Jesu iña kuétsi kô da éti ñã niñi ñã ntíkã krusi kan. Ñã te da mii tsi iña kuétsi mii kô, tsí iña kuétsi e ntãde un ntíi ntíi ñã ntóo ñuxiví sa.

³ Kutuni ko tsí ini ntí'xe o Jẽsuu te ntãde ntaa o é kãka'an ñã é vîi o. ⁴ Xoó ñã'a é kãka'an ñã tsí ini ñã ñã, ntã tsi ñã kãde ntaa ñã é kãka'an ñã ne, da mii kué'en tsi é kãka'an ñã dovete. Ñã ini ka'an ñã é nuu é ntaã í. ⁵ Ntã tsi xoo ñã'a é kãde ntaa ñã é kãka'an Xúva kô é vîi ó ne, kakuinima ntí'xe ñã Xuva kô. Dukan o kútuni ko te I'xa é kãduku nteé ntí'xe Xuva kô. ⁶ Xoó ñã'a é

kãka'an ñã tsí uun tsi nima ñã ni Xuva kô né, na víi ñã é vã'á vatã o dé Jesuu.

Tú'un xee é kãka'an Xúva kô é vîi o

⁷ Ntó'o, tá'an ko e dóo ntio ko, ñã te nuu í é xee san é kãka'an nti ni ntó. Kaka'an xtúku ntí ni nto nuu í é ini nto nte ntuvú dí'na. Tú'un san e téku nto kidaã ne, sá'a kãka'an xtúku ú ni ntó. ⁸ Ntã tsi i'a kãde vã'á ú uun tú'un xee é nuu é ntaã í iñã Cristú ne, iña ntó di. Tsi kaita nti'xin é kîni kaa san tsi é xee nuu í é nuu é ntaã í, vatã ó kaita nti'xin é neé san dá kãkene ngántii san.

⁹ Te ió ntó ntãka'an ntó tsi ntaika nto mí kãxi'í ne, ntã tsi ntãkune'u ini nto ni tã'an nto ne, vata te ntaika dukan ntó mi é nee. ¹⁰ Xoo e ntãkuinima í ta'an í ne, vata tẽ ntóo ñã mi é kãxi'í. Ñã ntio kã ñã víi ñã nuu í é kîni kaa. ¹¹ Ntã tsi xoo e ntãkune'u ini í ni tã'an í ne, vata te ntaika dukan ñã mi é nee. Ñã ini ñã nté koo víi ñã, tsi vata tẽ ñã kaxí'í nuu ñã mí'í k'í'ín ñã, tsi dóo nee.

¹² Kaka'an u ni nto, I'xa, tsi e dé ka'nu ini Xuva ko kuétsi nto tsi xi'í Jẽsuu kuénta iña nto. ¹³ Kaka'an u ni nto, ũva, tsí ini nto ñã é tuvú dí'na da iñi ntuvu ñuxiví sa. Kaka'an u ni nto, na kuétsi, tsi e kúvi idé nto ni tó'o e ñã vã'á san.

Kaka'an u ni nto, I'xa, tsí ini ntó Xuva kô. ¹⁴ Kaka'an u ni nto, ũva, tsí ini nto ñã é tuvú dí'na da itúvi ñuxiví sa. Kaka'an u ni nto, na kuétsi, tsi dóo ió ntíi ntó, tsí ini vã'á nto tú'un Xuva kô ne, e kúvi idé nto ni tó'o e ñã vã'á san.

¹⁵ Ñã ku kuinima ntó nuu í é kîni ntãa san é ió ñuxiví sa; ntẽ ñã ku dé kueni ntó é vîi nto é kîni kaa vatã ó de ñã'a, ñã é ñã ntãkuinti'xe í san. Xoo é kãkuinima í nuu í é kîni ntãa san é ió ñuxiví sa ne, ñã kakuinima ñã Xuva kô. ¹⁶ É un ntí'i nuu í é kîni ntãa é ió ñuxiví sa ne, ñã te nta'a Xuva ko ve'xi, tsi i'a tsi kíi mii ñuxiví sa. Nee iña é ntio nima kîni kaa ko, nee iña é kîni kaa é koto ó, nee iña é kãde í é vîi o e dóo ka'nu ñã'a o ne, sã'ã é kãta'xi ñuxiví sa. ¹⁷ Kué'en kãntí'i ñuxiví sa ni é un ntí'i nuu í é kîni ntãa. Ntã tsi xoo ñã'a é kãde ntaa ñã é ntio Xuva kô ne, kutuvú ñã ni Xuva ko ntíi dañu ntúvi.

Nee é nuu é ntaã í ne, nee é dovete

¹⁸ I'xã mii ko, dokó sa ntí'i ñuxiví sa. Tèkú nto tsi kí'xi uun ñã'a, ñã kada ne'u ini ní Cristu. É tíñi ñã xee ñã ve. Dukuãn ne, kutuni ko tsí dokó sa ntí'i ñuxiví sa ve. ¹⁹ Ñã kuãn ntãa sán ne, kíi nteé xio ñã kô, é dadii íka o ni ñã, tsí ñã te kuédadii nima ñã ni kô. Tẽ dí uun tsi nima ñã ni kô né, kuan tsi o ntaika dadii o ni ñã. Ntã tsi kíi nteé xio ñã kô vata koo é tidito tsí ñã te iña ko ñã é un ntí'i ñã.

²⁰ Ntã tsi Jesuú ne, tá'xi ñã Espiritú Sántú é kunũu ñã nima ntó vata koo é kútuni ntó nee iña é nuu é ntaã í iña ñã. ²¹ É kuãn ó kaka'u ú ne, ñã te kakã'an u é ñã ini nto nee iña é nuu é

ntaã i, tsí ini vá'a nto. Da nēé ka dovete ne, é ini nto tsí ña te nuu é ntaã i. ²² ¿Xoó ntu e dóo vete i? ¿Ñã ntu te ña é kãka'an tsí Jesuú ne, ña te díví ña é taxnuu Xuva kô? Ñã kuãn ntãa sãn ne, kade ne'u ini ña ni Cristu, tsí kaka'an ña tsí ña te nuu é ntaã i é dadí Xuva ko ni l'xã ña. ²³ Xoó ña'a é kãka'an ñã tsí Jesuú ne, ña te díví ña é taxnuu Xuva kô ne, ñã ini ña xoo é Xuva kô di. Ntã tsi xoó ña'a é kãka'an ñã tsi táxnuu ntí'xe Xuva ko l'xã ñã Jesuú ne, ini ñã Xuva kô di.

²⁴ Dukuãn né, xnũu nto nima nto tú'un e téku nto dí'na. Te naka'ãn ká nto tú'un sa'á ne, kuvi uun tsi nima nto ni Xuva ko, ni l'xã ña. ²⁵ Jesucristú ne, xé'e ñã xu'u ña tsí ta'xi ña ntuvi vá'á iña ko ntii dañu ntúvi.

²⁶ Kaka'án u ni nto sã'a tsí iõ ñã'a é ncho kani nta'ví ña nto. ²⁷ Ntã tsi é ní'i nto Espíritú Sántú sãn ne, ñã kantío é nakuã'a tuku ña'a nto. Tsi e tá'xi Jesucristu Espíritú Sántú sãn ne, díví ña kanañ'e é ñã nto é un ntí'i. Ñã tē dovete kaká'an ñã ni ntõ, tsí nuu é ntaã i. Kuntoo dadí ni nto Cristu, vátã ó kanañ'e Espíritú san nto.

²⁸ Kaka'án u ni nto ve, l'xá ko, te kuntoo dadí ni nto Cristu vata koo é tē ntii díto ña ne, kunteẽ ini ko ña, ñã te kũka'an nuu ko ña tē xee ña kidaã. ²⁹ Ini ntõ tsi dóo va'á Xuva kô. Dukuãn né, da xõo ka ña'a é kãde ña é vá'á ne, díví ñã é l'xá ntí'xe Xuva ko ñã.

3

I'xa e ntáduku ntée Xuva kô

¹ Koto nto nté ntu kaa díi kakuinima Xúva ko kô, tsi tá'xi ña é kuvi o l'xã ñã ne, l'xá ntí'xe Xuva kô kúvi o. Ñã é ña ntákuinti'xe i Xuva kô ne, ñã ini ñã xoo ñã'a o, tsí nte ñã ini ñã xoo é Xuva kô di. ² Ntõ'o tá'an kó e dóo ntio kó nto, é l'xá Xuva kô kúvi o vevíi ne, váta kutúni kó nee iñã ntu ntuvi o ve tē kúvi, ntã tsi ini o tsí te ntii díto Jesuú ne, ntuvi o vata kaa ña di. Tsi kidaã ne, kini o ña nté kaa ña. ³ Un ntíi ntíi ña'a, ña ntantétu Jesuú ne, ñã víi ka ña é kini kaa, tsí Jesuú ne, dóo va'á ña ne, ña túvi kuétsi ña.

⁴ Un ntíi ntíi ña'a, ña é ncho vii kuétsi sãn ne, ñã ntáde ntaa ña é kãka'an lei iña Xuva ko. Iõ kuétsi ko tē ñã ntáde ntaa o é kãka'án lei san. ⁵ Ini ntõ tsi vé'xi Jesuú vata koo é nakuitã ña kuétsi kô. Jesuú ne, ña túvi kuétsi ña nté un siin. ⁶ Xoó ña'a, ña é kanuu ini i ña ne, ñã ncho víi ka ña é kuétsi san di. Xoó ña'a, ña é da mii é kãde kuétsi sãn ne, váta kiní ñã Jesuu. Ntē ñã ini ñã xoo é Xuva kô di. ⁷ l'xá mii ko, ñã kũ da vá'a nto é kãni nta'ví ña'a san nto. Xoó ña'a, ña é kãde é vá'á ne, vá'á ntí'xe ña vata kaá mii ñã. ⁸ Ntã tsi xoo ñã'a, ña é kãde kuétsi sãn ne, kaduku ntée ña é ñã vá'á san. Tsi nte dí'na ede tó'o é ñã vá'á san é kini kaa. Dukuãn é vé'xi l'xá Xuva ko ñũxivi

sa vata koo é nantí'i ñã nuu i é kãde tó'o e ñã vá'á san.

⁹ Xoó ña'a é nakáku Xuva kô ne, ñã ncho víi ka ña é kini kaa, tsí nuu Xuva kô nima ña. Ñã kúvi víi ka ña é kini kaa, tsi é nakáku ña nta'a Xuva kô. ¹⁰ Dukuãn ne, kutuni ko neé l'xa é kãduku ntée Xuva kô ne, neé l'xa é kãduku ntée tó'o é ñã vá'á san. Xoó ña'a é ñã kãde é vá'á ne, ñã te l'xa é kãduku ntée Xuva kô. Ntē ña'a, ña é ñã kákuinima i ta'an i ne, ñã te l'xa é kãduku ntée Xuva kô.

Kuinima kó ta'an kô

¹¹ Sá'a tũ'un e téku nto nte ntúvi dí'na: é na kuñinima kó ta'an kô. ¹² Ñã víi o vata o dé Caiin, ña é ede é kini kaa san, tsí é'ni ña ení ña. ¿Ntē kui é'ni ntu ña ení ña? Tsi Caiin san ne, dóo kini o dé ña ne, ení ña ne, dóo vá'á o dé ña.

¹³ Ñã ku kunti'i ini nto, tá'an kó, tē ntaínchu'vi ña'a ñũxivi sa nto. ¹⁴ Ini o tsí xo'o ne, ñã ní'i ká ko doxi'i san tsi e ní'i ko ntuvi vá'á iña kó ve. Kutuni ko sá'a, tsí ntákuinima kó ta'an kô. Xoó ña'a é ñã kákuinima i ta'an i ne, kuan tsi koo kuví ña ni kuétsi ña. ¹⁵ Xoó ña'a, ña é ñã ntío kue'en tsi i ta'an i ne, vata kaa ña é ka'eni ña'a kaa ña nuu Xuva ko. Ini nto tsi xoo ñã'a é ka'eni ña ña'a ne, ñã kúvi ní'i ñã ntuvi va'á iña ñã ntii dañu ntúvi. ¹⁶ Kutuni ko nté koo kuinima ko, tsí Cristú ne, xé'e ña ntuvi iña ña é kuví ñã kuenta iña ko. Dukuan xo'o dí ne, naku'e'le ó ntuvi iña ko kuenta iña ta'an ko. ¹⁷ Xoó ña'a é dóo iõ iña ñã ne, kakuñini ñã tsi ió ta'an kô, ña é kakunaá ntee i ne, te kãde víi ini ña é ku'e'le ña ne, ¿mí'i ntú nuu é ntaã i é kákuinima ñã Xuva kô? ¹⁸ l'xá mii ko, ñã te da mii tsi rki xaa ko kunteku é kãka'an o tsi dóo kuinima kó Xuva kô, tsí na kuñinima ntí'xe ko ñã né, na víi o é vá'á ni ta'an kô di.

Koo ntaá ini kô nuu Xuva ko

¹⁹ Dukuãn é kütuni ko tsí xo'o ne, ntántikin o é nuu é ntaã i. Dukuãn ne, nakunuú ka'nu nima kó nuu Xuva ko. ²⁰ Tē ntáde kuení ko té ña vá'a nima kó ne, Xuva kô ne, ini ña nté o ntí'xe nima ko, tsi díi ka ka'nu ña ne, ini ña é un ntí'i. ²¹ Ntõ'o ta'an kó e dóo ntio kó, te iní o tsí ña tuvi kuétsi kô ne, ñã kũka'an nuu ko é xēe étsin o nũu Xuva ko. ²² Díví ña ne, ta'xi ña da nēé ka nuu i é kãkan o nta'a ña, tsi ntákuinti'xe ko tũ'un é kãka'an ñã ne, ntáde o nee iña e ntío ña. ²³ Sá'a kãka'an ña é víi o: é kuñinti'xe ko l'xã ñã Jesucristú ne, kuinima ko ta'an ko, vatã ó kaka'an ña. ²⁴ Da xõo ka ña'a, ña é ntáde ntaa é kãka'an Xúva kô ne, ntákudadii ña ni Xuva kô. Nuú mé'ñu Xuva ko ñã di. Dukuãn ini o tsí nuu mé'ñu Xuva ko kô, tsí e tá'xi ñã Espíritú Sántú san é kunũu ña nima ko.

4

Espíritu Xuva ko ni espíritu ña é kade ne'u iní i nī Cristu

¹ Ntō'o tá'an kó e dóo ntio ko, ñá ku kuinti'xe nto da xóo ka ña'a, ña é kaka'an tsi kantikin ña tú'un Xuva kó. Koto ntée va'a ntó ña vata koo é kütuni ntó té nuu é ntaā i é kantikin ña Xuva kó. Tsi ña te da díi ña vete ntaika ña ñuxiví sa. ² Dukuān é kütuni nto xoo é nūu Espiritu Xuva kó nima i: xoo é kaka'an i tsi nuu é ntaā i tsi kí'xi Jesucristu ñuxiví sa é ní'i ña kuñū é vata kaa ñatí san ne, kaduku ntée nti'xe ña Xuva kó. ³ Xoó ña'a é ña kuān ó kaka'an iña Jesuú ne, ñá kadúku ntée ña Xuva kó. Ña kuan ntáa san ne, kaduku ntée ña ña kainchu'ví Cristú san. É tēkú nto tsi kí'xi ña sa'á ne, é tuví ña ñuxiví sa vevii.

⁴ I'xá ko, ntáduku ntée nto Xuva kó ne, é kúvi ide ntó ni ña vete kuān ntáa san. Tsi divi ñá é nūu ña nima ntó ne, díi ka ka'nu ña é vata kaa é nūu nima ñá ntáduku ntée ñuxiví sa. ⁵ Ña ntáka'an dóveté san ne, da mii ñuxiví sa vé'xi ña. Nee iña é ntáka'an ña ne, iña ñuxiví sa di ne, dukuān ntaíni ña ñuxiví sa ña. ⁶ Xo'ó ne, ntáduku ntée o Xúva ko. Xoó ña'a é ini ña Xúva kó ne, kaini ña tú'un kó. Xoó ña'a, ña é ña kaduku ntée Xuva kó ne, ñá kaini ña tú'un kó. Dukuān ne, kutuni ko xoó kaka'an i é nuu é ntaā i, xoo é kaka'an i dovete.

E dóo kuinima Xúva ko kó

⁷ Ntō'o tá'an ko e dóo ntio kó, na kuinima kó ta'an kó xé un xé un ó. Tsi Xuva kó tá'xi ña nté koo kuinima kó ta'an kó. Xoó ña'a é ini kuinima ñá ta'an ña ne, i'xa é káduku ntée Xuva kó ña. Ini nti'xe ñá Xuva kó. ⁸ Xoó ña'a, ña é ña ini kuinima i ta'an i ne, ntē ñá ini ñá Xuva kó di. Tsi Xuva kó ne, dóo kuinima ña. ⁹ Nánē'e Xúva ko kó tsi dóo kuinima ñá kó e táxnūu ña I'xá mii ña ñuxiví sa vata koo é ní'i ko ntuví va'á iña ko kuenta iña ña. ¹⁰ Dukuān né, kütuni ko tsi dóo kuinima ñá kó, tsi kuān té ña ni kuinima ko ña kidaā ne, di'na ña kuinima ñá kó ne, taxnúu ña I'xá ña vata koo é ntá'vi ña kuétsi kó da éti ña niñi ña kuénta iña ko.

¹¹ Ntō'o e dóo ntio kó ne, dóo kue'e kuinima Xúva ko kó ne, kuan koo na kuinima kó ta'an kó di. ¹² Xuva kó ne, nté un ña'a vata kiní ña ña. Ntá tsi te kuinima kó ta'an kó ne, nuu mé'ñu Xuva ko kó. Kidaā ne, kuinima nti'xe ko vatá ó kuinima Xúva ko kó. ¹³ Ini o tsi nuu mé'ñu Xuva ko kó ne, uun tsi kúvi o ni ñá, tsi é tá'xi ña Espiritu ñá é künuu mé'ñu kunuu dava ña kó. ¹⁴ Nti'í ne, iní nti ne, ntáka'an nti tsi táxnūu Xuva ko I'xá ñá vata koo é nakáku ña ña ntántoo ñuxiví sa. ¹⁵ Da xóo ka ña'a é kaka'an ña tsi Jesuú ne, I'xá mii Xuva ko ña ne, nuu mé'ñu Xuva ko ña ne, uun tsi kúvi ña ni Xuva kó.

¹⁶ Nti'í ne, é kütuní nti ne, kakuinti'xe nti tsi Xuva kó né, dóo kuinima ñá kó. Dóo ini

kuinima Xúva kó. Xoó ña'a é ini kuinima ñá ta'an ñá ne, uun tsi kúvi ña ni Xuva kó ne, nuu mé'ñu Xuva ko ña. ¹⁷ Kuān koo kutú've kó é kuinima kué'en ko ta'an kó vata koo é ña u'vi ko tē xee ntúvi é ká'an Xúva ko xoo é vá'a i ne, xoo é ña vá'a i iña ñá ntántoo ñuxiví sa. Tsi é kutú've kó é kuinima ko ta'an ko ñuxiví sa vata ó kuinima Xúva ko kó. ¹⁸ Xoó ña'a é ini kuinima ñá ne, ñá kau'ví ña. Tē nuu é ntaā i é ini o é kakuinima nti'xe kó ne, ña tsví nee iña é kau'vi ko. Dóo nto'o ko te kau'vi ko. Xoo é kau'vi i ne, vata kutúni vá'a i nté koo kuinima i.

¹⁹ Ini kuinima kó, tsi di'na kuinima Xúva ko kó. ²⁰ Te ió ñá ne, kaka'an ña: "Kakuinimá ko Xuva kó", ka'an ña, ntá tsi ña ntío kue'en ñá ta'an ña ne, koó dá dovete kaka'an ña. Tē ña kakuinima ñá ta'an ña é kaini ña ne, ¿nté ntu koo kuinima ñá Xuva kó, tsi vata kiní ña ña? ²¹ Xtúvi Xuva ko tú'un sá'á é káda ntaa o: Xoó ña'a é kakuinima ñá Xuva kó ne, na kuinima ñá ta'an ña di.

5

Kuvi víi o ni ñuxiví sa

¹ Un nti'í ña'a ne, kuvi ña i'xá Xuva ko tē ntákuinti'xe ña tsi Jesuú ne, divi ña é taxnuu Xuva ko ña. Xoó ña'a é kakuinima ñá uva i'xá san ne, kakuinima ñá i'xá ña di. ² Dukuān né, tē ntákuinima kó Xuva kó né, tē ntáde ntaa o é kaka'an ña ne, dukuān ne, ini ó tsi ntákuinima kó i'xá mii ña Jesuu. ³ Ntákuinima nti'xe ko Xuva ko tē ntáde ntaa o é kaka'an ña. Tú'un é xtúvi ña é káda ntaa o ne, ñá te xido víi. ⁴ Tsi un nti'í nti'í ña'a, ña é kúvi i'xá Xuva kó ne, kuvi víi ña ní é un nti'í nuú i é kini kaa é ió ñuxiví sa. Kuvi víi o, tsi ntaínúu ini ko Xuva kó. ⁵ Xoó ña'a é kakuinti'xe i tsi Jesuú ne, I'xá Xuva ko ña ne, kuvi víi ña ní é un nti'í é kini kaa é ió ñuxiví sa.

Nuu i e ntántada ntaa iña I'xá Xuva kó

⁶ Dá kí'xi Jesucristu ñuxiví sa ne, ntute san ni niñi san xe' é kuenta. Ná te da mii tsi ntúte san, tsi ntute ni niñi di. Mii Espiritú Sántú san kantada ntaa ña nee iña é nuu é ntaā i iñá Cristú di. ⁷ Ntuní nuu i sá'a e ntántuntaa e dukún kán: Xuva ko ní ña é kaka'an o Tú'un ña ni Espiritú Sántú. Ntuní sá'a ne, uun tsi ña'a kuvi. ⁸ Ío ka uní nuu i ntántuntaa ñuxiví sa di: Espiritú sán, ni ntúte sán, ni niñi san. Ntuní núu i san ntántudadi. ⁹ Kuinti'xe ko tú'un é kántada ntaa ña'a san, ntá tsi tú'un é kántada ntaa Xúva kó ne, díi ka kue'e nuu á'vi i. Tsi kantada ntaa ña kuenta iña I'xá ña. ¹⁰ Xoo é kakuinti'xe i I'xá Xuva kó ne, nuu tú'un é nuu é ntaā i nima ña. Xoo é ña kakuinti'xe i Xuva kó ne, vata te kaka'an ña tsi vete Xuva ko, tsi ña ni kuinti'xe ña é kaka'an Xúva ko iña I'xá ña. ¹¹ Sá'á ne, tú'un é ntada ntaa Xúva kó: é tá'xi ña é kuntoo o ni ña ntií dañu ntúvi te kuinti'xe ko I'xá ña.

¹² Xoo e túvi ni'i i I'xá Xuva kō ne, e ní'i ña ntuvi vā'á iña ña nta'a Xúva kō. Xoo é ña tuvi ni'i i I'xá Xuva kō ne, ña túvi ntuvi vā'á iña i nta'a Xúva kō.

I'a nt'i tú'ün sa'a

¹³ Kade vá'a u sá'a iña nto, ña ntákuinti'xe I'xá Xuva kō, vata koo é kīni vá'a nto tsí e tá'xi Xuva kō é ni'i nto ntuvi va'á iña nto ntii dañu ntúvi.

¹⁴ Ntaínúu ini ko Xuva kō, tsí ini o tsí katekú ña da ntaíkan o da nēé ka nuu i nta'a ña, vatā o ntío ña. ¹⁵ Te ĩni o tsí katekú ña é kākā'an ntā'ví o ne, ini o tsí ta'xi ntí'xe ña da nēé ka nuu i é kākan o nta'a ña.

¹⁶ Xoó ña'a é ĩni ña tsí kade ta'an ña é kīni kaa, uun kuetsi é ña kaxé'e doxi'í san ne, ka'an ntá'ví ñá kuenta iña ta'an ña. Kidáā ne, kué'e Xuva ko ntúvi iña ta'an ñá, tē ña te kuétsi kā'nu é kāxe'e doxi'í san. Tsí ió uun kuetsi é kāxe'e doxi'í san. Nā te kākā'án u te ka'an nta'ví nto kuenta iña i sá'a. ¹⁷ Vata dá kade o é kīni kaa ne, ió kuetsí kō. Ntá tsi ña te un ntí ntí kuétsi san kaxé'e doxi'í san.

¹⁸ Ini o tsí xoo ñá'a é nakáku ña nta'a Xuva kō ne, ñá ncho vií ka ña é kīni kaa. Tsí I'xá mii Xuva kō ne, kade ña ña kuenta. Nā túvi nēe nuu i é kīni kaa é kūvi vii ka é ña vá'ā san ni ña. ¹⁹ Ini o tsí xo'ō ne, ntáduku ntée o Xuva kō. Ntá tsi ña ntáduku ntée ñuxiví kīni kaa sá ne, da mī e ntáde ña é kākā'an tó'ō e ña vá'ā san. ²⁰ Ini o tsi e xéé I'xá Xuva kō ne, tá'xi ña é kūtuni ko xoo é Xuva nti'xe kō. É ntuvi uun tsi o ni ñā é Xuva nti'xe kō, ni I'xā ñá Jesucristu. Dīvi ñā é Xuva nti'xe kō né, kata'xi ña ntuvi vā'á iña ko ntii dañu ntúvi. ²¹ I'xá mii kó, kuenta vií nto é ña kunuu ini nto xoo é ña te Xuva ntí'xe kō. Sá'a tsí é ká'án u ni ntō.

Tutu é kuví ũvi e táxnũu San Juaan

É nuu é ntaā í nī é kuñima ko

¹ Xu'u é ñata odo nũu u ne, taxnũu u tú'ũn sa'á iña ña ntánataká nuu, ña é nakaxnúu Xuva kō, un ntí ntíi nto é kakuinima ntí'xe kó nto. Ná te da mii tsí ú, tsí un ntí ntíi ña ntákuinti'xe i tú'ũn é nuu é ntaā í san ne, dōo ntákuinima ñá nto di. ² Dōo ntio kó nto kuenta iña tú'ũn é nuu é ntaā í é ntoo ni'i ō veví ne, é kuntoo ni'i o ntii dañu ntũvi. ³ Xuva ko ni I'xā ñá Jesucristú ne, na nãxnuu viko ña nto; na ntuntá'ví ini ña nto, é tã'xi ña é vã'á koo kuntoo nto, é kuinti'xe nto é nuu é ntaā í san, nī é kuñima ntó ta'an nto.

⁴ Dōo ka'nu kuini ko tsí kutuní ko tsí ió i'xá nto e ntántikin ña é nuu é ntaā í, vata ō xtúvi Xuva kō é vii o. ⁵ Vĩ'a ve ne, io é kākán u nta'a nto: na kuñima kó ta'an ko xé un xé un ō. Ná te tũ'un xée sá'á é kāká'an u ni ntō tsí ðivi tsi tũ'un e téku ko un tsi nte ntũvi dí'na. ⁶ Ntákuinima ntí'xe ko tē ntáde ntaa o é kāká'an Xúva kō. E téku nto nte ntũvi dí'na nté ō ka'an ña tsí na kuini nto é kuñima ntó ta'an nto.

Ña ntaéni nta'vi

⁷ Dōo ntaika ña ntaéni nta'ví san ñuxiví sa. Ntáka'an ña tsí ñá tē nuu é ntaā í e táxnuu Xuva ko I'xā ñá Jesuu ñuxiví sa e kuví ña ña'a. Ña kuān ntáa sán ne, ntaéni nta'ví ña ña'a. Ntáde ne'u ini ña nī Cristu. ⁸ Kuenta víi nto vata koo é ña te é ntaā í éde tsiñu ntō, ntá tsi é ni'i nto é vã'á nta'a Xuva kō.

⁹ Xoó ña'a é ncho kuita ntí'xin ña tú'ũn e xtúvi Cristú ne, kanakuā'a ña tuku nchu'un ne, ña kanúu ini ña Xuva kō. Xoó ña'a é kantikin ña tú'ũn Xuva kō ne, ntoo ni'i ña Xuva ko ni I'xā ña. ¹⁰ Tē xoó ña'a xee ña ñuú nto kã é kōto ni'ni ña nto ne, te kanañe'e ñá nto tuku tú'ũn é vata ō nañe'e Cristu kó ne, ñá ku xē'é nto vi'i nto, ntē ña ku kã'an nto ni ña ntiusi. ¹¹ Xoó ña'a é kāká'an ñá ntiusi ni ña tsikán ne, vata te dadii ntákuví ña ni ña.

I'a ntí'í tú'ũn sa'a

¹² Ña tē nté kaa ió nuu i é kã'án u ni ntō, ntá tsi ña ntío ko é tũ'ũn tsi taxnũu u. Tsi ncho kã'ín u mí ntoo nto é kini u nto ne, é tiin ú ni ntō, vata koo e dóo diní ko un ntí'í ō.

¹³ Ta'an nto, ña ntánataká nuu i'a, ña é nakaxnúu Xuva kō dí ne, taxnũu ña ntiusi nto. Kuan tsi koo é kã'án u ni ntō.

Tutu é kuví ũni e táxnũu San Juan

Kaka'án Juan iña Gáyu

¹ Xu'u é ñata odo nuú u ne, taxnũu u tú'ũn sa'á iña nto, Gayu, díví ntō e dóo kakuinimá ko nto é nuu é ntaā i.

² Ntō'ó ení ko e dóo ntio kó, kakan ú nta'a Xuva kō vata koo é vā'á tsi koo nī kũñu ntō, vata sá ō va'á nuu nima nto. ³ Ñá tē nté kaa ka'nu kuiní ko dá xee tá'an kō ne, ntántaa ña nī ko é vā'á tsi ō tuví nto é kāde ntaa ntí'xe nto tú'ũn é nuu é ntaā i. ⁴ Ña túví nee iña e dóo ka'nu kuiní ko é vāta kaa é kūtuni ko tsi ntāde ntaa l'xá ko tú'ũn é nuu é ntaā i san.

⁵ Ntō'ó ení ko e dóo ntio kó, dóo ini de ntāa nto é kaxntii nto ta'an kō, ña ntákuinti'xe i sán, nī ña vé'xi tũku ñuú san. ⁶ Díví ña ntáka'an ña nī ña kuinti'xe i san tsi dóo kakuinima ntó ña. Vii nto da xe'e ne, xntii ká nto ña nee iña é ntio ña é kí'in ká ña itsi, vata tsí ó ntio Xuva kō. ⁷ Tsí diví ña né, ntii ña ñuú mii ña, kué'en ña kuenta iña Jesúcristu. Ñá tē nee iñá ni kí'i ña iña ña'a é ña ntákuinti'xe i san. ⁸ Dukuān né, xo'ó kuēnta vií o ña nee iña é xntii o ña, vata koo é kada tsiñu dadii o ni ña kuēnta iña tú'ũn é nuu é ntaā i san.

Ēde xení Diotrefi, ntá tsi é vā'á ede Demetriu

⁹ E táxnũu u tú'un iña ña ntákuinti'xe i san. Ntá tsi Diotrefí san ne, ña ntio ña é xéé ntí mí tuví ña, tsí diví ña é dóo ncho kodo nuú ña. ¹⁰ Te kí'in u ne, ká'án ú ni ña nté kui kade xení ña nī nti é káka'an kini ña iñá nti. Ñá te da mii tsi sá'á di, tsí ña kaxé'e ña é kuntōo ta'an ko, ña kuinti'xe i san. Ña kaxé'e ña itsi é kué'e tũku ña'a é kuntōo ña di. Tē xoo kué'e i ña é kuntōo ña ne, ña kaxé'e Diotrefi é kí'vi ka ña má ũkún kán.

¹¹ Ntō'ó ení ko e dóo ntio ko, ña kú de nto vatā ó de ña kini ntāa, tsi vií nto e dóo va'a. Xoó ña'a é kāde ña é vā'á ne, kaduku ntée ña Xuva kō. Ntá tsi xoo ñá'a é kāde ña é kīni kaa ne, vata kini ña Xuva kō.

¹² Un ntíi ntíi ña'a ntáka'an ña tsí Demetriú ne, dóo va'á ña'a ña. Kutuni ko tsi dóo va'á ña é kāde ntaa ña é nuu é ntaā i. Kuān o ntáka'án nti kuenta iña ña ne, ini nto tsi nuu é ntaā i ntáka'án nti.

I'a ntí'i tú'ũn sa'a

¹³ Dóo ió nuu i é ká'án u ni ntō, ntá tsi ñá ká'án u ni ntō é tutu tsí sa. ¹⁴ Á te kīnī u nto ví'a ve ne, kidáa tiin dadii o ntuyi ō.

¹⁵ Vá'a tsi koo kuntōo nto. Ña é vā'á tiin ni'i ō, ña ntoo i'a ne, taxnũu ña ntiusi nto. Nakué'e nto ntiusi iña ña é vā'á tiin ni'i ō, é un é un ña ntoo dikan. Kuan tsí koo é ká'án u ni ntō.

Tutu e táxnũ San Júdã

Taxnũ Júdã ntusi

¹ Xu'u e Júdã ú ne, ña kade tsiñu iña Jesúcrístu u, ni éni Santiaú u. Taxnũ u tutú sa'a iña un ntíí ntíí ña'a, ña e kána Xuva kô tsi dóo kuínima ñá ña, ña é ñũ'u nta'a Jesucristu. ² Na ntuntã'ví ini Xuva ko ntó. Na tá'xi ña e dóo va'á koo kuntoo nto ni e dóo kuínima ñá nto.

Ña ntánañē é dovete (2 Pedro 2:1-17)

³ Ntó'ó ení ko e dóo ntio kó, dóo ntio kó taxnũ u tú'un iña nto nté ó nakáku o nta'a Xuva kô. Ntá tsi sá'a kantio ko é ká'án u ni nto ve, tē koó ntii nto nada'an ntó tú'un e kuinti'xe nto, divi tsi tú'un é uun ito tsi xé'e Xuva kô é kütuni ña ntáduku ntée ña. ⁴ Tsi íó ñá'a e ntáki'vi xu'u ña mi ntánataká nuu ntó, divi ñá é nte dí'na uve na'a kaká'an tú'un Xuva ko iña ña tsi da mií é ni'i ña é ntó'o ña. Ntáka'an ña tsi da xé kade ka'nu ini Xuva ko ni ko kuétsi kô ne, kuvi vii o da nēe ka nuu i é kīni kaa. Ntáka'an ntée ña Xuva ko ni Tó'o ko Jesúcrístu, ntáka'an ña tsi ña te nuu é ntaá i é Xuva ko ñá.

⁵ Ntio ko é na nānu'u ntó ini nto ve, kuān te nte éma tsi ini vá'a nto tsi Xuva kô ne, náakákú ña un ntíí ntíí ña Israeé san dá nantii ña ña ñuú Egitó ne, ntá tsi da rkontúvi nantí'i ña ña'a san, ña é ña ni kuinti'xe i. ⁶ Ío ánjē di é ña ni de ntáa ña tsiñu ña, tsi xtuví mií ña mi káduku ntée ña. Nátsu'un kutu Xuva ko ñá mi dóo nee un tsi da nté xee ntúvi é xntékú ku'vé ñá iña ñuxiví sa. ⁷ Kuan ó kúvi ni ña ntoo ñuú Sodomá, ni ñuú Gomorá, ni tūku ñuú é ntoo etsin íkán di. Ná te da dii nuu i é kīni ntaa de ñá ni ñadí'í san. Dōo dé ña é kīni kaa ni tuku ñatíi san. Un vá'a tsi ntáto'o ña ve mí kai'xi ñũ'u ntii dañu ntúvi. Koto nto ña vata koo é ña kuan koo víi nto vatá o dé ña.

⁸ Ña kīni ntáa san, ña é ntoo ni'i ntó né, kuān ó de ña di, tsi vata tsi tē ñuú éni kán ntoo ña, ntáde ña ni kúñu ñá nuu i é kīni ntáa. Ña ncho kuinti'xe ña Xuva kô ne, ntáka'an kīni ña iña ña ntáde tsiñu e dukún kán. ⁹ Ntá tsi ánje, ña odo nũú san, ñá nani Mígeé ne, dá ntánāa núu ña ni tó'o é ña vá'á san kuenta iña kúñu Muísee dá xi'i ñá ne, ñá ni kene ini ña é ká'an ña tú'un é kīni kaa ni ñá, tsi da mií tsi é káka'an ña: "Xuva ko ña tá'xi ña o é ntó'o o", ka'an ña. ¹⁰ Ntá tsi ña sá'á ne, dóo kīni ntáka'an ña iña un ntíí ntíí nuu i é ña íni ña. Ntá tsi nuu i é íni kúñu ña, vatá ó ini kiti sán ne, núu i sá'a e ntánakunaa tsi mií ñá kúñu ña.

¹¹ Ña ntá'vi de ntu ña kuān ntáa san! Ntáde xení ña ni tá'an ñá vatá o dé Caiñ san. Ntáde ña vata o dé Balaán san, ña é doto tsi ide vata koo é ni'i ñá diu'un. Ntáka'an ntée

ñá ña odo nũú iña ñá vatá o dé Coreé san ne, kuān koo ni'i ñá doxi'í san di. ¹² Dóo kīni o ntáde ña kuān ntáa san da ntánataká nuu nto é ká'xi dadí'í nto ni tá'an nto da ntáde nto viko é kuínima tá'an kô. Ña sá'á ne, ña te ntákuka'an nuu ña e dóo kué'e ntáido ña é ká'xi mií ña ne, ña te ntáde ña kuenta te xee tá'an é ká'xi ta'an ña. Vata ntáa viko nu'u é ña te kaká'an daví san, e dá kantavá ni tátsin san, ntáa ña. Vata ntáa utun é ña kakí kiti i ntáa ña. Vata ntáa utun é xi'í kue'en ne, kitú'un dítsin i ntáa ña di. ¹³ Vata ntáa ntute ñũ'u e dóo kaido ntáa ña. Ntaéte xaa ña nuu i é kīni kaa e ntáde ña vatá ó kaeté ña ntute ñũ'u san tiñu i. Vata ntáa xntivi e ntaika xaa ntáa ña, é kī'in ña é kúntōo ña mí e dóo nee kue'én san ntii dañu ntúvi.

¹⁴ Enoo, i'xá ika Ádaán san é kuvi ũ'xe ne, kaka'an ñá naa Xuva ko dá káka'an ña iña ñá sa'a kídaa: "Íni u tsi vé'xi Xuva ko, ni ñá te da dii da díi míil ánje ña. ¹⁵ Xntékú ku'vé ñá iña un ntíí ntíí ña ntántoo ñuxiví sa. Ka'an ña tsi un ntíí ntíí ña é kīni ntáa san ni'i ña é ntó'o ña kuenta iña i é un ntí'í é kīni kaa é edé ña, vatá ó ntio nima kīni ntáa ña. Ní'i ñá é ntó'o ña iña tú'un é kīni ntáa é ka'an kīni ña iña Xuva kó di", ka'an ña. ¹⁶ Ña sá'á ne, é un ntí'í ntátsi'í kuétsi ña. Ntáka'an ntée ña da nēe ka ntí'i nuu i. Da mií tsi é ntio ña é káde kueni kīni káa ña. Ntáka'an ñá tsi dóo ka'nu ña'a ña. Kaka'an va'á ña ni ñá'a san dá kataan nuu ña.

Nté koo vii ña ntákuinti'xe i san

¹⁷ Ntá tsi divi nto, tá'an kó e dóo ntio kó, naka'an nto tú'un e ntáka'an pústru Tó'o ko Jesúcrístu ¹⁸ da ntáka'an ñá ni ntó: "Tē xee ntúvi é doko sa ntí'í ñuxiví sa ne, kī'xi ña ntánarkínteē ñá nuu i é vá'a. Vii ña vatá ó ntio nima kīni ntáa ña", ka'an ña. ¹⁹ Ña sá'á ne, ntáde ña é nāa núu ña ntákuinti'xe i san ni tá'an ña. Ntáde ña vatá ó ntio nima kīni kaa ña, tsi ña tuvi Espíritū Sántū san nuú nima ña.

²⁰ Ntá tsi divi nto, tá'an ko e dóo ntio kó, dií dií ka kutú've nto iña Xuva ko vata koo é dií ka vá koo kuinti'xe nto ña. Kantá'ví ntó vatá ó kaxntii Espíritū Sántū san nto é ká'an nto. ²¹ Kuínimá ka nto Xuva ko vatá ó kakuinimá ñá nto. Kuntetu nto ntuvi dá ta'xi Tó'o ko Jesúcrístu é kuntoo o ni ña ntii dañu ntúvi, tsi kantuntá'ví ini ña kô.

²² Na ntu ntá'ví ini nto ña'a, xoo é vāta kuinti'xe vá'a i. Ká'an nto ni ña te kuinti'xe ña é nuu é ntaá i. ²³ Ío tuku ña'a ne, nakákú nto ña, natavá ntó ña mé'ñũ ñu'u. Na ntuntã'ví ini nto ña, kuān té nte ña ncho tñin ntá'a nto dōo ña é kudentu ni núu i é kīni ntáa e ntáde ña. Koto nto té ña kuan koo víi nto vatá ó de ña.

Ká'an ó tsi dóo ka'nu Xuva kô

²⁴ Tō'ó kō né, na xntii ña ntō vata koo é ña kó'xo nto nuu i é kīni kaa. Na ntāvá'a ña nima ntó vata koo é ña tuví ka kuétsi nto tē xee ntó nta'a ña. Nã tē nté kaa ka'nu kuinī nto te íni nto ña, é un tsi kaxi'í nuu ka'nu ña.

²⁵ Uun tsi Xuva kō e dóo ki'in inī ña. Divi ñã é nakáku ña ko kuēnta iña Tó'o ko Jesūcristu. Ká'an ō tsi dóo va'á ña, tsi dóo ka'nu ña'a ña. Ká'an ō tsi divi ñã é odo nuū ñã kade kú'vê ña, tsí kuvi víi ña é un nti'í. Kuan ō dé ña nte dí'na ne, kuān ó de ña vevíi di ne, kuān koo víi ña ntii dañu ntūvi. Kuan tsī koo é kã'an u ni ntō.

Nuu i e xé'e Xuva kō é kūtuní San Juan

Nuu i e tá'xi Jesucristu é kūtuni ko

¹ Sá'a tá'xi Jesucristu é kūtuni ko. É xē'é Xuva kō é ká'an nā ní nā ntáde tsiñu iña nā nuu i e dokó sa xee ntuví é kūntaa ntí'i é káka'an nā. Taxnúu nā ánje nā é ká'an nā ní kó, xu'u é Juaán u, nuu i sá'a. ² Kaka'án u ni nto da mií e tékú ko vatā ó kaka'an Xúva ko, vatā ó kaka'an Jesúcrístú di. Kaka'án u nuu i sá'a é ini mií u.

³ Nté kuān nte vá'a o é da xōo ka nā'a, nā kanakuá'a nté koo kuvi rkontuví, ní nā é káteku i é káka'an tú'un sa'a ne, kade ntaa nā nee é káka'an, tsí e xéé etsin ntuví é kūntaa ntí'i é úve na'a kaká'an í'a.

Éde vá'a Juāan tutú iña é ú'xe úkūn san

⁴ Xu'u é Juaán u ne, kade vá'a ú tutú sá'a iña é ú'xe úkūn san é ntoo nūú Asia. É ní'i nto é vā'a iña Xuva ko. É ní'i nto é kúntōo vá'a nto nta'a Xuva kō, nā é tuví vevíi ne, nā é kuan tsi ó tuví nte ntúvi dí'na ne, nā é kuan koo kutúvi ntii dañu ntúvi, dívi nā ní ú'xe espíritú, nā ntoo nú tēu nā, ⁵ ní Jesúcrístú di, nā é da mií é káka'an é nuu é ntaā i. Dí'na nā ntóto nā é un ntíi ntíi nā é xí'i san ne, kade kú've nā iña un ntíi ntíi rei, nā ntántoo ñuxiví a. Kuñima nā kō ne, nantíi nā kō dá ñu'u kutu o ní kuétsí kō, tsi éti nā niñi nā e ntá'vi nā kuétsi kō. ⁶ É tá'xi Jesucristu é kadá kú've o, é víi o dútu iña Xuva ko, dívi Úva nā. Ntadiá'vi nā, dívi nā, tsi dóo ntii ini nā ntii dañu ntúvi. Kuan koo na kōo.

⁷ Koto nto tsí Cristú ne, kí'xi nā mé'ñu víkó san. Un ntíi ntíi nā'a sán kiní nā nā, un tsi nte nā'a, nā é ntuku kuí'i nā. Dóo kueku un ntíi ntíi nā'a, nā ntoo da mí'i ká ñuxiví a, kuenta iña nā. Kuān koo kuvi ntí'xe.

⁸ “Dívi ú e dí'na ú ne, dívi ú é ntíi ú ata i kán dí”, ka'an Xúva kō, nā é kadé kú've é un ntí'i, nā é tuví vevíi, nā e dúkuān tuví nte dí'na, nā é kutúvi ntii dañu ntúvi.

Dá ini Juāan e dóo ka'nu Cristu

⁹ Xu'u é Juaán u ne, ta'an ko un ntíi ntíi o. Dadíi tsi ntánto'o ko kuēnta iña Jesúcrístu, tsí uun tsō nuu Xuva kó ne, dadíi tsi kata'xi Jesucristu é na ká'nu tsi víi ó nima ko. Nuú kutú ú ñúú Patmu é tuví mé'ñu ntute ñú'u san kuenta iña tú'un Xuva kō, é kaka'án u xoo é Jesucristu. ¹⁰ Uun ntuví dá iō dá'na é kúntuu ini ko Xuva kō ne, inūu Espíritú Xuva kō nimá ko. Téku ko é káka'an úun tatsin atá ko. Un ntii tsi káka'an, vatā ó kakuvi dá kaeku trunpetá san. ¹¹ Kaka'an:

—Xntéén na'an é un ntí'i é káinín ve. Kídáá ne, taxnuun tutú san iña é ú'xe úkūn é ntoo ñúú Asiá, ní ñúú Efesú, ní ñúú Smirná, ní

ñúú Pregamú, ní ñúú Tiatirá, ní ñúú Sardí, ní ñúú Filadefiá, ní ñúú Ladicea —ka'an tátsín san.

¹² Xkókótó u atá ko vata koo é kīni u xoo é káka'an í ní ko. Kídáá né, ini u ú'xe tūn tsumé é dí mií tsí kaa kuaan kúvi. ¹³ Mé'ñu tun tsumé é ú'xe san ne, ntítsi uun nā'a, nā vata kaa ñatíi kaa nā, é nuu nā doo kani nte rkun xé'e nā xee. Katínuu nté xkintika nā ñúú í'xí nā e kúvi kaa kuaan. ¹⁴ Idi díki nā ne, kuí'xin kue'en vatā ó kuí'xín katsi, é vāta ito ka'xin é kuí'xin kue'en. Ntuxnúu nā ne, kaxi'í nuu vatā ó kai'xí ñu'u. ¹⁵ Dí'ín nā ne, kaxi'í nuu dá ó kaxi'í nuu dá kai'xi kaa dá kákuvá'a ini urnu kan. Tátsin nā né, vata kaa te ntúte ka'nu é káinu. ¹⁶ Ní'í nta'a nā ú'xe xntívi nta'a kua'a nā ne, xu'u nā kíi káa káni e ntíko ntuví núu í ne, kai'xi kué'en núu nā, vatā ó kai'xi ngántii da dóo í'ni.

¹⁷ Dá ini ú nā ne, uun xío vitá tsu nú dí'ín nā vata té xí'í u. Kídáá ne, tñ nta'a nā kó nta'a kua'a nā ne, kaka'an nā ní ko:

—Ná ku ú'vi o. Xu'u é dí'na ú ne, xu'u é ntíi ú ata i kán dí. ¹⁸ Xu'u é kántíto u. Xu'u é xí'í u, ntá tsi vevíi ne, kántíto u ntii dañu ntúvi. Xu'u é kadé kú've u iña doxi'í san ní dó'vi kan. ¹⁹ Tsuven nā'án un ntí'i nuú í é inin, é kákuvi vevíi ní é kúvi rkontuví di. ²⁰ Núu i sá'a é iō xu'u iña é ú'xe xntívi san é inin é ní'i nta'a ú nta'a kua'a kó san, ní ú'xe tūn tsumé e kúvi kaa kuaan. Kími é ú'xe san ne, dívi ánje, nā ñu'u ntá'a i é ú'xe úkūn san. Tun tsumé é ú'xe san ne, náa í é ú'xe úkūn san.

2

Tú'un iña é ú'xe úkūn san, dí'na iña úkun ñúú Efesu

¹ Kadan vá'an tutú iña nā nuu nta'a i úkūn ñúú Efesú san ne, ká'án tsí Xu'u é nta'a kuá'a kó ní'i ntá'a ú é ú'xe xntívi san, Xu'u é kaika mé'ñu ú é ú'xe tūn tsumé e kúvi kaa kuaan san ne, kaka'án u ní nā: ² Ini ntí'i ú nee é káden. Ini u tsi dóo kaxión ntíin é káden tsiñun, tsi dóo ka'nu ini o. Ini u tsi nā kakutíin nima ó ní nā'a, nā é kīni nta'a san, tsi íton nteén nā é ká'an nā é pustru nā ne, kūtuni o tsi dóo vete nā. ³ Ini u tsi ka'nu ini ntí'xe o, tsi dóo ntó'o o da dé tsiñun kuenta iñá ko; nā ní kudu'xen ñ. ⁴ Ntá tsi iō nuu i é kuétsí o: tsí nā kakuinimá ka o kó vata ó kuñima ó ko kídáa. ⁵ Naká'an o vé mí'i ko'xón nteén ne, na nā'iví ini o. Vín tukun vatá o dén kídáa. Té ña'á ne, da née ini tso xee u mí tuvín ne, naki'í u tun tsume ó mí ntítsi, té ña nā'iví ini o. ⁶ Ntá tsi iō nuu i é káden é vā'a dí, vata kaa é nā ntío o nuu i e ntáde nā'a, nā ntántikín nā nani Cúlaá san. Nā xkúntee ini ko dí é kuān o ntáde nā. ⁷ Te inin é kīnin ne, kīnin é káka'an Espíritú sán ní nā ntákuinti'xe i san! Xoo é kúvi víi í ne, ta'xí u itsi é ká'xi nā kiti utun é ní'i nā ntuví iña nā

é ntĩtsi mē'ñu mí e dóo va'a mí tuví Xuva kō. Kuān koo ka'an.

Tú'un iña úkun ñūú Smirna

⁸ Kadan vá'an tutú iña ñá nuu nta'a i úkun ñūú Smirná san. Ká'ān tsí Xu'u é dī'na ú nī e ntíi ú ata í di, Xu'u é xi'í u ne da ntóto xtúku ú ne, kaka'án u ni ñā: ⁹ Iní u é un ntí'í é kántó'o o. Iní u é kátaan núu o, ntá tsi kuikān nuu Xuva ko. Iní u tsí ntáka'an kīni ña Israeé san iña o. Ña sá'á ne, da ntáka'an ña é ña Israeé ña, ntá tsi ña te ña Israeé ntí'xe ña, tsi ntáduku ntée ña tó'o e ña vá'á san. ¹⁰ Ña ku ú'vī o nté koo nto'o o rkontuvi. Iō ntó ne, vii tó'o e ña vá'á san é ku'un kutu ntó vata koo é kōto nteé ña nto tē nuu é ntaā i e ntákuinti'xe nto. Ú'xi ntúvi é ntó'o nto. Ntá tsi ñá ku xtuvīn miin é kákuinti'xe o kó, kuān te kuvin, tsí ta'xí u ntuvi iña o é kutúvīn nī kó ntii dañu ntúvi. ¹¹ ¡Te Inin é kīnin ne, kīnin é káka'an Espíritū sán nī ña ntákuinti'xe i san! Xoo é kúvi vii i ne, ña te kúvi ñá tē xi'í ña é kúvi uvi íto san. Kuān koo ka'an.

Tú'un iña úkun ñūú Pregamu

¹² Kadan vá'an tutú iña ñá nuu nta'a i úkun ñūú Pregamú di ne, ká'ān tsí Xu'u é nī'í u káa káni é ntiko ntúvi núu i ne, kaka'án u ni ñā: ¹³ Iní u tsí tuvīn mí kadē kú've tó'o e ña vá'á san, ntá tsi kantīkin dúkuān ko. Ñá ni xtuvīn miin e kuínti'xe o kó, kuān te ðivi tsi ñuu mí tuví tó'o e ña vá'á san é'ni na ña é káka'an é vá'á iñá ko, ñá nani Āntipá san. ¹⁴ Ntá tsi ío nuu i é káden é ña xkúntee iní ko: tsí ña'a o iō ñá, ña e ntántīkin dúkuān tú'un vatá o nañé'e Balaan, ña é xe'e ítsi rei Balaá é ká'ān ñá nī ña Israeé san é vii ña é kīni kaa: é ká'xi ña é xe'e ña'a san iña sántu ñá, nī é vii ña é kīni kaa ni ñadī'í san di. ¹⁵ Iō túku ña'a o, ña e ntántīkin tú'un vatá o nañé'e ña ntántīkin ñá nani Cúlaá di. Ña xkúntee iní ko é kuān koo vii ña. ¹⁶ Dukuān ne, natīvi iní o ve. Tē ña'á ne, da nēe iní tsó xee u mí tuvīn ne, náá ú ni ña ni tú'un ko e dóo ntiko é vāta kaa káa káni é kákii xu'u ko. ¹⁷ ¡Te Inin é kīnin ne, kīnin é káka'an Espíritū sán nī ña ntákuinti'xe i san! Xoo ña'a, ña é kúvi vii i ne, kué'e u é ká'xi ñá tañu'u é vé'xi e dukún kán. Kué'e ú ña uun xuu kui'xin é nteé na'a uun ðivi xee e nté uun xoxo ña iní i nēe ðivi, tsi da mii tsi ña é nī'í i xuú san é iní ña. Kuān koo ka'an.

Tú'un iña úkun ñūú Tiatira

¹⁸ Kadan vá'an tutú iña ña nuu nta'a i úkun ñūú Tiatirá di. Ká'ān tsí Xu'u é I'xá Xuva kō kúvi u, Xu'u é kai'xi ntúxnūú ko vatá ó kaxi'í nuu ntúve ñū'u, Xu'u é kai'xi dī'm kó vatá ó kai'xi káa kuaán ne, kaka'án u ni ñā: ¹⁹ Iní ntí'í u nte o den. Iní u tsi dóo kakuinima ó, tsi dóo kakuinti'xe o kó di, tsi dóo kade tsiñun dí ne, dóo ka'nu iní o di. Iní u tsi díí ka vá'á ó kaden vevii é vatá o dén

kídaā. ²⁰ Ntá tsi ío é ña xkúntee iní ko: tsí da vá'a tso é kanañé'é ñadī'í, ñá nani Jesebéé san. Kaka'an ña é tú'un Xuva ko káka'an ña, ntá tsi kade vete ña. Kaeni ntaví ña ña'á ko, ña ntákuinti'xe i san, tsí kaka'an ñá ni ña é vii ña é kīni kaa ni ñadī'í san, nī é ka'xi ña é xe'e ña'a san doméni iña sántu ña. ²¹ Xé'e ú ña ntuvi vata koo é na natīvi iní ña kuétsi ñá, ntá tsi ña ni ntío ña é xtuvī mii ña é vii ña é kīni kaa san. ²² Nak'ó'xó u ña nuu itó ña ni ün ntíí ntíí ña'a, ña e ntákidi nī'í ñá ne, kué'e u é ntó'o ñá tē ña natīvi iní ña nuu i e ntáde ña. ²³ Ka'ní kue'én u i'xá ña. Kídaā ne, kutuni un ntíí ntíí ña'a úkun san tsi xu'ú ne, iní ntí'í u e ntádē kuení nto, é un ntí'í é ntio nima ntó ne, ntánáá u ni nto kuénta iña i é edé nto é un é un nto. ²⁴ Ntá tsi nto'o e ntántoo nto ñūú Tiatirá, ntó'o é ña te ntántīkin nto é kanañé'é ñadī'í san ne, ntó'o é ña ni nakua'a nto nuu i e dóo vi'xin o iña é ña vá'á san. Ná ká'án ka ú ni ntó neé vii nto. ²⁵ Da mii é ña ku xtúvi mii nto nté un siin e ntákuinti'xe nto da nté nainú u. ²⁶ Tē xoo é kúvi vii i, xoo é kútií i é vii é vá'a da nté nainú u ne, kué'e u é kadá kú've ñá iña da mí'í ká ñūú, ²⁷ vatá o tá'xi Úvā ko é kadá kú've u di. Tátún e kúvi káa kada kú've ñá ni ña. Ntada utsi ña ñūú san vatá ó kakuvi kídi nte'u dá káta'vi. ²⁸ Kué'e ú ña kímí é vé'xi túvi sán di. ²⁹ ¡Te Inin é kīnin ne, kīnin é káka'an Espíritū sán nī ña ntákuinti'xe i san! Kuān koo ka'an.

3

Tú'un iña úkun ñūú Sardi

¹ Kadan vá'an tutú iña ñá nuu nta'a i úkun ñūú Sardi ne, ká'ān tsí Xu'u é nuu nta'a ú u'xe espírītu Xuva ko ni ú'xé xntivī san ne, kaka'án u ni ó. Iní u nte xkóon dēn. Kantíton, kuiní ña'a san, ntá tsi ñá te nuu é ntaā i, tsí é xi'ín. ² Ntoton ve. Koon ntiin nī é ntóo ká san dī'na dá ntí'í kue'én. Vāta kīni u nee é vá'a é káden nuu Úvā ko. ³ Naka'an o tú'un é ímīn nī e téku o nte dī'na. Natīvi iní o ne, kadan ntaan nēe é vá'a é Inin. Tsi tē ña kantíton ne, da nēe iní tsó xee ú vatá ó de ña du'u, é nté ñá inin neé ura xee u mí tuvīn. ⁴ Ntá tsi ío ka kudii ña'a o, ña ntóo ñūú Sardi, ña é ña ni kudéntu dōo i. Dadíi kaka ú ni ña é ñu'u ña doo kui'xin, tsi dóo vá'á ña'a ña. ⁵ Tē xoo ña'a, ña é kúvi vii i ne, ní'í ña doo kui'xin é kú'un ña. Ná nakáte u ðivi ñá iní tutu mí úve na'a xoo é ní'í i ntuví va'á iña í ne, ka'án u ni Úvā kó nī ánje ña tsi ña sá'á ne, ntáduku ntée ña ko. ⁶ ¡Te Inin é kīnin ne, kīnin é káka'an Espíritū san nī ña ntákuinti'xe i san! Kuān koo ka'an.

Tú'un iña úkun ñūú Filadefia

⁷ Kadan vá'an tutú iña ñá nuu nta'a i úkun ñūú Filadefiá ne, ká'ān tsí Xu'u e dóo va'á u, Xu'u é káka'án u é nuu e ntaā í, Xu'u é nī'í nta'a ú ntakáá rei Davii. Te Xú'ú nakaán u

ne, nté uun xoxo kuvi nakadi i ne, te Xū'ú nakádi ú ne, nté uun xoxo kuvi nakaán i. Xu'ú ne, kaka'án u ni ò. ⁸ Iní u nte xkóon dēn. Koton, tsi é nakaán u xi'i mí kí'ín ne, nté xoxo kuvi nakadi i. Tsi iní u tsi kuān té ña tuvi ntíi o ne, éden ntaan é kaka'án u, ñá ni ká'an te ñá inín ko. ⁹ Koton, tsi íó ña'a, ña ntántikin tó'ò é ña vá'á sán ne, ntáka'an ñá tsi ña Israeé ña, ntá tsi ña ntáa, tsi vete ña. Koton, tsi víi u é na kúnchíi ña nú dī'ín o vata koo é kūtuni ña tsi dóo kakuinimá ko o. ¹⁰ Tsi ña ni kudú'xen ò é kádan ntaan é kaka'án u ne, kütii ntí'i o. Dukuān ne, nada'án u o tē xee ntúvi é ntó'o ña ntoo dá kaniñ ñuxiví san, dá kōto nteé u ña ntántoo nú nte'u san. ¹¹ Ña ná'á ka dá nainú u. Kuenta tsi viin é nī'i o vata koo é xoxo nakí'i nú i doméni é nī'i o. ¹² Xoo é kúvi víi i ne, kué'è u é kí'i ntii ña víi Uvā kó ntii dañu ntúvi. Nté uun ito ká ña ntii ña mí tuvi ña. Xntéé u kúñu ña diví Uvā kó ni dīvi ñuú Uvā kó, divi Jerusaleén xee é vē'xí nte é dukún kán. Xntee ú ña dīvi xee ko di. ¹³ ¡Te Inin é kīnin ne, kinin é káka'an Espiritū san ni ña ntákuinti'xe i san! Kuān koo ka'an.

Tú'un ña úkun ñuú Ladicea

¹⁴ 'Kadan vá'an tutú iña ñá nuu nta'a i úkun ñuú Ladiceá ne, ká'án tsi Xu'u é káka'án u é kuan koo na kōo. Nā te kaēni nta'ví u, tsí da mií é nuu é ntaá i é káka'án u. Nta'a ko vé'xi un ntí'i é ede kú'vé Xuva kō. ¹⁵ Xu'u kaka'án u ni ò tsi iní u nte xkóon dēn. Ntē ña te i'nín ne, ntē ña te ví'xin. Díi ka vá'á ó tē dí i'nín né, o tē dí ví'xin. ¹⁶ Dukuān ne, da xé ña te i'nín, ntē ña te ví'xin ne, kakunte'xé ko o ne, ncho nantu'xen ú o. ¹⁷ Kaka'an tsi dóo kuikān, e dóo ío ña o, tsi ña tuvi nee é kátaan nuú o. Ntá tsi ña kakutuni o te dóo nta'vín den, tsi ña te neé nuu á'vi o, tsi kanti'u ntuxnúu o ne, kantiín di. ¹⁸ Dukuān ne, ta'xi ú itsi nté koo viin: Kí'xin mí tuvi u ne, kuiin kaá kuaan va'a é ña te neé kadáka vata koo é kukuikan ntí'xen. Kuiin doo kui'xin é kunūun vata koo é ña kuka'an nuu o é kántiin. Kuiin u'xen cho'ó di é kútsi nuu ntuxnúu o vata koo é na naxi'í nuu o. ¹⁹ Xoó ña'a, ña é kakuinimá ko ne, kantantaá u ña mí'i é ña vá'á ó kade ña ne, kaxe'è u é ntó'o ña. Kamán san koon ntiiñ ná nātivi iní o. ²⁰ Koton tsi i'a ntitsi nteé u xi'i o, kanake'xén u. Xoo é kainí i tatsín ko ne, te nakaán ña xi'i ñá ne, kuitá ntí'xin u má ví'i ña kán ne, dá ká'xí dadíi u ni ñá. ²¹ Xoo é kúvi víi i ne, kué'è u é kutúvi ñá diñi kó vatá o dé u da kuvi idé u ne, ítúvi u diñi Uvā ko. ²² ¡Te Inin é kīnin ne, kinin é káka'an Espiritū sán ni ña ntákuinti'xe i san! Kuān koo ka'an —ka'an tatsín san ni ko.

4

E ntánuu iní ña Xuva kō é dukún kán

¹ Kidáa ne, ito ú ne, iní u é kántii xi'i e dukún kán. Divi tátsin é téku ko dí'na é vata eku trūnpeta éku ne, kaka'an xtúku:

—Kūxeen i'á ne, dá nañ'e ú o nté koo kuvi rkontuvi —ka'an.

² Ora dī'va tsi i nakunúu u nta'a Espiritu Xuva kō ne, náñ'e ñá ko uun teu ka'nu é tuví e dukún kan ne, ikān tuví uun ña'a ñatíi, tínti'i ña nú tēu san. ³ Ña tsikán ne, vatá ó kaxi'í nuu xuu kuii é naní jaspe kaxi'í nuu ña, ni xūu kue'e e dóo kai'xí di. Ntíkō diñi nú tēu san kaxi'í nuu rkuá'nti, vatá ó kaxi'í nuu xuu kuii é nani esmēralda. ⁴ Ntíkō diñi nú tēu san ntoo xtuku ká oko kimi tēu san ne, oko kímí ñata ntántoo ña di. Kui'xín kue'en dóo é ñū'u ña ne, odo le'e e kúvi kaá kuaán díki ña. ⁵ Nú tēu é uun sán ne, kaxi'í kaxi'í nuu ne, kaka'án u, kakatsín di. Mí tūvi tēu san ne, kai'xi ú'xe ñū'u ná i é ū'xe espíritu Xuva kō. ⁶ Divi tsi nú tēu san dí ne, nuu míní é kaxi'í ni'ní vata kaa xuxu.

Ntíkō diñi nú tēu san ni mē'ñú i ne, ntáñi kimi kíti é ntantíto. Nā te da dīi ntuxnúu ti uve ata tí ni núu ti. ⁷ Kiti kuvi ūun sán ne, vata kaa ñañi kaa ti. Kiti kuvi ūvi san ne, vata kaa duntiki kaa ti. Kiti kuvi ūí san ne, vata ito ña'a ito tí. Kiti kuvi kímí san ne, vata kaa tadun kiti kantava kaa ti. ⁸ Ngími kíti sán ne, uve iñu ntí'xin ti é un é un ti. Un tsi kokó ta'an ntuxnúu ti un tsi nte má ntí'xin ti. Ntē ntúvi ntē ñiñu e ntáka'an tí dīvi Xuva kō: ¡Divi ntó é na kuiko ñū'u ntí nto, Xuvā ntí. Divi ntó é Xuva ntí'xe ntí nto, ña é kuvi víi da nēé ka nuu i, ña é tuvi kídaa, ña é tuvi vevii, ña é dá ve vé'xi!, ka'an ti.

⁹ Vata da ntáka'an kíti ntantíto san e dóo va'á Xuva kō, e dóo ka'nu ña'a ña, dá ntax'é ti sintiá'vi nta'a ña é tuví nú tēu san, ña é tuví ntii dañu ntúvi ne, ¹⁰ ñata, ña é oko kimi ñá'a sán ne, ntánakunchíi ña nú dī'ín ña é tuví nú tēu san é ntánuu iní ña ña é kántíto ntii dañu ntúvi. Tsoo ná le'e e kúvi kaá kuaan é ñū'u díki ña nú tēu san, ntáka'an ña:

¹¹ Dōo va'á nto, é nakuiko ñū'u ntí nto, Xuvā ntí, é ká'án nti tsi dóo ka'nu nto, e dóo ío nto é vii ntó da nēé ka nuu i. Tsi ntó'vo de kú've ntí ntíi nto dá nēé ka é ío. Tsi dá ntío nto é kúvá'a ne, kúvá'a ntíi ntíi, ka'an ña.

5

Dā nakáa A Le'ntú san tutu é kátinuu

¹ Iní u tsi ña é tuví nú tēu san ne, nta'a kua'a ña ni'i nta'a ña ūun tutu é kátinuu. Tutú san ne, uve na'a ntúvi o ata i. Ū'xe sēu ūve ata i. ² Iní u uun ánjē, ña dóo ntii iní i san ne, dóo ntii kaka'an ña:

—¿Xoó ntu é vá'á ntí'xe i é kuvi nakāa tutú san? ¿Xoó ntu é kuvi nakāa mí uve seú san?

—ka'an ña. ³ Nté uun ña'a, ña ntoo e dukún kán ne, nté uun ña'a, ña ntoo ñuxiví a, nté ña'a, ña ntoo doxi'í kán, ña ni kúvi nakáa ñá tutú san, nté ña ni kuvi kiní ña é úve na'a iní tutú san. ⁴ Xu'ú ne, êku ntí'xe u, tsí ña ni ní'i xoo e vá'a i é nakáa tutú san, nté ña ni ní'i xoo koto nteé i. ⁵ Kidáá né, uun ña'a ñatá sán kaka'an ñá ní ko:

—Ñá kú êkún kan. ¡Un kaa Ñaña tatá Judaa, I'xá ika rei Dávií san! Dìvi ñā e kúvi idé ña é kuvi nakaā ñá tutú san. Dìvi ñā e kúvi nantii nteé ña mí úve u'xe séú san — kuan ō ka'an ñatá san ní ko.

⁶ Kidáá ne, iní u tsí íkan tsí ntitsi uun A Le'ntu mé'ñū nú tēú san, ni ngāmi kiti ntantíto, ni ñatā san. Dító na'a i mí ní'i kui'i A Le'ntú san da é'ni ña'a sán i. Ú'xe ntíki i uve. Ú'xe ntúxnúu i di. Ntúxnúu i sán ne, náa i é ú'xe espíritu Xuva kō e táxnúu ña é kí'in dá kanii ñuxiví san. ⁷ Ne, kué'én A Le'ntú san, kuki'i tutú san é ní'i ntá'a ña tuví nú tēú san nta'a kua'a ña. ⁸ Dā kí'i tutú san ne, ngimi kiti ntantíto san ni ñatā, ña é oko kimi ñá'a sán ne, nākani ití ña nuú A Le'ntú san. É un é un ñatā sán ne, ní'i nta'a ña ūun kiñú'u ni ūun ko'o kútú e kúvi kaá kuaan é ñū'u kútú e dóo vá'a ñe'e ú'me ī é kakene vatā ó ntáka'an ntá'ví ña ntáduku nteé Xuva kō. ⁹ Ntaíta ña nchu'ún xee é káka'an:

Ntō'ó ne, dóo va'á nto é kí'i nto tutú san, é nákaá nto mí úve séú san.

Tsí é'ni ña'a san ntó ne, éti nto ní'ni nto é nakuín nto ña'a kuenta iña Xuva ko,

ñā vé'xi da nēé ka tatá i, da nēé ka tú'un ñā, da mí'i ká ñuu vé'xi ñā,

¹⁰ vata koo é kúvi víi ña rei ni dutu iña Xuva ko,

é kadā kú'vē ñā ñuxiví san, ka'an ña.

¹¹ Kidáá né, íto ú ne, tēkú ko é ña te da díi ánje ntaíta ña ntíko díiñi tēú san ni kiti ntantíto san, ni ñatā san. Nā tē nté kaa nté kaa titín ña. ¹² Un ntii tsí kéne ña, ntáka'an ña:

¡E dóo va'á A Le'ntu é xi'í san é ní'i e dóo kuvi víi,
ni e dóo kukuikā, e dóo kí'in iní í, e dóo ntii iní i,

e dóo kuiko ñu'u o ī, e dóo kada ka'nu o ī, e dóo nakue'e o sintiá'vi nta'a i!, ka'an ña.

¹³ Kídaā né, tēkú ko tsí un ntí'i nuū i é ntantíto é ntoo e dukún kan, ni nú nté'u san, ni doxi'í kan, ni ntute ñu'u kán ne, ntáka'an é uun ata tsí tātšin i:

¡Na nákué'e o sintiá'vi nta'a ña tuví nú tēú san, ni A Le'ntú san;

na kuiko ñu'u o ñā;

na kada ka'nu o ñā;

na kōo ña é víi ñā ntii dañu ntúvi!, ka'an.

¹⁴ Ngimi kiti ntantíto sán ne, ntáka'an ti:

—¡Kuan koo na kōo! —ka'an ti.

Ñatā, ña é oko kimi ñá'a sán ne, nākani ití ña un tsi nte ñú'u kán é nuu iní ña ña é kántíto ntii dañu ntúvi.

6

É ú'xe séú san

¹ Iní u dá nántii nteé A Le'ntú san seu é kui ūun é ú'xe séú san. Tēkú ko tsí kaka'an uun kiti kantíto sán ne, dító vata te kākatsin:

—¡Kixkoton! —ka'an ti.

² Ító u ne, iní u uun idú kui'xin. Ña ntekú ti ne, ní'i nta'a ña ntuvé. Xé'e ña ñā le'e é kuntékú dikí ñā ne, dá kíi ña é víi ñā du'xēn né, kúvi idé ña ntú ña nuu i kán.

³ Dā nantii nteé A Le'ntú san seu é kui ūvi san ne, tēkú ko é káka'an kiti kantíto, kiti kuvi ūvi san:

—¡Kixkoton! —ka'an ti.

⁴ Kidáá né, kíi xtuku idú, kiti kué'e kue'en. Ña ntekú ti ne, ní'i nta'a ñā káa káni. Ní'i ñā e kúvi víi ña é náki'i ña é vā'á koo kuntōo ña'a san ñuxiví san, vata koo é ká'ni ta'an ña, xe un xé un ña.

⁵ Dā nantii nteé A Le'ntú san seu é kui ūni san ne, tēkú ko tsí kaka'an kiti kantíto, kiti kui ūni san:

—¡Kixkoton! —ka'an ti.

Ító u ne, iní u kíi idú ntee. Ña ntekú ti ne, ní'i nta'a ña xkú've. ⁶ Tēkú ko tatsin é vé'xi mí ntoo ngimi kiti ntantíto sán ne, kaka'an:

—Uun xkú'vē kúdií nuní san ní'i ña xā'ví tsiñu ñā é uun ntúvi. Úní xkú'vē kúdií kiti sévada ní'i ñā xá'ví tsiñu ñā é uun ntúvi di, ntá tsi ña ku natívín aseté ni ntúte vinú san —ka'an.

⁷ Dā nantii nteé A Le'ntú san seu é kui kímí san ne, tēkú ko tsí kaka'an kiti kantíto é kui kímí san:

—¡Kixkoton! —ka'an ti.

⁸ Ító u ne, iní u kíi idú kuāan. Ña ntekú ti ne, Doxi'í nani ñā. Áta ña vé'xi uun ña'a, ña é nani Dō'vi. Ní'i ña é kúvi víi ña ni dáva ña'a ñuxiví san é kuvi ña mé'ñu du'xēn sán ne, ō kuvi ña doko, ō kuvi ña kúvi san ne, o kuvi ña é kiti díin san ka'ni tí ña.

⁹ Dā nantii nteé A Le'ntú san seu é kui ū'ún san ne, iní u má nā kan nima ñá'a, ña e é'ni ña'a san kuenta iña tú'un Xuva kō, tsí ña ni u'ví ña é ká'an ñá iña Xuva ko. ¹⁰ Nñi kue'én iní ña ntáka'an ña:

—Xuvá ntí, ka'nu kue'en nto. Ntō'ó é sántu ntí'xe nto. Ntō'ó ne, un ntí'i é káka'an nto é nuu é ntaā i. ζNēe ntúvi ntu kada kú'vē nto iña ña ntántoo ñuxiví san é ntánáa nto ni ñá'a, ña é'ni ntí? —ka'an ña.

¹¹ Kidáá ne, dá un dá un ña ní'i ña doo kui'xin é kú'un ña. Kaka'an ñá ni ñā é diin díin tsi kuntōo ká ña, da nté xee tá'an é kúvi ntí'i ta'an ña é dadii ntáde tsiñu ña iña Xuva ko.

¹² Dā nantii ntee A Le'ntú san seu é kuvi iñú san ne, itó u ne, kutūnī ko é un va'a vá'a tsi taan ne, kuntee kuē'én ngantii san, é vata kaa doo ntee é xkū'ún ña'a dá ntoo ña dontíni. Xóó sán ne, kukuē'e kan'e'en váta ito nñi. ¹³ Xntivi é úve e dukún kae ne, nakó'xo nté ñuxiví a, vatá ó kanako'xo kiti tun igu uté san da dóo kainu tatsin ka'ni. ¹⁴ Ntoko ñu'u mií e dukún kan, vatá ó kakuvi vikó san dá kántava. Un ntií ntií xuku ni ūn ntií ntií ñu'u é ntoo nú ntute ñu'u kán ne, nakuntoó xio. ¹⁵ Kidáa ne, naku'un xū'u ntií ntií rei, ñá ntoo ñuxiví a, nī ña na'nu ña'a sán, nī tó'ó sntadún san, nī ña kuiká san, nī ña e dóo ntií iní í, nī ña ntáde tsiñu, nī tó'ó ñá ne, ñú'u xu'ú ñá māvī ni ne'ú xu. ¹⁶ Ká'an ña ni xūku sán ni xūú san:

—jNa tãni mí ñu'u nti. Na tãvi nti vata koo é ña kiní ña tuví nú tēú san nti, tsí un vá'a tsi kakudiin A Le'ntú san nī nti! ¹⁷ Tsí e xee ntúvi ka'nu é tã'xi ña é ntó'o ko ne, çxoó ntu kutii í? —ka'an ña.

7

Tatá ña Israee, ña uve nã'a seu Xúva kō

¹ Kidáa né, iní u kimi ánjē, ña ntãñi ngimí o diñi ñuxiví san. Ntaédí nuu ña mí kaxi'xi ngimí tatsín san vata koo é ña kunú ka tatsín san ñuxiví a, nté nú ntute ñu'u kán, nté da mí'í ka má utun. ² Kidáa né, iní u tuku ánjē, ña vé'xi nte mí kene ngántii san, ni'í nta'a ña sēu Xúva kō, ña é kántíto nti'xe. Un ntií tsi kéne ña, kaka'an ñá nī ngimí ánje, ña nguú san, ña é xe'é Xuva ko itsi é nativí ñá ñuxiví san ni ntute ñu'u san:

³ —jKuntētu ká nto! jÑá kū dí nativí ntó ñuxiví san, nté ntute ñu'ú san, nté utun san dá nte kuvi xntéé nti seu Xúva kō xteén ña'a, ña e ntáde tsiñu iña ña! —ka'an ña.

⁴ Tékú ko nté kaa ña'a uve na'a ña seu san, tsí uun sientu uvi díko kimi míil ña'a tatá ña Israee san. ⁵ Uxuvi míil ña'a tatá Judaá san uve na'a ña seu san, uxuvi míil ña'a tatá Rubeén san, uxuvi míil ña'a tatá Gaá san, ⁶ uxuvi míil ña'a tatá Asee san, uxuvi míil ña'a tatá Neftalí san, uxuvi míil ña'a tatá Manaseé san, ⁷ uxuvi míil ña'a tatá Simiuún san, uxuvi míil ña'a tatá Leví san, uxuvi míil ña'a tatá Isacaá san, ⁸ uxuvi míil ña'a tatá Zabuluún san, uxuvi míil ña'a tatá Josee san, uxuvi míil ña'a tatá Benjamiín san. Kuan ó ñá uve na'a ña seu san.

Ñá te da dii ña'a, ña ñu'u doo kui'xin

⁹ Kidáa né, ito ú, iní u ña te da dí ña'a, ña ntãñi nú tēú san ni nuu A Le'ntú san. Ntē ña kuvi ká'vi o ña e dóo titín ña, ña é vé'xi da mí'í ká ñuu dá kani ñuxiví. Ntáduku ntee ña da neé ka tatá ña; da neé ka tú'ún ntáka'an ñá di. Doo kui'xin ñu'u ña ne; odo nta'a ña ntá'a ñuu. ¹⁰ Un ntií tsi ntáka'an ña: Da mií tsi Xuva kō, ña tuví nú tēú san,

ní A Le'ntú san, ña é kuvi nakáku kō, ka'an ñá'a san. ¹¹ Un ntií ntií ánjē san ntãñi ña ntíkō diñi nú tēú san, ni ñatá sán, nī ngimí kiti ntantíto san. Nákuntoo tixi ña nú tēú san ne, nánú'u ñá iní ña Xuva kō, ¹² ntáka'an ña: jKuan koo na kō! Na kada ka'nu o Xuva kō, tsi dóo kaxi'í nuu ka'nu ña, dóo ki'in iní ña. Na nákué'e ó sintiá'vi nta'a ña ne, na kuiko ñu'u o ñá di, tsi dóo ió ña é vií ña; dóó ntií iní ña. Kuan koo na ka'an o iña Xuva ko ntií dañu ntúvi.

Kuan koo na kōo, ka'an ánjē san.

¹³ Kidáa ne, kaka'an úun ña'a ñatá san ní ko:

—jNēe ñá'a ntu ña sá'a, ña ñu'u doo kui'xin san? çMí'í ntu vé'xi ña? —ka'an ña.

¹⁴ Kidáa ne, kaka'an u ni ña:

—Ntó'o é iní nto —ka'an u.

Kidáa ne, kaka'an ñá ní kō:

—Ña sá'a ne, diví ñá é vé'xi ña mi dóo ntánto'o ña'a. É ntukui'xin kue'en dóo ña, tsi niñi Á Le'ntú san nácate ña. ¹⁵ Dukuán e ntãñi ñá nú tēu Xúva kō, e ntáxntii ña ñá nte ntúvi nté niñu iní ukún ña kán. Xuva kō, ña tuví nú tēú san, kunuu mé'ñu kunuu dava ña ña. ¹⁶ Ña kákim ká ña, nté ñá itsi ka ñá ntute. Ña kókó ká ña ka'ni ngántii san, tsi kuntoo ña mi é véti san ve. ¹⁷ Tsí A Le'ntu é tuví nú tēu kán ne, kuenta vií ña vata kaa uun paxtu, é kã'in ní'í A Le'ntú san ña mí kaxi'í ntute kuvi é ni'í ñá ntuvi iña ñá ne, mií Xuva ko naitsi ñá un nti'í ntute núú ña —ka'an ña.

8

Seu e kúvi ú'xe ni ko'o kútū e kúvi kaá kuaan

¹ Dā nantii ntee A Le'ntú san seu é kuvi ú'xé san ne, xió kadín kue'en tsi e dukún kan te dáva ura. ² Kidáa ne, iní u u'xe ánjē ntãñi ñá nuu Xuva ko. Odo ña kui kui uun ña trunpeta. ³ Kidáa ne, xéé ká uun ká xtuku ánjē, ní'í nta'a ña ko'o kútū e kúvi kaá kuaan san ne, kántitsí ña nú nãa kan. Dōo kue'e kútu ní'í ña é nádaká ta'an ña ni tu'un e ntáka'an ntã'vi ña'a, ña ntánuu iní i Xuva kō, é kué'é ña nú nãa e kúvi kaá kuaan é tuví nú tēú san. ⁴ Kúxēe u'me kútū san é ni'í ntã'a ánjē sán ne, xéé mí tuví Xuva ko dadí ni tú'un e ntáka'an ntã'vi ña e ntáka'an ni Xuva ko. ⁵ Kidáa né, ki'í ánjē san ko'o kútū sán ne, dá tsú'un tsitu ña ngiñu'u é kai'xi nú náá san ne, da nakuíta nuu ña ñuxiví a. Dōo dito káñu'ú ne, xi'í nuu ne, táan di.

Trunpeta é ú'xé san

⁶ Kidáa ne, ánjē, ña é ú'xe ñá'a, ñá odo trunpeta san ne, ió tu've ña é nakuéku ña.

⁷ Ánjē, ña é kuvi úun sán ne, nakuéku ña trunpeta ña. Ura tsí i káin davi xuú ní ñu'ú

é kādaka nīñi ñūxiví kǎn. Uun ta'vi í é kuvi ūni ta'vi ñūxiví san ne, í'xi ntí'í. Uun ta'vi í é kuvi ūni ta'vi utún san ne, í'xi ntí'í ntí'í un tsi nté ku'u xi'í san.

⁸ Ánjē, ña é kuvi ūvī san ne, nakuéku ña trūnpeta ñá di. Kidáa ne, uun nuu í é vata kaa xuku ka'nu é kai'xi kaá ne, un ntii tsi ko'xó nuu nú ntute ñu'u kǎn. Uun ta'vi í é kuvi ūni ta'vi ntute ñu'u sán ne, ntūvi niñi. ⁹ Uun ta'vi í é kuvi ūni ta'vi kiti ñu'u nú ntute ñu'u kǎn ne, xi'í ntí'í ti ne, í'xi uun tā'vi í é kuvi ūni ta'vi tūn ntóo san di.

¹⁰ Ánjē, ña é kuvi ūni san ne, nakuéku ña trūnpeta ñá di. Kidáa ne, uun xntiví ka'nu sán ne, kó'xó é vē'xí nte e dukún kǎn. Kai'xi vatá ó kai'xi chú'ún san. Kó'xó nuu uun ta'vi í é kuvi ūni ta'vi ntute ká'nu sán nī mí kae'nu ntute san. ¹¹ Xntiví san ne, Rkavé naní. Uun ta'vi í é kuvi ūni ta'vi ntute sán ne, kúrkavé kue'en. Ná te nté kaa ña'a xi'í ña e xi'í ña ntute é kadáká rkavé san.

¹² Ánjē, ña é kuvi kímí san ne, nakuéku ña trūnpeta ñá ne, uun ta'vi í é kuvi ūni ta'vi ngántií san ni uun tā'vi í é kuvi ūni ta'vi xoó san nī xntiví san ne, ni'í kuí'í. Uun ta'vi í kúnee é un é un nuu í ne, uun ta'vi í é kuvi ūni ta'vi ntuví san ne, ñá ni xī'í nuu ká ngántií san. Niñú san ne, kuan tsi ó kúvi: ñá ni xī'í nuu ká xoó san nī xntiví san di.

¹³ Kidáa né, da nī kaito ú ne, tēkú ko kaiko uun tadun mé'ñu e dukún kǎn ne dá un ntii tsi kaka'an:

—¡Ai! ¡Ña ntá'vī ntu ña'a, ña ntántoo ñuxiví san, te kuéku xtuku trunpeta ña é ūni ka ánjē, ña nguii san! —ka'an ti.

9

¹ Ánjē, ña é kuvi ū'ún san ne, nakuéku ña trūnpeta ña. Kidáa né, íní u uun xntiví é kó'xó nte e dukún kǎn un tsi nte nú ñu'u kǎn. Xntiví san ne, ni'í ntakáa xi'í tótsín san. ² Nakaán ña xi'í tótsín san ne, un vá'a tsi kéne u'me xi'í san, vatá ó kakene u'me iní ūrnu ká'nu kue'en. Kúnee ngántií san ni kanií e dukún kan ū'me tótsín san. ³ Mé'ñu u'mé san ne, vé'xí skunti é kaka ti kanií ñūxiví a. Ní'í tī é kué'é ti vatá ó de tdu'me, kiti íó ñu'u a. ⁴ Ká'an ña ni tī é ña ku nanti'í ti ite é kae'nu ñu'u a, nté kú'u kuíi, nté ūtun di. Da mii tsi ñá'a san kué'e ti ña, tē ña te uve ná'a xteén ña seu Xúva kó. ⁵ Ní'í tī é nanto'o ti ña te ū'un xoo, ntá tsi ína kuvi ka'ní kue'en tī ña. Mí kaxé'e ti ne, kaexnúu vatá ó kaexnúu da kaxé'e tdu'mé san.

⁶ Ntuví tsikán ne, un vá'a tsi nantuku ñá'a san nté koo kuvi ña, ntá tsi ña ní'í ña nté koo. Kuán te un vá'a tsi ntio ña é kuvi ñá ne, ñá ní'í ñá doxi'í san.

⁷ Skuntí san ne, vata ntáa idú kiti tu'vé í é kí'ín ti mé'ñu du'xén ntáa ti. Díki tī ne, odo é vata ntáa le'e e kúvi kaá kuan ntáa.

Núu tī ne, vata ito nuu ña'a ito. ⁸ Idi ti ne, vatá ó nani idi ñad'í. Nú'ú ti ne, vata ntáa nu'u ña'ña ntáa. ⁹ Uve ata ti tdi'xi e nté kaa te káa kúvi. Dá ntáva ti ne, kakañu'u vata te ntaíta nti'xin ña te da díi kareta e ntáñu'u idú, kiti ntañu mé'ñu du'xén san. ¹⁰ Dú'me tī ne, vata ntáa du'me tdú'me ntáa ne, iní xe'e tī di. Dú'me tī san ntée é ntuku kui'í tī ña'a san ú'un xoo. ¹¹ Tō'ó ti ne, diví ánjē, ña e ntée nta'a i tótsín san. Abaduun nani é tū'un hébreú ne, Apoliuun nani é tū'ún griegú ne, kani tū'un “é nantí'í kue'en”.

¹² É ita nti'xin é kuvi ūun dóxó. Úvi ká kakanaá ve.

¹³ Kidáa ne, ánjē, ña é kuvi íñú san ne, nakuéku ña trūnpeta ña. Tēkú ko uun tatsin í e kíi mé'ñu ngimi ntíki san é odo nú ña e kúvi kaá kuaan é ntisií nuu Xuva ko. ¹⁴ Kidáa ne, kaka'an tátsín san nī ánjē, ña é kui íñu, ña é ní'í nta'a trunpeta:

—Nantuten ngimi ánjē, ña é uve tīn mí kainu ntute ka'nu é nani Eúfrate —ka'an.

¹⁵ Kidáa né, nántuté ña ngimi ánjē san é ka'ní ñá uun ta'vi í é kuvi ūni ta'vi ña'a san, tsi é ntóo tú'vē ñá tē xee úra i, ni ntūvī, ni xóo, ni kuía. ¹⁶ Kútuní ko nté kaa sntadun, ña ntántóo idú ne, uví sientu míñu ña.

¹⁷ Xée ntú ko idú san nī ña ntántóo ti. Sntadún san ne, ntánti'u núu kúñu ña káa é kaito kue'é, nī é kuíi, nī é kuáán di. Díki idú ñá ne, vata ntáa díki ñá'ña ntáa ne, kakkí ñu'u xú'u ti. Ú'me ni dū'xé ñu'u di. ¹⁸ Xí'í uun tā'vi í é kuvi ūni ta'vi ña'a san ntuni núu tsi i: ñu'ú san ni ū'mé san ni dū'xé ñu'ú san e kíi xu'u ti. ¹⁹ Tsi idú san ne, íó ntii tī é kuvi ka'ní tī ña'a é xū'u xí'í ni dū'me tī. Tsi du'me tī ne, vata kaa díki kóo ne, diví é kantuku kui'í tī ña'a san.

²⁰ Ntá tsi ña nguii san, ña é ña ni duku ntée tsikán ne, ñá ni nativí iní ña kuétsi ña é nté ña ni xtuví mii ña é nuu iní ña é ña vá'a san nī sántu ña e kúvi kaá kuaán, nī káa kuí'xín, nī káa kué'é, nī xūú, nī ūtun di, é nté ña kaito, nté ña katéku i, nté ña kui kaka di. ²¹ Ntē ña ni nativí iní ña é kuán tsi e ntaé'ní ña ña'a, e ntáde ña dotatan, e ntáde ña é kini kaa ni ñad'í, e ntadú'u ña di.

10

Ánje ni tūtu lu'nti é kätinuú san

¹ Kidáa ne, iní tuku ú uun ánjē, ña dóo ntii iní í ne, vé'xí ña e dukún kǎn. Nuu ta'an ña viko; ntee rkuaá'nti díki ña. Núu ña ne, kaxi'í nuu vatá ó kaxi'í nuu ngántií san. D'ín ña ne, vata kaa ntu'u é kai'xi kaa. ² Ní'í nta'a ña ūun tutu lu'nti é kaa ntáa. D'ín kua'a ña xtúvi ña nú ntute ñu'u kǎn né, d'ín datsin ña ne, ñu'u san xtúvi ña. ³ Un ntii tsi káchu'u ña, vatá ó de ña'ña dá kanakiti tī. Dá kúvi kachu'u ñá ne, kátsin u'xé ito. ⁴ Dá kúvi kátsin é u'xé ito sán ne, ncho xntéé na'a u é

kāka'an, ntá tsi dá iō tu'v'e u é ka'u ú ne, tēkú ko uun tatsin e dukún kān, kaka'an:

—Xnuun xū'un e téku o e kátsin u'xé ito. ¡Ñā kū dí xnteen na'an! —ka'an.

⁵ Kidāā ne, ánjē san, ña ntitsi nú ntute ñu'u sán ni ñu'u a dí ne, nátá'an ntée ña nta'a ku'a ña e dukún kān. ⁶ Natékū ñā Xuva kō, ña kantító ntii dañu ntūvi, ña de vá'a e dukún kan ni ñuxiví ni ntute ñu'u ni ūn ntíi ntíi nee iñá katuví, kaka'an ña tsi ña kukuíi ka. ⁷ Kaka'an ña tsi ntuví dá nakuēku ánjē, ña é kui ū'xé san, trunpeta ñā ne, kuntaa núu i é mii tsi Xuva ko ñi ñā, vata ō ka'an ñā nī ña dé tsiñu iñā ña, ña ntáka'an tū'un ñā.

⁸ Kidāā ne, tátsin e tēkú ko dí'na ne, kaka'an xtúku nī ko nte e dukún kān:

—Kuē'éen, kúki'in tutu é ni'i nta'ā ánjē sán, diví é nakāā ñā'a, ña ntitsi nú ntute ñu'u kan ni ñu'u a —ka'an.

⁹ Dukuān ne, ñé'ē u mí tuvi ánjē sán ne, ikān ú tutú san. Kaka'an ñā nī kō:

—Kí'in ne, dá kā'xin. Tē é'xin ne, vídin vata ē'xi ntúdin kítume, ntá tsi kuia núu í'xi o kān —ka'an ñā.

¹⁰ Kidāā né, kí'i ú tutú san é ni'i nta'ā ánjē sán ne, ē'xí u. Kuan ē'xi ntí'xe vata ē'xi ntúdin, ntá tsi dá kúvi é'xi ú ne, kuia núu í'xi ko. ¹¹ Kaka'an ñā nī kō:

—Da mii é kā'an ntódon kán ni ūn ntíi ntíi ñā'a, ña ntoo dá mí'i ká ñuú, nī ña ntáka'an dá neé ka tū'un, ni rēi ñā dí —ka'an ñā.

11

Ñā é ūvi ñā'a, ña é kā'an ntódo tū'un Xuva kō

¹ Kidāā né, tā'xi ña kó uun ntoo kani, vata kaa utun é kí'i kú've núu ō káa ne, kaka'an ñā nī ko:

—Nākuntítsin, kí'in kú'ven úkun Xuva ko nī nú nāa ñā ne, ka'vin nté kaa ñā'a ntánuu iní ña Xuva kō má úkún san. ² Ntá tsi ña kí'in kú'ven kura ukún san, tsi xe'é ña sá'ā é kúvi iñā ñā'a, ña é ña íni xoo é Xuva kō ne, kaka nuu ña ñuú Xuva ko te ūvi díko uvi xoo. ³ Xu'ú ne, taxnúu ú uvi ñā'a, ña é kā'an ntódo tū'un kó ne, ku'un ña du'nu kúxta úun míil uvi sientu uni díko ntūvi —ka'an ñā.

⁴ Ñā é uvi ñā'a san ne, vata ntáa uvi útun olívu ntáa ña. Vata ntáa tun tsumé é ūvi san e ntāñi núu To'lo ñuxiví san ntáa ña. ⁵ Tē xoó ncho ntukú kui'i í ña ne, kene ñu'u xu'u ña ne, koko kue'en. Kuān koo nto'o ña ntaínchu'vi ña. ⁶ Ña uvi ñā'a san ne, ío ntii ñā é nakādi ñā e dukún kān vata koo é ña kíin dávi da nī ntáka'an ntódo ña tū'un Xuva kō. Ío ntii ñā é kúvi víi ña é ntūvi níñi ntuté san ne, kuvi víi ña é nantó'o ña ñā'a, ña ntoo ñuxiví san, é tññ ña da neé ka kui'i vata koo é ntio ñā.

⁷ Ntá tsi dá ita ntí'xin ka'an ntí'i ña tū'un Xuva kō né, kēne uun kiti xu'u totsín san é

vii tí ni ña du'xēn. Kuvi víi tí ka'ní tí ña. ⁸ Kidāā né, kuntōo mé'ñu kúñu ñā itsi mé'ñu ñuú ka'nu san mi náxnteē ñā Tó'o kō ntíkā krusi san. Nuú sá'á ne, vata kaa ñuú Sodomá ni ñuú Egitō kaa. ⁹ Ūni ntūvi nte dáva ne, koto ñā'a san kúñu ñā, ña vé'xi da mí'i ká ñuú, da neé ka tatá ña, é da neé ka tū'ūn ntáka'an ñā dí ne, ñā kuē'é ña itsi é kuntú'xi vá'a ña. ¹⁰ Ña ntántoo ñuxiví san ne, ñā tē nté kaa diní ña tsi xí'í ña uvi ñā'a san. Vii ña viko ne, kuē'e ñā doméni tá'an ña, tsi ña uvi ñā'a, ña é ka'an ntódo tū'un Xuva kō né, dōo nantó'o ñā ña ntántoo ñuxiví sa.

¹¹ Ntá tsi da kúvi uni ntūvi ntē dáva ne, nantóto xtuku Xuva ko ntuví ñā'a san ne, nákuíñi ña. Un vá'a tsi ū'vi un ntíi ntíi ñā'a san dá iní ña ña. ¹² Kidāā né, tēkú ña uvi ñā'a san e dōo ntii kaka'an tátsin é vē'xí e dukún kan ni ñā:

—Kí'xi nto i'a —ka'an tátsin san.

Dukuān ntaíni ña ntaínchu'vi ñā san ne, kúntáa ña e dukún kan mé'ñu víkō san. ¹³ Ura í tsikán ne, un vá'a tsi taan. Kó'xo uun ta'vi í é kuvi ū'xi tá'vi ñuú san. Ū'xé míil ñā'a xí'í ñā da ita ntí'xin kúvi taan. Ñā'a, ña ntántoo ká san ne, ñā te nté kaa u'ví ña. Da kidāā nana'u ñā iní ña e dōo ka'nu Xuva kō, ña tuví e dukún kān.

¹⁴ É ita ntí'xin é kuvi ūvi dóxō sán ne, e dōko sá xee é kuvi ūni san ve.

Trunpeta é kuvi ū'xé san

¹⁵ Kidāā ne, ánjē, ña é kuvi ū'xé san ne, nakuēku ña trunpeta ña. Díto tsi un ntii tsi ntáka'an tátsin e dukún kān:

Un ntíi ntíi ñuú ñuxiví san ne, kaduku ntée Xuva kō é kadā kú'vē ña, ntuví ñā Cristu, ña e táxnū ña. Ntii dañu ntūvi é kadā kú'vē ña, ka'an. ¹⁶ Kidāā né, ñatā, ña é oko kimi ñā'a, ña ntántoo nú tēu núu Xuva kó san ne, un tsi nákunchiti ntaā ñā nuu Xuva ko é nuu iní ña ña, ¹⁷ ntáka'an ña:

Nata'xi ntí sintiá'vi nta'a nto, Xuvā ntí, ña e dōo ka'nu. Diví ntó é tuví nto vevíi ne, diví ntó kidāá dí ne, kuan tsi koo kutuví ntó ntii dañu ntūvi. Nata'xi ntí sintiá'vi nta'a nto, tsi e ní'i nto e dōo iō nto é víi ntó ne, e éni ntu'u nto kadé kú'vē ntó ve.

¹⁸ É kúdiin ña ntántoo un ntíi ntíi ñuú san, ntá tsi é xee ntūvi é kuē'é nto ña é ntó'o ña ve.

E xee ntūvi é kadā kú'vē nto iñā ñā ntí'xi san ne,

kué'e nto ñā é vā'á, ña dé tsiñu iñā nto, ña é ka'an ntódo tū'un nto, nī ña é kā'an nāa nto.

Kué'e ntó é vā'á iñā ñā'a, ña e ntaiko ñu'u nto, un ntíi ntíi ñā, te kuetsi, te na'nu ña.

E xéé ntúvi é nantō'o nto ña'a, ña ntánatívi ñuxiví san, ka'an ña.

¹⁹ Kidáá né, nákaán xi'i úkun Xuva kó é tuvi e dukún kán ne, iní i kán ne, díto tuví etun mí ñu'u vá'a lei Xúva kó. Kidáá né, dóo kaxi'i nuu. Dóo kakatsín di. Dóo díto tatsín san. Dóo katáan di. Un vá'a tsi kaxi'in davi xuú di.

12

Uun ñadí'í, ni kiti ña vá'a, kiti u'xe díki i

¹ Kidáá né, kái díto uun e dóo ka'nu e dukún kán. Ikán ntítsi uun ñadí'í, nuu tá'an ña ngántíi ne, xóó sán ne, ntekú nti'i dí'in ña ne, le'e é kuvá'a é úxuvi xntivi ntekú díki ña. ² Ñu'u i'xá ña ne, kakachu'u ntáa ña é kaexnúu i'xi ña, tsi dokó sa káku i'xá ña. ³ Kidáá né, kái ká xtuku uun nuu i e dukún kán. Iní u é ntítsi uun kiti ña vá'a, teku ku'e ti, é úve u'xe díki ti ni ú'xi ntáki ti. Kuán o ntántídó le'e san xé un xé un díki ti. ⁴ Dú'me xtí dita núu ti uun ta'vi i é kuvi úni ta'vi xntivi san ne, náko'xó nuu ti nte ñuxiví a. Kidáá ne, íntísi kiti ña vá'a san nuu ñadí'í, ña dokó sa káku i'xá i. Ntítsi nteé ti i é ká'xi ti i te káku. ⁵ I'xa é nakáku ña ne, i'xa tii é kadá kú'vé un ntií ntíi ñu'u, é kuni'i nta'a tátun i e kúvi káa. Ntá tsi Xuva kó ne, nakí'i ña i'xá san é kútuvi ni ña nú tēu ña. ⁶ Ñadí'í san ne, ínu ña, kue'en ñá ñuu itsi mí xtúvi tú'vé Xuva kó mí kutuvi ñá, mí kuénta víi ña ña uun míil úvi sientu uní díko ntuvi.

⁷ Kidáá ne, kúvi du'xēn e dukún kán. Ánje ña odo núu, ñá nani Mígee, díví ña ni un ntí'í ánje ña né, náá ñá ní kiti ña vá'a san. Kiti ña vá'a sán ni un ntí'í ánje tí ne, un vá'a tsi náa ti ni ña, ⁸ ntá tsi ña ni kuvi víi ti. Ná ni ní'i mí kuntuó ká ti ní ánje tí e dukún kán. ⁹ Dukuán ne, náko'xó ña kiti ña vá'a san, kiti itúvi nte ntúvi dí'na, kiti é nani diablu, tó'o e ña vá'a san. Dívi tí é Satanaa náni ti di, kiti kaeni nta'vi ña'a dá kaníi ñuxiví san. Náko'xó ña ti ni un ntí'í ánje ti úun tsi nte ñuxiví a.

¹⁰ Tékú ko tsí un ntíi tsi káka'an tátsín san nte e dukún kán:

E xéé ntúvi é nakákú Xuva ko ko vé.
E xéé ña e dóo ntii iní ña é kadá kú'vé ña.
Cristu, ña táxnuu ña ne, kodo núu ña é un ntí'í vé.

Tsi é nakó'xo nteé ñá kiti katsi'i kuétsi ta'an ko nta'a Xuva ko ntē ntúvi ntē níñu.

¹¹ Kúvi idé ta'an ko sán ni e ña vá'a san kuénta iña níñi é etí A Le'ntú san, ni kuénta iña tú'un é nuu é ntaā i e ntáka'an ñá,

tsi ña ni de víni ña ntuvi iña ña, kuán te na kuví ña.

¹² Kuntuó díni ntó ve, e dukún kan, ni un ntí'í ña ntántoo ikán.

Ntá tsi ña ntu ntá'vi ide nto, ña ntántoo ñuxiví san ní nú ntute ñu'u kán,

tsí e ntíi tó'o e ña vá'a san mí ntoo nto ve.

Un vá'a tsi kakudiin, tsí ini tsi ña na'a ka kutuvi, ka'an tátsín san.

¹³ Dá ini kiti ña vá'a san tsí nakó'xo ña ti ñuxiví a ne, íntikin tí ñadí'í, ña nakáku i'xa tíi san. ¹⁴ Ntá tsi ñadí'í san ne, ní'i ña uvi ntí'xin tátun ka'nú san é ntáva ña, ki'in ña ñuu itsí kán, mí dóo iká mí tuví kiti ña vá'a san. Ikán ne, ní'i ñá é ká'xi ñá uní kuia nte dáva. ¹⁵ Kiti ña vá'a sán ne, tává ti ntute xu'u ti é vata kaa ntute ka'nu kaa vata koo é kí'in ní'i ntuté san ñadí'í san. ¹⁶ Ntá tsi xntíi ñu'ú san ñadí'í san, e nántika ñu'ú sán ne, ikan kúntíi ntute ka'nu san e táva kiti ña vá'a san xu'u ti. ¹⁷ Dukuán né, kúdiin ku'é en kiti ña vá'a sán ni ñadí'í san. Ntaka ti ikán ne, dá ku'é en ti é víi tí du'xen ni i'xá ñá, ña nguú san, ña ntáde ntaa é káka'an Xúva kó, ña ntántikin Jésuu.

13

Úvi kiti dóo donchu'vi ntáa

¹ Ntútsi u nú ñuti díni ntute ñu'ú san, iní u kéne ntíta úun kiti e dóo donchu'vi kaa mé'ñu ntute ñu'ú kán, kiti uve u'xe díki i ní ú'xi ntáki i. Kántídó le'e é un é un ntáki ti. Uve na'a díki ti e dóo kiní ó kaka'an kuénta iña Xuva ko. ² Kiti dóo donchu'vi kaa, kiti é iní u sán ne, vata kaa ñaña tekú kaa ti. Ntá tsi dí'in tí ne, vata ntáa dí'in oso ntáa ne, xu'u tí ne, vata kaa xu'u ñaña kaa. Kiti ña vá'a sán ne, xé'le ti ntii tí é nteé kimi tí. Xé'le ti téu ti mí tuví ti é víi tí tsíñu ka'nu. ³ Kiti dóo donchu'vi kaa sán ne, vata té ní'i kuí'i kue'en úun díki ti, ntá tsi é ntuvá'a. Un ntíi ntíi ña'a, ña ntántoo ñuxiví san ne, ntántikin ñá ti, tsí koo da kúduva ña é ntuvá'a díki ti. ⁴ Ntánuu iní ña'a san kiti ña vá'a san, tsí xe'é ti ntii ti kiti dóo donchu'vi kaa san vata koo é kuvi kada kú'vé ti. Ntánuu iní ña'a san kiti dóo donchu'vi kaa san ne, ntáka'an ña:

—¿Xoó ntu é vata kaa kiti dóo donchu'vi kaa san? ¿Xoó ntu kuvi víi i é náá ní tí? — ka'an ña.

⁵ Ní'i ti ítsi e dóo ka'nu víi ti, e dóo kini koo ka'an tí iña Xuva ko. Ní'i tí é kadá kú'vé ti uvi díko uvi xoó ne, ⁶ kuan ó dé ti. Dóo kini ka'an tí iña Xuva ko ni e dukún kán mí tuví ña, ní ña ntántoo ní ña ikán. ⁷ Ní'i tí é víi tí du'xen ní ña ntántikin Xúva kó né, kúvi idé ti ní ña. Ní'i tí é kadá kú'vé ti iña un ntíi ntíi ña'a, ní ún ntíi ntíi tátá ña'a, ní ún ntíi ntíi ñu'u, ní ún ntíi ntíi ña'a, ña ntáka'an dá née ka tú'un. ⁸ Un ntíi ntíi ña'a, ña ntántoo ñuxiví san ne, ínū iní ña kiti dóo donchu'vi kaa san, ña é ña ní uvé na'a díví i tutú A Le'ntu é xí'í un tsi nte da íñi ntú'u ñuxiví san, tutú mí uve na'a xoo e ní'i i ntuvi iña i ntii dañu ntúvi.

⁹ Te ínín é kinin ne, kinin. ¹⁰ Tē xoó ní'i i é kunuu kutú né, kunuu kutu ntí'xe. Tē xoó ní'i i é kúvi nuu káa ne, káá kuví nuu ña.

Dukuān né, xo'ō é ntáduku ntée o Xuva kō ne, ka'nu vii ó nima kó ne, kunūu ini kō nā di.

¹¹ Kidāā né, iní xtuku u úun kiti e dóo donchu'ví kaa. Kiti sá'á ne, űu'u san kakéne ti. Uve uvi ntáki ti é vata kaa a le'ntú kaa ti, ntá tsi kaka'an tí vatá ó kaka'an kiti űa vá'a san. ¹² Ní'i ti itsi é kadā kú'vē tí naa i kiti kuvi űun san dá ntoo dadii ti. Kade ti é un ntíí ntíí űa'a, űa ntántoo dá kanii űuxiví san, kunuu iní űá kiti kuvi űun san. ¹³ Dóo ini ti nté koo vii ti é kōo dá ntákudū'va űa'a san. Un tsi nte kúvi nakūin ti űu'u é kai'xi nte e dukún kan nū dukuān ntaíto díto űa'a san űuxiví a. ¹⁴ Kuenta iña i sá'á é ní'i ti e kúvi idé ti dá kade ti tsiűu kiti kui űun sán ne, kaeni nta'ví ti űa'a, űa ntántoo űuxiví sa. Kaka'an tí ni űa'a san é na ntāvá'a naa űá santu kiti kuvi űun, kiti idó xoo ka űa'a, űa é űa kanúu iní i santu, kiti kuvi űun sán ne, na kuvi űa. ¹⁶ Taxnúu ti é na kúvé na'a seú san nta'a kua'a űa ne, ó xteén űa, un ntíí ntíí űa'a san, te kuetsi te na'nu űa, te kuika űa, te nta'ví űá, te ió tó'ó űa ne, ó iña mii űa ntáde tsiűu űa. ¹⁷ Nté uun xoxo kuvi díko i, nté űa kuvi kuini í, té űa ne ntée na'a seú san kúűu í. Seú san ne, dívi kiti é kuvi űun sán, ó numéru dívi ti.

¹⁸ Sá'á ne, ntio é koto ntuu ó. Xoo é ki'in iní í ne, na naka'vi űa numéru kiti kuvi űun san. Numéru sán ne, kaduku ntée uun dívi űa'a, űa ntoo űuxiví sa. Te nakua'a ó numéru dívi űá ne, iűu sientu uní díko iűu.

14

Nchu'un e íta űa'a, űa uun sientu uvi díko kimi míil űa'a

¹ Kidāā né, iní u ntitsi A Le'ntú san tí'í í xuku Siuún, ni űun sientu uvi díko kimi míil űa'a, űa é ntée na'a xteen i dívi A Le'ntú san ni dívi Uva í. Dadii tsi ntáñi ntíí ntíí űa. ² Kidāā né, tékú ko é vē'xí nte e dukún kan vatá ó kaka'ñu'u ntúte kaa'nu, vatá ó kuvi dá kaké'xén nuu da dóo ntii kakatsin, vatá ó kuvi da dóo titín űa'a ntánakueku űa kiűú'u. ³ Íta űa uun nchu'ún xee nú tēu Xúva ko, ni ngimi kiti ntantúto sán ni űatá sán di. Nté uun űa'a űa ni kuvi kutú've űa nchu'ún xee san, tsí da mii tsi űa'a, űa é űun sientu uvi díko kimi míil űa'a, űa é nakáku, űa űu'u ta'an űuxiví a, kuvi íta űa. ⁴ űa sá'á ne, űa ni idé űa kuetsi ni űad'i, tsi ntúntoo űa. Ntántikin űá A Le'ntú san da mí'i ka mí'kin űa. Nakáku űa mé'ñu űa ntoo űuxiví sa é kuvi űun nuu i doméni iña Xuva ko ní A Le'ntú san. ⁵ Nté uun dovete űa ni ká'an űa, é nté űa tuvi kuetsi űa nūu Xuva ko.

Ánjē, űa uní űá'a, űa ní'i tú'ún

⁶ Kidāā né, iní xtuku ú uun ká ánjē, űa kaiko mé'ñu e dukún kán ne, e ní'i űa tú'ún e dóo va'á ntii daűu ntúvi é ká'an ntodo űá ní űa ntoo űuxiví sa, űa dá mí'i ká űu, é da nēé ka tu'ún, da nēé ka tatá űa. ⁷ Un ntii tsí kéné űa, kaka'an űa:

—Kuiko űu'u nto Xuva kō ne, kada ka'nu nto űa. Tsi e xée ura i é kadā kú'vē űá kuenta iña űa'a san. Kunuu iní ntó űa di, tsí dívi űa de vá'a űa e dukún kan ni űuxiví sa, ni ntute űu'u kán, ni űn ntíí ntíí ntute kuíi é kákene űu'u sán di —ka'an űa.

⁸ Kidāā né, xée ánjē, űa é kuvi úvi san, kaka'an űa:

—ÍE kó'xō nuu, e kó'xō nuu űuú ka'nu Babilonia, é íde ki'vi un ntíí ntíí űuú san ni vīnu i é kīni kaa! —ka'an ánjē san.

⁹ Kidāā né, xée tūku ánjē, űa é kuvi úní san ne, un ntii tsi kéné űa, kaka'an űa:

—Tē xoo űa'a kanuu iní űa kiti san ni santu tí ne, kaxé'e űa xteén űa ó nta'a űa é kunteé na'a kaa ti ne, ¹⁰ kuđiin kué'en Xúva ko ni űa. űá ntuntá'vi iní űa űa nté un síin. Kué'e űa űa é ntó'o űa é kōko űa űu'u du'xe san nuu ánje ni nūu A Le'ntú san. ¹¹ Ú'mē é kákene mí ntánto'o űa ne, kuan tsi koo kené ntii daűu ntúvi. űa'a, űa é kánuu iní i kiti san ni santu tí, űa é nte'e káa tí xteen i ne, űa ní'i űa é kú'un kadin űá nté ntúvi nté níűu —ka'an űa.

¹² Dukuān né, űa'a, űa ntáduku ntée Xuva kō san, űa ntáde ntaa é káka'an űa, űa ntákuinti'xe i Jesuu ne, kantio e dóo ka'xi vii űá nima űa.

¹³ Kidāā né, tékú ko é káka'an tatsín san ní ko nte e dukún kán:

—Xntéén na'an sá'á: “Nté kui vá'a űa'a, űa xi'i e kuinti'xe űa Xuva kō.” Kuan koo xntéén —ka'an.

—Vá'á ó —ka'an Espiritū Sántū san—, tsí kuntuo da'na űa; űa káda tsiűu ká űa, tsí ki'in ní'i űa nuu i é vá'á ó dé űa űuxiví a —ka'an űa.

Ntuvi é nakuitá űá űa'a san űuxiví san

¹⁴ Kidāā né, iní u uun viko kui'xin. Nú víkó san tñti'i uun é vata kaa űatíi kaa. Ntekú le'e e kúvi kaa kuaan díki űá ne, ni'i nta'a űa űun káa dakua e dóo ntikó. ¹⁵ É tūku ánjē kíi űa iní ukún san ne, un ntii tsi káka'an űá ní űa tuví nú víkó san:

—ÍKadan tsiűun ni'in káa dakuá o ve! tsí e xée ntúvi é nakuidon, tsi dóo itsi kiti kii űuxiví san —ka'an űa.

¹⁶ Kidāā ne, űa é tuví nú víkó san ne, natántee űa káa dakuá űa ne, eni ntu'u űa nákuido űa kiti itsi san.

¹⁷ Kidāā né, kii tuku ánjē ini ukun é tuví e dukún kán, ní'i űa káa dakua e dóo vá'a ntikó. ¹⁸ Kii xtuku ánjē nú náá san. Ánje, űa sá'á ne, nteé nta'a űa űu'u. Un ntii tsi káka'an űá ní ánjē, űa é ní'i káa dakua e dóo ntikó san:

—¡Natántéen káa dakuá o! Nakuidon xo'o tinti'ó san, tsi dóo itsí ti —ka'an ña.

¹⁹ Ánjē sán ne, nátántée ña káa dakuá ña ñu'u a ne, kátsin ña xo'o tinti'ó san. Tsū'un ña ti iní tun ntóo Xuva kō é kádin ñá ti. Sá'a káni tú'un é nanto'o Xuva ko kō. ²⁰ Kiti tinti'ó san ne, Ixkádin ña tī nte díñi ñuu san ne, nté kaa te niñi dóo kí tun ntóo san. È'nu un tsi da nté xēe nú xo'o xu'u idú san ne, vata kaa ntute ka'nu kaa e xee tá'an nte uní sientu kilumétru é ká'nu.

15

Ú'xé ánjē, ña é ni'i u'xe núu i é ntó'o ña'a

¹ Iní u é dukún kán uun ká tuku nuu i é dóo ka'nu kue'én ne, un tsi kúdu'va iní ko dá iní u. Iní u u'xe ánjē, ña é ni'i u'xe núu i é dóo nto'o ña'a san. Na kōó ká nuu i é nto'o ña'a san te ita ntí'xin nuu i sá'á, tsi ikán xee tá'an mí ntí'i é kúdiin Xúva kō.

² Iní u uun ntute ñu'u é vata ito xūxu é kaxi'í ni'ni é kadaka ñú'u. Ntáñi ña'a nú ntute san, ña é kúvi idé ni kiti san ni sántu tí, ni káa ti ni numéru divi ti di. Odo ña kiñú'ú é xe'é Xuva ko ña. ³ Ita ña nchu'ún vatá o ita Muisee, ña dé tsiñu iña Xuva kó ne, vatá o nchu'ún A Le'ntú san di. Sá'á ntaíta ña: Dóo ka'nu ne, dóo vá'á o un ntí'i nuú i é kade nto.

Da ntákudu'va ntí nuu i é kade nto, Xuvá ntí, ña é dóo ío ntii í é víi da neé ka. Itsi nto ne, itsi ntaa, itsi é nuu é ntaa í. Divi ntó Rei da mí'i ká ñuu.

⁴ ¿Vá ío ntú xoo é ña ká'v'í i nto, Xuvá nti? ¿O ío ntú xoo é ña ká'an i é dóo ka'nu nto? Tsi da mii xntó é vá'á ntí'xe nto. Xee ña'a da mí'i ká ñuu é káda ka'nu ña nto. Tsi díto é dóo vá'á o kade kú'v'e nto, kuan o ita ña.

⁵ Kidáa né, iní u é kántii iní ukún Xuva kō é dukún kán mí dóo xii, mí ñu'u vá'a lei ña. ⁶ Ntii u'xe ánjē san má úkún kán, ña ni'i u'xe núu i é ntó'o ña'a san. Ñu'u ña doo ntii é dóo va'a, é un tsi kai'xi kai'xi sa. Kafinu doo e kúvi kaá kuaan xkántika ña. ⁷ Kidáa ne, uun kiti é kuvi kímí kiti ntantito sán ne, xé'e ña ũun e'xin é kúvi kaá kuaan dá un dá un ánjē, ña é ú'xé san. Ñu'u tsitu e'xin san núu i é ntó'o ña'a é vé'xí nta'a Xuva kō, ña kantító ntii dañu ntúvi. ⁸ Ñu'u tsitu iní ukún san u'me é vé'xí nta'a Xuva kō, ña é dóo ka'nu, ña é dóo ntii iní i. Nté uun xoxo kuvi k'v'í i má úkún kán da nté ntí'i é ú'xe núu i é dóo nto'o ña'a san é ni'i ánjē, ña é ú'xé san.

16

E'xin é ñu'u é ntó'o ña'a san nta'a Xúva kō

¹ Kidáa né, tēkú ko tsi dóo ntii káka'an tátsin san nte iní ukún kán, kaka'an ni ánjē, ña u'xe ñá'a san:

—Kue'én ntó, kúkate nto nuu i é dóo nto'o ña ñuxiví san é ñu'u ú'xe é'xin san ñuxiví kán —ka'an tátsin san.

² Kué'én ánjē, ña é kuvi ũun sán ne, eté ña é ñu'u e'xin ña ñuxiví kán. Un ntii ntii ña'a, ña é ntéé na'a káa kiti san kúñu i ni ña ntánuu iní i santu tí ne, kēne tintu'xe é dóo kini ntáa kúñu ña ne, un vá'a vá'a tsi exnúu.

³ Ánjē, ña é kuvi ũvi san ne, eté ña é ñu'u e'xin ña nú ntute ñu'u kán ne, ntute sán ne, ntúvi niñi váta ito niñi ná xi'i itó. Xí'i ntii ntii kiti ñu'u nto'o iní ntute ñu'u kán.

⁴ Ánjē, ña é kuvi ũni san ne, eté ña é ñu'u e'xin ña nú ntute ka'nu kan ní mí kaé'nu ntute sán ne, ntuví niñi di. ⁵ Kidáa né, tēkú ko tsi ánjē, ña nteé nta'a i ntute sán ne, kaka'an ña:

Dóo vá'á o kade kú'v'e ntó, Xuvá nti.

Dóo vá'á kue'en nto,

nto'o é tuví nto vevii ne, tuví nto kidaá di.

⁶ Tsi divi ña éti ña niñi ña'a,

ñá ntáduku ntée nto,

ni ñá'a, ña é ká'an ntódo tú'un ntó.

Vevii ne, nakó'o nto ña niñi,

tsí mii ñá ntúku ñá é kuán koo víi nto ni ñá, ka'an ánjē san.

⁷ Tēkú xtuku kó uun tatsin é vé'xi nú nāa kan, é káka'an:

—Kuan koo, Xuvá ntí, ña é dóo ntii iní i, tsi dóo vá'á o kade kú'v'e nto é nuu é ntaa í —ka'an.

⁸ Ánjē, ña é kuvi kímí san ne, eté ña é ñu'u e'xin ña nú ngántii san ne, ní'i itsi é ká'mi ntúve i ña'a san. ⁹ Un vá'a tsi í'xi ñá'a san é xe'é ka'ni kué'en ngántii san. Ntá tsi ñá ni nátivi iní ña, nté ña ni ká'an ña te dóo ka'nu Xuva kō. Ká'an káni ña iña Xuva ko, tsí divi ña é táxnúu ña é ntó'o ña.

¹⁰ Ánjē, ña é kuvi ũ'ún san ne, eté ña é ñu'u e'xin ña nú téu kiti dóo donchu'ví kaa san ne, kúnee mí kadé kú'v'e ti. Ña'a sán ne, un tsi náka'xi tá'an ña nú'u ña é dóo ntánto'o ña. ¹¹ Ntá tsi dá díi díi ka ntáka'an káni ña iña Xuva ko, ña tuví é dukún kán, tsi dóo ntánto'o ña é ntáte'u ña tintu'xé san. Nté ña ni natívi iní ña nuu í é ntáde ña.

¹² Ánjē, ña é kuvi iñu san ne, eté ña é ñu'u e'xin ña nú ntute é dóo ka'nu san é nani Eúfraté ne, itsi nūu ntute san vata koo é kúvi kuíta ntí'xin rei, ña ntáde kú'v'e ñuu é ntoo mí kaínu ngántii san.

¹³ Kidáa né, iní u tsi kí uní espíritú é káni ntáa san xu'u kiti ña vá'á sán ni xū'u kiti dóo donchu'ví kaa san, ni xū'u ña kaka'an é tú'ún Xuva ko káka'an ña, ntá tsi ña ntáa. Vata ntáa tsá'vá ntáa espíritú é káni ntáa é kíi xu'u ña. ¹⁴ Vé'xi ntá'a tó'o é ña vá'á sán ne, kade nuu i é kōo da ntákudu'va ña'a san. Kí'mí mí ntoo un ntii ntii rei ñuxiví san vata koo é nakúvé ta'an ña é víi ñá du'xen ni Xuva kō,

ña é kuvi vii é un ntíí. Dóó ka'nu kuvi ntuvi tsikan.

¹⁵ “Koto nto tsí da née iní xntó ki'xi ú vata koo ki'xi uun ña du'u. Nté kui vá'a ña'a, ña é ña te ntákidi, ña é ió tu'vé doo i vata koo é ña kúk'a'an nuu ña é kíni ña'a san é kuntíí ña”, kuan ó ka'an Xúva kó.

¹⁶ Ne, nataká nuu rei san ñuu é nani Ar-magèduun é tū'un hébreu.

¹⁷ Ánjē, ña é kui ū'xé san ne, eté ña é ñū'u e'xin ña mé'ñū tatsin san ne, nte nú tēu ka'nu é tuví iní ukun e dukún kán ne, un ntíi tsi káka'an úun tatsin é káka'an:

—jÉ kúvi ve! —ka'an.

¹⁸ Kidáá ne, iní ntú'ū xi'í nuu ne, kátsín di. Dóo káñu'ú ne, un ntíi tsí taán ñuxiví a. Nté uun ito vata táan vata ó kúvi sá'a nte ntúvi é ntoo ña'a ñuxiví a. ¹⁹ Nūú ka'nu sán ne, ntíka. Uni tá'vī kúvi. Un ntíi ntíí ñuu dá kanií ñūxiví sá ne, nūu dí ne, naka'an Xuva ko ñūu ká'nu é nani Babiloniá ne, díi ka kue'le xe'é ña é ntó'o ña; un vá'a tsi kúdiin ña ni ñūú tsikan. ²⁰ Ntoko ñū'u un ntíi ntíí ñuu é ódo ntíi táa mé'ñū ntute ñū'u kán né, kúnaá un ntíi ntíí xuku. ²¹ Un tsi nte e dukún kan vè'xi kíin davi xuu é ña te da va ntáa, é víi te ūvi díko kílu é un é un, é kó'xó ntódo ata ña'a san. Ne, dóó ka'an kíni ña'a san iña Xuva ko kuenta iña dávi xuú san, tsi dóo donchu'ví o kúvi e ntó'o ña'a san.

17

É nto'o ñad'í kini kaa

¹ Kidáá ne, uun ánjē, ña é ū'xe ña'a, ña ní'í ū'xe é'xin sán ne, xée ña mí tuví u ne, kaka'an ñá ní ko:

—Ní'ín, nañē'e ú o nté koo nto'o ñad'í kini kaa san, ña tuví mé'ñū ntúte na'nu san. ² Un ntí'í rei ñuxiví san idé ña ni ña é kíni kaa. Nā te nté kaa dé kí'vi ña vīnu ña —ka'an ña.

³ Kidáá né, nuu ta'án u xéni kó, kue'en ní'í ñá ko ñuu itsí kán. Ikán né, iní u uun ñad'í, ña nteku kiti kué'le, kiti dóo donchu'ví kaa. Uve ū'xe díki ti. Ū'xi ntíki ti dí ne, kaníí kúñu ti ūve é káka'an kíni iña Xuva ko. ⁴ Ñad'í san ne, nuu ña doo kué'le tekú níñi, é kaito nteé di. Nuú nenu ña xo'o kiti ni tsintí ni dí'í e kúvi kaá kuaan, e kúvi xuu e dóo kai'xi ni kiti kuí'xin e dóo nuu á'vi i sán di. Ní'í nta'a ña e'xin e kúvi kaá kuaan é ñū'u tsitu nuú í e dóo kini ntáa é kade ña ni da néé ka ñatíi, nuu i e dóo dentu. ⁵ Xteén ña ne, nteé na'a úun dívi e dóo ví'xín ó, é káni tú'un: “Babilonia ká'nu, é diví dí'í ñad'í kini ntáa ni ūn ntíi ntíí nuu i e dentu é ió ñuxiví san”, nteé xteen ña. ⁶ Kidáá né, kútníi ko tsí ñad'í tsikán ne, kí'vi ña e xi'í ña níñi ñá'a, ña ka'an ntódo tú'un Xuva kó, ña é ká'an tú'un Jesuu.

Kóo dá kúdu'va ko dá iní ū ña. ⁷ Ntá tsi kaka'an ánjē san ní ko:

—¿Nté kui koo da kákudu'va ntu o? Ví'a ve ne, ka'án u ni ó nuu i e dóo ví'xín ó iña ñad'í sa'á ni kíti nteku ña san, kíti dóo donchu'ví kaa é uve ū'xe díki tí ni ū'xi ntíki ti. ⁸ Kiti dóo donchu'ví kaa, kiti ínin sán ne, itúvi tí kídaa, ntá tsi xoó ka tí vevii. Ntá tsi nene díto xtúku ti xu'u totsín san dí'na dá kí'ín ti é nakúnaá kue'en ti kúñu ti ntíi dañu ntúvi. Nā ntoo ñuxiví san, ña é ña túvi dávi i ntee na'a iní tutu mí ūve na'a diví ña'a, ña é ní'í i ntuvi iña i un tsi nte dá de kú'vé Xuva ko ñūxiví san ne, kóo da kudú'va ña te iní ña kíti san, tsí itúvi tí kídaa ne, xoó ka tí vevii, ntá tsi ntíi díto xtúku ti.

⁹ T'a é ntio é kí'in iní ó sá'a vè: É ū'xe díki tí ne, kani tú'un ū'xe xúku mí tuví ntí'í ñad'í san. ¹⁰ Kani tú'un é ū'xé rei dí. Rei, ña é ū'un san ne, é ngáva ña. Uun ña ne, vevii kadé kú'vé ña. Nā uun ká san ne, vata kí'xi ña. Ntá tsi te vè'xi ña ne, ña kukuíí ña kutuvi ña. ¹¹ Kiti san, kiti itúvi kídaa ne, xoó ka tí vevii ne, diví ti víi tí rei é kui úná san ne, kaduku nteé ti é ū'xé rei san di. Rkontúvi ne, kí'ín tí é nakunaá kue'en ti kúñu ti ntíi dañu ntúvi.

¹² Ntíki é ū'xi é ínin sán ne, diví é kani tú'un ū'xi rei, é vata kuíñi ntu'u kada kú'vé ña. Víi dadú ña rei ni kíti san, ntá tsi uun da'na tsi. ¹³ Un tsi ntáda ña xu'u ña é kué'le ña ntíi ña ni tsiñu ña kíti dóo donchu'ví kaa san é kadá kú'vé tí naa ña. ¹⁴ Víi ña du'xen ní Á Le'ntú san, ntá tsi ña kuvi víi ña ní, tsí diví é kúvi vii. Tsí Á Le'ntú san ne, diví e Tó'o ūn ntíi ntíi tó'o ñuxiví sa, diví e Rei, ña é díi ka ka'nu é da néé ka tuku rei. Nā ntántikin i, ña é kana, ña é nakaxnú ne, ña natívi iní ña é kuntíkin ná Á Le'ntú san —ka'an ánjē san.

¹⁵ Kaka'an xtúku ánjē san ní ko:

—Ntute ka'nu é ínin, mí tuví ntí'í ñad'í kini kaa sán ne, diví é káni tú'un e dóo titín ña'a, ña vé'xi dá mí'í ká ñuu é da néé ka tu'un ntáka'an ña. ¹⁶ Ntíki é ū'xi é ínin é ūve kiti sán ne, kinchu'ví ñad'í kini kaa san. Xtuví mii ña é kóo da kantíi ña. Ka'xi kúñu ña ne, ka'mí ña di. ¹⁷ Tsí Xuva kó ne, xé'le ña itsí rei san é víi ña néé é ntio ña. Xé'le ña é un tsi ntáda ña xu'u ña é kué'le ña é kadá kú'vé kiti san náa ña da nté ku é kúntaa ntí'í é káka'an Xúva kó. ¹⁸ Ñad'í, ña é ínin sán ne, diví ñūú ka'nu é kadé kú'vé iña un ntíi ntíí rei ñuxiví san —ka'an ánjē san.

18

Dā ko'xó nuu ñūú Babilonia

¹ Dā ita ntí'xin kúvi sá'a né, iní u tuku ánjē, ña vé'xi e dukún kán, ña e dóo ntíi iní i. Xtí nuu kanií ñūxiví san, tsi dóo kai'xi ntúve ña. ² Un ntíi tsí kéne ña, kaka'an ña:

—jE kó'xo ñūú Babilonia, ñuu e dóo ka'nu san! É kúvi ví'í é ña vá'a vè, mí ñū'u vá'a un ntíi ntíí espíritū é kíni ntáa, ní táká mí ñū'u vá'a un ntíi ntíi láa ku'u, kiti dóo dentú. ³ Tsi

un ntíi ntíi ñúu san ne, de ki'vi ña ni vīnu i é kaēni dikí ña da xóo ka ñatīi. Rei, ña e ntáde kú've ñuxiví san ne, ēni dikí ña ñadí'í san di, ni ña ntádiko nu á'ví ñuxiví san ne, kukuika ñā, tsi dóo ñíi ña da nēé ka e ntío ña —ka'an ánĵe san.

⁴Kidāā né, tēkú xtuku kó uun tatsin é vē'xí e dukún kán, kaka'an:

—Ntīi nto ñúu sa'á, ña'a ko, vata koo é ña dúku nteé nto é vīi nto é kīni kaa e ntáde ña, vata koo é ña ní'í nto é nto'o nto ni ña di. ⁵Tsi kuétsi ñā ne, é kúxee kuitin un tsi nté e dukún kán. Tsi Xuva kó né, naka'an ña nuu i é kīni kaa iña ña. ⁶Naku'éle nto un ntí'í vata tsi ó tá'xi ña nto. Ntá'vi nto úvi ito vatá o dé ña ni ntó. Úvi ito nadaká nuu nto vata koo é na kuntīi iní i é kō'o ña, vata ó nádaká ña e xí'í ña'a san. ⁷Kué'le ntó é na ntó'o ña ve; na kúnta'xa iní ña vata tsi o dé ka'nu ña, vatá o itúvi ña nī dokuika iña ñā di. Tsi kaka'an míi ña: “Xu'ú ne, dōo ka'nu ña'a u é reiná u. Nā te ñadí'í kīi u; ñā te ñadí'í ntá'vi u; nté un sīn ña te neé nto'o ko”, ka'an ña. ⁸Dukuān ne, uun ntúvi tsi xee ntíi ntíi é ntó'o ña. Xéé doxí'í, ni dontāni, dōkó di, ni é koko ña mé'ñū ñū'ú san di. Tsi dóo ka'nu Xuva kō, ña kade kú've —ka'an tátsin san.

⁹Rei ñuxiví san, ña éni dikí ñadí'í san ne, ña é intóo dadīi ni ña nī e dóo va'á iña ñā ne, kueku nteé ña ña, tsi dóo u'vi kuvi ña ña te iní ña u'me é kākene mí kai'xi ñadí'í san. ¹⁰Kuntāñi ika tsi ña, e ntaú'ví ña é ntó'o ña e dóo kanto'o ñadí'í san. Ká'an ñā:

—jÑa nta'ví idēn ntun, ñúu Babilonia, ñuu e dóo ka'nu kue'en! É uun da'na nchūvii dú'va tsi xee e dóo nto'o o —ka'an ña.

¹¹Ña ntádiko nu á'ví ñuxiví san ne, kueku nteé ña i. Kuntóo nta'xa ña, tsi ña xoxó ka ña'a, ña é kuīin iña ña ve. ¹²E diko ñā né: káā kuaan, káā kuí'xín, ni xūu e dóo nuu á'vi i, ni kiti kuí'xín, ni dōo ntíi, ni dōo kaíto nteé, ni dōo séda, ni dōo kue'é teku níñi, ni ūn ntíi ntíi nuu utun e dóo vá'a ñe'e, vata kaa chetun, ni da nēé ka nuu i e kúvi nuu'ú eléfanté, ni ūtun e dóo nuu á'vi i, nī kaá kuaan vitá, nī kaá nteé, ni nuu i e kúvi xuu kuí'xín. ¹³Nī kānelá, nī cho'o e dóo vá'a ñe'e, ni kūtú, ni ū'xén cho'ó, ni cho'o vidin, ni vīnū, ni áseté, ni kiti trigú ni ūtsi tí, ni kiti kaidó, ni lē'ntú, ni idú, ni káreta é ntáñu'u ti, ni ñā'a, ña dóo ntáde tsiñu di. Un tsi nte ntúvi iña ñā'a san díko ña. ¹⁴Ká'an ña nī ñúu Babiloniá san:

—Ña túvi ká kiti vidin e dóo ntio nima ó ne, un ntí'í dokuika iña o ni un ntí'í e dóo va'á, e dóo kai'xi iña ó ne, é kūnaá kue'en ve. Nā nani'í kue'én ka ó ve —ka'an ña.

¹⁵Ña ntadíko nuu i tsíkān, ña é nī'í dokuika kuénta iña i ne, kuntañi ika ña e dóo u'ví ña é kánto'o ñúu Babiloniá san. Kuntóo nta'xa ñā ne, kueku nteé ña ñuu e vata kaa ña dí'í kaa, ¹⁶ká'an ñā:

—jÑa nta'ví ide ñúu e dóo ka'nu san! jÑa nta'ví ide ñadí'í, ña inúu dōo ntíi ni dōo kaíto ntee, ni dōo kue'é teku níñi, ni xō'o kiti e kúvi kaá kuaán, ni xūu e dóo nuu á'vi i, ni kiti kuí'xín di! ¹⁷jUun da'na nchuvii tsi kúnaa un ntí'í e dóo nuu á'vi i san! —koo ka'an ña ntádiko san.

Un ntíi ntíi tó'o tun ntóo san nī ña ñu'u iní i kan, nī ña ntántikin tó'o i sán, ni ūn ntíi ntíi ña ntáde tsiñu nú ntute ñu'u kán ne, kúntāñi ika ña. ¹⁸Dā iní ña u'me é kai'xi ñúu san ne, ntáka'an ña:

—jVa mí'í ntú tuví ka xtuku ñuu é vata kaa sá'á e dóo ka'nu? —ka'an ña.

¹⁹Dá'vi mii ña dikí ñā xenté'u é ntoo ña dontīni ne, ntaéku ña. Dōo u'vi kúvi ñā ne, un tsi ntákachu'u ntāa ña, ntáka'an ña:

—jÑa nta'vín idēn, ñúu ka'nu! Dokuika é io iña ó ne, kukuika ūn ntíi ntíi ñā'a, ñā ió tun ntóo i é kaika nú ntute ñu'u kán. Ntá tsi uun da'na nchuvii dú'va tsi nántatsin —ka'an ña.

²⁰Ntá tsi kuntóo díní ntó, ña ntoo e dukún kán, ña ntádiku nteé Xuva ko, nī pustru ñā, nī ña ntáka'an ntódo tú'un ñā, tsi dā xe'é Xuva kō e dóo nto'o ñúu Babiloniá ne, é ntūnáa kuenta iña i vata o dé ña ni ntó.

²¹Kidāā né, uun ánĵe, ña e dóo ntīi iní i ne, kī'í ña uun xuu ka'nu, vata kaa xodo mólinu é kádin núu o ūtsi trigu káa ne, nakuítá nuu ña mé'ñu ntute ñu'u kán, kaka'an ña:

—Kuan koo nakúitá nuu u o, ñúu Babilonia e dóo ka'nun. Nté uun ito ká ña kiní ka ña'a sán o. ²²Nté uun ito ña dītó ka é kuéku kiñú'u san itsi o, nté choō, nté trunpetá ka. Nā nī'í ka xóo kada tsiñu i da nēé ka nuu i é káde ña. Nā dītó kañu'ú ka xodo mólinu san te tadin ūtsi trigú san. ²³Nté uun ito ká ña xí'í nuu ká ñu'ú san nuu o. Nte ña tekú ka o e dóo vañi ña ntátanta'a san. Nā'a o, ña ntádiko nu á'vi kán ne, kuan te dōo na'nu ñā'a ña dá kaniñ ñuxiví san kidaā né, divīn ne, dé tatān da éni nta'vín un ntíi ntíi ñúu san —ka'an ánĵe san.

²⁴Divi ñúu Babiloniá sa éti níñi ña'a, ña ka'an ntódo tú'un Xuva ko, nī ña ntáduku nteé Xuva ko, ni ūn ntíi ntíi ñā'a, ña é nakunáa ntuvi iña i ñuxiví a.

19

¹Dā kúvi ita ntí'xin sá'á né, tēkú ko tatsin é ña te nté kaa ña'a vañi ñā ntáka'an ñā e dukún kán:

jDōo va'á Xuva kō!
jDōo ka'nu Xuva kō!
Divi ñā é nakáku ña kō.
Dōo kaxi'í nuu ka'nu ña.
Divi ñā e dóo ntīi iní ña.

²Tsi dóo vá'á ó kadē kú've ñā ne, dōo nuu é ntaā i é káka'an ña. Tsi xntéku ku've ñā iña ñadí'í kini kaa sán ne, kaka'an ña tsi da mií e kántio e dóo nto'o ña,

tsí nañ'e'e ña nuu i é kīni kaa dá kanii ñuxiví san, vata tsī o dé ña.

Ntanáa Xuva ko ni ña vē, e é'ni ña ña'a, ña edé tsiñu iña Xuva ko,

ka'an ñá'a san. ³Kidāā ne, ntáka'an xtúku ña: —Dōo va'á Xuva kō! ¡Dōo ka'nu Xuva kō! Ú'mé é kai'xi ñad'i kini kaa sán ne, dá kaxee kaxee ntii dañu ntūvi —ka'an xtúku tatsin san.

⁴Ñatā, ña é oko kīmi ñá'a san nī ngīmi kīti ntantító sán ne, nākunchiti ntāa ña ñu'u kān, nanú'u ña iní ña Xuva kō, ña tuví nú tēu ka'nú san, ntáka'an ña:

—¡Kuan koo na kōo! ¡Dōo ka'nu Xuva kō! —ka'an ña.

⁵Kidāā né, tēkú ko uun tatsin é vē'xí nte nú tēu ka'nú san, é kākā'an:

¡Ká'an ntō tsi dóo ka'nu Xuva kō, un ntii ntii ntō, ña ntáde tsiñu iña ña, un ntii ntii nto e ntaíko ñu'u nto ña, kuān te na'nu ñá'a nto, o ña na'nu ñá'a nto!, ka'an.

Viko dá tanta'a A Le'ntú san

⁶Kidāā né, tēkú ko uun tatsin é vata tē ña te un siin ña'a ntáka'an ña. Dítō vatā ó kuvi dá kae'nu ntute ka'nu, vatā ó kuvi dá un ntii tsi kākatsin, e ntáka'an ña:

¡Dōo va'á Xuva kō!
¡Dōo ka'nu Xuva kō!
E éni ntu'u Xuva ko, ña dóo ntii iní í, kade kú'vé ñá ve.

⁷Nā dīnī koo nakuntōo o.

Na kada ka'nu o ñā, tsí e xēe ura í é kōo viko e tánta'a A Le'ntú san ne,

é iō tu'vé ñad'i'í ñá ve.

⁸Ní'í ñā é kunūu ña doo ntii e dóo va'á, e dóo ntuntoo, e dóo kai'xi.

Tsí doo ntii san ne, vata kaa nuu i e dóo vá'á o de ña'a, ña ntákuinti'xe i Xuva kō, ka'an ña.

⁹Kidāā ne, kaka'an ánĵē sán nī ko:

—Xntēen na'an sá'a: “Nté kui vá'a ña'a, ña e kána ña é kíká'xi ña víko e tánta'a A Le'ntú san” —ka'an ña.

Ne, kaka'an xtúku ña nī ko:

—Sá'a é tū'un é nuu é ntaā í é kaka'an Xúva kō —ka'an ña.

¹⁰Kidāā ne, nākunchiti ntāa u nú dī'in ánĵē sán vata koo é káda ka'nu ú ña, ntá tsi kaka'an ñá nī ko:

—¡Ná ku kuān xkōon den! Mii tsi Xuva kō é kada ka'nu o ñā. Tsí xo'ó né, dadii tsi ntáde tsiñu o iña Xuva kō, ni ũn ntii ntii ta'an o, ña é ní'í tū'un Jēsuu —ka'an ña.

Tsi tū'un Jēsuú ne, diví é xe'é Xuva kō é ká'an ntódo ña'a, ña ntáka'an náa ña.

Ña nteku idú ku'xin

¹¹Kidāā né, iní u e nákaan e dukún kán né, iní u uun idú ku'xin. Ña'a, ña nteku'í ti ne, dú'va nani ña: Ña Kade Ntaā, Ña Kaka'an

é Nuú é Ntaā í nani ñā. Dá kadē kú'vé ñā ne, nuu é ntaā í kade ña; dá kade ña du'xēn di. ¹²Ntúxnūú ña ne, kaxi'í nuu vatā ó kai'xi ñu'u. Dōó títin le'e odo dāki ña. Nteé ña uun diví é ntē xoxo iní i neé diví, é mii tsi ña iní ña.

¹³Nuu ña doo é kúkií nto'o niñi. Diví ñā ne, Tū'ún Xuva ko nani ñā. ¹⁴Áta ñā ntántikín sntadun, ña vé'xi e dukún kán. Ñu'u ña doo ntii e dóo va'á, doo ku'xin kue'én ne, ntántodō ñā idú ku'xin di. ¹⁵Xu'u ña kī káa é ntīko ntuví o nuu i, é ntūku ku'í núu ña un ntii ntii ñuú ñuxiví a. Kāa kúvi tatun é kadā kú'vé núu ña. Vatā ó kaedín nuu ña dī'in ña tñti'ó san ne, kuān koo víi ña é ní'í ña'a san e dóo nto'o ña, e dóo kudín Xuva kō, ña dóo ntii iní í san nī ñā.

¹⁶Nteé diví ñā ata dóo ña nī dá'ntá ña, é kākā'an: “Rei, ñā odo núu, nī Tó'o, ña odo núu”, ka'an.

¹⁷Kidāā né, iní u uun ánĵē, ña ntitsi ntódo ata ngántii san. Un ntii tsí kána ña un ntii ntii láa, kiti ntaiko e dukún kán, kaka'an ña:

—Ní'í nto, nataká nuu nto, tsí ña te un siin kúñu ta'xi Xuva kō é ká'xi nto. ¹⁸Ka'xi nto kúñu rei san nī tó'ó sntadun ni ña dóo diin, nī kúñu idú nī ña ntántodō ti. Ka'xi nto kúñu ũn ntii ntii ña'a, kuān te ñā ntoo vá'a, kuān te ñā ntáde tsiñu, te kuetsi te na'nu ña —ka'an ánĵē san.

¹⁹Kidāā né, iní u kiti e dóo donchu'ví kaa san, nī rei iña ñā ntoo ñuxiví san, nī sntadun ña. Nataká nuu ña é víi ñā du'xen ni ña nteku idú ku'xin san, nī sntadun ña. ²⁰Ntá tsi tñn ña kiti sán nī ña kaka'an dóvete é kuenta iña Xuva ko kaká'an ña, ña idé nuu i e dóo na'nu kuenta iña kiti dóo donchu'ví kaa san, é kúdi éni nta'ví ña ña'a, ña é nteé na'a káa kiti san, nī ña ntánuu iní i santu ti. Ña tsikán nī kiti dóo donchu'ví kaa sán ne, kantito tsi ña, nakuíta nuu ña ña nī ti mé'ñu ñu'u du'xé san é ña te kantá'va kue'en tsi. ²¹Ña nguí sán ne, xí'í núu ña káa e kíi xu'u ña nteku idú san ne, un ntii ntii láa san é'xi nta'á ti kúñu ña xí'í san.

20

Uun míil kuā

¹Kidāā né, iní u kii uun ánĵē e dukún kán, ní'í nta'a ña nataká xí'í tótsin san nī kádena ká'nu. ²Tñn ña kiti ña vá'á san, kiti ata san é diablu tí ni Satánaá ne, kí'ni va'á ñá ti kadená san, é uun míil kuā kunu'ni ti. ³Nákuitá nuu ña ti iní tótsin san ne, nakadī ñá xu'u í. Dáví nuu ña xu'u tótsin san vata koo é ña kani nta'ví ka ti ña'a san ñuxiví san da nté ntí'í é uun míil kuá san. Te ita ntí'xin é uun míil kuá san ne, nantuté ña ti uun da'na.

⁴Kidāā né, iní u nú teu na'nu, mí ntoo ña'a, ña é ní'í i é kadā kú'vé. Iní u nima ñá'a dí, ña e é'nte tu'un ña'a san dāki i e ntántikín ñā Jesuú ne, nī é ntáka'an ntódo ña tū'un Xuva kō di. Ña sá'a ne, ñā nī inúu iní ña kiti san,

nté santu ti; nté ña ni xé'e ña é kuntēe káa tí tteen ña, nté ntá'a ña. Iní u tsi ntóto ña ne, nāni'i xtúku ña ntuvi iña ñá ne, kada kú'vê ñá ni Cristu uun míil kuía. ⁵ Ntá tsi ña nguñi sán, ña xi'í ne, ña ntóto ña dá nté kuíta nti'xin é uun míil kuía. Da sá'á é kúvi ùun ito ntoto ña. ⁶ Ntē kui vá'a ñā'ā, ña é ntáduku ntēe i é ntóto é kúvi ùun ito doxi'í san, tsi ntáduku ntēe ña Xuva kō! É kúvi ùvi doxi'í san ne, ña kúvi víi ka ni ñā, tsi víi ña dutu Xúva kō nī Cristu. Dadī tsi kadā kú'vê ñá ni ñā é uun míil kuía.

Dā ko'xó ntēe tó'ō e ña vá'ā san

⁷ Tē kúvi ita nti'xin é uun míil kuía san ne, nantūtē Xuva kō tó'ō e ña vá'ā san mí nuu kutū. ⁸ Tē ntīi ne, kaní nta'ví ñā'a ngimí o diñi ñuxiví san, un tsi nté Goo ni Mágoo, ña ntaínchu'ví Xúva kō, kána ña é natáká nuu ña é víi ñá du'xēn; ntē ña kui ká'vi o ña é ña te da dii da dí ña, vata kaa kúvi tsókō.

⁹ Kuédadi tsi kúxēe ña kanī ñuxiví san ne, édí nuu ña ní ntántoo ñā'a, ña ntáduku ntēe Xuva kō, ni ñūu e dóo kakuinima Xúva kō. Ntá tsi kuíta nuu Xuva kō ñū'u é vē'xí nte e dukún kán ne, uun ito tsi í'xi un ntīi ntīi ñā'a san. ¹⁰ Tō'ō é ña vá'ā san e éni nta'ví ñā'a sán ne, nákuítá nuu Xuva kō i mé'ñū i mí kai'xi ñū'u du'xé san, mí tuví kiti dóo donchu'ví kaa san ne, nī ña é kaka'an dóvete é iña Xuva kō kaká'an ña. Ikān né, dóo nto'o ña, ntuni ñā, nté ntúvi ntē níñu é ntii dañu ntūvi.

Tē xntēku kú'vê Xuva kō nú tēu kui'xin san

¹¹ Kidāā né, iní u uun nú tēu ka'nu é kuí'xín, ni ùun ñā'a, ña tuví nti'í ikān. Ñuxiví san nī e dukún kán né, ntoko ñū'u míi dá iní tuví ña. ¹² Kidāā né, iní u un ntīi ntīi ña xi'í san, te kuetsi te na'nu ña, ntāñi ñá nú tēu san. Ne, nákaán Xuva kō tūtú san ni tūku tutu mí úve na'a diví ñā'a, ña é nī'í i ntuvi iña i. Xntēkú kú'vê Xuva kō iña ña xi'í san vatā o dé ña, vatā o uve na'a iní tutú san. ¹³ Ntute ñū'ū sán ne, nakué'e un ntīi ntīi ñā'a, ña é teni iní i kán. Doxi'í san nī míkadē kú'vê doxi'í san ne, nakué'e ñā'a, ña ñū'u vá'a íkān di. Xntēkú kú'vê Xuva kō iña ña, un ntīi ntīi ñā, vata tsi o dé ña. ¹⁴ Kidāā né, nakuítá ñá doxi'í san, nī mí ntántoo ña xi'í san mé'ñū i mí kai'xi ñū'ū san. Ñū'ū sán ne, diví é ká'an o é doxi'í é kúvi ùvi. ¹⁵ Ñā'a, ña é ña tuví diví í uve na'a iní tutu mí uve na'a xoo é nī'í i ntuví va'á iña í ne, nakuítá nuu ña í mé'ñū ñū'ū san.

21

E dukún xéé ni ñuxiví xēe

¹ Kidāā né, iní u uun e dukún xéé ni ùun ñuxiví xēe. Tsi e dukún kan ni ñuxiví sa é tuví kidaā ne, ntoko ñū'u mií. Nté ntute ñū'ū ña tuví ka. ² Xu'u é Juaán u ne, iní u ñūu é káduku ntēe Xuva kō, é Jerusaleen Xéé nanī. Nte e dukún kan vē'xi, nte mí tuví Xuva kō. É iō

tu'vé vata kaa uun ñad'í é títetu ña e tánta'a ña ni xñi ña. ³ Tékú ko uun tatsin é dukún kán e dóo ntii kaka'an:

—Koto nto ve, tsi Xuva kō tūví ña ni ñā'a san ve. Kuntoo ña ni ñā ne, kuví ña ña ñūú ña. Xuva kō né, mií ña kutuvi ñá ni ñā, é víi ñá Xuva ñā. ⁴ Xuva kō ne, nakué'e ña un ntīi ntīi ntute núu ñā'a sán ne, ña kóó ká doxi'í; ntē ña kunta'xa iní ka ña; ntē ña kuekú ka ña; ntē ña kaxnúu ka ñā. Tsi é ita nti'xin un nti'í e kúvi di'na —ka'an tátsín san.

⁵ Kidāā ne, ña tuví nú tēu ka'nú san ne, kaka'an ña:

—Koton, tsi kade vá'a xéé u un ntī'í nuú i —ka'an ña.

Kaka'an xtúku ña:

—Xntēén na'an sá'á, tsi tú'ún é nuu é ntāá í é kaka'an u ni o —ka'an ña.

⁶ Kidāā ne, kaka'an ñá ni ko:

—É kúvi ve. Xu'u é di'na ú ne, xu'u é nant'í'í ú di. Vata kaa letra Á ni letra Z kaa u. Te xóó kaitsi í ntute ne, kué'é í doméni é kó'o ña mí kákií ntute é tá'xi ntuvi iña ña.

⁷ Xoó ñā'a é kúvi víi ña ne, nī'í ñā é un ntī'í nuú i sá'a ntā'a kó ne, kuví ú Xuva ñā né, diví ña ne, kuví ña í'xá ko di. ⁸ Ntá tsi ñā'a, ña e dóo íxó í, ña é ña ntákuinti'xe í, ña e dóo kini ntāa nima í, ña e ntaéni dik'í ta'an í, ña e ntáde tatán, ña ntánuu iní i santu, nī ña veté ne, kuan o ña é nī'í ña é kóko ña mí kai'xi ñū'u du'xé san. Sá'a é kui ùvi doxi'í ña —ka'an ña.

Jerusaleen Xee

⁹ Kidāā ne, xéé ùun ánjē, ña é ú'xe ñá'a san, ña é nī'í i é ú'xe é'xin é ñū'u u'xe nuu i é nanto'o Xuva kō ñā'a sán ne, kaka'an ñá nī ko:

—Nī'in, dá nan'e'le ú o ña da vé tanta'a, ñad'í'í A Le'ntú san —ka'an ña.

¹⁰ Espiritú Sántú sán ne, kue'en nī'í ñā kó uun xuku ka'nu, xuku e dóo dukun. Nāñē'e ñá ko ñūu é káduku ntēe Xuva kō, ñūu é nani Jerusaleen Xéé, diví é vē'xí nte e dukún kán, mí tuví Xuva kō. ¹¹ Nuú sá'á ne, kaxi'í nuu ni ntuve Xuva kō ne, ñū'ū i ne, kai'xi vatā o kai'xi xuu é nani jaspe e dóo nuu á'vi i, e dóo kaxi'í nī'ni e nté kaa te xūxu kúvi. ¹² Kanī diñi ñūu san ne, ntitsi ntó'o e dóo ka'nu, e dóo dukún ne, ñū'u uxuvi xi'í i. É un é un xi'í san ne, ntāñi ntee kui kúu uun ánjē. É un é un xi'í san ne, uve diví é uxuvi tátá ña Israeé san. ¹³ Uní úní xi'í san ntántii é un é un ntíko diñi i. ¹⁴ Uxúvi xūu na'nu xi'í ntíi etí ntó'o san ne, uve na'a é un é un xuú san uun diví pustru Á Le'ntú san.

¹⁵ Ánjē, ña kaka'an ní ko ne, nī'í nta'a ña uun ntóo e kúvi kaá kuaan é kí'í kú'vê núu ñá ñūú san ni xi'í i, ni ntó'o í di. ¹⁶ Dadīi tsi kú'vê nti'í ngimí o diñi i. Ánjē sán ne, kí'í kú'vê ñá ñūú san ni ntó'o í ne, uvi míil úvi sientu kilumétru. É káni, e dukún, nī e nī'í ne, dadīi ntīi ntīi tsi kú'vê i. ¹⁷ Kidāā né, kí'í

kú'vê ña ntó'ó sán di ne, úni díko kímí métru kíi. Kí'í kú've ánjê san é vatá xkóo kí'í kú'vé ña'a san.

¹⁸ Ntó'ó i ne, xuu é nani jaspe kúvi ne, ñúu san ne, da mii kuê'en tsi kaá kuaan kúvi da kani, vata kaa xuxu e dóo kaxi'í ni'ni. ¹⁹ Xúú é xi'í ntií etí ntó'ó san ne, ntukutu áta i un ntií ntií xuu e dóo va'á, xuu e dóo nuu á'vi i. Etí ntó'ó é kúvi ún san ne, xuu é xí'í kúvi é nani jaspe úve. É kúvi úvi san ne, xuu kuíi tēku é dukún kán, é nani sáfiru, úve. É kúvi úní san ne, xúu tēku xáá é xí'í raxa, é nani ágata, úve. É kúvi kímí san ne, xuu kuíi kuê'en é vata ito íte íto, é nani esmēralda. ²⁰ É kúvi ú'ún san ne, xúu tēku xáa kuê'e é xí'í raxa, é nani ònice. É kúvi íñú san ne, xuu kué'e é nani crunālina. É kúvi ú'xé san ne, xúu kuāan é nani crisólito. É kúvi úná san ne, xuu kuíi tēku ntute ñú'u san, é nani bērilu. É kúvi ún san ne, xúu kuāan e dóo kai'xi é nani tōpaciu. É kúvi ú'xí san ne, xuu kuíi tēku másana kúvi, é nani crisōprasa. É kúvi ú'xi ún sán ne, xuu kuíi é nani jācintu. É kúvi úxúvi san ne, xuu ntéé é nani amātista. ²¹ Xí'í é úxúvi san ne, uxúvi kiti kuí'xin, kiti nani prela, kúvi. Uun tsi kiti kuvá'a é un é un xi'í san. Itsi mé'ñú ñúu san ne, da mii kuê'en tsi kaá kuaan kúvi ne, kaxi'í ni'ni vatá ó kaxi'í ni'ni xuxu.

²² Nté uun xúkūn ña ni iní u ñúu san, tsi mii Xuva kō, ña e dóo ka'nu sán, nī A Le'ntú san ne, divi ña kúvi ña xúkūn ñúu san. ²³ Ñúú san ne, ñá kantio i e xi'í nuu ngántíi, nté ña ntio i ntuve xóo di, tsi mii tsi ntuve Xuva kō e xi'í nuu. A Le'ntú san ne, divi kúvi ñú'u e xi'í nuu iña ñúu san. ²⁴ Kaka ña'a, ña da mí'í ká ñuu, mí kaxi'í nuu san. Rei iña ñúxivi san ne, xée ña ñúu san, kuni'í ña e dóo va'á iña ña. ²⁵ Xí'í ñúu san ne, ñá kantadí ntuví á, tsi ikán ne, ñá kakuáá ka. ²⁶ Ikán ne, nakué'e ña'a, ña da mí'í ká ñuu, e dóo va'á iña ñá, nuu i e dóo nakuiko ñú'u ñá. ²⁷ Ntá tsi nté uun nuu i é kīni kaa ña kúvi kí'vi ñúu san. Nté uun ña'a, ña é káde é kīni kaa, nté uun ña vete ña kúvi kí'vi ña ñúu san. Da mii tsi ñá'a, ña é úve na'a divi i iní tutú A Le'ntú san, tutu mí úve na'a xoo é ni'í i ntuví va'á iña i ntií dañu ntúvi.

22

¹ Kidáá ne, nāñ'e ánjê sán ko ntute é kainu é tá'xi ntuvi iña ko, ntute é kākii nú tēu ka'nu mí tuví Xuva ko ni Á Le'ntú san. Dóo kuíi ntute san. Kaxi'í ni'ni vatá ó kaxi'í ni'ni xuxu. ² Kainu ntute san mé'ñú itsi ka'nu ñúu san. Ntuví ó diñi i ntáñi útun e tá'xi ntuvi iña ko. Uxúvi íto kakii kiti i é uun kuia. Ta'án xoo ta'án xoo kakíi kiti i. Xúku i ne, kaidiá'vi é kúvi cho'ó é ntuvá'a ña'a, ña ntoo ñuxivi a. ³ Ña kóo ká da nēé ka nuu i é ká'an Xúva ko tē ña vá'a. Kutúvi nú tēu ka'nu Xúva ko ni Á Le'ntú san ñúu san ne, ña ntáde tsiñu iña ñá ne, kunuu ini ñá ña. ⁴ Kíní ña nuu

Xuva kó ne, kuntéé divi Xuva kō xteén ña di. ⁵ Ikán ne, ñá kuáá ka, nté ña kantio ká ña ñú'u, nté ngántii, tsi mii Xuva ko naxi'í nuu ña ña. Kidáá ne, kuntoo ña ni Xuva ko, kadá kú'vê ñá ntií dañu ntúvi.

E kákuetsin ntuvi é nainu Jesúcristu

⁶ Kidáá ne, kaka'an xtúku ánjê san ní ko:

—Kúvi kuinti'xe o tú'ún sa'á, tsi tú'ún é nuu é ntaá i. Xuva kō, ña é kaxé'e tú'ún é ká'an ña ntáka'an ntódo kuenta iña ñá ne, e táxnúu ña ánje ñá é nañ'e'le ñá ña'a, ña ntáde tsiñu iña ñá, nēe é vé'xí kúvi —ka'an ánjê san.

⁷ Kidáá né, mii Jēsuu kaká'an ña:

—¡Koto nto! ¡E dóko sá nainú u! ¡Nté kui vá'a ña'a, ña e ntáde kuenta é úve na'a ini tutú sá'a! —ka'an Jēsuu.

⁸ Xu'u é Juaán u ne, tēkú ko ne, iní u nuu mii ko un nti'í sá'a. Dá kúvi tēku kó, ní dá ini u ne, náknchiti ntaá u nuu ña nañ'e'le kó nuu i sá'a, é kunúu ini ko ña. ⁹ Ntá tsi kaka'an ñá ní ko:

—¡Ñá ku kuān xkóon dēn! Xu'ú ne, kúdií kade tsiñu ú iña Xuva kó, vatá ó kade tsiñun di, ní ēni ó, ña ntáka'an ntódo tú'un Xuva ko, ní ña ntáde ntaá é úve na'a tutú sá'a. Mii tsi Xuva kō é kunúu ini ko ña —ka'an ña.

¹⁰ Kaka'an xtúku ña ní ko:

—Ñá ku xnuun xú'un tú'ún é kuíta ntí'xin é úve na'a tutú sá'a, tsi kakuetsin ntaá é kúntaa. ¹¹ Nii dukuān ne, ña é káde nuu i é ña vá'a ne, na víi mii ña. Ña é káde é kīni kaa né, na víi mii ñá di. Ntá tsi ña'a, ña é káde nuu i é vá'a ne, na víi ka ña ne, ña'a, ña é káde é ntio Xuva ko ne, ñá ku xtuví mii ña é káde ña —ka'an ña.

¹² Kaka'an Jēsuu:

—Koto nto, tsi ña ná'á ka dá nainu xtúku u. Tē nainú u ne, kué'le ú domēni un ntií ntií ña'a kuenta iña í vata tsi ó dé ña. ¹³ Xu'u é dí'na ú ne, xu'u é ntií u átá í di, vata kaa letra Á ni létra Z. Xu'u éni ntú'u ú ne, xú'ú nantí'í ú di —ka'an ña.

¹⁴ Nté kui vá'a ña'a, ña é kánakate doo i, tsi duku ntéé ña é tñn ña kiti utun é tá'xi ntuvi iña ko, vata koo é kúvi kí'vi ña xi'í ñúu san.

¹⁵ Ntá tsi ña kīni ntaá sán ne, kí'í kan kú'un ñá ne, kí'í kan kú'un ntií ntií ñá vata kaa ña tatán, ní ña kaeni díkí ñad'í, ní ña kae'ni ña'a, ní ña kanuu ini i santú, ní ún ntií ntií ña é ntio i doveté, ní ña kaeni nta'vi ta'an i di.

¹⁶ Kaka'an Jēsuu:

—Xu'u é Jēsuu u ne, taxnúu u ánjê ko é ká'an ntódo ña ní é ú'xe xúkūn sán nuu i sá'a. Xú'ú ne, tatá Davii vé'xi ú ne, i'xá ika ñá kó di. Xú'ú ne, vata kaa kímí é káxi'í nuu te vé'xi túvi kaa u —ka'an ña.

¹⁷ Espiritú Sántu sán ni ñad'í A Le'ntú san ne, ntáka'an:

—¡Ní'í nto! —ka'an ña.

Da xōó ka ña'a, ña é kātekú i ne, na kā'an ñá di:

—¡Ni'í nto! —koo ka'an ña.

Da xōó ka xoo é kaitsi í ntute, ni da xōó ka xoo é ncho ko'o i ne, na kī'xi, dá kō'o doméni ntute é tā'xi ntuvi iña ko ntii dañu ntúvi.

¹⁸ Un ntíí ntíí ña'a, ña kateku i tú'un nēe é vē'xí kuvi é ūve na'a ini tutú sá'á ne, ntē vevíí tsi ká'ān ú ni ña nuū i sá'a: Tē xoó xntēkú ka i é ūve na'a í'a ne, xntēkú ka Xuva kō é nto'o i vatā ó uve na'a ini tutú sá'a é ntō'o i. ¹⁹ Tē xoó naki'i ká i tú'ūn é ūve na'a

ini tutú sá'a nté koo kuvi ne, Xuva kō ne, naki'i ña vata kaa é kāduku ntée ña kiti utun é tā'xi ntuvi iña kó ne, ñá kī'ví ña ñuú Xuva ko, vatā ó kaka'an ini tutú sá'a.

²⁰ Ña kaka'an ntódo tú'ūn sa'á ne, kaka'an ña:

—Nuu é ntaā í, tsí ña na'á ka dá nainú u —ka'an ña.

Kuan koo na kōo. ¡Kí'xi nto, Tó'o ko Jēsuu!

²¹ Na nāxnuu viko Tó'o ko Jesūcristu ntó, un ntíí ntíí nto. Kuan tsi koo na kōo.